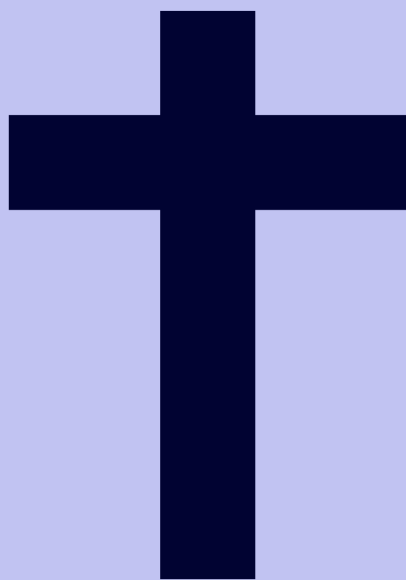

Melġ Mékōōlē

New Testament in Akoose (CM:bss:Akoose)

Mel̥ Mék̄ōl̄ē
New Testament in Akoose (CM:bss:Akoose)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Akoose

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Akoose

bss

Cameroon

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Akoose

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

0143729f-907e-5098-b6ce-63b1629b8e48

Contents

Matyo	1
Makose	51
Lukase	81
Jone	131
Mbeltéd	166
Roma	213
1 Korinto	235
2 Korinto	256
Galesia	271
Efesus	279
Filipi	287
Kolose	293
1 Tesalonika	298
2 Tesalonika	303
1 Timoti	306
2 Timoti	313
Titus	318
Filemon	321
Hibru	323
Jemse	340
1 Petro	346
2 Petro	352
1 Jone	356
2 Jone	362
3 Jone	363
Jude	365
Mam nime mébenléd	367

Nkalanŋ mí bwâm míme Yesuε ngáne Matyo átélé Ndibned ní kálag

Nkalanŋ mí bwâm ngáne Matyo átélé níhóbe nén bán Yesuε mó adé Nsoode awě Dyõb dénhõbpē aá mós̄lõm á nkõŋsé te. Mbwiined ne mó dõõ Dyõb dénlõnēdtē mekan míme ánhõbpē aá mós̄belé ábē bad se' bõõd. Mmén nkalanŋ ní bwâm níde áyāl e nkõŋsé nísyāā.

Mekan míme Yesuε áyágté'áá békábé mó áte metón métáan. (1) Abé áde bad bé nkamlen ní Dyõb bétáŋgéné awõŋ ne mbeltéd mímāb, mekan míme mébē mímāb ne mekan míme mébenléd ne bõ (E'ped 5-7); (2) Nsón míme bembapεε dyõm ne bébε bétáŋgéné abel (Eped 10); (3) Ngáne nkamlen ní Dyõb nídíí (Eped 13); (4) Ngáne mod átáŋgéné Dyõb abele (Eped 18); (5) Mekan míme mébenlad ne ngáne ébēē áde Krístæá ápεé (E'ped 24-25).

Nkabtéđ ní kálag

Nchyaátén ne echyáa éche Yesu Krístæá 1.1-2.23

Nsón míme Jõne, Ndusenε 3.1-12

Edusen ne mekágsen míme Yesuε 3.13-4.11

Nsón míme Yesuε á mbwóg e Galilia 4.12-18.35

Nsón míme Yesuε áde áhídté á Galilia ápe á Jerusalem 19.1-20.34

E'pun bé asóg ábe Yesuε á Jerusalem ne benben ne á Jerusalem 21-27

Mpuu ne alúmed áde Sáŋgwéé álúmtáá bad yāl áde ámáá apuu 28.1-20

Betaa ábe Yesuε (Luk 3.23-38)

¹ Tõŋgé e betaa ábe Yesu Krístæá edii nén. Yesuε ambíd á nchyaátén míme kãŋ Dabide, Dabide mó-'ε abíd á nchyaátén míme Abrahamε.*

² Abrahamε mó abédé sáá awě Aisige. Aisige-'ε ambé sáá awě Jakõbe, Jakõbe-'ε mó anchyáá Judaa bõõbe baányan. ³ Judaa bõ mwaád Tamaa, bénchyāā Perεε ne Zεraa. Perεε ambé sáá awě Hεserõne, Hεserõne-'ε sáá awě Ramε. ⁴ Ramε mó abédé sáá awě Aminadabε, Aminadabε-'ε abédé sáá awě Nashõne. Nashõne ambé sáá awě Salmõne. ⁵ Salmõne bõ mwaád, Rahabe bõ-'á bénchyāā Boase. Boase bõ mwaád Rutε bénchyāā Obεde, Obεde-'ε ambé sáá awě Jεse. ⁶ Jεse ambé sáá awě kãŋ Dabide.

Kãŋ Dabide bõ Uria mwaád béchyāā Solomonε. ⁷ Solomonε ambé sáá awě Rehoboamε, Rehoboamε-'ε mó ambé sáá awě Abijaa, Abijaa ambé sáá awě Asaa. ⁸ Asaa ambé sáá awě Jehosafadε, Jehosafadε mó-'ε ambé sáá awě Joramε, Joramε mó-'ε ambé sáá awě Uzzia. ⁹ Uzzia abédé sáá awě Jotamε, Jotamε mó-'ε ambé sáá awě Ahasε. Ahasε mó-'ε ambé sáá awě Hezekaya. ¹⁰ Hezekaya-'ε ambé sáá awě Manasε. Manasε-'ε sáá awě Amõse. Amõse mó ambé sáá awě Josia. ¹¹ Josia móõ anchyáá Jekonyasε bõõbe baányan, á põndé eche bad bé alõŋ á Israel bènkwéé nzum bon bad bé Babilõn béswéén bõ áwāb alõŋ.

¹² Ade nén dēmmadté atóm, káõŋ ne á põndé echē bénchyāā'ε Yesuε, betaa ábe Yesuε bébédéε; Jekonyasε móõ ambé sáá awě Sheltyεle, Sheltyεle-'ε mó ambé sáá awě Zerubabelε. ¹³ Zerubabelε ambé sáá awě Abutεε, Abutεε-'ε sáá awě Elyakimε. Elyakimε-'ε ambé sáá awě Azõõ. ¹⁴ Azõõ abédé sáá awě Zadogε,

* 1:1 Mmén nchoo níde káõŋne á kálag e Dyõb e'só 5.1, 6.9, 10.1, 11.10, 27.

Zadoge mó-'ε ambé sáá awě Akime, Akime-'ε sáá awě Eliude. ¹⁵ Eliude mó ambé sáá awě Elizaa. Elizaa-'ε sáá awě Matane. Matane mó-'ε ambé sáá awě Jakobe. ¹⁶ Jakobe mó abédé sáá awě Josebe. Josebe mó awónη Maria awě anchyáá Yesue awě béchagεé bán Krístəə.

¹⁷ Né-ɔ́, nyongel ésyāāl, mbooted ne Abrahamε âpe wée Dabide, édé dyôm-é-nyongel ne éniin. Mbooted ne Dabide âpe pónDé eche béswééné bad bé Israel á Babilon áde bēnkweé nzum, édé dyôm-é-nyongel ne éniin. Bootya pónDé eche bésnwēnnē bad bé Israel á Babilon áde bēnkweé nzum, kóónne á pónDé eche béchyáá Yesue, áde dyôm-é-nyongel ne éniin.

Echyáa éche Yesue

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Echyáa éche Yesue ébédé nén: Maria, nyaá awě Yesue, ábédé ngon e mmwaád eché enkēmbíi mwenchóm. Bēnkíi mó mod nhóg awě béchágé'áá bán Josebe. Bon byánán Maria ásu á e'wóngé wée Josebe, ényinnēd nén bán adé nkog á ngíne e Edáádəη éche Esáá. ¹⁹ Josebe-'ε, ngáne ábédé mó mod a bwám, enkēndəngé Maria e'són awóged. Né-ɔ́, abelé'áá mbonşén áchene mó á mesom-té. ²⁰ A pónDé eché nímē mewēmten médíi mó áte, ángel e Dyöb empií mó áde ánánge nló. Angel ne enláá mó nén aá, "A-Joseb, mod á mbyaa nime Dabide, weebáá' Maria atéd née mmwaád awónη, áyāle Edáádəη éche Esáá chóó épíidé mó bon abé nkog. ²¹ Achyāā mwän a mwenchóm, échuu-'ε mó dīn wée Yesue† áyāle nén móshūd ábē bad á mbéb-te." ²² Mmén mésyāāl mēmbenléd álóned e'yale ábe Dyöb dénlōmēnnē nkal é'dáádəη aá,

²³ "Nyénəne', ngon e mmwaád eché eébií mwenchóm ébē nkog, echyáá-'ε mwän a mwenchóm, béchəg-ke mó bán Emmanueleε."

Adén dīn áde nén bán, "Dyöb áde ne sé." ²⁴ Née Josebe ásyánge ásē, ambēl ngáne ángel énlāá'ε mó. Antéd Maria née awě mmwaád. ²⁵ Bon kóónne ne pónDé eche Maria áchyáá mwän, Josebe enkēndyēnné mó. Josebe anchuú-'ε ane mwän dīn aá Yesue.

2

Belāη-bé-betintine bébidé á akuu áhye dé abε Yesue edúbe

¹ Bénchyāā Yesue á dyad á Betlehem á mbwóg e Judeya á pónDé eche Herode ábédé kəη. Bad behóg ábe beláá'áá betintine ábií mekan, bémbid á akuu,* bēpē á Jerusalem. ² Ade bēpédé á Jerusalem, bēnsədéd bánken, "Héé kəη e bad bé Israel, ane awě achyáádté wén ádíi? Sēnyíne tintine á akuu awě alúmte nén bán achyáádté. Nē dóó ákóó bon sépag ábe mó edúbé." ³ Adé kəη Herode áwóge nē, nē dēntagéd mó á mewēmten-té bwāmbwam. Dēntagéd mó, átāgēd-te bad bé Jerusalem bésyāāl. ⁴ Herode anlād ábe beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé bésyāāl áte. Bon ásedté bó aáken, "Héé Ane awě Dyöb Awógté, awě bésinéé, áchyáádté?" ⁵ Dóó békwenťéné mó bán, "Béchyāā mó á dyad á Betlehem, á mbwóg e Judeya. Nkal é'dáádəη antél aá,

⁶ 'A-bad bé Betlehem á ndəəb e Juda, ádēn dyad áde dyad ahóg áde áde etógnén bwāmbwam áfinté e myad mé alon η Juda.

Ayāle mod ábid áfinté echēn, awě ályāgēd ábēm bad bé alon η á Israel.' "

⁷ Née Herode áwóge nē, anchélé ábē belāη-bé-betintine á kun-té, bon ásedté bó nya e pónDé eché tintine ne ámbidte. ⁸ Dóó álómé bó á Betlehem aá, "Nyékag, nyétōη anon. Nzé nyēnyíne wée ane mwän áchyáádté, nyétim ámbid nyéhye nyélláá me, ábel bon mémpē ríke míbe mó edúbé." ⁹ Ade bémáá

† 1:21 Yesue: Adén dīn ádíi bán Mod a e'sóoson. * 2:1 A akuu: Pēd eché etondεε ábídeé.

mekan míme kâh alángé bó awóg, bêmbootéd akε ámpē. Boη áde bénóné ámīn, bényīn melemlēm mé tintinε míme bényīnnē á akuu née ákagké bó á'sō. Ane tintinε ankĕ kááh atyéém wéε ane mwān anchyāadtē. ¹⁰ Anyín áde bényíné ane tintinε, bēnwōg menyīnge bwāmbwam. ¹¹ Bénsāl á ndábtē. Née bésólé, bényīn ane mwān bó nyan, Maria. Bēmbwōgē ane mwān mebóbōh áβε mós edúbé. Bēmbīdēd mēdε áwed míme bēnwánlédte mós, bēbē-ε mós. Mmē mēdε mēbédé gól,† mǎg mé e'lod é' bwām míme béchǎgēé bán frankinsēn‡ ne mía.§ ¹² Née bémáá ane mwān edúbé abε, bēmbwōgē esú áwāb alon, boη bēmpōh nzii empée, áyāle Dyōb dénlāá bó á nló-te aá béetimé' ámbīd wéε Hērōde.

Bésōbnē Yesuε, békééné mós á alon á Egipto

¹³ Ade ábē belāh-bé-betintinε bémáá akε, ángel e Dyōb enláá Josεβε á nló-te aá, “Hidé ásē, étéd anén mwān bó nyan ésoben bó, étimen bó á Egipto. Nyédyε-ε áwed kááh né nlángé nyé mēé nyéhīde, áyāle Hērōde álōm bad áhed anén mwān, áwúu mós.” ¹⁴ Mmē nkūu dēn, Josεβε anhidé ásē, atéd mwān bó nyan, ákēēn bó nkūu ne nkūu, átimnád bó á Egipto. ¹⁵ Áwed dós bendyé'ε kááh ne pónde eche Hērōde áwédé. Nén dēmbēnléd álóned e'yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é'dáádāh aá, “Nlébpé awem Mwān mēé ábīd á alon á Egipto.”

Béwúú e'chēd é' bán á Betelhēm

¹⁶ Ade Hērōde ásōnténé nén aá belāh-bé-betintinε bē bédógé mós, anlīh bwāmbwam. Anlóm éche sánze á Betelhēm ne ene pēd e mbwóg esyāól, aá béwúu bán bé baachóm bésyāól ábe béepede mwě rílāán. Ambēl nē átāngēn ne pónde eche belāh-bé-betintinε bēnlāá-é mós bán bēnkālē tintinε awē anlúméd echyāá éche Yesuε anyín. ¹⁷ Nén dēmbēnléd álóned e'yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é'dáádāh Jeremayaa. Jeremayaa anhób aá, ¹⁸ “Bad bēnwōg e'saád ne awé á ngīne ádē ábīd'áá á Rama, áde Rashēle áchyēε'ε ábe bán. Bélénté'áá mós awé, boη eékobpe aléned áyāle nén bán bēmmad mós awé.”

Josεβε, Maria, ne Yesuε bébīdē á Egipto bétīm á Nazaret

¹⁹ Ambīd e kwééd eche Hērōde, ángel e Dyōb empīi Josεβε á nló-te áde ámbēē abé á Egipto, élāngē mós nén aá, ²⁰ “Téd awōh mmwáád bó mwān, nyétime ámbīd á alon á Israel. Hērōde ne ábē bad ábe bēhédé'áá ane mwān awúu bémáá awé.” ²¹ Née Josεβε áwógé nē, anlad yāl, atéd Maria bó mwān, bóōbō bétīm ámbīd á alon á Israel. ²² Boη áde Josεβε áwógé bán Achelausε atédé atii dé nkamlēn áde sáá, kāh Hērōde á mbwóg e Judeya, ambāh atim ámbīd áwed. Ángel e Dyōb enhyě mós mekan mémpēe aláa á nló-te. Nē dēmbēl, á mbwóg e Galilia dós ántimmé akε. ²³ Ankĕ alon á dyad ámbáá ahóg áde béchágé'áá bán Nazaret. Nén dēmbēnléd álóned e'yale ábe Dyōb dénlōmēnnē bekal bé'dáádāh tāngēne Yesuε aá, “Abyēēn née Mod a Nazaret.”

3

Nkalan míme Jōnε, Ndusēne

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Jōn 1.19-28)

¹ Etūn é pónde ámbīd enē, Jōnε, Ndusēne ámbīd nkal é'dáádāh a Dyōb. Akalé'áá eyale é Dyōb á ehýānge á Judeya, álāngē bad aá, ² “Nyétedē abel dé

† 2:11 Gól: Edii ekii éche édék nkun bwāmbwam éche élúmte bán Yesuε adé kāh. ‡ 2:11 Frankinsēn: Abédé dyōg áde bēbagnéé Dyōb mēdε. § 2:11 Mía: Mēbédéε dyōg áde bēnabnadté ndim.

mbéb áyāle nén nkamlen ní Dyöb níde benben.”³ Jone mós abédé mod awě nkal é'dəádəŋ Yesayaa áhóbé'áá, áde ánhəbpē aá,
 “Ehəŋgé ébídé' á ehyəŋge bán, 'Nyéboŋsen epe éche Sáŋgwéé. Nyétii echě nzii.’

⁴ Jone ahágé'áá mbóté éche bébénlé nyon éche ébídé á yəl e kaməl.* Awáá'áá ngóá a ngob e nyam. E'chuu ne bengóméé bóó bébédé ndyééd eché. ⁵ Bad bébídé-'áá á Jerusalem, ne nímíní myad mé mbwóg e Judeya esyáál ne á melon mémpēe níme mébédé á nkəg mé edíb é mbáá é Jodan, békag wée Jone. ⁶ Néé bēmpaléé nímāb mbéb áte, Jone ádusén bó á edíb é Jodan. ⁷ Bon áde Jone ányíné néé Befarisia ne Besadusia béhúé'é ábel bon ádusén bó, anláá bó aá, “Píí é nyə chén! Nzéé múmó aləŋgé nyé aá nkáásé ní Dyöb níhúé' bon aləbpe nyé aá nyékúme abəŋgé? ⁸ Nyéke nyébele mam níme mélūméd nén bán nyétədté ádēn abé dé mbéb. ⁹ Nyéewémtán nén bán nzé nyéhóbé bán, nyédé bán ábe Abrahamε, nyéekudté nkógsen ní Dyöb. Bon nílaa nyé nén meé, Dyöb áhele ábenléd nímén meláá átīméd mó bán ábe Abrahamε. ¹⁰ Bəəb-pəə ehón émáá anaa á nkaŋ ní mel. Né-əó, bwel ké é'héé ábe béəchyāā' e'pum é' bwām, békwel bó bébwém-me bó á muú-te. ¹¹ Ndusan nyé bəəb ne mendíb álúmed nén bán nyéhəŋléné ádēn abé dé mbéb. Bon mod ampée ahúé', awě atómé me. Meékwoŋnedé ké ápém níme metámbe. Adusén nyé ne Edəádəŋ éche Esáá, ádusén-ne nyé ne muú. ¹² Awánlé eché epeben á ekáá, ábel nén, ápeb níme menyán ámín. Nzé amadé, əlād mbum é bwām áte, ákəə ch. Bon əlād e'pəə, ahyáád bó á ebonde é muú éche éədime'.”

Bédúséné Yesue
 (Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Bəəb-pəə, Yesue ambíd á mbwóg e Galilia, áke wée Jone á edíb é Jodan ábel nén Jone ádusén mó. ¹⁴ Bon Jone anwanén mó mewəmtən ahəŋlen, áhəbē nén aá, “Néé edíí bán wε-εé wembé edusan me, chán étímé abé éche wewe éhyagké áwém wée nídusén wε?” ¹⁵ Bon Yesue ankwentén mó aá, “Mwě ébē nē bəəb ábel nén débél mam mésyāəl bwām ngáne Dyöb áhədéé.” Né-əó, Jone ankwentén mó adusén. ¹⁶ Melemlem mé pónde níme Jone ámáá Yesue adusén, Yesue ansyáá á mendíb-te. Dóo ngob e dyöb énédnédé, bon ányínē néé Edəádəŋ é Dyöb ébídé ádyöb ésudé ásē néé éləə, étyéém-me mó á nló mín. ¹⁷ Ehób chó-'ε ampē ébídé ádyöb nén, “Awem Mwän a nlém nén, awógte me menyinŋe bwāmbwam.”

4

Satanε akəgé Yesue
 (Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Ambíd e pónde, Edəádəŋ é Dyöb éntimén Yesue á ehyəŋge ábel nén Satanε ákəg mó. ² Yesue andid yəl nzaa á mekáne-tē móom mé e'pun méniin. Ambíd e ene pónde nzaa ewagé'áá mó. ³ Dóo Satanε ápédé bon aləŋgé mó aá, “Nzé Wε-εé edé Mwän a Dyöb, kamlén nímén meláá métim e'wεle.” ⁴ Bon Yesue antimtén mó aá, “Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, 'Saké ndyééd chəmpən edide moonyon á alonŋé. Bon eyale téé éche Dyöb áhóbé, chóó édíde moonyon á alonŋé.' ”
⁵ Dóo Satanε ákééné Yesue á Jerusalem, dyad áde ásáá bon átyēemān mó á nzonŋe e Ndáb-e-Dyöb mín, ⁶ aləŋgē mó aá, “Nzé wε-εé edé Mwän a Dyöb, éheb á bwεle-mín hén éhūn á ndəəb, áyāle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, 'Dyöb dékamlén éche áŋgel ásáb wε, épēm-me wε ámín ábel weébōmē ekuu á aláá.' ”

* **3:4** Kaməl: Edíi nyam eché edé néé nyag eché bébenladté á ehyəŋge ápém nted.

⁷ Yesue-’ε antimtén mó aá, “Bonj kálag e Dyöb ehóbé ámpē nén aá, ‘Weékāgē Sánḡwéé ádonj Dyöb áte.’ ” ⁸ Satanε antéd Yesue ámpē, búmō bétyéém á mbōod mín, bonj álūmtē mó melonj mé nkōhsé mésyāāl ne nhon rísyāāl míme rídé áwēd-te. ⁹ Dóo álāḡgēé mó aá, “Měbě wε ábén bwēm é’syāāl nzé ebwógkē me mebóbónj bonj ébāḡ-ke me edúbé.” ¹⁰ Dóo Yesue álāḡgēé mó aá, “Syāó me á dīd-te, a-Satan! Eténlédé nén bán, ‘Ebwógkē’ Sánḡwéé ádonj Dyöb mebóbónj, ébage-’ε mó edúbé. Mwēnpēn-naá étāḡḡéné abele.’ ”

¹¹ Né-óó, Satanε antédé Yesue, ákē. Angel émpě, éwóngén Yesue.

*Yesue abootédé míme nsón á Galilia
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Ene pónde bénhē Jōne, Ndusene á mbwōḡ. Ade Yesue áwógé nê, antīm ámbíd á mbwōḡ e Galilia. ¹³ Anhidé á dyad á Nazaret, áke ádyēē á dyad á Kapenahum. Kapenahum abédé á nkāḡ mé edib-é-nzab é Galilia, á abwōḡ á hōm á túmbé e Zebulōn ne e Naftali. ¹⁴ Yesue ankě á Kapenahum álóned mekan míme nkal é’dáédāḡ Yesayaa ánhōbpē aá,

¹⁵ “A-mbwōḡ e Zebulōn, a-mbwōḡ e Naftali, ntinned ne edib é nkwě, á múde mé edib rí Jodan, Galilia mbwōḡ echě bad ábe béesě bad bé Israel bédyεε’ε.

¹⁶ Bad ábe bébédé á ehíntén-tê békúdé e’nyínen bé ekíde; Bad ábe bébédé á nsal rí soḡ békúdé e’soósoḡ.”

¹⁷ Bootya pónde echě Yesue ánkεé á Galilia ambootéd eyale é Dyöb akal áhōbē nén aá, “Nyéhāḡḡen abé dé mbéb, áyāle nkamlen rí Dyöb rídé benben.”

*Yesue apwédé bembapεε bé’sō
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)*

¹⁸ Epun ehóg Yesue akagé’áá á nkin mé edib-é-nzab é Galilia. Annyín bán bé baachóm bébe; Simōne awě béchágé’áá bán Petro, bó mwānyāḡ Andreyā néε bébwéméé mbínzé. Bébédeé bekób-bé-súu. ¹⁹ Dóo álāḡgēé bó aá “Nyéhíde me. Ngáne nyékóbeé súu bōob, meéyāḡēd nyé ngáne nyétēdtē bad nlém á abum áhíd me.” ²⁰ Abwōḡ-ábwōḡ bēntédé échab mbínzé, béhíde-’ε mó. ²¹ Néε bésídté á’sō, Yesue annyín bán bé baachóm bémpēe bébe; Jemse bó mwānyāḡ Jōne, bán ábe Zebediε. Bóobe sáá bémbē á bōle-tê, bébwémé’áá échab mbínzé. Hê dóo Yesue áchēnléé bó bad bébe aá béhíde mó. ²² Abwōḡ-ábwōḡ bēntédé sáá ne bōle, béhíde-’ε Yesue.

*Yesue ayágté’áá, áchāḡté-’ε bad
(Luk 6.17-19)*

²³ Yesue akagé’áá myad mésyāāl á alonj á Galilia áyāḡtē eyale é Dyöb á ndáb é mekáne, ákalé-’ε nkalanj rí bwām mé nkamlen rí Dyöb. Achōḡté’áá bad bé nkole bésyāāl ne nyaa e nkole téé echě émbē áfínté echáb. ²⁴ Né-óó mekan míme Yesue ábélé’áá nwóḡnádttáá á mbwōḡ e Siria esyāāl. Nê dēnkāḡ bad bépééné’áá bad bé nkole bésyāāl áwē. Bépééné’áá bad áwē ábe békónlé’áá nkole ne mewε nyaa ne nyaa. Bad ábe e’dáédāḡ bé mbéb bémbēē áte, bad ábe béhúne ekikíd, ne bad ábe bēwédé eped, Yesue áchōḡté ábē bad bésyāāl. ²⁵ Nê dēnkāḡ, ndun e mod ehídé’áá Yesue. Bad bébídé’áá melonj bootya á Galilia ne mbwōḡ e Myad Dyōm, Jerusalem, Judeya, ne ped echě edé á múde mé edib é Jodan nímíní.

¹ Ade Yesue anyíne ene ndun e mod, anchógé é ekone mín, ádyēē ásē. Ahed-taá ábē bembapεε bétáné mós ² boŋ ábootéd bós ayáged, áhābē aá,

³ “Nnam mbê ne bad ábe bédé atóg á edáádəŋ-tē áyāle bédé ásē e nkamlɛn mí mín.

⁴ Nnam ne bad ábe bélebe’, áyāle Dyöb déwōgēd bós menyiŋge ámpē.

⁵ Nnam ne bad ábe bépwiítédé, áyāle nköŋsé nsyāāl mébē nímāb.

⁶ Nnam mbê ne bad ábe bédé nzaa ne píđ ábəl mam míme Dyöb áhedεé aá mébɛnled, áyāle Dyöb dékōdēd bós.

⁷ Nnam ne bad ábe bēwóge bad bēmpēe ngəl, áyāle Dyöb dōmpē déwōg bós ngəl.

⁸ Nnam ne bad ábe békénlé nlém á abum, áyāle bényín Dyöb.

⁹ Nnam ne bad ábe békóme nsaŋ, áyāle Dyöb déchəg bós ábē bān.

¹⁰ Nnam ne bad ábe békude metake áyāle bēbεεé mam míme Dyöb áhedεé. Bédé ásē e nkamlɛn mí mín.

¹¹ Nnam mbê ne nyé ábe bad bésyāā’é, nyé ábe bétagtεé, bēbānē nyé e’bébtéd é’ mam áyāl, bēbīdē-’ε nyé mbóŋ é metóm áyāl, á đín áđēm. ¹² Nyéwóge bwām, nyébé-’ε menyiŋge áyāle nsábe míme nyékudté ádyöb níchábé ámín. Nén dós bad bétágté’áá bekal bé’đáádəŋ bé’ bósđ.

Nkwě míme mbódé e’nyin, ne etrukánj éche békóŋgé (Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ “Nyédé etógnén á alongé á bad bé nköŋsé ngáne nkwě níđí etógnén áyāle ndyééd. Boŋ nzé nkwě mbódé alaŋ chán béhele-se bényínéd mós ámpē? Méesaá dyam dé abelɛn ámpē. Né-ós, apim dós bépimεé, bad békógtáád mós ámín. ¹⁴ Nyéē nyédé nēŋgáne etrukánj álúmed bad bé nköŋsé bésyāāl nzii e Dyöb. Dyad áde álóŋnéd é ekone mín déesəəméé. ¹⁵ Mod eémāā-’aá etrukánj achod se ákōō chós á ebwəg-sé, boŋ abelé ákēlē chós ámín, ábəl nén ényínte kénzée awē adé á ndáb-te ekíde. ¹⁶ Nyémpē nyépe’ne’, melemlem néε etrukánj. Nzé bad bényíne nsón mí bwām míme nyébéεé, békɛn Dyöb, awēn Titéε awē adé ámín.

Ayáged áde Yesue tñŋene mbéndé

¹⁷ “Nyéewémtán nén bán mpedé á nköŋsé ábóded mbéndé éche Mosεε ne mekan míme bekal bé’đáádəŋ bényágté nyé. Meépedεé ábóded mós, boŋ mpedé álóned mós. ¹⁸ Ne mbále nlánge nyé nén méé, káəŋ ne á asóg dé nkoŋ ní sé ne mí mín, ké mwāmpín mé eyale nhóg awē atēnlédé á mbéndé e Dyöb eéhidtéé ásē káəŋ né mésyāāl mélóné.* ¹⁹ Né-ós, kénzée awē abós mbéndé póg átínté échē mbéndé é Dyöb, ké ene echē bēwémténé bán eésaá etógnén, áyāgtē-’ε bad bēmpēe aá bēbəl melemlem, ene ndín e mod ébē ndimtene átínté e bad ábe bédé ásē e nkamlɛn mí mín. Boŋ kénzée awē abele ngáne mbéndé éhóbé, áyāgtē-’ε bad bēmpēe ábəl melemlem, ábē etógnén bwāmbwam átínté e bad ábe bédé ásē e nkamlɛn mí mín. ²⁰ Né-ós, nlánge nyé nén méé, ésebán abele á Dyöb áđēn átómé áde Befarisia ne bemeléede bé mbéndé, né nyémpē nyéesónlé á nkamlɛn mí mín mbéd.”

Ayáged áde Yesue tñŋene meliŋgá (Luk 12.57-59)

²¹ Yesue ambád ahób aá, “Nyéwóge nén bán bēnlāā bad bé’ bósđ bán, ‘Mod eewúé mod. Kénzée awē awúú mod, bétáŋgéné mós akáad.’ ²² Boŋ nlánge nyé nén méé, kénzée awē alíŋné† mwānyaŋ bétáŋgéné mós akáad. Kénzée awē ásyāŋ mwānyaŋ bēpēn mós á kóte e bad bēmbáá békáád mós. Kénzée-’ε

* **5:18** Né mésyāāl mélóné káa áđé ayáge ásyāāl álóné. † **5:22** Kénzée awē alíŋné; donje á kálag áwóó kénzée awē alíí ngēn.

awě ächəg mwānyəŋ aá, ‘Edimdim é chǝm chén’, béhele bébwém mó á dǝ-á-muú. ²³ Né-ǝǝ, nzé ekag á menyán mé mende áke dé abe Dyöb mende, bon ekämténé nén wée nyé mod nyêwánléné kǝkǝǝ, ²⁴ ébānē nímōŋ mende áse á’sō é’ menyán mé mende. Esébe éke ébēl nsaŋ ne ane mod bon étim ámbid éke ébe mende. ²⁵ Nzé mod ahede we áke dé asómēn á kóte, bēl káŋŋ nyúmō nyépe á nchemten byánán nyéēpě á kóte. Esebé nê, ahelése asómén we á kóte. Kóte-’e ébée we á mekáá mé plúse, plúse chǝ-’e éhē we á mbwəg. ²⁶ Ne mbále, nlāŋge we méé, weéhēlēē-se ebíd á ndáb e mbwəg-tē wē káŋŋ né etwedé ádōŋ alúm ásyāāl.

Ayáged áde Yesue tâŋgene akáb dé mesón

²⁷ “Nyêwógé ngáne béhóbé nén bán, ‘Nyéekábé mesón á ndáb e’wóngé.’ ²⁸ Bon nlāŋge nyé méé, kénzée awě anóné mmwáád bon awémtén aá né mōnnaŋned mó, amaá asón akáb ne ane mmwáád áwe nlém-tē. ²⁹ Nzé ádon díd ábelte we mbéb, ehúd dǝ, épim. Edé mbon ábód dǝ, tómaa bǝ ábwém echon yāl esyāāl á dǝ-á-muú. ³⁰ Melemlem nê, nzé echon ekáá ébelte we mbéb, esél chǝ, épim chǝ. Edé mbon ábód chǝ tómaa bǝ ábwém echon yāl esyāāl á dǝ-á-muú.

Ayáged áde Yesue tâŋgene abóo-dé-e’wóngé

(*Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18*)

³¹ “Kálag e Dyöb ehóbé ámpē nén, ‘Kénzée awě anané mwaád á e’wóngé atāŋgéné ábe mó apab áde álúmte nén bán anané mó á e’wóngé.’ ³² Bon nlāŋge nyé nén méé, nzé mod anané mwaád á e’wóngé ésebán ane mmwáád akábé asón, bon ane mmwáád akií mod ampée awón, né nchóm awě anané mó á e’wóngé mó atímté mó mmwáád awě akábe’ mesón. Kénzée-’e awě awóó mmwáád awě bénané á e’wóngé né mómpē akábé asón.

Ayáged áde Yesue tâŋgene amwé dé melě

³³ “Nyêwógé nén bán bēnlāā bad bé’ bǝód bán, ‘Mod eemwág melě ngēn, bon nzé mod amwédé melě atāŋgéné ábēl dyaŋ áde ámwééné melě á’sō é Dyöb.’ ³⁴ Bon nlāŋge nyé nén méé, nyéemwág melě ké mehóg. Nyéemwág melě á dǝn dé nkamlēn mí mín, áyāle áhed dǝǝ Dyöb áwóó e’dii bé nkamlēn. ³⁵ Nyéemwág-ke á dǝn dé nkǝŋsé, áyāle áhed dǝǝ Dyöb ásúmé mekuu. Nyéēbenlād-te ké dǝn á dyad á Jerusalem, áyāle ádii dyad áde kēŋ embáá. ³⁶ Nyéemwág melě ké á dǝn dé nló nímēn, áyāle nyééhēlēē ké mbum e esid póg ahəŋlən áwen nló, ápúbéd ké’ē áhined chǝ. ³⁷ Bon nzé ehóbé wée móbele dyaŋ, ehób wée, ‘Ee, mēbel dǝ.’ Ké-’e wée, ‘Aáy, méebenlé.’ Kéchée éche ébádé áhed né ébídé wée Satanē.

Ayáged áde Yesue tâŋgene akun-á-yāl

(*Luk 6.29-30*)

³⁸ “Nyêwógé ngáne béhóbé nén bán, ‘Nzé mod atúbé mod díd, bétúb mómpē díd. Nzé mod ahúde-’e mod ason, béhúd mómpē ason.’ ³⁹ Bon nlāŋge nyé nén méé, nzé mod abelé we mbéb, éched yāl. Nzé mod abǝmé we abén á akəg ahóg, ékunnéd mó ádínií ámpē. ⁴⁰ Nzé mod ahede we asómēn á kóte ákobēn we nímōŋ nkobe, ébag mó káŋŋ ne echon súde. ⁴¹ Nzé mod anyágté we aá ékeen mó máyl mehóg, ékēēn mó máyl mébe. ⁴² Kénzée awě achómé we chǝm, bée mó. Nzé mod ahóbé-’e aá, ébál mó chǝm éche éwóó, ebál mó.

Ayáged áde Yesue tâŋgene bad bé ekəyi

(*Luk 6.27-28, 32-36*)

⁴³ “Nyêwógé ngáne béhóbé bán, ‘Edəŋ mwānyon, ékǝǝ-’e mod awě akǝǝ we.’ ⁴⁴ Bon nlāŋge nyé nén méé, nyédəŋ bad ábe békǝǝ nyé, nyékānnad-te ábe bətagte nyé. ⁴⁵ Nzé nyébelé nê, né nyéēbē bán ábe Titée awēn awě adé ámin.

Alóme' enyen ne mbúú wée bad bé mbéb ne bé bwám nyaa póg. ⁴⁶ Nzé edá bad ábe bédáá wε bēnpēn, nê déepiinédte wε nsábe ké nhóg. Kááñne besaad-bé-tááse bómpe bébele melemlēm. ⁴⁷ Nzé elente' ábōñ bad bēnpēn né ebēle melemlēm ngáne kénzée ampée ábeléé. Kááñne bad ábe béesē bad bé Israel bébele nê. ⁴⁸ Né-óó, mbeltéd nímēn rítáñgéné nēe rítýéémé bwám, nēñgáne mbeltéd míme awēn Titée awē adé ámīn.

6

Ayáged áde Yesue tñgēne áwóngēn bad

¹ “Nyétéd pónde! Nyéebēlē nsón rí Dyōb ábel boñ bad bényín nyé. Nzé nyēbele nê, né nyéekudte nsábe wée awēn Titée awē adé á nkamlēn mí mín.

² “Né-óó, nzé ebage mod chōm éche átógnéné, weékūmē nkōñ nēñgáne bad ábe bédoge yāl. Békume nkōñ á ndáb é mekáne ne á dyad-tē wée bad bédíí, ábel boñ bényín bó. Ne mbále nlānge nyé meé, bémáá nímāb nsábe rísyāāl akud. ³ Boñ nzé ebage mod chōm éche átógnéné, weébēlē'-se ké awoñ wēñ awē étómténé adəñ abíí. ⁴ Nê débēl mod ké nhóg éebíí'ε chōm éche ébágé mó. Dyōb, awoñ Titée awē anyíne mam míme mébenled á e'koñned-te móssābē wε.

Ayáged áde Yesue tñgēne mekáne (Luk 11.2-4)

⁵ “Nzé nyēkanne', nyéekánné' nēe bedog-badé, ábe nzé békānne' bédəə atyéem á ndáb é mekáne ne á mbom, ábel boñ bad bényín bó. Ne mbále nlānge nyé nēn meé, bémáá nímāb nsábe rísyāāl akud. ⁶ Boñ pēn, nzé mod akānne', asól áwē toñ-tē, ádíb ekob, boñ ákānnē wée eche sáñ Dyōbε awē mod éēnyínēē. Ene pónde awōñ Titée awē anyíne' mam míme médé á e'koñned-te ášābē wε. ⁷ Nzé nyēkanne', nyéebádnán e'yale mbád ne mbád, ngáne bad ábe béesē bad bé Israel bébeléé. Bébelé bēwēmtān bán Dyōb déwōg bó mekáne áyāle bēbúdé e'yale áte. ⁸ Nyéebág nēe bó, áyāle Dyōb, awēn Titée, amaá abíí chōm éche nyétógnéné byánán nyéēsédéd mó. ⁹ Né-óó, enén nyaa e mekáne chōo nyétáñgéné akáne, Dyōb, Titée awēd, awē adé ámīn, edúbé ébē ne ádoñ dñn.

¹⁰ Mmōñ nkamlēn rñhyε rítéd etál.

Bad bé nkōñsé bébel mekan míme éhedéé, ngáne ébenlaadté ámīn.

¹¹ Bag sé echəd ndyééd e epun e bñn é' chii.*

¹² Lagsén sé níməd mbéb, ngáne sémpē sélāgsanné mod téé awē abelé sé mbéb.

¹³ Weémwāg-se sēhún á mekáñsēn-tē, boñ húd sé á mekáá mé Satan.†

¹⁴ Nzé nyēlāgsan bad mewusé míme bēbēnlé nyé, né Dyōb Titée awēn awē áde ámīn mómpē ālāgsén nyé. ¹⁵ Boñ nzé nyéelāgsán bad, né ké Dyōb awēn Titée éelāgsénné nyé.

Ayáged áde Yesue *tñgēne adíd á yāl nzaa á mekáne-tē*

¹⁶ “Nzé edide yāl nzaa á mekáne-tē, weésudné' ngáne bedog-badé bébeléé. Béchēmtē' e'só á nló ábel boñ bad béchem bán bédide yāl nzaa á mekáne-tē. Ne mbále, nlānge nyé nēn meé bémáá nímāb nsábe rísyāāl akud. ¹⁷ Boñ nzé edide yāl nzaa á mekáne-tē, éwōbē e'só, ésēdē'-ε nló áte. ¹⁸ Bēl nê, ábel boñ bad bēechémé bán edide yāl nzaa á mekáne-tē, étōmēé awōñ Titée awē mod éēnyínēē. Anyíne' mam míme médé á e'koñned-te, mó-'aá ášābē wε.

* **6:11** Bag sé ndyééd e epun é bñn é' chii káa ndyééd e epun é bñn é' chñn. † **6:13** Donje á kálag dé'so ábádé bán Nkamlēn, ngine ne ehúmé bédíí ábōñ á ngíndé ne á ngíndé.

Ayóged áde Yesue
tâhgene awónh á bwēm
(Luk 12.33-34)

¹⁹ “Nyéekonád yǎl nhon á nkõhsé wén, wée síi ne ngag bébēbēdtē, bechíib-pe ámpē bébóó ndáb, béchíib. ²⁰ Bon nyékoo mímēn nhon wée síi ne ngag béebēbēdtē, bechíib-pe ámpē béebóó’é ndáb se béchíib. ²¹ Nyébíí bán wée nhon mbágbkē mod, áhed dǎo nlém-me mbágbkē mó.

²² “Díd dǎo áde ngáne etrukán é yǎl e mod. Nzé díd ákénlé wē áte, echoh yǎl esyáál chǎmpē ebélé ekélé. ²³ Nzé déekēnle, yǎl chǎmpē ɛlōn wē áte ne ehíntén. Né-ǎó, nzé chǎm éche ényínte nyé ekíde étímé abé chǎm éche étímté nyé á ehíntén-tē, né échē ehíntén échē nyébēē áte étōmtēn ngíne abé.

²⁴ “Modmod eéhēlēē-se abé mbaledē a bewónh bébe. Alūmēd nhóg edange tómaa aníníí, ké’ε átimēn nhóg, abán-’ε aníníí áyāl. Weéhēlēē-se ebé mbaledē a bad bébe abé ahóg. Weéhēlēē-se ebé mbaledē a Dyõb se ebé-’ε mbaledē a mǎnē.

²⁵ “Né-ǎó, nlânge nyé nén mēé nyéētāgē áte á alongé, se nyéhōbē nén bán cheé nyédyēē, ké’ε nzé-chómé nyémwēē, ké’ε cheé nyéwāā’ē á yǎl. Eesaá mbále bán alongé átómé ndyééd-ε? Yǎl-ε ámpē eesaá etógnén tómaa mbóté-yε? ²⁶ Nyénōne menon, méēwēnēē bwēm, méēpādēē, méēwóo-’áa hǎm áde békongéé medyé. Kénê, Dyõb awên Titée awē adé ámín adídte mó! Nyébíí’é bán nyédé etógnén bwámbwam tómaa menon-ε? ²⁷ Nzé-módé áwen tínté ahele átāg áte kááh, abád ké epun ehóg áwē alongé?† ²⁸ Cheé-ǎ ékás bon nyétagé áte áyāle mbóté éche nyéwāā’é? Nyénōne’ mbonja éche édé á mehínte ngáne ékwogéé. Eebeléé ntũ, éebanagéé mesan. ²⁹ Nlânge nyé nén mēé, ké kǎh Solomonε ne nímē nhon nisyāā eewāā’áa mbóté éche épédé échén mbonja ké póg e’bon. ³⁰ Nzé Dyõb áheleε áwāādtē e’sum ábē é’bāg chíi bon chǎn béhé bó á dũ, né éetómmé nyé awáad né-yε? Chán adúbe adíí nyé mwāmpín nén? ³¹ Né-ǎó nyéētāgē áte bán, ‘Cheé sédyēē? Cheé sémwēē?’ Ké-’ε bán, ‘Cheé séwāā’é?’ ³² Bad ábe béesǎ bad bé Israel bóó béchyεε’ ákud échén ndín é bwēm. Awên Titée awē adé ámín abíí áa nyétógnéné ábén bwēm é’syāā. ³³ Bon nyésébe nyé nyéhēd mam mé nkamlēn ní Dyõb tómaa mam mésyāā, nyébele-’ε ngáne Dyõb áhednéé nyé. Nzé nyébele nē, né Dyõb débē nyé ábíníí bwēm é’syāā. ³⁴ Né-ǎó nyéētāgē áte áyāle epun ê’ chǎn. Epun ê’ chǎn chēn éwōh nímē metake níme mékwognéd chó. Epun téé éwóó nímē metake.

7

Ayóged áde Yesue
tâhgene bad ábe békáadte baáb
(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ “Mod eekáádté waáb. Nzé eekáádté wén, né Dyõb dǎmpē dékāād wē. ² Nyaa echē ékáádté wén, chǎo Dyõb dǎmpē dékāádté wē. Melemlem mé nhǎgtéd níme ébenléde móo Dyõb dǎmpē débenlédté. ³ Cheé ékás bon éwāmsān mwǎ púuted anyín á díd áwēn, ésebán ehēle nkǎg níme nídé mmõh á díd anyín? ⁴ Chán ehēle-se eláá mwǎnyonh wéé ámwε móhūd mó púuted á díd, áde nkǎg nídíí mmõn á díd? ⁵ A-edog-bad! Sébé éhūd nkǎg níme nídé mmõn á díd, dǎo wétōh’é púuted echē édé mwǎnyonh á díd anyín, bon ehúd-te chó. ⁶ Weetédé mam mé Dyõb se ébē mbwé, áyāle ékunnéd wē yǎl ékūm-me wē. Weebwémme nguu échōh ngese áyāle édyantéd chó ámín.

Hedén Dyõb kéchéé éche éhédeé
(Luk 11.9-13)

† 6:27 Abád ké epun ehóg áwē alongé káa áchab tómaa ngáne adíí.

7 “Hedén Dyöb, äbë wε. Hëd, Dyöb débël enyín, kùm ekob, Dyöb dédibnéd wε. 8 Ayāle kénzée awë ahëdné Dyöb, äküd, awë ahédé-’ε, änyín. Kénzée-’ε awë akumé ekob, Dyöb dédibnéd mó. 9 Sää-a-mwän ahée mwän áhedénne ewele, bon äbe mó aláá? 10 Ké-’ε nyé ahée mwän áhedénne súu, bon äbe mó nyä? 11 Nzé e’bébtéd é’ bad née nyé nyébage áben bán kase é bwëm, tógtén-naá echen Sán awë adé ámín? Chán-nō éebaá bad äbe béhédné mó kase é bwëm? 12 Né-óó, kéchéé éche édáá wée bad bébel áwôn, ébel chó áwāb. Nén dóo mbéndé e Dyöb ne bekal-bé-e’daádəŋ ékoó’ é ayáged.”

*Nzii e alongé áde déemaá’
elélé áte
(Luk 13.24)*

13 Yesuε ambád aá, “Bwée á ekob éche échíné áte, ayāle ekob éche ékag á dū-á-muú ékálé áte, nzii eched-te etánlédé, bad äbe bébwag-kε áhed bébuú áte. 14 Bon ekob é nzii e alongé áde déemaá’ edé mwāmpín. Nzii-’ε eché etime áwed elélé abwε áte. Nguse é bad chóó ébwag-kε áhed.

*Bekal-bé-e’daádəŋ bé metóm
(Luk 6.43-44)*

15 “Nyétéd pónde ne bekal-bé-e’daádəŋ bé metóm. Bélúmte byánán bépweédtedé née ndyōŋ ní mbód, bon áwab nlém-té bédé ebébtéd née ngā. 16 Nyéēchem bó á mbéltéd nímāb. Mewāŋ méchyáa e’pum é’ besabé-yε? Ké-’ε mekād méchyáa’ e’pum é’ máŋgəle-yε? 17 Melemlem-’aá bwel ké é’héé ábe é’kwoge’ bwām, é’chyáa-’ε e’pum é’ bwām. Bon ké é’héé ábe béekwogé’ bwām, béechyāā-’é e’pum é’ bwām. 18 Bwel é’ bwām béehelélé e’pum bé mbéb achyáa. Bwel bé mbéb-pe béehelélé e’pum é’ bwām achyáa. 19 Bwel ké é’héé ábe béechyāā’ e’pum é’ bwām, nwóó-nzag äkwel bó, abwém bó á dū. 20 Né-óó, nyéēbīī bekal-bé-e’daádəŋ bé metóm á mbéltéd nímāb.

*Bad äbe béhide Yesuε
ne nlém nībε
(Luk 13.25-27)*

21 “Saké mod téé awë achəgtaad mε aá, ‘A-Sán, A-Sán,’ äsöl á nkamlən ní mín. Bad äbe bébele ngáne echem Sán awë adé ámín áhednéé bó, bóó bésöl. 22 Ade epun é nkáásé mé asóg épéé, bad híin bépě áwēm, bélāŋgē mε bán, ‘A-Sán, A-Sán, ngómē sēkänlé’áá bad mam míme Dyöb álómné’áá sé aá mébenléd, á dīn ádōŋ, sébenléd-te ádōŋ dīn ábided bad e’daádəŋ bé mbéb áte, sébelé-’ε menyáké híin!’ 23 Héε mélāā’ é bó mεé, ‘Meebīī’ é mε nyé. Nyésyā mε á dīd-te! E’bébtéd é’ bad ngēn!’ ”

*Belōŋ-bé-ndáb bébe:
a debyéé ne a eyókéł
(Luk 6.47-49)*

24 Yesuε ambád ámpē aá, “Né-óó, mod téé awë awógé ábēm e’yale bén, bon ábelé-’ε ngáne é’hóbεé, ádíi née mod a mekínzε awë alóó ndáb á ebēn é aláá mín ábel bon éwúu ásē. 25 Ambīd e nē, mbúú e ngíne enchá, e’dīb é’lone, ekukud-te étóm wée ene ndáb émbēē, bon enkēnkweé, ayāle enlōŋnéd á aláá mín. 26 Bon kénzée awë awógé ábēm e’yale bén, bon eébele ngáne é’hóbεé, ádíi nēŋgáne eyókéł é mod éche élóó eche ndáb á nsíi mín. 27 Ambīd e nē, mbúú e ngíne enchó, e’dīb é’lone, ekukud-te étóm wée ene ndáb émbēē. Ene ndáb enkwě. Enkúme émad-te ahented áte.”

Kunze eche Yesuε awóó áyáged

²⁸ Ade Yesuε ámáá nímén mésyāāl ahób, amute áde áwóglánnáá mó démbē menyáké bwāmbwam áyāle nyaa echē áyágté'áá. ²⁹ Ayágté'áá bó nēe mod awē nzé ahóbé, né émáá. Eeyágté'áá, nēngáne bemeléde bé mbéndé.

8

Yesuε achōjté mod awē meləj mékóbé

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yesuε ansūd á ekone sé. Ade ápédé é ekone sé ndun e mod ehídé'áá mó. ² Hē dōo mod nhóg awē meləj mékóbé ápédé áwē bon əbwōgē mebóbón ne edúbé ésyāāl, áhōbē nén aá, “A-Sán, nzé edáá ehēle ébēl mē nsán.”* ³ Dōo Yesuε ábídté ekáá, ábānē mó á yāl bon əlāngē mó aá, “Ndáá, sánj!” Əbwōg-əbwōg nímē meləj mēmáá ane mod á yāl. ⁴ Dōo Yesuε əlāngēé mó aá, “Weelāngé modmod dyam áde ábēnlédé, bon kē élúmed yāl wēe prise, ásimen wε. Əbag-ke mendε ngáne mbéndé e Mosεε éhēdeé, əlúmed bad wεé mósāā.”

Yesuε achōjté mbəlede a mod ambáá a sənze

(Luk 7.1-10)

⁵ Ambīd e nē, Yesuε ankē á dyad á Kapenahum. Nēe ápédé áwed, mod ambáá a sənze é Roma ambé awē akamlaan mbwókεl e sənze. Ane mod anhye mó achán, áhōbē ⁶ aá “A-Sán, awēm mbəlede eédyε'ε bwām, adé á anon de nkole á ndáb. Eéhēlēē ahide ásē. Atage bwāmbwam.” ⁷ Yesuε anláá mó aá, “Méépě, níchōōd-tε mó.” ⁸ Dōo mod ambáá a sənze ne átimtanné Yesuε aá, “A-Sán, mmēn meékwognedεé əkob wε nken áwēm ndáb, bon hób ké eyale, awēm mbəlede ədyεé bwām. ⁹ Mmēn ndii mod awē adé ásē e nkamlen, mmēn-nε nwóó sənze éche nkamlanné. Nlānge póg mēé, ‘Käg’, ékäg-ke nē dēn, empée mēé ‘Hyäg’, éhyäg-ke né dēn. Nzé nlānge awēm mbəlede mēé, ‘Bēl échén’, əbélé-'ε né dēn.” ¹⁰ Ade Yesuε áwógé nē, yāl enkóm mó áte. Dōo əlāngēé bad əbe béhídé'áá mó aá, “Ne mbále, nlānge nyé mēé, meényīnēē mod a alon á Israel ké nhóg awē awóó nyaa e adúbe echē anén nken-e-mod áwóó. ¹¹ Nlānge-'ε nyé nén mēé pónde echē ngande ébēē á nkamlen ní Dyōb, bad híin əbe bénkəntəngén əbé əhed bēbīd á akuu ne á mbəj əbé á ngande nchoo ne betaa, Abrahame, Aisige ne Jakəbe. ¹² Bon bēbīdēd bad əbe bəntəngēn əbé á nkamlen ní Dyōb á əbwóg-te, bəbwém bó á ehíntén-té. Əhed-taa bēchyε'ε bēdyāg-ke meson á nsəl.” ¹³ Dōo Yesuε əlāngēé ane mod á sənze aá, “Súé' á ndáb, ébenled ngáne édúbpé.” Melemlem mé pónde mbəlede awē ane mod ambáá a sənze andyě bwām.

Yesuε achōjté ekud é bad (Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Adē Yesuε ápédé á ndáb wēe Petro, antán Petro mwaád nyaá á anon dé nkole, ahéb dēnsog mó. ¹⁵ Nēe Yesuε áchəngé mó á ekáá, ahéb ámāā mó. Anhidé ásē, əkōb-pe Yesuε nken. ¹⁶ Ene ngukél bad bēmpēēn bad híin wēe Yesuε, əbe e'dəədəj bé mbéb bēmbēē áte. Yesuε ambēnléd əbē e'yale bé nsəl abídéd əbē e'dəədəj bé mbéb, əchōōd-tε bad bésyāāl əbe békónlé'áá. ¹⁷ Yesuε əmbēl nímén mésyāāl əlóned e'yale əbe Dyōb dénlōmēnnē nkal é'dəədəj Yesayaa nén aá, “Ankobén syánē nkole nisyāāl ne nímēd metake.”

* **8:2** Mmēn nteltéd rídé á Kálag e Levitikus eped dyōm ne é'láan nchoo móom méniin ne rítáan əpe nchoo móom méniin ne ntóób (Lev 13.45-46).

*Bad ábe bêmpon Yesuε ahid
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Ade Yesuε ányíné ngáne ndun e mod éláñnéde mós, anláá ábē bembapεε aá bóbōó bétime á pεd e edib-é-nzab eníní. ¹⁹ Hê dós meléede a mbéndé nhóg ápédé áwē bon áhōbē aá, “A-meléed, mēhíd wε kēhéé áde ékagké.” ²⁰ Yesuε antimtén mós aá, “E’bubwóg é’wóó ábab e’lóm wéε bésóléé, menon-ne ámpē méwóó nímab mūm, bon Mwān-a-Moonyon eewóó’ é hōm áde ábánnéé nló.” ²¹ Dós mod ampée awē mómpē ahidé’áá Yesuε álāngéé mós aá, “A-Sán, mwē, nsebe nke nlime echem sanj.” ²² Dós Yesuε átimtanné mós aá, “Hídé me, chené ndim mí bad mēn nlimme nímāb ndim.”

*Yesuε ahóódté ekukud
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Ene pónde dós Yesuε ásólé á bōle-tē ne ábē bembapεε bon bēbwōgē eke. ²⁴ Adé bépédé á edib-te, dós ekukud é ngíne ébóótédé atóm. Embé ngíne nyaa eché kóáñne bōle bêmponné asú ásē á mendíb-te. A pónde eched Yesuε akúné’áá. ²⁵ Hé-’aá bembapεε bényeméé mós ásē bon bēlāngē mós bán, “A-Sán, sōn, wóngén, pón syánē dewág-ōō!” ²⁶ Yesuε ankwentén bó aá, “Cheé ékээ bon nyéwōgē mbwóg? Cheé ékээ bon ádēn adúbe ábē mwāmpin nén?” Dós átyéémé ámin, bon ákamlán ekukud éche étómé’áá, ne edib éche éhódé’áá áte. Abwōg-ábwōg ekukud énsēle, edib ámpē éche éhódé’áá áte énsōg ahod. ²⁷ Yāl enkóm bembapεε áte bwāmbwam áde bényíné nē, bésēdté bánken, “Ebál é mod éhéé chén éche kóáñ ne ekukud ne mendíb bēwógné?”

*Yesuε achōjté bad bébe
ábe e’daádāñ bé mbéb bémbeē áte
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Ade Yesuε ne ábē bembapεε bépédé á múde mé edib-é-nzab nímíní, á mbwóg e bad bé Gerasin, bad bébe ábe bémbíđ á soóbadε bémbomén mós. E’daádāñ bé mbéb bémbeē ábē bad bébe áte. Abē bad bémbeē nganjlen nyaa eché mod ké nhóg éechue’áá ene nzii abwε. ²⁹ Anyín áde bényíné Yesuε, bémbootéd abón bán, “A-Mwān a Dyōb, cheé syánē déwóñné? Epedé hén ákógsen sé áde pónde éepēdēē-yε?” ³⁰ Esog é nguu chó-’ε ébédé benben ne áhed, édyāg medyé. ³¹ Héε ábē e’daádāñ bé mbéb é’cháa-’ε Yesuε bán, “Sébíí bán wēbíđēd sé, bon tēdē sēsól á esog é nguu-tē éche édé híní nē.” ³² Dós Yesuε ákamlanné ábē e’daádāñ bé mbéb aá, “Nyébíđ!” Abíd áde ábē e’daádāñ bé mbéb é’bíde ábē bad áte, bēnsól nguu chē áte. Abwōg-ábwōg, échē esog é nguu émpādē ásē, ényagté’ á eláá é nkin mé edib-é-nzab, éhún á edib-tē, éwé-’ε. ³³ Benon bé nguu béntōm mehélé á dyad-tē, békag bēkanlé bad dyam áde ábénlédé ne ábē bad ábe e’daádāñ bé mbéb bémbeē áte. ³⁴ Awóg áde ábē bad bé dyad bēwógé nē, bēmpādē ásē áke dé atán Yesuε. Néε bényíné mós, bēnchāñ mós bán, áhide áwab mbwóg.

9

*Yesuε achōjté mod
awē awédé epεd
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Ambíd e ene pónde, Yesuε ansól á bōle-tē ámpē, áchābē edib-é-nzab, átim ámbíd áwē dyad wéε ádyéé’áá. ² Apε áde Yesuε ápédé áwē dyad, bad behóg bēmpēén mod á mekále mín awē awédé epεd. Ade Yesuε ányíné adúbe áde ábē bad, anláá ane mod awē awédé epεd aá, “A-mwān, weewógé mbwóg, nlagséné wε mbéb.” ³ Hê dós donje dé bemeléede bé mbéndé bényonjéé áte bán, “Anén mod asyáō Dyōb!” ⁴ Yesuε anchēm bó mewēmtēn áte. Héε

ásedteé bó aáken, “Cheé ékáá bon nyêwón nímén mewêmtên mé mbéb áte? ⁵ Ahéé adé dyam ásad, áhób wéé, ‘Nlagséné wê mbéb,’ káa áhób wéé, ‘Syáó ásē, ébooted aké?’ ⁶ Bon mēlūmed nyé mēé Mwān-a-Moonyon awóó kunze á nkōnsé álagsen mbéb.” Héé álángeé ane mod awē awédé eped aá, “Syáó ásē, étêd nímōn mekále, ésúé’ á ndáb.” ⁷ Dóó ane mod áhídté ásē bon ásūē-’é á ndáb. ⁸ Mbwóg ménkōb bad ábe bényin ngáne ádén akan ábénlédé. Bébootéd-te Dyōb aken áde ábágé baányon kunze ábel échéndín é mam.

*Yesue achénlé Matyo
áhid mó*

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Ambid enê Yesue ansyáó adé abwóg á hōm. Ade ákagké nê, annyin mod awē béchágé’áá bán, Matyo. Matyo andyēé ásē á ndáb eche ásánté’áá tááse áte. Héé Yesue álángeé mó nén aá, “Hídé me.” Dóó Matyo átyéémé ámin, bon áhídē-’é mó. ¹⁰ Ambid e pónde Yesue ankē á ndáb wéé Matyo* ádyé ndyéed. Ekud é besaad bé tááse né bad bé mbéb bēmpēe bēmpē bēdyēēn Yesue ne ábē bembapēe áhed. ¹¹ Néé donge dé Befarisia bényiné ngáne Yesue ádyééné échē ndín é bad, bēnsédéd ábē bembapēe bánken, “Cheé ékáá bon awen meléede ádyāg ndyéed ne besaad bé tááse ne bebel bé mbéb bēmpēe?” ¹² Dóó Yesue ákwentanné bó aá, “Bad ábe bēdyēé bwām béetógnēné mod-a-bwel. Bad ábe bēkonle’ bóó bétógnēné mod-a-bwel. ¹³ Nyéke nyéhēd áte ábel nyēsōntēn ábēn e’yale ábe é’ténlédé á kálag e Dyōb nén bán, ‘Chōm éche níhēdnéé bad édii nlém ní ngol, saké mendé.’ Meépedéé á nkōnsé áchéle bad ábe békōbnédé á’sō é’ Dyōb, bon mpedé áyāle bad bé mbéb.”

*Nsedtédté tñgēne ádid yāl nzaa
á mekáne-tē*

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Hê dóó bembapēe ábe Jōne, Ndusene bēpédé wéé Yesue bon bēsedté mó bánken, “Cheé ékáá bon sé ne Befarisia sédidé yāl nzaa á mekáne-tē, bon ábōn bembapēe pēn bēdidé?” ¹⁵ Yesue ankwentén bó ne ngan aá, “Chán bad ábe bélébpé á ngande e e’wóngé bēhēle bēlebe’ áde bédíí ne mod awē akudé sómbé? Bēhéleé. Bon epun épē éche bēkobēnné bó mod awē akudé sómbé. Echē epun dóó bēdidté yāl nzaa á mekáne-tē. ¹⁶ Nyēbíí nén bán, nzé mod anabpe’ mbóté, eetédéé eped é abad ékōlē se ábnéd nchun ní mbóté, áyāle nzé échē eped é abad ékōlē ébótédé abób áte ébelé éhabnéd abad dé nchun. Nê ábele’ échē epōn é mbóté ékále’ áte tómaa ngáne énsēbēē abé. ¹⁷ Melemlem nēngáne mod éētēdēē mīm mékōlē se ápen mó á nchun mé ntyág ní ngob e nyam. Ayāle nzé abelé nê, né mīm méhōd káōn ntyág ní’yéd? Mīm mēmād asyōge, ntyág-ke ámpē mbéb. Bon bétédéé mīm mékōlē bēhé á ntyág mékōlē-te. Nê ábele’ mīm mébé bwām, ntyág-ke ámpē mbé bwām.”

*Yesue apuúdté ngōndéré póg
echē enwé*

(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Ade Yesue álángeé bad nímén mekan, mod a nkamlēn nhóg ampē áwē abwóg mebóbōn ne edúbé ésyāal, áhōbē nén aá, “Awem mwān a mmwāád awédé bōob nén dēn, hyāg ébán mó ekáá á yāl ábel nén ápuu.” ¹⁹ Né-óó Yesue ampádé ásē ne ábē bembapēe bēhídē ane mod. ²⁰ Ade bēkagké nê, mmwāád nhóg ambé awē anwōn nkole níme mekií mébídé’áá mó á yāl pónde ésyāal. Mmē nkole mbédé mó á yāl á etūn é dyōm-a-mwé ne mbé. Héé ane mmwāád ábídé Yesue á mbíd, ásitán mó mesó mé nkobe níme ánwāā’é. ²¹ Ambel nê

* **9:10** Ndáb wéé Matyo káa ndáb eche Yesue.

áyāle ánwálé mewēmten aá, nzé mósiténé míme nkobe, aá né móodyéé bwám. ²² Dóo Yesue ákúnnédé bonj anyín ane mmwaád. Anyín áde anyíné mó dóo álāngéé mó aá, “A-mwān-a-mmwaád, adúbe ádōn ádíde wε bwám.” Abwōg-ábwōg ane mmwaád andyéé bwám. ²³ Yesue ampě á ndáb echě ane mod a nkamlen. Ade ásólé á ndáb-te, antán ndun e mod ebele ntāgag ní ngine ne bad ábe bétóo e’lōn, békōnē-’ε nkāngé ní kwéed. ²⁴ Dóo Yesue áhóbéé aá, “Nyé moosyāál nyébíd á ebwōg, áyāle anén mwān-a-mmwaád eewédéé, akúne kúnén.” Héε bó moosyāál bébóótédé mó awōo. ²⁵ Bonj áde ene ndun e mod émáá abíd á ebwōg dóo Yesue ásólé á tonj echě bēnnaádté ane mwān. Néε Yesue áchéngé mó á ekáá, apádé-’ε ásē ábwōg-ábwōg. ²⁶ Adén akan dēnkanléd ene pεd e alonj esyāál.

Yesue achōjté bad bé ndím bébe

²⁷ Néε Yesue áhídté áde abwōg á hōm, bad bébe ábe bēnkwe ndím béhídé’áá mó ámbíd, bélébpē-’ε e’saad bán, “A-Mwān a mbyaa míme Dabide, wōg sé ngol.” ²⁸ Ade Yesue ásólé á ndáb-te, ábe bad bébe ábe bēnkwe ndím bēntān mó. Dóo Yesue ásedtéé bó aá, “Nyédúbpé nén bán nhele níbel nyēnyínen-ε?” Bēnkwentén mó bán, “Eε. A-Sāj, sēdúbpé.” ²⁹ Dóo Yesue ábáné bó mekáá á míd, bonj áhōbē nén aá, “Nyēwóo adúbe bán nyēnyínen, né-óó ébenled ngáne nyédúbpé.” ³⁰ Abwōg-ábwōg bébootéd-te anyínen. Bonj Yesue asím bó etúu áte, álāngé bó aá, “Nyéelāngé mod ké nhóg ádén dyam áde ábēnlédé.” ³¹ Bonj ké nē, néε bébídé áhed, bēmbē békēn nkalanj ene pεd é alonj esyāál ngáne Yesue ábélé menyáké.

Yesue achōjté mod awě eehóbe’áá dyam

³² Néε ábe bad bébe ábe bēnkwe ndím ábe Yesue áchōjté béhídté, bad bēmpēén mod wéε Yesue awě ankwě ebóbé áyāle edāádān é mbéb émbē mó áte. ³³ Bonj áde Yesue ámáá ane mod échē edāádān é mbéb abided áte, ambootéd dyam ahób. Nén dénkōbēd ndun e mod echě ebédé áhed menyáké, bēhōbē-’ε bán, “Dyam néε ádén déēbēnlēdēé á Israel mbéd.” ³⁴ Bonj Befarisia pēn bēhōbē nén bán, ahēle bad e’dāádān bé mbéb ahúd áte áyāle kōn e e’dāádān bé mbéb chōo ebage mó ngine ábel nē.

Yesue awógé bad ngol

³⁵ Né-óó Yesue akagé’áá myad mésyāāl, mémbáá ne mésad ene pεd e alonj, áyāgtē eyale é Dyōb á ndáb é mekáne, ákalé-’ε nkalanj ní bwám mé nkamlen ní Dyōb. Yesue achōjté’áá bad bé nkole bésyāál ne nyaa é nkole esyāál éche émbē áfínté echáb. ³⁶ Ade Yesue anyíné ndun e mod, ngol enlóg mó á nlémtē bwāmbwam áyāle echáb. Ambé bó ngol áyāle bétágé’áá áte, béēwōo-’ε nwōngēn. Bēmbē néε nídyōn ní mbód míme méēwōo nnōn. ³⁷ Dóo álāngéé ábē bembapεε aá, “Nzag echyáá bwāmbwam, bwēm é’hēdnaad apád, bonj bepád béebuu’ é áte. ³⁸ Né-óó, nyékāne nén bán nwóo-nzag álōm bepád.”

10

Bembapεε bé nlomag dyōm ne bébe

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Ámbíd e nē Yesue anlād ábē bembapεε dyōm ne bébe áte. Ambε bó kunze ábided bad e’dāádān bé mbéb áte, áchood bad bé nkole ne nyaa é nkole esyāál. ² Mín míme bembapεε bé nlomag dyōm ne bébe ábe Yesue māmén: A’só, Simōne awě béchágé’áá bán Petro ne mwānyanj Andreyā. Jεmε bó mwānyanj Jōne, bán ábe Zεbedie, ³ Filibe ne Batolomyo, Tōmasε ne Matyo nsaad-a-tááε,

Jemse mwän awë Alfᵛse, ne Tadiose, ⁴ Simᵛne awë ambé á epepé é kán e alon, ne Judas Iskariᵛde awë antīm Yesue asóm.

*Yesue alángé bembapεε bé nlomag
ngáne bébenlé míme nsón
(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)*

⁵ Abê bad dyôm ne bébe bóᵛ Yesue ánlōmmē. Anláá bó aá, “Nyéekāg á myad míme méesě myad mé alon á Israel, nyéekāg-ke dyad ké ahóg á alon á Samaria. ⁶ Bon nyékag wéε bad bé Israel. Bédé néε ndyᵛn mí mbód míme míbᵛ. ⁷ Nyékag, ngáne nyékagké, nyéhānte nén bán, ‘Nkamlen mí mín rídé benben.’ ⁸ Nyéchoᵛte bad bé nkole, nyépuudte bad ábe béwédé, nyéchoᵛte bad ábe békōnle nkole mé meləᵛ ábel bésāᵛ, nyébídte-ε bad e’daádəᵛ bé mbéb áte. Mbagé nyé ngíne ábel mímén mésyāᵛ, meéhədnéé nyé nsábe. Né-ᵛ nyémpē nyéε nyébele melemlem nyéehədnē bad nsábe. ⁹ Nyéewánlé mᵛné ké nhóg áyāl. ¹⁰ Nyéewánlé ekwε, ké’ε mbóté ébe áyāl. Nyéewánlé metámbé, ké’ε ntón. Ayāle mod a nsón atāᵛgéné ndyééd akud wéε mod awë ábenléε nsón. ¹¹ Nzé nyésólé dyad ké ahéé, nyéhəd mod awë akwənténé nyé nken akob, nyédyē áwe ndáb káᵛ ne pónde éche nyéhídtéé áde dyad. ¹² Ndáb ké ehéé eché nyésólé áte, nyélēd bad ábe bédé áwəd-te nén bán, ‘Nsaᵛ míbē ne nyé.’ ¹³ Nzé bad ábe bédé áwəd-te békóbé nyé nken, mímén melenten mé nsaᵛ ní Dyᵛb míbē ne bó. Bon nzé béekobe nyé nken, mímén melenten ísú ne nyé. ¹⁴ Bon nzé nyépedé ndáb ké’ε dyad ké ahéé, bon béekwəntene nyé awóglen, nyékūd ebumbú á mekuu áde nyéhídtéé áhed, álúmed nén bán, Dyᵛb déekobéé bó. ¹⁵ Ne mbále, nlāᵛge nyé nén méé á Epun é Nkáásé, nkógsen míme myad mé Sodom ne Gomora bényínnē mébē mwāmpín tómaa míme bad ábe bédé áde dyad.”

*Metake míme
bembapεε békudté
á dīn áde Yesue*

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ Yesue ambád aá, “Nyénᵛne’, nlóme nyé néε ndyᵛn mí mbód átínté e ngā. Né-ᵛ nyébē mekínzé néε nyā, nyépwíted-te néε élā. ¹⁷ Nyétéd pónde, áyāle bad bébē ábe békéén nyé á kóte, béswādtéd nyé e’tanᵛgú áwab ndáb é mekáne. ¹⁸ Ayāl e echēm bépéén nyé á’sᵛ é’ benkamlene ne é’ kēᵛ. Bébēl nē ábel nyékale bó nkalaᵛ mí bwām, nyékale-ε bad ábe béesě bad bé Israel. ¹⁹ Nzé bépééné nyé ké ahéé ákáad nyé, mod eétāgē’ áte áyāle chᵛm-éε áhᵛbpē ké’ε ngáne áhᵛbpē chᵛ. Ade pónde épéé, chᵛm ébē éche áhᵛbpē. ²⁰ E’yale ábe áhᵛbpē béebáá ábē, béhūū ne Edāádəᵛ éche eche Sāᵛ awë áhᵛbpē mᵛ. ²¹ Mod ábe mwānyan á mekáá mé bad bémpēε ábel béwúu mᵛ. Séε mwän ámpē ábēl melemlem ne mwän. Mwän ákunnén sáá ne nyan yāl ábēl béwúu-ε bó. ²² Mod asyāᵛl ákᵛ nyé, áyāl echēm, bon kénzéé awë ákaán míme metake nlém káᵛ ne a asóg, ákūd e’sóson. ²³ Nzé bétágté nyé á dyad ahóg, nyényəged nyéε adíní. Ne mbále, nlāᵛge nyé nén méé, nyéepaá nsón amad á myad mé alon á Israel mésyāᵛ, bon Mwän-a-Moonyon ápag. ²⁴ Mwän-a-ayáge eetóméé mod awë ayágte mᵛ. Mbəledε-ε eetóméé eche sāᵛ. ²⁵ Né-ᵛ mwän-a-ayáge eetāᵛgenéé néε áhədéé edúbé éche étómé éche mod awë ayágte mᵛ. Mbəledε-ε ámpē eetāᵛgenéé néε áhədéé edúbé éche étómé éche eche sāᵛ. Nzé béchúúdé sáá-a-mbwóg bán Bəlzəbulε, né béchuú bad ábe bédé áwe ndáb mīn míme mébébé tómaa nē.

*Mod awë bétāᵛgéné abāᵛ
(Luk 12.2-7)*

²⁶ “Né-ɔ́ nyéebáá’ moonyon. Ayāle dyamdyam déesaá á e’kɔɲnéd-te áde déebíd áwed. Ké ahóg-ke déesaá, áde ásóomé bon bán déebyéénné. ²⁷ Mam mésyāāl míme nlanḡeé nyé á ehíntén-tê, nyéhôb mó á e’nyínen bé ekíde. Mésyāāl-le míme nyéwógé á kun-tê, nyékal mó á nhéné. ²⁸ Nyéewógé mbwóg ne moonyon awě ahēle awúú ekob é yǎl, bon eéhēlē’ edǎǎdǎn awúú. Bon nyébáa Dyôb áde ahēle ábébéd ekob é yǎl, abébéd-te edǎǎdǎn á dǔ-á-muú. ²⁹ Eesaá mbále nén bán, bésóme’ ndun ébe áyāle kábpe póg-ε? Ké nê, ké póg eehúnéé á ndǎǎb ésebé á nkwenen míme echen Sán Dyôbe. ³⁰ Bon ne nyé, Dyôb ábí kááne mesonḡé mé e’sid ábe é’dé nyé á nló. ³¹ Né-ɔ́, nyéewógé mbwóg, nyédé etógnén tómaa ndun, ké êmbuú ké áte.

*Abíd Yesuε mbón,
ké’ε ábǎn mó áyāl
(Luk 12.8-9)*

³² “Kéznéé awě ábíd me mbón á’sō é’ baányon, me-’ε mǎbíd mó mbón á’sō wée echem Sán awě adé ámín. ³³ Bon kéznéé-’ε awě ábǎn me áyāl á’sō é’ baányon, me-’ε mǎbǎn mó áyāl á’sō wée echem Sán awě adé ámín.

*Yesuε ad ngabén chá
mápééné dtínté e baányon
(Luk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Nyéewémtán nén bán, nhyedé á nkôḡsé âpεen nsaḡ. Aáy, meépedeé âpεen nsaḡ, bon ngabén. ³⁵ Mpedé ákón mwǎn a mwεnchóm átǎḡḡen sáá, mwǎn a mmwaád átǎḡḡen nyaá, mmwaád-te átǎḡḡen nyǎḡ-kálé. ³⁶ Bad bé ekoyí bé mod bǎbíd áwe ndáb-te dǎn.

³⁷ “Kéznéé awě adǎǎ nyaá ké’ε sáá tómaa me eékwognedeé awêm mbapεε abé. Kéznéé-’ε awě adǎǎ awe mwǎn a mwεnchóm ké’ε awe mwǎn a mmwaád tómaa me, eékwognedeé awêm mbapεε abé. ³⁸ Kéznéé-’ε awě éepém áde awǔḡ se áhídnē me, eékwognedeé ábé awêm mbapεε. ³⁹ Kéznéé awě ahede áde alonḡé ason, ábōd dó. Bon kéznéé-’ε awě ábōd áde alonḡé áyāle echēm, ákud alonḡé áde déemaá’.

*Nsábe ní Dyôb ne bad
ábē békobe’ ábē bembǎledε
(Mak 9.41)*

⁴⁰ “Kéznéé awě akobé nyé nken, né me-εé ákóbé nken. Kéznéé-’ε awě akobé me nken né echem Sán awě alómé me móǎ ákóbé nken. ⁴¹ Kéznéé awě akobé nkal é’dǎǎdǎn nken áyāle ádíí nkal é’dǎǎdǎn, ákud nsábe mé nkal é’dǎǎdǎn. Kéznéé-’ε awě akobé mod awě asáá nken áyāle ásáá, ákud nsábe míme mod awě asáá. ⁴² Ne mbále, nlanḡe nyé nén meé, kéznéé awě abagé ké mendíb mámwe ngên wée anén nhóg awě ahíde me, ké ane awě eébude etógnén abé, atǎḡḡéné néε ákúde nsábe ní Dyôb.”

11

*Jɔne, Ndusenε alómé
ábē bembapεε wée Yesuε
(Luk 7.18-35)*

¹ Ade Yesuε amáá ábē bembapεε dyôm ne bébe mímén mésyāāl alyǎḡten, anhidé áde abwóg á hóm áke déyáged ne ákal eyale é Dyôb á myad míme mébédé benben ne áhed.

² Ene pónde Jɔne, Ndusenε ambé á mbwǔḡ. Ade áwógé mam mésyāāl míme Krístǎá ábélé’áá, anlóm ábē bembapεε áwē. ³ Anhób aá béseded mó bánken, mó adé ane awě Dyôb áhóbé aá móǎlóm-ε, ngé bésine’ mod ampée? ⁴ Héε Yesuε átímtanné bó aá, “Nyétime’ ámbíd, nyéke nyéláa Jɔne mekan míme

nyéwógé ne míme nyényínné díd. ⁵ Nyélaa mó bán, bad ábe bēnkwx̄ ndím bényinne', ábe bésyágtáá, békag bwâm, ábe meləŋ ménkōbpē, bésáá. Abe bēnkwx̄ ndóg bēwógne', ábe bēnwē, bēpuude', nkalaŋ ní bwâm-me ámpē ríkalte' wéε betóótōkē bé bad. ⁶ Nnam míbê-'ε ne kénzée awē eéhəŋlɛne nlém á abum t̄ŋgene me."

Yesue ahóbé t̄ŋgene

J̄ŋe Ndusene

⁷ Ade bembapεε ábē J̄ŋe bétiméé ámbíd nê, d̄ó Yesue ábóótédé ndun e mod echē embé áhed akale t̄ŋgene J̄ŋe. Ansédéd bó aáken, "Póndé echē nyémbídtē áke d̄étán J̄ŋe á ehyánge, cheé nyéwēmtēnnē bán nyéēnyín? Apab á chyaá áde epub éságté-ye? ⁸ Cheé nyēnkongé abíd áke dé anyín? Mod awē ahédé mbóté echē ébóó bwāmbwam-ε? Bad ábe bēhág échē ndín é mbóté bédyεε dásō á ndáb é k̄ŋ. ⁹ Nyélaa me, cheé nyémbídtē áke dényín. Nkal é'daádəŋ móo nyēnkéé anyín-ε? Nê d̄en! Ne mbále nl̄ŋge nyé méé, nyēnyíne mod awē atómé nkal é'daádəŋ. ¹⁰ J̄ŋe mó adé ane awē bēhóbé'áá áde bétélé e'yale ábe Dyōb áhóbé aá, 'N̄oné', nlóme m̄mēm mēsénzε míme mēsēbē wε á'sō, áboŋsɛn wε nzii.' ¹¹ Ne mbále, nl̄ŋge nyé n̄n méé, mod ké nhóg awē abidé á abum dé mmwáád eetóméé J̄ŋe, Ndusene. Boŋ ké nê, mod awē adé ndimten áyāle bad ábe bédé á nkamlɛn ní mín, adé etógnén tómaa J̄ŋe. ¹² Bootya ne póndé echē J̄ŋe, Ndusene ábóótédé nkalaŋ ní Dyōb akal k̄áŋ ne epun é'chii, nkamlɛn ní mín ríkude metake híin á mekáá mé bad, e'wanje é' bad-te é'kume m̄mē nkamlɛn nzum.* ¹³ Mbéndé ne bekal bé'daádəŋ bēhóbé t̄ŋgene m̄mē nkamlɛn k̄áŋ ne póndé echē J̄ŋe. ¹⁴ Né-óó, nzé nyēbōŋséné échab ehób adúbe, J̄ŋe mó adé ane awē bēhóbé'áá áde bēnhōpē bán, Elaijaa ahúé'. ¹⁵ Kénzée awē awóó metúu áwóge'.

¹⁶ "Boŋ cheé méhəgténné nyonjel e'chii? Enén nyonjel edii n̄ŋgáne b̄ndem ábe bédyéé á dyad-tē, boŋ bélébpē nhóg ne aníníí,

¹⁷ bán, 'Sétóngé nyé e'lon,

boŋ nyéeságéé.

Sékónné nyé nk̄ŋgé ní kwééd,

boŋ ké nê nyéélēbēε.

¹⁸ Ayāle, J̄ŋe abédé, eéyake'aá ndyééd adyé, eemwáge'aá-'ε m̄m, bēhōbē bán, 'Edaádəŋ é mbéb édé mó áte.' ¹⁹ Mwān-a-Moonyon apedé, ádyāg ndyééd, ámwāg-ke m̄m, bēhóbe bán, 'Nyénóne mó, adáá ndyééd bwāmbwam. Mmwé-m̄me nḡen, awonje belad bé tááε ne bebel bé mbéb.' Boŋ k̄áŋ ne á asóg, mam míme mébenléd m̄lūmēd n̄n bán, debyéé á Dyōb át̄ŋgené."

Myad míme bad bēnkēndúbéé Yesue

(Luk 10.13-15)

²⁰ Bad ábe bēbédé á myad míme Yesue ámbenlé ekud é menyáké áte bēnkēnhəŋlenné ádab abé dé mbéb. Né-óó Yesue ambootéd bó akáne áte, ²¹ áhōbē aá, "A-bad bé Korazin, ébēēn nyé ebébtéd! Ebēēn nyémpē ebébtéd á-bad bé Betsaida! Ayāle nzé émbē bán, ndale é mekan éche Dyōb ábélé áwēn myad, mēmbenléd nê á dyad á Tirε ne dyad á Sidon, né bēnwāā melebe se etún, bēmwagtéd-te mbúbú áyāl álúmed n̄n bán, bēhəŋléné ádab abé dé mbéb. ²² Mbále, nl̄ŋge nyé n̄n méé, á mbwε mé nkáásé, nkáá míme bad bé Tirε ne bé Sidon mébē mwāmp̄in tómaa m̄mēn. ²³ Nyé bad bé Kapenahum ámpē, nyéwēmtan bán, nyēmaá ape ádyōb, boŋ bésudéd nyé k̄áŋse ásé á dū-á-muú. Nzé menyáké míme Dyōb ábélé áwēn dyad mēmbenléd á Sodom† né

* **11:12** E'wanje é' bad-te é'kume m̄mē nkamlɛn nzum káa nípag ne ewanje. † **11:23** Dyōb démbēbéd dyad á Sodom áyāle ebébtéd éche émbē áwed.

ádê dyad ádíi ádé chii. ²⁴Boŋ ne mbále nlânge nyé nén mée á mbwε mé nkáásé Dyöb délūmēd ngol ne bad bé Sodom tómaa ne nyé.”

*Yesuε alébpε bad aá,
béhyag áwē*

(Luk 10.21-22)

²⁵Ene Póndé Yesuε anhób aá, “A-Tê, Sánḡwéé a nkoŋ ní mín ne ní sé, nságnen níbê ne wε, áyāle elúmté mpín ní bēndem mam míme ébāŋné bad bé debyéé ne bad bé nsōŋten. ²⁶Εε, A-Tê, nê dēn dōo édáá wεé ébenled.” ²⁷Dōo ábádéé aá, “Echem Sán ebagé mekan mésyāēl áwem mekáá. Mod ké nhóg eékoŋtēé mwān abíi ésebé Dyöb Titée. Mod ké nhóg-ke ámpē eebíi’ε ngáne Titée ákōŋté abé ésebé mwān, ne kénzēé awē mwān ádáá aá mólūmed mó.

²⁸“Nyéhyag áwēm, nyé bad bésyāēl ábe nyékómé nted míme nídelé apém, mēbε nyé nkóme-áte. ²⁹Nyékwentēn áhíd nímmēm mekuu, nyéyágke-’ε awēm, áyāle mpwiítédé, nchii-’ε nlém á abum. Nyéhyag, nyéēkud nkóme-áte. ³⁰Áyāle ayáged ádēm déeleléé áte, nted nímmēm-mε méedeeléé.”

12

*Atōn dé Mbwε-mé-nkóme-áte
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹Mwāmpīn ní pōndé ámbíd e nê, Yesuε ne ábē bembapεε bétómé’áá á nzag é ngun-tê.* Nén ábédé á mbwε-mé-nkóme-áte. Nzaa ewagáá ábē bembapεε. Né-óó bēmbóótéd e’ sóg é’ ngun apád, bépāke’, bedyág. ²Befarisia bényīn nê, dōo bēlāŋgēé Yesuε bán, “Nōné’, ábōŋ bembapεε bēbele dyam áde mbéndé éebagéé kunze abel á mbwε-mé-nkóme-áte.”† ³Dōo Yesuε átimtanné bó aá, “Nédē nyéēláá’ε mbéd á kálag e Dyöb dyam áde kōŋ Dabide ámbenlé áde nzaa ékóbé mó ne ábē bad-ε? ⁴Eténlédé nén bán, ansól á Ndáb-e-Dyöb mó ne bad ábe bēnwōón mó, bedyé e’wεle ábe é’bédé nde e Dyöb, ábe eched mbéndé eebagéé mod ké nhóg kunze ádyé. Ké bad ábe bēnwōón mó bēnkētāŋgēnné adyé. Bepriε bēnpēn bóo bēntāŋgēn adyé. ⁵Káa nyéēláá’ε á mbéndé eche Mosεε nén bán, mbwε-mé-nkóme-áte téé, bepriε bé Ndáb-e-Dyöb békwaŋ mbéndé e mbwε-mé-nkóme-áte áyāle nsón míme bēbeleé boŋ ké nê, nê déesaá mbéb á’sō é’ Dyöb-ε? ⁶Nlāŋge nyé nén mée dyam ádé hén bōōb áde ádé etógnēn tómaa Ndáb-e-Dyöb. ⁷Eténlédé ngáne Dyöb áhóbé aá ‘Chōm éche níhedné bad édíi nlém ní ngol saké abe dé mendε.’ Nzé nyēnkoŋ ábēn e’yale asōŋten né nyéēhēlēε-se nyéchagé bad bán, bédé bebel bé mbéb áde bēbeleé mbéb. ⁸Nyébíi-óó nén bán Mwān-a-Moonyoŋ awóó nkamlēn káōŋne ámīn e mbwε-mé-nkóme-áte.”

*Yesuε achōŋté mod
awē ekáá éwédé*

(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹Ámbíd e pōndé, Yesuε anhidé hê, áke asól á ndáb e mekáne. ¹⁰Mod abédé áhed awē ekáá éwédé. Bad behóg ábe bēhédé’áá Yesuε awusé akóben, bēnsédéd mó bánken, “Eched mbéndé ebagé kunze ádid mod bwām á mbwε-mé-nkóme-áte-yε?” ¹¹Dōo ásedtēé bó aáken, “Nyé ahéé nímmē mpōm ní mbód méhūnnē á echóg-te á mbwε-mé-nkóme-áte boŋ eékag mó ahúd? ¹²Nzé nyéhele-se nyébel nê ne mbód ngēn, tógtēnnē moonyoŋ awē adé etógnēn tómaa mbód. Né-óó, mbéndé eesaá nén bán mod eébēlē bwām á mbwε-mé-nkóme-áte.” ¹³Dōo álāŋgēé ane mod awē ekáá énwēé aá, “Sálé ekáá áte.” Asále

* **12:1** Echē ngun ébédé nyaa e ngun eche bēbenléé e’wεle. † **12:2** Bad bēnkētāŋgēnné nsón abel á mbwε-mé-nkóme-áte. Ne Befarisia, apád ádé bembapεε bēpádé’áá ngun ébédéé néε abel dé nsón.

áde ane mod ásánlé ekáá áte, ekáá êndyεé mó bwâm ámpē nées échiníí. ¹⁴ Ade nén ábénlédé, Befarisia bémbíd á ndáb e mekáne, bébootéd Yesue ahæge, áwúu mó.

Yesue, mbæledε awě Dyōb ápwédé

¹⁵ Yesue ambíí aá béhægke mó. Nê dêmbël anhidé ádê abwóg á hóm. Ade áhídté, ndun e mod enhíd mó, anchoód-τε bad bé nkole bésyāāl. ¹⁶ Boη ansím bó etúu áte aá béēlāngē bad nyaa e mod eche módíí. ¹⁷ Ambel nén álóned e'yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é'dáádəη Yesayaa aá,

¹⁸ “Nyénəne’, awēm mbæledε nén awě nípwédé,

ndəá mó nwógne-’ε mó menyinje.

Mēlōm échēm edəádəη ébē ne mó.

Ábídēd mbakú echē etyéémé átíntē e bad ábe béesě bad bé Israel.

¹⁹ Eebeléé nswaη ne bad, étəgé-’aá.

Béewóg-kaá mó ehób á dyad-tē.

²⁰ Eekógédté ngen echē enǝgkē, éedíméd-taá etrukáη éche éhede adím.

Ábel nén kəəη né mbeltéd mí bwâm múmó nítédé etál.

²¹ A dīn ádē dǝ bad ábe béesě bad bé Israel bésummé nlém.”

*Bad bán Yesue abenlaad
ngine eche Belzebule*

(Mak 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Dǝ bépééné mod wée Yesue, awě ankwě ndím, ákwē-’ε ebóbé áyāle edəádəη é mbéb émbē mó áte. Yesue anchoód mó. Ambootéd anyínen, áhōbē-’ε akan. ²³ Ade bad bésyāāl bényíné nê, yāl enkóm bó áte bwāmbwam. Bēn ne bēn bēmbbootéd ahób nén bán, “Ehəle-sε ébé né anén mod adii mwān a mbyaa nime Dabidε awě bésiné-’yōō?” ²⁴ Boη áde Befarisia béwógé nê, bēnhōb bán, “Saá ngine eche Belzebule awě akamlan e'dəádəη bé mbéb chǝ abenlaadté ábided bad e'dəádəη bé mbéb áte-yε?”

²⁵ Yesue ambíí nímāb mewēmtēn, né-ǝ, anláá bó aá, “Aləη ké ahée áde ákábné áte, boη nchemtēn méesě, débēb. Dyad ké áhéé-’ε, ké’ε abum á ndáb áde ákábné áte, boη nchemtēn-ne méesě, déētyēmēē. ²⁶ Né-ǝ, nzé Satane awanne Satane, né awanne eche yāl. Chán-nō nímē nkamlēn méhēnlé atyéem? ²⁷ Nzé ngine eche Belzebule chǝ mbēnladté ábided bad e'dəádəη bé mbéb áte, né ngine eche nzéé-’ǝ ábēn bad ábe bēbídte e'dəádəη bé mbéb bēbēnladté? Bēn bóó békwid nyé nkáá. ²⁸ Boη ngáne édíí nén bán ngine e Edəádəη é Dyōb chǝ mbēnladté ábided bad e'dəádəη bé mbéb áte, nê álúmte nén bán nkamlēn ní Dyōb nípédé átíntē echēn.

²⁹ “Mod eéhēlēē-sε asól á ndáb e mod a ngine se ádūm ábē bwēm ésebán asébpé mó ahaη. Amaa-’aa mó ahaη boη atéd ábē bwēm é’syāāl.

³⁰ “Kéznéé awě éesě ne mε, né atəηgan mε. Kéznéé-’ε awě eewóngán mε álad, né apáa páán. ³¹ Né-ǝ, nlānge nyé mée, Dyōb délagsén bad mbéb ké nīhéé nime bēbélé ne nzyáη ké ehée eche bésyáá Dyōb. Boη kéznéé awě ahóbé e'bébtéd é' mekan təηgene Edəádəη éche Ésáá éekudté alagsēn. ³² Dyōb délagsén kéznéé awě ahóbé eyale é mbéb təηgene Mwān-a-Moonyoη, boη déelagsénné kéznéé awě ahóbé eyale é mbéb təηgene Edəádəη éche Ésáá, ken bǝb ké’ε á pónde echē ehúé’.

A epum dǝ bécheméé bwel

(Luk 6.43-45)

³³ “Nzé epum é' bwel ébóó, né bwel ábe é'chyáá échē epum bómpē é'bóó. Nzé epum é bwel ébébé, né bwel ábe é'chyáá échē epum bómpē é'bébé. Áyāle á epum dǝ bécheméé bwel. ³⁴ Píí e nyǝ chén! Chán nyéhéléé-sε nyéhób mekan

mé bwâm, áde nyé bën nyédií mbéb? Mam níme rílóné mod á nlém-tê, m'áá mébide m'á nsal. ³⁵ Mod a bwâm abele bwâm áyāle é'bidé m'á nlém-tê wée bwâm é'kónnéde. Mod a mbéb-pe abele mbéb áyāle mbíde m'á nlém-tê wée mbéb ríkónnéde. ³⁶ Nlānge nyé nén mée, á mbwe níme Dyōb dékaadtē bad bé nkōnsé, mod tée ābē nzom echē enkōn boŋ ahób ekúkú é eyale tée échē ámbidētē á nsal. ³⁷ Né-ōó, kéchéé éche wénhōbpē chōó ékōn boŋ ésūū nzom káa ékwē nkáá.”

Béhédné Yesue e'chemléd
(Mak 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Dóo donge dé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bélāngeé Yesue nén bán “A-meléed, sēhede nén bán élúmed sé e'chemléd ábe é'lúmtē nén bán echoŋ ngine ehúú ne Dyōb.” ³⁹ Yesue antímtén bó aá, “Echén ebébtéd é nyongel, nyéehēdēē Dyōb awógen, nyēhede-'e e'chemléd bé menyáké! Boŋ nyéekudtē nzése e'chemléd bé menyáké ábe nkal é'dáédāŋ Jonaa. ⁴⁰ Jonaa ambé e'pun é'láán á abum á súu e mbáá-tē. Melemlem dóo Mwān-a-Moonyon ābē á ndōob-sé e'pun é'láán. ⁴¹ A mbwe mé nkáásé, bad bé Ninive bényemé á soŋ-tē nchoo ne enén nyongel e bad. Betyēm mbōŋ echē ékwid enén nyongel e bad nkáá, áyāle áde Jonaa ákánlé'áá bad bé Ninive eyale é Dyōb, bēntédé abel dé mbéb. Boŋ mod adé hén bōob awē atómé Jonaa, boŋ nyéewóglánné m'á. ⁴² A mbwe mé nkáásé, mmwaád awē akamlánnáá alon á Seba, ānyemé á soŋ-tē, nchoo ne nyongel e bad bé' chii, ātyēm mbōŋ echē ékwid bó nkáá. Békwe nkáá áyāle áde Solomoné áyágté'áá, ane mmwaád ambíd se nchabnede wée nkōnsé rísogé āhye dé awóglēn mam mé debyéé níme Solomoné áyágté'áá. Boŋ chii nén mod adé hén awē atómé Solomoné.”

Nzé edáádāŋ é mbéb
étímé mod á yál ámpē
(Luk 11.24-26)

⁴³ Yesue ambád ahób aá, “Nzé edáádāŋ é mbéb ébidé mod áte, ébelé ébwāgē á ehyange āhed abwóg áde ékōmméé áte. Nzé éekude, ⁴⁴ ébelé éhób aá, ‘Mētīm ámbíd á ndáb eche mémbídtē áte.’ Ape áde épagké ébelé étán née chōmchōm éesaá á ndáb-te, née ndáb ésáá áte ne née bēnābpé-'e chó áte. ⁴⁵ Héé ékagké bōob, éke épēēn e'dáédāŋ bé mbéb bēmpēe saámbé ábe é'dé ebébtéd tómaa mwēn, boŋ é'hye é'sól ane mod áte, é'bwóg-ke e'dii áhed. Ené pōndé, ane mod abág ebébtéd tómaa ngáne ánsēbēē abé. Né-ōó, nē dóo ébenlédtē ne nyongel e ebébtéd e'chii.”

Túmbé eche Yesue
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ade Yesue álāngeé bad nímén mekan, nyaá ne Yesue baányan bēmpē betyém á ebwóg-te. Béhédé'áá Yesue ábel boŋ bōbōó bēkal. ⁴⁷ Hē dóo mod nhóg álāngeé Yesue aá nyaá ne baányan bēpédé, bésine m'á ebwóg-te, ákalen m'á.† ⁴⁸ Héé átímténé ane mod aá, “Nzéé adé echēm nyan, benzéé-'e bédé bānned?” ⁴⁹ Hē dóo Yesue ányítánné ábē bembapēē ekáá boŋ áhōbē aá, “Echēm nyan ne bānned bóó bēn! ⁵⁰ Kénzéé awē abele mam níme awēm Titēē awē adé ámín áhedéé adíi mwānned abé-'e echēm nyan.”

13

Ngan e mbál-e-bū
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

† 12:47 Donge á kálag dé e'só déewóó'é nímén nchoo.

¹ Mmê mbwε mën ámbíd e nê, Yesuε ámbíd á ndáb-te wée ámbēē, áke ádyēē áse á nkin mé edib-é-nzab é Galilia, áyáged bad. ² Bad ábe bēmpě áhed bēntōmtēn abuu áte. Nê dēnkān ansól á bǎle-tē, ádyēē áse áyáged bó. Abē bad bēsýāīl bētyēēm á nkin bēwōglān mó. ³ Aběnládtáá ngan áyáged bó mekan híin. Ankalé bó ngan aá, “Nkwel-é-nzag nhóg ankě mbál asob á nzag-tē. ⁴ Ade ásobεé mó nê, donge dénhūn á nzii-tē, menon mēmpě, mémad mó asōmted. ⁵ Donge dénhūn á meláá-tē wée ndoob énkēmbuú’é áte. Enwāmsēn abíd áse ngáne ndoob énkēnchabpé áse áhed. ⁶ Bon nēe enyen é ngíne épédé, ényhāād ábē bwēm é’wé-’ε, áyāle nkan ménkēnsónlé bó á ndoob-tē bwām. ⁷ Mbál mēmpēe ménhūn wée mekōd médíí. Nēe mekōd mé mékwógé, mékán akwog áde ábē bwēm. ⁸ Bon donge dé mbál dēmpēe dénhūn á ndoob e bwām. Mmēn mbál mémbíd áse bwām, ríchyáá-’ε bwāmbwam. Donge dé e’sóg dénwālē mbwókεl é mbum, donge móom ntóob, ábíníí-’ε móom meláán.” ⁹ Ade Yesuε ámadé nê, ámbád áte aá, “Kéznéé awě awóó metúu áwóge’.”

*Nzom echē ekáá bon Yesuε
ábenláád ngan áyáged bad
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Ámbíd e nê, bembapεε ábe Yesuε bēmpě mó benben bon bésēdté mó bánken, “Cheé ekáá bon ébenláád ngan áyáged bad?” ¹¹ Yesuε ankwētēn bó aá, “Dyōb ábágé nyé kunze ábíi kun é nkamlēn ní mín, bon ene kunze eebagnedéé ne bad bēmpēe. ¹² Kéznéé awě awóó nsōntēn ní kun é nkamlēn ní mín, Dyōb débād mó nímmē nsōntēn abe, ábel nēn átōmtēn awóh. Bon kéznéé awě eewóo, Dyōb dékobén mó ké mwā nsōntēn awě áwóó. ¹³ Nzom echē ekáá bon ríkanlé bad ngan edíi áyāle bényíne’, bon béecheméé, bēwóge’, bon bēēsōntānē. ¹⁴ Nēn álōnte e’yale ábe Dyōb dénlōmēnē nkal é’daádān Yesayaa aá,

‘Nyéewōg awóg-ne-awóg bon nyéesōntēnné,
nyéēnyín, anyín ne anyín bon nyéechemmé.

¹⁵ Nhóbe nēn áyāle ábén bad bēheléé dyam ayáge ámpē.
Békólé metúu, bēládé-’ε mīd. Bēewógké, bēenyín-naá dyamdyam.
Nzé énkēmbé nê, né bényín, bēchēm-’ε.
Né bēwōgēn metúu, nlém nímmāb-pe nínsōntēn.
Nzé bēbélé-’ε nê, né bētimén mε, né mēchoód-te bó.’ ”

¹⁶ Héε Yesuε ábádéé ábē bembapεε aláa aá, “Nsimé níde ne nyé áyāle nyényíne’ mam níme nyényínéé, nyéwōgē-’ε mam níme nyéwógéé. ¹⁷ Ne mbále, nlānge nyé nēn mēé, bekal-bé-e’daádān ne bad bé Dyōb híin bēnwānēn ányín mekan níme nyényíné ne áwóg mekan níme nyéwógé bon bēnkēnyínné, bēnkēnwóg-kaá.

*Yesuε atógké ngan e nwén-é-mbál
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ “Boob-póó nyésōntēn ngáne enén ngan e nwén-é-mbál edíí. ¹⁹ Nzé mod awóge eyale tāngene nkamlēn ní mín, bon eesōntēne chó, Satanε abelé áhyε, ahúd mó chó á nlém-tē. Echēn ndín é bad edíi nēngáne mbál níme ríhúné á nzii-tē. ²⁰ Mbál níme ménhūn á meláá-te rílūmte bad ábe bēkobe’ eyale é Dyōb ne menyīnge ábwōg-ábwōg áde bēwógé chó. ²¹ Bon échē eyale éewēnnaādtē bó á nlém-tē. Bédúbpe chó á esōh é pōndé bon nzé ndutul ne metake bēpédé áyāle échē eyale, bēdol yāl ámbíd. ²² Mbál níme ríhúné á mekōd-te rílūmte bad ábe bēwóge eyale é Dyōb, bon káān ne á asóg, mpúlé mé nkōhsé ne adān dé abud á bwēm awóh ákán bó nlém áte. Nê ábele’, bēheléé ahānjen ábel mam mé bwām. ²³ Mbál níme mó-’ε méntān kase e ndoob rílūmte bad ábe bēwóge eyale é Dyōb bon bēsōntān-ne chó. Abén bad

bébele kàse é mekan nêṅgáne e'sóg é' ngun ábe é'wánlé mesonḡé mé mbum é ngun mbwókel móom ntóób, ne móom méláán."

Ngan e mesison

²⁴ Yesue ankalé ene ndun e mod ngan empée aá, "Nkamlɛn mí mín rídé nêṅgáne mod awě awéné kunze é mbál áwē nzag-tê, ²⁵ bon̄ ámbid e nê, nkuu nhóg áde bad bémáá akún, mod a ekoyí awě ane mod nhóg, ankě á nzag e ngun-tê wê, awén mbál mé mesison ²⁶ Ade ngun ché ébóótédé akwog, d́oo bad bényíne bán mesison mómpē mékwoge' áwēd-te. ²⁷ Bembaledε ábe ane nwóó-nzag bēmpě áwē, bésēdté mó bánken, 'A-Sáṅ, éesaá mbále bán, mbál ní ngun mí bwám móo wénwēnnē á nzag-tê-yε? Chán ébénlédé bon̄ mesison mékwōg áwēd-te?' ²⁸ D́oo ákwentanné bó aá, 'Mod a ekoyí awēm nhóg mó awéné nímé mesison.' Abé bembaledε bēnsēdéd mó bánken, 'Séke séhub mesison mē ásē-yε?' ²⁹ Ankwentén bó ámpē aá, 'Aáy. Nyééhūbē', áyāle nzé nyéhóbé bán nyéhube', nyééhūbén bóobe ngun. ³⁰ Nyémwε ngun bóobe mesison békwoge' kááṅ ne áde pónké épéé eche bépādtē ch́. Ene pónké d́oo mélāā'é bepád mēé, bésébe bēhúd mesison, bēlad mó áte bon̄ béhyáád mó. Ámbid e nê, d́oo bépādtē ngun, bēbānē ch́ áwēm etág-te.' "

Ngan e mbál-e-bū

(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Yesue ankalé ene ndun e mod ngan empée aá, "Nkamlɛn mí mín rídé nêṅgáne mbál-e-bū echě mod átédé bon̄ awén áwē nzag-tê. ³² Mbál-e-bū edé mwāmpin bwāmbwam nzé bēhągténé ch́ ne mbál mémpēe. Bon̄ nzé ekwogé, ekále' tómaa mēl mēsad mēsýāāl. Menon̄ méhyag-ke mūm alón̄ á ngen-tê."

Ngan e esultɛn

(Luk 13.20-21)

³³ Yesue ambé ákālē bó ngan empée aá, "Nkamlɛn mí mín rídé nêṅgáne esultɛn éche mmwáád ámuúnédé asii á pān é mbumé ní ngun éláán kááṅ ésule."

Nzom echě ekáá bon̄ Yesue

ábɛnláád ngan

(Mak 4.33-34)

³⁴ Yesue aběnládtáá ngan áyáged bad. Eeyágte'aá dýamdyam ésebán aběnlédé ngan. ³⁵ Ambel nén álóned e'yale ábe nkal e'dáádəṅ ánhōbpē nén aá, "Měbɛnléd ngan nzé nhóbe wéε bad. Měyāgēd bó mam nime bénkēmbíí'é bootya á mbooted mé nkōṅsé."

Yesue atóḡké ngan e mesison

³⁶ Yesue antédé ene ndun e mod, áke asól á ndáb-te. Áhed d́oo ábē bembapεε bétané mó, bon̄ bēlāṅgē mó bán, "Tógnéd sé ngan e mesison." ³⁷ Yesue antimtén bó aá, "Mod awě anwén nímé mbál mí bwám adii Mwān-a-Moonyon̄. ³⁸ Nzag edii nkōṅsé. Mbál mí bwám rídii bad ábe bédé ásē e nkamlɛn ní Dyōb. Mesison médii bad ábe Satanε. ³⁹ Mod a ekoyí awě ane nwóó-nzag-ke, awě anwén mesison áwē nzag-tê mó adé Satanε. Pónké eche bépádeé ngun ch́ edé asóg dé nkōṅsé. Bepád bé ngun-nε bédii ángel. ⁴⁰ Ngáne bēladeé mesison áte bon̄ béhyáád mó, melemlem nê d́oo ébēε ne bad ábe Satanε, nzé nkōṅsé nípédé á asóg. ⁴¹ Mwān-a-Moonyon̄ álōm éche ángel áhúd bad ábe bēbɛlte bad bēmpēe mbéb, ne bad bésýāāl ábe bēbele mbéb. ⁴² Bēbwēm bó á dū-á-muú, áhed-taá bēchyé'é, bēdyāg-ke meson̄ á nsəl. ⁴³ Ene pónké bad ábe

bëmbël-le ngáne Dyöb áhedéé, bépené' née enyen á nkamlen wée echab Sán. Mod ké ahéé awë awóó metúu, áwóge'."

Ngan tângene Nkamlen mí mín

Ngan e nhon míme mênkoñéd

⁴⁴ Yesue ambád ngan empée aá, "Nkamlen mí mín rídé nêngáne nhon míme mênkoñéd á nzag-tê, boñ née mod nhóg ádíbté mó, akútén mó. Menyíñge míme ámbëë mênkãñ anke bwëm é'syãl ábe ánwõñgë asóm, ábel nén áke áchan ene nzag.

Ngan e aláá dé etógnén

⁴⁵ "Nkamlen mí mín rídé nhəgtén ámpë nêngáne mod a nyongé awë ahédé'áá meláá mé etógnén míme rídé nkun bwámbwam míme áchanéé. ⁴⁶ Anyín áde ányíné aláá áde átómténé aboñ bwámbwam, áde bésóméé, ankë ábë bwëm é'syãl asóm, áchãñ-ne dó."

Ngan e mbínzé

⁴⁷ Yesue ankäl ngan empée aá, "Nkamlen mí mín rídé nêngáne mbínzé eche bekób-bé-súu bébwémé á edíb-te boñ békób nyaa é súu ésyãl. ⁴⁸ Ade mbínzé é máá alón, bëndöl chó á nkin, bédyëë ásë ábõñ súu áte. Eche êmboñ adyé bénhë chó á melongé-te. Eche chó-'é énkêmbon adyé, bêmþim. ⁴⁹ Né-óó enén ngan elúmte ngáne asóg dé nkõñsé débëë. Dyöb délõm éche ángel áhúd bad bé mbéb áfinté e bad ábe bésáá. ⁵⁰ Bébwëm ábë bad á dü-á-muú. Ahed-taá béchyéé'é bédyäg-ke mesoñ á nsäl."

Ayáge dékãlë ne dé nchun

⁵¹ Yesue ansédéd ábë bembapëé ké bésõñténé mímén mam. Bënkwentén mó bán bésõñténé. ⁵² Né-óó Yesue anláá bó aá, "Meléede a mbéndé ké ahéé awë ayágké tângene nkamlen mí mín adíi nêngáne nwóó-ndáb awë abídte bwëm bé ekóólé ne bé nchun wée ákoñgeé bwëm."

Bad bé Nazarët béekobéé Yesue (Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Ade Yesue á máá ayáged ne ngan, anhidé ádé abwóg á hõm, ⁵⁴ asú ámbid áwe dyad wée ámbídtë. Awed ayágté'áá bad á ndáb e mekáne. Bad ábe bënwõg ngáne ayágtéé, yãl enkóm bó áte bwámbwam. Bésédte bánken, "Héé múmó ákúde enén ndín e debyéé? Chán múmó ámwagké-'é mímén menyáké mésyãl abel? ⁵⁵ Kíné saá mwãñ a kápéntaa ádíi-yé? Saá Maria achyáá mó-yé? Kíné saá Jemse, Josebe, Simõne ne Judase bóó bédé baányan-é? ⁵⁶ Baányan bé bebaád bésyãl-le ámpë béedyéé'é á dyad-tê hén ne syánë-yé? Héé ákúde enén ndín e debyéé? Héé ákúde enén nyaa e ngíne échë ábenléé mímé menyáké?" ⁵⁷ Né-óó, bënkwó Yesue. Anláá bó aá, "Nkal e'dáádãñ awóó' edúbé hõm ásyãl étóméé áwë dyad ne áwe túmbé." ⁵⁸ Ngáne bënkëndúbéé Yesue, enkêmbenlé menyáké híin áhed.

14

Kwééd echë Jõne Ndusenë (Mak 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Ene pónde Herõde awë akamlánnáá aloñ á Galilia anwóg mam míme Yesue ábélé'áá. ² Dóó álãñgeé ábë bembaledé aá, "Anén mod, Yesue, adíi Jõne, Ndusenë awë ammad awé boñ apuúde. Née ákãá boñ awõñ ngíne ábel mímén menyáké mésyãl." ³ Herõde anhób nê áyãle anlóm bad aá békób Jõne, béhan mó, béhé-'é mó á mbwõg. Ambel nén áyãle mwaád, Herodyase, awë mwãnyan Filibe ánsëbëë awõñ. ⁴ Herõde anhë Jõne, Ndusenë á mbwõg áyãle Jõne anláá mó nén

aá, “Weewóó’é kunze áwónη Herodyase, mmwaád awě mwānyonη.” ⁵ Kénée Herode áhédé’áá Jone, Ndusene awúu, abédé mbwóg ne bad bé Israel. Bad bé Israel béndübē bán Jone adii nkal é’dáádəη. ⁶ Bonη Herode antim Jone awúu. Nén dēmbenléd epun-ée Herode ábélé’áá ngande áwēmtēn epun-ée áchyāādtē. Echē epun mwān-a-mmwaád awě Herodyase anság esáke á’sō é’ bad bésyāāl. Nén dénwōgēd Herode menyinge bwāmbwam. ⁷ Nén dēmbēl ambē mó akag. Anhób nén aá, “Mmwāg melě nén, mēbē wē kéchéé éche éhedeé.” ⁸ Nyaá anláá mó chōm éche átəngéné sáá aheden. Né-óó anláá Herode aá, “Bāg me nló míme Jone, Ndusene á taplēt-te hén bəəb.” ⁹ Nén dénwōgēd kəη Herode ndutul bonη ngáne ámmadté melě amwé á’sō wée ábē beken, ambéé kunze aá béhyene nló míme Jone ábē ane mwān-a-mmwaád. ¹⁰ Né-óó anlóm bad á ndáb e mbwōg ásél Jone nló. ¹¹ Bēmpēén nló mímed á taplēt-te, bēbē ane mwān-a-mmwaád, mó’-é ábē nyaa. ¹² Ambíd e nē bembapēe ábē Jone bēnkě á ndáb e mbwōg bétéd mó ndim béke bélime, bonη béke bēlāngē Yesue dyam áde ábénlédé.

Yesue adíté ndun e mod
(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Jón 6.1-14)

¹³ Ade Yesue áwógé dyam áde ábénlédé ne Jone, ansól á bǎle-tē áke á abwóg á hōm wée ábédé mwēmpen. Bonη áde bad bēwógé bán Yesue amaá ake á bǎle-tē, bēnchené mímb myad békēēn mekuu áhíd mó ámbíd. ¹⁴ Ade Yesue ábídé á bǎle-tē, bonη anyín ndun e mod, antómtén bó ngəl abé, ámād-te bó nkole. ¹⁵ Ade bīn é’bóótédé ahín, ábē bembapēe bēmpē áwē, bēhōbē nén bán, “Hén áde á etún-tē, pónde emaa’-e atóm bwāmbwam. Láá ábén bad bétime’ á myad-tē míme médé benben, ábēl béchan ndyééd eche bédyēē.” ¹⁶ Dóó Yesue átimtanné bó aá, “Béētəngeneé ake. Nyébó nyébe bó chōm éche bédyēē.” ¹⁷ Dóó bēhóbé bán, “Sēwóó e’wēle é’táan ne súu ébe chēmpen.” ¹⁸ Yesue aá, “Nyéhyene’.” ¹⁹ Ade ábē bembapēe bépēénédé mó chó, anláá ene ndun e mod aá bédyēe ásē á nkəákəə mín. Hē dóó Yesue awánlé ábē e’wēle é’táan ne échē súu ébe á mekáá bonη ánəné ámin ásagnān Dyōb. Ankabtéd bó áte, bonη ábagé ábē bembapēe aá békabe ene ndun e mod. ²⁰ Bad bésyāāl bēndyē ene ndyééd békód, élyāg-ke ásē. Néé bēládé echē elyāgé ásē, enlón e’lón dyōm ne é’be. ²¹ Mesongé mé bad míme méndyē ene ndyééd mémbē ké e’kálé é’táan. Mmē mesongé mé bad mébédé-ε baachóm. Bēnkētónge bebaád ne bēndem.

Yesue akil á mendīb-mín
(Mak 6.45-52; Jón 6.15-21)

²² Ambíd e nē, Yesue anláá ábē bembapēe aá, bésól á bǎle-tē, békag á’sō á múde mé edib-é-nzab níminí, bonη álāngē’-e ene ndun e mod aá bésūē’ áwab mendáb. ²³ Ade moosyāál amáá ake, Yesue anchágé á ekone mín ákáne. Ade ehintén emáá akwē, ambé abé áhed mwēmpen. ²⁴ Enén pónde Yesue ábē bembapēe bēnchab bǎle abēen átíntē e edib-é-nzab. Bǎle étágé’áá, bēhele’aá ake á’sō áyāle epub é ngíne émbíd bó á’sō-te.

²⁵ Epōg é mbwēmbwē Yesue ankě á mendīb mín atán bó. ²⁶ Ade bembapēe bényiné mod akag á mendīb mín, bēnəñnéd, bēlébé’-e esaád ne mbwóg ní ngíne, bēhōbē’-e nén bán, “Nwú móó rídé.” ²⁷ Abwōg-ábwōg Yesue anláá bó aá, “Nlém méēhūnē nyé, me-éé ndé. Nyéebáá’.” ²⁸ Dóó Petro álāngēé mó aá, “A-Sáj, nzé édé bán mmōn-éé edé, láá me ríke á mendīb mín nípe wée édí nē.” ²⁹ Yesue anláá mó aá, “Hyāg.” Dóó Petro ábídé á bǎle-tē ábootéd-te ake á mendīb-mín ápe wée Yesue. ³⁰ Bonη áde ányiné ngáne epub é ngíne étóméé, mbwóg ménkōb mó, ábootéd-te asú ásē á mendīb-te. Dóó álébpé esaád aá, “A-Sáj sōn, wōngén me!” ³¹ Melemlem mé pónde Yesue ansād ekáá, acháá’-e mó, áhōbē aá, “Chán adúbe ádíi wē mwāmpīn nén, cheé ékáá bonη nlém ríhūnē wē?” ³² Néé Yesue bó Petro bésólé á bǎle-tē, epub énsōg atóm. ³³ Ade nén

ábénlédé, ábíníí bembapεε ábe bém̄ á bǎle-tê bēmbéé Yesuε edúbé, béhōbē-’ε nén bán, “Ne mbále, edíi Mwān a Dyōb.” ³⁴ Néε béchábpé edib-é-nzab, bēmpě á múde nímíníí, á mbwóg e Genesaret. ³⁵ Ade bad ábe bém̄ adé abwóg á hōm béchéme Yesuε, bēnlōm bad bán bēpεen bad bé nkole bésyāāl ábe bēbédé ene pεd e alon. ³⁶ Bad ábe bēmpεén bad bé nkole wéε Yesuε béchān mó bán ámwε bad bé nkole bésiten ké mesó mé mbóté nímē. Né-ó bad bé nkole bésyāāl ábe bēnsitén níme mesó mé mbóté bēndyεé bwām.

15

Ayáged á bad bé’ bód (Mak 7.1-13)

¹ Ambíd e nê Befarisia ne bemeléede bé mbéndé bém̄ á Jerusalem, bētān Yesuε, bésēdté mó bánken, ² “Cheé ékáá bon ábōn bembapεε béēhídē’ ayáge áde ábēd betaa bétédnédé sé? Béewobpéé mekáá nyaa echē éhēdnéé bon bēdyē ndyééd.” ³ Yesuε ankwentén bó aá, “Cheé ékáá bon nyémpē nyéehídé’ ngáne mbéndé e Dyōb éhóbéé aá débēl, á etútú éche nyéhídeé ayáge ádēn dēn? ⁴ Dyōb áhóbé aá, ‘Béé sóó ne nyon edúbé.’ Ahób-pe ámpē aá, ‘Kéznéé awě ahóbé sáá ké’ε nyaá dyam dé mbéb áyāl bétāngéné bēwúú mó.’ ⁵ Bon nyé, nyéyágte nén bán, nzé mod awóó chōm éche ántāngēnē sáá ké’ε nyaá awōngēn bon alángé bó aá móōbe Dyōb chō, ⁶ né éesaá nén bán atāngéné sáá bó nyan* chō edúbé abεen. Abel áde mod ábélé nê, né nyéetédéé eyale é Dyōb néε dyam á etútú éche nyéhídeé ayáge ádēn. ⁷ Nyé bedog-badé! Nkal é’daádān Yesayaa antāngén áde ánhōbpē ne e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē mó tāngene nyé aá,

⁸ ‘Abēn bad bēbage mε edúbé é nsāl ngēn, bon nímab nlém méesaá áwēm. ⁹ Edúbé éche bēbageé mε éesaá dyamdyam, áyāle bēyágte bad áhíd mbéndé é baányon byánán édii mbéndé é Dyōb.’ ”

Mam níme mébele bon *mod eesáá’ á’sō é’ Dyōb* (Mak 7.14-23)

¹⁰ Héε Yesuε áchēnléé ene ndun e mod bon alángē bó aá, “Nyéwóglēn, nyésōntēn-ne mε! ¹¹ Saké chōm éche ékáag mod á nsāl ébele bon mod eesáá’ á’sō é’ Dyōb, bon chōm éche ébide mó á nsāl chōó ébele’ bon eesáá.” ¹² Ade áhóbé nê, dōó ábē bembapεε bēpédé mó bēnbēn bon bésēdté mó bánken, “Ebíi nén wéé dyam áde móhóbé ábēbté Befarisia nlém á abum-ε?” ¹³ Yesuε ankwentén bó aá, “Bwēl téé ábe awēm Titéε awě adé ámīn éewénéé, béhūb bó ásē.” ¹⁴ Nyéchene bó. Bédii bad bé ndím ábe bélúmte bad bé ndím bēmpē nzii. Nzé mod awě akwedé ndím atōmne mod a ndím ampée, búmō béhūn á echóg-te. ¹⁵ Petro anláá mó aá, “Tógnéd sé enén ngan.” ¹⁶ Héε Yesuε álāngéé bó aá, “Káá nē’ bōōb, ké nyémpē nyéēsōntēnéé-yε? ¹⁷ Nyéenyínéé nén bán, chōm ké ehéé éche mod ádyédé, ésóléé mó á nsāl, étim á abum-tē, bon ébídte mó á yāl-ε? ¹⁸ Bon mam níme mod áhóbéé ním̄ mó se á nlém-tē. Mmēn mam mó-’aá mébele mod bon eesáá’ á’sō é’ Dyōb. ¹⁹ Ayāle á nlém-tē dōó mewēmtēn mé mbéb méhúé’é níme mékəə bon ábelé mam mé mbéb nēngáne, ewúen, akáb dé mesón á ndáb e e’wōngé, echīb, abíd á mbōn é metóm, ne mehōbēn á mbíd. ²⁰ Mmēn mam móó mébele bon mod eesáá’ á’sō Dyōb. Bon saké adyé á ndyééd áde éewobpéé mekáá ngáne béhēdeé, débēl bon eesáá.”

Adúbe áde mmwaád a Kanahan (Mak 7.24-30)

* 15:6 Sáá bó nyan; donje á kálag dé e’só déewóó’é bó nyan.

²¹ Ambid e pónde, Yesue anhidé adê abwóg á hóm átím á ped e mbwóg eché enchiitén myad mé Tiré ne Sidón. ²² Hê dóo mmwaád a Kana nhóg awě adyéé'áá adê abwóg á hóm ápééné awé áwē bon ahōbē nén aá “A-Sán, Mwän a mbyaa míme Dabide, sôn wóg me ngol! Awem mwän a mmwaád atage bwámbwam, áyāle edāádān é mbéb édé mó áte.” ²³ Bon Yesue ekéntimténné mó dyamdyam. Hê dóo abē bembapēé bétánēé mó, bon béchāā mó nén bán “Láá anén mmwaád wēé ákag áyāle ahídne syánē ntógag ámbid.” ²⁴ Dóo Yesue ákwentanné bó aá, “Bad bé Israel ábe bédé nēé rídyōn m mbód míme mbóó bóo Dyōb álómé me awōngēn.” ²⁵ Nēé ane mmwaád áwógé nê, ankwě Yesue á mekuu, bon áchāā mó aá, “A-Sán, wōngén me.” ²⁶ Dóo Yesue ákwentanné aá, “Eesaá bwám átéd ndyééd e bānbān bon ebwémé mbwé.” ²⁷ Dóo ane mmwaád átimtanné mó aá, “Nê dēn A-Sán, bon káōne mbwé édyāg púted é medyé éche ábab bésáá béhúnté.” ²⁸ Hê dóo Yesue ákwentanné mó aá, “A-mwän-a-mmwaád, ewóó adúbe ámbáá. Ebeñled ngáne éhedéé.” Melemlem mé pónde, ane mmwaád awe mwän-a-mmwaád andyéé bwám.

Yesue achōjté ndun e mod

²⁹ Yesue anhidé adê abwóg á hóm, ápōn á nkag mé edib-é-nzab é Galilia. Ankě adyéé ásē á ekone mín. ³⁰ Ndun e mod empě áwē. Bépééné'áá bad ábe bésyágté'áá, ábe bēnkwe ndím, ábe mekuu ménwēē, e'bóbé ne ekud é bad bé nkole bémpēe. Bébánné'áá ábē bad bésyāāl á'sō wēé Yesue, áchōōdte bó. ³¹ Menyáké ménkōb ene ndun e mod áde bényíné nēé bad ábe béehōbe'áá akan nēé béhóbēé akan. Abe mekuu ménwēē bentyēem bwám, ábe bésyágté'áá békag bwám. Abe bēnkwe ndím bényínne'. Békēné Dyōb á bad bé Israel.

Yesue adidté ndun e mod (Mak 8.1-10)

³² Yesue anchélé abē bembapēé, álāngē bó nén aá, “Ndé enén ndun e mod ngol áyāle békébē ne me e'pun é'láán, béewóo-'áa chōm éche bedyákē bōōb. Meéhēdēē méé béhide hén ne nzaa, áyāle béhele se béhún ásē á nzii.” ³³ Dóo abē bembapēé bē bésēdtēé mó nén bán, “Héé syánē dékudté ndyééd á ehyāngētē hén eché ékwōg enén ndun e mod?” ³⁴ Yesue ansēdéd bó aáken, “E'wēle é'tān nyéwóo?” Bēnkwentén bán, “E'wēle saámbé ne nguse é súu ésad.” ³⁵ Dóo Yesue álāngé ene ndun e mod aá bedyēé ásē á ndōōb-tē. ³⁶ Héé átédé abē e'wēle saámbé ne échē súu, ásāgnān Dyōb, ákabtáád bó áte, ábagé abē bembapēé, bó-'e békabpé ene ndun e mod. ³⁷ Bad bésyāāl bēndyē ene ndyééd, békódtē, káōn élyāg-ke ásē. Eché enlyāg ásē enlón e'lōn saámbé. ³⁸ Mesōngé mé bad míme méndyē ene ndyééd mébédé e'kálé é'niin. Mmē mesōngé mé bad mébédéé baachóm, bēnkéntōngé bebaád ne bēndem. ³⁹ Héé Yesue álāngéé ene ndun e mod aá bésūē' áwab mendáb. Ade áamáá bó aláa nē, ansól á bōle-tē, áke á mbwóg e Magadan.

16

Béhédné Yesue e'chemléd é' menyáké

(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Ambid e nê, Befarisia ne Besadusia bēnkě wēé Yesue ákag mó. Bēnlāā mó bán álúmed bó e'chemléd ábe é'húú adyōb. ² Dóo Yesue álāngéé bó aá, “Nzé ngukél epedé, nyéhóbe bán, 'Abobe áyāge ámín, nê álúmte bán bín bébon chān.' ³ Nzé bín é'sāngé-'e, nyéhóbe bán, 'Abobe áyāge ámín, bín-ne é'wábpé, nê álúmte bán mbúú échā.' Nyēbíe' bín alān ámín, ngáne bēbēē,

boŋ nyéēhēlēē mam níme mébenlad chii achem.* ⁴ Echén ebébtéd é nyongel, nyéēhēdēē Dyōb awógen, nyéhede-’ε e’chemléd bé menyáké! Boŋ nyéekudté nzése e’chemléd bé menyáké ábe nkal é’daédəŋ Jonaa bēnpən.” Dóo átédte bó, boŋ ákag.

Esulten éche Befarisia ne Besadusia
(Mak 8.14-21)

⁵ Yesue ne ábē bembapεε bēnchabé edib é nzab ámīn, boŋ bembapεε bēnchatén e’wεle awále áyāl. ⁶ Yesue anláá bó aá, “Nyétéd pónde ne esulten éche Befarisia ne Besadusia.” ⁷ Héε ábē bembapεε bēn ne bēn bébóótédé ahób bán, “Ahóbé nē áyāle syāā deewānléé e’wεle áyāl.” ⁸ Yesue ambíi chōm-éé békálé. Dóo ásedtεé bó aáken, “Cheé nyé bēn ne bēn nyéhóbéé áyāle e’wεle ábe nyéewō’é? Chán adúbe adíi nyé mwāmpīn nén? ⁹ Kááŋ ne’ bōob, nyéesónténé-ε? Nyēmaá achaten ngáne méndīdēē e’kálé e’ bad é’táan ne e’wεle é’táan. Ambīd echē bémáá ene ndyééd adyé, e’lón é’tāŋ echē enlyāg áse énlōnnē? ¹⁰ Nyēchāténé kááŋ ne adíde áde méndīdēē e’kálé e’ bad é’niin ne e’wεle saámbe. Ambīd echē bōmpē bémáá adyé, echē enlyāg áse chō-’ε enlón e’lón é’tāŋ? ¹¹ Ade nílángé nyé méé nyétédən esulten pónde, saké ewεle chēn chōó nīhóbé’áá. Nyétéd pónde ne esulten é Befarisia ne Besadusia.” ¹² Dóo bembapεε bétímé asōnten bán saké esulten éche bébenléé ewεle chōó Yesue ahóbé’áá aá bétédən pónde boŋ ayáged áde Befarisia ne Besadusia báyágté’áá dóo ákóŋté’áá ahób.

Petro ad Yesue mó
adé Ane-awě-Béwógté
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Yesue anké á mbwóg e Kaisaria Filipi. Ade ápédé áwed, dóo ásedtεé ábē bembapεε aáken, “Nzé-módé bad bó béhóbéé bán Mwān-a-Moonyon adé?” ¹⁴ Bēntimtén mó bán, “Doŋge á bad béhóbe bán edii Jōne Ndusenε, bémpēe bán Elaijaa, ábíní-’ε bán Jeremayaa ké’ε nkal é’daédəŋ nhóg ampée.” ¹⁵ Héε Yesue ásedtεé bó aáken, “Boŋ nyébēn-ne, nzé-módé nyéhóbéé bán ndé?” ¹⁶ Simōn Petro ankwentén aá, “Wε-εé edé Ane-awě-Béwógté, Mwān a Dyōb áde ádé á alongé.” ¹⁷ Yesue antimtén aá, “Nnam ndé ne wε, a-Simōn, mwān awě Jonaa. Saké moonyon álángé wε nē, boŋ echem Sāŋ awě adé ámīn móo ahóbté wε. ¹⁸ Né-óó a-Petro nlanŋe wε,† wεé edé ndim-e-aláá. Amīn e ene ndim e aláá dóo mélōŋgē nímēm mwembé. Ké ngine e kwééd éehenlé nímē mwembé ahóbed áse. ¹⁹ Awōŋ dóo mébéé mekii mé nkamlen ní mín. Kéchéé éche ébéné á nkōŋsé, né ébénndé ámīn. Kéchéé-’ε éche ébágé kunze a nkōŋsé, né ébágnédé kunze ámīn.”

Yesue ahóbé tāŋene
nímē metake ne echē kwééd
(Mak 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²⁰ Héε Yesue ásímeé ábē bembapεε etúu áte nén béēhōbē bán móo módē Ane-awě-Béwógté. ²¹ Bootya ene pónde, Yesue ambootéd ábē bembapεε alúmed áte aá mó-tāŋgēnē akε á Jerusalem. Awed-taá mókudté metake híin á mekáá mé bad bémáá, beprise bémáá ne bemeléede bé mbéndé. Aá bēwū mó, boŋ e’pun ábe é’lōnténé é’láán móōpuú. ²² Dóo Petro átímné Yesue á nkag boŋ ákagé átímed mó áte, áhōbē nén aá, “A-Sāŋ, Dyōb déekwenténne mbéd aá nén ábenled ne wε.” ²³ Héε Yesue ákúnnédé boŋ áhōbē wéε Petro aá “Hidé me á’sō-te, a-Satan! Cheé ékōá’ε me ábel mewēmten mé Dyōb? Ehóbe nē ne mewēmten

* **16:3** Doŋge á kálag déewōó’ε e’yale ábē Yesue ngáne é’ténlédé á nchoo 2 ne 3. † **16:18** Petro: á ehób é Grikia adii ndim e aláá.

mé moonyon saké mé Dyöb.” ²⁴ Dóo Yesue álângeé ábē bembapere aá, “Kénzée awē awémténé me ahíd, atánjéné ásob yál mendíb, ápēm adē awōg, bon ahíde me. ²⁵ Ayāle kénzée awē ahēde adē alongé ason, ābōd dó. Kénzée-’ε awē ābōd adē alongé áyāl echēm, ākud dó. ²⁶ Nsyān ríhée mod ákudté nzé akudé nkōjsé rísyāāl bon abódé adē alongé? Ké-’ε, cheé mod áhelese ábe ákōde adē alongé? ²⁷ Nlânge nyé nímén mekan ayāle Mwän-a-Moonyon āpē ne ehúmé éche eche Sāj nchoo ne éche ángel. Ene pónde dóo ákōgsēnnē ké’ε ánamédté kénzée tånjēne chōm éche ámbenlé. ²⁸ Ne mbále nlânge nyé nén meé donje á bad átinté echēn béenyínēnné kwééd díd ésebán bényíne néε Mwän-a-Moonyon ápééné nímē nkamlēn á nkōjsé.”

17

Yāl ehānléné Yesue

(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ambíd e epun ntóob Yesue ankeén Petro ne Jemse bó mwānyan Jōne á mbōod echē echabé ámín. Bēnpēn-εé bémbē áhed. ² Dóo ábē bembapere bényíne néε ahānléné, e’só é’pene mó á nló nēngáne enyēn. Mbóté chō-’ε épūbē mó féréd émwaá-’ε áte. ³ Abwōg-ábwōg, ábē bembapere bényín néε Mosεε ne Elaijaa bébidé táléd, bóobe Yesue békale’. ⁴ Dóo Petro álângeé Yesue aá, “A-Sāj, ébóó ngáne syāā dédíí hén. Nzé edáá, mēlōn e’bem é’láán, échōn, éche Mosεε ne éche Elaijaa.” ⁵ Eépedεé ké amad á nsal bon mbag echē ekine áte ékūtān bó. Héε béwógéé ehób ébide á mbag-tē nén, “Awem Mwän a nlém nén, awógte me menyinge. Nyéwógne mó.” ⁶ Ade ábē bembapere béwógé échē ehób, bémbwōg mebóbōn, bēsōn-’ε e’só ásē ne mbwōg ní ngíne. ⁷ Dóo Yesue ápedé wéε bémbēē bon ábānē bó ekáá á yāl, ahōbē aá, “Nyéhide ásē, nyéebáá’.” ⁸ Ade bényéne nló ámín, bényín Yesue mwēnpēn. ⁹ Ade bóbōo bésudeé á mbōod mín nē, dóo Yesue ásíméé bó etúu áte ahóbe’ aá, “Nyéelāngé modmod dyamdyam áde nyényíne káān ne á pónde echē Dyöb dépuúdté Mwän-a-Moonyon á kwééd.” ¹⁰ Héε ábē bembapere bésēdtéé mó bánken, “Cheé ekáá bon bemeléede bé mbéndé béhóbé nén bán Elaijaa atánjéné asébe dé ape bon Ane-awē-Béwógté āpē?” ¹¹ Yesue antimtén bó aá, “Ne mbále, Elaijaa atánjéné asébe dé ape, atíí-’ε mam mésyāāl. ¹² Bon nlânge nyé nén meé Elaijaa ammad ape, bon bad bēnkēnchemmé mó, bēmbēl-le mó ngáne bēndāngé. Melemlem né-’aá Mwän-a-Moonyon átagké áwab mekáá.” ¹³ Enén pónde dóo ábē bembapere bēsōntēnnē nén bán Jōne, Nduseεε móo ahóbéé.

Yesue achōjté mwän a mwēnchóm

awē edáádān é mbéb émbēē áte

(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Ade Yesue ne ábē bembapere bétímé ámbíd ámpē bon bétán ndun e mod, mod nhóg ampē áwē, akóg mebóbōn, bon ahōbē nén aá, ¹⁵ “A-Sāj sōn, wóg awem mwän ngól. Awem mwän a mwēnchóm akonle nkole mé ekikíd, atage bwāmbwam. Ayōgké ahún káān ne á muú-te ne á mendíb-te. ¹⁶ Mēmpēén mó wéε ábōn bembapere, bon béheleéé mó ahood.” ¹⁷ Dóo Yesue átimtanné aá, “Wáá! Nyé bad bé’ chii, mbeltéd nímēn méētyéeméé, nyéewóo-’áa adúbe. Chán mépéé nyé adyēn hén-ēē? Chán mépéé nyé awēsen-ē? Hyenáád me mwän awed hén.” ¹⁸ Dóo Yesue ákamlanné edáádān é mbéb éche étágté’ aá ane mwän aá ébíd, bon ébíd-te. Abwōg-ábwōg ane mwän áchōn-’ε. ¹⁹ Ambíd e pónde bembapere ábe Yesue bēntān mó, bon bésēdté mó á kun-tē nén bánken, “Cheé ênkān bon sēnkēnhēl échē edáádān é mbéb abided?” ²⁰ Dóo Yesue átimtanné bó aá, “Ayāle adúbe áde nyé mwāmpín. Ne mbále nlânge nyé nén meé, nzé nyéwóo adúbe áde áde mwāmpín nēngáne mbál-e-bū, né nyéekamlén échén

ekone bán éhide hén, étim híníí, étim-me nê dën. Dyam ké ahóg déetómmé nyé áte. ²¹ Nyêhele-se nyêbíded enén ndín e edáádəŋ é mbéb nzé nyékânne, nyédidé-'ε yǎl nzaa á mekáne-tê."*

*Yesue ahóbé ámpē
ngáne bad béwū' é mó*

(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yesue ne ábē bembapεε bēnladén áte hōm ahóg á mbwóg e Galilia. Héε álāngεé bó aá, "Bébéé Mwǎn-a-Moonyon á mekáá mé baányon. Bó-'aá béwū mó. ²³ Bon Dyōb dépuúd mó ámbíd e e'pun é'láán." Ade bembapεε béwógé nê, bēnwōg ndutul bwāmbwam.

Yesue asāngé tááse e Ndáb-e-Dyōb

²⁴ Yesue ne ábē bembapεε bēmpě á dyad á Kapenahum. Ahed dōo bad ábe bésānté'aá tááse e Ndáb-e-Dyōb bétáné Petro bon bésēdté mó bánken, "Kiné awen meléede eésāngéé tááse e Ndáb-e-Dyōb-e?" ²⁵ Petro antimtén bó aá, "Asāngé'." Ade Petro ásólé á ndáb sólén, eépedεé dyam ahób bon Yesue ásēdté mó aá, "A-Simōn, chán ényíné ádén akan? Benzébádé kəŋ é nkōŋsé ésaŋtεé e'sāngé ké'ε tááse? Bán bé alon-ε, ngé beken?"† ²⁶ Petro ákwentén aá, "Beken." Yesue aá, "Nê álúmte nén bán, bán bé alon béetāŋgenεé asaa. ²⁷ Bon ké nê, ábel nén deéliŋsé ábē bad ábe bésānte tááse, ké ébwēm e'chōb á edib-é-nzab-tê. Súu eche wésēbēε akób, éne de chó nsal áte, wētān mōné míme mékwog sóo tááse asaŋned áwēd-te. Téd mó, ésaŋned sóo."

18

*Nzéé atómténé mod ambáá
abé á'sō é' Dyōb?*

(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Eebeméé áte ámbíd e nê, bembapεε ábe Yesue bēmpě áwē, bésēdēd mó bánken, "Nzé-módé-'ε atómténé mod ambáá abé á nkamlen mí mín?" ² Hê dōo Yesue áchénlé mwēndem nhóg, átīdē mó áwab tínté, ³ bon áhōb aá, "Ne mbále nlānge nyé nén meé ésebán mod ahāŋléné ádē alonjé bon abé nēngáne anén mwǎn, eéhēlēε-se asól á nkamlen mí mín. ⁴ Né-óó, kénzée awē asūdté yǎl nēngáne anén mwǎn né móo atómténé mod ambáá abé átīnté e bad ábe bédé ásē e nkamlen mí mín. ⁵ Kénzée awē akobé enén ndín e mwǎn á dīn ádēm, né akobé me. ⁶ Bon kénzée awē abēlté enén ndín e mwēndem awē adúbpé me mbéb, émbē mbon né bēntāé ene ndín e mod sājkalaa a aláá á nkəŋ, bon bēhúnéd-te mó wée edib é nkwě étómténé achab ásē. ⁷ E'béb é' yǎl áte ne nkōŋsé áyāle mekágsen míme mébelte bad mbéb. Mekāgsen métāngéné ape, bon e'béb é' yǎl áte ne mod awē abēlté mod ampée mbéb. ⁸ Nzé échoŋ ekáá ké'ε ekuu ébelte wε mbéb, esél chó, épim. Edé mbon wε ákud alonjé ne eped é yǎl tómaa wε áwōŋ mekáá mébe ké'ε mekuu mébe bon bébwém wε á muú míme méēdīmē'. ⁹ Melemlem nzé ádonj dīd ábelte wε mbéb, ehúd dō, épim. Edé mbon wε ákud alonjé ne dīd ahóg tómaa wε áwōŋ mīd mébe bon bébwém wε á dū-á-muú.

Ngan e rídyəŋ ní mbód míme mémbo
(Luk 15.3-7)

¹⁰ "Nyényín nén bán nyéetédéé mímén mpín mí bán ké nhóg nkōŋtéd, bán méesaá etógnén. Nlānge nyé nén meé ángel éche énoŋe' bó ébāg á'sō ábe

* **17:21** Donje á kálag dé e'só déewóó'ε mímén nchoo. † **17:25** Ene pónde beken bóo bésāngé'aá tááse é kəŋ.

echem Sáj awě adé ámín áhóbe bó.* 12 Chán nyényíné ádén dyam? Nzé mod awóó mbwókel é ndyɔŋ mí mbód, bonj nhóg mbóó, ngómē átedé mímíní móom mé ndyɔŋ mí mbód abog ne abog wée bedyákē medyé á ekone mín áke dé ahed míme nhóg míme mbóó? 13 Ne mbále nlânge nyé nén mée, nzé adĩbté-’é mó abelé awógén mó menyĩnge tómaa mímíní móom abog ne abog míme ménkēmbóó. 14 Melemlem nê dóo echen† Sáj awě adé ámín éhedéé aá ké mpín mí mwéndem née mímén mbóó.

Mwányon awě aběnlé wε awusé

15 “Nzé mwányon aběnlé wε awusé, tán mó wée nyúmō bad bébe bēnpen nyedíí, échu mó dó aláa. Nzé achemé adē awusé, né nyé mwányon nyētímé ásē.† 16 Bonj nzé eékwentene aá mópänné wε, etéd mod ampée nhóg ké’ε bébe ékēēn áwē, ábel nén, ‘Mbéb ké rihéé míme éhóbé wée abelé wε mbyēn ne mbónj ébe ké’ε éláán.’§ 17 Nzé eékobe káŋne chōm-ée échē mbonj éhóbé, épēēn mó á mwembé. Nzé eékwentene ké bó awóglēn, etéd mó née mod awě eedúbpe áyāl e míme nsōŋten káa nēngáne nsaad-a-tááse.*

*Yesue ad bembapεε béwóó
ngine ákǎŋ ne ábe dyam kunze*

18 “Ne mbále, nlânge nyé nén mée, kéchéé éche nyébéné á nkōŋsé ébennédé ámín. Kéchéé-’ε éche nyébágé kunze á nkōŋsé, ébágnédé kunze ámín. 19 Nlânge nyé ámpē nén mée, nzé nyé bad bébe nyēchēmténé áyāle kéchéé bonj nyēhedé chó á mekáne-té, echem Sáj awě adé ámín ábě nyé chó. 20 Ayāle wée bad bébe ké’ε beláán beládné áwēm dīn, mémpē ndé áwab tĩnté.”

*Ngan e mod-a-nsón a kǎŋ
awě enkēnlagсэн waáb*

21 Hē dóo Petro ápédé wée Yesue, bonj ásedté mó aá “A-Sáj, nzé mwānnd abenle me awusé pónde téé, ngen étǎŋ rítǎŋgéné mó alagsen? Káŋse ngen saámbé-yε?” 22 Dóo Yesue átimtanné mó aá, “Nlânge nyé nén mée, saké ngen saámbé, bonj móom mé ngen saámbé ne saámbé.† 23 Nê dóo edíí á nkamlēn mí mín. Dyōb ákamlanné nēngáne kǎŋ póg echē echénlé bad ábe bébele nsón ásē echē, áŋon mōné míme bó ké ahéé béwánlé mó. 24 Abooted áde ábóótédé áŋon mōné míme ábē bad béwánlé mó, dóo bad bépéénédé mó mod nhóg awě anwálé mó nkúú mí mōné. 25 Ane mod enkēnhenlé adē alúm atwε, né-óó kǎŋ enhób aá bésóm mó nchoo ne mwaád ne bán nēngáne betǎŋ, bésóm-me bwēm é’syāāl ábe áwóó. Mmē mōné mébē ásábe áde alúm. 26 Ane mod ankwě kǎŋ á mekuu, áchāā mó aá, ‘Béé me pónde, mētwě ádonj alúm ásyāāl.’ 27 Kǎŋ enwóg mó ngǎl, anchené mó aá ákag, álagsén-ne áde alúm. 28 Née ane mod áhídté hē, ambomén waáb awě mómpē abelé’áá nsón ásē e kǎŋ. Waáb ne anwálé mó mwā mōné awě enkēmbuú áte. Dóo átólé waáb á mengǎgíd, aá ásábe mó míme mōné. 29 Waáb ankwε mó á mekuu, áchāā mó aá, ábe mó pónde aá, móōsābē mó adē alúm. 30 Ane mod enkēnlagсэнné waáb, anhé mó á mbwǎg aá káŋ né asábpé áde alúm bonj bēbidēd mó. 31 Ade bad ábe bēbédé áhed ábe bōmpē bēbélé’áá nsón ásē e kǎŋ bényíné dyam áde ábénlédé, bēnlīŋ bwāmbwam. Bēnkě kǎŋ dyam ásyāāl áde ábénlédé aláa. 32 Né-óó, kǎŋ enchélé ane mod, álāngē mó aá, ‘Ekúkú é lǎə nén! Menlagsén wε alúm áde wénwālēē me áyāle

* **18:10** Donje á kálag dé’sō ábáde nchoo 11: Nyébii nén bán Mwān-a-Moonyon apedé ásonj bad ábe bébóó. † **18:14** Echen: donje á kálag dé’sō áwóó echem. ‡ **18:15** Aběnlé wε awusé: donje á kálag dé e’sō áwóó abelé awusé. § **18:16** Nén áténlédé á kálag e Dyōb, Diateronomi: 19.15. * **18:17** Bad bé Israel bēndūbē nén bán besaad bé tááse bóó bétómténé bad bé mbéb abé, bán béesól-laá á nkamlēn mí mín. † **18:22** Móom mé ngen saámbé ne saámbé: donje á kálag dé e’sō áwóó móom mé ngen saámbé ngen saámbé.

wenchán me. ³³ Cheé ekáá bon weewóge wën ngol melemlem nêngáne me-
'e ménwōgkē we ngol?" ³⁴ Kāh ênlīh bwāmbwam, né-ōó anlóm ane mod á
mbwōg aá béwóged mó ndutul. Aá ábē-'e á mbwōg káāh né asábpé áde alúm
ásyāāl." ³⁵ Né-ōó, Yesue ansógtén nén aá, "Nê dōó Titée Dyōbe awē adé ámīn
ábenlé. Nzé weélagse ne mwányon ne nímōh nlém nsyāāl, né Dyōb dékōgsēn
we ngáne ene kāh ênkōgsēnnē ane mod."

19

Ayáged tâhgene anan de mmwaád á e'wōngé (Mak 10.1-12)

¹ Ade Yesue amáá nímén mekan ahób, anhidé á Galilia áke á mbwóg e
Judeya, áchābē á ped e edīb é Jodan eníní. ² Ndun e mod enhíd mó áwed,
áchōōd-te bad bé nkole. ³ Donje á Befarisia bémpě awē ákæg mó. Bēnsedéd
mó bánken, "Mbéndé echêd ebagé kunze nén bán, mod ánan awē mwaád
áyāle nyaa e nzōm ké ehéé-ye?" ⁴ Yesue ankwentén bó aáken, "Nyéeláá' é á
kálag e Dyōb nén bán á mbooted, Dyōb dēnhag bó mmwaád ne mwēnchóm-
e?" ⁵ Dyōb á hóbpe aá, "Áyāle né-ōó, mwēnchóm átedé sáá ne nyan abé ne
mwaád, bon búmō bad bébe bétim mod nhóg. ⁶ Né-ōó, búmō béesaá ámpē bad
bébe, bon bédii mod nhóg. Né-ōó, échē Dyōb áládé, modmod eepáá'." ⁷ Hê dōó
ábē Befarisia bēsedté mó bánken, "Nzé édé nê, cheé-ō ênkāh bon Mosēe ábagé
bad kunze aá, mod ábe mwaád kálag échē elúmte nén bán, e'wōngé é'máá
bon ánan mó." ⁸ Dōó Yesue álāngéé bó aá, "Mosēe ambāg nyé enén kunze áyāle
nyélelé nlém á abum. Enkēmbáá nê á mbooted mé nkōhsé. ⁹ Né-ōó, nlānge
nyé nén meé, mod ké ahéé awē anané mwaád ésebán ane mmwaád akábé
asón, nzé ene ndín e mod awóó mmwaád ampée, né akábé asón." ¹⁰ Hê dōó
ábē bembapēe bélāngéé mó bán, "Nzé nén dōó mekan mé mmwaád ne nchóm
médí, né éesaá nsyāh áwōh mmwaád." ¹¹ Yesue antimtén bó aá, "Saké mod
asyāál ahele ákob ádén ayáged. Bon dékobnéd ne bad ábe Dyōb ábágé dó.
¹² Nyébíi nén bán, nzōm édé hiin échē ekáá bon bad béewōō bebaád. Behóg
bédé ábe béchyááténé nê. Bémpē-'e bédé nê áyāle bad bébéle bó nê. Abíní-'e,
bébéle yāl nê ábel bon bébel nsón mé nkamlēn ní Dyōb. Kénzéé awē ahelé ádén
ayáge ákob, ákob dó."

Yesue anāmté bēndem (Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Bad bémpēén bēndem wē Yesue nén bán ábán bó ekáá á nló, ákānned-te
bó. Abē bembapēe bēnkānē ábe bad áte. ¹⁴ Bon Yesue anláá bó aá, "Nyétede
bēndem béhyag áwēm, nyéekáá bó, áyāle nén, nyaa é bad née bó chōó éwóó
nkamlēn ní mín." ¹⁵ Né-ōó, Yesue ambán ábē bán ekáá á nló. Ámbíd e nê,
anhidé áhed.

Nhōn mí bad ne nkamlēn ní Dyōb

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Póndé póg mod nhóg ampě wē Yesue, ásedté mó aáken, "A-meléed, dyam
á bwām áhéé rítāngéné ábel, ábel nén ní kud alongé áde déemaá?" ¹⁷ Hēe Yesue
ákwentanné mó aá, "Chán eheléé ésedté me dyam áde áde dyam á bwām?
Mod nhóg mwēnpēn mó adé awē adé mod a bwām. Kōngé' mbéndé é Dyōb
nzé ehede we mókud alongé áde déemaá'." ¹⁸ Dōó ane mod ásedté mó aáken,
"Mbéndé ehéé?" Yesue ankwentén mó aá, "Weewúé' mod, weekábé asón á
ndáb e'wōngé, weechíbé', weebíde mbón e metóm, ¹⁹ bēé sóó ne nyon edúbé,
édāh-'e mwányon nêngáne echoh yāl." ²⁰ Hēe ene kódemod élāngéé Yesue aá,

“Nhidé échén mbéndé ésyāāl; cheé émpēe éhēdne me abel.” ²¹ Yesue antimtén mó aá, “Nzé ehede wéé mōwóo awusé á yāl ké ahóg, kǎg ésóm bwēm é’syāāl ábe éwóo, étéd nímē mōné ébe betóótōkē bé bad. Nzé ebelé nê, wǎkūd nhon ádyōb. Ene pónidé éhye éhíde me. ²² Ade ene kódemod áwógé nê, anwóg mbéb áte bwāmbwam áhídē-’ε áyāle ambé nhon bwāmbwam.”

²³ Héé Yesue álângeé ábē bembapēe aá, “Ne mbále nlânge nyé nén meé élǎl áte nhon mí mod ásol á nkamlen ní Dyōb. ²⁴ Nlāa nyé ámpē nén meé édé mwān a akan sǎnkala a nyam nēe Kamēl āpon á epōn é ndōnde tōmaa nhon mí mod ásol á nkamlen ní Dyōb.” ²⁵ Ade bembapēe bēwógé nén, yāl enkóm bó áte bwāmbwam. Bēnsédéd bánken, “Nzéé-’ō ahele ákud e’sóosō?” ²⁶ Héé Yesue ánóné bó chósōn bon áhōbē aá, “Ne baányon nén déehelée se ábenléd bon ne Dyōb dyamdyam déelēlé áte.” ²⁷ Héé Petro áhóbēe aá, “Nōné’, sētēdté chōm ésyāāl áhíd wε, cheé-’ō ébē nímēd nsyān.” ²⁸ Héé Yesue álângeé bó aá, “Ne mbále, nlânge nyé nén meé, pónidé eché Mwān-a-Moonyon ádyé’é á atii dé nkamlen ne éche ehúmé ésyāāl á nkōnsé míme ríhú’, nyé bad dyōm ne bébe ábe bhíde me nyémpē nyéēdyéé á metii mé nkamlen, nyékāadtē metúmbé mé Israel dyōm ne mébe. ²⁹ Kénzée-’ε awē atēdté éche ndáb, baányan, sáá, nyaá, bán, ne eche mbwóg áyāl echēm, ákud chó mbwókel e ngen, ákūd-te alonjé áde déemaá’. ³⁰ Bon bad híin ábe bédé á’sō bōob bélyag mbíd, híin-ne ábe bényag mbíd bébē á’sō.”

20

Ngan e bad bé nsón

¹ Hē dōo Yesue ákalée ngan aá, “Nhóbe nê áyāle nkamlen mí mín rídé nhəgtén nēngáne nwóo-nzag nhóg awē ambíd á ndáb epog é mbwembwε áke dé ahed bad ábe ásābēē, ábel nsón áwē nzag-tē. ² Bōōbōo bēmpē á nchemten áyāle nsábe mé epun é bīn bon álómé bó áwē nzag-tē. ³ Ane nwóo-nzag antīm ámbíd ámpē á dyad-tē á ngān abog. Antán bad bé nsón bēmpēe áhed. Bentyēem ngēn, bébele’aá chōmchōm. ⁴ Héé álângeé bó aá, ‘Nyémpē nyéke nyébel nsón áwēm nzag-tē, mēsābē nyé nsábe míme ríkwógnédé.’ ⁵ Né-’ō, bēnkē. Ambēl melemlen mé dyam á kəd, ne á ngān éláán. ⁶ Dyam ngān étáan nēe ane mod átímé á dyad-tē ámpē, antán bad bé nsón ábe bómpē bentyēem, bébele’aá dyamdyam. Héé ásedtēé bó aá, ‘Cheé nyébēbtēé epun é bīn ésyāāl hén ngēn áde nyébelée dyamdyam.’ ⁷ Bēnkwentén mó nén bán, ‘Modmod eetédēé sé á nsón.’ Héé ane mod álângeé bó aá, ‘Nyémpē nyékag-kōó nyébel nsón áwēm nzag-tē.’

⁸ “Ade ngukél épédé, ane nwóo-nzag anlāá awē mod awē anone ábē bad bé nsón aá, álad bad bé nsón áte, ásábe bó. Aá, ábooted ne bad ábe bédímténé ape, ásōg-ke ne ábe bésébpé ape. ⁹ Ambéé bad ábe bēmbootéd nsón á ngān étáan nsábe mé epun é bīn ¹⁰ Ade bad ábe bēnsēbē nsón abooted bēpédé ákob nsábe, bēnwēmtēn bán, békud nsábe míme rítómé mí bad ábe bēmbootéd nsón á ngān étáan. Bon bómpē bēnkūd melemlen mé nsábe. ¹¹ Ade békóbé mōné míme bēmbéé bó, bēmbootéd anyoo áte. ¹² Béhōbē bán, ‘Abén bad bébéle nsón háwa póg chēmpen, ké nê, esábpé bó melemlen nēe sé ábe sēbelé nsón epun é bīn ésyāāl ne enyen é ngíne.’ ¹³ Nwóo-nzag antimtén ábē bad nhóg aá, ‘Amúē, meédogéé nyé. Eesaá mbále bán dentí bán mǎbe nyé nsábe mé nsón mé epun é bīn-ε? ¹⁴ Nyékob-pōó nímēn mōné, nyékag. Mmēn-εé ntíidé meé mēsābē anēn mod awē adímténé ape melemlen ngáne rísábpé’áá wēmpē. ¹⁵ Meewóo’é kunze ábenled nímēm mōné ngáne rídáá-yε? Cheé ékáá bon nyébēbtē nlém á abum áyāle ábēm e’bon bé nlém?’ ” ¹⁶ Yesue ansógtén ene ngan aá, “Né-’ō, bé’sō bētīm bé mbíd, bé mbíd-te bētīm bé e’só.”

*Yesue ahóbé ngen echě elónténé
eláán ngáne béwū'íé mó*

(Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yesue ne ábē bembapεε békágé'áá á akuu á Jerusalem. Ade békagké nê dóo áchágé bó á nkæg, bonj álāngē bó á kun-tē aá, ¹⁸ “Pón nyébíi bán dekag á Jerusalem, áwed-taá bébéé Mwǎn-a-Moonyonj á mekáá mé beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé. Bó-’ε bébéé mbakú bán atāngéné awé. ¹⁹ Bébé mó á mekáá mé bad ábe béesě bad bé Israel. Bó-’ε béwōodé mó, béswādtāād mó e’tangú, bébōmē-’ε mó á awōg. Bonj ámbīd e e’pun é’láán Dyōb dépuúd mó.”

*Nyě-mwǎn ahēdte bán metii
(Mak 10.35-45)*

²⁰ Ámbīd e pónde dóo Zebēdiε mwaád ápédé wée Yesue ne ábē bán bé baachóm bébé, abwóg mebóbón, áchāā-’ε Yesue aá ábele mó dyam. ²¹ Yesue ansedéd mó aáken, “Cheé ehēdēé?” Dóo ákwentanné mó aá, “Bǎg me akag nén wée, pónde eche wébēē á nkamlen, ábēm bán bēn bébé bēdyéé wε á nkæg, nhóg ekáá émbáá, aníní-’ε á ekáá é emwēd.” ²² Héε Yesue ákwentanné bó aá, “Nyéebíi’é chōm éche nyésēdteé. Nyéēhěl metuné míme mēpēmme apém-ε?” Bēnkwentén bán bēhěl. ²³ Dóo Yesue álāngēé bó aá, “Ne mbále, nyēēpēm bonj meewóo’ε kunze āpwēd mod awě ādyéé me á ekáá é mbáá ké’ε á ekáá é emwēd. Abē e’tál é’dii e’tál ábe é’bāgnédé ne bad ábe echem Sáj ánābnédé bó.” ²⁴ Ade ábíní bembapεε dyōm bēwógé nē, bēnliín ábē baányanj bébé. ²⁵ Né-óo Yesue anlad bó áte, bonj álāngē bó aá, “Nyēbíi nén bán, benkamlεne ne bad bémbáá bé nkōnsé bēbenlad ngíne ákamlen bad ábe bédé ásē echáb. ²⁶ Bonj éētāngenēé abé nē átíntē echēn. Kénzēé awě ahēde aá móbē mod ambáá átíntē echēn, atāngéné abé mbālede awēn. ²⁷ Kénzēé-’ε awě ábē mod a’só átíntē echēn, atāngéné abé awēn ntān. ²⁸ Melemlem née Mwǎn-a-Moonyonj eépedéé aá bad bēbenle mó, bonj apedé ábele bad, ábe-’ε áde alongé ákōde bad híin.”

*Yesue achōjté bad bébé
ábe bēnkwe ndim*

(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Ade Yesue ne ábē bembapεε béhidteé á Dyad á Jeriko, ndun e mod ehídé’áá mó. ³⁰ Ene pónde-’óo bad bébé ábe bēnkwe ndim bēndyēé á nkæg ní nzii. Ade bēwógé bán, Yesue atóme’, bēmbootéd abón bán, “A-Mwǎn a mbyaa míme Dabidε, wóg sé ngól!” ³¹ Ndun e mod echě embé áhed enkáné bó áte bán bédib nsəl. Bonj bó-’ε bēmbādnēn abón ne ngíne bán, “A-Mwǎn a mbyaa míme Dabidε, a-Sáj, wóg sé ngól!” ³² Yesue antyéem, achélé bó bonj ásedté bó aáken, “Cheé nyéhēdēé bán, míbele nyé?” ³³ Bēnkwentén bán, “A-Sáj, séhēde bán, ébel sényínen.” ³⁴ Yesue anwóg bó ngól, né-óo ambán bó mekáá á mīd. Abwōg-ábwōg bēmbootéd anyínen, bēhīdē-’ε mó.

21

*Yesue asólé á Jerusalem née kōn
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jōn 12.12-19)*

¹ Ade Yesue ne ábē bembapεε békwógé ape á Jerusalem, née bēpédé á dyad á Betpeg á ekone é menzab Yesue anlóm bembapεε bébé á’sō. ² Anláá bó nén aá, “Nyékag á dyad áde áde nyé á’sō nē. Nzé nyésólé sólén, nyéētán née bētāngé ésel ne mwǎn ánkæg. Nyéhune bó nyéhiinad me. ³ Nzé mod asédteé nyé aáken, cheé ékáá bonj nyéhunne’, nyéláá mó bán Sāngwéé* atógnéné bó. Nzé

* 21:3 Sāngwéé: káa nwónj.

nyêhóbé nê, ábwōg-ábwōg ane mod ächennéd nyé.”⁴ Nén dêmbeñléd álóned e'yale ábe Dyōb dénlōmēnnē nkal é'dæádəŋ aá,

⁵ “Aláa dyad á Zayōn aá,
Nyénōne', echen kəŋ ehyag áwēn,
asüdté yəl, adiídé ésel, etum é nchóm a ésel.”

⁶ Né-ōó ábê bembapεε bēnkě bēbēl-ε ngáne Yesuε ánlyāgtēnnē bó.

⁷ Bēmpεēn échē ésel ne mwān, bétéd échab mbóté, bétal chó ámīn, boŋ Yesuε ádiide'.⁸ Ekud é bad bēntāl échab mbóté á nzii-tē, ábíní'-ε bésēlē' e'kikag é' mií, bétalé' á nzii-tē.⁹ Ndun e mod echē ekágé'áá mó á'sō ne echē ehídé'áá mó ámbīd bēmbootéd abón bán,
“Hosána, mekenag mébê ne mwān a mbya níme Dabidε.

Nnam mbê ne ane awě apedé á dīn áde Sāŋgwěé.

Hosána, mekenag ne Dyōb áde ádé se ámīn!”

¹⁰ Néε Yesuε ásólé á Jerusalem nén sólén, bad bésyāāl bēpuutéđ, bésēdté'-ε bánken, “Nzée ne?”¹¹ Dóó ene ndun e mod ékwentanné bán, “Yesuε mó adé, nkal é'dæádəŋ a dyad á Nazaret á mbwōg e Galilia.”

*Yesuε anané bekáb bé nyōŋgé
á Ndáb-e-Dyōb*

(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jōn 2.13-22)

¹² Ambīd e nê, Yesuε anke asól á Ndáb-e-Dyōb. Annān bad bésyāāl ábe békábé'áá dyōn áwēd-te. Ankuné betébelε ábe bad bépénlé'áá mōné ámīn mekuu ámīn, ákūnē'-ε metii nímé bad ábe bésómme'áá mbəŋgé mekuu ámīn.

¹³ Anláá'-ε bó aá, “Etéñlédé nén bán, Dyōb áhóbé aá,
'Echem ndáb etāŋgéné achəgned bán ndáb e mekáne.' Boŋ nyétimté chό,
'mbwōg mé bechīb!' ”

¹⁴ Bad ábe bēnkwě ndīm ne bad ábe mekuu ménwēē ábe bēmbē áhed bēmpě áwē, ádíđ-te bó bwām.¹⁵ Boŋ áde beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bényíné menyáké níme Yesuε ábélé, boŋ bēwōg-ke e'saad ábe bēndem bēbónéé á Ndáb-e-Dyōb bán, “Mekenag mébê ne mwān a mbyaa níme Dabidε,” bēñlīŋ bwāmbwam.¹⁶ Bēnsedéd Yesuε bánken, “Ewóge chōm-éε ábê bán bēhóbéé-yε?” Yesuε ankwentén bó aá, “Eε, nwóge'. Nyéēlāá'é mbēđ á kálag e Dyōb nén bán, Dyōb ábōŋséné e'ched é' bēndem ne é' bán bé nkáál ábe mó mekenag mé bwām-ε?”¹⁷ Ambīd e nê Yesuε antedé bó á Jerusalem áke ánāá á dyad á Betani.

Yesuε ne alín á ngəl
(Mak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Epōg é mbwembwε áde átimeéé ámbīd á Jerusalem nzaa enkób mó.¹⁹ Ade ákagké nê annyín alín á ngəl. Ankě áhed, boŋ enkēnyínné epum ké ehóg áwedé-mīn étóméé byaá. Héε Yesuε álāŋgeé ábê bwel aá, “Wéechyáá'é epum ámpē mbēđ.” Abwōg-ábwōg bwel bēnhyéle.²⁰ Ade ábē bembapεε bényíné nê, yəl enkóm bó áte bwāmbwam. Héε bésēdtéé bánken, “Chán áđēn alín á ngəl ámwédé ayéle á mehélé-te nén-ē?”²¹ Yesuε ankwentén aá, “Ne mbále nlāŋge nyé nén mēé, nzé nyédúbpé ne nlém nisyāāl, né saké dyam áde mbélé ábēn bwel áyāl dēmpen nyébeñlé. Boŋ né nyéhele-se nyéláá káōŋne enén mbōōđ nén bán, 'Hidé hén, éke ébwēm yəl á edīb é nkwě-te,' ébeñléd-te nê đēn.²² Nzé nyēwóó adúbe bán, kéchéé éche nyéhédné Dyōb á mekáne-tē nyéēkūd, né nzé nyéhédé nyéēkūd.”

Nsēdtéd tōŋgene kunze eche Yesuε
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Yesuε ansól á Ndáb-e-Dyōb, áyāgtē bad. Ade áyāgtéé nê, dóó beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé Israel bépédé áwē, bésēdté mó bánken, “Kunze

ehéé éwóó ábel nímén mekan? Nzé-módé abagé-’ε wε ene kunze?” ²⁴ Yesue antimtén bó aá, “Me ámpē mēsédéd nyé dyam ahóg. Nzé nyékwěnténé dó né me-’ε mēlāā nyé kunze echē n̄wóó ábel nímén mekan. ²⁵ Edusen éche Jone ádúsánnáá bad héé émbídtē? Embíd ne Dyöb-ε ngé ne baányon?” Bën ne bën bémbootéd apentēn bán, “Nzé dehóbé n̄n bán, ‘Jone echē kunze enhuú ne Dyöb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-ō enkǎñ bon nyénkëndúbé mós?’ ²⁶ Bon nzé dehóbé bán, ‘Echē kunze ehúú ne baányon,’ né échén ekud é mod ébel syánē mbéb áyāle bad bésyāāl béndübē bán Jone abédée nkal é’daádaj.” ²⁷ Né-óó bēnkwentén Yesue bán, “Séebíí’ε.” Mós-’ε antimtén bó aá, “Né ké me-’ε ámpē méeláá’ε nyé kunze echē n̄wóó ábel nímén mekan.”

Ngan e bán bé baachóm bébe

²⁸ Yesue ambé ásedéd beprise bémbáá ne bad bémbáá bé dyad aáken, “Chán nyényíné ádén akan t̄ngene enén ngan? Mod nhóg abédé awē anchyáá bán bé baachóm bébe. Héé ákíí mwān ambáá aláa aá, ‘A-mwān, kě ébel nsón á nzag-tē chii.’ ²⁹ Mwān antimtén mós aá móókaá. Bon ámbíd e pónde anhənlén mewēmtēn, áke. ³⁰ Dóó ane mod ákíí wée mwān asad, aláá-’ε mómpē melelem mé dyam. Anén mwān antimtén sáá aá, ‘A-Sán, mǎkē’ bon eékii.” ³¹ Héé Yesue ásedtée beprise bémbáá aáken, “At̄inté ábén bán bébe, ahéé ambēl ngáne sáá áhédé’áá?” Bēnkwentén mós bán, “Ambáá.” Né-óó, Yesue anláá bó aá, “Ne mbále, n̄l̄nge nyé n̄n mēé, besaad-bé-tááse ne bekwalε béde asól á nkamlēn ní Dyöb tómaa nyé.† ³² Nhóbe n̄n, áyāle Jone, Ndusenε ampě, alúmed nyé nzii echē etyéémé, nyénkëndúbéé mós, bon besaad-bé-tááse ne bekwalε béndübē. Ké néε nyénnyīn-naá n̄ē, nyénkēnhənlénné, nyénkëndúbé-’aá mós.”

Ngan e bebel bé nsón ntéd (Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Yesue anláá bó aá, “Nyéwóglēn ngan empée. Nwóó-nzag nhóg abédé awē ankwēl nzag e e’pum é’ mel ábe bébenléé m̄m. Ankág chó, ábel bwāl wée béminéé ábē e’pum é’ mel ábel m̄m, alón-’ε ebem áwēd-te wée bédyεε’é ân̄on nzag áte. Ambéé ene nzag wée bad ábe bóóbōó békāb mbote áte, ákē á alon démpēe. ³⁴ Adē pónde épédé eche bépádéé e’pum, ane nwóó-nzag anlóm ábē bembāledε wée ábē bebel-bé-nsón ákobe mós adē asii dé e’pum. ³⁵ Héé ábē bebel-bé-nsón békóbé ábē bembāledε, bēwanné’ nhóg, bēwūē’ ampée, aníníí-’ε bēwūēnē meláá. ³⁶ Ambíd é pónde ane nwóó-nzag anlóm bembāledε bémpēe ábe bēmbuú áte tómaa ábíníí. Ábē bebel-bé-nsón bēmbēl ábē bembāledε melelem ngáne bēmbēnlé bé’sō. ³⁷ Ambíd e pónde anlóm awe mwān áwāb, ne mewēmtēn n̄n bēbéé mós edúbé. ³⁸ Bon áde bebel-bé-nsón bényíné ane mwān néε áhúé’é, dóó bó bën ne bën bēhóbéé n̄n bán, ‘Ndyé-a-mbwóg n̄n, nyéhyag! Déwúu mós, ábel n̄n, eche mbwóg ésuuned syánē.’ ³⁹ Hē dóó békóbé mós, bēbídēn mós á nzag-tē, bon bēwúú-’ε mós.” ⁴⁰ Héé Yesue ásedtée ábē bad bémbáá bé dyad ne beprise bémbáá aá, “Bōób-póó, nzé nwóó-nzag ne apedé, cheé ábenlé ábē bebel-bé-nsón?” ⁴¹ Hē dóó bēkwentanné bán, “Awūū ábē e’bébtéd é’ bad e’bébtéd é kwééd, ábē-’ε ene nzag wée bebel-bé-nsón bémpēe ábe bébe mós adē asii á mbote nzé pónde epedé eche bépádéé e’pum.” ⁴² Yesue anláá bó ámpē aá, “Nyéēlāā-’ε mbēd wée eyale é Dyöb éhóbé n̄n bán,

‘Aláá adē belón-bé-ndáb bēnchenéé dóó átímé aláá dé etógnén abé. Sájgwéé mō ambel n̄n, édé-’ε syánē menyáké.’

† **21:31** Baá mbáá bé Israel béndübē n̄n bán bekwalε ne besaad-bé-tááse béésónlé á nkamlēn mí mín.

43 Né-ɔ́ nlan̄ge nyé nén meé, békobén nyé etál éche nyéwóó néε bad bé nkamlen ní Dyöb, bébē wée bad ábe bébele' ngáne Dyöb áhedéé."† 45 Ade beprise bémbáá ne Befarisia béwógé échén ngan éche Yesue ákálé, bènchem bán, bóó ákanléé ch́. 46 Né-ɔ́ béhéde'áá mó akób, bon bémbān abel nē, áyāle bényín bán, ene ndun e mod enyíné'áá Yesue néε nkal é'dáédān.

22

Ngan e ngande e e'wóngé (Luk 14.15-24)

1 Yesue ambé ábenléd ngan ámpē ákalen ábē bad. Anhób áá, 2 “Nkamlen ní mín rídé nēngáne k̄n̄ póg echē enláá ábē bembaledε áá bébon̄sen ngande e e'wóngé ábe awé mwān a mwenchóm. 3 Ene k̄n̄-ε anlóm ábē bembaledε áá béke béchag bad ábe álébpé áyāle ene ngande, bon ábē bad bēnkēnkwenténné ape. 4 Héε álóméé bembaledε bémpēe áá béláa bad ábe mólébpé nén bán, ‘Nyēbíí nén bán, mmaá nyag ne e'lem ábe é'bóó yāl awúu. Chóm ésyāal-lε édé mbon̄sén, nyéhyag-k̄óó á ngande.’ 5 Bon ké nē ábē bad ábe bēnlēbēē bēnkētédte mímē nlébtéd néε dyam. Mod téé ahidé'áá mímē ntíi ámbid. Behóg bēnkē áwāb nzag-tē, ábíníí béhídē mímab nsón mémpēe ámbid. 6 Abíníí-ε bēnkōb ábē bembaledε, bébom bó, béwúú-ε bó. 7 Ene k̄n̄ enlīn̄ bwāmbwam. Né-ɔ́, anlóm éche sánze. Néε épédé, éwū bad ábe bēnwū ábē bembaledε, éhyāad-te ábē bad dyad. 8 Dóó álāngéé ábē bembaledε bémpēe áá, ‘Ngande e e'wóngé emaá mbon̄sén abé, bon bad ábe rílébpé béekwognedéé ch́ abé ásē. 9 Bóob-póó, nyékag á mbom ní nzii á dyad-tē, nyéchéle bad bésyāal ábe bényíné bán, béhyag á ngande.’ 10 Né-ɔ́ ábē bembaledε bēnkē á dyad-tē, bélād bad bésyāal ábe bényinnē, ken mod a bwām ké'ε mod a mbéb, káón ndáb e ngande enlóg áte.

11 “K̄n̄ empē á ndáb-te ân̄on bad ábe bépédé á ngande. Ade ápédé anyín mod awé enkēnhé asan̄ áde ántāngēnnē ahé á ngande e e'wóngé. 12 Héε ásedtéé mó áá, ‘Amúē, chán émwédé ape hén áde wééhēdeé asan̄ á ngande e e'wóngé.’ Bon ane mod enkēnhóbpe dyamdyam. 13 Dóó k̄n̄ élāngéé ábē bembaledε ábe béchagté'áá beken áá, ‘Nyéhan̄ mó mekáá ne mekuu, nyébwēm mó á ebwóg, á ehintén-tē. Ahed-táá béchyéé'ε, bēdyāg-ke meson̄ á nsal.’ ” 14 Héε Yesue á sógtéé enén ngan ne e'yale nén áá, “Dyöb áchēnle' bad híin ábē ásē e nkamlen mímē, bon nguse ch́ó épwēdnéd.”

Yesue ne asaa á tááse (Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Ebédé pónde póg echē Befarisia bēnkéé mbom, áhage Yesue, ábel békóben mó awusé tēngene e'yale ábe bébid mó á nsal. 16 Bēnlōm ábāb bembapεε nchoo ne bad bé epepé éche Herode wée Yesue. Néε bépédé áwē, bélāngē mó nén bán, “A-meléed, sēbíí nén bán, ekale mbále. Sēbíí-ε ámpē nén bán, ayáge ádōn̄ tēngene mbéndé e Dyöb áde mbále. Mewēmtēn mé bad ne e'só é' mbom é' bad béehānlánné ádōn̄ ayáged. 17 Láá-ε sé ngáne ényíné ádén akan. Mbéndé eche syānē ehóbe nén bán désan̄ge' tááse wée Kaisεε, k̄n̄ e Roma-yε?” 18 Bon Yesue ambíí mímab mewēmtēn mé mbéb. Né-ɔ́ ansédéd bó aáken, “Nyé bedog-badé, cheé nyéhagkéé me? 19 Nyélúmed me mōné míme bésan̄nadté tááse eched.” Bēmpiinéd mó mōné mé ekii. 20 Dóó ásedtéé bó aáken, “Ediídīngε éche nzéé chén? Dīn̄ áde nzéé-ε dén?” 21 Bēnkwentén mó bán, “Ábe

† 21:43 Donje á kálag dé'só ábáde nchoo 44: Mod ké ahéé awé alúmé áde aláá ámīn ábögtéd áte. Bon ane awé déhüntédte ámīn, ányogtéd áte.

Kaisεε.” Dóo álângeé bó aá, “Nyébag-kóó Kaisεε éche édé éche Kaisεε, nyébag-ke Dyöb éche édé é Dyöb.” ²² Ade béwógé nê, yäl enkom bó áte. Né-óó bēnhidē áhed, békē-’ε.

*Ayáged áde Yesue
tāngene mpuu ámbíd e kwééd
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Echē epun chēn donje á Besadusia bēmpě wée Yesue. Besadusia bēndūbē bán mpuu méesaá ámbíd e kwééd. ²⁴ Dóo bēhóbeé bán, “A-meléed, mbéndé e Mosεε ehóbe nēn bán, ‘Nzé mod awóó mmwaád boŋ awédé áde bó ane mmwaád béepedéé mwān awále, mwānyan a abum ahóg atāngéné ane nkúd awón, ábel boŋ dīn áde mwānyan déēbō.’” ²⁵ Bōb-póó, bad bēbédé hēn mod saámbé ábe bēmbíd abum ahóg. Mod a’só anwón mmwaád, boŋ awé áde bó mmwaád ne béepedéé bán awále, né-óó mwānyan awě anhíd mó anlyəgnéd ane nkúd a mmwaád. ²⁶ Ane mómpē anwé áde bó ane mmwaád béepedéé bán awále. Melemlem mé dyam mēmbenléd ne awě alónténé bēláán, káŋ bēbōm bó mod saámbé. ²⁷ Káŋne á asóg ane mmwaád mómpē anwé. ²⁸ Bōb-póó á póndé e mpuu, mmwaád awě nzéé ane mmwaád áchəgnédte áyāle bó moosyāál saámbé bēnwōŋ mó?” ²⁹ Yesue antimtén bó aá, “Nyēpane’ áyāle nyéesōhtenēé chōm éche eyale é Dyöb éhóbeé, nyéesōhtenēé-’ε ngáne ngíne e Dyöb ésógé abé. ³⁰ Ayāle póndé echē bad bēpuú’é ámbíd e kwééd mewóngé méebaá ámpē. Bad bēbē nēngáne ángel éche édé ámin, bēewōŋnéé. ³¹ Nyéēláá’é mbéd dyam áde Dyöb ahóbé áwēn tāngene mpuu-yε? Dyöb ahóbé tāngene ábēd betaa aá, ³² ‘Mε-εé ndé Dyöb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakōbe.’ Dyöb ádíi Dyöb á bad ábe bédé á alongé, saké Dyöb á bad ábe bēwédé.” ³³ Ade ene ndun e mod echē embé áhed éwógé nê, bēmbē menyáké bwāmbwam tāngene ayáged áde Yesue.

*Mbéndé ébe éche étómténé
etógnén abé
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)*

³⁴ Ade Befarisia béwógé bán nkwen ten míme Yesue ámbéé Besadusia mēmbēl bēhele dyamdyam ahób, bēnladén áte. ³⁵ Hē dóo bó mod nhóg awě abédé meléede a mbéndé, áhyédé Yesue akəg, ásedté mó aá, ³⁶ “A-meléed, átintē mbéndé ésyāál, ehéé etómténé etógnén abé?” ³⁷ Yesue ankwentén bó aá, “Etāngéné édəŋ Sāŋgwéé ádon Dyöb ne mímon nlem ísyāál, ne échon edəádəŋ ésyāál, édəŋ-’ε mó ne mímon mewēmten mésyāál. ³⁸ Enén mbéndé chō etómténé etógnén abé, ebé-’ε mbéndé e’só. ³⁹ Mbéndé echē elónténé ébe echē chōmpē edé etógnén melemlem nēngáne e’só edii nēn ‘Edəŋ mwānyon ngáne édáá échon yäl.’ ⁴⁰ Echén mbéndé ébe chōó éwánlé mbéndé éche Mosεε ésyāál ne mekan míme bekal-bé-e’dəádəŋ bēyágté.”

*Nsedtédtē tāngene
Ane-awě-Béwógté
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)*

⁴¹ Hē dóo Yesue ásedtéé ábē Befarisia ábe bēnladén áte aá, ⁴² “Chán nyéwēmtanné tāngene Ane-awě-Béwógté? A mbyaa míme nzéé áhúú?” Hēé bēkwēnténé mó bán, “Abídé á mbyaa míme kəŋ Dabidε.” ⁴³ Yesue ansédéd bó aá, “Cheé-ō enkəŋ boŋ Dabidε áde Edəádəŋ é Dyöb élyágté mó áchəgké mó aá, ‘A-Sāŋ,’ áde ahóbé aá,

⁴⁴ ‘Sāŋ Dyöbe anláá awēm Sāŋgwéé aá,
Dyéé áwēm ekáá émbáá,

kááŋ ne á pónde echê mébenlé bon ekagtéd ábōŋ bad bé ekoyí ámīn ne mekuu.’

⁴⁵ Née Dabide mwēn ásebpé mós achəg aá, Sāngwée, chān-nō Ane-awě-Béwógté áheleé abé awe mwān?” ⁴⁶ Bó modmod bēnkēnhēnlé mós dyamdyam akwēntēn. Bootya échē epun bēnkēnchu’é mós dyamdyam asēded ámpē.

23

Elébé t̄āŋene bemeléede

bé mbéndé ne Befarisia

(Mak 12.38-39; Luk 11.43, 46, 20.45-46)

¹ Ambīd e nē, dós Yesue álāŋgēé ene ndun e mod ne ábē bembapēe aá, ² “Bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bós bétédé etál éche Mosēe bōob áyáged bad. ³ Né-ó, nyētāŋgéné bós awóglēn nyébelé-’ε mekan mésyāāl míme bélāŋgēé nyé, bon nyéebēlē’ mekan míme bébeléé, áyāle béebeléé mekan míme béhábēé. ⁴ Békaa’ e’deltéd bé nted, bēpēmtad bad, bon béesaá mbonšēn ábán ké ekáá áwōŋgen bós ápém mós. ⁵ Kéchēé éche bébeléé, bébele chós ábel bon bad bényīn bós. Békāte’ bān bé ntyág ábe béhāgkē nchoo mé e’yale e’ Dyōb áte, bon bētāā á mbōm ne á mekáá, béchabte e’tūd* ábe bēwáá’é á mengombe mín bwāmbwam. ⁶ Bédāā e’tál bé edúbé adyēe á hōm á ngande, bédāŋ-’ε metii mé edúbé adyēe á ndáb é mekáne. ⁷ Bédāā bán, bad bēlente bós ne edúbé ésyāāl á dyōn-tē, bédāŋ-’ε bán, bad béchəge bós bán, ‘A-meléed.’ ⁸ Bon nyé, nyéēmwāg-se béchəgé nyé bán, ‘Meléede.’ Áyāle meléede nhóg mós nyéwóó, baányāŋ bós-’á nyédíí. ⁹ Nyéechāgē-’ε mod ké nhóg á nkōŋsé wēn bán Titēe áyāle nyéwóó-’ε Titēe nhóg, awēn Titēe awě adé ámīn. ¹⁰ Nyéēmwāg-ke se béchəgé nyé bán, ‘Sāngwée’ áyāle nyéwóó Sāngwée nhóg, Ane-awě-Béwógté. ¹¹ Mod awě adé ambáá átíntē e echēn atāŋgéné abé mbāledē awēn. ¹² Kénzēé awě achəgté yāl, Dyōb désudéd mós, kénzēé-’ε awě asūdté yāl, Dyōb déchāgēd mós.”

Yesue asélé bad bé medogké

(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ Dós Yesue áhóbēé aá, “Ebēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyédibe’ ekob é nkamlēn mí mín ábel bon bad béēsōlē’. Nyé bēn nyéesóléé, nyéēmwāg-kaá bán bad bēmpēe ábe béhēde asól bēsól.† ¹⁵ Ebēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké. Nyékag melon ne melon ábel bon mod nhóg átīmēn nyé. Bon nzé amaá nyé atīmēn, nyébelé nyébēbéd mós nyaa echē ákwógnédé ákud nkógsen á dū-á-muú míme rítómé mīmēn ngen ébe.

¹⁶ “Ebēēn nyé ebébtéd nyé bad ábe bēkwédé ndím, bon belyāgtē bad bēmpēe. Nyéyágte bán, ‘Nzé mod amwédé melě á dīn á Ndáb-e-Dyōb, né nē déesaá dyam, bon nzé mod amwédé melě á dīn á bwēm é’ gól ábe é’de áwēdte, atāŋgéné ábel dyam áde ámwééné melě.’ ¹⁷ E’yókél é’ bad bēn, nyékwedé ndím! Cheé étómténé etógnén abé, gól-le, ngé Ndáb-e-Dyōb echē ebelé bon gól ebé chōm éche ésáá á’sō é’ Dyōb? ¹⁸ Nyéyágte’ ámpē bán, ‘Nzé mod amwédé melě á dīn dé menyán mé mendē, né nē déesaá dyam. Bon nzé mod amwédé melě á dīn dé mendē míme médé á menyán mín, atāŋgéné ábel dyam áde ámwééné melě.’ ¹⁹ Bad bé ndím bēn! Cheé étómténé etógnén abé, mendē ngé menyán míme mébélé bon mímē mendē mébé chōm éche ésáá á’sō é’ Dyōb? ²⁰ Né-ó kénzēé awě amwédé melě á dīn dé menyán mé mendē, né amwédé

* **23:5** Etūd: Bēwáá’áá e’tūd álúmed bán bébenle Dyōb. † **23:13** Donje á kálag dé’só ábádé nchoo 14: Ebēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké. Nyélūmtan yāl ne ntōŋ-ntōŋ mé mekáne, nyédumé-’ε mbwóg é bekúd. Né-ó, nyéēkud nkógsen míme ríchábé ámīn.

nímê melë á ðĩn dé menyán ne mende ké méhéé míme médé áwéd-mín.
²¹ Kénzée-’ε awë amwédé melë á ðĩn á Ndáb-e-Dyöb, né amwédé nímê melë á ðĩn á Ndáb-e-Dyöb ne á ðĩn á Dyöb áde ádyεε’ áwéd-te. ²² Kénzée-’ε ámpē awë amwédé melë á ðĩn dé nkoŋ mí mín né amwédé melë á ðĩn dé atii dé nkamlɛn ní Dyöb ne á ðĩn á Dyöb áde ádííde áde atii.

²³ “Ebēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyébage Dyöb akab ahóg átínté e mekab dyôm, ké dé mekúle míme béchámneé ndyééd néε mínt, díl ne kúmin.† Boŋ nyéehédeé nló áte ábel ndín é mekan éche mbéndé éhóbé aá nyébele’. Nyéesaá mbále ne Dyöb, nyéewóó’é nlém ní ngɔl, nyéedúbpe-’áa Dyöb. Nyéntánǵén mímén mésyāāl abel, ésebán nyéchébte’ mímíní. ²⁴ Nyé bad ábe békwédé ndím boŋ bélyáǵtē bad bémpē. Nyébude’ mekan míme méesē etóǵnén ahíd ámbíd. Nyéhúde’ píuted á mendíb míme nyémwāǵkē-te, boŋ nyétēdte mbinde émbáá éche édé áwéd-te.

²⁵ “Ebēēn nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia ebébtéd, nyé bad bé medogké! Nyéwobpe mbwendé ne ðise ámbíd e ebwóg, boŋ medyé míme médé áwéd-te médíi medyé míme nyékúdné ndumbán ne ngoód. ²⁶ Nyé Befarisia, bad bé ndím bēn! Nyésébe nyéwobe mbwendé ne ðise áte, káǵne mbíd e ebwóg chómpē ēsāŋ.

²⁷ “Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia, nyé bad bé medogké! Nyédíi néε soŋ éche bépúbté. Ekine’ áte ámbíd e ebwóg boŋ e’hid ne e’bɔɔ bé ndim mí bad bóó é’lóné áwéd-te. ²⁸ Melemlem nê dóó nyényínnadté á’só é’ bad néε bad ábe bésáá boŋ áte nyélóné ne edogké ne mbéb.

*Dyöb dékǵsēn bemeléede
 bé mbéndé ne Befarisia
 (Luk 11.47-51)*

²⁹ “Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia, nyé bad bé medogké! Nyélóó’ soŋ é bekal-bé-e’daádǵŋ bwám, nyélonǵé-’ε mebón míme bad ábe bésáá. ³⁰ Nyékag, nyéhóbe-’ε bán, ‘Nzé sēmbé á pónde échē ábēd betaa, né sēnkēlaténné bó áde bēnwū’é bekal-bé-e’daádǵŋ áte.’ ³¹ Nê ðēn álúmte nēn bán nyēnkweǵtén nēn bán nyébídé á mbyaa míme bad ábe bēwúε’ bekal-bé-e’daádǵŋ. ³² Nyékag-kɔɔ á’só nyémad nsón míme ábēn betaa bēmbootédte. ³³ Nyǵ chén! Etɔd é píi ngēn. Chán nyémwēé nkǵsēn ní dū-á-muú abame? ³⁴ Né-ɔɔ, mēlōmē nyé bekal-bé-e’daádǵŋ ne bad bé debyéé ne bemeléede. Nyéēwūū donǵe, nyébōmē-’ε bó á awǵ. Nyéswādtēd donǵe e’tǵǵú á ndáb é mekáne. Abíní-’ε nyénané myad ne myad. ³⁵ Awúú áde nyéwúε’é bó débēl Dyöb ákǵsēn nyé áyāle mekíi mé bad ábe bésáá bésyāāl ábe nyéwúú ebeŋ á nkǵsē, bootya kwééd eche Abelε awë bēwúú ngēn, ápe kwééd échē Zakariyaa, mwān awë Berεkayaa. Zakariyaa awë nyéwúú átínté e Ndáb-e-Dyöb ne hǵm áde bēbagéé mende. ³⁶ Ne mbále nlǵŋge nyé nēn meé, enēn nyonǵel chóó ēkūd nkǵsēn áyāle échēn kwééd ésyāāl.

*Yesuε adé ngɔl
 ne bad bé Jerusalem
 (Luk 13.34-35)*

³⁷ “Wóowó’! A-bad bé Jerusalem, nyéwúε bekal-bé-e’daádǵŋ, nyéwúēnē-’ε bad meláá ábe Dyöb álómé! Nkénwān áte ngen ne ngen álad nyé áte nēŋǵáne nyaá-kúb ákútanné bán, boŋ nyéehédeé etál! ³⁸ Nyénǵne’, Dyöb détedé echeŋ ndáb, modmod éebáá-’áá áwéd-te. ³⁹ A mbále, nlǵŋge nyé nēn

† 23:23 Mínt, díl ne kúmin: bédii byaa ábē bēbēnládtáá áchám ndyééd.

μεέ, nyéenyínénne με δίδ άμπε κάθη ne á pónde eche nyééhōbpē bán, ‘Nnam ne ane awě apedé á dīn á Sájú.’ ”

24

Mbooted mé metake (Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Ambīd e nê, Yesue anhidé á Ndáb-e-Dyōb. Ade ákagké nê, dōo ábē bembapεε bétané mó, boη bēlāngē mó bán ánone nyaa eche bēlōó Ndáb-e-Dyōb. ² Hée Yesue ákwentanné bó aá, “Ngáne nyényínεé ábē bwēm é’syāal nê, ne mbále, nlānge nyé nén μεέ pónde épε echē aláá ké ahóg déelyagké ámīn e waáb. Bépāntēd mésyāal áte.”

³ Ankē á Ekone é Menzab ádyēē ásē. Hée ábē bembapεε bétané mó wée bēbédé bēnpεn boη bésēdté mó bán, “Láá sé pónde echē nímén mekan mésyāal mébenlédte. E’chemléd é’héé bēlūmēd επε échōη ne asóg dé nkōηsé?”

⁴ Yesue antimtén bó nén aá, “Nyétēd pónde nén modmod eédōgē nyé. ⁵ Bad híin bépē bán bóo bédé Ane-awě-Béwōgté. Bédōg-ke bad híin. ⁶ Nyéewōgē ngáne nzum éwantéé, nyéewōgē-’ε nzunze é nzum. Boη nyé modmod nyéēnāā’. Mmén mekan mésyāal métāngéné abenled, boη saké móo mēlūmēd bán asóg ámáá απε. ⁷ Aloη ahóg détyēēmēn ádíní nzum. Nkamlεn nhóg-ke rtyēēmēn nímíní. Nzaa ébē, ndōob-πε eénāηnéd ásē mebwóg ne mebwóg. ⁸ Echén ndutul ésyāal ébē nēngáne mewε mé’sō míme mmwaád áwōgεé nzé ahede achyáa. ⁹ Ene pónde békōb nyé, bēβε nyé á mekáá mé bad ábe békōgsēn nyé, bēwúú-’ε nyé. Melon mésyāal mékōó nyé áyāle dīn ádēm.

¹⁰ “Bad híin béewōngé adúbe ámpē. Bēbεé nhóg ne aníní á mekáá mé bad ábe békōó bó. Bó bēn-ne békōón. ¹¹ Bekal bé’dāádāη bé metóm híin bēbīd, bédōg-ke ekud é bad áhíd bó. ¹² E’bēb bé nlém á abum bēchāgē, né-ōó edāηge é bad híin ésūd. ¹³ Boη kénzεé awě ákaán míme metake nlém káōη ne á asóg, ákūd e’soóson. ¹⁴ Mmén nkalaη ní bwām tāηgene nkamlεn ní Dyōb mékanléd nkōηsé áte rtyāal ábel boη melon mésyāal méwōg. Ene pónde dōo asóg déπεé.

E’bébtéd é’ mekan ábe bépē (Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “Nyéenyīn nēe ekúkú é akan éche épεene e’sōn á’sō é Dyōb ébenlédé á Ndáb-e-Dyōb á hōm áde ásáá * ngáne nkal é’dāádāη Daniεε ánhōbpē aá ébenléd. (Nyé ábe nyéláa’ nímén mekan nyésōηten mó bwām.) ¹⁶ Nzé nyényíné nê, bad ábe bédé á Judeya bétóm mehélé, bēβε bésōom á e’kone mīn. ¹⁷ Mod awě adé á nnoη ní ndáb mīn eétōgné asud áke dété d chōm éche édé mó á ndáb-te. ¹⁸ Mod awě mó-’ε ámpē adé á nzag-tē, eétīmē ámbid á ndáb áke dété d sáte. ¹⁹ Ebē ebébtéd ne bebaád ábe bēbē nkog ne ábe bémwāηtē míme mesú. ²⁰ Nyékāne nén bán áde abāngé détanē nyé á pónde e nkóg áde ahéb ádíi ngine bwāmbwam, ké’ε á mbwε-mé-nkōme-áte. ²¹ Ayāle ndāηge echē ébē ene pónde ébē ndín echē eébenlédé mbéd bootya nkōηsé mbootede káōη ne epun é’chii. Dyamdyan nēe áde déebenléd-taá ámpē mbéd. ²² Dyōb ámáá ábē e’pun é’ metake asél áte. Nzé énkēmbé nê, né modmod éechōngé. Boη á etútú é bad ábe ápwédé, ášēl ábē e’pun áte. ²³ Ene pónde nzé mod aláηge nyé aá, ‘Nyénone’, Ane-awě-Béwōgté mó nén’ káa aá, ‘Mōníní,’ nyéedúbpé’. ²⁴ Ayāle bad híin bēbīdē’ ábe bēkalé metóm nén bán, bóo bédé Ane awě Dyōb Awōgté. Bekal bé’dāádāη bé metóm ámpē bēbīd. Bēbelé menyáké mé ngine, bēlūmtē-’ε e’chemléd híin. Bēbel nén ábel boη bédog káōηne bad ábe Dyōb ápwédé, nzé nzii edé ádog bó. ²⁵ Nyénone’, nlānge nyé nímén

* **24:15** Hōm áde ásáá: ádíi hōm áde bēbageé Dyōb edúbé ne wée bad bēndūbēē bán, Edāádāη éche Esáá édé.

mekan á'sō é pónké. ²⁶ Né-ṣó nzé bad bélánǵé nyé nén bán, 'Nyénṁne' adé á ehyánǵe,' nyéékāǵ áwed. Káa nzé bélánǵé nyé bán, 'Nyénṁne', adé á ton-tê hén,' nyéedúbépé'. ²⁷ Epε éche Mwǎn-a-Moonyonj ébē melemlem nēṅǵáne emwεdmwεd étóméé á akuu ne á mbəṅ. ²⁸ Ké héé wéε ndim mbāǵkē dṣo benhṁgnṁné béladnéé.

*Epε é Mwǎn-a-Moonyonj
ne asóg dé nkṁṁsé*

(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ "Ade pónké e ndəṅge ne étōmmē tómén, etondεε äkwε ehíntén, ngṁn-ne esóg apen. Betintine bébīd ámīn, béhūn ásē, ngīne-'ε éche édé ámīn énəṅnéd á e'dii. ³⁰ Ene pónké dṣo nyényinnē néε e'chemléd é' Mwǎn-a-Moonyonj é'bidé ámīn. Hē dṣo metúmbé mé nkṁṁsé mésyāāl mébootédte achii ne mbwóg. Bad bényīn néε Mwǎn-a-Moonyonj áhúé'ε á mbag mín, ne ngum, ne ehúmé ésyāāl. ³¹ Esaád é elonj émbáá éwōgnéd. Ene pónké älōm éche ángel á metónǵé mé nkṁṁsé mésyāāl méniin, álad ábē bad áte ábe Dyōb ápwédé, bootya atónǵé dé nkṁṁsé ahóg ápe adíníí.

³² "Nyétéd elánsén wéε alín á ngəl. Nzé ngēn ébóótédé byaá békōālē abided, nyēbele nyébíí bán nchoṅ rídé benben. ³³ Melemlem nzé nyényíné nímén mekan mésyāāl mébenlad, nyébíí nén bán, Mwǎn-a-Moonyonj akwogé apε,† adé-'ε benben. ³⁴ Ne mbále, nlánǵe nyé nén méé, enén nyonǵel e bad éemaá'ε káəṅ né nímén mekan mésyāāl mébenlédé. ³⁵ Nkoṅ mí mín ne nkṁṁsé bémaá, boṅ ábēm e'yale bébē abé ne abé.

*Modmod eebíí'ε epun
éche Mwǎn-a-Moonyonj ápeé*

(Mak 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ "Modmod eebíí'ε epun pen ké'ε pónké echē nímén mam mébenlédte. Ké ángel éche édé ámīn éebíí'ε, ké mwǎn ámpē eebíí'ε.‡ Titéε mwēmpen mó abíí pónké eche nímén mekan mébenlédte. ³⁷ Melemlem ngáne émbēē á pónké eche Noa, nē dṣo ébēē pónké echē Mwǎn-a-Moonyonj ápeé. ³⁸ Ayāle á pónké eched, byánán mendīb mé mbúú mélōn á nkṁṁsé-te bad bédyágé'áá bwēm, bémwāǵ-kε, bebaád ne baachóm béwōṅne, káəṅ ne mbwε níme Noa ásólé á bōle é'mbáá-te. ³⁹ Bénkēmbíí'ε dyam áde ábenlad, káəṅ ne pónké eche mendīb mé mbúú mélōnné, méhóod-te bó. Melemlem nē dṣo ébenlédte á pónké echē Mwǎn-a-Moonyonj ápeé. ⁴⁰ Bad bébe bébelé nsón á nzag-tē, Dyōb átéd nhóg, átēdē aníníí. ⁴¹ Bebaád bébe békəǵé medyé, Dyōb átéd nhóg, áchēnē aníníí. ⁴² Né-ṣó nyétéd pónké áyāle nyéebíí'ε epun éche awen Sǎṅgwéé ápeé ámpē. ⁴³ Boṅ nyébíí nén bán, nzé nwóó-ndáb abyéé'áá pónké eche nchīb ápeé nkuu, né ádyéé epin áṅon ndáb. Né enkēmmwaaá áá nchīb ábóo mó ndáb. ⁴⁴ Né-ṣó nyémpē nyétəṅǵéné mboṅsén abé, áyāle Mwǎn-a-Moonyonj ápeé á pónké echē nyéekamtεnéé.

Mbāledε a bwām ne mbāledε a mbéb
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ "Né-ṣó, nyé mod té ábē néε mbāledε awē awóó debyéé, awē abele-'ε mam níme eche sǎṅ álánǵé mó áá ábel. Mó adé mbāledε awē eche sǎṅ ábánné áá ákamlen bembāledε ábíníí, anyín-ne nén áá békúdé echab ndyééd pónké echē etəṅǵéné. ⁴⁶ Nnam mébē ne ane mbāledε awē eche sǎṅ áhūū'ε, boṅ atán nēṅǵáne ábeléé mam níme ányāǵtēnnē mó. ⁴⁷ Ne mbále nlánǵe nyé nén méé, ane mbāledε eche sǎṅ ábané bwēm é'syāāl ábe áwóó áwe mekáá áá ákamlan.

† 24:33 Mwǎn-a-Moonyonj akwogé apε káa pónké ekwogé apε. ‡ 24:36 Ké mwǎn-ne ámpē eebíí'ε: donǵe á kálǵ déewóó'ε ábén e'yale.

48 Bon nzé ane mbaledε adé mbaledε a mbéb, bon ahóbé áwe nlém-tê aá, ‘Ebēm áte bon echem sán āhūu.’ 49 Né-ó aboótédé ábíníí bembaledε ábe bédé ásē echē awanen, ádyāg bwēm, ámwāg-ke mīm ne be-mmwé-mīmε. 50 Bon ane mbaledε eche sán āhūu epun éche éewēmtεnεé ne á póndé echē énkēmbíí’ é aá āhūu. 51 Ane mbaledε eche sán ákōgsēn mó hεén. Akōgsēn mó melemlem ngáne ánkōgsēnnē bedog-badé, áhed dó-’aá áchyeé’ é bon ádyāg-ke meson á nsal.”

25

Ngan e ngandéε dyôm

1 Yesuε ambenléd ngan empée, áhōbē nén aá, “Póndé eche Mwān-a-Moonyon ápεé, nkamlen mí mín mébē nēngáne ngandéε dyôm éche éntēd ábab e’trúkán áke dé asin mod awě akude sómbé áke délyáged mó. 2 Atínté echē ngandéε dyôm, étáan émbē eyókél, étáan-ne énwōn debyéé. 3 Abe bémbē eyókél bēnwālē e’trúkán bon bēnkēnwáléé dyōg dé etrúkán áde ákwógnédé. 4 Bon ábe bēnwōn debyéé bēnwalé ábab e’trúkán ne dyōg démpée á e’píd te. 5 Mod awě akudé’áá sómbé enkēnkobéé ape, né-ó e’chá é’tágté’áá bó, békún-ne. 6 Melúde mé nkuu dōo esaád ébídé bán, ‘Mod awě akude sómbé mó ahúe’ nén! Nyéhyag-kōó nyétān mó.’ 7 Dōo echē ngandéε dyôm ésyāngé ásē, échágéd ábab e’trúkán. 8 Héε éche ébédé eyókél élangeé éche énwōn debyéé bán, ‘Nyéwōngen se ádēn dyōg dé etrúkán áyāle e’trúkán ábēd é’dímme.’ 9 Ngandéε éche énwōn debyéé entimtén bó nén bán, ‘Aáy! Dyōg áde séwóó déekwogké syānē moosyáál. Nyéke nyéchan ádēn wée bésóméé.’ 10 Né-ó, ngandéε chē énkē dyōg dé etrúkán achan. Ade békíí nē, dōo mod awě akude sómbé ápédé. Echē ngandéε é debyéé étáan éche émbē mbonšén bóōbōō bēnkē bésál á ndáb e ngande e e’wōngé bédīb-pe ekob. 11 Ambíd e póndé dōo échíníí ngandéε épédé bon belébpé bán, ‘A-Sán dibnéd sé ekob!’ 12 Dōo mod awě akude sómbé átímtanné bó aá, ‘Ne mbále, nlange nyé nén mεé meebíí’ é nyé.’ ” 13 Héε Yesuε ásógtéé ene ngan nén aá, “Nyétéd póndé áyāle nyéebíí’ é póndé eche Mwān-a-Moonyon ápεé.”

Ngan e bembaledε béláán ábe bēnlyāgnēdtē ngáb (Luk 19.11-27)

14 Yesuε ambád ampē aá, “Ene póndé nkamlen nímin mébē nēngáne mod nhóg awě anlédé eke akε, bon achélé ábē bembaledε alyág eche ngáb áwāb mekáá. 15 Ambε bó mod té tēngene echē ngude. Ambε nhóg e’kálé é kábpe é’táan, ábe aníníí e’kálé é’be, ábe-’ε aníníí ekálé ehóg. Amaá-’aá bó abε bon ákag. 16 Mbaledε awě ankūd e’kálé é’táan antéd nímmē melemlem mé póndé áke akábén nyongé, ákudé’ e’kálé é’táan bēmpēe nēε nsyān. 17 Awě mómpē ankūd e’kálé é’be ambēl melemlem ákūd-te e’kálé bēmpēe é’be nēε nsyān. 18 Bon mbaledε awě ankūd ekálé ehóg ankē echóg alím, atéd nímmē mōné níme awě sāngwéé ámbéé mó, ákóó mó áwēd-te.

19 “Etūn é póndé ámbíd enē, sāngwéé awě ábē bembaledε anhūu, bóōbōō bélúmtén áte ngáne bó mod téé ábēnlédé nímmē mōné. 20 Mbaledε awě ámbéé e’kálé é’ kábpe é’táan ampē wée eche sán, áhōbē nén aá, ‘A-Sán, wembě mε e’kálé é’táan ábe ménkābēnnē nyongé bon níkud e’kálé é’táan bēmpēe nēε nsyān, móómén.’ 21 Dōo eche sán élangeé mó aá, ‘Nē ábóó, edíí mbaledε a bwām, edé mod a mbále, ebelé bwām. Ngáne éhélé nsongé rísad alyáged, mēbē wε nsongé mbáá ályáged. Hyāg-kó, déwōg menyīnge.’

22 “Mbaledε awě bēmbéé e’kálé é’ kábpe é’be mó-’ε ampē, áhōbē nén aá, ‘A-Sán, wembě mε e’kálé é’be ábē ménkābēnnē nyongé bon níkud e’kálé é’be

bémpēe nēe nsyāh, mōmēn.’ ²³ Dóo echab sán alângeé mómpēe aá, ‘Ebelé dyam áde ábóó, edii mbàledε a bwām. Ngáne éhélé nsongé nsad alyáged, mēbē we nsongé mbáá ályáged. Hyăg-kó, déwóg menyinge.’ ²⁴ Dóo ane-’ε awě bēmbēé ekálé é kábpe ehóg ápédé bonj áhōbē nēn aá, ‘A-Sán, mbíi mēé edii mod awě alélé áte. Ehúde’ wée wēewénεé, épādē-’ε wée wéesobεé. ²⁵ Menwóg mbwóg, né-óó, menkě nímōh mōné alíme á ndōob-tē. Mmōh mōné móó rídé, mó-’ε we mén.’

²⁶ “Hée echab sán alângeé mó aá ‘A-ebébtéd ne ewōmwōm é mbàledε! Wembíi wεé ndii mod awě ahúde’ wée éewénεé, wεé mpáde-’ε wée méesobεé. ²⁷ Cheé-ō énkāh bonj weehéde nímēm mōné á ndáb eche békongεé mōné ábel nēn á ehúu échēm rítān nēe ríchyáá mōné mémpēe ámín?” ²⁸ Dóo ane mod alângeé bembàledε bémpēe aá, ‘Nyékoben mó nímē mōné nyébe wée mod awě awóó e’kálé é’ kábpe dyōm. ²⁹ Kénzée awě awóó, Dyōb débād mó abε, ábūd-te awóh bwāmbwam. Bonj ane awě mó-’ε eewóó, Dyōb dékobén mó kóōhne mwāmpin awě awóó. ³⁰ Né-óó anén mbàledε awě eésē dyam dé abenled, bébwēm mó á ebwóg-te, á ehintén-tē. Ahed-taá áchyéé’é, ádyāg-ke mesoh á nsəl.’ ”

Mbakú e asóg

³¹ Yesue ambád ahób ámpē aá, “A pónde echē Mwān-a-Moonyoh ápéé nēe kāh ne ángel é Dyōb ésyāāl ádyéé á atii dé nkamlen ákáad bad. ³² Bad bésyāāl a nkōhsé bēladén áte áwē e’so. Ene pónde ákab bó áte monje mébe melelem nēhngáne nnān-a-mbód ákabεé éche mbód áte, ábānē rídyōh ní mbód ped póg, ábānē-’ε tón é mbód échíníi eped. ³³ Nê dóo ene kāh ébanéé bad ábe bésáá á ekáá émbáá, ábānē-’ε bad ábe béesaá á ekáá é emwed. ³⁴ Ade nēn débenlédté, állā bad ábe bédé mó á ekáá émbáá aá, ‘Nyéhyag, nyé bad ábe echem Sán ánámté! Nyéhyε nyékob nnam mé nkamlen ní Dyōb míme ábōhséné nyé bootya pónde eche áhágé nkōhsé. ³⁵ Nyéēkūd nímēn nnam áyāle áde nzaa ékóbé me, nyēmbéé me chōm éche méndyēē. Ade píd ékóbé me nyēnhé me mendíb mémwē. Ade mpédé-’ε nken, nyēnkōb me bwām. ³⁶ Ade ménkēnwōh’é chōm éche ríwáa’é, nyēmbē me mbóté. Ade ménkēndyē’é bwām, nyēntōgēn me. Ade mbédé-’ε á mbwōg, nyēnhyē me anōn.’ ³⁷ Hée bad ábe bésáá békwenténné mó bán, ‘A-Sán pónde ehéé sennyinnē we ne nzaa bonj sébē we ndyééd, káa áde píd ékóbé we bonj sébē we mendíb? ³⁸ Pónde ehéé-’aá sennyinnē we bonj sékōb we nken áwed mendáb, ké’ε sébē we mbóté áde wēewóó’é chōm éche éhāgkē? ³⁹ Pónde ehéé wénkēndyēé’é bwām, bonj sétōgēn we, ké-’ε séhyē sēnōn we áde édii á mbwōg?” ⁴⁰ Hée ene kāh étimtanné bó aá, ‘Ne mbále, nlānge nyé mēé, pónde ké ehéé echē nyēmbenlé nē ne mwānned ké ahéé, ké awě eésē etógnén, né mēé nyēmbeléé.’

⁴¹ “Hé-’aá állā’é bad ábe bédé mó á ekáá é emwed aá, ‘Nyésyāe me á dīd-te, nyé ábe nyékudé nkógsen ní Dyōb. Nyékag á dū-á-muú míme méēdīmē’, míme Dyōb ábōhséné áyāl e Devāle ne éche ángel. ⁴² Nzaa ewagé’áá me bonj nyēnkēmbaá me chōm éche rídyāgkē. Ade píd énkōbpē me, nyēnkēháá me mendíb. ⁴³ Mbédé nken, bonj nyēnkēnkōbpē me áwen mendáb. Ade ménkēnwōh’gé chōm éche ríwáa’é, nyēnkēmbaá me mbóté. Ade ménkēndyēé’é bwām, mbé-’ε á mbwōg nyéētōgne’aá me.’ ⁴⁴ Hē dóo békwenténné mó bán, ‘A-Sán, pónde ehéé sennyinnē nēe nzaa, ké’ε píd ékóbé we, ké’ε nēe édii nken, ké’ε áde wēewóó’é chōm éche éwáa’é, ké’ε áde ékonléé, ké’ε édii á mbwōg bonj séewōhgene we?’ ⁴⁵ Hée ene kāh étimtanné bó aá, ‘Ne mbále, nlānge nyé mēé, pónde ké ehéé echē nyēnkēnwōh’gēnné ábén bad ké ahéé awě eebéde etógnén, me-εé nyēnkēnwōh’gēnné.’ ⁴⁶ Abén bó-aá béké ákud nkógsen míme méemaá’. Bad ábe bésáá-’ε béké á alongé áde déemaá’.”

26

*Bad bémbáá bé Israel
béhagke Yesue áwúu mó*

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jɔn 11.45-53)

¹ Ade Yesue áamáá nímê mam mésyā́l ayáged, dɔ́o álângeé ábē bembapεε aá, ² “Nyébíí nén bán, ámbíd e e'pun é'βε Ngande e Nnyíme-ámín ébē. Echē epun dɔ́o bébεé Mwǎn-a-Moonyon á mekáá mé bad ábe bébomé mó á awɔg.” ³ Beprise bémbáá ne bad bémbáá bé dyad bēmbǒm á ndáb wée Kaifase, prise ambáámbáa. ⁴ Ahed dɔ́o bébélé'áá ntii ákób Yesue á mesɔ́m-tê, áwúu mó. ⁵ Bon bēnhǒb bán, “Deébēlē nê á mbwε ní ngande, áyāle nén bad bépεén epuutéd.”

*Mmwaád nhóg awógté
Yesue á dyad á Betani*

(Mak 14.3-9; Jɔn 12.1-8)

⁶ Yesue ambé á Betani á ndáb wée Simone awě akékolé nkole mé meləŋ. ⁷ Ade ádyákgē ndyééd nê, dɔ́o mmwaád nhóg ápédé áwē ne apom á dyɔg dé elod é bwám áde dēnlēl nkun, ásyɔg mó dɔ́o á nló. ⁸ Néε ábē bembapεε bényiné nê, bēnlīŋ, bésēdté-'ε bánken, “Cheé ékáá bon anén mmwaád ábēbtē, enén nyaa e dyɔg? ⁹ Béhélé'áá se bésóm ádén dyɔg nkun mbáá, bėwónghén betóótókē bé bad.” ¹⁰ Yesue ambíí mam níme ábē bembapεε béhóbé'áá. Né-ɔ́o anláá bó aá, “Cheé nyétagtεé anén mmwaád? Dyam ádē ábénlé me átómténé abon. ¹¹ Betóótókē bé bad bébē ne nyé pónde ésyā́l, bon me pen méebáá ne nyé pónde ésyā́l. ¹² Asyɔgé me ádén dyɔg á nló ábonɔsen me áyāle níme nímēm. ¹³ Ne mbále, nlānge nyé nén meé kéhéé ádē nímén nkalan ní bwám mékanlédté nkɔŋsé áte nısyā́l, bēhǒb dyam ádē anén mmwaád ábélé, ákamten mó.”

Judase akwěnténé Yesue asóm

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Ambíd e nê, mbapεε nhóg átíntē e dyóm ne bébe ábe Yesue, awě béhógé'áá bán, Judas Iskariode ankě beprise bémbáá atán. ¹⁵ Héε ásedtεé bó aá, “Cheé nyébεé me nzé mbagé Yesue áwen mekáá ábel nyékób mó?” Dɔ́o bétóo móom mé kábpe meláán bon bébagé mó. ¹⁶ Bootya ene pónde dɔ́o ábóótédé nzii ahed ásóm mó áwāb.

*Yesue ne ábē bembapεε bétómté
Ngande e Nnyíme ámín*

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jɔn 13.21-30)

¹⁷ Bɔ́ɔb-pɔ́ɔ, pónde e Ngande e Ewεle-é-Ngēn empě. A epun é'so é ngande, bembapεε ábē Yesue béntān mó, bésēdté mó bánken, “Héé wédəŋgé wεé sébonɔsen wε ndyééd e Nnyíme-ámín?” ¹⁸ Dɔ́o Yesue álóméé bó á dyad-tē wée mod nhóg aá, béléáa mó bán meléede ahóbé nén aá, “Echem pónde emaa ape. Awon ndáb dɔ́o syā́be ábēm bembapεε sédyēē ndyééd e ngande e Nnyíme-ámín.” ¹⁹ Né-ɔ́o bembapεε bēmbēl ngáne Yesue ánlā́'é bó, bēmbonɔsén-ne ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámín. ²⁰ Ene ngukél Yesue ne ábē bembapεε bēndyéé áse, bėdyāg ene ndyééd. ²¹ A ndyééd mín wê, dɔ́o Yesue álângeé bó aá, “Ne mbále, nlānge nyé nén meé nyé mod nhóg ábē me á mekáá mé bad bé ekoyí.” ²² Nén dēnwōgēd bembapεε ndutul bwámbwam. Bēmbootéd mó aseded nhóg ámbíd aníníí, bán, “A-Sán, ndúbpé meé saké me.” ²³ Dɔ́o Yesue átímtanné bó aá, “Mod awě súmō séētóde ewεle á dıse-tē atode ahóg móɔsóm me. ²⁴ Mwǎn-a-Moonyon áwē ngáne éténlédé, bon medim ne ane mod awě ásóm mó. Ebágé'áá bwám ne ane mod nzé bēnkéntɔgen mó achyáa.” ²⁵ Héε

Judase awě ankwentén Yesue asóm ásedteé mó aá, “A-meléed, me-ye?” Hée Yesue átimtanné mó aá, “Ngáne éhóbé.”

Ndyééd e Sǎngú

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kór 11.23-25)

²⁶ Ade bedyákē ndyééd nê, dǎo Yesue átédé ewele, ásāgnān Dyōb, boŋ ákabtaád áte, ábagé ábē bembapεε áhōbē nén aá, “Nyékob, nyédyê, echem yǎl nén.” ²⁷ Ambīd e nê, antéd mbwendé ní mīm, ásāgnān Dyōb, ábagé bó, boŋ áhōbē nén aá, “Nyé moosyǎál nyémwê. ²⁸ Mmēm mekií mômén. Mmén mekií médii melě mékǎǎlē. Mmén mekií mésyógké á nló ní bad híin, ábel nén Dyōb álagsen bó mbéb. ²⁹ Nlānge nyé nén meé, méemwáá nímén mīm ámpē kǎǎŋ ne epun éche mémwēē mó ekǎǎlé ne nyé á nkamlen nímé echem Sǎŋ.” ³⁰ Bénkǎn nkǎŋgé mé nsǎgnen. Néε bémáá akón, bēnkě á Ekone é menzab.

Yesue ahóbé ngáne

Petro ábāngē mó áyǎl

(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Jǎn 13.36-38)

³¹ Ade bépédé á ekone mīn, dǎo Yesue álāngéé ábē bembapεε aá, “Nkuu nén dēn, nyé baásyǎál nyéēnyǎgéd, nyétēdē me. Nyéēnyǎgéd, áyǎle dyam áde débenléd ne me. Eténlédé nén bán, ‘Měwūū nnǎn-a-mbód, éche mbód ésyǎál épántéd áte. ³² Boŋ ádě echem Sǎŋ ápuúdté me, měkě á’sǎ á Galilia, áwed-taá nyétānnē me.’ ” ³³ Ade Yesue áamáá ahób nê, dǎo Petro ahóbéé aá, “Ké moosyǎál ambāŋ we áyǎl, me pen méetēdēé we mbêd.” ³⁴ Dǎo Yesue átimtanné mó aá, “A-Petro, nílaa we meé, nchóm-a-kúb adēhób aá móto’ nkuu nén, wěbāŋ me áyǎl ngen éláán.” ³⁵ Dǎo Petro ábádtéé mó áte aá, “Ké nkǎŋ móo bésēlēē me, méebāngé we áyǎl mbêd.” Abíníí bembapεε bésyǎál bómpē bēnhōb melemlen.

Yesue akánné á Getsemani

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Ambīd e nê, Yesue ne ábē bembapεε bēnkě á abwóg á hǎm áde béchágé’áá bán Getsemani. Ade bépédé, Yesue anláá bó aá bedyεε áhed, aá mó-’ε mósidte’ á’sǎ, ákáne. ³⁷ Ade ákagké, ankeén Petro ne bán ábe Zebēdiε bébe. Ndānge ne metake híin bēbédé mó á nlém-tē. ³⁸ Dǎo álāngéé bó aá, “Ndānge eché edé me á nlém ehεle-se ewúú me. Nyélyǎg hén, nyédyεen me epin.” ³⁹ Dǎo Yesue ásídté á’sǎ ámpē boŋ ábwēmē yǎl ásē. Ankúden ásē, ákānnē aá, “A-Tê, nzé ébóŋnéde we, ékóbén me nímén metuné. Boŋ ké nê, bēl ngáne ébóŋnéde we, saké ngáne ébóŋnéde me.” ⁴⁰ Ade áamáá akáne, antīm ámbīd wée ábē bembapεε bēláán. Antán néε békúnéé, boŋ álāngē Petro aá, “Cheé ékǎá boŋ nyéēhεle awεsen ádyεen me epin ké háwa póg? ⁴¹ Nyédyεε epin, nyékānne ábel nén Dyōb déemwǎg-se mekǎgsen mépiínéd nyé. Nlém nídáá, boŋ ekob é yǎl édé mbwóg.” ⁴² Yesue anke akáne ámpē, áhōbē nén, aá, “A-Tê, nzé édé nén bán, weéhēlēē-se ékōbēn me nímén nted mé metuné, ésebán mpémé mó, ébel ngáne ébóŋnéde we.” ⁴³ Néε átímé ámbīd ámpē, antán néε ábē bembapεε bēdii békúnéé áyǎle e’chá bēmbē bó á díd bwāmbwam. ⁴⁴ Yesue antīm ámbīd á mekáne ámpē ngen éche élónténe éláán, áhōbē melemlen mé e’yale. ⁴⁵ Hē dǎo Yesue átímé ámbīd ámpē wée ábē bembapεε, boŋ álāngē bó aá, “Nyélyǎg nyékúne’, nyékómme-’ε nyé áte-ye? Nyénǎne’, pónde-’aá epedé nén eche bēbéé Mwǎn-a-Moonyoŋ á mekáá mé bad bé mbéb. ⁴⁶ Nyépáde ásē dékag. Nyénǎne’, mod awě akií me ntúré mó ahúé’ nén.”

Békóbé Yesue

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jǎn 18.3-12)

⁴⁷ Ehób éepedeé Yesue amaa á nsəl boŋ Judase ápag. Judase, mbapere nhóg átínté e bembapere dyôm-ne-bébe ábe Yesue, ampě ne amute áde dénwālē nkwaté ne mbid. Beprixe bémbáá ne bad bémbáá bé Israel bóo bēnlōm ábē bad. ⁴⁸ Ntúré awě Yesue amad bó e'chemléd abe aá, “Kéńzée awě méhēē tâl, né mod awě nyéhēdeé mōne, nyékōb mó.” ⁴⁹ Née Judase ápedé pēén, atóm-me wée Yesue, álēléd mó aá, “A-meléed, nsan nībē ne we.” Ahé-'e mó tâl. ⁵⁰ Yesue antimtén mó aá, “Amúē, wéebelée chōm éche éhyédé abel-ε?”* Hē dōo ábē bad bésídté á'sō, boŋ békōbē Yesue, bēwéd-te mó acháa. ⁵¹ Hē dōo mod nhóg átínté e bad ábe bémbē ne Yesue ádólé nkwaté á abám, née átómté mó boŋ asél-le ntāŋ awě prixe ambáámbáa etúu. ⁵² Dōo Yesue álāngéé ane mod aá, “Timéd nímōŋ nkwaté á abám. Kéńzée awě awanne nkwaté, nkwaté móo bēwūēnnē mó. ⁵³ Weebíí'ē nén wée nzé nhědné echem Sāŋ nwōŋgen, wée né ábwōg-ábwōg, álōmē me e'choŋ ne e'choŋ é ángel áwōŋgen me-ye? ⁵⁴ Boŋ nzé mbelé nē, né chán-nō kálag e Dyōb echē ehóbé nén aá, nén átāŋgéné abenled élōnnē?” ⁵⁵ Hée Yesue álāngéé áde amute aá, “Nchīb móo nídíí awě nyéhyédé akób ne mbid ne nkwaté-ye? Epun téé mbédé á Ndáb-e-Dyōb, n'iyāgtē bad, boŋ nyéekóbe me. ⁵⁶ Boŋ nímén mésyāāl mébēnlédé álōned mam níme bekal bé'dáádāŋ bétélé á kálag e Dyōb.” Hē dōo bembapere bésyāāl bétédte mó, boŋ bétómé mehélé.

Bépééné Yesue á kóte

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jōn 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Hē dōo bad ábe bēnkōb Yesue békééné mó á ndáb wée Kaifase awě ambé Prixe Ambáámbáa. Ahed dōo bemeléede bé mbéndé ne bad bémbáá bé Israel bēmpēe bēnladénné áte. ⁵⁸ Ade békēenēé Yesue nē, Petro ahidé'áá mó ámbid mwā etūn káŋŋ bēpe nchiiten ne eyáde éche Kaifase. Née ápedé áhed ansól á eyáde-tē, ádyē ásē ne benon bé Ndáb-e-Dyōb, ábel nén ányín ngáne nkáásé míme Yesue mēsōgkē. ⁵⁹ Bōob-pōo, beprixe bémbáá ne bad bé káansel bésyāāl bēhédé'áá bad ábe bēbid mbōŋ é metóm á nló wée Yesue ábel nén bēwúu mó. ⁶⁰ Ké nēŋgáne ekud é bad énhýě mbōŋ é metóm abíd áwe nló, bēnkēnkóbénné mó awusé ké ahóg. Káŋŋ ne á asóg, dōo mbōŋ ébe ébídé, éhōbē nén bán, ⁶¹ “Anén mod anhób aá, móhele móbōōtēd Ndáb-e-Dyōb aá mólōŋ-'e chó ámbid ámpē átínté e e'pun é'láán.” ⁶² Ade Prixe Ambáámbáa éwógé nē, dōo átyéémé ámin boŋ ásedte Yesue aáken, “Weewóo'ē dyamdyam áhób tāŋgene dyam áde ábén bad bēhóbé we á yāl-ε?” ⁶³ Boŋ Yesue enkēnkadénné mó. Hē dōo Prixe Ambáámbáa álāngéé mó ámpē aá, “Ne melé á dīn á Dyōb áde áde á alongé, láá sé mbále, we-éé edé Ane-awě-Béwógté, Mwān a Dyōb-ε?” ⁶⁴ Hē dōo Yesue ákwentanné mó aá, “Ngáne éhóbé.” Yesue ambád-te ámpē aá, “A mbále, nlānge nyé nén meé bootya enén pónde, nyéēnyín née Mwān-a-Moonyōŋ ádyéé á ekáá émbáá é Dyōb a Ngum. Nyéēnyín-ne née ádyéé á mbag mín, ásudeé á nkōŋsé.” ⁶⁵ Dōo Prixe Ambáámbáa ányábé mbóté álúmed nén aá mólíí, boŋ álāngē bad bé kóte aá, “Asyáá Dyōb! Mbōŋ ehée émpēe déhēdeé? Nyé baásyāāl nyēwógé bōob ngáne ásyáá Dyōb!” ⁶⁶ Dōo ásedteé bó aáken, “Chán nyéwémténé?” Hée bēkwénténé bán, “Akwedé nkáá, atāŋgéné-'e awé.” ⁶⁷ Dōo donge á bad bēbóótédé mó meléed asobted á'sō, bēbōmé-'e mó. Abíníí-'e bēbōmé mó mebén, ⁶⁸ bēhóbé-'e bán, “A-mod awě ahóbé aá móo módē Krístā, láá-'e sé mod awě abōmé we.”

Petro abáá Yesue dyāl

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Jōn 18.15-18, 25-27)

* **26:50** Amúē, wéebelée chōm éche éhyédé abel'ε? Káa, Amúē, cheé éhyédé abel hén?

⁶⁹ Ene pónidé Petro andyεέ ásē á eyáde é kóte-tê. Hê dóo ngondéε e mbaledε póg épédé áwē, boη éhōbē aá, “Wε nén, edé nhóg awē awōηné’áá Yesue, ane mod awē abídé á mbwóg e Galilia.” ⁷⁰ Boη Petro antánj á’sō wée ábē bad bésyāāl, ákwentén aá, “Meebíi’έ dyam áde éhōbεέ.” ⁷¹ Ade áamáá ahób nê, antím á mmwε mé eyáde é kóte. Ahed dóo mbaledε a ngondéε ampée ányíné mós, boη álāngē bad ábe bēbédé áhed aá, “Anén mod abédé ne Yesue, mod a dyad á Nazaret.” ⁷² Boη Petro antánj ámpē, áhōbē nén aá, “Mmwāg melē nén mεέ meebii’έ me ane mod.” ⁷³ Eebeméé áte, bad ábe bentyēēm áhed bēmpē wée Petro, boη bēhōbē nén bán, “Etáa ngên, edé nhóg awē ahídé’áá ane mod. Mbwéd e ehób echōη epanle wε áte, nén ebídé á mbwóg e Galilia.” ⁷⁴ Dóo Petro ámwākē melē aá, “Dyōb ákōgsen me nzé nkale metóm! Meebíi’έ ane mod!” Ade áamáá ahób nê hóbén, nchóm-a-kúb antóη. ⁷⁵ Dóo Petro ákámtné ehób éche Yesue ánlāā’έ mós aá, “Nchóm-a-kúb adēhób aá mótō’, wēbāη me áyāl ngen éláán.” Dóo Petro abídé á ebwóg-te, boη ábānlē awé. Anchií bwāmbwam.

27

Békééné Yesue wée Payledε

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jōn 18.28-32)

¹ Née bīn é’sánjé sánjén, beprise bémháá ne bad bémháá bé Israel bésyāāl bēmbotéd Yesue ahage ngáne bēwūū’έ mós. ² Bēnhanj mós, bēbāg-ke mós á mekáá wée Payledε awē kōη e alonj á Roma ēmbanéé aá ákamlan bad bé mbwóg e Judeya á pónidé eched.

Kwééd eche Judase

(Mbel 1.18-19)

³ Ade Judase, ntúré awē Yesue ányíné nén aá kóte ebage mbakú nén bán bēwūū Yesue, ambé ngol ne awusé áde ábélé. Nê dēnkōη, antéd móom mé kábpe méláán míme beprise bémháá ne bad bémháá bé Israel bēmbéé mós, áke átímtéd bós ámbíd. ⁴ Anhób aá, “Mbelé mbéb áke mod ntúré awē eébele dyamdyam, awē bēwūū-’aá bōōb ngên.” Dóo bétímtanné mós bán, “Cheé séwóó abel ne nê? Nê ánōne wε.” ⁵ Née Judase áwógé nê, ambwémé bós mímé móom mé kábpe méláán ásē wée bémhēē á Ndáb-e-Dyōb. Née áamáá abwém, ambíd áke ápan yāl. ⁶ Beprise bémháá bēnlād mímé mōné áte, bēhōbē nén bán, “Mmén mōné rídii mōné mé eben. Né-óó, mbéndé eébageé kunze nén bán délادتén mímén mōné ne mōné rí Ndáb-e-Dyōb.” ⁷ Ade bémháá ahagtén tōηgēne mímé mōné, bēntéd mós, bēchānēn etúú éche ébédé etúú é mod nhóg awē atumé’áá mbeé. Bēnchan chós, álíme beken. ⁸ Nê dóo ákáá boη kóōη ne’ chii, bēchāgē éché etúú bán, Etúú é Mekií. ⁹ Nén, dēmbenléd álóned e’yale ábe nkal é’dáōdāη Jeremayaa ánhōbpē aá, “Bētéd móom mé kábpe méláán míme rídé nsonjé ní mōné míme donje á bad bé Israel bēnkwenténné asábe áwe nló, ¹⁰ bēbēnléd áchanen etúú éche ntumé-mbeé. Nén dóo Dyōb dénlāā’έ me aá, mbel.”

Payledε akáádté Yesue

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jōn 18.33-38)

¹¹ Enén pónidé-óó Yesue antyéém á nkáásé á’sō wée Payledε awē akāmlánnáá mbwóg e Juda. Payledε ansédéd mós aá, “Wée edé kōη e bad bé Israel-ε?” Yesue antímtén mós aá, “Ngáne éhóbé.” ¹² Boη áde beprise bémháá ne bad bémháá bé Israel bēnhōbpē mós mam áyāl, enkēnhōbpé dyamdyam. ¹³ Né-óó Payledε ansédéd mós aáken, “Weewógéé mímén mam mésyāāl míme ábén bad bēhōbεé wε áyāl-ε?” ¹⁴ Boη ké nê, Yesue enkēnhōbpé ké eyale, nê-ε dénkōmēd Payledε yāl áte bwāmbwam.

*Mbakú e kwééd eche Yesue
(Mak 15.6-15; Luk 23.13-25; Jɔn 18.39-19.16)*

¹⁵ Bɔɔb-pɔɔ, mwě téé nzé Ngande e Nnyíme-ámín empě, Payledε ammentén mod a mbwɔg nhóg abided á mbwɔg. Ane mod abágé'áá mod ké ahée awě bad bé dyad bēmpwεdté. ¹⁶ Ene pónde mod a mbwɔg nhóg ambé awě béchágé'áá bán Barabase. Ane mod ambyéén bwāmbwam áyāle e'bébtéd é' mekan ábe ábélé'áá. ¹⁷ Né-ɔɔ áde ndun e mod éládné áte á ndáb wée Payledε, ansédéd bó aá, “Nzé-módé nyéhεdeé bán mbíded, Barabase ké'ε Yesue awě béchágéé bán Krístá?” ¹⁸ Ambel nén áyāle ambíi bwām aá prisε ambáá ne baámbáá bēbágé Yesue áwe mekáá áyāle kónjí embé bó áte. ¹⁹ Ade Payledε ádyéé á atii wée ákáádté'áá bad, mwaád anlómé mós nsəl aá, “Weewóó dyamdyam ábel ne mbakú eche ane mod awě eébele dyamdyam, áyāle nnāngé mós nló nkuu míme rítómé nén míme rítágté me bwāmbwam.” ²⁰ Beprisε bēmbáá ne bad bēmbáá bé Israel bēnsəl ábē bad áte nén bán bēláa Payledε ábided dásɔ Barabase bonj ábe mbakú nén bēwúu Yesue. ²¹ Né-ɔɔ, áde Payledε ásédte ábē bad aá, “Áyāle ábén bad bébe, ahée nyéhεdeé bán, mbíded?” Bó moosyáál bēnkwentén bán, “Barabase!” ²² Dóo Payledε ásεdteé bó ámpē aá, “Chán-nō nyéhεdeé bɔɔb bán mbel ne Yesue awě béchágéé bán Krístá?” Dóo bēkwentanné bán, “Bébome mós á awɔg!” ²³ Héε Payledε ásεdteé bó ámpē aá, “Áyāle chán? Ebébtéd éhéé ábélé?” Bonj bēnnabé abón bán, “Bomé mós á awɔg.” ²⁴ Ade Payledε ányíne aá mós hēlē se móhənlén ábē bad mewēmtən tāngεne mbakú eche Yesue, ábán nén aá, ábē bad bépeεene' mpuuté, dóo átédé mendíb bonj áwobpé mekáá áwab e'só, áhəbē-ε aá, “Mekáá mėsáá me áyāle kwééd eche anén mod. Nē ánəne nyé bēn.” ²⁵ Héε ene ndun e mod ékwentanné bán, “Sékwěnténé. Mmē mekií mébē áwεd nló, nchoo ne mímēd nchyaátén!” ²⁶ Né-ɔɔ, Payledε ambídtéd bó Barabase. Ambě kunze aá, sánze ébɔm Yesue, bonj béke bēbome-ε mós á awɔg.

*Sánze éwélé Yesue
(Mak 15.16-20; Jɔn 19.2-3)*

²⁷ Sánze éche Payledε éntēd Yesue, ékēēn mós á eyáde é nkamlεε, bēlād-te baáb ábíníi bésyāál áte áhed. ²⁸ Béhūd mós mbóté áyāl, bēhé mós mengombe míme ní'yage' míme níwágné mengombe mé kəŋ. ²⁹ Béntēd ngen é mechə, bēlós mós ekóté éche émbē néε ekóté é kəŋ, bēhé mós chó á nló. Béhē mós ntónj á ekáá é mbáá te, bēbwəgkē-ε mós mebóbónj áwεl mós. Béhóbé'áá nén bán, “Edúbé ébē ne wε, a-kəŋ e bad bé Israel!” ³⁰ Dóo bēbóótédé mós meléed asob á yəl, bonj bētédē mímē ntónj, bēbɔmé mós á nló. ³¹ Ade bémáá mós awεl, béhūd mós míme mengombe á yəl, bétimēd éche mbóté. Néε bémádé nē, bēnkεēn mós áke dé ábome mós á awɔg.

*Bébómme Yesue á awɔg
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jɔn 19.17-27)*

³² Ade békagké nē, néε échē sánze ébídennē Yesue á dyad-tē, dóo bēbómne mod awě ambíd á dyad á Sirine awě béchágé'áá bán Siməne. Héε békóbé mós, bonj bēpēmtē mós awɔg áde Yesue bán áhídne mós dós ambíd. ³³ Dóo bēpédé hóm áde béchágé'áá bán, Golgota, awě adé nén bán, “Hóm dé Ebóngél é Nló.” ³⁴ Áhed, bēmbě Yesue mím mímē bēhédé achəchəá áte. Bonj áde áwógléné mós á nsəl, enkēnkwenténné amwé. ³⁵ Ade bémáá mós abome á awɔg bēnsíd mbambú ákab éche mbóté. ³⁶ Néε bémáá mós mbóté akab, bēndyεé áhed ánən mós. ³⁷ Béntél echə nɔm e kwééd á abámbé nén bán, “Yesue mós nén, kəŋ e bad bé Israel.” Béntēd áde abámbé, bēbómē áwe nló-mín. ³⁸ Bēmbomé bechíb bébe á awɔg nchoo ne Yesue, nhóg á pεd e ekáá émbáá, aníní-ε á pεd e ekáá é emwεd. ³⁹ Bad ábe bétómé'áá nzii bēnbən ne áhed bēbómé'áá nló

bébwēmmē-’ε mó nzyáη ⁴⁰ bán, “Wenhób wεé móṣbōōtēd Ndáb-e-Dyöb, wεé mólōη-’ε chó ámpē átíntē e e’pun é’láán. Nzé wε-εé edé Mwän a Dyöb, sōη echon yäl, ésud ásē á awōg hê.” ⁴¹ Beprise bémbáá, bemeléde bé mbéndé ne bad bémbáá bé Israel bómpē béwélé’áá mó, béhōbē bán, ⁴² “Achōnté’áá bad, bōōb eéhéleé yäl awōηgen. Nzé ne mbále módé kōη e alon á Israel, ásud-tóó á awōg hê bōōb. Hê dōó sédūbēē bán módé Ane-awě-Béwógté. ⁴³ Adúbpé áá Dyöb ádé ne mó, áá módé-’ε Mwän a Dyöb. Ahá! Dyöb áwōηgen-nóó mó bōōb dényín.” ⁴⁴ Kóōη ne bechíb ábe bēmboméé á awōg nchoo ne Yesue bómpē bésyáá’áá Yesue.

Yesue awédé

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jōn 19.28-30)

⁴⁵ Ade bīn é’pédé kād, ehíntén ênkwě hōm ásyāāl kóōη ne ngōη éláán. ⁴⁶ Dōó Yesue álébpé esaád áá, “Elí, Elí, lámá sábatāni,” awě ádé nēn bán, “A-Dyöb ádēm, a-Dyöb ádēm, cheé ékóó bon étédte me?” ⁴⁷ Néε donge á bad ábe bémbē benben béwógé nē, bénhōb bán, “Achēnle Elaijaa áá áhye áwōηgen mó.” ⁴⁸ Abwōg-ábwōg bó mod nhóg annyōgéd, antéd kuchá, ásōm á ntōη, átōdē á ebéntéd é mīm tē, bon áhāg mó á nsal áá ámwê. ⁴⁹ Abíníí-’ε béhōbē nēn bán, “Nyémwε, dényín nzé Elaijaa áhye mó awōηgen.” ⁵⁰ Hê dōó Yesue álébpé esaád ámpē bon ámyě-’ε nlém. ⁵¹ Ene pónde chén abad ádé dēnkāb Ndáb-e-Dyöb áte, dēnsalé áte e’ped é’be bootya ámīn kóōη ne ásē. Ndōōb ennōηnéd, meláá mésanlé áte, ⁵² son énednad. Ekud é bad bé Dyöb ábe bēmmad awé bēmpuú, ⁵³ bébíd á son-tē. Ámbíd e pónde áde Yesue áamáá apuu, bēnkě á dyad tē á Jerusalem. Á dyad tē wê, ekud é bad ényín bó. ⁵⁴ Néε mod ambáá a sánze ne sánze éche éné’áá Yesue bényíné néε ndōōb énéηnéde, bényín-ne mekan mésyāāl níme mébénléde, mbwóg ménkōb bó bwāmbwam, béhōbē-’ε nēn bán, “Ne mbále, anén mod abédéε Mwän a Dyöb.” ⁵⁵ Ekud é bebaád éche émbootéd Yesue ahíd ámbíd se á Galilia, béwōηgān-ne mó, bentyēm etūn, bēnōné mekan mésyāāl níme mébenlad. ⁵⁶ Atíntē e ábē bebaád, Maria Magdalene, Maria awě abédé nyaá awě Jemse bó Joseb, ne nyaá awě bán ábe Zebēdie bémbē áhed.

Níme níme Yesue

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jōn 19.38-42)

⁵⁷ Néε ngukél épédé, nhōn ní mod nhóg níme béchógé’áá bán Josebe mēmpě. Ane mod abédéε mod a dyad á Arimatia. Mómpē abédé nhóg awě ahídé-’áá Yesue. ⁵⁸ Ankě wée Payledε áá ábe mó kunze átéd ndim níme Yesue. Payledε ambě kunze nēn áá bébe mó ndim níme Yesue. ⁵⁹ Josebe antéd ndim níme Yesue, ákāān mó mbóm e ekóólé, ⁶⁰ alímé mó á son eche bēpwógé á eláá-tē. Ene son ebédé-’ε son e ekóólé eché Josebe mwēn ánwōηgē. Ámbíd e nē, antínéd aláá ámbáá akólén nsal ní son, ákē-’ε mó. ⁶¹ Maria Magdalene ne Maria awě anchyáá Jemse bó Joseb, bēnlyōg bēdyēē á nkāg ní son.

Payledε alómé sánze

ānōn son eche Yesue

⁶² Néε bīn é’sángé, nē démbē á Mbwε-mé-nkóme-áte, beprise bémbáá ne Befarisia bēnladén, béke bényín Payledε, ⁶³ bēlāngē mó nēn bán, “A-sāη, sékamtan nēn bán ádé nkal a metómε ne ábédé ámīn, anhób áá móōpuú ámbíd e e’pun é’láán. ⁶⁴ Né-óó tóméd akale nēn, wεé bēnōne’ echē son bwām, kóōη ne e’pun é’láán ábel nēn bon ábē bembapεε béehelé níme ndim achíb se bēlāngē bad bán apuúde. Né nēn débē metóm níme ríchábé ámīn tómaa níme ásébpé akal.” ⁶⁵ Dōó Payledε álāηgēé bó áá, “Nyétéd sánze ānōn son bwām, ábel nēn dyamdyam débenlad.” ⁶⁶ Héε békíí, bon béhāg e’chem á aláá áde

démbē á nsəl rí soŋ, âbel nén bēbii nzé mod anědté, bétēdē-’ε sánze áhed âbel boŋ béēchībē’ Yesue ndim.

28

Yesue apuúde

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jōn 20.1-10)

¹ Ambid e mbwε-mé-nkóme-áte, á epun é’sō é sōndé,* epog é mbwεmbwε, Maria Magdalεε ne Maria awē anchyáá Jemse bó Joseb, bēnkě soŋ eche Yesue anōn. ² Esám-éēkōmtēnē, ndōb ennəŋnéd, ángel e Dyōb ebíd ámīn épε. Entínéd ádē aláá ádē démbē á nsəl rí soŋ, édīi-’ε dō ámīn. ³ E’só é’péné’áá ene ángel áte néε emwεdmwεd, mbóté-’ε épūbē mó féréd. ⁴ Mbwóg ménkōb sánze éche énoné’áá ene soŋ. Nē dēnkəŋ bēnnəŋnéd, békwe áse, bēbé néε ndim ní bad. ⁵ Héε ángel élanŋεé ábē bebaád aá, “Nyéebáá’. Mbíi mεé Yesue awē bēmboméé á awog móo nyéhyédé anōn. ⁶ Eésaá hén. Apuúde ngáne ánlāá’ε nyé aá ébenléd. Nyéhyε nyénōn wéε bēnnaádté mó. ⁷ Nyékag-kōó mehélé bōob, nyéláa ábē bembapεε bán, apuúde, amaá-’ε akε á’sō á Galilia, áwed-taá bényīnē mó. Nyéēchatán dyam áde rlanŋé nyé.” ⁸ Né-ōó, bēnhidnéd mehélé áhed, ké néε bēbédé mbwóg, menyīŋge mémbe bó áte. Bēnnyəgéd áke déláa bembapεε ábe Yesue dyam áde ábenlédé. ⁹ Ade ábē bebaád békagké nē, dōo Yesue átáné bó táléd, boŋ áhōbē aá, “Nlěnté nyé.” Bēmpě áwē, békóbén mó á mekuu ábe mó edúbé. ¹⁰ Héε Yesue álanŋεé bó aá, “Nyéebáá’. Nyéε nyéláa ábēm bembapεε ábe bédé néε ábēm baányəŋ nén bán, békag á Galilia. Awed dōo bényīnē mε.”

Sánze éhóbe dyam áde ábenlédé

¹¹ Ngáne ábē bebaád békagké áláa bembapεε ábe Yesue dyam ádē ábenlédé, donŋe á sánze ádē ánóné’áá soŋ eche Yesue dēnkě á dyad-té áke dé aláa beprise bēmbáá chōm ésyāāl éche ébenlédé ádē ángel épédé. ¹² Beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé Israel bēmbōm átii ngáne bēbenlé. Néε bémáá atii, bēmbě éché sánze nsoŋgé ní mōné níme ríchábé ámīn. ¹³ Béléáá-’ε bó bán bēhōb bán, “Yesue ábē bembapεε bēnhyε mó ndim achīb nkuu ádē nyékúnεé. ¹⁴ Nzé Payledε awógé, né séēběl adúbé nén aá awusé déesaá ádēn. Nē déběl nyéesónlé á ndutul-té.” ¹⁵ Né-ōó éche sánze énkōb nímmé mōné, bēbēl-lε ngáne bēnlāá’ε bó. Kóəŋ ne’ chii, bad bé Israel bédii békale nímmé nkalaŋ.

Yesue apiidé ábē bembapεε

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jōn 20.19-23; Mbél 1.6-8)

¹⁶ Bōob-pōó, bembapεε dyōm-ne-nhóg ábe Yesue bēnkě á ekone-mín á Galilia wéε ánlēbēē aá béke. ¹⁷ Anyín ádē bényīné mó, bēmbε mó edúbé, kénéε bó donŋe á bad bēnkēnkongé adúbe nén bán Yesue mwēn-εé akōŋté abé. ¹⁸ Héε Yesue ásídté bó benben, boŋ álāŋgē bó aá, “Kunze esyāāl ebəgnédé mε, ádyōb ne á nkōŋ rísé. ¹⁹ Nyékag meloŋ mé nkōŋsé mésyāāl, nyébele bad ábēm bembapεε. Nyédusan-ne bó á dīn ádē Titée, á dīn á Mwān ne á dīn dé Edəódəŋ éche Esáá. ²⁰ Nyéyágte-’ε bó áhíd mekan mésyāāl nímmé rísógténé nyé. Nyébii nén bán mēbē-’ε ne nyé kóəŋ ne á asóg dé nkōŋsé.”

* 28:1 Nédé á Sōndé.

Nkalanŋ mí bwâm míme Yesuε ngáne

Makose

átélé

Ndibned n kálag

Nkalanŋ mí bwâm ngáne Makose átélé ríhóbe t̄ngene Yesu Kr̄st̄əə, Mwǎn a Dyöb. Nlúmté Yesuε ngáne mod awě abele mekan, awón-’ε kunze ábel míme mekan. Ene kunze enyínnédé áyāl e mekan míme áyágté’áá ne míme ábélé’áá. Yesuε ahóbé aá móḡ módē Mwǎn-a-Moonyon awě ampě, ábe ádē alongé, ábel bon bad békud alagsen dé mbéb.

Á kálag tē wén, Makose ábídté mekan áwed míme Yesuε ábélé’áá tómaa míme áhóbé’áá ne míme áyágté’áá. Ahóbe ngáne Jone áhángé epe éche Yesuε, ahób t̄ngene edusen éche Yesuε, ahób-pe mekagsen míme Yesuε ánkudté. Asóged, alúmté áte ngáne bēmboméé Yesuε á awog ne ngáne ámpuú’é. Nyaa édé ébe éche enén kálag ésógé, élúmté-’ε nén bán saké Makose atelé chó.

Nkabtéd n kálag

Mbooted mé nkalanŋ mí bwâm 1.1-13

Nsón míme Yesuε á Galilia 1.14-9.50

Nsón míme Yesuε áde áhídté a Galilia ápe á Jerusalem 10.1-52

E’pun bé asóg ábe Yesuε á Jerusalem ne benben ne Jerusalem 11-13

Akáad áde békáádté Yesuε ne kwééd eche áwédé 14-15

Mpuu míme Yesuε 16.1-8

Alúmed áde Sǎngwéé álúmté yǎl ámbíd e mpuu ne mpume míme 16.9-20

Ehángé éche Jone, Ndusenε

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jon 1.19-28)

¹ Nkalanŋ mí bwâm míme Yesu Kr̄st̄əə Mwǎn a Dyöb mômén. ² Mbóótédé ngáne nkal é’ dǎádǎn Yesayaa ántenlé aá,

“Dyöb ahóbé aá,

‘Nǎné’, nlóme mímem mészene míme mészēbē we á’sō,

ábonsen we nzii.’

³ Móbelé’ ehángé á ehyánge nén,

‘Nyébonsen epe éche Sǎngwéé. Nyétii echē nzii.’ ”

⁴ Né-ó Jone ampě á ehyánge, ádusen bad, ákalé-’ε eyale é Dyöb aá, “Nyétede abel dé mbéb, nyékud edusen ábel bon Dyöb alagsen nyé mbéb.” ⁵ Bad bēbídé’áá á mbwóg e Judeya esyáel ne á dyad á Jerusalem, békag áwē áwóglen mó. Néε bēmpaléé mímb mbéb áte Jone ádusen bó á edíb é Jodan. ⁶ Jone ahágé’áá mbóté éche bēbénlé nyon éche ébídé á yǎl e kamēl.* Awáá’áá ngóó a ngob e nyam. E’chuu ne bengóméé bóó ádyagé’áá. ⁷ Ahánté’áá aá, “Mod ápě ámbíd echēm awě atómé me. Meékwognedéé ké ábwaam ásē áhune míme nkōod mé metámbé. ⁸ Ndusan nyé ne mendíb, bon ádusen nyé ne Edǎádǎn éche Esáá.”

Yesuε akudé edusen ne mekagsen

(Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Mmē mesú Yesuε ámbíd á dyad á Nazaret á mbwóg e Galilia ápe wée Jone. Jone andusen mó a edíb é Jodan. ¹⁰ Ade Yesuε ábídeé á edíb-te dǎó ányíne néε ngob e dyöb énednadté. Edǎádǎn é Dyöb émbíd ádyöb, ésud mó á nló mín néε élǎē. ¹¹ Héε ehób ébídeé ádyöb nén, “Edii awem mwǎn a nlém awě rídáó

* **1:6** Bēbénládtáá nyon é nyam eche béchǎgeé bán Kamēl ábel mbóté. Mbóté échēd éēbáge’áá kunze é mbóté.

bwâmbwam. Ndé menyinge ne we.” ¹² Abwōg-ábwōg échê Edāádān ênkid Yesue á ehyánge. ¹³ Andyéé áwed móom mé e’pun méniin, Satanε ákagé mó. Nyam échê ékaa’ ébéde áwed, ángel-le éwōngān mó.

Yesue apwédé bembapεε bé’sō
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Ambíd e pónde bénhē Jōne á mbwōg. Ade bémáá mó ahé á mbwōg, Yesue ampē á mbwōg e Galilia ákalé nkalanj ní bwām ní Dyōb, áhōbē nēn, ¹⁵ “Pónde epedé, nkamlēn ní Dyōb rídé benben. Nyé mod téé áhānlēn ádē abé dé mbéb, nyédúbe-’ε nkalanj ní bwām.” ¹⁶ Ade Yesue ábamméé nkin mé edib-é-nzab é Galilia annyín Simōne bó mwānyanj Andreyā, néε bébwéméé mbínzé. Bébédeε bekōb-bé-súu. ¹⁷ Héε Yesue álāngéé bó aá, “Nyéhíde me. Ngáne nyékóbεé súu bōōb, mēyāgēd nyé ngáne nyétēdtē bad nlém á abum áhíd me.” ¹⁸ Abwōg-ábwōg bēntēde échab mbínzé, béhídē-’ε mó. ¹⁹ Néε ákíi mwā etūn, annyín bān ábe Zebēdiε, Jemse bó mwānyanj Jōne á bōle-tē néε bébwéméé mbínzé. ²⁰ Anyín ádē anyíné bó, anchélé bó. Bēntēde echab sāj Zebēdiε ne bad bé nsón á bōle-tē béhídē Yesue.

Yesue abídté mod edāádān é mbéb áte
(Luk 4.31-37)

²¹ Yesue ne ábē bembapεε béniin bēnkē á dyad á Kapenahum. Adē mbwε-mé-nkóme-áte nípédé, Yesue ankē asól á ndáb e mekáne, ábootéd bad ayáged. ²² Nyaa eche áyágté’áá enkóméd bad yāl áte bwâmbwam áyāle ayágté’áá néε mod awē nzé ahóbé né émáá. Eeyágté’áá nēngáne bemeléede bé mbéndé. ²³ Héε mod nhóg awē edāádān é mbéb émbēē áte ápédé táléd, ábōnē aá, ²⁴ “A-Yesu, mod a Nazaret, cheé syánē déwōhéné? Ehyedé sé awúu-ye? Mbíi we bwām. Edíi mod awē Dyōb álómé, awē asáá.” ²⁵ Héε Yesue ákānneé échê edāádān é mbéb áte aá, “Lám, bíd ane mod áte!” ²⁶ Dóó échê edāádān é mbéb éságté ane mod áte ngíne-ngíne, éhé-’ε esaád é ngíne, bonj ébid-te mó áte. ²⁷ Menyáké ménkōb ábē bad bwâmbwam. Bésēdté nhóg ne aníníi bānken, “Nzé-dyámé dén! Ayáged dékōlē dén-ε? Anén mod awóó ngíne ákamlēn e’daádān bé mbéb, é’wōgnē-’ε mó!” ²⁸ Nén dēmbēl nkalanj níme Yesue mēnkanléd mbwōg e Galilia esyāál.

Yesue achōhté ekud é bad
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Néε béhídté á ndáb e mekáne hidtén, Yesue nchoo ne Jemse bó Jōn bēnkē á ndáb eche Simōne bó Andreyā. ³⁰ Simōne mwaád nyaá ambé á anōj dé nkole, ahéb dēnsog mó. Ade Yesue ápédé pēén, bēnlāā mó tāngene nkole níme ane mmwaád. ³¹ Dóó ákíi wēε ane mmwaád ábéde, bonj áchāngē mó á ekáá, awōngén mó ásyā áse. Ahéb dēmmaá mó, ákōb-pe bó nken. ³² Ene ngukél áde enyēn émáá asud, bad bēmpēén bad bé nkole bésyāāl ne bad bésyāāl ábe e’daádān bé mbéb bēmbēē áte wēε Yesue. ³³ Bad bé dyad bésyāāl bēnkanjnéen mmwε ndáb níme Simōne. ³⁴ Yesue anchoód bad híin ábe békónlé’áá nkole nyaa ne nyaa, abíded-te bad e’daádān bé mbéb híin áte. Eémwage’aá pen aá ábē e’daádān bé mbéb é’hōb dyamdyam áyāle bēmbíi mod awē ádíi.

Yesue akalé nkalanj ní bwām á Galilia
(Luk 4.42-44)

³⁵ Epōg é mbwεmbwε áde bīn béēkēnlēē, Yesue anhidé áse, áhídē á dyad-tē, áke á ahāngé á hōm, ákānne’. ³⁶ Simōne ne bad ábe bóbōó bēmbē, bēmbootéd Yesue ahed. ³⁷ Bédíbté-’áá mó, dóó bēlāngéé mó bān, “Moosyāál ahede we!” ³⁸ Yesue anlāá bó aá, “Dékag hōm démpēe. Dékag á myad níme rídé benben ábel bonj níkal nkalanj ní bwām áwed ámpē, áyāle níme nkalanj móó ríkáá bonj

n̄pē á nkōhsé.”³⁹ Né-óó, ankě mbwóg e Galilia esyāál, ákalé nkalan̄ n̄ bwām á ndáb é mekáne, ábídtē-’ε bad e’daádān̄ bé mbéb áte.

Yesue achōhté mod awě melān̄ mēkóbé
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Mod nhóg awě melān̄ mēkóbé ampě wée Yesue, abwóg mebóbón̄, áchāā mó aá áwōngēn̄ mó. Anhób aá, “Nzé edáo ehēle ébēl me nsán̄.”⁴¹ Ngól enkonned̄ Yesue. Dóó ábídté ekáá, ábānē mó á yāl, bon̄ álāngē mó aá, “Ndáo, sán̄!”⁴² Abwóg-ábwóg n̄ime melān̄ mēm̄maá ane mod á yāl, áchōn̄-’ε.⁴³ Yesue anláá mó aá ákag, asím-me mó etúu áte aá,⁴⁴ “Nōné’, weelāngé modmod dyam áde ábénlédé, bon̄ kě élúmed yāl wée prise, ásimēn̄ we. Ebag-ke mende ngáne mbéndé e Mosēe ehēdeé, álúmed bad wée mósāā.”⁴⁵ Bon̄ ké nê, áde ane mod abidé, ankě, áke ákalé mó n̄imē nkalan̄ hōm̄ ásyāál. Ankal mó bwāmbwam nyaa eche Yesue éhele’aá dyad ké ahóg asól ampē á ntálé. Antīm̄ ádyéé’ á mehāngé wée bad béesaá. Ké nê, bad bébíde’ mebwóg mēsýāál béhyāg áwē.

2

Yesue achōhté mod awě awédé eped
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Née nguse é e’pun étómé, Yesue ansú ámbid á Kapenahum. Bad bēnwōg bán ahúú.² Ekud é bad énkūmēn̄ áwe ndáb nyaa echē etól éebēdeé á ndáb-te, ké á mmwe. Yesue akānlé’áá bó eyale é Dyōb.³ Héε dóó bad bēniin̄ bépééné mod awě awédé eped.⁴ Bon̄ ngáne ndun e mod émbēē áhed, bēnkēn̄hēnlé mó apēen̄ wée Yesue ábédé. Né-óó, bēnchāgē á ndáb m̄in̄, bēnēde n̄n̄n̄ n̄ ndáb á nló m̄in̄ wée Yesue ántyēmmē. Ade bémáá n̄n̄n̄ anede, bēnsudtēn̄ ane mod ebúm éche ánaa’é ám̄in̄ wée Yesue ámbēē.⁵ Ade Yesue ányíné adúbe áde ábe bad bēwóó áte anláá ane mod awě awédé eped aá, “A-mwān̄, nlāgséné we mbéb.”⁶ Don̄ge dé bemeléde bé mbéndé ábe bēndýeé áse áhed bēmbootéd anyoo áte á nlém-tē bán,⁷ “Chán anén mod áhēlé se áhōbē’ enén ndín e akan? Asýā Dyōb. Nzéé ahēlese álagsén mbéb ésebán Dyōb dēmpēn̄?”⁸ Abwóg-ábwóg Yesue anchēm̄ bó mewēmtēn̄. Héε ásedtéé bó aáken, “Cheé ékáá bon̄ nyéwōō’ enén ndín e mewēmtēn̄?”⁹ Ahéé áde dyam ásad, naa áhób wée ‘Nlāgséné we mbéb,’ káa áhób wée, ‘Syāó áse, étéd échōn̄ ebúm ébooted ake?’¹⁰ Bon̄, mēlūmēd nyé nén mēé Mwān̄-a-Moonyon̄ awóó kunze á nkōhsé álagsēn̄ mbéb.” Dóó álāngēé ane mod awě awédé eped aá,¹¹ “Nlāngē we nén, syāó áse, étéd échōn̄ ebúm, ésúe’ á ndáb.”¹² Hē dēn̄ wée moosýāál ánōnéé mó nê, ane mod anhidé áse, atéd éche ebúm ábootéd-te ake. Yāl enkóm bó áte bwāmbwam, bēkēnē Dyōb, bēhōbē bán, “Séenyīnēé sé enén ndín e dyam mbéd!”

Yesue achénlé Levié
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Ámbid e nê, Yesue antīm̄ ámbid ampē á nkin mé edib-é-nzab é Galilia. Ndun e mod empě áwē, ábootéd-te bó ayáged.¹⁴ Ade átóméé á nzii, annyín̄ nlad-é-tááse nhóg awě béchāgé’áá bán Levié, mwān̄ awě Alpasee. Levié andýeé áse á ndáb echē ákóbé’áá tááse áte. Héε Yesue álāngēé mó aá, “Hidé me.” Dóó Levié átyéémé ám̄in̄ bon̄ áhídē-’ε mó.

¹⁵ Ámbid e pónde Yesue ádyágé’áá ndyééd á ndáb wée Levié. Ekud é besaad bé tááse ne bad bé mbéb bēmpēe bēhídé’áá mó. Bóbōō bēndýeé á tébele ne ábē bembapēe.¹⁶ Ade don̄ge dé bemeléde bé mbéndé ábe bēbédé Befarisia bényíné Yesue ádyāḡ ndyééd ne ábē bad bé mbéb, ne besaad bé tááse, dóó bēsedtéé ábē bembapēe bánken, “Cheé ékáá bon̄ ádyāḡ ndyééd ne échē ndín é bad?”¹⁷ Ade Yesue áwógé nê, anláá bó aá, “Bad ábe bēdyéé bwām bēētógnēné

mod-a-bwel. Bad ábe békonle' bɔɔ bétógnéné mod-a-bwel. Meépedéé á nkõŋsé áchêle bad ábe békóbnédé á'sõ é' Dyõb, boŋ mpedé áyāle bad bé mbéb.”

*Nsɛdtéd tâŋgene adid á yāl
nzaa á mekáne-tê
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Póndé póg ebédé, bembapɛɛ ábe Jɔne, Ndusɛɛ ne Befarisia bêndíd yāl nzaa á mekáne-tê. Dɔɔ bad behóg bépédé wéɛ Yesue boŋ bésɛdte mó bánken, “Cheé ékáá boŋ bembapɛɛ ábe Jɔne, Ndusɛɛ ne ábe Befarisia bédidé yāl nzaa á mekáne-tê boŋ ábõŋ pɛn béedidé?” ¹⁹ Yesue ankwɛntén bó ne ngan aá, “Chán bad ábe bélébpé á ngande e e'wóngé, béhele bédidé yāl nzaa á mekáne-tê áde mod awě akude sómbé ádií adé ne bó? Béedidéé, béetâŋgenéé yāl nzaa adid á mekáne-tê póndé echê mod awě akude sómbé ádií ne bó. ²⁰ Boŋ epun épě éche békobénné bó mod awě akude sómbé. Echê epun dɔɔ bédidté yāl nzaa á mekáne-tê. ²¹ Nyébíí nén bán nzé mod anabpe' mbóté, eetédéé epɛd é abad ékɔ̄lê sɛ ánabnéd nchun mí mbóté. Ayāle nzé échê epɛd é abad ébóótédé abób áte ébelé éhabnéd abad dé nchun. Nê ábele', échê epɔn ékale' áte tómaa ngáne énsébē abé. ²² Melemlem nêŋgáne mod éētédēē mīm mékɔ̄lê sɛ ahé mó á nchun mé ntyág, * se ápen. Ayāle nzé abelé nê, né mīm méhõd káŋŋ ntyág rýéd, mīm mémád asyoge ntyág-ke ámpē mbéb. Boŋ bétédéé mīm mékɔ̄lê, béhé á ntyág mékɔ̄lê-te.”

*Nsɛdtéd tâŋgene
Mbwɛ-mé-nkóme-áte
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Mbwɛ-mé-nkóme-áte nhóg Yesue atómé'áá á nzag e ngun-tê. Ambé ne ábē bembapɛɛ. Ade békagké nê, dɔɔ ábē bembapɛɛ bébóótédé e'sóg é' ngun apád. ²⁴ Héɛ Befarisia béléŋgɛé Yesue bán, “Nɔné', cheé ékáá boŋ ábõŋ bembapɛɛ bébele dyam áde mbéndé éebagɛé kunze ábel á mbwɛ-mé-nkóme-áte?” ²⁵ Yesue antimtén bó aá, “Nédē nyéelāā'é mbéd á kálag e Dyõb dyam ádē kâŋ Dabide ámbenlé ádē bétógé chõm éche bedyágkê ne ádē nzaa ékóbé mó ne ábē bad-ɛ? ²⁶ Ansól á Ndáb-e-Dyõb á póndé echê Abyataa ábédé prisɛ ambáámbáa. Andyé e'wɛle ábe é'bédé ndɛ e Dyõb. Boŋ echɛd mbéndé éebagɛé mod ké nhóg kunze ádyē ábē e'wɛle étõmɛé Prisɛ. Mwën andyé ábē-ɛ káŋŋne bad ábe bēnwõn mó donge.” ²⁷ Dɔɔ Yesue ásógtɛé aá, “Dyõb dénsébē moonyon ahag, boŋ átíidē epun éche békõmmē áte. Enkēnsébéé epun atíi boŋ áhagé moonyon aá ákõmme áte échê epun. ²⁸ Né-ɔ́, Mwän-a-Moonyon awóó nkamlɛn káŋŋne ámīn e mbwɛ-mé-nkóme-áte.”

3

*Yesue achõŋté mod
awě ekáá éwédé
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Héɛ Yesue átímé ámbíd á ndáb e mekáne. Mod abédé áhed awě ekáá éwédé. ² Bad behóg ábe bábédé áhed béhédé'áá Yesue awusé akóben. Né-ɔ́ bɛnóné'áá Yesue chodchod, ányín nzé ádií ane mod bwám á mbwɛ-mé-nkóme-áte. ³ Héɛ Yesue álâŋgɛé ane mod aá, “Hyě étyéem á'sõ hén!” ⁴ Dɔɔ Yesue ásedtɛé ábē bad aáken, “Nyéláa mɛ ké édé mbéndé ábel mboŋ á mbwɛ-mé-nkóme-áte, káa ábel mbéb. Edé mbéndé áson alongé á mod, káa áwúu mó?” Boŋ bɛnkênhóbpé dyamdiam. ⁵ Anwóg ndutul á nlém-tê bwámbwam áyāle ábāb e'lɛl bé nlém á abum. Héɛ ánóné bó ne meliŋgá, boŋ álâŋgɛé ane mod aá, “Sálé ekáá áte.” Asále áde ane mod ásánlé ekáá áte, ekáá êndyɛé mó bwám

* 2:22 Ntyág mímě bábénlé ngob e nyam mó bábénládtáá póndé echɛd.

ámpē. ⁶ Hée Befarisia bébidé á ndáb e mekáne, bon békē bétānē bad bé epepé eche Herōde, ábwōg-ábwōg bóbō behəgké Yesue áwúu mó.

*Ndun e mod ehidé
Yesue á edib é Galilia*

⁷ Yesue ne ábē bembapēe bēnhidé békē á edib é Galilia. Ndun e mod enhíd mó áwed. Abē bad bémbíd á mbwóg e Galilia, á Judeya, ⁸ á Jerusalem, á mbwóg e Idumeya, á mbwóg echē edé échíníí eped é Jodan, ne á myad míme médé benben ne myad mémbáá mé Tirē ne Sidōn. Abén bad bépágé'áá wée Yesue áyāle bēnwōg mam míme ábélé'áá. ⁹ Bad bēmbuú áte nyaa echē echabé ámín. Né-óó, Yesue anláá ábē bembapēe aá bébonšen bōle ábel bon bad béekaḡnán mó. ¹⁰ Ammād ekud é bad ahood, né-óó bad bésyāāl bēmpēe ábe békónlé'áá bēbuné ape wée ádíí, ásitēn mó ábel bon bēdyēe bwām. ¹¹ Póndé téé echē e'dāádəḡn bé mbéb ábe é'bédé bad áte bēnyīnnē mó, é'bélé'áá bad ábe é'díí áte bēhūnē ásē, é'bōnē-'e bán, "Wē-éé edé Mwān a Dyōb!" ¹² Yesue ansím bō etúu áte aá bēlāḡē bad nyaa e mod eche módíí.

*Yesue apwēdé bembapēe
dyōm ne bébe*

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Hée Yesue áchəgké á ekone mín, áchēnlē bad ábe áhédé'áá, bon bépəḡ áwē. ¹⁴ Dóó apwēdé bad dyōm ne bébe ábē ne mó, áchəgé bō aá bembapēe bé nlomag ábe álōmmē-'e ákal eyale é Dyōb. ¹⁵ Ambəg-kē bō ḡḡine ábíded bad e'dāádəḡn bé mbéb áte. ¹⁶ Abē bad dyōm ne bébe bēbédé: Simōne awe Yesue ánchuu'ē mbəḡn aá Petro; ¹⁷ Jemse bō mwānyəḡ Jōne, bán ábe Zebēdie, (ábe Yesue ánchuu'ē mbəḡn aá Bwanegese, awē adé bán, Bán bé ḡḡin.) ¹⁸ Andreyā bō Filibe, Batolomyo, Matyo, Tōmase, Jemse mwān awē Alfōse, Tadiose, Simōne awē ambé á epepé é kán e alon, ¹⁹ ne Judas Iskariōde awē antīm Yesue asóm.

Béchəgé Yesue bán Belzebule

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Hée Yesue átíme á dyad. Ekud é bad ēnkaán ámpē nyaa echē Yesue ne ábē bembapēe bēnkēnwōḡgé póndé ádyé ndyééd. ²¹ Ade Yesue baányəḡ bēwóḡé nē, bēnkē mó ahed, átéd mó áswēn mó á ndáb áyāle bad bēhóbé'áá nēn bán, "Nló méēsáá'ē mó áte." ²² Donḡe dé bemeléede bé mbéndé ábe bēmbíd á Jerusalem bēhóbé'áá bán, "Belzebule adé mó áte. Ene kəḡ e e'dāádəḡn bé mbéb chō ebagé mó ḡḡine ábíded bad e'dāádəḡn bé mbéb áte." ²³ Hée Yesue áchēnlé bō bon ákanlé bō ḡḡan aáken, "Chán Satanē áhele se abíded Satanē? ²⁴ Nzé bad bé alon ahóḡ békábné áte, bon nchemtēn méesē, ádé alon déehelēé atyéem. ²⁵ Nzé abum á ndáb-pe ákábné áte, bon nchemtēn méesē, ádé abum á ndáb déehelēé atyéem. ²⁶ Né-óó, nzé nkamlēn rí Satan ríkábné áte, bon bēn ne bēn bēwane, míme nkamlēn méebemmé, mékwē, mípē-'e ásōḡ. ²⁷ Né dóó mod eéhēlēē se asól á ndáb e ḡḡine-e-mod se ádūm ábē bwēm ésebán asébpé mó ahaḡ. Amaa-'áa mó ahaḡ, bon atéd ábē bwēm é'syāāl. ²⁸ Ne mbále nlāḡe nyé nēn méé Dyōb délāḡsēn bán bé baányəḡ mbéb rísyāāl míme bēbélé káəḡne nzyāḡ ké ehéé echē bēbídté á nsəl. ²⁹ Bon kēnzéé awē ahóbé e'bébtéd é' mekan təḡḡene Edāádəḡn eche Esáá, éekudté alāḡsēn mbéd. Abelé mbéb míme méēwóo alāḡsēn." ³⁰ Yesue anhób nēn áyāle bad bēhóbé'áá bán, "Edāádəḡn é mbéb edé mó áte."

Yesue nyad ne baányəḡ

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Hée Yesue nyaá ne Yesue baányəḡ bēpédé, bētyéem é ebwōḡ-te, bon bēlōmē mó achəḡ. ³² Ndun e mod enlāḡnéd Yesue. Bēndyēé ásē. Dóó bēlāḡḡé

mó bán, “Echõn nyon ne baányon bédé á ebwóg-te béhede we.” ³³ Héε Yesue ásedtéé bó aáken, “Nzéé adé echẽm nyan, benzéé-’ε bédé bãnned?” ³⁴ Dóó Yesue ánõnéé bad ábe bélõnédé mó nê, bon áhõb’ aá, “Echẽm nyan ne bãnned bóó bèn! ³⁵ Kénzée awẽ abele mam míme Dyõb áhedeé adí mwãnned, abé-’ε echẽm nyan.”

4

Ngan e mbál-e-bũ (Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yesue ambootéd bad ayáged ámpē á nkæg mé edib é Galilia. Bad ábe bẽnlõnédé mó béntõmtẽn abuu áte, nê dêmbẽl asól á bãle-tê ádyẽẽ áwẽd-te. Abé bãle bémbē á edib-tê. Ene ndun e mod chó-’ε enlyõg á nkin mé edib. ² Abẽnládtáá ngan áyáged bó mekan híin. Ankalé bó ngan aá, ³ “Nyéwõglẽn! Nkwel-é-nzag nhóg ankẽ mbál asob á nzag-tê. ⁴ Ade ásobéé mó nê, donje dénhũn á nzii-tê, menõn mẽmpẽ mémad mó asõmted. ⁵ Donje dénhũn á meláá-tê wéε ndõob énkẽmbuú’é áte. Enwãmsẽn abíd ásē ngáne ndõob énkẽnchabpé ásē. ⁶ Bon néε enyen é ngine épédé ényããd ábē bwẽm é’wé-’ε, áyãle nkan ménkẽnsónlé bó á ndõob-tê bwãm. ⁷ Mbál mẽmpēe mẽnũn wéε mekõd médíí. Néε mekõd mē mékwógé, mékãñ akwog áde ábē bwẽm, nê ábel bẽnkẽnchyáá’é. ⁸ Bon donje dé mbál dénhũn á ndõob e bwãm. Mmẽn mbál mẽmbíd ásē bwãm, ríkwõg, ríchyáá-’ε. Donje dé e’sóg dénwãlẽ móom mé mbum meláán, donje móom ntóob, ábíní-’ε, mbwókẽl.” ⁹ Yesue ansógéd enẽn ngan aá, “Kénzée awẽ awóó metuú, áwóge’.”

Nzõm echẽ ekãá bon Yesue ákalé ngan (Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ade Yesue ályógé mwẽmpẽn, ábē bembapεε dyõm ne bébe ne bad ábe bémbē ne mó, bẽnlãá mó bán átõgned bó échē ngan. ¹¹ Héε Yesue álãngéé bó aá, “Dyõb ábágé nyé kunze ábíi kun e nkamlẽn mímē, bon ne bad bẽmpēe abele aá béwóge’ mímẽn mekan mésyããl dásõ á ngan-tê. ¹² Abelé nê, ábel bon, ké bényínē ké nyínén, béechemé, ké béwõgē ké wógén béẽsõntãn áyãle nzé bẽsõnténé né bẽtimẽn Dyõb, békũd-te alagsen dé mbéb.”

Yesue atógké ngan e nsob a mbál-e-bũ (Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Dóó Yesue ásedtéé bó aáken, “Nédē nyéesõnteneé enẽn ngan-ε? Nzé nyéesõntene chó chán-nõ nyémwéé échíníí ngan asõnten? ¹⁴ Nsob-a-mbál awéne eyale é Dyõb. ¹⁵ Donje á bad bédé nẽngáne mbál míme ríhúné á nzii-tê. Nzé béwógeé eyale é Dyõb ábwõg-ábwõg Satanε abelé áhye ahúd bó chó á nlém-tê. ¹⁶ Abíníí bédé nẽngáne mbál míme ríhúné á meláá-tê. Béwóge’ eyale é Dyõb, ábwõg-ábwõg békõb-pe chó ne menyĩngē. ¹⁷ Bon échē eyale éẽwẽnnããdtē bó á nlém-tê, bédúbpe-’ε chó dásõ á esõñ é pónndé. Né-õó, nzé ndutul ne metake bépédé áyãle échē eyale bédol yãl ámbíd ábwõg-ábwõg. ¹⁸ Abíníí-’ε bédíí néε mbál míme ríhúné á mekõd-te. Bédíí bad ábe béwóge eyale é Dyõb, ¹⁹ bon mpúlé mé nkõñsé ne adãñ dé abud á bwẽm awóñ, ne ahẽd á bwẽm bẽmpēe ákãñ bó nlém áte nyaa echẽ béehelée e’pum achyáa. ²⁰ Bon bad ábe bédé nẽngáne mbál míme ríhúné á ndõob echẽ eboó yãl, bédíí bad ábe béwóge’ eyale é Dyõb, békõb-pe chó, béchyãã-’ε e’sóg ábe é’wãnlé mesõngé mé mbum móom meláán, móom ntóob ne mbwókẽl.”

Nzé béchódé etrukãñ béekõngéé chó (Luk 8.16-18)

²¹ Héε Yesue áseɗteé ene ndun e mod aáken, “Mod asónléé etrukáŋ éché áamáá achod á ndáb-te, ábānē ch́ó á ebwōg-sé ké’ε á anonj sé-ye? Saá á atii dé etrukáŋ mín d́óo ábelé ábānē ch́ó? ²² Ch́õm ké éhéé éche ékóŋnéde ébid á enyen. Ké éhéé-’ε éche békúténé bédibé ch́ó. ²³ Kénzée awě awóó metúu, áwóge’.

²⁴ “Nyétõŋ ch́õm-ée nyéwógéé anon áte bwám! Melemlem mé nhagtéd míme ébenléde wée wěn móo Dyõb d́õmpē débēnlédte, ábenléd-te mó tómaa ngáne wēmbēnlédte wée wěn. ²⁵ Kénzée awě awóó nsõŋten ní kun é nkamlen mí mín, Dyõb débād mó míme nsõŋten abe. Ane awě mó-’ε eewóo, Dyõb dékobén mó káõŋne mwämpin awě awóó.”

Ngan e mbál-e-bũ

²⁶ Yesue ambé áhóbe aá, “Nkamlen ní Dyõb nídii nēŋgáne mod awě akií mbál-e-bũ asob á nzag-tē, ²⁷ átīm ámbid á ndáb, nkuu ákūne’, müte ábelé míme nsón. Ene pónde esyáal, mbál ébide ásē, ékwōge’ ésebán abíe’ ngáne nē ábenladte. ²⁸ Ndóob chēn-ée ebēle bonj bwēm é’kwogé’, é’chyāā-’ε e’pum. Nlóm ní byaá móo n̄sēbpe abid, ámbid e pónde mbwéem káõŋne ásōg, e’sóg b́õmpē é’bid. ²⁹ Bonj nzé e’sóg é’máá awúu, ábwōg-ábwōg ane mod ábelé atéd páá áke dé apád áyāle pónde échē bēpadéé epedé.”

Ngan e mbál míme ríchiné

(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Héε Yesue áhóbeé ámpē aáken, “Cheé déhéleé-se déhagtén nkamlen ní Dyõb-ē? Ngan ehéé débēnlédte échē èlüméd ngáne míme nkamlen nídí-ye? ³¹ Níidii nēŋgáne mbwé e mbál-e-bũ échē mod átédé bonj ásob á nzag-tē. Mbál-e-bũ edé mwämpin bwāmbwam nzé bēhagténé ch́ó ne mbál mémpēe míme níde á nkõŋsé. ³² Bonj nzé ékwógé, ékale’ tómaa e’sum* é’syāāl, éwóo-’ε ngen éche menõn méhyagké mũm alõŋ áte.” ³³ Yesue akánlé’áá bad eyale é Dyõb, ábenláád ekud é ngan émpēe nēŋgáne échén. Akánlé’áá bó nyaa échē bésõŋtēnnē. ³⁴ Eékanle’áá bó áde ébenlédeé ngan, bonj nzé anlyāg mwēmpen ne ábe bembapēe aláá bó mam mésyāāl míme échē ngan éhóbeé.

Yesue ahóódté ekukud

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Echē epun dēn ngukél, d́óo Yesue álāŋgeé ábē bembapēe aá, “Syáá déchabe ped e edib eníní.” ³⁶ Héε ábē bembapēe bēchénné ene ndun e mod bonj bésālē á b́õle-tē wée Yesue ámbēē bonj békēné mó. Myāle mémpēe mémbe áhed. ³⁷ Abwōg-ábwōg d́óo ekukud é ngine ébóótédé atóm, bonj mendib mésālē á b́õle-tē nyaa échē b́õle bēmponné asú á mendib sé. ³⁸ Yesue ambé á b́õle-tē á ped e mbid. Annaá ásē ábānē nló á mbõŋgé mín, ákūne’. Héε bényeméé mó ásē, bonj bēlāŋgē mó bánken, “A meléed, weewóo-’ε wε pónde ée syānē dédíí á kwéed-te-ye?” ³⁹ Héε Yesue átyémé ámín bonj ákānnē échē ekukud áte aá éhóo, aláá-’ε mendib aá mēsud. Ekukud énsōg awan, ekide-’ε éhóótéd áte. ⁴⁰ Héε Yesue áseɗteé bó aáken, “Cheé ékáá bonj nyéwōgē mbwóg? Nyéewóo’é adúbe káõŋ ne b́õb-ε?” ⁴¹ Bonj mbwóg ménkõb bó bwāmbwam, bésēdté nhóg ne aníní bánken, “Ebál e mod éhéé ch́en éche káõŋne ekukud ne mendib b́ewógnéé?”

5

Yesue achõŋté mod awe

awóó e’ dáádāŋ bé mbéb

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

* 4:32 Bän bé mel nées ndõŋ.

1 Yesue ne ábē bembapεε bēmpě á pεd e edib eníní, á mbwóg e Gerasin.
 2 Ade Yesue ábidé á bǎle-tê bídén, ambomén mod awě abidé á soóbadε. Edáádəŋ é mbéb émbē ane mod áte. 3 A soóbadε dǎo ádyéé'áá. Mod-mod enkēnhenlé mó abane á mehan ampē, ké ne bengəbengǎbē. 4 Ayāle ngen ne ngen, béháá'áá mó ne e'pwəg ne bengəbengǎbē bon ké nē aselé'áá bengəbengǎbē áhentéd-te e'pwəg bē áte. Antómtén ngíne awón nyaa eché modmod éehēle'áá mó abwəge. 5 Atamnádtáá á soóbadε ne á e'kone-tē nkūu ne mūte, ábōnē e'saad ákweltáád-te yǎl ne meláá.

6 Ane mod abédé mwǎ etūn áde anyíné Yesue. Héε anyágté mehélé, bon ábwəgē mebóbón əwē e'só-te, 7 ábōnē esaád é ngíne, áhōbē aá, “A-Yesu, Mwǎn a Dyōb á Ngum, cheé sóo déwónné? Ncháa wε á dīn á Dyōb mēé weekógsán mε.” 8 Ane mod anhób nē ayāle Yesue anláá edáádəŋ é mbéb aá, “A-edáádəŋ é mbéb, bíd ane mod áte!” 9 Dǎo Yesue ásedtée mó aáken, “Chán dīn ádíí wε?” Ankwentén aá, “Dīn ádíí mε bán Amudtεε, ayāle sēbuú áte.” 10 Ambé áchāá Yesue aá eénānē' ábē e'dáádəŋ bé mbéb ene mbwóg.

11 Bǎob-pǎo, sǎŋkalaa a esəg é ngūu chó-'ε ébédé benben ne áhed, édyāg medyé á mbám mé ekone. 12 Héε ábē e'dáádəŋ bé mbéb é'cháá'ε Yesue bán, “Lóm sé á ngūu-tē wē, émwε sésǎl chó áte.” 13 Héε Yesue ábágé bó kunze bon é'bídē ane mod áte. Abíd áde é'bídē ane mod áte é'sǎlē échē ngūu áte. Echē esəg ébédé dyam e'kálé é' ngūu é'bε. Abwəg-ábwəg échē esəg émpādē ásē, ényəgté' á eláá é nkin mé edib-é-nzab, éhún á edib-tē, éhó-'ε.

14 Benən bé ngūu béntōm mehélé á dyad-tē ne á mebwóg nīme méde benben, ákale bad dyam áde ábénlédé. Abē bad bémbid áke dényīn. 15 Ade bépédé wēε Yesue bon bényīn ane mod awě ndun e e'dáádəŋ bé mbéb émbēé áte, nēε ádyéé ásē, ahédé-'ε bwēm á yǎl bwām, adyεé-'ε sεn, mbwóg ménkōb bó. 16 Bad ábe bényīn áde dyam bénlāá ábē bad ngáne émbenlédte ne ane mod awě e'dáádəŋ bé mbéb bémbeé áte. Bénlāá-'ε bó dyam áde ábénlédé ne échē esəg é ngūu. 17 Héε ábē bad bébóótédé Yesue achán bán ásyəə áwab mbwóg. 18 Ade Yesue ásóléé á bǎle-tē, ane mod awě e'dáádəŋ bé mbéb bémbeé áte nē anchán mó aá búmā békag. 19 Bon Yesue enkēnkwenténné. Anláá mó aá, “Súé' áwón dyad, éke eláá ábon bad ndəle e dyam eche Sǎŋgwéé ábénlé wε ne ngáne ápédé wε ngəl awóg.” 20 Hē dǎo ane mod áhídté bon ákag á mbwóg e Dekapolis.* Akanlé mod té dyam áde Yesue ábénlé mó. Bad bésyāəl ábe bēnwōg, yǎl enkóm bé áte bwāmbwam.

*Yesue achōŋté mmwaád nhóg,
 ápūūd-te Jairuse mwǎn*

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Yesue antīm ámbíd á pεd e edib eníní ne bǎle. Ade ápédé á nkin nímíní, ndun e mod enkanén áhed. 22 Dǎo mod nhóg awě akamlan ndáb e mekáne awě béchágé'áá bán Jairuse ápédé áhed. Anyín áde anyíné Yesue, ankwě ásē áwe mekuu. 23 Ne mechánge mé ngíne áhōbē aá, “Awem mwǎn a mmwaád awág. Sōn, hyě ébān mó ekáá á yǎl, ábel nén ádyεε bwām, ábé-'ε á alongé.” 24 Héε Yesue áhíde mó. Ekud é bad éhíde'áá Yesue nyaa eché bēnkanénné mó.

25 Mmwaád nhóg-ke ambé áhed awě anwón nkole nīme mekií mébídé'áá mó á yǎl pónde ésyāəl. Mmē nkole nībédé mó á yǎl á etūn é dyōm-a-mwē ne nībe. 26 Atagé híin á mekáá mé bad bé e'bó, abébéd-te ngáb esyāəl eché ánwōngē, bon ké nē enkēndyé'ε bwām, nkole nībādē bádén. 27 Anén mmwaád anwóg mam nīme Yesue ábélé'áá, dǎo ábidé mó ámbíd áfínté ene ndun e mod bon ásitán mó nkobe. 28 Ayāle anhób áwe nlém-tē aá nzé mósiténé ké nīme

* 5:20 Dekapolis: adii mbwóg e myad dyōm.

nkobe, né móodyéé bwâm. ²⁹ Asiten áde ane mmwaád ásíténé Yesue nkobe, mekií níme mébíde'áá mó á yǎl ménsēlē, awóg-ke á yǎl aá móchoó. ³⁰ Abwōg-ábwōg Yesue ambíi aá ngíne ebíde mó á yǎl. Hē dóo ákúnnédé átíntē ene ndun e mod, boŋ ásedté aáken, “Nzéé asiténé me nkobe?” ³¹ Dóo ábē bembapēe békwentanné mó bánken, “Néé ényíneé bad békáŋné we á yǎl nēn ésedté' wēé ken nzéé asiténé we-yé?” ³² Ké nê, Yesue ambé ánōné' ekíde ányín mod awē asiténé mó. ³³ Hēé ane mmwaád ábóótédé anōŋ ne mbwóg áde ányíne chōm-éé ébénlédé mó. Dóo ápédé wēé Yesue boŋ ákwag mó á mekuu, álāŋgē mó mbále esyāál. ³⁴ Hēé Yesue álāŋgēé mó aá, “A mwān-a-mmwaád, adúbe ádōŋ ádíde we bwâm. Kǎg ne nsāŋ. Ndutul echōŋ chō-'é émaa.”

³⁵ Ade Yesue áhóbéé nê, dóo bad behóg ábe bébíde á ndáb wēé Jairuse bélāŋgēé Jairuse bán, “Awoŋ mwān amaá mó awé. Cheé étōgnéé Meléede ataged?” ³⁶ Boŋ Yesue enkéntédté dyam áde behóbé néé dyam. Hēé álāŋgēé ane mod a nkamlēn aá, “Weewógé mbwóg! Dúbé dúbpén.” ³⁷ Yesue enkēmmwēé aá mod ampée áhíd mó étōmēé Petro ne Jemse bó mwānyāŋ Jōne. ³⁸ Ade bépédé á ndáb wēé Jairuse dóo ányíne mpuuté, awóg-ke mewé mé ngíne níme bad béchyé'é. ³⁹ Hēé ásólé á ndáb-te boŋ ásedté bó aáken, “Cheé ékóó boŋ nyébelé' nímén mpuuté, nyéchyé-'é mewé? Ane mwān eewédeé, akúne kúnén.” ⁴⁰ Boŋ bēmbóótédé mó awōo. Ambíde bó mod asyāál á ebwógte. Antéd ane mwān sáá bó nyan ne ábē bembapēe béláán, bésōl á toŋ eché ane mwān ámbēé áte. ⁴¹ Hēé Yesue áchāŋgē ane mwān á ekáá, boŋ álāŋgē mó aá, “Talíta kúm,” (awē adé bán, “A-mwān a ngōndéere, nlāŋge we mēé, hidé ásē.”) ⁴² Ane mwān anhidé ásē ábwōg-ábwōg, ábootéd-te ake. (Abédé dyōm á mwē ne míbe.) Yǎl enkóm bó áte híin áde nēn ábénlédé. ⁴³ Hēé Yesue ásíméé bó etúu áte aá béelāŋgē modmod dyam áde ábénlédé, aláá-'é bó aá bébe ane mwān ndyééd.

6

Bad bé Nazarēt béekobéé Yesue (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yesue anhidé áde hōm, asú áwē dyad nchoo ne ábē bembapēe. ² Néé mbwē-mé-nkóme-áte nípedé, ambootéd ayáged á ndáb e mekáne. Bad híin bēmbē áhed. Ade bēwógé áde ayáge yǎl enkóm bó áte. Bésédté bánken, “Héé mó ábídné nímén mésyāāl-ē? Ndín e debyéé éhéé bēbágé mó nēn? Chán ámwagké nímén menyáké abel-é? ³ Kíné saá kápéntaa ádíi-yé? Saá mwān awē Maria nēn-é? Kíné saá Jemse, Josebe, Judase ne Simōne bóo bédé baányāŋ-é? Baányāŋ bé bebaád bésyāāl-le ámpē béedyéé'é ádyad-tē hén ne syánē-yé?” Né-óó, bēnkóó Yesue. ⁴ Dóo álāŋgēé bó aá, “Nkal e'dāádāŋ awóo' edúbé hōm ásyāāl étóméé áwē dyad, áwē túmbé-te ne áwē abum á ndáb.” ⁵ Eéhéleé menyáké ké mehóg abel áhed, étóméé nguse é bad bé nkole ábe ábáne mekáá á yǎl, bédyēē-'é bwâm. ⁶ Yǎl enkóm mó áte bwāmbwam ne adúbe áde bad bēnkēnwōŋgē.

Yesue alómé bembapēe dyōm ne bébe (Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Dóo Yesue ákíi á myad mésad níme médé benben, áyāgtē bad. ⁷ Anchélé ábē bembapēe dyōm ne bébe. Anlād bó áte, alóm bó bébe ne bébe. Ambē-'é bó kunze ábíded bad e'dāádāŋ bé mbéb áte. ⁸ Anlyágtén bó aá, “Nyéewánlé chōmchōm á eke étóméé ntōŋ. Nyéewánlé ndyééd ké'ē ekwe, mod eesóó-'é mōné á mesó mé abad. ⁹ Nyéhê metámbé boŋ nyéewánlé mbóté ébe.” ¹⁰ Ambád aá, “Ndáb ké ehéé eché ekobé nyé nyédyēē áhed káŋŋ ne pōndé eché nyéhídtéé áde dyad. ¹¹ Nzé nyépedé dyad áde béekobéé nyé, káa

béekwɛntɛnɛé nyé awóglɛn, nyétɛdɛ dɔ́, nyékũd-te ebumbú á mekuu, álúmed nɛn bán échab ebébtéd é̀nɛne bɛ̀n.” ¹² Né-ɔ́, bɛ̀nkɛ̀ békálé' eyale é Dyɔ̀b bán bad bétɛde ádad abé dé mbéb. ¹³ Bém̀bídɛ̀d bad e'dáádɛ̀n bɛ̀ mbéb híin áte, bɛ̀wɔ̀gtɛ̀ bad bɛ̀ nkole híin ne dyɔ̀g dé menzab, bɛ̀chɔ̀d bɔ́.

*Kwééd echě Jɔ̀nɛ, Ndusɛnɛ
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Bɔ̀ɔ̀b-pɔ̀ɔ́, Hɛ̀rɔ̀dɛ anwóg mam mésyā́l níme Yesuɛ ábélé'áá. Ayā́le mam mé bwām níme Yesuɛ ábélé'áá mɛ̀mbɛ̀l ambyɛ̀n hɔ̀m ásyā́l. Donje á bad bɛ̀hɔ̀bɛ́'áá bán, “Jɔ̀nɛ, Ndusɛnɛ apuúde. Néɛ ákásá bon awón ngíne ábel nímnɛn menyáké mésyā́l.” ¹⁵ Bém̀pɛɛ bɛ̀hɔ̀bɛ̀ bán, “Elaijaa móóde.” Abíníí-'ɛ bán, “Adíi nkal e'dáádɛ̀n nɛ̀ngáne nhóg átíntɛ̀ e bekal bɛ́'dáádɛ̀n ábe bém̀bɛ̀ se' bɔ̀ɔ́d.” ¹⁶ Ade Hɛ̀rɔ̀dɛ áwógé nê anhób áá, “Jɔ̀nɛ, Ndusɛnɛ awɛ̀ mɛ̀mbɛ̀nlé bon bésɛ̀l nló móóde. Atimé ámbíd á alongé.” ¹⁷ Hɛ̀rɔ̀dɛ anhób nê áyā́le anlóm bad áá békób Jɔ̀nɛ, béhan mó, bɛ̀hé-'ɛ mó á mbwɔ̀g. Ambɛ̀l nɛn áyā́le Hɛ̀rɔ̀dyasɛ, mwaád awɛ̀ mwānyan, Filibɛ̀ ánsɛ̀bɛ̀ɛ awón, anwón mó. ¹⁸ Jɔ̀nɛ alángé'áá Hɛ̀rɔ̀dɛ pónde tɛ́ɛ áá, “Weewóó'ɛ kunze áwón Hɛ̀rɔ̀dyasɛ, mmwaád awɛ̀ mwānyon.” ¹⁹ Né-ɔ́, Hɛ̀rɔ̀dyasɛ anhíi Jɔ̀nɛ pɛ̀l á nlém-tɛ̀, áhɛ̀dɛ́-'ɛ áá mówúu mó. Bon Hɛ̀rɔ̀dɛ ambɛ̀l enkɛ̀nhɛ̀nlé. ²⁰ Hɛ̀rɔ̀dɛ ambé mbwóg áte tɛ̀ngɛnɛ Jɔ̀nɛ áyā́le ambíi áá adii mod a bwām awɛ̀ asáá. Né-ɔ́ akɛ̀ngé mó bwām, ábel bon dyam dé mbéb déebɛ̀nlád mó. Adáá'áá mó awóglɛn kɛ̀nɛ́ɛ́ édíi bán pónde tɛ́ɛ nze anwóglɛn mó, atagé'áá áte á mewɛ̀mtɛ̀n-tɛ̀ bwámbwam. ²¹ Kááɛnɛ á asóg, Hɛ̀rɔ̀dyasɛ ankũd nzii echě áhɛ̀dɛ́'áá. Nɛn ábédé epun-ɛɛ Hɛ̀rɔ̀dɛ ábélé'áá ngande áwɛ̀mtɛ̀n epun-ɛɛ ánychyā́adtɛ̀. A ngande wɛ̀, Hɛ̀rɔ̀dɛ anlɛ́bɛ́ ábɛ̀ bad bém̀báá bɛ̀ ngómenaa, bad bém̀báá bɛ̀ sánze, ne kase é bad é mbwɔ̀g á Galilia. ²² Echɛ̀ epun mwān a mmwaád awɛ̀ Hɛ̀rɔ̀dyasɛ anhyɛ̀ aság esáke. Nê dénwɔ̀gɛ̀d Hɛ̀rɔ̀dɛ ne ábɛ̀ beken menyɛ̀ngɛ. Né-ɔ́, Kān Hɛ̀rɔ̀dɛ ansɛ̀dɛ̀d ane mwān a mmwaád aaken, “Cheé édáá wɛ́ɛ̀ níbe wɛ́? Mɛ̀bɛ̀ wɛ́ kéchéé echě éhɛ̀dɛ́ɛ́.” ²³ Nɛn démbɛ̀l ammwé melɛ̀, álāngɛ̀ mó áá, “Mmwāg melɛ̀ mɛ́ɛ́, mɛ̀bɛ́ɛ́ wɛ́ kéchéé éche éhɛ̀dɛ́ɛ́. Ké epɛ̀d é mbwóg échɛ̀m échɛ̀ níkamlanné.” ²⁴ Né-ɔ́ ane mwān ankɛ̀ nyaá asɛ̀dɛ̀d aaken, “Cheé méhɛ̀dɛ́nné mó?” Dɔ́o nyaá átímtɛ́né mó áá, “Hɛ̀dɛ́n mó nló níme Jɔ̀nɛ, Ndusɛnɛ.” ²⁵ Hɛ́ɛ ane mwān átíme ámbíd ábwɔ̀g-ábwɔ̀g wɛ́ɛ̀ kān, bon álāngɛ̀ mó áá, “Bāg me nló níme Jɔ̀nɛ, Ndusɛnɛ á taplɛ̀t-te hén bɔ̀ɔ̀b.” ²⁶ Nɛn dénwɔ̀gɛ̀d kān Hɛ̀rɔ̀dɛ ndutul bwámbwam, bon ngáne ámmadtɛ̀ melɛ̀ amwé á'sɔ́ wɛ́ɛ̀ ábɛ̀ beken, enkɛ̀nhɛ̀nlé mó nló níme Jɔ̀nɛ abáan. ²⁷ Hɛ́ɛ álómé sánze póg áá épɛ̀n nló níme Jɔ̀nɛ. Ene sánze enkɛ̀ á ndáb e mbwɔ̀g, esɛ̀l Jɔ̀nɛ nló, ²⁸ épɛ̀ɛ̀n nímmé nló á taplɛ̀t-te, ábɛ̀ ane mwān a mmwaád. Ane mwān a mmwaád mó-'ɛ ábe nyaá. ²⁹ Ade Jɔ̀nɛ ábe bembapɛɛ́ bɛ̀wógé nê, bɛ̀mpɛ̀, bétéd mó ndim, béke bɛ́lime.

*Yesuɛ adídtɛ́ e'kálé é' bad é'táan
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jɔ̀n 6.1-14)*

³⁰ Bembapɛɛ́ bɛ̀ nlómag ábe Yesuɛ ánlóm̄mɛ̀ bɛ̀nhúu bétán mó bɛ́láá-'ɛ mó mekan mésyā́l níme bɛ́bɛ́lé ne níme bɛ́yágtɛ́. ³¹ Ekud é bad épágé'áá wɛ́ɛ̀ Yesuɛ ne ábɛ̀ bembapɛɛ́ bɛ́timé-'ɛ ámbíd nyaá echě Yesuɛ ne ábɛ̀ bembapɛɛ́ benkɛ̀nwóngé etál ádyé ké ndyééd. Dɔ́o Yesuɛ álāngɛ́é ábɛ̀ bembapɛɛ́ áá, “Syā́a détim á ahángé á hɔ̀m. Bon nyékóme áte mwāmpɛ̀n.” ³² Hê dɔ́o bésólé á bɔ́lɛ-tɛ̀, bon bɛ́timé' á ahángé á hɔ̀m. ³³ Ekud é bad énnýin áde békagké, bɛ̀nchɛ̀m-me bó ábwɔ̀g-ábwɔ̀g. Ábɛ̀ bad bém̀bíd myad ne myad, bɛ́kɛ́ɛ̀n mekuu, bɛ́nyāgɛ̀d á'sɔ́ ne mekuu, bɛ́sɛ́bɛ́ apɛ́ wɛ́ɛ̀ Yesuɛ ne ábɛ̀ bembapɛɛ́ békágé'áá. ³⁴ Ade Yesuɛ ábídé á bɔ́lɛ-tɛ̀ bon anyín ene ndun e mod, antómtɛ́n bó ngɔ̀l abé áyā́le bɛ́bédé néɛ́ ndyɔ̀n ní mbód níme mééwɔ́o nnɛn. Né-ɔ́ ambootéd bó ekud é mekan ayáged. ³⁵ Ade bɛ́n é'bóótédé ahín, ábɛ̀ bembapɛɛ́ bɛ́mpɛ̀ áwɛ̀, bɛ̀hɔ̀bɛ̀

nén bán, “Hén adé á etûn-tê, pón dé emaa-’ε atóm bwâmbwam. ³⁶ Láá ábén bad bétime’ á myad-tê míme médé benben, ábel bèn béchan medyé míme bédyēē.” ³⁷ Bon Yesue antimtén bó aá, “Nyé bó nyébe bó chöm éche bédyēē.” Héé bésedtéé mó bánken, “Ehede wéé séke séchan e’wεle é’ mbwókel é kábpe ébe,* sébe bó, bédyē-yε?” ³⁸ Héé ásedtéé bó aaken, “E’wεle é’tán nyéwóó? Nyéke nyénən.” Ade bémáá anən dóo bélângeé mó bán, “E’wεle é’dé é’taan ne súu ébe.” ³⁹ Héé Yesue álângeé ábē bembapεε aá bébel bad, békaben áte monje ne monje bédyεε á nkáákəə mín. ⁴⁰ Né-óó ábe bad béndyεé ásē, donje á monje, mbwókel é bad, donje-’ε móom mé bad métáan. ⁴¹ Hê dóo Yesue átédé ábē e’wεle é’taan ne échê súu ébe, ánənέ ámín, ásāgnān Dyöb, ákabtáád bó áte, bon ábagé ábē bembapεε aá békabpe ene ndun e mod. Ankabé-’ε ábē bad kááñne échê súu ébe. ⁴² Moosyáál andyé, akód-te. ⁴³ Bembapεε bēnlád e’wεle ne súu éche ênlyăg ásē, enlón e’lón dyöm ne é’be. ⁴⁴ Mesonje mé baachóm ábe béndyεé ene ndyééd mémbe e’kálé é’taan.

Yesue akii á mendíb mín
(Mat 14.22-33; Jón 6.15-21)

⁴⁵ Melemlem mé pón dé Yesue anláá ábē bembapεε aá bésól á bǎle-tê, békag á’sō á Betsaida, á múde mé edib-é-nzab míminíí. Ade békagké nê, anláá ene ndun e mod aá bésūē’ áwab mendáb. ⁴⁶ Ade Yesue ámáá bó alyágtεn, anchágé á ekone mín, ákáne. ⁴⁷ Néε ngukél épédé, Yesue ábē bembapεε bēmbēēn bǎle átíntê e edib, Yesue-’ε abé á nkin mwēnpεn. ⁴⁸ Annyín aá ábē bembapεε bétage ákeεn bǎle áyāle epub é ngíne émbíd bó á’sō-te. Né-óó, dyam-éε adé epəg-ne-ngwa ankě bó atán, ákag á mendíb mín. Ahedé’áá aá mótom bó ámín. ⁴⁹ Bon anyín áde bényíné akag á mendíb mín, bēnwēmtēn bán nwú móo ríd. Héé bébóótédé abón. ⁵⁰ Bébóné’áá áyāle áde bényíné mó, mbwóg ménkōb bó moosyáál bwâmbwam. Abwōg-ábwōg Yesue anláá bó aá, “Nlém mééhūnē nyé, meé ndé. Nyéebáá’.” ⁵¹ Héé ásólé á bǎle-tê wéε bēmbēē, epub-pe énsōg atóm. Yál enkóm ábe bembapεε áte bwâmbwam. ⁵² Yál enkóm bó áte áyāle bēnkēnsónjtēnné chöm-éε menyáké míme ámbenlé ádíde e’kálé é’ bad é’taan rílúmtéé. Bēnkēnhenlé-’ε achem.

Yesue achōjté bad
bé nkole á Genesaret
(Mat 14.34-36)

⁵³ Néε béchápé edib-é-nzab, bēmpě á múde míminíí, á mbwóg e Genesaret. Ahed-taá bēntə́-’é bǎle. ⁵⁴ Bébídé-’áá á bǎle-tê bídén bad béchēm-me Yesue. ⁵⁵ Héé bényágté mbwóg áte esyáál bépēmē bad bé nkole á mekále mín, békεεné’ hōm téé áde bēnwōgkē bán Yesue adé. ⁵⁶ Hōm téé-’ε áde Yesue ánkeé, á myad mémháá ne mésad, ne wéε bad bélóó á nzag-tê, bad bépééné’áá bad bé nkole wéε bad bēbúdé aladen á dyad-tê ákáab nyonje. Néε bēmpεénné bó, béchāā mó bán ámwε bad bé nkole bésiten ké mesó mé mbóté míme. Né-óó bad bé nkole bésyāál ábe bēnsitén míme mesó mé mbóté béndyεé bwām.

7

Ayáged dé betaa
(Mat 15.1-9)

¹ Befarisia ne donje dé bemeléede bé mbéndé ábe bēmbíd á Jerusalem bēnləñnéd Yesue áwóglεn mó. ² Bēnnyín bán donje dé bembapεε ábe Yesue bédyág medyé ne mekáá mé mbinde, nédē béewobpe’áá mekáá nyaa échē Befarisia bēhóbéé bán bétāñgéné awobe. ³ Befarisia ne bad bé Israel ábe bélyágé ásē bésyāál bēhídē ayáge áde bēnkudté wéε ábāb betaa. Bēdyāgkē

* **6:37** Mbwókel é kábpe ébe: ébédé nsábe mí mod nhóg áyāle ngən waam.

ndyééd ésebán béwóbpé mekáá nyaa echě etāngéné. ⁴ Póndé echě mod ábídeé á dyōn-tē, eedyágkě chōmchōm ésebán asébpé yāl awobe. Mbéndé éde-’ε ámpē hiin échě behídeé, nēngáne awobe á bwēm bwām. Bwēm nēngáne kōb, mbeé, kúmbe é e’kii, ne bwēm née mebendé. ⁵ Hée Befarisia ne bemeleede bé mbéndé bésēdtéé Yesue bánken, “Cheé ékáá boŋ ábōŋ bembapēé béēhídē’ ayáge áde ábēd betaa bétēdnédé sé? Bedyág ndyééd áde béewopēé mekáá nyaa echě éhēdnadté.” ⁶ Yesue antimtén bó aá, “Nkal é’daádāŋ Yesayaa antāngén áde ánhōbpē ne e’yale ábe Dyōb dénlōmēnnē mó tāngene nyé bedogbadé, ngáne éténlédé nén,

‘Abēn bad bébage με edúbé é nsal ngēn, boŋ nímab nlém méesaá áwēm.

⁷ Edúbé éche bébageέ με éesaá dyaandyam, áyāle béyágte bad áhíd mbéndé é baányoŋ byánán édii mbéndé é Dyōb.’

⁸ Nyētēdté mbéndé é Dyōb boŋ pen nyēhíde ayáge á baányoŋ.” ⁹ Hée Yesue ábádeé aá, “Nyēbenlad mwane áte de mbéndé é Dyōb ábel nén nyēhíde ayáge ádēn dēn. ¹⁰ Mosēé ahóbé aá, ‘Béé sóó ne nyoŋ edúbé.’ Ahób-pe ámpē aá, ‘Kéznéé awě ahóbé sáá ké’ε nyaá dyaam dé mbéb áyāl bétāngéné béwúú mó.’

¹¹ Boŋ nyēyágte nén bán nzé mod awóó chōm éche antāngēnnē sáá ké’ε nyaá awōŋgen boŋ ahóbé aá, ‘Echén chōm édé Kóban,’ (Nē adé bán édii chōm é Dyōb), ¹² né eewóó’ε nzōm áwōŋgen sáá ké’ε nyaá. ¹³ Né-ζó, áde ayáge áde nyébageέ bad ábélé nyéetédéé eyale é Dyōb née dyaam. Mam méde-’ε ámpē hiin née nímén míme nyébeléé.”

*Mam míme mébele boŋ
mod eesáá’ á’sō é Dyōb
(Mat 15.10-20)*

¹⁴ Hée Yesue áchēnléé ene ndun e mod boŋ álāngē bó aá, “Nyéwóglēn, nyésōŋten-ne με. ¹⁵ Chōmchōm éesaá éche ébídé á ebwóg boŋ née ésólé mod áte ébel mó abé mbinde á’sō é Dyōb. Boŋ chōm échě ébídé mod áte chōó ébele boŋ abé mbinde á’sō é Dyōb.”* ¹⁷ Yesue anchené ene ndun e mod, asól á ndáb-te. Dóó ábē bembapēé bépédé boŋ bélāngē mó bán átānled bó ene ngan. ¹⁸ Hée Yesue ákwēntanné bó aáken, “Nyémpē nyéesōŋtánné-yε? Nyéenyínéé nén bán kéchéé éche ésólé mod áte, éche ébídé á mbíd e ebwóg, ébeléé-se mod abé mbinde á’sō é Dyōb-ε? ¹⁹ Ngáne ésóléé mod áte, éepagkě mó á nlém-tē. Ebelé ésud mó dásō á abum-tē ébíd-te.” (Yesue anhób nē álúmed nén aá ndyééd ké ehéé eboó adyé.) ²⁰ Ambád aá, “Chōm échě ébídé mod áte chōó ébele boŋ eesáá’ á’sō é Dyōb. ²¹ Ayāle, á nlém ní mod-tē dóó mewēmtēn mé mbéb nēngáne akáb dé mesón, echīb, ne ewúen bébídéé. Mmē mewēmtēn móó mébelte mod mbéb. ²² Akáb dé mesón á ndáb e’wóngé, abé dé metag, ne abel á mam mé mbéb mémpēe nēngáne edogkě, ábel mbinde é mekan, akón á bad, akal á bad metóm áyāl, abé á kúmbe ne abel dé e’yókél é’ mekan. ²³ Mmēn mam mé mbéb mésyāāl mébídé mod á nlém-tē mébelé-’ε mod eesáá’ á’sō é Dyōb.”

*Adúbe dé nken-a-mmwaád
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Dóó Yesue ásyāngé boŋ ákäg á eped é mbwóg echě enchiitén myad mé Tire ne Sidōn. Hée ésólé ndáb póg, eéhede’aa-’ε aá modmod ábii aá módē áwēdte. Ké nē bémbē bébii. ²⁵ Née mmwaád nhóg awě edāádāŋ é mbéb ébédé awe mwān a mmwaád áte áwógé bán Yesue adé áhed, ampē ákwē-’ε mó á mekuu. ²⁶ Ane mmwaád abédeé mmwaád a alon á Grikiá awě béchyáá á ped e mbwóg e Siria echě béchágéé bán Fonisia. Hée ácháá’ε Yesue aá ábíded

* **7:15** Donje á kálag dé’só ábádé nchoo 16: “Kéznéé awě awóó metúu áwóg.”

mwän échê edǎǎdǎŋ é mbéb áte. ²⁷ Boŋ Yesue ankwentén mó aá, “Sé sébe sédide bëndem. Eesaá bwâm átéd ndyééd e bǎnbǎn ábwēme mbwé.” ²⁸ Ane mmwaád ankwentén aá, “Nê dën a-Sǎŋ, boŋ kǎŋne mbwé echê edyēé á tébele-sé ebelé edyé píuted é medyé éche bëndem behúnté.” ²⁹ Dóo Yesue álǎŋgeé mó aá, “Ayǎle échén ehób éche éhóbé nén, ehele ésūē wε á ndáb. Edǎǎdǎŋ é mbéb éche ébéde awoŋ mwän áte étédte mó.” ³⁰ Né-ǎó, ane mmwaád ansú á ndáb, atán nēŋgáne mwän ánǎŋgé á anon mín. Echê edǎǎdǎŋ é mbéb êmmäd mó atede.

*Yesue achōŋté mod awě
eewōgne'aá, eehóbé'aá-ε dyam bwâm*

³¹ Héε Yesue áhídté á mbwóg e Tirε, átimé á Sidon á pεd e edib é Galilia, átimnád á pεd e mbwóg e Myad Dyóm. ³² Bad behóg bēmpεén mod áwē awě eewōgne'aá, eehóbé'aá-ε dyam bwâm. Abê bad bēnchǎŋ Yesue bán ábân ane mod ekáá á yǎl. ³³ Héε Yesue áhídnédé mó wéε ene ndun e mod édíí boŋ átimēn mó á ahǎŋgé á hōm. Ansóléd memii á metúu míme ane mod, ásob meléed boŋ ásitén mó echém. ³⁴ Héε Yesue ánóné ámín, áheeméd áte, boŋ áhōbē aá, “Efáta,” nê ádé nén bán, “Dibnéd.” ³⁵ Abwōg-ábwōg, ane mod ábootéd-te awógen, echém étyéém mó á nsǎl, ábootéd-te dyam ahób bwâm. ³⁶ Héε Yesue ásíméé bó etúu áte aá béētúbpé modmod ádén akan dīn. Boŋ pónde tée echê áhóbé aá béehóbé', bó-ε bēnabpé bó ahób hóbén. ³⁷ Bad bésyǎal ábe bēnwōg, yǎl enkóm bó áte nyaa echê echabé ámín bwâmbwam. Béhóbé'aá bán, “Abele' mam mésyǎal bwâm. Abele kǎŋne bad bé ndóg bēwōgne', ábele-ε e'bóbé é'hōbē dyam.”

8

*Yesue adídté e'kǎlé é' bad é'niin
(Mat 15.32-39)*

¹ Mmē mesú mēn ndun e mod empée empě wéε Yesue. Ngáne bēnkēnwōŋgé chōm-éε bēdyáŋkē, Yesue anchélé ábē bembapεε, álǎŋgē bó aá, ² “Ndé enén ndun e mod ngǎl áyǎle békébe ne mε e'pun é'láán, bēewóo-'áa chōm éche bēdyáŋkē bǎǎb. ³ Nzé nsúúténé bó nzaa bǎǎb, né bēhūn ásē á nzii áyǎle bó donje á bad bēchábé abíd.” ⁴ Héε ábē bembapεε bétimtanné mó bánken, “Héé mod áhele ákud ndyééd á ehyǎŋge-tê hén echê ékwōg ábēn bad adyé-yε?” ⁵ Yesue ansédéd bó aáken, “E'wεle é'tǎŋ nyéwóó?” Bēnkwentén bán, “E'wεle saámbé.” ⁶ Dóo álǎŋgeé ene ndun e mod aá bēdyεε ásē á ndǎǎb-tê. Héε átédé ábē e'wεle saámbé, ásǎgnǎn Dyōb, ákabtád bó áte, ábagé ábē bembapεε, bó-ε békabpé ene ndun e mod. ⁷ Bēnwōŋ-ε baá nguse bé súu ésad. Yesue annaméd chómpē. Amaá-'aá chó anamed, ábagé bembapεε aá békabe bad. ⁸ Bad bēndyē ene ndyééd, békód-te, kǎŋ élyǎg-ke ásē. Echê enlyǎg ásē enlón e'lóŋ saámbé. ⁹ Mesōŋgé mé bad míme méndyē ene ndyééd mébéde dyam e'kǎlé é'niin. Yesue ansúúd ábē bad áwab mendáb. ¹⁰ Asúúté-'aá bó súútén, asól-le mó á bǎle-tê ne ábē bembapεε, békē-ε á mbwóg e Dalmanuta.

*Befarisia béhede' e'chemléd
(Mat 12.38-42; 16.1-4)*

¹¹ Befarisia bēmpě wéε Yesue bébootéd mó apentén, béhēdné mó e'chemléd ábe é'húú ádyōb. Bébélé'aá nê ákǎg mó. ¹² Héε Yesue áhéémédé áte, boŋ áhōbē aáken, “Cheé ékáá boŋ nyonŋel e'chii éhédé e'chemléd? Ne mbále, nlǎŋge nyé nén mēé, nyonŋel e'chii éekudté e'chemléd ké' ehóg.” ¹³ Héε áchénné bó, boŋ ásǎlē á bǎle-tê, átimé á pεd e edib eníníí.

Esulten é Befarisia
(Mat 16.5-12)

¹⁴ Bɔɔb-pɔɔ, áde bembapɛɛ ábe Yesue bésólé á bǎle-tê, bènchatén e'wɛle awále áyāl. Ewɛle ehóg chěmpɛn chɔɔ bēnlyəgnédte á bǎle-tê. ¹⁵ Hée Yesue álāngɛé bó aá, “Nyétéd pónde ne esulten é Befarisia ne éche Hɛrɔde.” ¹⁶ Dɔɔ békaleé bēn ne bēn bán, “Ahóbé nê áyāle deewānleé e'wɛle áyāl.” ¹⁷ Yesue ambii chǒm éche bēhóbɛé, hée áseɔteé bó aáken, “Cheé nyéhóbɛé áyāle e'wɛle ábe nyéewɔó'é? Káá ne' bɔɔb nyéebí'é ké'ɛ nyéesòhtɛneé-yɛ? Chán nyéléle nlém á abum nén? ¹⁸ Nyéwóó mǐd, nyéenyínnéé-yɛ? Nyéwóó-ɛ metúu nyéewógnéé-yɛ? Káá ne bɔɔb nyéekamtánné-yɛ? ¹⁹ Ade mēnkabpé e'wɛle é'táan ádíde e'kálé é' bad é'táan, e'lón é'tán e'wɛle ábe bēnlyəg ásē ábe nyēnladté bēnlōnné?” Bēnkwentén mó bán, “Dyòm ne é'be.” ²⁰ Ambád bó asɛded ámpɛ aá, “Ade mēnkabpé-ɛ ewɛle saámbé ádíde e'kálé é' bad é'niin, e'lón é'tán e'wɛle ábe bēnlyəg ásē ábe nyēnladté bēnlōnné?” Bēnkwentén mó bán, “E'lón saámbé.” ²¹ Ambád bó asɛded aáken, “Boɔ ké nê nyéesòhtɛneé-yɛ?”

Yesue achòjté mod awě akwedé ndim

²² Yesue ne ábē bembapɛɛ bēmpě á Betsaida. Ahed dɔɔ bad behóg bépééné mod awě akwedé ndim áwē, boɔ béchāá mó bán ábán mó ekáá á yāl. ²³ Yesue anchás ane mod á ekáá, áhidnéd mó á dyad-tê wê. Ansob mó meléed á mǐd, abán mó mekáá á yāl, boɔ áseɔteé mó aáken, “Enyíne chǒmchǒm-ɛ?” ²⁴ Hée ane mod ánóné ámín boɔ áhǎbē aá, “Nnyíne bad boɔ bényínnad nēngáne mel míme mékag.” ²⁵ Hée Yesue ábáné mó mekáá á mǐd ámpɛ. Dɔɔ ane mod ákídté anɔn, mǐd mēndibnéd mó, ábootéd-te anyínen bwám. ²⁶ Yesue ansúúd mó á ndáb, áhǎbē aá, “Wétɔgné-ɛ asól ádyad-tê ámpɛ.”

Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yesue ne ábē bembapɛɛ békágé'áá á myad míme méde á mbwóg e Kaisaria Filipi. Bépédé-'áá á nzii wê, dɔɔ áseɔteé bó aáken, “Nzé-módé bad bó bēhóbɛé bán ndé?” ²⁸ Hée békwentanné bán, “Donge á bad bēhóbɛ bán edii Jone Ndusɛne, bēmpɛe bán Elaijaa, ábíní'-ɛ bán nkal é'dáádəɔn nhóg.” ²⁹ Dɔɔ áseɔteé bó ámpɛ aáken, “Boɔ nyébēn-ne nzé-módé nyéhóbɛé bán ndé?” Hée Petro ákwentanné mó aá, “Wéé edé Ane-awě-Béwógté.” ³⁰ Ade Petro amaá-'áá ahób nê, Yesue ansím bó etúu áte aá béelāngē modmod nyaa e mod echě módíí.

Yesue ahóbé tângene metake míme
ákudté ne kwééd echě áwɛɛ
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Yesue ambootéd ábē bembapɛɛ ayáged, áhǎbē aá, “Mwän-a-Moonyon atəngéné ákūd metake híin. Bad bémáá bé dyad, beprise bémáá ne bemeléede bé mbéndé bēbān'-ɛ mó á yāl. Béwūú mó, boɔ e'pun ábe é'lónténé é'láán, ápuú.” ³² Yesue anhób ádén dyam nyaa echě énkēnkɔɔnédté bó mbále ké póg. Hée Petro átímné Yesue á nkəg, boɔ ákəgé átimed mó áte. ³³ Boɔ Yesue ankuné, ánōn ábē bembapɛɛ. Dɔɔ ákánné Petro áte aá, “Hidé me á'sō-te, a-Satan! Mmoɔ mewēmtɛn méesaá mewēmtɛn mé Dyób, médíi mewēmtɛn mé moonyon.” ³⁴ Dɔɔ Yesue áchénlé ene ndun e mod ne ábē bembapɛɛ, boɔ álāngɛ bó aá, “Kéznéé awě adəó me ahíd, ásob yāl mendíb, ápēm-me áde awɔg áhíde me. ³⁵ Ayāle kéznéé awě ahede áde alongé ason ábōd dó. Kéznéé-ɛ awě abódé áde alongé áyāle echém ne áyāle mímén nkalan ní bwám né ákud alongé áde déemaá'.” ³⁶ Nsyááɔn ríhéé mod ákudté nzé akudé nkòɔsɛ rísyāál boɔ abódé áde alongé. ³⁷ Cheé mod áhɛɛɛ ábe ákɔde áde alongé? ³⁸ Kéznéé awě

ăkwāgēn me ne ábēm e'yale á nyongel e'chii echě ehídne Dyöb nlém m̄be, abé-'e ebébtéd, Mwän-a-Moonyonj mó ámpē äkwāgēn mó á pónde echě ápēé ne ángel échě ésáá ne ehúmé éche Sáá.”

9

¹ Hée álāngēé bó aá, “Ne mbále, nlānge nyé nén mēé, donje á bad áfintē echēn béenyínēnné kwééd d̄id áde bényínēé nēe nkamlēn ní Dyöb n̄pédé ne ngíne.”

Yāl ehānléné Yesue

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ambīd e epun ntóob Yesue ankeén Petro, Jemsē ne Jōne á mbōod echě echabé ámīn. Bēmpen-ēé bēmbē áhed. Awāb e'só-te hē dōo ábē bembapēe bényíné nēe Yesue áhānléné. ³ Mbóté éche ánhēē épané áte, épūbē-'e féréd. Epúbé'áá nyaa echě modmod á nkōjsé éehelēé-se apúbéd. ⁴ Hée bényíné Mosēe ne Elaijaa bēbídé táléd, bōobe Yesue békale'. ⁵ Dōo Petro álāngēé Yesue aá, “A meléed, ébóó ngāne syāā dēdíí hén. Délōn e'bem é'láán, échōn, éche Mosēe ne éche Elaijaa.” ⁶ Petro enkēmbíí'ē chōm éche áhóbēé áyāle mbwóg ní ngíne nīme mém̄bē bōobe baáb á yāl. ⁷ Hē dōo mbag ékúténé bó boj ehób-pe ébídē' á mbag-tē wē nén, “Awem Mwän a nlém nén, nyéwōgne mó.” ⁸ Abwōg-ábwōg dōo bēnóné ekide boj béenyíne modmod ampēe nzése Yesue. ⁹ Ade bēsudēé á mbōod mīn nē, Yesue ansím bó etúu áte, álāngē bó aá, “Nyéelāngé modmod dyam áde nyényíné kóān ne á pónde echě Mwän-a-Moonyonj ápuú'ē.” ¹⁰ Né-ōó, ábē bembapēe bēnkoó áde dyam ne bēn, bēsēdté yāl chōm-ēe mpuu nídíí. ¹¹ Hée bēsēdtēé Yesue bánken, “Cheé ékóá boj bemeléede bé mbéndé bēhóbé nén bán Elaijaa atāngéné asébe dé ape boj Ane-awē-Béwógté āpě?” ¹² Dōo átímtanné bó aá, “Ne mbále Elaijaa atāngéné asébe dé ape atíí-'e mam mēsýāāl. Cheé-ō ékóá boj étenléd á kálag e Dyöb nén bán Mwän-a-Moonyonj äküd metake híin, bad bēbán-'e mó á yāl? ¹³ Boj nlānge nyé nén mēé Elaijaa ammād ape, bēmbēl-le mó ngāne bēndāngé. Nē dénlōnēd mam nīme mēntenléd áyāl e echē.”

Yesue achōjté mwän

awē edāādān é mbéb étagtēé

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Ade bēpédé wēe ábíníí bembapēe bēbédé, bēntān nēe ndun e mod élānnédé bó. Bemeléede bé mbéndé bēpéntānnáá ne bó. ¹⁵ Anyín áde ábē bad bényíné Yesue, menyáké ménkōb bó bwāmbwam. Bēnyyāgéd áwē áleled mó. ¹⁶ Hée Yesue ásedtēé ábē bembapēe aāken, “Cheé nyāābōo nyépentanné?” ¹⁷ Dōo mod nhóg áfintē e ene ndun e mod ákwentanné aá, “A-meléed, mpēéne awēm mwän a mwēnchóm áwōn áyāle edāādān é mbéb édé mó áte, ébéle eehóbēé-'e dyam. ¹⁸ Nzé ékóbé mó, ébelé éhūnēd mó ásē, mehod-te mébídé mó á nsāl. Ene pónde ádyāg mesonj á nsāl, anámēn-ne. Nlāngé-'e ábōn bembapēe mēé bēbided mó chó áte boj bēehelēé.” ¹⁹ Dōo Yesue ákwentanné aá, “Wāā, nyé bad bé' chii, nyéewóó'ē adúbé. Chán mēpēé nyé adyēn hén-ēē? Chán mēpēé nyé awēsén-é? Hyenāād me mwän awed.” ²⁰ Dōo bēpíinédé mó ane mwän. Anyín áde échē edāādān é mbéb ényíné Yesue, ēnsōg ane mwän, éhūnēd mó ásē, áhānlād á ndōob, mehod-te mébídē mó á nsāl. ²¹ Hée Yesue ásedtēé sáá aāken, “A etūn é pónde éhéé ákétāgkē nén?” Dōo sáá ákwentanné aá, “Bootya se á mwēndemé. ²² Eyóggkē mó ahúned á muú-te ne á mendíb-te áwúu mó. Boj nzé dyam áde áde éhelēé-se ébel, ewóg sé ngōl, ewōngén sé.” ²³ Hée Yesue átímténé mó aá, “Wēé nzé dyam áde áde níhelēé se m̄bel-ē? Chōm ésyāāl éhēle ébenled ne mod awē awóó adúbe.” ²⁴ Abwōg-ábwōg dōo ane mwän sáá ákánté ehób ámīn aá, “Ndúbpe, wōngén adúbe ádēm áde déekwognede.” ²⁵ Ndun e

mod enyǝgté'áá áladen áte áhed. Ade Yesue ányíne nê, ankáne échê edǝádǝn é mbéb áte aá, "A-edǝádǝn é ndóg ne é ebóbé, nkamlan we meé ébíd mó áte, weesólé-'é mó áte ámpē." ²⁶ Echê edǝádǝn élébpé-'áá esaád, éságéd ane mwǎn ne ngíne, ébíd-te. Ane mwǎn antim née ndim ní mod kǝ́nǝ donǝe á bad béhǝbē bán, "Awédé." ²⁷ Bonj née Yesue áchǝngé mó á ekáá, áttídē mó ámín, ane mwǎn atyéem-me. ²⁸ Yesue ansól á ndáb-te. Héé ábē bembapēe bésedteé mó á kun-tê, bánken, "Cheé ênkǝnǝ bonj sênkênhêl échê edǝádǝn é mbéb abided?" ²⁹ Ankwentén bó aá, "Mekáne mwǝmpen móo méhele mébídéd enén ndín e edǝádǝn."

Yesue ahóbé ámpē tǝngene eche kwééd
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Yesue ne ábē bembapēe béhídté-'áá hê, bépōn á mbwóg é Galilia. Enkênmwáá aá modmod ábii wéé módíí, ³¹ áyǝle ayǝgté'áá ábē bembapēe aá, "Bébǝ Mwǎn-a-Moonyon á mekáá mé baányon. Bó-'áá béwūū mó. Nzé bémáá-'é mó awúu ápuú ámbíd e epun é'láán." ³² Bonj ábē bembapēe béenkênsonǝténne chǝm éche ánhǝbpē, bébáá'áá-'é mó aseded.

Nzéé atómténé mod ambáá abé?
(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yesue ne ábē bembapēe bēmpǝ á Kapenahum. Ade bépédé, bénsól á ndáb-te. Dóo Yesue ásedteé bó aáken, "Cheé nyéswǝntánnáá á nzii bwéed?" ³⁴ Bonj békênhǝbpé dyamdyam áyǝle bēn ne bēn bépéntánnáá tǝngene mod awǝ atómténé mod ambáá abé áttintē echáb. ³⁵ Héé Yesue ádyéé áse, áchǝgé ábē bembapēe dyǝm ne bébe bonj álangē bó aá, "Kéznzéé awǝ ahede mod a mbáá abé, atǝngéné abé ndimtene, abé-'é mbǝledé a moosyǝl." ³⁶ Hê dóo áttédé mwǝndem bonj áttídē mó áwab tǝnté. Dóo abwáádé ane mwǎn, bonj áhǝbē aá, ³⁷ "Kéznzéé awǝ akobé enén ndín e mwǎn á dǝn ádēm, né akobé me. Kéznzéé-'é awǝ akobé me, eékobéé mmǝn-pen. Akobé kǝ́nǝne ane awǝ alómé me."

Kéznzéé awǝ eetǝngán syánē,
né adé ne syánē
(Luk 9.49-50)

³⁸ Jonǝ anláá Yesue aá, "A meléed sēnnyín mod abídte bad e'dǝádǝn bé mbéb áte á dǝn ádōn, sēnláá-'é mó bán ásǝg abel nê, áyǝle eésáá mod a echon éche syánē." ³⁹ Bonj Yesue anláá bó aá, "Nyéelǝngé mó bán ásǝg abel nê. Mod ké nhóg eésáá awǝ ámad menyáké abel á dǝn ádēm, bonj ámbíd e pǝndé áhǝbē me mam mé mbéb á yǝl. ⁴⁰ Áyǝle, kéznzéé awǝ eetǝngán syánē né adé ne syánē. ⁴¹ Ne mbále, nlǝnge nyé nén meé, kéznzéé awǝ abagé nyé ké kǝb e mendíb ámwé á dǝn ádēm, áyǝle nyédíí bad bé Krǝsto, atǝngéné míme nsábe akud.

Mekǝgsen míme mébelte bad mbéb
(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² "Kéznzéé awǝ abǝlte enén ndín e mwǝndem echê edúbpé me mbéb, ébē mbonj áttǝ mó sǝnǝkalaa aláá á nkǝn, béhúnéd-te mó á edíb é nkwǝ. ⁴³ Nzé échon ekáá ébelte we mbéb, esél chǝ, épim. Edé mbonj we ákud alongé áde déemaá' ne eped é yǝl tómaa we áwónǝ mekáá mébe bonj bébwém we á dǝ-á-muú.* ⁴⁴ Nzé échon ekuu ébelte we mbéb, esél chǝ, épim. Edé we mbonj ákud alongé áde déemaá' ne eped é yǝl tómaa we áwónǝ mekuu mébe, bonj bébwém we á dǝ-á-muú.† ⁴⁵ Nzé ádonǝ dǝd ábelte we mbéb, ehúd dó, épim. Edé mbonj we ásol á

* **9:43** Donǝe á kǝlag dé'só ábádé nchoo 44: Ahed, e'kuu ábē é'dyǝg bad béewǝgkē, muú mímed-te méédímēē. † **9:45** Donǝe á kǝlag dé'só ábádé nchoo 46: Ahed, e'kuu ábē é'dyǝg bad béewǝgkē, muú mímed-te méédímēē.

nkamlen ní Dyõb ne ðid ahóg tómaa we áwõn mĩd mébe bon bébwém we á dũ-á-muú. ⁴⁸ Ahed, ‘e’kuu ábē é’dyāg bad béēwāgkē, muú nímed-te méēðimēē.’

⁴⁹ “Muú ményāā mod ké ahéé á yǎl ngáne nkwě rnyāngēé á ndyééd-te. ⁵⁰ Nkwě mĩbóó, bon nzé mĩbódé alan, chán béhele-se bényīnēd mó ámpē? Nyényine’ nēē nkwě, nyédyēē-’ε ne nsaŋ ne nhóg ne aníní.”

10

*Ayáged tângene anan
dé mmwaád á e’wõngé
(Mat 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Yesue anhidé ádē abwóg á hõm, ampõŋ á mbwóg e Judeya, áchābē á pēd e edīb é Jodan eníní. Ndun e mod epagé’áá áwē, áyāgtē-’ε bó ngáne ámenténné bó ayáged. ² Befarisia bémpě áwē ákag mó. Bēnsedéd mó bánken, “Echēd mbéndé chóchó ebagé kunze nēn mod ánan mwaád á e’wõngé-yε?” ³ Héé Yesue átimtanné bó aáken, “Chán mbéndé eche Mosēē ékaleé?” ⁴ Bēnkwen-tén bán, “Mbéndé echē Mosēē ebagé kunze nēn, mod ábe mwaád kálag echē elúmte nēn bán, e’wõngé é’máá bon ānan mó.” ⁵ Héé Yesue álāngēé bó aá, “E’lél bé nlém á abum ábēn bóó bēmbēl bon Mosēē ábe nyé échén mbéndé. ⁶ Bon se á mbooted, áde Dyõb áhágé bad, anhǎg mmwaád bó mwēnchóm. ⁷ ‘Né-óó, mwēnchóm átedé sáá ne nyan, abé ne mwaád. ⁸ Búmō bad bébe bétim mod nhóg.’ Né-óó, béesaá ámpē bad bébe, bon bédii mod nhóg. ⁹ Né-óó, échē Dyõb áládé, modmod eepáá’.” ¹⁰ Ade bétimé ámbīd á ndáb-te, Yesue ábē bembapēē bēnsedéd mó tângene dyam áde áhóbé. ¹¹ Héé Yesue álāngēé bó aá, “Kénzēé awē anané mwaád bon awõn mmwaád ampēe né akábé asón. ¹² Nzé mmwaád-te atēdté nchóm bon awóó mod ampēe, né akábé asón.”

*Yesue anāmté bēndem
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Bad bēpēéné’áá bēndem wēē Yesue bán ábán bó ekáá á yǎl ānamed bó. Bon ábē bembapēē bēnkānē ábē bad áte. ¹⁴ Ade Yesue ányíné nē, anlīŋ, aláá-’ε ábē bembapēē aá, “Nyétēde bēndem béhyag áwēm. Nyéekáá bó áyāle nēn nyaa e bad nēē bó chókó éwóó nkamlen ní Dyõb. ¹⁵ Ne mbále nlānge nyé nēn mēé, kénzēé awē eékobe nkamlen ní Dyõb nēngáne mwēndem, éesónlé áwēd-te.” ¹⁶ Héé Yesue áládé ábē bán áte, ábānē bó mekáá á nló nhógē-nhógē, ánamtē-’ε bó.

*Nhõn ní bad ne nkamlen ní Dyõb
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Ade Yesue ábwógkē eke ámpē, dók mod nhóg ányágté áwē, abwóg mebóbõŋ áwē e’só-te, bon ásedtē mó aá, “A-meléed a bwām, dyam áhéé ntāngéné abel, ábel nēn níkud alongé áde déemaá?” ¹⁸ Héé Yesue ásedtēé mó aáken, “Cheé ékáká bon échagé mē meléede a bwām? Mod ké nhóg eesaá mod a bwām étōmēé Dyõb dēmpēn. ¹⁹ Ebíí mbéndé éche éhóbē bán, ‘Weewúé’ mod, weekábé asón á ndáb e’wõngé, weechíbé’, weebídé mbõŋ e metóm, weédõgē bad, bēé sóó ne nyon edúbé.’ ” ²⁰ Héé ane mod áhóbēé aá, “A meléed, nhídé échén mbéndé ésyāāl bootya se á mwēndemé.” ²¹ Héé Yesue ánānēé mó chókõŋ ne nlém mé edānge, bon álāngēé mó aá, “Dyam ahóg áhedne we. Kǎg, ésõm bwēm é’syāāl ábe éwóó, étēd nímé mōné, ébe betóótókē bé bad. Nzé ebélé nē, wěkūd nhõn ádyõb. Ene pónde éhye éhíde mē.” ²² Ade ane mod áwógé nē ansudén, asú-’ε ne ndutul á nlém-tē áyāle ambé nhõn bwāmbwam.

²³ Héé Yesue ákúnné mĩd wēē ábē bembapēē bon álāngēé bó aá, “E’lél áte bwāmbwam behõn bé bad ásol á nkamlen ní Dyõb.” ²⁴ E’yale ábe Yesue bēnkōmēd ábē bembapēē yǎl áte. Ambád ahób ámpē aá, “A-baányan élélé áte

bwâmbwam âsól á nkamlen í Dyöb! ²⁵ Edé mwän e akan sánkalaa a nyam née Kamêl âpon á epôn é ndonde tómaa nhon mí mod âsól á nkamlen í Dyöb.” ²⁶ Ade bembapere béwógé nê yäl enkóm bó áte bwâmbwam. Héé bën ne bën behóbéé bánken, “Nzéé-’õ ahéle ákud e’sooson?” ²⁷ Héé Yesue ánoneé bó chóon, bon áhōbē aá, “Ne baányon nēn déehelé se abenled, bon ne Dyöb dyamdyam déelelé áte.” ²⁸ Héé Petro áhóbéé aá, “Nōné’, sētēdté chōm ésyāā́ áhíd we.” ²⁹ Dóo Yesue áhóbéé aá, “Ne mbále, nlânge nyé nēn meé, kénzéé awě atēdté eche ndáb, baányan, nyaá, sáá, bán ne eche mbwóg áyāl echēm, ne áyāl e nkalan mí bwâm, ³⁰ ákūd tómaa ne nê á alongé dé’ chii. Akūd ndáb, baányan, bán, ne mbwóg mbwókél é ngen. Akūd-te kóōne metake á dīn ádēm. Akud-te alongé áde déemaá’ á pónde échē ehúe’ ³¹ Bon bad híin ábe bédé á’sō bōob bélyæg mbíd, híin-ne ábe bēnlyæg mbíd bébē á’sō.”

*Yesue ahóbe ngen eche elónténe
eláán ngáne béwū’ é mó
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Yesue ne ábē bembapere békágé’ áá á akuu á Jerusalem, mó-’áá antómén bó. Yäl enkóm ábē bembapere áte bwâmbwam, mbwóg-ke ríkób bad ábe behídé’ áá bó. Ade békagké nê, dóo Yesue átímné ábē bembapere á nkæg ámpē bon álánge bó mam míme mébenléd ne mó. ³³ Héé áhóbéé aá, “Pón nyébii bán dekag á Jerusalem, áwed-taá bébéé Mwän-a-Moonyon á mekáá mé beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé. Bó-’e bébē mbakú bán atāngéné awě, bébē-’e mó á mekáá mé bad ábe béesē bad alon á Israel. ³⁴ Béwelé mó, besobtád mó meléed á yäl, bēswādtāād mó e’tangú, béwū’-’e mó. Bon ámbíd e e’pun é’láán āpuú.”

*Jemse bó Joné behede’ e’tál
(Mat 20.20-28)*

³⁵ Ámbíd e nê Jemse bó Jon, bán ábe Zebēdie bēmpē wēe Yesue. Ade bēpédé, bēnlā́ mó bán, “A meléed, dyam áde áde séhedéé bán ébele sé.” ³⁶ Héé Yesue ásedtēé bó aáken, “Cheé nyéhēdeé bán míbele nyé.” ³⁷ Dóo behóbéé bán, “Sēhede bán áde wēdyéé’ é ádōn atii dé nkamlen, émwē sédyēe we á nkæg, nhóg á ekáá émbáá aníní’-’e á ekáá é emwēd.” ³⁸ Héé Yesue ákwentanné bó aá, “Nyéebíi’ é chōm éche nyésēdtēé. Nyéēhēl metuné míme mēpēmē apēm-’e? Nyéēhēl edusen é metuné éche mékudté akud-’e?” ³⁹ Dóo bēkwentanné mó bán behēl. Héé Yesue álángeé bó aá, “Nyéēpēm metuné míme mēpēmē, nyéēkūd edusen é metuné échē mékudté, ⁴⁰ bon meewóó’ é kunze āpwēd mod awě ádyéé me á ekáá é mbáá ké’ e á ekáá é emwēd. Dyöb dóo débē nímē metii wēe bad ábe anábnédé mó.”

⁴¹ Ade ábíníi bembapere dyōm béwógé dyam áde Jemse bó Jon bésēdté, bēnlíin bó bwâmbwam. ⁴² Héé Yesue áchāgeé bó moosyāál benben bon álánge bó aá, “Nyébíi nēn bán bad ábe bébyééné née benkamlene bé nkōnsé ne bad bémbáá bé dyad, bēbenlad ngíne ákamlen bad ábe bédé ásē echáb. ⁴³ Bon éetāngeneé abé nē átíntē echēn. Kénzéé awě ahēde aá móbē mod ambáá átíntē echēn, atāngéné abé mbālede awēn. ⁴⁴ Kénzéé-’e awě ábē mod á’sō átíntē echēn, atāngéné abé ntān a moosyāál. ⁴⁵ Ayāle ké Mwän-a-Moonyon eēpedéé aá bad bēbenle mó, bon apedé ábele bad, ábe-’e ádē alongé ákōde bad híin.”

*Yesue achōjté mod
awě ankwē ndím
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Yesue ne ábē bembapere bēmpē á dyad á Jeriko. Ndun e mod ehídé’ áá bó. Ade bēmadté dyad áte nē, dóo bētáné mod nhóg awě béchágé’ áá bán Batimuse. Batimuse abédé-’éé mwän awě Timause. Ankwē ndím. Andyéé á nkæg í nzii,

áchōmē bwēm. ⁴⁷ Ade áwógé bán Yesue a dyad á Nazaret móo atóme' nê, ambootéd abón, áhōbē aá, "A-Yesu, Mwän a mbyaa míme Dabide, wóg me ngol!" ⁴⁸ Bad híin békánné'áá mó áte, bélāngē-'ε mó bán ádib nsəl. Boŋ mó-'ε ambé ábōnē aá, "A-Mwän a Dabid, wóg me ngol!" ⁴⁹ Héε Yesue átyéémé boŋ áhōbē aá, "Nyéchéle mó." Dóo béchénlé, bélāngē mó bán, "Weétāgē áte. Tyéém ámīn achēnle wε." ⁵⁰ Héε ane mod ábwémé kóte wíníí, apádé ásē, ápāg-ke wεε Yesue. ⁵¹ Héε Yesue áseǝtεé mó aáken, "Cheé éhεdeé wεé míbele wε?" Ane mod anhób aá, "A-meléed, nhεde mεé rnyínen ámpē." ⁵² Héε Yesue álāngεé mó aá, "Kāg, adúbe ádōŋ ádíde wε bwām." Abwōg-ábwōg ambootéd anyínen, áhíde-'ε Yesue.

11

Yesue asólé á Jerusalem née kōŋ (Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jōn 12.12-19)

¹ Ade Yesue ne ábē bembapεε békwoógé ape á Jerusalem, benben ne myad mé Betpeg ne Betani á Ekone é Menzab, anlóm ábē bembapεε bébe á'sō, ² álāngē bó aá, "Nyékag á dyad áde áde nyé á'sō nê. Nzé nyésólé sólén nyéētán née bétāngé etum é nchóm a ésel awě mod éedīdēē mbéd. Nyéhune mó, nyéhyεene". ³ Nzé mod asēdté nyé aáken, 'Cheé ékáá boŋ nyébelé nén?' Nyéláa mó bán, 'Sāngwéé atógnéné chó, ālōm-me chó ámbīd ábwōg-ábwōg.' " ⁴ Héε békíí boŋ bétānē' etum é nchóm a ésel éche bétāngé á mmwe-ń-nzii boŋ béhunné'. ⁵ Héε bad ábe béntyēēm benben ne áhed bésεdteé bó bánken, "Cheé nyébeléé nê, nyéhunne échē ésel-ε?" ⁶ Bembapεε bēntimtén bó ngáne Yesue ánhōbpē aá béhōb. Dóo ábē bad-te bétεdté bó bán békag. ⁷ Bēmpεén échē ésel wεε Yesue, bétal chó échab mbóté ámīn boŋ mó-'ε ádiidé'. ⁸ Bad híin bēntāl échab mbóté á nzii-tē ábe mó edúbé, ábíníí-'ε bésēlē' e'kikag é' mií, bétalé' á nzii-tē. ⁹ Bad ábe békágé'áá mó á'sō ne ábe béhíde'áá mó ámbīd béhágé'áá e'saad bán,
"Hosána, Mekεnag!

Nnam mbê ne ane awě apedé á dīn áde Sāngwéé.

¹⁰ Nnam mbê ne nkamlen míme echεd sán Dabide, míme rñhúé'.

Hosána, Mekεnag ne Dyōb áde áde se ámīn!"

¹¹ Yesue apedé-'áá á Jerusalem, asól á Ndáb-e-Dyōb. Ansimén ekíde ésyāāl. Ngáne pónde émmadté atóm, antīm ámbīd á Betani ne ábē bembapεε dyōm ne bébe.

Yesue abagé alín á ngəl ebómán (Mat 21.18-19)

¹² Chān é'bíníí áde béhúé'é á Betani, nzaa enkób Yesue. ¹³ Annyín alín á ngəl nchabnede ne byaá ámīn. Dóo ákíí áhed ányín nzé móhεle se mókud e'pum áwedé-mīn. Ade ápedé áhed enkéntánné epum ké ehóg étōmεé byaá áyāle enén pónde eebédeé pónde echē ngəl échyáá'ε e'pum. ¹⁴ Héε álāngεé ábē bwel aá, "Wéechyáá'ε epum ámpē mbéd." Abē bembapεε bēnwōg áde Yesue áhóbé nê.

Yesue anané bekáb bé nyongé á Ndáb-e-Dyōb

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jōn 2.13-22)

¹⁵ Yesue ne ábē bembapεε bēmpē á Jerusalem. Ade bépédé, ansól á Ndáb-e-Dyōb, ábootéd-te bad ábe békábé'áá dyōn áwēd-te ananted. Ankuné betébelε ábe bad bépénlé'áá mōné ámīn mekuu ámīn, ákūnē-'ε metii míme bad ábe bésómme'áá mbəngé mekuu ámīn. ¹⁶ Enkēmmwáá-'ε aá modmod átómēn

chõm é nyongé ké ehóg á eyáde é Ndáb-e-Dyõb-te. ¹⁷ Hée áyágtéé bó, áhõbē aá, “Eesaá mbále bán éténlédé nén bán, ‘Echem ndáb èchagnéd bán ndáb e mekáne e melon mèsyāāl-ε?’ Bon nyétimté chõ mbwõg mé bechíb!” ¹⁸ Beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé bènwõg áde Yesue áhóbé nê, bébootéd-te nzii ahed áwúu mó. Bon bémbē mbwõg áyāle ndun e mod esyāāl echē embē áhed émbē menyáké ne mekan míme áyágté’áá. ¹⁹ Ade ngukél épédé Yesue ne ábē bembapεε bēnhidé á dyad-tê wê.

Ayáged tângene alín á ngāl ádē dénwē
(Mat 21.20-22)

²⁰ Mbwembwε, áde bétiméé ámbíd, bényĩn ádē alín á ngāl ngáne áwédé káõñne á nkan. ²¹ Hée Petro ákámtné dyam áde Yesue ámbenlé, bon álāngē mó aá, “A-Sāñ, nōné’, alín á ngāl áde wēmbεé ebómán áwédé.” ²² Hée Yesue ákwentanné aá, “Nyédúbe Dyõb ne nlém rísyāāl. ²³ Ne mbále, nlānge nyé nén mēé, kénzēé awē ālāā enén mbōod aá, ‘Hidé ásē, éhũn á edíb é nkwē-te’ bon adúbé ne nlém rísyāāl aá dyam áde móbóbéé débēnléd ésebán apide’, né débēnléd. ²⁴ Né-õó, nlānge nyé mēé kéchéé éche mod ásédte Dyõb á mekáne-tê, bon ádúbe nén aá mōõkud chõ, ákũd-te chõ. ²⁵ Póndé ké ehéé échē étyéémé wéé mókannε’, nzé ewánléné mod melingá, élagsen mó, ábel nén awõñ Titée awē adé ámĩn mó-’ε ámpē alagsen wε rĩmon mbéb.”*

Hée kunze eche Yesue ébidé?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Yesue ne ábē bembapεε bēmpē á Jerusalem ámpē. Ahyómmé’áá á Ndáb-e-Dyõb-te. Hê dõó beprise bémbáá, bemeléede bé mbéndé ne bad bémbáá bé dyad bépédé áwē. ²⁸ Dõó bésedteé mó bánken, “Kunze ehéé éwóó ábel rĩmén mekan? Nzé-módé abagé-’ε wε ene kunze?” ²⁹ Yesue ankwentén bó aá, “Mésédéd nyé dyam ahóg. Nzé nyékwēnténé dó, né mε-’ε mēlāā nyé kunze echē rĩwóó ábel rĩmén mekan. ³⁰ Nzéé ambē Jõne kunze ádusen bad? Dyõb-ε ngé baányon?” ³¹ Bēn ne bēn bēmbbootéd apentεn bánken, “Nzé dehóbé nén bán ‘Jõne echē kunze enhúú ne Dyõb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-õ enkññ bon nyénkëndúbé mó?’ ³² Bon nzé dehóbé bán, ‘Echē kunze ehúú ne baányon?’ ” (Béwógé’áá bad mbwõg áyāle bad bésyāāl bēndúbé bán Jõne abédéé nkal é’dāádāñ.) ³³ Né-õó, bēnkwentén Yesue bán, “Séebii’ε.” Yesue mó-’ε antimtén bó aá, “Né ké mε-’ε ámpē méeláá’ε nyé kunze echē rĩwóó ábel rĩmén mekan.”

12

Ngan e bebel-bé-nsón
ábe bebébé nlém á abum
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Hée Yesue ábóótédé ngan abenled ákalεn bó. Anhób aá, “Mod nhóg ankwēl nzag e e’pum é’ mel ábe bēbenléé mĩm. Ankág chõ, ábel bwāl wéé béminéé ábē e’pum é’ mel ábel mĩm, alón-’ε ebem wéé bédyεε’ε áwēd-te ánan menõn. Ambē ene nzag wéé bad ábe bóbóó békāb mbote áte, ákē á alon démpēe. ² Néé póndé épédé echē bépádeé e’pum, ane nwóó-nzag anlóm awē mbāledε wéé ábē bebel-bé-nsón ákobe mó ádē asii dé e’pum. ³ Hée ábē bebel-bé-nsón békóbé ane mbāledε, bēwānēn mó, bésúúd-te mó ámbíd ne mekáá mé ngēn. ⁴ Dõó ane nwóó-nzag álómé mbāledε ampée. Bēnlõgēn mó á nló, bēwógéd-te mó e’són. ⁵ Nwóó-nzag ambé alóm mbāledε ampée, ábē bad bēnwū ane ámpē. Bēmbēl

* **11:25** Donje á kálag dé’só ábádé nchoo 26: “Nzé nyéélagsán bad bēmpēe mbéb, ké awen Titée awē adé ámĩn éelagsinné nyé rĩmēn mbéb.”

melemlem ne ekud émpēe, bébomé donge, béwūē-ε ábíníí. ⁶ Mod awě anlyəg mó alóm abédéε awe mwän-a-mwENCHÓM awě ándəŋgé bwámbwam. Kóəŋne á asóg, dóo álóméε ane mwän ne mewēmtən nén aá, ‘Ngáne ádíí awem mwän, bébē mó edúbé.’ ⁷ Boŋ áde ábē bebel-bé-nsón bényíné néε ane mwän áhúé’ε, dóo bēn ne bēn béhóbεé bán, ‘Ndyé-a-mbwóg nén, nyéhyag déwúu mó ábel nén eche mbwóg ésuuned syánē.’ ⁸ Héε békóbé mó, béwūē’ mó, bébwém-mε mó ndim ámbíd e e’ké.” ⁹ Héε Yesue ásedtεé aáken, “Bəəb-pəó, cheé nwóó-nzag ábenlé ábē bebel-bé-nsón? Apě awúú bó, ábē-ε ene nzag wéε bebel-bé-nsón bēmpēe. ¹⁰ Eyale é Dyöb éhóbe nén aá,

‘Aláá áde belóŋ-bé-ndáb bēnchenεé, dóo átímé aláá dé etógnén abé.

¹¹ Sáŋgwéé mó abelé nén, édé-ε syánē menyáké á díđ-te. Nyéēláá’ε nê-yε?”

¹² Né-óó, bad bémháá bé Israel béhédé’áá Yesue akób áyāle bémhá bán áyāle echāb dóo ákálé enén ngan. Boŋ bémhē mbwóg áyāl e ene ndun e mod embé áhed. Né-óó bēntéde mó béke.

*Nsədtéd t̄ŋgene asaa á táásε
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)*

¹³ Bēnlōm Befarisia ne bad bé epepé éche Hεrəde áke dé asεded Yesue dyam ábel nén békóben mó awusé. ¹⁴ Héε bēpédé áwē boŋ bēlāŋgē mó nén bán, “A meléed, sébíí nén bán ekale mbále. Weékwognádté modmod. Weebáá-ε bad mesó mé mbóm. Boŋ ekonje bad mam mé Dyöb ayóged. Mbéndé eche syánē ehóbe nén bán désanje’ táásε wéε Kaisεε, kəŋ e Roma-yε?” ¹⁵ Boŋ Yesue anchēm mímb medogké, héε ásedtεé aá, “Cheé nyékəgεé mε. Nyéhyiined mε mənέ mé ekii rínən mó.” ¹⁶ Héε bēpééné mənέ mímed boŋ ásedtεé aáken, “Ediídŋŋε éche nzéé chén, díŋ áde nzéé-ε dén?” Bēnkwenťén mó bán, “Abe Kaisεε.” ¹⁷ Dóo álāŋgεé bó aá, “Nyébag-kóó Kaisεε éche édé éche Kaisεε, nyébag-ke Dyöb éche édé é Dyöb.” Ade bēwógé nē, yāl enkóm bó áte.

*Nsədtéd t̄ŋgene mpuu
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)*

¹⁸ Besadusia bēmpě wéε Yesue. Béndūbē bán mpuu méesaá ámbíd e kwéed. Dóo béhóbεé bán, ¹⁹ “A-meléed, mbéndé e Mosεε ehóbe nén bán, ‘Nzé mod awóó mmwaád boŋ awédé áde bó ane mmwaád béepedεé mwän awále, mwānyan a abum ahóg atāŋgéné ane nkúd awóŋ ábel boŋ díŋ áde mwānyan déēbōō.’” ²⁰ Bəəb-pəó, bad bēbédé mod saámbé ábe bémhá abum ahóg. Mod a’só anwóŋ mmwaád boŋ awé áde bó mmwaád ne béepedεé bán awále. ²¹ Mwānyan awě anhíd mó anwóŋ ane nkúd a mmwaád. Mómpē awé áde bó ane mmwaád béepedεé bán awále. Melemlem mé dyam mēmbenléd ne awě alónténé beláán. ²² Kóəŋ bó mod saámbé asyāál bēnwōŋ ane mmwaád bēwé-ε, áde béepedεé mwän awále. Kóəŋne á asóg ane mmwaád mómpē anwé. ²³ Bəəb-pəó á pónde e mpuu, mmwaád awě nzéé ane mmwaád áchəgnédté áyāle bó moosyāál saámbé bēnwōŋ mó?” ²⁴ Héε Yesue átímtanné bó aá, “Nyépane’ áyāle nyéesōŋtεnεé chōm éche eyale é Dyöb éhóbe, nyéesōŋtεnεé-ε ngáne ngíne e Dyöb ésógé abé. ²⁵ Pónde echě bad bēpuú’ε ámbíd e kwéed, mewóŋgé méebáá ámpē. Bad bēbē nēŋgáne áŋgel éche édé ámín, béewóŋnéé. ²⁶ Bəəb-pəó, t̄ŋgene mpuu, kíné nyéēláá’ε á kálag e Mosεε á epeđ echě éhóbe áyāle mwā bwel awě ahyáá’áá-yε? Ahed, éténlédé bán áde Dyöb álāŋgεé Mosεε t̄ŋgene Abrahamε, Aisigε ne Jakəbe ábe bēmmad awé, Dyöb dénhōb aá, ‘Méé ndé Dyöb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakəbe.’ ²⁷ Nē álúmte nén bán bédé á alongé. Dyöb ádíí Dyöb á bad ábe bédé á alongé, saké Dyöb á bad ábe bēwédé. Nyépane’ bwámbwam.”

*Mbéndé ébe éche étómténé etógnén abé
(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)*

²⁸ Meléede a mbéndé nhóg awě ambé áhed anwóg chòm éche béhóbeé. Adě ányíne aá Yesue abagé Besadusia nkwentén ní bwám, ansedéd Yesue aá, “A meléed, átíntê e mbéndé esyāāl, mbéndé ehéé etómténé etógnén abé?” ²⁹ Yesue ankwentén mó aá, “Mbéndé echě etómténé etógnén abé edii mbéndé echě ehóbe nén aá, ‘A-bad bé Israel nyéwóglen: Sánjwéé áded Dyöb, mwěmpen-éé adé Sánjwéé. ³⁰ Edəŋ Sánjwéé ádon Dyöb ne nimon nlem nsyāāl, ne échon edəádəŋ esyāāl, ne nímōŋ mewěmten mésyāāl, édəŋ-’e mó ne echon ngine esyāāl.’ ³¹ Echě elonténé ébe echě chōmpē edé etógnén, edii echě ehóbe nén aá, ‘Edəŋ mwānyon nēŋgāne édásə echon yāl.’ Mbéndé empée eesaá echě etómténé etógnén abé nēŋgāne échén ébe.” ³² Héé ane meléede a mbéndé álāŋgēé Yesue aá, “A-meléed etāŋgéné. Ekalé mbále wéé Dyöb ádii ahóg, Dyöb démpēe déesaá-’e étóméé mwěmpen. ³³ Mod ádəŋ-’e mó ne nímē nlem nsyāāl, ne nímē mewěmten mésyāāl, ne eche ngine esyāāl, ádəŋ-’e mwānyon ngāne ádásə eche yāl, atómténé etógnén abé tómaa ábe Dyöb mende nime béhyāntéé ne mende mémpēe.” ³⁴ Ade Yesue ányíne aá ane meléede a mbéndé ahóbné debyéé, anláá mó aá, “Nkamlen ní Dyöb méechabnedéé wə yāl.” Ambid enē modmod enkēnchū’é Yesue dyamdyam aseded ámpē.

*Nsedtéd tāŋgene Ane-awě-Béwógté
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)*

³⁵ Yesue ayágté’áá á Ndáb-e-Dyöb. Ahed dōó ahóbéé aáken, “Chán be-meléede bé mbéndé béhele béhōbē bán Ane-awě-Béwógté abidé á mbyaa nime kəŋ Dabidē? ³⁶ Dabidē mwēn anhób áde Edəádəŋ éche Esáá émbēē mó áte aá, ‘Sánj Dyöbe anláá awēm Sánjwéé aá, Dyéé áwēm ekáá émbáá káəŋ ne á pōndé echě mébenlé bonj ékəgtéd ábōŋ bad bé ekoyí ámīn ne mekuu.’ ³⁷ Néé Dabidē mwēn ásébpé mó achəg aá Sánjwéé, chán-nō Ane-awě-Béwógté áheleé abé awe mwān?”

*Elébé tāŋgene bemeléede bé mbéndé
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)*

Ndun e mod ewóglannáá Yesue áhed ne menyīŋge bwāmbwam. ³⁸ Ade ayágtéé bó anhób aá, “Nyétéd pōndé ne bemeléede bé mbéndé, bédəə’ mengombe nime ríchábé ahyómēn áte. Bédəə-’e bán bad bélente bó ne edúbé esyāāl á mebwóg néé á dyon-tē nē. ³⁹ Bédəə-’e metii mé edúbé adyēē á ndáb é mekáne, bédəŋ-’e e’tál bé edúbé á hōm á ngande. ⁴⁰ Bédume’ mbwóg é bekúd, bédogné-’e bad ntōŋ-ntōŋ mé mekáne. Békūd nkógsen nime ríchábé ámīn.”

*Mendé mé nkúd a mmwaád
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Yesue andyēé benben ne ntyóg nime béhágé’áá mōné mé mende áte á Ndáb-e-Dyöb, ánóné’ ngāne bad béhāgkē mōné áwēd-te. Ekuđ é behon bé bad béhágé’áá ekuđ é mōné. ⁴² Dōó ntógétōke a nkúd a mmwaád ápédé, bonj áhāg mōné mé ekii nime ndé ké bedáleé bébe. ⁴³ Héé Yesue áchágé ábē bambapēē benben bonj álāŋgē bó aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé meé, nímén ntógétōke mé mmwaád ríhédé mōné tómaa ábén behon bé bad bésyāāl. ⁴⁴ Mōné nime ábē bad béhédé, ndii mōné nime ríchóbé bó ásē, bonj anén mmwaád ne atóg áde ádii, ahédé mōné nsyāāl nime áwóó, nsyāāl nime ámbēē atognan yāl.”

13

*Yesue ahóbé aá
bépāntēd Ndáb-e-Dyöb
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yesue ambíd á Ndáb-e-Dyöb. Ade ábídeé nê dóo awě mbapεε nhóg álāngεé mó aá, “A-meléed nōné’, meláá ne nlóntéd ní Ndáb-e-Dyöb mén mbóó bwāmbwam.” ² Yesue ankwentén mó aá, “Enyíne’ échén ngíne é nlóntéd-ε? Aláá ké ahóg déelyǎgké ámín e waáb, bépāntēd mó áte mésyāāl.”

*E’bébtéd é’ mekan ábe bēbenléd
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)*

³ Yesue ankě adyεε á ekone é Menzab mín. Echē Ekone ébédé á müde ní Ndáb-e-Dyöb. Ahed dóo Petro, Jεmε, Jōne ne Andreyā bépédé boŋ bélāngē mó wée bóbōo bēnpεn bēbédé bán, ⁴ “Láá sé pónde echē nímén mam mébenlédte, éláa-’ε sé e’chemléd ábe bélūmēd bán pónde echē mébenlédte epedé.” ⁵ Yesue anláá bó aá, “Nyétēd pónde nyéēmwāg-ke se modmod ádog nyé. ⁶ Bad híin bépě á dīn ádēm bēhōbē bán, ‘Mε-εé ndé Ane-awě-Béwógté.’ Bédōg-ke bad híin. ⁷ Nzé nyēwógé bán nzum éwante’ ké’ε nyēwógé nzunze é nzum, nyéētāgē áte. Nén átāngéné abenled, boŋ nê déelūmtēē nén bán asóg áamá aε. ⁸ Aloŋ ahóg détyēmēn ádíníi nzum. Nkamlεn nhóg-ke rítyēmēn nímíníi. Ndōob eēnāŋned mebwóg ne mebwóg, nzaa-’ε ēbē. Nén débē nēŋgáne mewε mé’sō míme mmwāád áwógεé nzé ahede achyáa. ⁹ Nzé nímén mam mébóótédé-’ε abenled, nyétédεn yāl pónde áyāle békōb nyé, bébe nyé á mekáá mé bad bé kóte. Béwanén nyé á ndáb é mekáne, nyétyém-mε á nkáásé á’sō é’ benkamlεne ne kāŋ é bad á yāl echēm. Nén débēnléd ábel nyékale bó nkalaŋ mí bwām. ¹⁰ Bétāngéné née bésébpé nkalaŋ mí bwām akal meloŋ mé nkōŋsé áte mésyāāl, boŋ asóg dépě. ¹¹ Nzé békóbé-’ε nyé boŋ bépééné nyé á kóte, nyéētāgē áte, áyāle dyam áde nyéhōbpē. Nzé ene pónde epedé, nyéhōb kéchéé echē ébagnéd nyé, áyāle dyam áde nyéhōbpē débíd ne Edāádāŋ éche Esáá saké ne nyé. ¹² Bad bébagé baányāŋ á mekáá mé bad bémpēe áwúu bó. Besáá-bé-bān bēbēl melemlεn ne ábab bán. Bān-ne ámpē békunnén besáá bóobe benyáá yāl ábel béwúu bó. ¹³ Moosyāál ākōó nyé áyāl e dīn ádēm. Boŋ kenzéé awě ākaán nímē metake nlém kóáŋ ne á asóg, ākūd e’sóoŋ.”

*Dyam dé ébébtéd
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ “Nyéenyīn née ekúkú é akan éche épεene e’sōn á’sō é’ Dyöb édíi wée énkētāngénné abé.” (Nyé ábe nyéláa’ nímén mekan nyésōŋten mó bwām.) “Nzé nyényíné nê, bad ábē bédé á Judeya bétōm mehélé, béke bésōom á e’kone mín. ¹⁵ Mod awě adé á nnoŋ ní ndáb mín eētōgné ake á ndáb-te átéd chōmchōm. ¹⁶ Mod awě mó-’ε adé á nzag-tē, eétimē ámbíd átéd eche sōte. ¹⁷ Ebē ebébtéd ne bebaád ábe bēbē nkog ne ábe bémwāŋtē nímē mesú. ¹⁸ Nyékāne nén bán, nén déebenlād ne nyé á pónde e nkóg áde ahéb ádíi ngíne bwāmbwam, ¹⁹ áyāle ndāŋge echē ēbē ábē e’pun, ēbē ndín echē eébéde mbéd bootya Dyöb áhoge nkōŋsé aε epun é’chii. Dyamdyam née áde déebenléd-taá ámpē mbéd. ²⁰ Boŋ Sāngwéé amaá ábē e’pun é’ metake asél áte. Nzé énkēmbé nê, né modmod échonǵé. Boŋ á etútú é bad ábe ápwédé, asélé ábē e’pun áte. ²¹ Ene pónde nzé mod alāngé nyé aá, ‘Nyénōne’, Ane-awě-Béwógté mōnén’ káa, ‘Nōné’ mōníníi,’ nyéedúbpé’. ²² Bad híin bēbíd, bó mod té ákalé metóm aá móo módē Ane-awě-Béwógté. Bekal bé’dāádāŋ bé metóm ámpē bēbíd. Bébelé menyáké, bélūmtē-’ε e’chemléd híin. Bébel nén ábel boŋ bédog bad ábe Dyöb ápwédé, nzé nzii edé ádog bó. ²³ Nyétēd pónde. Nlāngé nyé nímén mam mésyāāl á’sō é’ pónde.

*Epe é Mwän-a-Moonyon
ne asóg dé nkõjsé*

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ “Abê e’pun-ne, áde pónde e ndange ne étómmé tómmén
‘etondεε ákwε ehíntén,
ngõn-ne esóg apen,

²⁵ betintine bébíd ámín behūn ásē,
ngine-’ε éche édé ámín énəjnéd á e’dii.’

²⁶ Ene pónde dǎo bényinnē néε Mwän-a-Moonyon áhúé’é á mbag-tê ne ngum
ne ehúmé é ngine. ²⁷ Alōm éche ángel á metónge mé nkõjsé mésyāāl méniiin,
álad bad ábe Dyōb ápwédé áte, bootya atónge dé nkõjsé ahóg ápe ádínií.

*Yesue ad bad bétéd
elánsén ne alín á ngəl*

²⁸ “Nyétéd elánsén ne alín á ngəl. Nzé ngen ébóótédé byaá békǎālē abided,
nyêbele nyébíí bán nchoŋ rídé benben. ²⁹ Melemlem nzé nyényiné nímén
mekan mésyāāl mébenlad, nyébii nén bán, Mwän-a-Moonyon akwogé ape,
adé-’ε benben. ³⁰ Ne mbále, nlänge nyé nén méé, enén nyonŋel e bad éđii ebé
ámín boŋ nímén mekan mésyāāl mébenlad. ³¹ Nkoŋ ní mín ne nkõjsé bémaá
boŋ ábēm e’yale bébē abé ne abé.

*Modmod eebii’ε epun
éche Mwän-a-Moonyon ápeé*

(Mat 24.36-44)

³² “Modmod eebii’ε epun pen ké’ε pónde echē nímén mam mébenlédté.
Ké ángel éche édé ámín éebii’ε, ké Mwän ámpē eebii’ε. Titée mwēmpen mó
abíí pónde eche nímén mekan mébenlédté. ³³ Nyétéd pónde, nyéboŋsen,
áyāle nyéebii’ε áde ene pónde épεé. ³⁴ Ebē nēŋgáne mod awē anlédé eke ake,
boŋ alyágnéd ábē bembaledε ndáb, ábe nhóg-téé míme nsón, aláá-’ε mod awē
anone’ mmwe mé e’ké aá ábele nsón bwám. ³⁵ Né-ǎó, nyétéd pónde áyāle
nyéebii’ε pónde echē Sánŋwéé a ndáb ápeé. Ahεle ápe ngukél, ké’ε melúde,
ké’ε epog é mbwembwε, ké’ε mbwembwε. ³⁶ Nzé apedé taléd eetəŋgenéé néε
átané néε nyékúnεé. ³⁷ Né-ǎó, sake nyé bēnpen rílängeé ádén dyan boŋ nlänge
moosyāāl méé, ‘Nyétéd pónde.’ ”

14

Béhagke Yesue

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jõn 11.45-53)

¹ Enlyǎg e’pun é’be, Ngande e Nnyíme-ámín ne e Ewεle-é-Ngēn ápe áte.
Bepriε bémbáá ne bemeléede bé mbéndé behágé’áá mwane ákób Yesue á
mesǎm-té, áwúu mó. ² Boŋ bénhōb bán, “Deébēlē nê á mbwε ní ngande áyāle
né bad bépēén epuutéd.”

Béwógté Yesue á Betani
(Mat 26.6-13; Jõn 12.1-8)

³ Yesue ambé á Betani á ndáb wéε Simōne awē ankwē nkole mé meləŋ. Ade
ádyáŋkē ndyééd nê, dǎo mmwaád nhóg ápedé ne apom á dyǎg dé elod é bwám
áde dēnlēl nkun bwámbwam. Adē dyǎg bébēnlé dǎo nád. Hê dǎo ákógté nló
mé epom boŋ ásyǎgé Yesue áde dyǎg á nló. ⁴ Boŋ donŋe á bad ábe bébédé
áhed bēnlīŋ bwámbwam, bésεdté nhóg ne aníníí bánken, “Cheé ékáá boŋ
anén mmwaád ábēbtē’ enén ndín e dyǎg? ⁵ Béhélé’áá-se bésóm ádén dyǎg
nkun míme ríchábé ámín, bétéd nímé mǎné bébē betóótōkē bé bad.” Né-ǎó,
bénhōbēn ane mmwaád bwámbwam. ⁶ Boŋ Yesue anláá bó aá, “Nyéchene

mó. Cheé nyétagtée mó? Aběnlé me kase e dyam echě eboó bwámbwam. ⁷ Betóótōkē bé bad bēbē ne nyé pónđé ésyāāl, pónđé ké ehée echě nyédáá-’e bó awōngēn nyēhele nyēwōngēn bó, me pen méebáá ne nyé pónđé ésyāāl. ⁸ Abelé wée mekáá mēpédé mó. Asyōgē me dyōg á nló áboņsen nlıme nımēm á’sō é’ pónđé. ⁹ Ne mbále, nlānge nyé nēn meé, kéhée áde nkalanı nı bwám mékanlıdté nkōņsē áte nısyāāl, bēhōb dyam áde anēn mmwaád ábélé ákamtēn mó.”

Judas akwenténe Yesue asóm
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Ambıd e nē, mbapēe nhóg átıntē e bembapēe dyōm ne bébe awě bēchágé’áá bán Judas Iskariōde ankě beprise bēmbáá atán ábel boņ áśóm Yesue áwāb. ¹¹ Beprise bēmbáá bēmbē menyiņge ne dyam áde Judase ánłāá’é bó, bēhōb-pe bán bēbě mó mōné. Né-ōó, Judase ambootéd nzii ahed áśóm Yesue.

Yesue ne ábē bembapēe bedyédé
Ndyéed e Nnyıme-ámın

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jōn 13.21-30)

¹² Bōob-pōó pónđé e ngande e Ewēle-é-Ngēn empě. Mbwe mé’sō áde bēwúē’áá bán bé ndyōņ nı mbód áboņsen ndyéed e Nnyıme-ámın, bembapēe ábe Yesue bēntān Yesue, bésēdté mó bánken, “Hée wédāņgē wée séboņsen we ndyéed e Nnyıme-ámın?” ¹³ Dōó Yesue álóméé bembapēe bébe ne nlyágtēn nēn aá, “Nyékag á dyad-tē, mod ábomēn nyé awě apémé apom dé mendıb, nyéhıde mó. ¹⁴ Nzé nyēpedé, nyéláa nwóó-ndáb bán, ‘Meléede ahóbé aáken, Hée toņ e beken édíı echě módyēē ndyéed e Nnyıme-ámın áte ne ábē bembapēe?’ ¹⁵ Alūmēd nyé toņ echě ekálé áte echě bémáá aboņsen, bénábpé-’e áte. Ene toņ edé ámın á ndáb-te. Nyéboņsen syáá ndyéed áhed.” ¹⁶ Hée ábē bembapēe bēhıdté boņ békāg á dyad-tē. Bēntān mekan mésyāāl ngáne Yesue ánłāá’é bó, bēmbōņsēn-ne ndyéed e ngande e Nnyıme-ámın. ¹⁷ Néē ngukél épédé Yesue ne ábē bembapēe dyōm ne bébe bēmpě áhed. ¹⁸ Bedyágé’áá ndyéed á tébele. Pónđé echě bedyákē ndyéed nē, dōó Yesue áhóbéé aá, “Nlānge nyé nēn meé, nyé mod nhóg ábě me á mekáá mé bad bé ekōyı, nyé nhóg awě adyāg ndyéed ne me.” ¹⁹ Nēn dēmbēl bembapēe bēnsudēn bwámbwam. Bēmbootéd mó asēded nhóg ámbıd e anıńıı bán, “Ndúbpe meé saké me.” ²⁰ Dōó átımtanné bó aá, “Mod nhóg átıntē nyé bad dyōm-ne-bébe, mod awě súmō séētōde ewēle á díse-tē atōde ahóg. ²¹ Mwān-a-Moonyoņ áwē ngáne étēnlédé boņ medım ne ane mod awě áśóm mó. Ebágáá bwám ne ane mod nzé bēnkēntōgen mó achyáa.”

Ndyéed echě Sáņgwéé
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²² Ade Yesue ne ábē bembapēe bedyákē ndyéed nē, dōó átédé ewēle, ásāgnān Dyōb, boņ ákabtáád áte, ábagé ábē bembapēe áhōbē aá, “Nyékob nēn, yāl echēm nēn.” ²³ Ambıd e nē, antéd mbwendé nı mım, ásāgnān Dyōb, ábagé bó. Bó moosyāál-le bémwāg. ²⁴ Dōó Yesue álāņgēé bó aá, “Mmēm mekıı mōmēn nıme nısyōgké á nló nı bad hıın. Mmēn mekıı médıı mekıı mé melě mékōōlē. ²⁵ Ne mbále, nlānge nyé nēn meé, méemwáá nımēn mım ámpē káōņ ne epun éche mémwēē mó ekóólé á nkamlēn nı Dyōb.” ²⁶ Bēnkōn nkōņgē mé nsāgnēn. Néē bémáá akón, bēnkě á Ekone é Menzab.

Yesue ahóbé ngáne
Petro ábāņgē mó á yāl
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jōn 13.36-38)

²⁷ Yesue anláá ábē bembapεε aá, “Nyé baásyāāl nyéēnyāgéd, nyétēdē με. Ayāle éténlédé á kálag e Dyōb nén bán, ‘Měwūū nnōn-a-mbód, mbód ésyāāl épántéd áte.’ ”

²⁸ Dóo Yesue áhóbεé aá, “Boη áde ápuúdté με, mēkě á’sō á Galilia áwed-taá nyétānnē με.” ²⁹ Dóo Petro áhóbεé aá, “Ké moosyāāl annyāgéd átēdē με, με pen méetēdēé με.” ³⁰ Dóo Yesue álāngeé Petro aá, “Ne mbále, nlānge με μεé, nkūū nén dēn, nchóm-a-kúb adēhób aá mótō’ ngen éβε wēbāη με á yāl ngen éláán.” ³¹ Héε Petro ábádtēé mó áte aá, “Ké nkāη móo bésēlēε με, méebāηgέ με áyāl mbéd.” Bembapεε ábíníí bésyāāl bōmpē bēnhōb melemlem.

Yesue akánné á Getsemani
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ambíd e nê Yesue ne ábē bembapεε bēnkě á abwóg á hōm áde béchágé’áá bán Getsemani. Ade bépédé Yesue anláá bó aá, “Nyédyεε hén, με-’ε níke níkáne.” ³³ Ankεέν Petro, Jεmμε ne Jōne ákáne. Ndāηge ne metake híin bēmpií mó á nlém-tê. ³⁴ Dóo álāngeé bó aá, “Ndāηge echě edé με á nlém, ehεle-se ewúú με. Nyélyāg hén, nyédyεen με epin.” ³⁵ Ansídé á’sō, abwém yāl ásē, boη ákáanne’ aá nzé nzii edé echě ene pōndé e metake éhεléé se ébāmē mó, ébame. ³⁶ Anhób aá, “A-Tê, Titéε, ehεle ébel kéchéé. Kobén με nímén metuné. Boη ké nê, bēl ngáne ébōηnédē με, saké ngáne ébōηnédē με.” ³⁷ Ade áamáá akáne, antīm ámbíd wéε ábē bembapεε béléán. Antán née békúneé. Dóo álāngeé Petro aá, “A-Simōn, ekúne-’ε? Cheé ékáá boη weéhele awεsen ádyεen με epin ké háwa póg? ³⁸ Nyédyεε epin, nyékāne-’ε ábel nén Dyōb déemwāg-se mekāgsen mépiinéd nyé. Nlém nídáá abel boη ekob é yāl edé mbwóg.” ³⁹ Antīm ámbíd ámpē, áke akáne melemlem ngáne ánsēbēε akáne. ⁴⁰ Ade átímé ámbíd ámpē, antán née békúneé áyāle e’chó bēmbē bó á dīd bwāmbwam. Né-óo bēnkēmbíí’ε chōm éche bēlāngeé mó. ⁴¹ Ade átímé ámbíd ngen éche élónténé éláán dóo álāngeé bó aá, “Nyélyāgé nyékúne’ nyékómme-’ε nyé áte-yε? Nê ákwógé! Pōndé epedé echě bēbεé Mwān-a-Moonyoη á mekáá mé bad bé mbéb. ⁴² Nyépáde ásē dékag. Nyénōne’, mod awě akií με ntúré mó ahúε’ nén.”

Békóbé Yesue
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jōn 18.3-12)

⁴³ Ehób éepedéé Yesue amaa á nsāl boη Judase ápag. Judase abédéε mbapεε nhóg átíntē e bembapεε dyōm-ne-béβε ábe Yesue. Ampě ne ndun e mod. Ábē bad bēnwālē nkwaté ne mbid. Bεpriε bēmbáá, bεmeléede bé mbéndé ne bad bēmbáá bé Israel bóo bēnlōm bó. ⁴⁴ Bōob-pōó, ntúré awe Yesue ammād bó e’chemléd abε aá, “Kéznéé awě méhēε tâl, né mod awě nyéhεdēé mōne. Nyékób mó, nyéchā-’ε mó bwām boη nyékεεne mó.” ⁴⁵ Judase apedé-’aá pεén, átōmē-’ε wéε Yesue. Anhób aá, “A-meléed.” Ahé-’ε mó tâl. ⁴⁶ Héε ábē bad békóbé Yesue, bēwéd-tε mó achā. ⁴⁷ Dóo mod nhóg átíntē e bad ábe bēmbē ne Yesue ádólé nkwaté á abám, née átómté mó, asél-le ntāη awě priε ambáámbáa etúu. ⁴⁸ Héε Yesue ásedtēé bó aá, “Nchīb móo nídíi awě nyépééneé nkwaté ne mbid ahye dé akób-ε? ⁴⁹ Epun téé mbédé á Ndáb-e-Dyōb ne nyé, ní’yāgtē bad, nyéekóbe με. Boη e’yale é’ kálag e Dyōb é’tāηgéné alón.” ⁵⁰ Hê dóo bembapεε bésyāāl bétédte mó, boη bétómé mehélé. ⁵¹ Kódemod póg ebédé áhed, éhídē Yesue ámbíd. Anwáá dāsō esōη é abad chēmpen. Ábē bad bēnkāg bán békōb mó, ⁵² boη antóm mehélé ne nsōb, áchennéd-tε bó échē esōη é abad.

Békáádté Yesue
(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jōn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Bad ábe bénkōb Yesue bēnkēén mó wée Prise Ambáámbáa. Beprise bémbáá, bad bémbáá bé Israel ne bemeléede bé mbéndé bēmpě bēlādēn áhed. ⁵⁴ Ade békēenēé Yesue nē, Petro ahídé'áá mó ámbīd mwā etūn káōñ asól á eyáde éche prise ambáámbáa. Andyéé áhed ne benon bé Ndáb-e-Dyōb, áwālē muú. ⁵⁵ Bōōb-pōō, beprise bémbáá ne bad bé káánsel bésyāāl bēhédé'áá bad ábe bēbīd mbōñ é metóm á nló wée Yesue ábel nēn bēwúu mó, bon bēnkēnkudté ké nhóg. ⁵⁶ Ekud é bad émbīd mó mbōñ é metóm á yāl, bon bēēbédēé nsal nhóg. ⁵⁷ Hée donje á bad bētyéémé ámīn, bon bēbīdē mó mbōñ é metóm bán, ⁵⁸ “Sēnwóg nēe áhóbé aá, ‘Měbootéd enēn Ndáb-e-Dyōb echē baányon bēlóó, nlōñ empée, átīntē e e'pun é'láán echē bēēlōñnēé mekáá.’ ” ⁵⁹ Bon ké nē, échab mbōñ é metóm énkēmbáá nsal nhóg. ⁶⁰ Dōo prise ambáámbáa átyéémé ámīn átīntē e bad bé káánsel, bon ásedté Yesue aáken, “Weewóó'é dyamdyam ahób tñgene dyam áde ábēn bad bēhóbé wē á yāl-ε?” ⁶¹ Bon Yesue andyēé mó ngēn, enkēnkobēé dyamdyam. Dōo ene prise ambáámbáa ésedtéé mó ámpē aá, “Wε-εé edé Ane-awē-Béwógté, Mwān awē Dyōb áde bad bēbagēé edúbé-yε?” ⁶² Hée Yesue ákwēntanné aá, “Mεé ndé, nyēēnyīn-ne ngáne Mwān-a-Moonyon ádyéé á ekáá émbáá é Dyōb a Ngum. Nyēēnyīn-ne nēe áhúé'é á mbag-tē ámīn.” ⁶³ Hée prise ambáámbáa ányábé mbóté álúmed nēn aá mólii, bon áhōbē aá, “Mbōñ éhéé émpēe déhedéé? ⁶⁴ Nyéwógé nēe ásyáá'é Dyōb. Cheé nyéhóbé á yāl echē?” Hée bó moosyāál bēhóbéé bán atāñgéné awé. ⁶⁵ Donje á bad bēmbootéd mó meléed asob á yāl, békūtān mó mīd, bēbōmé mó, bēlāngē-ε mó bán, “Láá-ε sé mod awē abōmé wε.” Dōo bembālede bētédé mó, bon bēbootéd-te mó abōmte.

Petro abáá Yesue á yāl

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jōn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Wée Petro ádyéé áse nē á eyáde-tē, dōo mbālede nhóg a mmwāád awē prise ambáámbáa ápédé. ⁶⁷ Annyīn Petro awále muú. Dōo ásimné mó bon álāngē mó aá, “Wémpē wembé ne Yesue awē abídé á Nazaret.” ⁶⁸ Bon Petro ambāñ échē ehób á yāl, aá, “Meebīi'é, meesōñtān-naá chōm éche éhóbéé.” Amaá-aá ahób nē abíd-te á mmwε. Ene pōndé chēn nchóm-a-kúb antōñ. * ⁶⁹ Dōo ane mbālede ányīné mó ámpē bon ábootéd bad ábe bēbédé benben aláa aá, “Anēn mod adé nhóg awē mómpē ahídé'áá Yesue.” ⁷⁰ Bon Petro ambāñ á yāl ámpē. Eebeméé áte ámpē dōo bad ábe bēntyēēm áhed bēlāngēé Petro bán, “Mbāle chó edé. Edé nhóg awē ahídé'áá Yesue, áyāle ebídé á Galilia.” ⁷¹ Bon Petro ambootéd yāl ebómán abe ámwāg-ke melē aá, “Meebīi'é anēn mod awē nyétúbéé dīn nē.” ⁷² Melemlem mé pōndé nchóm-a-kúb antōñ ngen échē élónténé ébe. Hée Petro ákámtné chōm éche Yesue ánlāā'é mó aá, “Nchóm-a-kúb adēhób aá mótoō' ngen ébe wēbāñ me á yāl ngen éláán.” Hée Petro ábánlé awé, ábooted-te achii.

15

Payledε akáádté Yesue

(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jōn 18.28-38)

¹ Bīn é'sāngé-'áá sāngén, beprise bémbáá, bad bémbáá bé Israel, bemeléede bé mbéndé ne bad bé káánsel embáá e bad bé Israel békób mbom. Bēnhāñ Yesue, bēbāg-ke mó á mekáá wée Payledε. ² Hée Payledε ásedtéé mó aáken, “Wε-εé edé kñ e bad bé Israel-ε?” Yesue ankwēntén mó aá, “Ngáne éhóbé.” ³ Beprise bémbáá bēmbān mó ekud é mekan á yāl. ⁴ Hée Payledε ásedtéé mó ámpē aá, “Weewóó'é dyamdyam ahób-ε? Mmōñ wógé' ekud é mekan échē

* **14:68** Donje á kálag dé'só déewóó'é Ene pōndé chēn nchóm-a-kúb antōñ.

béhóbéé wε á yǎl.” ⁵ Bon Yesue enkênhóbpé dyamdyam. Nê dénkōmēd Payledε yǎl áte.

Bán Yesue atóhéné awé

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jón 18.39-19.16)

⁶ Bɔɔb-pɔɔ, émbē nén bán á Ngande e Nnyíme-ámín, Payledε ammentén mod a mbwɔg nhóg abíded á mbwɔg. Ane mod abágé'áá mod ké ahéé awé bad bēnhédénné mó. ⁷ Ene pónde mod nhóg ambé á mbwɔg awé béchágé'áá bán Barabase. Abédé ne bad ábe béntyēmēn nkamlen ní Roma. ⁸ Dóo ndun e mod épédé wée Payledε, bon bēlāngē mó bán ábel ngáne ámenténé bó abele. ⁹ Héé ásedtéé bó aáken, “Nyéhede' bán, mbídted nyé k̄n e bad bé Israel-ε?” ¹⁰ Abíi áde ámbī' é aá kónjí edé beprise bémbáá áte á yǎl wée Yesue, dóo dénk̄n bon ásedéd bó nê. ¹¹ Bon beprise bémbáá békóné'áá ábē bad bán bēlāa Payledε bán ábídted bó dás̄ Barabase. ¹² Payledε ansédéd bó ámpē aá, “Chán-nō nyéhedeé bán mbel ne mod awé nyéchəgéé bán k̄n e bad bé Israel?” ¹³ Dóo bēlébpéé e'saad bán, “Bomé mó á awɔg.” ¹⁴ Héé Payledε ásedtéé bó aáken, “Ayāle chán? Ebébtéd éhéé ábélé?” Bon bēnnabé abón bán, “Bomé mó á awɔg.” ¹⁵ Né-ɔɔ, ngáne Payledε áhédé'áá aá mókóded ábē bad mewēmten, ambídtéd bó Barabase. Ambě kunze aá, sánze ébɔm Yesue, bon béke bébome-ε mó á awɔg.

Sánze éwélé Yesue

(Mat 27.27-31; Jón 19.2-3)

¹⁶ Sánze éntēd Yesue, békēn mó á eyáde é nkamlene, bēlād-te baáb abíníi áte áhed. ¹⁷ Bēnwāād mó mengombe níme méyəge' níme méwagné mengombe mé k̄n, bēlón-ε ekóté é mechə, bēhé mó á nló. ¹⁸ Dóo bēbóótédé mó awel, bēlenté mó bán, “A-k̄n e bad bé Israel, edúbé ébē ne wε!” ¹⁹ Bébómé'áá mó ntón á nló, bésobtád mó meléed á yǎl, bēbwōgkē-ε mó mebóbón awel mó. ²⁰ Ade bémáá mó awel, bēnhūd mó níme mengombe á yǎl, bétimēd mó éche mbóté chēn á yǎl. Néé bémádé nê, bēnkēn mó áke dēbome mó á awɔg.

Bébómmé Yesue á awɔg

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jón 19.17-27)

²¹ Ade békagké nê, dóo bēbómmé mod awé ambíd á dyad á Sirine. Dín démbē mó bán Simone. Simone abédéé sáá awé Alesandaa bó Refuse. Simone atómé'áá ásol á dyad-tē. Dóo békóbé mó bon bényāgtē mó bán ápēm awɔg áde Yesue. ²² Dóo bēpédé hōm áde béchágé'áá bán, Golgota, awé adé nén bán, “Hōm dé Ebónjél é Nló.” ²³ Áhed bēmbě Yesue mīm níme bēládténé ne bwel ábe béchəgéé bán mía* bán ámwê, bon enkēnkwenténné amwé. ²⁴ Bēmbomé Yesue á awɔg. Bēnsíd mbambú ákab éche mbóté. ²⁵ Mbweimbwe á ngón abog dóo bēbómmé mó á awɔg. ²⁶ Chōm éche bēntenlé á awɔg áwe nló mīn álúmed nzom eché bēbómmédé mó á awɔg émbē nén bán, “K̄n e bad bé Israel.” ²⁷ Bēmbomé-ε bechīb bébe bómpē á awɔg, nhóg á pēd e ekáá émbáá éche Yesue, aníníi-ε á pēd e ekáá é emwed.†

²⁹ Bad ábe bétómé'áá nzii benben ne áhed bēbómé'áá nló, bēbwēmmē-ε mó nzyáñ bán, “Ahâ! Wenhób wéé móɔbōótēd Ndáb-e-Dyōb, wéé mólōñ-ε chó ámpē átínté e e'pun é'láán. ³⁰ Sōñ-ō echon yǎl bɔɔb, ésud áse á awɔg.” ³¹ Melemlem nê dóo beprise bémbáá ne bemeléede bé mbéndé bēwélé'áá mó. Bēn ne bēn bēhóbé'áá bán, “Achōnté'áá bad, bɔɔb eéheleé eche yǎl awōngēn. ³² Mó awé ahóbé aá móo módē Ane-awé-Béwógté, aá móo módē-ε k̄n e bad

* **15:23** Mía: mébédéé bwel ábē bad bēbēnládtáá ásuded mewε. † **15:27** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 28: Adé nén ábēnlédé, e'yale ábē é'ténlédé á kálag é Dyōb bēnlōn. Eténlédé nén bán, 'Bēntōn mómpē á nchoo mé bebel bé mbéb.'

bé Israel ásud-toó ásē á awɔg hê bɔɔb, dényín ábel dédube.” Abê bechíb ábe bemboméé á awɔg nchoo ne Yesue bómpē bésyáá’áá mó.

Kwééd eche Yesue
(*Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jɔn 19.28-30*)

³³ Ade kəd épédé, ehíntén ênkwě hóm ásyāāl, kááj ne á ngáj éláán. ³⁴ Ade ngáj éláán épédé, Yesue anlébé esaád aá, “Elí, Elí, lámá sábatāni.” Nén adé nén bán, “A-Dyɔb ádêm, a-Dyɔb ádêm, cheé ékáká bonj étédte me?” ³⁵ Néé donje á bad ábe bembē benben bəwógé nê, bēnhōb bán, “Nyéwóge’, achēnle Elaijaa aá áhye áwōngēn mó.” ³⁶ Héé mod nhóg ányágté bonj átédé kuchá, átódté’ á ebéntéd é mīm-tê, ásmé’ á ntóŋ bonj áhāg mó á nsəl aá ámwê. Anhób aá, “Nyémwε dényín nzé Elaijaa áhye mó asuded á awɔg.” ³⁷ Héé Yesue álébpé esaád bonj ámīē-’ε nlém.

³⁸ Ene pónde chēn abad áde dēnkāb Ndáb é Dyɔb áte, dēnsalé áte e’ped é’be bootya ámīn kááj ápē-’ε ásē. ³⁹ Adé mod ambáá a sánze awě antyéém Yesue á’sō-te ânɔn mó ányíné ngáne Yesue áwédé,† anhób aá, “Ne mbále, anén mod abédéé Mwān a Dyɔb.”

⁴⁰ Bebaád behóg bómpē bembē nchabnede bēnɔne’ mekan mésyāāl míme mébenlad. Atínté e ábē bebaád, Maria Magdalene, Salome ne Maria awě achyáá Jemse asad bó Joseb, bembē áhed. ⁴¹ Abén bebaád behídé’áá Yesue áde ámbēé á Galilia, bəwōngān-ne mó. Ekud é bebaád émpēe éche bóbɔ bēmpě á Jerusalem chómpē émpě áhed.

Nlíme míme Yesue
(*Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jɔn 19.38-42*)

⁴²⁻⁴³ Mod nhóg abédé awě béchógé’áá bán Josebe. Ambíd á dyad á Arimatia. Anén mod abédéé mod e edúbé a káánsel embáá e bad bé Israel. Mómpē asiné’áá pónde echě nkamlēn ní Dyɔb mépéé. Ngáne émbēē mbwε mé mbonjén (nédé áde mbwε-mé-nkóme-áte nílyágé néé chān), hée ákáá nlém, bonj ápag wée Payledε benben ne ngukél, álāngē mó aá ábe mó ndim míme Yesue. ⁴⁴ Ade Payledε áwógé bán Yesue amaá awé, yəl enkóm mó áte. Héé álómé ane mod a mbáá a sánze achəg bonj ásedté mó ké Yesue amaá awé. ⁴⁵ Ade ene sánze élanğē mó aá Yesue awédé, dɔɔ ákwénténé aá Josebe átéd míme ndím. ⁴⁶ Josebe anchān mbóm. Antéd Yesue ndim, ákāān mó ene mbóm, alímé-’ε mó á soŋ-tê echě bəpwógé aláá áte. Ambíd ene, antínéd aláá á mbáá ákólēn nsəl ní soŋ. ⁴⁷ Maria Magdalene ne Maria awě anchyáá Josebe bēnóné’áá wée bélimméé Yesue.

16

Yesue apuúde
(*Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jɔn 20.1-10*)

¹ Ambíd e mbwε-mé-nkóme-áte Maria Magdalene, Maria awě achyáá Jemse ne Salome, bēnchān dyɔg dé elod é bwām áke dé awóged ndim míme Yesue. ² Mbwεmbwε mé epun é’sō é Sāndé áde enyēn étúbéé dɔɔ békíí á soŋ. ³ Ade békagké, dɔɔ bésédteé nhóg ne aníníí bánken, “Nzée áhūdē syānē aláá á nsəl ní soŋ?” ⁴ Dɔɔ bésádé díd, bonj bényínē bán bémáá áde aláá ahúd. Aláá áded dēnkəl bwāmbwam. ⁵ Héé bésólé á soŋ-tê, bonj bényínē kódemod edyεé á nkəg á ped e ekáá émbáá. Anhé megombe míme mépúbe’. Nén dēnkōbéd bó mbwóg bwāmbwam. ⁶ Héé ene kódemod élanğéé bó aá, “Nyéebáá’, mbíí meé nyéhede’ Yesue, mod a Nazaret awě bemboméé á awɔg. Apuúde, eesaá hén. Nyénɔne wée bēnnaádté mó. ⁷ Nyékag-kɔɔ bɔɔb nyéláa ábē bembapεε, tanje Petro,

† 15:39 Awédé: Donje á kálag dé’só áwóó álébpé esaád, awé-’ε.

bán Yesue apuúdé, ‘Akag-ke á’sō á Galilia. Awed-taá nyényinnē mó ngáne ánlāá’é nyé.’ ” ⁸ Hée bébóótédé anəḡ ne menyáké níme bényíné. Bémbíd á soḡ-tê bébootéd-te anyaged. Béélânge-’áa modmod dyamdyam áyāle mbwóg ménkōb bó.

Nyaa póg echë Kálag e Makose ésógé*

16.9-20

*Yesue alúmté Maria Magdalene yāl
(Mat 28.9-10; Jōn 20.11-18)*

⁹ Ade Yesue áamáá apuu, epəḡ é mbwembwe é epun é’sō é Sândé, Maria Magdalene móo ánsēbēē yāl alúmed. Anén mmwaád móo Yesue ámbídētē e’dáádəḡ bé mbéb saámbe áte. ¹⁰ Hée ane mmwaád ákíi boḡ álāngē bad ábe bóobe Yesue bébágé’áá. Antán née béchyé’é kwééd eche Yesue. ¹¹ Boḡ áde béwógé bán Yesue adé á alongé, bán ane mmwaád anyíné-’é mó, bénkēndúbéé.

*Yesue alúmté ábē bad bébe yāl
(Luk 24.13-35)*

¹² Ámbíd e pónde Yesue anlúmed yāl wée ábē bad bémpēe bébe áde bébídéé á dyad-tê. Boḡ enén ngen anlúmed yāl nyaa émpēe. ¹³ Hée ábē bad bétímé ámbíd, béke béléáá baáb ábíníi. Boḡ ké nê, baáb bē bénkēndúbéé.

*Yesue alúmté ábē bembapēe
dyōm ne nhóg yāl*

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jōn 20.19-23; Mbel 1.6-8)

¹⁴ Ámbíd e pónde Yesue anlúmed yāl wée ábē bembapēe dyōm-ne-nhóg áde bédyákgē ndyééd. Bénkēndúbéé bad ábe bēnhōb bán bényíné mó áde áamáá apuu. Né-óó, ankáné bó áte áá béēwóó’é adúbe, áá bélélé-’é nlém á abum. ¹⁵ Anláá bó áá, “Nyékag nkōḡsé áte n̄syāāl, nyékanle bad bésyāāl nkalan ní bwám. ¹⁶ Kénzée awē adúbpé boḡ bédusén-ne mó ákūd e’choóchoḡ, boḡ kénzée awē eedúbpe ákūd nkōḡsen. ¹⁷ Bad ábe bédúbpé béwōḡ ngíne ábel mam mé menyáké: bēbídētē bad e’dáádəḡ bé mbéb áte á d̄n̄n ádēm; bēhōbē-’é mehób mékōōlē. ¹⁸ Békōbēn nyə mekáá, éebenlé bó dyamdyam. Ké bēmmwē-’é ké e’wē, ábē e’wē béebenlé bó dyamdyam. Bēbān bad bé nkole mekáá á yāl, bad bé nkole bē bédyēē-’é bwám.”

*Yesue apūmmé
(Luk 24.50-53; Mbel 1.9-11)*

¹⁹ Ade Sāḡgú Yesue áamáá bó n̄m̄n̄n mekan aláa, dōo Dyōb ábélé boḡ ápūmē ám̄n̄. Andyéé Dyōb á ekáá émbáá. ²⁰ Hée bembapēe bēbídé, boḡ béke bēkalé Eyale é Dyōb hōm téé. Sāḡgwéé ambé ne bó, ábē-’é bó ngíne ábel mekan mé menyáké, álúmed nén áá chōm éche bēhōbēé édé mbále.

Nyaa empée echë kálag e Makose ésógé†

16.9-10

[(9) Hée ábē bebaád békíi, boḡ bēlāngē Petro ne bad ábe bēmbē ne mó mekan mésyāāl níme bēnlyāgtēnnē bó, bēsēlē mó esōḡ-esōḡ. (10) Née nê átómé, Yesue mwēn anlóm bad nkōḡsé áte n̄syāāl ákal nkalan ní bwám. Mmē nkalan ní bwám níme n̄sáá, méehəḡlānné. Mmē nkalan ní d̄n̄n nkalan t̄ḡḡene alongé áde débē á ngíndé ne á ngíndé.]

* **16:8** Donḡe á kálag dé’só déewóó’é nchoo 9-20. † **16:20** Donḡe á kálag dé’só ábádé ádén asóg á kálag ámbíd e nchoo 8.

Nkalan̄ mí bwâm míme Yesuε ngáne

Lukasε átélé Ndibned n̄ kálag

Nkalan̄ mí bwâm míme Yesuε ngáne Lukasε átélé n̄lũmte Yesuε ngáne Nsoode awě Dyõb dén̄hõbpē aá m̄õlõmē bad bé Israel. Lukasε ahóbé aá Edæd̄an̄ é Dyõb ch̄õ épwédé Yesuε áp̄een nkalan̄ mí bwâm wée betóótõkē bé bad. Mm̄én nkalan̄ n̄bude ahób t̄n̄ḡene e'boñ bé n̄lém ábe Yesuε álũmteé bad. A mbooted menyin̄ge ményinnédé áde eh̄n̄gé ébídé t̄n̄ḡene ep̄e éche Yesuε, ményinnéd-te á asóg áde Yesuε áp̄ummé ádyõb. Mekan míme Lukasε ákóó awéd áte médii: mekáne, Edæd̄an̄ éche Esáá, mekan míme bebaád bébélé átintē e nsón míme Yesuε ne alagsen áde Dyõb álagsanné bad mbéb.

Lukasε abádé mekan áte w̄en míme médé áyāl e n̄m̄én nkalan̄ mí bwâm d̄emp̄en (N̄õn e'p̄ed é'be ne ntóób á nkabtéd).

Nkabtéd n̄ kálag

Ndibned 1.1-4

Echyáa éche J̄õne, Ndusenε ne éche Yesuε 1.5-2.52

Nsón míme J̄õne, Ndusenε 3.1-20

Edusen ne mek̄agsen míme Yesuε 3.21-4.13

Nsón míme Yesuε á Galilia 4.14-9.50

Nsón míme Yesuε áde áhídté á Galilia ápe á Jerusalem 9.51-19.27

E'pun bé asóg ábe Yesuε á Jerusalem ne benben ne á Jerusalem 19.28-21.38

Akáad áde békáádté Yesuε ne eche kwééd 22-23

Mpuu míme Sán̄gwéé, alúmed áde ánlũm̄edtē bad yāl ne míme mpume 24.1-53

¹ A-Tiofilos, mod a edúbé, ekud é bad ékétéd póndé átel mekan ásē, míme mébénlédé átintē e' syánē. ² Bétélé melemlem ngáne dén̄wõgkē wée bad ábe b̄ennyin̄en m̄ó d̄id se á mbooted, békalé-'ε Eyale é Dyõb. ³ Né-õó, ntóó n̄m̄én mekan ahed áte se á mbooted, nnyiné-'ε n̄én meé ébóó mémpē n̄t̄ed póndé, n̄tele wε mekan ásē ahóg-ahógē. ⁴ N̄én déb̄el wεéchem mbále t̄n̄ḡene mekan míme émáá abii.

Anḡel ep̄idé Sakaria

⁵ A póndé eche Her̄õde abédé k̄n̄ e Judeya, mod nhóg ambé bán Sakaria. Sakaria abédéé prisε á nchoo míme Abiyaa. Mwaád ambé d̄in bán Elisabete. M̄ó ámpē abédéé nḡon e túmbé eche Ar̄õne. ⁶ Alon̄gé áde bó mwaád d̄embē bwâm á'sõ é' Dyõb. Béhíde'áá mbéndé éche Sán̄gwéé ésyā̄l. ⁷ Boñ b̄enk̄enwáléé mw̄an ké nhóg áyāle Elisabete abédé ek̄om. Bó bad bébe b̄emm̄ad-te achun.

⁸ B̄õõb-p̄õó, áde póndé e nsón e nchoo míme beprisε míme Sakaria bó épédé áte, ank̄e nsón míme prisε abel á Ndáb-e-Dyõb epun ehóg. ⁹ M̄ó-'áá b̄emp̄w̄edtē á̄s̄l á Ndáb-e-Dyõb ábele Sán̄gwéé, áhyáad e'twé, ngáne nsón míme prisε nhédn̄ádtáá. ¹⁰ Ade áhȳant̄eé e'twé, ndun e mod embé ámbid e ebwóg, bék̄anne'.

¹¹ H̄e d̄õó ánḡel e Sán̄gú ep̄idé m̄ó, etyéem m̄ó á ped e ekáá émbáá benben ne menyán mé e'twé. ¹² Anyín áde Sakaria anyiné ánḡel, yāl enkóm m̄ó áte, mbwóg ménkõb-pe m̄ó bwámbwam. ¹³ D̄õó ánḡel él̄an̄ḡeé m̄ó aá, "A-Sakaria, weebáá'. Dyõb áwógé wε mekáne. Né-õó, awõñ mwaád Elisabete, áchyā̄ mw̄an. Echuu ane mw̄an d̄in wεé J̄õne. ¹⁴ An̄én mw̄an áwõḡed wε menyin̄ge. Ndun e mod ámpē éwõg menyin̄ge é echyáa échē. ¹⁵ Eb̄e n̄e áyāle ane mw̄an

ābē ndale a mod á'sō é' Sǎngú. Eetǎngeneé nées ámwágkē mím míme méwag, káa chǒm ké échě éwúú áte. Edǎádǎng échē Esáá élōn mó áte se á ncháátén.

¹⁶ Atiméd bad bé Israel nlém ámbíd wée Sǎngwée awě adé ádab Dyǒb. ¹⁷ Abē á'sō bon Sǎngwée ápag. Awōñ-'e edǎádǎng ne ngíne melemlem ngáne nkal é'dǎádǎng Elaijaa a'boód ánwōngē. Achéd bad nlém á abum, ábel bad bóobe bǎn bétim ásē. Abēl bad ábe béwúéné Dyǒb nló áte, béhǎñlén, béwōñ debyée nées bad ábe bétyéeme á'sō é' Dyǒb. Né-'aá ábonjénné epe échē Sǎngwée.”

¹⁸ Sakaria ansédéd ángel aá, “Cheé élúmte me nén bǎn ádén akan áde éhóbé débēnléd? Mmēn mmaá achun. Awēm mwaád-te ámpē amaá kōd atóm.”

¹⁹ Dóo ángel étimtanné mó aá, “Ndíí Gabriele, mésénze míme mébenle Dyǒb nsón. Dyǒb álómé me áwōñ, áláa we mímén nlébtéd mí bwám. ²⁰ Bóob-póo, ngáne wéédúbpeé dyam áde ríhóbé, wěkwě ebóbé kááñ ne póndé echě mam mésyāāl míme rílánjé we mélōnnē. Mekan mésyāāl mébenléd-te á póndé echě métǎngéné abenled.”

²¹ Ene póndé esyāāl bad bésiné'aá Sakaria ámbíd ebwóg, bényāgē' chǒm échē ékásá bon ápē abem á Ndáb-e-Dyǒb-te nē. ²² Ade ábídé áwed, eéhele'aá dyamdyam ahób áwāb. Dóo béchéme nén bǎn, anyíne ndóg á Ndáb-e-Dyǒb. Mekáá móo álúmtánnáá bó, ésebán ahele dyam ahób.

²³ Póndé e nsón echě Sakaria emaa'aá áte, asú á ndáb. ²⁴ Ámbíd e póndé mwaád ambé nkog. Ankoó yǎl á ndáb-te á etún é ngon étáan. ²⁵ Anhób aá “Kááñ ne á asóg Sǎngwée abēnlé me ádén. Awógé me ngal, ahúde-'e me e'són áyāl átíntē e ábēm bad.”

Ángel epíidé Maria

²⁶⁻²⁷ Adé dyēm áde Elisabete ádíí ngon ntóob, Dyǒb dénlōm ángel Gabriele á dyad á Nazaret, á alon á Galilia, wée ngǎndéere póg bǎn Maria. Maria enkēmbíí'ē mwēnchóm. Mod ankií mó awe béchágé'aá bǎn Josebe. Josebe ámbíd á túmbé echě Kōñ Dabide. ²⁸ Ade ángel étáne Maria enhób aá, “A-Maria, nsañ mbê ne we! Edíí mmwaád awě akudé mendē ne Dyǒb. Titée Dyǒbe adé ne we.” ²⁹ Nén dēntagéd Maria á mewēmtēn-tē bwámbwam. Akǎgláádtáá á nlém-tē ábíi chǒm échē ene nyaa e melēnten éhele élúmte'.

³⁰ Dóo ene ángel élánjéé mó aá, “A-Maria! Weebáá', nsimé rí Dyǒb rídé ne we. ³¹ Ebíi wée, módbē nkog. Wěchyāā mwǎn a mwēnchóm. Echuu mó dín wée Yesue. ³² Ane mwǎn ābē ndale a mod. Béchǎg mó bǎn, Mwǎn a Dyǒb á Ngum. Titée Dyǒbe mwēn ābē mó atii dé nkamlēn áde sáá ambáá Dabide.

³³ Mó ákamlén abum á ndáb áde Jakobe á ngíndé ne á ngíndé. Nkamlēn míme méewōnjé asóg.” ³⁴ Héé Maria ásedtéé ángel ne aáken, “Chán ríhele nchyáá mwǎn áde méebíí'ē mwēnchóm?” ³⁵ Ene ángel enkwētén mó aá, “Edǎádǎng échē Esáá epíi we. Ngum e Dyǒb ékūdtēn we. Né-óó, mwǎn awě asáá, awě wěchyāā'ē, áchǎgnéd bǎn Mwǎn a Dyǒb. ³⁶ Bíi wée, Elisabete, mwǎnyon á túmbé póg, mómpē adé nkog á e'chun-tē. Mó awě bēnhōbpē bǎn adé ekam, adé dyēm bóob ngon ntóob. ³⁷ Edé nē áyāle dyamdyam déesaá áde átómé Dyǒb áte.” ³⁸ Héé Maria áhóbéé aá, “Ndíí mbǎlede awe Sǎngwée. Ebē ne me ngáne éhóbé.” Dóo ene ángel étédté mó bon ékag.

Maria akii wée Elisabete

³⁹ Mmē mesú mēn, Maria anlǎd yǎl ne mehél mésyāāl, ákē á dyad á Juda ahóg áde adé á e'kone-tē. ⁴⁰ Ade ápedé áwed, ansól á ndáb echě Sakaria, álēléd Elisabete. ⁴¹ Awóg áde Elisabete áwógé Maria míme melēnten, mwǎn anhóbnéd Elisabete á abum-tē. Edǎádǎng échē Esáá ēmpíi mó. ⁴² Dó-'aá álánjéé Maria ne esaád é ngíne nén aá, “Nnam mbê ne we átíntē bebaád bésyāāl. Nnam mbê ne mwǎn awe wěchyāā'ē. ⁴³ Chán ébenlédé échē memē ríkudé

échéń edúbé? Chán nyaá awe Sǎngwéé áhɛle áhyɛ áwɛm-é? ⁴⁴ Awóg áde ríwógé nímōŋ melɛntɛn, mwǎn ahóbté mɛ yǎl á abum-té ne menyinǵe. ⁴⁵ Dyǒb ánámte wɛ áyǎle edúbpé nén wɛé, dyam áde Sǎngwéé álǎngé wɛ débenléd.”

Ngase echě Maria

- ⁴⁶ Héɛ Maria áhóbéé aá,
 “Nkémte Sǎngwéé ne nlém nímēm rísyǎǎl,
⁴⁷ edǎǎdǎŋ échēm ámpē éwógne Dyǒb menyinǵe. Mó adé awɛm mod a e’soóŋŋ.
⁴⁸ Ayǎle achemé mɛ awě ndé awe mwǎ mbǎledɛ ngɛn. Bootya bǎǎb, ákɛ á’sǒ, nyongɛl e bad téé éhǒb bán, rídé mmwaád awě Dyǒb ánámte.
⁴⁹ Dyǒb á Ngum aběnlé mɛ ndǎle a akan. Mó adé ane awě asáá.
⁵⁰ Ngǎl eché ébɛ nyongɛl ne nyongɛl e bad téé, ámīn e kénzée awě abage mó edúbé.
⁵¹ Abɛlé ndǎle a akan ne éche ekáá chɛn. Apuúdtédé bad ábe bédé kúmbe mewémten áte.
⁵² Ahúdé benkamlenɛ áwǎb metii mé nkamlɛn, boŋ achágté bad ábe bésúdté yǎl.
⁵³ Akódté bad ábe bétagne nzaa ne kǎse é bwɛm, boŋ anané bad ábe bébúdé awóŋ aá bésūɛ’ ne mekáá mé ngɛn.
⁵⁴⁻⁵⁵ Akámtené álóned akag áde ámbɛé ábɛd betaa, bootya Abrahamɛ ne nímē mbyaa rísyǎǎl kǎǎŋ ne á ngíndé. Né-ǎǎ, awóŋgéné ábɛ bembǎledɛ, bad bé Israel.”
⁵⁶ Ambíd e nê, Maria andyɛén Elisabɛtɛ ngɛn éláán, boŋ ásūɛ’ ámbíd.

Echyáa éche Jǎne Ndusɛnɛ

- ⁵⁷ Ambíd e pón dé, e’wɛ é’ mwǎn bɛnkǒb Elisabɛtɛ. Anchyáá mwǎn a mwɛnchóm. ⁵⁸ Túmbé eché ne bad ábe bǎbǎ bédyée’áá abwóg ahóg, bɛnsǒŋtɛn nén bán Sǎngwéé ábagé mó sǎŋkalaa a nsimé, bǎmpē bɛwóg menyinǵe. ⁵⁹ Mbwe mé asǒŋ-á-yǎl (ámbíd e e’pun waam) áde béhyédé mwǎn ayag, béhédé’áá mó dīn áde sáá achuu bán Sakaria. ⁶⁰ Dǎǎ nyaá áhóbéé aá, “Aáy! Dīn débɛɛ mó bán Jǎne.” ⁶¹ Héɛ bétimtanné mó bán, “Modmod eésáá áwŋ túmbé-te awě awóó áde dīn.” ⁶² Né-ǎǎ bɛnhǎgtɛn Sakaria á mekáá mīn áhɛd áte ngáne ádáǎ mwǎn dīn achuu. ⁶³ Héɛ áhǎgténé ne mekáá aá bépiined mó abámbé. Antɛl áhɛd aá, “Dīn ádíí mó bán Jǎne.” Anyín áde bad bényíné nê, menyáké mékǒb bó. ⁶⁴ Abwǎg-ábwǎg, ehób énsǎlé mó á nsǎl, ábootéd-te dyam ahób ámpē, ákémte-’ɛ Dyǒb. ⁶⁵ Nén dénkǒbɛd bad bésyǎǎl ábe bébédé áhɛd mbwóg, békɛɛné nkalanǵ hǒm ásyǎǎl á myad mé e’kone á aloŋ á Judeya. ⁶⁶ Mod téé awě anwóg ádén akan, ankoó dǎ á nlém-té. Bésɛdté bánken, “Ebál é mod éhéé anén mwǎn ábɛɛ-yɛɛ?” Bésɛdté’áá nê áyǎle bémǎí nén bán Dyǒb áde ne ane mwǎn.

Ngase echě Sakaria

- ⁶⁷ Bǎǎb-pǎǎ, Edǎǎdǎŋ éche Esáá émpii sée mwǎn, Sakaria. Héɛ ábóótédé mam ahóbtɛd, ahóbé aá,
⁶⁸ “Mekɛnag mébɛ ne Sǎngwéé, Dyǒb á bad bé Israel. Békɛn Dyǒb áyǎle ahýedé ábɛ bad anyen ásɛ, akǎdté-’ɛ bó.
⁶⁹ Akwǎgté ngum a mod á abum á ndáb áde awě mbǎledɛ Dabidɛ, móǎchoód syánɛ.
⁷⁰ Se’ bǎǎd ansǎn bekal bé’dǎǎdǎŋ, alóm bó aá béhób bán,
⁷¹ Móǎŋŋ syánɛ á mekáá mé bad bé ekǎyí ábe syánɛ, ne bad ábe békǎǎ syánɛ.
⁷² Nê dǎǎ Dyǒb álúmtɛé ngǎl eche ánhǎí’ é ábɛd betaa akag. Né-’aá ákámtené nímē melě,
⁷³ nédé melě nímē ámmwɛɛ ne awɛd sáá ambáá Abrahamɛ.

⁷⁴ Anhób aá mósmdadté syánē asonj á mekáá mé bad bé ekoyí ábe syánē, bonj déhel mó abele ésebán debáa’.

⁷⁵ Dεέbenlé mó pónidé eched ne nlém míme rísáá ne mbeltéd míme rídé ngáne Dyöb áhedeé,
á alongé ádēd ásyāāl.

⁷⁶ Wε-óó, a-mwän, béchǎg wε bán nkal é’dǎádǎj awě Dyöb á Ngum.
Wε-’aá wěsēbē Sǎngwéé á’sō, ábonjsen mó nzii echě ábwεé áte.

⁷⁷ Wěběl ábē bad bébíí nén bán, Dyöb áchónté bó áyāle álágséné bó rímab mbéb.

⁷⁸ Nén débenléd áyāle ngǎl e Dyöb ne ábē e’bonj bé nlém.

Ene ngǎl chó-’aá ékǎj e’nyínen bé ekíde ábē é’bídé ámín é’piinéd syánē e’soósonj.

⁷⁹ Né-óó bad ábe bédé á ehíntén-tē, ne á nsal ní sonj, béküd e’nyínen bé e’kíde. Syánē-’ε dééküd debyéé áde álúmte syánē nzii echě epeene alongé dé nsaj.”

⁸⁰ Jǎne ankwǎg, edǎádǎj é Dyöb ébē-’ε mó ngíne. Andyě é ehyǎnge kǎáj ne á pónidé eche ábóódtédé eyale é Dyöb akal á ntǎlé wéε bad bé Israel.

2

Yesue achyáádté á Betelhem

(Mat 1.18-25)

¹ Mmē mesú-óó Agǎstuse, Kaisεε a Roma antóméd mbéndé aá, moosyāál awě adé ásē e mímē nkamlen, áke átelen dǎn. ² Nén démbē tǎngé e bad e’só. A pónidé eched Kirinusε mó ambé nló mé alonj á Siria. ³ Mod téé ankě áwē dyad ábel bonj bétel mó dǎn ásē.

⁴ Né-óó Joseβε mómpē anhidé á dyad á Nazaret á Galilia, achágé á Betelhem, dyad áde Kǎj Dabidε á Judeya, áyāle ambíd á mbyaa míme Dabidε. ⁵ Ankě nē ábel bétǎj bó Maria, ngǎndéε eche ánkíí’ε. Maria mó-’ε ambé nkg. ⁶ A Betelhem wē dó-’aá achád ákóbé Maria. ⁷ Anchyáá mwän a mwenchóm awě átúbné abum. Ankaán mó e’ped bé mebad, ánāād-te mó á ebwǎg éche bédídté e’lém áte, ngáne etál éebédeé á ndáb e beken.

Ángel építdé benǎn bé mbód

⁸ Aped eched, benǎn bé mbód bénóné’áá échǎb echonj é’ mbód á hǎm dé medyé nkuu. ⁹ Ángel e Sǎngú empií bó tǎléd, ehúmé é Sǎngú élǎjnéd bó. Mbwǎg ménkǎb bó. ¹⁰ Héε ángel élǎngéé bó aá, “Nyéebáá’, mpiinédé nyé kǎse e nkalanj echě éwǎgéd bad bésyāāl menyíngε bwámwam. ¹¹ Nyébíí bán, epun é’chii, Nsoode awēn achyáádté á dyad áde Kǎj Dabidε. Mó adé Ane awě Dyöb Awógté. Mó adé Sǎngwéé. ¹² E’chemléd ábe mǎbagéé nyé é’díi bán, nyéētǎn mwän awe békǎjné e’ped bé mebad ngáne ánǎngé á ebwǎg éche bédídté e’lém áte.”

¹³ Melemlem mé pónidé echonj é ángel émbíd eníníí ángel á nkǎg tǎléd, ékené Dyöb bán,

¹⁴ “Ehúmé ébē ne Dyöb áde áde se ámín, nsaj-’ε mǎbē ne baányonj ábe ábágé nsimé á nkǎjsé!”

¹⁵ Ambíd e nē, échē ángel énsū ámín. Héε benǎn bé mbód bélǎngéé nhóg ne aníníí bán, “Syáá dékag á Betelhem, déke dényín áde akan áde Dyöb á Ngum álúmte syánē áte aá ábénlédé.”

¹⁶ Dó-’aá békíí á mehélé-te, bonj bédíbté Maria bó Joseb ne nkǎál ní mwän néε rínǎngé á ebwǎg éche bédídté e’lém áte. ¹⁷ Bémáá-’aá anyín nē, dóó bébóódtédé nkalanj akal ngáne ángel énlā’é bó tǎngene ane mwän. ¹⁸ Bad bésyāāl ábe

bénwōg nê, menyáké ménkōb bō. ¹⁹ Maria ankoó nímén mam mésyāāl á nlém-tê, ádolé mó áte. ²⁰ Héε benən bé mbód bétímé ámbíd, békēmtē Dyōb, békēné-’ε mó áyāle mam mésyāāl níme bēwógé, bonj bényínén-ne dīd nēngáne bénlāā’ε bō.

²¹ Ambíd e e’pun waam, mbwε níme béyagεé mwān, bēnchuu mó dīn bán Yesuε. Adé dīn dōo ángel émmadté mó achag bonj nyaá ābē dyēm.

Bépééné Yesuε á Ndáb-e-Dyōb

²² Βοοb-ποό, mbéndé e Moseε ehedáá bán, ámbíd e echyáa béε mende áwobe nyē mwān bō sée mwān. Ade bémádé nê, Maria bō Joseb bēnkéén mwān á Jerusalem álúmed mó á’sō é’ Sánjú. ²³ Bēnkē nê nchoo ne ngáne éténlédé á mbéndé e Sánjú bán, Mwān a mwēnchóm téé awē bétúbné abum, béε mó á mekáá mé Dyōb. ²⁴ Bēnkē nê káōne āβε mende ne álóned mbéndé e Sánjú echē ehóbé bán mod āβε bé élāā béε káa mbāngé ésad éβε.

²⁵ Á Jerusalem wê, mod ambé bán Simione. Ane mod anwōn abé áde atēngéné á’sō é’ Dyōb, ákongé-’ε mbéndé é Dyōb. Edāádān éche Esáá émbē ne mó. Asiné’áá pónde echē Dyōb désongé alonjé á bad bé Israel. ²⁶ Edāádān éche Esáá émmād-te mó alúmed nēn áá, éewáá ésebán ányiné Ane awē Sánjwéé Awógté. ²⁷ Edāádān éche Esáá émbēl Simione ankē á Ndáb-e-Dyōb. Dōo Maria ne Joseb bépééné awab mwān Yesuε áhed, ngáne mbéndé éhéde’áá.

²⁸ Simione ankobén bō mwān, abwáá mó, bonj ákēmtē Dyōb nēn áá,

²⁹ “A-Sánjú, ngáne élónté ádōn akag, téd-tō me, nkag ne nsañ.

³⁰⁻³¹ Ayāle mīd nímēm rínyiné awōn mod a e’sooson awe ébōnséné wéé moosyāāl ányīn.

³² Abē e’nyínen bé ekide ábe bēbēl bad ábe béesē bad bé Israel ábíi wε, āpéenne edúbé wéε ábōn bad bé Israel.”

³³ Josebε ne Maria bēmbē menyáké áwóg mam níme bēhóbé tēngene awab mwān. ³⁴ Héε Simione ánámté bō, bonj álāngē Maria áá, “Nōné’, anén mwān awē nyényíneé nēn, Dyōb dōo álómé mó. Abēl bad behóg békud ebébtéd, ábíní-’ε békūd e’sooson á alonj á Israel. Abē nēngáne e’chemléd é’ Dyōb, bonj ekud é bad éfīl mó ámīn, bētāngān mó. ³⁵ Á pónde eched mod téé níme mbeltéd mēn mébidéd níme mewēmtēn áwed. Héε ndutul ésonjé wε á nlém néε nkwaté.”

³⁶⁻³⁷ Nkal é’ dāádān a mmwáád nhóg abédé, dīn démbē mó bán Anaa, mwān awe Panuεε awē abíde á túmbé e Aseε. Anaa anchūn bwāmbwam. Bō nchóm bēndyéé mwē saámbe á e’wōngé, bonj ályāgē mó akúd káōn ne á móom mé mwé waam ne mwē níniin. Eésyāngé’áá á Ndáb-e-Dyōb. Akánné’áá nkuu ne mūte, ádidé-’ε yāl nzaa á mekáne-tē. ³⁸ Ade Maria bō Joseb bépééné Yesuε á Ndáb-e-Dyōb pēnen, Anaa ambé áhed. Héε ábóótédé Dyōb akēn, ákanlé-’ε bad nkalanj tēngene ane mwān. Abē bad bēbédéε bad ábe bésíné’áá pónde eche Dyōb déwōbēé dyad á Jerusalem. Anlāá bō nyaá e mod echē ane mwān ábē.

Josebε bō Maria bétímné mwān ámbíd á Nazaret

³⁹ Ade Maria bō Joseb bémádné mam mésyāāl ngáne mbéndé e Sánjú éhéde’áá, bēntīm áwāb dyad á Nazaret á alonj á Galilia. ⁴⁰ Ene pónde mwān mó-’ε ákwogé’, áwūē’ áte, debyéé ákwogé mó, nsimé n Dyōb mó-’ε níhídé mó.

Yesuε akii á Ndáb-e-Dyōb

⁴¹ Βοοb-ποό, émbē bán, mwē téé Yesuε sáá bō nyanj békágé’áá á Jerusalem áyāle Ngande e Nnyíme-ámīn. ⁴² Ade Yesuε ápédé dyōm á mwé ne mβε, bōbōo bēnkē á ngande ngáne émmēténne abé. ⁴³ Ngande emaa’-’áá bonj nyaá bō sánj bēsūē’ á dyad. Yesuε anlyāg ámbíd á Jerusalem ésebán bēbí. ⁴⁴ Mewēmtēn

mém̄bē bó nén bán, adé á ehoṅ éche ésúé'áá. Boṅ áde békékeé bootya mbwembwε kááh ne ngukél, dǒo bébóótédé mǒ ahεd, bésēdtē mǒ wée bad bé túmbé ne bad ábe bóbǒo bébyééné. ⁴⁵ Anyín áde béenyíneé mǒ, bēntim ámbid á Jerusalem áhεd mǒ áwed.

⁴⁶ Alónten e'pun é'láán dǒo bétimé mǒ adibed á Ndáb-e-Dyǒb. Andyéé átínté e bemeléde, áwōglān bó, ásedtē-ε bó mam. ⁴⁷ Mod téé awē anwóg mam míme Yesue áhóbé'áá, ambé menyáké áyāle nsōnten míme ánwōṅgē ne nyaa echē ákwéntánnáá bó. ⁴⁸ Ade nyaá bó sán bényíneé mǒ, yǎl enkóm bó áte. Dǒo nyaá ásedtēé mǒ aá, “A-mwǎn, chán-nǒ ébéle sé nén? Sé sōṅ sékómé wε ahεd, sétagé-ε áte.” ⁴⁹ Boṅ Yesue ankwentén bó aá, “Cheé ékáá boṅ nyéhεdé me? Nyénkembíí'ε bán, ntáṅgéné abé á ndáb echē echem Sán-ε?” ⁵⁰ Bénkēnhεnlé dyam áde áhóbé asōnten.

⁵¹ Ambid e nē, dǒo Yesue áhídé nyaá bó sán, boṅ bóbǒo bésūē' á Nazaret. Enkēnwúénné bó nló áte. Nyaá-ε ankoó nímén mekan mésyāāl á nlém-tē. ⁵² Ngáne Yesue ákwógé'áá, debyéé dǒmpē ákwógé'áá mǒ. Nsimé ní Dyǒb ne ní baányoṅ ríhídé mǒ.

3

Jōne, Ndusenε aboṅsan nzii (Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jōn 1.19-28)

¹⁻² A pǒndé echē nkamlεε Tiberiose, ákēbēē Kaisεε a Roma áyāle dyóm á mwē ne rítáan, Dyǒb dénlóm Jōne mwǎn awe Sakaria ne nlébtéd á ehyáṅge wée ábédé. Ene pǒndé-ε dǒo Pontus Payledε mǒ-ε ábédé Nkamlεε á Judeya, Herǒde ákamlán aloṅ á Galilia, mwǎnyoṅ Filibe-ε ákamlán aloṅ á Ituria ne aloṅ á Trakoniti. Boṅ Lisania mǒ-ε akamlánnáá aloṅ á Abilεε. Mmē mesú mēn-naá Anase bó Kaifase bébédé beprise bémbáámbáa. ³ Jōne abwágé'áá mebwóg mésyāāl míme méláṅnéde edib é Jodan. Akag ákalé eyale é Dyǒb nén aá, “Nyétεde abel dé mbéb, nyékud edusen ábel boṅ Dyǒb álagsen nyé mbéb.”

⁴ Nén dénlōnēd chǒm-εε éténlédé á kálag echē nkal é'dǎádəṅ Yesayaa bán, “Eháṅgé ébídé á ehyáṅge bán, nyéboṅsen epε éche Sáṅgwéé.

Nyétii echē nzii.

⁵ Nyélóned nhog té.

Nyésuded mbǒod ne ekone té.

Nyétii mebwóg míme méhyómé.

Nyétaled mebwóg míme médé pwǒgléd pwǒgled.

⁶ Abel boṅ moonyoṅ asyāál ányín ngáne Dyǒb ásoo'é alongé á bad.”

⁷ Ndun e mod empē wée Jōne béhéde bán, ádusen bó. Mǒ-ε ásedtē bó aáken, “Píí é nyǎ chén! Nzéé múmǒ aláṅgé nyé aá nkáásé ní Dyǒb ríhúé' boṅ aléb-pe nyé aá nyékúme abáṅgé? ⁸ Nyéchyáa e'pum ábe é'lúmte bán nyétεdté abel dé mbéb, tómaa áhób áwen nlém-tē bán, ‘nyéde bán ábe Abrahamε, nyéekudté nkógsen ní Dyǒb.’ Boṅ nílaa nyé nén meé, Dyǒb áhele ábenléd nímén meláá átímēd mǒ bán ábe Abrahamε. ⁹ Bǒab-pǒó, ehón émáá anaa á nkaṅ ní mel. Né-ǒó, bwel ké é'héé ábe béēchyāā' e'pum é' bwám, békwel bó, bébwém-me bó á muú-te.” ¹⁰ Hē dǒo, bad bésēdtēé mǒ bánken, “Chán-nǒ sébenlé bǒab?”

¹¹ Jōne antimtén bó aá, “Mod awē awóo mbóté ébe, ábe póg wée ane awē eewóo chǒmchǒm. Ane awē mǒ-ε awóo ndyéed, ákabe bad ábe béewóo.” ¹² Belad bé tááse ábe bǒmpē bēnhyē edusen akud bēnsédéd mǒ bán, “A-meléed, cheé sébenlé?” ¹³ Antimtén bó aá, “Nyéēsanté tááse tómaa ngáne bétíídé.” ¹⁴ Nguse é sánze chó-ε énsédéd mǒ bánken, “Chán-náa sé, sébel chán?” Jōne ankwentén

aá, “Nyéēkobné bad mənέ. Nyéebáné-’ε bad mekan áyāl ngên, bon nyébê menyinge ne chōm-έε nyékudέέ née nsábe.”

¹⁵ Bəəb-pəə, bad ábe bébéde áhed, rímab mewēmten mēmbootéd acháge ne e’lyəg bé nlém, békəglád á nlém-té nzé édé bán Jəne mó adé Ane-awə-Béwəgté. ¹⁶ Héε Jəne átimtanné bó moosyəəl aá, “Ndusan nyé bəəb ne mendíb, bon mod ahúε’ awə atómé me. Meékwognedεé áhune ké rímē nkəəd mé metámbé. Adusén nyé ne Edəədəη éche Esáá, ádusén-ne nyé ne muú. ¹⁷ Awánlé échē epeben á ekáá, ábel nén, ápeb ríme menyán ámín. Nzé amadé, áłád mbum é bwám áte, ákōō chō. Bon áłád e’pəə, ahyáád bó á ebonde é muú éche éédímē’.”

¹⁸ Né-ə Jəne alébé’áá bad ne ekud é póle émpēe, ákanlé-’ε bó nkalan rí bwám. ¹⁹ Jəne anhób káəηne wée nkamlene Herəde aá, abelé mbéb ngáne áwóó Herodyasε, mwaád awə mwānyəη, nchoo ne e’bébtéd bé mekan bémpēe ábe ámbenlé. ²⁰ Abád-te áyále rímē mbéb rísyəəl Herəde anhé Jəne á mbwəg.

Bédúséné Yesue

(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Bəəb-pəə, áde Jəne áamáá ekud é bad adusen, Yesue mó ámpē ampē á adusen mó. Ade áamáá mó adusen, ábwəg-ábwəg ankáné. Ade ákánneé nē dōo ngob e dyōb énédnédé. ²² Hé-’áá Edəədəη éche Esáá ébídé ngáne éləə, bon ésudé mó á nló mín. Ehób chōmpē émbíd ádyōb nén, “Edii awem mwān á nlém awə rídáá bwāmbwam. Ndé menyinge ne wε.”

Abum á ndáb áde Yesue

(Mat 1.1-17)

²³ Yesue ambé dyam móom mé mwə méláán bon ábootád ríme nsón. Bad bényiné’áá mó née mwān awə Josebe. Josebe ambé mwān awe Eliε. Eliε ambé ²⁴ mwān awe Matate. Matate ambé mwān awe Leviε. Leviε abédé mwān awe Melekyε. Melekyε ambé mwān awe Jannε. Jannε ambé mwān awe Josebe. ²⁵ Josebe abédé mwān awe Matatya. Matatya ambé mwān awe Aməse. Aməse abédé mwān awe Nahumε. Nahumε ambé mwān awe Esilyε. Esilyε ambé mwān awe Nagaya. ²⁶ Nagaya abédé mwān awe Maate. Maate ambé mwān awe Matatya. Matatya ambé mwān awe Simene. Simene ambé mwān awe Joseke. Joseke ambé mwān awe Jodaa. ²⁷ Jodaa abédé mwān awe Joananε. Joananε ambé mwān awe Resa. Resa ambé mwān awe Serubabele. Serubabele ambé mwān awe Salatyε. Salatyε ambé mwān awe Neriε. ²⁸ Neriε ambé mwān awe Melki. Melki ambé mwān awe Adie. Adie ambé mwān awe Kosame. Kosame ambé mwān awe Elamadame. Elamadame ambé mwān awe Ere. ²⁹ Ere ambé mwān awe Josua. Josua ambé mwān awe Elesaa. Elesaa ambé mwān awe Jorime. Jorime ambé mwān awe Matate. Matate ambé mwān awe Leviε. ³⁰ Leviε ambé mwān awe Simione. Simione ambé mwān awe Judaa. Judaa ambé mwān awe Josebe. Josebe ambé mwān awe Joname. Joname ambé mwān awe Elyakime. ³¹ Elyakime ambé mwān awe Meleya. Meleya ambé mwān awe Mena. Mena ambé mwān awe Matate. Matate ambé mwān awe Natanε. Natanε ambé mwān awe Dabide. Dabide ³² mwān awe Jese. Jese mwān awe Obede. Obede ambé mwān awe Boase. Boase ambé mwān awe Salmonε. Salmonε ambé mwān awe Nasonε. Nasonε ³³ ambé mwān awe Aminadabe. Aminadabe ambé mwān awe Ademine. Ademine ambé mwān awe Arenie. Arenie ambé mwān awe Heserone. Heserone ambé mwān awe Perese. Perese ambé mwān awe Judaa. ³⁴ Judaa ambé mwān awe Jakəbe. Jakəbe ambé mwān awe Aisige. Aisige ambé mwān awe Abrahamε. Abrahamε ambé mwān awe Tera. Tera ambé mwān awe Nahə. Nahə ³⁵ ambé mwān awe Seruge. Seruge ambé mwān awe Rewee. Rewee ambé mwān awe Pelege. Pelege ambé mwān awe Ebeε. Ebeε ambé mwān awe Sela. Sela ³⁶ ambé mwān awe Kananε. Kananε ambé mwān awe Apasade. Apasade

ambé mwän awe Semε. Semε ambé mwän awe Noa. Noa ambé mwän awe Lamεke. ³⁷ Lamεke ambé mwän awe Metusεla. Metusεla ambé mwän awe Henokε. Henokε ambé mwän awe Jaredε. Jaredε ambé mwän awe Mehalεle. Mehalεle ambé mwän awe Kenanε. Kenanε ³⁸ ambé mwän awe Enosε. Enosε ambé mwän awe Seta. Seta abédé mwän awe Adamε. Adamε-ε abédé mwän a Dyöb.

4

Satanε akagé Yesuε

(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹ Bɔɔb-pɔɔ, áde Yesuε abídé á edíb é Jodan, anlón ne Edəádəɗ ɛche Esáá. Entimén mó á ehyánge. ² Andyéé áwed móom mé e'pun méniin, Devəle ákagé mó. Mmé mesú mésyāāl enkēndyáá chōmchōm. Ambīd e né-ɔɔ nzaa ewagáá mó. ³ Dɔɔ Devəle álāngéé mó aá, “Nzé wε-εé edé Mwän a Dyöb, kamlén ádén aláá wéé, átim ewele.” ⁴ Yesuε antimtén mó aá, “Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, ‘Saké ndyééd chēmpen edide moonyon á alongé.’ ”

⁵ Héε Devəle ákééné mó á ekone mín, álūmtē mó melon mé nkōɗsé mésyāāl áyāle mwä eson é pónde. ⁶ Dɔɔ álāngéé mó aá, “Nóné’, bεbágé me nkamlen ámīn e ábén bwēm é’syāāl. Nwóó-ε kunze ábe mod ké ahéé awe ndáá abε. Měbě wε mó. ⁷ Né-ɔɔ nzé ebagé me edúbé, né wéε ewóó ábén bwēm é’syāāl.”

⁸ Yesuε antimtén mó aá “Eténlédé nén bán, ‘Ebwógke’ Sāngwéé ádon Dyöb mebóbón, ébage-ε mó edúbé. Mwēnpēn-naá étāngéne abele.’ ”

⁹ Héε Satanε ákééné Yesuε á Jerusalem. Atyēēmān mó á nzongε e Ndáb-e-Dyöb mín, bon álāngē mó aá, “Nzé wε-εé edé mwän a Dyöb, éheb á bwεle-mín hén, éhūn á ndɔɔb. ¹⁰ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, ‘Dyöb dékamlén ɛche ángel ásáb wε,’

¹¹ ‘épēm-me wε ámīn, ábel nén weébōmē ekuu á aláá.’ ”

¹² Yesuε-ε antimtén mó aá, “Kálag e Dyöb ehóbe nén aá, ‘Weékāgē Sāngwéé, ádon Dyöb áte.’ ”

¹³ Devəle amaá-áá mó akāg áte menzii mésyāāl, bon áhidte’, áhāg mó mwä etál.

Yesuε aboótédé nsón á Galilia

(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Yesuε antīm ámbīd á Galilia. Edəádəɗ ɛche Esáá émbē ne mó, dīn dɔ-ε ákanlád mó mbwóg áte ésyāāl. ¹⁵ Ayágté’áá bad áwab ndáb é mekáne, moosyāāl ákēmtē mó.

Bad bé Nazaret béekobéé Yesuε

(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Ade ápédé á Nazaret wéε ákwógé, ansól á ndáb e mekáne á Mbwe-mé-nkóme-áte, ngáne ámmēténne abel. Dɔɔ átyéémé ámīn, álāɗ eped. ¹⁷ Bémbě mó nhíbe ní kálag é metelag míme nkal é’dəádəɗ Yesayaa. Anhuné chó áte, ákūnē eped ɛche ehóbe nén bán,

¹⁸ “Edəádəɗ ɛche Sāngwéé édé ne me,

áyāle Dyöb ápwédé me aá, mbel ehāngé é nkalan mí bwām wéε betóótōkē bé bad.

Alómné me ehāngé aá, bad ábe bédé á mehangé, béhide á mehangé,

aá, bad ábe békwédé ndím, bényīnēn

aá, bad ábē békude metuné á mekáá mé baáb, nhúd bó á metuné-te

¹⁹ aá mbel-le ehāngé nén meé pónde epedé eché Dyöb álūmtéé bad ngɔl.”

²⁰ Amaá-aá alán, ádíb kálag áte, ábag chó ámbíd wée mod awě anone ndáb e mekáne. Ankě ádyēē ásē, mǐd mésyāāl ménone mó. ²¹ Dóo álángeé bó aá, “Echén eped éche nyéwógé, élóné epun é’chii.”

²² Moosyáál ankéméd mó, menyáké mékób bó áyāle kase e pōle echě ebídáá mó á nsəl, bésēdté’ bánken, “Kíné saá mwān awě Josebe mó nēn-ε?” ²³ Yesue ambád bó aláa aá, “Mbíi meé, nyéēkalé me ngan bán, ‘A mod a bwel, choód yǎl.’ Nyéēlāā-’ε me bán, mekan níme nyéwógé bán mbelé á dyad á Kapenahum bán, mbel-láa mó áwēm dyad-tē hén.” ²⁴ “Nlāa nyé nēn meé, nkal é’dáádəŋ eewóo’é edúbé áwē dyad. ²⁵ Nyébíi-óo nēn bán, á pónDé eche Elaijaa, mbúú eechódéé áyāle mwě rílaán ne eped. Nē dēmbēl sánkalaa a nzaa ambé alonj áte ásyāāl. Bekúd híin bémbe á mbwóg e Israel hén ene pónDé. ²⁶ Boŋ Dyōb dēnkēnlómme Elaijaa áwāb. Anlóm mó dásō á alonj á Sidon á dyad á Sarefa wée nkúd a mmwaád ampée. ²⁷ A pónDé echě nkal é’dáádəŋ Elisha ámpē ndun e mod e meləŋ embé á Israel. Boŋ Elisha enkēnsáádté mod a meləŋ ké nhóg awě ambíd á alonj á Israel. Namanε, mod awě ambíd á alonj á Siria móo ánsāádté.”

²⁸ Ade bad ábe bémbe á ndáb e mekáne bēwógé-’ε nē, ekanj énkōb bó áte. ²⁹ Héε bépádté ásē, bēhé mó abum ámín, békēen mó á asóg á dyad. Ngáne bēnlōŋgē á ekone mǐn, bēntimén mó á mbám mé ekone ábel bétined mó á ekone sé. ³⁰ Boŋ ansam bó áfínté, ákē-’ε mó.

*Mod awě edáádəŋ é mbéb émbēé áte
(Mak 1.21-28)*

³¹ Yesue ansyógé á dyad á Kapenahum á mbwóg e Galilia, ábootéd ayáged á mbwε-mé-nkóme-áte. ³² Nyaa eche áyágté’áá enkóméd bad yǎl áte bwámbwam áyāle ábē e’yale bémbe ngíne. ³³ A ndáb e mekáne wée áyágté’áá, mod ambé awě edáádəŋ é mbéb ékamlánnáá. Héε ábóótédé abón aá, ³⁴ “Bób! A-Yesu, mod a Nazaret, cheé syánē déwōŋné? Ehyedé sé awúu-yε? Mbíi we bwám. Edíi mod awě Dyōb álómé, awě asáá.” ³⁵ Dóo Yesue ákánne échē edáádəŋ é mbéb áte aá, “Lám, bíd ane mod áte!” Héε ébómé ane mod áse áfínté bad, boŋ ébíde mó á yǎl, ésebán élógné mó.

³⁶ Menyáké ménkōb moosyáál, bésēdté nhóg ne aníní bánken, “Nyaa e nhóbtéd ehéé nēn-ē? Chán mod ákamlánné e’dáádəŋ bé mbéb ne kúmbe esyáál, é’wōgnē-’ε mó?” ³⁷ Dín dēnkě mó mbwóg áte esyáál áyāle mekan níme ábélé’áá.

*Yesue achōŋté ekud é bad
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)*

³⁸ Ade Yesue áhídté á ndáb e mekáne, ankě á ndáb wée Simone. Antán néε Simone mwaád nyaá ákonléé, ahéb ámbáá dēnsog mó. Bēnchāŋ Yesue bán, ádid mó bwám. ³⁹ Dóo Yesue ásidté mó á nkəg, awúlén ásē, aláa ahéb áded aá, áte de mó. Abwōg-ábwōg ahéb dēmmaá mó á yǎl, ásyāā ásē, ákōb-pe bó nken.

⁴⁰ Bəəb-pəə, áde enyεn ébóótédé asud, bad bésyāāl ábe bēnwōŋ bad bé nkole ábe békónlé’áá nkole nyaa ne nyaa bēmpēén bó áwē. Ambán nhóg téé ekáá ámín, ádidé bó bwám. ⁴¹ E’dáádəŋ bé mbéb bómpē é’bíde ekud é bad á yǎl, é’bōnē’ bán, “Edii mwān a Dyōb!” Ankáné bó áte, émwage’áá-’ε aá bēhōb akan, áyāle bémbíi bán, adíi Ane awě Dyōb Áwógté.

*Yesue akalé nkalanj ní bwám
á ndáb é mekáne é bad bé Israel
(Mak 1.35-39)*

⁴² Mbwεmbwε pírib, Yesue ansyáá á dyad-tē, ákē á ahángeé á hōm. Bad bēmbootéd mó ahəd. Ade bédíbté mó, bēnkēnháá mó etál áke hōm. ⁴³ Dóo álángeé bó aá, “Ntángeé akε á myad mémpēe, ábel nēn rílaa bómpē nkalanj

ní bwâm tângene nkamlen ní Dyöb. Mmén nkalanj mósó níkáá bonj Dyöb álómē me.” ⁴⁴Né-óó akalé’áá nkalanj ní bwâm á ndáb é mekáne é mbwóg é Judeya.

5

Yesue apwédé bembapēē (Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹Mbwē nhóg Yesue antyéém á nkin mé edib é Genesaret. Bad bēnləjnéd mó áwóg eyale é Dyöb. ²Héē ányíné bétəngé myǒle mébe á nkin. Bekób-bé-súu bēnkēmbáá áwēd-te. Bēwópé’áá échab mbínzé. ³Dóó ásólé á bǒle ábe Simōne, aláá mó aá, ásyəjned mó á nkin. Adyéé-’áá á bǒle-tē, bonj ábootéd bad ayáged.

⁴Ade ámadé nê, anláá Simōne aá, “Kéén bǒle wéē ndib édíí, bonj nyébwēm mbínzé.” ⁵Simōne antimtén mó aá, “A-Sánj, sēkébwēm mbínzé nkuu nisyāāl, séékōbēē chǒmchǒm! Bonj mǐbǐl ngáne éhóbé.”

⁶Dóó bēbwémé mbínzé. Bēnkōb ndun e súu kááj mbínzé éhape’. ⁷Bēnlēbē baáb ábe bēbédé á bǒle ábíníí bán béhye bēwōjgen bó. Ade baáb bēpédé, myǒle mésyāāl mébe ménlōn ne súu kááj mébootéd asú ásē. ⁸Ade Simōne Petro ányíné nê, ankwē Yesue á mekuu, áhābē aá, “A Sánjú, sōn! Syəá wéē nídíí áyāle ndíí mbelé-mbéb.”

⁹Simōne anhób nê áyāle émbē bóobe baáb menyáké bwāmbwam ányín ndun e súu eche békóbé. ¹⁰Menyáké ménkōb káájne Jemse bó Jōn, bán ábe Zebēdiē, ábe bēmbē á echonj é akób á súu. Héē Yesue áləngéé Simōne aá, “Weebáá’. Bootya chii nyéētédé bad nlém á abum áhíd me.” ¹¹Ade bēpééné nímbab myǒle á nkin, bēntédé chǒm ésyāāl áhed, bébootéd-te Yesue ahíd.

Yesue achǒjté mod awě meləj məkóbé (Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹²Mbwē nhóg Yesue abédé dyad ahóg. Mod awě meləj məkóbé yǎl esyāál ampě áwē. Anyín áde ányíné Yesue, ankwē mó á mekuu, áchāā mó aá, “A-Sánj, nzé edaá ehēle ébēl me nsánj.” ¹³Dóó Yesue ábídte ekáá, ábānē mó á yǎl bonj áləngē mó aá, “Ndáá, sánj!” Abwōg-ábwōg nímbē meləj mēmmaá ane mod á yǎl. ¹⁴Yesue anláá mó aá, eeləngé modmod, aláá-’e mó aá, “Kǎg élúmed yǎl wéē prise, ásimen wē. Ebag-ke mendē ngáne mbéndé e Moseē éhēdēé álúmed bad wéé mósāā.”

¹⁵Ké nēngáne Yesue ánkəngē mó aá eeləngé mod, dīn dēmbē ákag mó mbwóg áte esyāál áyāle nímbē mbeltéd. Nê dēmbǐl ndun e mod éladné mó á nkəg, áwóg chǒm éche áhóbéé, ne ábēl ádid bó bwām. ¹⁶Bonj nzé pónde empě mó, ayǒgké’áá atim á ahəngé, ákáne.

Yesue achǒjté mod awě awédé eped (Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷Mbwē nhóg ampē Yesue ayágté’áá bad. Befarisia ne bemeléde bé mbéndé bēmbē áhed. Bēmbíd dyad ne dyad tēé á mbwóg é Galilia ne Judeya, káájne á Jerusalem. Ngum e Dyöb empíí mó, ádid bad bé nkole bwām. ¹⁸Dó-’áá bad behóg bēpēenēé mod á mekále mīn awě awédé eped. Béhédé’áá nzii echē bésōnléé mó á ndáb-te, ánaad mó á’sō-te wéē Yesue. ¹⁹Bēnkēnkudté etál áyāle ndun e mod enlón áhed. Dóó bēchəgké á ndáb mīn. Dóó bēnédté nnəj, bésudéd ane mod bóobe mekále á etále-tē á’sō-te wéē Yesue. ²⁰Ade Yesue ányíné adúbe ádé ábe bad bēwóó áte anláá ane mod awě awédé eped aá, “Amúē, nlagséné wē mbéb.”

²¹Dóó bemeléde bé mbéndé ne Befarisia bēbóótédé anyoo áte bánken, “Ebál é mod éhéé ésyəá Dyöb nén? Nzéé ahēle se álagsén mbéb ésebán Dyöb dēmpen?” ²²Yesue anchem bó mewēmtēn áte. Héē ásedtēé bó aáken, “Cheé ékáá bonj nyéwōō’ enén ndín e mewēmtēn? ²³Ahéé adé dyam ásad, áhób wéé,

'Nlagséné wε mbéb,' káa áhób wεé, 'Syáó ásē, ébooted akε?' ²⁴ Bon mǝlǝmǝd nyé mεé, Mwǎn-a-Moonyon awóó kunze álagsen mbéb á nkǝnsé." Héε álǎngeé ane mod awě awédé eped aá, "Nlǎnge wε nén mεé, syáó ásē, étéd mímǝn mekále, ésúé' á ndáb."

²⁵ Abwǝg-ábwǝg ane mod anhidé ásē áfinté e bad, atéd mímǝ mekále, ásūē-'ε mó á ndáb, ákag ákǝmtǝ Dyǝb. ²⁶ Menyáké ménkǝb moosyáál awě ambé áhed. Héε bébóótédé Dyǝb aken ne mbwǝg áte bán, "Sényíné akan dé menyáké chii nén."

Yesue achénlé Leviε
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Ambid e nê Yesue ansyáó áhed. Ade ákagké nê, annyín nsaad-a-tááε nhóg bán Leviε. Leviε andyéé ásē á ndáb echě ákóbáá tááε áte. Héε Yesue álǎngeé mó nén aá, "Hídé mε." ²⁸ Dóo Leviε átyéémé ámin, áchēnē chǝm ésyāál áhídē-'ε mó.

²⁹ Bǝǝb-pǝǝ, Leviε anchǎg sǎnkala a ngande áwe ndáb á dǝn áde Yesue. Besaad bé tááε híin ne bad bémpǝe bémbē áhed. ³⁰ Héε Befarisia ne ábāb bemeléede bé mbéndé bényonǝgé áte wéε Yesue ábē bembapεε, bésǝdtǝ bó bánken, "Cheé ékáá bon nyáābe besaad bé tááε ne bebel bé mbéb bémpǝe nyédyǎg ndyééd, nyé mwǎg-kε mím hǝm ahóg?" ³¹ Yesue antimtén bó ne ngan aá, "Bad ábe bédyéé bwām béetǝgnεnεé mod-a-bwεl. Bad ábe békǝnle' bóó bétǝgnéné mod a bwεl. ³² Nyébii nén bán, meépedéé áchēle bad ábe békǝbnédé á'sǝ é' Dyǝb, bon mpedé áchēle bebel bé mbéb mεé bésǝg mbéb abel."

Nsǝdtéd tǎngene
adid á yǎl nzaa á mekáne-tǝ
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Befarisia bémǝd ahób bán, "Bembapεε ábe Jǝnε béménténé yǎl nzaa adid á mekáne-tǝ. Melemlem né-'aá Befarisia ábāb bembapεε bómpǝe bǝbεléé. Cheé ékáá bon ábǝn bédyǎg ndyééd, bémwǎg-kε mím?" ³⁴ Yesue ankwǝntén bó ne ngan aá, "Chán bad ábe bélébpé á ngande e e'wǝngé bǝhεle bédidé yǎl nzaa á mekáne-tǝ áde mod awě akude sǝmbé ádíi adé ne bó? ³⁵ Bon epun épǝ éche békǝbǝnné bó mod awě akude sǝmbé. Echē epun dóo bǝdidté yǎl nzaa á mekáne-tǝ."

³⁶ Yesue anláá bó ngan aá, nzé mod ahóbe aá, mǝnabpe' mbóté, eeséléé eped é abad áyǎle mbóté ekǝǝlé bon ánabnáád mbóté e nchun. Nzé abelé nê, né asalé mbóté ekǝǝlé. Ké eped ékǝǝlé-'ε éetǎngǎnné ne mbóté e nchun. ³⁷ Melemlem nǝngǎne mod éetédēē mím mékǝǝlé se ahé mó á nchun mé ntyǎg, se ápen. Ayǎle nzé abelé nê, né mím méhǝd kǝǝn ntyǎg ntyéd, mím mémǎd asyǝge, ntyǎg-kε ámpǝe nǝbǝb. ³⁸ Bétǎngǎné bǝhé mím mékǝǝlé á apom dékǝǝlé. ³⁹ Bad ábe bó-'ε bémwǎg mím, béemaá'é mím mé nchun amwé se bǝhedé mékǝǝlé. Bǝbεle bǝhób bán, "Saá mé nchun móó mébóó-yε?"

6

Nsǝdtéd tǎngene abel dé nsǝn
á mbwε-mé-nkǝme-áte
(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Mbwε nhóg Yesue ne ábē bembapεε bétǝmé'áá á nzag e ngun-tǝ. Nén démbē á mbwε-mé-nkǝme-áte. Abē bembapεε bǝmbootéd e'sǝg é' ngun apád, bǝpǎgke', bédyǎg. ² Nguse é Befarisia bényíné-'aá nê, bon bǝsǝdtǝ bó bánken, "Cheé ékáá bon nyébelé akan áde mbéndé éebagéé kunze ábel á mbwε-mé-nkǝme-áte?" ³ Héε Yesue mó-'ε ásǝdtéé bó aaken, "Nédē nyéeláá'é á kǎlag e Dyǝb dyam áde kǎn Dabidε ámbǝnlé áde nzaa ékǝbé mó ne ábē bad-ε? ⁴ Ansól

á Ndáb-e-Dyöb mós ne bad ábe bënwoón mós, atéd e'wēle ábe é'bédé nde e Dyöb, adyé. Bon eched mbéndé eébageé mod ké nhóg kunze ádyē ábē e'wēle étōméé prise. Mwën andyé, ábē-'e káñne bad ábe bënwoón mós donje.”⁵ Yesue ambádé bós áte aá, “Mwän-a-Moonyon awóó nkamlen káñne ámīn e mbwε-mé-nkóme-áte.”

Yesue achōjté mod awē ekáá éwédé
(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Epun émpēe Yesue ankě á ndáb e mekáne. Ambootéd bad ayáged. Nén ámpē démbē á mbwε-mé-nkóme-áte. Mod nhóg-ke ambé áhed awē ekáá émbáá éwédé. ⁷ Bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bénóné'áá mós chodchod, ányín nzé ádíđ ane mod bwám á mbwε-mé-nkóme-áte, ábel nén békóben mós awusé. ⁸ Yesue mós-'e anchēm bós mewēmtēn áte. Héε Yesue álāngeé ane mod aá, “Hyě étyéem átíntē hén.” Ane mod anwógén mós. ⁹ Dóó Yesue ásedtéé bad aá, “Nyéláa me ké édé mbéndé ábel mbon á mbwε-mé-nkóme-áte, káa ábel mbéb. Edé mbéndé áson alonje á mod, káa áwúu mós?” ¹⁰ Ahóbe nē, anone-'e bad á mesó. Dóó álāngeé ane mod aá, “Sálé ekáá áte.” Asále áde ane mod ásánlé ekáá áte, ekáá éndyéé mós bwám ámpē. ¹¹ Nén dénkōbēd Befarisia ne bemeléede bé mbéndé ekan áte, béhəgké mós ápid mós mekáá.

Yesue apwédé bembapεε bé
nlomag dyóm ne bébe
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Ambíd e pónde Yesue ankě á ekone mīn ákáne. Ankáné nkūu nisyāál káñ ne mbwεmbwε. ¹³ Bon áde bīn é'kēnlé, anchélé ábē bembapεε, ápwédé dyóm ne bébe áwab tíntē, áchəgé bós aá, bembapεε bé nlomag. Ábē bembapεε bé nlomag bēbédéε, ¹⁴ Simone awe ámbagké đīn aá, Petro, bós mwānyan Andreya, Simone, Jakobe, Jone, Filibe, Batolomyo, ¹⁵ Matyo, Tomasε, Jemse mwän awē Alfōse, Simone mod a kán, ¹⁶ Judase, mwän awē Jemse ne Judas Iskariode awē antīm Yesue asóm.

Yesue ayágté, achōjté-'e ndun e mod
(Mat 4.23-25)

¹⁷ Dóó bóobe bembapεε bésyógké á ekone sé, bēpag á hōm áde átánlé. Béntān bembapεε bēmpēe híin ne ndun e mod áhed. Ene ndun e mod embíd á mbwóg e Judeya-tē esyāál, á Jerusalem, kāñne á myad mé Tirε ne Sidon á nkin mé edīb é nkwě. ¹⁸ Bēmpē nē áwóg Yesue eche póle, ne ábel nén ádid bad ábe bēkonle bwám. Adidé'áá bad ábe edáádəñ bé mbéb é'tágté'áá bómpē bwám. ¹⁹ Mod téé ahedáá aá mós nsidten mós ngáne émbēē bán, ngine ebíde'áá mós á yāl echē edíde'áá bad bwám.

Mekan mé nnam ne mé medim
(Mat 5.1-12)

²⁰ Héε ábótédé ábē bembapεε akalēn aá, “Nnam mībē ne nyé betóótōkē bé bad áyāle nyédé ásē e nkamlēn ní Dyöb. ²¹ Nnam mībē ne nyé ábe nyédé nzaa bóob, áyāle Dyöb dékōdéd nyé. Nnam mībē ne nyé ábe nyélebe bóob áyāle nyéēwóó. ²² Nnam mībē ne nyé nzé édé bán ngáne nyéhídeé Mwän-a-Moonyon, bad békóó nyé, bēbáa nyé á yāl, bésyāá nyé, béchəge-'e nyé mīn mé mbéb. ²³ Nyéwóge bwám, nyébwεen ámīn nímē mbwε, áyāle nsábe nime nyékudté ádyöb ríhábé ámīn. Melemlem nē dóó besáá bē' bóod bómpē bésyáá'áá bekal bé'dáádəñ. ²⁴ Bon édé ngol ne nyé ábe nyédé nhon, áyāle nyēmaá echēn nde akud. ²⁵ Edé ngol ne nyé ábe nyékódé bóob, áyāle pónde épē echē nyétaké nzaa. Edé ngol ne nyé ábe nyéwóó bóob, áyāle nyéēlēb, nyéchīi-'e.

26 Edé ngɔl ne nyé nzé moosyáál ákêmté nyé. Nê dɔɔ ábāb besáá békém-táá bekal bé'dáédəŋ bé metóm.

Nyédəŋ bad ábe békóó nyé
(Mat 5.38-48, 7.12a)

27 “Boŋ nlāŋge nyé ábe nyéwóglan me hén bɔɔb meé, nyédəŋ bad ábe béhede nyé kəkɔɔ, nyébenle-’ε bad ábe békóó nyé mboŋ. 28 Nyénamed bad ábe bésyəŋtad nyé, nyékānnad-te bad ábe bébele nyé nhel mé mekan. 29 Nzé mod abómé wε abén á akəg, ékunnéd mó ádíníí ámpē. Nzé mod akōbné wε rímōŋ nkobe, weebāŋné mó ké echoŋ sáte. 30 Kénzée awě achómé wε chōm, beé mó. Mod ké ahée-’ε awě adumné wε bwēm, weéhedné mó bó ámbíd. 31 Kéchée éche édáá wεé bad bébel áwōŋ, ébel chɔ áwāb.

32 “Nzé nyédəɔ bad ábe bédáá nyé bēnpɛn, né mekenag méhéé nyékudté ne nê? Kááŋne bebel bé mbéb bómpē bédəɔ bad ábe bédáá bó. 33 Nzé nyébele mboŋ dásɔ wée bad ábe bébenle nyé mboŋ bēnpɛn, né nsyáŋ ríhéé nyékudté ne nê? Kááŋne bebel bé mbéb bómpē bébele nê. 34 Nzé édé nén bán bad ábe nyélyágé nlém bán bómpē bēbāl nyé bwēm bēnpɛn bóɔ nyébálee bwēm, né nsyáŋ ríhéé nyékudté ne nê. Ké bebel bé mbéb bēbálee baáb ngáne bēbíí bán bómpē bēbāl bó melemlem. 35 Boŋ nyédəŋ bad ábe béhede nyé kəkɔɔ, nyébenle-’ε bó mboŋ. Nyébálee-’ε bad bwēm ésebán nyésine dyamdyam ámbíd e nê. Nê déběł Dyōb ábe nyé nsábe míme ríchábé á mín, nyéchəgnéd-te bán, bán bé Dyōb á Ngum. Nyébíí-’ε bán, Dyōb áde ngɔl ne bad ábe béésāgnān Dyōb, ne ábe bēbébé nlém. 36 Nyéwōŋ nlém rí ngɔl melemlem ngáne awēn Titée áwóó nlém rí ngɔl.

Nyaa echə bad bēbídtée mbaku
(Mat 7.1-5)

37 “Nyéekáádté bad, boŋ Dyōb dómpē déekāádté nyé. Nyéehóbé bad, boŋ Dyōb dómpē déehōbē nyé. Nyélagsan bad boŋ Dyōb dómpē álagsan nyé. 38 Nyébage bad, boŋ Dyōb dómpē ábage nyé. Akab áde nyékudté, békín dɔ, bépuméd-te dɔ ámín, kááŋ ásyəgke, boŋ bépémtéd nyé. Melemlem mé nhəgtéd míme ébenléde móɔ Dyōb dómpē débēnlédte.” 39 Yesue ankalé bó ngan aáken, “Mod awě akwedé ndím ahele alyágéd waáb mod a ndím-ε? Bó bad bébe béehúnné ebíí-yε? 40 Mwān-a-ayáge eetómée mod awě ayágte mó, boŋ kénzée awě amadé ayáge áte, abelé abé ndágke eche awe meléede.

41 “Cheé ékáá boŋ éwāmsān mwă púuted anyín á đíd á wěŋ, ésebán ehéle nkəg míme rídé emōŋ á đíd anyín? 42 Chán éhele-se eláá mwānyoŋ wεé, ‘Amúē, mwé, ríhúd wε mwă púuted á đíd’, áde wéenyínēē nkəg míme rídé mmōn á đíd? A-bedog-bad! Sébé éhúd nkəg míme rídé mmōn á đíd, dɔɔ wétōŋ’ é púuted echə edé mwānyoŋ á đíd anyín, boŋ ehúd-te chɔ.

A epum dɔɔ béchemée bwel
(Mat 7.16-20, 12.33-35)

43 “Alín á bwel á bwām déebelée-se áchyáá e’pum bé mbéb. Alín á bwel dé mbéb-pe déechyāá’ é e’pum é’ bwām. 44 A epum é bwel dɔɔ béchemée alín á bwel. Ebyééné bwām bán, béepādēē ngun á yāl e mbísan káa besabé á yāl e mewāŋ. 45 Mod a bwām abele bwām áyāle é’bide mó á nlém-té wée bwām ékōŋnéde. Mod a mbéb-pe abele mbéb áyāle mbíde mó á nlém-té wée mbéb nkōŋnéde. Edé nê áyāle, mam míme rílóné mod á nlém-té, mó-’aá mébide mó á nsəl.

Belóŋ bé ndáb bébe
(Mat 7.24-27)

⁴⁶ “Chán nyé chəgée me pónde tée bán, ‘A-Sán, A-Sán,’ bon nyéebēlē dyam áde rílan gée nyé? ⁴⁷ Mod tée awě apedé áwem, awě awóge ábēm e’yale, bon ábelé-’e ngáne ríhóbeé, mēhəgtén nyé nyaa e mod echě ákóó abé. ⁴⁸ Adé nées nlon-a-ndáb, awě anlimé mekon mé ndáb se ásē, ásūmē ene ndáb eláá mīn. Edib énlōnē, éból mó á ndáb-te ne ngine, bon énkēnhēnlé chó apán, áyāle ambí chó alón. ⁴⁹ Bon kénzée awě awóge ábēm e’yale bon eébele ngáne é’hóbeé adii nēngáne mod awě anlón ndáb ésebán asumme chó. Ade edib ébólé mó á ndáb-te, ene ndáb enkwě melelem mé pónde, epáá-’e nyaa eche ekamé ahəgtén.”

7

Yesue achōhté mbəlede awě mod ambáá a sánze (Mat 8.5-13)

¹ Bad bésyāal bēnwōg nímén mekan níme Yesue áhóbe’áá. Ade ámáá mó ahób, ankě á dyad á Kapenahum. ² A dyad-tē wē, mod ambáá a sánze é Roma ambé awě akamlan mbwókél e sánze. Awě mbəlede nhóg awě ándəngé ákónlé’áá káəh áhedé awé. ³ Nées ane mod ambáá a sánze áwóge Yesue dúu, anlóm belyáged bé dyad áá béchēnléd mó Yesue, áhye áhood awě mbəlede. ⁴ Bépédé-’áá wée Yesue, bon béchāá mó ne nlém nhóg bán, “Hyě éhébe ane mod. Adii mod awě atəngéné nimonj nhébe akud. ⁵ Adəá adēd alonj á bad, alón gē-’e syānē ndáb e mékáne.”

⁶ Yesue anwoón bó. Bon áde ákwóge ape á ndáb wée ane mod ambáá a sánze, dōo mod ambáá a sánze ne álómé baáb wée Yesue ámpē áá, béléá mó bán, “A-Sán, weétagté we yāl, mmēn meékwogndéé ákob we nken áwēm ndáb. ⁷ Nén ábelé menkēnhēnlé ké ape áwonj e’só. Bon ké eyale chóo wénhōbpē, awēm mbəlede ádyéé bwám. ⁸ Mmēn ndii mod awě adé ásē e nkamlən, mmēn-ne nwóo sánze éche ríkamlanné. Nlan gē póg mēé, ‘Käg’, ékäg-ke nē dēn. Nlan gē empée mēé ‘Hyäg’, éhyäg-ke nē dēn. Nzé nlan gē awēm mbəlede mēé, ‘Bēl échén’, ábelé-’e nē dēn.”

⁹ Ade Yesue áwóge nē, yāl enkóm mó áte. Héé ákúnné e’só wée echonj é bad éche éhídé’áá mó, álán gē bó áá, “Ne mbále, nlan gē nyé mēé, meényīnēē mod á alonj á Israel ké nhóg awě awóo nyaa e adúbe eché anén nken-e-mod áwóo.”

¹⁰ Atim áde bad ábe bēnlōmmē bétímé ámbíd á ndáb, bēntān nēngáne ane mbəlede ámáá bwám adyēē.

Yesue apuúdté nkúd a mmwaád mwǎn

¹¹ Eebeméé áte* Yesue ankě á dyad áde béchəgée bán Nain. Abē bembapee bémbē ne mó ne echonj é bad. ¹² Ade ápédé bēnbēn ne mmwe ní dyad, bad bēmbídēn ndim mí mod níme mémbe mpəm mí mwǎn níme nyaá. Nyaá abédé nkúd a mmwaád. Ndun e mod echě embíd á dyad-tē, embé ne mó. ¹³ Ade Sán gú Yesue ányiné ane mmwaád, ankóbtén mó etyag. Dōo álán gēé mó áá, “Lénéd awé!” ¹⁴ Ansídé á’sō, ásitén mekále níme bēmpēmē ndim mí mod ámīn. Bepém bentyéem. Héé áhóbeé áá, “A-kódemod, nlan gē we nén mēé, syəó ásē.” ¹⁵ Dōo ane kódemod echě anwé ésyəngé ásē, bon ébootáád dyam ahób. Héé Yesue ábágé mó wée nyaá.

¹⁶ Mbwóg ménkōb moosyāal, békēmtē Dyōb bán, “Nkal é’dəádəh ambáá abidé áwəd tīntē,” bēhōbē-’e bán “Dyōb ápíídé ábē bad!”

¹⁷ Mmēn nkalanj təngene Yesue ménwōgnēd mbwóg e Judeya áte esyāal ne melonj níme méde bēnbēn.

* **7:11** Eebeméé áte: Don gē á kálag dé’só éwóo: Nées bīn é’sán gē.

*Jone, Ndusene alomé abe bembapere wée Yesue
(Mat 11.2-19)*

¹⁸ Bembapere ábe Jone bómpē bēnwōg nímén mam. Héé békíí mó aláa. ¹⁹ Dóo átédé bébe, alomé bó wée Yesue, aá béseded mó nén bán, “Wε-εé edé ane awě Dyöb áhóbé aá mólōm-ε, ngé sébê sésine’ mod ampée?”

²⁰ Abé bad bépédé-’aá wée Yesue, bēlāngē mó bán, “Jone, Ndusene alomé sé áwōη aáken, ‘Wε-εé edé ane awě Dyöb áhóbé aá mólōm-ε, ngé sébê sésine’ mod ampée?’ ”

²¹ Póndé eche bépédé áhed nê, adidé’áá ekud é bad bwâm ábe bétágnáá nkole nyaa ne nyaa, ábe bēnkūd medim ne bad ábe e’daádəη bé mbéb é’bédé áte. Amběł bad híin ábe bēnkwě ndím bényinne’. ²² Héé átímtanné Jone abe bembapere aá, “Nyétime’ ámbíd, nyéke nyéláa Jone mekan níme nyényinné díd ne níme nyéwógé. Nyéláa mó bán, bad ábe bēnkwě ndím bényinne’, ábe bésyágté’áá békag bwâm, ábe meləη ménkōbpē bésáá.† Abe bēnkwě ndóg bēwógne’, ábe bēnwē, bēpuude’, nkalanη ní bwâm-me ámpē ríkálte’ wée betóótōkē bé bad. ²³ Nnam mbê-’ε ne kénzée awě eéhəηlεne nlém á abum təηgene me.”

Yesue alángé bad nyaa e mod echě Jone adii

²⁴ Ade mésenze níme Jone nímáá atim ámbíd, Yesue ambootéd ndun e mod echě embé áhed akale təηgene Jone. Ansédéd bó aáken “Póndé echě nyémbídtē áke dé atán Jone á ehýange, cheé nyéwēmtēnnē bán nyéēnyin? Apab á chyaá áde epub éságté-ε-ye? ²⁵ Cheé nyēnkéé anəη? Mod awě ahédé kase é mesaη-ε? Nyébii nén bán, bad ábe bēwáa’ kase é mesaη, boη bétəgné-’ε yəl, bédyεε dásō á ndáb é kəη. ²⁶ Cheé-ō nyēnkéé anyín? Nkal é’daádəη móo nyēnkéé anyín-ε? Nê dēn! Ne mbále, nlānge nyé meé, nyényiné mod awě atómé nkal é’daádəη. ²⁷ Jone mó adé ane awě bēhóbé’áá áde bétélé e’yale ábe Dyöb áhóbé aá,

‘Nəné’, nlóme nímēm mésenze níme mésēbē wε á’sō,
áboηsεn wε nzii.’

²⁸ A mbále mod ké nhóg awě abidé á abum dé mmwaád eetóméé Jone. Boη ké nê, mod awě adé ndímtεn átínté e bad ábe bédé á nkamlεn ní Dyöb, adé etógnén tómaa Jone.”

²⁹ (Bad bésyāal ábe bēnwōg chōm éche Yesue áhóbé, kəηne besaad bé táase bēnkwεntén bán ntii ní Dyöb nítəηgéné, áyāle bēnkūd edusεn éche Jone. ³⁰ Boη Befarisia ne bemeléede bé mbéndé bēnchím yəl kəηne ntii ní Dyöb áyāle bēmbāη edusεn éche Jone akob.)

³¹ Yesue ambád ahób aáken, “Cheé méhəgténné nyonηel é bad e’chii? Chán bēn békóó abé? ³² Bédii nēηgáne bēndem ábe bédyée á dyad-tē, boη bélébpe nhóg ne aníní bán,

‘Sétóngé nyé e’loη, boη nyéeságéé.

Sékónné nyé nkəηgé ní kwééd, boη ké nê nyéēchyē’é awé.’

³³ Ade Jone, Ndusene ápédé, eéyake’áá ndyééd adyé, eemwáge’áá-’ε mím. Nyébootéd ahób bán, ‘Edáádəη é mbéb édé mó áte!’ ³⁴ Mwān-a-Moonyon apedé, ádyāg ndyééd, á mwāg-ke mím, nyéhābē bán, ‘Nyénóne mó, adəó ndyééd bwāmbwam. Mmwé mímε ngēn, awonηne belad bé táase ne bebel bé mbéb.’ ³⁵ Boη káəη ne á asóg, mod téé awě abíí dyam abelé ahób aá, nzii e Dyöb etəηgéné.”

Mmwaád awě bēlágséné mbéb

† 7:22 Asaad á yəl: Nzé meləη ménkōb mod bétédé’áá mó néε mod awě eesáa. Bébéné’áá mó bán eesité wée bad bédii.

³⁶ Farisia nhóg anlébé Yesue aá ahye ádyê ndyééd áwe ndáb. Ade ápédé áwed, andyéé ásē, ádyé ndyééd. ³⁷ Mmwaád nhóg m-’ε abédé á dyad-tê wē, awē abédé mbélé-mbéb. Awóg áde áwógé bán Yesue adyâg ndyééd á ndáb e Farisia, ampéen apom á dyôg dé elod é bwâm áhed. ³⁸ Anyogén ásē benben ne mekuu míme Yesue, ábootéd achii, ásəbté’ m-’ε mekuu ne mēsəd. Ampíné m-’ε mekuu ne échē esid é nló, ámwāā m-’ε mekuu álúmed edúbé, anyōnlé-’ε m-’ε mekuu ne áde dyôg dé elod é bwâm.

³⁹ Anyín áde ane Farisia anyíne nê, anhób áwe nlém-tê aá, “Nzé nkal é’ dāádəŋ m-’ε anén mod ânkoŋgé abé, né abágé’áá abíe’ nyaa e mmwaád eche anén mmwaád awē akidtan m-’ε adíí ne abé áde áwóó, né abíí-’ε nén aá anén mmwaád adíí mbélé-mbéb.” ⁴⁰ Héé Yesue álângeé m-’ε nén aá, “A-Simōn ndəó wε mwă póle aláa.” Farisia ne ankwentén aá, “A-meléed, cheé édé? Kăg á’ sō, éláa mε.” ⁴¹ Dóo Yesue áhóbéé aá, “Mod nhóg abédé awē abálé’áá bad ngáb. Ane mod akálé’áá bad bébe melúm. Akálé’áá nhóg móom mé e’kálé métaan, aníní-’ε e’kálé étáan. ⁴² Bó modmod bénkēnhēnlé atuε. Né-’ε anlagsén bó mod téé áde alúm. Bəəb-pəó, áyāle bó bad bébe, nzé-módé édúbpé wéé átōmtēn m-’ε adəŋ?” ⁴³ Simōne antimtén m-’ε aá, “Ndúbpé mēé, ane awē alúm déntōmtēnnē achab ámín.” Dóo Yesue áhóbéé aá, “Etāŋgéné.”

⁴⁴ Dóo ákunneé wéé ane mmwaád, boŋ álāŋgē Simōne aá, “Enyíne anén mmwaád-ε? Ade rísólé áwōŋ ndáb, wenkēmbaá mε mendíb wéé ríwobned mekuu. Boŋ anén mmwaád asāŋté mε mekuu ne nímē mēsəd, apíné-’ε m-’ε ne échē esid.† ⁴⁵ Wenkēnháá mε tâl, boŋ taa mensól hén, eésógéé mε mekuu anyəle. ⁴⁶ Wenkēnwógédte mε dyôg á nló ákob mε nken, boŋ awógté mε dyôg dé elod é bwâm á mekuu. ⁴⁷ Edəŋge é ngíne éche anén mmwaád álúmté, édé nhəgtén ne alagsen áde ákúde áyāle ekud é mekan mé mbéb éche ábélé. Mod-tε awē béebudéé mbéb alagsen, eébūdēē edəŋge alúmed.” ⁴⁸ Héé Yesue álângeé mmwaád ne aá, “Ekudé alagsen dé mbéb áyāle mbéb nímōŋ rísyāā.” ⁴⁹ Bad ábe bóbəó bédyágé’áá ndyééd bēnsədéd yāl bánken, “Ebál é mod éhéé chén éche éwóó kəŋne kunze álagsen mbéb?” ⁵⁰ Yesue anláá mmwaád ne aá, “Adúbe áde éwóó áchóŋté wε, kăg ne nsəŋ.”

8

Nguse é bebaád éhide Yesue

¹ Ambíd e nê Yesue ambootéd ake myad ne myad, mémbaá ne mēsəd. Akagé’áá, ákalé’ nkalaŋ mí bwâm mé nkamlēn rí Dyōb. Akééné’áá abē bembapεε dyōm-ne-bébe. ² Bebaád ábe e’ dāádəŋ bé mbéb bémbeē áte ne ábe békónlé’áá nkole mémpēe, boŋ áchōód bó, bómpē bémbeē á echoŋ. Abē bebaád bēbédéε, Maria mmwaád a dyad á Matala awē ánhūdte e’ dāádəŋ bé mbéb saámbé á yāl, ³ Joanaa, mmwaád awe Kusa, mod awē abédé nló áyāle bembəledε ábe Hεrəde, Susanaa ne ekud é bebaád bémpeε. Abē bebaád bēbēnládtáá ábab bwēm bēn, bétəgnán Yesue ne abē bembapεε.

Ngan e mbál-e-bū

(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Ekud é bad émbíd dyad ne dyad téé áhye dé anyín Yesue. Ade béléádné áte nê bəəb, ankalé bó ngan nén aá, ⁵ “Nkwel-é-nzag nhóg ankē mbál asob á nzag-tê. Ade ásobéé m-’ε nê, doŋge dénhūn á nzii-tê, betóm bé nzii bémad m-’ε akəgted ámín, menəŋ mómpē mémad m-’ε asōmted. ⁶ Doŋge dé mbál dénhūn á eláá mín. Mmē ménkōb, boŋ ménhyēlē áde méepedéé akwog, ngáne édíí bán ndəəb e eláá mín eékoŋgéé mendíb. ⁷ Doŋge ámpē dénhūn wéé mekōd médíí.

† **7:44** A mbwóg e bad bé Israel, nzé mod akobé’áá mod nken, antāŋgén m-’ε mendíb abε áwobe mekuu, ahé m-’ε tâl, awógéd-tε m-’ε dyôg á nló.

Née bɔ̄bɔ̄ békwōgē, mekôd ménkāj ábê bwēm. ⁸ Mbál mémpēe méntān ndɔ̄ɔb e bwām. Mênkwōg, ríchyáá-'ε bwāmbwam. Donge dé e'sóg dénwālē mbwókēl é mbum." Ade Yesue amádé nê, ambád áte aá, "Kéznéé awē awóo metúu áwóge'."

Chõm éche ékóó boŋ Yesue ákalé' ngan
(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ Ambíd e pónde, Yesue ábē bembapεε bénlāā mó bán, átógned bó ene ngan. ¹⁰ Héε álāngεé bó nén aá, "Dyõb ábágé nyé kunze ábíi kun é nkamlen ní Dyõb. Boŋ bad ábe bélyágé ásē, bēwōg chó née ngan ábel nén, bényíne', boŋ béecheméé, bēwóge', boŋ béēsōŋtānnē.

Yesue atógké ngan e nwén-é-mbál
(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ "Bɔ̄ɔb-pɔ̄ɔ, rítógned nyé ene ngan. Mbál rídii Eyale é Dyõb. ¹² Mbál míme ménhūn á nzii-tê rílúmte bad ábe bēwóge eyale é Dyõb, boŋ ámbíd e pónde Devale áhye ahúd bó chó á nlém-tê, ábel nén béedūbpē Dyõb se békūd e'soóson. ¹³ Mbál míme ríhúné á meláá-tê rílúmte bad ábe, nzé bēwóge Eyale é Dyõb, békobe chó ne menyinge, boŋ échē eyale éēwēnnādtē bó á nlém-tê. Bédūbpē Dyõb á esón é pónde boŋ á pónde e mekəgsen bédol yāl ámbíd. ¹⁴ Mbál míme ríhúné á mekôd-te, rílúmte bad ábe bēwóge Eyale é Dyõb, boŋ kóáŋ ne á asóg, mpúlé mé nkõŋsé, abud á bwēm awón, ne menyinge mé nkõŋsé ríkāj bó nlém áte. Nê ákəá', béeheléé kəse é e'pum achyáa. ¹⁵ Mbál míme mó-'ε méntān kəse e ndɔ̄ɔb, rílúmte bad ábe bēwóge Eyale é Dyõb ne nlém rísyāal, békōō-'ε chó á nlém-tê. Nê ábele' bēwesən kóáŋ béchyáá e'pum.

Nzé béchódé etrukāj, béekoŋgéé chó
(Mat 4.21-25)

¹⁶ "Modmod eémāá' é etrukāj achod se ákōō chó á ebwəg-sé, káa atibéd chó á anəŋ sé. Abelé ákēlē chó dásō ámīn, ábel boŋ kéznéé awē asóle á ndáb, ányíne ekíde. ¹⁷ Dyam téé áde áde á e'koŋned-te débid á nhéné. Kéchéé-'ε éche énsóom á e'koŋned ébyēen, ébid-te á enyen. ¹⁸ Né-ɔ̄ɔ, nyétéd pónde ngáne nyéwóglanné. Kéznéé awē awóo nsōŋten ní kun é nkamlen mí mín, Dyõb débād mó míme nsōŋten abε. Ane awē mó-'ε eewóo, ábōd ké éche áwémtné aá mówōō."

Túmbé eche Yesue
(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Bɔ̄ɔb-pɔ̄ɔ, áde Yesue nyaá ne baányan béhyédé mó anyín, bénkēnhenlé mó apε benben, áyāle etál éébēdeé ngáne ndun e mod énləŋnédté mó. ²⁰ Dóo bad bélāngεé mó bán, "Pón nyoó bɔ̄ɔbe baányon bétyéémé á ebwóg, béhede-'ε we anyín." ²¹ Héε Yesue átimtanné bó nén aá, "Bad ábe bēwóge eyale é Dyõb, bébelé-'ε ngáne échē eyale éhóbeé, bóo bédé awem nyaá ne ábēm baányan."

Yesue ahóódté ekudkud
(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Mbwe nhóg Yesue ansól á bǎle-tê ne ábē bembapεε, aláá bó aá, "Syáá déchabe pεd e edib eníní." Dóo bēbwógké ekε. ²³ A ekε-tê wē, e'chó bénkōb Yesue. Hê dóo ekukud étané bó átíntē e edib. Mendíb ménsōl bó á bǎle-tê kóáŋ, mam mébéén bó ebébtéd. ²⁴ Héε békíi Yesue anyem ásē boŋ bélāngē mó bán, "A-Sán, a-Sán, pón syánē dewág-ōō!" Dóo ányémmé ásē, ákānnē ekukud éched áte, éhóó-'ε. Edib éche éhódé'áá áte chómpē énsōg ahod. ²⁵ Dóo ásedtéé bó aáken, "Nédē nyéedūbpéé me-yε?" Nén dénkōbéd bó mbwóg, yāl-le enkóm

bó áte bwâmbwam bésedté nhóg ne aníníí bánken, “Ebál é mod éhéé chén, éche ékamlan kááñne ekukud ne mendíb, kááñ bēwōgnē-ε mó?”

*Yesue achōnté mod a Gerasin
awě e'dáádāñ bé mbéb bēmbēē áte
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ Yesue ne ábē bembapεε bēnchabé edib, bootya á Galilia, bēpē á múde níminíí, á mbwóg e Gerasin.* ²⁷ Ade ábidé á nkin amboméñ mod a dyad nhóg awě e'dáádāñ bé mbéb bēmbēē áte. Ebédé etūñ é pónde áde ane mod ééháge'aá mbóté. Eédyεε'aá ké á ndáb-te, nzése á soóbadε. ²⁸ Anyín áde ányiné Yesue, ankwě mó á mekuu ne esaád á nsəl, ábōñē aá, “A-Yesu, Mwāñ a Dyōb á Ngum, cheé sóo déwōñné? Sōñ, weekógsán mε.” ²⁹ Nē démbē áde Yesue ámáá e'dáádāñ bé mbéb akamlēn aá, é'bíd mó áte. Ngen ne ngen, nzé e'dáádāñ bé mbéb bēnsəl mó áte, ké á mehanjé dōo ámbēē, apádtádtáá bengōbēngōbē ábe bēhédé mó á mekuu ne mekáá, boj edáádāñ é mbéb ékεεné mó á ehyáñge. ³⁰ Yesue ansédéd mó aáken, “Chán đĩn ádíí wε?” Ankwentén aá, “Amutεε.” Anhób nēñgáne e'dáádāñ bé mbéb híin bēnsōnlē mó áte. ³¹ E'dáádāñ bé mbéb ábed é'cháá'aá Yesue bán, eehúnté bó á echóg éché éewóo asóg,† ³² Esog é nguu ebédé áhed édyāg medyé á mbám mé ekone. Dōo ábē e'dáádāñ é'cháá'ε Yesue bán áte de bēsəl ké á esog é nguu-tē. Dōo Yesue ábágé bó kunze. ³³ Abíd áde e'dáádāñ bé mbéb bē é'bídé ane mod áte, bēnsəl éché nguu áte. Dōo nguu éwúbpe áse, ényāgté' á e'láá bé nkin mé edib, éhún á edib-tē, éhó-ε. ³⁴ Ade benōñ bé nguu bényiné nē, bēntōm mehélé, békag bēkanlé bad nkalan á dyad-tē ne á mebwóg níme médé bēnbēn. ³⁵ Awóg áde bad bēwógé-'aá nē, bēbwógé-'ε áse áke dényĩn dyam áde ábēnlédé. Bépédé-'aá wéε Yesue ámbēē, bényín ane mod awě ánhūdtē e'dáádāñ bé mbéb áte ngáne ádyéé mó á akéb, ahédé mbóté á yəl, ádyēē-ε bwām. Dōo mbwóg níkóbé bó. ³⁶ Bad ábe bēnyĩnēñ đĩd bēnkale bó ngáne Yesue áchōnté ane mod. ³⁷ Héε bad bé mbwóg e Gerasin bēlāñgé Yesue bán ásyəə áwāb ndəəb, áyāle mbwóg ní ngíne ménkōb bó. Dōo ásólé mó á bōle-tē, boj ásūē'. ³⁸ Mod awě bēnhūdtē e'dáádāñ bé mbéb áte anchán mó aá búmō békag, boj Yesue antiméd mó ámbíd aá, ³⁹ “Timé' áwōñ dyad, éke ékanle bad ndəle a dyam eché Dyōb ábēnlé wε.” Ane mod ansú á dyad, ákag, ákanle mod téé dyam áde Yesue ábēnlé mó.

*Yesue apuúdté ngəndéré póg
áchōōd-tε mmwaád ampée
(Mat 1.18-25)*

⁴⁰ Ade Yesue áhúú, ndun e mod enhyě mó aságnēn ne menyĩnge ngáne émbēē bán bēsíné'aá mó. ⁴¹ Héε mod nhóg awě bēchágé'aá bán Jairuse ápédé áwē. Jairuse abédé nhóg áťĩntē benkamlēnε á ndáb e mekáne. Ankwε Yesue á mekuu, áchāā mó aá, áhyε áwe ndáb. Aá ⁴² níme mpōm ní mwāñ a mmwaád níhede awé.

Ade Yesue ákagké áwed, bad bēnləñné mó. ⁴³ Mmwaád nhóg ambé áhed awě akōnlé'aá nkole níme mekií mébídé'aá mó á yəl pónde ésyāəl. Mmē nkole níbédé mó á yəl á etūñ é dyōm-a-mwé ne níbe ésebán modmod ahεle mó bwām adid.† ⁴⁴ Héε ábidé Yesue ámbíd, boj ásitén Yesue mesó mé nkobe níme ánwāā'ε. Abwōg-ábwōg mekií ménsōg mó abíd á yəl. ⁴⁵ Dōo Yesue ásedtéé aáken, “Nzé-módé asidténe mε?” Modmod enkēnkwenténné. Dōo

* **8:26** Gerasin: Donje á kálag dé'só áwóo Gadara, émpēe-ε éwóo Gεgεsa. † **8:31** Ebíí: Mewēmten mémbē bad bán e'dáádāñ bé mbéb bēbē á mbwōg á ndib e ebíí kááñ né echab pónde e nkógsen epedé.

† **8:43** Donje á kálag dé'só ébádé bán: Ammād chōm ésyāəl éche ánwōngē abébed wéε bad bé mēl.

Petro áhóbéé aá, “A-Sán, ngómē ndun e mod elǎhnedé wε, káǎh békáhnéné-’ε wε.” ⁴⁶ Bon ké nê Yesue anhób aá, “Mod akidténé me, áyāle nwógé ngáne ngíne ebídé me á yǎl.” ⁴⁷ Ade ane mmwaád ányíné nê bǎǎb aá móǎhéléé yǎl akoo, ambíd Yesue á’sō. Anǎǎ’áá ne mbwóg. Ankwe mó á mekuu. Héε áhóbéé á’sō wéε bad bésyāǎl chǎm éche ékǎǎ bon ásitén mó, ne ngáne módyéé bwām melemlen mé pónidé. ⁴⁸ Dǎǎ Yesue áhóbéé aá, “A-mwǎn-a-mmwaád, adúbe ádǎǎh ádíde wε bwām. Kǎǎ ne nsaǎ.”

⁴⁹ A pónidé eche Yesue áhóbéé nê, dǎǎ mod awě bélómé wéε Jairuse ápedé bon áhǎbē nén aá, “Weétagné wε Meléede ataged. Awonǎ mwǎn amaá mó awé.” ⁵⁰ Yesue awógé-’aá nê, bon álǎngē Jairuse aá, “Weewógé mbwóg! Dúbé dúbpén, né mwǎn ádyéé wε bwām.” ⁵¹ Ade Yesue ápedé wéε Jairuse áwe ndáb, enkênháá etál aá, mod ampée áhíd mó á ndáb-te éetóméε Petro, Jǎne ne Jemse, nchoo ne ane mwǎn sáá bó nyan. ⁵² Bad béchyé’áá, bélebé-’ε. Yesue anláá bó nén aá, “Nyéechyēē’. Ane mwǎn eewédeé, akúne kúnén.” ⁵³ Bad bémbootéd mó awǎǎ, ngáne bémbǎǎ’é bán amaá awé. ⁵⁴ Héε Yesue áchǎngé mó ekáá, bon áchǎgé mó aá, “A-mwǎn, páde áse.” ⁵⁵ Dǎǎ edǎǎdǎǎh étímé mó á yǎl, apádé-’ε áse ábwǎg-ábwǎg. Yesue anláá bó aá, bébe mó ndyééd, ádyê. ⁵⁶ Yǎl enkóm nyaá bó sǎǎh áte bwámbwam, bon Yesue anláá bó aá, béekanlé modmod dyam áde ábénléde.

9

Yesue alómé bembapεε dyǎm-ne-bébe (Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Yesue anchélé ábē bembapεε dyǎm ne bébe abwóg ahóg. Ambag bó ngíne ne kunze áhúd bad e’dǎǎdǎǎh bé mbéǎ áte, ne ámad nkole nyaa ne nyaa. ² Anlóm bó aá, béke békale nkalanǎ mé nkamlen ní Dyǎǎb, béchǎnte-’ε bad. ³ Dǎǎ álǎngéé bó nén aá, “Nyéewánlé chǎmchǎm á eke, ké ntǎǎ, ké ekwe, ké ndyééd káa ngáb, modmod eewánlé-’ε mbóté ébe. ⁴ Ndáb ké ehéé eché nyésǎlé áte, nyédyεε áwéd-te káǎǎ ne mbwe míme nyésyǎngéé. ⁵ Dyad ké áhéé-’ε áde béekobéé nyé nken, nyétédē dǎǎ, nyékúǎd-te ebumbú á mekuu álúmed nén bán échab ebébtéd éǎǎne bēn.” ⁶ Héε bembapεε bébwógké áse, békǎǎg dyad ne dyad téé, békalé nkalanǎ ní bwām, bédidé-’ε bad bwām hǎm ne hǎm téé.

Herǎde atage áte (Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Bǎǎb-pǎǎ Herǎde awě akamlánnáá alonǎ á Galilia anwóg mam mésyāǎl níme mēmbenléd. Mewēmten métágé’áá mó áte áyāle bad behóg béhóbé’áá bán, Jǎne apuúde, ⁸ ábíní bán, Elaijaa atimé ámbíd á nkǎǎsé, bēmpēe-’ε bán, nkal é’dǎǎdǎǎh nhóg a’bǎǎd mó atimé ámbíd á alǎngé. ⁹ Herǎde anhób aá, “Mēmbel bésēl Jǎne nló. Nzéé ampée níwógéé bán abele nímén mekan?” Nê dēmbēl ádǎǎh aá mónyín ane Yesue.

Yesue adíté ndun e mod (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jǎn 6.1-14)

¹⁰ Ade bembapεε bé nlómag béhúú ámbíd, bēnlāā Yesue mam míme bēbélé. Héε átédé bó bon átimné bó á ahǎngé á hǎm á dyad á Betsaida. ¹¹ Ade amute á bad áwógé nê, dénhíd mó áwed, káǎǎh bétán mó. Ankob bó bwām, ákanlé bó pǎle e nkamlen ní Dyǎǎb, áchǎnte-’ε bad ábe béhéde’áá bwām adyεε. ¹² Ade ngukél épédé dǎǎ bembapεε bēlǎngε Yesue bán, “Chené ábén bad, bétimé’ á myad-té míme médé benben, ábel béhed ndyééd ne hǎm áde bēnaá’é. Ndyééd eésáá hén, e’non-’ε béesaá wéε dédíí nén.” ¹³ Héε Yesue álǎngéé bembapεε aá, “Nyé bó nyébe bó chǎm éche bédyēē.” Dǎǎ béhóbéé bán, “Sēwóó e’wεle é’táan

ne sūu ébe. Ene ndyééd eéhēlēē bad bésyāāl akwog.” ¹⁴ Mesongé mé bad ábe bébedé áhed mémbe e'kálé é'táan. Bon Yesue anláá ábē bembapēē aá, “Nyélad bad áte, nyékab bó bon akab téé ábē móom mé bad métáan.” ¹⁵ Bēnkāb bad áte ngáne ánhōbpē. ¹⁶ Héē Yesue átédé ábē e'wēle é'táan ne échē sūu ébe, ákabé áte, ásāgnān Dyōb bon ábagé bembapēē aá békabpe bad. ¹⁷ Bad bésyāāl bēndyē, békód-te kóān ene ndyééd élyāg ásē, eche béléadé áte e'lōn dyōm ne é'be.

Nzé-módé Yesue mwēn ákóó abé?
(Mat 16.13-28; Mak 8.27-9.1)

¹⁸ Mbwe nhóg Yesue anchīb yāl áke dé akáne. Bembapēē bēnpēn bóó bēmbē áhed. Ansédéd bó aáken, “Nzé-módé bad bó bēhóbeé bán ndé?” ¹⁹ Bēntimtēn mó bán, “Donge á bad bēhóbe bán, edii Jōne Ndusenē. Dōnge áhōbē bán, Elaijaa, bēmpēē bán, nkal é'dāádān a'bóó atimé ámbīd á alongé.” ²⁰ Dóó Yesue áhóbeé aá, “Bon nyébēn-ne, nzé-módé nyéhóbeé bán ndé?” Dóó Petro áhóbeé aá, “Edii Ane Awē Dyōb Awógté.”

²¹ Héē ásíméé bó etúu áte, álāngē-'e bó aá béepanlé áte. ²² Ambád aá, “Mwān-a-Moonyon atāngéné ákūd metake hiin, bad bēmbáá bóóbe beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēbān-'e mó á yāl. Bēwūū mó, bon e'pun ábe é'lónténé é'láán, āpuú.” ²³ Anláá moosyāāl áhed aá, “Kéznzéé awē adáá me ahíd ásob yāl mendīb, ápēm adē awōg mbwe téé, bon áhíde me. ²⁴ Ayāle kéznzéé awē ahēde adē alongé ason, ábōd dó. Kéznzéé-'e awē abódé adē alongé áyāl echēm, ákūd alongé áde déemaá'. ²⁵ Nsyáān ríhēé mod ákudté nzé akudé nkōnsé rísyāāl bon abóó, ké'e abódé échē edāádān. ²⁶ Kéznzéé awē ákwāgēn me ne ábēm e'yale, Mwān-a-Moonyon mómpē ákwāgēn mó á pónde échē ápēé ne ehúmé échē, néde ehúmé é Sān ne ángel éche ésaá. ²⁷ Bon á mbále, baahóg bédé nló ámīn bóó, bēnyínénné kwééd dīd, áde béēsēbpēé nkamlēn ní Dyōb anyīn.”

Yāl ehānléé Yesue
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

²⁸ Néē émádé ké e'pun waam, áde Yesue amáá ahób nē, ankeén Petro bó Jōn ne Jemse á ekone mīn akáne. ²⁹ Ade ákānnéé nē, e'só bēnhānlēn mó á nló, nkobe nímē mó-'e nípúbé féréd, nímwaá-'e áte. ³⁰⁻³¹ Abwōg-ábwōg bad bébe, Mosē ne Elaijaa, bēmbīdēn ehúmé é ngum, bébootéd mó akalēn. Békálé'áá ngáne álōnēdtē ntii ní Dyōb tāngēne kwééd eche áwēē á Jerusalem. ³² E'chó bēnlōn Petro ne baáb á dīd. Ade békābnédé bēnyīn ehúmé échē ne bad bébe áhed. ³³ Ade ábē bad bébe bētēdtēé Yesue, dóó Petro álāngéé mó aá, “A-Sān, ébóó ngáne syāá dédíí hén. Délōn e'bem é'láán, échōn, éche Mosē ne éche Elaijaa.” Anhób nē ésebán abíí chōm éche áhóbeé. ³⁴ Eépēdéé ké amad á nsāl, bon mbag ébīd, ékúdtēn bó. Nén dénkōbēd bó mbwóg. ³⁵ Héē bēwógé ehób ébīde á mbag-tē nēn, “Mwān awēm mó nēn. Móó nīpwédé. Nyéwógne mó.” ³⁶ Emáá-'aá ahób nē dóó bēnyíné Yesue mwēnpēn. Bēnkóó ádēn akan ésebán bēkanle modmod dó.

Yesue achōnté kódemod
echē edāádān é mbéb émbēē áte
(Mat 17.14-18; Mak 9.14-27)

³⁷ Ade bīn é'sāngé, Yesue bóóbe bembapēē bēnsūd á ekone-sé. Ndun e mod ehye mó abomēn. ³⁸ Héē mod nhóg á echon é bad-tē wē álēbpēé mó aá, “Ameléed, sōn, ncháa' wē meé, énon awem mwān á dīd. Adíi me mpōm ní mwān. ³⁹ Edāádān é mbéb étage mó. Nzé échāngé-'e mó, abelé abón esaád, ahún ásē, ánúadé kóān mehod mébīdē mó á nsāl. Elédte mó achene, né émáá mó yāl ached áte. ⁴⁰ Mempēén mó wēē ábōn bembapēē, nchān bó meé, bēbīded mó edāádān é mbéb chē áte, bon bēhēléé.” ⁴¹ Dóó Yesue átimtanné aá, “Wāā, nyé

bad bē' chii, mbeltéd mímēn méētyēmēé, nyéewóo-'áa adúbe. Chán mápēé nyé adyēen bon nyédúbé mē? Hyēné awon mwān hén." ⁴² Ade ane mwān áhúé'ē nē, edəədəŋ é mbéb éched émpíi ane mwān, ébəm mó ásē, ánúadé. Dóo Yesuē ákänné éché edəədəŋ é mbéb áte, ádíid ane mwān bwām, ábāg-ke mó wéé sáá. ⁴³ Menyáké ménkōb moosyáál, ányín ndəle a akan awě Dyōb ábélé.

Yesuē akānlé eche kwééd ngan ámpē

(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Ade bad bélyógé bényágéé nē, áyāle chōm éche ébénlédé, Yesuē anláá bembapēē nén aá, ⁴⁴ "Nyésōŋgtēn dyam áde ríhēdéé nyé aláa bwām. Bébē Mwān-a-Moonyon á mekáá mé baányon." ⁴⁵ Bon ábē bembapēē béenkēnsōŋgtēnné chōm éche ánhōbpē. Embē néē ngan echē elélé bó atóge, bēbáá'áá-'ē mó asēded.

Nzée atómténé mod ambáá abé á'sō é' Dyōb?

(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)

⁴⁶ Bembapēē bēmbootéd aswanŋten tñŋgene mod awě atómténé mod ambáá abé áwab tñnté. ⁴⁷ Yesuē anchēm bó mewēmten áte. Antéd mwāmpīn mí mwēndem, ápēēn mó áwe akéb. ⁴⁸ Dóo álāŋgēé bó nén aá, "Kéznéé awě akobé anén mwān á dīn ádēm, né akobé mē. Kéznéé-'ē awě akobé mē, né akobé ane awě alómé mē. Né-óó, ane awě adé mwāmpīn áwen tñnté, né mó atómé mod ambáá abé."

Mod awě adé awōŋ

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Jōne anhób aá, "A-Sán, sēnnýín mod abídte bad e'dəədəŋ bé mbéb áte á dīn ádōŋ, sēnláá-'ē mó bán ásōg abel nē, áyāle eésáá ne syánē." ⁵⁰ Dóo Yesuē álāŋgēé bó aá, "Nyéelāŋgé mó bán ásōg abel nē. Kéznéé awě eetōŋgán syánē né adé ne syánē."

Bébáá Yesuē nken akob

⁵¹ Bōob-póó, pónDé eche Yesuē ántāŋgēnnē akē ádyōb embootéd apē. Né-óó, ammad atii aá, mó tñŋgēnnē akē á Jerusalem. ⁵² Hé-'áá alómé mēsēnzē á'sō. Ménkē á mwā dyad a Samaria nhóg, ábele mó mbonŋsén. ⁵³ Bon áde ápédé áwed bad bé dyad bēnkēnkobpé mó nken áyāle á Jerusalem dóo ákágé'áá.* ⁵⁴ Ade bembapēē, Jemse bó Jōn bényíné nē, dóo bésédté Yesuē bánken, "A-Sán, edəə wēé séchéle muú ádyōb, ríhye ríhyáad bó-yē?"† ⁵⁵ Bon Yesuē ankuné áwāb, ákännē bó áte.‡ ⁵⁶ Héē bóbōó békíí á dyad démpēe.

Bad ábe bēmpon Yesuē ahíd

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Ade békagké nē, mod nhóg anláá Yesuē aá, "Mēhíd wē kéhéé áde ékagké." ⁵⁸ Dóo Yesuē átímtanné mó aá, "E'bubwóg é'wóó ábab e'lóm wéé bésóléé, menōn-ne ámpē méwóó mímab mūm, bon Mwān-a-Moonyon eewóó'ē hōm áde ábannéé nló." ⁵⁹ Yesuē anláá mod ampée aá, "Hyāg, éhíde mē." Bon ane mod antímtén mó aá, "A-Sán, mwě, nśébe ríke rílime echem sán." ⁶⁰ Yesuē anláá mó aá, "Mwě ndim rílime mímāb ndim mí bad. Bon wē, éhedne bán, éke ékanle bad nkalāŋ mé nkamlēn rí Dyōb." ⁶¹ Mod ampée anláá Yesuē aá, "A Sánǵú, mēhíd wē, bon mwě, nśébe ríke rílyágtēn echem ndáb." ⁶² Bon Yesuē

* **9:53** Alon á Samaria démbē áfínté melon mé Galilia ne Judeya. Bon bad bé Israel bēnkēnkobpé bad bé Samaria néē baányon. Né-óó bad bé Samaria béekwentannaá bad bé Israel ábe bēbídé'áá á Galilia nken akob nzé békágé'áá ngande achog á Jerusalem. † **9:54** Donje á kálag é'só ébáde bán: nēŋgáne Elaijaa ámbenlé. ‡ **9:55** Donje á kálag dé'só ébáde bán: anhób-pe aá, "Nyéebíí'ē edəədəŋ éche ékamlan nyé. Mwān-a-Moonyon eépedéé áwúu bad, apédé dāsō áson bó."

anláá mó aá, “Kénzée awě aboótédé hõm alii, boŋ ánõné’ ámbíd, eékwognedéé ábel nsón ásē e nkamlen ní Dyõb.”

10

Yesue alómé bembapεε móom saámbé ne bébe

¹ Ambíd e nê, Sánḡwéeé ampwěd bembapεε bémpēe móom saámbé ne bébe.* Anlóm bó á’sõ bébe bébe dyad téé ne hõm téé áde ámbíi’ é aá móõpě. ² Anláá bó aá, “Nzag echyáá bwâmbwam, bwēm é’hednad apád, boŋ bepád béebuu’ é áte. Né-õó, nyékânne nén bán, nwóó-nzag álõm bepád. ³ Nyékag-kõó, boŋ nyébíi bán nlóme nyé nēe ndyõŋ mí mbód átíntê e ngã. ⁴ Nyéewánlé ekwε é ngáb á yǎl, ké ekwε empée, káa metámbé. Nyéēbwāg-ke mod aleled á nzii. ⁵ Ndáb ké ehée eche nyésõnlē, nyéleled bó nén bán, ‘Nsaŋ míbê ne nyé.’ ⁶ Nzé mod a nsaŋ adé áhed, né mímēn nsaŋ mébē ne mó. Nzé eesě, né métimēn nyé bēn. ⁷ Ndáb ké ehée eche nyésólé, nyédyēē áhed. Nyéēpenlád ndáb áte. Nyékob-pe kéchéé eche bébagεé nyé ádyé káa ámwé, áyāle mod a nsón atāŋgéné nēe ákudεé míme nsábe. ⁸ Dyad ké ahée áde nyépédé áte, boŋ békob nyé nken, nyédyē kéchéé eche bébágé nyé. ⁹ Nyédide bad bé nkole bwām, nyélaa-’ε bó nén bán, ‘Nkamlen ní Dyõb mípédé nyé benben.’ ¹⁰ Boŋ dyad ké ahée áde béekobεé nyé nken, nyéke á ntém nzii, nyéhõb nén bán, ¹¹ ‘Ké échén ebumbú eche émbē sé á mekuu, sékudté nyé chõ, boŋ ké nê nyébíi bán nkamlen ní Dyõb nídé benben.’ ¹² Nlāŋge nyé meé, á epun é nkáásé, nkõgsen míme dyad á Sodom dényinnē mébē mwāmpín tómaa míme bad ábe bédé áde dyad áte békudté.

Edé ngõl ne bad ábe béekunne mbíd (Mat 11.20-24)

¹³ “A-bad bé Korazin, ébēēn nyé ebébtéd! Ebēēn nyémpē ebébtéd á-bad bé Betsaida! Ayāle nzé émbē bán, ndāle é mekan eche Dyõb ábélé áwēn myad, émbenléd nê á dyad á Tirε ne dyad á Sidõn, né bēnwāā melebe se etũn, bēmwagtéd-te mbúmbú áyāl álúmed nén bán, béhāŋléné ádad abé dé mbéb. ¹⁴ Boŋ mbwε mé nkáásé, nkáá míme bad bé Tirε ne bé Sidõn mébē mwāmpín tómaa mímēn. ¹⁵ Nyé bad bé Kapenahum ámpē, nyéwēmtan bán, nyēmaá ape ádyõb, boŋ bésudéd nyé kāŋ se ásē á dü-á-muú.”

¹⁶ Héé álāŋgεé bembapεε nén aá, “Kénzée awě awógné nyé, né awógné me, boŋ kénzée awě abáá nyé á yǎl, né abáá kāŋne me. Kénzée-’ε awě abáá me á yǎl, né abáá kāŋne ane awě alómé me á yǎl.”

Bembapεε Móom saámbé ne bébe béhúú ámbíd

¹⁷ Ade bembapεε móom saámbé ne bébe ábe Yesue ánlõmmē béhúú ámbíd, bēnlāá mó ne menyĩŋge mésyāāl bán, “A-Sāŋ, kāŋne e’dáádāŋ bé mbéb bēnsudéd yǎl áwēd e’só, atúb áde sétúbé wε dĩn.” ¹⁸ Dõó Yesue áhóbεé aá, “Nnyíné Satanε ahúné ádyõb nēŋgáne emwεdmwεd. ¹⁹ Mbagé nyé kunze ádyaa nyõ bõõbe bengaabobe bé mpwεn ámĩn, ne átóm ngĩne esyáál eche Satanε áte, Satanε ne ane awě akõó syánē. Dyamdyam déebenlé nyé. ²⁰ Boŋ ké nê ámpē, menyĩŋge míme nyéwógeé méébāg nén bán, áyāle e’dáádāŋ éwógné nyé, boŋ pen nyéwõg menyĩŋge dásõ nén bán, mĩn méténlédé nyé ádyõb.”

Yesue awóge menyĩŋge (Mat 11.25-27, 13.16-17)

* **10:1** Móom saámbé ne bébe: Donje á kálag dé’só áwóó: móom saámbé.

21 Abwōg-ábwōg Edaádəŋ éche Esáá† énwōgēd mó menyĩnge bwám̄bwam, ahób aá, “A-Tê, Sǎŋgwéé a nkoŋ ní sé ne mí mín, nságn̄en míbê ne wε áyāle elúmté mpín mí bēndem mam míme ébǎŋné bad bé debyéé ne bad bé nsōŋten. Εε, a-Tê, nê dēn dōo édáá wεé, ébenled. 22 Nlǎa nyé mεé, Echem Sǎŋ ebagé mekan mésyāal áwēm mekáá. Mod ké nhóg eékoŋtεé mwǎn abii’ é sebé Dyōb Titée. Mod ké nhóg-ke ámpē eebii’ é ngáne Titée ákōŋtε abé ésebé mwǎn, ne kénzée awē mwǎn ádáá aá mólúmed mó.”

23 Hée ákúnné wεε bembapεε, boŋ álāŋgē bó á kun-tê nēn aá, “Nsimé ne bad ábe bényine’ mekan míme nyényineé nēn! 24 A mbále nlānge nyé nēn mεé, bekal-bé-e’daádəŋ híin ne k̄ŋ é bad híin bēnwanēn ányín mekan míme nyényiné ne áwóg mekan míme nyéwógé boŋ bēnkényinné, bēnkēnwóg-kaá.”

Ngan e mod a Samaria awē aboo nlém

25 Bōob-pōó meléede a mbéndé anhyē Yesuε akəg áte aá, “A-meléed, cheé mébenlé boŋ ríkūd alongé áde déemaá?” 26 Yesuε antimtén mó aá, “Chán éténlédé á kálag e mbéndé. Cheé eláá áwēd-te?” 27 Meléede a mbéndé ankwentén aá, “‘Etǎŋgéné bán édəŋ Sǎŋgwéé ádōŋ Dyōb ne nlém rísyāal, ne edaádəŋ esyāal, ne ngíne esyāal, ne mewēmten mésyāal.’ ‘Edəŋ-’ε mwǎnyoŋ nēŋgáne echoŋ yǎl.’ ” 28 Yesuε anláá mó aá, “Ebíi akwenten. Nzé ebélé áned, né wēkūd alongé áde déemaá” 29 Ngáne ane mod áhédé’áá aá mósuud yǎl nzoŋ, ansedéd aáken, “Nzé béchəgεé wēn nē?” 30 Atimenten mó, Yesuε ankál ngan aá, “Mod a Israel nhóg akagé’áá eke, ambíd á Jerusalem, átimé á Jeriko. Áde ápedé á etún-tê, bechíb bēnkōb mó, bēkōbēn mó chōm esyāal éche ánwālēē. Bēmbōmtéd mó káŋŋ áhədé awé. Dōo béchénné mó á nkəg ní nzii. 31 Prisε póg chōmpē esyōgkε’áá melemlem mé nzii. Dōo átáné ane mod. Ambamé nkəg ní nzii míminí. 32 Mod a túmbé e Levi awē abelé’áá nsón á Ndáb-e-Dyōb† awē mómpē ampē áhed, boŋ anyín mó, ambamé melemlem. 33 Boŋ mod a Samaria nhóg awe atómé’áá ene nzii, ampē áhed. (Bad bé Samaria bōobe bad bé Israel béchemtannaá.) Ade ányiné mó, anwóg mó ngol, 34 ákē áhed, ahé mó mēl á sii-tê, ákan chó, boŋ ápēmē mó á ésel mín. Apεéné-’aá mó á dyad-tê, boŋ ássnlē mó á ndáb e beken, ábōŋgē mó. 35 Néε bīn é’sǎngé ahúd e’kálé é’táan, ábag nwóó ndáb aá, ‘Téd nēn, étōgnan anén mod, kéchéé émpēe éche wébēbēdté, mētímtéd wε ámbíd á ehúu.’ ” 36 Hée Yesuε ásedtεé ane meléede a mbéndé aáken, “Átínté e ábê bad béléán ábe bēntān ane mod awē bechíb bēnlōgēnnē, ahéé anlúméd aá módē waáb?” 37 Meléede a mbéndé ankwentén aá, “Ane awē anwóg mó ngol.” Hée Yesuε álāŋgεé mó aá, “Kǎg-kō, wémpē ébele’ melemlem.”

Mataa bó Maria békóbé Yesuε nken

38 Yesuε ne ábē bembapεε bēmpē mwǎ dyad nhóg. Mmwaád nhóg awe béchágé’áá bán Mataa ankōb bó nken. 39 Ane mmwaád mwǎnyoŋ abédé dīn bán Maria. Maria anhyē Yesuε adyεε á nkəg, áwóg mekan míme áyágté’áá. 40 Boŋ Mataa anhágén áte ne nsón ní ndáb-te. Dōo áhyédé Yesuε aláa aá, “A-Sǎŋgú, weenyínéé nēn wεé, awem mwǎnyoŋ atēdnédé mmēmpen nsón rísyāal-ε? Láá mó wεé, áhyε áwōŋgen mε.” 41 Boŋ Yesuε antimtén mó aá “A-Mata, nlém rítage wε áte áyāle ekud é mekan. 42 Boŋ dyam áde ahóg áde ákóó etógnén abé. Maria apwεdé dó, áde-’ε bwám. Meéhēlēē-’aá se míbel se bēkōbēn mó dó.”

† 10:21 Donje á kálag dé’só áwóó Edaádəŋ éche Esáá; émpēe bán, éché edaádəŋ. ‡ 10:32 Mod a túmbé e Levi: Dyōb dēmpwēd enén túmbé ábel nsón á Ndáb-e-Dyōb. Bēwōŋgánnáá prisε ánabe Ndáb-e-Dyōb áte ne áboŋsen ntíi ní mende.

11

Ayǎged dé mekáne

(Mat 6.9-13, 7.7-11)

¹ Mbwe nhóg Yesue ambé hǒm, ákânne'. Ade áamá akáne awě mbapεε nhóg anláá mó aá, "A-Sán, yǎged sé ngáne békânneé ngáne Jone án'yǎgēdtē ábē bembapεε." ² Yesue anláá bó aá, "Nzé nyēhede akáne, nyéhôb bán, 'A-Tê, edúbé ébê ne ádonj đin.

Mmonj nkamlɛn níhye rítêd etál.

³ Bǎg sé eched ndyééd e epun é bín* mbwe tée.

⁴ Lagsén sé mímed mbéb,

áyǎle sémpē sélagsan mod tée awě apǎnné sé, weémwǎg se sêhún á mekágsen-tê.' "

⁵ Dóo áhóbéé aá, "Nzé ewóó wǎn, bonj ekií áwē melúde wεé, 'Amúē, bál me e'wεle é'láán hê, ⁶ sôn, nkúde nken awě achabé abíd, awem nsón-a-echoj apedé áwem. Meewóo-'áa chǒm-éé níchǎgtanné mó.' ⁷ Bonj ane wǎn mó-'ε atímténé wε á ndáb-te aá, 'Weétagtē me. Mmaá me ekob adib, syáábe ábêm bán sēmaá anaa ásē. Méehɛnlé apáde ásē ábe wε chǒmchǒm.' ⁸ Nlǎa nyé á mbále meé, saké ké echoj éche nyédíí, chǒo épǎd mó ásē. Bonj abádnɛn áde wébádnɛnnē wǎn, dóo dékǎj bonj apádé ásē, ábē wε kéchéé éche éhedeé. ⁹ Nlǎnge nyé nén meé, hédén Dyǒb, ábē wε. Héd, Dyǒb débél enyín, kǔm ekob, Dyǒb dédibnéd wε. ¹⁰ Ayǎle kénzée awě ahědné Dyǒb, ákǔd, awě ahedé-'ε, ányín. Kénzée-'ε awě akumé ekob, Dyǒb dédibnéd mó. ¹¹ Nyé besáá bé bán, nyé ahée mwǎn áhedénné súu, bonj mó-'ε átímé ébage mó nyǎ? ¹² Káa nzé ahědné wε akii á kúb, bonj wε-'ε étímé ébage mó ngabobe a mpwen? ¹³ Nzé e'bébtéd é' bad née nyé nyébage áben bán kase é bwēm, tógtén-naá echen Sán awě adé ámin? Chán-nō éebaá bad Edǎádǎj éche Esáá ábe behédné mó chǒ."

Yesue eesáá nlatén ne kǎj e e'dǎádǎj bé mbéb

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Epun ehóg, Yesue abídté'áa mod edǎádǎj é mbéb áte éche ênkwid ane mod ebóbé. Ade éamáá mó abíd áte, ane mod ambootéd dyam ahób. Nén, dénkōbéd ndun e mod eché ebédé áhed menyáké bwámbwam. ¹⁵ Bonj nguse é bad énhôb bán "Belzεbulε, kǎj e e'dǎádǎj bé mbéb móo abage mó ngíne ábíded bad e'dǎádǎj bé mbéb áte." ¹⁶ Bémpēe ábe behédé'áa mó akǎg áte bēnhôb bán, álúmed bó e'chemléd ábe é'húú ádyǒb. ¹⁷ Mó-'ε ambíí mímbáb mewēmtɛn, né-ǎó, anláá bó aá, "Alonj ké ahée áde ákábne áte, bonj nchemtɛn méesě, débēb. Abum á ndáb áde nchemtén-ne méesě, dómpē dépǎntéd áte. ¹⁸ Nzé édé bán, nkamlɛn míme Satanε níkábné áte, chán-nō méhɛnlé atyéem? Nhóbe nê áyǎle nyéhóbé bán, mbídte' bad e'dǎádǎj bé mbéb áte ne ngíne eché Belzεbulε. ¹⁹ Nzé ngíne eche Belzεbulε chǒo míbenladté ábíded bad e'dǎádǎj bé mbéb áte, né ngíne eche nzée-'ǎ áben bad ábe bebídte e'dǎádǎj bé mbéb bébenladté? Bēn bóo békwid nyé nkáá. ²⁰ Bonj ngáne édíí nén bán ngíne e Dyǒb chǒo míbenladté ábíded bad e'dǎádǎj bé mbéb áte, nê álúmte nén bán nkamlɛn ní Dyǒb nípedé átínté echên. ²¹ Nzé ngíne e mod ebǒnséné yǎl, enone áde dyad, échē chǒm ké ehóg éekagké hǒm. ²² Bonj nzé mod awě atómé mó ngíne, abulé mó áte, abwǒgké-'ε mó, abelé ákōbɛn bwēm ábe áwannéé nzum, ákabté-dε bwēm ábe ákōbné mó. ²³ Né-ǎó, kénzée awě eesě ne me, né atǎngan me. Ane awě eewóngán me álad, apáa páán.

Nzé edǎádǎj é mbéb étímé mod á yǎl ámpē

(Mat 12.43-45)

* **11:3** Ndyééd e epun é bín; káa ndyééd e epun éche éhúé'.

²⁴ “Nzé edáádəŋ é mbéb ébidé mod áte, ébelé ébwāgē á ehyánge áhed abwóg áde ákōmméé áte. Nzé éekude, ébelé éhób aá, ‘Mětīm ámbíd á ndáb eche mémბídte áte.’ ²⁵ Ape áde épagké-’ε, ébelé étán née ndáb ésáá áte, bénábpé-’ε chό áte. ²⁶ Héε ékagké bəəb, éke épēēn e’dáədəŋ bé mbéb bémpee saámbé ábe é’dé ebébtéd tómaa mwēn, boŋ é’hye é’sól ane mod áte, é’bwóg-ke e’dii áhed. Akēn eched, ane mod abág ebébtéd tómaa ngáne ánsēbēē abé.”

Menyinge mé mbále

²⁷ Bəəb-pəə áde Yesue áhóbé nê, mmwáád nhóg átíntē e bad, ankánéd ehób ámīn aá, “Nnam mībē ne abum áde áchyáá wε, ne abii áde ámwánté wε.”

²⁸ Yesue anhób aá, “Nnam mébē dásō né bad ábe bəwóge’ Eyale é Dyōb, bébelé-’ε ngáne éhóbéé.”

Bad bé’ chii béēhtīdēē e’chemléd dīd (Mat 12.38-42)

²⁹ Amute á bad dēmbóotéd akəl. Héε Yesue áhóbéé nēn aá, “Nyongel e’chii edii nyongel e e’bébtéd é’ bad. Béhede e’chemléd bé menyáké anyín, boŋ béekudté, nzése e’chemléd bé menyáké ábē Jonaa. ³⁰ Nyaa eche Jonaa ámbēē née e’chemléd wéε bad bé Ninive, chό Mwān-a-Moonyon ábēē wéε enén nyongel e bad. ³¹ A Mbwe mé Nkáásé, mmwáád awē akamlánnáá alon á Səba, ányemé á soŋ-tē, nchoo ne nyongel e bad bé e’chii. Abíd mbóŋ echē ěkwid bó nkáá. Békwē nkáá áyāle ambíd se nchabnede wéε nkōŋsé ísógé, áhye déwóglen mam mé debyéé níme Solomonε áyógté’áá. Boŋ chii nēn mod adé hén awē átómé Solomonε. ³² A Mbwe mé Nkáásé bad bé Ninive bényemé á soŋ-tē nchoo ne enén nyongel e bad. Bébid mbóŋ echē ěkwid enén nyongel e bad nkáá, áyāle bad bé Ninive bēntédé nímbab mbéb áde Jonaa ánkaleé bó Eyale é Dyōb. Boŋ chii nēn mod adé hén awē atómé Jonaa.

E’nyīnen bé ekide é’ yāl e mod (Mat 5.15, 6.22-23)

³³ “Modmod eémāā’ é etrukán achod se ákōō chό káa akúdtén chό † á ebwəg-sé. Boŋ abelé ákēlē chό dásō ámīn, ábel boŋ kénzée awē asóle á ndáb, ányinne ekide. ³⁴ Dīd dōó adé ngáne etrukán é yāl e mod. Nzé dīd ákénlé wε áte, echon yāl esyāāl chómpē ebélé ekélé. Boŋ nzé déekēnle, yāl chómpē ebélé elón wε ne ehíntén. ³⁵ Né-əó, nyētóo, ábel chōm éche ényínte nyé ekide, éetimé abé chōm éche étimte’ nyé á ehíntén-tē. ³⁶ Nzé édé bán echon yāl esyāāl elóné ne e’nyīnen bé ekide, ésebán ehíntén édé abwóg ké ahóg, né yāl ěmwaá áte, melemlem ngáne etrukán épēntéé ekide.”

Yesue asélé Befarisia ne bemeléede bé mbéndé (Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ A pónde eche Yesue áhóbéé nê, Farisia nhóg, anchélé mó aá, áhye búmō bédyē ndyééd áwe ndáb. ³⁸ Né-əó ankē, asól á ndáb-te, búmō bédyēē á tébelε. Ane Farisia ambé menyáké ányín bán Yesue eéwopéé mekáá ngáne éhédnádtáá, boŋ ábootéd ndyééd adyé. ³⁹ Dōó Sánjwéé álángeé mó aá, “Nōné’, nyé Befarisia, nyēwobpe mbwendé ne dīse ámbíd e ebwóg, boŋ adum á bwēm ne ebébtéd bóó bélóné áwen nlém-tē. ⁴⁰ E’dimdim é’ bad ngēn! Mod awē ahagé ámbíd e ebwóg, saá mó ahagé káŋne áte-ye? ⁴¹ Boŋ nyétéd bwēm ábe é’dé áwēd-te, nyébage’ betóótōkē bé bad. Né chōm ésyāāl áyāl echēn ésāŋ.

⁴² “Medim ne nyé, Befarisia! Nyétéde ké meseb ne nduu ne byaá ábíníí é’syāāl bémpee, nyébage Dyōb donge nhóg átíntē e monge dyōm. Boŋ nyéēhēdēē e’boŋ bé nlém ne edənge é Dyōb alúmed. Nyētəŋgéné nímén mésyāāl ábel, ésebán nyēchəbte’ níminíí.

† 11:33 Donge á kálag dé’só éewóó’ é káa akúdtén chό.

⁴³ “Medim ne nyé Befarisia! Nyêdææ metii mémábáá adyεε á ndáb é mekáne, nyêdææ-ε melentæn mé edúbé akud á dyæn-tê. ⁴⁴ Medim ne nyé! Nyêdíi née son éche ésóómé, éche bad bétóméé ámin, ésebán bébíí.”

⁴⁵ Dóo meléede a mbéndé nhóg álângeé mó aá, “A-meléed, nzé ehóbe nê nédē né esyáá’ sémpē.” ⁴⁶ Yesuε ankwentén mó aá, “Medim ne nyémpē bemeléede bé mbéndé! Nyépêmtad bad nted míme ríléle apém, bon nyébên nyéebanéé ké ekáá ápémed bó mó. ⁴⁷ Medim ne nyé! Ayāle nén, bekal bé’dæádæη ábe besóó bēnwū’ē, nyélóngé bó son. ⁴⁸ Né-óó nyébíde’ mbón, nyélúmte-ε bán, besóó bēmbel bwām ngáne bēnwū’ē bekal bé’dæádæη. Nyé-’aá nyélóngé bó son. ⁴⁹ Ayāle nê, Dyöb ne ádē debyéé anhób nén aá, ‘Mēlōmē bó ábēm bekal bé’dæádæη ne bembapεε bé nlomag, bēwūū behóg, bēhægké-ε ábíníí.’ ⁵⁰ Né-óó, enén nyongel e bad chóó êkūd nkógsen áyāle bekal bé’dæádæη bésyāāl ábe nímāb mekií mésyógké se á mbooted mé nkōjsé, ⁵¹ mbooted ne mekií míme Abεε átimé’ wée Sakaria, awě bēnwūū’ē áfintē e menyán mé mendε ne hōm áde ásáá. A mbále, enén nyongel e bad êkūd nkógsen áyāle nímē mekan mésyāāl.

⁵² “Medim ne nyé bemeléede bé mbéndé! Nyêkáá e’kii bé ekob é debyéé. Nyébên nyéesaá asól, nyêkáá-ε bad bémpeε ábe béhede asól.”

⁵³ Ade Yesuε ásyāngeé áhed áke, bemeléede bé mbéndé ne Befarisia bēmbootéd mó ahób bwāmbwam, bésedté-ε ekud e mekan. ⁵⁴ Bébélé’áá nímén mésyāāl áhíined mó melám ábel békóben mó awusé.

12

Elébé tângene bad bé elangé (Mat 10.26-27)

¹ Ambíd e pónde ndun e mod enladén áte, kááh etál éebédeé. Dóo Yesuε ábóótédé bó akalæn, mbooted ne bembapεε álāngē bó nén aá, “Nyétêd pónde ne elangé éche Befarisia, édé nêngáne esultæn. ² Dyamdyam déesaá á e’koñéd-te áde déebíd áwed. Ké ahóg-ke déesaá, áde ásóómé bon bán déebyéénné. ³ Dyam ké áhéé-ε áde nyéhóbé á ehíntén-tê, déwōgnéd á e’nyínen bé ekíde. Dyam áde nyékálé-’aá á kun-tê ámbíd e ekob, dékanléd á nhéné.

Ane awě bétāngéné abān (Mat 10.28-31)

⁴ “Amúē, á mbále, nyéewógé mbwóg ne moonyon awě ahεle awúu ekob é yāl ésebán ahεle dyam démpēε abel. Awāb eetóméé nê. ⁵ Nlāa nyé meé, mod awe nyétāngéné abān, adíí ane awě née amáá wε pemε e alongé akoben, awón-ε ngíne echě ábwéméé wε á dü-á-muú. Ne mbále ane móo nyétāngéné abān. ⁶ Eesaá mbále nén bán, káppe ébe ngên, chóó béchannéé ndun étáan-ne? Bon ké nê Dyöb déechatánné ké póg. ⁷ Dyöb ábíí kááhne mesongé mé e’sid ábe é’dé nyé á nló. Né-óó, nyéewógé mbwóg, nyédé etógnén tómaa ndun, ké êmbuú ké áte.

Akob Yesuε káa abān mó á yāl (Mat 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ “A mbále, kénzée awě ábíd me mbón á’sō é’ baányon, Mwän-a-Moonyon mómpē ábíd mó mbón á’sō é’ ángel é Dyöb. ⁹ Bon mod awě abáá me áyāl á’sō é’ baányon, me-ε mēbān mó áyāl á’sō é’ ángel é Dyöb. ¹⁰ Kénzée-ε awě ahóbé eyale é mbéb tângene Mwän-a-Moonyon, ákūd alagsen, bon kénzée awě ahóbé e’bébtéd é’ mekan tângene Edæádæη éche Esáá éekudté alagsen. ¹¹ Nzé édé bán bésómné nyé wée belyáged bé dyad ne benkamλεε, nyéētāgē áte, ngáne

nyékāā' é káa dyam áde nyéhōbpē, ¹² áyāle nzé pónde epedé, Edāádāη éche Esáá éyāgēd nyé chōm éche nyétāηgéné ahób.”

Ngan e eyókél é nhon mí mod

¹³ Atíntē e ene ndun e mod, nhóg anláá Yesue aá, “A-meléed, láá mwānne wéé ákabe súmō mbwóg áte.” ¹⁴ Bon Yesue antimtén mó nén aá, “Nzé-módé abānné me néε mod awē akáadte' bad, ákabe nyé mbwóg áte?” ¹⁵ Dóo álāηgēé bó moosyāál aá, “Nyétóo, nyéēbanné nlém áyāle awónη á bwēm, áyāle saké nhon móo rídide moonyonη á alongé.”

¹⁶ Ankalé-'ε bó ngan aá, “Nhon mí mod nhóg mémbe. Anwónη nzag. Ade ene nzag échyáá, embídéd medyé nkute ne nkute. ¹⁷ Nhon mí mod mē ménhōb áwe nlém tē aá, ‘Chán mébenlé bōob áde etál éelyāgēé wéε ríkonjēé medyé?’ ¹⁸ Dóo ádólé áte chóonη bon áhābē aá, ‘Nén dóo mébenlé. Mēpāη échem ndáb é e'konjéd, nlónη émpēe éche ékálé áte, bon nkúm medyé áwēd-te, ne nhon nímēm rísyāál. ¹⁹ A pónde eched-taá mélāā' é échēm edāádāη mēé, nlādté yāl nhon míme médyéé mwé ne mwé. Bōob-pōo mēched yāl, rídyāg, rímwāg, ríchogé-'ε alongé.’ ²⁰ Bon Dyōb dénlāā mó nén, aá ‘Edimdim é chōm chén. Nkuu nén dēn mēkobén we pemε e alongé. Abē bwēm é'syāál ábe émáá-'aá alad áte, nzé-módé wélyāgnēdtē bó?’ ²¹ Nē dóo édíí ne ké nzé-módé awē akúmmé yāl nhon, bon eēsē nhon á'sō é' Dyōb.”

Weētāgē áte á alongé (Mat 6.25-34)

²² Dóo Yesue álāηgēé abē bembapεε nén aá, “Né-ōó nyéētāgē áte á alongé se nyéhōbē nén bán cheé nyédyēē, ké'ε cheé nyéwāā'ε á yāl. ²³ Alongé átómé ndyééd, échen yāl-le ámpē edé etógnén tómaa mbóté. ²⁴ Nyénōne', nkōnékōn. Méēwēnēē bwēm, méēpādēē, méēwōo-'áa hōm áde békonjēé medyé. Kénē, Dyōb adídte mó! Nyéebíí' é bán nyédé etógnén bwāmbwam tómaa menōn-ε? ²⁵ Nzé-módé áwēn tíntē ahēle átāg áte káonη, abád ké epun ehóg áwē alongé áyāle átagéé áte? ²⁶ Néε nyé modmod nyéehelélé mpín mé akan néε nímē abel, cheé ékáo bon nyétagé áte áyāle mam míme mélyágé ásē?

²⁷ “Nyénōne' mbonja ngáne ékwogēé. Eebelélé ntū, éebāηgēé mesāη. Nlāηge nyé nén mēé, ké kāη Solomonε ne nímē nhon rísyāál eewāa'aá mbóté éche épédé échén mbonja ké póg e'bonη. ²⁸ Nzé Dyōb áhēλεε áwāādtē e'sum abē é'bāg chii bon chān béhé bó á dū, né éetómmé nyé awāad né-yε? Chán adúbe ádíí nyé mwāmpín nén?

²⁹ “Nyéēbanné nlém bán, cheé nyédyēē káa cheé nyémwēē. Nē déetagté nyé. ³⁰ Echē nyaa é bwēm chōo bad bé nkōηsé béchyεε' é akud. Awēn Titée mwēn abíí aá nyétógnéné ábén bwēm. ³¹ Né-ōó, nyésébe nyéhēd mam mé nkamlēn rí Dyōb, dóo Dyōb débeé nyé ábíníí bwēm.

Nhon míme rídé ádyōb (Mat 6.19-21)

³² “A-bānbān, nyéewógé mbwóg. Echen Sāη awóo mewēmtēn míme mēsáá ábe nyé ngíne e nkamlēn. ³³ Nyésōm áben bwēm, nyébag betóótōkē bé bad mōné. Nyéhēd ekwε é ngáb éche éhēlé amaa ásē. Nyéhē nhon nímēn á e'konjéd ábe é'dé ádyōb, wéε dyamdyam déebenlé mó, wéε bechíb béchenlé mó achíb, sii-'ε échenlé mó adyé. ³⁴ Nyébíí bán wéε nhon mbáηkē mod, áhed dóo nlém-me mbáηkē mó.

Mod-téé ábē mbonjén

* **12:25** Abád ké epun ehóg áwē alongé káa áchab tómaa ngáne ádíí.

³⁵ “Nyépūd abad, nyéchod-te etrukán, ³⁶ nêngáne bad ábe básine’ echab sán awě akií á ngande e e’wóngé âbel boŋ nzé ahúú húén, boŋ akumé ekob, bédndéd mó ábwōg-ábwōg. ³⁷ E’boŋ é’ yāl áte ne bembāledε ábe echab sán épéé, boŋ atán ngáne bédyéé epin, básinéé mó. A mbále ābonsén, ádid bó ásē, atómtéd-te bó ndyééd. ³⁸ Ké melúde dōō ámpéé, káa epog é mbwembwε, boŋ atán bó melemlen, e’boŋ é’ yāl áte bélyāg é’tán bó. ³⁹ Nyébii-’ε bán, nzé nwóó-ndáb abyéé’áá póndé eche nchīb ápéé, né ādyéé epin, ésebán atēdte áá, básal mó ndáb. ⁴⁰ Nyémpē nyētāngéné mbonsén abé, áyāle Mwān-a-Moonyon āpě á póndé eche nyéewēmtēné bán āpě.”

*Mbāledε awě abele nīmē nsón
ne nlém nhóg ne awě eébēlē’*

(Mat 24.45-51)

⁴¹ Petro ansédéd aáken, “A-Sán, sé bēn pēn-éé ékanléé enén ngan-ε, káa bad básyāāl?” ⁴² Sāngwéé ankwentén aá, “Né-óó, nyé mod té ábē néε mbāledε awě awóó debyéé, awě abele-’ε mam nīme eche sán álāngé mó aá ábel. Mó adé mbāledε awě eche sán ábānné aá ákamlēn bembāledε ábíníí, ányín-ne nén aá békúdé ádāb akab á ndyééd póndé echē etāngéné. ⁴³ Nnam mébē ne ane mbāledε awě eche sán áhūū’é, boŋ atán nēngáne ábeléé mam nīme ányāgtēnnē mó. ⁴⁴ Ne mbále, nlānge nyé nén mēé, ane mbāledε eche sán ābané bwēm é’syāāl ábe áwóó áwe mekáá aá ákamlan.

⁴⁵ “Boŋ nzé ane mbāledε adé mbāledε a mbéb, boŋ ahóbé áwe nlém-tē aá, ‘Ebēm áte boŋ echem sán áhūū á eke-tē.’ Né-óó aboótédé ábíníí bembāledε bé bebaád ne bé baachóm ábe bédé ásē echē awanēn, ádyāg bwēm, ámwāg-ke mīm mékóbe mó, ⁴⁶ ane mbāledε eche sán áhūū epun éche éewēmtēné ne á póndé echē énkēmbíí’é aá áhūū. Né bēbwēm mó á ebwóg,† békógsén-ne mó ne nhel melemlen ne bad ábe bēwúú nló áte. ⁴⁷ Ane mbāledε awě abíí ntíí mé nsón nīme sáá-a-ndáb, boŋ eébonsene, káa eehíde nīmē ntíí ámbíd, ākud mbéte e ngīne. ⁴⁸ Boŋ ane awé énkēmbíí ntíí, boŋ ábelé epandé, békúdē mó kúdtén. Mod ké ahéé awě bēbúdé abε, né-’aá bēbudté mó ahēden. Ane-’ε awe bétómténé abud dé abε, né-’aá bētōmēnnē mó abud dé ahēden.

Yesue ad mópééné nkabén

(Mat 10.34-36)

⁴⁹ “Muú mōō níhyédé akwéd á nkōŋsé. Mendāŋ-’ε mēé, né mēmmad akóben. ⁵⁰ Boŋ ntāngéné nsébé níkud edusen é metuné, mēmād-te chó akud boŋ nlém mēpwiitéd mε. ⁵¹ Nyéwēmtan bán, nsan mōō níhyédé apēen á nkōŋsé-yε? Aáy, saké nsan, nkabén mōō nípééné. ⁵² Bootya bōōb áke á’sō, ndáb echē ewóó bad bétáan ékabén áte, béléáán bētāngén bébe, bébe-’ε bētāngén béléáán.

⁵³ Kōkōō ēbē.

Sáá ātāngēn mwān a mwēnchóm,
mwān a mwēnchóm ātāngēn sáá.
Nyaá ātāngēn mwān a mmwāád,
mwān a mmwāád ātāngēn nyaá.
Nyāŋkálé ātāngēn mwān a mmwāád,
mod mwān a mmwāád ātāngēn nyāŋkálé.”

E’chemléd é’ bīn

(Mat 16.2-3, 5.25-26)

⁵⁴ Yesue anláá amute aá, “Nzé nyényíné mbag ébide á mbāŋ, nyébelé nyéhób bán, ‘Mbúú échā bōōb’, ébenléd-te áned. ⁵⁵ Nyényíne-’áa epub éhúé’ á pēd e mbāŋ, nyéhōbē’ bán, ‘Enyen ébēnēd mod bōōb,’ ébé-’ε áned. ⁵⁶ A-bad

† 12:46 Bēbwēm mó á ebwóg káa básēl mó áte e’són é’bε.

bé elangé. Née nyépédé abii ngáne béláa'é b̄n nén, cheé ékáá bon nyéēhēlē mam míme mébenlad nyé á'sō-te chii nén achem?

⁵⁷ “Cheé ékáá bon nyébēn nyéēhēlē adol áte nén bán, kase e akan nén echē ehēdnad abel? ⁵⁸ Nzé mod ahóbé aá, mókεene wε á kóte, hēd nzii kóān nyúmō bétim ásē á nzii. Esebé nê, nzé ahédé wε á kóte, kóte chό-ε ēbεé wε á mekáá mé plúσε, plúσε chό-ε éhē wε á mbwōg. ⁵⁹ A mbále, nlānge wε μεέ, weéhēlēε-se ebíd á ndáb e mbwōg-tē wê káān né etwedé ádōn alúm ásyāāl.”

13

Nyétéde abel dé mbéb, nyétimēn Dyōb

¹ Ade Yesuε ádíi ahóbéé nê, dōo nguse é bad éche émbē áhed élāngεé mó ngáne Payledε ánwūū'é bad bé Galilia áde bēbágé'áá Dyōb mendε mé e'lem. ² Yesuε antimtén bó aá, “Nédē mewēmtēn médé nyé bán, ábē bad bé Galilia ábe bēnkūd échē eben, bétómé ábíníi bésyāāl ebébtéd abé áyāle bēnwēē ene ndín e kwééd-ε? ³ Aáy! A mbále, nzé nyéētεdte mímen mbéb se nyétimēn Dyōb, né nyé moosyāāl nyéēwé, nyébóó-ε. ⁴ Chán-náa ábíníi dyōm á mod ne waam ábe ntōn-ntōn í ndáb ménkūmtēdte ámín á dyad é Silom, bon bēwé? Nédē mewēmtēn médé nyé bán, béntōmtēn ebébtéd abé tómaa bad bésyāāl ábe bēnlōn á Jerusalem-ε? ⁵ Aáy! A mbále, nzé nyéētεdte mímen mbéb se nyétimēn Dyōb, né nyé moosyāāl nyéēwē, nyébóó-ε.”

Ngan e bwel ábe béēchyāā

⁶ Héε Yesuε ákálé ngan aá, “Mod anwōn alín á bwel á nzag-tē. Ankē epum é bwel ahēd áwedé-mín ngen ne ngen, bon enkēnyínné ké ehóg. ⁷ Héε álāngεé nnōn-a-nzag aá, ‘Edé bōōb mwē rílaán áde nípagké á bwel-sé hén mwē téé, bon meenyínéé epum ké ehóg. Kwel bó. Chán é'hele é'madé ahón á ndōōb-tē ngēn?’ ⁸ Héε nnōn-a-nzag átimtanné mó aá ‘A-sán, tēdé bó ké mwē nhóg ámpē. Mēnabé bó ásē, nhíi-ε bó nkúmbág. ⁹ Nzé é'chyáá e'pum mwē míme ríhúε', né édé bwám. Nzé-ε béēchyáá, né békwl bó.’ ”

Yesuε adidé mmwaád nhóg bwám á Mbwε-mé-nkóme-áte

¹⁰ Mbwε-mé-nkóme-áte nhóg, Yesuε ayógté'áá bad á ndáb e mekáne póg. ¹¹ Mmwaád ambé áhed awē edāōdān é mbéb émbēē áte á etūn é dyōm á mwē ne waam. Embēl mbíd enwúmén mó nyaa echē éhelaá yāl asále áte bwám. ¹² Ade Yesuε ányíné mó, anchélé mó, aláá mó aá, “A-nyan, nkole míme ékonléé nímaá.” ¹³ Ade ábáné mó mekáá á nló, ane mmwaád ansále yāl áte ábwōg-ábwōg, ábootéd-tε Dyōb aken.

¹⁴ Héε mod awē abédé nló á ndáb e mekáne, alíi áyāle adid áde Yesuε adidé ane mmwaád bwám á mbwε-mé-nkóme-áte. Alāngē bad aá, “E'pun é'dé ntóób ábe mod átāngéné nsón abel. Nzé nyédēá bwám adyεε nyépē ábē e'pun, saké á mbwε-mé-nkóme-áte.” ¹⁵ Héε Sāngwéé ákwentanné aá, “Nyédoge bad. Nyé ahéé eéhunné nyag káa ésel á ebem-tē se ákēēn chό á edíb á mbwε-mé-nkóme-áte? ¹⁶ Anén mmwaád adíi mwān awe Abrahamε. Satanε anhan mó ne nkole á etūn é dyōm á mwē ne waam. Nyélaa me ké mbéb móo rídé, áhúd mó á mehangé á mbwε-mé-nkóme-áte?” ¹⁷ Chōm éche ánhōbpē énwōgēd bad ábe bétāngánnáá mó e'sōn. Moosyāāl anwóg menyīnge áyāle mam mé ményáké míme Yesuε ámbenlé.

*Ngan ébe é nkamlēn rí Dyōb:
Ngan e mbál míme ríchíné
(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)*

¹⁸ Yesuē anhób aá, “Chán nkamlen ní Dyöb ríkóó abé? Cheé ríhēle ríhəgtén mó-yēē? ¹⁹ Ndii nēngáne mbwē e mbál-e-bū echē mod átédé bon ́asob á nzag-tē. Ade ékwógé, étim bwel bēn, menən méhyē mélōn á ngen-tē.”

Ngan e esulten
(Mat 13.33)

²⁰ Yesuē ansédéd aáken, “Cheé ríhēle ríhəgtén nkamlen ní Dyöb-é? ²¹ Ndii nēngáne esulten éche mmwaád ámuúnédé asii á pán é mbumé ní ngun éláán kóón ́esule.”

Asól á ekob éche échine áte
(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Yesuē andii ambé á eke-tē éche ákágé’áá á Jerusalem. Dyad téé áde átómé’áá, ámbáá ne ásad, ayágté’áá bad. ²³ Mod nhóg ansédéd mó aáken, “A-Sánjú, mesonjé mé bad míme Dyöb désongé alongé, mébuú áte káa méebuú’é?” Yesuē anláá bad áhed aá, ²⁴ “Nyéwanen kóón nyésól á ekob éche échine áte, áyāle, á mbále, ekud á bad éwanén asól, bon béehēnlé. ²⁵ Póndé ępě echē nwóó-ndáb áhidéé áse, bon ápēn ekob. Ene póndé dóo nyébootédté atyéem á ebwóg, bon nyékumé’ ekob nyéhōbē bán, ‘A-Sán, dibnéd sé ekob.’ Mó-’ε átimtén nyé aá, ‘Meebíi’é wéε nyébídé.’ ²⁶ Nyé-’ε nyéhōb bán, ‘Syánē dendyé ndyééd, demmwé-’ε mím hōm ahóg, eyágté’áá-’ε áwēd myad.’ ²⁷ Atimtén nyé aá, ‘Syánē deewōnneé dyamdyam. Nyésyā me á dīd-te. E’bébtéd é’ bad ngēn!’ ²⁸ Ade nyényinnē Abrahamē, Aisigē ne Jakōbe bóōbe bekal bé’dáádən bédé á nkamlen ní Dyöb-te, bon nyé pen nyéchág á ebwóg, achii dé awé ne adyé dé meson á nsəl, dóo déted etál póndé eched. ²⁹ Bad bébid á akuu ne á mbən, á mekonekone ne á mehúléhúlé, bétéd medii á ngande e nkamlen ní Dyöb. ³⁰ A póndé eched, bad ábe bēnlyəg mbíd bóo bétim á’sō, bé’sō-’ε bélyəg mbíd.”

Yesuē alebe áyāle bad bé Jerusalem
(Mat 23.37-39)

³¹ Melemlem mé póndé nguse é Befarisia ęmpě wéε Yesuē, bélāngē mó bán, “Syáo hén, ékag hōm démpēe, áyāle kən Herōde ahede we awúu.” ³² Yesuē ankwentén bó aá, “Nyéke nyéláa échē esob bán, ‘Chii ne chān mēhūd bad e’dáádən bé mbéb áte, ríchōōd-te bad, bon súú ébe mēmād mímēm nsón.’ ³³ Bon ké chán ébēē, ntəngéné abé á nzii chii, chān, ne sú ébe, áyāle éeboo’é bán, nkal é’dáádən áwē hōm démpēe ésebán á Jerusalem. ³⁴ Wóowó! A-bad bé Jerusalem, nyēwúe bekal-bé-e’dáádən nyéwúēnnē-’ε bad meláá ábe Dyöb álómé! Nkénwān áte ngen ne ngen álad nyé áte nēngáne nyaá-kúb ákútanné bán, bon nyéehédéé etál! ³⁵ Nyénəne’, Dyöb détedé echen ndáb. A mbále, nlānge nyé nén meé, nyéenyínénné me dīd ámpē kóón ne á póndé eche nyéhōbpē bán, ‘Nnam ne ane awē apedé á dīn á Sánjú.’ ”

14

Yesuē achōjté mod awē melóg mékóbé

¹ Mbwē nhóg Yesuē ankě ndyééd adyé wéε ndəle a Farisia póg. Nén démbē a mbwē-mé-nkóme-áte. Ade ápedé áwed, bėnóné’áá mó chodchod. ² Mod mó-’ε ambě áhed awē melóg mémbídtē á yəl. ³ Héε Yesuē ásedtéé bemeléede bé mbéndé ne Befarisia aáken, “Edé kunze ádid mod bwām á mbwē-mé-nkóme-áte, ngé éesaá?” ⁴ Bon bėnkēnhóbpé dyamdyam. Dóo ákóbé ane mod awe melóg mébídé á yəl á ekáá, ádidé mó bwām, asúúd-te mó á ndáb. ⁵ Ámbíd e nē dóo ásedtéé bó aáken, “Nyé ahéé adé awē mwān káa nyag éhūnnē echóg, bon

eékag ch́ abided ábwōg-ábwōg, ké émbē bán á mbwε-mé-nkóme-áte?”⁶ Bon b́nkēnwōngé dyamdyam áhób.

Akε dé e'ken ne akob dé nken

⁷ Ade Yesuε ányiné bad ábe b́nlēbēē ádyé ndyééd b́syāāl ábe b́pédé b́bóótédé medii mémháá apwεd, ankalé bó enén ngan aá,⁸ “Nzé mod alébpé wε ngande, weépāg-se éhédé e'dii é'mháá, áyāle éhεle ébé né b́lébpé mod ampée awě adelé áte tómaa wε.⁹ Nzé ene nyaa e mod epedé-'ε, mod awě alébpé nyé moosyāāl ālāā wε aá, 'Béé anén mod atii.' A pónédé eched d́óó étiméé atii asad atéd ne akwáké.¹⁰ Bon nzé epedé ene ndín e h́m, etédéé e'dii ábe é'dé á ahóngé, ábel nén nzé nwóó-ngande anyiné wε, ḿóó ālāā wε aá, 'Amúē, ké édyεε á atii ámbáá h́nii.' A pónédé eched d́óó ékudéé edúbé átinté e bad ábe nyāāb́óó nyétédé tébele.¹¹ Né-óó, nyébii bán, kénzée awě achógté yāl, Dyōb d́súdéd ḿ. Kénzée-'ε awě asúdté yāl Dyōb déchāgēd ḿ.”

¹² Hé-'aá álāngéé mod awě anlébé ḿ nén aá, “Nzé ehóbé wée, móchage' ngande, weehóbé wée ḿlébpe ábon b́n, káa ábon baányan, káa echoŋ túmbé, káa bewón bé ngáb ábe nyāāb́óó nyébyééné. Nzé ehídé nē, né bómpé b́lébē wε. Nē ábele átim ehéen ne metuuten.¹³ Bon nzé echagé ngande, elébé d́śóó betóótókē bé bad, ne bad ábe b́húné epεd, bóóbe bad ábe b́kwédé ndím.¹⁴ Nzé ebelé nē, né wěkūd nsimé áyāle béehenlé wε asábe ámbid. Dyōb d́sábé wε áde bad bé bwám b́puu'ε.”

*Ngan e sánkalaa a ngande
(Mat 22.1-10)*

¹⁵ Ade mod nhóg awě bóóbe Yesuε b́ntēd tébele áwógé nē, d́óó álāngéé Yesuε aá, “Nsimé ne bad ábe b́dyē ndyééd á ngande e nkamlen ní Dyōb!”¹⁶ D́óó Yesuε álāngéé bó aá, “Mod nhóg anchāg sánkalaa a ngande, ábūd-te bad alébe.¹⁷ Ade pónédé e ngande épédé, anlóm awe mbaledε wée beken ábe ánlēbēē aá, 'Nyéhyag, mbonśén ńsyāāl nímáá abé.'¹⁸ Bon bó moosyāāl, b́mbootéd mechāngé abε nhógē-nhógē. Nhóg anhób aá, 'Nchané etúú, ntāngéné ch́ó ake dé anyín. Ncháa wε, méehenlé ahyε.'¹⁹ Ampée anhób aá, 'Bóó nén d́n, d́óó ncháné nlád ní nyag ńtāan éche élie' nzag. Ch́óó ńkagké ahagtεn nén. Són, méehenlé apε!'²⁰ Ampée-'ε anhób aá, 'Nkudé sómbé ekóólé-ekóólé. Né-óó, méehenlé apε!'²¹ Ane mbaledε antīm ámbid, áke aláá eche sán mam mésyāāl. D́óó ekan ékóbé eche sán áte, bon álōmē ane mbaledε. Anhób aá, 'Kág mehélé, ékag á ntém ní nzii, káōŋne á mēte mé nzii mé dyad-tē, éhúen betóótókē bé bad, ne ábe b́húné epεd, ne ábe b́kwédé ndím, ne ábe béehélé ake.'²² Eebeméé áte ane mbaledε anhuú ámbid, aláá sáá-a-ndáb aá, 'A-sán, mbelé ngáne wénhóbpē, bon ké nē, etál élyágé édé.'²³ D́óó Sáá-a-ndáb áhóbéé aá, 'Kág á nzii émbáá ne nzii é mehín, échéle kénzée wée áhyag ábel bon ndáb élón.²⁴ A mbále, mod ké nhóg awě ménsēbēē alébe, éewókgé ch́m ké ehóg á nsal á ngande-té h́n!' ”

*Abé mbapεε
(Mat 10.37-38)*

²⁵ Mbwε nhóg ndun e mod ehídé'áá Yesuε ámbid. Héε ábóótédé bó aláa nén aá,²⁶ “Nzé mod ahóbé aá, móhíde mε, ésebán achádténé nyaa, sáá, mwaád, bán, baányan, káōŋne áde alongé d́n, ene ndín e mod eékwognedéé ábé awēm mbapεε.²⁷ Kénzée awě eepéme áde awog, bon áhídnε mε, eékwognedéé ábé awēm mbapεε.

²⁸ “Nzé-módé ábē awě áwōŋ mewēmten álōŋ sánkalaa a ndáb, bon eesébpé adyεε ásē, áhagtεn nkun nímε ene ndáb étēdté ḿ, ábii ké mósh́l ch́ó amad, káa móchenlé?²⁹ Nzé amaá-'ε ndáb asume, bon eéhele ch́ó amad, moosyāāl

awě anyíné abelé ábootéd mós awel, béhōbē ³⁰ bán, ‘Mod nhóg ansáá ndáb, boŋ eéheléé chós amad.’

³¹ “Nzé kâŋ póg ewémténé waáb kâŋ bel akum, abelé asébé yǎl ahəg á ekáá ké mesonǵé mé sánze níme áwóó dyam dyóm dé ekálé, béhĕl ábe waáb awě awóó sánze dyam móom mé ekálé mébε. ³² Nzé anyíné aá móskwognedεé, abelé alóm belyáged bé dyad á’sō wée waáb, waáb adēpe mós benben, ábel nĕn békôm nsaŋ. ³³ Melemlem nê dós édíí né ké nzéé awě eehúde chóm ásyāǎl nlem. Ene ndín e mod eékwognedεé awēm mbapεε ábé.

Nkwě níme mbódé e’nyin

(Mat 5.13; Mak 9.50)

³⁴ “Nyébíi bán nkwě níde chóm é bwám. Boŋ nzé mbódé alaŋ, chán béhele-se bényīnéd mós ámpē? ³⁵ Méesaá dyam dé abelen ámpē. Apim dós bépiméé mós. Bad ábe bėwóó metúu, bėsōŋten bwám.”

15

Ngan e ndyōŋ ní mbód níme mémbōō

(Mat 18.12-14)

¹ Mbwε nhóg belad bé tááse ne bebel bé mbéb bėmpēe, bėmpĕ wée Yesue. ² Dós Befarisia ne bemeléede bé mbéndé bényonǵéé áte bán, “Nédē anén mod awonŋe bebel bé mbéb, bóbōō bėdyag-ke ndyééd hóm ahóg.” ³ Héε Yesue ákánlé bó ngan nĕn aá,

⁴ “Nzé-módé adé awě áwōŋ mbwókel é ndyōŋ ní mbód, boŋ nhóg mbóō, boŋ eétedté níminí móom mé ndyōŋ ní mbód abog ne abog á etún-tē, áke dé ahead níme nhóg níme mbóó káōŋ né adíbté mós? ⁵ Adibed áde ádibte-’áa mós, áhāg mós á abal ne menyīŋge mésyāǎl. ⁶ Boŋ nées ápédé á dyad-tē álad besón bé echoŋ ne baányan áte, aláá bó aá, ‘Syánē déwóg menyīŋge áyāle ndíbté nímem ndyōŋ ní mbód níme mémbōō?’ ” ⁷ Yesue ambád ámpē aá, “melemlem-’aá rílanǵéé nyé mée, menyīŋge métōm abé nê ádyōb ámīn e mbelé-mbėb nhóg awě atēde abel dé mbėb boŋ átīmné Dyōb tómaa ámīn e móom mé bad abog ne abog ábe bėsáá, ábe béhednád ahəŋlen.

Ngan e kábpe echĕ embóō

⁸ “Káa, mmwaád ahée adé awě áwōŋ kábpe dyóm, boŋ nées póg ébóó, eéchōdē’ ekag, boŋ áhedé ndáb áte, atón ahead káōŋ né adíbté chós? ⁹ Adibed áde ádibte-’áa chós, alade baáb ne baányan áte, aláá bó aá, ‘Nyéwógen me menyīŋge áyāle ndíbté ene kábpe echĕ embóó me.’ ¹⁰ Melemlem-’aá rílanǵéé nyé nĕn mée, menyīŋge métōm abé nê ádyōb ámīn e mbelé-mbėb nhóg awě atēdté abel dé mbėb boŋ átīmēn Dyōb.”

Ngan e mwǎn awě ambóō

¹¹ Yesue ambád ahób aá, “Mod nhóg ambé, anchyáá bán bé baachóm bébe. ¹² Dós epun ehóg, mwǎn asad álanǵé sáá nĕn aá, ‘A-sán, bée me ádēm akab á mbwóg áde rítanǵéné akud.’ Héε sáá átédé chóm ésyāǎl éche ánwōŋgē, boŋ ákabpé bó áte. ¹³ Nguse é e’pun étómé-’aá, boŋ mwǎn asad áladé níme nted rísyāǎl, ákǵg á alon démpēe áde áchábnedé. Awed-taá ápédé boŋ ábootéd alonǵé á mbaambaa achog, ábēbtē ngáb esyāǎl echĕ ánwōŋgē. ¹⁴ Ade chóm ésyāǎl émaá mós áyāl né bōob, sánkalaa a nzaa anhún á alon-tē wē. Atóg dós-’ε ábótédé mós asól áyāl ngine-ngine. ¹⁵ Héε ákíi kunze e mod póg atán á dyad-tē wē, áchóm mwǎ nsón. Ane mod mós-’ε alóm mós aá, áke ádítdad mós esog é nguu. ¹⁶ Anwón á mewēmtēn aá, mósłōntē abum ké ne medyé mé nguu, boŋ modmod enkēmbaá mós chómchóm éche áhelese adyé. ¹⁷ Dós ádyéé chóōŋ, boŋ ákwánlád, áhōbē aá, ‘Nōné’ ngáne bembaledε bėlóné echem sán á ndáb-te,

boŋ ké nê bédyâg medyé méchəbe ásē, boŋ me-’ε řwâg nzaa hén! ¹⁸ Měsyāá, říke ntán echem sáŋ, nláá mó meé, A-sáŋ, mbelé mbéb á’sō é’ Dyöb ne á’sō é’bōŋ. ¹⁹ Mmēn meékwognedéé áchəgned néε awoŋ mwān ámpē. Téd me ké nēŋgáne awōŋ mbəledε nhóg.’

²⁰ “Hê dōo ápádté ásē, boŋ ásūē’ á dyad wée sáá. Boŋ áde ákwógé ape á ndáb nê, sáá annyín mó mwă etún. Ankóbtén sáá ngol. Sáá annyəgéd, alúm mwān ámīn, ahé mó tâl. ²¹ Dōo mwān álāŋgē mó nén aá, ‘A-sáŋ, mbelé mbéb á’sō é’ Dyöb ne á’sō é’bōŋ. Meékwognedéé áchəgned néε mwān awōŋ ámpē.’ ²² Hée sáá mó-’ε áchénlé ábē bembəledε, álāŋgē bó nén aá, ‘Nyéhyiinad me nsob míme řítómténé adəŋ nê, á mehélé-te. Nyéwáad mó mó á yăl. Nyéhê-’ε mó ebōŋ á ekáá, nyéhê-’ε mó metámbe a ékuu. ²³ Nyétéd nchóm-é-nyag awě dékálté nê, nyékwel mó, ábel nén, syánē moosyāál dédyê débél-le apaté. ²⁴ Nyébíí bán, awem mwān nén ammăd awé, boŋ atimé ámbíd á alongé. Ambóo, boŋ abidé áwed.’ Hé-’aá bébóótédé ngande achog.

²⁵ “Mmēn mésyāál mēmbenléd áde mwānyoŋ ambáá adíí á nzag-tê. Ade áhúú, dōo áwógéé bad békóne, bésage-’ε bwēm á ndáb-te. ²⁶ Dōo áchénlé mbəledε nhóg, boŋ ásedté mó dyam áde ábenlaad. ²⁷ Dōo mbəledε ne álúmtéé mó áte nén aá, ‘Pón mwānyoŋ ahúú ámbíd-óó. Sóó akwěnlé mó nchóm-é-nyag ne, áyāle anyínen áde anyínné mó díd ámpē, ésebán dyamdyam ábélé mó.’

²⁸⁻²⁹ “Awóg áde áwógé nê, anlīŋ, eékwentene asól á ndáb-te. Hée sáá abidé á ebwóg, boŋ áhye acháŋ mó. Dōo mó-’ε átímtanné sáá nén aá, ‘Nōné’, meé nkéndyēén we hén mwě ne mwě áde mbenléé we ntū mé nsón, ésebán nwúene we nló áte. Boŋ ké eched é mbód weébāgēε me weé, mbél apaté ne ábēm béd. ³⁰ Boŋ ngáne awoŋ mwān a nlém ápédé ámbíd, mó awě amaá echoŋ ngáb esyāál abébed ne bekwalεε, ewúúdé mó nyag eché etómténé akəl.’ ³¹ Hée sáá álāŋgēé mó nén, ‘A-mwān, we-εé edé ne me hén pónde ésyāál. Kéchéé éche řwóó-’ε édíí échōŋ. ³² Embē bwām syánē áchog ngande, áwóg menyīŋge. Nén, mwānyoŋ ammăd awé, boŋ atimé ámbíd á alongé. Ambóo, boŋ abidé áwed.’”

16

Ngan e mbəledε awě abédé mwane

¹ Yesue anláá ábē bembapεε ámpē aá, “Nhōn ní mod nhóg mēmbē. Bad bēnhye mó aláa bán awě mbəledε ambáá abébite mó ngáb. ² Hée níme nhōn ní mod řlómé mbəledε awed achəg, boŋ ásedté mó aá, ‘Ebál é póle éhéé řwógéé áyāle echōŋ nén? Lúméd me áte ngáne mesoŋgé mé bwēm míme mēmbanéé ásē echōŋ médíí, áyāle éché etál é nsón émááné we áte.’ ³ Dōo mbəledε ádólé áte chóŋ boŋ áhōbē aá, ‘Chán-nō mébenlé bəob áde echem sáŋ áhedéé me ahúd á nsón? Ngíne eésaa me eché řkwenléé nzag. Nzé ntimé-’ε á nchómbé, né nê dépiinéd me akwágké á ngíne. ⁴ Ahá, nkudé debyéé áde méhəgké, ábel boŋ ké á nsón dōo bēnhūdtē me, bad bélyăg békōb me nken áwab mendáb.’

⁵ “Hée áchénlé mod téé awě anwálé sáá alúm, áchəgé bó nhógē-nhógē. Ade mod e’só ápédé, ansédéd mó aáken, ‘Mesoŋgé métəŋ echem sáŋ ékáléé we?’ ⁶ Ane mod aá, ‘Mbwókél é e’kwém é’ möl waam.’ Ane mbəledε anláá mó aá, ‘Nōné’, echoŋ kálag e melúm chó nén. Dyéé ásē, étel á mehélé-te weé, mbwókél é e’kwém é’niin.’ ⁷ Ansédéd mod awě alónténé bébe aá, ‘Alúm áde we mesoŋgé métəŋ?’ Ane anhób aá, ‘Mbwókél é nkute ří ngun éláán.’ Ane mbəledε anláá mó aá, ‘Kōb echoŋ kálag, étel weé, mbwókél é nkute ébe.’ ⁸ Ade níme nhōn ní mod řwógé nê, ménkēméd éché ekúkú é mbəledε aá, ‘Abēnlédé debyéé á bwām.’ ” Yesue ambád áte nén aá, “Nê dōo bad ábe behíde mekan mé nkōŋsé bédíí. Bédé mehél áhəgen échāb nyaa é bad debyéé, tómaa bad ábe behíde

e'nyínen bé ekíde é' Dyöb." 9 Yesue ambád aá, "Nláa-'ε nyé meé, nyébenled nhon mé nkõnsé, ákób e'chon, áyāle á pónde eche mémaá'é áte, békob nyé nken wée bad bedyεε'ε á ngíndé ne á ngíndé. 10 Ké nzé-módé awě awánlé mpín mé akan bwám, né áwālē ámbáá bwám. Kénzée-'ε awě eéhele mpín mé akan awále, né éehenlé ké ámbáá awále. 11 Nzé édé-'ε bán, weewánléé ngáb e nkõnsé ngáne étāngéné awále, nzé-módé ābě wε nhon ní mbále. 12 Néε wéewánléé nhon níme méesě nímmōh bwám, nzé-módé ābāg wε nhon nímmōh mwēn?

13 "Modmod eéhēlēε-se abé mbāledε a bewōh bébe. Alūmēd nhóg edānge tómaa aníní, ké'ε áttīmēn nhóg, abānge aníní áyāl. Weéhēlēε-se ebé mbāledε a bad bébe abé ahóg. Weéhēlēε-se ebé mbāledε a Dyöb se ebé-'ε mbāledε a mōné."

Nguse é ngan éche Yesue

(Mat 11.12-13, 5.31-32; Mak 10.11-12)

14 Befarisia bēnwōg nímmēn mésyāāl, bon ngáne bēmbēē bedāh bé ngáb, bēnswēdē mó swédētēn. 15 Yesue anláá bó aá, "Nyēdii bad ábe bēlūmte bán bésáá á'sō é' bad, bon Dyöb ábíí nyé nlém áte. Kéchée éche baányon békēmtēé, édíí abúú ngēn á'sō é' Dyöb." 16 Yesue ambád bó aláa aá, "Mam níme mēntenléd á kálag é mbéndé é Dyöb, bekal bé'dāádāh bómpē bēnhōb mó káōhne á pónde eche Jōne. Taase nē, nkalan ní bwám mé nkamlēn ní Dyöb níkanlad, mod téé-'ε abune nímmē nkamlēn abé áte.

17 "Ké nēngáne nkonh rísé ne ní mín bēhele bémaa, atōte ké ahóg á mbéndé e Dyöb déekwaá.

18 "Kénzée awě anané mwaád, bon awōh mmwaád ampée, né akábé asón. Ké nzé-módé-'ε awě awóó mmwaád awě bēnáné á ndáb e'wōngé, né akábé asón.

Ngan e nhon ní mod ne Lazarose

19 "Nhon ní mod nhóg mémbē, kase é mebad chōó áwáá'áá á yāl. Mwēnze ne mwēnze móó ádyágáá mbwε téé. 20 Ntógétōke ní mod nhóg mó-'ε rínāngé'áá áwē mmwε mé e'ké bán Lazarose. E'kwεε bēnlōn mó á yāl. 21 Mewēmtēn mémbē mó aá, bébe mó púuted é medyé éche éhúné'áá á tébelε a nhon ní mod. Mbwé chōó épágé'áá áhed, bon ényāngē mó e'kwεε áte.

22 "Ade ntógétōke ní mod mē ríwédé, ángel éntēd mó, ékēēn mó á akéb áde Abrahamε. Mmē nhon ní mod mómpē ménwē, bēlíme-'ε mó. 23 A mbwōg e kwééd wē, nhon ní mod níbédé á metuné-te. Héε ányéné nló ámīn bon anyín Abrahamε se wíníí, ne Lazarose áwe akéb. 24 Dóó álēbpeé nēn aá, 'A-Tē Abraham, sōn, wóg me ngōl, élōm Lazarose átōde dúu dé e'mii á mendīb-te, áhyε áhóded me echém, áyāle meewógéé bu á dū-á-muú hén.' 25 Abrahamε anláá mó aá, 'A-mwān, ewēmtan á pónde eche wēmbēē á nkõnsé ngáne wēnkudté bwēm é' bwám, bon Lazarose mó-'ε ákūd bwēm bé mbéb-ε? Bōōb-pōó awóge nímmē menyīnge hén, wēmpē edé á metuné-te. 26 Néε éhúdé nē áte, wée sédíí ne wée édíí, sánkalaa a mbōh akabé syánē áte, ábel nēn mod eéhēlē asyā wén se ápe wē. Modmod eéhēlē-'áá ásyā wē, se ápē áwēd.' 27 Nhon ní mod ménhōb aá, 'Ncháa-ōó, a-Tē meé, élōm Lazarose á ndáb eché echem sán. 28 Nlyágé bānēd bétáan. Ake álēb bó ábel nēn, bómpē béepāg á hōm dé metuné hén.' 29 Abrahamε anhób aá, 'Béwóó metelag níme Mosεε ne níme bekal bé'dāádāh. Béwógen chōm-éε bétélé áse.' 30 Nhon ní mod ménhōb aá, 'Ááy, a-Tē Abraham. Nzé mod akíí bó atán awě abíde á mbwóg é kwééd, né bétédé ábel dé mbéb bétīmēn Dyöb.' 31 Héε Abrahamε áhóbéé aá, 'Nzé bēekwēntēne Mosεε ne bekal bé'dāádāh awógen, né bēewógénné ké mod awě apuúde á mbwóg e kwééd bon aláá bó.' "

17

*Abēled mod mbéb**(Mat 18.6-7, 21-22; Mak 9.42)*

¹ Yesue anláá ábē bembapεε aá, “Nyébii bán mekaγsen míme mébelte bad mbéb métəngéné nyé apii. Boη édé ngəl ne kenzéé awě əpεén mó! ² Embē mboη né bēntəá ene ndín e mod sánkalaa a aláá á nkəη, bébwém mó á edíb-te, tómaa mó ábēled ábén bēndem mbéb. ³ Nyétédεn yəl pónδέ.”

“Nzé mwānyoη abelé wε dyam dé mbéb, échu mó aláa wεé nē déeboó’é. Nzé achemé-’ε ádē awusé boη ahəηléné, élagsén mó. ⁴ Nzé apānné wε ngen saámbé áyāle epun é bīn, boη apedé-’ε áwōη ngen saámbé áchóm alagsen aá, ‘Nhəηléné’, etəngéné mó alagsen.”

Adúbe déechínéé

⁵ Bembapεε bé nlomag bēnlāā Səngwéé bán, “Wéd sé adúbe áte.” ⁶ Səngwéé anhób aá, “Nzé nyēnwōη adúbe áde ádé mwāmpīn nēηgáne mbál-e-bū, né nyéəkamlén ádén alín dé e’sáá bán, ‘A-bwel, wubé ásē, éke ésumen á edíb é nkwě-te’, é’wógén-ne nyé.”

Abel dé nsón

⁷ “Détéd bán, nyé mod nhóg nyēwóó mbəlede awě akií nzag alii, káa akií ānən rídyoη mí mbód. Nzé ahúú á nsón, chán wélāā’é mó? Wəlāā mó wεé, ‘Hyé édyεε ásē hén, édyē ndyééd,’ ⁸ káa wεé, ‘Bélé me ndyééd étōmted me, étyéem-me á nkəg, kóəη mímad adyé, boη ámbíd é pónδέ, wε-’ε édyág?’ ⁹ Nyélaa me ké wēsəgnēn ane mbəlede áyāle ábélé míme nsón? ¹⁰ Né-əó nyémpē, nzé nyēmaá chóm ésyāāl éche bétíínédé nyé abel, nyéhōb bán, ‘Sēdii bembəlede ngēn, mímed nsón-naa sébélé sé ngáne.’ ”

Yesue asəηté bad bé meləη dyōm

¹¹ Ade Yesue ákagké á Jerusalem, atómé’áá á nchii ní nzii mé aloη á Samaria ne aloη á Galilia. ¹² Asól áde ásólé mwā dyad nhóg, antán bad dyōm ábe meləη mékóbé. Bentyēēm nchabnede, ¹³ bélébpē mó ne esaád bán, “A-Yesu, a-Sāη, sōn, wóg sé ngəl!” ¹⁴ Ade ányíne bó, anláá bó aá, “Nyékag wéε beprise, nyélúmed bó yəl.” Ade békagké nē, yəl é nsāη bó.* ¹⁵ Bó mod nhóg, annyín nēn aá módyéé bwām. Héε átímé ámbíd, ákené Dyōb ne ehób éche échəgké. ¹⁶ Ankwe Yesue á mekuu, ásəgnān mó. Anén mod abédéε mod a Samaria. ¹⁷ Yesue ansədéd mó aáken, “Eesaá mbále bán nsəηté nyé bad dyōm-ε? Héé ábiníí abog bédíí? ¹⁸ Nédé mod ké nhóg ampée eétimeé ámbíd áhyε dé abε Dyōb mekenag, éetóméé anén mod a nken-ε?”† ¹⁹ Héε áləηgée mó aá, “Tyéém ámīn, ékag. Adōη adúbe ádíde wε bwām.”

*Epe é nkamlen ní Dyōb**(Mat 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Befarisia bēnsədéd Yesue bánken, “Pónδέ ehée nkamlen ní Dyōb mépεé?” Yesue anláá bó aá, “Nkamlen ní Dyōb méesaá dyam áde mod ányínnéé díd, ²¹ káa dyam áde mod áhōbpē aá, ‘Nōné’, mōmēn,’ káa ‘mōmíníí.’ Aáy, nkamlen ní Dyōb mímaá abé átínté echēn.” ²² Héε áləηgée bembapεε nēn aá, “E’pun é’ bīn é’húε á’sō ábe nyédəngé bán né nyēnyín ké mbwε nhóg míme Mwān-a-Moonyoη álūmēdtē nyé yəl, boη nyéenyínné. ²³ Bélāā nyé á pónδέ eched bán, ‘Mōnén,’ káa ‘Mōníníí,’ boη nyéehəηtán bó. ²⁴ Ayāle, ngáne emwεdmwεd

* **17:14** Asáad á yəl: Nzé meləη ménkōb mod bétédé’áá mó nēε mod awě eesáa. Bébéné’áá mó bán, eesíté wéε bad bédíí. Prise chōo énwōη kunze ásimen mod meləη boη ébided mbakú nēn bán asáa, boη əbootéd apε wéε bad bédíí. † **17:18** Bad bé Israel béntéd bad bé Samaria nēε benzínéé. Bóbóo béekagé’áá ké mwāmpīn áyāle nyaa e mekan mé mbwóg ne mekan mé aloη. Ké nyaa e abele á Dyōb ne hóm dé mekáne bēmbē bó nhəηlén.

étómēé, boŋ épenté ngob e Dyōb pēd póg ne eníníí, nê dōo epun éche Mwān-a-Moonyon apēé ébēē. ²⁵ Boŋ édēbé nê, atāngéné metuné híin akud. Kāne enēn nyongel e bad eebān mō áyāl. ²⁶ Ngáne émbēē á pónde eche Noa, nê dōo ébēē á pónde echē Mwān-a-Moonyon. ²⁷ Bad bedyágé'áá medyé, bémwāg mīm, baachóm bēwóó'áá bebaád, bebaád-te békāg á mewóngé káān ne mbwē míme Noa ásólé á bōle é'mbáá-te boŋ mbúú echó, mesén melóne, méhōōd ábē bad bésyāāl. ²⁸ Melemlem nê dōo émbēē á pónde eche Lotē. Bad bedyágé'áá medyé, bémwāg mīm, békābē dyon, bēwēnē bwēm, bēlōō-'e mendáb. ²⁹ Boŋ mbwē míme Lotē ásyāngé á dyad á Sodom, mímē mbwē dēn muú ne meláá míme méhyāntan, mémbíd ádyōb nēe mbúú, níwúú ábē bad bésyāāl. ³⁰ Melemlem nê dōo ébēē míme mbwē míme Mwān-a-Moonyon ányīnnēdtē.

³¹ “Eché epun, mod awē adé á nnon ŋ ndáb mīn áde nhon nídíí mō á ndábte, eētōgné asud ásē áhye dé atéd mō. Melemlem-'aá mod awē adé á nzagtē, eētōgné atim ámbíd á ndáb. ³² Nyēwēmtēn dyam áde dēmbēnléd ne Lotē mwaád. ³³ Kēnzéé awē awóó mewēmtēn áson áde alongé, ābōd dō. Kēnzéé-'e awē abódé áde alongé, né asóó dō. ³⁴ A mbále, bad bébe bénaá anon ahóg nkuu, bétéd nhóg, bētēdē aníníí. ³⁵ Bebaád bébe békāgē medyé, bétéd nhóg, bētēdē aníníí.”† ³⁷ Dōo bembapēe bésēdtēé mō bán “A-Sān, héé nê débēnlédte?” Yesue antimtēn bó aá, “Wēe ndim mībāgkē, áhed dōo benhōgnōné bēladnēé.”

18

Ngan e ngwēe e mod bó nkúd é mmwáád

¹ Yesue ankalé ábē bembapēe ngan álúmed bó áte nēn aá, bētāngéné békānnē pónde téé ésebán bēhūnte nlém á abum. ² Anhób aá, “Mod abédé dyad ahóg, awē akáadte' bad. Ane mod eebáa'aá Dyōb, eébage'aá-'e modmod edúbé. ³ Nkúd é mmwáád-te abédé melemlem mé dyad, eémaa'aá' wēe ane mod. Pónde téé álāngē mō aá, ‘Sé mod sēwōngné mehób. Káád sé ésuud me nzom.’ ⁴ A mbooted ane mod enkēnháá mō dúu. Boŋ ámbíd é pónde anláá yāl aá, ‘Ké nēngáne méebagēé Dyōb edúbé, méēbāā-'aá modmod, ⁵ ngáne édíí bán anén nkúd a mmwáád ahédé me nló, mēkāā míme nkáá ábel ísud mō nzom. Esebē nê, né káān ne á asóg éemwáá aá íkūn ne epe éche ápagké nēn pónde ésyāāl.’ ” ⁶ Héé Sāngwēé áhóbēé aá, “Nyēwógé chōm-ēe ekúkú é mod awē akáadte' bad awē eebíi Dyōb éhóbē-yē? ⁷ Nédē Dyōb déekunnē ábē bad ábe ápwédé-yē? Béchyēene' mō nwōngēn nkuu ne mūte, nédē ākōlēn bó metúu pónde té-yē? ⁸ Nlāa nyé mēé ākun bó mehélé mehélé. Boŋ nyēdúbpé bán Mwān-a-Moonyon ātān adúbe á nkōŋsé-te á pónde echē ápēé-yē?”

Ngan e bad bébe ábe bēnkē akáne

⁹ Yesue ankāl ngan empēe tāngēne bad ábe bēnyíné'áá yāl nēe bad ábe bésáá, bēnyínē-'e bad bēmpēe nkōŋtéd. ¹⁰ Anláá bó aá, “Bad bébe bēnkē á Ndáb-e-Dyōb akáne. Nhóg abédé Farisia, aníníí-'e abé nlad-é-tááse.

¹¹ “Ane Farisia antyéém á ámīn, ákānne', áhōbē á nlém-tē* aá 'A-Dyōb, nságnéné wē. Áyāle nēn, meésáá nēngáne bad bēmpēe, ábe bédume bwēm é' bad, ábe bēbébé nlém ábum, ábe békābe mesón á ndáb e e'wóngé. Nságnéné wē áyāle meésáá nēngáne anén nlad-é-tááse hén. ¹² Ndé nēn, ndide' yāl nzaa á mekáne-tē ngen ébe sōndé téé. Chōm téé éche íkudēé-'e nkabe chó áte monje dyōm, mībagé wē akab nhóg.’

¹³ “Nlad-é-tááse pen antyéém nchabnede, eéhele ké mīd anyen ádyōb. Ambán ekáá á nlém, ákānne aá, 'A Dyōb, wóg me ngol. Ndíi mbelē-mbēb.’

† **17:35** Donje á kálag dé'só abádé nchoo 36: Bad bébe bēbē á nzagtē. Bétéd nhóg, bētēdē aníníí.

* **18:11** Antyéém ámīn, ákānnē, áhōbē á nlém-tē: donje á kálag áwóó atyéém á nkag, ákānnād yāl.

” 14 Hée Yesue ábádé aá, “Nláa nyé nén meé, anén mod awě rídímténé nyé aláa, ansú áwe ndáb née mod awě asáá á’sō é’ Dyöb. Áyāle mod ké ahée awě achógté yāl, bésudéd mó. Boŋ ane awě asüdté eche yāl, béchāgēd mó.”

Yesue ne bānbān

(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)

15 Bōb-pōó bad bépééné’áá bēndem wée Yesue nén bán ábān bó ekáá á yāl ānamed bó. Ade bembapēē bényíné nê, bēnkānē ábē bad áte. 16 Boŋ Yesue anchélé ábē bān, áhōbē aá “Nyéede bānbān béhyag áwēm. Nyéekáá bó áyāle nén, nyaa e bad née bó chōó éwóó nkamlēn ní Dyöb. 17 Ne mbále, nlānge nyé nén meé, kēnzéé awě eékobe nkamlēn ní Dyöb nēngáne mwēndem, éésónlé áwēd-te.”

Mod a nkamlēn

(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

18 Nkamlēnē nhóg ansédéd Yesue aá, “A-meléed a bwām, cheé mébenlé ábel nén níkud alongé áde déemaá?” 19 Dóó Yesue ásedtéé mó aáken, “Cheé ékáá boŋ échagé me meléede a bwām? Mod ké nhóg eesaá mod a bwām étóméé Dyöb dēmpēn. 20 Ebíí mbéndé éche éhóbe bán, weekábé asón á ndáb e e’wóngé, weewúé mod, weechíbé’, weebídé mbōŋ e metóm, bée sóó ne nyon edúbé.” 21 Ane mod a nkamlēn antímtén aá, “A meléed, nhídé échén mbéndé ésyāāl bootya se á mwēndemé.” 22 Yesue awógé-’aá nê, boŋ álāngē mó aá, “Dyam ahóg éhedne wē. Sóm bwēm é’syāāl ábe éwóó, étéd nímmé mōné, ékabe betóótōkē bé bad. Nzé ebelé nê, wěkūd nhōn ádyōb. Ene pónde éhye éhíde me.” 23 Awóg áde ane mod a nkamlēn áwógé nê, anwóg ndutul bwāmbwam, áyāle ambé nhōn bwāmbwam. 24 Yesue anyíné-’aá ngáne ásúdné boŋ áhōbē aá, “Elēl áte bwāmbwam behōn bé bad ásól á nkamlēn ní Dyöb. 25 Edé mwān e akan sāŋkalaa a nyam née kamēl āpon á epōn é ndōnde, tómaa nhōn ní mod ásól á nkamlēn ní Dyöb. 26 Bad ábe bēnwōg chōm echē Yesue ánhōbpē, bēnhōb bán nzé née édíí, né nzéé-’ō ahele ákud e’soosōŋ?” 27 Dóó Yesue áhóbeé aá, “Dyam áde baányon bényíné bán álélé áte, déelenledéé Dyöb áte.” 28 Hée Petro áhóbe aá, “Nōné’, sētēdté ábed bwēm é’syāāl áhíd wē.” 29 Dóó Yesue álāngéé bó aá, “A mbále, nlānge nyé meé, kēnzéé awě atēdté eche ndáb káa mwaád, káa baányan, káa sáá ne nyan káa bán, áyāle nkamlēn ní Dyöb, 30 ákūd nsyōŋ ámbíd mbád ne mbád enén pónde. Akud-te alongé áde déemaá’ á pónde échē ehúé’.”

Yesue akānlé eche kwééd ne mpuu

ngan āmpē

(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)

31 Hée Yesue átímné ábē bembapēē dyōm ne bébe kun boŋ, álāngē bó aá, “Pón nyébíí bán dekaŋ á Jerusalem. Mam mésyāāl-le níme bekal bé’dāódaŋ bétélé ásē tāngene Mwān-a-Moonyon mébenléd áned. 32 Eténlédé nén bán bēbē mó á mekáá mé bad ábe béesē bad bé Israel. Bó-’e bēwélé mó, bésyāō mó, bésobé-’e mó meléed á yāl. Bébōmtéd mó, bēwúú-’e mó. 33 Boŋ ámbíd e e’pun é’láán āpuú.”

34 Boŋ bembapēē bó-’e bēnkēnsōŋtēnné dyamdyam áyāle nímmén mam mésyāāl. Enén ngan entóm bó debyéé áte. Bēnkēnchemmé chōm éche Yesue áhóbe’áá.

Yesue achōŋte mod a ndim

(Mat 20.20-34; Mak 10.46-52)

35 Bōb-pōó áde Yesue ákwógé ape á dyad á Jeriko, mod a ndím nhóg andyēé á nkag ní nzii, áchōmē bwēm. 36 Awógé-’aá ndun e mod etóme, boŋ ásedté bad

dyam áde ádé. ³⁷ Dóo bélāngē mó bán, “Yesuε, mod a Nazaret mó atóme nê.”
³⁸ Héε ábóné aá, “A-Yesu, Mwǎn a mbyaa míme Dabide, wóg me ngól!” ³⁹ Bad ábe bémbē á’sō bénkānē mó áte, bélāā mó bán ádíb nsəl. Bonj mó-’ε ambé ábōnē aá, “A-Mwǎn a Dabid, wóg me ngól!” ⁴⁰ Dóo Yesuε átyéémé, bonj áhōbē aá béhyεene ane mod. Ane mod apedé-’aá mó benben, Yesuε ásedté mó aá,
⁴¹ “Cheé éhedeé wεé, mbεle wε?” Mó-’ε anhób aá, “A-Sán, bēl nnyinen ámpē.”
⁴² Dóo Yesuε-’ε álāngē mó aá, “Nyínén-nō! Adúbe ádōη ádíde wε bwám.”
⁴³ Abwōg-ábwōg ambootéd anyinen, áhíde-’ε mó, ábagé Dyōb mekenag. Ade ene ndun e mod ényiné nê, bómpē bēmbootéd Dyōb akémed.

19

Yesuε atáné nlad a tááε bán Sakio

¹ Yesuε ampōη á dyad á Jeriko, bonj atómé-’aá tómén. ² Mod nhóg-ke abédé áwed bán Sakio, abédé-εé nlad-é-tááε ambáá, abé-’ε nhōn mí mod. ³ Ahédé-’aá aá mónyín ane mod awe béchagεé Yesuε, bonj nzii enkēmbagnédte mó, ngáne amute démbēē áhed, mó-’ε ambé esōη. ⁴ Héε ányágté á’sō bonj áchāgkē bwel é’ sikamō ábel bonj ányín Yesuε. Yesuε ahúé-’aá ene pεd. ⁵ Apedé-’aá áhed, bonj aá mósad díd ámín, ányínē Sakioε. Dóo álāngεé mó aá, “A-Sakios, sūd ásē á mehélé-te. Ntāngéné nken abé áwōη ndáb chii.” ⁶ Hê dóo Sakioε ásúde ásē ésebán abéhte pónde, bonj ákobé Yesuε nken ne menyīnge mésyāāl. ⁷ Bad bésyāāl ábe bényín nê, bényōngé-’aá áte bán, “Akií nken abε á ndáb wéε mod awe adé mbelé-mbéb.”

⁸ Sakioε antyéém ámín, álāngē Sán gwéé aá, “Nōné’, a-Sán, mētēd nhōn nímēm, ríkab mó áte e’pεd é’bε, mbé epεd ehóg wéε betóótōkē bé bad. Nzé édé-’ε bán nkōbné mod kéchéé á edoké-te, mētímtéd mó chó ámbíd ngen éniin.”
⁹ Bonj Yesuε mó-’ε anláá mó nén aá “A epun é bīn é’ chii, e’soósōη é’bágnédé ne enén ndáb. Anén mod mómpē adíí mwǎn a Abraham. ¹⁰ Mwǎn-a-Moonyon apedé ábel bonj áhed bad ábe bébós, áhood-te bó.”

Ngan eche bénlyāgnédte bembaledε ngáb (Mat 25.14-30)

¹¹ Bad béwóglánnáá chōm-éε Yesuε áhóbé-’aá. Yesuε ammād ape benben ne dyad á Jerusalem. Né-ōó béwēm-tān bán nkamlen ní Dyōb mépē ábwōg-ábwōg. ¹² Hé-’aá áhóbéé aá, “Kunze e mod póg eladé-’aá yāl áke eke á alonj áde áchábnédé ábel nén béwóged mó kân, bonj ásūε’.” ¹³ Ade ákagké, anchélé ábē bembaledε dyōm, ábagé nhóg téé ekálé é kábpe dyōm aá, ‘Nyétéd nén, nyékábe nyongé kóōη ne á pónde echē méhūū’é.’ ¹⁴ Bonj áde alonj á bad dénkēndāngé mó. Bénlōm mésénze áhíd mó áláa ngómena a bán, ‘Séekobé bán anén mod ábē echεd kân.’

¹⁵ “Ké nê bēmbel mó kân, átīm-me ámbíd áwē dyad. Ade áhúú, ábwōg-ábwōg anlóm ábē bembaledε ábe ámbagké ngáb achag ábel bonj ábíi nsyāη míme békúde á nyongé-te. ¹⁶ A’só ampē ahób aá, ‘A-Sán, échonj ekálé dyōm échyáá nsyāη míme rídé ngen dyōm.’ ¹⁷ Ane mod anláá mó aá, ‘Nê ábóó, edíí mbaledε a bwám! Ngáne éhélé mekan mésad alyáged ngáne éhednadte, mbage wε ngíne ákamlen myad dyōm.’ ¹⁸ Mbaledε awē alónténé bébε mómpē ampē ahób aá, ‘A-Sán, échonj ekálé dyōm échyáá nsyāη míme rídé ngen é’taan.’ ¹⁹ Ane mod anláá ane ámpē aá, ‘Wéklámén myad métáan.’

²⁰ “Dóo mbaledε ampée ápédé bonj áhōbē aá, ‘A-Sán, ábonj e’kálé dyōm wε bén. Menkanj bó á wāngese-tê, ríkoo. ²¹ Mbáá-’aá me ngé, ngáne mbíí bwám méé, échonj chōm éhūnēē á ndōob. Weébēlēē bonj edyāg, ehúde-’ε wéε wéewēnéé.’ ²² Héε ane mod átímtanné ane mbaledε aá, ‘Mmōη nsəl mēn

móō méwūū wε. Ebébtéd é mbàledε née wε. Née emōη émáá abíi wεé, échēm chōm ééhūnēē á ndòòb, ebíí-’ε wεé, meébélēē bonη rídyág. Née ébíi wεé nhúde-’ε wεé mééwēnēē, ²³ cheé-ō ênkāη bonη weehéde echem ngáb á ndáb echē bad békongεé ngáb, ábel bonη nzé ríhúú ríkob chό ne nsyáη ámín?”

²⁴ “Hée álāngεé bad ábe béntyēēm á nkag áhed aá, ‘Nyékobεn mó ábē e’kálé dyōm, nyébag bó wεε mod awē awóó mbwókεl e ekálé.’ ²⁵ Abē bad bó-’ε bénlāā mó bán, ‘A-Sáη, ane mod amaá mbwókεl e ekálé awóη!’ ²⁶ Hée ane mod átímtanné bó aá ‘Nlāa nyé mεé, kénzεé awē awóó, Dyōb débād mó abε. Bonη ane awē mó-’ε eewóó, Dyōb dékobén mó káōηne mwāmpín awē awóó. ²⁷ Bonη bad ábe békóó mε, ábe béehεde’áá bán míbē echab kāη, nyéhyεene bó hén. Bévúú bó áwem e’só hén.’ ”

Yesue asólé á Jerusalem née kāη

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jōn 12.12-19)

²⁸ Yesue amaá-’áá enén póle akal, abwógé ásē ámpē, áke á Jerusalem. ²⁹ Ade ákwógé ape á myad mé Betpeg ne Betani á Ekone é Menzab, anlóm bembapεε bébe aá, ³⁰ “Nyéke á dyad áde ádé á mūdε mímíní. Nzé nyépedé á nló rí dyad nyéēnyín ngáne bétāηgé mwān a ésel awē mod éédīdēē mbéd. Nyéhune mó, nyéhyεene hén. ³¹ Nzé mod asēdté nyé aáken, cheé ékáá bonη nyéhunné chό, nyélāa mó nén bán, ‘Sāηgwéé* atógnéné chό.’ ”

³² Bad ábe ánlōmmē békíí-’áá, bétān-ε chό melemlεm ngáne ánlāā’é bó. ³³ Ade béhunnεé ésel, bewóη bēnsedéd bó bánken, “Cheé ékáá bonη nyéhunné échē ésel?” ³⁴ Bó-’ε bénhōb bán, “Sāηgwéé atógnéné chό.” ³⁵ Hée bépééné chό wεε Yesue. Béntāl échab mbóté áwedé-mín, bonη béchāgtε Yesue áwedé-mín. ³⁶ Ade ábóótédé akε, bad bétānlé’áá mó échab mbóté á nzii-té.

³⁷ Ade ábóótédé Ekone é Menzab asyōge ásól á Jerusalem, ndun e bembapεε embootéd abwεen ámín ne menyīnge, békεné Dyōb ne esaád áyāle ndāle é mekan ésyāāl éche bényíné, ³⁸ Béhōbē bán, “Nnam ne kāη echē epag á đín áde Sāηgwéé! Nsaη míbē ádyōb, Ehúmé ébē-’ε ne Dyōb áde ádé sε ámín!”

³⁹ Nguse é Befarisia éche énsōblēn amute á bad áte bénlāā Yesue bán, “A-meléed, láá ábōη bembapεε bélām!” ⁴⁰ Mó-’ε antímtén bó aá, “Ne mbále, nzé ábén bad bédíbe nsəl, né meláá múmó mébootéd abón.”

Yesue alebe dyad á Jerusalem

⁴¹ Ade Yesue ápédé á nkag rí dyad á Jerusalem, annyín dyad á’sō. Dóó mēsəd mébóótédé mó abíd á míd, áchyεé’ Jerusalem ⁴² aá, “Embōη bán nyébíi mekan ríme mépεεne nsaη. Bonη bòòb, nyééhēlēē mó anyín. ⁴³ E’pun é’ bín é’húε nyé á’sō á pónde échē bad ábe békóó nyé bélāηnédté nyé nkúmbág née e’ké, bébentén-ε nyé pεd ésyāāl, ⁴⁴ bonη bémad nyé, nyáābe áben bán moosyāál. Aláá ké ahóg déelyāgké ásē áyāle nyénkēnchemmé pónde échē Dyōb ápédé áson ádén alōηgé.”

Yesue apedé á Ndáb-e-Dyōb

(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jōn 2.13-22)

⁴⁵ Yesue ansól á Ndáb-e-Dyōb, ábootéd bad ábe bésómé’áá bwēm áwēd-te ananted, ⁴⁶ álāngē bó aá, “Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán Dyōb áhóbé aá ‘Echem ndáb ébē ndáb e mekáne.’ Bonη nyétímté chό mbwōg mé bechíb.”

⁴⁷ Bootya nê, Yesue ayágté’áá bad á Ndáb-e-Dyōb. Bεprisε bémbáá ne bemeléede bé mbéndé bóòbe belyāged bé dyad, bó-’ε béhédé nzii eche bévúé’ε

* 19:31 Sāηgwéé káa nwōη.

mó. ⁴⁸ Nzii-’ε eebédeé bó ábel dyam ádii dyam, áyāle moosyā́l andǎŋ e’yale ábe Yesue awóg ne kán esyā́l.

20

Nsɛdtéd tâŋgene kunze eche Yesue
(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Mbwe nhóg Yesue ambé á Ndáb-e-Dyöb áyāgtē bad, ákanlé-’ε bó nkalan ní bwām. Héε beprise bémbáá, bemeléede bé mbéndé ne bad bémbáá bé dyad, bépédé áwē, ² boŋ bésɛdté mó bánken, “Láá sé, kunze ehéé éwóó ábel nímén mekan? Nzé-módé abagé-’ε we enén kunze?” ³ Dóo Yesue átimtanné bó aá, “Mémpē meésédéd nyé dyam ahóg; nyéláa me ⁴ wéε kunze echě Jone ádúsánnáá bad émbídtē, wéε Dyöb, káa wéε moonyon?” ⁵ Bën ne bën bëmbootéd atǎŋten bán, “Nzé dehóbé bán, ‘Jone echě kunze enhuú ne Dyöb,’ né ásedéd syánē aáken, ‘Cheé-ō enkǎŋ boŋ nyénkëndúbé mó?’ ⁶ Boŋ nzé dehóbé bán, ‘Echě kunze ehúú ne baányon,’ né ábén bad bésyā́l bélūm syánē meláá, áyāle béndübē bán, Jone abédéε nkal é’dáádǎŋ.” ⁷ Hê dóo bétímténé mó bán, “Séebíi’ε wéε ene kunze émbídtē.” ⁸ Dóo Yesue álǎŋgēé bó aá, “Né ké me-’ε ámpē méeláá’ε nyé kunze echě níwóó ábel nímén mekan.”

Ngan e bebel bé nzag ntéd
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹ Héε Yesue ákanléé bad ngan nén aá, “Mod nhóg ambé, ankwēl nzag e e’pum é mel ábe bébenléé mím. Ambě ene nzag wéε bad ábe bóbōó békǎb mbote áte, ákē ekē á alonj démpēe, ábēm-me áwed. ¹⁰ Póndé epedé-’aá eche bépádéé e’pum, boŋ álōmē mbáledε wéε bebel-bé-nsón, ákobe mó áde asii dé e’pum. Héε ábé bebel-bé-nsón bēwānnē ane mbáledε, bésúúd-te mó ámbíd ne mekáá mé ngēn. ¹¹ Anlóm mbáledε ampée, boŋ bēmbōm ane mómpē, bēwōgēd mó e’són bwámbwam, bésúúd-te mómpē ámbíd ne mekáá mé ngēn. ¹² Ambé alóm awě alónténé beláán. Awed bēnlōgēn, bēbwém-me mó ámbíd e e’ké. ¹³ Héε nwóó-nzag ádolé áte chóón, boŋ áhōbē aá, ‘Chán-nō mébenlé bōob? Mēlōm awem mwǎn awě ndáá bwámbwam. Kapóg bébe mó edúbé.’ ¹⁴ Boŋ áde bebel-bé-nsón bényíne mó, bēnnōnén á mesó, bēhób bán, ‘Ndyé-a-mbwóg mwēn nén. Déwúú mó, ábel eche mbwóg ésuuned syánē?’ ¹⁵ Dóo bēbídne mó á nzag-tē, boŋ bēwūē-’ε mó.” Héε Yesue ásedtéé aáken, “Bōob-póó, cheé nwóó-nzag ábenlé bó? ¹⁶ Apě awúú bó, ábē-’ε ene nzag wéε bebel-bé-nsón bēmpēe.” Awóg áde bad bēwógé nê, bēnhōb bán, “Ene ndín e dyam eébenlád mbéb!”

¹⁷ Yesue annōn bó á mesó, ásedté bó aáken, “Chán nyésóŋténé eyale é Dyöb éche éténlédé bán, ‘Aláá áde belónj-bé-ndáb bēnchenéé dóo átimé aláá dé etógnén abé.’

¹⁸ Mod ké ahéé awě álūm áde aláá ámín ábōgtéd áte. Boŋ mod awě déhüntédte ámín, ányogtéd áte átim mbúbú.” ¹⁹ Bemeléede bé mbéndé ne beprise bémbáá bēnhěd nzii eche békóbeé Yesue ábwōg-ábwōg, ngáne bēnchemmé bán áyāle echáb dóo ákálé enén ngan. Boŋ bēmbāŋ bad ábe bēbédé áhed.

Nsɛdtéd tâŋgene asaa á tádsε
(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

²⁰ Né-ōó, bemeléede bé mbéndé ne beprise bémbáá bēhédé’áá kase e etál, ákób mó. Bēmpwěd bad, bésábé bó, bélóm bó áhíd mó. Abé bad bēntǎŋgēn ábǎnten nén bán, bēhíde mó ne nlém nhóg, ábel boŋ békób mó awusé á nsál, boŋ ene póndé bēbé mó á mekáá mé ngómena a Roma awě adé á nkamlen.

²¹ Héε bad ábe bēnlōmmē nê bēlǎŋgēé Yesue bán, “A-meléed, sébíi bán ehóbe’,

eyágte-’ε mam míme métáγγéné. Weékwognádté modmod. Eyágte-’ε bad mekan mé Dyöb á nyaa eché etáγγéné bwám. ²² Mbéndé eche syánē ehóbe nén bán désanǵe’ tááse wée Kaisεε, kân e Roma-ye?” ²³ Bon Yesuε anchem bó akwáb. Héε áláγγεé bó aá, ²⁴ “Nyélúmed με μανέ mé ekii. Ediídingε eche nzéé chén, dín áde nzéé-’ε dén?” Béntimtén mó bán, “Dín ne e’só ábe Kaisεε.” ²⁵ Dóo Yesuε áhóbεé aá, “Nyébag-kóó Kaisεε eche édé eche Kaisεε, nyébag-kε Dyöb eche édé é Dyöb.” ²⁶ Bóob-póó, nzii ké póg enkêmbáá eche békōbēnnē mó póle e awusé á nsal. Né-óó, béndīb mímab nsal ngáne dyam dénkêmbonǵé bó ahób. Nyaa eche Yesuε ántimténne bó enkóméd bó yál áte.

Nsɛdtéd tâηgene mpuu

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Donǵe á Besadusia bêmpě wée Yesuε. Besadusia béndübē bán mpuu méesaá ámbid e kwééd. ²⁸ Dóo béhóbεé bán, “A-meléed, mbéndé e Mosεε ehóbe nén bán, ‘Nzé mod awóó mmwaád, bon awédé áde bó ane mmwaád béepedεé mwǻn awále, mwǻnyan a abum ahóg atáγγéné ane nkúd awón, ábel bon dín áde mwǻnyan déēbōō.’” ²⁹ Bóob-póó, bad bēbédé mod saámbé ábe bēmbid abum ahóg. Mod a’só anwón mmwaád bon awé áde bó mmwaád ne béepedεé bán awále. ³⁰ Mod awě anlóntén béε anwón ane mmwaád. Mómpē awé ésebán achyáá mwǻn. ³¹ Ámbid é pónde awě anlóntén beláán mómpē anwón mó, káón bó mod saámbé bébom mó awón, nhóg ámbid a aníní. Bon bó mod ké nhóg bénkénchyáá mwǻn ne ane mmwaád, káón bó moosyáál béwé-’ε. ³² Káónne á asóg ane mmwaád mómpē anwé. ³³ Bóob-póó á pónde e mpuu, mmwaád awě nzéé ane mmwaád áchəgnédte áyāle bó moosyáál saámbé bēnwōn mó?” ³⁴ Dóo Yesuε átimtanné bó aá “A pónde eche dédí áte nén chii, bebaád ne baachóm béwōnne’.” ³⁵ Bon bad ábe békwoǵnéde ábe á mpuu á kwééd bon bésón-le á alongé dékōlē béewōnēē. ³⁶ Bébēē née ángel, béewág-kaá ámpē. Apuu áde bépuú’ε, bán bé Dyöb bóó bēbēē. ³⁷ Mosεε mwěn ámpē alúmté áte aá, bad bépuude’. Wée Mosεε átélé á Kálag e Dyöb aá, mwǻ bwel akóbé muú, achəgé Sǻngwéé áhed aá, Dyöb áde Abrahamε, Dyöb áde Aisige ne Dyöb áde Jakōbε. ³⁸ Dyöb ádii Dyöb á bad ábe bédé á alongé, saké Dyöb á bad ábe bēwédé. Nê dén álúmté bán ne Dyöb, bó moosyáál bédé á alongé.” ³⁹ Donǵe dé bemeléede bé mbéndé bēnhōb bán, “A-meléed, chōm eche éhóbé étáγγéné.” ⁴⁰ Né-óó modmod enkēnchu’ε mó dyamdyam asēded ámpē.

Nsɛdtéd tâηgene Ane-awě-Béwógté

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Héε Yesuε áseǵtéé bó aáken, “Cheé ékǻá bon bad bēhōbē bán Ane-awě-Béwógté abidé á mbyaa míme kân Dabidε?” ⁴² Ngómē Dabidε mwěn ahóbé á Kálag e Ngəse aá,

“Sǻn Dyöbε anláá awēm Sǻngwéé aá,

‘Dyεé áwēm ekáá émbáá, ⁴³ káón ne á pónde eché mébenlé bon ékǻgtéd ábōn bad bé ekǻyí ámīn ne mekuu.’

⁴⁴ Néε Dabidε mwěn áseǵpé mó achəg aá Sǻngwéé, chán-nō Ane-awě-Béwógté áheléé abé awe mwǻn?”

Yesuε abage elébé aá,

bétédεn bemeléede bé mbéndé pónde

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Bad bésyāál bēwógé’áá chōm eche Yesuε áhóbεé. Héε áláγγεé bembapεε, aá, ⁴⁶ “Nyétédεn bemeléede bé mbéndé pónde. Bédəə mengombe ahyómən áte, bédəə-’ε bán bad bélénte bó á dyōn-té ne edúbé. Bédəə metii mé edúbé

adyé á ndáb e mekáne ne á hõm á ngande. ⁴⁷ Bon bõo bédume' mbwõg é bekúd, bédogé-'ε bad ne ntõn-ntõn mé mekáne. Echê nyaa é bad éküd nkõgsen míme nchábé ámín."

21

Mende míme nkúd a mmwaád (Mak 12.41-44)

¹ Ade Yesue ásádé ðid, anyín née behõn bé bad béhāgkē mōné á ntyág mé mende. ² Anyín-ne ntógétõke a nkúd a mmwaád nhóg ahāg bedálee bébe. ³ Héε áhóbéé aá, "A mbále, nlānge nyé meé, mímén ntógétõke mé mmwaád rihédé mende á ntyág-te tómaa bó moosyāál. ⁴ Mōné míme ábē bad béhédé, ndii mōné míme ríchóbé bó ásē, bon anén mmwaád ne atóg áde ádíí ahédé mōné rísyāál míme áwóó, rísyāál míme ámbēē atõgnan yāl."

E'chemléd bé asóg dé nkõjsé (Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ Bembapεε behóg békálé'áá ngáne Ndáb-e-Dyõb ébóó, ngáne bélõnné chõ kase é meláá, bon bēnābē-'ε chõ áte ne mende míme bad bésāngé. Héε Yesue áhóbéé aá, ⁶ "Abén bwēm ábe nyényínεé nén, pón dé ēpē echē aláá ké ahóg déelyāgkē ámín e waáb. Bēpāntēd mō áte mésyāál."

⁷ Bēnsedéd mō bán, "A-meléed, súútān nén débēnlédte? E'chemléd é'héé bélūmēd bán nén áhede abēnled?" ⁸ Yesue antimtén bó aá, "Nyétēd pón dé nén mod eépuutád nyé. Ekud é bad ēpē, á ðin ádēm, bédogé nyé, mod téé aá mōo módē Ane-awē-Béwógté, béhābē bán e'pun bé asóg é'pédé áte. Bon nyéehídé bó. ⁹ Nzé nyēwógé-'ε bán bel é'wantε', káa bán ekíde épāngé áte, modmod eebáá'. Mmēn mekan mésyāál métāngéné abēnled, bon saké mō mélūmēd bán, asóg amáá ape." ¹⁰ Héε álāngeé bó aá, "Alon ahóg détyēēmēn ádíní nzum. Nkamlēn nhóg-ke rítyēēmēn mímíní. ¹¹ Ndõõb eēnāgnéd ásē ngíne-ngíne. Nzaa ne nkole bēbē hõm ásyāál. Mekan míme mébānte bad mébē. E'chemléd é'mbáámbāa bómpē bēbid ádyõb. ¹² Mmēn mésyāál médēbēnléd, béhē nyé abum ámín, bétagté nyé. Békēén nyé á ndáb é mekáne, békáád nyé áwed, béhé-'ε nyé á mbwõg. Nyébii-'ε bán, bēpēén nyé á'sõ é' kān é bad ne benkamlēne áyāl e ðin ádēm. ¹³ Nē débē nyé etál pón dé eched, aláa bó mekan mésyāál míme nyésõnténé á yāl echēm. ¹⁴ Né-õó, nyémad á nlém tē ngen póg bán nyéetāngēneé atag áte ngáne nyékāā'ε. ¹⁵ Mmēn mēbe nyé dyam áde nyéhõbpē ne debyéé áde nyéhõbēnnē dõ, nyaa echē ábēn bad bé ekõyí béehēnlé nyé atyéemēn. Béehēl-laá ahób bán dyam áde nyéhóbéé déetāngēneé. ¹⁶ Kāne besóo ne benyóó, bóõbe ábēn baányān ne bēn, bēn bēpalé nyé áte, bēwúú-'ε nyé nguse é bad. ¹⁷ Bad bésyāál békõó nyé áyāle ðin ádēm. ¹⁸ Ké nē, dyamdyam déebēnlé nyé, ké mbum e esid póg éebõó'ε nyé á nló. ¹⁹ Nyékan nlem ábel nyékud e'soõson."

Yesue ahóbé ngáne *dyad á Jerusalem dépāā'ε*

(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰ Yesue anláá bembapεε aá, "A pón dé eche nyényinnē sánze élāgnédé dyad á Jerusalem, dõo nyébii'ε bán ekíde éhede apānted áte. ²¹ Nzé nyényíné nē, bad ábē bédé á Judeya bētõm mehélé béke bésõõm á e'kone mín. Ane awē adé á dyad-tē wē, ábõl. Awē mō-'ε adé ámbid e ebwõg eētāgné mō asól á dyad á Jerusalem. ²² Ayāle nén, mímē mesú míme ríchóbéé nē, médíi e'pun bé nkõgsen. Pón dé eched dõo mekan míme métēnlédé ásē mélõnnē. ²³ Ebē ebēbtéd ne bebaád ábe bēbē nkog ne ábe bēmwāntē mímē mesú. Ayāle nén, metake híin mébē á nkõjsé-te, enén nyõngel e bad éküd-te metuné bwāmbwam. ²⁴ Adén

alon á bad déwē á bel-tê. Békōb nguse é bad née betān, békēēn bó á melon mémpēe. Bad ábe béesē bad bé Israel békōgtéd dyad á Jerusalem áte, káān né pónde echē Dyōb átíínédé bó émaá áte.

Epe é Mwān-a-Moonyon

(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

²⁵ “Etondeε bóōbe ngon ne betintine bélūmēd e’chemléd. Edíb é nkwe édūm áte, étog née ahóbpε dé edíb. Nén dékōbēd bad bé melon mé nkōjsé mbwóg káān béēbyē’ née bébeléé. ²⁶ Bad bépimén ne mbwóg rí ngine áyāle ebébtéd éche éhúe á nkōjsé, ngine-’ε éche édé ámīn énañnéd á e’dii. ²⁷ Ene pónde dōo bényīnnē née Mwān-a-Moonyon áhúe’ é á mbag-tē ne ngum ne ehúmé é ngine. ²⁸ A pónde eche nyényīnnē née mīmén mekan mébóótédé abenled, nyétyéem ámīn, nyésād dīd, áyāle nén pónde e e’sooson emaá nyé ape áte.”

Mel méyágte syánē debyéé

(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹ Héε Yesue álāngεé bó ene ngan, aá, “Nyēnōn alín á ngəl bwām, káa bwel ké é’héé bémpēe. ³⁰ Abíd áde byaá é’bootadté bó abíd, nyébēn nyēbele nyébíi bán nchon mímáá abé benben. ³¹ Melemlem nzé nyényīné mīmén mekan mésyāāl mébenlad, nyébíi nén bán, nkamlen rí Dyōb ríkwógé ape. ³² Ne mbále, nlānge nyé nén méé, enén nyongel e bad émaá’ é káāne mīmén mekan mésyāāl mémáá abenled. ³³ Nkon mí mín ne nkōñ rísé bémaá bon ábēm e’yale bēbē abé ne abé.

Nyétéd pónde

³⁴ “Nyétóo nén nyéetómté echen pónde esyāāl ádyé ndyééd ne ámwé mīm bwāmbwam. Nyéébūdē-’ε atag áte áyāle mekan mé alongé. Nzé nyēbele nē, né échē epun étān nyé táléd née melám. ³⁵ Epun éched épíi moonyon asyāāl awē adé á nkōjsé. ³⁶ Nyétéd pónde, pónde ésyāāl. Nyékāne bán nyéwōñ ngine átóm mīmén mekan míme mébenléd áte, ábel nén nyéhel atyéem á’sō wéε Mwān-a-Moonyon.”

³⁷ Mmē mesú mésyāāl Yesue ayágté’áá bad á Ndáb-e-Dyōb. Nzé ngukél empē, áke ánāá á ekone é Menzab. ³⁸ Nzé bīn bénsāá sánjén, ekud é bad éhyágáá mó atán á Ndáb-e-Dyōb áwóglen mó.

22

Béktí kun áwúu Yesue

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jōn 11.45-53)

¹ Bōōb-pōó, Ngande e Ewele-é-Ngēn emmad abé benben. Enén ngande ebédéé dīn bán Nnyíme-ámīn. ² Bepriε bémbáá ne bemeléde bé mbéndé béhédé’áá nzii echē béwúe’ é Yesue á mesōom-tē. Bébaá’áá pen bán bad bésōñtēn.

Judase akwenténe ásom Yesue

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Satane ansól mbapεε awe Yesue nhóg áte, awē béchagεé bán Judase. Dīn démpēe démbē mó bán Iskariōde. Ambé nhóg átínté bambapεε dyōm ne bébe. ⁴ Héε ásyāngé bon, áke atán bepriε bémbáá bóōbe bekamlen bé Ndáb-e-Dyōb, ábel ntíi ásom Yesue áwāb. ⁵ Nén dénwōgēd bó menyīnge bwāmbwam. Bóbōo bémpē á nchemten. Bénlāá mó bán bésābē mó mōné. ⁶ Mó-’ε ankwentén. Dōo ábóótédé nzii ahed ásom Yesue áwāb ésebán bad bēbíi.

Yesue aboñsan Ngande e Nnyíme-ámīn

(Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jōn 13.21-30)

⁷ Bɔɔb-pɔɔ, epun é ngande e Ewele-é-Ngên áde béwúé'é ndyɔŋ ní mbód mé Nnyíme-ámín èmpě áte. ⁸ Dóo Yesue álóméé Petro bɔ Jɔn aá, “Nyéke nyéboŋsen syánē ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámín.” ⁹ Bènsédéd mó bánken, “Héé wédəŋgé wéé séke séboŋsen ádyé chɔ?” ¹⁰ Dóo ákwɛntanné aá, “Nyénəne’. Nzé nyépédé á dyad-tê, mod ábomén nyé awě apémé apom dé mendíb. Nyéhíd mó á ndáb ké ehéé eche ásɔnlē. ¹¹ Nyéláa nwóó-ndáb bán, ‘Awɛd meléede aáken, héé toŋ e beken édíí echě módyɛɛ ndyééd e Nnyíme-ámín áte ne ábē bembapɛɛ?’ ¹² Bélūméd nyé toŋ echě ekalé áte eche bənábpé áte. Ene toŋ edé ámín á ndáb-te. Nyébele syánē mboŋsén ní ndyééd áhed.” ¹³ Dóo békíí, bétán-ne mekan melelem ngáne ánlēbɛɛ bó, bəmboŋsén-ne ndyééd e Ngande e Nnyíme-ámín.

Ndyééd e Sáŋgú

(Mat 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Kɔr 11.23-25)

¹⁴ Ade pónde e ndyééd épédé áte, Yesue andyɛé á tébele ne bembapɛɛ bé nlomag. ¹⁵ Héé álāŋgɛé bó aá, “Mendəŋ bwāmbwam méé ndyɛ enén ndyééd e Nnyíme-ámín ne nyé boŋ níkude metuné. ¹⁶ A mbále nlāŋge nyé méé méedyáá chɔ ámpē káəŋ ne á pónde echě Dyɔb délōnēdtē chɔ mbon á pónde echě nímē nkamlɛn mépɛé áte.”

¹⁷ Dóo átédé mbwendé, boŋ ábagé Dyɔb mekenag, álāŋgē-’ɛ bó aá, “Nyékob nén, nyémwê, nyétōmted nhóg ne aníníí. ¹⁸ A mbále, nlāŋge nyé méé bootya bɔɔb áke á’sɔ, méemwáá nímén mím ámpē káəŋ né nkamlɛn ní Dyɔb nípédé áte.”

¹⁹ Antéd káŋne ewele, ábe Dyɔb mekenag, ákabtéd chɔ áte, ábē-’ɛ bó chɔ aá, “Echem yǎl nén, ebāgnédé áyāl echên. Nyébele nén ákamtɛn me.” ²⁰ Ade bémáá ndyééd adyé ambɛl melelem ne mbwendé ní mím. Anhób aá, “Mmén mbwendé ndíí melě mékɔɔlē míme nsógténé ne mekií nímém, míme mésyɔgé áyāl echên.* ²¹ Boŋ nyénəne’, mod awě akií me ntúré, adyág ndyééd ne me hén.” ²² Mwān-a-Moonyoŋ áwē ngáne éténlédé, boŋ medim ne ane mod awě ášom mó. ²³ Héé bembapɛɛ bən ne bən bəbóótédé nhóg ne aníníí asédéd, ábíí bó mod awě ábɛl enén ndín e dyam.

Bembapɛɛ bəswaŋtan tāŋgene mod awe adé ambáá

²⁴ Bembapɛɛ bən ne bən bəmbootéd asɛɛn, bəhédé ábíí bó mod awě adé mod ambáá áwab tɪntê. ²⁵ Dóo Yesue álāŋgɛé bó aá, “Kəŋ é meloŋ élūmte nŋaŋɛn ámín e bad ábe békamlanné. Benkamlɛnɛ béchəge yǎl bán, ‘Eboŋ-nléme.’ ²⁶ Boŋ éetāŋgenɛé abé nê átɪntê echên. Embon bán ane awě adé mod ambáá átɪntê echên, átim néé ane awě atómténé mpín abé. Ane awě mó-’ɛ alyágte’, átim néé mbələde. ²⁷ Nzé bad bédé bəbe, nhóg adyɛé á tébele, aníníí-’ɛ abɛnle mó, ahéé atóme waáb e’del áte? Saá ane awě adyɛé á tébele-yɛ? Boŋ me, ndé áwɛn tɪntê néé ane awě abɛnle nyé. ²⁸ Nyéɛ nyédé bad ábe bəwéséné me á pónde eche níkúde metuné. ²⁹ Ngáne Titéé ábágé me kunze ákamlɛn, né-’aá mémpē mébéé nyé. ³⁰ Nén débɛl nyédyé ndyééd, nyémwé-’ɛ mím hóm ahóg ne me áwem nkamlɛn-tê. Nyé mod té ádyɛé-’ɛ á atii dé nkamlɛn, nyékāadtē metúmbé mé Israel dyóm ne mébe.

Yesue ahóbé á’sɔ é’ pónde aá,

Petro ábāŋ mó áyāl

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jɔn 13.36-38)

* **22:20** Dəŋge á kálag dé’só éewóó’é e’yale ábe Yesue ámbíd e Echem yǎl nén; á nchoo 19 ne nchoo 20 nisyāal.

³¹ “A-Simōn, Nōné! Satane akudé kunze ákæg nyé moosyáál, ákab-pe nyé áte. Abane bé bwám ne bé mbéb nēngáne mod apebe kón éche bésálté. ³² Bonj nkánnédé we meé adúbe áde éwóó déesudé’. Apóndé eché wétiménné me ámpē, éwēd baányonj áte.” ³³ Petro anhób aá, “A-Sánj, ké á mbwəg dōo bétimnéé we káa á kwééd, mbōhséné we ahíd.” ³⁴ Dōo Yesue álāngéé mó aá, “Nlāa we, a-Petro, nchóm-a-kúb adēhób aá mótōo’ nkuu nēn, wēbān me áyāl ngen eláán.”

Póndé e metake ekwogé ape

³⁵ Dōo Yesue ásedtéé ábē bembapee aá, “A póndé eche ménlōmmē nyé ésebán nyéewánlé ekwe é ngáb, káa ekwe, káa metámbe, nzé-chómé nyéntōgkē?” Bembapee bēnkwentén bán, “Chómchóm.” ³⁶ Dōo Yesue álāngéé bó aá, “Bəəb-pəó, mod awē awóó ekwe é ngáb ké’ε ekwe, áwáale áyāl. Ane awē mó’ε eewóo nkwaté, ásóm nímē nkobe, áchan nkwaté. ³⁷ Nlānge nyé meé kálag e Dyōb ehóbé aá, ‘Bébánné mó nchoo nhóg ne bechīb.’ Né’ aá ébenlédté áyāl echēm. Etāngéné ébenléd áned.” ³⁸ Bembapee bēnlāa mó bán, “A-Sánj, nōné, sēwánlé nkwaté mbe hén.” Mó’ε antimtén bó aá, “Désob nē bəəb.”†

*Yesue akii akáne á ekone é Menzab
(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)*

³⁹ Hē dōo ábídé á ebwóg, áhídē á dyad-tē, ákē á ekone é Menzab ngáne ámménténné abel. Bembapee bó’ε bēnhíd mó ámbíd. ⁴⁰ Ade bépédé áwed anlāá bó aá, “Nyékāne’ bán mekəgsen méepiidé nyé.”

⁴¹ Ansyáá bó á nkæg, asídé mwā nchabnede, akóg mebóbónj, ákānnē nēn aá, ⁴² “A-Tē, nzé ébōhnedé we, ékōbēn me nímén metuné. Bonj ké nē, saké ngáne ébōhnedé me, bonj bēl ngáne ébōhnedé we.” ⁴³ Ade Yesue ákānnéé nē, ángel embíd ádyōb, éhye ewéd mó áte. ⁴⁴ Anwéd mekáne áte ngáne ámbēē á ndutul-tē. Ebábé éche ébídé mó á yāl émbē ngáne metóté mé mekií, étēnē’ á ndəəb taáb, taáb.‡ ⁴⁵ Ade áamáá akáne, antyéém ámīn, áke wéé bembapee bēbédé. Antán nēé békúnéé áyāle ndutul e ngíne. ⁴⁶ Dōo ásedtéé bó aáken, “Cheé nyékúnéé? Nyépáde áse, nyékāne nēn mekəgsen méepiidé nyé.”

*Békóbé Yesue
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jōn 18.3-11)*

⁴⁷ Yesue eépedéé ké amad á nsəl dōo amute á bad ápédé. Mod awē antómén bó abédéé Judase, mbapee nhóg átíntē e bembapee dyōm ne bébe ábe Yesue. Apedé’ aá Yesue á nkæg ahé mó tál. ⁴⁸ Bonj Yesue ansedéd mó aá, “A-Judas, nédē ahé áde éhédé Mwān-a-Moonyonj tál ádíi ásom mó-yé?” ⁴⁹ Ade bembapee ábe bóəbe Yesue bēbédé áhed bényíné dyam áde áhede abenled, bēnsedéd mó bánken, “A-Sāngú, sēhele séwān ne níméd nkwaté-yé?” ⁵⁰ Héé mbapee nhóg átómté nkwaté, áselē ntān awē prise ambáá etúu é ekáá émbáá. ⁵¹ Bonj Yesue anlāá bó aá, “Nyésob nē bəəb!” Ansídtén mó ene ped e etúu, ádid mó bwám. ⁵² Héé álāngéé beprise bēmbáá bóəbe benkamlēné bé mésénze mé Ndáb-e-Dyōb ne belyáged bé dyad, bad ábe bēnhye mó akób aá, “Nchīb móo nyéhyédé akób, bonj nyéwálé nkwaté ne mbid-ε? ⁵³ Mbwe téé syānē debágáá á Ndáb-e-Dyōb, nyēnkēmbánné me ké ekáá á yāl. Bonj echen póndé epedé bóəb. Ehíntén chōo édé á nkamlēn bóəb.”

*Petro abáá Yesue á yāl
(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 66-72; Jōn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Héé békóbé Yesue, bonj békēnéé mó, bétimēn mó á ndáb wéé Prise Ambáámbáa. Petro mó’ε ahídé’ aá bó ámbíd mwā etūn. ⁵⁵ Bēnkonéd muí

† 22:38 Désob nē bəəb; káa Nē ákwógé. ‡ 22:44 Donje á kálag dé’só déewóó’ε nchoo 43 ne nchoo 44.

átíntê e dyad, bad bēlādēn áhed. Petro mómpē anhyě adyεε áhed. ⁵⁶ Mbəlede a mmwaád nhóg annyín née Petro ádyéé á nkəg ní dū. Dóo ánóné mó chóón, boŋ áhōbē' aá, "Anén mod mómpē ambé ne Yesue." ⁵⁷ Boŋ Petro antán aá, "A-mwān-a-mmwaád, meebii' é me mó."

⁵⁸ Eebeméé áte, mod ampée anchem mó. Anhób aá, "Wémpē edé nhóg áwāb ehoŋ." Boŋ Petro anhób aá, "Amúē, weéhyāg me ngáne áyāl."

⁵⁹ Ambíd e háwa póg mod ampée ambádnén aá, "Ntānten ké nhóg méesaá. Anén mod abédé ne Yesue, áyāle adii mod a Galilia." ⁶⁰ Boŋ Petro anhób aá, "A-mod-e-ngé, meebii' é chōm éche mmōŋ ékoo' é ahób."

Abwōg-ábwōg áde áhóbé nê, nchóm a kúb antón. ⁶¹ Héε Sāngwéé ákúnné boŋ mīd mébomé bó Petro. Dóo Petro áwémtné e'yale ábe Sāngwéé ánlāā' é mó aá, "Nchóm-a-kúb adēhób aá mótōo' chii nén, wēbāŋ me á yāl ngen éláán."

⁶² Héε ábídé á ebwōg, abálé-'ε awé. Anchií bwāmbwam.

Bébómtédé Yesue, bēwélé-'ε mó
(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Bəb-pəb, bad ábe bénóné'aá Yesue bēmbotéd mó awel, bēbómtád mó, ⁶⁴ békəŋ mó mīd, bésēdtē mó bán, "Láá sé, nzé-módé abómé wε?" ⁶⁵ Bésyáá'aá mó nzyón nyaa ne nyaa.

Bépééné Yesue wéε belyáged bé dyad
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jōn 18.19-24)

⁶⁶ Née bīn é'sāngé, bad bēmbáá bé Israel, beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēnkōb mbom, bēpēēn Yesue áwab káánsel. ⁶⁷ Héε bésēdtéé mó bán, "Láá sé nzé wε-εé edé Ane-awě-Béwógté?" Dóo Yesue áhóbéé aá, "Ké menláá nyé, nyéedúbéé me. ⁶⁸ Ké menséded-te nyé akan, nyéekwenténné me. ⁶⁹ Boŋ bootya bəb, Mwān-a-Moonyoŋ ádyéé á ekáá émbáá é Dyōb á Ngum." ⁷⁰ Bó moosyāál bēnsédéd bánken, "Nédē wε-εé edé Mwān a Dyōb-ε?" Ankwentén aá, "Nyé bēn-εé nyēhóbé bán née édíí." ⁷¹ Dóo bēhóbéé bán, "Nzəm ehéé empée déhedéé? Syánē bēn dewógé áwē nsəl."

23

Payledé akáádté Yesue
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jōn 18.28-38)

¹ Héε belyáged bé dyad bésyāál bētyéémé ámīn, boŋ békεené mó wéε Payledé. ² Awed-taá bēbóótédé mó mekan abán áyāl bán, "Sēkóbé anén mod ngáne ápuutadté sé aloŋ áte. Ahóbé nén aá, séesaŋnád Kaisεε táásε, áhōbē-'ε nén aá, mó mwēn mós módē Ane-awě-Béwógté, nédē ahóbé' aá módē kēŋ." ³ Dóo Payledé ásedtéé Yesue aáken, "Wε-εé edé kēŋ e bad bé Israel-le?" Yesue ankwentén mó aá, "Ngáne éhóbé." ⁴ Boŋ Payledé álāngē beprise bēmbáá ne amute á bad nén aá, "Meenyínεé atote ké ahóg áde anén mod ákwééné." ⁵ Boŋ bēmbē békag á'sō, bēhōbē bán, "Anén mod akóne bad ne mam míme áyágtéé á mbwōg e Judeya esyāál. Ambootéd á Galilia, apedé-'ε hén bəb."

Herode akáádté Yesue

⁶ Née Payledé áwógé nê, ansédéd ké Yesue adíi mod a Galilia. ⁷ Bénlūmēd mó áte bán, nê dēn dóo édíí. Ngáne aloŋ á Galilia abédé ásē e nkamlen míme Herode, Payledé anlóm Yesue áwē. Herode mwēn ámpē ambé á Jerusalem ene pónde. ⁸ Ayōgké mewēmtēn awōŋ ányín Yesue áyāle awógé'aá mó dúu. Ahédé'aá aá mōnyín menyáké míme ábeléé. Né-ó anwóg menyīnge áde bépééné Yesue áwē. ⁹ Ansédéd Yesue ekud é mekan, boŋ Yesue enkēntimténné mó dyamdyam. ¹⁰ Beprise bēmbáá ne bemeléede bé mbéndé bēntyēēm ámīn, bēbāntād Yesue mekan áyāl. ¹¹ Héε Herode, bōbε éche sánze bēbóótédé mó

awɔɔ, béwelé-'ε μό. Dóo béwāādtē mó kase é bwēm, boŋ álōmē mó ámbīd wée Payledε. ¹² Nén dēnkəŋ Hεrɔde bó Payledε bēntīm ásē éché epun; édé ape nē, búmā bénsēbē ekoyí awoŋ.

*Bébidté mbakú bán béwúu Yesue
(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jɔn 18.39-19.16)*

¹³ Hē dóo Payledε aládé beprise bémbáá áte nchoo ne belyáged, ne bad bémpēe, ¹⁴ boŋ álāŋgē bó aá, “Nyēnsébé anén mod apεen áwēm. Nyé bán apuutad bad nló áte. Bɔɔb-pɔɔ nhedé áte áyāl éché wée nyébēn nyédíí, boŋ meekóbnεé mó dyam dé mbéb ké ahóg áde nyéhóbé bán abelé. ¹⁵ Ké Hεrɔde ámpē eekóbnεé mó awusé ké ahóg, né-'aá ákás boŋ álōmē mó ámbīd. Bɔɔb-pɔɔ dyam dé mbéb ké ahóg déesaá áde ábélé áde álúmte bán atəŋgéné kwééd. ¹⁶ Né-ɔɔ məhɔb békúdé mó, rítēdē mó, ákag.”* ¹⁸ Dóo amute ásyā́l ábónεé bán, “Téd anén mod, éwúu mó! Bídéd sé Barabase.” ¹⁹ (Barabase abédée mod awé bēnhēē á mbwɔg áyāle bel ábe ámbootédté á dyad-té ne awúu áde áwúé'áá bad.) ²⁰ Ngáne Payledε ánwōŋgē mewēmten áte de Yesue, ambé aláá bó nē ámpē. ²¹ Boŋ bémbē bébōnē' bán, “Bomé mó á awɔg! Bomé mó á awɔg!” ²² Anláá bómpē ngen éche élonťéné éláán aá, “Ayāle chán? Ebébtéd éhéé ábélé? Meekóbnεé mó awusé ké ahóg áde átəŋgéné kwééd. Né-ɔɔ, məkúdé mó, rítēdē-'ε mó, ákag.” ²³ Ké nē bémbē bébōnē' bán ábome mó á awɔg. Káəŋ ne á asóg, échab ehób ênkobnéd. ²⁴ Payledε ambídéd mbakú aá, mósɔ́bɛ́l nēŋgáne bēhóbé. ²⁵ Antedé mod awé bēnhɔbpē, awé ambé á mbwɔg áyāle bel ne awúu áde áwúé'áá bad, boŋ ábagé bó Yesue aá, bétiméd mó ngáne bédáá.

*Bébómmé Yesue á awɔg
(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jɔn 19.17-27)*

²⁶ Ade sánze ékεεnεé Yesue á hōm dé mpanag, émbomén Simone, mod a dyad á Sirine. Anén mod ámbīd á mwá dyad awé adé á ahəŋgé. Héε békóbé mó, bépémtéd mó awɔg áde Yesue bán áhídne mó dó ámbīd.

²⁷ Atínté e ndun e mod eché enanáá Yesue ámbīd, bebaád bémbē áwed, béchyé'áá, bélebe-'ε mó. ²⁸ Dóo Yesue ánóné ámbīd, álāŋgē bó nén aá, “A-bán bé bebaád bé Jerusalem, nyéechyēē' me, nyéchyε' échen yā́l ne áben bán. ²⁹ Nhóbe nē áyāle nén e'pun é' bīn é'húε, áde bad bēhɔbpē bán, ‘Nnam ne ábē ábe bédé ekɔm, ne ábē ábe béēchyā́', ne ábē ábe béēmwanťē mbéd!’

³⁰ A pónde eched dóo bad bēlāŋgēē mbɔɔd bán,

‘kúmtéd sé ámīn,’

káa e'kone bán,

‘kútén sé.’

³¹ Nzé bébele' mímén mésyā́l bɔɔb, áde bwel é'lyágé é'díí mendīb áte, chán-náa bébenlé áde bwel békīnnē-yε?”

³² Bɔɔb-pɔɔ bēnkεén e'bébtéd é' bad é'be, ápan bó nchoo ne Yesue. ³³ Ade bépédé hōm áde béchəgεé bán Ebóngél é Nló, bēmbomé Yesue á awɔg, ne ábē e'bébtéd é' bad é'be. Bēmbomé nhóg á ekáá é emwεd, aníníí-'ε á ekáá émbáá. ³⁴ Héε Yesue ákánneé nén aá, “A-Sán, lagsén bó áyāle béēbíí' é chōm éche bébeléé.”† Sánze ênsíd mbambú, ákab mbóté éche Yesue. ³⁵ Ndun e mod entyéém á nkəg, bēnóné' chōm éche ébenlad. Boŋ benkamlenε bé Israel béwéláá mó, bēhɔbē bán, “Achōŋťé'áá bad bémpēe, áchood-tɔɔ eche yā́l, nzé ne mbále mó adé Ane awé Dyōb Apwédé, boŋ Áwógéd-tε.”

* **23:16** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 17: Bɔɔb-pɔɔ, mwě téé, nzé Ngande e Nnyíme-ámīn embé, Payledε antəŋgén bad bé dyad mod a mbwɔg nhóg achenned. † **23:34** Donje á kálag dé'só déewóó'ε: Héε Yesue ákánneé nén aá, “A-sán, lagsén bó áyāle béēbíí' é chōm éche bébeléé.”

³⁶ Sánze chómpē éwéláá mó. Empiinéd mó ebéntéd é mím, ³⁷ élāngē mó bán, “Nzé wée edé k̄ñ e bad bé Israel, ésōñ echon yǎl!”

³⁸ Bêntēl áwe nló ámín nén bán, “K̄ñ e bad bé Israel chóo nén.”

³⁹ Atíntē e ábē e’bébtéd é’ bad é’be ábe bēmboméé bóobe Yesue á awog, nhóg ansyāñ mó aá, “Saá we edé Ane awē Dyōb Awógté-ye? Sōñ-ō échon yǎl, éson-’e sémpē!”

⁴⁰ Bon aníní mod ankáné waáb áte aáken, “Weebáá’ē Dyōb-ε? Sóo bad bébe dekudé melelem mé nkógsen míme mómpē ákúde. ⁴¹ Bon pen, nkógsen míme dékúde, rítāngéné ne míme sóo mbéb. Bon anén mod eébeleé dyam dé mbéb ké ahóg.” ⁴² Héé ane mod ábádeé ahób aá, “A-Yesu, sōñ, weéchatán me á pónde eche wésōnlē á nkamlēn.” ⁴³ Dóo Yesue álāngéé mó aá, “Á mbále, nlānge we meé, chii nén dēn wēbē ne me á Paradis.”

Yesue awéde

(*Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jōn 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Bóob-póó b̄ñ bēmbē dyam kəd. Etondeε andím, ehíntēn ékwē-’ε ekíde áte ésyāāl kóāñ ne á ngóñ éláán. Abad áde dēnkāb Ndáb-e-Dyōb áte dēnsalé áte e’ped é’be. ⁴⁶ Hē dóo Yesue álēbpé esaád aá, “A-Tē, áwōñ mekáá dóo rílyágé échem edáádāñ!” Amaá-’aá ahób nē, ámī-’ε nlém, awé-’ε. ⁴⁷ Ade mod ambáa a sánze ányíné nē, ankéméd Dyōb nén aá, “Á mbále, anén mod abédé-’ε mod a bwām.” ⁴⁸ Néε ndun e mod echē enhyē anōñ, ényíné mekan mé ményáké míme mébēnlédé, mod téé ambán ekáá á nlém, ásūē’ á ndáb. ⁴⁹ Yesue ábe besón bésyāāl ne bebaád ábe bēmbootéd mó anan ámbíd se á Galilia, béntyēem etún, bēnōné mímén mekan mésyāāl.

Bélimmé Yesue

(*Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jōn 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Bóob-póó mod ambé awē abédé d̄ñ bán Josēbe. Anén mod ambíd á dyad á bad bé Israel áde béchāgēé bán Arimatia. Abédé mod a edúbé. Abédeε mod a bwām, asāñ-’ε. Kénéε abédé mod a káánsel enkēnkwenténné mbakú echē ábíní belyáged bé dyad bēmbídēdtē áwúu Yesue. Abédé mod nhóg awē anlyóg nlém nén aá epun épē éche Dyōb dékōbpé nkamlēn. ⁵² Ankē Paylede achāñ aá, ábe mó ndim míme Yesue. ⁵³ Néε ákúde kunze, anhúd mó á awog, ákāñ mó kase e mbóm, áke alímé mó á son echē bēpwógé á eláá-tē, éche béēsēbpé mod alíme áte. ⁵⁴ Nén démbē á Mbwe mé mboñsén, áde mbwe-mé-nkóme-áte ríhédé’áá abooted. ⁵⁵ Bebaád ábe bēmbootéd Yesue anan ámbíd se á Galilia, bēnhíd Josēbe, bényín son, bényín-ne ngáne bēnāñté mó ndim á son-tē. ⁵⁶ Dóo bétímé ámbíd á dyad-tē, bēboñsán mōg ne mekún míme bēnabnadté ndim. Á mbwe-mé-nkóme-áte bēnkōmē áte ngáne mbéndé e bad bé Israel étííde.

24

Yesue apuúde

(*Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jōn 20.1-10*)

¹ A epun é’sō, nédē á Sōndé mbwēmbwe pírib, ábē bebaád bēnkē á son. Bēnwālē mekún mé ndim míme bēmboñsēnné. ² Bēntān néε aláá áde bēnkōlēnnē nsal rí son ásyāngé á e’dii. ³ Bēnsōl á son-tē, bon bēnkētānné ndim míme Yesue áwēd-te. ⁴ Nén dēmbootéd bó ataged á mewēmtēn. Dóo bad bébe bēbídé taléd, bētyéém bó á nkag ne mesañ míme mékine’ áte. ⁵ Ne mbwóg bwāmbwam bēnsōñ m̄d ásē. Héé ábē bad bébe bēlāngéé bó bán, “Cheé ékáá bon nyéhédé mod awē adé á alōngé átíntē e bad ábe bēwédé? ⁶ Eésáá hén, apuúde. Nyékamtēn ngáne ánlā’ē nyé, áde abédé á Galilia, ⁷ aá bētāngéné

Mwän-a-Moonyon abe á mekáá mé bebel bé mbéb, bébōmē mó á awog. Bon apuú á e'pun ábe é'lónténé é'láán." ⁸ Hê dōo ábê bebaád békámténé ábē e'yale.

⁹ Ade béhuú á son, bēnkale bembapεε dyōm ne nhóg ne ábíníí bémpēe mam mésyāāl nīme bényíné. ¹⁰ Bebaád ábe bēnkale bembapεε bé nlomag nīmén nkalan, bēbédεε Maria Magdalεε, Joanaa, ne Maria, nyaá awe Jemse, nchoo ne bebaád bémpēe. ¹¹ Bon bembapεε bé nlomag bēnwēmtēn bán ene póle edfī ngwεl. Bēnkēndúbéé chό. ¹² Hê dōo Petro ápádté áse, bon ányágté á son. Ade ápédé áwed anwúlén áse, ánōn son áte. Anyín dásō mbóm chēmpen. Dōo ásúú á ndáb. Mewēmtēn mékógládtáá mó áte tēngene dyam áde ábēnlédé.*

*Yesue apidé bad bébe á nzii e Emos
(Mak 16.12-13)*

¹³ Bōob-pōó, échē epun dēn, bembapεε ábe Yesue bébe békágé'áá á dyad áde béchagéé bán Emos. Abíd á Jerusalem apε á Emos ábédé etūn dyam máyl saámbé. ¹⁴ Abē bembapεε békágé'áá bēkalé nīmén mekan mésyāāl nīme mékébenléd. ¹⁵ Ade békékanlé káōn, dōo Yesue mwēn áhyédé bó atán, bon áwoné bó. ¹⁶ Bon pen mīd mēnkēnnédndé bó, áchem mó. ¹⁷ Héε Yesue ásedtéé bó aáken, "Póle ehéé nyépagké akal á eke-tē nēn?"

Hê dōo bētyéémé ne ngal esyāál. ¹⁸ Dōo bó mod nhóg awe béchagéé bán Klopase, átimtanné mó aáken, "Emōn pen-εé edé nken a mod á Jerusalem, áde wēébīi mekan nīme ríkēbenléd nīmén mesú-yε?" ¹⁹ Dōo Yesue ásedtéé bó aáken, "Mekan méhéé mē?" Bon bēlāngē mó bán, "Mekan nīme mébēnlédé tēngene Yesue, mod a Nazaret. Ambé nkal é'dāódān awē ahóbé'áá, ábelé-ε ndale é mekan á'sō é' Dyōb ne á'sō é' baányon. ²⁰ Abed beprise bémbáá ne belyáged bé dyad bēmbε mó á mekáá mé nkamlεε, ábided mbakú bán bēwúú mó. Dōo bēbōmmé mó á awog. ²¹ Bon sēnlyág nlém bán, mó adé ane awē áwōbé bad bé Israel. Néε éhúdé nē áte, chíi dōo álōntan e'pun é'láán taa nē ábenlede. ²² Amīn e nē ámpē, nguse é bebaád átíntē echēd bēpéénédé sé menyáké mé póle. Bēnkē á son epog é mbwεmbwε, ²³ bon bēētānεé ndim nīme Yesue. Bēnhūū ámbīd, bēhōbē bán, ángel épíídé bó á ndóg-te, élāngē bó nēn bán, Yesue adé á alongé. ²⁴ Nguse é bad átíntē echēd énké á son, bétán chό melemlem nēngáne bebaád bēnhōbpē, bon bēenyínεé mwēn."

²⁵ Dōo Yesue álāngεé bó aá, "E'yókél é' bad bōo nyédíí. Nyéewámsánné mam mésyāāl nīme bekal bé'dāódān bēhóbé adúbe! ²⁶ Ngómē éhédnádtáá bán, Ane-awē-Béwógté ákud nīmén metake mésyāāl, bon ákud éche ehúmé." ²⁷ Yesue antógnéd bó mam mésyāāl tēngene eche yāl, ngáne méténlédé á Kálag e Dyōb-te, mbooted ne kálag éche Mosεε ne kálag éche bekal bé'dāódān bésyāāl.

²⁸ Ade bēpédé benben ne dyad áde békágé'áá, Yesue anlúméd byánán eke élyágé édé mó á'sō. ²⁹ Bon bēnkān mó bán, "Hyě édyεε áwēd ngáne bīn é'máá ahín, pōndé-ε emaa atóm." Dōo áhídé bó ádyεε áwāb. ³⁰ Ade bōbōo bēdyéé áse á tébele ádyé ndyééd, antéd ewεle, ánāmēd chό, ásāl chό áte, bon ábagé bó. ³¹ Hê dōo mīd méténlédé bó, bon béchemé mó. Dōo ányóó bó á dīd-te. ³² Bēnlāā nhóg ne aníníí bán, "Ngómē nlém nhógkáá syánē á abum áde ákánlé'áá syánē á nzii, bon átānlād syánē Kálag e Dyōb?"

³³ Abwōg-ábwōg dōo bésyāngé áse, bon bétim-mε ámbīd á Jerusalem. Dōo bétané bembapεε dyōm ne nhóg ngáne bēlādné áte hōm ahóg bōobe bembapεε bémpēe. ³⁴ Héε bembapεε ábe bétané á ndáb-te bēlāngé bó bán, "Sāngwéé apuúdé ne mbáá, apiídé-ε Simōne!"

³⁵ Dōo bó bad bébe bómpē bēhóbé dyam áde ábēnlédé bó á nzii, bēhōbē-ε ngáne béchémé mó áde ásaleé ewεle áte.

* **24:12** Donje á kálag dé'só déewóó'ε nchoo 12.

*Yesue apiidé abē bembapεε**(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jɔn 20.19-23; Mbɛl 1.6-8)*

³⁶ A pɔndé eche békaléé nê, dɔɔ Yesue mwɛn ábidé bó áfinté, bon álenté bó aá, “Nsaŋ mbê ne nyé!”†

³⁷ Mbwóg ménkɔb bó bwámbwam, béwɛmtán bán, bénýiné nwú. ³⁸ Dɔɔ álângeé bó aá, “Cheé nyétageé áte? Cheé nyényágeé á nlém-tê. ³⁹ Nyénɔn me mekáá nyénɔn-ne me mekuu, bon nyébii bán mmɛn-éé ndé. Nyékiten me yǎl, nyényín nzé nwú níwóó nson ne e’hid ngáne nyényínéé nwóó nén.”

⁴⁰ Ade áamáá ahób nê, anlúméd bó níme mekáá ne mekuu.‡ ⁴¹ Ade bélyágeé bénýágeé nê ne menyinje mésyāāl, békɔglad-táa á nlém-tê, dɔɔ ásedtéé bó aaken, “Nyêwóó chɔm éche bédyágkê hén-ε?” ⁴² Dɔɔ bébágeé mó esón é súu eché bétumé. ⁴³ Bon ákobé’, ádyāg-ke chó áwab e’só-te.

⁴⁴ Héé álângeé bó aá, “Mmɛn mam móɔ nílangé’áá nyé áde nílyágeé ndé ne nyé meé, dyam téé átángeé alón ngáne éténlédé áyāl echém á kálag é mbéndé éche Mosεε ne á kálag é bekal bé’daádɔn, ne á Kálag e Ngase-tê.”

⁴⁵ Dɔɔ ánédteé bó debyéé áte, ábel nén básɔntɛn Kálag e Dyɔb, ⁴⁶ bon álângeé’ε bó aá, “Bétélé á Kálag e Dyɔb nén bán, Ane-awë-Béwógté átángeé metake akud, awé, bon e’pun ábe é’lonténé é’láán, ápuu. ⁴⁷ Bétélé bán, bad békalé melon mé bad mésyāāl nén bán, bad bétede ábel dé mbéb á dín á Yesu, ábel bon Dyɔb álagsɛn bó mbéb. Bébootéd bad nímmé nkalan akale á Jerusalem. ⁴⁸ Nyé-’aá, nyédé bad ábe bénýinné nímmén mekan díd. ⁴⁹ Mmɛn mǎlómé nyé chɔm éche Titée ánhɔbpē aá móǎlómé nyé. Bon nyélyag nyédyεε á dyad-té káá né nyékudé ene ngine eché ebíde ámín.”

*Yesue apúmmé**(Mak 16.19-20; Mbɛl 1.9-11)*

⁵⁰ Dɔɔ Yesue ásyáhnédé bó á dyad-tê, ápεεné bó benben ne dyad á Betani. Héé ányéné mekáá ámín, bon ánámteé bó. ⁵¹ Ade ánamtéé bó nê, dɔɔ áchɛnné bó, bon ápummeé ádyɔb.§ ⁵² Abē bembapεε bémbwāgē mó mebóbón. Béntim ámbíd á Jerusalem ne menyinje mésyāāl. ⁵³ Békāg-ke á Ndáb-e-Dyɔb pɔndé ésyāāl, ákémed Dyɔb.

† 24:36 Donje á kálag dé’só déewóó’é: álenté bó aá, “Nsaŋ mbê ne nyé!” ‡ 24:40 Donje á kálag dé’só déewóó’é nchoo 40. § 24:51 Donje á kálag dé’só déewóó’é bon ápummeé ádyɔb.

Nkalanj mí bwám míme Yesuε ngáne

Jone átélé Ndibned ní kálag

Nkalanj mí bwám ngáne Jone átélé nílúmte aá Yesuε adíi Eyale é Dyöb éche édé á ngíndé ne á ngíndé. Echê Eyale êntím moonyonj édyēē-’ε átíntê e bad. Mmén nkalanj, Jone atelé mó âbel bad ábe béléa mó bédúbe nén bán Yesuε, Mwän a Dyöb mó adé Nsoode awê Dyöb dénhöbpē aá móǎlōm. Anlúméd-te aá nzé bad bédúbpé mó béküd e’soosoj.

A kálag tê wén á mbooted, Jone alúmte ngáne baahóg béndübēē Yesuε békwentén-ne áhíd mó, álúmtē-’ε ngáne bémpēe-’ε bétánjannáá mó, béekwentene-’ε mó adúbe. E’ped 13-17 é’hóbe tñjgene abé áde Yesuε ne ábē bembapēē bémbeē pónde esyáál káaj ne epun éche békóbé mó ne mam míme ánlāā’ é bó ene pónde esyáál. Jone ahóbé ámpē aá nzé mod adúbpé Krístæ äküd alongé áde déemaá’.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned 1.1-18

Jone, Ndusene ne bembapēē bé’sō ábe Yesuε 1.19-51

Nsón míme Yesuε 2.1-12.50

E’pun bé asóg ábe Yesuε á Jerusalem ne benben ne Jerusalem 13.1-19.42

Mpuu míme Sängwéé ne alúmed áde álúmtáá bad yäl 20.1-31

Nsótēn: Yesuε alúmté yäl ámpē á Galilia 21.1-25

Eyale êntím moonyonj

¹ A mbooted, byánán Dyöb déhög nkönsé Eyale êmmad abé. Eyale émbē ne Dyöb. Echê Eyale ébedéé Dyöb. ² Káajse á mbooted Eyale émbē höm ahóg ne Dyöb. ³ Dyöb dēmbenléd échê Eyale áhæg bwēm é’syáál. Chöm ké ehóg éesaá éche Dyöb dénhægké ésebé ne Eyale. ⁴ Alongé ásyáál dénhūū ne Eyale, áde alongé dō-’áá ápíínédé baányonj e’nyínen bé ekíde. ⁵ Abê e’nyínen bé ekíde e’pene’ á ehíntén-tê, ehíntén ééhēlēē bó abóded.*

⁶ Mod nhóg ampē awê Dyöb dénlōmmē. Dín démbē mó bán Jone. ⁷ Jone ampē áláa bad tñjgene ábê e’nyínen bé ekíde, ábel nén bad bésyáál béwóg, bédúbe-’ε. ⁸ Saké mwēn abédé ábê e’nyínen bé ekíde. Ampē ábíd mbónj tñjgene ábê e’nyínen bé ekíde. ⁹ Eyale chōó ébedé e’nyínen bé ekíde é’ mbále ábe é’nyínte’ moonyonj asyáál ekíde. Mó-’áá apagé’áá á nkönsé-te. ¹⁰ Abédé á nkönsé-te, bonj kénéé Dyöb dénhægké nkönsé ne mó, nkönsé ménkēnchemmé mó. ¹¹ Ampē áwē dyad bonj ábē bad bēnkēnkobpé mó. ¹² Ké nê, ambē donje á bad kunze ábē bán bé Dyöb. Abé bad bēbedéé bad ábe bēnkob mó ne adúbe áde béndübēē mó. ¹³ Béesaá bán bé Dyöb nyaa echê moonyonj áchyáá’ é mwän. Bēnkēmbáá bán bé Dyöb byánán moonyonj mó achyáá bó. Dyöb dēn dōó adé awâb Titē.

¹⁴ Eyale êntím moonyonj, édyēē átíntê echêd. Anlón ne nsimé, anlúméd-te syánē ngáne mbále e Dyöb ékóó abé. Dennyín échê ehúmé, ehúmé éche sáá ábágé mó néē nímē mpōm mí mwän. ¹⁵ Jone anhób mam áyāl echê, anhóád aá, “Anén mod móó nílánjé’áá nyé meé, ‘Mod ahúe’ ámbíd echēm awê atómé me, áyāle bédēchyáá me, né adé ámín.’ ” ¹⁶ Alón áde álóné ne nsimé ábélé syáá moosyáál dekudé nnam ámbíd e nnam. ¹⁷ Wéε Mosεε dōó Dyöb dēmpoódté

* 1:5 Ehíntén-ne ééhēlēē bó abóded káa ehíntén énkēnchemmé bó.

mbéndé. Bon nsimé ne mbále béhúú ne Yesu Krístəə. ¹⁸ Modmod eényinē Dyöb mbéd, éetóméé nímē mpəm mí mwän awě adé Dyöb abé-’ε mó á akéb. Mwəmpən mó akidényin mó. Mó abelé bon Titē Dyöbe abyéen.

*Jone, Ndusene ahóbé ad
móosaá Ane-awě-Béwógté*

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹ Baámbáá bé Israel bé dyad á Jerusalem bénlōm beprise ne bad bémpē bé túmbé e Levi wée Jone, bán béke béseded mó bánken nzé-módé ádíí. ²⁰ Enkēmbanǵé ahób, bon ampanléd bó áte aá, “Saké me ndé Ane-awě-Béwógté.” ²¹ Héé bésedtée mó bánken, “Nzé-ō edíí? Wε-εé edé Elaijaa?” Ankwentén aá, “Aáy, meesaá mó.” Bēnsedéd mó ámpē bánken, “Wε-εé edé nkal é’dáádəŋ awe bésinεé-yε?” Antimtén bó aá, “Aáy.” ²² Kóəŋne á asog dōo bésedtée mó bánken, “Nzé-ō edíí? Láá sé ábel sétim ámbíd áláa bad ábe bélómé sé. Nzé-módé wεwε ehóbé wée módé?” ²³ Héé Jone átimtanné bó ne e’yale ábe nkal é’dáádəŋ Yesayaa ánhōbpē aá, “Mée ndé ehób éche mod awě ahəŋte’ á ehyánge aá, ‘Nyétii nzii eche Sǵŋwée.’ ”

²⁴ Bōob-pōó Befarisia bōo bénlōm ábē bad ábe bémpē wée Jone. ²⁵ Bēnsedéd mó ámpē bánken, “Nzé weésǵ Ane-awě-Béwógté, weésǵ-’ε Elaijaa káa Nkal é’dáádəŋ awe bésinεé, cheé-ō édušanné bad?” ²⁶ Héé Jone átimtanné bó aá, “Ndusan ne mendíb, bon mod adé átíntē echēn awě nyéebíí’ε. ²⁷ Mó adé ane awě əpǵ ámbíd echēm. Meékwoɣnedεé áhune ké nímē nkōod mé metámbe.”

²⁸ Mmēn méšyāəl mēmbenléd á dyad á Betani á múde mé edíb é Jodan nímíníí wée Jone ádušannáá bad.

Yesue, Mwän-a-Ndyəŋ mí mbód a Dyöb

²⁹ Née bīn é’sǵǵé, Jone anyín née Yesue áhúé’ε níníí. Héé áhóbéé aá, “Nyénəne’, Mwän-a-Ndyəŋ mí mbód a Dyöb mōne. Mó ahúde’ mbéb mí bad bé nkōŋsé. ³⁰ Anén mod móo rílanǵé’áá nyé áde ménhōbpē meé ‘Mod əpǵ ámbíd echēm awě atómé me, áyāle bédēchyáá me, né adé ámīn.’ ³¹ Ké mmēn menkēmbíí’ε mó, bon mempǵ rídusan bad ne mendíb ábel bad bé Israel bēbii mó.” ³² Héé Jone ábídeé mbón nén aá, “Menyín nēŋǵáne Edáádəŋ é Dyöb ébíde ádyöb née éláə, ésud mó á nló mín, ébé-’ε ne mó. ³³ Ké nē, menkēnsōŋtēnné meé mó ne. Bon Dyöb áde dénlōm me aá rídusan bad ne mendíb dēmmád me aláa aá, ‘Mod awě wényinnē née edáádəŋ é Dyöb ésúde á nló mín, bon étyéem áhed, móšdušén bad ne Edáádəŋ éche Esáá.’ ³⁴ Nnyíné nímēn mekan méšyāəl, mbíde-’ε mbón nén meé mó adé Mwän a Dyöb.”

Bembapεε bé’sō ábe Yesue

³⁵ Née bīn é’sǵǵé ámpē, Jone ambé áhed ne ábē bembapεε bébe. ³⁶ Annyín née Yesue átóméé. Adě anyíné mó, anhób aá, “Nyénəne’, Mwän-a-Ndyəŋ mí mbód a Dyöb mō ne.” ³⁷ Adě ábē bembapεε bébe béwóǵé nē, bēmbootéd Yesue ahíd. ³⁸ Ade Yesue ánóné ámbíd bon anyín nēŋǵáne bēhídeé mó ansedéd bó aáken, “Cheé nyéhedeé?” Bēntimtén mó bán, “Rabai” (awě adé bán meléede) “Hée édye’ε?” ³⁹ Anláá bó aá, “Nyéhyag, nyényin wée rdyεε’ε.” Né-ōó, bēnkē anyín wée ádyεε’ε. Ade bépédé áhed ébédé dyam ngəŋ éniin é ngukél. Bēndyεε-’ε áhed kóəŋ bīn é’híntén bó. ⁴⁰ Atíntē e ábē bembapεε bébe ábe bēnwōg dyam áde Jone ánhōbpē bon bēhíd-te Yesue, nhóg abédé dīn bán Andreyā. Andreyā abédéε Simōn Petro mwānyāŋ. ⁴¹ Né-ōó dyam dé’sō, ankǵ mwānyāŋ Simōne áhed. Anyíné-’aá mó bon álāŋǵé mó aá, “Sényíné Ane-awě-Béwógté” (néde Krístəə). ⁴² Dōo Andreyā ápééneé Simōne wée Yesue. Yesue

anone-'aá Simone chóon, bon ahōbē aá, “Edii Simone, mwän awě Jone. Béchagē we bōob bán Sepase.” (Adén dīn ádii melemlem née Petro, nê ádé ndim e aláá.)

Yesue achénlé Filibe bó Nataniél

⁴³ Née bīn é'sángé, Yesue ammad aá mókag á mbwóg e Galilia. Dóo ákíi Filibe atán bon álāngē mó aá, “Hídé me.” ⁴⁴ Filibe abédée mod a dyad á Betsaida, melemlem mé dyad ádē Andreyá bó Petro bémádtē. ⁴⁵ Filibe anyín Nataniéle. Héé álānggē mó nén aá, “Sényíné ane mod awě Mosee ántenlé mam áyāl echē áwe mbéndé-te. Móo káon ne bekal-bé-e'dáádān bēntenlé mam á yāl. Adii Yesue mod a dyad á Nazaret, mwän awě Josebe.” ⁴⁶ Héé Nataniéle ásedtéé mó aáken, “Dyam á bwám áhéé áhele ábíd á Nazaret?” Dóo Filibe álānggē mó aá, “Hyě ényín.” ⁴⁷ Ade Yesue anyíné Nataniéle ahúé', dóo áhóbéé áyāl echē aá, “Nyénonne, mwän a Israel nén sóm-sóm, awě mbeltéd rítyéémé!” ⁴⁸ Héé Nataniéle ásedtéé mó aáken, “Chán émwédé me abii?” Héé Yesue ákwentanné aá, “Filibe adēhób aá móchāge we, nnyíné we á alín á ngəl sé.” ⁴⁹ Héé Nataniéle áhóbéé aá, “A meléed, edii Mwän a Dyōb. We-éé edé kān e bad bé Israel.” ⁵⁰ Yesue antimtén mó aá, “Edúbpé áyāle rílanggé we meé nnyíné we á alín á ngəl sé. Weényín mam nímé métómé nén.” ⁵¹ Héé ábádeé aá, “Ne mbále, nlānge nyé nén meé, nyéenyín née dyōb ánédnédé nyényín-ne née ángel é Dyōb échágkéé ésudé-'e Mwän-a-Moonyon ámīn.”

2

E'wóngé á dyad á Kana

¹ Ambíd e e'pun é'be, e'wóngé bémā á dyad á Kana á mbwóg e Galilia. Yesue nyaá ambé áhed. ² Bēnlēbē Yesue ne ábē bembapēe bómpē á e'wóngé wē. ³ Mīm mēmāá áte. Hē dóo Yesue nyaá ápedé áwē bon álāngē mó aá, “Mīm mémāá bó.” ⁴ Héé Yesue álānggē mó aá, “A-nyan, weetāngeneé me dyam áde rítāngéné abel aláá. Echem pōndé eépédéé.” ⁵ Héé nyaá ákíi bembālede bé ngande bē aláá aá, “Nyébel kéchéé éche álāngé nyé aá nyébel.” ⁶ Bōob-pōó, mbeé é meláá ébédé bēnben ne áhed. Echē ndín é mbeé chōo bad bé Israel bēbēnládtáá áhé mendīb áte á nwobe rí yāl á pōndé e mekáne echāb. Ké ehéé etedé'áá dyam mbwókel e líta e mendīb. ⁷ Héé Yesue álānggē bembālede bé ngande bē aá, “Nyélōned mbeé chē ne mendīb.” Né-ōó, bēnlōnēd échē mbeé hōod ne mendīb. ⁸ Dóo álānggē bó aá, “Nyékōbe-ōó mendīb bōob, nyékeēn wēe mod awě alyágte' mekan mé nchāged.” Né-ōó, bēmbēl áned. ⁹ Ade ane mod áwógléné nímé mendīb nime mémāá mīm atim, enkēmbíí'é wēe mébídé, (bon bembālede ábe bēnkē nímé mendīb akōbe bémáíi). Dóo áchágé mod awě akude sómbé, ¹⁰ bon álāngē mó aá, “Mod téé abelé asébe achágtén bad mīm nímé mébóó. Bad bémaa-'áa mó amwé bwāmbwam, bon ábagé bó nímé mééboo. Bon we, etimé ekōngé nime mébóó káon ne bōob.” ¹¹ Mmēn menyáké nímé Yesue ábélé á Kana á mbwóg e Galilia móo mébédé ábē e'chemléd é'sō. Hē dó-'aá álúmté échē ehúmé, ábē bembapēe bēnsūm-me nímab nlém áwē.

¹² Née nén amáá atóm, Yesue ansyōgé á dyad á Kapenahum nchoo ne nyaá, baányan ne ábē bembapēe. Bēndyéé-'e áwed nguse é e'pun.

Yesue anané bekáb bé nyongé á Ndáb-e-Dyōb

(Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Adē pōndé e Ngande e Nnyíme-ámīn ékwógé bad bé Israel ape, Yesue ankē á dyad á Jerusalem. ¹⁴ Adē ápedé áwed, ankē á Ndáb-e-Dyōb. Antán née bad békábéé dyon. Bésómé-'áa nyag, mbód ne mbāngé, bepele-bé-mōné-'e bēpenlé mōné. ¹⁵ Héé átédé nkōod, amané etāngú ánanné bó nchoo ne échab mbód ne nyag á Ndáb-e-Dyōb wē. Ampāntéd mōné nímé bad bēpenlé'áá áte,

ákūnē-’ε betébele ábe bépénl’éáá nímê mōné ámīn mekuu ámīn. ¹⁶ Anláá bad ábe bésómé’áá mbəŋgé aá, “Nyébíden beləə bēn á ebwóg. Nyéētímté ndáb echē echem Sāŋ ndáb e dyən.” ¹⁷ Adē ábē bembapεε bényíné nê, dōó békámténé eped é kálag e Dyöb éche éhóbe nēn bán “A-Sāŋ, kán echē n̄wóó áyāle echoŋ ndáb ēwūū me.”

¹⁸ Hée benkamlεε bé bad bé Israel bétímé ámbīd, bésēdté mó bánken, “E’chemléd é’héé éhεle elúméd sé ábel sébíi bán ewóó kunze ábel enén ndín e dyam?” ¹⁹ Yesuε antímtén bó aá, “Nyépāŋ enén Ndáb-e-Dyöb, mēlōŋ chí ámpē áyāle e’pun é’láán.” ²⁰ Dōó ábē bad bēhóbεé bánken, “Enén ndáb echē bétédé móom mé mwē méniiin ne mwē ntóób chíó éhóbεé wεé mósōlōŋ áyāle e’pun é’láán-ε?” ²¹ Boŋ ndáb echē Yesuε áhóbé’áá ebédée dásō eche yāl. ²² Né-óó ámbīd eche Yesuε áwédé boŋ Dyöb ápūūd mó, dōó ábē bembapεε békámténé dyam ádē ánlaā’ é bó. Béndūbē mam nímē méténlédé á kálag e Dyöb, bédúbé-’ε e’yale ábe Yesuε ánhōbpē.

Yesuε abii mod asyāál nlém áte

²³ A pōndé e Ngande e Nnyíme-ámīn, áde Yesuε ámbēē á dyad á Jerusalem, bad híin béndūbē mó ngáne bényínnē menyáké nímē ábeleé. ²⁴ Boŋ ké nê, Yesuε enkēnsúmmé nlém áwāb, áyāle ambíi moosyāál áte. ²⁵ Modmod enkētāŋgēnné mó dyam aláa tāŋgene mod ampée áyāle mwēn ammād moonyoŋ asyāál nlém abii áte.

3

Yesuε bó Nikodemuse

¹ Mod nhóg abédé bán Nikodemuse. Abédée nhóg awē alyágté’áá bad bé Israel abé-’ε epepé é bad bé Farisia. ² Mbwe nhóg ampē wée Yesuε nkuu, álāŋgē mó aá, “A-meléed, sēchemé nēn bán, edii meléede awē Dyöb álómé. Ayāle nzé Dyöb déesē ne mod, eéhēlēē-se ábelé mekan mé menyáké nímē ébeleé.” ³ Yesuε ankwentén mó aá, “Ne mbále, modmod eéhēlēē-se asól á nkamlen ní Dyöb ésebán achyáádté ámpē.” ⁴ Nikodemuse-’ε ansēdéd mó aáken, “Chán mod awē amaá akwog áhεle se achyáád ekóólé-ekóólé? Eesaá mbále nēn bán eéhēlēē-se asól á abum ádē nyaá ngen échē élónténé ébe ábel béchyáa mó ámpē-yε?” ⁵ Dōó Yesuε átímtanné mó aá, “Ne mbále, nlāŋge we mεé, nzé béechyáa mod ne mendīb ne Edəádəŋ eéhēlēē-se asól á nkamlen ní Dyöb. ⁶ Ane awē achyáádté ne moonyoŋ a ekob, adíi moonyoŋ. Awē mó-’ε achyáádté ne Edəádəŋ é Dyöb adíi Edəádəŋ. ⁷ Weebág menyáké ngáne ríhóbé mεé ‘Mod atāŋgéné achyáád ekóólé.’ ⁸ Nzé epub éhóbé bán chí étóme’, ped echē édáá ake chíó ékagké. Ewóge’ ntogag nímε ébeleé boŋ weebíé’ é wée ébídεé ké’ε wée ékagké. Melemlem nê dōó édíi ne mod ké ahée awē achyáádté ne Edəádəŋ é Dyöb.” ⁹ Hée Nikodemuse ásedtée mó aáken, “Chán nēn áhεlese ábenled?” ¹⁰ Yesuε ankwentén mó aá, “Née édíi meléede ambáá a bad bé Israel weéhēlē’ nímén mekan asōŋten-ne? ¹¹ Ne mbále, nlāŋge we mεé, dyam áde sébíi dōó séhóbεé. Sébíde-’ε mbōŋ ne dyam ádē sényíné. Boŋ nyé modmod nyéekwentεneé chíom éche séhóbεé adúbe. ¹² Née rínlāŋgεé nyé mekan nímε médé mekan mé nkōŋsé, nyéedúbpe, chán-nō nyémwεé adúbe nzé nlāŋgé nyé mekan nímē médé mekan mε nkoŋ ní mín? ¹³ Modmod eékíi’ é á nkoŋ ní mín étōmεé Mwān-a-Moonyoŋ awē abídé áwed boŋ ápe á nkōŋsé.” ¹⁴ Ngáne Moseε ámbomée nyə á akon* boŋ atíi dó ámīn á ehyāŋge, melemlem nê dōó bétíi’ é Mwān-a-Moonyoŋ. ¹⁵ Nēn débēnléd ábel boŋ kénzée awē adúbpe mó ákud alongé áde déemaá’.

* **3:14** Nyə eche Moseε ámbomée ebédée nyə echē ámbēnlé. Nê dōó Dyöb débēnlé áhood bad ábe nyə énlédté á ehyāŋge. Nzé bad bēnnōn ene nyə, bédyēē bwām. Nəm 21.9.

¹⁶ Dyöb átómténé bad bé nkõjsé adəŋ. Né-óó anlóm nímē mpəm ní Mwǎn ábel kénzée awē adúbpé mó eewág boŋ ákud alongé áde déemaá'. ¹⁷ Dyöb dénkēnlómmé awe Mwǎn á nkõjsé ákáad bad. Alongé á bad dóó anlómmē mó áson. ¹⁸ Kénzée awē adúbpé mó eékwaá nkáásé, boŋ kénzée awē eedúbpe mó, amaá nkáásé akwε áyāle eedúbpeé mpəm ní Mwǎn ní Dyöb. ¹⁹ Nén dóó mbakú e Dyöb édíí: E'nyínen bé ekíde é'pédé á nkõjsé, boŋ baányon bédáá ehíntén tómaa e'nyínen bé ekíde áyāle nímāb mbeltéd níde mbéb. ²⁰ Kénzée awē abele mbéb, akóó ábē e'nyínen bé ekíde, éepaá-'aá á e'nyínen bé ekíde-tē ábāŋ nén nímē mbeltéd mé mbéb méebíde áwed. ²¹ Boŋ kénzée awē abele mam mé mbále, abíde' á e'nyínen bé ekíde ábel nén bad bényín bán kéchéé échē ábeléé awógne Dyöb.

Mbõŋ echē Jone tâŋgene Yesue

²² Ambíd e nê, Yesue ne ábē bembapεε bēnkē á mbwóg e Judeya. Bóbō bēndyεé áwed nguse é e'pun, ádusan-ne bad. ²³ Jone mómpē adusánaá bad á dyad á Anən benben ne á dyad á Salim áyāle mendíb mémbe áhed bwāmbwam. Bad békágé'áá áwē, ádusan-ne bó. ²⁴ Nén ábédé byánán bēhē Jone á mbwog. ²⁵ Bōob-póó, donge dé bembapεε ábe Jone bépéntánnáá ne mod a Israel tâŋgene nwobe ní yǎl. ²⁶ Dóó bépédé wée Jone boŋ bēlāngē mó bán, "A-meléed, ekamtan mod awē nyúmā nyébédé á pεd e edíb é Jodan eníní? Mod awē éhóbé'áá mam á yǎl echē. Nōn'! Móó adusan bad níní! Bad híin békagke áwē." ²⁷ Jone ankwentén aá, "Modmod eéhēlēε-se ákud chõm, ésebán Dyöb ábágé mó chõ. ²⁸ Nyébēn nyédé me mbõŋ nén bán menhób meé saké me ndé Ane-awē-Béwógté. Dyöb dénlóm me á'sō áboŋsen bad áyāle epe éche Ane-awē-Béwógté. ²⁹ Mod awē akude sómbé móó awóó sómbé. Boŋ nsón-a-echoŋ a mod awē akude sómbé, awē atyéeme mó á nkag áwōglān mó, abág menyinŋe nzé awóge mó ehób. Né-óó, nén dóó ákáá boŋ nlón ne menyinŋe. ³⁰ Edúbé échē étāŋgéné née échágkéé, échēm-me ésude'."

Ane awē abíde ádyöb atómé moosyáál

³¹ Ane awē abíde ádyöb atómé moosyáál. Ane awē mó-'ε achyáádté á nkõjsé adíi mod a nkõjsé, áhōbē-'ε mam mé nkõjsé, boŋ ane awē abíde ádyöb adé ámín e moosyáál. ³² Chõm éche ányíne ne éche áwógé chõó áhóbéé boŋ ké nê, modmod eedúbpeé mó. ³³ Boŋ kénzée awē akobé chõm échē áhóbé, né akwenténé ne nlém nisyāál aá Dyöb áde mbále. ³⁴ Póle e Dyöb chõó mod awē Dyöb álómé áhóbéé áyāle Dyöb déenōnéé ámbíd nzé abage' mod échē Edáádəŋ. ³⁵ Titée adáá awe Mwǎn, abagé-'ε mekan mésyāál áwē mekáá. ³⁶ Kénzée awē asumé nlém wée ane Mwǎn, akudé alongé áde déemaá'. Boŋ kénzée awē eébēlē' ngáne áhóbé éekudté alongé áde déemaá', ábē akud nkõgsen ní Dyöb.

4

Yesue ne mmwaád a Samaria

¹ Yesue ambíi aá Befarisia béwógé nén bán mókude ekud é bembapεε tómaa ne Jone, módusan-ne bó. ² (Kénee Yesue mwēn éedusannaá bad, ábē bembapεε bóó bédúsánnáá bad). ³ Awóg áde Befarisia bēnwōgkē nê dēmbēl Yesue anhidé á mbwóg e Judeya átim ámbíd á mbwóg e Galilia. ⁴ Byánán äpe á Galilia antāŋgéné née ápóó a mbwóg e Samaria. ⁵ A mbwóg e Samaria wē ampē á dyad áde béchagεé bán Sika. Adén dyad démbē benben ne ndōob echē Jakōbe ámbéé mwǎn Josebe se e'bóód. ⁶ Ayāle ene ndōob echóg éche bēlímé éche bēbwélé'áá mendíb áte émbē áhed. Echén echóg é mendíb ébédéé éche Jakōbe. Ngáne eke énkōmēdtē Yesue andyεé á nkag mé échē echóg é mendíb. Nén ábédé dyam-éé áde kəd.

⁷ Hée mmwaád a Samaria nhóg áhyédé mendíb abwɛl. Yesue anláá mó aá, “Hé me mwă mendíb mé amwé.” ⁸ Enén pónde Yesue ábē bembapɛɛ bēnkě á dyad-tê áchan ndyééd. ⁹ Hée ane mmwaád átímtanné mó aá “Ebé mod a Israel, me-’ε mbé mmwaád a Samaria, échōmē me mendíb-ε?” (áyāle bad bé Israel ne bad bé Samaria béechemtannaá.) ¹⁰ Hée Yesue ákwentanné mó aá, “Nzé wembíi mendε mé Dyōb, ebíi-’ε mod awě ahɛdne wε mendíb, né ehědné me mendíb. Né mbagé-’ε wε mendíb míme mébage alongé.” ¹¹ Ane mmwaád ankwentén mó aá, “A-Sáj, ké chōm éche bébwɛnléé mendíb weewó’é, echóg é mendíb-pɛ échábé ásé, hée wétēdtē míme mendíb míme mébage alongé. ¹² Echéd sáá ambáá Jakōbe mōnlyágnéd sé échén echóg é mendíb. Mwén, ábē bán ne ábē e’lém é’syāāl, hén-εé bémwágé’áá mendíb. Nédē ehóbe bōob wεé mótomē Jakōbe-yɛ.” ¹³ Yesue ankwentén aá, “Kéznéé awě amwédé mímén mendíb, píd ēbē ekób mó. ¹⁴ Bōn kéznéé awě ámwē mendíb míme mébéé mó píd éekóbpé mó mbéd. Mendíb míme mébéé mó, mébē mó áte née n’yélé míme méélēnē’. Mmē mendíb mébě mó alongé áde déemaá’.” ¹⁵ Hée ane mmwaád álāngéé mó aá, “A-Sáj, bεé me míme mendíb ábel nén píd eekóbé mémpɛ, meépāg-ke hén ábwɛl mendíb ámpɛ.”

¹⁶ Dóo Yesue álāngéé mó aá, “Kāg, éke échag awon nchóm, bōn étim ámbíd hén.” ¹⁷ Ane mmwaád antímtén Yesue aá, “Mewó’é nchóm.” ¹⁸ Dóo Yesue áhóbéé aá, “Ekalé mbále wεé mówó’é nchóm. Ayāle ekéwōn bechóm bétáan, ké ane mod-te awě nyúmō nyédé bōob eésáá awon nchóm. Dyam áde éhóbé áde mbále.” ¹⁹ Awóg áde ane mmwaád áwógé nê dóo álāngéé Yesue aá, “A-Sáj, nnyíne nén meé edii nkal é’dáədān. ²⁰ A mbōod-mín hén dóo ábēd besáá bébágé’áá Dyōb edúbé, bōn nyé bad bé Israel nyéhóbe bán á Jerusalem dóo bétāngéné Dyōb edúbé abɛ.” ²¹ Hée Yesue álāngéé mó aá, “A-mmwaád nén, sóntén chōm éche nílāngéé wε. Pónde ehú’ eché nyéebaá Titée edúbé á mbōod-mín hén ké’ε á Jerusalem. ²² Nyé bad bé Samaria nyēbage chōm éche nyéebíi’é edúbé. Bōn sé bad bé Israel sēbage mó edúbé ngáne sébii mó áyāle nén e’sóoson é’húú dāsō ne bad bé Israel. ²³ Bōn pónde ehú’, emáá-’ε ne apɛ, eché bad ábe bēbage Titée edúbé ne nlém nhóg bēbéé mó éché edúbé á Edáədān ne á mbále-tê. Eché ndín é bad chōo Titée áhɛdɛé aá bēbage mó edúbé. ²⁴ Dyōb ádii Edáədān, bad-te ábe bēbage mó edúbé bétāngéné mó chó abɛ á Edáədān ne á mbále-tê.” ²⁵ Hée ane mmwaád álāngéé Yesue aá, “Mbíi meé Ane-awě-Béwógté āpě. Pónde eché ápɛé, átānléd sé mekan mésyāāl áte.” ²⁶ Hée Yesue álāngéé mó aá, “Me awě sóo dekalé’ me-εé ndé mó.”

²⁷ Ene pónde chén dóo ábē bembapɛɛ bépédé. Yāl enkóm bó áte ányín née ákanléé mmwaád. Bōn bó modmod eésɛdtéé mó aáken, “Cheé éhɛdɛé?” Ké-’ε “Cheé nyé ane mmwaád nyékaléé?” ²⁸ Ane mmwaád antédé apom dé mendíb, átim ámbíd á dyad-tê, áke aláá bad aá, ²⁹ “Nyéhyag, nyényín mod awě álāngé me mam mésyāāl míme níkémbenlé. Nyé bán, saké Ane-awě-Béwógté awě bésinéé nén-ε?” ³⁰ Dóo ábē bad béhíté á dyad-tê áke dé atán Yesue.

³¹ Ene pónde, bembapɛɛ ábe Yesue bécháá’áá mó bán, “A-meléed dyé ndyééd.” ³² Bōn Yesue ankwentén bó aá, “Nwóo ndyééd e adyé eché nyéebíi’é.” ³³ Hée ábē bembapɛɛ bésɛdtéé nhóg ne aníníi bánken, “mod múmó apiínédé mó ndyééd-ε?” ³⁴ Dóo Yesue álāngéé bó aá, “Echem ndyééd edii ábel nsón míme mod awě alómé me, áhóbé aá mbɛl, ámad-te mó. ³⁵ Ngómé nyéyōgkě ahób bán ámbíd e ngon éniin, né pónde e mbote epedé? Nyénone’, nlange nyé nén méé nyékéled díđ áte, nyényín ngáne mbote é máá mbonjén abé, ápád á nzag-tê. ³⁶ Ké bōob mod awě apáde adé míme nsábe akud, alade mbote é alongé áde déemaá’, ábel nén mod awě awéne bó mod awě apáde bó moosyāál bēbē

menyinge. ³⁷ Né-óó ngan echê békaléé nén bán, ‘mod nhóg awénéé, aníní-’e ahúd edé mbále.’ ³⁸ Mε-εé nlómé nyé mbote áke dé apád éche nyéewénéé. Bad bémpee bébélé nsón, nyé-’ε nyétombwan bó nsón.”

Bad bé Samaria hīin bédúbpé

³⁹ Bad bé Samaria hīin ábe bémbid áde dyad béndübē Yesue áyāle mam nímē ane mmwaád anlāá’é bó. Ane mmwaád anlāá bó aá, “Alángé me mekan mésyāāl nīme níkémbenlé.” ⁴⁰ Né-óó, áde bad bé Samaria bépédé áwē, bēnchān mós bán ádyεε áwāb dyad. Né-óó, andyεé áwed e’pun é’bε. ⁴¹ Bad hīin bémpee béndübē mós áyāle áde ayáge. ⁴² Bénlāā ane mmwaád bán, “Saké dyam áde élāngē sé dēmpen dōó ákáká bon sēdúbé Yesue, bon sēbēn sēwógné etúu, sēbíí-’ε bán mwēn-εé akōjté Nsoode a nkōjsé abé.”

Yesue achōjté mwān a mod ambáá a ngómenaa

⁴³ Ambid e e’pun é’bε Yesue anhidé á mbwóg e Samaria, áke á mbwóg e Galilia. ⁴⁴ Yesue mwēn anhób aá, nkal é’dāóđəŋ eewóó’é edúbé áwē dyad. ⁴⁵ Ade apédé á mbwóg e Galilia, bad bēnkob mós. Bēnkob mós áyāle bémbe á Ngande e Nnyīme ámīn á Jerusalem, bényīn-ne mam mésyāāl nīme ámbenlé. ⁴⁶ Héε Yesue átímé ámbid á Kana, wéε ántimédté mendīb mīm. Ahed-te dōó mod ambáá a ngómenaa ábédé awē mwān ákónlé’áá á dyad á Kapenahum. ⁴⁷ Ade ane mod áwógé bán Yesue ábídé á mbwóg e Judeya apedé á mbwóg e Galilia, ampě áwē, achān mós aá áhood mwān, awē ambé benben ne kwééd. ⁴⁸ Yesue anlāá mós aá, “Nyé modmod nyéedúbpéé kóóŋ né nyēnyīné e’chemléd ne menyáké.” ⁴⁹ Ane mod ambáá a ngómenaa anlāá mós aá, “A-Sāŋ, hyāg, dékag kwééd edé ehób bán chó ekóbe awem mwān.” ⁵⁰ Yesue antimtén mós aá, “Kāg, awon mwān ābē á alongé.” Ane mod andúbé e’yale ábe Yesue, ákē-’ε. ⁵¹ Ade ane mod ádíí adé á nzii e esú dōó ábē bembəlede bēbómné mós, bon bēlāngē mós bán, “awon mwān ābē á alongé.” ⁵² Dōó ásédté bó pónde echē ane mwān ámbootédté bwām abé. Bénlāā mós bán, “Ahéb dēntéde mós chān á ngāŋ póg.” ⁵³ Dōó ane mod ákámtné aá nímē melelem mé pónde mōó Yesue anlāá’é mós aá, “Awon mwān ābē á alongé.” Né-óó, bóobe eche ndáb béndübē Yesue.

⁵⁴ Abén e’chemléd bóó bémbe e’chemléd ábe é’lonténé é’bε ábe Yesue ámbenlé áde ábídé á mbwóg e Judeya bon apē á mbwóg e Galilia.

5

Yesue achōjté eped é mod

¹ Ambid e nímén mésyāāl, Yesue anké á Jerusalem á ngande e bad bé Israel. ² A Jerusalem wē, benben ne Nsəl mé E’ké mé Ndyon ní mbód, eton ébédé áhed. Echén eton béchágé’áá chó á ehób é bad bé Israel bán Betzata. Enwōŋ mebepé métáan. ³ A mebepé-te wē, bad bé nkole bēnkūmēn áhed, ábe békwdé ndím, ábe bédé e’ped é’ bad ne ábe bēwédé eped.* ⁵ Mod nhóg abédé áhed awē akékolé á etūn é móom mé mwě meláán ne mwě waam. ⁶ Ade Yesue apédé áhed annyīn ngáne ane mod ánángé ásē, abíí-’ε aá nkole nímémé mós á yāl. Dōó ásédté mós aáken, “Edəá bwām adyεε-yε?” ⁷ Ane mod antimtén mós aá, “A-sāŋ, meewóó’é mod awe āsāléd me á eton-tē nzé mendīb mépúúttéde áte. Nlédte ahób meé rísəl, né mod ampée amaá asól.” ⁸ Dōó Yesue álāngéé mós aá, “Syəá ásē,

* **5:3** Donje á kálag ábádé nchoo 3b-4: Abé bad bé nkole bémbe áhed ásin bán mendīb mépuuted áte. 4 Ebédé nén bán, pónde-té ángel eche Sāngwéé ehyagáá asud á eton-tē wē épuuted chó áte. Nzé émbenléde-te nē, mod a nkole ké ahéé awē ansébé asól áwēde-te nkole nímáá’áá mós.

étêd échoŋ ebúm, ékag.” ⁹ Abwōg-ábwōg ane mod andyë bwâm, ányāg échē ebúm áte, ábootéd-te akε.

Epun éche nén dēmbēnlédte ébédée á mbwε-mé-nkóme-áte. ¹⁰ Né-ǎǎ, anyin áde bad bémháá bé Israel bényiné ane mod awë Yesue ándidte bwâm, bēnsédéd mó bánken, “Chii áde mbwε-mé-nkóme-áte, nzé dehídé-’ε mbéndé echêd, weetāŋgeneé ebúm apém se ébwāgne’.” ¹¹ Boŋ ankwentén aá, “Mod awë adidé me bwâm anláá me aá, ‘Téd échoŋ ebúm, ékag?’ ” ¹² Héε bēsédteé mó bán, “Nzé áde ane mod awë álāŋgé wε aá, étêd échoŋ ebúm ékag?” ¹³ Boŋ ane mod mwēn enkēnkoŋgé Yesue abíi, ngáne Yesue ámmadté asól á amute-tē áde démbē áhed. ¹⁴ Ambíd enê Yesue annyín ane mod á Ndáb-e-Dyōb. Ade ányiné mó, anláá mó aá, “Nǎné’, emaaá bwâm adyεε. Weébēlē mbéb ámpē ésebē nê, né wētōm atag ngáne étágé’áá nê.” ¹⁵ Hê dǎǎ ane mod áhídté, boŋ áke álāŋgē bad bémháá bé Israel aá Yesue móo adidé mó bwâm. ¹⁶ Né-ǎǎ, bad bémháá bé Israel bēmbootéd Yesue mekuu ahíd áyāle achōŋté mod á mbwε-mé-nkóme-áte. ¹⁷ Yesue antimtén bó aá, “Echem Sāŋ ayōgkē nsón abel, me-’ε ámpē ntāŋgéné nsón abel.” ¹⁸ Enén póle echē Yesue ánhōbpē, embēl yāl ennabé bad bé Israel atod áte áwúu mó, áyāle saké mbéndé e mbwε-mé-nkóme-áte, chēmpen ábóo boŋ achāgé Dyōb aá Sáá, nédē alūmte’ aá bó Dyōb bétáá.

Ngíne e Mwǎn a Dyōb ehúú ne Dyōb

¹⁹ Né-ǎǎ, Yesue antimtén ábê bad bémháá bé Israel aá, “Á mbále, nlāŋge nyé nén meé, Mwǎn a Dyōb eébēlēē dyam ké ahóg ne mó mwēn. Mekan nímme ányinéé Sáá abele’ móo mómpē ábeléé. Kéchéé éche Sáá ábeléé chǎǎ mómpē ábeléé. ²⁰ Ngáne édíi nén bán Sáá adǎǎ Mwǎn, alūmte mó chōm téé éche ábeléé. Alūmēd-te mó ndale é mekan éche étómé nímén, ábel ékómed nyé yāl áte. ²¹ Ngáne Sáá ápuudteé bad boŋ ábagé-’ε bó alongé, melemlem nê dǎǎ Mwǎn mómpē ábagéé alongé wée kenzéé awë ádǎǎ alongé abε. ²² Melemlem-’aá Sáá éekāadtēē modmod. Abagé Mwǎn ngíne esyǎǎl ákáad bad. ²³ Abelé nê ábel boŋ bēbage Mwǎn edúbé melemlem ngáne bēbageé Sáá. Kenzéé awë eébage Mwǎn edúbé, né eébageé ké Sáá awë alómé Mwǎn edúbé. ²⁴ Ne mbále, nlāŋge nyé nén meé, kenzéé awë awógé ábēm e’yale boŋ adúbé mod awë alómé me, akudé alongé áde déemaá’, bēekáad-taá mó. Amaá atóm á kwéed, asólé á alongé. ²⁵ Ne mbále, nlāŋge nyé meé, pónde ehúé’, emaaá-’ε apε, echē bad ábe bēwédé bēwōgkē ehób e Mwǎn a Dyōb, bad ábe bēwōg-ke chǎǎ bēbē á alongé. ²⁶ Ngáne alongé áhúú ne Sáá, melemlem nê dǎǎ ábélé aá alongé áhúu ne Mwǎn ámpē. ²⁷ Abagé-’ε Mwǎn ngíne ákáad bad áyāle Mwǎn adíi ane awë bēchāgéé bán Mwǎn-a-Moonyoŋ. ²⁸ Nén déēkōmtē nyé yāl áte; pónde ehúé’ echē bad bēsýāǎl ábe bēwédé bēwōgkē échē ehób, ²⁹ bēbíd-te á soŋ-tē: Bad ábe bēbéle mboŋ, bēpuú ábē á alongé, ábe bó-’ε bēbéle mbéb bēpuú békud nkógsen.

Mbóŋ áyāl wée Yesue

³⁰ “Dyamdyam déesaá áde níhele mbēl ne mmēn. Ngáne echem Sāŋ álāŋgé me aá níkáad nê dǎǎ níkáadtéé, né-ǎǎ mbakú echēm etyéémé. Etyéémé áyāle meekáadtéé ngáne mmēn nídǎǎ, boŋ nkáadte’ ngáne mod awë alómé me áhedéé.

³¹ “Nzé mbídé echem yāl mbóŋ né ene mbóŋ echē mbídeé eékobnedéé. ³² Boŋ mod ampée adé awë abíde me mbóŋ, mbíi-’ε nén meé, mbóŋ echē abídeé me ekōbnédé. ³³ Nyēnlóm bad wée Jone, mó-aá abíde mbóŋ tāŋgene mbále. ³⁴ Eesaá nén bán, moonyoŋ atāŋgéné me mbóŋ abíd. Boŋ nlāŋgé nyé tāŋgene mbóŋ eche Jone, ábel nyédúbe me, nyékud e’sósoŋ. ³⁵ Jone abédée néε etrukāŋ éche échodne’, épenté-’ε ekíde. Nyēmbé menyiŋge áhíd ábē e’nyínen bé ekíde áyāle esóŋ é pónde. ³⁶ Boŋ nwóo mbóŋ echē etómé ké

mbón echē Jone ámbídtē. Nsón míme echem Sán ábágé me aá mbel mímad, mmén mbíde mbón nén bán echem Sán mós alómé me. ³⁷ Echem Sán awě alómé me mwèn ámpē abíde me mbón. Nyéewógéé mó ehób, nyéenyíné-'aá mó mbéd. ³⁸ Nyéedúbpéé ane awě alómé, né-óó nyéemwagké bán echē eyale édyéé nyé á nlém-tē. ³⁹ Nyékídtē' Eyale é Dyōb ahed áte áyāle nyéwēmtan bán nyéékūđ alongé áde déemaá' áwēd-te. Echén Eyale chēn-éé ehóbe áyāl echēm. ⁴⁰ Ké nê, nyéēhēdēē ape áwēm ábel bon nyékūđ alongé áde déemaá'.

⁴¹ "Saké edúbé é baányon rhēdeé. ⁴² Bon mbíi nyaa é bad éche nyédíi, mbíi-'e méé nyéewōhneé Dyōb edəŋge á nlém-tē. ⁴³ Mpedé á dīn áde echem Sán, nyéekobéé me, bon nzé mod ampée apedé á dīn áde dēn, nyéekob mó. ⁴⁴ Nzé nyékene' nhóg ne aníníi, nyéwōgē bwām, bon nyéēbēlēē ngáne Dyōb dēn dékenné nyé. Chán-nō nyédūbēē me? ⁴⁵ Ké nēé nyéekobéé me, nyéewém tán bán, me-éé mēlāā echem Sán méé nyéekobéé me. Mosēe awě nyéyágé nlém áwē mwèn-néé akōŋté ane abé awě áhōb aá, nyébelé mbéb. ⁴⁶ Nzé nyēnkōŋ Mosēe adúbe né nyédúbpé me, áyāle nén, áyāl echēm dōó ántenlé mam míme átélé. ⁴⁷ Bon nēé nyéedúbpéé mekan míme átélé, chán nyédūbēē ábēm e'yale?"

6

Yesue adídtē ndun e mod (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Ámbid e mímén mésyāāl, Yesue ne ábē bembapēe bēnchabé edib é Galilia éche béchəgēé bán edib é Tiberia. ² Ndun e mod ehídé'áá mó áyāle bényíné'áá menyáké míme ábélé'áá ngáne áchóŋté'áá bad bé nkole. ³ Héé Yesue ne ábē bembapēe békíi á ekone-mín bon bēdyēē ásē. ⁴ Póndé e Ngande e Nnyíme-ámín e bad bé Israel embé benben. ⁵ Asad áde Yesue ásádé dīd annyín ngáne ndun e mod éhúé'é mó benben. Dōó ásedtéé Filibe aáken, "Héé déchanné ndyééd echē débéé ábén bad ádyé?" ⁶ Ansedéd mó nê ákəg mó áyāle mwèn ammad abíi chōm éche ábenlé. ⁷ Filibe ankwentén aá, "Etēd tómaa ne mbwókel é kábpe ébe áchan ndyééd éche ékwognéd ábén bad bésyāāl adyé ábel bon mod téé ádyē mwätíí." ⁸ Dōó Yesue awě mbapēe ampée, Andreyā, Simōn Petro mwānyan áhóbeé aá, ⁹ "Mwā kódemod adé hén awě awánlé e'wēle é'táan ábe bēbénlé ngun é báli, awánlé-'e sūu ébe, bon chán enén ndyééd éhēlé-sē ékwōg enén ndun e mod?" ¹⁰ Dōó Yesue álāngéé ábe bembapēe aá, "Nyélāā ábē bad, bēdyēé ásē." Nkəákəə ambud abé á ped e áde abwóg a hōm. Né-óó, ábē bad bésyāāl bēndyēé ásē. A amute-tē wē, baachóm bēbédé dyam e'kálé é'táan. ¹¹ Héé Yesue átédé ábē e'wēle, ásāgnān Dyōb, bon ábē bembapēe békabpé bad. Ámbēl melemem ne échē sūu. Mod-téé andyé ngáne áhédé'áá. ¹² Ade bó moosyāāl bémáá akód, Yesue anlāá ábē bembapēe aá, "Nyélād ndyééd echē elyāgé ásē. Ndyééd ké póg eebébé'." ¹³ Né-óó, áde bémáá adyé bēnlād ndyééd echē enlyāg ásē, enlón e'lōŋ dyōm ne é'be. ¹⁴ Anyín áde ábē bad bényíné mímén menyáké míme Yesue ábélé bēnhōb bán "Ne mbále, nkal e'dəádəŋ awě bēnhōbpē bán āpē á nkōŋsé mó nén." ¹⁵ Yesue ambíi aá bēhede mó akób ányáged mó ábē kəŋ. Né-óó, antīm ámbid á ekone-mín.

Yesue akii á mendíb mín (Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶ Ngukél, bembapēe ábe Yesue bēnkē á edib. ¹⁷ Bēnsól á bōle-tē, béchabpé edib, bétimnád á Kapenahum. Ehíntén ēmmād ape áde Yesue ēépédéé wēé bédíi. ¹⁸ Enén póndé epub é ngíne étómé'áá, épūutád-te mendíb áte. ¹⁹ Bōob-pōó bembapēe bēmmād aké ké máyl mēlāán ké'e méniin, dōó bényíné Yesue akag á mendíb mín, átimnád benben ne ábab bōle. Mbwóg rí ngíne ménkōb

bó. ²⁰ Bon anláá bó aá, “Me-εέ ndé, nyéebáá’.” ²¹ Héε bétédé mó á bǎle-tê ne menyinǵe, ábwǎg-ábwǎg bépēēn-ne bǎle á nkin wéε békágé’áá.

Yesuε mó adé ewele éche ébage’ alongé

²² Néε bǎn é’sánǵé, ndun e mod eché enlyǎǵ á múde mé edib mímíní wéε Yesuε ne ábē bembapεε bémǎdtē, bēnchem bán, ngukél eché entóm, bǎle e’hóg bēnpεn bóó bémǎ́ áhed. Bémǎ́-’ε bán Yesuε enkénsónlé áwēd-te ne ábē bembapεε. Bémǎ́ bán ábē bembapεε bēnpεn bóó bēnkǎ. ²³ Myǎle mémpēe níme mémbǎd á dyad á Tiberia mémpǎ á nkin mé edib benben ne hǎm áde ene ndun e mod éndyēē e’wεle ámbǎd eché Sánǵwéé ámáá Dyǎb asáǵnεn. ²⁴ Ade ene ndun e mod ényíné nén bán, Yesuε ne ábē bembapεε béesaá áhed, bēnsǎl á myǎle-tê wē, békē á Kapenahum, áke dé áhed Yesuε.

²⁵ Ade ábē bad bépédé á pεd e edib eníní, bényǎn Yesuε. Bēnsédéd mó bán, “A-meléed, pónde ehéé épédé hén?” ²⁶ Yesuε ankwentén bó aá, “Ne mbále, nlánǵe nyé nén mεé, saké menyáké nímé nǎbélé nǎkǎá bon nyéhεdé mε. Nyéhεde mε áyāle e’wεle ábe nyédyéde bon nyékód-te. ²⁷ Nyéewág ntǔ áyāle ndyééd eché ebǎde’, bon nyéwǎg ntǔ áyāle ndyééd eché ebǎg abé ne abé á alongé áde déemaá’, chí-’áá ebage alongé áde déemaá’. Ene ndyééd chíó Mwǎn-a-Moonyon ábεé. Móó Dyǎb Titéε áhédé e’chem aá ábel nê.” ²⁸ Dóó ábē bad bēnsédéd Yesuε bánken, “Cheé sétánǵéné ábel, ábel bon sébel mekan níme Dyǎb áhεdeé aá, sébel?” ²⁹ Yesuε ankwentén aá, “Dyam áde Dyǎb áhεdeé aá nyébel ádíi ádúbe mε awé álómé.” ³⁰ Bēntimtén Yesuε bán, “Menyáké méhéé wébenlé níme sényinnē bon sédúbé wε. Cheé mmǎn wékonǵé ábel? ³¹ Abēd betaa béndyē mána á ehyánǵe ngáne éténlédé á kálag e Dyǎb nén bán, ‘Ambag bó e’wεle ábe é’bǎde ádyǎb aá bédyê.’ ” ³² Yesuε anhób aá, “Ne mbále, nlánǵe nyé nén mεé, saké Moseε móómbǎ nyé ewele éche ehúú ádyǎb, bon echem Sán móómbǎ nyé ewele éche ehúú ádyǎb. ³³ Ayāle mε-εé ndé éché ewele éche Dyǎb ábágé, éché ehúú ádyǎb, eché ábageé baányon bé nkǎnsé alongé áde déemaá’.”

³⁴ Dóó bélánǵéé Yesuε bán, “A-Sán, bagé sé échén ewele pónde ésyāál.” ³⁵ Yesuε anláá bó aá, “Me-εé ndé ewele éche ébage alongé áde déemaá’. Kénzée awé apedé áwēm, nzaa éekóbpé mó ámpē. Kénzée awé adúbpé mε, píđ éekóbpé mó ámpē. ³⁶ Nlánǵé nyé nén mεé nyényíné mε bon nyéedúbpé mε. ³⁷ Bad bésyāál ábe echem Sán ábágé mε, bépǎ áwēm. Kénzée awé apedé áwēm, méebánǵé mó akob. ³⁸ Ayāle meebǎdeé ádyǎb ábel ngáne ébǎhénéde mε. Mpedé ábel ngáne ébǎhénéde echem Sán awé álómé mε. ³⁹ Bon nén ádíi mewēmten níme ane awé álómé mε, aá átíntē bad bésyāál ábe ábágé mε, meebódé ké nhóg, bon aá nípuud bó moosyāál á epun é asóg. ⁴⁰ Echem Sán áhεde aá moosyāál awé anyíné mwǎn, adúbé-’ε mó, ákud alongé áde déemaá’. Mǎpuúdtε bó á epun é asóg.”

⁴¹ Abē bad bé Israel bēmbootéd anyoo áte tǎnǵene Yesuε, ahób áde áhóbé aá, “Mεé ndé ewele éche ébǎde ádyǎb.” ⁴² Hê dóó béhóbéé bánken, “Saá Yesuε, mwǎn awé Joseβε nén-ε? Ngómē debíi sáá ne nyan? Chán-nǎ áhεεε áhóbé aá móbǎde ádyǎb?” ⁴³ Yesuε anláá bó aá, “Nyésóg anyoo áte. ⁴⁴ Modmod éhǎlēε-εε ápe áwēm, ésebán Titéε awé álómé mε apééné mó áwēm. Mǎpuúdtε mó á epun é asóg. ⁴⁵ Eténlédé ngáne bekal bé’dǎdǎn béhóbé nén bán ‘Dyǎb déyǎǵéd bó moosyāál.’ Kénzée awé awóǵe’, áyǎǵkē-’ε wéε Titéε, apag áwēm. ⁴⁶ Eesaá nén bán, mod ké nhóg akényǎn Titéε. Ane awé abǎde wéε Dyǎb mwēmpεn móó akényǎn Titéε. ⁴⁷ Ne mbále, nlánǵe nyé nén mεé, kénzée awé adúbpé mε ákud alongé áde déemaá’. ⁴⁸ Mε-εé ndé ewele éche ébage alongé. ⁴⁹ Abēn betaa béndyē mána á ehyánǵe, bon ké nê, bēnwē. ⁵⁰ Bon ewele éche

ébidé ádyōb édé nyaa echē kénzée awě adyédé chó éewáá. ⁵¹ Mε-εé ndé ewεle éche ébage alongé éche ébidé ádyōb. Kénzée awě adyédé échē ewεle, ābē á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Echén ewεle éche mébée nyé édii echem yāl echē mébē ābel boŋ ríkade alongé dé nkōŋsé.”

⁵² Ade abē bad béwógé nē, bēnlīŋ, bēn ne bēn bébootéd-te mpentēn ní ngíne, bésedté bánken, “Chán anén mod áhele atéd eche yāl, áβε syánē aá dédyāg?”

⁵³ Yesuε anláá bó aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nēn mεé, nzé nyéedyéde yāl e Mwān-a-Moonyon nyēm̄wé-’ε nímē mekií, nyéekudté alongé áde déemaá’.

⁵⁴ Kénzée awě adyédé echem yāl, amwé-’ε nímēm mekií, ākūd alongé áde déemaá’, mēpuúd-te mó á epun é asóg. ⁵⁵ Ayāle echem yāl chō ekōŋté ndyééd abé, nímēm mekií-’ε mékoŋ mmítéd abé. ⁵⁶ Kénzée awě adyédé echem yāl, amwé-’ε nímēm mekií, alyāgé adé ne mε, mε-’ε nlyāgé ndé ne mó. ⁵⁷ Titée awě akāə boŋ bad bēbé á alongé, mó alómé mε, mó akāə-’ε boŋ mbé á alongé. Melemlem nēε kénzée awě adyédé echem yāl, mébenlé abé á alongé. ⁵⁸ Né-ṓ, mε-εé ndé ewεle eche ébidé ádyōb. Meésaá nēŋgāne ewεle éche ābēn betaa bēndyēē, boŋ ké nē béwé. Boŋ kénzée awě ádyē echem yāl ābē á alongé á ngíndé ne ngíndé.”

⁵⁹ Yesuε anhōb nímén mésyāāl áde áyāgté’áá á ndáb e mekáne e bad bé Israel á Kapenahum.

E’yale ábe Yesuε é’pεene’ alongé áde déemaá’

⁶⁰ Ade bad híin ábe behídé’áá Yesuε béwógé nímén mekan bēnhōb bán, “Adén ayāge álélé ahíd. Nzée áhele ákob ene ndín e dyam?” ⁶¹ Yesuε ambíí aá, bényonŋe áte áyāl echē, né-ṓ anláá bó aá, “Nē áwag nyé á yāl-ε? ⁶² Chán-nō nyéhōbpē áde nyényinnē Mwān-a-Moonyon apumme’ ámbíd ámín wée ámbídtē! ⁶³ Edāədāŋ é Dyōb chōó ébage’ alongé. Ekob é yāl éesaá dyamdyam. E’yale ábe rílánŋé nyé é’dii edāədāŋ ne alongé. ⁶⁴ Boŋ ké nē, nyé doŋge á bad nyéedúbpéé.” (Bootya á pónde éche Yesuε ábóótédé ayāged, ambíí bad ábe bēedúbé, abíí-’ε mod awě āsōm mó.) ⁶⁵ Ambád ahōb aá, “Nén dōó ákáo boŋ nláá nyé mēé modmod eéhēlēē-se ápe awēm káoŋ né echem Sāŋ abelé boŋ ápē áwēm.”

⁶⁶ Bootya enε pónde nē dēnkāŋ bad ábe behídé’áá Yesuε bésóg mó ahíd, bétim-mε ámbíd. ⁶⁷ Héε Yesuε ásedtēé ábē bembapεε dyōm ne bēbe aá, “Nyémpē nyéhede atim ámbíd-ε?” ⁶⁸ Simōn Petro ankwentēn mó aá, “A-Sāŋ, wée nzée sékéé? Wε-εé ewóó e’yale ábe é’káo’ boŋ mod ákūd alongé áde déemaá’. ⁶⁹ Sēdúbpé sēbíí-’ε bán, wε-εé edé Ane-awě-Asáá awě abídé wée Dyōb.” ⁷⁰ Héε Yesuε ákwentanné bó aá, “Eesaá mbále bán mpwedé nyé bad dyōm ne bēbe-yε? Boŋ ké nē, nyé mod nhóg adíi mod a Satan.” ⁷¹ Judase, mwān a Simōn Iskariōde móo Yesuε áhóbé’áá. Kénée ámbēē mbapεε nhóg átíntē e bembapεε dyōm ne bēbe, mó ankē Yesuε ntúré.

7

Yesuε ne baányan

¹ Ámbíd e nímén mésyāāl, Yesuε akagé’áá mebwóg ne mebwóg á mbwóg e Galilia. Enkēndāŋgé akε á mbwóg e Judeya áyāle bad bé Israel behédé’áá mó awúu. ² Bōəb-pōó, Ngande e E’bem * e bad bé Israel embé bēnben. ³ Héε Yesuε baányan bēlāŋgēé mó bán, “Etāŋgéné ádén abwóg á hōm ahide, éke á mbwóg e Judeya ábel bad ábe behíde wε bényín menyáké níme ébeleé. ⁴ Mod eēbēlēē nsón á e’koŋned-te, nzé ahede aá móbyēen. Ngāne ébeleé nímén mekan

* **7:2** Ngande e E’bem: ebédée ngande echē bad bé Israel bēbélé’áá ákamten pónde echē ábāb betaa bēdyéé’áá á e’bem-tē áde bēbédé á ehyāŋge, áde behídté á Egipto.

mésyāāl ébel nkōḥsé ṛsyāāl mǐbii wε.” ⁵ (Ké Yesuε baányan bēnkēndúbéé mó.) ⁶ Hée Yesuε álāḡgēé bó aá, “Echem pōndé eépédéé. Boḡ ne nyé, echen pōndé edé pōndé ésyāāl. ⁷ Nkōḥsé méehelée-se ṛkōō nyé. Boḡ ṛkōō me áyāle mpanlad bó nímāb mewusé áte. ⁸ Nyébó nyékag á ngande. Méekaá áwed áyāle echem pōndé eépédéé.” ⁹ Yesuε amaá-’aá ahób nê, abé abé á Galilia.

Yesuε akii Ngande e E’bem á Jerusalem

¹⁰ Ambíd e pōndé áde Yesuε baányan bémáá akε á Ngande e E’bem, mómpē ankē áwed. Boḡ enkēnlúmédte yāl. Ankē nyaa echē bad bēnkēmbíí’ē ndin e mod echē ádíí. ¹¹ Benkamlεε bé Israel bēhédé’áá mó á ngande-tē, bésēdté bánken, “Hée múmó ádíí?” ¹² Atíntē e ndun e mod echē embé á ngande-tē wê, donḡe á bad bēhóbé’áá bán, “Adíí mod a bwām,” ábíníí-’ε bán, “Aáy, adoge bad dogén.” ¹³ Boḡ bó modmod bēnkēmbídédte yāl áwed áyāle bēbáá’áá bad bēmbáá bé Israel.

¹⁴ Ade ngande ékwógé apε átíntē, Yesuε ankē asól á Ndáb-e-Dyōb, ábootéd ayáged. ¹⁵ Yāl enkóm benkamlεε áte bwāmbwam tāḡεne áde ayáge. Né-óó, bēnsēdéd bánken, “Chán anén mod ámwédé nímén mam mésyāāl abíí áde éekii’ē á esukéle é mbéndé?” ¹⁶ Hée Yesuε ákwentanné bó aá, “Ayáged áde ṛ’yágtεé déesaá ádēm. Adíí áde mod awē alómé me. ¹⁷ Kénzée awē awémténé abel ngáne Dyōb áhedeé, ábīí ké ádēm ayáge ahúú ne Dyōb ké’ε áhúú ne mmēn. ¹⁸ Kénzée awē ahóbne echē kunze, abele nê áhede eche yāl edúbé. Boḡ mod awē ahēdte’ mod awē alómé mó edúbé, asáá nlém á abum, eesaá mod a metóm. ¹⁹ Eesaá mbále nén bán, Mosεε abagé nyé mbéndé-yε? Ké nê, nyé modmod eehídée mbéndé éched. Cheé ékáká boḡ nyéhede me awúú?” ²⁰ Dóó ene ndun e mod ékwentanné mó bán, “Edáádḡ é mbéb édé wε áte. Benzébádé bēhede wε awúú?” ²¹ Yesuε ankwentén bó aá, “Nsón nhóg níme mǐbélé, ṛkómté nyé moosyāál yāl áte. ²² Mosεε ambē nyé mbéndé aá, nyéyage áben bán (kénée édíí bán, saké Mosεε móombootéd. Abēn betaa bóó bēmbootéd). Né-óó, nyéyage bad á Mbwe-mé-nkóme-áte. ²³ Nzé báyagé mod á mbwe-mé-nkóme-áte, ábel bēēbōō’ mbéndé e Mosεε, cheé ékáká boḡ nyéliḡné me áyāle ṛdídé mod bwām á mbwe-mé-nkóme-áte. ²⁴ Nyéekáádté dyam áde mǐbélé ngáne nyényíné, nyékáad ngáne éhēdnadté.”

Bán Yesuε mǎdé Ane awē bésiné-yε?

²⁵ Hée dóó donḡe á bad bé Jerusalem bēhóbéé bánken, “Saá mod awē bēhedeé awúú mǎ nén-ε? ²⁶ Nyénóné’, akanle bad á tǎl e ékwée, bad bēmbáá béesaá-’aá mó dyamdyam aláa. Kapóg bēbíí bán ne mbále, mǎdé Ane-awē-Béwógté-yōō! ²⁷ Boḡ éehelée-se ébé nê, áyāle debíí bán pōndé echē Ane-awē-Béwógté ápéé, modmod éebíí’ē wée ábídé. Debíí wée anén mod ábídé.” ²⁸ Yesuε ambé áyāgté’ á Ndáb-e-Dyōb. Ade áyágtéé dóó áchágté ehób ámín aá, “Eε, nyēbíí me bwām, nyēbíí-’ε wée mǐbídé. Meépedéé hén ne mmēn. Ane awē alómé me adé mbále. Nyéebíí’ē mó, ²⁹ boḡ me pεn mbíí mó áyāle áwē dóó mbídé, mó-’aá alómé me.” ³⁰ Ade áhóbé nê, bēhédé’áá mó akób, boḡ modmod enkēmbánné mó ké ekáá á yāl, áyāle eche pōndé enkēmpaá. ³¹ Ké nê bad híin átíntē ene ndun e mod bēndúbé mó. Bēhóbé’áá bánken, “Ade Ane-awē-Béwógté ápéé, ábēl e’chemléd bé menyáké, níme ṛtómé níme anén mod ábélé-yε?”

Befarisia bélómé bad ákób Yesuε

³² Befarisia bēnwōḡ née bad bényonḡéé áte, bēhóbéé nímén mekan tāḡεne Yesuε. Né-óó bóóbe beprise bēmbáá bēnlōm bembaledε ákób mó. ³³ Hée Yesuε áhóbéé aá, “Ndíi ndé ne nyé, boḡ mwāmpīn mí pōndé mēsū ámbíd wée ane awē alómé me. ³⁴ Ambíd enê, nyéēhēd me, boḡ nyéenyínné, wée mébēē-’ε nyéehēnlé apε áhed.” ³⁵ Nê dēmbēl benkamlεε bésēdté nhóg ne aníníí

bánken, “Héé anén mod múmó áhedeé ake, wée syánē déehenlé mó anyín? Ahede ake á alon á Grikia wée ábēd bad bédíí á ebwóg áyáged bad bé Grikia-ye? ³⁶ Ahóbe’ áá deéhēd mó bon déenyínné mó. Áá déehenlé-’e ape wée móbēē. Cheé nê álúmtéé?”

E’ dīb bé mendīb mé alongé áde déemad’

³⁷ Epun é asóg é ngande éche éntōmtēn etógnén abé áyāle ene ngande émpě. Yesue antyéém ámīn, dōo áchágté ehób ámīn, áhōbē áá, “kénzéé awě píd ékóbé áhyag áwēm áhye ámwē mendīb. ³⁸ Kénzéé awě adúbpé me, Kálag e Dyōb ehóbe áá, ‘e’ dīb bé mendīb mé alongé bēbīdē mó áte é’sobpe.’ ” ³⁹ Edāádān éche Esáá chōo Yesue áhóbé’ áá. Chōo bad ábe bēndūbē mó bēntāngēnnē akud. Ene pōndé né Edāádān éche Esáá éēpēdēē wée ábē bad áyāle ene pōndé ne Dyōb déēlūmtēē ehúmé éche Yesue.

Bad békábné áte á atón áde Yesue

⁴⁰ Donje á bad átīntē ene ndun e mod ábe bēnwōg nēe Yesue áhóbéé mīmén mekan bēnhōb bán, “Ne mbále, anén mod adii nkal é’ dāádān awě āpě.” ⁴¹ Bad bēmpēe bēhóbé’ áá bán, “Mōdé Ane-awě-Béwógté awě āpě.” Ké nê, bēmpēe bēhóbé’ áá bán, “Ane-awě-Béwógté eēhēlēē-se abíd á Galilia. ⁴² Eténléde á Kálag e Dyōb nén bán, Ane-awě-Béwógté ābīd á túmbé e Dabid á dyad á Betelhem wée Dabide ámbīdtē.” ⁴³ Né-ōó, bad bēnkabén áte á atón áde Yesue. ⁴⁴ Donje á bad bēhédé’ áá mó akób bon modmod enkēmbánné mó ké ekáá á yāl.

Baámbáá bé Israel béekwēntēnéé Yesue adúbe

⁴⁵ Kááñne ásōg bembāledé bé Ndáb-e-Dyōb bēntīm wée beprise bēmbáá ne Befarisia. Hée beprise bēmbáá ne Befarisia bésēdtéé bó bánken, “Cheé ékáá bon nyéepēene mó hén?” ⁴⁶ Hée ábē bembāledé bēhóbéé bán, “Modmod eēhóbéé ndín é mam éche anén mod áhóbéé.” ⁴⁷ Dōo Befarisia bésēdtéé bó bánken, “Nédē ane mod adogé kááñne nyémpē-ye? ⁴⁸ Nyékényīn nēe mod ambáá ké’ e Farisia nhóg adúbpé mó? Ké nhóg eédúbpéé mó. ⁴⁹ Enén ndun e mod eebīí’ é mbéndé e Mose. Né-ōó ebómán édé ne bó.” ⁵⁰ Farisia nhóg awě bēchágé’ áá bán Nikodemuse awě ansébé Yesue ake dé anyín, anláá bó áá, ⁵¹ “Eche syánē mbéndé eēbagéé kunze nén dékógsen mod áde déekáadtéé mó, áwóglēn dyam áde ábélé.” ⁵² Ade áhóbé nê, bēntīmtēn mó bánken, “We ámpē ebídé á Galilia-ye? Hēd áte á Kálag e Dyōb, wēnyīn nén wē nkal é’ dāádān eebídéé á Galilia.”

Mmwaád awě akábé asón

⁵³ Ambīd enê moosyāál ansú áwe ndáb.

8

¹ Yesue pen ankě á Ekone é Menzab. ² Nēe bīn é’sángé mbwēmbwē, antīm ámbīd á Ndáb-e-Dyōb. Ndun e mod empě áwē. Andyéé ásē ábootéd bó ayáged. ³ Bemeléde bé mbéndé ne Befarisia bēmpēén mmwaád nhóg áwē, awě békóbé nēe akábéé asón á ndáb e e’wóngé. Bēntīí ane mmwaád átīntē echáb, ⁴ bon bēlāngē Yesue bán, “A-meléed, békóbé anén mmwaád nēe akábéé asón á ndáb e e’wóngé. ⁵ A mbéndé eche syánē, Mosee anhób áá, enén ndín e mmwaád bēlūm chó meláá kááñ awē, chán-nō wē-’e éhóbé?” ⁶ Bēnsēdéd mó nê áhīi mó melám, ábēl nén békóben mó awusé. Bon Yesue anwúlén ásē, ábootéd bwēm atel á ndōōb-tē ne ábē e’ mii. ⁷ Ade bēbádnéné mó asēded, antíí yāl ámīn, aláá bó áá, “Nyé ké ahéé awě eēbélé mbéb ábē mod a’só álúm mó meláá.” ⁸ Anwúlén mó ásē ámpē átelé’ ábē bwēm á ndōōb-tē. ⁹ Ade ábē bad bēwógé nê bēmbootéd ahide nhógē-nhógē. Bad bēmbáá bóo bēnsēbē ake, bon bēsad bēhīdē’. Kááñ ne á asóg Yesue mwēmpēn anlyāg, ane mmwaád-te abé atyéém

áhed. ¹⁰ Ade Yesue átíídé yǎl ámín, dǒo ásedteé ane mmwaád aá, “A-mmwaád nén, héé bad ábe bépééné we hén bédíí? Modmod eélyageé hén awě ahóbé aá béwúu we-ye?” ¹¹ Ane mmwaád ankwentén aá, “A Sáj modmod.” Héé Yesue álángeé mó aá, “Né mǎmpē méehóbpé meé béwúu we. Kǎg we, bonj weébēlē mbéb ámpē.”*

Yesue mǎdé e'nyinen bé ekide bé nkǒjsé

¹² Yesue anláá ábē bad ámpē aá, “Mée ndé e'nyinen bé ekide é' bad bé nkǒjsé. Kénzée awě ahíde me, éekaá á ehíntén-té, bonj ákǔd e'nyinen bé ekide ábe é'bage' alongé.” ¹³ Dǒo Befarisia bélángeé mó bán, “Ebíde echonj yǎl mbónj, né-ǒó mbónj echonj eékobnedéé.” ¹⁴ Yesue ankwentén aá, “Kénée mměn mbídeé echem yǎl mbónj, echem mbónj edé mbále, áyāle mbíí wée mbídeé, mbíí-é wée ríkagké, bonj nyé, nyéebíí-é wée mbídeé, nyéebíí-áa wée ríkagké. ¹⁵ Nyékáadte bad á nyaa e moonyonj. Meekáádtéé modmod. ¹⁶ Ké menkáád-te ké káádtén, echém mbakú edé mbále, áyāle meekáádtéé ne mměn, bonj nkáadte, ne ane awě alómé me. ¹⁷ Néé behúde ké nê áte, á mbéndé echên, éténlédé nén bán nzé bad bébe bébidé dyam mbónj, bonj behóbé melemlém mé dyam, né ene mbónj edé mbónj e mbále. ¹⁸ Nyébíí-ǒó nén bán nwóó mbónj ébe, mměn ne mod awě alómé me, awě adé echem Sáj.” ¹⁹ Héé dǒo Befarisia bésedteé mó bán, “Héé sóó adíí?” Ankwentén bó aá, “Nyéebíí-é me, nyéebíí-áa ké echem Sáj. Nzé nyembíí me, né nyébíí kááne echem Sáj.”

²⁰ Yesue anhób ábén e'yale áde áyágtéé á Ndáb-e-Dyǒb-te, benben ne wée békongéé mǎné. Bonj modmod enkênkóbpé mó, áyāle eche pónde éché békóbeé mó enkēmpaá.

²¹ Yesue anláá ábē bad ámpē aá, “Mǎkǎ, nzé mmaá-é aké, nyééhéd me, bonj nyéenyínné, né-ǒó nyéēwē áwen mbéb-te. Wée mébēē, nyéehenlé ape áhed.” ²² Héé bad bémbáá bé Israel bésedteé bán, “Ahóbe' aá, wée mókéé aá syáné déehenlé ape áhed, múmó ahede yǎl awúu-ye?” ²³ Anláá bó aá, “Nyédíí bad ábe bébidé ásē wén, bonj me pen, mbídeé ámín. Nyébídeé á nkǒjsé wén, me pen, meebídeé á nkǒjsé wén.” ²⁴ Nê dǒo ákáá bonj rílánge nyé meé, “Nyéēwē áwen mbéb-te. Nzé nyéedúbpe bán, ‘Ndíí Mod Awě Ndíí,’ né nyéēwē-é áwen mbéb-te.” ²⁵ Héé bésedteé mó bánken, “Nzé-módé edíí?” Dǒo ákwentanné bó aá, “Nyaa e mod eché rílánge nyé se á mbooted meé ndé chǒo rídíí. ²⁶ Nwóó mam híin ahób tǎngene nyé, ne ákáad nyé. Bonj mod awě alómé me adíí mod a mbále, mekan rímě rílánge-áa nyé hén á nkǒjsé médíí mekan rímě ríwógé áwē.” ²⁷ Ade Yesue ahóbé nê, bénkênsonjénné bán Sáá awě adé ámín móó ahóbéé. ²⁸ Héé Yesue álángeé bó aá, “Pónde eché nyémadté Mwǎn-a-Moonyonj abane ámín, dǒo nyébíí-é bán, ‘Ndé mod awě ríhóbé meé ndé.’ Nyébíí-é bán, meébēlēē dyamdyam ne kunze echém, bonj dyam áde ríhóbéé adíí dyam áde echem Sáj áyágté me. ²⁹ Ane awě alómé me, adé-é ne me, eétedteé mmǎmpen, áyāle mbele' mekan rímě mébónjédé mó.” ³⁰ Bad híin ábe bénwǒg néé Yesue ahóbéé rímén mekan, béndübē mó.

Nzéé adé sáá awě bad bé Israel?

³¹ Héé Yesue álángeé bad bé Israel ábe béndübē mó aá, “Nzé nyédíí nyéhíde' ádém ayáge, né nyékǒjté ábém bembapere abé. ³² Né nyéēbīí mbále, né ene mbále éhūd-te nyé á mehanj-té.” ³³ Bénkwentén bán, “Sédíí nchyaátén míme Abrahamé. Séébédéé-áa ntǎj a mod mbéd. Chán-nǒ éhēle éhóbé wée séebáá á mehanj-té?” ³⁴ Yesue ankwentén bó aá, “Ne mbále, nlánge nyé meé, kénzée awě abele mbéb adíí ntǎj a mbéb. ³⁵ Ntǎj eebágké á túmbé-te abé ne abé, bonj mwǎn a túmbé, adíí mwǎn a túmbé pónde ésyāal. ³⁶ Né-ǒó, nzé Mwǎn ahúde

* **8:11** Ekud e kálag é'só éewóó'é échén eped (7.53-8.11).

nyé á mehan-tê, né dyamdyam déetédte nyé ntân ámpē. ³⁷ Mbíi meé nyédíi nchyaátén míme Abrahamε, bon ké nê, nyêhede me awúu, áyāle nyéēhēdēē ádēm ayáge ahíd. ³⁸ Nlânge nyé mekan míme echem Sán álúmté me. Nyé-’ε nyébele mekan míme echen sán álángé nyé.”

³⁹ Bēnkwentén mó bán, “Abrahamε adíi echēd sán.” Yesue anláá bó aá, “Nzé nyēnkōh bán ábe Abrahamε abé, né nyébele’ mekan míme Abrahamε ábélé’áá. ⁴⁰ Mekan mésyāāl míme ríkēmbenlé rídíi áláa nyé mbále echē ríwógé wée Dyōb. Kénê, nyêhede me awúu. Abrahamε eébele’áá, enén ndín e dyam. ⁴¹ Nyébele mekan míme echen sán ábeléé.” Bēnkwentén mó bán, “Dyōb dēmpen-εé séwóó néε echēd Sán, béēchyáa-’áa sé á asón.” ⁴² Dóo Yesue álāngéé bó aá, “Nzé Dyōb dēnkōh echen Sán abé, né nyédāá me, áyāle mbídé wée Dyōb ndé-’ε hén bōob. Meépedéé ne mmēn, bon mó alómé me. ⁴³ Nzom echē ekāá bon nyéēhēdē’ me ehōb awóg, edíi nyéēhēdēē ábēm e’yale awóg. ⁴⁴ Nyédíi bán ábe echen sán, Satanε, míme mewēmtēn mó-’áá nyédāá ahíd. Se á mbooted, adíi ane awē awúe’ bad, eékwógnédéé mbále mbéd, áyāle mbále eésaá mó áte. Nzé akale metóm, né abele míme nsón áyāle adíi nkal a metóm, abé-’ε sáá a metóm. ⁴⁵ Nyéedúbpéé me, áyāle nkanle nyé mbále. ⁴⁶ Nyé ahéé ahēle alúmed áá, mbélé mbéb? Nzé nkanle nyé mbále, cheé-̄ ékāá bon nyéedúbpé me? ⁴⁷ Kénzēé awē ahúú ne Dyōb, awóge eyale é Dyōb. Nzom echē ekāá bon nyéewóglán edíi, nyéesaá bán bé Dyōb.”

Bad bé Israel béekobéé ayáge áde Yesue

⁴⁸ Héε ábē bad bé Israel bétimtanné Yesue bánken, “Eesaá mbále bán, sēnkāl mbále áde séhóbé bán, edíi mod a Samaria, edāádāh é mbéb édé-’ε we áte-yε?” ⁴⁹ Ankwentén bó aá, “Edāádāh é mbéb eésaá me áte. Mbage echem Sán edúbé, bon nyépen nyéēbāgēē me edúbé. ⁵⁰ Mmēn meéhēdtēē yāl edúbé, bon mod adé awē ahede’ áá ríkud edúbé, mó-’áá, abage mbakú echē etāngéné. ⁵¹ Ne mbále, nlânge nyé meé, kénzēé awē abele’ chōm-εε rí’yágtéé, éewáá mbéd.” ⁵² Dóo ábē bad bēlāngéé mó bán, “Bōob dóo sébíi bán, edāádāh é mbéb édé we áte. Abrahamε anwé, bekal bé’dāádāh bómpē bēnwē. Bon bōob éhōbē wée mod awē adúbpé we, éewáá mbéd. ⁵³ Echēd sán Abrahamε anwé. Ewēmténé wée mótmō mó-yε? Bekal-bé-e’dāádāh bómpē bēnwē. Nzé-módé wewe ewēmtanné wée módmō?” ⁵⁴ Héε Yesue ákwēntanné bó aá, “Nzé nhēdte echem yāl edúbé, né échē edúbé eésaá dyamdyam. Echem Sán awē nyéhóbéé bán mó adé nyé sáá, mó abage me edúbé. ⁵⁵ Nyéēbíi’ é mó mbéd, bon mbíi mó. Nzé nhóbé meé meebíi’ é mó, né ndé nkal a metóm néε nyé. Bon mbíi mó, mbele-’ε mam míme áhóbéé. ⁵⁶ Echen sán Abrahamε ambé menyinje áá, móōnyīn epun éche mépéé, annyīn-ne chó, abé-’ε menyinje bwāmbwam.” ⁵⁷ Dóo bésēdtéé mó bán, “Áde wéēpēdēē móom mé mwé métáan, wée mónyīnē Abrahamε-yε?” ⁵⁸ Yesue ankwentén bó aá, “Ne mbále, nlânge nyé nén meé, byánán béchyāā Abrahamε, ‘Ndé.’ ” ⁵⁹ Ade ábē bad bēwógé nê, dóo bēbóótédé meláá ahēd, álúm mó. Bon Yesue ansōóm, abíd-te á Ndáb-e-Dyōb.

9

Yesue achōhté mod awē béchyááné ndím

¹ Ade Yesue átóméé, dóo ányīné mod awē béchyááné ndím. ² Dóo ábē bembapεε bésēdtéé mó bán, “A-meléed, mbéb míme nzéé ríkáá bon béchyáá anén mod ne ndím? Mbéb míme mwēn-ε, káa míme sáá bó nyan?” ³ Yesue ankwentén bó aá, “Saké míme mbéb ríkáá, saá-kaá míme sáá bó nyan. Bon nén ábēnlédé ábel ngíne e Dyōb ébíd áwed áwē yāl. ⁴ Ngáne bīn é’díi ényīnnéé ámīn, detāngéné débēl nsón míme ane awē álómé me. Ehíntén ékwógé ape áde mod éhēnlé nsón abel. ⁵ Bōob áde rídíi á nkōhse, me-εé ndé e’nyīnen bé

ekíde bé nkõṣsé.” ⁶ Ade Yesue áamá ahób nê, ansob aléed á ndoob, atób dó boṅ áwāgtē ane mod a ndím á mǐd, ⁷ álāngē mó aá, “Kǎg, éwobe e’só á etoṅ é Silom” (ádé dǐn ádé nén bán, “Bélómé”). Né-ṣó, ane mod ankě, áwōbē-’e mǐd. Antím ámbíd, ányínne’.

⁸ Héé bad ábe bémbíí mó ne bad ábe bényínáá ngáne áchóméé bwēm, bésedteé bán, “Saá anén mod ayǒgké adyee ásē, áchōmē bwēm-ε?” ⁹ Donje dénhōb bán, “Môdé,” ábíníí-’e bán, “Aáy! Awágne mó wágnén.” Boṅ ane mod mwěn anhób aá, “Mmñ-εé ndé.” ¹⁰ Dóo bésedteé mó bán, “Chán-nō émwédé abooted dé anyínen?” ¹¹ Ankwentén bó aá, “Mod awě béchagεé bán, Yesue, antób eloob, awógéd me chó á mǐd, aláá-’e me aá ríke á etoṅ é Silom, ríke ríwobe mǐd. Né-ṣó, menkě. Awobe áde ríwóbpé mǐd, míbootéd-te anyínen.” ¹² Bēnsedéd mó bán, “Héé ane mod adíí?” Ankwentén bó aá, “Meebíí’ε.”

Befarisia béhéde áte ngáne Yesue áchóṅte mod a ndím

¹³ Bēnkéén ane mod awě ankwě ndím wée Befarisia. ¹⁴ Epun éche Yesue ántōbpē eloob ánēdē-’e ane mod mǐd áte, ébédéé Mbwe-mé-nkóme-áte. ¹⁵ Befarisia bēnsedéd ane mod awě ankwě ndím ámpē bánken, “Chán émwédé abootéd dé anyínen.” Héé álāngεé bó aá, “Antób eloob awógéd me á mǐd. Ade ríwóbpé e’só, míbootéd-te anyínen.” ¹⁶ Hê dóo donje á Befarisia béhóbéé nén bán, “Anén mod awě abelé ádén dyam, eéhēlē-se abé mod awě Dyōb álómé, áyāle eékoṅεé mbéndé e Mbwe-mé-nkóme-áte.” Boṅ ábíníí-’e béhóbé’áá bánken, “Chán mod a mbéb áhēlese abelé’ échén ndín e menyáké?” Nén dēmpéén nkabén átíntē echáb. ¹⁷ Né-ṣó, Befarisia bēnsedéd ane mod ámpē bánken, “Ngáne éhóbé wée mōbelé boṅ ényínne’, cheé éwóó ahób á yǎl echê?” Héé ane mod ákwentanné bó aá, “Adíí nkal é’dáádāṅ.”

¹⁸ Ké nê, bad bé Israel bēnkēndúbéé bán, ane mod ansébé ndím akwe. Nê dēmbēl bēnchēlē sáá bó nyan. ¹⁹ Bēnsedéd bó bánken, “Nyéé nyēchyáá anén mod awě nyéhóbé bán, béchyáá ne ndím-ε? Chán-nō ébenlédé boṅ ányínnē boob?” ²⁰ Dóo sáá bó nyan bēkwentanné bán, “Sēbíí bán awed mwān môdé, sēbíí-’e bán bēnchyāā mó ne ndím. ²¹ Boṅ séēkoo’é abíi ngáne ámwédé anyínen, séebíí-’áa mod awě abelé boṅ ányínne’. Nyésedte mó, eésáá mwēndem, mwěn áhōb.” ²² Bēnhōb nê áyāle bēbáá’áá bad bé Israel. Bad bé Israel bēnhōb bán, kénzée awě adúbpé aá Yesue môdé Ane-awě-Béwógté, bēnan mó á ndáb e mekáne. ²³ Nê dóo dēnkōṅ boṅ sáá bó nyan béhób bán, “Nyésedte mó, eésáá mwēndem, mwěn áhōb.”

²⁴ Héé ábē bad bé Israel béchēnléé ane mod awě Yesue ándidte bwām ngen échē élónténé ébe, boṅ bēlāngē mó bán, “Kál echoṅ mbále á dǐn á Dyōb. Sēbíí bán anén mod awě achōṅte wε adii mod a mbéb.” ²⁵ Dóo ane mod átimtanné bó aá, “Meebíí’ε me ké adé mod a mbéb ké’ε eésáá. Dyam ahóg áde míbíí, ádé nén, menkwě ndím boṅ boob nnyínne’.” ²⁶ Héé bésedteé mó bánken, “Cheé ámbenlé boṅ ébootéd anyínen?” ²⁷ Ankwentén bó aá, “Mmaá nyé aláa boṅ kénê, nyéedúbpéé me. Cheé nyéhedeé bán rílaa nyé ámpē? Nyémpē nyéhede’ ábē bembapεε abé-yε?” ²⁸ Héé bésyáá’é mó, bēhōbē bán, “Wε-εé edé mbapεε awě ane mod. Sédíi bembapεε ábe Mosεε. ²⁹ Sēbíí bán, Dyōb dénhōb wée Mosεε, boṅ séebíí’ε wée anén mod pen ábídé.” ³⁰ Ane mod ankwentén aá, “Nén ádé nkōmtēn ní yǎl áte. Nyéebíí’ε wée ábídé, boṅ kénê abelé nnyínne’.” ³¹ Debíí bán, Dyōb déekwentánné mekáne mé bad bé mbéb, boṅ akwentan mekáne níme bad ábe bēbage mó edúbé, bēbelé-’ε mam níme áhedeé. ³² Taase nkõṣsé míbootad mod eéwōgēē mbéd, bán mod abelé mod awě béchyááné ndím anyínne’. ³³ Nzé anén mod awě achōṅte me enkēmbé mod a Dyōb, né eéhele’áa-se ábel enén ndín e dyam.” ³⁴ Dóo ábē bad bēkwentanné mó bán,

“Béchyáá wε á mbéb-te, ékwōg-ke á mbéb-te, bonj bɔɔb éhedé sé ayáged-ε?” Héε dɔɔ bébídte mó á ndáb e mekáne.

Ndím e edáádəŋ

³⁵ Ade Yesuε áwógé bán bébídte ane mod awě ânchoódté á ndáb e mekáne, anhed mó. Ade ányíné mó, ansedéd mó aáken, “Edúbpé Mwǎn-a-Moonyon-ε?” ³⁶ Ane mod antimtén mó aá, “A-Sǎŋ nzéé adé Mwǎn-a-Moonyon, láá mé ábel nén rídúbe mó?” ³⁷ Yesuε anláá mó aá, “Emaá mó anyín, nyúmɔ-’aá nyékale’ nén.” ³⁸ Héε ane mod áhóbéé aá, “A-sǎŋ, ndúbpé!” Abwóg-ke mebóbónj ábe mó edúbé. ³⁹ Yesuε anhób aá, “Mpedé á nkōŋsé wén, ákáad bad ábel nén bad ábe békwédé ndím bényínen, ábe bó-’ε bényínne’, békwe ndím.”

⁴⁰ Ade donje á Befarisia ábe bóɔbe Yesuε bémbē áhed béwógé nê, bēnsedéd mó bánken, “Sédúbpé bán, weehóbéé wεé sémpē sékwedé ndím?” ⁴¹ Yesuε anláá bó aá, “Nzé nyēnkwe ndím, né mbéb méesaá nyé á yǎl. Bonj bɔɔb áde nyéhóbéé bán nyēnyínne’, mbéb rídíí rídé nyé á yǎl.”

10

Ngan e Nnɔn a rídyəŋ mí mbód ne éche mbód

¹ Yesuε anhób aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé meé, kenzéé awě eépoó á mmwε mé abem á mbód, bonj átim achágé pɛd empée, adíi nchíb, abé-’ε mod e ewúen. ² Mod awě apoo’ á mmwε mé abem môdé Nnɔn a rídyəŋ mí mbód. ³ Mod awě anone abem adibnad mó ekob. Achəge mbód téé ne dín, ábídnē-’ε chó. ⁴ Abídnē-’aá chó, atómén chó, chó-’ε éhídē mó, áyāle ébíí éche ehób. ⁵ Bonj échē mbód éehídéé nken mbéd. Ebelé’ ébāa’ mó á yǎl báán, áyāle écheméé éche ehób.” ⁶ Yesuε ankalé bó enén ngan bonj bénkēnsóŋténne’.

Yesuε aá móɔ móde Nnɔn a rídyəŋ mí mbód a bwâm

⁷ Né-ɔɔ, Yesuε ambád ámpē aá, “Ne mbále, nlāŋge nyé nén me-εé, mée ndé mmwε mé ekob wée mbód époó’é. ⁸ Byánán mǽpǽ, bad bésyāal ábe bésébpé apε bébédéé bechíb ne bad bé ewúen, bonj mbód éekēnwógénné bó. ⁹ Me-εé ndé ekob. Kenzéé awě apoo’ áwēm, ákūd e’soóson. Asōl, abíd-te ésebán mod atagte mó. Akud-te kéchéé éche áhedéé. ¹⁰ Nchíb apag dásō áchíb, áwúu ne ábébed. Mpedé ábel bonj békud alongé áde álóné mbon. ¹¹ Me-εé ndé nnɔn-a-mbód a bwâm. Nnɔn-a-mbód a bwâm adé mbonjén áwé á nló níme éche mbód. ¹² Mod awě bétéde á nsón tédén, ánɔn mbód, áde mwēn éesaá nnɔn-a-mbód, áde éesaá-’aá nwóó-mbód, ányínéé nyínén néε ngə ehúé-’é, áchēnē mbód, atóm mehélé. Ene pónde dɔɔ ngə ésogéé mbód, échiníí-’ε épáŋtéd áte. ¹³ Ane mod atóme mehélé áyāle adíi mod awě bétéde á nsón tédén, eewōŋneé échē mbód pónde. ¹⁴ Mée ndé nnɔn-a-mbód a bwâm. Mbíí échē mbód, échē mbód-te ébíí me. ¹⁵ Melemlen nê dɔɔ Titée ábíí me, me-’ε mbíí mó. Mbōŋséné-’ε áwé á nló níme échē mbód. ¹⁶ Nwóó-’ε mbód émpēe éche éesé á abem-tē wén, ntāŋgéné chómpē apεen, chómpē éwōg échē ehób, né-ɔɔ, abem débē ahóg, nnɔn-a-mbód-te nhóg. ¹⁷ Titée adəə me, áyāle mbōŋséné áwé ábel ríkud ádēm alongé ámbíd ámpē. ¹⁸ Modmod eékobnéé me ádēm alongé, bonj mbage dó ne mmēn. Nwóó ngine ábe ádēm alongé, nwóó-’ε ngine átéd dó ámpē. Nén dɔɔ Titée álāŋgé me aá mbel.”

¹⁹ Abén e’yale ábe Yesuε bémpēén nkabén átínté e bad bé Israel ámpē. ²⁰ Bó bad híin béhóbé’áá nén bán, “Edəádəŋ é mbéb édé mó áte, apedé mǎn. Chán nyéhele nyéwōglān mó?” ²¹ Bonj bémpēe béhóbé’áá bán, “Mod awě edəádəŋ é mbéb édíí áte eehóbéé échén ndín e mekan. Edəádəŋ é mbéb éhele ébel mod awě akwedé ndím anyínen-ε?”

Bad bé Israel bébáá Yesue á yǎl

²² Ngande e Nnamed ní Ndáb-e-Dyöb ékóbté'áá á Jerusalem. Nén ábédé á pondé éche ahéb ábágbē bwāmbwam. ²³ Yesue ahyómmé'áá á abepé á Ndáb-e-Dyöb áde béchágé'áá bán Abepé áde Solomonε. ²⁴ Bad bé Israel bēnləñéd mǎ, bésēdté mǎ bán, “Póndé ehéé wεwε wésōgkē sé abane á edibelónéé-te? Nzé wε-εé edé Ane-awě-Béwógté, épanléd sé áte.” ²⁵ Yesue ankwentén aá, “Mmaá nyé aláa, boñ nyéedúbpéé. Nsón míme mbeléé á dīn áde awēm Titéε, mēn mbíde mε mbón. ²⁶ Boñ nyéedúbpéé áyāle nyéesaá échēm mbód. ²⁷ Echem mbód éwóge échēm ehób. Mbíí chǎ, chǎ-'áá éhíde mε. ²⁸ Mbage bó alonǵé áde déemaá', béewaá-'áá mbéd. Modmod eéhēlēē-se ásoǵ bó áwēm mekáá. ²⁹ Chǎm echē awēm Titéε ábágé mε étómé chǎm ésyāāl, * modmod eéhēlēē-se ásoǵ bó á mekáá míme Titéε. ³⁰ Sé Tité sēdīi mod nhǎg.”

³¹ Bad bé Israel bēntēd meláá ámpē álúm Yesue. ³² Boñ anláá bó aá, “Nlúmté nyé ekud é nsón mí bwām éche ébídé ne echem Sǎñ. Nyéhede me meláá álúm, áwúu mε. Mmē nsón nhéé nyéhedeé mε meláá álúmen.” ³³ Dǎo békwentanné bán, “Séēhēdēē wε meláá álúm áyāle nsón mí bwām míme ébélé. Boñ sélúme wε meláá áyāle esyáá Dyöb.” ³⁴ Yesue anláá bó aá, “Ngómē éténlédé áwēn Kálag e Mbéndé nēn bán, Dyöb áhóbé aá, ‘Nyēdīi myöb.’ ³⁵ Debíi nēn bán, eyale é Dyöb éekwagké. Dyöb dēnchǎg bad ábe ánlōmēnnē échē eyale áá bēdīi myöb. ³⁶ Mε-εé Dyöb ánámté boñ alóm-mε á nkǎñsé, chǎn-nǎ nyéhēle nyéhōbē bán, nsyáá Dyöb áyāle rítúme ahób mēé ndīi Mwǎn a Dyöb? ³⁷ Nzé meébēlē nsón míme Titéε, nyéedúbpé mε. ³⁸ Boñ nzé édé nēn bán mbele mǎ, nyédúbé nímē nsón ké nyéedúbpε mmēn, ábel nēn nyébīi nyésōñten-ne ngen pǎg ne ésyāāl nēn bán, Titéε adé mε áte, mε-ε mbé mǎ áte ngen pǎg ne ngen ésyāāl.”

³⁹ Mmēn mam míme ánhōbpē mēmbēl bēnwanén mǎ akób ámpē, boñ ambíd bó á mekáá.

⁴⁰ Ambíd enē, Yesue antīm ambíd á pēd e edíb é Jodan eníní, á abwǎg á hǎm wée Jone, Ndusene ádúsánnáá bad, ádyēē áhed. ⁴¹ Ndun e mod epagé'áá áwē. Ábē bad béhóbé'áá bán, “Jone, Ndusene eébele'áá menyáké boñ kéchéé éche áhóbé tǎñgene anén mod édé mbále.” ⁴² Né-ǎo, ndun e mod echē embé áhed, endúbé Yesue.

11*Kwééd eche Lazarose*

¹ Mod nhǎg ambé awě béchágé'áá bán Lazarose, akǎnlé'áá. Lazarose ne baányañ bé bebaád, Maria ne Mataa bēdyéé'áá á dyad á Betani. ² Anén Maria awě mwǎnyañ Lazarose ákǎnlé'áá, mǎ anwǎgéd Yesue dyǎg dé elod é bwām á mekuu, boñ apínnéd échē esid. ³ Né-ǎo, Maria bó Mataa bó bēnlōm nsal wée Yesue bán, “A-Sǎñ, awon nsón a nlém akonle’.” ⁴ Ade Yesue áwógé mímēn nlébtéd anhób aá, “Mmēn nkole méesógké ne kwééd. Nén ábēnlédé ábe Dyöb ehúmé, ábel boñ Mwǎn a Dyöb ákud edúbé.” ⁵ Yesue andǎñ Mataa, Maria ne Lazarose. ⁶ Ké nē, áde áwógé bán, Lazarose akonle andīi ambé wée ámbēē e'pun é'be. ⁷ Héε álǎñgēé ábē bembapεε aá, “Détim ambíd á Judeya.” ⁸ Dǎo ábe bembapεε bēlǎñgēé mǎ bán “A-meléed, kíné saá áwed dǎo bad béhédé'áá wε meláá awúēn súútǎñ'ε?” ⁹ Yesue ankwentén bó aá, “Eesaá mbále bán mǎte níwóo dyōm á háwa ne ébe-yε? Bad ábe békag mǎte békagwagké áyāle bédé ne ane awě adé e'nyínēn bé ekíde bé nkǎñsé. ¹⁰ Boñ nzé békag nkuu, dǎo békagwagké áyāle e'nyínēn bé ekíde béesaá.” ¹¹ Ade Yesue áamáá ahób

* **10:29** Chǎm echē awēm Titéε ábágé mε étómé chǎm ésyāāl: donǵe á kálag dé'só áwóo Titéε awě abagé mε bó, atómé chǎm ésyāāl.

nén ambád ámpē aá, “Awed nsón Lazarose akúne, bon nkag mó anyem ásē.”
 12 Abē bembapεε bénlāā mó bán, “A-Sán, nzé akúne né ádyεé bwám.” 13 Yesue ahóbé’áá nén áyāle ambíí aá, Lazarose awédé, bon abē bembapεε bénwēmtēn bán, ahóbe aá, akúne kúnén. 14 Né-óó, Yesue ampanléd bó áte aá, “Lazarose awédé, 15 bon á yāl echēn, ndé menyinge nén mēé meebédeé áhed ábel bon nyédúbe. Syánē dékag-kóó áwed bōob.” 16 Hē dōo Tōmase (awē bēnchuu’é bán, Nhéd) álāngεé baáb bembapεε aá, “Syánē ámpē dékag áwed ábel bon nzé kwéed chó edé déwē ne Meléede.”

Yesue mó adé mpuu ne alonjé

17 Bōob-pōó, áde Yesue ápédé á Betani, antán nēe bémáá Lazarose alime. Ene pónde né nímē ndim ríkēbē á son-tē e’pun é’niin. 18 Bootya á Betani ápe á Jerusalem ábédé dyam máyl mébe. 19 Ekud é bad bé Israel énhyε wée Mataa bó Maria áwenned bó áyāle kwéed eche awab mwānyan. 20 Ade Mataa áwógé bán, Yesue ahúε’, ankε mó abomen á nzii, bon Maria anlyǎg á ndáb. 21 Dōo Mataa álāngεé Yesue aá, “A-Sán, nzé wembé hén né mwānned eewédeé. 22 Bon ké nē, mbíí mēé ké bōob kéchéé éche ésédté Dyōb, Dyōb débε wε.” 23 Yesue anláá mó aá, “Mwānyon ábē á alonjé ámpē.” 24 Mataa antimtén mó aá, “Mbíí mēé ápuú á pónde e mpuu mbwε mé asóg.” 25 Dōo Yesue alāngé mó aá, “Mε-εé ndé mpuu né alonjé. Nzé mod adúbpé mε, ké anwé, ábē abé á alonjé. 26 Kénzée awē adé á alonjé bon adúbé-’ε mε, éewáá mbéd. Edúbpé né-yε?” 27 Héε Mataa ákwentanné aá, “Eε, A-Sán, ndúbpé mēé wε-εé edé Ane-awē-Béwógté, Mwān a Dyōb awē Dyōb ahóbé aá, ápē á nkōjsé.”

Yesue achii

28 Ade Mataa ahóbé nē, antīm ámbíd, ákē áchag mwānyan Maria kun, aláá mó aá, “Meléede adé hén, asεdte-’ε wε.” 29 Ade Maria áwógé nē, anhidé ásē mehélé, áke atán Yesue. 30 Bōob-pōó, Yesue enkēmpaá asól á dyad-tē, andíi ambé wée Mataa ántānnē mó. 31 Ade bad bé Israel ábe bēbédé á ndáb-te ne Maria áwenned mó, bényíné nēe ábídé á ndáb-te ne mehélé, anyagte á son, bénwēmtēn bán, akag achii. Né-óó, bēnhíd mó.

32 Ade Maria ápédé wée Yesue ámbēē bon anyín mó, ankwε mó á mekuu, ahób aá, “A-Sán, nzé wembé hén, né mwānned eewédeé.” 33 Anyín áde Yesue ányíné nēe Maria áchyεε’é, anyín-ne nēe bad ábe bēnhíd mó béchyεε’é, ngal enkonned mó, átāg-ke áte á nlém-tē bwāmbwam. 34 Ansédéd aáken, “Héé nyélimmé mó?” Bēnkwentén bán, “A-Sán, hyε ényín.” 35 Yesue anchii. 36 Héε bad bé Israel bēhóbeé bán, “Nédē ankōj mó adəj-óó!” 37 Bon bó donje á bad bēnhōb bán, “Ngómē ámbēl mod awē ankwε ndím anyínne. Eéhele’aá-se ábel Lazarose eewág-ε?”

Yesue apuúdté Lazarose

38 Ngal enkonned Yesue á nlém ámpē. Né-óó, ankε á son. Ene son ebédeé son eché bēpwógé aláá áte, bon békútén chó nsəl ne aláá. 39 Héε Yesue álāngεé ábē bad aá, “Nyéhūd adé aláá.” Dōo Mataa, mod awē awédé mwānyan ahóbéé aá, “A-Sán, ndim mémād abooted dé achum bōob áyāle ríkídembé á son-tē bōob e’pun é’niin.” 40 Dōo Yesue álāngεé mó aá “Meelāngεé wε mēé nzé edúbpé né wēnyín Ngum e Dyōb-ε?” 41 Né-óó, ábē bad bēnhūd adé aláá á nsəl rí son. Dōo Yesue ánóné ámín bon áhōbē aá, “A-Tē, nságnéné wε áyāle éwógé mε mekáne. 42 Mbíí mēé eyǎgkε mε mekáne awóg, bon nhóbe nén ábel bon ábén bad ábe bédé hén bédúbe bán, wε-εé elómé mε.” 43 Ade amáá ahób nē dōo áchógté ehób ámín bon áchēnlé Lazarose aá, “A-Lazaros, bíd áwed!” 44 Ane mod awē ammād awé abíd-te áwed. Mbóm éche bēnkaánné mó mekuu ne

mekáá ne tumbe echě bēnkaánné mó e'só, émbē ébē mó á yǎl. Yesue anláá bó aá, “Nyéhune mó ábē bwēm á yǎl, ákag.”

Béhagke Yesue

(*Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2*)

⁴⁵ Bad bé Israel ábe bēnkě Maria á mewenned bényīn mekan nīme Yesue ámbēnlé, bēndūbē-’ε Yesue. ⁴⁶ Bon bó donge á bad bēnkě Befarisia atán, bēláá bó mam nīme Yesue ábélé. ⁴⁷ Héε beprise bēmbáá ne Befarisia béchénlé mbom ní káánsel. Bēnhōb bán, “Cheé débēnlé bōob? Detāngéné dyam abel áyāle anén mod abele menyáké bwāmbwam! ⁴⁸ Nzé detědté bán, ákεene nīmén mekan á’só né moosyáál ádūbē mó. Nzé moosyáál adúbpe-’ε mó, né bad bé Roma bēpě, békōbēn-ne syánē echēd Ndáb-e-Dyōb, békōbēn-ne syánē ádēd alon.” ⁴⁹ Dóo mod nhóg átínté echāb awě béchágé’áá bán Kaifase, awě abédé prise ambáambáa nīmē mwě, áhóbéé aá, “Nyéebíi’ε dyamdyam. ⁵⁰ Nyéenyínéé nén bán ébóó bán, mod nhóg áwē á nló ní moosyáál tómaa alon ásyāál ábóo?” ⁵¹ Kénéé áhóbé’áá nē, saké nīmē mewēmtēn mēn móo áhóbne’áá nē. Ngáne abédé prise ambáambáa nīmē mwě, áhóbé’áá dyam áde débēnléd, á’só é’ pónké, aá Yesue áwē á nló ní bad bé Israel. ⁵² Saá-kaá á nló ní bad bé Israel bēnpēn, bon kēne álad bad bé Dyōb bésyāál ábe bémáá ahented áte hōm ahóg, ábel bēbē mod nhóg.

⁵³ Bootya échē epun bad bēmbáá bé Israel bēmbootéd Yesue ahage, áwúu mó. ⁵⁴ Nén dēmbēl Yesue eebide’áá á nhéné ámpē átínté e bad bé Israel. Bóobe ábē bembapeε bēnhidé békē á dyad áde béchagéé bán Efrem, bēdyēε-’ε áwed. Adē dyad abédé bēnbēn ne ehyange. ⁵⁵ Pónké e ngande e Nnyíme-ámīn embé bēnbēn. Né-óó, bad híin bēmbíd myad ne myad, békē á akuu á Jerusalem áwobe échab yǎl ngáne mbéndé e Mosεε éhédé’áá, ábonṣen ngande e Nnyíme-ámīn. ⁵⁶ Abē bad bé Israel bēmbē béhedé Yesue. Ade bēládné á Ndáb-e-Dyōb bésédte’áá, nhóg ne aníní bánken, “Chán nyéwémténé, nyédúbpe bán, áhye ngande-yε?” ⁵⁷ Beprise bēmbáá ne Befarisia bēntōmēd ehāngé bán, kénzée awě anyíné Yesue áhye áláa bó, ábel bon békōb mó.

12

Béwógté Yesue á Betani

(*Mat 26.6-13; Mak 14.3-9*)

¹ Ade ngande e Nnyíme-ámīn élyágé e’pun ntóob, Yesue ankě á Betani wée Lazarεe awě ámpuúdté ádyéé’áá. ² Bēmbelé Yesue ndyééd áhed. Mataa mó antómēd ene ndyééd. Lazarεe ambé nhóg átínté e bad ábe bóobe Yesue bēbédé á tébele ádyé ndyééd. ³ Héε Maria átédé epom é dyōg dé elod á bwām áde álélé nkun bwāmbwam. Adē dyōg bēbēnlé dó nád.* Anwógéd Yesue á mekuu, apíné-’ε mó mekuu ne échē esid é nló. Elod é bwām énlōg ndáb áte esyáál. ⁴ Dóo Judas Iskariōde, mbapeε nhóg awě émbēé bán mó ášōm Yesue áhóbéé aá, ⁵ “Cheé bēnkēnsómmé ádén dyōg, bétéd nīmén mōné békē bēbē betóótōkē bé bad? Béhélé’áá-se bésóm adē dyōg dyam-éε áde nsábe ní mwě nhóg.” ⁶ Judase anhób nē, saké áyāle abédé betóótōkē bé bad ngal, bon áyāle abédéε nchīb. Ngáne abédé mod awě awánládtáá bóbō ekwe é mōné, ayōgké’áá mōné atéd ámbíd. ⁷ Bon Yesue anhób aá, “Tédé mó, ákoo áde ályágé ásē ábel bon ábēnled dó mbwe nīme bēlīmēε mε. ⁸ Betóótōkē bé bad bédé ne nyé pónké téé bon mε pēn méebáá ne nyé pónké ésyāál.”

Béhagke Lazarεe

* **12:3** Nád: Nád edii mbonja echě ewóó elod é bwām eche bēbēnlé mōg mé elod é bwām.

⁹ Ene pónidé-óó, bad bé Israel híin bénwōg bán, Yesue adé á Betani. Né-óó, bēnkĕ áwed. Saké Yesue mwēmpen mó ankĕn bon békĕ áwed, bon bēnkĕ Lazarose anyín awē Yesue āmpuúdté. ¹⁰ Né-óó, Beprise bémbáá behágkĕ'áá káōne Lazarose áwúu mó, ¹¹ áyāle bad bé Israel bétédte'áá bó, bédūbpĕ Yesue. Béndūbĕ Yesue áyāle dyam áde dēmbenléd ne Lazarose.

Yesue asólé á Jerusalem née kĕn

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Néε bĭn é'sánge, ndun e mod echĕ enhyĕ á Ngande e Nnyíme-ámin bénwōg bán Yesue apag á Jerusalem. ¹³ Hĕ dōó bésélé e'kikag é' mií bon békāg mó abomen á nzii. Béhágé'áá e'saad bán, "Hosána! Nnam mbĕ ne ane awē apedé á dĭn áde Sāngwéé. Nnam mbĕ ne kĕn e bad bé Israel!"

¹⁴ Yesue ankūd etum é ésel, ádĭi-'ε chō. Nĕn dēmbenléd ngáne éténlédé á kálag e Dyōb nĕn bán,

¹⁵ "A-bad bé Zayōn, nyéebáá',
nyĕnōne' echĕn kĕn ehúé',
ediídé-'ε etum é ésel."

¹⁶ Á pónidé echĕ mímĕn mekan mébénlédé, bembapĕε ábe Yesue bĕnkĕnsóntĕnné. Bon áde Yesue āmpuú'ĕ ne ehúmé é Dyōb, dōó bĕnchemmé bán mam míme mébénlédé tĕngene Yesue móó mĕntenléd, á yĕl echĕ.

¹⁷ Ndun e mod echĕ embé ne Yesue áde áchĕnlé Lazarose á son-tĕ bon āpuudté mó, embé ékalé' mímĕ nkalan. ¹⁸ Né-óó ndun e mod enkĕ Yesue abomen áyāle ábĕn e'chemléd bé menyáké ábe āmbenlé. ¹⁹ Héε Befarisia belānggé nhóg ne aníní bán, "Nyĕnōne'! Kĕne bōob deéhéléé dyamdyam abel. Nkōnsé nĕsyāal níhide mó."

Bad bé Grikia béhede Yesue

²⁰ Donge á bad bé Grikia bémbĕ áfintĕ e bad ábe bĕnkĕ ngande e Nnyíme-ámin á Jerusalem, áke dé abε Dyōb edúbé. ²¹ Bĕmpĕ wĕε Filibε. Filibε awē ambíd á dyad á Betsaida á mbwōg e Galilia. Bénlāā mó bán, "A-Sán, sĕdāó Yesue anyín." ²² Filibε ankĕ Andreyā alāa. Dōó bó bad bébe békíí Yesue alāa. ²³ Yesue ankwentĕn bó aá, "Pónidé epedé echĕ ehúmé e Mwān-a-Moonyon ényĭnĕdtĕ. ²⁴ Ne mbále, nlānge nyé nĕn meé, mbum e ngun póg edii mbum e ngun póg, káōn né bĕwĕné chō á ndōob-tĕ bon ewé. Ewāg-kāa, bon echyáá mbum é ngun émpĕe éche ébúú áte. ²⁵ Mod awē adāó ádĕ alongé, ábōd dō. Mod awē mó-'ε akāó ádĕ alongé, á nkōnsé-te wĕn, ákĕá dō á alongé áde déemaá'. ²⁶ Kĕnzéé awē abenle me, atāngĕné awĕm mbāledε abé. Ké héé-'ε wĕε nídíí, awĕm mbāledε atāngĕné abé áhed. Echem Sán ábĕ-'ε kĕnzéé awē abenle me edúbé.

Yesue ahóbé tĕngene eche kwééd

²⁷ "Bōob-póó, nlĕm nítagε me áte. Cheé-ō méhōbpĕ? Nhōb meé, 'A-Tĕ, weémwāg-sε metake míme méhúé' métán me-yε?' Aáy, méehóbpĕ nĕ, áyāle enĕn pónidé e metake chō ekāó bon nípag wĕn. ²⁸ A-Tĕ, lúméd echōn ngum." Héε ehób ébídéé á Dyōb nĕn bán, "Nlúmtĕ echĕm ngum, mĕlúmĕd-tĕ chō ámpĕ." ²⁹ Ene ndun e mod echĕ embé áhed enwóg échĕ ehób. Bénhōb bán dyōb dōó ákúmé áte. Bad bĕmpĕe bĕnhōb bán, ángel chō ehóbé áwĕ. ³⁰ Yesue anlāá bó aá, "Áyāle echĕn dōó échĕn ehób ébídé, saké áyāl echĕm. ³¹ Pónidé epedé echĕ Dyōb dékāádtĕ mímĕn nkōnsé. Nkamlĕn míme nkamlĕnε á nkōnsé mékwĕ bōob. ³² Bon áde bĕmadté me anyen ámin, mĕdōl bad bĕsyāal áwĕm." ³³ (Yesue anhób nĕ álúmed ndín e kwééd echĕ áwĕĕ.) ³⁴ Ndun e mod echĕ embé áhed enkwentĕn mó bán, "Sĕwógé á mbéndé-te bán Ane-awĕ-Béwógtĕ ábĕ á ngíndé ne á ngíndé. Chán-nō éhóbéé wĕé 'Bĕtāngĕné bĕnyĕn Mwān-a-Moonyon ámin.' Nzéé adé anĕn 'Mwān-a-Moonyon?' " ³⁵ Dōó Yesue álānggé

bó aá, “E’nyínen bé ekíde bébē ne nyé á eson e pónde ngên. Nyékag bɔɔb áde e’nyínen bé ekíde é’díí é’díí, ábel bon ehintén éékōbē nyé. Mod awě akag á ehintén-tē eebyéé’ é wée akagké. ³⁶ Nyédúbe e’nyínen bé ekíde bɔɔb áde é’díí ne nyé, ábel nén nyébê bán bé e’nyínen bé ekíde.”

Bad bé Israel béedii béedúbpé Yesue

Ade Yesue áamáá nímén mekan mésyā́l ahób, antedé bó, áke ásṓm wée béenyínné mó. ³⁷ Kénée ene ndun e mod énnýinnē ábén e’chemléd bé menyáké é’syā́l ábe Yesue ámbenlé, bénkëndúbéé mó. ³⁸ Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe nkal é’dáádəŋ Yesayaa ánhōbpē aá,

“A-Sán, nzéé adúbpé eyale éche sékálé,
nzé-módé akidényin ngum echon áchēm-me chó?”

³⁹ Né-ɔ́, béehēle’aá-se bédúbe. Yesayaa ahóbé hōm démpēe aá,

⁴⁰ “Dyōb ákwídé bó ndím, ábē-’ε bó nlém mé aláá,
ábel nén nímab mīd méenyínnē’,
béesontanne.

Nzé bébélé-’ε nê, né bétimén me, né mēchoód-te bó.”

⁴¹ Yesayaa anhób nén áyāle annyín ehúmé éche Yesue, anhób-pe áyā́l echē.

⁴² Ké nê, bad híin béndúbē Yesue, káəŋne donge á bad bémbáá. Bon ngáne bébáá’áá Befarisia, bénkēnlúmédte yál, ában nén bán béebídté bó á ndáb é mekáne. ⁴³ Bébélé’áá nê áyāle bēndəŋ mekenag mé baányon tómaa mé Dyōb.

E’yale ábe Yesue békāād bad

⁴⁴ Héé Yesue áchógté ehób ámín ahōbē aá, “Kénzée awě adúbpé me, eedúbpéé mmēmpen, adúbpé káəŋne ane awě alómé me. ⁴⁵ Kénzée-’ε awě anyíne me, anyíne ane awě alómé me. ⁴⁶ Mpedé á nkōŋsé nēe e’nyínen bé ekíde, ábel bon kénzée awě adúbpé me, eélyāgē á ehintén-tē. ⁴⁷ Kénzée awě awóge ábēm e’yale, bon eékonje bó, saké me nkáadte mó. Meekáádtée mó áyāle meépedeé ákaad nkōŋsé bon mpedé áson bad bé nkōŋsé. ⁴⁸ Kénzée awě abáá me á yál bon eékobe-’ε ábēm e’yale, awóó mod awě ákāād mó. Ábēm e’yale bēn bóó békāād mó á mbwe mé asóg. ⁴⁹ Ebē nê, áyāle meehóbéé nímén mésyā́l ne echēm kunze. Bon Titée awě alómé me, alángé me chōm éche rítəŋgéné ahób. ⁵⁰ Mbíí meé kéchéé éché alángé me aá ríhōb épeene alongé áde déemaá’. Né-ɔ́, kéchéé éche ríhōbēé, nhóbe’ chó ngáne Titée alángé me.”

13

Yesue awōbpé ábē bembapē mekuu

¹ Epun é ngande e Nnyíme-ámin énylǎg nēe chān. Yesue ambíí aá eche pónde emaa ape echē mótəŋgéné nkōŋsé atede, áke wée eche Sán. Andəŋ bad bé nkōŋsé ábe béndúbē mó, alúmed-te échē edəŋge káəŋne á asóg.

² Yesue ne ábē bembapēé bedyágé’áá ndyééd ngukél, Satane-’ε ammad Judas Iskariode mwān awě Simone mewēmten mé mbéb ásóled áte ásóm Yesue. ³ Yesue ambíí aá eche Sán abagé mekan mésyā́l áwe mekáá. Ambíí-’ε aá móhūū wée Dyōb mótíme-’ε ámbíd wée Dyōb. ⁴ Ade bedyágkē ndyééd nê, Yesue anhidé ásē, ahúd nkob á yál, atád tábele á nkog. ⁵ Héé áhéde mendib á kúmbe-tē, bon ábootéd ábē bembapēé mekuu awobe, ápínnād tábele awě ánwāá’é á nkog. ⁶ Ade ápédé wée Simōn Petro dōó Simone ásedté mó aá, “A-Sán, ehede me mekuu awobe-ye?” ⁷ Yesue ankwentén mó aá, “Weéhēlēē-se esontén dyam áde nbeléé bɔɔb, bon ámbíd e nímén mésyā́l dōó wésontēnnē.” ⁸ Héé Petro ahóbéé aá, “Aáy, weéwōbpéé me mekuu mbéd.” Yesue antíntén mó aá, “Nzé meéwobpe we mekuu né wéewóngé dyamdyam

abelen ne me.”⁹ Simōn Petro anláá mó aá, “A-Sán, né saké mekuu mëmpene-
éé wéwobéé me. Wéwobé me káōne mekáá ne nló!”¹⁰ Yesue ankwentén aá,
“Mod awě amaá mendib awōg, yāl esyāól emaa mó asán, eetāngeneé mendib
awōg ámpē, étōmeé áwobe mekuu.* Nyēmaá asán, bon saké nyé moosyāól
nyēsáá.”¹¹ Yesue ammād abii mod awě āsōm mó. Néé dēnkāñ bon ahób aá
saké moosyāól asáá.

¹² Ade amáá bó mekuu awobe, anhé mímē nkob á yāl, átīm ámbíd awē e’dii.
Héé ásedtēé bó aáken, “Nyēsōnténé dyam áde míbēnlé nyé-yē? ¹³ Nyēchāge me
Meléede, nyēchāge-’ē me Sāngwéé. Nyētāngéné, áyāle nē dēn dōo ndíí. ¹⁴ Né-
ōó, nzé me awě ndé nyé Sāngwéé mbé-’ē nyé Meléede nwōbpé nyé mekuu,
né nyémpē nyētāngéné nhóg ne aníní mekuu awobe. ¹⁵ Nlúmté nyé elānsēn
éche nyētāngéné ahíd ábel nēn nyémpē nyébel ngáne míbēnlé nyé. ¹⁶ Ne mbále
nlānge nyé nēn meé, mbāledē eetóméé eche sán, mod awě bélómé-’ē eetóméé
mod awě alómé mó. ¹⁷ Bōob áde nyébíí mímēn mam, nnam mébē ne nyé nzé
nyébele mó.

¹⁸ “Meehóbéé nyé moosyāól. Mbíí bad ábe mīpwédé. Bon e’yale ábe é’ténlédé
á Kálag e Dyōb é’tāngéné alón. Eténlédé nēn bán, ‘Mod awě sūmō sēdyāg
ndyééd akūnnéné me yāl.’ ¹⁹ Nlānge nyé nēn bōob, áde éēbenlédēē ábel nēn
nzé ébēnlédé, nyédúbe nēn bán, ‘Ndíí mó Awě Ndíí.’ ²⁰ Ne mbále, nlānge nyé
nēn meé, kēnzéé awě akobé mod awě nílómé, akobé me. Kēnzéé-’ē awě akobé
me né akobé ane awě alómé me.”

Yesue ahóbé d’sō é’ pōndé ad bēsōm mó

(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Ade Yesue amáá mímēn mekan ahób ndutul enlóg mó á nlém-tē, ápanléd-
te ábē bembapēé áte aá, “Ne mbále, nlānge nyé nēn meé, nyé mod nhóg ābē
me á mekáá mé bad bé ekōyí.” ²² Héé ábē bembapēé bēnōnné á mesó, áyāle
bēnkēmbíí’ē mod awě áhóbéé. ²³ Mbapēé nhóg, awě Yesue āndāngé, andyě mó
á akéb. ²⁴ Dōo Simōn Petro ápebtanné ane mbapēé mīd, áhōbē aá, “Sedéd
mó mod awě áhóbéé.” ²⁵ Dōo ane mbapēé ásidté Yesue á yāl-tē, ásedté mó
aáken, “A-Sán, nzéé éhóbéé?” ²⁶ Yesue ankwentén mó aá, “Mod awě métōdéé
ewele á dīse-tē bon mībe mó, mó adé ane mod.” Héé átédé ewele, átōdté á
dīse-tē, ábagé Judase, mwān awě Simōn Iskariōde. ²⁷ Akob áde Judase ákóbé
éché ewele, Satanē ansól mó áte. Dōo Yesue álāngéé mó aá, “Dyam áde éhédeé
abel bēl dō á mehélé-te.” ²⁸ Bon mod ké nhóg awě bōbōo bēdyágé’áá ndyééd
enkēnsōnténé chōm-éé ékáo bon Yesue aláá Judase nē. ²⁹ Ngáne édíí bán
Judase mô akōngé’áá ekwe é mōné, donge á bembapēé bēnwēmtēn bán Yesue
alānge mó aá áke áchan bwēm ábe bēbenlédte á ngande, ké’ē chōm éche bēbéé
betóótōkē bé bad. ³⁰ Ade Judase ákóbé ewele éche Yesue ábágé mó kobén,
ambíd ebwóg. Ehíntén ēnkwě.

Yesue abagé mbéndé e ekóólé

³¹ Ade Judase amáá abíd dōo Yesue áhóbéé aá, “Bōob-pōo ehúmé e Mwān-a-
Moonyon ényínnédé. Ehúmé é Dyōb-pe ámpē ényínnēd mbwiined ne mwān.
³² Nzé Dyōb ákúdé ehúmé ámbíd e Mwān, né Dyōb dēn ámpē débēl ehúmé é
Mwān ényínnēd. Abēl-le nē ábwōg-ábwōg. ³³ A-baányan, echem pōndé ábé ne
nyé, edé esōñ. Nyéēhēd me, bon ngáne ménlāā’ē bad bé Israel, melemlem nē
dōo nílāngéé nyé bōob, meé, ‘Wéé nīkagké, nyéehēnlé ape áhed.’ ³⁴ Mbage nyé
mbéndé ekóólé bōob, nēn nyédāñ nhóg ne aníní. Ngáne rídáá nyé, nyémpē
nyédāñ nhóg ne aníní. ³⁵ Nzé nyédāñ nhóg ne aníní, né mod tēé ābīí aá nyédíí
ábēm bembapēé.”

* **13:10** Donge á kálag dé’só déewóo’é éetóméé áwobe mekuu.

Yesue ahóbe ngáne Petro ábāngē mǎ á yǎl
(*Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34*)

³⁶ Simōn Petro ansedéd Yesue aaken, “A-Sán, héé éhedéé aké?” Yesue antimtén mǎ aá, “Weéhēlēē-se ehíd me bǎb wée nkagké, bonj ámbíd e pǎndé wēhíd me.” ³⁷ Petro ansedéd mǎ aá, “A-Sán, cheé ékǎá bonj meéhēlē se nhíd we bǎb? Mbǎnséné áwé á nló nímōn.” ³⁸ Héé Yesue ákwentanné mǎ aá, “Ekoó abonjen dé awé á nló nímēm-ε? Ne mbále, nlánge we meé, nchóm-a-kúb adéhób aá mǎtōo’, wēbān me á yǎl ngen éláán.”

14

Yesue mǎ adé Nzii e mbále
echē epene alongé

¹ Dǎo Yesue ábádeé ábē bembapεε aláa aá, “Nyéetagté nlém á abum. Nyésum nlém wée Dyǎb, nyésum-me kǎáne áwēm. ² Tonj ébúú áte á ndáb echē echem Sán. Nkag-ke áwed ábonjen nyé hǎm. Nzé énkembé nē, né menkēnláá’ é nyé meé nkag nyé hǎm abonjen. ³ Nzé nkii-’ε nyé hǎm abonjen, mētim ámbíd, níhye ntéd nyé ábē ne me, ábel nyémpē nyébē hǎm áde nídí. ⁴ Nyébíi nzii echē etime’ wée nkagké.” ⁵ Héé Tomase álángeé mǎ aá, “A-Sán, séebíi’ é wée ékagké. Chán-nǎ sébwéé nzii abíi echē etime áwed?” ⁶ Yesue ankwentén mǎ aá, “Méé ndé nzii eché ekag wée echem Sán, mbále ehúe’ ne me, me-’aá mbage alongé. Modmod eéhēlēē-se ápe wée echem Sán, ésebán abwedé áwēm.” ⁷ Héé Yesue álángeé ábē bembapεε aá, “Bǎb áde nyébíi me, nyéebíi kǎáne echem Sán.* Bootya bǎb nyényiné mǎ, nyébíi-’ε mǎ.”

⁸ Filibe anláá mǎ aá, “A-Sán, lúméd-te sé Titée. Chǎm ésyāal éche séhedéé éetóméé nē.” ⁹ Yesue ankwentén aá, “A-Filib, nkémbē ne nyé á etún é pǎndé, chán-nǎ éhéleé-se ehób wée mǎbíi’ é me? Kénzéé awē anyiné me né anyiné Titée. Chán-nǎ éhéleé-se ehób wée ‘Lúméd sé Titée?’ ¹⁰ Weedúbpεé wée echem Sán adíi me áte, me-’ε mbé mǎ áte-ye?” Héé Yesue álángeé ábē bembapεε aá, “Mam níme nílángeé nyé méebídeé áwēm dēn. Bonj echem Sán awē adé me áte mǎ abele níme nsón. ¹¹ Nyédúbe me ngáne níhóbé meé echem Sán adíi me áte, me-’ε mbé mǎ áte. Nzé nyéedúbe nē, nyédúbé ké áyāle mam mé menyáké níme níbeléé. ¹² Ne mbále, nlánge nyé nēn meé, kénzéé awē adúbpε me, ábēl mam níme níbeléé. Ábēl-le kǎáne mekan níme métómé nímén áyāle nkag wée Titée. ¹³ Mēbēl-le kéchéé éche nyésédté á dīn ádēm ábel nēn ngum echē Titée ényínned ámbíd e Mwān. ¹⁴ Nzé nyésédté me kéchéé á dīn ádēm, mēbel chǎ.”

Yesue ad mǎlǎm Edǎádǎn éche Esád

¹⁵ Yesue ambád ahób aá, “Nzé nyédǎo me, né nyééhíd echem mbéndé. ¹⁶ Mēlāá Titée, ábē-’ε nyé Nwǎngene ampée, awē ábē ne nyé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁷ Ane Nwǎngene mǎ adé Edǎádǎn echē ébidte’ mbále áwed tǎngene Dyǎb. Bad bé nkǎnsé béhéleé-se békob mǎ, áyāle béenyínē mǎ, béebíi-’aá mǎ. Bonj nyébíi mǎ áyāle adé ne nyé, ábē-’ε nyé áte.† ¹⁸ Nzé nkii, méetedéé nyé menyuu. Mētim ámbíd áwēn. ¹⁹ Mwǎmpīn ní pǎndé, nkǎnsé méenyínné me ámpē. Bonj nyépen nyéenyín me. Ngáne mébēē á alongé, nyémpē nyéēbē. ²⁰ Nzé échē epun épédé, nyéēbíi bán ndé echem Sán áte, nyé-’ε nyébé me áte, melelem ngáne me-’ε nídí nyé áte. ²¹ Kénzéé awē akobé echem mbéndé, áhídē-’ε chǎ, mǎ adé mod awē adǎo me. Kénzéé awē adǎo-’ε me, echem Sán mǎ-’ε ádǎn mǎ. Mémpē mēdǎn mǎ nlúméd-te mǎ yǎl.” ²² Dǎo Judase (saké Judas Iskariǎde) áhóbéé aá, “Bonj A-Sán, chán wélúmédte sé yǎl bonj weelúmté

* **14:7** Bǎb áde nyébíi me, nyéēbíi kǎáne echem Sán; donje á kálag dé’só áwóo nzé nyénkǎn me abíi, né nyéēbíi kǎáne echem Sán. † **14:17** Ábē-’ε nyé áte; donje á kálag dé’só áwóo adé-’ε nyé áte.

nkõñsé pen?” ²³ Yesue ankwentén aá, “Nzé mod adáá me, áhíd ábêm e’yale. Echem Sáj ãdãñ mós, sé echem Sáj-’ε séẽpě áwē, sédyēē-’ε ne mós. ²⁴ Nzé mod eédãã me, eehídéé ádêm ayáge. Adén ayáge áde nyéwógé déesaá ádêm. Adii áde Titée awě alómé me.

²⁵ “Nlángé nyé nímén mésyāā́l áde rídíí ndé ne nyé. ²⁶ Nwõñgene, Edãáðãñ éche Esáá awě Titée álõmmē á ðín ádêm, äyãgēd nyé mekan mésyāā́l äbḗl-ε nyékamtán mekan mésyāā́l míme rílánge nyé. ²⁷ Nsãñ mósó rílyágnédé nyé. Mmém nsãñ mósó mbagēé nyé. Meébãgēē nyé mós ngáne nkõñsé mbagēé. Nyéētagté nlém á abum, nyéewógé mbwóg. ²⁸ Nyênwóg née ríhóbé meé ‘Mětedé nyé bon mḗtím ámbíd áwēn.’ Nzé nyëndãñ me né nyéēwóg menyĩnge bán nkag wée Titée áyāle Titée atómé me. ²⁹ Nlángé nyé nén bõõb áde éebēnlēdēē, ábel nén nzé ébēnlédé, nyédúbe. ³⁰ Syánē déebudté pónde awón ákal ámpē, áyāle nkamlene a nkõñsé ahúe’. Eewóó’é ngíne ké póg ámín echēm. ³¹ Bon kénē mēchennéd mós yāl mbḗl ngáne echem Sáj áhóbé aá mbḗl, ábel bon nkõñsé mbíi nén bán, ndáá echem Sáj. Né-’aá ákáá bon mbḗlé kéchéé éche áhóbé aá mbḗl.

“Nyéhyag syánē déhide hén.

15

Yesue m̄ akoó alín dé epum á bwel abé

¹ “Mε-εé ndé alín dé epum é bwel, alín dé epum é bwel ðēn ðēn. Echem Sáj-’ε abé mbḗlé-nzag. ² Ahúde’ ngen ké ehéé echē edé me á yāl, echē eechyáá’ e’pum, ápagké-’ε ké ehéé echē echyáá’ e’pum, ábel bon ébon yāl ébude-’ε achyáa. ³ Ayáge áde rí’yágté nyé ábélé nyēmaá asãñ. ⁴ Nyélyãg nyébē ne me, mémpē mēlyãg mbé ne nyé. Ngen chēn eéhēlēē-se echyáá e’pum áde éesaá á alín á bwel. Melemlem née nyémpē nyéehéléé-se nyéchyáá e’pum ésebán nyédé ne me.

⁵ “Mε-εé ndé alín dé epum é bwel, nyé-’ε nyébē ngen. Nzé mod adíí adé ne me bon mε-’ε ndé ne mós áchyāā e’pum bwámbwam. Nyééhēlēē-se nyébḗl dyamyam ésebē ne me. ⁶ Nzé mod eésē ne me, bēhūd mós née ngen. Ene ngen ebélé ekintéd. Bēladéé échē ndín é ngen áte, bēbwém chó á muú-te, éhyãñ-’ε. ⁷ Nzé nyédíi nyédé ne me, bon ádêm ayáge-’ε adii áde nyé áte, kéchéé éche nyésédte, nyéēkūd. ⁸ Edúbé éche echem Sáj ényínnad nzé nyēbudé e’pum achyáa, nē-’aá débḗl nyébē ábêm bembapεε. ⁹ Ngáne echem Sáj adáá me, melemlem née mémpē rídáá nyé. Né-’ó nyédíi nyébē ne me ábel bon mbḗl rídãñ nyé. ¹⁰ Nzé nyéhídé échēm mbéndé, né mēbḗl rídãñ nyé. Melemlem nē dós ríhídéé mbéndé échē echem Sáj, adii adáá-’ε me. ¹¹ Nlãnge nyé nímén mésyāā́l ábel nén nyémpē nyéwóg nyaa e menyĩnge echē ríwogēé, nímēn menyĩnge mélõn-ne mbon. ¹² Echem mbéndé edíi nén, nyédãñ nhóg ne aníníi melemlem nēngáne rídáá nyé. ¹³ Nzé mod awédé á nló mí baáb, né alúmté edãnge éche étómténé achab ámín. ¹⁴ Nzé nyébele’ mekan míme rílánge nyé meé nyébḗl né nyédíi ábêm besón. ¹⁵ Meéchãgēē nyé bembãledε ámpē, áyāle bembãledε bēēbyēē’é mam míme echab sãñ ábḗlé. Bon ríchãgēé nyé meé ábêm besón áyāle nlángé nyé mam mésyāā́l míme echem Sáj álãnge me. ¹⁶ Nyéēpwedéé me, bon mε-εé mpwedé nyé, nlóm-me nyé ábel mekan míme méchyáa e’pum é’ bwám. Nyaa é mekan échē ébḗ abé ne abé. Nzé nyébelé-’ε nē, echem Sáj äbḗ nyé kéchéé éche nyésédte á ðín ádêm. ¹⁷ Mmén mam mésyāā́l míme rílángeé nyé-’ó, médíi nén meé, nyédãñ nhóg ne aníníi.”

Bad bé nkõñsé békóó nyé

¹⁸ Yesue ambád ábē bembapεε aláa aá, “Nzé nkõñsé ríkóó nyé, nyébíi nén bán meé bésébpé akõõ. ¹⁹ Nzé nyēmbē nēngáne bad bé nkõñsé, né nkõñsé

métēd nyé nêngáne ábē bad. Boŋ mpwēdé nyé átintē e bad bé nkōŋsé. Nyéēsaá bad bé nkōŋsé. Né-'aá ákáá boŋ nkōŋsé ríkōō nyé. ²⁰ Nyéwēmten ehób éche ménlāā' é nyé mēé 'Mbāledē eetómēé eche sán.' Nzé bēmbané mē á metake-tē né bēbané nyēmpē á metake-tē. Nzé bēnhīd ádēm ayáge né bēhīd-tē ádēn ámpē. ²¹ Bēbēl nyé nímén mekan mésyāāl á yāl á dīn ádēm, ayāle bēēbīi' é ane awē alómé mē. ²² Nzé menkēmpē boŋ nlāá bō nímén mam, né nímab mbéb méenyīnnedēé. Boŋ bōob, bēewóó' é nzōm ké póg ayāle nímab mbéb. ²³ Kénzēé awē akóó mē, akóó káēŋne echem Sán. ²⁴ Nzé menkēmbēl ndīn é mam átintē echáb éche mod ampēe ēēbēlēē mbéd, né nímab mbéb méenyīnnedēé. Boŋ bōob bényīné mekan mésyāāl nīme nībélé, ké nē bēdīi békóó mē, békōō-'ē echem Sán. ²⁵ Nén ádé álóned e'yale ábe é'ténlédé á mbéndé echáb bán, 'Nzōm ké póg enkēmbāá eche békóóné mē.' ²⁶ Nwōŋgene ābīd wēé Titēé. Adīi Edāádāŋ éche ébele' boŋ bad bésōŋtēn mbále. Adē mébēē ne Titēé mēlōmē nyé mó, mó-'aá ālāā nyé mam tēŋgene mē. ²⁷ Nyēmpē nyēēhōb mam tēŋgene mē ayāle nyédé ne mē se á mbooted.

16

¹ “Nlānge nyé nímén mésyāāl ābēl boŋ nyēētímné mbīd. ² Bēbīdēd nyé á ndáb é mekáne. A mbále pónéd ehúé' eche kénzēé awē āwūū nyé āwēmtenēē aá móbenle Dyōb. ³ Bēbēl nímén mam ayāle bēēbīi' é echem Sán bēēbīi-'aá mē. ⁴ Nlāngé nyé nímén mam mésyāāl ābēl boŋ nzé pónéd epedé echē nímén mekan mébenladté, nyēēkamtēn bán menlāá' nyé.

Nsón nīme Edāádāŋ ébenlé

“Menkēnlāá' é nyé nímén mekan á mbooted, ayāle membé ne nyé. ⁵ Boŋ bōob, nkag wēé mod awē alómé mē. Ké nē, nyé modmod nyéesēdtēé mē bánken 'Héé ékagké?' ⁶ Alāa ádé rīlāngé nyé nímén mekan ábélé ndutul elógé nyé á nlém-tē. ⁷ Ne mbále, nlānge nyé nēn mēé, édé mboŋ nēn bán rīke. Ayāle nzé meékīi, né Nwōŋgene éepāá āwēn. Boŋ nzé nkií, mēlōmē nyé mó. ⁸ Ade ápēé, álūmēd bad bé nkōŋsé nēn aá nímab nsōŋtēn nīme bēwánlé tēŋgene abel dé mbéb ne ābēl mekan nīme mēsáá méetāŋgenēé. Bēēsōŋtēnēé-'ē nyāa echē Dyōb ákáadtēé. ⁹ Mmab nsōŋtēn méetāŋgenēé tēŋgene mbéb, ayāle bēedúbpēé mē. ¹⁰ Méetāŋgenēé tēŋgene abel dé mekan nīme mēsáá, ayāle nkag wēé Titēé, nyéenyīn-naá mē ámpē. ¹¹ Méetāŋgenēé tēŋgene nyāa echē Dyōb ákáadtēé, ayāle amaá nkamlēne a nkōŋsé akáad.

¹² “Ndīi nwóó ekud é mekan ālāa nyé boŋ nímé mekan métom nyé áte. ¹³ Boŋ áde Edāádāŋ é mbále épēé, ābēl nyēbīi mbále esyāál. Eehóbēnné echē kunze chēn. Dyam áde bēlāā' é mó dōó áhōbpē, ālāā-'ē nyé mam nīme mébenléd pónéd echē ehúé' á'sō. ¹⁴ Achāgēd échēm edúbé ámīn ayāle kéchéé éche áwógé áwēm chōó mó-'ē ālāā' é nyé. ¹⁵ Kéchéé éche echem Sán áwóó édīi échēm. Nē dōó ákáá boŋ rīhōbē mēé Edāádāŋ étēd kéchéé éche rīhóbé, élāá nyé.”

Ndutul ētīm menyīŋge

¹⁶ Héé Yesue ábádēé aá, “Mwāmpīn nī pónédé nyéenyīnné mē ámpē, mwāmpīn nī pónédé-'ē āmbīd enē nyēēnyīn mē.” ¹⁷ Dōó donge dé bembapēē bēsēdtēé nhóg ne anínī bánken, “Cheé áwēmtēné ahób, ālāa syānē aá, 'Mwāmpīn nī pónédé nyéenyīnné mē ámpē, mwāmpīn nī pónédé-'ē āmbīd e nē nyēēnyīn mē?' Ahób-pē ámpē aá, 'Ayāle nkag wēé Titēé.' ” ¹⁸ Bēmbē bēsēdtē bánken, “Cheé áwēmtēné ahób, ahób aá, 'Mwāmpīn nī pónédé?' Sēēsōŋtēnēé dyam áde áhóbēé.”

¹⁹ Yesue ammad abii aá, béhede mó dyam aseded. Né-óó, anláá bó aá, “Dyam áde nhóbé meé, ‘Mwämpin ní pónde nyéenyinné me ámpē, mwämpin ní pónde-’ε ámbid e nê, nyéenyin me,’ dóo nyésedteé nhóg ne aníní-ye? ²⁰ Ne mbále, nlánge nyé meé, nyééchií, nyélēb-pe, bon nkōnsé méwōg menyinje. Nyéēsudén, bon nímē nsuden métim menyinje. ²¹ Mmwaád awē ahede achyáá abelé ásuden áyāle eche pónde e metake epedé. Bon nzé amaá achyáá abelé awóg menyinje, áyāle moonyon achyáádté á nkōnsé. ²² Nê dóo édíí ne nyé. Nyésudné bōob, bon mēnyin nyēmpē. Ene pónde nímen nlém mélōn ne menyinje, modmod éhēnlé-’áá nyé nímē menyinje akoben. ²³ Ade échē epun épéé, nyéesedédté me dyamdyam. Ne mbále, nlánge nyé nén meé Titée ābē nyé kéchéé échē nyésédté á dīn ádēm.* ²⁴ Kóóne bōob nyéēhēdnēē mó chōmchōm á dīn ádēm. Nyéheden mó, nyéēkūd ābel nén nímen menyinje mélōg mbon.”

Yesue atómé nkōnsé áte

²⁵ Yesue ambád ābē bembapēē aláa aá, “Mbēnlédé ngan aláa nyé ekud é mekan. Pónde ehúé’ échē méebenlédté ngan. Mélāā-’ε nyé mekan tñgenē Titée, nyaa échē nyésōñtēnnē. ²⁶ Echē epun, nyéēhedén mó kéchéé á dīn ádēm. Méetōgēn-naá mó aláa meé áwōngēn nyé, ²⁷ áyāle Titée mwēn adāá nyé. Adāá nyé áyāle nyédāá me, nyédúbpé-’ε bán mbídé áwē. ²⁸ Membíd wēē Titée, nīpē á nkōnsé-te, bōob-pe ntēde nkōnsé, ntime ámbid wēē Titée.”

²⁹ Héē ābē bembapēē béhóbēé bán, “Ehóbe bōob ngáne sēsōñtēnnē, weēbenládté ngan. ³⁰ Sēbíí bōob bán ebíí mekan mésyāāl, éhēdnád-taá bán modmod áseded we dyamdyam. Nén ábelé sēdúbpé bán ebídé wēē Dyōb.” ³¹ Dóo Yesue ákwēntanné bó aá, “Nyédúbpé bōob-ε? ³² Nyénone! Pónde ehúé’, emaa-’ε ape, áde nyépāñtēdté áte. Mod téé atóm mehéle wēē ábídé, nyétēdē mmēmpēn. Bon ké nê, meesaá mmēmpēn, Titée adé ne me. ³³ Nlánge nyé nímén mekan ābel nén nyébē nsañ abé ádē nyédíí ne me. Nyéēkūd metake á nkōnsé-te bon nyéwēd nlém á abum. Ntómé nkōnsé áte.”

17

Yesue akánnédé eche yāl

¹ Ade Yesue amáá nímén mekan mésyāāl ahób, dóo ánóné ámin bon áhōbē aá, “A-Tē, pónde emaa ape. Lúmed bad ehúmé échē awōñ Mwān, ābel nén awōñ Mwān mómpē álúmed ehúmé échōñ. ² Ebágé mó kunze ákamlen moosyāāl, ābel nén ábe bad bésyāāl ábe ebágé mó alongé áde déemaá’. ³ Alongé áde déemaá’ ádíí nén bēbíí we, mmōñ awē edé Dyōb á mbále, ne ábíí Yesu Krístā, awē élómé. ⁴ Mbídté échōñ ehúmé áwed á nkōnsé amad áde nímadé nsōñ níme ebágé me. ⁵ Bōob-pōó a-Sāñ, bídéd échēm ehúmé áwed, wēē mmōñ édíí. Melemlem mé edúbé níme ménwōñgē ne we, nkōnsé rídé ahób bán níbootad.

Yesue akánnédé ābē bembapēē

⁶ “Mbelé bad bé nkōnsé ábe ebágé me bēbíí we. Bébédēē ábōñ, wembē me bó, bēbélé-’ε ngáne ehóbé wēé bēbel. ⁷ Bēbíí bōob bán kéchéé eche ebágé me, ebídé áwōñ. ⁸ Nlángé bó mam mésyāāl níme élangé me wēé rílaa bó, bédúbpé-’ε nímē mam. Bēbíí ne mbále bán áwōñ dóo mbídé, bédúbpé-’ε bán we-éé élómé me. ⁹ Nkānnad bó. Meekānnádté bad bé nkōnsé. Bon nkānnad bad ábe ebágé me, áyāle bédíí ábōñ. ¹⁰ Bad bésyāāl ábe bédé ábēm bédíí

* **16:23** Titée ābē nyé kéchéé échē nyésédté á dīn ádēm: donje á kálag áwóó Nzé nyésédté Titée kéchéé, ābē nyé chó á dīn ádēm.

ábôñ, ábôñ-’ε bésyāāl bédii ábêm, bébítde-’ε échêm ehúmé áwed. ¹¹ Bɔɔb-pɔɔ, mwämpin mí pónde méebáá á nkõjsé-te ámpē. Bõñ bédii bédé á nkõjsé-te. Nhyag áwõñ. Titée awě Asáá, kəá bó á ngíne e ðin ádõñ, ðin áde ébágé mé. Ngíne echě ébágé me ábel nén bébê mod nhóg, melemlem ngáne sóo-’ε ámpē dédii mod nhóg. ¹² Ade núbédé ne bó, menkəá bó á ngíne e ðin ádõñ, ðin áde wēmbéé me.* Nkǎñgé bó, bó mod ké nhóg-ke eebóó’é étōmēé mod awě êmmadté abé bán ábɔá ábel bõñ ébenled ngáne éténlédé á kálag e Dyõb. ¹³ Bɔɔb-pɔɔ, nhyag áwõñ. Nhóbe-’ε nímén mekan ngáne ndii níde á nkõjsé ábel bõñ nímāb menyĩnge mélõn mbon, melemlem ngáne nímēm-me mélóné mbon. ¹⁴ Nlángé bó mam mésyāāl níme élangé me wéé ílāá bó. Bɔɔb-pɔɔ bad bé nkõjsé békóó bó áyāle béesaá bad bé nkõjsé ámpē, melemlem ngáne me ámpē méesaá mod a nkõjsé. ¹⁵ Meehóbéé méé éhúd bó á nkõjsé-te, bõñ nhóbe’ méé ékəá’ bó ábel bõñ Mod e Ebébtéd eébéle’ bó mbéb. ¹⁶ Béesaá bad bé nkõjsé melemlem nēngáne méesaá mod a nkõjsé. ¹⁷ Benléd ehoñ mbále ábel bõñ béhel we abele. Echõñ eyale édé mbále. ¹⁸ Nlómé bó á nkõjsé-te melemlem nēngáne wēmpē wēnlōmmē me á nkõjsé-te. ¹⁹ A etútú échāb membě echem yāl ábele we ábel bõñ bómpē bébe échab yāl ábel bõñ békoñ we abele.

Yesue akánnédé bad abé béedúbé mós bésyāāl

²⁰ “Meekánnádté ábêm bembapεε bēnpēn bõñ nkánnad káõñne bad ábe bédúbpé me áyāle mam níme béwógé áwāb. ²¹ Nkánne’ méé bó moosyāál bébê mod nhóg. A-Tê, bó moosyāál bébê mod nhóg ne sóo, melemlem nēngáne édii ne me, me-’ε mbé ne we. Bébé mod nhóg ábel nén nkõjsé rídube bán we-éé elómé me. ²² Ehúmé éche ébágé me, me-’ε mbagé bó. Mbagé bó ábel bõñ bébê mod nhóg melemlem nēngáne sóo dédii mod nhóg. ²³ Ndé mod nhóg ne bó, we-’ε edé mod nhóg ne me. Nén débēl békõñ mod nhóg abé. Békoñ mod nhóg abé ábel bõñ nkõjsé núbii bán we-éé elómé me, bébii-’ε bán edəá bó melemlem nēngáne édáá me. ²⁴ A-Tê, ebagé me bó, bébê wéé rídii, ábel bõñ bényin echêm ehúmé. Wembě me ehúmé áyāle wendāñ me se á mbooted mé nkõjsé. ²⁵ A-Tê, we-éé ebele mam nímē mészáá. Nkõjsé méebii’é we, bõñ mbii we, áben-ne ámpē bébii bán we-éé elómé me. ²⁶ Mbélé bébii we, mēbēl-le ámpē ábel nén edəñge echě édáá me ébê bó áte, me-’ε ámpē núbê ne bó.”

18

Békóbé Yesue

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Ade Yesue amáá akáne, bɔɔbe ábē bembapεε bēnhidé, béchābē mwă edib a Kidrøn ámin. Nzag embé áhed, bénsōl áwēd-te. ² Judase, ntúré awě Yesue ambii áde abwóg á hõm, áyāle Yesue ne ábē bembapεε bēmmētén aladen áhed. ³ Né-ɔɔ, Judase antómén ehoñ é sánze ne bembəledε bé Ndáb-e-Dyõb ábe beprise bémháá ne Befarisia bēnlōmmē, békē wéé Yesue ábédé. Abē bad bēnchõd e’kag, bēwálé e’trúkāñ ne bwēm é’ nzum. ⁴ Yesue ammad mam mésyāāl níme mébenléd ne mós abii, ké nê, ambidéd yāl áwed, ásēdēd bó aáken, “Nzé nyéhedeé?” ⁵ Bēnkwentén mós bán, “sēhede Yesue, mod a dyad á Nazaret.” Yesue ankwentén bó aá, “Me-éé ndé mós.” Judase ntúré awě Yesue ambé áhed ne ábē bad. ⁶ Ade Yesue áhóbé aá, “Me-éé ndé mós,” bēntimén mbid, bēkwē ásē. ⁷ Hê dɔɔ Yesue ásēdtéé bó ámpē aáken, “Nzé nyéhedeé?” Bēnkwentén bán, “Yesue a dyad á Nazaret.” ⁸ Héé Yesue ákwentanné bó aá, “Nlángé nyé méé, me-éé ndé mós. Né-ɔɔ, nzé nyéhede me, nyétēdē áben bad ábe bédé ne me, békag.” ⁹ Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe ánhõbpē aá, “A-Sāj, átintē e

* **17:12** Menkəá bó á ngíne e ðin áde wēmbéé me: donje a kálag awóó á ngíne e ðin ádõñ ménkəá bad ábē ébágé me.

bad ábe wêmbéé me, meebódeé ké nhóg.” ¹⁰ Simɔn Petro anwálé nkwáté. Héé ádólé míme nkwáté bonj átōmtē, ásēlē etúu é ekáá é mbáá é mbàledé awě prise ambáámbáa. Ane mbàledé abédé dīn bán, Malkuse. ¹¹ Yesue anláá Petro aá, “Timéd nkwáté á abám. Nédē, meetēngeneé metuné míme echem Sáj átíínédé me akud-ε?”

Békééné Yesue wée Anase

¹² Héé échē echonj é sánze ne awáb mod ambáá nchoo ne bembàledé bé bad bé Israel békóbé Yesue béhanj mó. ¹³ Bénsēbē mó akεen wée Anase. Anase abédéé sánj-kálé awě Kaifase awě abédé prise ambáámbáa míme mwě. ¹⁴ Kaifase ne, mó ambě bad bémháá bé Israel elébé aá ébóó bán mod nhóg áwē á nló mí bad bésyāāl.

Petro abáá Yesue á yāl

(Mat 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Simɔn Petro ne mbapεε ampée behídé’áá Yesue. Prise ambáámbáa ambíí ane mbapεε, né-ɔ́ ane mbapεε ansól eyáde éche prise ambáámbáa wée bénsālēnnē Yesue. ¹⁶ Petro pen anlyǎg á mmwε mé e’ké. Dóo ane mbapεε awě prise ambáámbáa ámbīí’é átímé ámbid á mmwε, ákālēn ngəndéε echē enoné’áá mmwε bonj ásōltē Petro á eyáde-tē. ¹⁷ Ene ngəndéε ansédéd Petro aáken “Kíné wémpē weésaá mbapεε nhóg awě ane mod-ε?” Petro ankwentén mó aá, “Aáy, meésaá.” ¹⁸ Bɔɔb-pɔ́, ahéb démbē. Né-ɔ́, bembàledé ábe prise ambáámbáa ne bembàledé bé Ndáb-e-Dyöb bēnkonéd muú bétyéém áhed béwāle’. Petro mómpē ambé áhed, atyéém áwālē muú.

Prise ambáámbáa akáadte Yesue

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Prise ambáámbáa esēdté’áá Yesue tēngene ábē bembapεε ne ádē ayáge. ²⁰ Yesue ankwentén mó aá, “Mam mésyāāl míme nílángé’áá bad nhóbé’áá mó á nhéné. Ayáged ádēm ásyāāl-’ε, ábédé á Ndáb é mekáne ne á Ndáb-e-Dyöb wée bad bé Israel bésyāāl bēladnéé. Meéhóbéé-’ε dyamdyam á kun-tē. ²¹ Che-ō ésedtéé me ámpē. Sedéd bad ábe bēnwōg mam míme nílángé bó. Bébíí mam míme nínhé.” ²² Ade Yesue áhóbé nē, mbàledé nhóg ambǎm mó abén ahób aá, “Chán éhele éhōbē’ nē wée prise ambáámbáa?” ²³ Yesue antimtén mó aá, “Nzé nhóbé dyam áde déetēngene, ehób dó moosyāál áwōg. Bonj nzé édé bán nhóbé dyam áde átēngéné, cheé ékás bonj ébómé me?” ²⁴ Dóo Anase áhóbé aá, békεen Yesue wée Kaifase, prise ambáámbáa. Yesue ambé abé á mehanj.

Petro abáá Yesue á yāl ámpē

(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Bɔɔb-pɔ́, Simɔn Petro ambé atyéém áhed áwālē muú. Héé bad ábe bémhē áhed bésēdtéé mó bán, “Kíné wémpē weésaá mbapεε nhóg awě ane mod-ε?” Petro antánj aá, “Aáy, meésaá.” ²⁶ Mbàledé awě prise ambáámbáa nhóg, mwānyanj móo Petro ánsēnlē etúu, anchágéd ehób ámīn, aláá Petro aá, “Kíné meenyíneé nyúmō á nzag-tē-yε?” ²⁷ Petro antánj ámpē. Abwōg-ábwōg, nchóm a kúb antónj.

Payledé akáadte Yesue

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Bad bé Israel bēnhidnéé Yesue á ndáb wée Kaifase békēen mó á eyáde e nkamlεne ambáá. Nén ábédé epɔg é mbwεmbwε. Bēn bēnkēnsónlé á ndáb-te

ábàn nén béenyínnád mbinde á'sō é' Dyōb * ábel bédyê Ngande e Nnyíme-ámín. ²⁹ Né-ǎǎ, Payledε nkamlεε ambáá a bad bé Roma, ambíd e ebwóg áke atán bó, ásedté bó aáken, “Awusé áhéé nyéhóbé bán anén mod abelé?” ³⁰ Bēnkwentén mó bán, “Nzé anén mod enkēmbé ebébtéd é mod, né séēbagéé mó áwōñ mekáá.” ³¹ Payledε anláá bó aá, “Nyé bēn nyétéd mó, nyébenled mbéndé echēn nyékáad mó.” Héε bad bé Israel bēlāngéé mó bán, “Séewóó'é kunze áwúu mod.” ³² Nén dēmbenléd álóned e'yale ábe Yesue ánhōbpē álúmed nyaa e kwééd eche áwēē. ³³ Payledε ansól á ndáb-te ámpē, áchāg Yesue, ásedéd mó aá, “Wε-εé edé kñ e bad bé Israel-le?” ³⁴ Yesue ankwentén aá, “Mmōñ-εé ehóbe nē ngé bad bēmpēe bóó bēlāngē wε mam á yǎl echēm?” ³⁵ Payledε ankwentén aá, “Ndé mod a Israel-le? Abōñ bad ne beprise bēmbáá bóó bēbágé wε áwēm mekáá. Cheé ébélé?” ³⁶ Yesue ankwentén aá, “Mmēm nkamlε méesaá á nkōñsé wén. Nzé nímēm nkamlε mémē á nkōñsé wén, né ábēm bembōledε bēwǎn, ábel nén bad bēebagé mε á mekáá mé bad bé Israel. Bōñ nímēm nkamlε méesaá mé nkōñsé.” ³⁷ Dóó Payledε ásedtéé mó aá, “Nédē edé kñ-ε?” Yesue ankwentén aá, “Wε-εé ehóbé wεé ndé kñ. Nzōm echē ekáá bōñ béchyáá mε, nīpē á nkōñsé wén, edíi ábíd mbōñ e mbále. Mod ké ahéé awē adé mod a mbále awóglan mε.” ³⁸ Payledε ansedéd mó aá, “Cheé edé mbále?”

Bán Yesue atāngéné awé

(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Ade Payledε amáá mó aseded nén, ambíd á ebwóg ámpē áke atán bad bé Israel, anláá bó aá, “Meekóbnéé anén mod awusé ké ahóg áde méhōbpē méé bēwúu mó. ³⁹ Bōñ nyēwóó elem nén bán, ntāngéné nyé mod a mbwóg nhóg abídted á pónde e Ngande e Nnyíme-ámín. Nyédáá bán mbídted nyé kñ e bad bé Israel-le?” ⁴⁰ Bēnkwentén mó ne e'saad bán, “Aáy! Séēhēdēē mó. Bídtéd sé Barabase.” (Barabase abédé-ε nchíb ambáá.)

19

¹ Dóó Payledε áhóbé aá béke bēbōm Yesue. ² Sánze éntēd ngen é mechǎ bēlón ekóté éche émbē néε ekóté é kñ, bēhē mó chó á nló, bēhé-ε mó mengombe níme méyáge' á yǎl, nímē méwágné mengombe mé kñ. ³ Bésídté'áá mó benben, bēhōbē bán, “A kñ e bad bé Israel, edúbé ébē ne wε.” Bébómé'áá mó kááñne mebén. ⁴ Payledε ambíd á ebwóg ámpē, aláá ábē bad aá, “Nyénōne', mbídtaad nyé mó á ebwóg, ábel nén nyébíi bán, meekóbnéé mó awusé ké ahóg.” ⁵ Né-ǎǎ, Yesue ambíd á ebwóg ne ekóté e mechǎ á nló, megombe nímē méyáge' mó-ε mébé mó á yǎl. Héε Payledε álāngéé bó aá, “Nyénōne' awedé mod-e nén!” ⁶ Ade beprise bēmbáá ne bembōledε bé Ndáb-e-Dyōb bényiné mó, bēmbōté abón bán, “Bomé mó á awóg! Bomé mó á awóg!” Payledε anláá bó aá, “Nyé bēn nyétéd mó, nyébome mó á awóg, áyāle meekóbnéé mó awusé ké ahóg.” ⁷ Abē bad bēntímtén Payledε bán, “Séwóó mbéndé echē ehóbe nén bán atāngéné awé áyāle ahóbé aá módíi Mwǎn a Dyōb.”

⁸ Ade Payledε áwógé nén, mbwóg mēnnabé mó akób. ⁹ Antím ambíd á eyáde-tē ámpē, ásedéd Yesue aá, “Héé ébídé?” Bōñ Yesue enkēnkādēnné mó. ¹⁰ Né-ǎǎ, Payledε anláá mó aá, “Wēhēdēē mε akwentεn-ε? Weebíi' é nén wεé nwóó kunze áhób méé béchene wε, nwōñ-ε kunze áhób méé bēbome wε á awóg-ε?” ¹¹ Yesue ankwentén mó aá, “Weewóó' é kunze ké póg ámín echēm ésebán Dyōb ábágé wε ene kunze. Né-ǎǎ, mod awē abagé mε áwōñ mekáá

* **18:28** Bad bé Israel bēndūbē nén bán nzé mod asólé á ndáb e mod awē eésē mod a Israel, né awógté yǎl mbinde. Ne bó, enén ndín e mod ebágáá mbinde á'sō é' Dyōb epun saámbe. Enén pónde esyáál éhele'aá-se adyé Ngande e Nnyíme-ámín.

abelé mbéb míme rítómténé achab ámín.” ¹² Ade Payledε áwógé nê anhêd nzii átede Yesue, bonj ábê bad bénhē e’saad bán, “Nzé etēdté anén mod né weesaá nsón awē Kaisεε. Kénzée awē ahóbé aá, módē kēn né atāngan Kaisεε.”

¹³ Ade Payledε áwógé nén, ambidén Yesue á ebwóg, ádyēē atii dé nkamlen. Adē hōm wée ándyēé’é béchágé’áá dó bán, Eyáde éche bénábnédé Meláá. A ehób é Hibru béchage bán, Gabata. ¹⁴ Bɔɔb-pɔɔ, nén ábédé á epun é mbonjén é Ngande e Nnyíme-ámín, dyam kəd. Payledε anláá ábê bad bé Israel aá, “Echen kēn chō nén!” ¹⁵ Abê bad bénhē e’saad bán, “Wúú mó! Wúú mó! Bomé mó á awɔg!” Héε Payledε ásedtéé bó aá, “Mbome echen kēn á awɔg-ε?” Bepriε bémbáá bēnkwentén mó bán, “Séewóó’ é kēn empée étōmεé Kaisεε.” ¹⁶ Dóo Payledε ábágé Yesue áwab mekáá ábome mó á awɔg.

Bébómmé Yesue á awɔg

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Né-ɔɔ, bēnhidnéd Yesue. ¹⁷ Yesue mwēn ampém ádē awɔg bootya á dyad-tē ákēn dó hōm áde béchágéé bán, “Hōm dé Ebóngél é Nló,” áde béchágéé á ehób é Hibru bán Golkata. ¹⁸ Ahed-taá bēmbomée mó á awɔg. Bēmbomé bad bébe bémpēe á awɔg áhed, nhóg pəd póg, aníní-’ε pəd eníní, Yesue abé áfinté.

¹⁹ Payledε antél á abámbé aá, “Yesue, mod a dyad á Nazaret, kēn e bad bé Israel,” abádé á awɔg á nló-mín wée Yesue. ²⁰ Wée bēmbomée Yesue á awɔg démbē benben ne Jerusalem. Né-ɔɔ, bad híin bēnlān chōm éche bēntenlé. Chōm éche ántenlé, antel chó á ehób é Hibru, átél é ehób é Latin, ne é ehób é Grikia. ²¹ Bepriε bémbáá bēnlāā Payledε bán, “Wéētēlé wéé ‘Kēn e bad bé Israel,’ tēl wée, ‘Anén mod ahóbé aá, mε-εé ndé kēn e bad bé Israel.’ ” ²² Payledε anláá bó aá, “Chōm éche rítélé mmaá atel.”

²³ Ade sánze émáá Yesue abome á awɔg, bēntēd éche mbóté, békabtéd chó áte monje méniin, bó mod té atéd akab ahóg. Bēntēd káñne mbóté eche béhágkē áte. Ene mbóté bēnkēmbaá’é chó hōmhōm. Embé bootya ámín ápe áse enkēnwóngé mbom. ²⁴ Héε bēlāngéé nhóg ne aníní bán, “Syánē deésālē chó. Désid mbambú ányín mod awē áted chó.” Nén dēmbenléd álóned e’yale ábe é’ténlédé á Kálag e Dyɔb nén bán, “Bēn ne bēn bēnkāb échēm mbóté. Bēnsíd-tε mbambú ákab mímēm nsob.”

Né-ɔɔ, nē dóo échē sánze ēmbenlé. ²⁵ Yesue nyaá, nyaá mwānyan, Maria awē abédé Klopase mwaád ne Maria Magdalene bentyēem benben ne á awɔg áde Yesue. ²⁶ Ade Yesue ányiné nyaá ne mbapεε awē ádáá bétyéémé áhed, anláá nyaá aá, “A-nyan, mwān wε ne.” ²⁷ Héε álāngéé ane mbapεε mómpē aá, “Nyoó ne.” Bootya ene pónde ane mbapεε antéd Yesue nyaá, áfīmēn mó áwē ndáb.

Yesue awédé

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ambid e nē, Yesue annyín aá mekan mésyāāl mémáá. Alóned-tε ngáne éténlédé á Kálag e Dyɔb anhób aá “Píd ekóbé mε.” ²⁹ Kúmbe embé áhed, ebéntéd é mím énlōg áwēd-te. Né-ɔɔ bēntédé kuchá á ebéntéd é mím-tē wē, bésōm á ntōn í ngen e híɔb, béhē mó á nsal. ³⁰ Ade Yesue ámwédé ebéntéd é mím chē, anhób aá, “Emáá.” Héε áwógé nló, awé-’ε.

Bésóó Yesue akonj á aheb

³¹ Bɔɔb-pɔɔ, échē epun ébédé Mbwe mé mbonjén mé mbwe-mé-nkóme-áte. Bad bé Israel-ε béehede’aá bán ndim mbé mbē á awɔg á mbwe-mé-nkóme-áte, tanje ngáne échē epun é nkóme áte étōmtēnnē edúbé abé. Né-ɔɔ bēntān Payledε bán, ábe bó kunze ábóg bad ábe bēbómmé á awɔg mekuu ne áhúd bó á awɔg. ³² Né-ɔɔ, échē sánze ênkē ébóg mekuu míme bad ábe bēmbomée bóɔbe Yesue á awɔg. Bēnsēbē míme nhóg abóg, bēbóg-kε míme aníní. ³³ Bonj

áde bépédé wée Yesue béntān nées áamáá awé. Né-ɔ́, bénkēntɔ́gēnné mó mekuu abóg. ³⁴ Ké nê, sánze póg enson mó akon á aheb. Abwōg-ábwōg mekií ne mendib bémbid. ³⁵ Mod awě annyín nées mímén mekan mébénlédé, abidé mbón, eche mbón edé-’ε mbále. Abíí nén aá, mókale’ mbále, ahóbe-’ε mímén mam ábel nén nyémpē nyédúbe. ³⁶ Mmén mam mébénlédé álóned e’yale ábe é’ténlédé á Kálag e Dyōb nén bán, “Béebógké ehid échē ké ehóg.” ³⁷ Eténlédé á kálag e Dyōb ámpē nén bán, “Bénñn ane awě bésóó akon.”

Bélimmé Yesue

(*Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ambid enê, Josebe awě ambid á dyad á Arimatia, anláá Paylede aá, ábe mó kunze áted ndim míme Yesue. Josebe abédée mbapεε awě Yesue, bon énkēmbidédte yál áwed áyāle abáá’áá bad bé Israel. Paylede ambě mó kunze áted ndim míme Yesue. Né-ɔ́, ankě Yesue ndim atéd. ³⁹ Nikodemuse awě ansébé Yesue akε dé anyín nkúu, bó Joseb bēnkě. Bédēkě anwálé mekúle míme bēnabnadté ndim míme bēbénlé Mía ne Alɔs.* Adē dyōg abédé dyam móom mé kilo meláán ne kilo étáan. ⁴⁰ Béntēd ndim míme Yesue, bēkāān mó mbóm ne míme mekúle. Nén dóo elem é bad bé Israel ábonɔsen ndim émbēē. ⁴¹ Bɔɔb-pɔ́, nzag embé wée bēnwūū’ε Yesue. Son e ekóólé ebédé á nzag-tē wē, échē bēnkēmpaá ndim ké nhóg abane áte. ⁴² Né-ɔ́, ngáne échē epun ebédé mbwe mé mbonɔsén mé mbwe-mé-nkóme áte, ene son-’ε ebé benben, bēmbané Yesue ndim áwēd-te.

20

Yesue apuúde

(*Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ A Sōndé, epɔg é mbwεmbwε, áde ehintén émbēē ébé, Maria Magdalene ankě á son wée bēnlīmēē Yesue. Ade apédé áhed, antán nées bēhúdé aláá áde bēnkālēnnē nsəl ní son. ² Héε átómé mehélé, bon áke atán Simon Petro ne mbapεε ampée awě búmɔ bēbédé. Ane mbapεε abédée mbapεε awě Yesue ándəngé. Dóo Maria álāngεé bó aá, “Bēhúdé Sāngwée ndim á son-tē, séebii-’áa wée bēbánné mó.” ³ Dóo Petro bó ane mbapεε bēhídté bon békāg á son. ⁴ Bó moosyáál bényágté’áá, bon mbapεε aníníí anyəgté’áá tómaa Petro. Né-ɔ́, ansébé ape á son. ⁵ Anwúlén ásē ásad dīd á son-tē, anyín mbóm éche bēnkaánné Yesue, bon enkēnsónlé á son-tē. ⁶ Simone ahúé’áá mó ámbid, apedé-’áá pεén asól-le á son-tē. Antán mbóm éche bēnkaánné Yesue áhed. ⁷ Antán-ne abad áde bēnkaánné Yesue nló. Adē abad déēbédéé hōm ahóg ne mbóm, déndēān áte pεd póg. ⁸ Héε aníníí mbapεε awě ansébé ape á son mómpē ásólé áwēd-te. Annyín ábē bwēm, adúbé-’ε. ⁹ Ké nê, bēnkēnsónjénné chōm éche éténlédé á Kálag e Dyōb nén bán Yesue atəngéné apuu. ¹⁰ Ambid é nê, ábē bεmbapεε bēntīm ámbid á ndáb.

Yesue alúmté Maria Magdalene yāl

(*Mat 28.9-10; Mak 16.9-11*)

¹¹ Bɔɔb-pɔ́ Maria anlyəg á nsəl ní son, áchyεé’. Ade áchyεε’ε nê dóo áwúnlé ásē, bon ásadé dīd á son-tē. ¹² Asad áde ásadé dīd, annyín ángel ébe. Echē ángel énhē e’púpe é’ mbóté, édyεε wée bēnnaádté ndim míme Yesue. Nhóg andyεé á pεd e nló, aníníí-’ε á pεd e mekuu. ¹³ Echē ángel énsədéd Maria bán, “A-mmwaád, cheé échyε’ε?” Anláá bó aá, “Nchyε’ áyāle bétédé ndim míme awem Sāngwée, meebii-’áa wée bēbánné mó.” ¹⁴ Ade áamáá ahób nê, ankunnéd, anyín nées mod átyéémé áhed. Ane mod abédée Yesue bon

* **19:39** Alɔs: Abédée mekúle míme bēbénládtáá ánabned ndim.

enkembíí' é aá Yesue mó adé. ¹⁵ Yesue asedéd mó aá, “A-mmwaád, cheé échye' é? Nzéé éhédeé?” Maria anwémten aá mod awě abele nsón á nzag-tê wê mó adé. Né-òó, anláá mó aá, “A-sán, nzé wε-εé etédé mó ndim, eláá με wée ébánné, âbel bon ríke rítéd mó.” ¹⁶ Héε Yesue áchəgέé mó aá, “A-Maria!” Dóo Maria ákúnné yǎl áwē bon áhóbé á ehób é Hibru aá, “Rabóni!” (awě adé nén bán, “Meléede”). ¹⁷ Yesue anláá mó aá, “Weésitán με, áyāle meétíméé ámbíd wée Titée. Bon kǎg wée ábēm bembapεε, ábēm baányan, éláa bó wεé, ntime' ámbíd wée echem Sán, awě adé káǎne echen Sán. Mó adé Dyǒb ádēm, abé-'ε ádēn.” ¹⁸ Né-òó, Maria Magdalene ankě, aláá bembapεε aá, mónyīnē Sǎngwée. Anláá-'ε bó mam mésyāāl nīme alǎngé mó.

Yesue alúmté ábē bembapεε yǎl
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Echē epun é Sǎndé chēn, ngukél, bembapεε ábe Yesue bēnladén áte á ndáb-te bēpēn-ne ekob áyāle bēbáá'áá bad bé Israel. Yesue ampě, atyéém átíntē echáb, aláá bó aá, “Nsan mbê ne nyé.” ²⁰ Ade áamáá ahób nê, anlúméd bó nīmē mekáá, alúméd-te bó aheb. Bembapεε bēbédé menyīnge bwāmbwam ányīn Sǎngwée. ²¹ Dóo Yesue álǎngéé bó ámpē aá, “Nsan mbê ne nyé. Ngáne Titée álómé με, melemem nê dóo mémpē rílóméé nyé.” ²² Ade áamáá ahób nê, anhébé bó pemε, aláá-'ε bó aá, “Nyékob Edǎǎdǎn éche Esáá. ²³ Kénzée awě nyélágséné mbéb, né nīme mbéb ríkudé alagsen. Kénzée-'ε awě nyéelagsénéé nīmē mbéb, né méekudéé alagsen.”

Yesue alúmté Tǎmase yǎl

²⁴ Tǎmase mbapεε nhóg átíntē e bembapεε dyōm ne bébe ábe Yesue, awě béchágé'áá bán Nhéd, enkembáá ne baáb áde Yesue ápédé. ²⁵ Né-òó, áde ahúú baáb bēnlāá mó bán, “Sēnyīné Sǎngwée.” Bon anláá bó aá, “Esebán rínyīné meban nīme bēmboméé mó tǎne á mekáá bon rísōm-me e'mii á meban-tē áwed, mbíd-te ekáá áwē aheb, méedúbéé mbéd.”

²⁶ Ámbíd e e'pun waam, bembapεε bēnladén áte á ndáb-te ámpē. Tǎmase mómpē ámbé áhed. Bēmpēn e'kob, bon Yesue ampě, atyéém átíntē echáb. Anláá bó aá, “Nsan mbê ne nyé.” ²⁷ Héε álǎngéé Tǎmase aá, “Sōm e'mii á meban hén. Nǎné' με mekáá, éhyene-'ε ekáá, ébid με chó á aheb. Sóg mod abé awě eedúbpé', dúbé!” ²⁸ Tǎmase ankwentén mó aá, “A-Sáá awēm, a-Dyǒb ádēm.” ²⁹ Yesue anláá mó aá, “Saá áyāle ényīné με dóo édúbpé-yε? Nnam ne bad ábe béenyīne bon kénê, bédúbe.”

Nzəm echě ekáá bon bétélé' enén kálag

³⁰ Yesue amběl ekud é menyáké émpēe éche ábē bembapεε bēmbēē ásē éche béeteléé á kálag-tē wén. ³¹ Bon nīmén mésyāāl méténlédé ábel nén nyédúbe* bán, Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté, Mwǎn a Dyǒb. Nzé nyédúbpé-'ε mó, né nyékudé alongé áde déemaá' á dīn áde.

21

Yesue alúmté ábē bembapεε yǎl ámpē

¹ Ámbíd e nīmén mésyāāl, anlúméd ábē bembapεε yǎl ámpē á nkin mé edib é Tiberia. Nyaa echě ánlūmédtē bó yǎl ebédéé nén, ² epun ehóg Simōn Petro, Tǎmase (awě béchágé'áá Nhéd), Nataniεε (awě ámbíd á dyad á Kana á mbwóg e Galilia), bán ábe Zebediε, ne bembapεε ábe Yesue bēmpēe bébe, bēnladén hōm ahóg. ³ Héε Simōn Petro álǎngéé bó aá, “Nkag súu akób.” Bēntimten mó

* **20:31** Nyédúbe; donge á Kálag dé e'só awóó nyébē nyédúbe.

bán, “Sémpē séēhíd wε.” Né-ɔ́, bēnhidé béke bésól á bǎle-tê. Bon mímê nkuu rísyā́l bēnkēnkóbpé chǒmchǒm.

⁴ Ade bīn é’bóótédé akéle, Yesue antyéém á nkin mé edib. Bon ábē bembapεε bēnkēmbíí’é bán mó adé. ⁵ Dóo Yesue ásedtεé bó aá, “A-běd, nyéēkōbēē chǒmchǒm-ε?” Bēnkwentén mó bán, “Aáy, séēkōbēē.” ⁶ Anláá bó aá, “Nyébwēm mbínzé á pεd e ekáá é mbáá é bǎle, nyéēkōb.” Né-ɔ́, bēmbwēm mbínzé ene pεd. Bēnkēnhenlé ene mbínzé adol áyāle síu émbē áwēd-te bwámbwam. ⁷ Dóo mbapεε awě Yesue ándəŋgé áhóbεé aá, “Sáŋgwéé mó adé!” Awóg áde Simōn Petro áwógé bán, Sáŋgwéé mó adé, anhé megombe á yǎl (áyāle anhūd bwēm á yǎl). Dóo áhébé á edib-te. ⁸ Bon ábíníí bembapεε bēmpě á nkin á bǎle-tê, bédolé mbínzé. Ene mbínzé enlón ne síu. Wéε bēmbídēnnē bǎle ápe á nkin dénkēnchabpé, ábédé dyam mbwókεl e méta póg. ⁹ Ade bépédé á nkin bēntān muú mé mekāŋled. Síu ébédé áwed ámīn ne ewele. ¹⁰ Yesue anláá bó aá, “Nyéhyεene’ donje á síu áde nyékóbé bōob.” ¹¹ Né-ɔ́, Simōn Petro ansól á bǎle-tê, ádol ene mbínzé á nkin. Síu émbáá énlón ene mbínzé áte. Ebédé mbwókεl móom métaan ne éláán. Kénéε eché síu émbuú’é áte, ene mbínzé enkēnsaléé. ¹² Yesue anláá bó aá, “Nyéhyε nyédyé ndyééd.” Abē bembapεε bó modmod enkēnchu’é mó aseded aáken, “Nzé-módé édíí?” Bēmbīí bán, Sáŋgwéé mó adé. ¹³ Dóo Yesue átédé ewele bon ábagé bó. Ambēl melelem ne síu. ¹⁴ Nén ábédé ngen eché élónténé éláán, eché Yesue álúmté ábē bembapεε yǎl á pónde eché ámáá apuu.

Yesue asēdté Petro ké adáá mó

¹⁵ Ade bémáá ndyééd adyé, Yesue asedéd Simōn Petro aá, “A-Simōn, mwān a Jōn, edáá me tómaa ábén bembapεε-yε?” Simōne ankwentén aá, “Eε, a-Sáj, ebíí wεé ndáá wε.” Yesue anláá mó aá, “Təgén ábēm bán bé rídyəŋ mí mbód.” ¹⁶ Yesue ansedéd mó ngen éche élónténé ébe aá, “A-Simōn, mwān a Jōn, edáá me-yε?” Petro antimtén mó aá, “Eε, a-Sáj, ebíí wě ndáá wε.” Yesue anláá mó aá, “Təgén mímēm rídyəŋ mí mbód.” ¹⁷ Yesue asedéd mó ngen eché élónténé éláán aá, “A-Simōn, Mwān é Jōn edáá me-yε?” Yǎl enhóó Petro áte áde Yesue ásēdté mó ngen eché élónténé éláán aáken, “Edáá me-yε?” Né-ɔ́, anláá Yesue aá, “A-Sáj, ebíí mam mésyā́l. Ebíí wεé ndáá wε.” Yesue anláá mó aá “Təgén mímēm rídyəŋ mí mbód. ¹⁸ Ne mbále, nlāŋge wε nén meé, áde ébédé etum, mmōn epúdé’áá abad, ékäg-ke kéhéé wéε édáá. Bon áde wéchunné wēsād mekáá, mod ampée awáád wε abad, ákēēn-ne wε wéε wéedəá’é akε.” ¹⁹ (Yesue anhób nê álúmed nyaa e kwééd eché Petro áwεε, álúmed ehúmé é Dyób.) Ambíd e nê dóo Yesue álāŋgεé mó aá, “Hídé me.”

Yesue ne mbapεε awě ádáá

²⁰ Dóo Petro ánóné ámbíd bon ányīnē’ nées mbapεε ampée áhídeé bó. Ane mbapεε abédéε mbapεε awě Yesue ándəŋgé. Móo andyéé Yesue á akéb á pónde éche bedyágé’áá ndyééd ngukél, bon ásedéd Yesue aá ken, nzé-módé ášōm mó. ²¹ Anyín áde Petro ányíné-’aá mó, anhób aá, “A-Sáj, chán-náa anén mod?” ²² Yesue ankwentén mó aá, “Nzé nhede meé ábē á alongé káəŋne pónde eché mépéé, chán nê ánóné wε? Hídé me.” ²³ Né-ɔ́, énkānléd átínté e bad ábe bēhídé’áá Yesue hōm ásyā́l nén bán ane mbapεε éewáá, kénéε Yesue énkēnhóbpé aá, éewáá. Anhób dásō aá, “Nzé nhede meé ábē á alongé káəŋne pónde eché mépéé, chán nê ánóné wε?”

²⁴ Ane mbapεε mó abíde mbónj áyāl e mímén mekan, mó-’aá atelé mó ásē. Debíí-’ε bán, kéchéé eché áhóbé édé mbále.

Asóg á kálag eché Jone

²⁵ Ekud é mam émpēe édé éche Yesue ábélé. Nzé bēnhōb bán bétele' mésyāēl ásē, ahóg ámbīd e ádíńí, nwēmtan mēé né nkōŋsé méekwogké échē kálag ahé áte.

Kálag e Mbɛltéd níme bembapɛɛ bé nlómag Ndibned ní kálag

Mod awe atelé kálag e Lukase mó atelé-’ε kálag e Mbɛltéd. Mekan níme enén kálag mékoo’é alúmed áte médií áláa bad ngáne Edəádəŋ éche Esáá énwōŋgēnnē bad ábe behídé’áá Yesue ákal nkalaŋ ní bwâm tâŋgene Yesue á Jerusalem, á mbwóg é Judeya ne Samaria ne á mesóg mé nkōŋsé. Elúmté ngáne adúbe á bad bé Krísto ábédé áloned chóm éche bad bé Israel béndübē. Enén kálag elúmté ngáne adúbe á bad bé Krísto ábóótédé á Jerusalem ámbid e mpume níme Krístəə ne ngáne ákíí mebwóg mémpēe. Atón áde áde etógnén áde enén kálag élúmtéé ámpē ádíí nsón níme Edəádəŋ éche Esáá ébɛɛé. Empē ne ngíne ámín e bad ábe bédúbpé á mbwε ní Pentekəs.

Nkabtéd ní kálag

Abonŋsen bad ábe békale nkalaŋ ní bwâm 1.1-26

a. Póle e asóg eche Yesue ne ábē Bembapɛɛ 1.1-14

b. Mod awē atédé Judase échē etál nēŋgáne mbapɛɛ 1.15-26

Nkalaŋ níme Yesue níkálté á Jerusalem 2.1-8.3

Nkalaŋ níme Yesue níkálté á Judeya ne á Samaria 8.4-12.25

Nsón níme Paale 13.1-28.31

a. Eke é’só áke dé abel nsón 13.1-14.28

b. Mbom níme bembapɛɛ bé nlómag ne belyáged bé mwembé á Jerusalem 15.1-35

c. Meke níme mélónténé mébe áke dé abel nsón 15.36-18.22

d. Meke níme mélónténé méláán áke dé abel nsón 18.23-21.6

e. Paale áde á mbwóg á Jerusalem, á Kaisaria ne á Roma 21.17-28.31

Titée Dyóbe ad mólōm

Edəádəŋ éche Esáá

¹ A-Tiofilos, mod a edúbé, á kálag echē ísébpe atel, mentél mekan ásē níme Yesue ámbenlé ne níme áyágté’áá bad. Ámbēl nímén mekan bootya á pónde echē ámbóótédte níme nsón, ² káŋŋe, á pónde eche Dyóbe dēmbenlé boŋ ápūmé. Byánán ápumé, ámbenléd ngíne e Edəádəŋ éche Esáá, áláa bad ábe ámpwédte nēŋgáne ábē bembapɛɛ bé nlómag mekan níme bétāŋgéné abel. ³ Bootya áde Yesue áwédé, ápe móom mé e’pun méniin, anlúmed ábē bembapɛɛ bé nlómag yāl ngen ne ngen, álúmed nén áá ne mbále módē á alongé. Bényínnáá mó díđ ákanlé-’ε bó tâŋgene nkamlɛn ní Dyóbe. ⁴ Pónde póg áde bóɔbɔ bédyáŋkē ndyééd, ansím bó etúu áte aláá bó áá, “Nyééhídtē á dyad á Jerusalem. Nyésine’ nde echē Titée awēm áláŋgé nyé áá mólōbē áá mólōbē nyé. Ene nde chóó ménlāá’ é nyé. ⁵ Jōne adūsánnáá bad ne mendib, boŋ ámbid e nguse e e’pun bóɔb, bédusén nyé ne Edəádəŋ éche Esáá.”

Yesue apūmmé

(Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁶ Pónde póg bembapɛɛ bé nlómag bóɔbe Yesue bēnladén hóm ahóg. Héε bésédteé mó bánken, “A-Sán, láá sé. Mmén mesú dōó wébenlé boŋ bad bé Israel bēwōŋ ngíne ámpē ákamlɛn echab yāl-ε?” ⁷ Héε Yesue átimtanné bó áá, “Titée mó abenlad eche ngíne átti pónde ne mekag níme kéchéé ébenlédté. Nyéewóó’ é kunze ábíí pónde eche nímén mekan mébenlédté. ⁸ Boŋ áde Edəádəŋ éche Esáá épíí’ é nyé nyéékūd ngíne, hé-’áá nyékanléé bad mekan

níme nyényíné tângene me á dyad á Jerusalem, á mbwóg é Judeya, ne e Samaria ésyā́l kááh nyépē á metóngé mé nkǒhsé mésyā́l.”⁹ Yesue amaá-’áá bó aláa nê, dǒo Dyǒb ábélé bon ápūmē ámīn. Ade bédii bēnǎnēé mó nê, mbag énkūtēn mó, bēnkēnyín-naá mó ámpē.¹⁰ Bembapēé bēmbē bētānē mīd áte bēnǎnē’ ngāne Yesue ákagké ámīn, dǒo bad bēbe ábe bēhédé mbóté éche épúbe’ bēbídé tǎléd, bētyéém bó á nkǎg.¹¹ Hēé ábē bad bēbe bēsēdtēé bó bánken “A-bad bé Galilia, cheé nyétyéémé hén, nyénǎnēé ámīn? Anén Yesue awě Dyǒb ábélé bon áhídē átíntē echên, ápūmē ámīn, átim ámbíd melemlem ngāne nyényíné akag ámīn.”

Matiasé atédé etál éche Judasé

¹² Hēé bembapēé bé nlomag bēhídté á Ekone é Menzab, bétim ámbíd á Jerusalem. Echē eke ébédé dyam eped é Máyl ehóg.¹³ Ade bésólé á dyad-tē, bēnkě bésól á ton eche bēdyéé’áá áte. Ene ton ebédé á esón é ndáb éche édé ámīn. Ábē bembapēé bé nlomag bēbédéé Petro, Jǎne, Jemse ne Andreyá, Filibe ne Tǎmasé, Batolomyo ne Matyo, Jemse, mwǎn awe Alfǎse ne Simǎne awě anwón kán e alon, ne Judasé mwǎn awě Jemse.¹⁴ Ábén bembapēé bēyógké’áá aladen áte hǒm ahóg ákáne nchoo ne bebaád, María, Yesue nyaa, ne Yesue baányan.

¹⁵ Mmē mesú mēn, bad ábe bēndūbē Yesue bēnladén áte. Bēbédé dyam mbwókel ne móom mé bad mébe. Hēé Petro átyéémé ámīn átíntē echáb bon áhǎbē aá,¹⁶ “A-baányan, mekan níme méténlédé á kálag e Dyǒb métángéné alón. Edǎádǎn éche Esáá énhǎb á’sǎ é pǎndé á nsal níme Dabidé tângene Judasé awě antómén bad ábe bēnkě Yesue akób.¹⁷ Judasé abédé nhóg átíntē e syánē. Yesue ampwěd mó ábel nímén nsón melemlem nēngāne ámpwēdté syánē.¹⁸ (Mǎné níme ánkudté áyāle ebébtéd éche ámbenlé, anchanén mó etúú. A etúú-te wē dēn-naá ánsongé dúu, awé-’ε, abum ákán mó, mmii níbíd-te mó áwed.¹⁹ Bad bésyā́l á Jerusalem bēnwǒg ádén akan, né-ǎǎ bēnchǎg áde hǒm áwab ehób-te bán Akeldama, nédē, ‘Ndǎǎb e mekií.’) ”²⁰ Petro ambád ahób aá, “Nén ábénlédé ngāne éténlédé a kálag e ngǎse é Dyǒb nén bán, ‘Ade hǒm átim e’bwógen modmod eelóó’ áhed.’ Eténlédé-’ε nén bán, ‘Mod ampée átéd eche etál é nsón.’

²¹ “Né-ǎǎ, éhedne’ nén bán dépwēd mod nhóg. Ane mod atángéné abé mod awě abágáá ne syánē pǎndé esyā́l eche echéd Sǎn Yesue ne syánē dékágé’áá mebwóg ne mebwóg,²² bootyaa á pǎndé echě Jǎne ádúsánnáá bad ápe á pǎndé echě Dyǒb dēmbenlé bon Yesue ápūmē. Mǎmpē atángéné abé mod awě ambé mbón áde Yesue ámpuú’é.”

²³ Hē dǒo bēpwédé bad bēbe, Josebe awě bēpwántánnáá bán Basabase (béchágé’áá mǎmpē bán Justusé) bó Matiasé.²⁴ Dǒo békánnēé bán, “A-Sǎn ebíi mod asyā́l nlém áte. Lúméd sé mod awě épwédé átíntē e ábén bad bēbe,²⁵ átéd etál nēe mod a nlomag, éche Judasé átédte bon mwēn átimé’ éche eped éche ébonédé mó.”²⁶ Né-ǎǎ, bēnsíd mbambú álúmed bó mod awě bēpwēdté. Dǒo mbambú élúmté bó ápwēd Matiasé. Né-ǎǎ, bēmbād Matiasé á mesongé mé bembapēé bé nlomag ábíníi dyóm ne nhóg.

2

Epe éche Edǎádǎn éche Esáá

¹ Ade ngande e Pentekos épédé, bad ábe bédúbpé Krīstəə bésyāāl bēnladén áte hōm ahóg. * ² Abwōg-ábwōg esaád émbid ámin. Ebédé néε ekukud é ngine éche étóme'. Echē esaád énlōn ene ndáb esyāál áte echē ábē bad ábe bédúbpé bēmbēé áte. ³ Hē dōo bényíné bwēm nēngáne muú nímé nwágné néε e'chém rítyéémé mod-téé á nló-mín. ⁴ Edəádəŋ éche Esáá êmpií bó moosyāál, mod-téé ábootéd mehób mé bad bēmpēe ahób nímé béesebpēé ayáge. Edəádəŋ chōo élyágté'áá bó áhób kéchéé éche bēhóbé'áá.

⁵ Enén pónDé bad bé Israel ábe békánnáá Dyōb bēbédé á Jerusalem. Abén bad bēmbid mebwóg ne mebwóg á nkōŋsé. ⁶ Awóg áde bēwógé échén esaád, ndun e mod enladén áte wéε ábē bad ábe bédúbpé bēbédé. Yāl enkóm bó áte bwāmbwam áyāle ngáne bad ábe bédúbpé bēhóbé'áá ábíníí bad bó mod-téé ácheme' échē ehób. ⁷ Ne nkōmtēn ní yāl áte, bēnsédéd bán, “Kíné saá á mbwóg e Galilia ábén bad bésyāāl bēbídé-yε? ⁸ Chán-nō ébēnlédé boŋ syāā mod-téé áwōgē' ngáne bēhóbéé éche ehób. ⁹ Atíntē e syánē, baahóg bēbídé á meloŋ mé Patia, Media ne Elam; meloŋ mé Mesopotemia, Judeya ne Kapadosia; meloŋ mé Ponto ne mé Esia, ¹⁰ meloŋ mé Frigia ne Pamfília, aloŋ á Egipto ne mebwóg mé aloŋ á Libia, bēnbēn ne Sirine syánē bad behóg debídé á dyad á Roma. ¹¹ Atíntē e ábén bad bésyāāl doŋge achyáádté ne bad bé Israel, ábíníí-ε bad ábe béesé bad bé Israel ábe bēhíde' adúbe á bad bé Israel. Syánē bad behóg debídé á aloŋ á Kret ne á aloŋ dé Arebia boŋ kénē, syánē mod téé awóge ngáne bēhóbéé áwe ehób-te ndale é mekan éche Dyōb ábélé.” ¹² Yāl enkóm bó áte bényāg-ke bwāmbwam, bésēdté nhóg ne aníníí bánken, “Chán nén ádíí-yē?” ¹³ Kénē, doŋge á bad bēwélé'áá bad ábe bédúbpé, bēhóbē bán bémáá mīm amwé.

Póle eche Petro

¹⁴ Héε Petro átyéémé ámin átíntē e ábíníí bembapεε bé nlomag dyōm ne nhóg, áchāgtē ehób, álāngē ndun e mod echē embé áhed áá, “A-baányan bē Israel ne nyé baásyāāl ábe nyēdyεε á Jerusalem, nyélám metúu rílaa nyé ngáne nén ádíí. ¹⁵ Abén bad béemwédeé mīm ngáne nyéwēmtanné. Bīn é'díí bōob ngāŋ abog é mbwεmbwε ngēn. ¹⁶ Boŋ nén ábēnlédé ntíined ne e'yale ábe nkal é edəádəŋ Joel ánhōbpē áá,

¹⁷ Dyōb áhóbé nén áá,

‘Á e'pun bé asóg,

mēlōm échēm Edəádəŋ éche Esáá épīi moosyāál.

Abén bán bé bebaád ne bé baachóm bēhóbē mam míme mébēnléd á'sō é pónDé.

Echén kódebad ényīnē ndóg éche éhúú ne mε,

ábēn bechun bé bad-te bēnaŋgé nló.

¹⁸ Nē dēn-εé mébēnlé.

Mēlōm échēm Edəádəŋ nímé mesú, épīi ké ábēm bembəledε, bebaád ne baachóm,

boŋ bēhóbē mam míme ríhúú ne mε, míme mébēnléd á'sō é' pónDé.

¹⁹ Mēlūmēd menyáké ádyōb

nlúmed-te e'chemléd á nkōŋsé.

Mekií mésyógé, muú ríchodēn, mwěntud-te mbíde'.

²⁰ Etondeε ákwε ehíntén,

ngōn-ne éyag néε mekií.

Mmén mekan mébēnléd epun embáá é ehúmé é Sāngú édēhób bán épag.

* **2:1** Nzé móom mé e'pun métáan méntōm ámbid e ngande e Nnyíme-ámin dōo enén ngande ébágáá. Echē epun chōo bad bé Israel bēdyágé'áá ngande e mpád ní bwēm.

21 Ene pón dé kénzée awě akwɛnténé aá Yesue adé mó Sán gwée áküd e'soóson.'

22 Petro ambád ámpē aá, "A-bad bé Israel, nyélám metúu nyéwòglɛn chòm éche níhɛdɛé ahób. Dyõb dɛmbɛl Yesue mod a Nazaret ábɛl ndàle é mekan mé menyáké ne e'chemléd álúmed nyé nén aá mó mwɛn-nɛé mólómé mó. Nyébɛn nyébíí nê bwám áyāle nén áfinté echɛn dɔɔ nê dɛmbɛnlédte. 23 Dyõb dɛmmad abíí, ámād-te atíí nén aá nyéewúu Yesue abɛ áde nyɛmbɛ mó á mekáá mé bad bé ekɔyí, bon bɛbómé-'ɛ mó á awɔg. 24 Bon kénê, Dyõb dɛmpuúd mó, ahúd mó á metuné mé kwééd, áyāle kwééd eéhele'aá-sɛ éhan mó. 25 Dabidɛ anhób tɛngɛne mó aá,

'Nnyíné'aá Sán gwée áwɛm á'sō-te pón dé ésyāal.

Adé mé á ekáá émbáá, né-ɔɔ, meétāgɛɛ áte.

26 Nê ábélé nlóné ne menyɛnge nkale-'ɛ póle ne menyɛnge mésyāal.

Echem yāl-le ámpē éwālɛ e'lyóg bé nlém abé áde ndíí á alongé.

27 Áyāle wéemwaa-sɛ edáádɛn échɛm émāānɛd á mbwóg e kwééd, wéemwaa-'ɛ wě ndim níme awóh mbɛledɛ níbɔɔ á son-tê.

28 Elúmté mɛ menzii níme nípɛne' alongé, abé áde wébɛɛ-'ɛ mɛ á akéb mɛbɛ menyɛnge.'

29 Petro ambád ámpē aá, "A-baányan, nlánge nyé ne aláa dɛn nén mɛé Dabidɛ awesyánɛ sáá ambáá, anwé. Bénlímé mó, echɛ son edé-'ɛ hén kááhne chii. 30 Dabidɛ abédéɛ nkal é'dáádɛn, ambíí-'ɛ chòm éche Dyõb dénhɔbpɛ aá móɔbɛ mó. Dyõb démmwɛ melɛ nén aá móɔtɛd mwán á mbyaa níme Dabidɛ móbɛl mó kɛh melemlem nɛngáne Dabidɛ ámbɛɛ kɛh. 31 Dabidɛ ammád anyín á'sō é' pón dé, dyam áde Dyõb débɛnlé, né-ɔɔ, anhób mam tɛngɛne mpuu níme Ane-awě-Béwógté. Anhób aá,

'Dyõb dénkɛmmwaa aá ámaaned á mbwóg e kwééd, ndim ménkɛmbɔɔ-aá mó á son-tê.'

32 Ane Yesue mó-'aá Dyõb ápuúdté, sé moosyáal sɛdɛ-'ɛ mbón bán apuúdé.

33 Dyõb ábágé mó atíí dé edúbé áwe ekáá émbáá. Abagé-'ɛ mó Edáádɛn éche Esáá éche ánhɔbpɛ aá móɔbɛ mó. Yesue mó-'ɛ ábágé sé échɛ Edáádɛn, chɔ-'aá ékáá bon nyényínɛ', nyéwógɛ-'ɛ kéchéé échɛ ébɛnlad chii. 34 Debíí nén bán Dabidɛ enkɛmpumɛé, bon kénê anhób aá,

'Sán Dyõbɛ anláá awem Sán gwée aá,

Dyɛé áwɛm ekáá embáá,

35 kááhne á pón dé echɛ mébɛnlé bon ékɔgtɛd ábɔh bad bé ekɔyí ámín ne mekuu.'

36 Petro ambád ahób aá, "Né-ɔɔ, nyé bad bé Israel bɛsyāal nyékon abíí nén bán anén Yesue awě nyébómme á awɔg mwɛn-naá Dyõb dɛmbɛnlé ábɛ Sán gwée mó-'aá adé Ane-awě-Béwógté."

37 Awóg áde ábɛ bad béwógé póle eche Petro, entagéd bó á mewɛmtɛn-tê bwámbwam. Héɛ bɛsɛdtɛé Petro ne abíníí bembapɛɛ bé nlómag bánken, "A-baányan, cheé-ɔ sɛtánjɛné abɛl?"

38 Petro antimén bó aá, "Nyémod-téé nyétimɛn Dyõb, nyétɛde alongé dé mbéb bon nyékud edusɛn á dín áde Yesu Krístəə, ábɛl nén Dyõb álagsɛn nyé mbéb Dyõb débɛ-'ɛ nyé echɛ ndɛ, Edáádɛn éche Esáá. 39 Nyébíí nén bán chòm eche Dyõb áhóbɛ aá móɔbɛ nyé édíí áyāl echɛn ne ábɛn bán ébɛ-'ɛ ké áyāl e bad ábɛ bédé nchabnede. Edé ne moosyáal awě Sán gwée ádɛd Dyõb, áchɛnlé ábɛ ne mó."

40 Petro anléb bó, aláá-'ɛ bó mekan mémpɛɛ híin. Ansím bó etúu áte ahób aá, "Mod-téé áson ádɛ alongé, ésebɛ nê, né Dyõb dékɔgsɛn nyé melemlem ngáne ákɔgsɛnnɛ enén nyonjɛl e ebɛbted." 41 Bad híin bɛndúbɛ dyam áde Petro

ánhōbpē bédusén-ne bó. Mmê mbwε mesongé mé bad níme mémbād ámīn e bad ábe béndūbē, mébédé dya m e'kálé é'láán. ⁴²Bêmbané nlém áyáge mekan níme bembapεε bé nlomag béyágté'áá bó, bébé-'ε nlatén ne bad ábe bédúbpé Krístə. Bóōbōó békānnē', bédyāg-ke ndyééd hōm ahóg.

Nlatén ní bad ábe bédúbpé

⁴³Bembapεε bé nlomag bébélé'áá menyáké, bélūmtē-'ε e'chemléd hiin. Kénzée awě annyín antágé nsəl áte. ⁴⁴Bad bésyāāl ábe béndūbē Yesue bém̄bē békεεne' nlatén á'sō. Chōm-té-'ε éche mod ánwōngē ébédé é moosyāāl. ⁴⁵Bésómáá-'áá bwēm, békāb ne mod-té ngáne ántōgnēnnē. ⁴⁶Béyógké'áá aladen hōm ahóg epun-té á Ndáb-e-Dyōb ákáne. Bédyágé'áá ndyééd hōm ahóg áwāb mendáb ne nlém nhóg ne menyīnge mésyāāl. ⁴⁷Békéné'áá Dyōb, bad bésyāāl bēwóon-ne bó nlém ní bwām. Epun-té-'ε Dyōb ábádáá bad ábe békúdé e'sóosoj ámīn e mesongé mé bad ábe bédúbpé.

3

Petro achōjté mod awě awédé epεd

¹Mbwε nhóg Petro bó Jōn békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. Nén ábédé á ngān éláán é mūte, pónde echě bad béyógké'áá akε á mekáne. ²Mod nhóg mó-'ε ambé á mmwε mé eyáde é Ndáb-e-Dyōb. Béchágé'áá nímmē mmwε bán, Mmwε níme Mbóó. Ane mod anwé epεd se áde béchyáá mó. Epun-té bépémé'áá mó, bébānē mó á mmwε hē, áchōmē mōné wéε bad ábe békágé'áá á Ndáb-e-Dyōb. ³Anyín áde ányíné Petro bó Jōn bésóle' á Ndáb-e-Dyōb-te, anchóm bó ndε. ⁴Dóó bēnōnéé mó chóóh, boj Petro áhōbē aá, “Nōné' sé!” ⁵Héε ane mod ánóné bó ne mewēmtēn nén aá móókūd chōm áwāb. ⁶Dóó Petro áhóbéé aá, “Meewóó'ε mōné ké nhóg boj chōm éche níwóó chóó mébéé wε. A dīn áde Yesu Krístə a Nazaret, hidé ásē, ékag!” ⁷Dóó Petro áchōngé ane mod ekáá émbáá, boj áwōngān mó átyéem ámīn. Abwōg-ábwōg mekuu ne mekóge nímmē ane mod ménwēdned. ⁸Anhēb, atyéem ámīn, ábootéd-te akε. Ansól á Ndáb-e-Dyōb ne Petro bó Jōn, ákag, áhebé' ámīn, ábagé-'ε Dyōb mekenag. ⁹Bad bésyāāl ábe bédédé áhed bényīn néε ákagké ákēmtē-'ε Dyōb. ¹⁰Bēnchem mó bán mó abédé mod awě adyéé'áá á Mmwε níme Mbóó ní Ndáb-e-Dyōb áchōmē bwēm. Yāl enkóm bó áte, bébé-'ε menyáké ne dya m áde ábēnlédé ne mó.

Póle eche Petro áhóbé á Ndáb-e-Dyōb

¹¹Yāl enkóm bad bésyāāl áte ábe bém̄bē á Ndáb-e-Dyōb. Né-óó bēnnyāgéd béke bétán Petro bó Jōn á abebpé á Ndáb-e-Dyōb áde béchágé'áá bán Abebpé áde Solomonε. Ene pónde ane mod awě Petro bó Jōn bēnchoódté, ambé áhídé bó. ¹²Ade Petro ányíné ábē bad, anláá bó aá, “A-bānned bé Israel, cheé ékáá boj nén ákōmtē' nyé yāl áte? Chán-nō nyénōnéé sé nē? Nyēwēmtan nén bán échēd ngīne chēn, ké'ε asāj áde sésáá á'sō é' Dyōb dóó ákáá boj sébel anén mod ábootéd akε-yε? ¹³Dyōb áde Abrahamε, Aisigε ne Jakōbe bēbenléé, nédē Dyōb áde ábēd betaa, álúmté ehúmé éche awe mbāledε Yesue. Nyēmbε mó á mekáá mé benkamlenε, nyēbán-'ε mó áyāl á'sō wéε Payledε. Ké áde Payledε ánwēmtēnnē mó atεde, nyēmbé nyēbán mó áyāl. ¹⁴Abédé mod awě asáá, abé-'ε ane awě abele mekan níme métāngéné, boj nyēmbán mó áyāl. Nyēntīm nyéchāá' Payledε bán áchenned nyé mod awě awúé' bad. ¹⁵Né-óó nyēnkāj bēwúú mod awě apiinad bad alongé á mbále, boj Dyōb dēmpuú mó. Sébēn sēnyínné nímmē mekan dīd. ¹⁶Anén mod awě nyényínéé nén, awě nyébí-'ε bwām, ngīne echě dīn áde Yesue áwóó ne adúbe áde áwóó ne adúbe áde

áwánlé áyāle ádê dīn, dǎo ábágé anén mod awě anwé eped ngíne, ádíid-te mó bwám. Nyé bèn nyényíné-'ε.

¹⁷ “Bǎǎb-pǎǎ, a-baányan mbíi nén mǎé, kéchéé éche nyáābe áben belyáged nyembɛnlé Yesuε, nyembɛl chǎ áyāle nyenkembíi'é chǎm éche nyébeλεέ.
¹⁸ Kénéε ébénlédé-'aá nê, Dyǎb dǎn dǎo álónté ábē e'yale se' bǎǎd áde ánlāā'é bekal bé'dǎǎdǎn bésyāāl aá béhǎb bán Ane-awě-Béwǎgté ákǎd metake. ¹⁹ Né-ǎǎ, nyétede áden abé dé mbéb, nyétimɛn Dyǎb ábel bon ábóded nyé mbéb.
²⁰ Nzé nyébeλεέ nê, né pǎndé épǎ eché Sǎngwéé áhǎǎdté nyé nlém. Ene pǎndé-'aá álǎmǎé nyé Ane-awě-Béwǎgté, nédē Yesuε, awě ápwédte nyé. ²¹ Yesuε atǎngéné asébe dé adyεε ádyǎb kǎǎn pǎndé épε eché Dyǎb déhǎnlénné mekan mésyāāl bon métim ekǎǎlé. Nén dǎo Dyǎb dǎmbɛnlé se' bǎǎd aá bekal bé'dǎǎdǎn ábe bésáá béláa bad. ²² Mosεε mwǎn anhǎb aá, 'Sǎngwéé awě adé áden Dyǎb ápwédte nyé nkal é'dǎǎdǎn áfinté e áben bad melemem née mε. Nyébel chǎm ésyāāl éche álánge nyé aá nyébel. ²³ Kénzéé awě eewǎgne ane nkal é'dǎǎdǎn, Dyǎb déhǎd mó áfinté e bad bé Dyǎb abóded-te mó.'
²⁴ Bekal bé'dǎǎdǎn ábíníi ámpē bootya Samwεε ne ábe bǎmpǎ ámbíd eché, bǎ moosyāāl bǎnwǎlé nlébtéd, béhǎb-pε mekan míme mébɛnléd mímén mesú.
²⁵ Dyam áde Dyǎb dénhǎbpē mbwiined ne bekal bé'dǎǎdǎn ábédéε áyāl echǎn, nyémpē nyéwǎǎ-'ε akab áyāle melé míme Dyǎb démmwǎé ne áben betaa. Dyǎb dénlāā Abrahamε aá, 'Mǎnaméd moonyon asyāāl á nkǎnsé mbwiined ne mímǎn nchyáátén.' ²⁶ Né-ǎǎ, Dyǎb démpwǎd awě mbǎlede. Ade ápwédte mó, áwǎn dǎo ánsǎbǎé mó alóm ánamed nyé abel áde ábenlé bon nyétédē mímén mbeltéd mé mbéb.”

4

Kóte ekáádté Petro bǎ Jǎn

¹ Petro bǎ Jǎn bédíi békánlé'aá bad mekan, dǎo nguse é beprise ne mod ambáa a plúse a Ndáb-e-Dyǎb, ne nguse e Besadusia bǎpédé wéε bǎmbǎé.
² Bǎnlǎn áyāle ábê bembapεε bé nlǎmag bébe býágté'aá bad bán Yesuε apuúde, éche élúmte nén bán bad ábe bǎwédé bǎbē á alongé ámpē. ³ Bǎnkǎb Petro bǎ Jǎnε béhé bǎ á mbwǎg. Ngáne bǎn bǎmmadté ahín, bǎmbǎ áhed kǎǎn ne mbwǎmbwε. ⁴ Kénéε bǎnkǎbpē Petro bǎ Jǎnε, ndun e mod eche enwǎg mam míme békánlé'aá bǎ, endúbe. Mesǎngé mé bad ábe bédúbpé mǎnchǎgē mépē dyam e'kálé é' bad é'táan.

⁵ Née bǎn é'sǎngé, benkamlεε bé Israel, bad bǎmbáa bé dyad ne bemeléde bé mbéndé bǎnládén áte á Jerusalem. ⁶ Anase awě abédé prise ambáambáa ambé áhed, ne Kaifase, Jǎnε, Alésandaa ne bad bǎmpēε ábe bédé á túmbé eché Prisε Ambáambáa. ⁷ Bǎntíi Petro bǎ Jǎnε áwab e'sǎ-te, bon bǎsǎdté bǎ bǎnken “Chán nyémwédé anén mod awě anwé eped bwám adid? Ngíne ne dǎn áde nzéé nyébénlédé?” ⁸ Héε Edǎǎdǎn éche Ésáá épíidé Petro, élón-ne mó áte. Dǎo áhǎbεé aá, “A-benkamlεε ne bad bǎmbáa bé dyad, ⁹ nyéchǎgé sé hén chíi ákáad sé áyāle mbon míme sébénlé anén mod awě anwé eped ne ngáne ámwédé bwám adyεε. ¹⁰ Nyé bad bé Israel nyébíi-ǎǎ nén bán anén mod awě atyéémé nyé á'sǎ-te adyéé bwám á ngíne e dǎn áde Yesu Krístǎ, mod a Nazaret. Nyémbomé mó á awǎg bon Dyǎb démpuúde mó. ¹¹ Mó adé ane awě éténlédé á kǎlag e Dyǎb áyāl eché nén bán, 'Aláá áde belón bé ndáb bǎnchenéé dǎo átimé aláá dé etógnén.’

¹² “E'sǎǎson bǎesaá ne mod ampée éetómǎé Yesuε, áyāle dǎn démpēε déesaá á nkǎnsé-te wén áde Dyǎb ábágé moonyon áde atǎngéné syánē ason.”

¹³ Bɔɔb-pɔɔ, yǎl enkóm bad bé kóte áte ányín nén bán Petro bɔ Jɔne béhóbé ésebán mbwóg ké nhóg rídé bɔ áte. Bénsɔŋtɛn-ne nén bán bédii bad bé ngên ábe béeyágké kálag embáá. Dɔɔ béchéme nén bán bɔɔ bébágé'áá pónde ésyāā ne Yesue. ¹⁴ Bon ngáne bényinnē nēe mod awě Petro bɔ Jɔne bēnchoódté átyéémé áhed ne bɔ, dyaŋ dénkēmbonǵé bɔ ahób. ¹⁵ Né-ɔɔ, bēnlāā bɔ bán bēbíd á ndáb e kóte. Bēbídé-'áá bɔ, bēn ne bēn bébootéd akal, ¹⁶ bésēdté bánken, “Chán débenlé ábén bad? Moosyāā á Jerusalem abíí áá bɔɔ bēbélé enén ndale e menyáké. Deéhēlē-sē dehób bán bēbēlé. ¹⁷ Bon detāŋgéné ábén bad etúu asím áte nén bán bésóg bad akale tāŋgene Yesue, ábel bon nímén nkalaŋ méekanlád se nkag á'sō.” ¹⁸ Dɔɔ béchénlé bɔ ámbid ámpē bon bésím bɔ etúu áte bán bēhedéé awóg ámpē mbéd nēe béhóbéé ké'ε bēyágtéé á dīn áde Yesue. ¹⁹ Bon Petro bɔ Jɔn bēntimtén bɔ bán, “Nyé bēn nyéhób chōm-éé étāŋgéné á'sō é' Dyób. Awógen nyé káa áwógen Dyób? ²⁰ Ayāle sé pen sééhēlē-sē sédīb nsal bán séekanlé mam míme sé bēn sényinné dīd sēwógēne etúu.” ²¹ Bad bé kóte bēnlyǵ bésím bɔ etúu áte ngíne ngíne. Ámbid enē bēnchené bɔ, áyāle bēnkényinné nzii eché béhele békógsén bɔ áyāle bad bésyāā békémté'áá Dyób tāŋgene dyaŋ áde ábēnlédé. ²² Mod awě menyáké mēmbēnlédte áyāl bon ádyēē bwām antóm móom mé mwě méniin.

*Bad ábe bédúbpé békāne bán
Dyób ábe bɔ e'wéd bé nlém*

²³ Ade bad bé kóte bétédte Petro bɔ Jɔne, bēnkě echoŋ é bad bé Krīsto atán, bēláá bɔ mam míme beprise bēmbáá ne bad bēmbáá bé kóte bēlāŋgé bɔ. ²⁴ Ade ábē bad bé Krīsto bēwógé nē, bēnlád nsal ákáne. Bēnlāā Dyób bán, “Titéε, wε awě ehágé nkoŋ mí mín ne ní sé, edīb é nkwe ne bwēm é'syāā ábe é'dé bɔ áte, ²⁵ wenlóm Edāádəŋ éche Esáá wēε echəd sáŋ ambáá Dabide, awōŋ mbaledε wéé ébel áhób ábén e'yale nén áá, ‘Cheé ékás bon bad ábe béesě bad bé Israel béliε' bwāmbwam? Cheé ékás-ε bon bad bēbélé e'háké ngēn?

²⁶ Kāŋ é nkōŋsé élade yǎl, bēnkamlε-ε ámpē békóbe mbom á-tāŋgen Sāŋ Dyóbε ne Ane-awě-Áwógté.'

²⁷ Ebēnlédé nē dēn. Hεrɔde bɔ Pontus Payledε bēnkōb mbom á dyad-té hén ne bad ábe béesě bad bé Israel ne belyáged bé bad bé Israel. Bēmbel nē áhage Yesue awōŋ mbaledε awě Asáá awě Ewógté. ²⁸ Bēnkōb mbom ábel mam míme mmōŋ wēmmadté atii ne echoŋ ngíne á'sō é' pónde mébēnléd. ²⁹ A-Sāŋ, bɔɔb-pɔɔ, mmōŋ énən akím áde békíméé, ébe sé ábōŋ bēmbaledε nlém ákal échōŋ eyale ésebán sēwóge mbwóg. ³⁰ Lúméd echoŋ ngíne édide bad bwām. Ebel-le séhel e'chemléd ne menyáké ábel á dīn áde Yesue, awōŋ mbaledε awě asáá.”

³¹ Bémáá-'áá akáne, hōm áde bēnladénné áte ánəŋned. Bɔ moosyāā bēnlōn ne Edāádəŋ éche Esáá bébootéd-te eyale é Dyób akal ésebán mbwóg rídé bɔ áte.

Bad ábe bédúbpé bēbele mekan nēe mod nhóg

³² Bad bésyāā ábe bédúbpé bēnwōŋ nlém nhóg ne mewēmtɛn mehóg. Modmod eehóbe'áá áá móɔ mówōō échén ké'ε échíníí bon bwēm é'syāā bēmbē bɔ ntéd. ³³ Bēmbapεε bé nlómag bēmbē bēkalé' ne ngíne esyāā nén bán bédé mbōŋ nén bán Dyób ápúúdté Sāŋgú Yesue. Dyób-pe démbād bɔ nsimé abε ámīn e nsimé. ³⁴ Modmod eetóge'áá chōm áfinté echáb. Pónde ne pónde té bad ábē bēnwōŋ e'túú ké'ε ndáb bésómé'áá chó, bēpēn nímé mōné, ³⁵ bēbē bēmbapεε bé nlómag, bɔ-ε bétédé'áá bēkāb ne mod-téé ngáne ántōgnēnnē. ³⁶ Né dɔɔ Josebe, mod a túmbé e Levi awě béchyáá á alon á Sayprus ámbēnlé. Bēmbapεε bé nlómag bēchágé'áá mó bán Banabase, (nédē mod awě awéde

bad nlém á abum.) ³⁷ Ansóm etúú, atéd mímê mɔné, ábe wée bembapɛɛ bé nlomag.

5

Ananiasɛ ne Safiraa

¹ Mod nhóg abédé bán Ananiasɛ, mwaád-te bán Safiraa. Bómpɛ bénsóm donje á bwém ádāb. ² Boŋ ankoó donje á mɔné ámbíd, mwaád-te ámpɛ ámbíi. Ananiasɛ ampɛén mɔné míme mênlyǎg ásɛ wée bembapɛɛ bé nlomag. ³ Hée Petro álǎngɛé mó nén aá, “Á-Ananias, cheé ékáá boŋ ehé Satanɛ etál wée ásɔl wɛ á nlém-tê. Bɔɔb-pɔɔ, abelɛ wɛ ekǎnlɛ Edǎádɔŋ éche Esáá metóm akoo áde ékóngé epɛd é mɔné míme ésómnɛ bwém. ⁴ Edêháb wě mósóme’ etúú ébédéé échoŋ, áde émáá-’ɛ chɔ asóm ámpɛ, mɔné mímed níbédéé nímdɔŋ. Cheé ékáá boŋ etíi áwɔŋ nlém-tê wée móbel enén ndín e akan? Saké moonyoŋ ékánlɛ metóm boŋ Dyɔb dɔɔ ékánlɛ metóm!” ⁵ Awóg áde Ananiasɛ áwógé nén, anhún ásɛ, awé-’ɛ. Mbwóg ní ngíne ménkɔb bad bésyāāl ábe bɛnwɔg ádén dyam. ⁶ Kódébad êmpɛ áhed, bétéd mó ndim, békanj mó béke bélime.

⁷ Dyam háwa éláán ámbíd enê, Ananiasɛ mwaád ampɛ, enkêmbíi’ɛ pɛn dyam áde ábɛnlédé. ⁸ Petro ansɛdéd mó aá, “Láá mɛ, mɔné nísyāāl mɛn míme nyékúdé áyāl e etúú éche nyé awoŋ nchóm nyénsómme-yɛ?” Safiraa ankwɛntén mó aá, “Eɛ, nísyāāl mɛ.” ⁹ Dɔɔ Petro álǎngɛé mó aá, “Cheé ékáá boŋ nyékǎgɛ’ Edǎádɔŋ éche Sǎŋgwéé? Nɔné’, bad ábe béliimmé awoŋ nchóm bɔɔ bédé á mmwɛ nínií, bétéd-te wémpɛ ndim hê bɔɔb.” ¹⁰ Abwɔg-ábwɔg ane mmwaád anhún ásɛ á’sɔ-te wée Petro, awé-’ɛ. Echê kódébad énsɔl á ndáb-te bényín bán amaá awé. Dɔɔ bébídnɛ mó ndim á ebwɔg béke béliímé á nkǎg ní soŋ wée nchóm. ¹¹ Mbwóg ní ngíne ménkɔb mwembé nísyāāl ne bad bésyāāl ábe bɛnwɔg ádén dyam.

Bad bé nlomag bɛbélɛ menyáké híin

¹² Bembapɛɛ bé nlomag bɛbélɛ’áá e’chemléd ne menyáké híin átíntê e bad. Bad ábe bédúbpɛ-’ɛ béyógkɛ’áá abom née mod nhóg á Abepé á Solomonɛ á Ndáb-e-Dyɔb. ¹³ Kénéé bad béchágɛ’áá bó dín á bwám, bédíi bɛbáá’áá bó alaten. ¹⁴ Boŋ kénê, ekud é bebaád ne baachóm ábe bédúbpɛ Sǎŋgú Yesue, bésólɛ’áá áwāb nlatén, mesoŋgɛ mé bad ábe bédúbpɛ níchágkɛ’. ¹⁵ Mekan míme bembapɛɛ bé nlomag bɛbélɛ’áá mênkǎŋ bad bépɛmɛ bad bé nkole bɛbanné’ bó á nkǎg ní nzii á menɔŋ ne á e’búm mɛn. Bɛbélɛ’áá nê ne mewémten nén bán, nzé Petro atóme’ ké tómmén échê edǎádɔŋ éhún bó á yǎl bédyɛɛ bwám. ¹⁶ Ekud é bad émbíd káŋne á myad míme médé bɛnbɛn ne dyad á Jerusalem. Bɛnwālɛ ábāb bad bé nkole áyāl ne bad ábe e’dǎádɔŋ bé mbéb é’tágtɛ’áá. Bembapɛɛ bé nlomag bɛndíd moosyāāl bwám.

Béhédé bembapɛɛ bé nlomag á mbwɔg

¹⁷ Ene pónde-’ɔɔ prisɛ ambáámbáa ne échê echoŋ é bad nédɛ, bad bé epɛpɛ é Besadusia bémbɛ kónjí bwámbwam ne bembapɛɛ bé nlomag. ¹⁸ Bɛnkɔb bembapɛɛ bé nlomag, bɛhé bó á ndáb e mbwɔg míme níde á dyad tɛ. ¹⁹ Boŋ mímê nkuu, ángɛl e Sǎŋgú enhyɛ ekob é mbwɔg adibe ebídéd-te bó. Enláá bó aá, ²⁰ “Nyékag á ndáb e Dyɔb, nyélǎngɛ’ bad mam mésyāāl tǎŋgene ádén alongé dékɔlɛ.” ²¹ Bembapɛɛ bé nlomag bɛnwɔgɛn ene ángɛl. Bín é’sǎngɛ-’aá, béke bésɔl á Ndáb-e-Dyɔb, bébootéd bad ayáged.

Ene pónde-’áá prisɛ ambáámbáa ne échê echoŋ é bad, bɛnchɛlɛ mbom ní mbwɔg míme ménlǎd belyáged bé Israel bésyāāl. A mbom hê dɔɔ béliómé nlébtéd á mbwɔg nén bán bɛpɛɛn bembapɛɛ bé nlomag áwāb. ²² Boŋ áde sánze épédé á ndáb e mbwɔg, bɛnkɛntánnɛ bembapɛɛ bé nlomag áwɛd-te.

Né-ɔ́ bɛntĩm ámbĩd, békɛ bɛláá ábê bad á mbom bán, ²³ “Sêpedé á ndáb e mbwɔg, sêtáné ngáne bépéné chò hõm ásyāāl. Bad ábe bɛnɔne’ mbwɔg-kɛ bó moosyāal bédé wɛɛ mod-té ánɔnɛé mmwɛ mé e’ké. Boŋ ádê sɛdíbpé ekob, sɛetánɛé mod ké nhóg áwēd-te.” ²⁴ Ade mod ambáá a plúse é ndáb e Dyõb ne beprise bɛmbáá bɛwógé nê, bényāg, bánken “Chán nén ádíí?” ²⁵ Hê dɔ́ mod nhóg ápedé áhed boŋ álāngē bó aá, “Nyébíi nén bán bad ábe nyénhɛɛ á mbwɔg, bédé á Ndáb-e-Dyõb bɛyágte’ bad.” ²⁶ Dɔ́ mod ambáá a plúse é Ndáb-e-Dyõb ábíde ne ábê bad, boŋ békɛ békõbê’ bembapɛɛ bé nlomag, bɛpɛɛné’ bó. Boŋ pɛn bɛnkɛnkóbɛnné bó ewaŋge áyāle bɛbáá’áá bán bad ábe bɛmbê áhed bɛlũm bó meláá.

²⁷ Bɛnsālɛn bó á ndáb-te, bɛtíi bó á’sõ é’ mbwóg. Hê dɔ́ prise ambáámbáa ábótédé bó akáad, álāngé bó nén aá, ²⁸ “Sɛnsím nyé etúu áte nén bán nyéekɛɛné’ ayáge áde anén mod á’sõ ámpê. Bɔɔb-pɔ́, Nyénɔne’ chõm-ɛɛ nyébélé. Nyêbélé moosyāal á Jerusalem awógé ádén ayáge. Nyêhede-’ɛ kwééd echê abán áwɛd nló.” ²⁹ Hɛɛ Petro ne ábíníi bembapɛɛ bé nlomag bɛtímtanné bó bán “Dyõb dɔ́ sɛtāŋgɛné awógen, saké baányoŋ. ³⁰ Ade nyémáá Yesue abome á awɔg, nyêwúú-’ɛ mɔ́, Dyõb áde ábɛd betaa, dɛmpuúú mɔ́. ³¹ Dyõb dɛnchāgɛd mɔ́, ábānē-’ɛ mɔ́ á ekáá é mbáá nɛɛ Nlyáged ne Nsoode. Ambɛl nê ábel boŋ álúmed bad bé Israel nzii eche bɛchenɛɛ ádab abé dé mbéb boŋ Dyõb álagsén bó. ³² Sɛbɛn sɛnyínné nímén mekan dĩd. Edáádəŋ éche Esáá chópmpê ébíde’ mbóŋ. Chó-’áá édé ndɛ echê Dyõb ábageé bad ábe bɛwógne mɔ́.”

Elébé eche Gamaliɛ

³³ Ade mbwóg eche endyɛé ásɛ éwógé nê, bɛnliŋ bwāmbwam káəŋ bɛhedé-’ɛ bán bɛwúu bembapɛɛ bé nlomag. ³⁴ Boŋ mod a mbwóg nhóg áfíntê echáb, awê bɛchágé’áá bán Gamaliɛ antyéém ámín. Anén mod abédɛɛ Farisia, abé-’ɛ meléede a mbéndé awê bad bɛsyāāl bɛbágé’áá edúbé bwāmbwam. Anhób aá bɛsébe bɛbíden ábê bembapɛɛ bé nlomag á ebwóg. ³⁵ Dɔ́ álāngɛé bad bé mbwóg aá, “A-baányoŋ bé Israel, nyétêd póndé ne chõm-ɛɛ nyêhedeé ábén bad ábel. ³⁶ Eêchābɛɛ áte áde mod awê bɛchágé’áá bán Tiodasɛ ábídáá dúu, ákumé’ ekáá á tál aá módê mod. Bad ábe bɛnhíd mɔ́ ámbĩd bɛbédé dyam mbwókɛl éniin. Boŋ káəŋ ne á asóg bɛnwūú mɔ́, ábê bad-te bɛpántéd áte, échê epepé chó-’ɛ ébɔ́. ³⁷ Ambĩd e póndé, mod awe bɛchágé’áá bán Judasɛ mod a Galilia mómpe ámbĩd á póndé e tóŋgé. Ambɛl ndun e mod enhíd mómpe boŋ káəŋne á asóg bɛnwūú mɔ́, ábê bad-te bɛpántéd áte. ³⁸ Bɔɔb-pɔ́, áyāle ádén dyam, nlāŋge nyé nén mɛɛ nyétɛde ábén bad békag, nyéebɛlɛ bó dyam. Ayāle nzé édé nén bán nímén ntíi ké’ɛ ádén dyam áhúú ne moonyoŋ, né dɛn dɛkwê. ³⁹ Boŋ nzé édé bán áhúú ne Dyõb, né nyéehɛnlé bó dyam ábel, né káəŋne á asóg nyéenyĩn bán Dyõb dɔ́ nyétāŋganné.”

Bad bé mbwóg bɛnkõb elébé éche Gamaliɛ ⁴⁰ Hɛɛ bɛchénlé bembapɛɛ bé nlomag bán bɛsól á ndáb. Bɛnkūdê bó, bɛsím-mɛ bó etúu áte bán bɛhɛdɛɛ awóg ámpê nɛɛ bɛtúbɛɛ dĩn áde Yesue. Dɔ́ bɛtédte bó bán békag. ⁴¹ Bembapɛɛ bé nlomag bɛnysáá á’sõ é’ mbwóg. Bɛmbê menyĩŋge ányĩn nén Dyõb ányíné aá bɛkwógnédé ákud akwáké á dĩn áde Yesue. ⁴² Epun ne epun-té bɛkágé’áá á ndáb e Dyõb ne á ndáb é bad, bɛyāgtê bad, bɛkale-’ɛ nkalaŋ nímɛ Yesue, Ane-awê-Bɛwógte.

6

Mwembé mépwédé bad saámbé áwóŋgen

¹ Bɔɔb-pɔ́, ngáne mesoŋgé mé bad ábe bɛdúbpe méchágkɛ’áá acháge ne acháge, nswaŋten mémbíid áfíntê e bad bé Israel ábe bɛhóbé’áá ehób é Grikia ne ábe bɛhóbé’áá ehób é dyad. Bad ábe bɛhóbé’áá ehób é Grikia bɛhóbé’áá

bán ábāb bekúd béekudéé akab á mōné áde békábpáá bekúd epun-téé. ² Hée bembapεε bé nlomag dyôm ne bébe béladeé bad ábe bédúbpé bésyāāl áte bonj bélāngē bó bán, “Eeboo’é nén bán sétede akal dé eyale é Dyōb ábel bonj séhíde nkabted mí mōné ámbíd. ³ Né-ɔ́, a-baányan nyépwed bad saámbé átínté echên, ábe béwóó edúbé, ábe Edəədəŋ éche Esáá élyágtéé, bébii-’ε akan, ábel nén sébane mímén ntíi áwab mekáá. ⁴ Ene pónde séébé eched yāl esyāál ákáne ne ákal nkalaj mí bwām.” ⁵ Moosyāál anwóg menyinge ne dyam áde bembapεε bé nlomag bēnhōbpē. Né-ɔ́, bēmpwēd Stefanuse. Abédéε mod awē andúbé bwāmbwam. Edəədəŋ éche Esáá-’ε élyāgtē mó. Bēmpwēd káŋne Filibε, Prokorosε, Nikanɔɔ, Timōne, Pamenasε ne Nikolausε. Nikolausε abédéε mod awē ámbíd á dyad á Antyɔg, eebédéé mod a Israel bonj antimén adúbe á bad bé Israel. ⁶ Bēmpéén ábén bad á’sō wée bembapεε bé nlomag. Bembapεε bé nlomag bēnkānnēd bó bēbán-ne bó mekáá á nló. ⁷ Né-ɔ́, eyale e Dyōb émbē ékanlád mbwóg áte esyāál ékág á’sō. Mesonjé mé bad ábe bēndúbē á Jerusalem méchágk’é’áá acháge ne acháge. Ekud é beprisε chōmpē êmbootéd nkalaj mí bwām ahíd.

Békóbe Stefanuse

⁸ Bɔɔb-pɔ́ Stefanuse abédé-éε mod awē ádē alonjé álúmté’áá nsimé ní Dyōb bwāmbwam. Awónj ngíne ábel ndale é mekan é menyáké átínté e bad. ⁹ Bonj baahóg bēmbootéd mó apentēn. Abē bad bēbédéε bad ábe bēmbíd á echonj é bad éche êmmentén ake á ndáb e mekáne eche béchágé’áá bán ndáb e mekáne e betāŋ ábe bēnkēmbé betāŋ ámpē. Abé bad bēbédé bad bé Israel ábe bēmbíd á myad mé Sirinε ne Alesandria. Bɔɔbe bad bé Israel bēmpēε ábe bēmbíd á mbwóg e Silisia ne e Esia, bēmbootéd aswanjēn ne Stefanuse. ¹⁰ Bonj Edəədəŋ éche Esáá émbē mó nyaa e debyéé eche nzé anhób dyam, béehεle’áá dó apεle. ¹¹ Né-ɔ́ bénsāl baahóg áte bán bēhōb nén bán “Sēwógé néε Stefanuse ásyāó’é Mosεε, ásyāā-’ε Dyōb.” ¹² Né-’áá bēmbenlé bonj békón bad bé dyad, békón bad bēmbáá bé dyad ne bemeléede bé mbéndé. Hée békóbe Stefanuse bonj békεεné mó á’sō é’ bad bé mbwóg. ¹³ Hē-’áá bépééné bad ábíd mó mbónj é metóm. Abē bad bēnhōb nén bán, “Anén mod ahóbe’ mekan mé mbéb pónde ésyāāl tāŋgene Ndáb-e-Dyōb echē esáá ne tāŋgene mbéndé eche Dyōb ábágé syánē. ¹⁴ Sēwógé néε áhóbéé áá ane Yesue, mod a Nazaret, āpāŋ Ndáb-e-Dyōb áhāŋlén-ne e’lem ábe Mosεε ályágnédé syánē.” ¹⁵ Bad bésyāāl ábē bēbédé á ndáb e mbom bēnsūm mīd wée Stefanuse. Bēnnyín néε e’só é’peneé mó néε e’só é’ ángel.

7

Stefanusε abēnlédé myanjó ní bad bé Israel ákáá

¹ Prisε ambáámbáa ansédéd Stefanuse aáken, “Mmén mekan mésyāāl míme ábén bad bēhóbé wε áyāl, médé mbále-yε?” ² Dɔɔ Stefanuse ábóótédé bad bé káánsel póle akale. Anhób áá, “A-baányan ne besáá ábēm, nyélám metúu. Dyōb dé ehúmé dēmpíi eched sán Abrahamε áde abédé á mbwóg e Mesopotemia, adēhób áá mókag adyεε á dyad á Haran. ³ Dyōb dénlāá mó áá ‘Tédé echonj túmbé, étede-’ε ádōŋ alonj ékag á ndɔɔb eche mélūmēdtē wε.’ ⁴ Né-ɔ́, Abrahamε antédé ndɔɔb e Kaldeya áhyε ádyē á dyad á Haran. Ámbíd e kwééd eche Abrahamε sáá, Dyōb dēmbēl Abrahamε áke ádyē á ndɔɔb eche nyédíi áhed nén bɔɔb. ⁵ Ene pónde Dyōb dénkēmbaá Abrahamε ké abēn á ndɔɔb eche ándāāsēnnē mó. Bonj pen Dyōb dēnhób nén áá ene ndɔɔb ésuunéd bó míme mbyaa. Pónde eche Dyōb dénlāá-’é Abrahamε nē, eenkēnwáléé mwān ké nhóg. ⁶ Dyōb dénlāá mó nén áá, ‘Mmōŋ mbyaa mébē beken á alonj

á bad bémpēe. Awed-taá bébēē betān, békūd-te metuné etūn é pónde éche édé dyam mbwókél é mwě éniin. ⁷ Bon mǝkǝgsēn ádē alon á bad áde bébenléé nēe betān. Ambīd enē, nīmōn mbyaa mébid á alon-tē wē, bétim áyāl e ádén abwóg á hōm, békānnē á dīn ádēm áhed.’ ⁸ Héε Dyōb ábélé bon Abrahamε ápē á nchemtēn ne mó tǝngene ngáne bégagē bad, nēngáne e’chemléd bé melē nīme Dyōb ámwédé ne ábē bad. Né-ǝǝ, Abrahamε an’yǝg awe mwǝn Aisigε ámbīd e e’pun saámbé áde béchyáá mó. Aisigε mó-’ε an’yǝg awe mwǝn Jakǝbe, Jakǝbe mó-’ε áyǝg ábe bǝn dyōm ne bébe ábe bédé ábēd betaa.

⁹ “Ábē betaa bēnwōōn mwǝnyan nhóg, Josebe kónjī á nlém-tē. Né-ǝǝ, bēnsōm mó nēngáne ntān. Bad ábe bēnsōmmē mó áwāb, bēnkēén mó á alon á Egipto. Bon Dyōb démbē mó ámbīd, ¹⁰ ábēl-le atóm metake mésyāāl áte. Dyōb démbēl Farao kǝn e Egipto anwógén Josebe menyīnge ábē-’ε Josebe debyéé, áde ápédé áwe á’sō. Nēn démbēl Farao ambē Josebe atii á ngómenaá ámīn e alon ne ámīn e ábē bwēm é’syāāl. ¹¹ Ambīd enē, nzaa e ngīne empē á alon á Egipto ne á alon á Kanahan. Ene nzaa empēén metake mé ngīne, ábēd betaa bēnkēnwōn-’áa ndyééd eche bédyágkē. ¹² Né-ǝǝ, áde Jakǝbe áwógé bǝn ndyééd edé á Egipto, anlóm ábe bǝn áwed. Nédē ábēd betaa. Nē dǝǝ ábédé bó ngen e’só áke áwed. ¹³ Ade bǝn ábe Jakǝbe békīí á Egipto ngen éche élónténé ébe, Josebe ampalé yǝl áte wēε baányan. Hē dǝǝ Farao ásónténé tǝngene túmbé echē Josebe. ¹⁴ Né-ǝǝ, Josebe anlyágtén baányan áá béléá sáá Jakǝbe, áhyag ne eche túmbé esyāāl á Egipto. Bó moosyāāl bēbédé móom mé mod saámbé ne bétáan. ¹⁵ Dǝǝ Jakǝbe bó moosyāāl békīí á Egipto. Awed-taá mó ne ábe bǝn, betaa ábe syānē bēndyε’ε kǝǝn bēwé-’ε. ¹⁶ Ambīd e nē, bēntéd bó ndim bēsūēn ámbīd á dyad á Shekem, bélímé mó áwed á ndǝǝb echē Abrahamε áchanénné mǝné wēε bǝn bé túmbé e Hamǝ.

¹⁷ “Ade pónde ékwógé apε echē Dyōb délōnēdtē dyam áde ánlāā’ε Abrahamε áá móǝbēl, mesōngé nīme ábēd bad ábe bēbédé á Egipto mēmmǝd acháge bwāmbwam. ¹⁸ Kǝǝne á asóg, kǝn empée echē enkēmbíí myanǝg nīme Josebe, empē á nkamlēn. ¹⁹ Anwōn akwáb tǝngene ábēd betaa átagté-’ε bó. Ankǝn bētédē ábab bǝn á ebwóg, ábel bon bēwē. ²⁰ Mmē mesú dǝǝ béchyáá Mosεε. Ábédéε mwǝn awē ambōn bwāmbwam. Bēntǝgén mó á ndáb wēε sáá á etūn é ngǝn éláán. ²¹ Ambīd enē dǝǝ bētédte mó á ebwóg-te. Héε mwǝn a mmwáád awē Farao ádíbté mó, átédē mó ngáne awē mwǝn, átné-’ε mó kǝǝn ákwogé’. ²² Bén’yǝgēd Mosεε debyéé á bad bé Egipto ásyāāl kǝǝn abé ndǝle e mod á nhóbtéd ne á mbeltéd.

²³ “Ade Mosεε ápédé móom mé mwě ménīin, mewēmtēn mēmpií mó áke dényīn baányan bé Israel. ²⁴ Antán ngáne mod a Egipto átagtéε mwǝnyan nhóg. Dǝǝ ákīí áhed átimtēn. Anwōngén mó áwúé-’ε ane mod a Egipto. ²⁵ Mosεε anwémtén áá ábē bad béchem nēn bǝn Dyōb áhede mó abenled áhúd bó á mekáá mé bad bé Egipto, bon bēnkēnyīnné nē. ²⁶ Epun éche ébádténé, antán ábē bad bé Israel bébe bēn ne bēn bēwane’. Anhēd nzii eche áyālēé bó ákóm nsañ. Dǝǝ álǝngéé bó áá, ‘Eesaá mbále bǝn baányan bóǝ nyédíí-ye? Chán-nō nyé mod-té áhedéé waáb alógen?’ ²⁷ Bon ane mod awē ahedé’áá waáb alógen nē, antínéd Mosεε á nkǝg ásedté mó ááken, ‘Nzé-módé abagé kunze áá ékamlan ne ákáad sé? ²⁸ Ehede mémpē awúu ngáne éwúú mod a Egipto chǝn-ε?’ ²⁹ Awóg áde Mosεε áwógé nē, ansōb ákē á mbwóg e bad bé Midian. Awed-taá ádyéé kǝǝn bon áchyāā ábe bǝn bé baachóm bébe.

³⁰ “Ambīd e móom mé mwě ménīin dǝǝ ángel épíidé Mosεε á ehyánge. Empíí mó a muú-te, nīmé ménkōbēn mwǝ bwel. Nēn ábédé benben ne mbǝǝd e Sinai. ³¹ Ade Mosεε ányíne ádén akan, menyáké ménkōb mó. Ansíde benben áá mótnō anǝn bwām, dǝǝ áwógé ehób éche Sǝngwéé nēn áá, ³² ‘Méε ndé

Dyöb áde ábôn betaa, Dyöb áde Abrahame, Aisige ne Jaköbe bébénlé'áá.' Ne mbwóg ní ngíne Mosee enkênchu'é anôn áhed. ³³ Héé Sánḡwéé álânḡéé mó aá 'Húd metámbe á mekuu áyāle abwóg á hóm áde étyéémé nén ádíi hóm áde ásáá. ³⁴ Nnyíné ngáne ábēm bad ábe bédé á alon á Egipto békudéé metake bwámbwam. Nwóḡé ngáne béwennadté dōo nhyédé bó awōḡen. Bōōb-pōō hyāḡ, mēlōm wē á Egipto.' ³⁵ Anén Mosee móo bad bé Israel bémbāḡé á yāl bon bésēdté mó bánken, 'Nzé-móde abagé wē kunze ákamlēn ne ákáad sé?' Mó-'áá Dyöb dénlōmmē ákamlēn ne áson ábē bad. Nén dēmbenléd áde ángel ēmpíí'é mó áde bwel bēnkōbpē muú. ³⁶ Mosee awed móo ambídén bad bé Israel á Egipto. Ambēl ne e'chemléd áwed ne á Eyake é edib é nkwé. Ambēl-le menyáké ne e'chemléd áde bébédé á ehyāḡe á etūn é móom mé mwé méniiin. ³⁷ Anén Mosee móo anláá bad bé Israel aá, 'Dyöb délōmē nyé nkal é'dāádəḡ awē ábíd áfíntē echēn melemlem nēḡgáne álómé me.' ³⁸ Melemlem mé Mosee móobédé nlatén ne ábēd bad á ehyāḡe. Abédé áwed ne ábēd betaa áde ángel eche Dyöb dénlōmēnnē nlébtéd á Mbōōd e Sinai énhōbpē áwāb. Mmēn nlébtéd míme Mosee ánkudté wēé ángel móo syánē dédíi déhídéé.

³⁹ "Abēd betaa bēnkēnwógēnnē Mosee, bon bémbāḡ mó á yāl, bétimé béwēmtān átim ámbíd á Egipto. ⁴⁰ Ade Mosee ályáḡé adé á mbōōd e Sinai dōo bad bé Israel bēlāḡéé mwānyāḡ Arōne bán, 'Bélé sé bwēm ábe bēbē nēḡgáne myöb ábe bélyāḡēd sé áyāle séebíi'é dyam áde ábénlédé ne Mosee awē ambídéd sé á Egipto.' ⁴¹ Héé bébélé chōm éche éwāḡné mwān a nyag bon bébootéd e'lém awúu ábe chō mende. Bēmbel kóōḡne ngande, áwōḡ menyīḡe ne chōm éche bébénlé mímad mekáá. ⁴² Dōo Dyöb ákúnnédé bó mbíd bon áchenné' bó ákānned ngume éche édé ámīn. Ebénlédé ngáne éténlédé á kálag e bekal bé'dāádəḡ nén bán,

'A-bad bé Israel, áde nyémbēē á ehyāḡe á etūn é móom mé mwé méniiin saké mēé nyékwénlé'áá káa nyétúmmé'áá e'lém ábe mende. ⁴³ Tēnde echē dyöb áde béchāḡéé bán Molek móo nyémpēmē.

Ediidinge-'é éche tintine a dyöb áde béchāḡéé bán Refan chōō nyéhyómnaá.

Mmēn myöb móō nyébénlé mekáá bon nyébwāḡkē mebóbōḡ.

Né-ōō, mēbēn nyé, nlóm nyé hóm áde áchābnédé tómaa alon á Babilōn.' "

⁴⁴ Stefanuse ambé abád ámpē aá, "Ade ábēd betaa bébédé á ehyāḡe bēnwōḡ Ebem é Dyöb échē élūmte nén bán Dyöb áde ne bó. Bēnlōḡ chō nyaa echē Dyöb dénlāā'é Mosee aá álōḡ chō. Nsāaned míme Dyöb délūmēdtē Mosee móo ánhídtē. ⁴⁵ Ambíd e pōndé ábēd betaa bēnkōb ene tēnde á mekáá míme ábab besáá. Bēnwālē chō áyāl áde bóōbe Josua békōbné melon ndōōb echē Dyöb dēnnanéé bó bad áte. Ene tēnde embé ebé áhed kóōḡne á pōndé echē Dabide. ⁴⁶ Nsimé ní Dyöb níhídé'áá Dabide. Né-ōō, anchāḡ Dyöb aá ábe móo kunze mólōo Dyöb áde Jaköbe ábénlé'áá ndáb. ⁴⁷ Bon Solomon, Dabide mwān, móō antīm Dyöb ene ndáb alóo. ⁴⁸ Bon kēnē Dyöb á Ngum éēdyēē'é á ndáb echē baányon bēlōḡné mekáá. Edé nén ngáne nkal é'dāádəḡ nhōḡ ahóbé aá Dyöb ahóbé aá,

⁴⁹ 'Nkon mímīn móō níde ádēm atii dé nkamlēn,

nkōḡsé-'é mībē wēé mībannēé mekuu.

Nyaa e ndáb ehéé nyéhele-se nyélóo me?

Ké'ε héé mékōmmēē áte?

⁵⁰ Mmēn meémaa'é ábēn bwēm abel-ε?' "

⁵¹ Stefanuse ambád ahóbé aá, "Nyédíi bad ábe béwúú nló áte. Nyélelé nlém á abum. Nyékólé metúu áyāl e eyale é Dyöb. Nyédíi melemlem nēḡgáne ábēn betaa, nyétāḡan Edāádəḡ éche Esáá. ⁵² Nkal é'dāádəḡ ké nhōḡ alyāḡé áse awē enkēnkūd metake á mekáá míme áben betaa-yε? Bēnwūū mēsēnze mé Dyöb mésyāḡ míme se' bōōd mēmbēl ehāḡé áyāl e epe éche Ane awē abele

mekan níme métánǵéné. Nyé-'ε bɔɔb nyêsómé mós, nyêwúú-'ε mós. ⁵³ Nyé bènnaá nyêkudé mbéndé éche Dyöb álómé mbwiined ne éche ángel boŋ kéné nyéehídeé chós.”

Bélúmé Stefanuse meláá

⁵⁴ Ade bad bé mbwóg béwógé mekan níme Stefanuse áhóbé, bènliŋ bwâmbwam kóáŋ yál ésögé bó áte. ⁵⁵ Stefanuse-'ε Edáádəŋ éche Esáá énlōn mós áte. Néε ánóné ámīn ányīnē' ehúmé é Dyöb, ányīnē' Yesuε ngáne átyéémé Dyöb á ekáá émbáá. ⁵⁶ Dóó áhóbéé áá, “Nyénəne', nnyīne' néε dyöb ánédnéde, Mwän-a-Moonyon átyéémé Dyöb é ekáá émbáá.” ⁵⁷ Héε bad bé mbwóg béhédeé esaád é ngīne békútén-ne metúu ne mekáá boŋ bó moosyáál bébōnlād mós. ⁵⁸ Bëndol mós bésyəŋnéd mós á dyad-tê, bébootéd mós meláá álúm. Bad ábe béntyēem mbón ákógsen Stefanuse bēnhūd mīmāb nkob áyāl béke bébānē á'sō-te wéε kódemod póg bán Səəle ánəne bó. * ⁵⁹ Ade bélúmé Stefanuse meláá nê, ankáné áá, “A-Sánǵú Yesu, mmōŋ kōb échēm edáádəŋ.” ⁶⁰ Dóó ábwógé mebóbón boŋ ákántē ehób ámīn áá, “A-Sán, lagsén bó mīmén mbéb níme bébɛléé.” Amaá-áá ahób nê, awé-'ε.

8

¹ Səəle abédé ásē ákwentén-ne áá béwúu Stefanuse.

Metuné mébélé Ebεε épántédé áte

Echē epun chēn mwembé mé Jerusalem mēmbbootéd metake mé ngīne akud á mekáá mé bad bé Israel. Bad ábe bédúbpé bésyāál bēmpāntéd áte á mbwóg e Judeya né e Samaria ésyāál. Boŋ bembapεε bé nlomag bēnpεn-éε bēnlyǵ. ² Nguse é bad ábe bēmbané mīmab nlém rīsyāál ábele Dyöb bēnlīmē Stefanuse. Béchyεε', bélebé-'ε mós. ³ Boŋ Səəle mós-'ε ahedáá mwembé abóded. Ahúé'áá enén ndáb átimé eníníí, ábīdtē bó á ebwóg, bebaád ne baachóm, ahág-ke bó á mbwóg.

Filibε akalé nkalaŋ ní bwām á Samaria

⁴ Bad ábe bédúbpé bēmpāntéd áte, békag békalé nkalaŋ ní bwām. ⁵ Filibε mós ankē á dyad ambáá á mbwóg e Samaria ákanlé bad tǵŋgene Ane-awé-Béwógté. ⁶ Ade ndun e mod éwógé mam níme Filibε áhóbéé bényīn-ne e'chemléd bé menyáké ábe ábélé, bēntōŋ metúu atále áte áwóg dyam áde áhóbéé. ⁷ Filibε ambél e'dáádəŋ bé mbéb é'syǵŋgé'áá ekud é bad áte ne e'saad é' ngīne, ekud é bad-te ábe yál énwēē eped ne ábe bésyǵgté'áá bēndyεé bwām. ⁸ Nén dēmbēl bad bésyāál á dyad-tê wē béwóg menyīŋge bwâmbwam.

⁹ Bɔɔb-póó, mod nhóg abédé áde dyad áte bán Siməne, akumé'áá ngaŋ eche ekómté'áá bad bé Samaria yál áte bwâmbwam. Akumé'áá ekáá á tǵl áá modmod eépedéé mós. ¹⁰ Bad bésyāál á dyad, ndəle é bad ne bekwěkwě bé bad bēmbané nlém áwē, béhōbē-'ε bán, “Anén mod adíi ngumε e Dyöb echē béchágéé bán, Ngum embáá.” ¹¹ Bēmbané nlém áwē áyāle á etún é pónde ankōŋ bad yál akómed áte ne echē ngaŋ echē ákúmé'áá. ¹² Boŋ áde bédúbpé nkalaŋ níme Filibε ánkaleé bó tǵŋgene nkalaŋ ní bwām mé nkamlen ní Dyöb ne tǵŋgene Yesu Krīstəə, bēnkūd edusen, bebaád ne baachóm. ¹³ Siməne mwēn ámpē andúbé, ákūd-te edusen. Ambootéd Filibε ahíd kéhéé áde ákágé'áá. Yál enkóm mós áte áde ányīné mbeltéd mmé menyáké níme Filibε ábélé'áá.

¹⁴ Bembapεε bé nlomag bēnwóg á Jerusalem bán bad bé Samaria békóbé eyale é Dyöb, héε bélómé Petro bó jəne áwed. ¹⁵ Ade bépédé áwed bēnkānnēd bad ábe bédúbpé nén bán békud Edáádəŋ éche Esáá. ¹⁶ Bēnkānnēd bó áyāle

* **7:58** Atínté e bad bé Israel émbē nén bán ábe bébídé mbón bán mod abelé awusé bóó bébágé'áá bad bé'só álúm mós meláá.

bénkɛmpaa Edəəðəŋ éche Esáá akud. Bëndusén bó dásō á dīn áde Sánǵú Yesue. ¹⁷ Dóo Petro bó Jɔne bɛbáne bó mekáá á nló bó-’ε békudé’ Edəəðəŋ éche Esáá. ¹⁸ Ade Simɔne ányíne aá nzé bembapεε bé nlómag bɛbáne mod ekáá á nló akude’ Edəəðəŋ éche Esáá, ambídéd mɔné ábε Petro bó Jɔn, ¹⁹ áhōbē aá, “Nyébag mémpē enén ngíne ábel bon kénzée awě mbáne ekáá á nló akud Edəəðəŋ éche Esáá.” ²⁰ Petro antimtén mó aá, “Nzé ewémténé wεé mōhɛlεε mōchānēn nde e Dyōb mɔné, nyāābe mímōŋ mɔné nyékag á dū-á-muú. ²¹ Weewóó’é akab ké ahóg áyāl e míméd nsón áyāle mímōŋ nlém mééboo’é áte á’sō é’ Dyōb. ²² Kunnéd-tε mbíd étimen Dyōb, áyāle mímén mewēmten mé mbéb míme éwóó áte, ékáne’ wεé Sánǵwéeé álagsen wε áyāle awēmten áde éwémténé enén ndín e akan. ²³ Mmaá anyín nén meé, kán emaa wε akób áte, mbéb-pε ríhédé wε á mehanǵé-te.” ²⁴ Héε Simɔne álǵngéé Petro bó Jɔn aá, “Són, nyékānned me wεé Sánǵwéeé, ábel bon mímén mésyāāl míme nyéhóbé ké ahóg débenlád ne me.”

²⁵ Ade Petro bó Jɔn bémáá mam mésyāāl ahób tǵngene Yesue, bémād-tε nkalan míme Sánǵwéeé akal, bēntīm ámbíd á Jerusalem. A nzii á esú békálé’áá nkalan mí bwām míme Yesue á myad mé mbwóg e Samaria híin.

Filibε bó mod e alon dé Etoopia

²⁶ Mmíní mbwε ángel e Sánǵú enláá Filibε aá, “Ladé yāl, ékag á pɛd e mbəŋ wεé nzii echě ebíde á Jerusalem áke á Gaza étóméé” Béebenládte enén nzii ámpē. ²⁷ Filibε abōŋséné-’aá ákáǵ-ke. Héε ábomné son e mod á nzii ngáne ásué’é áwē alon. Anén mod abédée ndale e mod awě akamlánnáá, ánōné-’é ngáb eche Kandεε, mmwaád awe akamlánnáá alon dé Etoopia. Ane mod anké á Jerusalem. ²⁸ A ehúu ámbíd échē, andyεé á ebambam. Ngáne ákáǵé’áá, áláá’áá kálag echě nkal é’dəəðəŋ Yesayaa. ²⁹ Héε Edəəðəŋ éche Esáá élanǵéé Filibε aá, “Kǵg á ebambam hē, ébē chó benben.” ³⁰ Filibε annyagéd áhed, dóo áwógé ngáne ane mod áláá’é kálag e nkal é’dəəðəŋ Yesayaa. Dóo ásedtée mó aáken “Esōŋtan chōm éche éláá’é-yε?” ³¹ Ane mod antimén mó aá “Chán mémwεé asōŋten áde mod éētānledéé me áte?” Né-óó, anchélé Filibε aá ácháǵe á ebambam, bómō bédyēē áhed. ³² Epɛd éche ane mod ákóó’áá alán ébédée nén,

“Abédée nēngáne rídyon mí mbód míme békagké awúu, ambé-’ε ngáne mwān a rídyon mí mbód awě béselée nyon bon eéchyēē’, enkēnhóbpé dyamdyam.

³³ “Bēnsudéd mó edúbé, békōbēn-ne mó kunze.

Nzé-módé átūb míme nchyáátén dīn

áde édíí bán bēnhūd mó ámīn á nkōŋsé.”

³⁴ Ane mod ansédéd Filibε aáken, “Nzé-módé ane nkal é’dəəðəŋ áhóbéé, eche yāl chēne ké’ε mod ampée?” ³⁵ Héε Filibε álǵngéé mó nkalan mí bwām míme Yesue, átānlád mó mekan áte, mbooted ne échén epɛd. ³⁶ Ade békagké nē, bēmpě hōm áde mendíb médíí. Héε ane mod áhóbéé aá, “Mendíb móó mén. Weédūsānnē me ngen póg-ε?”* ³⁸ Ane mod anhób aá bétíí ebambam. Dóo bó Filibε bésúdé ásē bésól á mendíb-te bon Filibε ádusán mó. ³⁹ Bébídé-’aá á mendíb-te bídén, Edəəðəŋ é Sánǵú ékēēn-ne Filibε. Ane mod eenyíne’áá mó ámpē bon ambé ákáǵ, alón-ne ne menyīnge. ⁴⁰ Filibε annyín yāl á dyad á Azotus ábooted-tε akε dyad ne dyad té, ákalé’ nkalan mí bwām, kóǵn ápe á dyad á Kaisaria.

* **8:36** Donǵe á kálag dé’só ábádé nchoo 37: Filibε anláá mó aá, “Nhele rídūsēn wε, nzése edúbpé Yesue ne nlém nhóg.” Ane mod ankwentén aá, “Ndúbpé nén meé Yesu Krístəə adii Mwān a Dyōb.”

9

Sɔɔɛ atimé Yesuɛ adúbe
(Mbɛl 22.6-16; 26.12-18)

¹ Bɔɔb-pɔɔ Sɔɔɛ ambé ákīmē' áwúu bembapɛɛ ábe Sánɔwéé. Ankě wée prise ambáambáa, ² aláá mó aá átel kálag échě ábɛé belyáged bé ndáb é mekáne é Damaskɔs, ábel nén áwōŋ kunze echě nzé anyíné bad ké béhéé ábe béhíde' nzii e Yesuɛ áwed, áhanj bó, ken bebaád-'é ké'ε baachóm, akób bó, ákēēn bó á Jerusalem. ³ Dóo Sɔɔɛ áhídté boŋ ákag. A nzii e Damaskɔs wê, áde ádíí benben ne dyad, emwɛdmwɛd émbíd ádyōb, épen mó yǎl esyáál. ⁴ Anhún á ndɔɔb. Dóo áwógé ehób élāngē mó aá, "A-Sɔɔl, á-Sɔɔl, cheé ékáá boŋ étagté me?" ⁵ Sɔɔɛ anseǎdéd aáken, "A-Sánj, nzé-módé ne?" Dóo échě ehób étimtanné mó aá, "Me-éé ndé Yesuɛ awě étagtéé. ⁶ Bɔɔb-pɔɔ, hidé ásē, ékag á dyad-tê, áhed dóo béléā-'é wɛ chōm éche étánɔgéné abel." ⁷ Bad ábe bóobe Sɔɔɛ bēnwōŋ bēntyéem, dyam déeboó bó ahób. Bēnwōg ehób boŋ bēnkēnyínné mod awě ahóbe'. ⁸ Sɔɔɛ anhidé ásē, ánēdē mīd áte, boŋ eenyíne'aá ekíde. Né-ɔɔ, bēnchāā mó é ekáá, békēēn mó á dyad-tê á Damaskɔs. ⁹ Andyéé e'pun é'láán áde eenyíneé ekíde. Ene pónǎde esyáál-le eemwédeé, eedyéde-'áa chōmchōm.

¹⁰ A Damaskɔs mod abédé awě andúbé Yesuɛ, béchágé'áá mó bán, Ananiase. Annyín ndóg. A ndóg-te wê, Sánɔgú Yesuɛ anchəg mó aá, "A-Ananias." Ananiase ankwentén aá "Me nén, a-Sánj." ¹¹ Dóo Sánɔwéé álāngéé mó aá, "Boŋsén, éke á nkoŋ ní nzii míme béchəgɛé bán Ntyéémé. Wěpě á ndáb wée Judase. Nzé epedé áhed, ésēdēd mod awě abíde á dyad á Tasus, béchəge mó bán Sɔɔɛ. Adé áhed bɔɔb akāne', ¹² anyíné-'ε ndóg. A ndóg-te wê, anyíné mod awě béchəgɛé bán Ananiase, abáné mó mekáá á nló ábel boŋ anyínen ámpē." ¹³ Ananiase antimtén mó aá "A-Sánj, nkénwōg ane mod dúu bwāmbwam ne nhel ní mekan míme ákébenlé ábōŋ bad áyāl á Jerusalem. ¹⁴ Apedé-'ε á Damaskɔs hén ne ngíne echě beprise bémháá bábáge mó ákób bad bésyāāl ábe békāne' á dīn ádōŋ." ¹⁵ Boŋ Sánɔwéé anláá Ananiase aá, "Kǎg, áyāle nén mpwɛdeé anén mod ábele me. Mó ábél bad ábe béesé bad bé Israel, échab kōŋ é bad, ne bad bé Israel búbíí me. ¹⁶ Mmēn mélūmēd-te mó metake míme ákudté áyāl echēm." ¹⁷ Né-ɔɔ, Ananiase ankě, asól a ndáb echě Sɔɔɛ ámbēē áte, abán mó mekáá á nló, álāngē mó aá, "A-mwānned Sɔɔl, Sánɔwéé mó alómé me, nédē, Yesuɛ mwēn awě ampií wɛ á pónǎde eche éhyagké wén. Alómé me áwōŋ ábel nén ényínen ámpē élōn-ne ne Edáádəŋ éche Esáá." ¹⁸ Abwōg-ábwōg bwēm bémbíid Sɔɔɛ á mīd ábe bédé nēngáne e'kíd é' sūu, ábooted-te anyínen. Héε ápádté ásē boŋ bédusán-ne mó. ¹⁹ Andyéé ndyééd, amaá-'áa ndyééd adyé boŋ yǎl étimé mó áte.

Sɔɔɛ akalé eyale é Dyōb á Damaskɔs

Sɔɔɛ andyéé á Damaskɔs nguse é e'pun ne bad ábe béndūbē Yesuɛ. ²⁰ Ankě á ndáb é mekáne ésebán abéhte pónǎde ákanle bad tənɔgene Yesuɛ, aá mó adé Mwān a Dyōb. ²¹ Yǎl enkóm mod téé áte awě anwóg mó póle á nsəl. Bésédte bánken, "Saá anén mod mó awúé'áá bad ábe bétúbé'áá dīn áde Yesuɛ á Jerusalem-ε? Eesaá mbále nén nzəm echě ápééné hén edii ákób bó átimɛn-ne bó ámbíd wée beprise bémháá-yε?" ²² Boŋ Sɔɔɛ ambé akalé' nímmē nkalanj ákǎg á'sō ngíne ngíne. Metote míme ámbɛé álúmed nén bán Yesuɛ mó adé Ane-awě-Béwógté, méntāngēn nyaa echě bad bé Israel ábe bábédé á Damaskɔs bēnkēnwōngé dyamdyam ahób.

²³ Ámbíd e e'pun híin bad bé Israel bēnladén áte áhəge Sɔɔɛ ngáne bėwūū-'é mó. ²⁴ Boŋ Sɔɔɛ anwóg ntíi míme bėbélé. Bėnóné'áá mmwɛ mé e'ké ní dyad nkúu ne mūte ábel bėwúu mó. ²⁵ Boŋ nkúu nhóg Sɔɔɛ ábē bembapɛɛ bėntēd mó, bėhé mó á elōŋ-tê, bėbíidéd mó á epōn é eséd bé e'ké ábe bēnləŋned dyad, boŋ bėsūdēd mó ámbíd e ebwóg.

Sɔɔle atimé ámbìd á Jerusalem

²⁶ Sɔɔle ankɛ á Jerusalem. Ade ápedé áwed, anwanén aá móbê ne bad ábe bédúbpé Yesue bon ábê bad bébáá'áá mó áyāle bénkëndúbéé bán mómpē adúbpé Yesue. ²⁷ Héε Banabase áchāngē mó á ekáá bon ákεεné mó wée bembapεε bé nlomag. Anchemtéd bó áte ngáne Sɔɔle anyíne Sāngwéé á ndóg-te á nzii ne chōm éche Sāngwéé álángé mó. Anláá-'ε bó ngáne Sɔɔle álángé'áá bad mam t̄ngene Yesue á Damaskos ésebán abáa' dyaṁdyam. ²⁸ Né-ɔó, Sɔɔle ambé ne bó, ákag mebwóg mésyā́l á Jerusalem ákalé' nkalanj mí bwām á ðin áde Sāngwéé ésebán abáa' dyaṁdyam. ²⁹ Akānlé'áá kóŋne bad bé Israel ábe béhóbé'áá ehób é Grikia áswantán-ne ne bó. Dóó bébóótédé nzii ahed áwúu mó. ³⁰ Ade bad ábe bédúbpé Yesue básónténe bán béhede Sɔɔle awúu, béntéd mó básyagnéd mó á dyad á Kaisaria bon bélōmē mó á dyad á Tásus.

³¹ Né-ɔó, ene pónde esyā́l bad ábe béndúbē Yesue á mbwóg e Judeya esyā́l, á Galilia ne á Samaria bémbē ne nsan, béwōŋ-'ε mbwóg ní Dyōb áte nê ábēl béwúú áte, Edáðan éche Esáá éwōŋgān-ne bó.

Petro akii a myad mé Lida ne Jopa

³² Petro akagé'áá mbwóg áte esyā́l. Ebédé pónde póg eche ákíí bad bé Dyōb ábe bébédé á dyad á Lida aleled. ³³ Ade ápedé áwed, antán mod awě béchāgēé bán Aniesε. Esōŋ é mekuu énwē mó, átimēn ndáb mwě waam. ³⁴ Petro anláá mó aá, “A-Anies, Yesu Krístæ áðid wε bwām hén bōob. Pádé ásē énaḃe ádon anon.” Abwōg-ábwōg Aniesε ampádé ásē. ³⁵ Ade bad básyā́l ábe bédyēé'áá á Lida ne Sharon bényíne née ane mod ádyēé bwām, bēmbóótéd Sāngú Yesue adúbe.

³⁶ Mwaád nhóg abédé á dyad á Jopa awě béchāgē'áá bán Tabitaa, andúbé Yesue. (Ðin á Tabitaa á ehób é Grikia áðii bán Dókase néðe e'sél.) A alongé áðe ásyā́l mbonj mó ne móó ábéláá áwōŋgān-ne betóótōkē bé bad. ³⁷ Mmē mesú-ɔó, ankwě nkole awé-'ε. Bēnwobé mó ndim bétéd mó bébānē á tonj e ndáb echē ebédé ámín. ³⁸ Bōob-póó dyad á Jopa dénkēnchabnédté dyad á Lida áyāl. Né-ɔó, áde bad ábe bédúbpé Yesue béwógé bán Petro adé á Lida, bēnlōm bad bébe áwē, ne mechāngé nén bán, “Sōn hyāg á mehélé-te.” ³⁹ Né-ɔó Petro ambonjén, bōobōó békē-'ε. Ade ápedé áwed, bēnchāgnéd mó á tonj e ndáb eche ebédé ámín. Bekúd bé bebaád bēnlōjnédté mó, béchyεé', bēlūmtē-'ε mó mbóté ne nkobe míme Dókase ámbaŋnédté bó áde abédé á alongé. ⁴⁰ Petro ambíded bó moosyā́l á ebwóg, akóg mebóbōŋ ábootéd-te akáne. Dóó ákúnné yāl á ndim bonj áhóbé aá, “A-Tabita, páde ásē!” Tabitaa andibé m̄id áte. Anyín áde anyíne Petro, ampádé ásē. ⁴¹ Petro ansād ekáá, awōŋgēn ānyen mó ásē. Dóó áchénlé bad ábe béndúbē Yesue, ne bekúd bé bebaád ábe bémbē áhed, bonj álūmtē bó Tabitaa áde áðíí á alongé. ⁴² Mmēn nkalanj mēnkanléd á dyad á Jopa áte ásyā́l a etún é pónde, ekud é bad édúbé-'ε Sāngú Yesue. ⁴³ Petro andyεé á Jopa nguse é e'pun. Andyεé á ndáb e mod awě abelé'áá nsón mé e'kob é' nyam, awě béchāgē'áá bán Simōne.

10

Petro akii wée mod awě eésē mod a Israel

¹ Mod a Roma nhóg abédé á dyad a Kaisaria bán Kōneliosε. Akāmlánnáá echonj é mbwókkel e sánze échē béchāgē'áá bán, “Echonj é mbwókkel e sánze é Italia.” ² Kōneliosε abédé mod awě ahídé'áá mekan mé Dyōb ámbìd. Mwēn ne eche ndáb esyā́l bébēnlé'áá Dyōb. Ansálé ekáá áte, áwōŋgān betóótōkē bé bad bé Israel, ákānnē-'ε pónde esyā́l. ³ Ebédé dyaṁ ngōŋ éláán m̄ite nhóg, anyín ndóg. A ndóg-te wē ankōŋ ángel e Dyōb anyín. Enchāg mó aá, “A-Kōnelios.” ⁴ Annōn ángel ne chóŋ, ne mbwóg, bonj ásedté nén aá, “A-Sāŋ,

cheé édé?” Angel enkwentén mó aá “Dyöb áwógé nímōη mekáne, anyíné-’ε ábōη e’boη bé nlém. Adé-’ε mboṣsén ákwentēn wε mekáne. ⁵ Bɔɔb-pɔɔ, lóm bad á Jopa, békē béchéle mod nhóg awě dīn ádíí mó bán Simōn awě béchəgέé bán Petro. ⁶ Adé nken á ndáb e mod nhóg awě akínte’ e’kob é’ nyam awe béchəgέé bán, Simōne. Simōne ne adyεε’ á nkəg mé edīb é nkwě.” ⁷ Dɔɔ ángel eched éhídté, boη Kəneliɔse áchēnlē ábē bembəledε bé ndáb bébε, ne sánze póg echě chómpē ehídé’áá mekan mé Dyöb ámbíd, ebé-’ε sánze echě enoné’áá Kəneliɔse. ⁸ Alánǵé-’aá bó dyam ádē ábénlédé, alóm-me bó á Jopa.

⁹ Ade békagké, née bīn é’sánǵé, áde békwógé ape á Jopa, Petro anchágé á ndáb mín ákáne. Nê ábédé dyam kəd. ¹⁰ Nzaa enkób mó, ádāη-’ε ndyééd adyé. Ade béboṣsanné ndyééd, anyín ndóg. ¹¹ Anyín ngáne ngob e dyöb énédnédé. Chōm émbíd nēṅgáne sánkalaa a abad, ébé née béchəṅǵé dó mekéb méniin, bésudté dó ásē. ¹² A abad-tē wē, ndín é nyam ésyāāl émbē áwēd-te; éche ékεene’ mekuu méniin, éche édole abum ásē ne menon mé ahín. ¹³ Héε áwógé ehób élāṅge mó nén “A-Petro, syəá ásē, éwúu échén nyam, édyág.” ¹⁴ Boη Petro anhób aá, “A-Sán, meéhēlē se mbēl ene ndín e dyam. Meédyédéé chōmchōm mbéd éche mbéndé ehóbé aá béedyág, ké’ε éche éesáa á’sō é’ Dyöb.” * ¹⁵ Echě ehób émbād mó aláa nén aá, “Weetédé chōm ké ehóg éche Dyöb áhóbé aá ésáá, wεé éesáa’é.” ¹⁶ Nén dēmbenléd ngen éláán. Dɔɔ bétímné ádē abad ámbíd ádyöb. ¹⁷ Petro adolé’áá áte ábii chōm éche ene ndóg élúmtéé. Ene pónde dɔɔ bad ábe Kəneliɔse ánlōmmē bédíbté wεε ndáb eche Simōne édíí. Bentyēm á mmwε mé e’ké. ¹⁸ Héε bélébpéé ehób bánken, “Nken adé áte wē awě béchəgέé Simōn Petro-yε?” ¹⁹ Ade Petro ádíí adólé áte ásoṅten chōm éche ndóg élúmtéé dɔɔ Edəádəη éche Esáá elāṅgeé mó aá, “Wóglén! Bad béláán bépédé, béhede wε. ²⁰ Né-ɔɔ lād yāl, ésud á ndáb mín, weebáá bó ahíd áyāle mεé nlómé bó.” ²¹ Né-ɔɔ, Petro ansūd ásē, áke atán ábē bad, álāṅǵé bó aá, “Mεé ndé ane mod awě nyéhedeé. Cheé épídé nyé hén?” ²² Béntímtén mó bán, “Mod ambáá a sánze, Kəneliɔse móo alómé sé. Adíí mod a bwām awě abenle Dyöb. Bad bé Israel bésyāāl-le bébage mó edúbé éche échábé ámín. Angel e Dyöb elāṅǵé mó nén aá álébe wε áwē ndáb, ábel nén áwóg dyam ádē étāṅǵéné mó aláa.” ²³ Petro awógé-’aá nē, asóléd bó á ndáb, ábē-’ε bó e’noη.† Boη Petro ansóléd ábē bad á ndáb kénéé béébédéé bad bé Israel. Née bīn é’sánǵé, Petro anlād yāl, ahíd ábē bad. Nguse é bad ábe bédúbpé Yesue á Jopa bómpē bēnwoón bó. ²⁴ Epun ehóg ámbíd e nē, Petro bémǵé á Kaisaria. Kəneliɔse mwēn, ádē abum á ndáb, ne ábē besón bé echoη ábe ánlēbē, bésíné’áá Petro bó. ²⁵ Ade Petro áhedeé asól á ndáb, Kəneliɔse ankě mó atán, ákwε mó á mekuu, ábwāām-me ásē ábe mó edúbé. ²⁶ Boη Petro annyen mó ásē ahób aá, “Tyéém ámín. Mémpē ndíi moonyoη ngēn.” ²⁷ Petro ambé ákanlé Kəneliɔse ádē bésoléé á ndáb-te. Antán née ndun e mod éládné á ndáb-te. ²⁸ Héε álāṅǵéé bó nén aá, “Nyé bēn nyébíí bwām nén bán edé mod a Israel mbéndé áwoon mod awě eésě mod a Israel ké’ε ásól áwe ndáb. Boη Dyöb álúmté mε nén aá meéchāǵé modmod mεé adé mod awě eesáa ké’ε née mod awě adé mbinde á’sō é’ Dyöb. ²⁹ Né-ɔɔ, áde élómé mε achəg mempádé ásē ábwōǵ-ábwōǵ, menkēnhóbǵé mεé méehyaá. Bɔɔb-pɔɔ, nsedte wε, cheé ékás boη élōmē mε achəg?” ³⁰ Héε Kəneliɔse ákwentanné mó aá, “Sú éláán chii, née bɔɔb, nkánné’áá áwēm ndáb-te á ngāη éláán é’ müte. Dɔɔ mod awě awáá mesāη nímē mémwaa’ áte átyéémé mε á’sō-te táléd. ³¹ Boη áhōbē aá, ‘A-Kəneliɔs, Dyöb áwógé wε mekáne, anyíné-’ε ábōη e’boη bé nlém. ³² Lóm mod á Jopa, áke áchéle Simōne awě béchəgέé bán Petro. Adé nken á ndáb wεε mod nhóg awě akínte’ e’kob é’ nyam awě béchəgέé bán Simōne.

* **10:14** Bad bé Israel bēnwōη mbéndé éche énkēmbě bó kunze ádyé donje á bwēm. † **10:23** Bad bé Israel béesólte’áá mod awě eésě mod a Israel áwab ndáb.

Simɔnɛ nɛ adyɛɛ' á nkəg mé edíb é nkwɛ.' ³³ Né-ɔ́ menlóm wɛ atéd ábwɔg-ábwɔg. Ebelé-'ɛ bwám ngáne épédé. Bɔɔb-pɔ́ sé moosyáál sêdé hén, Dyɔb ádé-'ɛ ne syánē. Sêsine' áwóg dyam ké ahéé áde Sáj Dyɔbɛ álánjé wɛ aá éláa sé."

Petro akánlé Kɔ̀neliɔ̀sɛ nkalanj ní bwám

³⁴ Dɔ́o Petro áhédé póle á nsəl aá, "Bɔɔb dɔ́o mbíí mɛé Dyɔb átédé moosyáál nyaa póg. ³⁵ Akobe kénzée awě abage mó edúbé awě abele-'ɛ mekan míme métánjéné, ké alonj áhéé ane mod ábidté. ³⁶ Nyébíí nkalanj míme Dyɔb dénlómɛɛ bad bé Israel. Mmê nkalanj mbédéɛ tɔ̀ngene ákal nkalanj ní bwám mé nsanj míme nípedé mbwiined ne Yesu Krístə. Mó adé Sánjwéé á moosyáál. ³⁷ Nyébíí-'ɛ dyam áde dɛmbɛnléd mbwóg e Judeya áte esyáál mbooted ne á Galilia. Nén démbɛ́ áde Jɔ̀nɛ áamáá bad aláa tɔ̀ngene edusen. ³⁸ Nyébíí nén bán Dyɔb dénwɔgɛd Yesuɛ, mod a Nazaret, ábe mó Edəádəj éche Esáá ábɛ-'ɛ mó ngíne. Yesuɛ akagé'áá hóm tée ábelé mbonj. Ngáne Dyɔb démbɛɛ-'aá ne mó, adidé'áá bad bésyáál ábe bémbɛ́ ásɛ e ngíne e Satan bwám. ³⁹ Sé bɛn sényínné mekan mésyáál míme ámbɛnlé á alonj á bad bé Israel ne á Jerusalem díd. Bénwū́ mó, abome áde bɛmbomɛ́ mó á awɔg. ⁴⁰ Bonj Dyɔb dɛmpuúd mó ámbíd e e'pun é'láán, ábel-lɛ bad bényín mó. ⁴¹ Saké bad bésyáál bényín-ne mó. Bad ábe Dyɔb dɛmmadté apwɛd, bɔ́ɔ́ bényín mó. Nédé sé ábe sɛndyé ndyééd sɛmwé-'ɛ mmítéd ne mó. ⁴² Anlyágtén sé aá sékanle bad nkalanj ní bwám, sébide-'ɛ mbónj nén bán móo módé Ane awě Dyɔb ápwédé, ákaad bad ábe bédé á alonjé ne ábe bɛwédé. ⁴³ Bekal bé'dəádəj bésyáál bɛnhɔ́b tɔ̀ngene mó bán, mod ké ahéé awě adúbpé mó, Dyɔb délagsén mó mbéb. Nén débɛnléd á ngíne e áde dɛn."

⁴⁴ Ade Petro ádíi áhóbɛé nê, Edəádəj éche Esáá ênsúd ásɛ, épíi moosyáál awě áwóglánnáá míme nkalanj. ⁴⁵ Bad bé Israel ábe béndúbɛ Yesuɛ, ábe bɔ́ɔbɛ Petro bémbíd á Jopa bémbɛ́ menyáké bwámbwam ányín nén bán Dyɔb ábágé eché nde e Edəádəj éche Esáá káájne wéɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel. ⁴⁶ Bénwɔg ngáne béhóbɛé mehɔ́b mémpɛe, bébagé-'ɛ Dyɔb ehúme. Dɔ́o Petro áhóbɛé aá, ⁴⁷ "Ábén bad békúdé Edəádəj éche Esáá melemlem ngáne sɛmpɛ sɛnkudté. Né-ɔ́, nzé-módé ahɛle-sɛ ahób aá bédusán bó ne mendíb?" ⁴⁸ Hé-'aá áhóbé aá bédusen bó á dɛn á Yesu Krístə. Dɔ́o ábê bad bɛlájé mó bán ádyɛɛ ne bó nguse é e'pun.

11

Petro ahóbé tɔ̀ngene chòm éche ábélé

¹ Bembapɛɛ bé nlomag ne bad bémpɛe ábe bédúbpé Yesuɛ á mbwóg e Judeya-té esyáál, bénwɔg bán bad ábe béesɛ bad bé Israel bómpɛ békóbé eyale é Dyɔb. ² Ade Petro átimé ámbíd á Jerusalem, bad ábe béhóbé'áá bán bétánjéné bad ábe béesɛ bad bé Israel ayag, bɛmbootéd mó ahób bán, ³ "Cheé ékás bonj ékág wéɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel, bad ábe béeyagéé bonj nyáábɔ́ nyédyág-kɛ káájne ndyééd hóm ahóg?" ⁴ Hé-'aá Petro áhédé nkalanj á nsəl, aláá bó mekan mésyáál ngáne mɛmbɛnlédte se á mbooted. ⁵ "Mbédé á mekáne á dyad á Jopa bonj rínyíné ndóg. Chòm émbíd á ádyɔb nɛngáne sánkalaa a abad, ébɛ nɛe béchánjé dɔ́ mekéb méniin, bésudté dɔ́ ásɛ. Bɛnsudéd dɔ́ áwɛm e'só-te. ⁶ Ade rínóné áwɛd-te menyín nyam éche édé á abad-té, nyam é mehín, nyam éche édole abum, ne menɔ́n mé ahín. ⁷ Héɛ ríwógé ehób élanje mɛ nén aá, 'A-Petro, syáá ásɛ, éwúɛ' échén nyam, édyág.' ⁸ Bonj mɛ-'ɛ menhób mɛé, 'A-Sáj meéhɛlɛɛ-sɛ níbɛl ene ndín e dyam. Chòmchòm éche mbéndé éhóbé aá béedyág ké'ɛ éche éesáa á'só é' Dyɔb éesɛlɛɛ mɛ á nsəl mbéd.' ⁹ Ehób émbíd ádyɔb ámpɛ nén 'Weetédé' chòm ké ehóg éche Dyɔb

áhóbé aá ésáá, wɛ́é éésāa'é.' ¹⁰ Nén dɛmbɛnléd ngen éláán. Dóó bétímné chõm ésyāāl ádyõb. ¹¹ Ene pón dé chèn dóó bad béléáán ábe búbídé á dyad á Kaisaria ábe béléomé áwɛm, bépédé á ndáb echè ndyéé'áá áte. ¹² Edáádəŋ éche Esáá énlāā mɛ aá syāābōō sékag, aá meebáá bó ahíd. Abè bad ntóób ábe bédúbpé Krístəə ábe búbídé á Jopa bõmpɛ bɛnhíd mɛ á Kaisaria. Syāābōō moosyāāl sɛnkĕ sɛsól á ndáb wɛ́e Kɔneliōse. ¹³ Kɔneliōse anlāá sé ngáne anyíné ángel etyéémé áwe ndáb boŋ ene ángel elāá mó aá, 'Lóm mod á Jopa áke áchəg mod awĕ mĭn mésyāāl médíí bán Simɔn Petro. ¹⁴ Nzé apedé ālāā nyé póle eche ěbĕl boŋ Dyõb ásõŋ ádõŋ alongé, ásõŋ'-e ádõŋ abum á ndáb.' ¹⁵ Ambíd enĕ, mboótédé-'aá dyam ahób, Edáádəŋ éche Esáá épiidé bó melemlem nĕngáne ěmpii'é sé á mbooted. ¹⁶ Dóó ríkamténé dyam áde Sǎngwéé ánhõbpĕ. Anhób aá, 'Jõne adüsánnáá bad ne mendib boŋ bédusén nyé ne Edáádəŋ éche Esáá.' ¹⁷ Enyínnad nén bán Dyõb ábágé ábén bad ábe béesĕ bad bé Israel melemlem mɛ nde níme ámbéé syáné áde dédúbpé Sǎngú Yesu Krístəə. Nzéé-õ ndíí ákəŋ ntii ní Dyõb?" ¹⁸ Ade bɛwógé nĕ, bɛnsõg Petro mekan ahób áyāl, bɛbootéd Dyõb akɛn. Béhóbé'áá bán, "Dyõb ábágé káəŋne bad ábe béesĕ bad bé Israel etál áte de ní mab mbéb átimɛn Dyõb, ákud-tɛ alongé áde déemaá'."

Mwembé níboótédé á dyad á Antyɔg

¹⁹ Bōōb-pōó, áde bɛwúú Stefanusɛ, bad ábe bɛmpāŋtéd áte áyāle metake níme békúdáá, bó donge á bad bĕnkĕ káəŋse á Fonisia, donge ákĕ á Saiprus, ábíníí'-e békĕ á Antyɔg. Békágé'áá, bɛkanlé dásō bad bé Israel bĕnɛn nkalan ní bwām. ²⁰ Boŋ bad bɛmpĕe ábe béndúbĕ Yesuɛ ábe bɛmbíd á myad mé Saiprus ne Sirinɛ, bĕnkĕ á Antyɔg, bɛkanlé káəŋne bad bé Grikia, béléŋgĕ'-e bó nkalan ní bwām tĕngene Sǎngú Yesuɛ. ²¹ Ngíne e Sǎngú embé ne bó. Ndun e mod endúbe, étimĕn-ne Sǎngwéé. ²² Mmĕ myangó mĕmpĕ á metúu mé bad bé mwembé ní Jerusalem. Né-õó, bɛnlóm Banabasɛ á dyad á Antyɔg áke dényin bó áwed. ²³ Ade ápédé áwed boŋ anyin ngáne Dyõb ánámte bad, anwóg menyinge, ambĕ'-e bó elébé aá béhíde' Sǎngwéé ne nlém nhóg. ²⁴ Banabasɛ abédéɛ mod a bwām, Edáádəŋ éche Esáá émbĕ ne mó, adúbe dénwū-é mó áte bwāmbwam, ekud é bad-tɛ éndúbĕ. ²⁵ Dóó Banabasɛ ákíí á dyad á Tasus áhɛd Sōalɛ. ²⁶ Ade ányíné mó, ampɛén mó á Antyɔg. Né-õó á etún é mwĕ nhóg, bó bad bébe bébómé'áá ne bad bé mwembé. Bɛn'yāgĕd-tɛ ndun e mod. A Antyɔg wĕ dóó bésébpé bad ábe bédúbpé Yesuɛ dĭn achuu bán Bad bé Krísto.

²⁷ Mmĕ mesú dĕn, donge á bekal bédáádəŋ bĕnhidé á Jerusalem békɛ á Antyɔg. ²⁸ Bó mod nhóg awĕ béchágé'áá bán Agabusɛ antyéém ámĭn. A ngíne e Edáádəŋ échĕ Esáá, anhób aá, "Nzaa e ngíne ekwógé apɛ, ěbĕ'-e nkõŋsɛ-te nísyāāl." Nén dɛmbɛnléd-tɛ á pón dé eche Kladios ábédé á nkamlɛn. ²⁹ Bembapɛɛ bɛntĭí nén bán bó mod téé béléómĕ nwõŋgen wɛ́e bad ábe bédúbpé Yesuɛ á mbwóg e Judeya ngáne bó mod téé áhɛnlé akud. ³⁰ Nĕ dĕn-naá bĕmbɛnlé. Bĕnlád mōné, béléómĕn Banabasɛ bó Sōal ábe wɛ́e belyáged bé mwembé.

12

Hɛrɔde ádíí apiinad bad ábe bédúbpé metake

¹ Bɛnɛn ne ene pón dé chèn, kĕŋ Hɛrɔde ambootéd donge á bad bé mwembé ahé á meséb. ² Ambĕl bĕnkõb Jemsɛ, Jõne mwānyan, bɛwúén mó nkwaté. ³ Ade ányíné nén aá nĕ áwógté bad bé Israel menyinge, ankĕ á'sō, ábel békób Petro. Nén dɛmbɛnléd á pón dé e Ngande e Ewele é Ngĕn. ⁴ Ade bémáá Petro akób, anlóm mó á mbwóg. Bĕmbané e'chõŋ é' sánze é'niin ánɔn mó. Echõŋ téé énwõŋ sánze éniin. Hɛrɔde anwõŋ mewĕmtɛn ákáad mó á'sō é' mbwóg

nzé Ngande e Nnyíme ámìn etómé. ⁵ Né-ɔ́ bémpane Petro á mbwɔg. Boŋ bad békánne'áá Dyɔb ngíne ngíne áyāl eché.

Angel ebídté Petro á mbwɔg

⁶ Herɔde ahedé'áá Petro apɛɛn á'sō é' bad mbwɛmbwɛ. Mmê nkuu mên níme Herɔde ánwōngē mewémten apɛɛn Petro á'sō é' bad chǎn ábíníí, Petro akúné'áá átínté e sánze ébe. Bénhē mɔ bengɔbengɔbē pɛd ébe, sánze émpɛe ébe énoné mmwɛ ní ndáb e mbwɔg. ⁷ Dɔ́o ángel e Sǎngú ébídé tǎléd, ndáb e mbwɔg épené áte. Angel ne enságéd Petro á ekágél, ényem mɔ ásē, élāngē mɔ áá, “Pádé ásē á mehélé-te.” Abwɔg-ábwɔg bengɔbengɔbē bēnhunnéd mɔ á mekáá. ⁸ Dɔ́o ángel élāngéé mɔ áá, “Wéd ngáá atád, étád-te nkɔɔd mé metámbé.” Petro ambɛl áned. Dɔ́o ángel élāngéé mɔ áá, “Hé mbóté á yǎl, éhíde mɛ.” ⁹ Petro anhíd chɔ́, bébíd á ndáb e mbwɔg. Boŋ kénê enkembíí'é ké dyam áde ángel ébɛléé dɛn ákoo abenled. Anwémten áá mɔnyíne' ndóg. ¹⁰ Béntōm echon e sánze é'só ámìn, bétōm-me éche élónténé é'be kááŋ ne á asóg bēmpɛ á mmwɛ mé e'ké bé e'kii níme níbídé'áá á dyad-tê. Nsəl mé e'ké méndíbnéd ne mɔ mwɛn. Héé bébídé boŋ béhídē nzii. Ade békagké nê dɛn dɔ́o ángel ne étédté Petro ábwɔg-ábwɔg. ¹¹ Héé debyéé ápédé Petro boŋ áhɔbē áá, “Bɔɔb dɔ́o níbíí mɛé dyam dɛn dɔ́o ákoo' abenled. Sǎngwéé alómé eche ángel, asó-é mɛ á mekáá níme Herɔde, abelé-é mbídé mekan mésyāal áte níme bad bé Israel bēnwēmtēnnē mɛ abel.” ¹² Achemé'áá dyam áde ábenlad ne mɔ, dɔ́o ákíí á ndáb wéé Maria, awě achyáá Jɔn Makɔse. Ndun e mod enladén áhed békánne'. ¹³ Ade Petro ápédé ankūm ekob éche édé á ebwɔg-te boŋ mbɔledɛ a mmwáád nhóg bán Rodaa, áhyɛ ánoné mod awě akume ekob. ¹⁴ Anchem Petro ehɔb. Dó-'áá ne menyíŋge mésyāal áchādtēnē ekob adibe, atóm mehélé ámbíd á ndáb-te boŋ áke aláá bad áá, “Petro atyéémé á ebwɔg-te.” ¹⁵ Bénlāā mɔ bán, “Epag mǎn!” Boŋ ambé álāngē bó áá chǔm éche mǔhɔbɛé édé mbále. Dɔ́o béhɔbɛé bán, “Né eche ángel chɔ́ edé.” ¹⁶ Ade nímén mésyāal mébenladté Petro ambé ákumé' ekob. Kááŋne á asóg bēndibé ekob. Bényíné-'áá mɔ, yǎl ekóm bó áte bwámbwam. ¹⁷ Ampebtén bó ekáá áá bélám ehɔb, boŋ álūmtē bó áte ngáne Sǎngwéé ábídé mɔ á mbwɔg. Anláá bó áá, “Nyéláa Jemse ne bad ábíníí ábe bómpɛ bédúbpé Yesue nímén mekan.” Dɔ́o átédté bó boŋ ákag hǔm démpɛe.

¹⁸ Ade bǎn é'sǎngé, sánze éche énoné'áá Petro êmpuutéd á mewémten bwámbwam áyāle bēnkembíí'é chǔm éche ébenlédé Petro. ¹⁹ Herɔde anlóm bad áá béhɛd mɔ boŋ bēnkēnhɛnlé mɔ anyín. Héé ákáádté éché sánze boŋ ábagé mbakú áá bėwúu bó. Ade nímén mésyāal métómé Herɔde ansyáé á Judeya áke ádyēē á Kaisaria á esóŋ é pónde.

Herɔde awédé

²⁰ Ene pónde Herɔde anwóón bad bé myad mé Tirɛ ne Sidon melíngá níme méchábé ámìn. Né-ɔ́, bad bémbíid níme myad mébe áke dényín mɔ. Mod awě bēnsēbēē ake dētán ábel bóɔbe kǎŋ bétim ásē abédéé Blastuse. Blastuse abédéé mbɔledɛ á ndáb e kǎŋ. Bēmbel nê áyāle á alon wéé Herɔde dɔ́o nímad medyé mébíidé'áá. ²¹ Epun éche Herɔde ántíí'é épédé-'áá áte, awáá megombe mé kǎŋ, ádyēē atii dé nkamlɛn boŋ ábootéd bó mam aláa. ²² Ade áamáá ahɔb, ábē bad bēmbootéd abón bán, “Dyɔb dɛn dɔ́o áhɔbe' saké moonyon.” ²³ Abwɔg-ábwɔg ángel e Sǎngú embɛl Herɔde ankwě nkole áyāle enkēmbáá Dyɔb edúbé. E'ken bé abum béndyɛ mɔ áte, awé-'ɛ.

²⁴ Eyale é Dyɔb chɔ́-'ɛ émbē ékanláád ékag á'sō.

²⁵ Banabase bó Sɔal bēmmǎd nímad nsón béhídé-'ɛ á Jerusalem. Ade béhídtéé, bēnwālē Jɔn Makɔse áyāl.

mésyāāl mēmbenléd á etún é dyam mbwákɛl e mwě éniin ne móom mé mwě métáan. Ambíd enén, Dyōb dēmbě bó bad ábe békāādtē kááŋne á pónđé echě nkal é'dáádəŋ Samwɛɛ. ²¹ Ade bēhédé kâŋ, Dyōb dēmbě bó Sɔɔɛ, mwān awe Kishɛ. Ambíd á túmbé e Benjamin, abédéé kâŋ á etún e móom mé mwě méniin. ²² Dóó Dyōb áhúdé Sɔɔɛ á atii. Ahúde-'aá mó, átīméd Dabidɛ. Anhób t̄ŋgene Dabidɛ aá, 'Nkudé nyaa e mod eche ndáá, Dabidɛ, mwān awe Jesɛ. Adii mod awě ábēl mam mésyāāl míme níhɛdɛé mɛé ábel.' ²³ Yesuɛ m-é awě abídé á nchyaátén míme Dabidɛ móó Dyōb dēmbenlé Nsoodɛ a bad bé Israel, ngáne ánhōbpē aá móóbb̄l. ²⁴ Byánán Yesuɛ ábootéd míme nsón, Jɔne álángé'aá bad bé Israel aá békunned mbíd, bétede nímbab mbéb, békud-tɛ edusɛn. ²⁵ Ade Jɔne ákwógé míme nsón amad, ansɛdéd bad aáken, 'Nzé-módé nyéwém̄téné bán ndé. Saké mɛ ndé ane awě nyésinɛé. Nyénɔne', Ahúe' ámbíd echém, mm̄n meékwognedɛé áhune mó metámbé á mekuu.' "

²⁶ Paalɛ ambád ahób aá, "A-baányan bé mbyaa míme Abrahamɛ ne bad ábe bēbenle Dyōb hén bɔɔb, syánɛ-éé bélómmé mímén nkalan mé e'soóson. ²⁷ Bad ábe bédyéé'aá á Jerusalem ne ábab belyáged bénkēmbíí'é bán Yesuɛ móó adé Nsoodɛ. Bénkēnsón̄tén-naá metelag mé bekal bé'dáádəŋ míme béléá'aá á mbwɛ-mé-nkóme-áte tée. Kénê bēmbēl mekan míme bekal bé edáádəŋ bēnhōbpē ménlōn, ahób áde bēnhōbpē bán bėwúu Yesuɛ. ²⁸ Kénɛé bēnkēnkudtɛ nzom echě bétōméd̄tē mbakú nén bán at̄ŋgéné awé, bēnlāā Payledɛ bán ábel bėwúu Yesuɛ. ²⁹ Ade bémáá mekan mésyāāl ábel ngáne méténlédé á kálag e Dyōb t̄ŋgene mó, bēnsudéd mó á awɔg, bēbānɛ mó á son-tê. ³⁰ Bon Dyōb dēmpuúđ mó. Ambíd e nê, ³¹ anlúméd yál ngen ne ngen wée bad ábe bóóbb̄ bēnwōŋ bootya á Galilia ápe á Jerusalem. Bɔɔb ábē bad bóó bėkanle' bad bé Israel dyam áde bényinnē. ³² Bɔɔb-póó mímén nkalan mí bwām móó sépiínédé nyé. Mm̄é nkalan ndii nén bán dyam áde Dyōb dénhōbpē aá móóbb̄ ábēd betaa alónté dó ne syánɛ. ³³ Alónté dyam áde ánhōbpē ne syánɛ awě dedé nchyaátén mímbab, apuud áde ápiúúdtɛ Yesuɛ. Né-'aá éténlédé á kálag e Ngəse e Dyōb echě elónténé ébe bán, 'Edii awem mwān, chii ndii Sóó.'

³⁴ Dyōb dēmpuúđ mó ésebán atime ámbíd á ndɔɔb se ábɔɔ. Dyōb dénhōb t̄ŋgene nê aá,

'Měbě wɛ nnam ní ngəŋgú, míme méehid̄tɛ áse, míme ménhōbpē mɛé mēbě kâŋ Dabidɛ.'

³⁵ Né-'aá áhóbé pɛd empée wée éténlédé bán,

'Wéekwɛnténɛ wée awōŋ mbəledɛ awě abenle wɛ ne nlém nhóg ábɔɔ á son-tê.'

³⁶ Debíí nén bán áde kâŋ Dabidɛ ábédé á alongé, abēnlé'aá Dyōb ngáne Dyōb áhédé'aá. Ambíd e nê, anwé, bəlímé mó wée bēnlímɛɛ ábē betaa, ábɔɔ-'ɛ. ³⁷ Bon ane awě Dyōb dēmpuúdtɛ, enkēmbɔɔ-'ɛ. ³⁸ Bɔɔb-póó, a-baányan, nyét̄ŋgéné abii bwām nén bán, Yesuɛ mó akáá bon bėkanlé nyé bán Dyōb álagsan bad mbéb. ³⁹ Nyébii-'ɛ nén bán kenzéé awě adúbpe mó akōbnédé á'so é' Dyōb née mod awě at̄ŋgéné. Mbéndé e Mosɛ eéhele'aá-se ébel ákobnéd. ⁴⁰ Né-óó, nyét̄d pónđé ábel bon dyam dé ebébtéd áde bekal bé'dáádəŋ bēnhōbpē déebenlāád ne nyé. Bēnhōb bán,

⁴¹ 'Nɔné', nyé bad ábe nyéwɛle Dyōb! Yál ékām nyé áte, nyéewɛ-'ɛ, áyāle nén, dyam áde mébenlé mímén mesú,

ádii dyam áde nyéedúbéé ké mod anlúméd nyé áte.' "

⁴² Pónđé echě Paalɛ bó Banabasɛ bėbídeé á ndáb e mekáne, bad bēnlāā bó bán bėpɛ ámpē á mbwɛ-mé-nkóme-áte míme níhúe' áhyɛ délāa bó míme mekan ámpē. ⁴³ Ade bad bémáá ahide á mekáne, bad bé Israel híin ne bad híin

bémpēe ábe bēnwōŋ adúbe á bad bé Israel bēnhīd Paale bó Banabase. Paale bó Banabase bēnkálén ábē bad, bēwéd-te bó nlém á abum bán bēbē békude nímén nsimé míme Dyōb ábágé bó.

⁴⁴ A mbwε-mé-nkóme-áte míme mémbādtēn, benben ne baásyāāl ábe bēbédé á dyad-té wê, bēmmaá ámbīd, áhye déwóg eyale éche Sánḡwéé. ⁴⁵ Ade bad bé Israel bényíné ene ndun e mod, kónjí embé bó áte bwāmbwam. Dyam tée áde Paale áhóbé'áá, bēhóbé'áá bán ádíi metóm, bēhōbē-ε mós mekan mé mbéb á yāl. ⁴⁶ Paale bó Banabase bēmbē bēhōbē bōob ésebán bēbáa' dyamdyam. Bēhóbé'áá nén bán, “Nyé bad bé Israel nyéé séntāŋgēnnē eyale é Dyōb asébe dé akale. Bōŋ ngáne nyébáá chó áyāl, nyéētéde-'áa yāl néé bad ábe bēkwógnédé ákud alongé áde déemaá', né-óó, séētédé nyé, séke wée bad ábe béesě bad bé Israel. ⁴⁷ Dyam áde Dyōb áhóbé áá débél ádíi, nén, ‘Mbānné wε néé e'nyínen bé ekíde é' bad ábe béesě bad bé Israel ábel bōŋ bad bé nkōŋsé bésyāāl békud e'soóson áwon mbíd.’ ”

⁴⁸ Ade bad ábe béebéde bad bé Israel bēwógé nê, bēmbē menyínge, békēn-ε nkalan míme Sánḡwéé. Bad ábe bēpwédnédé nén bán békūd alongé áde déemaá' bēndūbē Sánḡú Yesue. ⁴⁹ Moosyāāl awē ambé ene pēd e mbwóg anwóg nkalan míme Sánḡwéé. ⁵⁰ Bōŋ bad bé Israel bēnkōn baámbáá bé dyad ne bebaád bēmbáá ábe bēbēnlé'áá Dyōb. Béchódé-'áa Paale bó Banabase yāl áte, bēnān-ne bó áwab mbwóg. ⁵¹ Ade bēhēdēé ake, bēnkūd ebumbú á mekuu álúmed ábē bad nén bán nkógsen ne bó. Ade bémáá ábel nê bēnkē á dyad á Ekōniom. ⁵² Bad ábe bēndūbē Yesue á dyad á Antyog bēnlōn ne menyínge bēlōn-ne ne Edáádəŋ éche Ešáá.

14

Nkalan mí bwām nṛpédé á dyad dé Ekōniom

¹ Ade Paale bó Banabase bēpédé á Ekōniom, bēnkē á ndáb e mekáne. Bēnkāl nkalan míme Yesue áwed, nyaa echě bad híin bé Israel ne ábe béebéde bad bé Israel bēndūbēē Yesue. ² Bōŋ bad bé Israel ábe bēnkēnkobé adúbe, bēnkōn bad ábe béesě bad bé Israel, bēhé bó mewēmtēn mé mbéb áte tāŋgene bad ábe bēndūbē Yesue. ³ Paale bó Banabase bēmbēm áhed, bēkalé nkalan tāŋgene dyam á bwām áde Dyōb ábēnlé bad ésebán bēbáa' dyamdyam. Sánḡú Yesue ambēl bēnlūmēd e'chemléd, bēbēl-le menyáké híin, álúmed nén bán mam nímē ábē bembapεε bēkálé'áá tāŋgene nímē nsimé médé mbále. ⁴ Nkabēn mémbē átíntē e bad bé dyad. Donge á bad bēntimén bad bé Israel ábíní-ε bētīmēn bembapεε bé nlomag. ⁵ Dóo bad ábe béesě bad bé Israel ne bad bé Israel nchoo ne ábāb benkamlεε bētífidé bán bētagéd Paale bó Banabase bán bēlūm-me bó meláá. ⁶ Ade Paale bēsōŋténé nê, bēnsōb békē á mbwóg e Likonia bēsól á myad mé Listra ne Debe ne abwóg áde ábédé benben. ⁷ Bēkálé'áá nkalan mí bwām nímē mebwóg mésyāāl.

Mam míme mébēnlédé ne Paale bó Banabase

⁸ Mod ábédé á dyad á Listra, mekuu ménwē mós. Nê dóo bēnchyāā' é mós, eékii-'áa mbéd. ⁹ Ade Paale ákalé nkalan mí bwām, ambé áhed áwōglān. Paale annyín áá awóó adúbe áá móhēle módyēē bwām, dóo Paale ánóné mós chóon, ¹⁰ bōŋ áchāgtē ehób ámīn áá “Syáó ásē, étyéem ámīn.” Ane mod ahebé-'áá ámīn, ábootéd-te ake. ¹¹ Ade ndun e mod echě ebédé áhed ényíné dyam áde Paale ábélé, bēnhē e'saad á ehób é Likonia bán, “Myōb mēsúdé ásē métímé baányon, áhye dé awōŋgen sé.” ¹² Bēnchōg Banabase bán mós adé dyōb áde bēchōgēé bán Zeuse bēchōg-ke Paale bán mós adé dyōb áde bēchōgēé bán Hεmεse áyale mós ahóbpe'áá búmō. ¹³ Abón áde bēbēnlé'áá dyōb áde bēchōgēé bán Zeuse áte ábédé ámbīd e dyad. Né-óó, prisε awē Zeuse ampēén

nyag ne mbonja á mmwε mé e'ké é' dyad. Ambel nê, áyāle bóobe ene ndun e mod béhéde'áá Paale bó Banabase mende abe. ¹⁴ Ade Banabase bó Paale béwógé dyam áde ábê bad béhédeé abel, bɛnsalted mbóté á yāl, bényāgēd bésál átínté e ene ndun e mod bébōnē béhōbē bán, ¹⁵ “Cheé ékáá bon nyébelé nén? Sémpē sēdii baányon melemlem ngáne nyéé nyédíí. Sēpedé hén, ákale nyé nkalan ní bwām nime Yesue, ábel bon nyéchene ábén bwēm ábe béesé dyam dé abelen, nyéhíde Dyōb dé alongé áde áhágé nkon ní mín, ní sé ne edib e nkwe ne bwēm é'syāal ábe é'dé áwēd-te. ¹⁶ Bóod Dyōb dɛntédé bad bésyāal ábel kéchéé éche bédáá. ¹⁷ Bon kénê, alúmte e'chemléd nén áá módē, abel áde ábeléé mekan mé bwām. Alómme nyé mbúú eché ebíde ádyōb, ábagé-'ε nyé mbote á pónde eche etāngéné. Abage nyé medyé, áwōgtē-'ε nyé menyinge.” ¹⁸ Ké nēngáne Paale bó Banabase béhōbpē nímén mekan mésyāal, éebédeé bó mwān e akan ákāj bad ábe mende nime béhéde'áá abe.

¹⁹ Donje á bad bé Israel bémbíd á dyad á Antyog á mbwóg e Pisidia, bébíd-te á dyad á Ekoniom bépē á Listra. Béntéd ene ndun e mod nlém á abum, bóbōō bélúm Paale meláá, bédol mó ásē, bébided mó á dyad-té ne mewēmten nén bán awédé. ²⁰ Bon áde bad ábe bédúbpé bépédé bon bəlānéd mó, anhidé ásē átím ámbíd á dyad-té. Néé bīn é'sāngé, dōó bó Banabase békíí á dyad á Debe.

Paale bó Banabase bétimé ámbíd á Antyog

²¹ Paale bó Banabase bēnkāl nkalan ní bwām á dyad á Debe, bēmběl bad híin bétim bébé bembapεε ábe Yesue. Ámbíd enê, bēntím ámbíd á myad mé Listra, Ekoniom ne Antyog á mbwog e Pisidia. ²² Hóm ké áhéé áde bēmpεé, báyágté'áá bad ábe bédúbpé Yesue béwéde-'ε bó nlém á abum, ábel bétyéem á adúbe-té. Báyágté'áá bó bán “Detāngéné metake akud bon déésōl á nkamlen ní Dyōb.” ²³ Mwembé ké rihéé nime bēmpεé, bēpwédáá bad ábe bélyágte' nime mwembé. Nzé bēnkānē, bédíd-te yāl nzaa á mekáne-té, bēbē belyáged á mekáá nime Sāngwéé awē bésúmé nlém á yāl.

²⁴ Ade bémádé mbwóg e Pisidia áte, bēmpε á mbwóg e Pamfilia. ²⁵ Bēnkāl eyale é Dyōb á dyad á Pega, bon bésyogké á dyad á Atalia. ²⁶ Ahed-taá bésyāngé bon béchabpé edib, betimé ámbíd á Antyog, wéé bēnkānēdtē bó bán nsimé ní Dyōb rilyáged bó áyāle nsón nime bémádé bōōb. ²⁷ Ade bépédé á Antyog, bēnlād bad bé mwembé áte, bēláá bó mekan mésyāal nime Dyōb ábélé mbwiined ne bó. Bēnlāā-'ε bó ngáne Dyōb ánédte nzii eché bad ábe béesé bad bé Israel bédúbpé Yesue. ²⁸ Bēnkoód-te mwā adyεε áwed ne bad ábe bédúbpé Yesue.

15

Mbom ríkóbté á Jerusalem ámad ehób á mwembé-te

¹ Bad behóg bémbíd á mbwóg e Judeya bépē á Antyog. Bēmbootéd bad ayáged nén bán, “Nzé béeyage mod ngáne mbéndé e Mose éhédeé, né éekudté e'soóson.” ² Nén dēmběl Paale bó Banabase béswāntānnáá ngíne ngíne kááj bóbōō bétíí bán Paale bó Banabase ne nguse é bad émpēe béke á Jerusalem, béke bényín bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé tāngene áde atón. ³ Bad bé mwembé bēnlyāgēd bó á nzii. Bēmbwē á mbwóg é Fonisia ne Samaria bēlāngé bad ngáne bad ábe béesé bad bé Israel bédúbpé Dyōb. Mmén nkalan ménwōgēd bad ábe bédúbpé Yesue menyinge. ⁴ Ade Paale bó Banabase bépédé á Jerusalem, mwembé nime médé áwed, bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé bēnkob bó nken. Paale bó Banabase

bénlāā bó mekan níme Dyöb ábélé mbwiined ne bó. ⁵ Bonj donje á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bémbē epepé éche Befarisia béntyēēm ámīn, bēhób bán, “Bétāngéné bad ábe béēsǝ bad bé Israel ábe bédúbpé Yesue ayag, béléáá-’ε bó bán bétāngéné mbéndé éche Mosεε ahíd.”

⁶ Dóo bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé békóbé mbom ánon ádé akan áte. ⁷ Ade bélébé aswanτηn dóo Petro átyéémé ámīn bonj áhōbē aá, “A-baányan, édé etūn é pónde bōob áde Dyöb ápwédé με áfintē echēn, ákale bad ábe béēsǝ bad bé Israel nkalan ní bwām ábel nēn bēwōg mó bédúbe-’ε. ⁸ Dyöb áde ábíi-’ε moosyāál nlém áte, álúmté aá móbagé bad ábe béēsǝ bad bé Israel kunze ádúbe, abε áde ábágé bó Edāádān éche Esáá melemlem ngáne ábágé syánē ámpē. ⁹ Dyöb dénkéntédté bó aá bédé nhānlēn ne syánē ké mwāmpīn. Anlágén bó mbéb áyāle adúbe áde bēnwālēē. ¹⁰ Bōob-pōó, cheé ékáá bonj nyéhédé’ Dyöb akag, ápémed bad ábe bédúbpé Yesue nted níme ábēd betaa bēnkēnhēnlé apém níme ké syánē déehelēé apém? ¹¹ Eeboo’é nē! Dédúbpé dekadé-’ε e’soósonj mbwiined ne nsimé níme Sāngú Yesue, melemlem ngáne bōmpē békúdé.”

¹² Moosyāál anlám ehób bēwōglān Banabase bó Paal. Banabase bó Paal békánlé’áá bó e’chemléd ne menyáké níme Dyöb ábélé mbwiined ne bó áfintē e bad ábe béēsǝ bad bé Israel. ¹³ Ade bémádné, dóo Jemε áhóbeé aá, “A-baányan, nyéwōglēn με! ¹⁴ Simōne alúmté syánē áte hēn bōob ngáne Dyöb ábootédé ábē e’bonj bé nlém alúmed wée bad ábe béēsǝ bad bé Israel, átéd áde átédé bad áfintē echáb ábé ábē bad. ¹⁵ Nēn dēn ábélé e’yale ábē nkal é’dāádān é’lóné. Eténlédé nēn bán,

¹⁶ ‘Me Sāngwéeé nhóbé meé, nzé nēn amáá atóm, mǝpǝ ámpē, mǝlōn ndáb echē Dabide ámpē echē empáa.

Mǝlōn chōm ésyāál éche émpāntēd áte nítmēd-te chó ngáne énsēbēē abé.

¹⁷ Nē débēl bad bé nkōjsé bésyāál bépǝ áwēm,

nǝpwédé bad ábe béēsǝ bad bé Israel ábé ábēm bad. Me Sāngwéeé meé nhóbe.

¹⁸ Mée mbelé bonj nímén mekan mébyéén se’ bōód.’ ”

¹⁹ Dóo Jemε ákagké á’sō aá, “Ne με, nímēm mewēmten médé nēn μεé deétagté bad ábe béēsǝ bad bé Israel ábe bétímné Dyöb. ²⁰ Chōm éche déttāngéné abel édíi átele bó kálag nēn bán bēēdyāg medyé nímē bēbágé myöb mémpēe nēe mendε, áyāle nímē medyé méēsáa’ε, bēékābē mesón, bēēdyāg nyam echē bēēsēlēē nkān, bēēdyāg-ke mekií. ²¹ Debíi nēn bán se’ bōód béléáá’áá mbéndé éche Mosεε á ndáb é mekáne á mbwε-mé-nkóme-áte. Békale-’ε ábē e’yale dyad ne dyad téé.”

Béténlé bad ábe béēsǝ bad bé Israel kálag

²² Dóo bembapεε bé nlómag ne belyáged bé mwembé, ne bad bé mwembé bésyāál bényíné nēn bán ébóó bán bépweδ bad áfintē echáb, bélóm bó á Antyōg nchoo ne Paale bó Banabase. Bēmpwǝd Judase awē bēchágé’áá bán Basabase bó Sailas, bó bad bébe ábe belyágté’áá áfintē echáb. ²³ Kálag eche bēnlōmēnnē bó á Antyōg, ebédé nēn, “Sé bembapεε bé nlómag, ne belyáged bé mwembé, áben baányan, sélōmme nyé melēnten. Nyé ábe nyédé bānned ábe nyéēsǝ bad bé Israel. Nyé ábe nyēdyεε á dyad á Antyōg ne á mbwōg é Siria ne Silisia. ²⁴ Sēsōnténé nēn bán bad behóg ábe bēbídé áwēδ, bēmpǝ áwēn, bēpuutád nyé nló áte ne mam níme bēhóbé’áá. Bonj nyébii nēn bán sēnkēmbagké bó kunze ábel nē. ²⁵ Né-ōó, sēdyéé ásē moosyāál sētíídé nēn bán ébóó sēpwēδ donje á bad álóm bó áwēn. Bēwoón Paale bó Banabase ábe sédáá bwāmbwam. ²⁶ Bó bad bébe bēbagé yāl ábele echēδ Sān Yesu Krístāé ésebán bēbáa’ kwééd. ²⁷ Né-ōó, sélōmme nyé Judase bó Sailas, béléā nyé melemlem mé mekan níme séténlé nyé. ²⁸ Edāádān éche Esáá élyágté sé átii nēn

séetagté nyé ne mekan mémpēe étōmēé mímén mekan míme médé etognén. ²⁹ Nyéedyág medyé míme bébágé myōb mémpēe néε mendε, nyéedyág mekií, nyéedyág nyam ké póg echē béésēléé nkáŋ, nyéékābē-’ε mesón. Nzé nyéēbēlé mímén mekan né ébōŋ. Dényínne’ ámpē.”

³⁰ Ade bémáá ene kálag atel, bényāgēd ábē bad á nzii, béke-’ε á Antyōg. Ade bépédé áwed, bēnlād bad ábe bédúbpé Yesuε bésyāāl áte boŋ béε bó kálag.

³¹ Ade ábē bad béléá ene kálag, bēmbē menyiŋge bwāmbwam áyāle nkalan mé e’wéd bé nlém míme mibédé áwēd-te. ³² Judasε bó Sailas bēbédéε bekal bé’dáádāŋ, bēnkālén-ne bó áyāle e etūn é pōndé, bēnhōdēd bó mewēmtēn bēwéd-te bó nlém á abum. ³³ Ade bélébé mwā adyεε áwed, bad ábe bédúbpé Yesuε bényāgēd bó ne nsan boŋ bétim ámbīd wéε bad ábe bēnlōm bó.*

³⁵ Paalε bó Banabasε bēndyεé á Antyōg mwā etūn é pōndé. Bényāgtē, bēkalé-’ε eyale éche Sāŋgwéé nlatén ne ekud é bad émpēe.

Paale bó Banabasε békābné áte

³⁶ Eebemεé áte ámbīd enē, dōo Paale álāŋgεé Banabasε aá, “Détim ámbīd, déke dénōn ábēd baányan bé Krīsto dyad-té áde dékálé nkalan míme Sāŋgwéé, boŋ déhēd-te áte ngáne mekan mékēénεé bó.” ³⁷ Banabasε anwōŋ mewēmtēn áwāle Jōn Makōse áyāl, ³⁸ boŋ Paale annyín aá étāŋgεε, áyāle Jōn Makōse ansébé bó achene á nzii áde béēpidēε nsón á asóg. Antédé bó á dyad á Pamfilia átim ámbīd. ³⁹ Mpentēn ní ngíne mēmpē áfintē echāb kóŋ békābēn áte. Banabasε antéd Makōse béchābē edib békē á alon a Saiprus. ⁴⁰ Paale ámpē ampwēd Sailasε. Baányan bé Krīsto bēnkānnēd bó bán nsimé míme Sāŋgwéé nlyāgte bó. ⁴¹ Paale ambwēn Sailasε á mbwóg e Siria ne Silisia békag bēwēdē mwembé áte.

16

Timotiε awōŋné Paale bó Sailas

¹ Paale bēnkē á myad mé Deε ne Listra. Mod nhóg abédé áwed awē béchágé’áá bán Timotiε. Nyaá abédéε mmwāád a Israel, mómpē andúbé Yesuε, boŋ sáá abédéε mod a Grikia. ² Bad ábe bédúbpé Krīstā á myad mé Listra ne Ekōniōm bésyāāl bēnhōb mam mé bwām tāŋgεne Timotiε. ³ Ngáne Paale áhédé’áá Timotiε awāle áyāl, an’yag mó. Ambel nē áyāle bad bé Israel ábe bēbédé míme mebwóg bēmbī bán Timotiε sáá adii mod a Grikia. ⁴ Paale bó Timoti békágé’áá myad ne myad bēlāŋgē bad ábe bédúbpé Krīstā mekan míme bembapεε bé nlomag ne belyáged bé mwembé bé Jerusalem bétíídé, bēlāŋgē-’ε bó bán bēhíde mímē mekan. ⁵ Né-ōó, mwembé nsyāāl mēmbootéd awúu áte á adúbe-tē mesoné mé bad-te méchāgkē epun-téé.

Paale anyiné ndóg

⁶ Paale bóōbe baáb bēmbwē á mbwóg e Frigia ne Galesia áyāle Edāádāŋ éche Esáá énkēnkwēnténné aá bēkal nkalan mí bwām á mbwóg e Esia. ⁷ Ade bépédé á nchii mí mbwóg e Misia bēnwānén asól á mbwóg e Bitinia, boŋ Edāádāŋ éche Yesuε énkēmwaá aá bésāl. ⁸ Né-ōó, bēntōm á Misia, bésyōgē kóŋ bēpē á dyad á Troas. ⁹ Mmē nkuu Paale annyín ndóg. A ndóg-te wē, mod a mbwóg e Masedonia antyéém áchāā mó aá, “Hyāg, á Masedonia, éhyε éwōŋgεn sé.” ¹⁰ Paale amaá-’aá ndóg anyín, dōo séládé yāl áke á Masedonia áyāle sēndōl áte nén bán Dyōb áchénlé sé ákal nkalan mí bwām áwāb.

Mmwāád nhóg awē béchāgεé bán Lidia adúbé

* **15:33** Donje á kálag dé’só ábádé nchoo 34: ‘Boŋ Sailasε pen antí aá mólyāg áhed.’

¹¹ Sênsól á Stíma á Troas, sékē á Samotras ésebán sêtyéeme á nzii. Née b̄in é'sángé sétimé' á Niopoli. ¹² Sêbídé-'áá áhed, sékε a Filipi. Filipi ad̄i dyad ámbáá á mbwóg e Masedonia. Abédé káŋne dyad áde mbéndé é Roma chēmpen ch̄oo bēbēnládtáá. Sēdyéé áhed nguse é e'pun. ¹³ A Mbwe-mé-nkóme-áte, sēnsyáá á dyad-tê sékē á nkin mé edíb. Sēnwémtén bán séētān abwóg á hōm áhed wée bad bé Israel békānnéé. Sēndyéé áhed ne bebaád ábe séntānnē née bēlādné áhed, syāābōo sékale'. ¹⁴ Átintē e ábē bebaád mmwaád nhóg abédé áhed awē bēchágé'áá bán Lidia awē ambíd á dyad á Tiatira. Akábé'áá nyongé, ásōmē' mebad nīme méyāge' nīme mélélé nkun. Ane mmwaád abēnlé'áá Dyōb. Sāngwéé ankéléd-te mó nlém á abum áwóglēn chōm éche Paalε áhóbéé. ¹⁵ Bēndusén mwēn ne eche ndáb esyāál. Ambíd enē, anlébé sé áwe ndáb. Anhób áá, "Nzé édé bán nyētédé me nēngāne mod awē akoó Yesuε adúbe, nyéhyε nyédyēē áwēm ndáb." Ambádnén sé káŋ sékē-'ε.

Béhédé Paalε bó Sailas á mbwóg

¹⁶ Epun ehóg-kóó, sēnkē á abwóg dé mekáne, dōo ngōndéré e ntān póg étáné sé. Edāádāŋ é mbéb émbē mó áte, ébélé'áá álāngē bad mam nīme mébenléd á'sō é pōndé. Ene ngāŋ échē ákúmé'áá embēl bad ábe bēnchan mó ntān békudé ndun e mōné. ¹⁷ Hēe ábóótédé syāābe Paalε ahíd, ábōnē áá, "Ábēn bad bédii bembōledε ábe Dyōb á Ngum. Béhyédé nyé aláa ngāne nyémwéé e'soóson akud." ¹⁸ Ene ngōndéré elébé abel nē, epun ne epun-té. Káŋne á asóg Paalε anlīŋ, dōo ákúnnédé boŋ álāngē' échē edāádāŋ éche émbē ene ngōndéré áá, "A d̄in á Yesu Kr̄istā, nkamlan we nén mēé, bíd enén ngōndéré áte!" Abwóg-ábwóg échē edāádāŋ émbíd mó áte. ¹⁹ Ade bad ábe bēnchān ene ngōndéré ntān, bényíné bán nzii e ngáb ekónlédé bó, bēntōl Paalε bó Sailas bédolé bó, békēēn bó wée benkamlεε ábe bēbédé átintē e dyad. ²⁰ Bēmpēēn bó wée benkamlεε bé Roma, bēlāngē bó bán, "Ábēn bad bédii bad bé Israel, boŋ bēpédé áwēd hén, bēpēéne mpongé. ²¹ Bényágte bad e'lem bé mbéb ábe mbéndé éche syánē éhēdēé. Syánē bēn dedii bad bé Roma, né-óó, deéhēlē-sε dékob nē, deéhēlē-'ε-sε dehíd nē." ²² Amute dōmpē dénsōl áte ábónléd Paalε bó Sailas. Dōo benkamlεε bé Roma bésáltédé bó mbóté bēhúd-te bó ch̄o á yāl. Dōo bēlómé bad bán bēswádted bó e'tangú. ²³ Bémáá-'áá bó awanēn bwām boŋ bēhāg bó á mbwóg, bēláá-'ε nnōné mbwóg bán eehúdé bó d̄id á yāl. ²⁴ Bēlāngé-'áá nnōné mbwóg nē, ahé bó á toŋ e ndáb e meláá échē edé áte. Anhé bó e'pwóg á mekuu.

²⁵ Dyam melúde mé nkūu, Paalε bó Sailas békānné'áá békōnnē-'ε Dyōb ngāse. Bad bé mbwóg ábíníi bésyāál bēwóglánnáá bó. ²⁶ Abwóg-ábwóg dōo ndōob énáŋnédé ásē ngīne-ngīne. Ndáb e mbwóg énáŋnéd se á mekon. Melemlem mé pōndé e'kob é'syāál bēndibnéd, bengōbēngōbē ábe bēmbē bad bésyāál áyāl bēnhunnéd. ²⁷ Ade nnōné mbwóg ápádté ásē boŋ anyín ngāne e'kob é'syāál é'nédnédé, anwémtén áá bad bé mbwóg bésyāál bémáá asob. Hēe átédé páá áá mōsoo' yāl. ²⁸ Dōo Paalε áchágté ehób ámīn boŋ álēbpē áá, "Weewúé yāl! Sé moosyāál sēdé hén!" ²⁹ Hēe nnōné mbwóg áhóbé áá bēpiined mó etrukāŋ, asól á ndáb-te, ákwē Paalε bó Sailas á mekuu ánə' ne mbwóg ní ngīne. ³⁰ Dōo ábídne bó á ebwóg boŋ ásēdté bó aáken, "A besāŋ, cheé rítāŋgēne abel ákud e'soóson?" ³¹ Bēnlāā mó bán "Dúbé Sāngú Yesuε, boŋ ékud e'soóson, ádōŋ abum á ndáb dōmpē dékūd." ³² Bēnkale mó ne moosyāál awē ambé mó á ndáb nkalan mí bwām nīme Sāngwéé. ³³ Ene pōndé chēn, mīmē nkūu, ane nnōné mbwóg antéd bó, áwōbē bó síi áte. Hē dēn bēndusén mó ne eche ndáb esyāál. ³⁴ Dōo ásónlé Paalε bó Banabase á ndáb-te boŋ ábagé bó ndyééd. Mwēn ne áde abum á ndáb bēmbē menyīnge áyāle adúbe.

³⁵ Née bɪn é'sáŋgé, benkamɛne bénlōm plūse ne nlébtéd nén bán, "Nyéchene ábê bad békag." ³⁶ Héε nnōné mbwɔg álāŋgée Paale aá, "Benkamɛne bélómé nlébtéd nén bán béchene nyé Sailas. Né-ɔ́, nyébíd nyékag ne nsaŋ." ³⁷ Dóo Paale álāŋgée éché plūse nén aá, "Béswádtédé sé e'taŋgu á nhéné áde sébeɛɛé dyamdyam, áde sédíí-'aá bad bé aloŋ á Roma, béhé-'ε sé á mbwɔg. Boŋ bɔɔb béhéde sé abided á mesɔɔm-tê-yε? Eehelée-sε ébé nê. Abê benkamɛne bé Roma bèn bétāŋgéné ape béhyε bébídéd sé." ³⁸ Plūse ênkě benkamɛne bé Roma aláa ngáne Paale áhóbé. Ade ábê benkamɛne béwógé bán Paale bó Sailas bédii bad bé Roma, mbwóg menkób bó. ³⁹ Né-ɔ́, bēnkě Paale bó Sailas achán, bébídéd bó á mbwɔg beláá-'ε bó bán éboŋ bán bésyəə áwāb dyad. ⁴⁰ Paale bó Sailas bémbíd á ndáb e mbwɔg, békē á ndáb wée Lidia. Ade bépédé áhed, bēntān bad ábe bédúbpé Krīstəə. Paale bó Sailas bēnlāā ábê bad e'yale ábe é'wéde bó nlém á abum. Bémáá-'aá bó aláa boŋ bésyəŋgé.

17

Paale bó Sailas békí á Tesalonika

¹ Paale bó Sailas bēmpōŋ á myad mé Amfipolis ne Apolonia, bēpē á dyad á Tesalonika. Ndáb e mekáne e bad bé Israel embé áhed. ² Paale ammentén ake á ndáb e mekáne, né-ɔ́ ankě áwed. Andyéé áwed sōndé éláán. Á Mbwe mé Nkóme áte téé, akánlé'áá bad nkalaŋ ngáne mbídé á kálag e Dyōb. ³ Atógnádtáá bó mam míme ákánlé'áá bó, álūmtē-'ε bó áte nén aá Ane-awě-Béwógté atāŋgéné née ákúde metake ápūū-'ε ámbíd e kwéed. Alāŋgé'áá bó aá "Anén Yesue awě rílanŋgée nyé nén, mó adé Ane-awě-Béwógté." ⁴ Donŋe á bad bēndūbē bán chōm éche Paale áhóbéé édé mbále, né-ɔ́, bēntimén Paale bó Sailas. Bad bé Grikiá híin ábe bēndūbē Dyōb ne ndale é bebaád bé dyad híin bómpē bēntimén Paale bó Sailas. ⁵ Boŋ donŋe á bad bé Israel bésídéd'áá Paale bó Sailas. Né-ɔ́, bēnlād donŋe á bad bé mponŋé áte, ábe bēbédé á dyad-tē. Bēmbuú áte bēpēn-ne etōgké é ngíne. Bēmpēn epuutéd dyad áte ásyāāl, bēból á ndáb wée Jasene ábel boŋ békōb Paale bó Sailas bébídén bó á tâl e ékwéε. ⁶ Boŋ áde bēnōné Paale bó Sailas boŋ béenyíne bó, bēndōl Jasene ne bad bēmpēe ábe bédúbpé Yesue, bēpēn bó á'sō é benkamɛne bé dyad. Bébóné'áá bán, "Abén bad bēpēné epuutéd hōm ásyāāl. Bɔɔb-pɔɔ, bépédé káŋne áwe syánē dyad. ⁷ Jasene ákōō-'ε bó áwe ndáb. Bébóo' mbéndé eche Kaisεε. Béhóbe nén bán kāŋ empée edé eché béchəgée bán Yesue." ⁸ Mmén mekan míme bēnhōbpē mēmběl ene ndun e mod ne benkamɛne bé dyad bēpuuted. ⁹ Benkamɛne bé dyad bēmběl Jasene ne bad ábe bédúbpé ábe bēnkōbpē, bóɔbɔɔ bésábé mōné ábel bétede bó, boŋ bétēdté bó.

Paale bóəbe baáb békúde metake á Beria

¹⁰ Bɪn é'híné-'aá hínén, bad ábe bédúbpé Yesue bélóm Paale bó Sailas á Beria. Ade bépédé áwed bēnkě á ndáb e mekáne. ¹¹ Bad bé Beria bēnwōŋ nlém áwóglen eyale é Dyōb tómaa bad bé Tesalonika. Epun-té, beláá'áá kálag e Dyōb ásonŋten ányín ké mekan míme Paale bó Sailas bēhóbé'áá médé mbále. ¹² Ekud é bad éndūbē. Ndale é bebaád bé Grikiá híin ne baachóm bé Grikiá híin bómpē bēndūbē. ¹³ Boŋ áde bad bé Israel bé Tesalonika béwógé bán Paale akalé eyale é Dyōb káŋne á Beria, bēmpě áwed, bēbōōtéd ekud é bad asól áte ápēn epuutéd. ¹⁴ Abwōg-ábwōg dóo bad ábe bédúbpé Yesue bélómé Paale á nkin mé edib é nkŋě, boŋ Sailas bó Timoti pen bēnlyəg á Beria. ¹⁵ Bad ábe bēnkě Paale alyáged, bēnkēn mó káŋ bēpēn mó á dyad á Atens boŋ bētimé ámbíd á Beria. Ade bētimeé ámbíd, Paale anlyágtén bó aá beláa Sailase bó Timoti nén bán béhyε bētān mó á Atens ésebán bēbēbte pōndé.

Paale akanlé bad bé Atens

¹⁶ Paale andyě á Atens ásiné' Sailase bó Timoti. Ngáne ásiné'áá bó, nlém mémbēb mós á abum bwámbwam áyāle annyín nén aá myōb mémpēe míme bébageé edúbé mélóné dyad áte ásyāāl. ¹⁷ Né-ɔ́ ankě á ndáb é mekáne akanlé bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bébage Dyōb edúbé. Akagé'áá kááñne átínté e dyad epun tée ákanlé kenzée awě ampě áhed. ¹⁸ Bóɔbe bad ábe bébéde á e'pepé ábe béchágé'áá bán Epikurian ne Stoik bómpē bépéntánnáá. Donje ásédte'áá bán, "Cheé anén mod awě abíde dúu múmó áhóbéé áde éebíí' é dyamdyam?" Bémpee béhóbé'áá bán "Edé kabyánán ahóbe tñgene myōb mémpēe." Béhóbé'áá nê, áyāle álánge'áá bó tñgene Yesue ne mpuu. ¹⁹ Dóó bétéde Paale békēen mós á káánsel e mbwóg eche béchágé'áá bán Ariopagus.* Bénhōb bán "Sédáá adén ayáge dékōlē áde élángeé bad asōñten. ²⁰ Donje á mam áde éhóbéé áde sé nken á etúu, séédñ-é mós asōñten." ²¹ Bad bé Atens bésyāāl ne beken ábe bébéde áwed, bébébté'áá echab pónde esyāāl ákal ne áwóglen nkalan tñgene dyam dékōlē-té.

²² Dóó Paale átyéémé ámín á'sō é káánsel é Ariopagus bon áhóbé nén aá, "A-bad bé Atens nnyíne' nén mée, nyébage myōb edúbé bwámbwam. ²³ Nhóbe nén áyāle áde rítóméé nyé á dyad-té, nnóné mebón míme nyébageé myōb edúbé. Nnyíne abwóg ahóg áde nyétélé áhed nén bán, 'Hōm áde dyōb áde déebyéene.' Adé dyōb áde nyébageé edúbé kénée nyéebíí' é dós, dós rílángeé nyé bɔɔb. ²⁴ Dyōb áde áhágé nkōñsé ne chōm ésyāāl éche édé áwēd-te, mós adé Sánhwéé a nkon mí mín ne ríse. Eedyēē' á ndáb é myōb éche baányon belónné mekáá, ²⁵ eéhēde-áá chōmchōm éche déhele débé mós abele áde débēnléé mós. Ngáne édíí nén bán mwēn-éé abage alongé, ábagé pemé ne kéchéé éche déhédeé. ²⁶ Mod nhóg mós ánsēbēē ahag bon metúmbé mé nkōñsé mésyāāl mébid mbwiined ne ane mod nhóg. Abelé bedyē-é nkōñsé áte rísyāāl. Adéhób aá móhage bó ammad pónde atíi ne mebwóg wée bedyé-é. ²⁷ Ambel nén, ábel bon béhed mós, nzé béhéde-é mós béhele-se bényín mós awóg áde béwógé mós áyāl. Kénê, Dyōb déechabnedéé syánē modmod áyāl. ²⁸ Edé nēngáne mod nhóg áhóbé aá,

'Abé áde dédíí ne mós, dedé á alongé, deka,

dedé-é chōm éche dédíí.'

Edé-é ámpē ngáne bekal bé ngan béhóbé bán,

'Syánē ámpē dedíí ábe bán.'

²⁹ Ngáne dédíí-áá bán bé Dyōb, deetñgeneé nēe dékamtanné nén bán Dyōb ádíi nēngáne chōm éche bébēnlé gól, sílva ké' é aláá áde baányon bébēnléde ádab debyéé bon belóón mekáá. ³⁰ A pónde eche bad bēnkēmbíí' é Dyōb, Dyōb dénkēntédté mbéb mímab nēngáne dyam. Bon bɔɔb alánge' moosyāāl hōm-té aá bétéde rímāb mbeltéd mé mbéb. ³¹ Amaá-é epun é bñ atíi, éche ákáadté mod-tée nkōñsé áte rísyāāl nyaa eché etñgéné. Apwēde mod awě ákáād míme nkáá. Alúmté-é moosyāāl aá ane mod akwōgnédé, apuud áde apuíúdté mós á kwéed."

³² Ade ábē bad béwógé Paale ahóbé tñgene mpuu, donje á bad béwéláá mós bon bó donje á bad bénhōb bán, "Séhede bán ékale sé míme nkalan ámpē."

³³ Ambíd e nê, Paale anhidé átínté echáb. ³⁴ Kóáñ ne á asóg, nguse é bad éntimén Paale bédúbé-é Yesue. Atínté e ábē bad, mod abéde áhed awě béchágé'áá bán Dionesiōse. Abédeé mod a káánsel e Ariopagus. Mmwaád ámpē abéde áhed awě béchágé'áá bán Damarise ne bad bémpee.

* **17:19** Ariopagus: Abédeé káánsel e mbwóg á dyad á Atens.

18

Paale akii á dyad á Kōrinto

¹ Ambíd enê, Paale anhidé á dyad á Atens ákē á dyad á Kōrinto. ² Ade ápedé áwed antán mod a Israel nhóg awě béchágé'áá bán Akwilaa. Bénchyāā mó á Pontus. Mmê mesú mēn dōo bó mwaád, Prisilia bémbídē á Italia. Bémbíd á Italia áyāle Kaisēē a Roma, Kladiosē antóméd ehángé aá bad bé Israel bésyāāl bésyāā á dyad á Roma. Paale ankě Akwilaa bó mwaád anyín. ³ Andyēén bó bōōbōo bébele nsón. Bómpē, bélóó'áá tēnde ákud mōné nímē bétōgnanné yāl melemlem nēngáne mómpe ábélé'áá. ⁴ Mbwe mé Nkóme áte téé, Paale akagé'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bad bé Israel ne bad bé Grikia ábel bédúbe mam níme áhóbéé.

⁵ Ade Sailasē bó Timoti bébídé á Masēdonia bonj bétán Paale, ambě eche yāl esyāāl ákal nkalanj ní bwām. Alúmté'áá bad bé Israel áte aá Yesue mó adé Ane-awě-Béwógté. ⁶ Bonj bépéntánnaá mó, béhābē-ε mó mekan mé mbéb áyāl. Nê dēmběl Paale ankūd ebumbú á yāl álúmed bó nēn aá nkógsen ní Dyōb rísine' bó, aláá-ε bó aá, “Nzé nyébóó, né nyébēn-εé nyébelé. Meesaá me áte. Bootya bōōb, nkag nkalanj ní bwām akal wée bad ábe béesě bad bé Israel.” ⁷ Né-ōó Paale antédé bó áke ádyéé' wée mod nhóg awě béchágé'áá bán Titus Justusē. Titusē abágé'áá Dyōb edúbé, ndáb embé-ε mó benben ne ndáb e mekáne e bad bé Israel. ⁸ Krispusē awě alyágté'áá ndáb e mekáne mómpe andúbé Sāngwée nchoo ne ádē abum á ndáb ásyāāl. Bad híin-ne ábe bémbē á dyad á Kōrinto, bēnwōg nímē nkalanj, bédúbe, békūd-te edusen.

⁹ Ebédé nkuu nhóg Paale annyín ndóg. A ndóg-te wê, Sāngwée anláá mó aá “Weebáá', kanlé bó ékag á'sō, weétimné mbíd. ¹⁰ Bíi nēn wēé ndé ne wē, modmod éhēlēē wē dyamdyam abel, áyāle ábēm bad híin bédé á dyad-té hén.” ¹¹ Né-ōó, Paale andyēé áwed mwě nhóg ne eped, áyāgtē bad eyale é Dyōb.

¹² Ade Kaisēē ábélé Galio nkamlene ambáá á mbwóg e Akaya, bad bé Israel ábe bémbē áwed bēnladén, békób Paale, békēēn mó á kóte. ¹³ Bēnhōb nēn bán “Anén mod atéde bad nlém á abum aá bébenle Dyōb, nyaa echē eetāngene ngáne mbéndé éhóbéé.” ¹⁴ Ade Paale áhóbé aá mōhōb dyam, dōo nkamlene Galio álāngéé bad bé Israel aá, “Nzé ádén akan démbē néē awusé ké'ε dyam dé ebébtéd áde mod ábélé, né nwóó nzom áwóglēn nyé bad bé Israel. ¹⁵ Bonj ngáne édii bán ádii dyam dé mpenten tāngene e'yale, mīn ne échen mbéndé, nyébēn nyémad dō. Meekáádtéé échē ndín é mehób.” ¹⁶ Nēn dēmběl Galio anan bó á ndáb e kóte. ¹⁷ Héē bó moosyāāl bétóle mod awě alyágté'áá ndáb e mekáne awě béchágé'áá bán Sōstenē, bonj bébōmé mó á'sō é' kóte. Bonj nēn dénkēmbēnlé Galio dyamdyam.

Paale atimé ámbíd á Antyōg

¹⁸ Paale ankoód mwā adyēē á Kōrinto ne bad ábe bédúbpé Krīstā. Dōo átédte bó, bonj asól á stíma, áchabpé edib é nkwe ákäg á mbwóg e Siria. Adēkě, ankě ne Prisilia bó Akwilaa. Adēhidé á dyad á Senkria, ankāón nló áyāle melě níme ámmwēē. * ¹⁹ Bēmpě á Efesus. Ade bépédé áwed, Paale antédé Prisilia bó Akwilaa, ákē á ndáb e mekáne bóōbe bad bé Israel békale'. ²⁰ Abē bad bēnlāā mó bán bōōbōo békood mwā adyēē ámpē, bonj enkēnkwenténné. ²¹ Bonj adé áhídté, anláá bó aá “Nzé ntii ní Dyōb mōō ndé, né mētīm ámbíd áwēn.” Né-ōó, ansól á stíma áhídē-ε á Efesus. ²² Ade ápedé á dyad á Kaisaria, ankě á Jerusalem, áke álēlēd bad bé mwembé, bonj ákäg á Antyōg. ²³ Ade ákēlēbpē mwā adyēē áwed, anhidé, ákē á mbwóg e Galesia ne Frigia ábagé bad ábe bédúbpé Yesue bésyāāl elébé áwéd bó nlém á abum.

* **18:18** Bad bé Israel bēnwōj elem nēn bán, nzé mod amwédé melě bonj alógté nímē melě atāngéné néē ákōné nló.

*Apolose akalé eyale é Dyöb
á myad mé Efesus ne Korinto*

²⁴ Ambid enê, mod a Israel nhóg awé béchágé'áá bán Apolose awé bényhá'á é á dyad dé Alesandria ampě á Efesus. Anén mod abyéé'áá dyam ahób bwámbwam, ansóntén-ne kálag e Dyöb bwám. ²⁵ An'yágé mekan mé nzii e Sánjú. Akalé'áá, áyágtē-'é bad mekan míme Yesue nyaa eche etáñgéné ne kán esyáál. Bon pɛn edusen éche Jone chěmpɛn chóó ámbii'é. ²⁶ Ambootéd pále akal á ndáb e mekáne ésebán abáa' dyamdyam. Ade Prisilia bó Akwilaa béwógé mekan míme áhóbéé, béntéd mó, békēēn mó wée bédyéé'áá. Hé-'áá bélúmté mó mekan mé nzii e Dyöb áte nyaa eché etáñgéné. ²⁷ Apolose antíi áá mókag á alon á Akaya. Né-óó, bad ábe béndübē á Efesus bėnwōngēn mó. Bėntelė bad ábe bėdúbpe Yesue a Akaya nėn bán nze apedė, bėkob mó nken. Ade ápedė áwed, anwōngėn bad bwámbwam ábe bėndübē Yesue áyāle nsimé ní Dyöb míme bėkúde. ²⁸ Ne mpentɛn ngine, antóm bad bé Israel áte áfinté e bad. Abenlád metón míme mébidé á kálag e Dyöb álúmed nėn bán Yesue mó adé Ane-awé-Bėwógté.

19

Paale akii á Efesus

¹ Apolose ambé abé á Korinto, dóo Paale ápóó ene pɛd e mbwóg áte bon ápag á Efesus. Antán nguse é bad áwed ábe bėdúbpe Yesue. ² Dóo ásedtėé bó áá “Ade nyėndübēē nyėnkúđ Edáádəŋ eche Esáá-yé?” Bėntimtén mó bán, “Aáy, séewōgēē ké wógėn bán chóm éde éche béchəgėé bán Edáádəŋ éche Esáá.” ³ Paale ansedéd bó aáken, “Nyaa e edusen ehéé-'ō nyėnkudtė?” Bėnkwentén bán, “Nyaa e edusen echė Jone áhóbé'áá.” ⁴ Paale anláá bó áá, “Nyaa edusen echė Jone áhóbé'áá ebédėe áyāle bad ábe bėtėdtė abel dé mbėb, Jone álāngē-'é bad bé Israel áá bėdúbe ane awé ápě ámbid echė, nédē Yesue.” ⁵ Ade ábē bad béwógé chóm éche Paale áhóbé, bėndusén bó á đın áde Sánjú Yesue. ⁶ Paale ambán bó mekáá á nló, Edáádəŋ éche Esáá épīi-'é bó. Dóo bėbóótėde mehób mėmpēe ahób míme bad bėesóntanne, bėkalé-'é nkalan ní Dyöb. ⁷ Abé bad bėbėde dyam dyóm ne bėbe.

⁸ Paale andyě áwed dyam ngon éláán. Póndé-té akagé'áá á ndáb e mekáne, ákanlé bó ésebán abáa' dyamdyam. Bóóbbō bėpėntánnáá, áwané-'é áte ábel bėdúbe nėn bán chóm éche áhóbéé tñngene nkamlɛn ní Dyöb éde mbále. ⁹ Bon bó donge á bad bėnwū nló áte, bėekobpe adúbe, bėhōbē-'é mekan mé mbėb tñngene Nzii e Sánjú á'sō é bad bėsyāál. Né-óó, Paale antedé bó, ákēēn bad ábe bėdúbpe. Epun-té* bóóbbō bėpėntánnáá á ndáb e ayáge echė melėede Tiranuse. ¹⁰ Paale ambel nėn á etún é mwě mbė. Nê dėmběl bad bé Israel ne bad ábe bėesě bad bé Israel ábe bėdyéé'áá á mbwóg e Esia bėnwōg eyale é Dyöb.

*Bán ábe Skeva bėwánné ábided
bad e'dáádəŋ bé mbėb áte*

¹¹ Dyöb dėmběl Paale ábelé mam mé menyáké míme bad bėnkėmmentėnné anyín. ¹² Bad bėtėde'áá ké betumbė ké'ė bewāngese ábe Paale ábėnlėde, bėkēēn wée bad bé nkole, bėbenlád bó ámad bó nkole, bėbidtē-'é bó e'dáádəŋ bé mbėb áte. ¹³ Donge á bad bé Israel ábe bómpē bėkágé'áá mebwóg ne mebwóg bėbidtė bad e'dáádəŋ bé mbėb áte, bómpē bėnwanén ábenled đın áde Sánjú Yesue ábel mímén nsón. Bėlāngė'áá e'dáádəŋ bé mbėb bán, “Nkamlan nyé á đın áde Yesue awě Paale ákanlé bad, nėn mēé nyėbíđ ane mod áte.” ¹⁴ Prise

* **19:9** Donge á kálag dé'só ábádé nchoo bootya dyóm á ngán ne póg e' mbwembwe ápe ngán éniin é' ngukél.

ambáambáa a bad bé Israel nhóg abédé awě béchágé'áá bán Skeva. Anchyáá bán bé baachóm saámbé. Abê bán bós bébélé'áá nê. ¹⁵ Bonj pónké póg, edáádəŋ é mbéb énlāá bó nén áá “Mbíí Yesue, mbíí-ε Paale, benzéé nyé-ε nyédíí?” ¹⁶ Héé ane mod awě edáádəŋ é mbéb ébédé áte, ábónlédé bó ne ngine esyāál, atóm-me bó áte. Bédêhób bán bétóme mehélé né amaá bó alógen, ámād-te bó mbóté anyabted. ¹⁷ Bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédyéé'áá á Efesus bēnwōg ádén dyam. Ade bēwógé dós, mbwōg ménkōb bó bwāmbwam. Dín áde Sāŋgú Yesue dó-ε dēnkūd edúbé éche échábé ámīn. ¹⁸ Bad híin ábe bēndūbē, bēmpě á nhéné, bēpanlé yāl áte, bēhōbē' mekan mé mbéb míme békēbenlé. ¹⁹ Bad híin ábe békúmé'áá ngan bēntéd échab kálag éche bēbēnládtáá ákum ngan, bēpēēn chós, bēhyáád chós á nhéné. Kálag ésyāāl éche bēnhyāādtē éhéláá-se ébe nkun dyam móom mé míliōn métáan. ²⁰ Mmén mekan mésyāāl míme mébenládtáá mēnkəŋ bad híin bēndūbē eyale éche Sāŋgwéé, míme nkalan ríkanlád-te ngine ngine.

Mpongé nípédé á dyad dé Efesus

²¹ Ade nímén mekan mémáá abenled, Paale ammād áwē nlém-tē áá mósōpōŋ á mbwōg é Masēdonia ne á Akaya bonj ákag a Jerusalem. Dós áhóbéé áá, “Nzē mbídé á Jerusalem ntāŋgéné akε á Roma.” ²² Né-ós, anlóm bad bébe ábe bēwōŋgánnáá mós, Timotiε bó Erastus á Masēdonia, mwēn-ne ályāg á mbwōg e Asia, ádyēē ámpē mwā esōŋ é pónké.

²³ Enén pónké chēn dós mpuutéđ ní ngine mbédé á Efesus tāŋgene Nzii e Sāŋgú echě bad bēhídé'áá. ²⁴ Mod nhóg abédé bán Demetruse. Alúé'áá bwēm bé e'kii. Abelé'áá bwēm ábe bēnwāgēn bwēm é' ndáb e dyōb áde bēchágé'áá bán Atēmise. Mmén nsón nípíínádtáá ábe bad bé nsón nsyāŋ míme ríchábé ámīn. ²⁵ Anlád ábē bad bé nsón áte ne bad ábe bómpē bébélé'áá ene ndín e nsón, álāŋgē bó áá, “Amúē, nyébíí nén bán míme syānē nhon rísyāāl ríhuú ne nímén nsón míme débéléé nén. ²⁶ Bóob-pós, nyébēn nyēnyíne', nyēwóge-ε chōm éche anén Paale ábeléé. Ahóbe nén áá myōb míme bēbēnlé mekáá méesaá myōb ne abé dēn. Abelé-ε bad híin ábe bédé á Efesus ne á mbwōg esyāál e Asia, bédúbpé bán mam míme áhóbéé médé mbále. ²⁷ Né-ós mbáá' nén mēé, nyonǵé eche syānē ébēb dín. Saá-kaá nê dēmpen, mbáá' mēé káōŋne ndáb e ndale e dyōb, Atēmise chómpē éebáá dyam dé abelen ámpē. Bad béenyínné mós ámpē néε dyam, áde édíí-'áá bán adíi dyōb áde bad bé Esia bēsyāāl ne bad bé nkōŋsé bēsyāāl bēbenléé.”

²⁸ Ade ene ndun e mod éwógé nê bēnliŋ bwāmbwam, bébootéd-te abón bán, “Atēmise, dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb mésyāāl.” ²⁹ Mmē mpuutéđ mēnkonnéd dyad áte ásyāāl. Ene ndun e mod entōl Gayōse bó Aristakuse ábe bēmbíd á Masēdonia ábe bóobe Paale bēnwōŋ. Bēntōmēn bó mehélé, békēēn bó á ndáb e mbom e bad bé dyad. ³⁰ Paale mwēn ambonjén ábíd ene ndun e mod á'sō, bonj bad ábe bédúbpé Yesue bēnkēnkwenténné. ³¹ Nguse é bad ábe bēhóbpaá mbwōg ábe bóobe Paale bēwóó'áá, bómpē bēnlōmē mós nlébtéd, ne mechāŋgé nén bán eékāgē' áá mókag bad atyéem á'sō wéε bēládné.

³² Ene pónké, epuutéđ émpě á mbom-tē. Donje á bad bēbōnē' áyāle dyam ahóg, ábíníí-ε bēbōnē áyāle ádíníí, áyāle bó bad híin bēnkēmbíí'é ké atón áde áládé bó áhed. ³³ Ngáne édíí nén bán Alēsandaa mós bad bé Israel bēntōmēdtē á'sō, bad behóg bēlāŋgé'áá mós bán mós atāŋgéné bad mekan alúmed áte. Héε Alēsandaa alúmté ekáá áá bad bēlām ehób. Ahédé'áá bad alúmed áte nén áá saké bóobe ábē bad békáá bonj mpuutéđ mbé. ³⁴ Bonj áde bad bēchémé nén bán Alēsandaa adíi mod a Israel, bó moosyāál bēmbbootéd abón bán, “Atēmise, dyōb dé Efesus adé ngum tómaa myōb mésyāāl.” Bēmbōn nén áyāle háwa

ébe. ³⁵ Káəŋ ne á asóg, mod a mbwóg nhóg mó ambəd bad áte. Anhób aá, “A-baányan bé Efesus, moosyáál abíí aá dyad dé Efesus dóo ánəne ndáb e mekáne eche Atemise, eche syánē ndəle e dyöb. Moosyáál abíí-’ε aá ádén dyad dó anóne káəŋne aláá á ngəŋgú áde ábíde ámín. ³⁶ Ngáne nyé moosyáál nyébíí-’aá nén bán modmod eéhēlēē-se ahé nímén mekan nswan, éeboo’é bán nyépeen mpongé ké nhóg. ³⁷ Ké nēŋgáne nyépééné ábén bad hén, béechíbeé chömchöm á ndáb é myöb, béēhóbéé-’ε áded dyöb mekan mé mbéb áyāl. ³⁸ Né-əó, nzé Demetruse ne ábē bad bé nsón béwónné mod mehób, bébii nén bán e’pun é’ kóte é’dé, bad bé mbwóg-ke bédé ábe békáadte. Béhele-se bésómén ane mod áhed. ³⁹ Nzé-’ε chöm émpēe édé éche nyékoo’é ahəd né mbom mí bad bé dyad, mós mēyālē, ngáne mbéndé ékaléé. ⁴⁰ Nhóbe nén áyāle dyam áde ábénlédé chii, ngómenaa a Roma áhōb aá syánē depeéné mpongé. Nzəm ké póg eesaá echē débēléé nímén mpuuted rísyāāl. Nzəm e bwām ké póg-ke eesaá echē dehele débē bó áyāle nímén mpuuted.” ⁴¹ Ade áamá ahób nē anláá bad aá mod téé asúé’ áwe ndáb.

20

Paale akii á Masedonia ne á Grikiá

¹ Ade mpuuted nímáá bon ekíde émad ahóo áte, Paale anlād bad ábe bédúbpé Yesue áte, ályāgtān bó ne e’yale ábe é’wéde bó nlém á abum. Ade áamá bó alyāgtēn dóo áhídté, bon ákäg á Masedonia. ² Akagé’áá échē mbwóg, álāŋgē bad nkalan hiin níme ríwéde bó nlém á abum. Dóo ápedé á Akaya. ³ Andyéé-’ε áhed á etūn e ngon éláán. Abōŋsánnáá áke á alon á Siria, dóo ásóŋténé aá bad bé Israel béhəgke mó áwúu mó. Héε átiídé aá móōtīm ámbíd móbwē á Masedonia. ⁴ Bad hiin bēnwoón mó. Bébédeé Sopataa, mwān awe Piiruse awē ámbíd á Beria, Aristakuse bó Sekundus ábe bémbíid á dyad a Tesalonika. Gayose awē ámbíd á dyad a Debe, Timotie, ne Tikikuse bó Trofimus ábe bémbíid á mbwóg e Esia. ⁵ Abén bad bēnkē á’sō, bésiné’ sé a dyad á Troas. ⁶ Ade Ngande e Ewele é Ngēn étómé, sēnsól bōle á dyad á Filipi, bon ámbíd e e’pun étáan sēntán bó a Troas.

Paale adímténé ake á Troas

⁷ A Satedé ngukél,* sēnladén áte hōm ahóg ádyé ndyééd álúmed edəŋge é Sāŋgú. Paale akānlé’áá bó póle. Akaláá akal ne akal, káəŋne melúde mé nkuu, ngáne edíí nén bán antəŋgēn ake néε bīn é’sāŋgé. ⁸ Bēnchōd e’trúkāŋ hiin á ton ámín wéε sēnladénné. ⁹ Kódemod póg ébédé echē béchágé’áá bán Yutikuse andyéé á wínde, e’chá é’kééné’áá mó mwātiíd tíid ngáne e’chá bémbéē mó á díid. Achabed áde Paale ánychabédté póle áte, dēnkāŋ ansól á e’chóte bwāmbwam. Dóo ápodté á ton ámín á ndágke eláán, ahún á ndəəb. Békíí-’aá mó atéd, bētānē amaá awé. ¹⁰ Paale ansūd á ndáb mín wē, akúdén mó ámín bon áseb mó. Dóo álāŋgēé bad aá “Nyéētāgē áte, eewédeé, adíi adé á alongé.” ¹¹ Dóo Paale átimé ámbíd á ndáb mín, ásāl ewele áte bon bóəbe bad ábe bédúbpé Krístəə bédyāg. Bóəbō bēnkoód adyεε, békale’ póle káəŋ bīn é’sáa, bon ákag. ¹² Bēnlyāgēd ene kódemod á ndáb áde mwēn adíí alongé. Abé bad bémbé menyīŋge bwāmbwam.

Paale bésyāŋgé á Troas, békii á Miletus

¹³ Sēmbé á’sō sēsól á stíma-tē, sépōŋ á edíb é nkwě, séké á dyad á Asos. Awed dóo séntəŋgēnnē Paale apém. Anhób aá sébē á’sō áyāle nzii e dyad-tē chóo ánkéénné. ¹⁴ Ade átáné sé á dyad á Asos, sēmpém mó á stíma-tē bon syāābōo sékäg á dyad á Mitilene. ¹⁵ Sēhídté-’aá hē bon néε bīn é’sāŋgé sékag káəŋ sépāg

* **20:7** Donje á kálag áhéde nén bán: á epun é’só é sōndé.

á nkin rí dyad á Kios. Bín bán bésāā ámpē é'sáñnéd sé á nkin rí dyad á Samos, epun éche émbātēn sēpǎg á nkin rí dyad á Miletus. ¹⁶ Paale antíí nén aá sētóm dyad dé Efesus ámín ábel bon sébébté pónde á mbwóg e Esia. Ahedé'áá aá mówāmsen ape á Jerusalem epun é Pentekos édêhób bán chó épag áte.

Paale alyágténé belyáged bé mwembé bé Efesus

¹⁷ Ade sēpédé á dyad á Miletus, Paale anlóm nsəl wéε belyáged bé mwembé bé Efesus, aá bétān mó á Miletus. ¹⁸ Bépédé-'áá bon álāngē bó nén aá “Nyébēn nyébíí ngáne nábédé ne nyé bootya epun é'sō áde rísúmé mekuu á mbwóg e Esia. ¹⁹ Mbēnlé'áá Sāngwéé ne asuded á yǎl ásyāāl, ríkudé ndutul ne mekǎgsen áyāle ahoge áde bad bé Israel béhágkē'áá me. ²⁰ Nyébēn nyébíí bán áde ríkánlé'áá nyé nkalan mí bwām, rí'yāgtē-'ε nyé á nhéné, ne áwen mendáb, menkēnkongnédté nyé dyamdyam áde déntāngēn nyé awōngēn. ²¹ Melemlem nēngáne ménsímmē bad bé Israel etúu áte nē dō-'áá ménsímmē bad ábe béesē bad bé Israel méé bétēde ádāb ábel dé mbéb, bétimēn Dyōb, bédúbé-'ε awéd Sāngwéé, Yesuε. ²² Bōob-pōó, Edāódān éche Esáá élúmte me áte aá ntāngéné ake á Jerusalem, meebíi-'áá chōm éche ébenléd ne me áwed. ²³ Mbíí pen nén méé dyad-té áde ríkagké Edāódān éche Esáá émáá me etúu asím áte nén aá mbwóg ne ndutul bóó bésine me. ²⁴ Bon meetédεé ádēm alongé néε dyam, nhede méé mípid nímēm nsón á asóg, nímād-te nsón míme Sāngú Yesuε ábágé me áte. Mmēm nsón rídii ákal nkalan mí bwām tāngene nsimé míme Dyōb álúmteé baányon.

²⁵ “Mbédé átínté echēn, ríkanlé nyé nkalan tāngene nkamlen rí Dyōb. Bōob-pōó mbíí nén méé nyé modmod nyéenyínné me ámpē. ²⁶ Né-óó, nkoo' nyé aláa chíi nén méé, nzé nyé mod ké ahéé abódé ádē alongé, nyébíi nén bán meésaá me áte, ²⁷ áyāle nén dyamdyam déesaá áde nábáá nyé aláa tāngene mekan mésyāāl míme Dyōb átíídé aá mōóbēl. ²⁸ Nyétēden yǎl pónde, nyénōne-'ε abem á bad áde Edāódān éche Esáá ébánné ásē echēn, bwām. Nyébē néε benon bé mbód ánōn bad bé Dyōb. Ábelé nímē mwembé rídé nímē, mbwiined ne kwééd echē Mwān awédé á awōg. ²⁹ Mbíí nén méé, nzé mmaá ake, bad bēpě átínté echēn melemlem nēngáne esōb ésóléé á abem á mbód. Béehidé-'áá áde béébēbtéé nyé mwembé. ³⁰ Pónde ēpě áde bad bēbīdté átínté echēn dēn, bēnabpé metóm, ábel bad ábe bédúbpé Yesuε béhíde bó. ³¹ Né-óó, nyétéd pónde nyékamtan-ne nén bán rí'yágté'áá nyé moosyāāl nkuu ne mūte á etūn é mwē ríláán á metake-té. ³² Bōob-pōó, nlyáge nyé á mekáá mé Dyōb méé mwēn ánōne nyé. Nkalan míme rílāngé nyé tāngene nsimé rí Dyōb méwōngēn nyé. Nwóó ngíne áwéd nyé áte, mébē-'ε nyé nsimé míme Dyōb ákōñnéde ábē bad. ³³ Menkēnwōngé nlém áte áted mod silva, ké'ε gól ké'ε mbóté. ³⁴ Nyébēn nyébíí bán nímēm mekáá mēn mōó nábēnlé nsón bon ríkud ngáb eche syāābe ábēm bad ábe sēbelé'áá nsón séchánné'áá kéchéé éche séntōgnēnnē. ³⁵ Nlúmté nyé á menzii mésyāāl nén méé nyéwēd yǎl áte ábel nsón ngáne nábélé'áá, ábel bon nyéwōngan bad bé nkole, nyékamtan-ne e'yale ábe Sāngú Yesu ánhōbpē aá, ‘Edé nnam mod ábe tómaa ákob.’ ”

³⁶ Paale amaá-'áá ahób nē, bóobε ábē bad bēbwóg mebóbōñ békáne. ³⁷ Bó baásyāāl béchyé'áá áde bóóbōó béhéenēé tǎl bésōmnē-'ε ályágtēn mó. ³⁸ Chōm éche émbud bó ndutul awóged ébédεε ahób áde Paale ánhōbpē aá béenyínné mó ámpē mbéd. Dóó békíí mó alyáged á stíma.

21

Paale akii á Jerusalem

1 Sênlyágtén bó sékē-’ε. Sênsól á stíma. Sênchabé edib ésebán sêtyéeme hõmhõm káõñ sêpē á dyad á Kos. Née bñn é’sánjé, sêmpě á dyad á Rodes. Sêsyǎngé-’aá hê, sékag á dyad á Patara. 2 Awed dõõ sétáné stíma echê ekag á Fonisia. Sêsolé-’aá boñ sêbwõgkē’ eke. 3 Sêmpě á abwóg á hõm áde sényináá alon á Saiprus áde ádé á mendíb-te. Sêmbamé dõ sêsyõgkē á mbəñ sétimé á mbwóg e Siria. Sênsũd á dyad á Tirε áyāle áhed dõõ stíma éntǎngēnnē nted asuded. 4 Sêntán donge á bad áwed ábe bédúbpé Yesue, sêmbé-’ε ne bó áyāle e’pun saámbé. Edǎádəñ éche Esáá ényāgēd bó béléá Paalε bán eékāg á Jerusalem. 5 Boñ áde eched pónde émáá áte sêntedé bó sékε. Abê bad bésyāāl, ne ábab bebaád bõõbe bãñ bēnhye sé alyáged káõñ syáābõõ sêbíd á dyad-tê, sêpē á nkin mé edíb. Syáābõõ moosyāāl sêmbwóg mebóbõñ, sékãñne’. 6 Sêmaá-’aá akáne dõõ syáābõõ selyágténé, sésālē á stíma boñ bó-’ε bétimé ámbíd á ndáb.

7 Sênhidé á dyad á Tirε, sékεεné échēd eke á’sõ, sêpē á dyad á Tolēma. Ade sêpédé áwed, sênléléd bad ábe bédúbpé Yesue, sédyēē-’ε ne bó epun ehóg. 8 Née bñn é’sánjé sênhidé á Tolēma sékē á dyad á Kaisaria. Ade sêpédé áwed sênkē á ndáb echê nkal-é nkaləñ ní bwām nhóg awé béchágé’áá bán Filibε, sédyēē áhed. Filibε abédé nhóg átíntē e bad saámbé ábe bēmpwēdté née benwõngεε á mwembé ní Jerusalem. 9 Anchyáá bãñ bé bebaád bēniin ábe bénkēmbíí mwεnchóm. Béhóbé’áá mam níme níhuú ne Dyõb. 10 Ade sédíí áwed, dõõ nkal é edǎádəñ nhóg awé béchágé’áá bán Akabuse ábídé á mbwóg e Judeya boñ ápε. 11 Apedé-’aá wéε sêmbēē boñ átēdē ngóá awé Paalε, átādnē níme mekuu ne mekáá boñ áhõbē aá, “Edǎádəñ éche Esáá éhóbé aá, nēñ dõõ bad bé Israel bétādtē mod awe awóó anén ngóá á Jerusalem, bēbē-’ε mó á mekáá mé bad ábe béesě bad bé Israel.” 12 Ade séwógé nēñ, syáābe bad bēmpēe sênchán Paalε bán eékāg á Jerusalem. 13 Dõõ Paalε áhóbéé aá, “Cheé nyébeléé nê, nyéebíí’é bán nzé nyéchye’ nyéhũnte me nlém á abum-ε? Saké átād me á Jerusalem dēmpen-εé níbõñséné, mbõñséné ké awé, abele áde níbenléé Sánjú Yesue.” 14 Sênkēnhenlé mó nlém ahəñlən á abum, né-õõ sênchené sêhób bán, “Ebenled ngáne Dyõb átíídé.”

15 Sēndyεé á Kaisaria nguse é e’pun, dõõ séládé yǎl boñ sékǎg á Jerusalem. 16 Donge á bad ábe bédúbpé Yesue ábe bēbídé á Kaisaria bómpē bēnwõñ sé. Bēnkēén sé á ndáb e mod nhóg wéε sêntǎngēnnē adyεε. Béchágé’áá ane mod bán Naasine. Ámbíd á dyad á Saiprus, abédé-’ε nhóg awé anlyǎg Krístə adúbe.

Paalε akii Jemε anyin

17 Ade sêpédé á Jerusalem, bad bé Krísto ábe bédé áwed bēnkob sé nken ne menyinje. 18 Née bñn é’sánjé syáābe Paalε sênke Jemε anyín. Belyáged bé mwembé bēbédé áhed. 19 Paalε anléléd bó. Ade ámáá bó aleled, anhídé bó chõm ésyāāl éche Dyõb ábélé átíntē e bad ábe béesě bad bé Israel mbwiined ne nsón níme mó Paalε ábélé. 20 Ade bémáá chõm éche Paalε áhóbé awóg, bēnkεn Dyõb. Dõõ bélánjéé Paalε bán, “Mmõñ enyíne’ née mekan médíí á Jerusalem hēñ. E’kálé ne e’kálé é’ bad bé Israel bédúbpé Dyõb bõõb. Béhíde-’ε mbéndé e Mosεε ne kán esyāál. 21 Bélánjé-’ε bó nēñ bán eyágte bad bé Israel bésyāāl ábe bédé melon mémpēe nēñ wě bēhídē mbéndé e Mosεε. Bán elánje bó wéé béeyagé ábab bãñ, wéé bēehídē-’ε elem éche syánē. 22 Bétǎngéné-’ε awóg bán epedé. Chán-nõ débēnlé bõõb? 23 Né-õõ, éhíd ngáne sélāā’ε wε. Bad bédé hēñ bēniin ábe bémwédé melě mé Dyõb. 24 Wěhíd bó nyáābõõ nyéke á nwobe, ésábned-te bó kéchéé éche bēhédné bó. Ene pónde dõõ béhele békāñ nló. Nēñ débēl moosyāāl ábñí aá dyam ké áhéé áde bēhóbé wε á yǎl déesaá mbále. Bēbñí-’ε bán mmõñ ámpē ebele mekan ngáne mbéndé eche Mosεε éhedéé. 25 Boñ

pen sêlómme bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbpé Krístəə kálag nén bán béedyág ndyééd echě bébágé myöb mémpēe née mendε, béēmwāg mekií, béedyág nyam eche béesínneé nkāñ, béekābē-’ε mesón.”²⁶ Né-ɔ́, née bīn é’sángé Paale antéd ábê bad, bóɔbɔ́ békē á nwobe. Dóo ásólé á Ndáb-e-Dyöb, ahób e’pun é’tāñ nwobe métēdtē bó. Ambīd enê-’ε dóo bébεé mendε á nló nīme bó mod-té.

Békóbé Paale

²⁷ Ade e’pun saámbe bé nwobe é’kwógé apε á asóg, dóo nguse é bad bé Israel ábe bémbīd a mbwóg e Esia bényíné Paale á Ndáb-e-Dyöb. Héε bépééné mpuutéđ bon bésālē bad áte, békōbē Paale.²⁸ Bēmbōotéd abón bán, “Á-bad bé Israel nyéhyag sé hén-ee! Anén mod mó akag hōm-té áyāgtē bad aá bad bé Israel, mbéndé éche Moseε, bóɔbε Ndáb-e-Dyöb, béesaá chōmchōm. Ké bɔɔb dēn apééné donje á bad ábe béesě bad bé Israel á Ndáb-e-Dyöb-te, nê ábélé-’ε enén ndáb e Dyöb eesáa’é ámpē.”²⁹ (Chōm éche ênkāñ bon bēhóbé nê édīi áyāle bényīn Trofimuse, mod a dyad dé Efesus bó Paal bēwóó á dyad-tē. Né-ɔ́, bēnwēmtēn nén bán Paale asónlé mó á Ndáb-e-Dyöb.)

³⁰ Dyad ásyāāl dēmpuutéđ áte, bad bésyāāl bēbīd áwed bēhé Paale abum ámīn, bédolé mó káñ bēhídén mó á Ndáb-e-Dyöb. Abwōg-ábwōg bēdīb-pe ekob é Ndáb-e-Dyöb.³¹ Ade ábê bad bēhēdēé Paale awúu nê, dóo bad behóg békíi mod ambáá a sánze a Roma aláa bán mpuutéđ níde dyad á Jerusalem áte ásyāāl.³² Abwōg-ábwōg mod ambáá a sánze eebébtēé pōndé. Ampwēđ sánze émbáá ne esad ásyōgnéd bó á dyad tē wéε bad bēnkaánné. Bad bényíné-’á ahúene sánze dóo bésógé Paale abōmted.³³ Dóo mod ambáá a sánze asídté wéε Paale ábédé akób mó, ahób aá béhaan mó bengōbēngōbē bébe. Héε ásedtēé aáken, “Nzé-módé nén? Cheé ábélé?”³⁴ Bad bēmbōotéd abón. Baahóg bēhōbē échén, ábíníi bēhōbē échíníi. Mpuutéđ mbédé nyaa eche mod ambáá a sánze ênkēhēnlé chōm éche ékóó abenled ahēd áte. Né-ɔ́, anláá ábê bad aá békēεn Paale á ndáb e meláá.³⁵ Bēnkēén mó káñ bēpēēn mó wéε mbwóg ébédé á mmwe ní ndáb e meláá. Bon áde bépédé ásol, bēmpēm mó ámīn pémén áyāle amute dēmmād ayāg.³⁶ Abê bad bésyāāl bēhídé’áá bó ámbīd, bēbōnē bán, “Béwúu mó!”

Paale alúmté áte aá mókwedé nkáá

³⁷ Ade bēhóbé bán békēεne Paale á ndáb e meláá, dóo álāngéé mod ambáá á sánze nén aá mówóó mwă dyam áláa mó. Dóo ane mod a mbáá a sánze áhóbéé aá, “Nédē ehóbe ehób é Grikia?³⁸ Nédē saké wε edé ane mod a Egipto awē ampě hén pōndé póg bon ábootéd mpuutéđ. Anlād e’kálé é sánze é’niin, bad bé ewúen, ákēēn bó á ehyāngε.”³⁹ Héε Paale álāngéé mó aá, “Ndīi mod a Israel awē abídé á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia. Mod awē abídé á dyad áde áde etógnén. Sōn émwe ríláa ábén bad akan.”⁴⁰ Mod ambáá a sánze ambε mó kunze aá áhōb akan. Né-ɔ́, Paale antyéém á’sō é’ ndáb, alúmed ekáá, ekíde énhō baámm! Dóo ábóótédé bó akalēn á ehób é Hibru.

22

¹ “A-besāñ ne baányan ābēm, nyéwóglēn mε. Nhēde nyé alúmed áte nén mēé meékwedéé nkáá.”² Awóg áde bēwógé née Paale áhōbné bó ehób é Hibru, bēntōñ metúu atále áte. Héε Paale ákagké á’sō áhōbē aá,³ “Ndīi mod a Israel. Béchyáá mε á dyad á Tasus á mbwóg e Silisia, bon á dyad á Jerusalem hén dóo níkwógé. Mbédé mwān a esukéle awē Gamalia. Awe mekáá dóo rítóó mekan mé mbéndé nīme ábēd betaa bēhídé’áá ayāge. Mémpē mbēnláá Dyöb ne kán esyāál melemlēn ngáne nyémpē nyébenléé mó.⁴ Bad ábe bēhídé’áá Nzii é Krísto menhé bó á meséb, káñ donje áwāg. Nkóbé’áá bebaád ne baachóm rīhāg-ke bó á mbwōg.⁵ Prise ambáámbáa ne káánsel e bad bēmbáá esyāál

béhele bébid me mbón bán mbále chów níkalé. Menkob kálag áwāb eché béténlé bānned bé Israel ábe bédé á dyad á Damaskos. Né-ɔ́, menkě áwed ákób ábê bad, áhanj bó, ápɛɛn-ne bó ámbíd á Jerusalem ábel békógsɛn bó.

*Paale ahóbé ngáne ámwédé Yesue adúbe
(Mbɛl 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Ade níkagké, née nípedé benben ne dyad á Damaskos, emwɛdmwɛd é ngíne émbíd ámín taléd, épɛn me yǎl esyǎl. Nén dɛmbɛnléd dyam kád é’ mǔte. ⁷ Dóo níhúné á ndɔɔb bonj níwōgɛ ehób élanje me aá ‘A-Sɔɔl, á-Sɔɔl, cheé ékǎá bonj étagté me?’ ⁸ Dóo nísedtɛé mó meé ken ‘Nzɛé édíí A-Sán?’ Bonj áhǎbɛ aá, ‘Me-ɛé ndé Yesue á Nazaret awě étagtɛé, awě éhéde á meséb.’ ⁹ Bad ábe syǎábɔ sɛbédé bɛnnyín eché emwɛdmwɛd bonj bɛnkɛnwógké ehób éche mod awě ahóbé’áá áwɛm. ¹⁰ Dóo nísedtɛé meé, ‘A-Sán cheé nítanjɛné ábel?’ Dóo Sánjwéé álanjɛé me aá, ‘Hidé ásɛ ékag á dyad tɛ á Damaskos. Nzé epedé áwed bɛláa we chóm ésyǎl éche Dyǎb átíídé aá ébel.’ ¹¹ Eché emwɛdmwɛd é ngíne émbɛl meéhele’áá anyínen. Né-ɔ́, bad ábe syǎábɔ sɛbédé bɛnchǎa me á ekáá békɛɛn me á dyad tɛ á Damaskos.

¹² “Mod abédé á Damaskos awě béchágé’áá bán Ananiasɛ. Abédɛɛ mod awě abɛnlé’áá Dyǎb, áhídɛ-’ɛ mbéndé éche syánɛ bad bé Israel. Anwónj edúbé bwámbwam átíntɛ e bad bé Israel ábe bédé á Damaskos. ¹³ Ananiasɛ ampɛ áwɛm, atyéem me á nkag, bonj áhǎbɛ aá, ‘A-mwǎnned Sɔɔl, bootéd anyínen ámpɛ.’ Abwǎg-ábwǎg membootéd anyínen ámpɛ, níɔnɛ-’ɛ mó. ¹⁴ Anhób aá, ‘Dyǎb áde ábɛd betaa ápwédé we ábíi níme ntíi, ányín awě mbaledɛ awě abele mekan níme métanjɛné, áwóg-ke ane mbaledɛ ehób á nsal. ¹⁵ We-ɛé wɛ́bid mó mbónj áláa bad bésyǎl chóm éche ényíné ne éche éwógé. ¹⁶ Bɔɔb-pɔ́, cheé-ɔ́ ésinɛé? Pádé ásɛ, ékwɛntɛn wɛé Yesue mó adé we Sánjwéé bédusɛn we. Nén débɛl Dyǎb déwobé nímónj mbéb.’

*Paale aá Dyǎb álómé mó wɛɛ
bad ábe béesɛ bad bé Israel*

¹⁷ “Mɛntím ámbíd á Jerusalem. Ade níkǎnnɛé á Ndáb-e-Dyǎb mennýín ndóg. ¹⁸ A ndóg-te wɛ mennýín Sánjwéé. Anláa me aá, ‘Bélé mehélé éwamsɛn ahíde á Jerusalem áyǎle bad ábe bédé á Jerusalem hén béekobpɛ chóm éche wéhǎbpɛ tǎngɛne me.’ ¹⁹ Dóo me-’ɛ níkwɛntanné Sánjwéé nén meé, ‘A-Sánj ábén bad bɛbíi bwám nén bán nkagé’áá á ndáb é mekáne níkǎbɛ, níwannɛ-’ɛ bad ábe bédúbɛ we. ²⁰ A pónde eche béwúɛ’ɛ Stefanusɛ awě ahóbé’áá mam tǎngɛne we, mmɛn membé áhed, níkwɛntɛn meé béwúu mó, me-’aá menwálé nkobe níme bad ábe bɛnwúu mó.’ ²¹ Dóo Sánjwéé álanjɛé me aá, ‘Kág, áyǎle mǛlóm we nchabnede, wɛɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel.’ ”

²² Ábɛ bad bɛmbɛ béwǎglán Paale kǎǎne á pónde eche átúbé dín aá mókag wɛɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel. Hɛ dóo ábɛ bad bɛbóótédé abón bán “Nyémadɛn mó! Nyéwúu mó! Eékwognɛɛé ábɛ á alongé.” ²³ Bɛbónɛ’áá bɛpɛbtɛ mbótɛ ámín, bɛpumtɛ-’ɛ ebumbú ámín. ²⁴ Héɛ mod ambáa a sánze álanjɛé éche sánze aá bétɛd Paale békɛɛn mó á ndáb e meláa. Anláa-’ɛ bó aá bɛswádtɛd mó e’tanjú ábel bonj áhǎb nzɔm eché ekǎá bonj bad bé Israel bétáɔkɛ mó. ²⁵ Bonj áde béháa mó ábel bɛswádtɛd mó e’tanjú, dóo Paale ásedtɛé sánze eché embé mó benben aáken, “Mbéndé ebagé kunze nén bán bɛswádtɛd mod awě mbéndé e Roma ébélé mó mod a Roma e’tanjú áde bɛkǎadtɛé mó-yɛ?” ²⁶ Ade ene sánze éwógé nɛ, ankě wɛɛ mod ambáa a sánze ásedtɛé mó aáken, “Cheé wɛwe ébelɛé? Ane mod adíi mod a Roma.” ²⁷ Dóo ane mod ambáa a sánze ákíi wɛɛ Paale bonj ásedtɛé mó aáken, “Láa me, mod a Roma móó édíi-yɛ?” Dóo Paale ákwɛntanné aá, “ɛɛ.” ²⁸ Héɛ mod ambáa a sánze áhóbɛé aá, “Nsábpɛ nkúu ní mǎné bonj ngómena a Roma ákwɛntɛn aá níbɛ mod a Roma.” Dóo

Paale áhóbɛé aá, “Mɛ pɛn ndé mod a Roma se á nchyaátén.” ²⁹ Ade bad ábe béhédé’áá Paale awanɛn béwógé nê, ábwɔg-ábwɔg bɛntédé mós, bésidé ámbíd. Mbwóg ménkōb ane mod ambáá a sánze áde ádíbté nén aá Paale adii mod a Roma aá mōhēdē-’ɛ mós á mehan áde mōnkéntāngénné.

Paale atyéémé á nkáásé á’sō é’ káánsɛl

³⁰ Mod ambáá a sánze ahédé’áá akonj dé ahed áte ásonɛn chōm éche bad bé Israel béhóbé bán Paale abelé. Né-ɔ́, nées bīn é’sángé, anhób aá béhūd Paale bengōbengōbē á mekáá, anlébé-’ɛ beprise bémbáá ne káánsɛl esyáel aá bóōbōo békōb mbom. Dóo átédé Paale bonj áttídé mós á’sō ábāb.

23

¹ Paale annōn ábê bad bé káánsɛl á mīd mé mbom, bonj áhōbē aá “A-baányan, kááɛne e’chii, nlém nísáá mɛ á abum bwāmbwam nyaa eché ádém alongé ádíí á’sō é’ Dyōb.” ² Héɛ prise ambáámbáa, Ananiase, álāngɛé bad ábe bébédé benben ne Paale aá bébom mós abén á nsal. ³ Dóo Paale áhóbɛé aá, “Dyōb ámpē débōm wɛ. Ehóhó é chōm chén! Edyɛé hê eɛnɛlad mbéndé ákáad mɛ, bonj ké nê, mmōn ebóo’ mbéndé ahób áde éhóbé wɛé bébom mɛ.” ⁴ Héɛ bad ábe bémbē benben ne Paale bélāngɛé mós nén bán, “Esyáá’ prise ambáámbáa a Dyōb.” ⁵ Paale ankwɛntén bó nén aá, “A-baányan, menkēmbíí’ é mɛé mós adé prise ambáámbáa. Eyale e Dyōb éhóbé aá, ‘Mod eetāngɛɛé mod awě akamlan bad mekan mé mbéɛ ahób áyāl.’ ”

⁶ Ade Paale anyíné aá áttintê e echonj é bad éche ébédé áhed, baahóg bédé bad bé epepé é Sadusia ábíníí-’ɛ bédé bad bé epepé é Farisia, anchágéd ehób aláá bad bé káánsɛl aá, “A-baányan, ndii mod a epepé é Farisia mbé-’ɛ mwān a mod a epepé é Farisia. Ndé á nkáásé hén áyāle nén nsumé nlém nén mɛé bad ábe béwédé bépuú ámpē.” ⁷ Ahób áde áhóbé nê, bad bé epepé é Farisia ne bé epepé é Sadusia bēmbōotéd asɛɛn. Echonj é bad éche ébédé áhed énkabén áte. ⁸ (Nén dēmbɛnléd áyāle bad bé epepé e Sadusia béndūbē nén bán nzé mod awédé eépuudéé ámpē, bédúbé bán ángel éesaá, bédúbé-’ɛ nén bán e’dáádəɛn béesaá. Bonj Befarisia pɛn béndūbē bán mīmén metōn mésyāal méláán médé.) ⁹ Ehób émbē échágké ábê bad ngíne ngíne dóo donje dé bemeléede bé mbéndé ábe bémbē á epepé é Befarisia bétyéémé ámin, bébootéd abón ngíne ngíne bán, “Séenyínnéé anén mod awusé ké ahóg. Kapóg né edáádəɛn ké’ɛ ángel ekoó mós dyam aláá!” ¹⁰ Mmê mpɛntɛn ménchāgē nyaa eché nlém nīhúné’áá ane mod ambáá a sánze aá béhele bényāb Paale áte. Né-ɔ́, anláá éche sánze aá béke á amute-tê wê, béhūd Paale á mekáá míme ábê bad bonj békɛɛn mós á ndáb e meláá.

¹¹ Mmê nkuu dɛn, Sāngwéé antyéém Paale á nkag, aláá mós aá, “Weebáá’, ngáne ébídé mɛ mbōɛ á Jerusalem, wěbíd mɛ mbōɛ ámpē á Roma.”

Béhágké Paale

¹² Nées bīn é’sángé mbwɛmbwɛ, nguse é bad bé Israel bēmbōm bébel ntii, bémwē melě nén bán béedyáá chōmchōm, béemwáá-’áá chōmchōm kááɛ ne béwúú Paale. ¹³ Bó bad ábe bēmbel mīmén ntii béntōm móom méniiin. ¹⁴ Dóo békíí wéɛ beprise bémbáá ne belyáged bé dyad bonj bélāngɛé bó nén bán, “Sēm wédé melě ne amwé dɛn nén bán séeháá chōmchōm á nsal kááɛ né sēwúú Paale. ¹⁵ Né-ɔ́, nyáábe bad bé káánsɛl nyélóme mod ambáá a sánze a bad bé Roma nsal nén bán ápiined nyé Paale. Nyébāmtan nén bán nyékoo’ mam mémpēe ahed áte áyāl eché. Bonj sé pɛn séēbē mbonjén áwúu mós adēhób aá mópag hén.” ¹⁶ Bonj Paale mwānyan a mmwáád mwān anwóg ntii míme bébélé áwúu Paale. Né-ɔ́, ankɛ á ndáb e meláá áke aláá mós. ¹⁷ Dóo Paale áchagɛé sánze póg bonj álāngɛé chó aá, “Kɛɛné’ enén kódemod wéɛ mod ambáá a

sánze awóó dyam áláa mó.”¹⁸ Hée ene sánze étédé ene kódemod bonj ákɛɛné mó wée mod ambáá a sánze. Hée ene sánze élanjgée mod a mbáá a sánze aá, “Paale awě adé á mbwɔg mó achəgé me aá nɔpɛɛn enén kódemod áwɔŋ áyāle enén kódemod ewóó dyam áláa wɛ.”¹⁹ Dóo ane mod ambáá a sánze áchónjé mó á ekáá bonj ásidnād mó á nkəg ásedtɛ mó aá “Cheé éhedéé me aláa?”²⁰ Dóo ene kódemod élanjgée mó aá, “Bad bémháá bé Israel bétíídé nén bán béléā wɛ bán épɛɛn Paale á’sō é’ káánsɛl, ne mbámɛn nén bán káánsɛl ehede mam mémpɛe atónj dé ahed áte tɔŋgene Paale.”²¹ Bonj weewóglán bó áyāle bad bédé tómaa móom méniin ábe bésóm ásin mó. Bémwédé melɛ nén bán béedyáá chǒmchǒm béemwáá-’aá chǒmchǒm káəŋ né béwúú mó. Bémáá abonɛn, bésine-’ɛ chǒm éche wéhǒbpɛ.”²² Dóo ane mod ambáá a sánze álanjgée mó aá, “Weelánjé modmod wée mólánjé me ádén dyam.” Amaá-’aá ahób nê dóo álanjé ene kódemod aá ákag.

Békééné Paale wée nkamlɛnɛ, Feligsɛ

²³ Dóo ane mod ambáá a sánze áchénlé éche sánze émbáá émpɛe ébe bonj álanjé bó nén aá, “Nyétéd mbwókɛl é sánze ébe, nyébonɛn chǒ ákɛ á Kaisaria nchoo ne sánze móom saámbe éche ékɛɛne hósɛ ne mbwókɛl é sánze ébe éche éwanne mekonj. Nyáábɔɔ nyébonɛn nyéhíde dyam ngəŋ abog nkuu.”²⁴ Nyéhede-’ɛ Paale hósɛ eche ékɛɛn mó. Nyélyáged mó nyépɛɛn mó wée nkamlɛnɛ Feligsɛ ésebán dyam dé mbéb ábenlédé mó.”²⁵ Bédékɛ antel kálag eche bɛnwālɛɛ eché ehóbe nén aá,

²⁶ “Me, Kladios Lisiasɛ me-éé ntenle wɛ, nkamlɛnɛ a edúbé ambáá, Feligsɛ. Nlɛnté wɛ.”²⁷ Bad bé Israel bɛnkǒb anén mod béhedé-’ɛ mó awúu. Nsónɛnɛ-’aá meé adii mod a Roma, dóo syáabe échəm sánze sékíí mó ahúd áwab mekáá.²⁸ Nhédé-’aá meé mbíi chǒm éche béhóbé bán abelé. Né-ɔɔ, menkɛɛn mó á káánsɛl.²⁹ Nhédé áte nnyíné nén meé eébeleé dyam áde álúmte nén bán atánjéné awé ké’ɛ atánjéné akɛ á mbwɔg. Mam mésyāal míme béhóbé bán abelé médii mam míme ménɔne échab mbéndé.³⁰ Bélánjé-’aá me bán bad bé Israel béhəgke mó áwúu mó, dóo rílmé mó áwɔŋ ábwɔg-ábwɔg. Nlánjé-’ɛ bad ábe béhíde mó mekuu meé, béhyɛ béléā wɛ chǒm éche béhóbé bán abelé.”

³¹ Eché sánze émbɛl ngáne bɛnlāá-’é bó bán bɛbɛl. Béntéd Paale békɛɛn mó nkuu ne nkuu káəŋ bɛpɛɛn mó á dyad á Antipatris.³² Néɛ bɛn é’sánjé, sánze éche ékéénáá mekuu éntim ámbíd á ndáb e meláá, bétédé sánze éche ékééné-’aá hósɛ ákɛɛn Paale.³³ Bɛnkɛɛn mó á dyad á Kaisaria. Ade bépédé bɛmbɛ nkamlɛnɛ ene kálag bɛbɛ-’ɛ Paale áwe mekáá.³⁴ Ade ane nkamlɛnɛ aláá ene kálag ansɛdéd Paale aáken mbwɔg ehéé ábíde. Ade ásonɛnɛ aá Paale abíde á mbwɔg e Silisia,³⁵ anhób aá, “Měwɔg kéchéé éche éwóó ahób nzé bad ábe béhíde wɛ mekuu bépédé.” Hée álanjé sánze aá békɛɛn Paale á ndáb e kəŋ eche kəŋ Herode ánlɔŋgɛ, bɛnɔne-’ɛ mó áhed.

24

Paale atyéémé á nkáásé á’sō wée Feligsɛ

¹ Ámbíd e e’pun é’táan, prisɛ ambáámbáa Ananiasɛ, ankɛ á Kaisaria nchoo ne donjɛ á bad bémháá bé dyad ne mod a mbéndé nhóg awě béchágé-’aá bán Tetulusɛ. Bɛmpɛ á’sō wée nkamlɛnɛ Feligsɛ, béhób mekan míme béhóbé bán Paale abelé.² Dóo béchágé Tetulusɛ bonj ábootéd Paale mekan ahób á yǎl, aá, “A-nkamlɛn Feligs, wɛ awě edúbé échábé ámin. Debyéé áde ébenladtɛ ákamlɛn ápéénédé syánɛ nsəŋ á etún é pónéd. Ebelé-’ɛ nhəŋlɛn híin míme nɔpɛɛné mbonj áwəd alonj-tê.”³ Sêkobé-’ɛ nê hǒm ásyāal ne pónéd ésyāal. Séságnan-ne wɛ bwámbwam.⁴ Meéhédɛɛ nén meé mbud wɛ pónéd abébed bonj pɛn ndəó achánj nén meé ébenled ábonj e’bonj bé nlém, éhê sé mwǎ etál,

éwóglɛn mwǎ dyam awě séwóó ahób. ⁵ Sênyíné nén bán anén mod adé ekun é mbéb áfintê e bad. Apɛ́éné epuutéd átintê e bad bé Israel nkòŋsé áte rísyā̀l, adé-’ɛ nlyáged nhóg a epepé e Naazarin. ⁶ Aponé edúbé é ndáb e Dyõb asuded, dǎ́o sékóbé mǎ. * ⁸ Nzé esědté mǎ, mekan míme álā́’é wɛ mmõŋ wényín nén wɛé chõm éche séhóbɛé édé mbále.” ⁹ Bad bé Israel ábe bémbé áhed, bõmpɛ bénsāl áte behób bán mekan míme Tetuluse áhóbɛé médé mbále.

Paale akáádé nkáá á’sõ wɛɛ Feligse

¹⁰ Héé dǎ́o nkamlɛɛ, Feligse ábágé Paale etál aá áhõb akan, boŋ Paale ábootéd ahób aá, “A-sáŋ, mbíí nén mɛé ekékā́ad nkáásé á alonj té hén á etún é pǎndé, né-ɔ́ ndé menyinge ákáa nímêm nkáá áwonj e’só. ¹¹ Nzé ehɛ́dɛ áte, mmõŋ wɛényín nén wɛé éetõmɛɛ dyõm dé e’pun ne é’be áde ríkíí á Jerusalem ábe Dyõb edúbé. ¹² Ké epun bad bé Israel béetáneé nées sé mod sépentanné á Ndáb-e-Dyõb, béētāne-’áa nées mpuutadté bad, ken á ndáb e mekáne ké’ɛ kéhéé á dyad tē. ¹³ Béewóó’é chõmchõm éche élúmte nén bán mam míme behóbé bán mbelé médé mbále. ¹⁴ Boŋ nkwentan pen nén mɛé, mbenle Dyõb áde ábɛ́d betaa bébénlé’áá, ahíd áde ríhídeé Nzii eché etõŋgéné. Ndúbpe kááŋne mam mésyā́l míme méténlédé á mbéndé e Mosɛɛ ne á kálag é bekal bé’dáédəŋ. ¹⁵ Mémpe nsumé nlém ne Dyõb melemlem nées ábén bad bèn ámpɛ, nén mɛé bad bésyā́l bépuú, bé bwām ne bé mbéb. ¹⁶ Nê dǎ́-’aá ákáo boŋ ríwané áte pǎndé ésyā́l ábel boŋ nlém rísáŋ mɛ á abum á’sõ é’ Dyõb ne á’sõ é baányonj. ¹⁷ Mensyǎg akɛ á Jerusalem nguse é mwě, né-ɔ́ menké áwed áwānled ábêm bad mwǎ mǎné ne ábe Dyõb mendɛ. ¹⁸ Ade ríhídeé mímén mekan ámbíd, dǎ́o ábén bad betáne mɛ á Ndáb-e-Dyõb, áde mímáá mekún mé nwoɛe amad. Ndun e mod eebédéé áhed, mpuutéd-tɛ ménkɛmbáá. ¹⁹ Boŋ bad bé Israel bébédé áhed ábe bémbíd á mbwóg e Esia. Ké bad bébágé’áá bépag áwõŋ áláa wɛ dyam áde mbélé né bǎ́o béntāŋgɛn apɛ, nzé émbɛ nén bán membɛl dyam. ²⁰ Ké’ɛ ábén bad ábe bédé hén, bèn béléa wɛ dyam dé mbéb áde mɛmbenlé áde bɛnkā́adtē nímêm nkáá á’sõ é’ káánsɛl, ²¹ éetómɛé dyam ahóg áde mɛmbenlé. Menchágéd ehób nén mɛé ‘Békáadte mɛ chii nén áyāle ndúbpe nén mɛé bad ábe béwédé bépuú.’ ”

²² Feligse abédéɛ mod awě ammād Nzii e mbále asõŋten. Dǎ́-’aá áhúdé nkáásé ásɛ. Anláá bó aá, “Nzé nkamlɛɛ Lisiasɛ apedé, dǎ́o mébídɛdtē mímén nkáá mbakú.” ²³ Hé-’aá álā́ngé sánze e mbáá eché enǎné’áá Paale aá átéd Paale, ábê ánɔne mǎ. Aá, boŋ pen ábe mǎ mwǎ kunze áhé-’ɛ etál nén besón ábe Paale béhyɛnad mǎ kéchéé éche átógnéné.

Paale atyéémé á’sõ wɛɛ Feligse bó Drusilia

²⁴ Nguse é e’pun ámbíd enê, Feligse ampɛ́én mwaád Drusilia. Drusilia abédéɛ mwǎn a Israel. Feligse anlóm Paale achəg, áwóglɛn nkalanj míme Paale álā́ngɛé mǎ t̄ŋgene adúbe á Yesu Krístə. ²⁵ Paale aboótédé-’aá mǎ akale, álā́ngɛ mǎ ngáne mod átāŋgéné abé á bwām awále, ngáne mod átāŋgéné yāl achəə bwām, ne Epun é nkáá eche éhúé’. Dǎ́o mbwóg ríkóbé Feligse. Héé áhóbɛé aá “Sébé ekag bǎ́b. Nzé nkudé etál ámpɛ mǛchɛ́lɛ wɛ.” ²⁶ Mewɛmtɛn mébédé mǎ ámpɛ aá Paale ábe mǎ mwǎ mǎné ámbíd-ámbíd, nén dɛmbɛl alómé’áá mǎ achəg pǎndé té ákanlé mǎ.

²⁷ Nén dɛmbenléd áyāle mwě mbɛ, dǎ́o Pokus Fɛstusɛ átédé etál éche Feligse nées nkamlɛɛ. Ngáne Feligse áhédé’áá aá bad bé Israel béwógen mǎ bwām, antédé Paale á mbwəg.

* **24:6** Donje á kálag dé’sõ ébádé nchoo 6b-8a: Sɛntíí bán sékádte mǎ ngáne echɛd mbéndé éhóbɛé. 7 Boŋ mod ambáá a sánze, Lisiasɛ, ampɛ́ ákõbɛn sé mǎ ne epamɛ. 8 Dǎ́o Lisiasɛ áhóbɛé aá bad ábe béwógné mǎ dyam bépe áwõŋ e’só.

25

Paale aá Kaisere múmó ákáad mó

¹ Festuse ampě á mbwóg e Kaisaria átéd atii dé nkamlɛn. E'pun é'láán ámbíd enê, ámbíd á mbwóg e Kaisaria ákē á Jerusalem. ² A Jerusalem wê, beprise bémháá ne bad bémháá bé Israel bɛnlāá Festuse mekan níme béhóbé bán Paale abelé. Bɛnchān Festuse ³ bán áwōngɛn bó ábɛl bɛpɛɛn Paale á Jerusalem. Bɛnlāá mó nê áyāle bɛnhāg áwúu mó á nzii. ⁴ Festuse antimtén bó aá, “Paale adé á mbwóg á Kaisaria, mmɛn-nɛ mɛtɛm ámbíd áwed mwāmpɛn mí pónɔ́dɛ. ⁵ Né-ɔ́, nzé édé nɛn bán Paale abelé dyam dé mbéb, ábɛn bad bémháá bɛhíd mɛ á Kaisaria, bésómɛn mó.”

⁶ Festuse andyɛé á Jerusalem ámpɛ dyam e'pun waam ké'ɛ dyòm boŋ átimé' á Kaisaria. Néɛ bɛn é'sāngé, andyɛé ásɛ ákáad nkáá. Anhób aá bɛpɛɛn Paale á kóte. ⁷ Ade bɛpɛɛné Paale, bad bé Israel ábe bɛmbíd á Jerusalem bɛntyɛm mó bɛnbɛn bɛbootéd e'bɛbtéd é' mekan ahób, ábe béhóbé bán abelé, boŋ bɛnkɛnhɛnlé alúmed nɛn bán akoó nímé mekan abɛl. ⁸ Paale anhób aá mekan níme béhóbéé mó áyāl méesaá mbále. Anhób aá, “Meébeléé dyamdiam áde álúmte bán ntɛngan mbéndé e bad bé Israel, ké'ɛ Ndáb-e-Dyōb ké'ɛ Kaisere a Roma.” ⁹ Festuse ahɛdɛ'áá aá mókud dɛn á bwām á'sō é' bad bé Israel. Né-ɔ́, ansɛdéd Paale aá, “Ebōhsɛné akɛ á Jerusalem ábɛl nɛn níkáad wɛ áwed tɛngɛne nímɛn mam níme béhóbéé wɛ á yāl-ɛ?” ¹⁰ Paale anhób aá, “A kóte eche Kaisere a Roma dɔ́o nítyéémé nɛn, áhed dɔ́-áá bɛtɛngɛné mɛ akáad. Meébeléé bad bé Israel dyam dé mbéb ké ahóg, mmɔn ámpɛ ebíí nê bwām. ¹¹ Nzé édé nɛn bán mbóó mbéndé echɛ ekwōgnédé mbakú e kwééd, né nkwxɛntɛné awé. Boŋ nzé édé nɛn bán mam níme béhóbéé mɛ áyāl méesaá mbále, né modmod eewóó'ɛ kunze ábe mɛ áwab mekáá. Né-ɔ́, nhóbe nɛn mɛé Kaisere múmó ákáad mɛ.” ¹² Dɔ́o Festuse álɛntɛné nló ne ábɛ bad ábe bɛlébé mó, boŋ ákwɛntán aá, “Ngáne émáá ahób wɛ Kaisere móɔkáad wɛ, etɛngɛné akɛ wɛé Kaisere.”

Festuse alúmté kɛn Agripa nkáá níme Paale áte

¹³ Nguse é e'pun ámbíd enê, kɛn Agripa bó Benise, bɛmpě á Kaisaria ákob Festuse nken. ¹⁴ Ade bɛmáde áwed nguse é e'pun, Festuse anlúméd kɛn Agripa ehób eche Paale áte. Anláá mó aá, “Mod adé hɛn awɛ Feligse ánchenéé á mbwóg. ¹⁵ Ade nípédé-ɛ á Jerusalem, beprise bémháá bé Israel ne bad bémháá bé dyad bɛnhōb mam níme béhóbé bán abelé, bɛchāj-ɛ mɛ bán nkwid mó nkáá. ¹⁶ Boŋ mɛ-ɛ menláá bó mɛé bad bé Roma bɛwóó elem nɛn, bɛheléé-sɛ bɛbídeɔ́d mbakú nɛn bán mod akwedé nkáá, ésebán asébpɛ akáádé níme nkáá á'sō wɛɛ bad ábe bésómɛné mó. Bɛtɛngɛné mó etál abɛ ákáá níme nkáá. ¹⁷ Né-ɔ́, áde bɛpédé hɛn, menkɛmbɛbɛdtɛ pónɔ́dɛ. Néɛ bɛn é'sāngé sāngɛn, mendyɛ ásɛ á kóte nhób-pɛ mɛé bɛpɛɛn mó. ¹⁸ Bad ábe bésómɛné mó bɛntyɛm ámin áhób mam níme ábɛlé, boŋ bɛnkɛnhóbɛ bán abelé dyam dé mbéb ké ahóg áde mɛnwɛmtɛnnɛ mɛé béhōb bán abelé. ¹⁹ Ehób ésyāal ébédéɛ nswan níme bɛnwōngɛ ne Paale tɛngɛne adúbe ádāb ne dɛn á mod nhóg awɛ bɛchāgɛé bán Yesue awɛ amaá awé boŋ Paale ahóbe aá adé á alongé. ²⁰ Menkɛnkoŋgé abii ngáne níhéláá-sɛ níhɛd nímɛn mekan áte, né-ɔ́, mensɛdéd Paale nzé ádān akɛ á Jerusalem ábɛl boŋ bɛkáad mó áwed tɛngɛne mekan níme béhóbé bán abelé. ²¹ Boŋ Paale anhób aá bɛbɛ bɛbane mó á mbwóg káon ne á pónɔ́dɛ eche Kaisere ábídeɔ́tɛ níme nkáá mbakú. Né-ɔ́, menhób mɛé sánze ébɛ éɛnɛne mó káon ne á pónɔ́dɛ eche mɛlōmmɛ mó wɛ Kaisere.” ²² Héɛ kɛn Agripa álāngɛé Festuse aá, “Mmɛn mɛdɛn anɛn mod awóglɛn.” Festuse antimtén mó aá, “Wɛwōglɛn mó chān.”

²³ Néɛ bɛn é'sāngé, Agripa bó mwānyan Benise bɛmpě ne edúbé ésyāal ne esímo. Bɛnsāl á ndáb eche mbwóg éladné'áá nchoo ne sánze é mbáábáa ne

bad bémbáá bé dyad. Fɛstusɛ anhób aá béke bétéd Paalɛ bépɛɛn mó. ²⁴ Dóo Fɛstusɛ áhóbɛé aá, “A-k̄ɛn Agripa ne bad bésyāāl ábe syāābōō sêdé hén. Anén mod awě nyényínɛé hén nén, adii mod awě bad bé Israel, ábe bédé wén ne ábe bédé á Jerusalem bépééné ehób áwém bán abele mekan mé mbéb. Béhâg e’saad nén bán eetɛngɛɛé abé á alongé. ²⁵ Bon mmén meenyínɛé dyamdyam áde anén mod ábélé áde átɛngéné kwééd. Ngáne édíí-’aá bán mwèn-ɛé anhób aá Kaisɛɛ mwèn-ɛé ákāād míme nkáá, né-ɔ́, nhóbé mɛé mǝlōm mó áwed. ²⁶ Ké nê, meékoo’ é dyam awóɛn áde mételɛé Kaisɛɛ áyāl echê. Né-ɔ́, mpɛééné mó hén á’sō é’ bad, bwāmbwam á’sō ábôn, a-k̄ɛn Agripa, ábel bon nzé mmaá éche ehób ahɛd áte, níwôn chòm éche métenlé. ²⁷ Áyāle nén éebáá bwām mɛ álóm mod á mbwəg ésebán nlúmte áte bwām dyam áde ákóó abel.”

26

Paalɛ akáádé míme nkáá á’sō wéɛ k̄ɛn Agripa

¹ Dóo k̄ɛn Agripa álɛngɛé Paalɛ aá, “Éwóó kunze bōōb áhób dyam.” Paalɛ ansálé ekáá áte, bon ábootéd akáa. Anhób aá, ² “A-k̄ɛn Agripa, ntédé nén mɛé yǎl eboó mɛ áte ányín nén ntyéémé áwɔn e’só chii ákáa áhúd mekan mésyāāl áyāl míme ábén bad bé Israel béhóbɛé bán mbɛlé. ³ Nhóbe nê áyāle nén, mbíí nén mɛé edii mod awě asónténé e’lem é’ bad bé Israel, ne wéɛ nswantɛn mbíídɛé bó. Né-ɔ́ ncháa wɛ nén mɛé éched yǎl, éwóglɛn mɛ. ⁴ Abém bad bé Israel bɛbíí alongé ádém se á mwéndemé áde mbédé á Jerusalem. ⁵ Bélyógé mɛ abii. Nzé bédáá-’ɛ, né bèn bɛhɛlé bɛbííd mbón nén bán se á mbooted, mbédé mod a epepé éche éhíde’ mímɛd mekan mé Dyōb ámbíd nyaa echê ewúú áte. Nhíde’ ngáne mod a epepé é Befarisia átɛngéné abel. ⁶ Bōōb-ɔ́, nzé ntyéémé á nkáásé hén chii, né édíí áyāle e’lyág bé nlém ábe níwóó nén mɛé Dyōb débɛlé ábéd betaa chòm éche ánhōbpɛ aá mósɔbɛlé bó. ⁷ Adén dyam dó-’aá mímed metúmbé dyōm ne mébe mɛsúmɛ nlém áyāl bán békūd, abɛ áde bɛbageé Dyōb edúbé nkuu ne mǝte. Bon ábén e’lyág bé nlém bèn-naá é’kás bon bad bé Israel béhōbɛ’ mɛ mam mé mbéb á yǎl, a-k̄ɛn. ⁸ Cheé ékás bon nyé bad bé Israel nyééhɛlɛ adúbe nén bán Dyōb ápuudte bad ámbíd e kwééd? ⁹ Mmɛn ámpɛ menwémten mɛé ntɛngéné néɛ níhédé nzii ésyāāl ábɛbed dín áde Yesue, mod a Nazaret. ¹⁰ Né-’aá mɛmbɛnlé á Jerusalem. Menkūd kunze wéɛ beprise bémáá, nhé-’ɛ bad bé Dyōb híin á mbwəg. Nzé bɛmbídɛd-tɛ mbakú nén bán bétɛngéné awé, mémpɛ nkɛntánnáá. ¹¹ Memmentén bó akógsɛn á ndáb é mekáne ésyāāl, níhɛdé nén mɛé béhōb Yesue mam mé mbéb áyāl. Ekanɛn énkōb mɛ áte áyāl echáb nyaa echê níkágé’áá á myad mé melon mémpɛɛ átaged bó.

Paalɛ ahóbɛ ngáne ámwédé Yesue atimɛn (Mbɛl 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Enén nzɔm chío ekáo bon níkág á Damaskos ne kunze ne ekag éche beprise bémáá bɛmbɛé mɛ. ¹³ A-k̄ɛn, á nzii wê, dyam kəd, dó-’aá nínyíné e’nyínɛn bé ekíde ábe é’pɛne’ tómaa enyɛn, é’bíde ámín é’lɛnnéd mɛ ne bad ábe syāābōō sɛnwōn. ¹⁴ Sé moosyāāl sɛnhún ásɛ. Héɛ níwógé ehób élanɛ mɛ á ehób é Híbru aá, ‘Á-Sōal, á-Sōal, cheé ékás bon ehé mɛ á meséb. Nzum echê éwannɛé mɛ edii nɛngáne mwān ákwaglɛé abii ányan. Echê yǎl chɛn-ɛé ábɛléé mbéb.’ ¹⁵ Dóo nísdéte mó mɛé ‘Á-Sán, Nzé-módé édíí?’ Dóo Sánɛwéé átimtanné mɛ aá, ‘Mɛ-ɛé ndé Yesue awě éhāgkɛ á meséb. ¹⁶ Bōōb-ɔ́, hidé ásɛ étyéem ámín. Mpiídɛ wɛ ápwɛd wɛ nɛngáne áwém mbɛledɛ. Wɛ-ɛé wǎlāā bad ábe bélyógé ásɛ chòm éche ényíné chii ne éche mɛlūmɛdtɛ wɛ á pónde echê ehúé’ á’sō. ¹⁷ Mɛsōn ádōn alongé á mekáá mé bad bé Israel ne á mekáá mé bad ábe bɛesé bad bé Israel ábe mɛlōmmɛ wɛ áwab. ¹⁸ Wɛ-ɛé wɛnedé bó mǝd ábel bɛhíde á ehíntɛn-tɛ, békud e’nyínɛn bé ekíde, bɛhíde-’ɛ ásɛ e nkamlɛn ní Satan

bétim á nkamlɛn í Dyõb. Nê débɛl békũd alagsɛn dé mbéb, bɛbɛ-'ɛ hõm ahóg ne bad ábe Dyõb ásáŋtɛ ne adúbe áde bédúbpɛ mɛ.'

*Paale ahóbɛ chõm éche ékǎá
boŋ bad bé Israel bésómɛn mǎ*

¹⁹ “Né-ɔ́, a-kâŋ Agripa, ndóg echɛ ményinnɛ echɛ ehúú ádyõb, menkɛmbáŋgɛ chó ahíd. ²⁰ Bootya hê, membootéd nkalan í bwám akal, membootéd á dyad á Damaskos, níke á Jerusalem boŋ nítimé' á mbwóg e Israel esyǎál, ne á mbwóg e bad ábe béesɛ bad bé Israel. Nkǎnlé'áá bó mɛé bétɛde nímǎb mbéb bétimɛn Dyõb, bɛbɛle-'ɛ mekan níme mélúmte' nɛn bán bétédte nímab mbéb. ²¹ Akal áde níkalé'áá nímɛn nkalan dǎo dɛnkǎŋ boŋ bad bé Israel békób mɛ áde nímédé á Ndáb-e-Dyõb bépõn-ne mɛ awúu. ²² Boŋ kǎáŋne bǎb, Dyõb dɛn dǎo ákɛwõŋgɛn mɛ. Né-ɔ́, ntyéémé hɛn ákale nyé moosyǎál mbále. Ken bad ábe bédé etógnɛn ké'ɛ ábe béesɛ etógnɛn. Mekan níme níhóbɛé médii melemlɛm mé mekan níme bekal bé'dǎádɛŋ ne Mosɛɛ bénhõbpɛ bán mébenléd. ²³ Bénhõb bán Ane-awɛ-Béwógtɛ atɛŋgɛné ákũd metake, abé-'ɛ mod a'só ápuu. Akalé bad áá e'nyínɛn bé ekíde é'pɛnte' ábɛd bad bé Israel ekíde bǎb é'pɛnté-'ɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel.”

²⁴ Nyaa eche Paale ánkǎá'ɛ embɛl Fɛstusɛ ankáné mǎ áte áá, “A-Paal weesáa'-ɛyɛ? Adõŋ ayáge ámbáá áhɛde we mɛn apid-ɛ?” ²⁵ Paale ankwɛntɛn áá, “A-kâŋ e edúbé, meépagké mɛn. Chõm éche níhóbɛé édɛ mbále nhóbne-'ɛ debyéé. ²⁶ Mɛpanléd kâŋ nímɛn mekan mésyǎál áte áyǎle mbíi mɛé asõŋtɛné nímɛn mekan. Ndúbpɛ nɛn mɛé mwɛn asõŋtɛné akan téé áde ábɛnlédé, áyǎle dyam áde ábɛnlédé déebɛnledɛé á e'koŋnéd-te. ²⁷ A-kâŋ Agripa, edúbpɛ mekan níme bekal bé'dǎádɛŋ bétélé ásɛ-yɛ? Mbíi mɛé edúbpɛ mǎ.” ²⁸ Agripa antimtɛn Paale áá, “Ayǎl e anɛn mwǎ esõŋ á pǎndé dǎo éwɛmtɛné wɛé mǎhɛle mǎbɛl nítimɛn adúbé á Krístǎ?” ²⁹ Paale ankwɛntɛn áá, “Ebê ké á esõŋ é pǎndé ké'ɛ pǎndé eche echabé áte, nkǎnne' Dyõb nɛn mɛé, wɛ ne moosyǎál awɛ awóglan mɛ, ábɛ ngáne nídí. Boŋ pɛn meekǎnnéé mɛé bɛhê nyé bengǎbengǎbɛ ngáne bɛhédé mɛ nɛn.”

³⁰ Dǎo kâŋ, nkamlɛnɛ Fɛstusɛ, mwǎnyan a kâŋ, Benisɛ ne bad bésyǎál ábe bɛbédé áhed bɛhídtɛ ásɛ ákɛ. ³¹ Bémáá-'áá abíd, áde békagké nê dǎo bɛbóótédé akal nɛn bán, “Anɛn mod eébelɛé dyamdyam áde ákwógnédé áhób bán béwúu mǎ ké'ɛ bɛhê mǎ á mbwóg.” ³² Hɛɛ Agripa álǎŋgɛé Fɛstusɛ áá, “Nhɛláá-sɛ nítdɛ anɛn mod nzé enkɛnhób áá Kaisɛɛ mǎmǎd níme nkǎá.”

27

Paale ahídtɛ ákɛ á Roma

¹ Ade bémáá atii bán sésól á stíma ákɛ á alon á Italia, bɛmbɛ Paale ne bad bé mbwóg bɛmpɛe á mekáá wɛɛ mod a mbáá a sánze awɛ béchágé'áá bán Julíusɛ. Julíusɛ akamlánnáá echon é sánze éche béchágé'áá bán “Echon é sánze é Kaisɛɛ.” ² Sɛnsól stíma á dyad á Adramitium. Ene stíma emmǎd abõŋsɛn ákɛ á nkin mé edíb é nkwe á mbwóg e Esia. Dǎo sébwógké ekɛ. Sédɛ ákɛ sɛnwálé Aristakusɛ. Aristakusɛ abédɛɛ mod a mbwóg a Masɛdonia, awɛ ambíd á dyad á Tesalonika. ³ Nɛɛ bɛn é'sáŋgɛ, sɛmpɛ á dyad á Sidon. Julíusɛ amboón Paale nɛm. Antɛdɛ áá ákɛ ányín baáb, bɛbɛ mǎ kéchéé éche átógnɛné. ⁴ Sɛnhidɛ hê, sébwógé ekɛ. Boŋ ngáne edí bán epub é ngíne échómmé'áá sé á'sõ-te, sɛmbamé epub, sébwɛ bɛnbɛn ne mbwóg e Saiprus pɛd eche epub énkɛmbáá ngíne. Saiprus abédɛɛ mbwóg echɛ mendíb mɛnlɛŋnédte. ⁵ Hɛɛ sétédte nkin á pɛd e mbwóg e Silisia ne mbwóg e Pamfilia boŋ sésél á edíb é nkwe-te sɛpǎg á dyad á Mira á mbwóg e Lisia. ⁶ Awɛd mod ambáá a sánze annyín stíma eche ebídɛ á Alesandria etime' á Italia dǎo áhédɛ sé áwɛd-te. ⁷ Bootya

hê, stíma ekeéné sé mwǎlɛŋlɛŋ e'pun híin bó-'ε é'tóme' sêdêhób bán sêpag á dyad á Sinidus. Ngáne édíí bán epub échómmé'áá sé á'sō-te, sênkênhenlé akε á'sō ene pɛd. Né-ɔ́ó sêmbamé sêpōŋ á pɛd e mbəŋ wée epub éebude'áá atóm. Sêntóm á Kep Salmɔn sêpē á mbwóg e Kret echê mendíb mélɛŋnedé. ⁸ Sêmbamé nkəg mé edíb mèn ne mèn, sêdêhób bán sêpag á hóm áde béchəgεé bán Sef Habos. Adê hóm déechabnedεé dyad á Lasi áyǎl.

⁹ Sêndyεé áwed bwâmbwam káŋ ényínnéd nén bán nzé sêkií á'sō né dyam dé mbéb áhεle ábenléd sé, áyǎle ene pónédé mwě mémád apε á asóg, Epun é ngande e abε dé mendε mé Alagsen dé mbéb chɔ-'ε emmad atóm. Né-ɔ́ó, Paalε ambε bó elébé áá, ¹⁰ “Amúε, nnyíne nén mεé bootya hén bɔɔb éhεle ébεēn syánē ebébtéd ákεen échén ekε á'sō. Nted mébēb bwâmbwam, stíma ebéb, nló mí bad-te ríhεle rítóm.” ¹¹ Boŋ ane mod a mbáá a sánze andúbé dásō chóm éche mod ambáá a stíma ne mod awě awóó stíma bénhōbpē, enkéndúbéé chóm eche Paalε ánhōbpē. ¹² Adê abwóg á hóm áde stíma émbēē áhed, dénkēmbáá hóm áde mod áhεle ádyēē á pónédé echê ekukud étómεé. Né-ɔ́ó, bad ábe bëndəŋ nén bán békag á'sō béwanen bépε á dyad á Fonis bóo bēmbuú áte. Fonis abédεε hóm áde bébannεé stíma á mbwóg e Kret áde ánəne' á akuu ne á mbəŋ. Áhed-taá béhélé'áá-sε bédyē á pónédé e ahéb á ngíne.

Ekukud étáné Paalε bó á edíb é nkwe-te

¹³ Mwǎ epub awě abídé á mbəŋ ambootéd atóm. Dóo ábē bad békámténé bán béhεle békēēn mímab ntíi á'sō. Né-ɔ́ó, bénhūd ekii éche bébwəgnεé stíma, boŋ bēbammé' nkin mé edíb mí mbwóg e Kret. ¹⁴ Boŋ béepedεé ké akε boŋ epub é ngíne éche béchəgεé bán “Epub é pɛd e akuu” ébídén ekukud á Kret ébootéd atóm ne ngíne. ¹⁵ Echê epub éntínéd stíma. Nzii enkēmbáá ákε á'sō wée epub ébídéé. Né-ɔ́ó, sênsóg yǎl awaned áte akεen stíma á'sō, sétédē nén bán epub cháchá ékεene' chɔ pɛd eche édáá chɔ akεen. ¹⁶ Ade sêpóó á pɛd e mbəŋ e mwǎ dyad awě adé á mendíb-te awě béchəgεé bán Kauda, sênkūd mwǎ etál wée epub éebude'áá atóm. Áhed dóo séwánné káŋ boŋ sênabpé bǎle ábe sédólé'áá ámbíd e'dii, ábel boŋ béesanlé áte. Sédé amád ábel nê chóm émāá sé á yǎl. ¹⁷ Bëndöl bǎle, bésóléd bó á stíma-tê, bēbíd-te nkɔɔd á stíma séwéd bó atád. Bébáá'áá nén bán béhεle bétómén nló, béhún á nsí-te á nkin mé edíb á aloŋ á Libia, né-ɔ́ó, bēnsudéd abad* ásē áde ábεle boŋ stíma ékag mehélé, bétédē bán epub chɔ ne chɔ ékεen stíma. ¹⁸ Ekukud émbē étōmné' ngíne. Bín é'sángé-'áá boŋ bébootéd donge dé nted ahúd bēbwēmē' á mendíb-te. ¹⁹ Néε bín é'sángé ámpē, bébootéd donge á bwēm atéd ábe bēbénlé'áá ádol stíma, bēbwémé á edíb-te. Bēn bēnkōŋ ábel nê. ²⁰ E'pun híin béntóm ésebán sényíne' enyεn ké'ε betintine, epub-pε émbē étóme' ne ngíne esyǎl. Káŋ ne á asóg, sênhúd yǎl nlém bán sémádné.

²¹ Sêmadé e'pun híin ésebán mod ahεle ké ndyééd adyé. Hê dóo Paalε átyéémé ámín áfíntē e bad bésyāal boŋ áhōbē áá, “A-baányəŋ, nyēmbé nyēwóglan mε áde ríhóbé mεé deéhídté á Kret. Nzé nyēnwógén mε, né deékudεé mímén metake ne enén mbólón echê dékúdé nén bɔɔb. ²² Bɔɔb-pɔ́ó, ncháa nyé nén mεé nyéwéd nlém á abum, nló mí mod méetómmé, stíma chēmpɛn chɔ́ó ébēb. ²³ Nhóbe nê áyǎle nén nkuu níme rítómé nén ángel e Dyōb áde áwóó mε áde mibenle-'áá empií mε, eláá mε áá, ²⁴ ‘A-Paal, weewógé' mbwóg, etángéné atyéem á'sō wée Kaisεε. Nlém mí bwâm níme Dyōb áwóŋné-'áá wε, mibelé asó alongé á bad bésyāal ábe nyáábɔ nyédé.’ ²⁵ Né-ɔ́ó, a-baányəŋ, nyéwéd nlém á abum, áyǎle nén ndúbpé mεé mekan mésyāal mébenléd ngáne bélāŋgē mε. ²⁶ Epub étángéné néε étínté syánē á nkin.”

* **27:17** Donge á kálag dé'só áwóó, ekii éche ébwogke stíma á mendíb-te.

27 Ambíid e e'pun dyóm ne é'niin nkúu, áde sédíi sédíi á edíb é nkwx̄ é Adria, dǒo dyam melúde mé nkúu, bad ábe bédole stíma békámténé bán kapóg syáábǒo sêkwogé abíd á nkin. 28 Héε bétédé nkǒod níme bétádé chǒm eche édélé áyāl boŋ bēbwēmē á edíb-te ányín ngáne edíb épédé achab ásē. Dǒo bédíbté bán e'chε bé edíb ásē é'dé móom mé méta méniin. Mwǎmpín ní pǒndé ámbíd e nê, bēmbwēm ámpē, bényín bán e'chε bé edíb áse édé móom mé méta meláán. 29 Bévógé'áá mbwóg nén bán stíma ékε ebúl á meláatê, né-ǒó, béntéd e'kii ábe bēbwǒgnadté stíma é'niin, bēhūnéd bó ámbíd boŋ bébootéd akáne nén bán bīn é'sáa mehélé. 30 Héε bad ábe bédole' stíma, bēbóótédé nzii ahed ásob. Bēnsudéd bǎε á mendíb-te, bēbāmtān bán békag ekii eche bēbwǒgnadté stíma asuded á'sō é' stíma. 31 Dǒo Paale álǎngεé mod ambáá á sánze ne sánze éche élyágé ásē aá, "Nzé ábén bad ábe bédole stíma béesé á stíma-tê hén, nyéelyágé nlém nén bán nyéēbē á alongé." 32 Né-ǒó, éché sánze énsēl nímmē nkǒod níme ménchāā bǎε bétédē bó é'hóo'.

33 Ade bīn é'kwógé asáa, Paale anchán bó moosyǎál aá bēdyê mwǎ ndyééd. Anláá bó aá, "Nyékedyē bǒob, dyóm dé e'pun ne é'niin, ene pǒndé esyǎál-le nyéedyēdēē chǒmchǒm. 34 Ncháa-ǒó nyé nén mēé nyedyê ndyééd. Moonyoŋ atǎngéné ndyééd adyé ábē ámīn. Ké mbum e esid póg éebóó'é." 35 Ade Paale amáá ahób nén, antéd ewεle á'sō wéε bó moosyǎál, aságnén Dyǒb, ásāl áte boŋ ábootéd adyé. 36 Nén dénwēd bó nlém á abum, bó mod-téé adyé-'ε mwǎ ndyééd. 37 Mesongé mé bad bésyǎál ábe sēbédé á stíma-tê, níbédé mbwǒkel ébε móom saámbé ne ntóób.† 38 Ade moosyǎál amáá akód, bēnsyǒg ngun éche ébédé á stíma-tê á edíb-te ábēl boŋ stíma éhéle áte.

Stíma epǎngé áte

39 Ade bīn é'kénlé, bad ábe bédole' stíma bēnkēnchemmé nkǎg mé edíb wéε bēbédé. Boŋ bēnyín nkin wéε stíma éhεle etyéem. Dǒo bétíidé nén bán nzé stíma ehεle ápē áhed, né bēbēl ákε ásoŋ yǎl áhed. 40 Bēnsēl nkǒod níme ménchāā e'kii ábe bēbwǒgnεé stíma, bēhūnéd bó á mendíb-te, bēhūnē-'ε besáŋkalaa bé e'pēd bé mebámbé ábe é'hyǎmte stíma. Héε bēpódté abad áte á pēd e'só e stíma ábēl boŋ epub étínte stíma á'sō. Héε sébóótédé akε á nkin. 41 Boŋ áde sékagké nê, dǒo stíma ébómé yǎl á akúd dé nsíi á mendíb sé. Atyóg áde pēd e'só e stíma étyágé-'aá nê, stíma enkēnhēnlé akε ámpē, boŋ pēd e mbíd embootéd apǎnted áte áyāle mendíb méhuéné'áá ngíne mébǒmē yǎl áhed. 42 Sánze émbēl ntíi bán bēwūū bad bé mbwǒg bésyǎál, ábēl nén bó modmod béenyalé' á nkin se bésob. 43 Boŋ mod a mbáá a sánze ahedé'áá aá mósoŋ Paale alongé, né-ǒó, anláá sánze aá ébēlé nê. Antīm aláá moosyǎál aá bad ábe bēhεle anyal bóbb bésébe behéb á edíb-te bényal békag á nkin. 44 Aá ábe bó-'ε belyágé ásē, bēchǎhned e'pēd é' stíma bēhíde bó ámbíd. Né-'aá, sébélé boŋ sé moosyǎál sēpē á nkin ésebán dyamdyam ábele sé modmod.

28

Paale bēdyéé á Malta

1 Ade sémáá apε á nkin ésebán dyam dé mbéb ábélé sé modmod, dǒo sésóŋténé nén bán ene mbwóg echē edé á edíb-te wéε sébédé, bēchǎgεé chǒ bán Malta. 2 Bad bé dyad ábe sétáné áhed bēnwǒngēn sé. Mbúú embootéd achó, ahéb-pe ábē, né-ǒó, bēnkonéd muú bán séwále', békǒb-pe sé nken. 3 Paale anlǎd ngēn é lõn áte á mbág. Ade áhǎgkē chǒ á dǔ, dǒo píi e nyǎ ébídé á mbág ní lõn-tê áde muú rínáné chǒ, boŋ ekób mó á ekáá etyóg-ke áhed. 4 Ade

† 27:37 Donje á kálag dé'só áwóó mbwǒkel ébε móom saámbé ne ntóób, donje-'ε móom saámbé ne ntóób donje-'ε áwóó mbwǒkel ébε móom saámbé ne ntáan.

ábê bad bé dyad bényíné ene nyə ekɛnléné Paalɛ á ekáá dɔɔ bɛlɔŋgɛé nhóg ne aníníí bán, “Anén mod adíi mod awě awúɛ’ bad. Aponé kwééd á edíb-te bon kénê nkáásé ní Dyöb nídíi nkóbé mó.” ⁵ Bon Paalɛ answág ekáá ahúnéd ene nyə á dù-te ésebán ene nyə ebele mó dyamdyam. ⁶ Bésíné’áá bán ábootéd achíd, ké’ɛ áhún ásɛ mpátépém áwê. Bon néɛ békésinné kááj ésebán dyamdyam ábɛnlad mó, dɔɔ bɛhájɛnléné mewɛmtɛn bon bétimé ahób bán, “Anén mod adíi dyöb.”

⁷ Nzag ébédé bɛnbɛn ne wɛɛ sɛmbɛɛ nê. Mod awě anwónj échê nzag bɛchágé’áá mó bán Publiosɛ. Mó abédé nkamlɛnɛ ambáá a ene mbwóg eché ebédé á edíb-te. Ankob sé nken achágéd-te sé bwâm. ⁸ Publiosɛ sáá abédé á anɔŋ dé nkole, ahéb dɛnsog mó, ekwaglɛnɛ-’ɛ akób mó. Paalɛ ankɛ áwɛ ton-tê, akáne’, abán mó mekáá á nló, ádíid-te mó bwâm. ⁹ Ade bad bɛwógé nê bad bé nkole bɛmpɛɛ ábe bɛbédé á dyad-tê wê, bɛmpɛ wɛɛ Paalɛ ádíid-te bó bwâm. ¹⁰ Bɛmbɛ sé ndɛ híin. Ade sébwógké eke, bɛnhíi sé bwɛm á stíma-tê ábe sébɛnlédte á nzii.

Paalɛ bɛbíde á Malta bɛpédé á Roma

¹¹ Sɛmadé á mbwóg e Malta ngɔn éláán bon sésɔlɛ stíma eché embíd á Alɛsandria. Bɛchágé’áá ene stíma bán, “Myöb míme médé Nhéd.” Sédé asyáɔ né ene stíma ekédyɛé ádê hóm ene pónde e ahéb á ngíne esyáál. ¹² Sɛnkɛ, sɛpɛ á dyad á Sirakus. Sɛmmád áwed e’pun é’láán. ¹³ Bootya hê dɔɔ sékíi bon sɛpág á dyad ámbáá a Regium. Néɛ bɛn é’sángé epub émbóotéd abíd á pɛd e mbəŋ. Ambíd e e’pun é’bɛ sɛmpɛ á dyad á Putioli. ¹⁴ Sɛndibéd bad áwed ábe bédúbpɛ Krístə. Bɛnlā sé bán sébê ne bó sɔndé póg. Néɛ sékíi bon sɛpag á Roma. ¹⁵ Bānɛd ábe bédúbpɛ Krístə bɛnwōg bán sêhúɛ’, né-ɔɔ, bɛmpɛ káájɛ á hóm áde bɛchágé’áá bán Dyɔn á Apɔs, donge-’ɛ bésíné sé hóm áde bɛchágé’áá bán Ndáb é Beken Eláán. Ade Paalɛ ányíné bó, anságnɛn Dyöb, nlém níwédndɛ-te mó á abum.

Paalɛ apédé á Roma

¹⁶ Ade sɛpédé á dyad á Roma bɛntɛdé Paalɛ bán ábê ne mó mwɛn bon bɛmbané sánze bán éɔnɛ mó.

¹⁷ Ambíd e e’pun é’láán Paalɛ anchélé bad bɛmbáá bé Israel ábe bédé á dyad-tê wê á mbom. Ade bɛpédé anláá bó áá, “A-baányanɛ bé Israel, menkɛmbɛnlé ábɛd bad dyam dé mbéb ké ahóg, menkɛmbɛl-laá dyam dé mbéb ké ahóg tɔŋgɛne e’lem ábe ábesyánɛ betaa bɛlyággé syánɛ. Bon kénê, ábɛd bad bɛnkōb mɛ á Jerusalem bɛbɛ-’ɛ mɛ á mekáá mɛ benkamlɛnɛ bé Roma. Né-ɔɔ ndé hén néɛ mod a mbwōg. ¹⁸ Ade benkamlɛnɛ bé Roma bɛmáá mɛ akáad, bɛhédé’áá mɛ achene, áyāle bɛnkɛnkudté nzɔm ké póg eché elúmte nɛn bán ntájɛné kwééd. ¹⁹ Bon bad bé Israel bɛnkɛnkwentɛnné bán bɛtɛde mɛ, né-ɔɔ, menhób mɛé Kaisɛɛ móɔmád mímɛm nkáá. Kénê-’ɛ ménkɛnwónjé dyamdyam dé mbéb áhób tɔŋgɛne ábɛm bad. ²⁰ Nɛn dɔ-’áá ákóá bon níchɛnlɛ nyé ábɛl bon syánɛ dékal. A mbále ndəɔ mɛé nyébíi nɛn bán nzé bengɔbɛngɔbɛ bédé mé á mekáá, né édíi áyāle mod awě bad bé Israel bɛsúmɛ áyāl bán ápɛ.” ²¹ Héɛ ábê belyáged bɛlɔŋgɛé Paalɛ bán, “Séekūdɛɛ kálag ké póg eché ebídé á Judeya áyāl echôn. Mod awe syánɛ ké nhóg-ke eébidɛɛ áwed se ápɛɛn nlébtéd ké nhóg ké’ɛ ehób é mbéb áyāl echôn. ²² Bon séɛdǎŋ mímôn mewɛmtɛn awóg, áyāle sébíi nɛn bán hóm-téé bad bɛhóbe mam mé mbéb tɔŋgɛne echén epepé éche edíi áte.”

²³ Né-ɔɔ, bóɔɔ Paalɛ bɛntíi akag áde béhyɛ mó awóglɛn. Eché epun épédé-’áá ndun e mod épɛ-’ɛ wɛɛ Paalɛ ádyéé’áá. Paalɛ ambootéd bó mekan mé nkamlɛn ní Dyöb akale bootya mbwɛmbwɛ kááj ne ngukél. Anwanɛn ábɛl bédúbe Yesuɛ. Abɛnládtáá e’pɛd ábe é’bíde á kálag e mbéndé e Mosɛ ne á

metelag mé bekal bé'dəádəŋ ábɛl bédúbe nén bán Yesuε mó adé Krɪstəə. ²⁴ Bó donje á bad béndúbē mós, boŋ donje dénkéndúbéé bán chǝm éche áhóbεé édé mbále. ²⁵ Né-ǝó, bɛmbootéd apentɛn áde békagké. Bédêkě, Paalε anláá bó aá, “Edəádəŋ éche Esáá éntəŋgɛn áde élanǵé nkal é'dəádəŋ Yesayaa mekan aá áláa ábɛn betaa aá,

²⁶ ‘Kǵg, éláa ábê bad wεé,

nyéɛwǝg nyéwǝg-kε ámpɛ boŋ nyéesóŋtɛnné mbéd,

nyéɛnǝn nyénǝn-nε ámpɛ boŋ nyéenyínné mbéd.

²⁷ Nhóbe nê áyǵle ábɛn bad bélélé nlém á abum,

békólé nímab metúu,

bédíbé-'ε nímab mǐd.

Nzé enkêmbé nê, né nímab mǐd ményínne'

nímab metúu méwǝgne'

nímab nlém-mε n̄sǝŋtɛn.

Né bétimén mε

né mɛchoód-tɛ bó.' ”

²⁸ Héε Paalε ásǝgtɛé nén aá, “Nyébíi-ǝó nén bán nkalaŋ mé e'choóchoŋ níme Dyǝb álómé, alómé mó bǝǝb wεε bad ábe béesě bad bé Israel. Bévǝglɛn-nε mó.” * ³⁰ Paalε andyεé áwed mwě m̄be á ndáb echě mwɛn ásápé'áá. Bad bésyǵǵl ábe béhyǵgé'áá áwē akobé'áá-'ε bó nken.

³¹ Akalé'áá nkalaŋ mé nkamlɛn n̄ Dyǝb áyǵgtɛ-'ε bad t̄ŋgɛne Sǵŋgú Yesu Krɪstəə ésebán abáa' dyamdɛm, modmod enkênkǵŋ-'áá mó áhób dyam.

* **28:28** Donje á kálag dé'só ábádé nchoo 29: Ade Paalε áhóbé nén bad bé Israel ábe bɛbédé áhed, bɛnhidé bɛn ne bɛn, bɛbootéd-tɛ apentɛn bwámbwam.

Kálag echë Paale áténlé Baá Roma Ndibned ní kálag

Kálag echë Paale áténlé bad bé Roma ebédée ábonſen bó áyāl e epe éche ántíí' é ápe á mwembé níme rídé áwed. Enén kálag elúmte chõm éche adúbe á Krísto ne ngáne alongé á bad bé Krísto áténjéné abé. Paale akoó ahób áwēdte aá, “Nkalaní mí bwám rílúmte nyaa eche Dyõb ábeléé bon bad békobnéd áwe e'só. Adúbe dós ákæá bon bad békobnéd á'sõ é' Dyõb” (1.17).

Paale alúmté áte aá éhednad bán bad béſyā́l békobnad á'sõ é' Dyõb áyāle bó moosyā́l bédé ásē e ngíne e mbéb. Aá mbwiined ne adúbe áde bédúbpé Yesu Krístæ dós nê ábenladté.

Paale alúmté áte ámpē aá mod akude alongé dékṓlē abé áde ádíí mod nhóg ne Krístæ. Ene ndín e mod abelé abé nsaſ ne Dyõb, Edáádāſ é Dyõb-pe ébelé éhúd mó ásē e ngíne e mbéb ne e kwééd. Asógté ne elébé éche ábágé bad ne mekenag níme ábágé Dyõb.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned ne atón áde kálag ékoo' é ahób 1.1-17

E'soósōſ é'hēdnad ne moosyā́l 1.18-3.20

Nzii e Dyõb ákud e'soósōſ 3.21-4.25

Alongé dékṓlē abé ne Krístæ 5.1-8.39

Bad bé Israel ne ntíí ní Dyõb 9.1-11.36

Abé á mod a Krísto 12.1-15.13

Nsógten ne melēnten 15.14-16.27

Paale alómé melēnten

¹ Me, Paale, mbæde awē Yesu Krístæ, me-é ntelé enén kálag. Dyõb ápwédé me ábé awē mbapee a nlómag, ábē-'e me nsón ákal níme nkalaní mí bwám.

² Mmē nkalaní mós Dyõb dénhṓbpē á'sõ é' pónde aá mósṓbē ábē bad. Anláá bekal bé'dáádāſ mam tēngene níme nkalaní ngáne bétélé mó ásē á Kálag e echë Esáá. ³ Mmén nkalaní rídíí tēngene awe Mwān. A nyaa e moonyōſ, ane Mwān anchyáád á mbyaa níme Dabidē. ⁴ A nyaa e Edáádāſ, Dyõb dénlūmēd á ngíne e Edáádāſ éche Esáá aá mó adé Mwān a Dyõb, apuud áde ámpuúdté mó. Ane Mwān ádíí awēd Sāngwéé, Yesu Krístæ. ⁵ A dín áde dós Dyõb ábágé me nsimé ábēl-le me mbapee a nlómag ábel bon bad ábe béesē bad bé Israel bédúbe, béwógne-'e Krístæ. Nén débēl áde dín déwōſ edúbé. ⁶ Nyēmpē ábe nyédé á alōſ á Roma, nyédé áfíntē e bad ábe Dyõb ápwédé aá bebē bad ábe Yesu Krístæ.

⁷ Né-ṓ, ntenle nyé moosyā́l awē adé á Roma. Nyédíí bad ábe Dyõb ádáá, apwédé-'e nyé, ábé ábē bad.

Nsimé ne nsaſ níme ríhúú ne Dyõb, Titē awēd ne Sāngú Yesu Krístæ níbe ne nyé.

Paale aságnan Dyõb

⁸ Dyam dé'sõ, nságnan ádēm Dyõb áyāle nyé moosyā́l á dín áde Yesu Krístæ. Nságnan mó áyāle adúbe áde nyédúbpé Yesu ákanlaad nkōſé áte rísyā́l. ⁹ Dyõb áde níbenléé ne nlém nhóg akal áde ríkaléé nkalaní mí bwám tēngene awe Mwān, áde me mbōſ nén aá nkamtan nyé akamtēn ne akamtēn, ¹⁰ pónde téé nzé nkānne'. Nkānne' nén meé Dyõb ábel níhel nyé ahyē dényín, nzé nê ábōſnéde mó. ¹¹ Ndáá bwāmbwam meé rínyín nyé ábel bon nzé mpedé, ríwēd nyé áte ne nnam níme Edáádāſ é Dyõb ébágé me. ¹² Dyam áde ríhóbeé

ádii nén meé, syánē mod-té áwêd nhóg ne aníníí nlém á abum. Adúbe ádēn áwêd me nlém á abum, ádēm-me ámpē áwêd nyé.

¹³ A-baányan, ndəə meé nyébii bán nkénwōŋ mewēmtēn ngen ne ngen áhye dényín nyé, boŋ káəŋ ne bəəb nzii eénédndéé. Ndəə meé npe wê ábel nsón átíntē echēn míme méchyāā e'pun melemlē ngáne mbélé átíntē e bad ábe béesě bad bé Israel bémpe. ¹⁴ Nsón míme ríwóó rídii ákale bad bésyāā nkalan mí bwām, ken bad bé dyad-ε, ké'ε bad bé ahín. Ntəŋgéné mó akal wéε bad ábe bēwóó debyéé ne ábe béewóo. ¹⁵ Nê dś-'aá ákás boŋ nwōŋ nlém bwāmbwam ákale nyémpē ábe nyédé á Roma nkalan mí bwām.

Nkalan mí bwām ríwóó ngíne

¹⁶ Meekwágéé ákal nkalan mí bwām áyāle móś rídé ngíne e Dyöb echē epíínédé moosyāā awē adúbpé mó e'soosōŋ mbootēd ne bad bé Israel átimé' wéε bad ábe béesě bad bé Israel. ¹⁷ Mmēn nkalan mí bwām rílúmte' syánē nyaa eche Dyöb ábeléé boŋ bad békobnéd áwe e'só. Bad békobnad á'sō é' Dyöb adúbe áde bédúbpé. Adúbe dśó ákəə' boŋ bad békobnéd á'sō é' Dyöb. Nén áde ne ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Mod awē aköbnédé á'sō é' Dyöb adúbe áde adúbpé, ábē á alongé."

Moonyōŋ asyāā abelé mbéb á'sō é' Dyöb

¹⁸ Dyöb álúmte' míme meliŋgá. Mébidé ádyöb təŋgene mbéltéd mé mbéb míme bad bébeléé ne e'bébtéd é' mekan ábe bad bébeléé. Mmē mbéltéd mé mbéb ríkəə' bad áhíd mbále. ¹⁹ Dyöb álúmte' bó míme meliŋgá áyāle nén bēbíí mam mésyāā míme bad bétəŋgéné abii təŋgene Dyöb bwām áyāle Dyöb dēn álúmté bó. ²⁰ Se á mbootēd áde Dyöb dēnhəgké nkōŋsé, bwēm ábe áhágé é'lúmte bad bwām nén bán mam mé Dyöb míme mod éēnyínnē dīd médé ne mbále. Enyínnad-tē nén bán echē ngum edé á ngíndé ne á ngíndé, adé'ε ámín e bwēm ésyāā. Né-śó béewóo'ε mbámten ké nhóg ákud alagsēn. ²¹ Kénéε bēbíí bán Dyöb ádé, béebagéé mó edúbé néε Dyöb, bēēsāgnān-naá mó. Boŋ pēn míma mewēmtēn mēmbootéd mam míme méesě dyamdyam akamten, ehíntēn ékáá'ε bó mewēmtēn. ²² Béhóbe bán bēwóó debyéé, boŋ bétímé e'yókél é' bad. ²³ Bésóbé Dyöb áde ádé á ngíndé ne á ngíndé edúbé abε, bétímé bēbage bwēm ábe bad bēhágne mekáá á nwágēn mí bwēm ábe é'wāg, bwēm néε moonyōŋ, menəŋ, nyam ké'ε nyă.

²⁴ Né-śó, Dyöb átédte áá esíí é mekan mé ekob é yāl ékamlan bó ábel mbinde é mekan éche ésudte bó edúbé. ²⁵ Bétédte mbále éche edé təŋgene Dyöb bēhíde' metóm. Bétédte ábε Dyöb áde áhágé bwēm ésyāā edúbé, bétímé bēbage bwēm ábe áhágé. Dyöb dś-'aá bétəŋgéné mekenag abε á ngíndé ne á ngíndé. Ebē nē. ²⁶ Né-śó, Dyöb áhúdé bó mīd áyā, atédte bó áá bēhíde échab esíí ábel mekan mé mbinde. Bebaád bēlyáge' bechóm anaŋned, bēanaŋnad baachóm bémpe, áde béētəŋgenéé abel nē. ²⁷ Baachóm bómpē bēlyáge' bebaád anaŋned ngáne étəŋgéné abé, bēwōō' esíí é ngíne ánaŋned baáb baachóm. Baachóm bēbele mekan mé e'són ne baachóm bémpe. Nē ábele' békudtad yāl nkōgsēn míme bétəŋgéné akud áyāle nímēn mekan míme bēbeléé.

²⁸ Ngáne édíí-'aá nén bán ábēn bad bēewōŋnéé Dyöb pónde á alongé ádāb, Dyöb áhúdé bó mīd áyā áá békεene míma mewēmtēn mé mbéb á'sō, bēbele mam míme béētəŋgenéé abel. ²⁹ Mbéltéd mé mbéb rísyāā ríkáá bó nlém áte. Bēbébé nlém, bédé ngoód, bélúmte e'béb bé nlém, bédé kónjí, bēwúε bad, bédáá kəkəə, bédáá edogké, bédé akwāb, bédáá bad ahób ámbíd. ³⁰ Bédáá bad mam ahób á yāl ábébed bó dīn, békóó Dyöb, bésyāā bad, bédé epame, bédé kúmbe, bédəə' ebébtéd ahəg, bēewōgnēé ábab besáá ne benyaá. ³¹ Bédé eyókél, béēlōntēé akag, bēewóo'ε edəŋge á nlém-tē, bēewóo-'áa nlém ní ngəl.

32 Bébíi nén bán Dyöb áhóbé nén aá bad ábe bébele' échê ndín é mekan bétánǵéné awé, boŋ kénê bédíi bébele nímê mekan. Saá-kaá nê dēmpeŋ, békēnte bad ábe bébele échê ndín é mekan kááŋne kēmtén.

2

Bad bé Israel béēhīdēē mbéndé

1 Né-ɔ́, nyé mod ké ahéé awé akáadte bad bémpēe, ábê kénzée, eewóó'é mbámten ké nhóg ákud alagsen. Ayāle nén nzé ekáadte bad áde mmōn ámpē ébeléé melemlem mé akan míme ékáadteé bó, né ekwide' kááŋne ehoŋ yāl nkáá. 2 Debíi nén bán mbakú echē Dyöb ábídteé tǵŋgene bad ábe bébele' échê ndín é mekan etǵŋéné. 3 Bɔɔb-pɔ́, nzé nyé mod ké ahéé abídte mbakú áyāl e mod ampēe, boŋ mwēn abele melemlem mé akan, awémténé aá móhēle móbīd mbakú e Dyöb áte-ye? 4 Ké'ε aboŋ áde Dyöb ábóó nlém bwámbwam, áchábtédé nyé e'kad áte, áwesén-ne nyé, nyéetédéé dó nēe dyam. Nyébíi nén bán e'boŋ bé nlém ábe Dyöb áwánlé áyāl echēn, é'díi ábe nyé etál átede áden abé dé mbéb. 5 Nyélelé nlém á abum, nyéēhēdēē-aá Dyöb atimēn, né-ɔ́, nyéladte yāl nkógsen ní Dyöb áte. Akógsēn-ne nyé á Epun é nkáásé. Echē Epun Dyöb délūmēd nímē meliŋgá, alúméd-te aá mókáadte' nyaa echē etǵŋéné. 6 Ásābē mod téé nchoo ne nsón míme ábélé. 7 Bad ábe bépéné mekuu ábel mam míme métǵŋéné ne áhed ehúmé ne edúbé, bēbē á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Echē ndín é bad Dyöb débē bó alongé áde déemaá'. 8 Bad bémpēe-ε bédé ábe bétōŋtan dásō échab yāl, béebeléé mam míme métǵŋéné, bétímé bébele dásō e'bébtéd é' mekan. Echē ndín é bad, Dyöb délūmēd bó nímē meliŋgá akógsēn-ne bó. 9 Baásyā́l ábe bébele mbéb, Dyöb débēl bétǵg bwámbwam, bēwóg-ke ndutul, mbooted ne bad bé Israel átimé' wéε bad ábe béesε bad bé Israel. 10 Boŋ ne bad ábe bébele bwám, Dyöb débē bó ehúmé, edúbé ne nsāŋ, mbooted ne bad bé Israel átimé' wéε bad ábe béesε bad bé Israel. 11 Nyébíi nén bán Dyöb déekwognádté modmod.

12 Bad ábe béewóó mbéndé é Mosεε, bébele mbéb. Dyöb dékāād-te bó ésebán abenlad mbéndé, bēbṓ'é. Bad bé Israel-le, bó ábe béwóó mbéndé é Mosε, bébele mbéb, Dyöb débēnléd mbéndé ákáad bó. 13 Saké awóg áde mod áwógé mbéndé dós ákəə' boŋ ákobnéd á'sō é' Dyöb, ahíd áde mod áhídéé échē mbéndé dós ákəə boŋ ákobnéd á'sō é' Dyöb. 14 Bad ábe béesε bad bé Israel, béewóó'é mbéndé, boŋ pónde ké ehéé echē bēbēnlédé nímab mewēmtēn boŋ bēbel chōm éche mbéndé éhóbé, né bēlūmte nén bán kénεε béewóó'é mbéndé, áwab nlém-tē bēbíi nhāŋlén áfintē e mboŋ ne mbéb. 15 Mmāb mbeltéd nlūmte nén bán chōm éche mbéndé éhedéé éténlédé bó á nlém-tē, bēbíi-ε nén bán nímab nlém rílanǵe bó bán édé nē. Mmab nlém rílūmte bó ké dyam áde bēbélé áde mbéb ké'ε ábóó. 16 Né-ɔ́, á Epun é nkáásé, Dyöb dékāād bad bésyā́l nchoo ne chōm éche békámténé ké'ε éche bēbélé ké á kun-tē. Abε Yesuε ene kunze ákáad bad. Adén akan dós rílanǵεé bad nzé nkale' nkalaŋ ní bwám.

Bad bé Israel ne échab mbéndé

17 Bɔɔb-pɔ́, nyé ábe nyéchəge yāl bán bad bé Israel, nyésumé nlém áyāl e mbéndé éche Mosεε, nyékumé-ε ekáá á tál bán Dyöb ádíi áden Dyöb. 18 Nyébíi chōm éche Dyöb áhedéé aá nyébel, nyébíi-ε nén bán nyétǵŋéné nēe nyéhídé chōm éche étǵŋéné, ngáne nyéyáǵké mbéndé. 19 Nyétédé yāl nén bán nyéē nyélyáǵte bad ábe bēkwédé ndím abíi áde bēbíi'ε Dyöb, nyédúbpé bán nyéē nyédé nēe etrukāŋ éche bad ábe bédé á ehíntén-tē. 20 Nyétédé yāl nēe bad ábe bēlébe' e'yókél é' bad. Bán nyé-aá nyéyáǵte' bad ábe bēbíi dyamdyam. Nyétédé yāl nē áyāle nyēwēmtan bán ngáne nyébíi mbéndé é Dyöb bwám,

modmod eésaá-'aá awě awane áte ábíi Dyöb.

¹² Moosyáál abáá Dyöb á yäl.

Bó moosyáál bétímé béwóó abé dé mbéb.

Bó modmod eébēlēē dyam áde átəŋgéné. Bó mod ké nhóg mwən eésaá.

¹³ E'yale ábe é'bíde bó á nsəl é'díi nēe soŋ echē béēkútēnēé.

Bébenlad échab echém é nsəl ádog bad. E'yale ábe é'bíde bó á nsəl é'díi nēe kem e píi e nyă.

¹⁴ Mbon é mehób ne e'bébtéd bé mehób bən ne bən bóó é'bíde bó á nsəl.

¹⁵ Mekuu méhēnle bó ásē ásyog mekií.

¹⁶ Kéhéé áde bétómēé ebébtéd ne metake bóó bélyágēé.

¹⁷ Béēbíi' é nsəŋ.

¹⁸ Béēwóo-'áa mbwóg ní Dyöb ké nhóg áte."

¹⁹ Bəəb-pəó, debíi nén bán mekan míme bétélé á kálag e mbéndé, ménəne bad bésyāäl ábe bēmbēé échē mbéndé. Né-ɔ́ modmod éēhēlēē-se ádíbē nsəl áte áhób aá mósuú nɔ́m. Ken mod a Israel, ké'ε mod awě eésē mod a Israel. Moosyáál átyēem á'sō é' Dyöb. ²⁰ Nyébií nén bán modmod éēhēlēē-se ákobnéd á'sō é' Dyöb áyāle áhídeé mam míme mbéndé éhóbēé. Mbéndé edíi dásō álúmed bad bán bébélé mbéb.

Adúbe dáo ákəə boŋ bad békobnád á'sō é' Dyöb

²¹ Boŋ bəəb dáo Dyöb álúmté syánē nzii echē bad békobnadté áwe e'só. Ene nzii eewóó' é dyamdyam ábel ne mbéndé é Mosε. Echē mbéndé ne bekal bé'dəádəŋ béhóbé mam təŋgene ene nzii se' bəóđ. ²² Ene nzii edíi nén, mod ké ahéé awě adúbpé Yesu Krístəə, mó akobnad á'sō é' Dyöb. Nhəŋlén ké nhóg méesaá ken mod adé mod a Israel-le, ken mod eésaá. ²³ Moosyáál abelé mbéb, modmod eékwognedēé ákud ehúmé é Dyöb. ²⁴ Nsimé ní Dyöb mbélé Dyöb átéde bad nēe bad ábe békóbnédé áwe e'só. Abagé míme nsimé ngən. Abelé nê akəde áde Yesu Krístəə ákódté bad ábe bédúbpé mó. ²⁵ Dyöb dēmbě mó nēe mendε aá áwē áwən nló. Bad béküđ-ε alagsen dé mbéb áyāle bédúbpé mó. Dyöb ábélé nê, ákoŋ bad bésyāäl álúmed nén aá móbele mekan nyaa echē etəŋgéné. Ngen e'só Dyöb awésánnáá bad, eekógsan-naá bad ábe bébélé'áá mbéb. ²⁶ Bəəb-pəó enén pónde, álúmté bad aá móbele' mekan nyaa echē etəŋgéné, álúmté-'ε bad aá mókōb kénzēé awě adúbpé Yesuε.

²⁷ Ngáne edíi-'aá nê, cheé-ɔ́ dékumnēé ekáá á təl? Nê déehēdnēé. Mbéndé ehéé ehóbé nê? Dekume' ekáá á təl áyāle déhídeé mbéndé-yε? Aáy. Deékūmēē ekáá á təl áyāle nén, adúbe áde dédúbpé Yesuε dáo ákəə boŋ déküđ e'soósoŋ.

²⁸ Syánē denyíne nén bán mod akobnad á'sō é' Dyöb adúbe áde adúbpé Yesu Krístəə saké áyāle ahíd áde áhídeé mbéndé. ²⁹ Ké-'ε nyēwēmtan nén bán Dyöb ádíi Dyöb á bad bé Israel dēmpen-ε? Saá mó adé káŋne Dyöb á bad ábe béesé bad bé Israel-le? εε, mó adé káŋne Dyöb á bad ábe béesé bad bé Israel. ³⁰ Dyöb ádíi ahóg. Né-ɔ́, átdéd bad ábe béyágé nēe bad ábe békóbnédé áwe e'só nzé bédúbpé Yesu Krístəə. Melemlem nēe átdētdē bad ábe béeyagéé nzé bómpē bédúbpé Yesu Krístəə. ³¹ Chán-nō déhōbpē bəəb? Nédē dehóbe nén bán atéd áde Dyöb átédé bad nēe bad ábe békóbnédé áwe e'só, adúbe áde bédúbpé Yesu Krístəə álúmté nén bán bad béehíde mbéndé ámpē-yε? Aáy, eésaá nê. Boŋ pen chōm éche mbéndé éhóbēé chós syánē débánēé mekáá.

4

Adúbe dáo dēnkəŋ boŋ Dyöb ákob Abrahame

¹ Chán-nō déhōbpē təŋgene taa awēđ, Abrahame? Cheé êmbenléd á pónde eché? ² Nzé ankobnéd á'sō é' Dyöb áyāle mekan míme ámbenlé, né anwón dyam áde ákumnēé ekáá á təl. Boŋ éhēle'aá-se awón dyam ké ahóg áde

ákumneé ekáá á tâl á'sō é' Dyöb. ³ Eéhele'aá abel nê. Kálag e Dyöb ehóbe nén aá "Abrahamε andúbé Dyöb, né-ó, Dyöb déntēd mó née mod awě aköbnédé áwe e'só." ⁴ Nzé mod abelé nsón, bébelé besábé mó áyāle nsón míme ábélé. Mmē nsábe méēbāgkē ndε. Ndii chōm éche átāngéné akud áyāle ebábé éche ásálté. ⁵ Boη nzé mod eēbēlē nsón boη asumé nlém nén aá adúbe áde módúbpé Dyöb dōo débēl boη mókobnéd á'sō é' Dyöb, né Dyöb áde ábele boη bad ábe bébélé mbéb békobnéd áwe e'só, déntēd mó née mod awě aköbnédé áwē e'só adúbe áde adúbpé mó. ⁶ Melemlem nê dōo Dabidε ánhōbpē tēngene nnam míme níde ne bad ábe Dyöb átédé aá békóbnédé áwe e'só, kénée édíí bán béebeléé nsón ké nhóg. ⁷ Dabidε anhób aá, "Nnam ne bad ábe Dyöb álágséné mítab mewusé boη abódéd mítab mbéb. ⁸ Nnam ne mod awě Sāη Dyöbε eetúbpé míme mbéb dīn ámpē."

⁹ Nédē bad ábe béyágé bēnpēn bōō békūd míme nnam míme Dabidε áhóbé, ngé bad ábe béeyagéé bōmpē békud mó? Demaá ahób nén bán kálag e Dyöb ehóbe aá, "Abrahamε andúbé Dyöb, né-ó, Dyöb déntēd mó née mod awě aköbnédé áwe e'só." ¹⁰ Póndé ehéé Dyöb dēnchōgkē mó aá adé mod awě aköbnédé áwe e'só? Ade béēyāgēē mó, ngé áde bémáá mó ayag? Nê dēmbēnléd áde béēyāgēē mó. ¹¹ Bēn'yag mó áde Dyöb ámáá mó akob. Ayag áde bēn'yagkē mó démbē e'chemléd ábe é'sógtan nén bán aköbnédé á'sō é' Dyöb adúbe áde adúbpé, kénée édíí bán áde ānkobnédte á'sō é' Dyöb bēnkēn'yagkē mó. Nê ábédé ábel boη Abrahamε ábe sáá a bad bésyāāl ábe béeyagéé, ábe békóbnédé á'sō e' Dyöb adúbe áde bédúbpé Dyöb. ¹² Nê ábédé ámpē ábel ábē-ε sáá a bad ábe béyágé ábe bōmpē bédúbpé Dyöb melemlem ngáne Abrahamε echεd sāη ándūbēē á póndé eche béēyāgēē mó.

*Adúbe dōo ákōō' boη mod
ákud chōm éche Dyöb áhóbé*

¹³ Dyam démpēe áde débíí ádíi nén bán, se' bōód Dyöb dénlāā Abrahamε ne míme nchyaátén aá móōbē nkōηsé áwab mekáá. Dyöb dénkēnhōbpé nén áyāle Abrahamε áhídé'áá éche mbéndé. Dyöb dénhōb nê áyāle Abrahamε andúbé mó, Dyöb átéd-tε mó née mod awě aköbnédé áwe e'só. ¹⁴ Nzé émbē nén bán bad ábe béhíde mbéndé bōō békūd chōm éche Dyöb áhóbé aá móōbē, né adúbe áde bad bédúbpé Dyöb adé ngēn. Né chōm éche Dyöb áhóbé-ε aá móōbē éesaá dyamyam. ¹⁵ Chōm éche mbéndé ébeléé édíí dāsō āpíined bad melingá mé Dyöb. Boη nzé mbéndé eēsē, abóo á mbéndé déēbāgkē. ¹⁶ Nê dō-'aá ákōō boη Dyöb álāngē dāsō bad ábe bédúbpé mó aá móōbēl dyam áde móhóbé. Abelé nê ábel boη ényīned nén bán míme nsímé móō níkōō boη álāngē nchyaátén míme Abrahamε ngen póg ne ngen ésyāāl aá móōbelé bó dyam áde móhóbé. Saké bad ábe béhíde mbéndé bēnpēn bōō āmbεé akag. Ambε kōāηne bad bésyāāl ábe bédúbpé Dyöb ngáne Abrahamε ándūbēē. Abrahamε adíi sáá awě syānē moosyāál. ¹⁷ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb dénlāā Abrahamε aá, "Mbélé wε sáá a meloη híin." Né-ó, Abrahamε mó adé syānē sáá á'sō é' Dyöb. Dyöb áde Abrahamε adúbpé dōo adé Dyöb áde ábage bad ábe bēwédé alōngé, dō-'aá áhóbe' boη mekan míme méesē mébé. ¹⁸ Abrahamε andúbé Dyöb ásūm-mε míme nlém áwē, kénée édíí bán á mīd mé moonyoη, nzōm ké póg enkēmbáá echē elūmte bán mam míme Dyöb dénhōbpē aá mébēnléd mébēnléd-tε. Andúbé aá móōbē "Sáá a meloη híin" ngáne Dyöb dénlāā'ε mó aá, "Mmōη nchyaátén mébuú áte née betintine." ¹⁹ Ade Dyöb álāngé Abrahamε nê, ambé dyam mbwókεl e mwě. Ambíi aá móōlyagéé moonyoη ámpē, abíi-ε aá mwaád Seraa adé ekōm. Boη ké nê, adúbe dénkēnsudté mó. ²⁰ Nlém méehúne'aá mó tēngene dyam áde Dyöb dénhōbpē aá móōbelé mó, boη adúbe dénwēd mó áte, ábagé Dyöb ehúmé. ²¹ Ammād áwe nlém-tē nén

aá Dyöb débĕl chö̃m éche áhóbé aá mós̄bĕl. ²² Né-ṵó, adúbe áde Abrahamε dĕnkĕŋ Dyöb déntĕd mós̄ néε mod awĕ abele mekan ngáne Dyöb áhedεé. ²³ Bṵṵb-pṵṵ, e'yale ábe é'tĕnlédé nĕn bán, "Dyöb déntĕd mós̄ néε mod awĕ abele mekan ngáne áhedεé" béesaá áyāle Abrahamε mwĕmpĕn. ²⁴ Abĕ e'yale é'dé áyāl e syánĕ ámpĕ. Dyöb déntĕd syánĕ ámpĕ ábe dedúbpe néε ábe bad, mós̄ apuúdté Yesu Krĭstĕā, Sāŋgwĕé awĕd. ²⁵ Krĭstĕā mós̄ Dyöb dĕmbĕé aá áwĕ áyāle mbĕb nĭmĕd. Dyöb ápuúdté mós̄ ábel bon dékud nzii ákobned á'sō é' Dyöb.

5

Depedé á nchemtĕn ne Dyöb

¹ Né-ṵó, ngáne édĭí bán adúbe áde dedúbpe ábélé Dyöb átédé syánĕ néε bad ábe békóbnédé áwe e'só, syánĕ dedé nsan ne Dyöb. Echĕd Sāŋ, Yesu Krĭstĕā mós̄ akáá bon debé nsan ne Dyöb. ² Mós̄-'aá adĭbnédé syánĕ nzii echĕ adúbe áde dedúbpe ábélé bon syánĕ debĭí nsimé nĭ Dyöb. Né-ṵó, dedé menyĭnge bwāmbwam áyāle desumé nlém nĕn bán dĕékŭd ehúmé é Dyöb. ³ Dedé menyĭnge ámpĕ áyāl e metake nĭme dékudεé, debĭí nĕn bán metake mépĕεne' e'wĕd bé nlém. ⁴ E'wĕd bé nlém-me é'bele dewōŋ abé áde ákobnad ne Dyöb. Adĕ akobned áde dékobnadté-'ε á'sō é' Dyöb dós̄-'aá ábele bon dewōŋ e'lyág bé nlém nĕn bán Dyöb débĕl chö̃m éche áhóbé aá mós̄bĕlé syánĕ. ⁵ Nzé delyáge-'ε nlém, déebĭdté mekáá mé ngĕn áyāle nĕn, Dyöb álúmté syánĕ ngáne ápédé syánĕ adāŋ abel áde ábélé bon échĕ edāŋge ésól syánĕ á nlém-tĕ. Abélé nĕn abe áde ábágé syánĕ échĕ Edāádāŋ éche Esáá.

⁶ Ade dĕnkĕnwōŋgé ngĭne ké póg áwōŋgen éche syánĕ yāl, Krĭstĕā anwé á nló nĭmĕd, bebĕl bé mbĕb á póndé eche Dyöb déntĭí'ĕ. ⁷ Elélé áte mod áwé á nló mĭ mod awĕ abele' mekan nĭme métāŋgéné á'sō é' Dyöb. Kapóg-ke mod ahele ákwĕntĕn áwé á nló mĭ mod a bwām. ⁸ Bon Dyöb álúmté syánĕ aá mós̄dā syánĕ áyāle nĕn ambĕl aá Krĭstĕā áwĕ á nló nĭmĕd áde dédĭí débédé bebĕl bé mbĕb. ⁹ Deköbnédé á'sō é' Dyöb áyāle mekií nĭme Yesuε nĭme mésyógké á nló nĭmĕd. Nzé mekií nĭme Yesuε nĭme mésyógké á nló nĭmĕd mébélé deköbnédé á'sō e' Dyöb, nĕn déĕlúmtĕē syánĕ bán Krĭstĕā ätōm syánĕ ason nĕ áse e melĭŋgá mé Dyöb-ε? ¹⁰ Ade débédé bad bé ekōyĭ bé Dyöb, kwééd echĕ awe Mwān áwédé embĕl dépĕ á nchemtĕn ne mós̄. Ngáne édĭí-'aá bán depedé á nchemtĕn ne Dyöb, abé áde awe Mwān ádĭí á alongé, á asóg, āson syánĕ. ¹¹ Saá-kaá nĕ dĕmpĕn, bon dewóge menyĭnge áyāle Dyöb ábélé syánĕ dedé ábĕ bad, mbwiined ne echĕd Sāŋ Yesu Krĭstĕā, mós̄ awĕ akáá bon debé á nchemtĕn ne Dyöb.

Nhāŋlĕn nĭme rĭdĕ átĭntĕ e Adamε bós̄ Krĭstĕā

¹² Mod nhóg mós̄ ambĕl bon mbĕb nĭpe á nkōŋsé-te, mbĕb mós̄-'aá nĭpĕéne kwééd. Né-ṵó, moosyāál awág áyāle moonyon asyāál abelé mbĕb. ¹³ Dyöb ádĕhób aá mós̄bage bad mbéndé, né bad bĕbele mbĕb á nkōŋsé-te. Bon kĕhéé wĕε mbéndé éesaá, modmod éĕhĕlĕē-se ahób aá mod abós̄ mbéndé. ¹⁴ Bon kĕnĕ, bootya á póndé eche Adamε āpe á póndé eche Mosεε, póndé eche Dyöb ábágé mbéndé, kwééd enwōŋ ngĭne ámĭn e moonyon asyāál. Bad bĕwágáá kĕnĕ bĕnkĕmbóó'ĕ mbéndé e Dyöb melemlĕm ngáne Adamε ámbōō'ĕ.

Adamε abédé á nwágĕn nĭme ane awĕ antāŋgén āpe, nĕdĕ Krĭstĕā. ¹⁵ Abĕ bad bĕbe béesaá nyaa póg, áyāle nĕn ndε echĕ Dyöb ábágé bad ngĕn, eche Yesu Krĭstĕā ápĕéne, éesaá melemlĕm nĕŋgáne dyam áde mbĕb nĭme Adamε mémpĕénné. Edé mbále bán bad hĭin bĕwédé áyāle mbĕb nĭme mod nhóg ábélé. Bon nsimé nĭ Dyöb rĭchábé ámĭn bwāmbwam tómaa nĭmé mbĕb. Bad hĭin bĕkúdé ndε e Dyöb ngĕn nyaa echĕ echabé ámĭn, ámbĭd e mod nhóg, Yesu Krĭstĕā. ¹⁶ Ndε e Dyöb-pe ámpĕ eesaá melemlĕm néε dyam áde mbĕb nĭme

Adame âmbenlé dêmpéenné. Mmê mbéb nhóg míme Adame ríkáá moosyáál akwedé nkáá á'sō é' Dyöb. Boŋ ene nde ekáá Dyöb átédé bad née bad ábe békóbnédé awě e'só, kénéé édíí bán bad bébele mbéb abel ne abel. ¹⁷ Edé mbále bán mbéb míme mod nhóg Adame âmbenlé, ríbéle bad bésyāāl bédé ásē e ngíne e kwééd. Boŋ akan áde aníníí mod nhóg, Yesu Krístāā ábéle, átómténé ngíne abé. Nén débēl bad bésyāāl ábe békúde nsimé rí Dyöb míme ríchábé ámín békobnéd-te áwe e'só békūd alongé áde déemaá', bėwōŋ ngíne ámín e chōm esyāāl. ¹⁸ Né-ǎǎ, mímē mbéb nhóg míme Adame âmbenlé, mēmbēl Dyöb dênkwid baasyāāl nkáá. Melemlem nê dōo dyam á bwām ahóg áde Krístāā ábéle dêmbenlé bad bésyāāl békobnéd á'sō é' Dyöb, békūd-te alongé. ¹⁹ Awógen áde mod nhóg, Adame, énkênwógénné Dyöb dêmbēl moonyon asyāāl ambé mod a mbéb. Melemlem nê dōo awógen áde mod nhóg, Krístāā áwógné Dyöb, ábéle bad híin békóbnédé á'sō é' Dyöb. ²⁰ Dyöb dêmpéén mbéndé ábel abel dé mbéb ákag á'sō. Boŋ kéhéé wée abel dé mbéb ákagké á'sō, nsimé rí Dyöb mbelé ríkag á'sō tómaa nê. ²¹ Né-ǎǎ, ngáne mbéb ríwóo ngíne ápen kwééd, nê dōo nsimé rí Dyöb mómpē ríwóo ngíne ábel boŋ bad békobnéd á'sō é' Dyöb, békud alongé áde déemaá' mbwiined ne Yesu Krístāā, Sāngwée awēd.

6

Mbéb ríwúú syánē boŋ Yesu apuúdté syánē

¹ Chán-nō déhōbpē bōob? Edé bán débē débēle mbéb ábel boŋ nsimé rí Dyöb ríchágke-ε? ² Aáy éesaá nê. Syāā dewédé, deewóo'ε dyamdyam abel ne mbéb ámpē. Chán-nō déhele debé débēlé' mbéb? ³ Nyéebíí'ε nén bán áde dékúde edusen boŋ debé mod nhóg ne Krístāā denwé ne mó-yε? ⁴ Edusen éche syánē dênkudté, élūmte' bán syánē dewédé, bélímé-ε syánē ne mó. Nén dêmbenléd ábel boŋ déwōŋ abé dékōlē. Nén áde melemlem ne ngáne Titée apúúdté Krístāā ne éche ehúmé á alongé dékōlē. ⁵ Nzé syánē dedé nhóg ne mó áyāl e eche kwééd né syánē débē nhóg ámpē ne mó áde apuú'ε. ⁶ Debíí bán áde bēmboméé Krístāā á awōg, bēmbomnéd mó abé áde dénwōŋgē bōod. Abel boŋ ngíne echē áde abé dé' bōod áde ábēltáá syánē mbéb ébōo ne abōo ásyāāl. Nén débēl mbéb méetédte syánē ntāŋ ámpē. ⁷ Nzé mod awédé, mbéb méekamlánné mó ámpē. ⁸ Bōob-pōo, ngáne déwédé ne Krístāā, dedúbpē bán débē á alongé ne mó. ⁹ Syánē dedúbpē nê áyāle debíí bán Krístāā apuúde, éewáá-'áá ámpē. Kwééd eewóo-'áá ngíne ké póg ámín echē ámpē. ¹⁰ Awé áde awédé, mbéb méewóo'ε dyam ké ahóg abel ne mó ámpē. Alongé áde ádíí-ε áte bōob ádíí alongé áde ádíí ne Dyöb. ¹¹ Melemlem nê dōo nyémpē nyétāŋgéné yāl anyín née bad ábe bėwédé, ábel boŋ mbéb méekamlán nyé ámpē. Nyényín-ne yāl née bad ábe bédé á alongé ne Dyöb mbwiined ne Yesu Krístāā.

¹² Né-ǎǎ, nyéēmwāg se mbéb ríkamlán echen yāl e moonyon echē éwāg. Nê débēl nyéhídéé mekan mé esíí mé ekob é yāl ámpē. ¹³ Nyéetāŋgené-ε née nyétédte echēn pēd e yāl ké póg á mbéb-te se nyébenléd chó ábel mekan mé mbéb. Boŋ pen, nyébe yāl wée Dyöb née bad ábe bėbídté á kwééd-te, boŋ bébe bó alongé dékōlē. Nyébe echen yāl esyāāl á mekáá mé Dyöb ábel boŋ ábenlad nyé ábel mekan míme métāŋgéné á'sō é' Dyöb. ¹⁴ Mbéb méetāŋgené née ríkamléné nyé. Nyéesaá ásē e mbéndé boŋ nyéde ásē e nsimé rí Dyöb.

Débē betāŋ ábel mekan ngáne Dyöb áhedé

¹⁵ Chán-nō déhōbpē bōob? Ngáne dédíí ásē e nsimé rí Dyöb, nédē débē débēle mbéb áyāle deesaá ásē e mbéndé ámpē-yε? Aáy, éesaá nê. ¹⁶ Nyéebíí'ε bán nzé mod abagé yāl née ntāŋ ásē e mod ampée, ábel kéchéé éche ane mod áhóbeé, né ádíí ntāŋ awě ane mod-ε? Bad ábe bėbágé yāl ábel mekan mé mbéb, chōm

éche békudεé édíi kwééd. Boη mod awě abagé yǎl âbel ngáne Dyöb áhedεé, abâg mod awě abele mekan míme métánǵéné á'sō é' Dyöb. ¹⁷ Nsáǵnen míbê ne Dyöb. Nyé ábe nyêmbé betân ásē e mbéb, nyêtimé nyéhíde mbále e mekan mésyāāl míme béyáǵté nyé ne nlém nhóg. ¹⁸ Bɔɔb-pe áde Dyöb áhúde nyé ásē e ngíne e mbéb nyêtime betân, âbel mekan ngáne Dyöb áhedεé. ¹⁹ Nhóbe mímén mésyāāl á nyaa e moonyon áyāle nén nyé nêǵáne baányon, nsôηten méechabεé nyé ámín. Ngen e'só, nyêmbě echen yǎl esyāál néε betân, nyébelé mbinde é mekan ne e'bébtéd é mekan, nyébelé-ε ebébtéd chēn ne chēn, nyékag á'sō. Bɔɔb-pɔɔ nyétánǵéné echen yǎl esyāál abε néε betân, âbel mekan ngáne Dyöb áhedεé, nén débēl alongé ádēn désāη. ²⁰ Ngen e'só áde nyébédé betân ásē e mbéb, nyênkênwóngé dyam abelen mekan míme Dyöb áhedεé aá nyébel. ²¹ Nsyáη nhéé nyênkudté áde nyébéláá mekan míme mékwáǵte nyé bɔɔb. Chǒm éche mímê mekan mépεεεé édíi kwééd. ²² Boη bɔɔb, Dyöb áhúde nyé ásē e ngíne e mbéb, betân bé Dyöb-paá nyédíi. Nsyáη míme nyékudεé nídíi nén bán Dyöb ábélé nyésáá ngáne ábē bad bétánǵéné asáη. Nê débēl nyééküd alongé áde déemaá'. ²³ Nyébíi nén bán nsábe míme mbéb mípεεεé nídíi kwééd. Boη ndε echē Dyöb ábagεé bad ngên edíi alongé áde déemaá'. Dekude dó, abé áde dédíi ne Yesu Krístə, Sáǵwéé awêd.

7

Bad bé Krísto béesaá ásē e mbéndé ámpē

¹ A-baányan, nyédíi bad ábe bebíi mbéndé. Nyéebíi' é bán mbéndé ekamlan mod dásɔ á pónde eche ádíi á alongé-ye? ² Détéd eláǵsén áyāl e ehób é e'wóngé. Nzé mmwaád awóó nchóm, mbéndé ehóbe nén bán atánǵéné abé ne nchóm pónde esyāál eche nchóm ádíi á alongé. Boη nzé nchóm awédé, mbéndé e e'wóngé eekóbéé mó ámpē. ³ Né-ɔɔ, nzé adyεéne mod ampée áde nchóm ádíi ádíi á alongé né béchag mó bán adíi nkáb-a-meson. Boη nzé nchóm awédé né awóó kunze á'sō é' mbéndé, nzé awóó-ε nchóm ampée, ene pónde, né eekábεé asón. ⁴ A-baányan, nê dɔɔ édíi ne nyémpē. Mbéndé eekamlánné nyé ámpē áyāle awé áde Yesuε áwédé, nyémpē nyéwédé. Bɔɔb-pɔɔ, nyédíi bad ábe mod ampée, Yesuε awě Dyöb ápúúdté, âbel boη nyébele Dyöb bwám. ⁵ Áyāle á pónde eche áded abé á moonyon ákamlánnáá syánē, mbéndé epuúdté'áá syánē esíi é mekan mé ekob é yǎl áte. Nén ábéláá débélé' mekan mé mbéb míme mépεεεe' kwééd. ⁶ Boη bɔɔb dehídté ásē e mbéndé, awé áde déwédé. Né-ɔɔ, mbéndé echē ekámlánnáá syánē néε betân eekamlánné ne syánē ámpē. Nén ábélé dehíde dásɔ nzii ekóólé bɔɔb ábele Dyöb. Debenle mó nyaa echē Edáádəη é Dyöb élánǵé syánē, saké nhídtēn ne mbéndé éche bétélé ásē.

Mbéndé e Dyöb ch̄ elúmte' syánē nímed mbéb

⁷ Chán-nɔ débɔbpē bɔɔb? Nédē déh̄b bán mbéndé edé mbéb-ε? Aáy, deéh̄l̄ē-sε dehób nê. Boη mbéndé ch̄ ekáɔ boη mbíi ch̄m éche mbéb nídíi. Nzé mbéndé enkênhób aá mod eesíidé ch̄m é mod, né meebíi' é nén mεé ásíi ch̄m é mod áde mbéb. ⁸ Boη ene mbéndé ennyēm mε mewēmtēn mé mbéb ásē, ébel míbootéd bwēm é' bad asíi nyaa ne nyaa. Nzé mbéndé eésě, né mbéb méesaá dyamdyam. ⁹ Pónde ebédé echē ménkēmbíi' é mbéndé. Boη á pónde echē níbíi mbéndé, esíi é abel dé mbéb êmpuú mε áte, nwé-ε. ¹⁰ Mbéndé eche Dyöb ábágé aá ch̄ɔ epεεεε alongé ch̄ch̄ó étim mε awúu. ¹¹ Mbéb mēnkud etál ámbíd e mbéndé, nídog mε, níbel mbéb. Né-ɔɔ mbéb móɔ níwúu mε.

¹² Né-ɔɔ, denyíne nén bán mbéndé chēn esáá, ch̄m-εε mbéndé ehóbεé esáá, étánǵéné, édé-ε bwám. ¹³ Nédē nê álúmte nén bán ch̄m éche édé bwám étimé mε nê kwééd apiined-ε? Aáy, éesaá nê. Saké mbéndé ch̄ epíínédé mε kwééd, mbéb móɔ nípóó ámbíd e mbéndé, ch̄m echē edé bwám, ápiined mε kwééd.

Nén dēmbenléd ábel nén bad bényín ngáne mbéb rídíí. Né-ǎǎ, mbéndé e Dyöb ebele' mbéb rílúmte eche ngíne bwâmbwam.

Nzum echë ewante' moonyon áte

¹⁴ Debíí nén bán mbéndé eche déhóbeé edíi chõm é edáádəŋ. Boŋ ndíi moonyon a ekob. Ndíi née mod awë bésómé ásē e mbéb née ntāŋ. ¹⁵ Meesóŋtánné mbeltéd rímēm. Mam ríme ríhedeé abel, meébēlēē mó. Mam ríme ríkóó móó rítiméé abel. ¹⁶ Bǎǎb-pǎǎ, abel áde ríbeleé chõm éche méehedeé abel, nén álúmte bán nkwěnténé mée mbéndé edé bwám. ¹⁷ Boŋ á mbále saké mměn nkoo' abel, mbéb ríme rídé me áte móó ríbelte me nē. ¹⁸ Mbíí mée dyam á bwám ké ahóg déesaá me áte, nédē, ne nlém mí moonyon ríme ríwóó, kénéé edíí bán nlém rídé me áte ábel dyam á bwám, méehēlēē dó abel. ¹⁹ Meébēlēē dyam á bwám áde rídáá abel, boŋ dyam dé mbéb áde méehedeé abel, dóó rítiméé abel. ²⁰ Bǎǎb-pǎǎ abel áde ríbeleé dyam áde méehedeé abel, nén alúmte nén bán saké mměn nkoo' rímē mam abel ámpē. Boŋ mbéb ríme rídé me áte móó ríbelte me mó.

²¹ Né-ǎǎ, nnyíne nén mée mbéndé edé echë ekamlan me. Póndé téé áde ríhedeé dyam á bwám abel, mbéb móó ríwámsan me ekáá ape. ²² Awēm nlém-tē, mbéndé e Dyöb chóó rídáá ahíd ne nlém rísyāā. ²³ Boŋ nnyíne nén mée mbéndé empée edé echë ekamlan échēm ekob é yāl, echë ewane nzum ne mbéndé echë rímēm nlém rídáá. Ene mbéndé ehaá me, ebelé-'e ndé ntāŋ a mbéb. Mmē mbéb mó-'aá nkamlan échēm ekob é yāl. ²⁴ Ebál é etyæg éche étané me! Nzé-módé äsöŋ me á mekáá mé échén ekob é yāl, éche épiinad me kwééd? ²⁵ Nságnen mbê ne Dyöb. Asoó ádēm alongé mbwiined ne Mwän, awed Sáŋgwéé, Yesu Krístəə. Né-ǎǎ, mmēmpen ndé mbíd ébe, rímēm nlém rílanŋe me ahíd mbéndé é Dyöb boŋ échēm ekob é yāl éhíde mbéb ríme rídé me áte.

8

Alongé áde Edáádəŋ é Dyöb ébagéé

¹ Bǎǎb-pǎǎ, Dyöb déekwidéé modmod nkáá awé adé nhóg ne Yesu Krístəə. ² Mbéndé e Edáádəŋ echë epiinad syánē alongé, abé áde dédíí ne Yesu Krístəə, ehúde me á mehaŋ mé mbéndé e mbéb ne á mekáá mé kwééd. ³ Mbéndé enkēnhenlé mbéb amad áyāle nén baányon bēnkēnwóŋgé ngíne ahíd chó. Né-ǎǎ, Dyöb ábelé dyam áde mbéndé énkēnhenlé abel. Anlóm awe Mwän ne ekob é yāl e moonyon éche ébele mbéb, ábóded ngíne e mbéb. Abel áde Dyöb dēmbenlé nén démbōdēd ngíne e mbéb ámīn e moonyon a ekob. ⁴ Dyöb dēmbel nē ábel boŋ bad ábe béhídē mam ne ngíne e moonyon boŋ bétimé' béhídē mekan ne ngíne e Edáádəŋ é Dyöb, bébel mekan nyaa echë etāŋgéné melemlem ngáne mbéndé ehóbeé áá bébel. ⁵ Bad ábe bébele mekan ngáne échāb ekob é yāl élanŋgé bó, bébelé bésom rímab nlém áyāl e mekan mé ekob é yāl. Boŋ bad ábe bébele mekan ngáne Edáádəŋ é Dyöb élanŋgé bó, bébelé bésom rímab nlém áyāl e Edáádəŋ é Dyöb. ⁶ Nzé mod asumé nlém áyāl e mekan mé ekob é yāl, né äwē. Boŋ nzé mod asumé nlém áyāl e mekan mé Edáádəŋ né Dyöb débe mó alongé áde déemaá' ne nsāŋ. ⁷ Nzé mekan mé ekob é yāl mékamlan mod, ane mod abelé ákǎǎ Dyöb áyāle eehidéé mbéndé é Dyöb, eéhēlē-'aá chó ahíd ne ahíd dēn. ⁸ Nén álúmte bán bad ábe béhíde échab esíí é mekan mé ekob é yāl, béeheléé Dyöb menyīŋge awóged.

⁹ Boŋ ne nyé, nyéebēlēē mekan ngáne ekob é yāl éhedeé áá nyébel. Nyébele' dásō ngáne Edáádəŋ éhedeé áá nyébel, nzé édé bán ne mbále Edáádəŋ é Dyöb édé nyé áte. Kénzéé awë Edáádəŋ éche Krístəə éesaá áte, né éesaá ne Krístəə. ¹⁰ Boŋ nzé Krístəə adé nyé áte, nyéde á alongé áyāle Krístəə abelé nyékōbnédé

á'sō é' Dyõb kénéé édíí bán échēn ekob é yǎl éwē áyāle mbéb míme nyébélé.
¹¹ Nzé Edǎádǎn éche Dyõb áde dēmpuúđ Yesuε édé nyé áte, né ké échēn ekob é yǎl éche éwāg êmmad awé, né Dyõb áde ápuúdté Krístǎa dépuúđ chó. Abel nēn á ngíne e Edǎádǎn éche édé nyé áte.

¹² Né-ǎǎ, A-baányan, dyam áde áde détǎngéné ahíd déesaá dyam dé ekob é yǎl, saké ábē ngáne ekob é yǎl éhedeé. ¹³ Ayāle nzé nyēbele ngáne ekob é yǎl éhedeé né nyéēwē. Boŋ nzé á ngíne e Edǎádǎn é Dyõb nyēwúú mbeltéd mé mbéb míme nyébeleé, né nyéékúđ alongé. ¹⁴ Dyam áde áde ádíi nēn, bad bésyāal ábe Edǎádǎn é Dyõb élyágtéé, bédíi bán bé Dyõb. ¹⁵ Edǎádǎn éche Dyõb ábágé nyé ébeleé-se nyébé néε betāŋ, nyébé á mbwǎg-te. Boŋ pen Edǎádǎn é Dyõb ébélé nyékoó bán bé Dyõb abé. Ngíne echē échē Edǎádǎn chǎ-'áa ekǎá boŋ délēbpē Dyõb bán, "A-Tê! Echem Sǎŋ!" ¹⁶ Edǎádǎn é Dyõb ébélé syánē debíí á nlém-tē nēn bán dedíi bán bé Dyõb. ¹⁷ Bǎǎb-pǎǎ, ngáne dédíí ábe bán, déékúđ nnam míme Dyõb ákóŋnéde ábe bán, syánē déékúđ-te bwēm ábe Dyõb ákóŋnéde mó, nzé ne mbále syánē dekwēténé átag ne Krístǎa ábel syánē ámpē dékúđ ehúmé éche Dyõb débéé mó.

Ehúmé éche bad bé Dyõb békúdté

¹⁸ Nnyíne' nēn mēé, metake míme dékudeé bǎǎb méesaá dyamdyam nzé behágténé mó ne ehúmé éche bélūmēdtē syánē á pǎndé echē ehúε á'sō.
¹⁹ Bwēm ábe Dyõb áhágé á nkǎŋsé é'sine' ne e'lyág bé nlém, pǎndé echē Dyõb délūmtēnnē ábe bán. Abēl nē ne ehúmé ésyāal. ²⁰ Embē nēn bán bwēm ábe behágé é'díi ehóhó ngēn. Saké ábē bwēm bēn bǎǎ bēntíi bán ébē nē boŋ Dyõb dǎǎ déntíi. Ambel nē ne e'lyág bé nlém áá epun épě éche ²¹ mǎhúdtē ábē bwēm bēn á mehan mé ngíne echē ebǎǎdte bwēm, bǎmpē békúđ-te kunze ákúđ melemlém mé ehúmé éche Dyõb ábagéé ábē bán. ²² Debíí nēn bán kǎáŋ ne' bǎǎb, bwēm é'syāal é'kǎne' ne e'wε ábe bēwógeé ábe é'dé nēngáne e'wε bé achád. ²³ Boŋ saké nhágtéd mwēmpen ríkǎne'. Syánē bēn awē dewóó Edǎádǎn éche Dyõb ábágé syánē nēngáne nde e'só, syánē ámpē dekǎne' á nlém-tē. Debǎnné nlém nisyāal ásin pǎndé echē Dyõb débēnlé boŋ dékǎŋ ábe bán abé, ahúd syánē yǎl esyāal á mehan-tē, ábe syánē yǎl ékǎǎlē. ²⁴ Taase dekude e'soosŋ delyágé nlém bán déékúđ chǎm éche Dyõb áhóbé áá mǎǎbēl. Boŋ pen nzé denyíne chǎm éche délyágé nlém bán déékúđ, né saké e'lyág bé nlém bǎǎ é'kóó abé nē. Nzé-módé ahele alyág nlém áyāl e chǎm éche ámáá akúđ? ²⁵ Boŋ, dechedé yǎl ásin chǎm éche déenyínēē, dekoó-'ε chǎ asin.

²⁶ Melemlém nē dǎǎ Edǎádǎn é Dyõb éwōŋganné syánē áyāle deewóó'ε ngíne. Deebíí'ε ngáne détǎngéné akáne boŋ Edǎádǎn chēn chǎǎ ékǎnnad syánē ne nheemed míme rítómé e'yale bé nsal. ²⁷ Dyõb ánǎne syánē nlém áte, abíí-'ε mewēmtēn mé Edǎádǎn áyāle Edǎádǎn ékǎnnad bad bé Dyõb nyaa eche áhedeé. ²⁸ Debíí nēn bán dyam-té áde ábenlad Dyõb ábele dǎ á mboŋ mí bad ábe bédǎǎ mó,* ábe áchénlé ábel ngáne áhedeé. ²⁹ Dyõb dēmmad atíi nēn áá bad ábe mǎmmadté apwēd ádǎb abé ábē nēngáne abé áde awe Mwǎn ábel boŋ ane Mwǎn ábē Mwǎn á'sō átíntē e baányan. ³⁰ Né-ǎǎ, bad ábe Dyõb dēmmadté apwēd, anchélé bó ábē ábē bad. Abe áchénlé-'ε ahóbé áá békóbnédé áwe e'só, ábe bó-'ε békóbnédé áwe e'só, abagé bó éche ehúmé.

Dyõb ádáǎ syánē mbwiined ne Yesu Krístǎa

³¹ Nzé denǎné mímén mekan mésyāal áte, cheé déhele dehób? Nzé Dyõb áde ne syánē, né nzé ahele atǎngén syánē? ³² Néε Dyõb déebǎŋnéé ké awe Mwǎn. Antéd mó, ábe mó áá áwē á nló míme syánē moosyāal, né éebaá syánē kéchéé

* **8:28** Dyam-té áde ábenlad Dyõb ábele dǎ á mboŋ mí bad ábe bédǎǎ mó; donge á kálag áwóó mam mésyāal mébenlad á mboŋ míme bad ábe bédǎǎ Dyõb.

émpēe éche déhédné mó-ye? ³³ Nzé-módé áhōb aá bad ábe Dyōb ápwédé békwdé nkáá? Dyōb dēn dōo áhōbē nēn aá dedīi bad ábe békōbnédé áwē e'só. ³⁴ Nzé-módé-ō áhōb aá dekwédé nkáá? Yesu Krīstā awédé, ápuu, adyē-é á ekáá émbáá é Dyōb, áhed-taá ákānnadté syánē. ³⁵ Nzé-ō ahēle ábēl boŋ Krīstā asóg syánē adəŋ? Mekan nīme mélénlédé syánē áte, ké'ε ndutul, káa ahé áde bad béhāgkē syánē á meséb? Nzaa, káa awōŋ áde déwō'é mbóté? Nzé-ε akīme áde bad békímméé syánē? Ké'ε awúu áde bad béhédéé syánē awúu? ³⁶ Kálag e Dyōb ehóbé aá, “Póndé téé bad béwúε sé áyāl echōŋ.

Bényīne sé nēŋgáne nīdyōŋ ní mbód nīme békagké awúu.”

³⁷ Mmēn mekan mésyāāl mébenlad boŋ detómé mó áte, mbwiined ne Krīstā, mó awē adəá syánē boŋ áwōŋgān-ne syánē. ³⁸ Mbíi bwām nēn méé chōmchōm éesaá éche éhēle-se épāŋ edəŋge éche Krīstā ádáá syánē. Ken kwééd-ε, ké'ε alonǵé. Ken ángel-ε, ké'ε benkamlεε, ké'ε ngīne éche édé ádyōb. Ken póndé eche dédíi áte nēn, ké'ε póndé echē ehúε. ³⁹ Ké ngīne e nkoŋ nīmín, ké'ε e nkoŋ nísé, chōmchōm éesaá átínté e nhəgtéd nīsyāāl éche éhēle épāŋ edəŋge éche Dyōb áwōŋné syánē mbwiined ne Yesu Krīstā, awed Sāŋgwéé.

9

Dyōb ne ábē bad bé Israel

¹ Nkale' mbále nēŋgáne mod awē adúbpe Krīstā, meékālēē metóm. Mmēm nlém nīme Edəádəŋ éche Esáá élyágtéé, nīlāŋge me nēn aá chōm éche nīhóbéé édé mbále. ² Ndulul e ngīne ne metake mé ngīne bédé me á nlém-té ³ áyāl e ábēm bad, ábēm baányāŋ ábe syāābōo sédé mekií mehóg. Ayāl echáb nhēde' nēn méé né Dyōb dēmbē me ebómán, ábēl-le meebág ne Krīstā. ⁴ Abēm bad bédii bad bé Israel. Dyōb áhóbé aá mótdē bó nēε ábē bān, alúmté-'ε bó éche ehúmé. Dyōb dēmpē á nchemtεn ne bó, ábe-'ε bó mbéndé. Anlúmed bó ngáne bétāŋgéné mó edúbé abε, bó-'aá ánllā'ε aá móōbelé chōm éche ánhōbpē aá móōbēl. ⁵ Bédii bad bé mbyaa nīme ábēd betaa ábe bēmbē se á mbooted. Ade Krīstā áchyáádté-'aá, mómpē nēε moonyōŋ, áwāb mbyaa dōo ámbídtē. Mekεnag mébē ne Dyōb á ngíndé ne á ngíndé, mó awē ákamlan chōm ásyāāl. Ebē nē.

⁶ Meehóbéé nēn méé Dyōb déebenlé chōm éche ánhōbpē aá móōbēl. Edé bán saké bad bésyāāl ábe bēbídé á mbyaa ní Israel bédé bad bé Dyōb. ⁷ Saá-kaá bān bésyāāl ábe Abrahamε bédé bán bé Dyōb. Dyōb dénlāā Abrahamε aá, “A mbyaa nīme awōŋ mwān Aisige dōo bán ábe nīhóbé méé mēbē wε bēbídte.” ⁸ Nēn álúmte nēn bán bán ábe béchyáá á nyaa e moonyōŋ béesaá bán bé Dyōb. Boŋ bán ábe bēnchyāā'ε nhídtεn ne ngáne Dyōb dénlāā'ε Abrahamε aá móōbēl, bóo békoo'ε atōŋ nēŋgáne bán bé mbyaa nīme Abrahamε. ⁹ Ade Dyōb dénlāā'ε Abrahamε aá móōbelé mó dyam áde móhóbé, Dyōb dénhōb aá, “Mētīm ámbíd á póndé eche nītídé. Ene póndé Seraa áwālē mwān a mwεnchóm.” ¹⁰ Saá-kaá nē dēmpεn. Sáá nhóg móo Rebekaa ábe bán bé baachóm bēbε bēnwōŋgē. Ane sáá abédéε awesyánē taa, Aisige. ¹¹⁻¹² A póndé éche bēchyāā'ε ábē bán, áde bēbīi'ε ábel dé mbéb ké'ε mboŋ, Dyōb dénlāā Rebekaa aá, “Mwān ambáá ábē mbəledε awe mwān asad.” Dyōb dēmbel nēn ábel ényīnned nēn bán nīmē mewēmtεn móō ámbenlédte ábel mwān nhóg ábe ásē e aníní. Emboŋnéd mó ápwed mod awē ádáá apwed, saké áyāle dyam áde ane mod ábélé. ¹³ Eténlédé á kálag e Dyōb ngáne Dyōb áhóbé aá, “Mendəŋ Jakəbe boŋ nīkōō Esao.”

¹⁴ Chán-nō déhōbpē bōob? Nédé déhōb bán Dyōb ákwognad baahóg-ε? Aáy, éesaá nē. ¹⁵ Se' bōód, Dyōb dénlāā Mosεε aá, “Mēwōg kēnzéé ngol awē nīdáá

ngol awóg, mēlūmēd-te e'boŋ bé nlém wée kénzée awě rídáá alúmed.” ¹⁶ Né-ǎó, mpwēdtéd ní Dyöb méewóó'é dyaṃdyam âbel ne chõm éche bad béhēdēé bán ébenled ké'ε éche bébelēé. Dyöb dóó ábenlad ábē e'boŋ bé nlém âbel kéchéé éche áwémténé abel. ¹⁷ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb dénlāá Farao aá, “Mpwēde wε kâŋ âbel boŋ mbēnled wε álúmed echem ngíne ne âbel boŋ ádēm dīn ákanled nkõŋsé áte nīsyāāl.” ¹⁸ Né-ǎó, Dyöb álúṃte' ábe e'boŋ bé nlém wée kénzée awě ápwédé, áwēdē-'ε kénzée nló áte awě ápwédé aá áwúu nló áte.

Meliŋgá mé Dyöb ne e'boŋ bé nlém é' Dyöb

¹⁹ Kapóg nyé mod nhóg nyéēsēdéd me bánken, “Nzé nê dóó édíí, cheé ékáá boŋ Dyöb ábé áhōbē' aá bad bébélé mewusé? Debíí bán modmod éhēlēē-se ahób aá mǎóbenlé dyaṃ áde Dyöb áhóbé aá ábel.” ²⁰ Boŋ wε moonyoŋ, nzé-módé édíí ásēded Dyöb dyaṃ? Mbeé e mǎg éhēlēē-se ésedte' mod awě abelé ch́o aá, “Cheé ékáá boŋ éhǎgé me nyaa echě éhǎgé me?” ²¹ Nyébii nén bán ntumé-mbeé, awóó kunze ábelen hyǎg ábe ábenlēé mbeé nyaa echě ádáá. Nzé adǎá, ahēlese atéd hyǎg ábēlēn mbeé ébe; póg ebé mbeé e edúbé, eníníí-'ε ebé mbeé echě bébenladté pǎndé ésyāāl.

²² Kapóg Dyöb áhédé'aá mímē meliŋgá alúmed, áhēdē-'ε aá bad bényín eche ngíne. Boŋ anched yǎl bwámbwam áwēsēn bad ábe bēmbēl boŋ áliŋ. Abe bad bēntāŋgēn-ne nkógsēn akud. ²³ Kapóg-ke Dyöb dénwēmtēn-ne álúmed éche ehúmé é ngíne ámín e bad ábe álúṃté e'boŋ bé nlém. Amaá ábē bad aboŋsēn ákud éche ehúmé. ²⁴ Syánē dedé-'ε átínté e ábē bad ábe áchénlé. Saá-kaá átínté e bad bé Israel dēmpēn dóó áchénlé syánē. Achénlé syánē donge á bad kǎáŋne átínté e bad ábe béesě bad bé Israel. ²⁵ A kálag e Hoseya, Dyöb áhóbé nén aá,

“Bad ábe bēnkēmbé ábēm bad,
mēchǎg bó mēé bédé 'Abēm bad.’

Aloŋ áde ménkēndǎŋgé mēchǎg dó mēé ádíí 'Aloŋ áde rídáá.’

²⁶ Melemlem mé hõm wée ménlāá-'aá bó mēé 'Nyéesaá ábēm bad', áhed-taá méchǎgké bó mēé bédii ábēm bán, bán bé Dyöb áde ábage' alongé.”

²⁷ Nkal é'dǎédǎŋ Yesayaa anhǎód tǎŋgene bad bé Israel aá, “Ké mesoŋgé mé bad bé Israel mēmbuú áte née nsíí mímē rídé á nkǎg mé edib é nkwě, nguse chēmpēn ch́o ékūd e'soósoŋ. ²⁸ Sǎŋgwéé éebébdé pǎndé ábel mekan mésyāāl mímē átómté mbakú aá mǎóbēl á nkõŋsé.” ²⁹ Nén áde nēŋgáne Yesayaa ánhōbpē aá, “Nzé Sǎŋ Dyöb á Ngumε enkēnlyágnéd syánē donge dé nchyáátén, né debágáá née myad mé Sodom ne Gomora.”

Paale akánnédé bad bé Israel

³⁰ Chán-nǎ déhōbpē bǎob? Bad ábe béesě bad bé Israel bétímé békóbnédé á'sō é' Dyöb mbwiined ne adúbe áde bédúbpé Krístǎ, kénéé édíí bán béewane'aá áte ákobned á'sō é' Dyöb. ³¹ Boŋ bad bé Israel bēwáné'aá áte béhédé bán béhíd mbéndé ábel boŋ békobned á'sō é' Dyöb, boŋ bēnkēnhēnlé.

³² Cheé ékáá boŋ bēnkēnhēl? Bēnkēnhēnlé áyāle nén bēwáné'aá áte ákobned á'sō é' Dyöb áyāle nsón míme bēn bébélé saké áyāle adúbe áde bédúbpé Dyöb. Bēnkǎd ekuu á aláá áde bad békǎdēé ekuu, békwe-'ε. ³³ Eténlédé á kálag e Dyöb tǎŋgene nê, nén bán,

“Nyénǎne', mbanne aláá á Zayōn

áde débēl boŋ bad békǎdē ekuu,

aláá áde débēl boŋ bad békweg.

Boŋ kénzée awě adúbpé mó éehúú'ε ne mekáá mé ngên.”

10

¹ A-baányan, ndə́ ne nímēm nlém rísyā́l nén meé ábēm bad bé Israel békud e'soóson, nkánnad-te bó meé nê abenled. ² Mbíde bó mbón nén meé bédáó Dyöb abele ne nlém rísyā́l. Bon békoo' é asónten ngáne bétánjéné mó abele. ³ Béēsōntēnēē ngáne Dyöb abeleé bon bad békobnéd áwe e'só. Bétimé béhede nzii echáb chēn echē ēbēl bon békobnéd á'sō é' Dyöb. Né-óó, béesudteé yāl áhíd nzii echē Dyöb átíídé ábel bad békobnéd áwē e'só. ⁴ Krístəə abelé nsón míme mbéndé éntāngēnnē abel, né-óó, kénzéé awē adúbpé mó, akobnad á'sō é' Dyöb.

E'soóson é' bágndé ne metúmbé mésyā́l

⁵ Se' bód, Mosεε antēl tāngene akobned áde mod ákobnadté á'sō e' Dyöb áyāle áhídeé mbéndé. Anhób aá, “Kénzéé awē abele chōm ésyā́l éche mbéndé éhóbéé, ákūd alongé áde déemaá'.” ⁶ Bon éténlédé á kálag e Dyöb bán nyaa eche adúbe abeleé bon mod ákobnéd á'sō é' Dyöb edii, “Weehóbé áwonj nlém-tē nén wεé, nzé-módé ákē ámín, ádyöb.” (Nédē, áhúd Krístəə ámín, ásuded mó ásē.) ⁷ Ké-'ε “Nzé-módé ákē ásē á echóg éche éewóo asóg?” (Nédē áhúd Krístəə á echóg éche éewóo asóg ápεεn mó ámbíd á alongé.) ⁸ Chōm-εε kálag e Dyöb éhóbé édií nén aá “Eyale é Dyöb édé wε benben. Edé ekale chó, édé-'ε wε á nlém-tē.” Mmē nkalanj nídií nkalanj míme sékaléé nén bán nyétánjéné adúbe awónj. ⁹ Nzé ehóbné nsəl nén wεé, Yesue adii Sāngwéeé, edúbpé-'ε awónj nlém-tē nén wε Dyöb dēmpuúd mó, né wékūd e'soóson. ¹⁰ Ayāle nén nzé edúbpé á nlém-tē, Dyöb abele' ékobnéd áwe é'sō. Nzé ehóbné nsəl ne wεé módúbpé, ebelé ékūd e'soóson. ¹¹ Kálag e Dyöb ehóbé nén aá “Kénzéé awē adúbpé mó, éehúú' é ne mekáá mé ngēn.” ¹² Nén adé ne moosyā́l, ken mod adé mod a Israel, ken mod eésaá mod a Israel. Dyöb ádií Sāngwéeé a moosyā́l nyaa póg, abude-'ε kénzéé anamed awē ahēdné mó nwōngēn. ¹³ Kálag e Dyöb ehóbe aá, “Kénzéé awē achəgé dīn áde Sāngwéeé aá ásonj mó, ákūd e'soóson.”

¹⁴ Bon chán béhele béchəg mó bán ásonj ádāb alongé áde béedúbpéé mó? Chán-ne béhele bédúbé mó, nzé béewóge nímē nkalanj? Chán-nō béhele béwóg nímē nkalanj nzé bad béekanle bó mó? ¹⁵ Chán-ne bad béhele béke békánlé bad nímē nkalanj áde mod éelóméé bó? Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Nzé mod apééné nkalanj mí bwām, ébelé épēēn enyinjε.” ¹⁶ Bon saké moosyā́l akobé nkalanj mí bwām. Nkal é'dəádəj Yesayaa mwēn anhób tāngene nē aá, “A-Sán, bó ahéé adúbpé nkalanj míme sékálé?” ¹⁷ Né-óó, adúbe ápag ne awóg áde mod áwógé nkalanj, bad bétánjéné-'ε nkalanj míme Krístəə akal bon bad bédúbé mó. ¹⁸ Bon ndə́ asēded nén meé ken, édé mbále nén bán bénkēnwógké nímē nkalanj-ε? Bénwóg mó bwām. Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Ehób éche bad ábe békálé'áá nímē nkalanj énwōgnēd nkōnsé áte rísyā́l. Abāb e'yale bēmpě mesóg mé nkōnsé áte mésyā́l.”

¹⁹ Ndə́ asēded nén meé ken, bad bé Israel bénkēnsōntēnné nímē nkalanj-ε? Mosεε móó asébpé ahób nén aá Dyöb áhóbé aá,

“Měnaméd bad ábe békoo along abé, ábel bon nyéwóon bó kónjí.

Méenaméd bad ábe bédé eyókél ábel bon nyélinj.”

²⁰ Nkal é'dəádəj Yesayaa mómpē ankwentén ahób ngáne Dyöb dénhōbpē. Anhób á təl e ékwéε aá,

“Bad ábe béhede'aá me bényiné me.

Menlúméd yāl wéε bad ábe béesēdte'aá me.”

²¹ Bon Yesayaa anhób tāngene bad bé Israel aá Dyöb áhóbé aá, “Bootyaa mbwεmbwε káəj ne ngukél, nlyágé mekáá meé ábēm bad bétim ámbíd áwēm, bon béwúú nló áte, béewógné-'áá me.”

11

Dyöb déebáa'é ábê bad bé Israel á yäl ne abáñ ásyāāl

¹ Bɔɔb-pɔɔ, ndə́á asɛded nén mɛ́eken, Dyöb ábáá ábê bad áyāl-ε? Eesaá nê. Mmën ndii mod a Israel awě abídé á mbyaa níme Abrahamε, á túmbé e Benjamin. ² Dyöb déebáa'é ábê bad áyāl. Bédii bad ábe ápwédé se á mbooted. Nyébíí chöm éche éténlédé á kálag e Dyöb ngáne Elaijaa ácháá'áá Dyöb, álāngē mó mekan níme bad bé Israel bébélé'áá. ³ Anláá Dyöb aá, “A-Sáñ, ábén bad béwúú ábonj bekal bé'də́ədəñ bésyāāl, bépáñtéd-te nímōñ menyán mé mendε. Mmëmpɛn-εé nlyəgé, béhede-ε mémpē awúu.” ⁴ Chán Dyöb dɛnkweñténne mó? Ankweñtén mó aá, “Mbänné bad ekálé saámbé ábê ábêm bad. Bédii bad ábe béebagé Baalε, dyöb dé metóm, edúbé.” ⁵ Nê dɔɔ edíí kóáñ ne bɔɔb. Nguse é bad bé Israel édii édé ábe Dyöb ápwédé ne nímē nsimé. ⁶ Apwɛd áde ápwédé bó ádii áyāle nímē nsimé saké áyāle mekan níme bébélé. Nzé émbē nén bán dyañ áde bad bébélé dɔɔ ákəə bonj Dyöb ápwɛd bó, nédē né saké nsimé mɔ́w ápwédné bó. ⁷ Cheé-ɔ nén álúmtéé? Bad bé Israel bɛnkɛnkudté chöm éche békóó ahɛd. Bad ábe Dyöb ápwédé bɛnküd chöm éche béhédé'áá, bonj ábíníí, nlém mɛñlɛl bó á abum. ⁸ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán “Dyöb dɛmbɛl bó edimdim.

Kóáñne e'chii, béenyíñnē, béewógné-'aá.”

⁹ Dabidε mómpe anhób aá,

“Nkánne' nén mɛ́é ébɛl bwēm ábe é'wógte bó menyinje, bó bó é'bê bó nɛɛ melám.

Nkánne nén mɛ́é, békwe, Dyöb ákógsɛn-ne bó, áyāle mekan níme bébéléé.

¹⁰ Nkánne nén mɛ́é Dyöb ákwid bó ndím ábɛl bonj béehelé anyínɛn.

Nkánne nén mɛ́é ápɛmted-te bó nted níme rídélé níme ményəg bó mbíd pónde ésyāāl.”

¹¹ Né-ɔɔ, nsɛdte nén mɛ́é ken áde bad bé Israel bɛnkɔdté ekuu bonj békwe, bɛnkwe ne akwe ásyāāl-ε? Aáy éesaá nê. Abel áde bɛmbɛnlé mbéb dɛmbɛl Dyöb dɛmbɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel etál ákud e'soosonj, ábɛl bonj bad bé Israel bébê kónjí. ¹² Akwe áde bad bé Israel bɛnkweé, ápíínédé bad bé nkõñsé ábíníí bésyāāl nsimé híin. Abé-'ε áde bad bé Israel bɛmbē atóg áyāl e mekan mé edə́ədəñ dɛmpíínéd bad ábe béesɛ bad bé Israel nsimé ní Dyöb. Nzé Dyöb áhɛle ápɛ bad ábe béesɛ bad bé Israel anamed nê, áde bad bé Israel bébélé mbéb, né chán-nɔ nnam mépéé abé níme ábɛé áde bad bé Israel bésyāāl békudté e'soosonj.

Bad ábe béesɛ bad bé Israel béebāg kúmbɛ áyāle békúdé e'soosonj

¹³ Chöm éche ríhɛdéé ahób nén bɔɔb, nyé bad ábe nyéesɛ bad bé Israel, nyéé rílángeé. Ndii mbapɛɛ a nlómag a bad ábe béesɛ bad bé Israel, né-ɔɔ mbage' nímém nsón edúbé ésyāāl. ¹⁴ Kapóg nhɛlé ríbɛl bänned bé Israel bébê kónjí bó donje á bad bómpē békud e'soosonj. ¹⁵ Abánj áde Dyöb dɛmbāngē bad bé Israel á yäl dɛmbɛl Dyöb dɛñtím ásɛ ne bad bé nkõñsé bésyāāl. Bɔɔb-pɔɔ, chán-nɔ ébēé áde Dyöb dékoppé bad bé Israel ámbíd ámpē nɛɛ ábê bad? Ebē byánán bad ábe béwédé bépúúdé ámbíd. ¹⁶ Nzé bébágé Dyöb epɛd é ewɛle é'so nɛɛ mendε, nê álúmtɛ bán échê ewɛle ésyāāl édii échē. Nzé bébágé-'ε Dyöb nkanj ní bwɛl, né ngen chómpē edii échē.

¹⁷ Bépágkɛ donje á ngen á bwɛl é menzab ábe béwéné, bɛbādtɛ á ngen é bwɛl é menzab ábe é'kwoge' á ahín-tê. Nyé bad ábe nyéesɛ bad bé Israel nyédii nɛngáne échê ngen é bwɛl bé ahín éche chómpē ekude mendíb níme mébídé á nkanj ní bwɛl é' bwām. ¹⁸ Ngáne edíí-'aá nê, nyéetāñgenéé nɛɛ nyédíí

kúmbe se nyénəné échiníí ngen éche bésélé, nkóntéd. Nzé nyédé kúmbe nyéēchatán nén bán saké nyé nyéchəngé nkan bon nkan mós ríchəngé nyé. ¹⁹ Nyéhele nyékume' ekáá á tâl bán bəhúdé éché ngen ábel bon bəbáde nyé áhed. ²⁰ Nê adé mbále. Bəhúdé bó áhed áyāle bənkəndúbéé, nyé-'ε bétímté nyé áhed áyāle nyédúbpé. Bon nyéebág kúmbe. Bon pen nyébê mbwóg. ²¹ Néε Dyöb dénkəmbəngé bad bé Israel akógsen, bó ábe bédé nēngáne ngen éche énsébē abé, nyēwəmtan bán ábān nyé akógsen-ne? ²² Nyényíne nén bán, ped póg Dyöb ábóó nlém, ped eníní-'ε alélé áte. Alélé áte wéε bad ábe bépáné nzii bon aböñné nyé nlém nzé nyédé nyéhíde' eche nzii. Bon nzé nyéehídé chó, né áhūd nyémpē. ²³ Nzé bad bé Israel ámpē bétédte ábab e'wúu bé nló áte bon bétímné Dyöb, Dyöb détdé bó ámbíd ámpē. Awóó ngíne ábel nê. ²⁴ Nyé bad ábe béesě bad bé Israel, nyé ábe nyédé nēngáne ngen e bwel bé ahín-tê, néε Dyöb áhéle nyé ahúd á bwel bé ahín-tê, abádé nyé á bwel ábe bəwéné, nyēwəmtan bán éhēlēε-se atéd bad bé Israel átiméd bó ámbíd áhed ámpē-ye? Bad bé Israel bóó bédé nēngáne ngen e bwel echě énsébē abé áyāl e ábê bwel.

Dyöb áwóge' moosyāal ngəl

²⁵ A-baányan, nhede mée nyésōnten dyan áde káəñne bəəb modmod éésōntēnēε, ábel bon nyéewəmtán bán nyétómténé debyéé awón. Nhede mée nyésōnten bán e'lel bé nlém á abum ábe donge á bad bé Israel bēbē káəñ né bad ábe béesě bad bé Israel ábe bédúbē bésyāāl, bédúbpé. ²⁶ Nén débenléd ábel bon bad bé Israel bésyāāl békud e'soóson. Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Nsoodε ábid a Zayən.

Abōdéd abé dé mbéb áde mbyaa míme Jakəbe ríwóó.

²⁷ A pónde echě mébōdēdté mímab mbéb dóó mépéé á nchemten ne bó.”

²⁸ Bad bé Israel bédé bad bé ekəyí bé Dyöb bəəb áyāle bédúbpéé nkalay mí bwám, nén ábenlédé ábel bon nyé bad ábe nyéēsě bad bé Israel nyékud e'soóson. Kénéε édíí nê Dyöb ápwédé bad bé Israel, adíi adəá-'ε bó áyāle melě míme ámmwēε ne ábāb betaa. ²⁹ Nén adé áyāle nzé Dyöb apwédé mod bon anāmté mós, né apwédé, anāmté-'ε mós. ³⁰ Bóód, nyéε nyēnwúén Dyöb nló áte, bon bəəb awúen áde bad bé Israel bəwúéné Dyöb nló áte, ábélé Dyöb áwóge nyé ngəl, awóngén-ne nyé áwógen mós. ³¹ Né-əó bəəb, bad bé Israel híin bəwúéné Dyöb nló áte. Dyöb déwōg bó ngəl, awóngén-ne bó áwógen mómpē. Ábel nê ábel bon áwóg bómpē ngəl melemlem ngáne ánwōgkē nyé bad ábe béesě bad bé Israel. ³² Dyöb ábélé e'wúu bé nló áte é' bad é'dé néε é'hédé bó á mbwəg ábel bon áwóg bó baásyāāl ngəl.

Bad bēε Dyöb mekenag

³³ Nyénəne' ngáne Dyöb ápédé nhən abé! Nyénəne' ngáne abíí mam mésyāāl, awón-'ε debyéé áde áchábé ámín. Modmod éhēlēε-se asóntén ngáne Dyöb ábeléé mam. Modmod éhēlēε-se asóntén-ne nyaa eche Dyöb ábeléé mam. ³⁴ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán

“Nzé-módé ahele se abíí mewəmten mé Dyöb.

Nzé-módé ahele aléb Dyöb.

³⁵ Nzé-módé akébě Dyöb chōm

ábel bon Dyöb ásábe mós ámbíd.”

³⁶ Dyöb dóó áhágé bwēm ésyāāl. Mós akəá bon ábê bwēm é'syāāl é'bé. Mós-'aa awóó ábê bwēm é'syāāl. Ehúmé ébê ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé. Ebê nê.

12

Nyaa echë éhɛdnadté bán alongé á bad bé Krísto ábê

¹ Né-ɔ́, a-baányaŋ, ngáne Dyöb áwógé syánē ngəl bwâmbwam, ncháa' nyé mɛé nyébê née mende míme médé á alongé. Mmê mende mésân, mékobned-te ne Dyöb. Nén dɔ́ adé nyaa echë éhɛdnadté bán nyébage Dyöb edúbé.

² Nyéehídé' mbeltéd mí bad bé nköŋsé. Boŋ nyémwe Dyöb áhəŋlen nyé nlém á abum, ábel nén nyéwōŋ abé dékɔ́lê. Nê débəl nyéēsōŋtēn nyéhídē-ε mam ngáne Dyöb áhɛdɛé. Nyéēbīi mboŋ, nyébíi mam míme méwógte Dyöb menyinge, nyébíi-ε mam míme métəŋgéné.

³ Ne nsimé míme Dyöb ábágé mɛ, nlänge nyé nén mɛé, nyé modmod eenyíne yəl aá mótōmtēnē abé tómaa ngáne módíi. Boŋ mod-té ányín yəl ngáne ákóó abé. Mod-té ányín yəl nchoo ne nde echë Dyöb ábágé mɔ́ née mod awě adúbpé. ⁴ Yəl e moonyoŋ edii póg, ewóó pág ne pág, pág tée-ε ewóó míme nsón.

⁵ Melemlem nê dɔ́ édíi ne syáá bad bé Krísto. Debuú áte boŋ dedíi yəl póg ne Krístə, syáá modmod eesaá ne mɔ́ mwēn. ⁶ Dyöb ábénlé míme nsimé ábe syánē mod té echë nde, ékábné-ε áte. Nzé Dyöb ábágé mod nde áhób mekan á dīn á Dyöb, ane mod áhōbē' míme mekan nchoo ne adúbe áde áwóó. ⁷ Nzé mod awóó nde ábele bad, ábenle bó. Mod awe mɔ́-ε awóó nde áyáged, áyágte bad. ⁸ Mod awě awóó nde áwéd bad nlém á abum, áwéde bó nlém á abum. Mod awě awóó nde ábided chōm á ekáá áwōŋgen bad, áwōŋgan bad, eénōnē ámbíd. Awě awóó nde ályáged bad, ályágte bad nyaa echë etəŋgéné. Mod awě mɔ́-ε awóó nde áwóg bad ngəl, áwóge bad ngəl ne menyinge.

⁹ Mod tée ákoŋ bad adəŋ. Mod tée ákɔ́ ebébtéd. Mod tée ásum mekuu ábel dyam á bwâm. ¹⁰ Mod tée ádəŋ mwănyaŋ ne nlém rísyāál. Mod tée ábage waáb edúbé tómaa ngáne ábageé eche yəl. ¹¹ Mod eéchédē yəl ábel nsón. Mod tée áwéd mekáá áte, ábenle-ε Səŋgwéé ne nlém rísyāál. ¹² E'lyág bé nlém ábe mod tée awóó ábēen bó menyinge. Mod tée áched yəl á metake-tê. Mod tée áwesene á mekáne-tê. ¹³ Atíntē e nyé bad bé Krísto, nzé nyé mod nhóg atógé chōm, waáb awě awóó chó awōŋgén mɔ́. Kénzée awě apedé áwēn, nyékōb mɔ́ nken bwâm.

¹⁴ Nyékānne nén bán Dyöb ánamed bad ábe behédé nyé á meséb. Nyéekánné nén bán békud ebómán, nyékānne dásō bán Dyöb ánamed bó.

¹⁵ Nyéwóg menyinge ne bad ábe béwógé menyinge, nyéleb-pe ne bad ábe bélebe'. ¹⁶ Nyébê nsəl nhóg ne nhóg ne aníníi. Nyéēnyēnē dúu ámín. Nyébê echoŋ ne bad ábe béesə dyamdyam. Mod eewémtán aá mótōmtēnē debyéé awóŋ.

¹⁷ Nzé mod abelé we mbéb weétimtán mɔ́ mbéb. Boŋ pen etəŋgéné éwēmtān ábel mboŋ á'sō é' bad bésyāál. ¹⁸ Mod tée áhed nzii ábe nsəŋ ne moosyāál. ¹⁹ A-baányaŋ, nzé mod abelé nyé dyam dé mbéb, nyé bēn nyéētimtán mɔ́. Nyétéde Dyöb dēn ákógsen mɔ́. Nhóbe nén áyāle, eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, Dyöb áhōbē aá, “Mɛ-εé ntimtan mbéb ké ríhée míme mod ábélé. Mɛ Səŋgwéé mɛ-εé nhóbe'.” ²⁰ Eténlédé á kálag e Dyöb hōm démpēe pen bán, “Nzé nzaa ewag ábōŋ bad bé ekɔ́yí, ehé bó ndyééd, nzé píde ekóbé bó, ébe bó chōm éche bémwákē. Nzé ebélé nê, ekwágte bó, behédé-ε nzii eche behəŋlanné.” ²¹ Mod eémwāg-se mbéb ríkamlán mɔ́. Boŋ míme mboŋ rítóm mbéb áte.

13

Nyébage benkamleɛ edúbé

¹ Mod téé áwógne benkamlene ábe békamlan mó. Ayāle nkamlan ké nhóg méesaá míme Dyöb déetiideé. Dyöb dó-'áá ábánné benkamlene bésyāāl á atii. ² Né-óó, kénzée awě eewógné' mod awě akamlan mó, né eewógnéé ntii ní Dyöb. Bad ábe bébele nê, béhedte yāl nkógsen. ³ Bad ábe bébele bwām, béewōgēē benkamlene mbwóg. Bon bad ábe bébele ebébtéd bóó béwóge benkamlene mbwóg. Nzé weéhēdē wēé móbān nkamlene, ébelé mekan mé bwām. Nzé ebelé nê, né ākēmtē wē. ⁴ Nkamlene adii mbaledē a Dyöb awě Dyöb ábánné áwōngēn wē. Bon nzé ebele mekan mé mbéb étāngéné mó abān, ayāle ngine echē áwóó ākógsen bad eesaá ngēn. Adii mbaledē a Dyöb awě Dyöb ábánné ākógsen bad ábe bébele mekan mé mbéb. ⁵ Né-óó, mod atāngéné benkamlene awógen, saké ayāle ábáá'ē nkógsen dēmpen, bon káāne ayāle ábíi nēn áá míme nlém rílánge mó áá mótāngēnē abel nē.

⁶ Né-'áá, nyétāngéné tááse ámpē asaa, ayāle Dyöb dóó bad ábe básante tááse bébenléé. ⁷ Nyésábpē mod téé chōm éche nyétāngéné mó asábe. Ken tááse-yē, ké'ē mōné ké nhéé míme bēlánge nyé bán nyésábe ayāle bwēm ábe nyéwóó. Nyébáa bad ábe nyétāngéné abān, nyébage-'ē bad edúbé ábe nyétāngéné edúbé abē.

Nyédān nhóg ne aníní

⁸ Mod eewánlé modmod alúm. Alúm áde nyé mod téé átāngéné awále adii ādān nhóg ne aníní. Kénzée awě adāá waáb, né alónté mbéndé esyāāl. ⁹ Mbéndé édé nēn bán, “Mod eekábé asón á ndáb e e'wōngé. Mod eewúé mod, mod eechíbé. Mod eesíidé chōm é mod.” Echēn mbéndé ne échíní esyāāl chóó éládné bon ébé mbéndé póg. Ene mbéndé edii nēn bán, “Dān mwānyon ngāne édāá echoŋ yāl.” ¹⁰ Nzé mod adāá mwānyan eébēlēé mó mbéb. Né-óó, edānge élōnte mbéndé esyāāl.

¹¹ Ngāne nyébí-'ē nēn bán pōndé emaa ape echē nyétāngéné akábned, nyétāngéné akábned, ayāle pōndé e e'soosōn eche syānē edé benben tómaa ngāne énsēbēē abé áde dēdúbpé Krístā dúbpen. ¹² Ehintēn emáá ape, bin é'kwógé asáa. Né-óó, déte de mbéltéd mé mbéb míme débélé'áá. Déwāa bwēm é' nzum āwan nzum e e'nyīnen bé ekíde. ¹³ Déwāle abé á bwām nēe bad ábe bédé á e'nyīnen bé ekíde. Nyéēkāg á ngānde éche bad bēmwākē mīm bon mékōbē bó, nyéekábé mesón. Nyéēbēlē-'ē e'tongé é' mekan. Nyéēsēnlé', nyéebāg-ke kónjí. ¹⁴ Bon nyéwōn abé áde Sāngú Yesu Krístā. Nyéēbāgē mekan mé esíi mé ekob é yāl etāl, nyéēbēlē ngāne échēn ekob é yāl éche ébelte nyé mbéb éhedéé áá nyébel.

14

Mod eekáadté waáb

¹ Nyékobe bad ábe adab adúbe déewúu'ē áte. Nyéēpētān-ne tāngene mam míme béwémténé nēn bán bétāngéné abel, ké'ē béetāngēné abel. ² Adúbe áde donge á bad ábágé bó etāl ádyé kéchéé bon bad ábe adúbe déewúu'ē áte, béedyākē donge á bwēm. ³ Bad ábe bēdyāg kéchéé béēnyīnē bad ábe béedyāg donge á bwēm nkóntéd. Bad ábe bó-'ē béedyāg donge á bwēm béekāadtē bad ábe bēdyāg kéchéé ayāle bó moosyāāl békóbnédé ne Dyöb. ⁴ Nzé-módé edíi ákáad mbaledē a mod ampée? Eche Sān chēn chóó étāngéné ahób áá dyan áde ábélé áde bwām ké'ē déesaá bwām. Bon Sāngwéé eche ngine ēwōngēn ane mbaledē ábel dyan á bwām. ⁵ Bad behóg bétédé donge dé e'pun bán áde etógnēn tómaa ábíní e'pun. Bad behóg-ke bétédé nēn bán e'pun é'syāāl é'díi nyaa póg. Mod-té átéd nēn áá kéchéé éche mōwémténé, étāngéné ne mó. ⁶ Bad ábe bétédé bán epun ehóg édé etógnēn tómaa ábíní e'pun, bébele nē ábe Sāngwéé edúbé. Bad ábe bó-'ē ámpē bēdyāg kéchéé, bómpē bébele nē

ábe Sǎngwéé edúbé áyāle béságnan Dyöb áyāl e ene ndyééd. Bad ábe bó-’ε béedyāg donge á bwēm, bǎmpē bébele nê ábe Sǎngwéé edúbé, béságnan-ne Dyöb. ⁷ Syánē modmod eésáá á alongé ne mó mwën, modmod eewág-kaá ne mó mwën. ⁸ Nzé dedé á alongé, né dedé á alongé ábel ngáne Sǎngwéé áhedeé. Nzé dewédé-’ε né dewédé áwóged Sǎngwéé menyinge. Né-’ó, ken dedé á alongé, ké’ε dewédé, á mekáá míme Sǎngwéé dǎo dedíí. ⁹ Nzom eché ekáá bon Krístæ awé, ápū-’ε, abé á alongé, edíí ábel bon ábê Sǎngwéé awé bad ábe bédé ne ábe bédé á alongé. ¹⁰ Cheé-’ō ékáá bon ékáadtē mwǎnyon? Ké’ε, cheé ékáá bon ényinē’ mwǎnyon nkóntéd? Ebíi nén wéé syánē moosyáál deétyēem á nkáásé á’sō é’ Dyöb. ¹¹ Eténlédé á kálag e Dyöb bán, “Dyöb áhóbé aá, ngáne rídíí á alongé, moosyáál atǎngéné me mebóbón abwóge, moosyáál ákēnē-’ε me aá me-éé ndé Dyöb.” ¹² Né-’ó, syánē mod téé deétyēem á’sō é’ Dyöb, álaa mó chǒm té eche débélé.

Mod eébelte mwǎnyan mbéb

¹³ Né-’ó, syánē modmod eekáádté waáb, bon pen mod téé ámad áwē nlém-tē aá móatǎngeneé dyam ábel mbéd áde débél bon mwǎnyan ákōd ekuu káa ahún á mbéb-te. ¹⁴ Abé áde rídíí mod nhóg ne Sǎngú Yesue, ábelé nkoó abíi nén meé ndyééd ké póg eésáá eché eesáa á’sō é’ Dyöb. Bon nzé mod adúbpé aá ndyééd edé eché eesáa á’sō é’ Dyöb, eedyág chǒ. ¹⁵ Nzé edyág chǒm ké éhéé bon nê ábele’ mwǎnyon aníníí ebébtéd, né weewánlεneé mwǎnyon edǎnge. Weémwāg-se chǒm éche édyāgkē ébébed alongé áde mod awé Krístæ áwédé áwé nló. ¹⁶ Weémwāg-se kunze eche éwóó néε mod awe adúbe áwúú áte, ébēl mod ábel mbéb, ábel bon bad béhōbē’ wε mekan mé mbéb áyāl. ¹⁷ Saké adyé á ndyééd ne amwé á mím dǎo áde etógnén á nkamlεn í Dyöb. Mekan míme médé etógnén médíí áwón abé áde atǎngéné á’sō é’ Dyöb, ábé nsañ ne ábé menyinge míme ríhúú ne Edáádǎñ éche Esáá. ¹⁸ Kénzée awé abenle Krístæ nê, akobnad á’sō é’ Dyöb, bad ámpē bébelé béhób bán ábele dyam á bwām.

¹⁹ Né-’ó syánē déwéd yāl áte débéle mekan míme mépεene nsañ, ne míme méwōngan syánē áwéd nhóg ne aníníí áte. ²⁰ Ehób é ndyééd éebelé-se nyébébed nsón míme Dyöb ábelé. Ndyééd ésyāál ésaá á’sō é’ Dyöb. Bon édé awusé ádyé kéchéé eche ébēl bon mod ampée ákwε. ²¹ Ebóó mod eébelē’ chǒm éche éhele-se ébēl bon mwǎnyan ákōd ekuu. Ken ádyé nyam-ε, ké’ε ámwé mím, ké’ε ádyé kéchéé émpē. ²² Kéchéé éche édúbpé tǎngene mímán mekan, edíí áfinté e nyé Dyöb. Nnam ne mod awé abíí aá móobeléé dyam áde áde mbéb tǎngene dyam áde amáá alúmed aá ábóó. ²³ Bon kénzée awé nlém ríkōgladté á abum nén aá móatǎngeneé nyaa e ndyééd póg adyé bon átim chǒ adyé, né Dyöb déhōb aá ábelé mbéb áyāle eébenledé áde adúbe ábel chǒm éche atǎngéné ábel. Nzé mod ábelé dyam áde nlém ríkōgladté mó á abum aá atǎngéné káa déetǎngeneé, né ábelé mbéb.

15

Awoged bad menyinge, saké échéd yāl

¹ Syánē awe adúbe áwúú áte, detǎngéné néε déwōngéné bad ábe adúbe déewúú’ é áte. Deébelé mekan dásō nyaa eché ebōñnéde syánē bēn. ² Syánē mod téé atǎngéné néε ábeléé mam nyaa eché ewógte mwǎnyan menyinge, áwéd mó adúbe áte. ³ Ké Krístæ mwën eébele’ aá mam dásō nyaa eché ewógte’ mwën menyinge. Bon ábelé’ áá ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán “Nzyǎñ ésyāál éche bad bésyáá’ áá wε, étímnédé me.” ⁴ Mam mésyāál míme bēntenlé á kálag e Dyöb se’ bǎód, bēntel mó áyáged syánē. Nê démbē ábel déwōñ e’lyág

bé nlém ábe é'húú ne eyale é Dyöb éche ébele bon déwesán, éwēdē-'ε syánē nlém á abum. ⁵ Nkânne nén mēé Dyöb áde ábele bon déwesán, áde áwēde-'ε syánē nlém á abum, ábel nyébê á nchemtēn ne nhóg ne aníní ngáne nyéhídéé Yesu Krístā, ⁶ ábel bon nlatén míme nyédíí mbel nyébê nsəl nhóg áken Dyöb, Sáá awē awēd Sāngú Yesu Krístā.

Nyékob nhóg ne aníní

⁷ Né-óó nyékob nhóg ne aníní melemlem ngáne Krístā ákóbé nyé ábel bon bad békene Dyöb. ⁸ Nlānge nyé nén mēé Krístā atimé mbaledε a bad bé Israel, ábel bon álóned akag áde Dyöb dēmbēé betaa. Nê dénlūmēd-tē nén bán Dyöb ákale mbále. ⁹ Ampě-'ε ábel bon bad ábe béesě bad bé Israel, bébε Dyöb mekenag áyāle ngəl eche awógé bó. Né-'áá éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Né-óó mēkēn wε átintē e bad ábe béesě bad bé Israel, mēkōn-ne nkāngé áken ádon đín.”

¹⁰ Eténlédé ámpē nén bán,

“Nyé bad ábe nyéēsě bad bé Israel, nyéwógen bad bé Dyöb menyinge.”

¹¹ Eténlédé-'ε ámpē bán,

“Nyé bad ábe nyéēsě bad bé Israel, nyékene' Dyöb, bad bé nkōnsé bésyāal-lε békene mó.”

¹² Nkal é'dāádān Yesayaa mómpē ahóbé ngáne éténlédé bán,

“Mod ābíd á nchyaátén míme Jesε awē āpě ákamlen bad ábe béesě bad bé Israel.

Awē-'áá bad ábe béesě bad bé Israel bésummé nlém.”

¹³ Nkânne nén mēé, Dyöb áde ábage' e'lyág bé nlém ábel nyélōn ne menyinge mésyāal nyébé-'ε nsan áyāle adúbe áde nyédúbpe. Nê débēl ngine e Edāádān éche Esáá ēbēl áden adúbe dékwogé' akwog ne akwog.

Nzom echē ekáá bon Paalε átelé' enén kálag

¹⁴ A-baányan, mmēn mbíí bwām nén mēé nyé bēn nyēwóó nlém mí bwām ábel mam míme Dyöb áhedéé áá nyébel, nyēsōnténé-'ε mam bwām, nyékwognéd-tē áyáged nhóg ne aníní. ¹⁵ Bon kénē, donge á mekan áde áde ríténlé nyé á kálag-tē wén. Ntelé mó, ákamtēn nyé mímén mekan mésyāal ésebán mbáa' dyamdyam. Nsimé míme Dyöb ábágé mε móó mbéle bon rítelé mímén mekan. ¹⁶ Dyöb ábágé mε mímé nsimé ábé mbaledε awe Yesu Krístā, ákale bad ábe béesě bad bé Israel nkalan mí bwām. Mbele mímén nsón néε prisε ákal nkalan mí bwām míme ríhúú ne Dyöb, ábel nén bad ábe béesě bad bé Israel bébē mēde míme mbágé bon mékobnéd á'sō é' Dyöb. Dyöb dékob bó áyāle Edāádān éche Esáá ébéle bésáá á'sō é' Dyöb. ¹⁷ Né-óó, ngáne rídí ne Yesu Krístā, nwóó nzom ákum ekáá á tál áyāle nsón míme mbenléé Dyöb.

¹⁸ Méēhēlē-sε nhób dyamdyam démpēe éetóméé áhób tēngene nsón míme Krístā ábéle bon ríhēl abel, ábel bad ábe béesě bad bé Israel bébele ngáne Dyöb áhedéé áá bébel. Mekan míme ríhóbé ne míme mbéle móó médé mekan míme bétāngéné ahób míme bétāngéné-'ε abel. ¹⁹ Membēl mímé mam á ngine e e'chemléd ne menyáké, ne á ngine e Edāádān é Dyöb. Nén dēmbēl menkál Nkalan mí Bwām míme Krístā bwām ngáne ríkágé'áá bootya á Jerusalem āpe á mbwóg e Ilirikum. ²⁰ Nkénwōn nlém ákal Nkalan mí Bwām mebwóg míme modmod éēpēdēē mbéd átúb đín áde Krístā. Membel nē ábel bon meékāg wēε mod ampēe ámaa nsón abooted. ²¹ Nén áde ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Bad ábe béewógé néε béhóbé áyāl echē, bényín, ábe bó-'ε béewógē áyāl echē mbéd, bésōntēn.”

Paalε abelé ntii áke á dyad á Roma

22 Mmén meke míme nkágé'áá mósó mékээ bonj meéhēlē aɓe áwēn. 23 Bonj bɔɔb, ngáne nímádé nsón échén pɛd é mbwóg, nwóó nlém áte bwâmbwam aɓe áwēn, ngáne nkénwōngē mwě ne mwě. 24 Měbwě áwēn nzé nkag á alonj á Spen. Nwóó mewēmtɛn meé mēnyīn nyé nzé nkag, meé nyéewōngēn-ne me áke áwed. Bonj pɛn, mēdyé ne nyé mwāmpīn, dehódéd nhóg ne aníníí nlém, bonj nkag. 25 Bonj bɔɔb, ndé á nzii áke á Jerusalem áke déwōngɛn bad bé Dyōb ábe bédé áwed. 26 Bad bé Krīsto ábe bédé á mbwóg e Masɛdonia ne á mbwóg e Akaya bényíné nén bán ébōj bán bɛlad mənɛ bɛlómɛ betóótókē bé bad ábe bédé átínté e bad bé Dyōb ábe bédé á Jerusalem. 27 Bényíné nén bán ébóó bɛbɛl nê, bán bétāngéné bó áwōngɛn. Ngáne édíí bán nnam míme Dyōb ábágé bad bé Israel, bɛbɛnɛlad mós ne bad ábe béesě bad bé Israel, ébóó bán bad ábe béesě bad bé Israel bómpɛ bɛwōngɛn bad bé Israel bwēm nēngáne medyé, mənɛ ne mbóté. 28 Nzé nímádé nímén nsón á Jerusalem, áde nímáá bó mənɛ abɛ míme bɛládte bó, mēhidé áke á alonj á Spen. Ene pónde dós-áá métyēmmē ānyīn nyé. 29 Mbíí-'ɛ meé nzé mpedé, échém epɛ ébɛl nyéékūd nnam míme Krīstəə míme nloné mbon.

30 A-bānned, á dīn áde Sāngú Yesu Krīstəə, ne áyāle edəngɛ éche éhuú ne échē Edəádəj, ncháa nyé nén meé syánɛ délad mekáá déwéd me akānned nén bán Dyōb áwōngɛn me. 31 Nyékānne nén bán Dyōb ánɔn me ábɛl nén bad ábe bɛédúbpe Krīstəə bɛɛbɛlé me dyam dé mbéb ké ahóg nzé ndé á Judeya. Nyékānne-'ɛ nén bán mənɛ míme mékiinédte betóótókē bé bad átínté e bad bé Dyōb á Jerusalem, békob mós. 32 Ambíd enê dós mépɛé áwēn ne menyīngɛ, nzé Dyōb áhɛde áá ébê áned, ábɛl bonj nkóme áte nzé ndé ne nyé. 33 Dyōb dé nsaj ábê ne nyé moosyáál. Ebê nê.

16

Paale alómmé baáb melɛntɛn

1 Ndəə meé nyébíí bán awe syánɛ mwānyaj a mmwaád Fibii, awě awōngan ábɛl nsón á mwembé míme ndé á dyad á Sɛnkria, abɛle nsón mí bwām. 2 Nzé apedé áwēn nyékob mós nken á dīn á Sāngú ngáne bad bé Dyōb bétāngéné abɛl. Nyébe-'ɛ mós nwōngɛn ké n̄héé míme áhédné nyé. Nyébíí bán bómpɛ akéwōngɛn ekud é bad, awōngén-ne me ámpɛ.

3 Nyéɛnted me Priskaa bó nchóm Akwilaa ábe syáábɔ́ sɛbɛlé' nsón míme Yesu Krīstəə. 4 Bɛnkwentén awé á nló nímɛm. Nságnan bó. Saá-kaá mwēmpɛn nságnan bó, bonj káájne mwembé nímé bad ábe béesě bad bé Israel n̄syāál, bómpɛ béságnan bó. 5 Nyéɛnted me káájne bad bé mwembé míme n̄bome' áwab ndáb.

Nyéɛnted me awem nsón-a-nlém, Epanetuse, adíi mod awě abédé mod a'só ádube Krīstəə á mbwóg e Esia. 6 Nyéɛnted me Maria, akébel nsón bwâmbwam átínté echên. 7 Nyéɛnted me káájne Andronikuse bó Junia, ábe syáábɔ́ sêde bad bé Israel, bɛmbɛ-'ɛ á mbwɔg ne me. Bɛbyééné bwām átínté e bembapɛɛ bé nlómag, bɛndúbɛ-'ɛ Krīstəə bonj médúbɛ.

8 Nyéɛnted me Amplatuse, adíi mod awě adé awem nsón-a-nlém awě n̄dээ á dīn á Sāngú. 9 Nyéɛnted me káájne Ubanuse awě syáábɔ́ sɛbɛnle' Krīstəə nsón. Nyéɛnted me káájne Stakise, awem nsón-a-nlém. 10 Nyéɛnted me Apɛɛsɛ, awě nímɛ mbɛltéd mí bwām n̄nyínnédé nén bán nkóbnédé ne Krīstəə. Nyéɛnted me káájne bad bé abum á ndáb áde Aristobuluse. 11 Nyéɛnted me Herodyone, awě adé awem mwānyaj a Israel. Bad ábe bédé abum á ndáb áde Nasisuse ábe bɛdúbpe Krīstəə, nyéɛnted me bó á dīn á Sāngú. 12 Nyéɛnted me Trifane bó Trifosa, bebaád ábe bɛbɛnle' Sāngwéé nsón. Nyéɛnted me Pesisɛ awem nsón-a-nlém, awě akébel nsón bwâmbwam á dīn áde Sāngwéé.

¹³ Nyé̄lented me Rufuse, awě Sǎngwěé ǎpwédé ǎbele mǎ. Nyé̄lented me kǎ́ǎne nyaá, atédé me née awe mwǎn. ¹⁴ Nyé̄lented me Asinkrituse, Flégone, Hemece, Patrobase, Hemece, bǎnned bé Krǐsto ǎbe bǎ́bǎ́ bǎ́bome'. ¹⁵ Nyé̄lented me Filologuse bǎ́ Julia. Nyé̄lented-te me bǎnned bé Krǐsto bé baachóm, Olimpase bǎ́ Nerius ne mwǎnyan a mmwaád ne bad bé Dyǒb bésyǎ́l ǎbe bédé ne bǎ́.

¹⁶ Nyéhê nhóg ne aníní tǎl ne edǎnge é Krǐstǎ. Mwembé rǐsyǎ́l rǐlómme nyé melenten.

Nlyágtén mé asóg

¹⁷ A-baányan, ncháa nyé me-éé nyétéd pǎndé ne bad ǎbe bǎ́pene' nkabén ǎtǐnté echén, ǎbe bǎ́pante bad nzii. Bǎ́yágte nyé ayáge ǎde ǎpǎntan ayáge ǎde nyénsǎ́bǎ́ ayáge. Nyéehídé ǎbê bad. ¹⁸ Nyéehídé bǎ́ ǎyǎ́le saké awed Sǎngú Krǐstǎ bǎ́benléé bon pen mam míme mébǎ́ǎndé bǎ́n mǎ́ bǎ́beleé. Bǎ́nyinte' nsǎ́l ǎte, bǎ́hǎ́bǎ́-é mekan ǎtéd bad ǎbe bǎ́sǎ́ntǎ́n bwǎ́m nlém ǎ abum. ¹⁹ Bad bésyǎ́l bǎ́wógé nyaa eche nyésúmé mekuu ǎhíd nkalan mí bwǎ́m. Né-ǎ́, mbééné nyé menyǎ́nge. Bon nhede nén meé nyébǐi ǎbel mekan mé bwǎ́m, rǐhedé-é nén meé nyéebǐé' dyamdyam tǎ́ngene ǎbel dé mbǎ́b. ²⁰ Dyǒb dé nsan ǎkwógé Satan ǎhinten ǎwǎ́n ekuu-sé. Nsimé míme awed Sǎngwěé, Yesu Krǐstǎ rǐbê ne nyé.

²¹ Timotie awé súmǎ sébele nsǎ́n, alómme nyé melenten. Lusǎ́se, Jasene, ne Sosipataa, bǎnned bé Israel bǎ́mpǎ́ bǎ́lómme nyé melenten. ²² Me, Tetius awé ntenle' Paale enén kǎ́lag, mémpǎ́ nlómme' nyé melenten née awen mwǎnyan a Krǐsto. ²³ Gayose alómme nyé melenten. Awe ndáb dǎ́́ sédíi, ǎhed-taá mwembé rǐbomeé. Erastuse, nkoó-mǎ́né a dyad, ne Kwatuse, awed mwǎnyan bǎ́mpǎ́ bǎ́lǎ́nté nyé. *

Mekáne mé asóg

²⁵ Syǎ́nǎ́ débé Dyǒb ehúmé ǎyǎ́le nén ǎwóó ngǐne ǎwéd nyé adúbe ǎte. Nê dǎ́-ǎ́ ménlǎ́ǎ́'é nyé ǎde rǐkǎ́nlé nyé Nkalan mí Bwǎ́m tǎ́ngene Yesu Krǐstǎ. Mmê nkalan rǐdíi mbále eché Dyǒb dǎ́nkoó'é se etún, ekǎ́nlúmédte bad. ²⁶ Bon bǎ́b alúmté syǎ́nǎ́. Abǐdté mǎ́ ǎwed bǎ́b ne mekan míme bekal bǎ́dǎ́dǎ́n bǎ́ntenlé ǎ kǎ́lag e Dyǒb. ǎbelé nê ǎbel bon bad bé melon mésyǎ́l bǎ́wógne mǎ́. Nén ǎbǎ́nlédé ngǎ́ne Dyǒb dǎ́nhǎ́bpǎ́ ǎ́ ǎbǎ́nléd. Mǎ́ adé ǎ ngǐndé ne ǎ ngǐndé. ²⁷ Dyǒb dǎ́mpǎ́n dǎ́́ ǎwóó debyéé ǎsyǎ́l. Débé mǎ́ mekenag ǎyǎ́le chǎ́m éche Yesu Krǐstǎ ǎbélé, ǎ ngǐndé ne ǎ ngǐndé. Ebê nê.†

* **16:23** Donje ǎ kǎ́lag dé'só ǎbádé nchoo 24: Nê, nsimé míme awed Sǎngú Yesu Krǐstǎ rǐbê ne nyé baásyǎ́l. Ebê nê. Kǎ́lag émpǎ́é ǎbádé rǐmǎ́n nchoo ǎmbǐd e nchoo 27. † **16:27** Donje ǎ kǎ́lag ǎwóó nchoo 25-27 hén ne ǎmbǐd e nchoo 14.23; émpǎ́é éwóó mǎ́ ǎmbǐd e rǐmǎ́n nchoo mwǎmpǎ́n 14.23; donje ǎwóó mǎ́ ǎmbǐd e nchoo 15.33.

Kálag e'só echè Paalε áténlé Baá Kōrinto Ndibned n kálag

Kálag e'só eche Paalε átélé, bad bé Krīsto ábe bédé á mwembé n Kōrinto b́o ántelée ch́o. Paalε átélé enén kálag t́ngene ndutul éche bad bé mwembé békúdáá á alongé ádab, békudé-'ε ndutul t́ngene ádab adúbe. Póndé echè Paalε átélé enén kálag, dyad á Kōrinto d́o ábédé nló n dyad á mbwóg e Akaya á póndé e nkamlen e bad bé Roma. Adé dyad démbyēēn bwāmbwam áyāl e mekan nēngáne nyongé echè etómnádtáá áwed, mekan mé mbwóg nímāb bémbyēēn mó kúmbe, abel dé mekan mé mbinde déntōm áte áwed, b́b́nlé'áá-'ε myōb híin.

Mekan míme Paalε ákóo awéd áte médii nkabén ne mbinde e mekan éche édé á mwembé-te. Ahóbe káāne t́ngene nyaa echè bad b́nēnēé e'wóngé, nlém míme bad b́t́ngéné awón áttí ké dyam ábóo káa déebo'é, nyaa echè Edáádān éche Esáá ébageé bad ndε ne t́ngene mpuu. Akoó alúmed áte ch́m éche nkalan ń bwām ńhóbeé t́ngene nímén mekan.

A eped dyōm ne é'láán Paalε ahóbe t́ngene edānge. Echè eped ch́-'aá bad b́tóténé abii áttinté e enén kálag esyāál.

Nkabted n kálag

Ndibned 1.1-9

Nkabén míme ńdé a mwembé-te 1.10-4.21

Mekan mé mbinde ne alongé á t́mbé 5.1-7.40

Mb́ltéd ń Bad bé Krīsto ne bad ábe b́edúbpe Krīstā 8.1-11.1

Alongé á mwembé ne abele á Dyōb 11.2-14.40

Mpuu míme Krīstā ne ń bad bé Krīsto 15.1-58

Ndε eche b́ládte bad bé Krīsto b́ Jerusalem 16.1-4

Mekan míme ménone bad b́n ne nsógtēn 16.5-24

¹ Mε Paalε, awé Dyōb ápwédé áb́ mbapεε a nlomag awé Yesu Krīstā ngáne Yesu Krīstā apwédé mε áb́ awé mbapεε ngáne Dyōb déntíí'ε, mε ne Sostene, awe syánē mwānyān, séē śt́nlé nyé enén kálag. ² Mwembé ń bad bé Dyōb ábe bédé á dyad á Kōrinto, nyēē ńtenlé enén kálag. Dyōb ách́nlé nyé áb́ áb́ bad ábe b́sáá. Asánté-'ε nyé abé áde nyédíí ne Yesu Krīstā. Melemlem nē d́o ápwédé bad b́mpēe ábe bédé h́m-téé, ábe b́benlad d́n áde awe syánē Sāngwéé, Yesu Krīstā. Adii awab Sāngwéé, abé-'ε awe syánē. ³ Nsimé ne nsān míme ńhúú ne Dyōb, Titée awéd ne míme Sāngú Yesu Krīstā, ńb́ ne nyé.

Paalε aságnan Dyōb áyāl e mwembé n Kōrinto

⁴ Nságnan Dyōb póndé téé áyāl ech́n, áyāle nsimé míme ábágé nyé mbwined ne Yesu Krīstā. ⁵ Abé áde nyédíí mod nhóg ne Yesu Krīstā áb́lé Dyōb ábágé nyé ch́m ésyāál nyaa echè elóné mbon. Abelé nyékale nímē nkalan nyaa eche ehédnad, nyésónténé-'ε mam mésyāál bwām t́ngene nímē mekan. ⁶ Nén álúmte bán nkalan t́ngene Yesu Krīstā míme sékánlé nyé ńkóo nyé asól á nlém-té. ⁷ Né-óó, nyéetógéé ndε ké póg ábele Dyōb, ngáne nyésinéé póndé eche Sāngú Yesu Krīstā álúmédte yāl. ⁸ Sāngú Yesu Krīstā mwén-εé áb́l adúbe áwúú nyé áte káāne á asóg dé nkōnsé ábel nén á epun éche ápéé ákáad bad, bad b́ēhób́ bán dyam dé mbéb ké ahóg áde áde nyéb́lé. ⁹ Dyōb ábele' ngáne ahób́e áá móōb́l, mó apwédé-'ε nyé áb́ mod nhóg ne awe Mwān, Yesu Krīstā.

*Paale aá nkabén méebāg
átínté e bad bé Dyöb*

¹⁰ A-baányan, ncháa' nyé á ðin áde Sāngú Yesu Krīstəə nén meé, nyé moosyáál nyépe á nchemtēn áyāl e kéchéé éche nyéhóbeé ábel bon nkabén méebāg átínté echēn. Bon pen nyébē mod nhóg á mewēmtēn ne áyāl e kéchéé éche nyéhóbeé bán nyēbele'. ¹¹ A-baányan, nhóbe nén áyāle bad ábe Kloo bēlāngé me bán nyé bēn ne bēn nyēsēnle'. ¹² Chōm éche rihóbeé édií nén, átínté echēn, baahóg bēhóbe' bán "Ndii mod awē ahíde ayáge áde Paale", donge bán, "Ndii mod awē ahíde ayáge áde Apolose", ábiníí bán, "Nhíde ayáge áde Petro", bēmpēe-'ε bán "Ndii mod awē ahíde ayáge áde Krīstəə." ¹³ Nédē nyēhede ahób bán Krīstəə akābné áte-yε? Me Paale-εé bēmboméé á awog á nló mīmēn'ε? Ké'ε á ðin ádēm, me Paale, dōo bēndusēnné nyé? ¹⁴ Nságnan Dyöb nén meé menkēndusēnné nyé modmod éetóméé Krispuse bó Gayos. ¹⁵ Né-óó, nyé modmod nyéēhēlēē se nyéhób bán nyékudé edusen á ðin ádēm. ¹⁶ (Mendusén káōne abum á ndáb áde Stefanuse. Méekāmtānnē pen me ndüséné mod ampée.) ¹⁷ Krīstəə enkēnlómmé me ádusen bad. Bon pen anlóm me ákal nkalan mí bwām, menkāl-le mó ésebán mbenlad e'yale ábe é'lūmte debyéé á moonyon. Nzé mbenléd e'yale ábe é'lūmte debyéé á moonyon né nkalan tāngene kwééd eche Yesue áwédé á awog, méebáá dyamdyam.

Paale aá Krīstəə adii ngine ne debyéé á Dyöb

¹⁸ Dyam áde rihóbeé ádií nén, nkalan tāngene kwééd eche Krīstəə áwédé á awog ndii chōm éche édé eyókéł wée bad ábe békē á dü á muú. Bon ne syānē bad ábe békūd e'sooson, mímē nkalan rídii ngine e Dyöb. ¹⁹ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb áhóbeé aá, "Mēbel debyéé áde bad ábe bēwēmtan bán bēwóó debyéé ányínnēd nén déesaá dyamdyam, mélūmēd-te nén meé bad ábe bēwēmtan bán bēbíí dyam, bēebíí'ε dyamdyam."

²⁰ Né-óó, élúmté nén bán mod a debyéé eesaá dyamdyam, meléede a mbéndé a bad bé Israel eesaá dyamdyam. Bad ábe bēlānge bad mekan ne debyéé enén pónde béesaá dyamdyam. Dyöb álúmté aá debyéé dé nkōnsé ádií eyókéł ngēn.

²¹ Ngáne édií bán Dyöb ábenlédé áde debyéé ábel bon bad bé nkōnsé béebenlád ádab debyéé ábíí mó, mó Dyöb amaá atíí aá mósōōn alongé á bad ngáne bédúbpé nkalan míme sékaleé tāngene Krīstəə. Kénéε bad ábe bēebíí Dyöb bétédé nén bán póle e e'yókéł é' bad chōo sékaleé. ²² Bad bé Israel bédəə bán bényín e'chemléd é' menyáké bon bédúbē, bad bé Grikia-'ε bēhede debyéé áde áchábé ámin. ²³ Bon sé pen, sékale nén bán Krīstəə, Ane-awē-Béwógté, anwé á awog. Ne bad bé Israel, mímē nkalan rídii dyam áde bēnkēndāngé awóg ne awóg dēn, ne bad ábe bó-'ε béesē bad bé Israel, mímē nkalan rídii eyókéł ngēn. ²⁴ Bon Dyöb áchénlé donge á bad ábē ábē bad. Bó donge á bad bédíí bad bé Israel, ábiníí-'ε bad bé Grikia. Ne áben bad mímē nkalan míme sékaleé rídii Krīstəə, mó adé ngine e Dyöb, mó-'aá adé debyéé á Dyöb. ²⁵ Chōm éche ényínnad néε eyókéł é Dyöb étómé debyéé á moonyon. Eche chō-'ε ényínnad néε ewōmwōm é Dyöb, étómé ngine e moonyon.

²⁶ A-baányan, nyékamten nyaa é bad éche nyébédé á pónde eche Dyöb áchénlé nyé ábē ábē bad. Bad bé nkōnsé bēnyín nyé nguse é bad néε bad ábe bēwóó debyéé. Nyé nguse é bad nyébédé benkamlēε. Nyé nguse é bad nyēmbíd á túmbé é benkamlēε. ²⁷ Bon Dyöb ápwédé bad ábe bad bé nkōnsé bēntēdtē néε e'yókéł é' bad. Abelé nē ákwáged bad ábe bēchágé yāl á nkōnsé-te nén bán bēwóó debyéé. Dyöb dēmpwēd-te bad ábe nkōnsé ményínnē néε bad ábe béesē etógnēn. Ambel nē ákwáged benkamlēε. ²⁸ Dyöb dēmpwēd

bad ábe bad bé nkõjsé bényinnē bán bédé nkõjtéd, ápwēd ábe bényinnē bán béesaá dyamdyam, bad ábe bényinnē bán béesaá dyam dé abelen. Dyõb dêmbel nê álúmed nén aá mam míme bad bé nkõjsé bényínεé bán médé etógnén, méesaá chõmchõm. ²⁹ Ambël nê ábel bon modmod eékũmē' ekáá á tâl á'sõ é' Dyõb. ³⁰ Chõm éche ábénlé nyé chõw ekáá bon nyébé mod nhóg ne Yesu Krístæ. Mekan míme Yesu Krístæ ámbenlé, ne syánē, debíi bán ádíi debyéé á Dyõb. Nédē, Yesu Krístæ mós abelé bon syánē débélé mekan míme métãngéné, debé bad ábe bésáá, mós'áá akõdté syánē á mbéb-te. ³¹ Né-õ, éténlédé á kálag e Dyõb nén bán "Kénzée awé akume ekáá á tâl, akume' ekáá á tâl dásõ áyãle dyam áde Sãngwéeé ábénlé mós."

2

Paale abēnlédé ngine e Dyõb ákal nkalan tãngene kwééd eche Yesu

¹ A-baányan, áde nípédé áwēn ákale nyé nkalan míme ríhóbe mam tãngene Dyõb,* meébenlád-taá e'yale é'mbáá ké'ε debyéé ámbáá. ² Membel nén áyãle áde mbédé átíntē echēn memmãd á nlém-tê nén mεé méebenlé dyam démpēe éetóméé ákal nkalan tãngene Yesu Krístæ ne kwééd echē áwédé á awõg. ³ Áde mbédé ne nyé menkēnkwognédté mmēn ábel nsón, mbwõg mbédé mε áte, nlém ríhūnē-ε mε á abum. ⁴ Áde n'yágté'áá nyé, ríkanlé-ε nyé, póle echē rílangé'áá nyé eebédeé póle echē etéde bad nlém á abum echē edé debyéé ámbáá áte. Meékanle'áá-ε nyé ne debyéé ámbáá ábel nén nyédúbe chõm éche rílangéé nyé. Bon pen áde ríkanlé'áá nyé nkalan rí Dyõb, mekan míme ríhóbé'áá mélúmté'áá bán ngine e Edãdãdã é Dyõb edé áwēd-te. ⁵ Meéhede'áá mεé nyédúbe nkalan rí Dyõb áyãle mod ábénlédé debyéé ámbáá ákale nyé mós. Bon nhedáá mεé nyédúbe míme nkalan ngáne Dyõb dēn ábénlédé eche ngine ábel nyédúbe.

Debyéé áde áhúú ne Dyõb

⁶ Kénê-ε ámpē, nzé sêdé ne bad ábe bémáá awúu áte á adúbe-tê, sêbelé sêbenlád debyéé nzé sêkanle bós póle. Adé debyéé pen déebãgkē debyéé áde mod a nkõjsé ábenlãdté. Déesaá'áá debyéé áde ké benkamlεε bé nkõjsé bé' chii bébenlãdté. Abé benkamlεε bédíi bad ábe mímab nkamlen mébēē á esõj é pondé. ⁷ Debyéé áde sêbenlãdté ádíi debyéé áde Dyõb ábágé sé. Sêkale ntíi rí kun míme Dyõb ábénlédé áde debyéé abel. Ngen e'só Dyõb dénkēnlúmédte modmod mímén ntíi áte. Mmén ntíi míme Dyõb átíídé ahóbé áá syánē ámpē dēbē áse e éche ehúmé á pónde echē ehúé'. Dyõb déntíi áá mósõbelé syánē nê se áde éehãgēē nkõjsé. ⁸ Nkamlεε a nkõjsé ké nhóg enkēnsõjténné ádén debyéé á Dyõb. Áyãle nzé bénsõjtēn chõm éche Dyõb ábéláá, né bēnkēnwúú'ε Sãngwéeé a edúbé abome áde bēmboméé mós á awõg. ⁹ Bon kénê-ε ámpē, éténlédé á kálag e Dyõb nén bán, "Mam míme Dyõb ábõjséné ábele ábē bad ábe bédáá mós, médíi mam míme modmod éēnyínēē mbéd, míme modmod éēwõgēē mbéd, míme modmod éékãmtēnēē'áá áwe nlém-tê mbéd."

¹⁰ Mmén mekan mós Dyõb álúmté syánē. Echē edãdãdã chõw ánlõmmē álúmed syánē mímén mekan. Edãdãdã éne mekan mésyãl áte, ébíi-ε mekan mésyãl, káõne mekan mé Dyõb míme mod éehelée-se awámsén asõjtēn. ¹¹ Modmod ebyéé'ε mewēmtēn mé mod ampée. Edãdãdã éche édé mod áte chõw ébyéé' míme mewēmtēn. Melemlem nê dós modmod éebíi'ε

* 2:1 Mam tãngene Dyõb; donje á kálag dé'só áwóó: mam tãngene mekan mé e'kojnéd mé Dyõb.

mewēmten mé Dyöb, étōméé Edǎádǎŋ é Dyöb. ¹² Edǎádǎŋ éche syánē déwóó éhúú ne Dyöb. Deewóó' é edǎádǎŋ é nkõŋsé. Dyöb ábágé syánē échēn Edǎádǎŋ ábel désõŋten mam mésyā́l míme ábééné syánē míme nsimé.

¹³ Né-ǎó, séebēnládtē e'yale ábe moonyõŋ ábenladté áde debyéé áyáged bad. Boŋ sébenlad e'yale ábe Edǎádǎŋ é Dyöb élyágtéé sé áhób. Sébenlad e'yale ábe Edǎádǎŋ élanḡéé sé tãŋgene míme mekan. ¹⁴ Mod awě eewóó Edǎádǎŋ é Dyöb áte eedúbpéé mekan míme Edǎádǎŋ é Dyöb élanḡéé bad áyāle anyíne mó eyókél. Eéhēlē-é mó asõŋten áyāle Edǎádǎŋ éche Esáá chēmpen chóó éwõŋgan bad ádol mekan mé Dyöb áte bwám. ¹⁵ Mod awě awóó Edǎádǎŋ áte ádol mekan mésyā́l áte bwám. Boŋ modmod eéhēlē-se asõŋtén mewēmten míme ane mod. ¹⁶ Edé nén ngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Nzé-módé abíí mewēmten míme Sǎŋgwéé? Nzé-módé ahele se aléb-pe mó?” Boŋ syánē dewóó mewēmten míme Krístǎa.

3

Paale aá bembaledé bé Dyöb bóó bó moosyá́l bédii

¹ A-baányan bé Krísto, meéhele'aá sé nláá nyé mekan ngáne rílanḡéé bad ábe adúbe ádáb áwúú áte áyāl e mekan mé Dyöb. Boŋ nlanḡé'áá nyé mam ngáne rílanḡéé bad ábe béwóó mewēmten mé moonyõŋ a ekob. Nyébédé néé nkáál, mentéd nyé néé bad ábe bēmbóótéd ábé mod nhóg ne Krístǎa. ² Abíí dóó nkáál mímwáá' é, eedyáḡké ndyééd eché elélé. Né-'aá me-é mēmbóótdé nyé mam míme méelēle áte tãŋgene nkalan rí Dyöb ayáged. Menkēnyáḡédté nyé mam míme méwúú áte, áyāle ene pónde nyēnkēnkwoḡké ákob mó. Ké bóob-pe nyéekwõḡēē ákob mó. ³ Ayāle nyédii nyéhíde' mekan mé ekob é yāl, nyēwánléné nhóg ne aníní kónjí, nyé bēn ne bēn nyéswanḡán-ne. Bóob áde nyédii nyébeleé mímén mekan éélūmtēē bán nyédii nyéhíde échēn esíí é mekan mé ekob é yāl-é? A mbále, nyébeleé néé bad ábe béwóó dásõ nsõŋten mí moonyõŋ. ⁴ Chõm éche ékás boŋ ríhõbē nén édii nén, átíntē echēn bad behóg béhóbe bán, “Ndíi mod awě ahíde ayáge áde Paale,” ábiníí-é bán, “Ndíi mod awě ahíde ayáge áde Apolose.” Enén ndín e mbeltéd elūmte' bán nyēwóó dásõ nsõŋten mí moonyõŋ.

⁵ Bóob-póó, nzéé Apolose adíí? Nzéé me, Paale-é rídíí? Bembaledé bé Dyöb ngēn bóó sédíí. Séwõŋgéné nyé ádúbe Krístǎa. Sé mod téé abele nsón míme Sǎŋgwéé ábágé mó aá ábel. ⁶ Ndíi mod awě awéné mbál-e-bũ, Apolose-é mó adé mod awě asyõḡé'áá ene mbál mendíb áyāl, boŋ Dyöb dóó dēmbēl boŋ mbál ríkwoge' saké sé. ⁷ Né-ǎó, mod awě awéné ne mod awě asyõḡé mendíb bó modmod béesaá etõgnén. Mod awě adé etõgnén adíí Dyöb. Mó abele boŋ mbál ríkwoge'. ⁸ Mod awě awéné ne mod awě asyõḡé mendíb bébeleé nsón nhóg, Dyöb désábē-é bó mod téé nchoo ne nsón míme ábélé. ⁹ Bembaledé bé Dyöb ábe bébele nsón nhóg bóó sédíí. Nyé bad ábe nyédúbpé-é nyédii nēŋgáne nzag eché Dyöb áwóó. Nhele ríhãḡtén-ne nyēmpē ábé nēŋgáne ndáb eché Dyöb álóó' é.

¹⁰ Mbēnlédé nsimé míme Dyöb ábágé me ábel nsón nēŋgáne nlóó-ndáb awě awóó debyéé álõŋ ndáb. Mensáá nsón rí Dyöb átíntē echēn, bembaledé bēmpēe békéené nsón míme rísáádé á'sõ. Boŋ kenzéé awě álóó' atãŋgéné atéd pónde ngáne álóó' é ámín e nsón míme bémáá asáa. ¹¹ Ayāle modmod eéhēlē-se ábel nsáaned mémpēe éetóméé míme mímáá ábel. Mmē nsáaned rídii ayáge áde rí'yágté nyé tãŋgene Yesu Krístǎa nén méé, Dyöb ásoo' áded alõḡé mbwiined ne Yesu Krístǎa. ¹² Donḡe dé bembaledé bébenlad bwēm nēŋgáne ḡól, sílva ne meláá mé etõgnén ákéen míme nsón á'sõ. Bembaledé

bémpēe-’ε bébenlad bwēm bé nsón bémpēe ábe é’bídé áyāl e mel, ne ábe é’dé byaá, ákεεν nsón á’sō míme básáádé. ¹³ Póndé ěpě echē moosyā́l ányĩnnē nyaa e nsón echē mod téé ápédé abel. Ayāle á epun éche Yesuε ápεé ábídéd mam mésyā́l áwed. Ebē nēngáne mod awě ahédé bwēm á dù, bonj muú míbēl anyín éche éhεle-se éhyáŋ ne eche éehéle-se éhyáŋ. ¹⁴ Nzé nsón míme mbaledε ábélé ámĩn e nsón míme bémáá asáa méehyáa, né ákud nsábe. ¹⁵ Bonj nzé nsón míme mbaledε ábélé ámĩn e nsón míme bémáá asáa níhyáa, ane mbaledε éekudté chómchóm, bonj kénê, mwēn ádíi abé mod nhóg ne Krístəə. Bonj pən ábē nēngáne mod awě abídné mehélé á ndáb-te echē ehýáa. Adíi abé á alongé bonj chóm ésyā́l éche áwóó émad ahyáŋ.

¹⁶ Ndúbpé mεé nyébíi bán nyédii abón áde Dyöb ádyεε’é áte. Edəádəŋ é Dyöb édé átínté echēn. ¹⁷ Kénzée awě abé bte abón á Dyöb, Dyöb débēbéd ane mod, áyāle nén wεε Dyöb ádyεε’é ádíi hóm áde ádé ngəŋgú. Nyébēn-naá nyédé ádé hóm áde ádé ngəŋgú.

¹⁸ Modmod eédögē yāl. Kénzée awě awémténé átínté echēn áá mówōō debyée á nköŋsé-te wén, átímed yāl eyókél é mod ábel bonj ákoŋ debyée awóŋ. ¹⁹ Nlānge nyé nén áyāle, dyam áde bad bé nköŋsé bényíneé bán áde debyée dōō Dyöb ányíneé nēe eyókél é akan. Debíi bán nén ádé mbále áyāle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Bad béwēmtan bán béwóó debyée bonj Dyöb ábenlad ádab debyée dēn ákób ádab akwáb.” ²⁰ Eténlédé ámpē nén bán, “Sāŋgwée abíi áá bad ábe béwēmtan bán béwóó debyée ádab debyée déesaá dyamdyam.” ²¹ Né-óó, modmod eékūmnē baányoŋ ekáá á tâl, áyāle nyēē Dyöb ábágé bwēm é’syā́l. ²² Dyöb álómé mε, Apolose ne Petro áwōŋgen nyé. Bwēm é’syā́l ábe Dyöb áhágé á nköŋsé, abagé nyé bó ábenled. Ké nyébé á alongé ké’ε nyēwé, Dyöb ábélé nē á mbonj nímēn. Mekan-ne míme mébenlad ne nyé bōōb ne míme mébenléd ne nyé á póndé eche ehúε’ á’sō, médii á mbonj nímēn. Abén bad básyā́l ne abén bwēm é’syā́l Dyöb ábágé nyé bó. ²³ Nyédii bad ábe Krístəə, Krístəə mó-’ε abé ane awě Dyöb áwóó.

4

Paale áá Dyöb ápwédé bó ábele Krístəə

¹ Nyétéd sé nēngáne bad ábe bébenle Krístəə, ábe Dyöb ábélé áá bēlānge bad mekan mé e’koŋnéd. ² Chóm éche éhədnad bán échē ndín é bembaledε bébel édíi ábel nsón bwām míme echab sán ábágé bó áá bébel. ³ Bonj mε meewóó’ε póndé ábel ne kéchéé éche nyé ké’ε mod ampée áwóó áhób tāŋgene nsón míme Dyöb ábágé mε áá míbel. Ké mmēn meehóbée tāŋgene nsón míme míbeléé, ké míbóó ké’ε mééboó’ε. ⁴ Meenyíneé awusé ké ahóg áyāl e nsón míme míbeléé bonj nē déélūmtēē nén bán chóm ésyā́l éche míbeléé étāŋgéné. Sāŋgwée mwēmpən mó abíi nsón míme míbeléé, ké nítāŋgéné ké’ε méētāŋgenεé. ⁵ Né-óó, nyéehóbé bán mod abelé nsón mí bwām ké’ε abelé nsón mé mbéb áde póndé éépēdēē ábel nē. Ene póndé ěpě áde Sāŋgú Yesu Krístəə ápεé. Ade ápεé, ábídéd bwēm ábe é’bédé á ehíntén-tē á e’nyínen bé ekíde abídné-te bad mewēmtən áwed míme modmod énkēmbíi’ε. Ene póndé dō-’áá Dyöb dékēnné mod téé ngáne ápédé nsón abel.

⁶ A-baányoŋ bé Krísto, nhóbe’ nímēn mésyā́l áyāl echēm ne Apolose áwōŋgen nyé ásōŋtən. Ntéde sé bad bébe nēngáne eláŋsén ábel nyéyáge e’yale ábe béhóbée nén bán “Mod ábele dásō mekan míme méténlédé.” Modmod ekumné mod nhóg ekáá á tâl se ányíneé aníníi nkóŋtéd. ⁷ Dyöb áhágé mod nhóg etógnén tómaa aníníi-yε? Cheé mod ádíi éche Dyöb déebeléé bonj abé? Cheé-ō mod ákuménne ekáá á tâl, áde édíi bán kéchéé éche mod ádíi Dyöb dōó ábélé mó?

⁸ Bɔɔb nɛn nyɛlɔmte byánán nyɛwóó chɔm ɛsyāal ɛche nyétógnéné. Nyɛlɔmte byánán nyɛsudé nhɔn. Nyɛtɛdté sé bembaledɛ, nyɛ bɛn nyɛwɛmtan bán nyɛdíi kɛn. Mendɔn nɛn mɛé nyɛkɔn kɛn abɛ ábɛl boŋ sɛmpɛ sékamlan ne nyɛ. ⁹ Nwɛmtan nɛn mɛé Dyɔb ábɛlé aá sé bembapɛɛ bé nlomag sɛbɛ nɛngáne bad ábɛ béesɛ etógnɛn átíntɛ e bad. Sɛdíi nɛngáne bad ábɛ bétómtɛ mbakú bán bɛwɛ. Nhóbe nɛn áyāle bad bɛsyāal bɛnɔne sé ányín chɔm ɛche ɛbɛnlad ne sé. Saá-kaá bad bɛnpɛn boŋ káá ne ángɛl ɛnɔne sé. ¹⁰ Bad bényíne sé nɛɛ e'yókél é' bad áyāle sɛbɛnlɛé Krístə. Boŋ nyɛpɛn nyɛwɛmtan bán nyɛwóó debyɛé áyāle nyɛdíi nhóg ne Krístə. Bad bɛwɛmtan bán sɛewóó'ɛ ngíne ábɛl dyaɛdyaɛ boŋ nyɛwɛmtan bán nyɛwóó ngíne echɛ ehúú ne Dyɔb. Bad bɛɛbagɛé sé edúbɛ boŋ bɛbage nyɛ edúbɛ. ¹¹ Káá ne ne bɔɔb, sɛewóó'ɛ chɔm ɛche sɛdyágkɛ ne ɛche sɛmwágkɛ. Sɛewóó'ɛ mbótɛ ɛche ɛkwógɛ sé ahé. Sɛyǎgkɛ mbɛte akud á mekáá mé bad. Sɛewóó'ɛ wɛɛ sɛdyɛɛ'ɛ. ¹² Sɛbɛle ntú ní ngíne ábɛl boŋ sɛkud chɔm ɛche sɛwɔnganné ɛched yǎl. Nzé bad bɛsyáá' sé sɛlɔnge bó bán mekan mébɛɛn bó bwám. Nzé bad bɛbɛle sɛkude metake, sɛwɛsan. ¹³ Nzé bad bɛhóbe sé mekan mé mbɛb áyāl, sɛhóbe bó mekan mé bwám áyāl. Ké bɔɔb bad bɛdíi bényíne sé mbinde áwab díd-te. Sɛesaá dyaɛ dé abɛlɛn áwáb.

¹⁴ Ntele nɛn saké áwóged nyɛ e'sɔn boŋ ntenle nyɛ álɛb nyɛ tɔngɛne mekan míme nyétɔngɛné abii. Áyāle nyɛdíi nɛngáne ábɛm bán ábɛ nídáá. ¹⁵ Kɛnɛɛ ɛdíi bán nyɛwóó bemelɛede bé Krísto híin, mod nhóg mwɛmpɛn mó adɛ nɛngáne sáá awɛn. Apɛɛn áde nípiínɛdé nyɛ nkalan ní bwám ábɛlé ndii nɛngáne sáá awɛn a Krístə. ¹⁶ Né-ɔɔ, ncháa nyɛ nɛn mɛé nyɛbɛle mekan míme mémpɛ níbɛlɛé. ¹⁷ Nɛn dɔɔ ákás boŋ nílɔmɛ Timotie áwɛn. Adii nɛngáne awɛm mwán á dín á Sɔngú. Ndáá mó, ayǎgkɛ-'ɛ mekan abɛl ngáne ɛhɛdnadtɛ. Nzé apɛdɛ ákamtɛn nyɛ nyaa e alɔngɛ eche níwóó nɛngáne mod a Krísto. Ene nyaa e alɔngɛ edɛ nchoo ne chɔm ɛche ní'yágtɛɛ mwembé ké níhɛé míme níkagkɛ áte áyáged. ¹⁸ Nyɛ donge á bad nyɛdé kúmbe, nyɛwɛmtan bán méepaá áwɛn. ¹⁹ Boŋ nzé Sɔngwɛé akwɛntɛné, nkwogé apɛ áwɛn. Ene pónde-'aá méhɛdtɛ áte ábii chɔm ɛche ábɛ bad ábɛ bɛdé kúmbe békoo'ɛ abɛl. Mébɛí ké békɔntɛ ngíne awɔn echɛ ehúú ne Dyɔb ké'ɛ nsal ngɛn móɔ bɛbɛlɛé áte. ²⁰ Nkamɛn ní Dyɔb méesaá chɔm ɛche ɛdé á nhóbtɛd, boŋ nídíi ngíne echɛ elɔmte' á mbɛltɛd. ²¹ Ahéé abɔɔnɛdé nyɛ, nyɛdɔá bán nzé mpedé áwɛn níkógsan nyɛ áyāl e kúmbe eche nyɛdíi ké'ɛ nyɛdɔá bán nzé mpedé nílúmed nyɛ nlém mé edɔnge, níchedne nyɛ yǎl?

5

Paale ahóbe tɔngɛne akáb dé mesón á mwembé ní Kōrinto

¹ Nwógɛ nɛn bán mod nhóg átíntɛ echɛn akábe asón, nyaa e asón echɛ ké bad ábɛ bɛɛbii Dyɔb bɛhɛlɛé se békáb. Chɔm ɛche níhóbeɛ ɛdíi nɛn mɛé, mod nhóg átíntɛ echɛn akábe asón ne sáá mwaád. ² Chán-nɔ nyɛhɛle nyɛbé kúmbe áde ɛdíi bán ane mod míme mbɛb nítɔngɛné nyɛ dásɔ ndutul awóged. Mó awɛ abɛle enɛn ndín e dyaɛ, nyɛtɔngɛné nɛɛ nyɛnánɛ mó átíntɛ echɛn. ³ Nhóbe mɛé nyɛbɛl nɛ áyāle kɛnɛɛ méesaá ne nyɛ, nkamtan nyɛ pónde tɛé. Nhóbe byánán ndɛ ne nyɛ nɛn mɛé mmaá mbakú atómed, ⁴ ne kunze eche Sɔngú Yesu Krístə ábágɛ mɛ, nhóbe nɛn mɛé nyɛkógsɛn ane mod awɛ abɛlé míme mbɛb. Nzé nyɛlɔdnɛ, ɛbɛ byánán ndɛ ne nyɛ, awɛd Sɔngú Yesu Krístə ábɛ nyɛ ngíne ábɛl kéchéé ɛche nyɛwɛmtɛné abɛl. ⁵ Nhɛde mɛé nyɛbɛ ane mod á mekáá míme Satanɛ ábɛl boŋ Satanɛ ábɛbed ɛchɛ ekob é yǎl. Kɛnɛɛ ɛdíi bán

Satanε äbēbēd échē ekob é yäl, Yesuε äsōη échē edäädəη á epun éche ápéé ákáad.

⁶ Nyéetāηγεεé kúmbe abé. Nyébii nén bán mbumé ní ngun rísonle' nze béhédé mwă esulten áwēd-te, melemlem nê dáo ane mod awě abelé mímé mbéb áhēle ábel bad bémpēe bēbel mbéb. ⁷ Nyéhūd esulten é nchun ésyāäl, ábel boη nyébē nēηgáne mbumé mékōälē míme méēwóo esulten, né-'aá nyékóó abé. Nyédé nén áyāle Krístə anwé á nló rímēd. Mó ambé nēe Mwān-a-Ndyəη mí mbód awě bēmbēé nēe mende mé ngande e Nnyíme-ámín, áyāl e mbéb mí bad. ⁸ Né-óó, nyéwōg menyīηge ne ene ngande, esulten é nchun éēbāg ámpē. Abé ádēd ábē pōndé ésyāäl nēηgáne abé á bad bé Dyōb, deébēlē e'bébtéd é' mekan, deebébé-'ε nlém á abum. Boη pen déwōη abé dékōälē, déhíde Krístə ne nlém nhóg, dékale-'ε mbále.

⁹ Kálag echē mēntelēé nyé menláá nyé mēé nyéēhoηné' bad ábe békábe mesón. ¹⁰ Saké bad ábe béedúbpe Dyōb bóo ríhóbaá, kénēe édíí bán bó donje á bad békábe mesón, bédé ngoód, bédé bechíib, donje ábenlé-'ε myōb mé metóm. Weéhēlēē-se ebāη échén ndín é bad á yäl káāη né ehídté á nkōηsé. ¹¹ Boη bad ábe mēntelēé nyé mēé nyéēhōηnē bédíi bad ábe béchágé yäl bán bédíi bad bé Krísto boη békābē mesón, bēbé ngoód, bēbagé myōb mé metóm edúbé, béhōbē bad mekan mé mbéb á yäl, bémwāg míim bwāmbwam mékōbē bó, bēbé-'ε bad ábe béchíbe'. Nyéedyág ké ndyéed ne échén ndín é bad. ¹² Meewóo'ε kunze ké póg áhób mēé békógsen bad ábe béesē bad bé Dyōb. Bad ábe bédé á mwembé-te bóo nyétāηgéné akógsen. ¹³ Dyōb dáo dékāād bad ábe béesē á mwembé-te. Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán, "Nyéhūd mod awě abele mbéb átínté echēn."

6

Mod eesōmné mwānyāη wēe bad ábe béedúbpe Krístə

¹ Nzé nyé mod ké ahéé awánléné mwānyāη a Krísto dyam, éēkāg wēe mod awě eedúbpe Krístə aá ákáad bó. Boη pen áke wēe bad bé Dyōb ábel bétimed bó áse. ² Nyébii nén bán bad bé Dyōb bóo békāād bad bé nkōηsé. Né-óó, ngáne édíí bán nyéēkāād bad bé nkōηsé, nyétāηgéné nēe nyékáadtéé mpíntéd mé mekan. ³ Nyébíi bán syánē-εé dékāād ángel. Nēe édíí-'aá nē, chán-nō déehelēé baá mam ábe bétoge mbóó átínté echēn mbwε-téé amad? ⁴ Né-óó, nze échē ndín é mam épédé átínté echēn, nyéētīm chó nēe atéd, nyékēēn wēe bad ábe mwembé méētēdēē nēe dyam bán bóobó bémade nyé chó-yε? ⁵ E'sōn ne nyé. Nédē modmod eesaá átínté echēn awě awóó debyéé ákóm nsaη átínté e mod bó mwānyāη ábe bēwánléné-yε? ⁶ Boη mod atime mwānyāη akεen á kóte, bad ábe béedúbpe Dyōb békáadte-'ε búmō.

⁷ Asōmen áde nyésōmnēé nhóg ne aníníí á kóte álúmte bán nyékwédé ne akwε dēn. Edé mboη mwānyōη ápanen wε tómaa wε ákεen mó á kóte. ⁸ Boη nyétíme nyēpanne, nyédoge-'ε nhóg ne aníníí, nyébele nē káāηne wēe baányōη bé Krísto. ⁹ Nyébii nén bán bad ábe bébele e'bébtéd é' mekan béebáá á nkamlen ní Dyōb. Modmod eédōgē nyé. Bad ábe békábe mesón, bad ábe bēbenle myōb mé metóm, bad ábe békábe mesón á ndáb e e'wōngé, baachóm ábe bēnaηnad baáb baachóm bémpēe, ábēn bad bésyāäl bó modmod béebáá á nkamlen ní Dyōb. ¹⁰ Bad ábe béchíbe', bad ábe bédé ngoód, bad ábe bēbágé yäl á amwé á míim, bad ábe béhóbe bad mekan mé mbéb á yäl ne bad ábe bédumne bad bwēm bó modmod béebáá á nkamlen ní Dyōb. ¹¹ Nyé donje á bad nyébeláá échén ndín é mekan. Boη á dīn áde Sáηgú Yesu Krístə ne á Edäädəη éche ádēd Dyōb, béhúdé nyé mímén mbéb á yäl, nyédé bad ábe bésáá, Dyōb ábánné nyé nēe bad ábe bésáá, nyékōbnédé-'ε á'sō é' Dyōb.

Nyébenlad échen yäl ábe Dyöb edúbé

¹² Nyé mod nhóg ahele ahób aá, “Nwóó kunze ábel kéchéé éche ndáá abel.” Nê adé mbále. Bon pen saké chöm ésyāal éche mod ábeléé éwōngan. Mod ahele ahób aá “Nwóó kunze ábel kéchéé éche ndáá abel.” Bon chöm ké éhéé éetāngeneé nēe étedéé me ntān. ¹³ Mod ampée ahele ahób aá “Bébélé ndyééd áyāle abum, bébēl-le abum áyāle ndyééd.” Nê adé mbále. Bon Dyöb débēl ábē bwēm bēpě á asóg. Dyöb déebeléé alongé á moonyon aá bébenle mbinde é mekan bon abelé dó aá bébenle Sāngwéé, Sāngwéé mó-’aá atagne yäl e moonyon. ¹⁴ Dyöb dēmpuúd Sāngwéé, nē dó-’aá ábenlédté eche ngine āpuud syānē. ¹⁵ Nyéebii’ é nēn bán échen yäl chōó édé pág éche ébélé yäl eche Yesue-yē? Né-ōó, nhele ntéd pág é yäl éche Krīstəə bon nke rlatén ne yäl e akwalē-yē? Eetāngeneé abé nē mbéd! ¹⁶ Ké’ é nyéebii’ é bán mod awě atédé eche yäl bon álatén yäl e akwalē abelé búmō bétimé yäl póg-ε? Eténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Échē yäl ébe étim yäl póg.” ¹⁷ Bon mod awě mó-’ε adé nhóg ne Sāngwéé abele átim mod nhóg ne mó á edāədān. ¹⁸ Nyéewóó’ é dyam dé abel ne mbinde é mekan. Mbéb ké rihéé mémpēe míme mod ábeléé méenōnéé eche yäl. Mod awě akábé asón abelé mbéb tāngene eche yäl. ¹⁹ Nyéebii’ é bán échen yäl édii abón áde Edāədān éche Esáá édyē’ é áte-yē? Dyöb dóó ábágé nyé échen yäl. Saké nyé nyéwóó chōó, Dyöb dóó áwóó nyé. ²⁰ Dyöb ácháné nyé ne nkun míme ríhábé ámīn. Né-ōó, nyébenled échen yäl ábe Dyöb edúbé.

7*Paale alébe bad tāngene e’wōngé*

¹ Bōōb-pōó, mēlāā nyé tāngene mekan míme nyétélé á kálag echē nyéténlé me. Ebóó bán mod eewóó’ mmwaád.* ² Bon ngáne édii bán akáb dé mesón ábúú áte bwāmbwam, ébóó bán mwēnchóm téé áwōn awě mmwaád, mmwaád téé-’ε awōn awe nchóm. ³ Mwēnchóm téé atāngéné abelé’ mekan míme mwēnchóm atāngéné mwaád abele, mmwaád téé-’ε atāngéné abelé mekan míme mmwaád atāngéné nchóm abele. ⁴ Mmwaád mwēn eékamlánne eche yäl, nchóm mó akamlan mó, melemlen nē dóó mwēnchóm eékamlánne eche yäl, mwaád mó akamlan mó. ⁵ Nyé ábe nyéwōngé, mod ké nhóg eebājné waáb e’non é’sē, éetóméé né nyé bēn nyēchēmténé bán nyébel nē á esón é pōndé, ábel bon nyéwōn pōndé e bwām ákáne. Bon pen ámbid e nē nyétāngéné abé ampē ngáne nyénsēbēē abé, ábel bon Satane eépiinád nyé mekagsen ákáb asón. ⁶ Meehóbéé nēn méé nnyágte nyé ábel nē, bon nhóbe méé nē dóó ébóó bán nyébel. ⁷ Mendān pen méé bad bésyāal bébē áde béewōnneé nēe me. Bon mod téé awóó nde eche Dyöb ábágé mó. Abelé donge á bad aá béwōn mewēmtēn áwōn mmwaád ké’ ε nchóm, ábēl-le ábínii aá béewōó’.

⁸ Bōōb-pōó nlānge nyé bad ábe béewōó bebaád ké’ ε bechóm ne ábe bédé bekúd méé, ébóó bán nyéewóó bebaád ké’ ε bechóm ngáne me-’ε méewóó’ é. ⁹ Bon pen, nzé nyéehel yäl akób, mod-téé awōn mmwaád ké’ ε nchóm. Nhóbe nēn áyāle édé mbon mod áwōn mmwaád ké’ ε mmwaád áwōn nchóm, tómaa áwōn esii é ngine áte wēé né móōnwōn áde wéewóó’ é.

¹⁰ Bōōb-pōó, ne bad ábe béwóó bebaád ké’ ε bechóm, saké me nhóbe’ pen, Sāngú Yesue mó ahóbe’. Ahóbe nēn aá mmwaád eetāngeneé nchóm atēde. ¹¹ Bon nzé édé bán atēdté nchóm, atāngéné adyēe ésebán awóó’ nchóm ampée, ké’ ε bó nchóm bétim ásē. Mwēnchóm-me eetāngeneé nēe ánáné mwaád á e’wōngé.

* **7:1** Eewóó’ mmwaád, donge á kálag áwóó: eénañnāád mmwaád.

¹² Βοῶb-πῶό, ne nyé bad ábe nyēlyagé ásē, με-εέ nhóbe' saké Sǎngú Yesue. Nhóbe nén meé, mod awě adúbpé awě awóó mmwaád awě eedúbpe bon ákwentén aá búmō bédyεε, ane mod eénānē' ene ndín e mmwaád á e'wóngé. ¹³ Nzé mmwaád, awě mō-'ε adúbpé awóó mod awě eedúbpe awě akwenténé mō awón, ane mmwaád eetǎngεε ane mod atεde. ¹⁴ Nhóbe nē áyāle nzé mod awě eedúbpe awóó mmwaád awě adúbpé, ákobnéd á'sō é' Dyöb, abé áde ádí mod nhóg ne mmwaád awě adúbpé. Melemlem, nzé mmwaád awě eedúbpe awóó mod awě adúbpé, ane mmwaád ákobnéd á'sō é' Dyöb abé áde ádí nhóg ne mod awě adúbpé. Nzé énkembé nē, né bǎn ábe ábén bad béchyáa' é béekobnádté á'sō é' Dyöb. Bon édé nén bán békobnad á'sō é' Dyöb. ¹⁵ Bon pen nzé mod awě adúbpé awóó mod awě eedúbpe, bon awě eedúbpe ahóbe aá e'wóngé é'maa nyétēdē, é'maa. Nzé nē ábénlédé, mod awě adúbpé awóó kunze ádyεε nē ésebán bényágte mō ádyεε á ndáb e e'wóngé. Dyöb áhede aá syánē débê nsaη ne nhóg ne aníní. ¹⁶ Wε, mmwaád awě adúbpé Yesue, kapóg ehεle ésōη alongé áde awonη nchóm awě eedúbpe. Melemlem ne wε mwεnchóm awě edúbpé, kapóg ehεle ésōη alongé áde awonη mmwaád awě eedúbpe.

Paale aá bad bebê ngáne Dyöb dêmpwεdté bó

¹⁷ Bon pen Sǎngú Yesue amaá atii ngáne alongé áde syánē mod té átǎngéné abé. Né-óó, syánē mod téé ábê nyaa eché ámbēē áde Dyöb dêmpwεdté syánē aá débê ábē bad. Adén dyam dōó rǎlǎngéé mwembé té. ¹⁸ Nzé edé mod awě bēmmadté ayag bon ámbíd e pónde Dyöb ápwēd wε, weétimē e'chemléd ahúd ábe é'lúmte nén bán bēn'yǎg wε. Melemlem, nzé edé mod awě bēnkēn'yagké bon Dyöb ápwēd wε, weémwāg-sε báyāg wε. ¹⁹ Ké báyagé mod ké'ε béeyagéé mō, nē déesaá etógnén. Chöm éche édé etógnén édii áhíd mbéndé é Dyöb. ²⁰ Mod téé ábê nyaa eché ámbēē áde Dyöb dêmpwεdté mō. ²¹ Nzé wembé ntǎη á pónde eché Dyöb dêmpwεdté wε, nén déetagté wε. Bon nzé echon sǎη ahóbe aá wéebáá ntǎη ámpē, ékōb áned. ²² Mod awě ámbé ntǎη Dyöb ádéhób aá mópwεde mō adii néε kunze áyāle Sǎngú Yesue ahúde mō á mehaη. Melemlem ne mod awě énkembé ntǎη Dyöb ádéhób aá mópwεde mō. Apwēd áde Dyöb ápwédé mō ábélé adii ntǎη awě Krístə. ²³ Dyöb ácháné nyé ne nkun níme ríchábé ámín. Né-óó, nyéewóglán bad ábe bélǎnge nyé mekan níme nyétǎngéné abel. ²⁴ A-baányan, nhede meé mod téé áwōη alongé áde ánwōngē áde Dyöb ápwédé mō.

*Paale ahóbe tǎngene bekúd
ne bad ábe béewóo bebaád ké'ε bechóm*

²⁵ Βοῶb-πῶό, tǎngene bad ábe béewóo bebaád ké'ε bechóm, Sǎngú Yesue eelǎngéé me chöm éche rítǎngéné nyé aláa tǎngene ádén atón. Bon ké nē, awóηgen áde Sǎngwéé áwóngéné me ábē mod awě bad bésúme nlém áyāl, mēlāā nyé dyam áde míbii meé átǎngéné. ²⁶ Nnyíné nén meé ngáne ndutul édii enén pónde, ébóó bán mod adyεε ésebán awóó' mmwaád ké'ε nchóm. ²⁷ Nzé mod amaá mmwaád awón, eétēdtē mō. Nzé mod eewóo mmwaád, eéhēdē mmwaád awě áwóó'ε. ²⁸ Bon nzé mod awóó mmwaád, eébeleé mbéb. Nzé mmwaád-te awóó nchóm eébeleé mbéb. Ké nē-'ε bad ábe béwóo bebaád ne bebaád ábe béwóo bechóm békudé metake híin á alongé ádáb. Nzom eché ekáá bon ríhǎbē nē edii, nhede meé béekudé nímén metake.

²⁹ A-baányan, chöm éche ríwémténé nyé aláa edii nén, pónde eché déwóo á nkōjsé edé esón. Né-óó, bootya βοῶb mod awě awóó mmwaád ábii nén aá mmwaád eesaá chöm éche étómténé etógnén abé áwē alongé. ³⁰ Melemlem ne bad ábe bésudne', béētédé nē néε dyam áde átómténé etógnén abé. Ábe bō-'ε bédé menyinge, béētédé nē néε dyam áde átómténé etógnén abé. Bad

ábe béchane bwēm béētédé bán bwēm ábe béchanéé bōó é'tómténé etógnén abé á alongé ádāb. ³¹ Bad ábe béhíde mekan mé nkōḡsé ámbīd, béebanné nlém á yāl e nímē mekan. Ayāle mekan mésyāāl míme débēléé á nkōḡsé-te chii, mépě á asóg. ³² Nhede méé dyamdyam déetagté nyé nlém á abum. Mod awě eewóo mmwaád, Sāḡgwéé móo ákamtanné pónde ésyāāl, ngáne ábenlé-’ε boḡ awóged Sāḡgwéé menyiḡge. ³³ Boḡ mod awě awóo mmwaád mekan mé nkōḡsé mwēn ne mwēn móo ákamtanné pónde ésyāāl. Pónde téé akamtan ngáne átāḡgéné mwaád menyiḡge awóged. ³⁴ Né-óó, akamtan mekan mébe akamtan ahóg. Mmwaád-te awě eewóo nchóm, ké’ε mwān a mwaád awě eébbí mwēnchóm, Sāḡgwéé móo ákamtanné ne ngáne ábeléé mó. Mekan mésyāāl míme ábeléé míme nlém rísyāāl nábāg áhed ábel áśāḡ á’sō é’ Dyōb. Boḡ mmwaád awě awóo nchóm mekan mé nkōḡsé mwēn ne mwēn móo ákamtanné. Pónde téé akamtan ngáne átāḡgéné nchóm menyiḡge awóged. ³⁵ Nhóbe nímén mekan mésyāāl ábel boḡ méwōḡḡen nyé. Meehóbéé méé nyētāḡgéné mó ahíd. Boḡ nhede méé nīwōḡḡen nyé áhíd chōm éche étāḡgéné ábel boḡ nyébenle Sāḡgwéé ne nlém nhóg.

³⁶ Nzé mod anyíné aá móoḡenlé yāl akób ásin káḡḡ mōwōḡ mmwaád awě áhóbé aá mówōó’, ákag á’sō áwōḡ mó ngáne nímē mewēmtan melāḡḡé mó. Né déesaá mbéb. ³⁷ Boḡ nzé mod amaá atii áwe nlém-té, áde béēnyāḡtéé mó boḡ akóbé yāl, amadé-’ε á nlém-té aá móowōḡḡé ane mmwaád awě áhóbé aá mówōḡḡ, né ábelé dyam áde áde bwām. ³⁸ Né-óó, nzé mod awóo mmwaád né ábelé dyam á bwām. Mod awě mó-’ε akóbé yāl boḡ eewóo mmwaád ábelé dyam áde ábóo bwāmbwam.

³⁹ Mmwaád awě awóo nchóm atāḡgéné abé ne nchóm á alongé áde ásyāāl. Boḡ pen nzé nchóm awédé, awóo kunze áwōḡḡ mod awě ádáo. Ane mod pen átāḡgéné abé mod awě adúbpe Sāḡgwéé. ⁴⁰ Boḡ ne me, nnyíné méé mmwaád awě nchóm awédé, ábē menyiḡge nzé adyéé nē áde éewóo-’ε nchóm ampée. Mbíí nēn méé Edáádāḡ é Dyōb chōó élyāḡte me áhób nímén mekan.

8

Paale ahóbé tāḡḡene medyé míme bébageé e’diidinge

¹ Bōob-póó, nhóbe tāḡḡene medyé míme bad bébageé e’diidinge néé mende. Edé mbále ngáne éhóbédé nēn bán “Syānē moosyāál debíí dyam.” Ene ndín e e’bii bé akan ebele mod abāḡ kúmbe. Boḡ edāḡḡe éwéde syānē áte. ² Nzé mod awēmtan aá móbbí dyam, ane mod eébbí’ε dyam ngáne átāḡgéné abíí. ³ Boḡ nzé mod adáo Dyōb, Dyōb ábelé abíí mó.

⁴ Bōob-póó, nīháb tāḡḡene adyé dé medyé míme bébageé edíidinge néé mende. Debíí nēn bán e’diidinge, nédē myōb míme bébenlé mekáá, méesaá dyamdyam. Dyōb ahóg dēmpen dōó áde. ⁵ Bad béhóbé bán myōb mémpēe míme béchāḡéé bán myōb médé á nkoḡ mí mín ké’ε á nkoḡ ríse. Edé-’ε mbále bán myōb míme bad bēn bébenlé mekáá ne besāḡgwéé bé nkōḡsé híin bédé. ⁶ Boḡ kénē debíí bán Dyōb ahóg dōó áde. Mó adé Titéé awě ahāḡé chōm ésyāāl, mó akáá-’ε boḡ debé á alongé. Sāḡgwéé nhóg mwēmpen-naá adé. Mó adé Yesu Krístā. Mbwiined ne mó dōó béchāḡé chōm ésyāāl. Mbwiined ne mó dō-’áá dédíí á nkōḡsé. ⁷ Boḡ saké moosyāál abíí nímén mekan. Donḡe á bad pen béménténé ábē e’diidinge edúbé abe nyaa eche káḡḡ ne chii nzé bédyāḡ medyé, bédíí bēwēmtan bán bébage míme myōb edúbé. Nlém méewúú’ε bó á abum, né-óó bēwēmtan bán míme medyé mébele béesāá-’ε á’sō é’ Dyōb. ⁸ Ndyééd ééhēlēē-se ébēl bad bésāḡ á’sō é’ Dyōb. Deéhēlēē-se debé bad bé mbéb nzé dedyéde chō ké’ε debé bad bé bwām áde déedyédeé chō. ⁹ Nyétéd

póndé pen ngáne nyébenladté kunze echē ebāgnédé nyé bad bé Krīsto. Nyébenlad chó nyaa eche nyéēbenlé se áben baányan bé Krīsto ábe nímab nlém méēwúú'é á abum béhún á mbéb-te. ¹⁰ Nzé mod awě nlém méēwúú'é á abum anyiné nyé ábe nyéhóbé bán nyébíí akan nyedyág medyé á abón áde nímé myōb, nyéebíí'é bán nén dētēd mó nlém á abum ádyé medyé níme bébágé ábē e'diidinge née mende-yε? ¹¹ Né-ǎǎ, wε awě echagé yāl wéé mod awě abíí akan, ehede wéé mwānyon awě Krīstəə áwédé áwe nló áwē áyāle ábōn e'bíí bé akan-ε? ¹² Nzé ebélé mbéb wéε mwānyon, né Krīstəə móǎ ebélé mbéb áyāle ebélé mwānyon a Krīsto ebébtéd, ebébté-'é mó nlém á abum. ¹³ Né-ǎǎ, nzé ndyééd eche rídyáγκē ebele mwānned a Krīsto ahúne' á mbébt-te, né méedyáá ene ndyééd ámpē mbēd, ábel bon, éēbēlē se mwānned ahún á mbéb-te.

9

Kunze e bembapεε bé nlomag ne nsón níme bétāngéné abel

¹ Mε, Paale ndíí mod awě awóó kunze nēngáne bad bémpēe ábe bédúbpé. Ndíí mbapεε a nlomag. Nnyíné Yesuε, Sāngwéé awēd. Nyéē nyédé nēngáne mbakú áyāl e nsón níme Sāngwéé ábélé mbwiined ne mε. ² Ké bad bémpēe béēnyínē mε nēngáne mbapεε a nlomag, nyépen nyékobé mε nén bán ndíí mbapεε a nlomag. Abé áde nyédíí ne Sāngwéé nyé bēn nyédé née e'chem ábe é'lúmte bán ndíí mbapεε a nlomag.

³ Mekan níme nímélé rílanḡē bad ábe béhōbe mε mam áyāl médíí nén: ⁴ Séewóó'é kunze bad ábe sé ndyééd ne mmítéd áyāl e nsón níme sébeléé-yε? ⁵ Séewóó'é kunze átéd mmwaád awě adúbpé Krīstəə áhoon sé áke meke melemlem ngáne ábíníí bembapεε bé nlomag bébeléé-yε? Saá nê dǎǎ Sāngwéé baányan ne Petro bébeléé-yε? ⁶ Sé Banabase bēnpεn-εé sētāngéné nsón abel átǎgen éched yāl-le? ⁷ Sǎnze ehéé ēbelé nsón bon mwēn átǎgné eche yāl? Nzé-módé áwōn nzag e besabé bon eedyág ké epum é sabé ehóg? Nzé-módé adé awě abōnge nyag ésebán aminε' chó mebíí ákud mílíg?

⁸ Saké á nsōnḡen mí moonyon dēmpεn ríhóbéé nímēn mam, mbéndé e Mose chómpē ehóbé melemlem. ⁹ Ehóbe nén aá, “Weetádé nyag nsəl eche esálte ngun.” Bǎǎb-pǎǎ, nén álúmte nén bán Dyōb átédé nyag etógnén-ε? ¹⁰ Saá syánē bēn-εé ákontéé ahób-ε? Syánē bēn-εé dekǎǎ bon átélé nê. Mod awě akwεle nzag abele aá móǎkūd mbote, mod awě mó-'ε asálte ngun abele nsón aá móǎkūd ngun. ¹¹ Sé bembapεε bé nlomag sēwéné mekan mé e'dǎǎdǎn átínté echēn. Edé mbéb nzé sēhēdné nyé mekan mé nkōnsé-yε? ¹² Nzé bad bémpēe béwóó kunze áhēden nyé bwēm, né sēwóó'é kunze áhēden nyé bwēm tómaa bǎ-yε?

Bon séēbenledéé enén kunze. Sékwēnténé metake mésyāāl, ábel bon nén déēkǎǎ' akal dé nkalan mí bwām níme sékaleé tǎngene Krīstəə. ¹³ Nyébíí bwām bán bad ábe bébele nsón á Ndáb-e-Dyōb, áhed dǎǎ bǎ-'ε békudé echab ndyééd. Melemlem nê dǎǎ bad ábe bébele nsón ábe mende á menyán mé mende, áhed dǎǎ bébelé békud akab dé mende. ¹⁴ Melemlem nê dǎǎ Sāngwéé áhóbé aá bad ábe békale nkalan mí bwām békud ntǎgen wéε bad ábe békaleé nímé nkalan.

¹⁵ Kénéé édíí nê, meēbenledéé enén kunze ké pǎǎ. Saá-kaá nê ákǎǎ bon rítel' enén kálag ábel bon bébenle mε nímén mésyāāl. Mēkwēntén áwé tómaa mod ábel meewóó' nzm ákum ekáá á tǎl tǎngene nímēm nsón. ¹⁶ Meewóó'é kunze ákum ekáá á tǎl áyāle nkalan mí bwām níme ríkaleé. Dyōb dēn dǎǎ áhóbé aá nímél nímén nsón. Medim ne mε nzé meékale nkalan mí bwām.

17 Nzé mm̄n-εέ mempw̄d n̄m̄n ns̄n n̄me n̄belεέ, né nsine nsábe. Boη ngáne méepw̄dεέ mó, Dyōb d̄n d̄o abágé με mó aá n̄bel. 18 Nsábe n̄hée-’ō n̄kudεέ? Nsábe n̄me n̄kudεέ n̄d̄i n̄n, nzé nkale nkalan̄ n̄ bwām meéh̄dné bad nsábe, meéb̄nlādtē kunze echē n̄t̄n̄ḡné ab̄enled akal áde n̄kalεέ nkalan̄ n̄ bwām.

19 Ndé ne mm̄n, meésaá ásē e mod. Boη mbelé yāl nt̄n̄ a bad b̄esyā̄l ábel boη bad híin b̄étim bad ábe Kr̄sto. 20 Ade n̄belεέ ns̄n ne bad bé Israel, mb̄ele mam n̄ε mod a Israel ábel boη b̄étim bad bé Kr̄sto. Kénεε éd̄i bán mm̄n meésaá ásē e mbéndé éche Mosεε, ndé byánán nh̄ide ch̄o áde n̄belεέ ns̄n át̄ntē e bad ábe b̄éh̄ide ch̄o. Mb̄ele n̄n ábel boη b̄étim̄n Kr̄st̄a. 21 Melemlem nzé mb̄ele ns̄n át̄ntē e bad ábe b̄ees̄ ásē e mbéndé é Mosε, mbelé n̄belé’ mam n̄ε bó. Mb̄ele n̄n ábel boη b̄étim̄n Kr̄st̄a. N̄n déesaá bán meeh̄id̄é mbéndé é Dyōb. Mm̄n nkoó abé ásē e mbéndé e Kr̄sto. 22 Nzé ndé ne bad ábe ádab adúbe déewúú’ é áte, mbelé mbé n̄ε bó ábel boη b̄étim̄n Kr̄st̄a. Né-’ō, n̄timé abé ngáne éboηn̄dté mod t̄é. Mb̄enlad nzii ké ehée ábel boη n̄son alongé áde bó don̄ge á bad.

23 Mb̄ele n̄m̄n m̄esyā̄l áyāle nh̄ede meé nkalan̄ n̄ bwām n̄kanlad, ábel boη n̄kud n̄nam n̄me n̄m̄e nkalan̄ n̄p̄εn̄ε. 24 Nyēb̄i bán bad híin b̄enȳagte meh̄elé boη mod nh̄og abelé atóm baáb, ákūd-te nsábe. Né-’ō, nyenȳagte ábel boη nyékud nsábe. 25 Mod ké ahée awē aboηsan ánȳaged meh̄elé abelé ásūdēd yāl. Ab̄ele n̄n ábel boη b̄ewáad mó ekóté é edúbé é mbonja. Echē ekóté éebemé, éb̄eb. Boη ns̄n n̄me sébelé, sébele mó ákud nsábe n̄me méb̄é á nḡindé ne á nḡindé. 26 N̄é ák̄á meenȳagt̄é kéchán, meelum̄é-’ε ab̄em e’chog kéchán. 27 Né-’ō, nw̄ede yāl áte, nsudte-’ε ch̄o ábel boη ébel kéchéé éche n̄h̄edεέ με ébel. Mb̄ele n̄n ábel boη meémā bad b̄emp̄e nkalan̄ n̄ bwām akale boη mm̄n meékūdē nsábe.

10

Paale aá bad b̄eēnlād myōb mé metóm

1 A-baányan̄, nd̄á meé nyékam̄ten áb̄ed betaa ábe Mosεε ályágt̄’áá áde b̄eb̄idé á Egipto. Dyōb dénlōm̄é bó mbag echē elyágt̄’áá bó. Bó moosyā̄l b̄emp̄oη á ed̄ib é nk̄w̄ te ésebán b̄éh̄o’. 2 Apon̄ áde b̄empon̄gé á ed̄ib é nk̄w̄-te ne abé áde b̄emb̄ē ásē e mbag d̄emb̄l̄ b̄enk̄d̄ edusen, b̄éh̄id̄-’ε Mosεε. 3 Bó moosyā̄l b̄endyē ndyéd̄ e ed̄á̄d̄aη eche Dyōb dénlōm̄ē bó mbwiined ne menyáké. 4 Melemlem b̄emm̄w̄-’ε mm̄ítéd mé ed̄á̄d̄aη n̄me Dyōb dénlōm̄ē bó mbwiined ne menyáké. B̄emm̄w̄ mend̄ib n̄me Dyōb d̄emb̄enl̄ boη mébid á ndim e aláá-te echē embé ne bó. Ene ndim e aláá ebéd̄ε Kr̄st̄a. * 5 Boη kén̄ Dyōb dénk̄nw̄oḡenné bó bad híin menyin̄ge. N̄é d̄enk̄aη anwúú bó, ndim n̄hentéd bó áte á ehyán̄ge.

6 B̄oob-p̄o, n̄m̄n mekan m̄esyā̄l médīi n̄n̄gáne elá̄ns̄n ás̄im syán̄e etúu áte, n̄n deewóo n̄lém ábel mb̄eb ngáne b̄eb̄el’áá. 7 Nyēēbn̄l̄ myōb mémp̄e ngáne bó don̄ge á bad b̄eb̄enl̄’áá. Eténlédé á kálag e Dyōb n̄n bán, “Ab̄e bad b̄endyē ásē, b̄edyāg bw̄em, b̄emwāg m̄im, b̄ebel-’ε mbinde é mekan.” 8 Syán̄e deekábé mes̄n ngáne bó don̄ge á bad b̄eb̄el’áá. N̄n d̄emb̄l̄ Dyōb dénk̄gs̄en bó, bó bad móom mé e’kálé mébe ne e’kálé é’láán b̄ewé epun eh̄og. 9 Syán̄e deekāgē S̄angw̄éé ngáne áb̄ed betaa b̄emb̄enl̄ boη nȳé éwúú bó. 10 Syán̄e deenyon̄nád Dyōb áte ngáne bó don̄ge á bad b̄eb̄el’áá. Dyōb dénlōm̄ ángel e kwéed ewúú bó. 11 Mm̄n mam m̄esyā̄l m̄emb̄enl̄d ábel méb̄e n̄n̄gáne elá̄ns̄n w̄ε bad b̄emp̄e, b̄ent̄l-le mó ásē ás̄im syán̄e etúu

* **10:4** Ene ndim e aláá ebéd̄ε Kr̄st̄a: Bad bé Israel b̄emb̄i bán ndim e aláá embé ne bó ngáne b̄ekágé’áá á ehyán̄ge. Paale aá ene ndim e aláá ebéd̄ε Kr̄st̄a, Kr̄st̄a-’ε abédé ne bó.

áte. Syánē dedé bɔɔb á pón dé echē nkōŋsé ríkwoǵé apɛ á asóg. ¹² Né-ɔ́, mod a Krīsto ké ahéé awē awémténé aá mótyēēmē á adúbe-tē átēd pón dé ábɛl boŋ eékwāg. ¹³ Mekəgsɛn ké méhéé míme métáné wɛ, médií nyaa e mekəgsɛn echē etáne bad bémpee. Boŋ Dyōb áwóó nlém mímé bad béhɛle-sɛ bésúm mó nlém á yǎl, éemwaá'áa-'ɛ aá ékud mekəgsɛn míme métómé wɛ. Pón dé echē mekəgsɛn mépɛé, ábɛl ebíd mó áte, abɛ áde ábɛé wɛ ngíne átóm mó áte.

*Paale aá bad béetāŋgené
ake á ngande é myōb mémpee*

¹⁴ Né-ɔ́, a-baányan, nyéebɛnlé myōb mé metóm. ¹⁵ Nhóbe áwēn néɛ bad ábe mbíí méé bəwóó debyéé. Nyébɛn nyédol áte chōm éche rílanǵéé nyé. ¹⁶ Pón dé echē syánē ábe dedúbpe démiidéé mbwendé ní mím nhóg, debage Dyōb nságnén míme Krīstə. Melemlem ne ewele éche débɛlé déladné ádyé, debɛlé dedyé yǎl echē Krīstə. ¹⁷ Ngáne édii bán ewele édii ehóg, kénéɛ syánē débúú áte, dedii yǎl póg, áyāle melemlem mé ewele móo dédyáǵkē. ¹⁸ Nyénəne bad bé Israel, bad ábe bédyāg medyé míme bəbágé nēŋgáne mendɛ á menyán, bómpɛ bɛlatan á menyán mé mendɛ ábɛ Dyōb edúbé. ¹⁹ Cheé ríkoo'é ahób hén? Nhóbé méé e'diídingɛ ábe bad bəbagéé mendɛ, ne mímé mendɛ míme bəbagéé, bédé dya-m-ɛ? ²⁰ Aáy, chōm éche ríhóbéé édii nén méé, mendɛ míme bəbagéé á menyán míme bad ábe bēédúbpe Dyōb, saké Dyōb dáo bəbagéé mó, e'dəádəŋ bé mbéb bɔɔ bəbagéé. Meéhɛdɛɛ méé nyéwōŋ dyamdyam abɛl ne e'dəádəŋ bé mbéb. ²¹ Nyéehɛlɛɛ-sɛ nyémíidé mbwendé míme Sǎŋgwéé nyémíidé-'ɛ míme e'dəádəŋ bé mbéb. Nyéehɛlɛɛ-sɛ nyéladné' ádyé ndyééd á menyán mé mendɛ míme Sǎŋgwéé, nyéladné-'ɛ ádyé á menyán mé e'dəádəŋ bé mbéb. ²² Dehɛde Dyōb kónjí ahé áte-yɛ? Dewəmtan bán dedé ngíne tómaa mó-yɛ?

Kéchéé éche débɛléé débɛl chɔ ábɛ Dyōb edúbé

²³ Bad bəhóbe nén bán “Dewóó kunze ábɛl kéchéé éche dédáá abɛl.” Nê áde mbále, boŋ saké chōm ésyāal ébóó abɛl. “Dewóó kunze ábɛl kéchéé éche dédáá abɛl”, boŋ saké chōm ésyāal épɛɛne nsyán. ²⁴ Nyé modmod eéhɛde chōm éche épiinad mwəmpɛn bwám boŋ nyéhɛde chōm éche éwōŋgan bad bémpee. ²⁵ Nyéwóó kunze ádyé kéchéé éche nyécháné á dyɔn-tē áde nyéesɛdtéé dyam áde débɛl boŋ nlém ríkəǵléd nyé á abum tǎŋgenɛ éche chōm éche nyécháné. ²⁶ Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán, “Nkōŋsé ne chōm ésyāal éche édé áwəd-te bédii ábe Sǎŋgwéé.” ²⁷ Nzé mod awē eedúbpe Dyōb alébpɛ wɛ áhyɛ dé ádyé ndyééd, boŋ etíidé wɛé mókag, edyé kéchéé éche ábágé wɛ ésebán esɛdte mó dyamdyam tǎŋgenɛ ene ndyééd. Nlém méekəǵlád wɛ á abum áseded dyam tǎŋgenɛ ene ndyééd. ²⁸ Boŋ nzé mod aláŋgé wɛ aá “Enén ndyééd bəmbɛ chɔ néɛ mendɛ wɛé e'diídingɛ,” weedyáǵ chɔ áyāl echē ne ábɛl boŋ nlém méekəǵlád modmod á abum. ²⁹ Nédé, saké ngáne nê débɛnlé boŋ nlém ríkəǵléd wɛ á abum boŋ bwám bwam ngáne nê débɛnlé boŋ aníní mod átagé áte á nlém-tē. Cheé ékǎŋ boŋ nlém mímé ríkəǵlád mod ampée á abum mbɛl boŋ meébɛnlád kunze echē ebǎgnédé mɛ? ³⁰ Nzé mbagé Dyōb meságnɛn áyāle ndyééd echē ábágé mɛ, chán édii bán mod ampée ahɛle áhóbɛ mɛ mam mé mbéb áyāl, áyāle mbágé meságnɛn. ³¹ Né-ɔ́, kéchéé éche mod ábɛléé, ké ádyāg ké ámwāg, ábɛle chɔ ésyāal nyaa echē ebage Dyōb edúbé. ³² Nyébele chōm tée nyaa echē éepɛɛnné mpuutéd, ken wɛé bad bé Israel, bad ábe béesɛ bad bé Israel, ké'ɛ mwembé ní Dyōb. ³³ Nyébele mam melemlem ngáne mbɛléé. Nwane áte áwóged mod asyāal menyíŋge áyāl e chōm tée éche mbɛléé. Meébɛlɛɛ chōm éche ébóŋnédé mɛ boŋ mbɛle chōm éche ébóŋnédé moosyāal, ábɛl boŋ Dyōb áson alongé á moosyāal.

11

¹ Né-ɔ́, nyéhíde' nímēm mbeltéd ngáne me-'ε ríhídeé mbeltéd míme Krístəə.

Paale ahóbe t̄ngene akúten dé nló á mwembé-te

² Bɔɔb-pɔ́, nkene nyé áyāle nyékamtan me pónde ésyā́l, nyéhíde-'ε elem éche mén'yāgēdtē nyé. ³ Boŋ ndə́ə méé nyésōŋten nén bán Krístəə mós adé nló ámīn e baachóm bésyā́l, mwenchóm-me abé nló ámīn e mwaád. Dyōb dós-á adé nló ámīn e Krístəə. ⁴ Mwenchóm ké ahéé awé akānne' ké'ε ahóbe mekan á dīn á Dyōb boŋ akútén nló, awógte Krístəə awé adé nló ámīn eché e'sōn. ⁵ Mmwaád-te awé akānne' ké'ε ahóbe mekan á dīn á Dyōb boŋ eekútene nló, awógte nchóm awé adé nló ámīn eché e'sōn. Nhəŋlén ké nhóg méesaá átíntē ene ndín e mmwaád ne mmwaád awé akānne' nló. ⁶ Mmwaád awé eekútán nló, émbē mboŋ né ankəŋ mós ngen póg. Ngáne édíí-'aá dyam dé akwágké mmwaád ákəən nló ké'ε áselen nyon, bebaád békútan rímab nló. ⁷ Mwenchóm eet̄ngeneé nló akúten ngáne édíí bán ahəg áde Dyōb áhagé mós á nwágén míme álúmte éche edúbé. Boŋ ahagé mmwaád álúmed edúbé é mwenchóm. ⁸ Dyōb dénkēnhagénné mwenchóm mmwaád, boŋ anhəgén mmwaád mwenchóm. ⁹ Saá-kaá mmwaád ankəŋ boŋ Dyōb áhagé mwenchóm boŋ mwenchóm mós ankəŋ boŋ Dyōb áhagé mmwaád. ¹⁰ Ayā́l e enén nzəm mmwaád át̄ngéné néε áwóó e'chem á nló ábel boŋ ángel ényín. ¹¹ Kénē-'ε, ngáne dédíí nhóg ne Səŋgwéé, mmwaád éh̄h̄l̄ēē-se abé ésebán mwenchóm, mwenchóm-me éh̄h̄l̄ēē-se abé ésebán mmwaád. ¹² Edé nē áyāle Dyōb dēnhəgén mmwaád mwenchóm, nē dós-'aá mmwaád-te áchyáá'ε mwenchóm. Boŋ bwēm é'syā́l é'húú ne Dyōb. ¹³ Nyébēn nyénən áte, mmwaád át̄ngéné akáne á elad é bad bé Dyōb áde éekuteneé nló-ye? ¹⁴ Nyaa eche Dyōb áhagé bad chēn eelúmtéé nén bán édé akwágké mwenchóm át̄de esid ékwog mós á nló bwāmbwam-ε? ¹⁵ Boŋ nzé esid échábé mmwaád ébele áboŋ. Dyōb ábágé mós esid néε ekúten é nló. ¹⁶ Nzé mod ahede ádén dyam apentēn, chóm ésyā́l éche níwóó ahób édíí nén méé, syánē ne mwembé ní Dyōb rísyā́l, deewóó'ε nyaa empée eche débéléé mímén mekan, mwembé ní Dyōb-pe méewóó'ε.

Ndyééd e Səŋgú

(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Boŋ t̄ngene mímén mekan míme rílan̄geé nyé bɔɔb, méeh̄l̄ēē-se ríkene nyé áyāle nzé nyébomé ábele Dyōb, mekan mé mbéb mós nyébeleé saké mé bwām. ¹⁸ Dyam dé'sō, nwógé bán nzé nyébomé néε mwembé, nkabén ríbelé mbé átíntē echēn, ndúbpe-'ε nén méé kapóg nē adé mbále. ¹⁹ Nkabén rít̄ngéné abé átíntē echēn pen, ábel boŋ bad ábe békoo Dyōb ahíd bényínned. ²⁰ Né-ɔ́ nzé nyébomé nēngáne elad é bad bé Dyōb, saké Ndyééd e Səŋgú nyédyágkē. ²¹ Ayā́le nzé nyébomé ádyé Ndyééd e Səŋgú, mod téé adyāg eche ndyééd ésebán asine waáb, nē ábele baahóg bébāg nzaa, ábíníí-'ε mīm mékób bós. ²² Nédē édé nén bán nyéewóó'ε mímén mendáb míme nyét̄ngéné medyé adyé nyémwāg-ke mīm áte-ye? Ké'ε nyényíne' bán mwembé ní Dyōb méesaá dyamdyam, nyékwāgtē-'ε bad ábe béewóó chóm éche bedyágkē? Cheé nyéhedeé bán rílaa nyé t̄ngene ádén akan? Nyéhede bán ríkene nyé-ye? Meéh̄l̄ēē-se mbel nē.

²³ Nhóbe nén áyāle chóm éche Səŋgwéé án'yāgēdtē me chós me-'ε rílan̄gé nyé nén, mímé nkuu dēn áde békíí Səŋgú Yesue ntúré, antéd ewele, ²⁴ aságnén Dyōb, akāb chós áte, ahóbē aá, "Echem yāl nén, ebāgnédé áyā́l echēn. Nyébele nén ákamten me." ²⁵ Ade bémáá ndyééd adyé amb̄l̄ melemlem ne mbwendé ní mīm. Anhób aá, "Mmén mbwendé ní mīm ndíí mel̄ mékṓl̄é mé Dyōb míme mímēm mekií mēsógténé. Nyébele nén pónde téé ákamten me." ²⁶ Nén

álúmte nén bán pónde téé echē nyédyágkē échén ewele nyémwāg-ke nímén mīm, nyékale kwééd eche Sāngwéé kááj ne á pónde eche ápéé.

²⁷ Né-ǎǎ, kénzée awě adyāg échén ewele, ámwāg-ke nímén mīm nyaa eche éebāgē Sāngwéé edúbé né abelé mbéb tǎngene yǎl ne mekií míme Sāngwéé.

²⁸ Né-ǎǎ, mod téé ásébe ásimen yǎl bon adyē ewele, ámwē-’ε mīm míme Sāngwéé.

²⁹ Nyébel nē áyāle kénzée awě adyāg échē ewele ámwāg-ke nímé mīm, bon eékoo ahé á nlém-tē aá yǎl eche Sāngwéé ché edé, ákudtéd yǎl nkógsen adyé áde adyágkē échē ewele, ámwāg-ke nímé mīm.

³⁰ Nē dǎǎ ákáǎ bon nyé bad híin nyéchiitéd, nyékonlé-’ε, donge-’ε béwédé.

³¹ Bon nzé syánē desébpé yǎl akáad, né Dyǒb déekógsénné syánē.

³² Bon Sāngwéé akáadte, akógsan- ne syánē áyāle mewusé míme débélé ábel bon eebáá syánē áyāl áde akāadtē nkǒnsé.

³³ Né-ǎǎ, a-baányan, nzé nyêlǎdné ádyé ndyééd e Sāngú, désinē nhóg ne aníníí.

³⁴ Nyé ké ahéé awě nzaa ékóbé, adyé ndyééd á ndáb, ábel bon nzé nyêlǎdné weébēlē akan áde débēl bon Dyǒb ákáad wε. Tǎngene mekan mémpēe, nzé mpedé, dǎǎ mélā’ε nyé ngáne nyétǎngéné abel.

12

Nde éche éhúú ne Edǎǎdǎn éche Esáá

¹ Bǎǎb-pǎǎ a-baányan, ndǎǎ méé nyébíí mbále tǎngene nde éche Edǎǎdǎn éche Esáá ébageé.

² Nyébíí nén bán áde nyénkēmbíí’ε Dyǒb, béntéd nyé nlém á ábum, bépānéd nyé nzii ábele myǒb míme mééhǎbē akan.

³ Né-ǎǎ, ndǎǎ méé nyébíí nén bán modmod awě Edǎǎdǎn é Dyǒb élyágtéé, éehēlēε-se ahób aá, “Ebómán ne Yesue.” Nē dǎǎ-’aá modmod éehēlēε-se ahób aá, “Yesue adíí Sāngwéé,” étǎméé nē Edǎǎdǎn éche Esáá élyágté mó.

⁴ Nde édé nyaa ne nyaa, bon melemlem mé Edǎǎdǎn móǎ mébage échē nde.

⁵ Nyaa éche déhele débēl nsón ní Dyǒb édé nyaa ne nyaa, bon melemlem mé Dyǒb móǎ bébenléé.

⁶ Ngude eche débēnléé nsón edé nyaa ne nyaa, bon melemlem mé Dyǒb móǎ débēnladté áde debyéé ábel nsón.

⁷ Mod-téé akudé chǒm éche Edǎǎdǎn élyágtéé mó abel, nē áde-’ε á mbon ní moosyǎál.

⁸ Edǎǎdǎn élyágte mod nhóg áhób dyam ne debyéé, melemlem mé Edǎǎdǎn mélyāgtē aníníí mod áyáged bad ne debyéé.

⁹ Melemlem mé Edǎǎdǎn míme mébele bon mod nhóg awón adúbe aá Dyǒb débēl dyam áde áhóbé aá ábel bǎǎb ábēl-’ε dǎǎ, nímé melemlem mé Edǎǎdǎn móǎ mébage aníníí mod ngíne áchood bad.

¹⁰ Echē Edǎǎdǎn ébage mod nhóg ngíne ábel mekan mé menyáké, ábēl-le aníníí álāngē bad mekan á dīn á Dyǒb. Chǎǎ ébágé-’ε bad bémpēe debyéé áson̄ten ké chǒm éche mod áhóbéé ké’ε ábeléé éhúú ne Edǎǎdǎn é Dyǒb ké’ε éehúú’ε.

Melemlem mé Edǎǎdǎn mébage mod nhóg debyéé áhób mehób mémpēe, ábē-’ε aníníí debyéé átóge mehób míme ábē bad béhóbéé.

¹¹ Melemlem mé Edǎǎdǎn móǎ mébele nímén mekan mésyǎál, abage mod téé echē nde ngáne ádǎǎ.

Elad é bad bé Dyǒb édii néé

yǎl pǎg eche ewóǎ pǎg híin

¹² Yǎl edii pǎg bon ewóǎ pǎg híin. Kénéé edíí-’aá bán yǎl edé pǎg ne pǎg, edii yǎl pǎg. Melemlem nē dǎǎ edíí ne Krístǎǎ.

¹³ Melemlem nē dǎǎ syánē moosyǎál, bad bé Israel ne bad ábe béesē bad bé Israel, betǎn ne kunze, Edǎǎdǎn ehóg ébélé dekudé edusen bon debé pǎg éche ébélé ene yǎl pǎg. Dyǒb áhédé-’ε syánē melemlem mé Edǎǎdǎn á nlém-tē.

¹⁴ Saké pǎg pǎg ché ebelé yǎl e moonyon, bon pǎg híin.

¹⁵ Nzé ekuu éhele-se éhób aá, “Áyāle nén méesaá ekáá, méesaá á yǎl e moonyon,” nén déélúmteé bán eesaá á yǎl e moonyon.

¹⁶ Nzé etúu-’ε éhele-se éhób aá “Áyāle méesaá dīd, méesaá á yǎl e moonyon,” nén déehēléε-se álúmēd bán eesaá áyāl e ene

yǎl. ¹⁷ Nzé yǎl esyǎál embé dǐd dēmpen, né chán ámwagké dyam awóg? Nzé yǎl esyǎál embé etúu chēmpen, né chán ámwagké chǒm elod awóg? ¹⁸ Bon édé nén bán Dyǒb ábánné pág tée á yǎl e moonyon ngáne ádáá. ¹⁹ Nzé pág póg chǒo yǎl e moonyon émbēē, ne béechǎgké chǒ bán yǎl. ²⁰ Edé nén bán pág édé hiin bon yǎl póg chǒo éwóó chǒ. ²¹ Né-ǒǒ, dǐd déehelée-se áláá ekáá aá, “Meetógnenée we.” Nlǒ-’ε méehelée-se ríláá mekuu aá, “Meetógnenée we.” ²² Etímé anyínned pen nén bán pág é yǎl éche dényíneé bán éesaá dyamdyam chǒo étómténé etógnén abé. ²³ Pág é yǎl-ε éche dényíneé bán éewóó’ε edúbé chǒo débageé edúbé bwāmbwam. Eche dényíneé-’ε bán éeboo’ε alūmten, chǒo dékoo’ε anən. ²⁴ Pág échē ébóó alūmten chǒ-’ε étógnenée échén pág. Dyǒb ábélé yǎl e moonyon nyaa echē pág éche ényínnad byánán éesaá etógnén, chǒo débageé edúbé bwāmbwam. ²⁵ Abelé nē ábel bon nkabén méēbāg á yǎl e moonyon, bon pen pág tée éwōngan waáb. ²⁶ Nzé pág e yǎl póg etage, échíníí ésyǎál chǒmpē ébelé étage’. Nzé pág póg ekudé mekenag, échíníí ámpē ébelé éwógén mó menyinge.

²⁷ Né-ǒǒ, nyé moosyǎál nyédíi yǎl echē Krístəə, nyé mod tée-’ε nyédíi pág echē ene yǎl. ²⁸ Dyǒb ábágé bad nsón á mwembé-te nyaa ne nyaa. Asébpé abelé baahóg bembapεε bé nlomag, ámbíd enē, ápwεdé bekal bé’dǎádəŋ bon apwεdé-’ε bemeléede. Ampwēd-te bad ábe ámbεé ngíne ábel menyáké, ápwēd bad ábe ábágé ngíne áhood bad, ápwēd bad ábe béwōngan bad, ápwēd bad ábe ábágé debyée ályáged bad, ápwēd-te bad ábe ábágé debyée áhób mehób mé bad bémpeē. ²⁹ Saké bad bésyǎál bédé bembapεε bé nlomag, saké bad bésyǎál bédé bekal bé’dǎádəŋ, saké bad bésyǎál bédé bemeléede, saké bad bésyǎál bédé bebel bé menyáké. ³⁰ Saké bad bésyǎál Dyǒb ábágé ngíne áhood bad, saké bad bésyǎál Dyǒb ábágé debyée áhób mehób mémpeē. Saké bad bésyǎál Dyǒb ábágé debyée átóge mehób mémpeē. ³¹ Nyébane nlém áyǎl e ndε éche étómténé etógnén abé.

Kénê-’ε meédíi nlúméd nyé nzii empée echē étómténé abon tómaa échíníí.

13

Edé etógnén ádəŋ bad

¹ Nzé nhóbe mehób mé baányon ne mé ángel bon meédəə baányon, ehób échēm édíi née nkəŋ níme níbele ntəgag ké’ε ngəŋ echē békumée. ² Nzé mbyée’ nkalan í Dyǒb akal, nzé nsōŋtan mekan mé e’konéd mésyǎál, nwóó debyée ásyǎál, nwóó-’ε adúbe áde níhele-se nhób méé mbəəđ éhəŋlen e’dii, bon meédəə bad, né meésaá dyamdyam. ³ Nzé mbage bad chǒm ésyǎál éche níwóó, nkwěnténé-’ε ábe echem yǎl méé béhyád, áde méedəə’ε baányon, bwām é’hée nē ábélé me? ⁴ Mod awē adəə bad, abelé áwesán, álūmtē-’ε e’bon bé nlém. Eesíídée bad, éesaá kúmbe. ⁵ Mod awē adəə bad, eebágké ewanġe, eéhēdtēē eche yǎl chēmpen bwām, eewámsánné alin, eékonġée-’ε mekan mé mbéb á nlém-tē. ⁶ Mod awē adəə bad, eewógnée mekan mé mbéb menyinge, mekan níme métəŋgéné móó áwógnée menyinge. ⁷ Mod awē adəə bad, akobe mekan mésyǎál, adúbpe mekan mésyǎál, awóó’ e’lyág bé nlém pónde ésyǎál, ákaá-’ε nlém pónde ésyǎál. ⁸ Edəŋge éewóó’ε asóg. Ahób dé mehób á dín á Dyǒb dépē á asóg, ahób dé mehób mémpeē, ámaa, debyée-’ε áde mod áwóó’ε, ápē á asóg. ⁹ E’bíi bé akan ábesyánē béelónεé mbon, akal áde sékalεé nkalan í Dyǒb, séelónεé mbon. ¹⁰ Bon áde mekan níme mélóné mbon mépeé, mekan níme méelone mbon mépē á asóg. ¹¹ Ade níbédé mwēndem nhóbé’áá née mwēndem, nímem mewēmten mémbeē mewēmten mé mwēndem, ndolé-’ε akan áte née mwēndem. Bon bəəb áde rídíi mod ambáá, ntēdté abé á mwēndem. ¹² Denyíne chǒm bəəb nēŋgáne á ebudbud-tē á dyenē-te. Bon

ámbid e pónidé, syánē déēnyīn Dyōb, syánē ne mó dénōnné-’ε e’só ne e’só. Meébudéé Dyōb asōhtēn bōb bwām, boŋ pónidé eche ehúe’ mēsōhtēn mó melemlem ngáne mómpē ásōhtēnnē me bwām. ¹³ Né-ṣó, metote meláán médé; áwōŋ adúbe, áwōŋ e’lyág bé nlém ne áwōŋ edaŋge. Boŋ atote áde átómténé etógnén abé átīntē e nímén meláán, ádíi áwōŋ edaŋge.

14

Nde émpēe éche éhúú ne Edáádəŋ

¹ Nyéwan áte ádəŋ bad, nyéwōŋ-’ε nlém áte ákud mende míme Edáádəŋ ébageé nyé, bwāmbwam áláa bad mekan á dīn á Dyōb. ² Mod awě ahóbe mehób mémpēe eehóbéé wée bad boŋ wée Dyōb dōo áhóbéé. A mbále, modmod eesōhtánné dýam áde áhóbéé. Kénéε ngíne e Edáádəŋ élyágtéé mó áhób mekan, bad ábe álāŋgeé nímé mekan, ne bó, nímé mekan médíi mekan míme mod éēsōhtānnē. ³ Mod awě ahóbe mekan á dīn á Dyōb, ahóbe mó áwōŋgeŋ bad áwúú áte, áwéd bad nlém á abum ne áhóded bad nlém á abum. ⁴ Bad ábe béhóbe mehób mémpēe béwōŋgan échab yál boŋ bad ábe béhóbe mekan á dīn á Dyōb béhóbe mó áwōŋgeŋ mwembé rísyāál. ⁵ Ndáa méé nyé moosyāál nyéhóbe mehób mémpēe, boŋ métómtēn adəŋ méé nyéhóbe mekan á dīn á Dyōb. Mod awě ahóbe mekan á dīn á Dyōb, atómé mod awě ahóbe mehób mémpēe, éetóméé né atógke’ chōm éche áhóbéé ábel boŋ áwōŋgeŋ mwembé.

⁶ Né-ṣó, a-baányan, nzé mpedé áwēn boŋ nhóbe mehób mémpēe, né chán méwōŋgēnnē nyé? Meéhēlēē-se nwōŋgēn nyé ké mwātiid, nzé meépeene dýam áde Dyōb álúmté me, ké’ε dýam áde núbíi, ké’ε áhób mekan á dīn á Dyōb, ké’ε dýam áde méyāgēdtē nyé.

⁷ Dētéd elon ne ndiŋgé, bwēm ábe béesě á alonjé ábe bébenladté ákum mesíke. Chán mod ahēle se abíi nkāŋgé míme békónéé nzé béekumé mó bwām.

⁸ Nzé mod ahēde elon atóŋ éche élād bad áke á bel, boŋ eetóo chó bwām, né chán ahēle ábēl boŋ bébōŋsēn ake á bel? ⁹ Nē dōo édíi ne nyé ámpē. Nzé nyéhēde mehób mémpēe ahób boŋ nyéhóbe mekan míme méēwōo nsōhtēn, nzé mod eebíi dýam áde nyéhóbéé, né nyéhóbe nēŋgáne epub éche étóme’.

¹⁰ Mehób médé á nkōŋsé-te nyaa ne nyaa, ké ehóg-ke éesaá éche éewóo nsōhtēn. ¹¹ Boŋ nzé meebíi ehób éche mod áhóbéé, mod awě ahóbe chó ábē nken áwēm, me-’ε mbé nken áwē. ¹² Ngáne nyéhēdeé bán nyébele mekan míme Edáádəŋ é Dyōb élyágtéé nyé ábel, nyéwane áte nyébele’ míme mébele boŋ mwembé ríkwogé bwām.

¹³ Né-ṣó, mod awě ahóbe mehób mémpēe atāŋgéné akáne ábel boŋ Dyōb ábel mó átóge chōm éche áhóbéé. ¹⁴ Ayāle nzé nkānne’ ne ehób émpēe, échēm edáádəŋ chóo ékānne, boŋ mmēn meebyéé’ε chōm éche ríhóbéé. ¹⁵ Cheé-ō rítāŋgéné ábel? Ntāŋgéné akáne ne échēm edáádəŋ, nkáné-’ε ne nímēm nlém. Měkōnē nkāŋgé ne échēm edáádəŋ, ríkōnē-’ε ne nímēm nlém. ¹⁶ Nzé ebenlad échōŋ edáádəŋ ábe Dyōb mekenag, chán mod a ngēn awě adé ásē, áhōbpē aá, “ébê nê” áde éēsōhtēneé dýam áde éhóbéé. ¹⁷ Ehēle-se ékené Dyōb bwām boŋ dýam áde éhóbéé déewōŋgān mod awě alyáge ásē ne áwōŋgeŋ dēn. ¹⁸ Nságnan Dyōb nēn méé nhóbe mehób mémpēe tómaa nyé bad bésyāál, ¹⁹ boŋ kénê, nzé dedé á mwembé-te, mǎdāŋ méé ríháb metote métáan míme méwōŋ nsōhtēn, ábel boŋ bad báyáge, tómaa áhób metote ekálé dyóm míme méēwōo nsōhtēn.

²⁰ A-baányan, nyéewóo’ mewēmtēn mé bēndem. Nyébê pen nēe bēndem ábe béebíi chōm éche mbéb rídíi. Boŋ á mewēmtēn nyébê nēe bad ábe békwogé. ²¹ Eténlédé á kálag e Dyōb nēn bán me Sāŋgwéé nhóbe nēn méé, “Měbelén bad ábe béhóbe mehób mémpēe áhób wée ábēm bad.

Mēbelén e'beb é beken bé bad, boŋ ké ábēm bad béewógénné me.”

²² Né-ɔ́, ahób dé mehób mémpēe ádíi e'chemléd ne bad ábe béedúbpe, saké ne bad ábe bédúbpe. Ahób-pe mekan á dīn á Dyōb ádíi e'chemléd ne bad ábe bédúbpe, saké ne bad ábe béedúbpe. ²³ Nzé bad bésyā́l béhóbe mehób mémpēe áde bédíi á mwembé-te, boŋ donge á bad ábe béesōŋtene mekan mé Dyōb ké'ε bad ábe béedúbpe Krīstā́a bésólé, béehóbpé bán nyēpag mīn-ε? ²⁴ Boŋ nzé bad bésyā́l béhóbe mekan á dīn á Dyōb, boŋ donge á bad ábe béesōŋtene chōm éche béhóbέ ké'ε bad ábe béedúbpe Krīstā́a bésólé, awóg áde béwōgkē nkalan rí Dyōb, débēl bēbī bán bēbele mbéb, bēkwédé nkáá á'sō é Dyōb. ²⁵ Mmē nkalan mēhūd bó mekan míme bēnkoo'έ á nlém-tē. Bēkwέ-έ ásē, bēbagé Dyōb edúbé béhōbē nén bán, “Ne mbále, Dyōb áde átíntē echēn.”

Paale aá mpuuté d mébāg á mwembé-te

²⁶ A-baányan, chōm éche ríkoo'έ ahób édíi nén, nzé nyéládné á mwembé-te, mod nhóg abelé awón nkāngé, ampée-έ awón chōm éche áyágtέ, ampée awón dyan áde Dyōb álúmté mós, ampée awón dyan áde áhōbpē á ehób émpēe, ampée-έ abé awé atógke mehób mémpēe. Nyébele rímén mésyā́l áwōngēn mwembé. ²⁷ Nzé bad béhóbe mehób mémpēe, bad béehōbē tómaa béléán, bó mod téé áhōbē ámbīd eche waáb amáá ahób. Mod-te atāngéné abé awé atógke chōm éche béhóbέ. ²⁸ Boŋ nzé mod eésē awé atógke', mod awé ahóbe mehób mémpēe, atāngéné néε ádíbé nsal, áhōbē áwe nlém-tē ne wéε Dyōb. ²⁹ Ade bad béε ké'ε béléán bēlāngέ bad mekan á dīn á Dyōb, ábíní bad bētāngéné béwōglān ábíi ké chōm éche béhóbέ étāngéné. ³⁰ Boŋ nzé mod adé á mwembé-te awé akudé nkalan míme Dyōb álúmté mós, mod awé ahóbe akan ásóg ahób. ³¹ Nyé moosyā́l nyélāngē bad mekan á dīn á Dyōb nhógē-nhógē ábel boŋ mod téé áyágtέ, nē áwéde-έ mod téé nlém á abum. ³² Nde echē Edáádān ébagέ bad álāa bad mekan á dīn á Dyōb, edíi nde éche mod awé ahóbé míme mekan áheleέ ákamlēn. ³³ Dyōb déesaá Dyōb áde ápeene mpuuté d, nsan mós ápeeneé.

A mwembé mí bad bé Dyōb rīsyā́l, ³⁴ bebaád bédib nsal nzé bédé á mwembé-te, bētāngéné abé ásē e baachóm ngáne mbéndé e Mose éhóbέ. ³⁵ Nzé dyan adé áde bédáá abíi, bésēdēd ábab bechóm á ndáb. Ayāle édé akwágkē mmwaád áhób dyan á mwembé-te. ³⁶ Nyé bad bé Kōrinto, áwēn dós eyale é Dyōb émbīdtē-yέ? Awēn dēmpen-έ eyale é Dyōb émpέ-yέ?

³⁷ Nzé mod anyíne yāl aá módē mod awé alāngē bad mekan á dīn á Dyōb, ké'έ aá mōwṓ nde echē ehúú ne Edáádān, atāngéné abíi aá dyan áde rítenlé nyé ádíi dyan áde Sāngwéé áhóbé aá nyébel. ³⁸ Boŋ nzé ahóbe aá mōchídté rímén mekan nyéhúd mós mīd áyāl. ³⁹ Né-ɔ́, a-baányan, nyébane nlém álāa bad mekan á dīn á Dyōb, boŋ nyéekáá bad áhób mehób mémpēe. ⁴⁰ Nyébele mekan mésyā́l bwām, nyébele-έ mós nyaa echē etāngéné.

15

Mpuu míme Yesu Krīstā́a

¹ Bōob-pós, a-baányan, nkamtan nyé nkalan mí bwām míme mēnkaleé nyé. Nyénkob mós, mbéle-έ nyésūmnédé áyāl e adúbe áde nyéwóó. ² Nzé nyédíi nyéchāngédé áyāl e míme nkalan míme edíi bán mós mīpeene e'soósōn, né nyéékūd e'soósōn, éetómέ né adúbe áde nyédúbpe Krīstā́a, dós-έ adé ngēn. ³ Menkalé nyé nkalan míme mēnkudté, mós-'aá rítómténé etógnén abé. Mmē nkalan, rídé nén bán Krīstā́a anwé á nló mīmēd ngáne éténlédé á kálag e Dyōb. ⁴ Eténlédé nén bán bēnlímē mós, ápū́ ámbīd e e'pun é'láán. ⁵ Anlúmed Petro yāl, boŋ ámbīd e pōndé anlúmed-te ábíníi bembape yāl. ⁶ Ámbīd enē, tómaa

mbwókél é bad étáan ábe béhídé'áá mós anlúméd bó yǎl alúmed ahóg. Abê bad híin bédíi bédé á alongé chii, donge-ε bémáá awé. ⁷ Ambíd e pónde anlúméd Jemse yǎl, bon alúméd-te ábíníi bembapεε bé nlómag bésyāal yǎl. ⁸ Káǎne á asóg anlúméd mémpē yǎl, kénéε édíi bán ndíi mod awé bénchyāá'é á pónde eché bad bénkembíi'é bán béchyāa. ⁹ Nhóbe nén áyāle átínté e bembapεε bé nlómag bésyāal, méε ndé mbapεε awé éesε etógnén. Meékwognedεé áchǎgned ké néε mbapεε a nlómag áyāle menhé bad bé mwembé ní Dyöb á meséb. ¹⁰ Bon nsimé ní Dyöb níbéle ndé chǎm éche nídíi. Mmê nsimé níme Dyöb ábagé-ε me, méesaá ngên. Bon pen mbélé nsón tómaa ábíníi bembapεε bé nlómag, kénéε édíi bán saké mmên mbélé'áá nímmê nsón, nsimé ní Dyöb mós níbéde ne me. ¹¹ Né-ω, ké émbē bán meé nkanlé nyé nímmên nkalan, ké'ε bembapεε bé nlómag ábíníi bós békálé mós, chǎm ehóg chós syāābō moosyāal sékaléé, mós'áá nyédúbpé.

*Paale áá ngáne Dyöb dēmpuúdté Krístaa,
bad bé Krísto bǎmpē bēpuú*

¹² Bōob áde sékale-'áa nén bán Krístaa apuúde, chán-nō nyé donge á bad nyéhεle nyéhōbē bán bad ábe bēwédé bēpuú'ε? ¹³ Nzé ahób áde nyéhōbéé nén bán mpuu méesaá ámbíd e kwééd áde mbále, né élúmte bán Krístaa enkēmpuu'ε. ¹⁴ Nzé Krístaa enkēmpuu-ε, né nkalan níme sékanléé nyé méesaá dyamdyam, né áden adúbe ámpē déesaá dyamdyam. ¹⁵ Né nê álúmte nén bán sékale Dyöb metóm áyāl ahób áde séhōbéé bán apuúdté Krístaa. Bon nzé éde mbále nén bán bad bēpuudéé nzé bēwédé, né Dyöb dēnkēmpuúdté Krístaa. ¹⁶ Nzé bad ábe bēwédé bēpuudé, né káǎne Krístaa eépuudéé. ¹⁷ Nzé Dyöb dēnkēmpuúdté Krístaa, né adúbe áden déesaá dyamdyam, né nyédíi nyédé-ε á mbéb te. ¹⁸ Né élúméd-te bán bad ábe bédúbpé Krístaa ábe bēwédé, bēbós-ε. ¹⁹ Nzé e'lyág bé nlém ábe séwóó áyāl wéε Krístaa é'sógé áyāl e áden alongé dēmpen, né bad bétǎngéné se ngal atómten dé awóg tómaa nyaa eché béhεle bēwóg bad bēmpē.

²⁰ Bon éde mbále nén bán Dyöb apuúdté Krístaa. Mós abédé mod a'só apuu átínté e bad ábe bēwédé. ²¹ Dyam áde mod nhóg ábélé dós ákáá bon bad bēwāg. Melemlem nê dós dyam áde mod nhóg ábélé ákáá bon bad bēpuudé'. ²² Bad bésyāal bēwē abé áde bédíi mod nhóg ne Adamε, melemlem nê dós Dyöb débenlé bad bésyāal bēpuu abé áde bédíi mod nhóg ne Krístaa. ²³ Mod téé apuú eche pónde eché átǎngéné apuu. Krístaa, mós awé adé mod a'só apuu, áde ápé ámpē, bad ábe bédé ábe Krísto bǎmpē bēpuú. ²⁴ Ambíd enê, asóg dépē. Ene pónde e'dǎádǎn ábe é'kamlan, benkamlεε ne ngíne é nkǎnsé, Krístaa ámad echab ngíne. Dós'áá ábéε nkamlεε wéε Dyöb Titéε. ²⁵ Krístaa ábē á nkamlεε káǎne Dyöb ábēl atóm ábē bad bé ekǎyí áte, ábānē-ε bó ásē eché. ²⁶ Mod a ekǎyí awé ádimténné atóm áte adíi kwééd. ²⁷ Edé nēngáne éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Dyöb ábánné mekan mésyāal ásē eché.” Elúmte bwám pen nén bán mekan mésyāal níme Dyöb áhóbé áá móbǎnné ásē e Krístaa, Dyöb dēn déesaá áwéd-te. ²⁸ Ade bwēm ésyāal bémadté abé ásē e nkamlεε níme Krístaa, mwēnne Mwǎn a Dyöb, ábē ásē e Dyöb. Dyöb dós'áá ábánné bwēm é'syāal ásē eché, ábēl bon mwēn Dyöb-pe ákamlεε bwēm é'syāal ngen póg ne ngen ésyāal.

²⁹ Bōob-pós, chán-nō déhōbpē áyāl e bad ábe békúde edusen á nló m bad ábe bémáá awé? Nzé bad ábe bēwédé béetǎgné apuu, cheé ékáá bon bédusan bad á nló m bad ábe bémáá awé? ³⁰ Cheé-ω ékáá bon sébāg á nsal ní kwééd pónde téé? ³¹ A-baányan, mbāg á nsal ní kwééd epun téé. Kúmbe eche níbééne nyé abé áde dédíi mod nhóg ne Yesu Krístaa, Sǎngwéé awêd, chó ekáá bon níhōbē nén. ³² Nzé nnǎné chó á nyaa e moonyon, nsyǎn ké nhóg méesaá né nzum éche

syáabe e'loo nyam séwánáá á Efesus. Bon nze éde nén bán bad ábe béwédé béepuú'é, né deéhōb bán, “Dédyâg, démwâg-ke, áyāle chān mod āwē.”

³³ Nyéedōgnād, “E'choŋ bé mbéb é'bébe abé á bwām.” ³⁴ Nyéewóó mewēmtēn āmpē nēe e'yókél é' bad, nyésóg-ke mbéb abel. Nyé donge á bad nyéebíi'é Dyōb. Ngáne nhóbēé nén, nén átāngéné nyé akwágké akóbed.

Ngáne bad ábe béwédé bépuú'é

³⁵ Bon mod āsedéd aáken, “Chān Dyōb áhele āpūūd bad ábe bémáá awé? Yāl ehéé béwōngē?” ³⁶ Eyókél é chōm, nze ewené mbál-e-bū éebēlēē-se ewé bon ekág-ε? ³⁷ Chōm éche behágkē á ndōob édii mbál ngēn, saké alín á bwel ásyāāl áde ákwoge' béwénéé, bon mbum, kapóg mbum e ngun ké'ε mbum empée. ³⁸ Dyōb dēn dōo ábele' ngáne adáá bon mbál téé nīwōŋ yāl eche nīwóó. Abage mbál téé yāl eche etāngéné. ³⁹ Yāl é bwēm é'syāāl ábe é'dé á alongé éesaá nyaa póg. Baányon béwóó echab ndín e yāl, nyam éwóó echáb, menōn méwóó echáb, sūu-'ε éwóó echáb. ⁴⁰ Bwēm é'dé ábe é'dé á nkon nīmín, é'bé-'ε ábe é'dé á nkon nísé. Bwēm bé nkon ní mín é'wóó ábāb e'bon ábe bwēm bé nkon nísé béewóó'é. Bwēm bé nkon nsé-'ε é'wóó ábāb e'bon ábe bwēm bé nkon ní mín béewóó'é. ⁴¹ Etondeε awóó ábē e'bon, ngōn ewóó ábē, betintine-'ε béwóó echáb nyaa e e'bon. Káāne átīntē e betintine, e'bon ábe béwóó é'dé nyaa ne nyaa.

⁴² Nén dōo ébēē ne bad ábe bépuú. Yāl echē bélimmēé edii yāl eche ebébe', echē Dyōb āpuudtēé edii yāl echē eebébe' āmpē. ⁴³ Yāl eche bélimmēé eebágké elōon, eewúē-'aá áte. Nze Dyōb āpúúdté chō eboo' elōon bwāmbwam, ewúē-'ε áte. ⁴⁴ Ade bélimmēé chō ebágkē yāl e ekob, bon nze Dyōb āpúúdté chō ebágke yāl e edāádāŋ. Yāl e ekob edé, yāl e edāádāŋ-'ε āmpē edé. ⁴⁵ Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán “Mod a e'só, Adamε, Dyōb dēnhāg mó abé nhāgtéd níme nīwóó alongé.” Bon Adamε a ndimtēn adii Edāádāŋ éche ébage alongé. ⁴⁶ Saké mod a edāádāŋ mó asébpé abé. Mod a ekob mó asébpé abé bon mod a edāádāŋ mó-'ε ábāg. ⁴⁷ Mod a'só ambíd á nkōŋsé, bēnhāgēn mó ndōob. Awe mó-'ε ampē āmpē, ádyōb dōo ábídé. ⁴⁸ Bad ábe bédé á nkōŋsé te, bédé nēngáne Adamε awē bēnhāgēnnē ndōob. Abe bō-'ε bédé bé dyōb, bédé nēngáne ane awē abídé ádyōb. ⁴⁹ Ngáne déwāgné mod awē behāgné ndōob, melelem nē dōo déwāgēnnē ane awē abídé ádyōb.

⁵⁰ A-baányan, chōm éche nhóbēé édii nén, chōm éche éde á nhāgtéd ní yāl e ekob ne mekií éheléé-se ékūd bwēm bé nkamlēn ní Dyōb. Eche chō-'ε ébé abé ne abé éheléé-se ékūd bwēm ábe bēbē abé ne abé. ⁵¹ Nyélām metúu nyéwōg dyam áde nīlāngēé nyé áde bad béebíi'é. Syánē bad bésyāāl déewáá', bon pēn Dyōb déhāŋlén syánē baásyāāl ⁵² á esōŋ é pōndé. Mmē nhāŋlén mébē á mehélé-te, nēngáne mod áheleεe āpēbēd dīd. Nén débenléd áde bētōŋgē elon é asóg. Ade bētōŋgē elon, bad ábe béwédé bépuú, béewáá āmpē, Dyōb déhāŋlén-ne syánē baásyāāl. ⁵³ Ene yāl eche ebōode' étīm yāl eche éebōó āmpē, yāl eche chō-'ε ewāg étīm yāl eche eewāg āmpē. ⁵⁴ Pōndé eche yāl echē ebōode' étimmé yāl echē éebōōdē', ne áde yāl eche ewāg étimmé yāl echē eewāg, élōn ngáne éténlédé á kálag e Dyōb nén bán,

“Kwééd eesaá āmpē ne abé dēn, Dyōb átómé chō áte.”

⁵⁵ “A-kwééd, héé echoŋ ngíne átóm mod áte edíi? A-kwééd, héé echoŋ ngíne āwóged mod e'wε edíi?”

⁵⁶ Mbéb móo níkáá bon kwééd ewōŋ ngíne āwóged mod e'wε, ngíne e mbépe ehúú ne mbéndé. ⁵⁷ Bon sēsāgnan Dyōb, mó abelé bon sētóm mbéb áte mbwiined ne echad Sāŋ, Yesu Krístā.

⁵⁸ Né-ṵó, a-baányan bé edənge, nyésumen bwám, dyamdyam déēhōbtē nyé mekuu ásē. Nyébê nyékeene nsón míme nyébenléé Sánygwéé á'sō. Nyébíí nén bán nsón míme nyébenléé Sánygwéé ké nhóg méesaá ngên.

16

Bésánge mənē áwōngēn bad

¹ Bṵṵb-pṵṵ, ríláa nyé t̄ngene mənē míme nyēnladtē áwōngēn bad bé Dyōb. Ngáne ménlāā'ē mwembé míme rídé á Galesia mēé bēbel, melemlem nē dṵṵ nyémpē nyétāngéné abel. ² Sōndé téé nyé mod téé áhūd mwā mənē ákoo. Nén ábē nchoo ne mod téé mímē nkudág. Nzé nyébelé nén, nē débēl nzé mpedé, nyéetāgnné mənē asaa ámpē. ³ Nzé mpedé, bad ábe nyépwédé, mēlōmēn bó kálag ákeēn mímē mənē míme nyéládé á Jerusalem. ⁴ Nzé ébóó bán mémpē ríke, né béwoón me.

Nti míme Paalē ábélé

⁵ Měpě áwēn nzé mmaá atóm á mbwóg e Masedonia, áyāle nwóó mewēmtēn átóm á mbwóg e Masedonia. ⁶ Kapóg mēdyéé ne nyé, nhele mbé-'ε ne nyé pónké esyáál echē ahéb ábágkē ngíne, ábel bon nyéwōngēn me ákeēn échēm eke á'sō hōm ké áhéé áde ríkagké. ⁷ Meédāā'ē mēé dényínēn ámín-ámín. Nwóó mewēmtēn ábē ne nyé mwā etūn é pónké nzé Sánygwéé akwēténé. ⁸ Mēdyéé á Efesus hén kááj ne á pónké e ngande e Pentekos. ⁹ Nzii enēdnédé me hén ábel kase e nsón, kénéé edíí bán bad híin bédé ábe bētāngan me.

¹⁰ Nzé Timotie apedé áwēn, nyényín bán nyékobé mó nken áyāle melemlem mé nsón míme Sánygwéé míme ábeléé, móó mémpē mbeléé. ¹¹ Modmod eenyíné mó nkōntéd. Nyéwōngēn mó ákeēn échē eke á'sō ne nsan ábel bon bóobe bad bé Krīsto bēmpēe ábe rísineé, bētān me hén.

¹² Bṵṵb-pṵṵ, t̄ngene awesyánē mwānyan Apolose, menwéd mó nlém á abum bwámbwam áhye dé anōn nyé nchoo ne bad bé Krīsto bēmpēe, bon pen eewóó'ē nlém ápe bṵṵb. Nzé etál ébágnédé mó, āpě.

Melēntēn mé asóg

¹³ Nyétéd pónké, nyésumen á adúbe-tē. Nyéwúu nlém á abum, nyéwúu áte. ¹⁴ Kéchéé éche nyébeléé, nyélúmed bán nyédāá nhóg ne aníníí.

¹⁵ Bṵṵb-pṵṵ a-baányan, nyébíí nén bán abum á ndáb áde Stefanuse dṵṵ ábédé dé'só á mbwóg e Akaya ádúbe Krīstā, bēbágé-'ε echab yāl ábele bad bé Dyōb. Ncháa nyé nén mēé, ¹⁶ nyébê ásē e ndín é bad nēé échén, ne ásē e mod ké ahéé ampée awē abele nsón nēé mímén. ¹⁷ Ndé menyinge ne epe éche Stefanuse, Fōtunatusē ne Akaikuse. Bépédé áyāle bēbélé nsón míme nyéntāngēnnē abel. ¹⁸ Bēwédé me nlém á abum ngáne bēnwēdtē nyémpē nlém á abum. Kéchéé éche échén ndín é bad éhóbeé, nyétāngéné bó edúbé abe. ¹⁹ Mwembé míme rídé á mbwóg e Esia rílómmé nyé melēntēn. Akwilaa bó Prisilia ne mwembé míme mbome áwab ndáb, bēlómme nyé melēntēn ne nlém nhóg á dīn áde Sánygwéé. ²⁰ Abed baányan bé Krīsto ábe bédé hén bēlómme nyé melēntēn.

Nyéhē nhóg ne aníníí t̄l. ²¹ Me Paalē, mbenlad échēm ekaá átele nyé mímén melēntēn. ²² Kénzéé awē eédāá Sánygwéé ebómán ne mó. A-Sánygú awēd, hyág!
²³ Nsimé míme Sánygú Yesue mbê ne nyé. ²⁴ Ndāó nyé bad bēsyāā́l á dīn áde Yesu Krīstā.

Kálag echě elónténé éβε echě Paale áténlé Baá Kōrinto Ndibned n kálag

Enén kálag chó edé kálag echě elónténé éβε, echě Paale áténlé bad bé dyad á Kōrinto áde ábédé á Masedonia. Paale antěl chó á pónde echě mam méekage'áá bóbβε mwembé nime mbédé á Kōrinto. Bad behóg átíntē e nímē mwembé bēnhōb Paale mekan mé mbéb á yǎl, bon kénē Paale anwónj nlém bwámbwam áá bóbβōó bétim ásē. Ade bēntimmé-'ε ásē, Paale anwóg menyinje bwámbwam. A kálag-tē wén, Paale ahóbé ngáne bóbβε bad bé mwembé bé Kōrinto bēmbēē. Áwēd-te ahóbé nzəm echě ekáá bon átélé' enén kálag ne e'yale ábe é'wúú áte tǎngene nzyáŋ éche ákúdé ne atyéemen áde baahóg átíntē e mwembé bétyéémánnáá mó. Alúmté-'ε nímē menyinje ngáne nyaa echě átélé enén kálag, ébélé bad bétédte abel dé mbéb bon bóbβōó bétim-me ásē. Acháa-'ε mwembé áá bésaa mōné ne nlém nhóg áwónjen betóótōkē bé bad bé Krīsto ábe bēbédé á mbwóg e Judeya. A kálag-tē wē ámpē, Paale ahóbe mekan álúmed áá móbēdē mbapεε a nlómag a mbále awě Yesu Krīstəə. Ambel nén áyāle nguse é bad ébédé á Kōrinto échě ênchəg yǎl bán bembapεε bé nlómag bé mbále ábe Krīstəə, bán Paale-'ε adé mbapεε a nlómag a metóm.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-11

Paale ne mwembé n dyad á Kōrinto 1.12-7.16

Asarjed bad bé Krīsto á mbwóg e Judeya mōné 8.1-9.15

Paale mbapεε a nlómag a mbále awě Krīstəə 10.1-13.10

Melentən mé asóg 13.11-13

¹ Mε Paale, mbapεε a nlómag awě Yesu Krīstəə ngáne Dyōb átíídé, mε-éé ntelé enén kálag. Mε ne awed mwānyan a Krīsto, Timotiε, sélómme' nyé elad e bad bé Dyōb ábe bédé á dyad á Kōrinto ne bad bé Dyōb bésyāál ábe bédé á mbwóg e Akaya, melentən. ² Nsimé ne nsarj n Dyōb Titée awēd ne Sǎngú Yesu Krīstəə, mbē ne nyé.

Dyōb áwéde' moosyáál nlém á abum

³ Syánē déken Dyōb, Sáá awě awed Sǎngwéé, Yesu Krīstəə. Mó adé Titée awě awóge moosyáál ngəl, abé-'ε Dyōb áde áwéde' moosyáál nlém á abum. ⁴ Awéde' syánē nlém á abum áyāle ndutul ésyāál eche dékudeé, ábel bon syánē ámpē déhel bad nlém awéd á abum ábe bómpē békude nyaa e ndutul ké ehéé. Déwēd bó nlém á abum melemlem ngáne Dyōb áwédeé syánē nlém á abum. ⁵ Ngáne Krīstəə ákúdé'áá metake, néε syánē ámpē dékudeé metake áyāl eché. Né-óó, abé áde dédíi ne Yesu Krīstəə, Dyōb déwēd syánē ámpē nlém á abum bwámbwam. ⁶ Nzé sékude metake édíi awéd nyé nlém á abum ne áwónjen nyé ákud e'soósonj. Nzé sékudé e'wéd bé nlém á abum né nyémpē nyéékúd e'wéd bé nlém á abum, nyékūd-te ngíne áwesen melemlem mé metake ne e'kanj bé nlém ngáne sémpē séwéséné. ⁷ Sésumé nlém áwēn bwámbwam. Sébíi nén bán nzé nyékude' metake melemlem ngáne sémpē sékudeé, Dyōb déwēd nyé nlém á abum melemlem ngáne áwéde-'ε sé.

⁸ A-baányan, sédāó bán nyésōntən nyaa e metake echě sékúdé á mbwóg e Esia. Metake nime sēnkudté mēndenléd sé nyaa echě sēnwēmtēnnē bán séebáá á alongé. ⁹ Sēnwémtén nén bán bēbídté mbakú bán bēwúú sé. Bon sékudé'áá nímén metake ábel séésūmē' nlém áwēd yǎl, bon pen sésum wée

Dyöb, mó awě apuudte bad. ¹⁰ Kénée édíí bán sêmbé á nsəl ní kwééd, ansöŋ sé. Nzé sêdé á ndutul-tê, Dyöb débē áson sé. Sêsumé-'ε nlém nén bán äbē áson sé pónde téé eche sêbēē á ndutul ámpē. ¹¹ Áson sé akänned áde nyékännadté sé. Bad híin bēlad mekáá ákänned sé, Dyöb-pe dénaméd sé. Nén débēl bad híin bēsāgnēn Dyöb áson áde ásóó sé.

Paale ahúde eke ásē

¹² Dyam áde áde ábélé sêdé kúmbe. Nlém níkenlé sé á abum nén bán, abé áde séwóó á nkōŋsé-te wén, tanje nyaa eche sédíí ne nyé, ne nlém míme rísáá ne nlém nhóg, ádíí nyaa eche Dyöb ábélé aá ébê. Adén abé dénkēmbáá ne debyéé á moonyon bon débē ne nsimé ní Dyöb. ¹³ Chöm éche sétenléé nyé édíí éche nyéhēnlé alán, nyēsōŋtēn-ne. Nsumé nlém meé nyēsōŋtēn mímén mekan pónde ésyāäl. ¹⁴ Ngáne nyémáá donje á mekan tñŋene sé asōŋten, ndúbpé nén meé nyéēkon sé asōŋten bwām. Nén débēl á pónde eche Sāŋgú Yesue ápéé, nyéēhel ahób bán nyéde kúmbe ne sé melemlen ngáne sémpē sēhenlé ahób bán sêdé kúmbe ne nyé.

¹⁵ Adúbe áde méndūbēē meé nén áde mbále mentíi meé mésēbē ape áwēn ábel bon nyétombwēn ngen éche élónténé ébe. ¹⁶ Mentíi meé mēhyē áwēn nzé nkag á mbwóg e Masēdonia, mentíi-'ε ámpē meé á ehúu métyēēm áwēn ábel bon nyéwōŋgen me áke á mbwóg e Judeya. ¹⁷ Ade mēmbēnlé mímén ntíi, énkēmbáá éche níheláá-se níhēŋlén nlém á abum. Meébēlēē mímén ntíi á nyaa e moonyon. Meésáá nēe mod awě akwēntan aá, “Eε, mēbēl.” Bon ámbíd e pónde átim ahób aá, “Aáy, méebenlé.” ¹⁸ A'sō é' Dyöb áde ábele ngáne ahóbé aá móšbēl, nzé sēlāŋgé nyé bán séēbēl dyam, sēbelé sēbēl-le dó. ¹⁹ Nzom echē ekáá bon nén ábe edíi áyāle nkalan ní bwām tñŋene Mwän a Dyöb, Yesu Krístā, míme me, Sailase ne Timotiē sékánlé'áá nyé. Yesue eehóbéé aá móšbēl dyam bon eétimē dó ábel. Yesu Krístā ábele dyam áde ahóbé aá móšbēl. ²⁰ Chöm ésyāäl éche Dyöb ahóbé aá móšbēl, ábelé mébenlad ábel áde ábélé bon debé ne Krístā. Nén dóo ákás bon áyāle mekan míme Yesue ábeléé syánē déhōbē bán, “Ebē nē” ábel bon Dyöb ákud edúbé. ²¹ Dyöb dóo ábélé bon syánē debé dédūbpē Krístā. Dyöb dēn dóo áwógté syánē ábē ne Krístā. ²² Ahédé-'ε syánē ábē e'chem ábe é'lúmte bán syánē dedé ábē bad, ahé-'ε syánē éche Edáádəŋ éche Esáá á nlém-tē álúmed nén bán deéküd bwēm é'syāäl ábe ahóbé aá móšbē syánē.

²³ Dyöb áde me mbón nén aá chöm éche níhóbeé édé mbále. Nzom echē enkəŋ bon menkēntím ámbíd á dyad á Kōrinto, edíi áyāle meéhede'aá meé níwóged nyé ndutul. ²⁴ Séēhēdēē bán ébē byánán sēnyágté nyé adúbe kéchéé. Bon pen sēbele nsón ne nyé, ábel bon nyébē menyinge áyāle nyēsūmné á adúbe-tē.

2

¹ Né-óó, memmäd á nlém-tē nén meé méehyaá nyé anyín ámpē. Nzé mempē nwógté'áá nyé ndutul. ² Nzé nwógté nyé ndutul, mod éebáá awě áwōgēd me menyinge, áyāle nwógté bad ndutul ábe bēmbē bēwógté' me menyinge. ³ Nén dóo dénkəŋ bon nítelé nyé enén ndín e kálag. Meéhede'aá meé nzé mpedé áwēn, nyé bad ábe nyéwógté' me menyinge, nyéwóged me ndutul. Ndúbpé nén meé nzé ndé menyinge, né nyé moosyāäl nyéēbē menyinge. ⁴ Ntēnlé nyé enén kálag nyaa eche nítelé áyāle membé ndutul, metake mébé me á nlém-tē, nítelé-'ε chó ne mēsod. Menkēntelēé nyé chó ábel bon nyéwóg ndutul, bon mentelé nyé chó ábel nyébíi ngáne rídáá nyé bwāmbwam.

*Paale ad bad bé Kōrinto
bēlāgsen mod awě ábelé mbēb*

⁵ Nzé mod abelé dyam áde áwógté bad ndutul, saké áwēm dēmpen dóo ábélé dó, né abelé dó wée nyé moosyā́l ámpē. Boŋ ádén dyam ádíí dyam áde méēhōbēē bwāmbwam. ⁶ Nkógsen míme bad híin átínté echên bébágé ene ndín e mod, ríkwógnédé mó. ⁷ Boŋ nyētāngéné néē nyélaǵséné mó nyēwéd-te mó nlém á abum, ábel ndutul eche ákúdé eetómtán mó adenled. ⁸ Né-óó, ncháa nyé mée nyélúmed mó bán nyédíí nyédáá mó. ⁹ Nzom echē enkāŋ boŋ rítēlē nyé enén kálag edíí ábíí nzé nyéēbēl mam mésyā́l míme ríhóbé mée nyébel. ¹⁰ Kénzēé awē nyélaǵséné, mémpē nlaǵséné mó. Dyam áde rílaǵséné, nzé édé bán nlaǵséné dó, né nlagsan dó áyāl echên. Krístāē abelé abíí-ε áá nlaǵséné dó. ¹¹ Debele nē ábel boŋ Satanε eetómé' syánē áte, éesaá bán syánē deebíí'ε mwane míme Satanε.

Békale nkalaŋ t̄ngene melē mékōlē

¹² Ade nípédé á dyad á Troas, ákal nkalaŋ ní bwām míme Krístāē, Dyōb dēnnednéd me nzii ábel míme nsón. ¹³ Boŋ nlém ménkēmbáá me bwām á abum áyāle menkēntánné Tituse, mwānned a Krístāē awē súmō sēbele nsón. Né-óó, menlyágtén bó, ríkāg-ke me á mbwóg e Masēdonia.

¹⁴ Nságnan Dyōb áyāle ayōgkē ábel syāá dehele' míme nkalaŋ akal. Abé áde dédíí ne Krístāē ábélé dedé nēngáne bad ábe Dyōb ákóbé boŋ ályāgtē áke dé akal nkalaŋ ní bwām mebwóg mésyā́l. Dyōb ábélé bad bébyēe Yesu Krístāē áyāle míme nkalaŋ míme syāá dékalé. Mmē nkalaŋ ríkag átínté e bad ngáne elod é bwām. ¹⁵ Elod é bwām, elod é Krísto, chóó dédíí á'só é' Dyōb. Nzé dekale nkalaŋ t̄ngene Krístāē, bad bésyā́l ábe bédúbpe míme nkalaŋ míme dékalé, Dyōb ásoo' ádāb alongé. Boŋ bad bésyā́l ábe béedúbpe míme nkalaŋ, Dyōb déeso'ε ádāb alongé. ¹⁶ Ne bad ábe bédé á nzii echē epágnédé Dyōb á yāl, nkalaŋ ní bwām míme syāá dékanléé bó rídé áwāb nēngáne ebébtéd é elod éche éwúe' bó. Abíníí-ε ábe bédé á nzii áke wée Dyōb nkalaŋ ní bwām míme syāá dékanléé bó, rídíí nēngáne elod é bwām áyāle syāá delānge bó bán bēbē á alongé ne Dyōb á ngíndé ne á ngíndé. Nzé-óó adé awē ahēlese ábel enén nyaa e nsón? ¹⁷ Séesaá ngáne bad ábíníí híin ábe békale eyale é Dyōb ábel boŋ békud nsyāŋ. Ne sé séēbēlēē nē, áyāle Dyōb álómé sé ákal nkalaŋ ní bwām, míme nkalaŋ sékale' mó ne nlém nhóg abé áde sédíí mod nhóg ne Krístāē, debíí-ε nén bán Dyōb dóo álómé syánē ábel míme nsón.

3

Bekal bé nkalaŋ mé melē mékōlē

¹ Nyēwémtné bán séhóbe' mekan mé bwām t̄ngene échēd yāl ámpē-ye? Nyēwémtné bán séēbe nyé kálag kéε séhēd kálag áwēn, álúmed nén bán sékwognédé ábel nsón átínté echên, ngáne bad bémpēe bébeléé-ye? Séebenlé nē. ² Nyédíí sé á nlém-tē nēngáne kálag echē bétélé boŋ bad bésyā́l bēlāá ábíí chōm eche édé áwēd-te. ³ Nyélúmte' bán nyédíí kálag echē Krístāē átélé boŋ alómén sé. Enén kálag éesaá kálag echē béténlé ínke boŋ edíí echē Edáádāŋ é Dyōb áde ábage alongé étélé. Bénkēntenlé enén kálag á meláa mín, míme métánlé, boŋ bēntel chó á nlém ní baányoŋ. ⁴ Séhóbe nén áyāle sēsumé nlém ne Dyōb abé áde sédíí ne Krístāē. ⁵ Sé bēn séēhēlēē-se séhób bán séhele-se sébēl mímén nsón. Sé bēn séēhēlēē-se sébēl mó. Dyōb dóo ábélé boŋ séhēl mó ábel. ⁶ Abelé sékwógnédé ákal míme nkalaŋ mé melē mékōlē. Méesaá nkalaŋ áhíd mbéndé é melē mé nchun. Bad ábe behíde ene mbéndé bēwāg, béēbāg-kaá ne Dyōb. Nkalaŋ áhíd melē mékōlē míme séyágtēé, rídé nén bán Dyōb ábage bad Edáádāŋ eche Esáá, ébele-ε bēbē ne mó á ngíndé ne á ngíndé.

⁷ Bōob-póó, Mosēε an'yágéd bad áhíd mbéndé é Dyōb é melē mé nchun. Dyōb déntēl échén mbéndé ámín e meláá míme métánlé boŋ ábe Mosēε áá

áyágte bad. Ade Dyöb dêmbéé Mosεε échê mbéndé, ambël e'só é'péné' Mosεε féréd, álúmed bán échê mbéndé édii échē. E'só é'péné'áá Mosεε nyaa echē bad bé Israel béehēle'áá mó anən á'sō. Boη kénéé é'péné'áá bwâmbwam, nímē mwayé mēmbotéd asud mwämpin mpín. Bad ábe bēnhid melë mé nchun bēnwē, bēnkēmbáá-'aá ne Dyöb. ⁸ Né-óó, nzé séyágte bad nkalan t̄ngene Edáádəη é Dyöb, Dyöb délūméd bad nēn áá nímē nkalan rítómténé etógnén abé á alonǵé á bad. ⁹ Dyöb dénlūméd áá módē ngum áde âmbéé Mosεε mbéndé. Echē mbéndé êmbël bad bēbíí bán äkōgsēn bó áyāle mbéb nímē bēbélé. Boη anabpé echē ngum alúmed abel áde ábélé boη sékalé' nímē nkalan nímē rílúmte ngáne bad békobnadté áwe e'só. ¹⁰ Mbéndé éche Mosεε áyágté'áá bad bōóđ áhíd mbéndé é Dyöb émbē etógnén. Ayáged áde séyágtéé bad bōób bán Dyöb délagsén bó mbéb, bēbélé-'ε ngáne áhēdēé, dōó átómténé etógnén abé. ¹¹ Kénéé édii bán Dyöb dénlūméd ngáne ádíí etógnén áde ábélé melë mé nchun, melë nímē mēmbē á esōη é pónde, alúmté áá mótómtēnē etógnén abé abel áde ábélé melë méékōālē. Mmén melë méékōālē móó méhāñléné alonǵé á bad, mébē-'ε abé ne abé.

¹² Né-óó ngáne sésúmē nlém bán nkalan nímē sékaléé rídé etógnén bwâmbwam, sékale mó ésebán sēbáá'. ¹³ Séēsaá nēngáne Mosεε. Mosεε ankúdtén e'só ábel boη bad bé Israel béēnyíne ngáne e'só ábe é'péné'áá mó é'díméé. ¹⁴ Boη bēnkēsōñténé. A mbále, bootyaa ene pónde ápe chii, béeheléé asōñtén nēn bán apen áde e'só é'péné'áá Mosεε, nímē mpentéd rísúde. Pónde ké ehéé nzé bad bēwógé mod aláá kálag e melë mé nchun, béēsōñtānē chōm éche bēwógé. Edé nēngáne abad ákúténé bó mewēmtēn. Nzé mod adé ne Krístəə dēmpen dōó ásōñtanné. ¹⁵ A mbále, bootyaa ene pónde ápe chii, pónde ké ehéé echē bēláá mbéndé é Mosεε, ébelé ébé byánán abad ákúténé bó nsōñtēn nyaa eche béeheléé chōm éche bēláá'ε abii. ¹⁶ Boη nzé bó ké ahéé adúbpe Sāngú Yesuε, chōm éche ébāg nēngáne abad éche ékutan bó nsōñtēn ébelé éhide. ¹⁷ Bōób-pōó, Sāngwéé adii Edáádəη. Kéhéé áde Edáádəη éche Sāngwéé édii, bad bēēbāgkē á mehañ-tē. ¹⁸ Syánē ábe Dyöb áhúde abad áde dénkūtēn syánē e'só, abé ádēd ábele' bad bēbíí ngáne ehúmé éche Sāngwéé épédé abé. Bényíne' bán abelé syánē ngáne bad ábe bébele ngáne Dyöb áhēdēé. Edáádəη éche Esáá éhāñlan syánē ahāñlen ne ahāñlen abé ngáne Yesuε ábel bad bényín ngáne ápédé ngine abé. Sāngwéé, mó awē adé Edáádəη, mó abele nímén mekan.

4

Yesuε alúmté syánē ngáne Dyöb ápédé abé

¹ Ngəl echē Dyöb ádíí chó ekəó boη sékalé' nímén nkalan. Né-óó, séedonlé mekuu ámbid ákal mó. ² Séebēnlé mekan mé e'sōn nímē bad bēbéléé á mesōom-tē. Séédōgnēē nyé ehób é nsəl, séēhāñlan-naá eyale é Dyöb ádog nyé. Boη pen, séyágte' bad eyale é Dyöb nyaa echē bad bēsōñtēnē chó. Ngáne séyágtéé eyale é Dyöb ne nlém nhóg, modmod eéhēlēē-se ahób á nlém-tē áá sēdoge mó. Sēbíí bán Dyöb abii kéchéé éche sébeléé. ³ Nzé donge á bad béehēle nkalan mí bwâm nímē séyágtéé asōñtēn, né édii wēé ábē bad bēedúbpeé mó. Ngáne bēedúbpēē Dyöb bēebáá ne mó. ⁴ Satanε, nkamlēne a nkōñsé, akamlan mewēmtēn nímē bad ábe bēedúbpe Krístəə. Béeheléé-se bēsōñtén bán nkalan mí bwâm rílúmte ngáne Krístəə ápédé etógnén abé. Krístəə adii néε Dyöb dēn. ⁵ Né dōó ákəá boη séēkālē t̄ngene échēd yāl. Boη sékanle nyé bán Yesuε mó adé Sāngwéé. Sēdíí bembəledε ábēn áyāl e Yesuε. ⁶ Dyöb áde dénhōb áá, “E'nyínēn bé ekíde é'bē wēé ehíntén énsēbēē abé,” mó abelé nímē nkalan t̄ngene Yesuε abé nēngáne e'nyínēn bé ekíde ábe é'pene' syánē á nlém-tē. Syánē baásyāāl

ábe dedúbpé Yesue bɔ́ɔ Dyɔb ábénlé nê. Dyɔb ábélé nê ábel boŋ bad bébii nén bán módé etógnén abii áde bad bébii' é bán Yesu Krístəə adíi nées mó.

⁷ Boŋ nkalaŋ míme Dyɔb ábágé sé ákal, ńdíi chòm éche étómténé etógnén abé. Sédii nêŋgáne mbeé e maŋ eché chòm edíi áte. Nén ábénlédé ábel boŋ bad bébii nén bán ngíne eché echabé ámín ehúú ne Dyɔb saké ne sé. ⁸ Sêkude nyaa é ndutul híin boŋ séelyāgēē áwēd-te. Donŋe á pónde séebyéé' é dyam áde sébeléé, boŋ séehóbéé nén bán Dyɔb déelúmédté se chòm éche sétāŋgéné abel. ⁹ Bad bétagte se pónde té boŋ Dyɔb déetēdté sé. Bélógne sé, boŋ Dyɔb déekwētánne aá bēwúu sé. ¹⁰ Kéhéé áde sékagké ákal nkalaŋ mí bwām séhédé á nlém-tê nén bán bad béhede' sé awúu ngáne bēnwū-é Yesue, boŋ bad bébii bán Yesue adé á alongé, mó-'aá ahāg sé ngíne áte abé áde sédíi á alongé. ¹¹ Sēbii nén bán kénée sédíi á alongé bɔ́ɔb, séde benben ne kwééd pónde té áyāle sēbenle Yesue. Nén adé ábel boŋ bébii bán Yesue adé á alongé, mó-'aá ahāg sé ngíne áte abé áde sédíi á alongé. ¹² Né-ɔ́, sēkwēténé kwééd ábel boŋ nyékud alongé áde déemaá'.

¹³ Sédii melemlen ngáne mod awē ahóbé ngáne éténlédé á kálag e Dyɔb nén bán “Ndúbpé wē, né-ɔ́, nkale' tāŋgene wē.” Melemlen ngáne ane mod ándūbē Dyɔb, sémpē sédúbpé Dyɔb, sémpē sédíi sékale-'e tāŋgene mó. ¹⁴ Sēbii bán Dyɔb áde ápuúdté Sāŋgú Yesue dépuúd-te sémpē ábē á alongé ámpē ne Yesue. Dyɔb dépēn-ne sé ne nyé wéé adíi. ¹⁵ Metake mésyāāl míme sékudéé médii áwōŋgen nyé, ábel boŋ nzé bad híin bēwógé eyale é Dyɔb, nsimé ń Dyɔb mébēl békūd alagsen dé mbéb, bēbūd-te mó asāgnén. Nén débēl bad híin békéné' Dyɔb.

¹⁶ Né-ɔ́, séedonlé mekuu ámbid ákal nkalaŋ mí bwām, kénée edíi bán ngíne esude' sé á yāl, kénē Dyɔb áwede' sé nlém á abum, áhāg-ke sé ngíne áte mbwe té. ¹⁷ Baá metake ábe sékudéé bɔ́ɔb béesaá ábe sétagteé nlém á abum. Sêkude metake bɔ́ɔb boŋ ehúmé éche ébē ne sé échāb ámín nyaa eché séekamténné metake míme sékudé á nkōŋsé wén, ébē-'e ne sé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁸ Nê dɔ́ akáá boŋ séenyíné' metake míme sékudéé bɔ́ɔb nées dyam. Boŋ sēbānné nlém áyāl e bwēm ábe Dyɔb akōŋnéde sé, kénée edíi bán séenyínéé bó. Bwēm ábe sényínéé bɔ́ɔb é'dé dásɔ́ áyāl e esōŋ é pónde, boŋ bwēm ábe séeheléé-se sēnyín bɔ́ɔb, bēbē á ngíndé ne á ngíndé.

5

Déékūd yāl ékɔ́lē ádyōb

¹ Sēbii nén bán échēd yāl éche sébééné á nkōŋsé edii nées e'bem ábe sédyēé' é áte. Nzé bépáá ábē e'bem, sēbii nén bán sēwóó ndáb ádyōb eché moonyon éelóó' é. Dyɔb dɔ́ álóó' chɔ́, ébē-'e á ngíndé ne á ngíndé. ² Sēkɔ́mad áte bɔ́ɔb á ebem-tē wén, sēwane áte bán ene ndáb eché ebíde' ádyōb ékútēn sé ngáne mbóté ékútanné mod. ³ Nzé séde ene ndáb áte, séebáá nêŋgáne mod awē adé nsób. ⁴ Abēen áde sébééné enén yāl á nkōŋsé te wén, sékɔ́mad áte adenled áde nén ádenlédé sé. Eesaá nén bán séhede enén yāl e nkōŋsé ahúd, boŋ séhede yāl ékɔ́lē eche edé ádyōb, ábel enén yāl e nkōŋsé eché ewāg émaa, étim yāl eché ébē á alongé. ⁵ Dyɔb dɔ́ ábōŋséné syānē ákud nímén nhāŋlén alómmé-'e syānē échē Edə́dəŋ éche Esáá álúmed nén aá ádén akan débēnléd.

⁶ Né-ɔ́, pónde téé desume' nlém nén bán abé áde dédíi ne échén yāl á nkōŋsé, deesaá hōm ahóg ne Sāŋgwéé. ⁷ Séde á alongé á nkōŋsé ne échén yāl, áyāle sédúbpé mó saké ngáne sényínéé mó. ⁸ Sēsúme nlém nén bán ábe syānē yāl ékɔ́lē, séhede-'e échēd yāl é nkōŋsé atēde áke débé ne Sāŋgú Yesue. ⁹ Né-ɔ́, nímēd nlém nisyāāl nítāŋgéné abé áwóged Yesue menyiŋge áyāl e kéhéé éche débēléé, ké ébē bán séde ne échēd yāl á nkōŋsé, ké' e séesaá ne chɔ́. ¹⁰ Syānē

mod téé átyēēm á nkáásé á'sō ábe Yesu Krīstəə epun éche ákāādtē moosyāál, t̄ngene mekan míme ábélé á pón dé echē ábédé á nkōnsé. Mod té ákūd nsábe t̄ngene mekan mé bwám ké'ε mé mbéb míme ábélé.

Abé á nchemten ne Dyöb

¹¹ Ngáne sébíí bán Sāngwéé ákāād bad, sébagé-ε mó edúbé, sēwane' áte nén bán bad bésōnten nén bán nkalan míme sékaléé rídé mbále. Dyöb ábíí nyaa é bad éche sédíí, mbíí-ε méé nyémpē nyēbíí nyaa é bad éche sédíí, ndúbépé-ε méé nyēbíí-ε bán sékale mbále. ¹² Séehóbéé mekan mé bwám t̄ngene échəd yāl ámpē. Bon pen sēhede bán nyéwōn n̄zom ábéen sé kúmbe, ábel bon nyéwōn dyam áláa bad ábe bédé kúmbe áyāl e mekan míme bébeléé míme bad bényíneé, saké áyāl e mekan míme médé bó á nlém-tē. ¹³ Donje á bad béhóbe bán sēhóbe mekan néé bad ábe nló méēsáa' é áte. Nzé nē ádé mbále, né Dyöb dōó sébagéé edúbé. Nzé sēhóbe mekan néé bad ábe nló rísáá áte, né áwōngēn nyé dōó séhóbéé. ¹⁴ Edənge éche Krīstəə chōó étédé sé nlém á abum ábel mekan míme sébeléé, áyāle sēmadé á nlém-tē nén bán Krīstəə awédé á nló ní moosyāál. Né-ɔ́, édé n̄ngáne moosyāál áwédé. ¹⁵ Anwé á nló mí moosyāál ábel bon bad ábe bédé á alongé, alongé ádāb déēlūmtē bán bédé á alongé áyāl echāb dēmpen. Bon pen bédé á alongé áyāl e Krīstəə, mó awē anwé, bon Dyöb ápūūd-te mó á nló mímāb.

¹⁶ Né-ɔ́, bootya bōob, déēnōnē mod nyaa eche moonyon ánōneé. Kénéé édíí bán sēnōné'áá Krīstəə á nyaa e moonyon, séēnōnēé mó nē ámpē. ¹⁷ Né-ɔ́, kenzéé awē adé mod nhóg ne Krīstəə, adíí nhəgtéd mékōōlē. Mmē mbeltéd mé nchun r̄syāāl mímáá atóm awóó-ε mbeltéd mékōōlē r̄syāāl bōob. ¹⁸ Mmēn mbeltéd mékōōlē r̄húú ne Dyöb. Abelé syánē detimé ásē ne Krīstəə, abagé-ε syánē nsón ákale bad nén bán béhele bébē nsan ne Dyöb. ¹⁹ Chōm éche r̄hóbéé édíí áyāl e kwééd echē Krīstəə áwédé á awōg. Dyöb ábélé bad bépédé á nchemten ne mó. Dyöb déētóó'áa mbéb míme bad bébélé, abagé-ε syánē nsón ákale bad nén bán béhele bébē nsan ne Dyöb. ²⁰ Aláa áde Dyöb álāngéé sé mekan áláa bad sédíí bad ábe béhóbpe Krīstəə. Sésime nyé etúu áte á d̄n á Krīstəə nén nyépe á nchemten ne Dyöb. ²¹ Dyöb dēmpwəd Yesuε átag áyāl e mbéb r̄syāāl míme syánē débélé. Yesuε enkēmbenlé mbéb ké nhóg, bon kéné ankwen̄tén atag áwəd nló. Dyöb álágséné syánē mbéb ahóbe-ε áa déēbēlēé mbéb ámpē melemlen ngáne mómpē éebeléé mbéb.

6

¹ Né-ɔ́, sé ábe sébele' nsón ní Dyöb ne Dyöb, sēcháa nyé nén bán nsimé ní Dyöb míme nyékudéé méebāg ngēn. ² Dyöb áhóbé ngáne éténlédé nén áa, “Áde pón dé épédé echē etāngéné, menwóg chōm éche nyéhóbé.

Áde epun é e'soóson-ε épédé, menwōngén nyé.”

Nyéno' pón dé nén bōob echē etāngéné, eche nyétāngéné nsimé ní Dyöb akud. Nyéno', epun épédé éche nyéhele nyékud e'soóson.

³ Séekáá'ε modmod nzii, ábel bon awusé déēnyinnād áyāl e nsón míme sébeléé. ⁴ Bon pen, n̄ngáne bembəledé bé Dyöb, sēlūmtē' yāl nyaa ésyāāl ábe bad ábe bébele' mekan míme métāngéné. Sēwánlé e'kan bé nlém é' ngine t̄ngene metake míme sékudéé, t̄ngene alongé áde álēnlad sé áte, ne ndutul éche étáne sé. ⁵ Sēkude mbéte, béhāg sé á mbwōg, ndun e mod empēēn epuutéd béchodé sé yāl áte, sébele ntū ní ngine, sēnāngé' e'pin, sédyé-ε nzaa. ⁶ Sēlūmtē' ámpē bán sédíí bembəledé bé Dyöb ábel áde sébeléé mekan mé bwám ne e'sān bé nlém, ábe áde Dyöb ábágé sé nsōnten ábíí alongé áde sétāngéné awōn, awēsēn áde séwesanné, ne awóon áde séwōngné bad bēmpēe nlém mí bwám. Edāádəng éche Esáá chōó élyágte sé, sédāá-ε moosyāál ne

nlém nhóg. ⁷ Nkalanj míme sékaléé ndíi nkalanj ní mbále, ngíne e Dyöb chó-
'aá sébenladté ákal mó. Abel áde sébeléé mekan míme métánjéné ábélé bad
béewóó'é dyam dé mbéb ké ahóg ábán sé á yál. ⁸ Séēbē sébenlé Dyöb ké béken
sé, ké'ε béekene' sé. Ké bad béhōbē sé mekan mé mbéb áyāl ké'ε mekan mé
bwám. Bad béhōbe bán sélúmté bán sédé ndín é bad éche séesaá, bonj sēdii
bad ábe séhōbé bán sédé. ⁹ Bad bébii sé bwám bonj bémpēe bényíne' sé bán
sēdii bad ábe béesē dyam dé abelen. Bad béwēmtan bán séebáá á alongé
bonj kénē sēdii sédé á alongé. Sēkude metake á mekáá mé bad bonj kénē,
béewúú'é sé. ¹⁰ Sédé á ndutul tē, bonj kénē, sēwóge menyinge pónde ésyāāl.
Kénéε édii bán séebudéé chōm awónj, bonj kénē nsón míme sébeléé mbélé bad
híin bédúbpe Dyöb. Né-óó nē ábélé bébudé bwēm awónj bōob. Kénéε séewóó'é
chōmchōm, nhon ní Dyöb ndíi mímēd.

¹¹ A-bad bé dyad á Kōrinto, sētēnlé nyé chōm ésyāāl ésebán sēkonjad nyé
dyamdyam. Sélúmtē-ε ngáne nlém ndíi sé áte áyāl echēn. ¹² Sēdāá nyé,
séebáá-'aá alúmed bán sēdāá nyé. Nyé pen nyélúmtē sé nén nyéēdāá'é sé.
¹³ Nhóbe áwēn bōob néε ábēm bán. Nyémpē nyédəj sé ngáne sémpē sēdāá
nyé.

*Nyéēbēlē' mekan míme bad
ábe bēdúbpe Krístəə bébeléé*

¹⁴ Nyéebág nlatén ne bad ábe bēdúbpe Krístəə. Nhóbe nén áyāle bad ábe
bétánjéné á'sō é' Dyöb, béewóó'é dyam abelen mekan míme e'bébtéd é' bad
bébeléé. E'nyínen bé e'kide béewóó'é dyam abelen ehíntén. ¹⁵ Krístəə eewóó'é
dyam abel ne Satanε. Mod awē adúbpe Krístəə eewóó'é dyam dé abelen
mod awē eedúbpe. ¹⁶ Ndáb-e-Dyöb eewóó'é dyam dé abelen ndáb echē bad
bébenléé myöb mémpēe. Nhóbe nén áyāle dedii ndáb e Dyöb, Dyöb áde ádé á
alongé. Edé nén ngáne éténlédé bán Dyöb áhóbe áá,
“Mébē ne ábēm bad, ndyēē-ε áwāb.

Bébeléé mε nēngáne ádab Dyöb, mε-ε métēd bó nēngáne ábēm bad.”

¹⁷ Sánjwéé alánge ábē bad áá,

“Né-óó, nyéte, nyéebág-kε ne bad ábe bēdúbpe mε.

Nyéewóó' dyam abel ne e'bébtéd é mekan míme bébeléé.

Mékōb-pe nyé néε ábēm bán.

¹⁸ Mébē nyé sáá,

nyé-ε nyéēbē ábēm bán.

Mε Dyöb á Ngum mε-εé nhóbe'.”

7

¹ A-baányanj bé edənge, ngáne Dyöb áhóbe áá módii awesyánē Sáá, syánē-ε
debé ábe bán, déte mekan míme méwógte syánē mbinde á ekob é yál ne á
edəđəj. Syánē débe Dyöb edúbé, déwōn-ε alongé áde ásáá, nē débēl débagé
Dyöb edúbé ngáne éhēdnadté.

Paale adé menyinge

² Nhede mēé nyédəj sé ne nlém nsyāāl. Séēpānnē modmod, séēbēltē
modmod mbéb, séēdōgēē-ε modmod. ³ Meehóbéé nén áhób nyé. Mensébé
nyé atele nén mēé, sēdāá nyé bwāmbwam, ké á kwééd ké'ε á alongé, dēbē debé
mod nhóg. ⁴ Nkumne nyé ekáá á tál. Mbééné nyé kúmbe. Nyéwédé mε nlém á
abum bwāmbwam nyaa echē rítómténé menyinge abé kénéε sékudéé metake
bwāmbwam.

⁵ Ade sépédé á mbwóg e Masēdonia, sēnkēnkóméé áte. Sēkudé'áá metake
nyaa ne nyaa. Bad bēpentánnáá ne sé mbwóg-kε mbé sé áte áyāle
sékāmtánnáá nyé. ⁶ Bonj Dyöb áde áwéde bad ábe béewóó e'lyág bé nlém,

nlém á abum, dénwēd syánē nlém á abum alóm áde ánlōmmē Tituse áwesyanē. ⁷ Saá-kaá échē επε χῆμπεν êmbel sêwóg menyinge, boŋ awéd áde nyénwēdtē mó nlém á abum dénwōgēd sé menyinge. Anláá sé ngáne nyédáá με anyín bwâmbwam, aláá-’ε sé ngáne nyénwōgkē pél áyāle ndutul eche ebédé nyé á nlém-tê ngáne nyénkênwógédte με menyinge. Anláá-’ε με ngáne nyéwóó nlém áte ábē με ámbíd. Ade Tituse álángé sé nímén mekan, membé menyinge bwâmbwam.

⁸ Kénée édíí bán ene kálag echē mēntelēé nyé enwógéd nyé ndutul, meésáá ngol nén με nténlé nyé chó. Kénée édíí nén bán membé ngol atel áde mēntenlé chó, nnyíné nén μεέ echem kálag echē ríténlé nyé ewíídé nyé nê á esōŋ é póndé. ⁹ Boŋ βῶβ ndé menyinge, saké áyāle ménwōgēdtē nyé ndutul, boŋ áyāle ndutul eche nyénwōgkē ebelé nyêhñléné áden abé dé mbéb nyébele’ ngáne Dyöb áhedeé. Nyénwóg ndutul ngáne Dyöb áhede’áá aá nyéwóg. Né-ῶ, ndutul ké ehéé echē sēmbenlé boŋ nyéwóg, enkēmbébénne nyé. ¹⁰ Nzé ndutul edé mod á nlém-tê ngáne Dyöb áhedeé, ane mod abelé ahñlén áde abé dé mbéb ábelé’ ngáne Dyöb áhedeé. Nén ábele’ ane mod ákūd e’soóson, nê déewiidéé modmod ámpē. Boŋ bad ábe bédúbpé Dyöb, ndutul echē edé bó á nlém-tê áyāle bédíí baányoŋ ebele’ bēwág á edāádəŋ. ¹¹ Boŋ ndutul embé nyé á nlém-tê ngáne Dyöb áhedeé aá ébê. Né-ῶ, nyénəne’ chōm éche nê ápiínédé nyé. Nyêhede’áá bán nībii nén μεέ nyéwane áte álúmed bad nén bán nyéebēlēē awusé ké ahóg βῶβ. Melingá mémbe nyé áte nén bán ábē bad bēbélé awusé á etún é póndé nyédé ahób bán nyélänge bó bán bésog mbéb abel. Nyénwóg mbwóg nén bán Dyöb dékōgsēn nyé nzé nyédé nyébele échén ndín é mekan. Nyëndəŋ με anyín bwâmbwam, nyénwōŋ nlém ábē με ámbíd, nyékōgsān-ne bad ábe bébele mbéb. Abel áde nyébéle nímén mésyāāl, álúmté sé nén bán nyéebēlēē mekan mé mbéb. ¹² Né-ῶ, kénée rítélé ene kálag, menkēntenlé chó áyāle mod awē abelé epande ké’ε mod awē bépánne boŋ ntelé chó ábel boŋ nyébii á’sō é’ Dyöb nén bán nyékoó sé adəŋ. ¹³ Nê dōó ákás boŋ nyéwēdē sé nlém á abum.

Saá-kaá e’wéd bé nlém á abum bēnpen, boŋ sēmbé menyinge bwâmbwam anyín áde sennyinnē Tituse adé menyinge áde ápédé. Anláá sé ngáne nyébéle boŋ asóg atag áte. ¹⁴ Membé kúmbe áláa Tituse ngáne nyédíí bad bé bwám, nyénkênwógéd-taá με e’sōn áyāle nyénlúmed nén bán mekan míme ménlāā’ é mó médé mbále, ngáne mekan mésyāāl míme sénlāā’ é nyé médíí mbále. ¹⁵ Nê ábéle míme nlém nítimé’ áwēn tómaa ké ngen e’só, akamtēn áde ákamtanné ngáne nyé moosyāāl nyénwōngē nlém ábel mekan míme ánlāā’ é nyé aá nyébel. Nlém nítimé mó áwēn ámpē nzé akāmténé ngáne nyénkōbpé mó ne edúbé, nyéwōngén-ne mó ne nlém nhóg. ¹⁶ Ndé menyinge áyāle nsumé nlém nisyāāl áwēn.

8

Bad bé Krīsto bétāngéné bad ábe bétógnéné awōŋgen

¹ Βῶβ-pῶ a-baányan, sēhede bán nyébii nén bán Dyöb ábágé nímē nsimé wée bad bé Dyöb ábe bédé á mwembé míme rídé á mbwóg e Masēdonia ábel boŋ bésále ekáá áte. ² Békúdé metake mé ngine míme mékage bó áte bwâmbwam. Kénée édíí bán bédé atóg bwâmbwam, bésánlé ekáá áte bwâmbwam, bédé-’ε menyinge. ³ Ndé mbōŋ nén μεέ, bēmbē chōm éche bēnwōngē, bēntōmtēn-ne abe tómaa chōm éche bēmbēē bēbage’. Bēbágé’áá-’ε ngáne nlém nímāb ménlāā’ é bó. ⁴ Bēnchāŋ syánē bwâmbwam ábē menyinge áwōŋgen bad bé Dyöb bé Jerusalem ngáne bómpē bébeleé. ⁵ Bēmbēl tómaa

ngáne sēnwēmtēnnē. Bēnsēbē ádāb alongé abε á mekáá míme Sǎngwéé. Ambíd enê bēmbě ádāb alongé áwεd mekáá ngáne Dyōb áhεdεé aá bēbel. ⁶ Né-ṵó, sēcháa' Titusε awě ambootéd mímén nsón ne nyé nén bán ádíi áwōngan nyé, mímén nsón míme nyésánlé ekáá áte, nyébāgē-'ε bad kéchéé éche bétógnéné ne nlém nhóg, nyépid mó á asóg. ⁷ Bṵṵb-pṵṵ, nyébele bwām á menzii mésyāāl. Adúbe áwúú nyé áte. Nyékale' nkalanj ní bwām, nyébíi mekan mé Dyōb, nyéwóó nlém áwōngan bad nyédáá-'ε sé bwāmbwam. Né-ṵó, sēhεde bán nyébele bwām, káájne ásale ekáá áte, nyébage-'ε bad kéchéé éche bétógnéné.

⁸ Meékamlánné nyé ábel nén. Bonj ngáne rínyiné bad ábe bédúbpé bēwōngan bad bēmpēe, nhεde mεé nyémpē nyélúmed ngáne nyédáá bad bēmpēe. ⁹ Nyébíi ngáne echεd Sǎj, Yesu Krístæ áwōnganné nyé ásale ekáá áte. Kéchéé éche Dyōb áwóó mó awóó. Bonj kénê á etútú échēn antεdé mímē nhōn rísyāāl ádyōb ápē á nkōjsé abé néε ntógétōke ní mod. Amběl nê ábel bonj nyékud nnam míme Dyōb ábageé bad.

¹⁰ Mbage nyé elébé nén mεé, mwě míme rítómé nyēmbé bad bé e'só áwōn nlém áwōngan bad, nyēmbé-'ε bad bé e'só ábootéd bad awōngan. ¹¹ Bṵṵb-pṵṵ, nyétánjéné nsón míme nyéboótédé amad. Nê déběl bad bēbíi nén bán nyédé mbonjsén ábe ngáne nyéwóó ápid-tε nê á asóg melemlem ngáne nyēmbonjsénné ábootéd nê. ¹² Nzé ewóó mímē nlém ábe mod chōm ngáne éwóó chó, ébelé ékobnéd ne Dyōb. Dyōb déehεdεé aá mod ábe tómaa chōm éche áwóó.

¹³ Meehóbéé mεé nwōngan míme nyébageé bad ríwōngan bó bonj nyé bēn nyébê á metake-té, bonj nhεde mεé nyé moosyāāl melemlem, nyéwōn chōm éche ékwógnédé nyé mod-téé. ¹⁴ Bṵṵb-pṵṵ abud áde nyébúdé bwēm awōn, nyéwōngan bad ábe bédíi bēhεde', ábel bonj á póndé eche nyémpē nyétōgnēnnē bómpē bēwōngēn nyé. Nê déběl mod téé áwōn. ¹⁵ Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán, "Mod awě ambud awōn, enkēnwōngé tómaa ngáne ántōgnēnnē, awe mó-'ε enkēmbud awōn, andíi anwōn ngáne ántōgnēnnē."

Bélómé Titusε bó á Kōrinto

¹⁶ Nságnan Dyōb abε áde ábágé Titusε ámpē nlém áwōngan nyé melemlem ngáne ábágé mε. ¹⁷ Titusε eépāgkē áwēn áyāle sélāngē mó bán apε, bonj apag kááj ne áyāle awóó mímē nlém ápε, apag áyāle mwēn adáá apε. ¹⁸ Sélómne mó mwānned a Krísto ampée. Anén mwānned a Krísto, abyééné átínté e mwembé rísyāāl akal áde ákaléé nkalanj ní bwām. ¹⁹ Saké alóm áde sélóméé mó dēmpen, mwembé mēmpwεd mó áhoon sé ngáne sébeléé nsón áwōngan bad ábel bonj edúbé éche Sǎngwéé ényínned ne álúmed nén bán sēwóó mímē nlém áwōngan bó.

²⁰ Séehεdεē bán modmod áhâb dyan dé mbéb tǎngene mímén nsón mé asále dé ekáá áte míme sébeléé. ²¹ Sēwóó nlém ábel dyan áde átánjéné saké á'sō ábe Sǎngwéé dēmpen bonj káájne á'sō é' baányonj.

²² Sélómé' mwānned a Krísto áwēn nchoo ne Titusε bó. Alúmté sé á menzii híin aá mówóó nlém áte áwōngan nyé. Bṵṵb-pε áde ályágé nlém áwēn, anábpé nlém awōn áwōngan nyé. ²³ Titusε mó ne mó ayǵgkē mε ahoon ábel nsón áwōngan nyé. Abíníi bānned bé Krísto ábe békag ne Titusε bédíi bad ábe mwembé mélómé á díin ádāb, kéhéé-'ε wéé békíi mam míme bēbeléé mépiinad Krístæ edúbé. ²⁴ Né-ṵó, nyélúmed ábén bad nén bán nyédáá bó. Ábel áde nyébenlé nê, mwembé míme rílómé bó mēsōjtēn nén bán nén dṵṵ ákáá bonj sékumné nyé ekáá á tǎl.

9

*Békag bad bé Krīsto bé
Jerusalem mōné asaṅned*

¹ Bōōb-pōō, éesaá etógnén me átele nyé tâṅgene nsón míme séwōṅganné bad bé Dyōb. ² Mbíí nlém míme nyéwóó áte áwōṅgen bó, mbééné-'ε nyé kúmbe awōṅ áde nyéwóó nlém áwōṅgen bad ábe bédé á mbwóg e Masēdonia. Menláá bó nén meé, “Nyé ábe nyédé á mbwóg e Akaya, nyēmbé mboṅsén se mpú-mwě ábe bó mōné.” Nlém míme nyéwóó áwōṅgen bad rítédé bó bad híin nlém á abum ábel melemlem. ³ Bōōb-pōō, nlóme' ábén bānned bé Krīsto áwēn, ábel boṅ ahób áde séhóbéé bán sēkumne nyé ekaá á tâl déēbāg bán sēkale metóm. Boṅ ébē bán ngáne rílánjé bó meé nyéēbē mboṅsén ábe bó mōné, nyéēbē-'ε nê dēn. ⁴ Né-ōó, nzé mpedé áde bad bé Masēdonia bépédé ne me boṅ ntáné nyé áde nyéēboṅsenéé, séēkwāg bwāmbwam, nyé-'ε ámpē nyékwág. ⁵ Né-ōó, nê dōó ákáá boṅ rídōl áte nén meé édé etógnén álóm ábed bānned bé Krīsto á'sō, ábel nyémad nwōṅgen míme ríchábé ámín míme nyéhóbé bán nyéēbe bó, aboṅsen. Nzé nyébelé nê, né nwōṅgen rísyāal mébē mboṅsén nzé mpedé. Nén délūmēd nén bán nyēbage ne nlém nhóg saké áyāle sényágté nyé.

⁶ Nyébíi nén bán mod awě eébude awén, éebudté ahúd, awe mó-'ε abudé awén ábüd-te ahúd. ⁷ Nyé mod té ábe mōné ngáne míme nlém rílánjé mó. Mod éēbāgē sé nlém ríkōglád mó á abum ké'ε ébē byánán bényágté mod. Dyōb ádáá mod awě abage ne e'sāṅ bé nlém. ⁸ Dyōb débē nyé kéchéé éche nyétógnéné ábel boṅ nyéwōṅ chōm ésyāal éche ékwógnédé nyé ásále ekaá áte ábe bad bēmpēe. Nén débēl nyéēbude' bad mekan mé bwām abele. ⁹ Eténlédé á kálag e Dyōb nén bán,

“Asánlé ekaá áte ábe betóótōkē bé bad nwōṅgen,
bad bēchaténné ábē e'boṅ bé nlém.”

¹⁰ Dyōb dōó ábage bad bwēm ábe bēwénéé, ábagé-'ε bad chōm éche bēdyákē. Ábe nyé bwēm ésyāal ábe nyétógnéné áwén, ábēl é'kwōg é'chyaá mbote eche ebuú áte bwāmbwam. Ábel nén áyāl e e'boṅ bé nlém ábe nyéwóó. ¹¹ Dyōb débēl nyébé nhōn áyāl e chōm ésyāal, ábel boṅ nyésále ekaá áte. Nén débēl bad híin bésāgnēn Dyōb áyāle nwōṅgen míme nyébageé bó míme ríhúú ne sé.

¹² Ábel áde nyébeleé nén, déesaá áwōṅgen bad bé Dyōb dēmpēn, boṅ áde káōṅne álúmed bán bad híin bésāgnan Dyōb bwāmbwam. ¹³ Mekan míme rímén nsón míme nyébeleé nén mébídēdtē áwed, mébēl bad híin bēbage Dyōb edúbé áyāle nyébele ngáne nkalan mí bwām míme Krīstāā ríhóbéé, nyélūmtē-'ε ábēn e'boṅ bé nlém wéé bad bé Dyōb ábe bédé á Jerusalem, nyélūmtē-'ε wéé bad bé Dyōb bēmpēe. ¹⁴ Bēwóó nlém ányín nyé, békānnād-te nyé áyāle nsimé rí Dyōb rídé ne nyé. Mmē nsimé ríchábé ámín bwāmbwam. ¹⁵ Nsāgnēn míbē ne Dyōb áyāle abagé syánē nsimé míme ríléle ahəgtēn.

10

*Paale alánjé bad bé Kōrinto
ad nímē nsón rítāṅjéné*

¹ Me Paale, me awě mpwiítédé nsudte-'ε yāl nēṅgáne Krīstāā, ncháa nyé. Baahóg bēhóbe' nén bán nzé ndé ne nyé mbelé ríwógé mbwóg. Bán boṅ nzé meésē ne nyé, mbelé rítenlé nyé kálag éche éwúú áte. ² Ncháa nyé nén meé nyéēbēlē' ngáne ábē bad bēbeleé ábel boṅ nzé mpedé áwēn, ríhóben nyé ésebán mbáa' dyamdyam. Bad ábe méhōbēnnē bédíi bad ábe bēhóbe bán sēbele nsón ngáne bad bé nkōṅsé bēbeleé. ³ Kénéé edíi bán sēdé á nkōṅsé-te, séewānēē nzum ngáne bad bé nkōṅsé bēwanéé. ⁴ Bwēm ábe séwannéé nzum béesaá melemlem ngáne ábe bad bé nkōṅsé bēwannéé. Boṅ bwēm e'

nzum é' ngine é' Dyöb bõó sébenladté ábébed mebwóg mé ngine míme ábēd bad bé ekáyi. Abén bwēm é' nzum bõó sébenladté ásuded mpentēn ké ríhée míme bad bépēēnéé míme méesē mbále. ⁵ Sébenlad bó ámpē ámad mehób mé kúmbe míme béhóbéé míme mébele' bon bad béēbyē' Dyöb. Sébele' bad béhəŋlan nímab mewēmtēn ábel nímab mewēmtēn mésyāāl mébē nyaa éche Krístāá áhedéé aá mébē. ⁶ A póndé echē nyébenlé ngáne Krístāá áhedéé ne nlém rísyāāl, dõó sébonşénné ákõgsen kénzēé awē alúmté aá móóbenlé ngáne Krístāá áhedéé.

⁷ Nyénəne' chõm éche édé nyé á'sō-te. Mod ké ahée awē asumé nlém ne Krístāá ábii aá ngáne módíí, nē dõó sémpē sédíí ne Krístāá. ⁸ Ké menkūm ké ekáá á tâl áyāle ngine éche Sāngwéé ábágé me tómaa ngáne ríkuméé bõob, méewógké e'són. Abagé me ene ngine áwéd nyé áte saké ásuded nyé adúbe. ⁹ Meéhēdēē meé ényíned nén bán kálag éche rítenléé nyé édii áwóged nyé mbwóg. ¹⁰ Nhóbe nén áyāle bad béhəbe bán kálag éche rítenléé nyé éwúú áte, éwóó'-e, e'yale bé mbéb áte. Béhəbe'-e ámpē bán bon nzé mmēn ndé, meewóó'-é ngine, kéchéé éche ríhóbéé'-e éewóó'-é ngine ké póg. ¹¹ Bad ábe béhəbe nē bébii nén bán kéchéé éche rítélé á kálag, nzé meésé ne nyé, mébel chó nzé ndé ne nyé.

¹² Séēhēlēē-se séhób mbēd bán séhəgtan yāl, ké'e sé bán sēdé nyaa póg ne bad ábe béhəbe' mekan mé bwām áyāl echáb. Bon ngáne bēn ne bēn béhəgtanné yāl, béhəbē'-e bán bēn ne bēn bétómné, bédé eyóké. ¹³ Bon sé pen séēkūmēē ekáá á tâl tómaa ngáne sétəngéné akum. Hõm áde Dyöb álómé sé aá sébel nsón dõó sébéēnéé kúmbe. Nsón míme sébeleé áfíntē echēn mómpē ríde nsón míme sébéēnéé kúmbe. ¹⁴ Séēkūmēē ekáá á tâl ábel nsón hõm áde Dyöb dénkenlómme sé nsón abel. Sé-'aá sébédé bad bé'sō ábíd nchabnede áhye dé akale nyé nkalan mí bwām míme Krístāá. ¹⁵ Séēkūmēē ekáá á tâl tómaa ngáne sétəngéné akum, nédē séēkūmēē ekáá á tâl áyāl e nsón míme bad bémpēe bébélé. Bon pen sēsumé nlém nén bán ngáne áden adúbe ákwogéé, nē dõó nsón míme sébeleé mékwogéé bwāmbwam mebwóg míme sébeleé nsón. ¹⁶ Nén débēl séēkäg mebwóg mémpēe míme méchábnédé, sékale' Nkalan mí bwām, ésebán sékume' ekáá á tâl áyāle nsón míme bad bémpēe bébélé mebwóg mémpēe.

¹⁷ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Kénzēé awē akume' ekáá á tâl, atəngéné akum ekáá á tâl, áyāle chõm éche Sāngwéé ábénlé mó." ¹⁸ Saké ahób áde mod áhóbéé yāl mekan mé bwām á yāl dõó álúmté' bán akõbnédé nēe mbapēe a nlómag, bon mod a mbále awē Dyöb áhóbéé mekan mé bwām á yāl mó adé mod awē akõbnédé.

11

Paale ne bembapēe bé nlómag bé metóm

¹ Ncháa nyé nén meé nyémwēe ríláa nyé mwă a akan ké nnyínnéd ké eyóké. Nyébán metúu. ² Nsíide' nyé nyaa echē Dyöb áhele asíí nyé. Nyédii nēngáne ngən e mmwaád echē eebíí mwēnchóm. Ane mmwaád móó ríhóbé meé mod nhóg áwõŋ, ane mod adíi'-e Yesu Krístāá. ³ Bon ké nē, ndé mbwóg nén meé ngáne Satanē ámpõngé Ife nló áte ne nímē mwane, melemlem nē dõó bépõngé nyémpē nló áte nyaa echē nyéesummé mímen nlém rísyāāl ámpē wēe Yesu Krístāá nyéebeléé'-e mó ne nlém rísyāāl. ⁴ Nhóbe nén áyāle nzé mod apedé bon akänlé nyé nkalan míme méesē nkalan míme Yesuē míme sēnkaléé nyé, nyébelé nyésēbēn mó tâl. Ké'e nzé akänlé nyé təngene edáádəŋ éche éesē edáádəŋ éche sēnkaléé nyé, nyébelé nyékob. Ké'-e nzé mod akänlé nyé nkalan mí bwām míme méesē nkalan mí bwām míme sékänlé nyé, nyébelé nyékõbēn mó mekáá mébe.

⁵ Meedúbpeé meé ábén bad ábe béchágé yǎl bán bédé bembapee bé nlómag bémbáá betómé me áyāl e nsón míme bébeleé, nzé nhǎgténé syáābō. ⁶ Nhele se meebyéé' dyam ahób átínté e bad ngáne behóbeé, boŋ nwóó nsōŋten t̄ŋgeŋe dyam áde r̄hóbeé. Sêkélūmēd nyé mímén mekan áte híin míme sébeleé.

⁷ Ade ríkánlé'áá nyé nkalanŋ ní bwām míme r̄húú ne Dyöb, menkênhóbpé meé nyésábe me. Mensudéd echem yǎl ábel boŋ nyéwōŋ edúbé. Ade mēmbenlé nén, dyam dé mbéb dōō mēmbenlé-ye? ⁸ Mběnlé'áá nyé, mwembé mémpēe mēsābpē me, né-ōó, ébédéé byánán ndoge' mímē mwembé áwōŋgeŋ nyé. ⁹ Ade mēmbēē-ε ne nyé donge á pónde meewóó'áá chōmchōm boŋ meétagte'áá nyé, áyāle kéchéé éche méntōgnēnnē ábēm baányanŋ bé Kr̄sto ábe bémbíd á Masēdonia bébágé'áá me. Ngáne ménkēntagédte nyé ngen e'só, méetagéd-taá nyé pónde ké póg. ¹⁰ Ngáne ríkaleé mbále née mod a Kr̄sto, modmod á mbwóg e Akaya eéhēlē-se ábēl se nsóg ekáá akum á t̄l akob áde méekobéé nsábe áwēn. ¹¹ Nyéwémténé bán ahób áde r̄hóbeé meé méetagédte nyé ákob chōm áwēn ádíi áyāle méedā'ε nyé-ye? Dyöb ábíi áá ndáó nyé.

¹² Adén akan áde mbelēé bōōb, mēbē mbelēé dó, ábel boŋ méēbāgē bembapee bé nlómag bé metóm etál áwōŋ nzōm ákum ekáá á t̄l áhób nén bán bébele nsón melelem ngáne sémpē sébeleé. ¹³ Echē ndín é bad éche ékume' ekáá á t̄l, bédíi bembapee bé nlómag bé metóm. Bédoge bad áyāl e nsón míme bébeleé, alúmed áde bélūmteé yǎl byánán bédíi bembapee bé nlómag ábe Kr̄stā. ¹⁴ Nén déēkōmtēē me yǎl áte, áyāle nén ké Satanē mómpē alūmte yǎl byánán ádíi ángel e Dyöb echē esáá. ¹⁵ Né-ōó, éesaá me menyáké nzé bembaledé ábe Satanē bómpē bélūmte yǎl byánán bédíi bembaledé ábe býágte' bad ábel mekan míme métāŋgé né ngáne Dyöb áhēdeé. Káōŋne á asóg, nkóŋgeŋ míme békudte métāŋgēn mímāb mbēltéd.

*Metake míme Paale ákúde
néē Mbapee a nlómag*

¹⁶ Nhóbe ámpē nén meé, modmod eewémtán áá ndé eyókél. Boŋ nzé nyéwémténé bán ndé eyókél, nyéwōg-kóó chōm éche r̄lāŋgeé nyé ábel boŋ mémpē r̄ikum ekáá á t̄l mwāmpin. ¹⁷ Kéchéé éche r̄hóbeé bōōb éesaá chōm éche Sāŋgwéé áhóbeé áá r̄hōb. Nzé nkume' ekáá á t̄l áhób kéchéé bōōb, né nhóbe nēŋgáne eyókél é mod. ¹⁸ Ngáne édíi bán bad híin békume ekáá á t̄l née bad bé nkōŋsé, mémpē mēbēl melelem. ¹⁹ Nyébēn nyéhóbeé bán debyéé dēn-éé nyékúde, nē ábēlé nyékobe ne menyīŋge kéchéé éche e'yókél é' bad éhóbeé. ²⁰ Ké mod átímté' nyé nēŋgáne ntāŋ, ké ádyāg nyé bwēm áyāl, ké'ε ádogé nyé, ké'ε áchāgtē yǎl ámín, ké'ε ábōm nyé abén á'sō, nyékobe mó. ²¹ Akwágké ákóbe me nén, sēnkēnwōŋgé ene ndín e nlém ábel nyé échē ndín é mekan á yǎl.

Nhóbe bōōb nēŋgáne eyókél é mod. Mēbē kúmbē, r̄ikumé-ε ekáá á t̄l áyāl e mekan míme mbelēé melelem nēŋgáne bembapee bé nlómag bé metóm bébeleé. ²² Bēlāŋgé nyé bán bédíi bad bé Hibru bēn, mémpē ndii mod a Hibru. Béhóbe bán bédíi bad bé Israel, mod a Israel móó mémpē r̄díi. Béhóbe bán bédíi bad bé mbyaa míme Abrahamē, mod a mbyaa míme Abrahamē móó mémpē r̄díi. ²³ Béhóbe bán bédíi bembaledé ábe Yesu Kr̄stā, mémpē nlāŋge nyé meé mbelē nsón tómaa bó. Nhóbe' bōōb nēŋgáne mod awē nló méēsáá'ε áte. Mbēlé ntū ní ngíne tómaa bó, nkénkē á mbwōg ngen ne ngen tómaa bó, nkénkūd mbēte é ngíne tómaa bó, nkémbe-ε á nsəl ní soŋ ngen ne ngen tómaa bó. ²⁴ Bad bé Israel békébōm me e'tanǵú móom méláán ne abog, ngen étáan. ²⁵ Bad bé Roma békébōmén me ntōŋ ngen éláán. Ngen póg bad bēmpēe békébōmén me meláá káōŋ bēpōn me awúu. Stíma ékékunnéd sé á edīb é nkwe-te ngen eláán. Pónde póg nhóó'áá á edīb é nkwe, nén dēmbenléd áyāl e epun ehóg ésyāāl, nkuu ne múte. ²⁶ Nkénkē meke bwāmbwam. A meke-té

wê, e'díb é'képõn me ahóod. Mponé alongé abód á mekáá mé bechíb, á mekáá míme ábêm bad bé Israel ne á mekáá míme bad ábe béesě bad bé Israel. Mponé alongé abód á dyad á mbáá, m̀põn alongé abód á ehyáŋge, m̀põn alongé abód á edíb é nkwě te, m̀põn-ne alongé abód á mekáá mé bad ábe béhóbe bán bédé bad bé Krísto áde béesaá. ²⁷ Mbelé ntũ ní ngíne, nnãŋgé epin ngen ne ngen. Donge á pónde meewóo'áá chõm éche ndyáŋkē ké'ε ké chõm éche nímwáŋkē, meéyáŋgkē'áá-ε pónde awóŋ ádyé ndyééd. Donge á pónde ahéb ábágáá me á yál bwámbwam meewóo'áá-ε chõm éche riháŋkē á yál. ²⁸ Amín e nímén mésyāāl, nwóo nímé nlém áte mbwε-té ânõn mwembé nisyāāl míme rídé áse echém bwám. ²⁹ Nzé mod eewúu áte áyāl e mekan mé Dyõb, mbelé nwóg yál áte melemlem ngáne mómpē áwógéé. Nzé bébélté mod mbéb, mbelé nwóg ndutul bwámbwam.

³⁰ Nzé rítáŋgéné ekáá akum á tâl, né chõm éche rítáŋgéné ekáá akumén á tâl édii mekan míme mébele' bon bad bényín me nêŋgáne mod awé eewóo ngíne. ³¹ Dyõb, Sáá awě Sánjú Yesue, abíi áá meékālēē metóm. Mekenag mébê ne mó á ngíndé ne á ngíndé. ³² Ade mbédé á dyad á Damaskõs, nkamlene awé ambé áse e kãŋ Aretase ambané sánze ânõn nsal mé e'ké ní dyad nisyāāl ábel bon békõb me. ³³ Bad bēnhē me á elõŋ-tē, bēbídéd me á wíndε eché ebédé á eséd éche ênlãŋned dyad, bésūdéd me á ndõõb, dõõ rínyágté bon ríkē-ε.

12

Dyõb álúmté Paalε mekan á ndóg-te

¹ Mēbē nkumé ekáá á tâl. Kénéé edii bán nē déewõŋgānnē. Bon mēkě á'sõ áláa nyé tãŋgene ndóg éche rínyíne ne mekan míme Sánŋwéé álúmté me. ² Mbíi dyam áde dēmbenléd ne mod awé adúbpe Krístæ nhóg. Dyõm á mwě ne níniin áde átómé ámbíd, Dyõb dēnsog mó ákēēn mó ádyõb á ndágke eché etómténé achab ámín. Meebíi'ε ké ankě áwed á ekob é yál ké'ε á edáádãŋ, Dyõb dõõ ábíi. ³ Mbíi-ε chõm éche ébēnlédé ane mod áwed, kénéé méebíi'ε ké á ekob é yál dõõ ábédé ké'ε á edáádãŋ, Dyõb dõõ ábíi. ⁴ Krístæ ansog mó, ákēēn mó á Paradis. Ahed Dyõb dénlāā mó mekan míme éemwagké áá moonyon a ekob é yál áhãb wéε bad bēmpēe. ⁵ Ayāl e ene ndín e mod dõõ mékummé ekáá á tâl saké áyāl echém chēn. Chõm éche mékuménne ekáá á tâl édii mekan míme mélúmté' bán nwóo yál e moonyon. ⁶ Bon ké mendãŋ ké ekáá akum á tâl, méenyínédte nēe eyókél é mod áyāle mbále chõõ mékanlé. Méekuménne eché ndín é mekan ekáá á tâl ábel bon nyéebāgē me edúbé áyāle eché ndín é mekan. Bon pen ndáá meé nyétéd me ngáne rídii áyāl e mekan míme mbéleé ne míme ní'yágtéé nyé. ⁷ Bon ábel bon meebág kúmbe áyāl e nímé mekan mé menyáké míme Dyõb álúmté me, bon ábēl-le nwóg, Dyõb dēmbēl áá ríwõŋ nkole á yál míme mbéle'áá me ríwógé e'wε bwámbwam. Mmén nkole mbédeé nēe mésénze míme Satanε álómé átaged me ábel bon meebág kúmbe. ⁸ Nkánne wéε Sánŋwéé ngen éláán, ríchāā mó meé ákobēn me nímén metake. ⁹ Bon chõm éche ánlāā'ε me ébédéé áá, "Nsimé míme mbágé wε ríkwógé wε. Nwédé wε áte nyaa eché étóméé metake mésyāāl áte míme éwóó. Ayāle á pónde eché ngíne éebāŋkē mod áte dõõ echem ngíne éwõŋganné mó áwéd mó áte." Bõõb-põõ, mébē menyĩŋge ákum ekáá á tâl áyāl e mekan míme mélúmté' bán ndii moonyon a ekob, ábel bon bad bényín nēn bán ngíne eché Krístæ édé me áte, chõ-áá ewéde me áte. ¹⁰ Né-õõ, á yál e Krísto, mbelé mbé menyĩŋge ké áde méewúu'ε áte, ké áde bad bésyáá'ε me, ké áde mekan mélénlédé me áte, ké áde bad bétagtéé me ké'ε áde rídii á ndutul tē. Nhóbe nēn áyāle pónde ké ehéé áde méewóo'ε ngíne, Krístæ ábelé ábē me ngíne.

Paalε atõŋtan mwembé míme rídé á Kōrinto

11 Nhóbe née eyókél é mod boŋ nyéē nyêkəá boŋ ríhōbē nê. Nyêmbé née nyéhóbéé me mekan mé bwám áyāl. Ké émbē bán meésaa dyaŋ, boŋ pɛn bad ábe nyéchaǵéé bán bembapɛɛ bé nlómag bémbáá, béētōmɛé me áyāl e chōmchōm. 12 Ade ríbéde ne nyé, menwɛsɛn álúmed nyé e'chemléd ne ábel menyáké mé ngíne álúmed nɛn bán ndii mbapɛɛ a nlómag awé Dyōb álómé. 13 Etōmɛé abele áde ríbénlé nyé boŋ meékwɛntɛne mɛé nyésábe me, nyéláa me nyaa empée echě rítédé bad bé mwembé rímíníí mɛé bédé me etógnɛn tómaa nyé. Nzé édé nɛn bán nê áde awusé, nyélagɛn me.

14 Bɔɔb ndé mboŋsɛn ápe áwɛn ngen éche élóntɛné éláán boŋ pɛn méetagédte nyé. Méepāgkē ábel boŋ nyébage me bwɛm boŋ nyébɛn-ɛé nyêkəá boŋ rípag. Nyétāngɛné abíi nɛn bán besáá ne benyaá bé bán bɔɔ bétāngɛné ábab bán atɔgen saké bán bétagné benyaá ne besáá. 15 Měbē menyinǵe ábenled kéchéé éche ríwóó káǵne yál echɛm, áwōngɛn nyé. Nzé ndəá nyé bwámbwam, nédé nyémpē nyéetāngɛnɛé me adəŋ bwámbwam-ɛ? 16 Nyébɛn nyébíí nɛn bán menkɛntagédte nyé, boŋ mod ampée ahóbé áa membé akwáb, rídogne-'ɛ nyé metóm. 17 Chán méndogkɛ nyé? Bad ábe ménlōmmé áwɛn menláá bó mɛé bédog nyé-yɛ? 18 Menchán Titusɛ mɛé ápe áwɛn, nlómɛn-ne mó aníníí mwānned á Krísto. Nédé nyéehōb bán áde Titusɛ ápédé áwɛn, andog nyé-yɛ? Eesaá mbále nɛn bán sé Titus sêwóó mewɛmtɛn mehóg-ɛ?

19 Kapóg enén pónde esyáál nyêwɛmtan bán sêhede éched yál nzom asuud ahób áde séhóbéé bán sêkánlé nyé mbále. Eesaá nê, kéchéé éche sélāngɛé nyé sélāngɛ nyé chó née bad ábe Krístəá ályágtɛé, Dyōb-pe áwóge' chōm éche séhóbéé. A-baányan bé edəŋge, kéchéé éche sébɛlɛé, sébɛle chó áwéd nyé áte. 20 Mbáá' nɛn mɛé áde mépɛé áwɛn mɛtān née nyébelɛé mekan ríme méedəá'ɛ, me-'ɛ ámpē mǛbel mekan ríme nyéedəŋgé. Mbáá' nɛn mɛé áde mépɛé, mɛtān ngáne nyébɛn ne bɛn nyésɛnlɛé, nyésíidɛé nhóg ne aníníí, nyélinɛé nhóg ne aníníí, née nyéedəá'ɛ bán mod ampée awóŋ edúbé, née nyésyānɛé, nyéhóbéé nhóg ne aníníí ámbíd, née nyédíí kúmbe, née nyébelɛé-'ɛ mam mé epuutéd. 21 Mbáá' nɛn mɛé áde mépɛé áwɛn ámpē, Dyōb déwōgɛd me e'són áwɛn é'sō. Měsudɛn-ne áyāle bad híin áfínté echɛn bédíí bébele' mekan mé mbéb ríme bébélé'áá bɔɔb, ésebán béhəŋlan ádab abé dé mbéb ábel ngáne Dyōb áhedɛé. Bébele' mekan mé mbinde, békábe mesón, bébele-'ɛ mekan ríme mbinde ríme méwógte bó e'són.

13

Paale abagɛ elébé é asóg

1 Nɛn délōntɛn ngen éláán áde rípagkɛ áwɛn. Eténlédé á kálag e Dyōb nɛn bán, “Nzé békáadte mod bétāngɛné awóg wɛɛ mbón ébe ké'ɛ éláán.” 2 Ade mémpɛé áwɛn ngen éche énlōntɛn ébe, menláá nyé mɛé mékōgsɛn bad ábe bébele' mbéb áfínté echɛn. Ndii nlāngɛ-'ɛ bó bɔɔb, nlāngɛ-'ɛ bad bémpɛé ábe bōmpē bébele' mbéb, ké bɔɔb áde méesaá ne nyé. Ade mépɛé ámpē, méewógkɛ modmod ngɔl. 3 Ene pónde dɔɔ nyébíí'ɛ bán kéchéé éche ríhóbéé éhúú ne Krístəá. Eesaá nɛn bán Krístəá eewúu'ɛ áte áyāl e chōm ésyāal eche ábɛlɛé, boŋ álúmtɛ' eche ngíne áfínté echɛn. 4 Edé mbále nɛn bán Krístəá nɛngáne moonyon, enkɛnwóngɛ ngíne áde bɛmbomɛé mó á awəg. Boŋ kɛnɛ, adé á alongé bɔɔb, áyāle Dyōb dɛmbɛnléd eche ngíne ábane mó á alongé ámpē. Abé áde sédíí mod nhóg ne Krístəá, sémpē nɛngáne baányon séewúu'ɛ áte. Boŋ sémpē séɛbɛ á alongé ne Krístəá á ngíne e Dyōb, sébɛlɛ-'ɛ nyé chōm ésyāal éche sétāngɛné nyé abele.

⁵ Nyé mod téé mwën átôn yäl asimēn, ábíi ké alongé ádēn ádé nēngáne alongé á bad ábe bédúbpé. Ndúbpé mēé nyé mod téé abíi nēn aá Yesu Krīstəə adé mó áte. Nzé nyé mod téé asīmne yäl né nyéēbīi nēn bán á mbále nyédé ne Krīstəə. ⁶ Ndúbpé mēé nyēchemé nēn bán nsón míme sébēléé rílúmte nēn bán sēdii bembapεε bé nlomag bé mbále. ⁷ Sēkánne Dyöb nēn bán nyéēbēlē' awusé ké ahóg. Séekánnéé nē abel boŋ bad bényín bán sēdii bembapεε bé nlomag ábe bébele mímb nsón bwám. Boŋ pen, sēkánne' nēn bán, nyébele mekan nyaa echē etāngéné kénéé édii bán donge á bad bēhōb bán séelúmteé chōmchōm éche élúmte' bán sēdii bembapεε bé nlomag ábe bébele nsón bwám. ⁸ Edé nēn áyāle séehēlēē-se sébēl dyamdyam áde átāngan nkalaŋ mí bwám mí mbále. Boŋ pen chōm éche sébēléé édii áwōngēn bad ábíi ne ábel ngáne nkalaŋ mí bwám ríhóbéé. ⁹ Sébēlé sébé menyīnge nzé sēnyíné nyébele mekan míme mélúmte nēn bán adúbe áwúú nyé áte, ké sépen sēnyínnéd bán séewúú' é áte áyāle séenyinéé nzəm ké póg ákógsēn nyé. Sēkánne' nēn bán Dyöb áwōngēn nyé mímbēn mbeltéd míbē bwám ne abé dēn. ¹⁰ Nēn dōo ákásá boŋ rítelē' mímbēn mekan, kénéé édii bán meésaá ne nyé. Ntenle nyé ábel boŋ nzé mpedé áwēn meébēnlād ngíne eche Sāngwéé ábágé mε ákáne nyé áte. Kunze eche Sāngwéé ábágé mε edii ábel boŋ ríwōngēn nyé áwéd nyé áte saké ábel boŋ míbēnled chó ášuded nyé.

Melēnten mé asóg

¹¹ Asóged enén kálag, a-baányan, nyébē menyīnge. Nlānge nyé mēé nyéhāŋlēn, ádēn abé ábē bwám ne abé dēn. Nhēde mēé nyéwōg échēm elébé. Nyéwōŋ mewēmtēn mehóg. Nyébē nsaŋ ne nhóg ne aníníí. Nzé nyébēlé mímbēn mekan mésyāāl, Dyöb áde ábēlé boŋ nyédəən, nyébē-ε nsaŋ ne nhóg ne aníníí, dénaméd nyé. ¹² Nyéhē nhóg ne aníníí tâl á đín á Yesu. Bad bé Dyöb bésyāāl bélómmé nyé melēnten.

¹³ Nkánne' nēn mēé nsimé míme Sāngú Yesu Krīstəə, edānge é Dyöb, ne nlatén míme Edəədəŋ éche Esáá épεεnēé, bēbē ne nyé.

Kálag echë Paalε áténlé Baá Galesia Ndibned n kálag

Békálé'áá nkalanj mí bwâm tângene Yesue átíntê e bad ábe béesë bad bé Israel, bad bēnkōb-pe mó. Atate démbid áyāl e nímén nkalanj áde áhóbe ké mod atánjéné mbéndé e Mosεε ahíd ábel boj ákonj mod a Krīsto abé. Paalε alúmté áte nén aá chōm éche ékəə' boj mod ákud alongé áde Krīstəə ábageé édii adúbe áde áwóó. Boj átíntê e mwembé níme mbédé a dyad á Galesia, dyad á mbwóg e Roma e Esia Mainə, bad bēbédé ábe bétánjannáa ayáge áde Paalε, bēhōbē nén bán mod atánjéné ahíd mbéndé e Mosεε ábel boj ákobned á'sō é' Dyōb.

Kálag echë Paalε áténlé mwembé n Galesia ebédé ábel boj bad ábe bēhídé'áá adúbe áde déetánjene bétim ámbid bēhíde adúbe á mbále.

Paalε aboótédé enén kálag álumed bad áte kunze echë awóó ábē mbapεε a nlómag awē Yesu Krīstəə. Alúmté áte nén aá abé áde módíi mbapεε a nlómag áhúú ne Dyōb saké ne moonjon. Alúmté-'ε áte nén aá níme nsón menkonj abé abel nsón átíntê e bad bé Israel. Ahóbé-'ε ámpē nén aá adúbe dēmpen dōó ákəə' boj bad bēkobned á'sō é' Dyōb. Asóged enén kálag, Paalε alúmté áte nén aá abé á mod a Krīsto ákag ne edənge éche ehúú mó á nlém tē, adúbe áde adúbpe Krīstəə.

Nkabted n kálag

Ndibned n kálag 1.1-10

Kunze echë Paalε áwóó ábē mbapεε a nlómag 1.11-2.21

Nkalanj mí bwâm mé nsimé n Dyōb 3.1-4.31

Kunze e mod a Krīsto ne chōm éche átánjéné abel 5.1-6.10

Nsótgen 6.11-18

Paalε alómé melentεn

¹ Me Paalε, mbapεε a nlómag nhóg, me-εé ntelé enén kálag. Saké baányonj bēpwédé me ábē mbapεε a nlómag. Meébēnlád-taá kunze e moonjon. Boj nímēm mpwēdtéd ríhúú ne Yesu Krīstəə bó Dyōb Titée, awē apuúdté mó.

² Mmēn ne bad bé Krīsto bésyāal ábe bédé ne me hén, sélomme' mwembé rísyāal níme rídé á Galesia melentεn. ³ Nsimé ne nsanj n Dyōb Titée awēd bó Sánjgú Yesu Krīstəə mbē ne nyé. ⁴ Nyébíi bán Yesu Krīstəə abagé eche yāl áwé áyāl e níméd mbéb ábel boj áhúd syánē á mbeltéd mé mbéb níme rídé á nkōnsé-te chii. Abelé nē áyāle nē dōó Dyōb Titée ántíi'ε. ⁵ Mekenag mébē ne Dyōb á ngíndé ne á ngíndé. Ebē nē.

Nkalanj mí bwâm mémpēe méesaá

⁶ Dyōb ápwédé nyé ábē ábē bad ámbid e nsimé níme Yesu Krīstəə ábénlé nyé. Boj édé me e'kōmtεn é' yāl-áte ányín nén bán nyēwámséné Dyōb atede, nyéhíde ayáge dēmpēe áde nyēwémténé bán áde nkalanj mí bwâm. ⁷ Nkalanj mí bwâm mémpēe méesaá. Baahóg bédé ábe bēpuutad nyé. Béhede nkalanj mí bwâm níme Yesu Krīstəə ahəjlen. ⁸ Boj níláa nyé nén meé, nzé ké sé, ké'ε ángel ehúú ádyōb boj ekānlé nyé nkalanj mí bwâm níme rídé nhəjlen ne níme sēnkaleé nyé, e'dim é'bē ne mó. ⁹ Sēmmād nyé aláa, nlánge-'ε nyēmpē meé, kénzée awē akānlé nyé nkalanj mí bwâm níme rídé nhəjlen ne níme sēnkaleé nyé, boj nyékōb-pe, e'dim é'bē ne ane mod. ¹⁰ Ngáne ríhóbeé nén, nyēewémtán nén bán nhede' meé baányonj bēchəge' me đin á bwâm. Meéhədē nē. Dyōb dōó ríhedeé meé áchəge' me đin á bwâm. Nzé émbē nén

bán ndíi nhede meé baányonj béchəge' me đin á bwâm, né meésaá mbəlede awě Krīstəə.

Nkalanj nime Paale rihúú ne Krīstəə

¹¹ A-baányan, nhede' meé nyébii nén bán nkalanj ní bwâm nime ríkanlé nyé, méēhūu'é ne moonyonj. ¹² Moonyonj ké nhóg eelángeé me nímē nkalanj, modmod eeyəgte'áa me. Boj Yesu Krīstəə mwēn mósó alúmté me nímē mekan áte. ¹³ Nyēwógé ngáne adēm alongé dēmbēē ngen e'só adē ríhídé'áa mbeltéd ní bad bé Israel. Nyēwógé nén bán ntagtē'áa bad bé Krīsto ne nhel rísyāāl. Nhédé'áa meé nímā bós moosyāāl. ¹⁴ Nhídé'áa ayáge á bad bé Israel tómaa bēd bésyāāl ábe syāābō sēbédé kōd. Menwónj-'e kán áte bwāmbwam áhíd elem éche ábēd betaa. ¹⁵ Boj kénēē ébédé nē, Dyōb dēmmāđ me apwēd né béēchyáá'é me. Anchélé me ne nímē nsimé, ábele mós. ¹⁶ Anlúmed me awe Mwān ábel boj ríkanle bad ábe béesě bad bé Israel nkalanj ní bwâm nime ane Mwān. Ade ábélé nē, menkēntánné modmod meé ayáged me dyam áde rítángeéné abel. ¹⁷ Boj ábwōg-ábwōg menkě á mbwóg e Arebia. Ambīd e pōndé, mentīm ambīd á dyad á Damaskos. Menkēnkaá-'aá ké á Jerusalem áke dēnyīn bad ábe bēnsēbē bembapēē bé nlomag abé. ¹⁸ Ambīd e mwě rílaán dósó nkíí á Jerusalem ányīn Petro.* Membé ne mós áwed dyōm dé e'pun ne é'taan. ¹⁹ Menkēnyīnné mbapēē a nlomag ampée ké nhóg ésebé Jemse, Sāngú Yesue mwānyan. ²⁰ Mam nime rítenléé nyé médé mbále. Dyōb ábíí aá saké metóm mósó ríkaléé. ²¹ Ade ríhúú á Jerusalem, menkě á mbwóg e Siria ne á mbwóg e Silisia. ²² Ene pōndé né bad bé Krīsto bé mwembé mé myad mé mbwóg e Judeya béebī'é me. ²³ Bēwógé'áa wógén bán, “mod awě ahágé'áa bad bé Krīsto á meséb mwēn atimé bōb akanle bad áa bad bédúbe Yesu Krīstəə, melemlem mé adúbe nime áhédé'áa abóded.” ²⁴ Dyam áde Dyōb ábēnlé me dēmbēl békéné'áa Dyōb.

2

Bembapēē bé nlomag ábinií béchéme nsón nime Paale

¹ Ambīd e dyōm á mwě ne ríniin, menkě á Jerusalem ámpē. Ene pōndé menkě áwed ne Banabase, menwálé-'e Tituse áyāl. ² Menkě áwed áyāle Dyōb dēnhōb aá ríke. Ade ríbédé áwed, syāābe belyáged bé mwembé sēnkě kun. Mentánléd bós nkalanj ní bwâm nime mēnkaleé bad ábe béesě bad bé Israel. Membel nē ábán nén nsón nime ríbélé, ne nime rídii mbele', méēbōō' ngēn. ³ Bēnkōb dyam áde ménlāā'é bós. Ké Tituse awě ambé mod a lonj á Grikia awě abédé ne me, bēnkēnyágédté mós nén bán bétángeéné mós ayag. ⁴ Kénē, donje á bad bé metóm ábe bēnsōl átínté e bad bé Krīsto byánán bōmpē bédé bad bé Krīsto bēhédé'áa bán bēyag mós. Abé bad bēnsōl átínté echēd á mesōm-té ábel bēnyīn ngáne débēléé mekan ne kunze esyāāl áyāle syānē dedé ne Yesue. Bēhédé'áa bán débē betān, déhíde' mbéndé e bad bé Israel. ⁵ Boj sēnkēnháá bós etál ké mwāmpīn, áyāle sēhédé'áa nén bán nyébē nyébii ngáne mbále e nkalanj ní bwâm ékóó abé.

⁶ Bad-te ámpē ábe bēbédé áhed nēē belyáged bé mwembé, bēnkēnwóngé dyamdyam ábād ámīn e mam nime rí'yágté. Ké né-'e, abé áde bēmbēē belyáged dēnkēnwóngé dyamdyam abel ne me áyāle moosyāāl adii nyaa póg á'só é' Dyōb. ⁷ Boj bēntim anyīn nén bán Dyōb ábágé me ekag ákale bad ábe béesě bad bé Israel nkalanj ní bwâm. ⁸ Edé nén bán, Dyōb áde ápwédé Petro ábe mbapēē a nlomag wée bad bé Israel, dós-'aá ápwédé mémpē ábe mbapēē a

* **1:18** Petro: Kálag é'só éwóó Sepase. Adé đin adii melemlem nēē Petro.

nlomag wée bad ábe béesě bad bé Israel. ⁹ Ade Jemse, Petro ne Jonε ábe bad bémbii' é née mekon mé mwembé bényíné bán Dyöb ábágé με rímē nsimé ábe mbapεε a nlmag, bēnhē sé Banabase ekáá-áte, álúmed nēn bán békóbé sé née bad ábe bóbōō bebele' nsón nhóg. Syābōō sēntii nēn bán, sébê sékanle bad ábe béesě bad bé Israel nkalanj ní bwám, bó-'ε bébê békanle bad bé Israel. ¹⁰ Bénlāā sé pen bán, séēchatán betóótōkē bé bad awōngēn. Nê dō-'áá ábédé dyam áde mēndəŋ' é abel bwāmbwam.

Paale akánné Petro áte á dyad á Antyog

¹¹ Ade Petro ápedé á Antyog, menkáné mó áte áfintē e bad áyāle abel'áá dyam áde déeboo. ¹² Ade ápedé áwed pēēn, ammentén ndyééd adyé ne bad bé Krīsto ábe béesě bad bé Israel. Bonj áde donge á bad bé Israel bébidé wée Jemse á Jerusalem bonj bēpe á Antyog, Petro ambootéd mekuu adol ámbíd. Eedyáge'áá ndyééd ámpē ne ábē bad ábe béesě bad bé Israel. Ambel nē áyāle abáá'áá epepé é bad ábe bēhóbé'áá bán bētāngéné bad ábe béesě bad bé Israel ayag. ¹³ Nē dēmbēl bad bé Israel ábe bémbē bad bé Krīsto bōmpē bēmbootéd mekuu adol ámbíd. Káōŋne Banabase mómpē anhíd bó ábel áde awusé. ¹⁴ Ade rínyíné nēn mēé bébeleé mam ngáne nkalanj ní bwám ríhóbéé áá bébel, menláá Petro á'sō wée bó moosyáál mēé, "Kénée édii mod a Israel, etědté mbeltéd ní bad bé Israel, ebele mam bōōb née bad ábe béesě bad bé Israel. Chán-nō éhele ényāgtē' bad ábe béesě bad bé Israel áhíd mbeltéd ní bad bé Israel?"

¹⁵ Sōo bēn awē dedé bán bé Israel se á nchyaátén, deesaá née bad ábe béesě bad bé Israel ábe débii' nēn bán béēbii' é mbéndé é Dyöb. ¹⁶ Bonj kénē, debii' nēn bán Dyöb déekobéé mod née mod awē asáá áyāle áhídeé mbéndé. Adúbe áde mod adúbpé Yesu Krīstəə dōō ábele' bonj Dyöb ákōb mod. Né-ōó ké syānē ámpē dedúbpé Yesu Krīstəə ábel bonj Dyöb ákob syānē áyāle adúbe áde dedúbpé Yesuε saké áyāle dehíde mbéndé. Dyöb déekobéé modmod áyāle áhídeé mbéndé. ¹⁷ Ahed áde déhedéé bán désāŋ á'sō é' Dyöb áyāle adúbe áde dedúbpé Krīstəə, ábele donge á bad bé Israel bényíne' syānē née bebel bé mbéb áyāle deehídeé mbéndé é bad bé Israel ámpē. Nédē élúmte' bán Krīstəə móō abelte' syānē mbéb-ε? Ááy, nē déheléé-se ábé. ¹⁸ Bonj nzé ntimé ámbíd ámpē bonj nhíde' mbéndé éche mēmmadté atēde, né nkwedé mbéndé. ¹⁹ Nzé bēhídeé mbéndé chó ne chó, né nwédé. Né mbéndé chēn-naá ewúú με. Bonj Yesu Krīstəə anhúd με á mbéndé-te, ábel ríhel Dyöb ábele. ²⁰ Awé áde Yesuε ánwēē á awog áde nēn bán mémpē menwé. Meesaá á alongé ámpē. Krīstəə mó adé με áte. Né-ōó, kéchéé éche ríbeléé á nkōŋsé-te wén bōōb, mbele' chó ne adúbe áde rídúbpé Mwān a Dyöb awē adáá με, bonj awé-'ε á nló rímēm. ²¹ Meesaá nhóg awē ahele ahób nēn áá nsimé ní Dyöb méesaá dyamdyam. Áyāle nēn, nzé émbē nēn bán Dyöb áhelese ákōb mod áyāle ahídeé mbéndé, nédē né Yesuε awédé á awog ngēn.

3

Mbéndé káa adúbe

¹ E'yókél é' bad bé Galesia. Nlem áhéé adyédé nyé nēn? Nyēkamtánné ngáne ménlūmedtē nyé áte nēn mēé, Yesuε awédé á awog á nló míme nyé moosyáál-ε? ² Ndáá mēé ríseded nyé dyam ahóg. Póndé echē nyékudé Edáádəŋ éche Esáá, áyāle nyéhídeé'áá mbéndé e bad bé Israel dōō nyēnkudté chó-ye? Ngé áyāle nyéndūbēē nkalanj ní bwám míme nyénwōgkē? ³ Chán nyédii eyókél nēn? Née nyémáá abooted dé abel ngáne Edáádəŋ é Dyöb éhedéé, mbeltéd rímēn ríhedé atim á asóg hén bōōb ngáne mewēmtēn mé baányonj ríhedéé-ye? ⁴ Nyékudé metake áde nyédúbpé Krīstəə. Nédē rímē metake médé ngēn-ε?

⁵ Dyöb dêmbě nyé Edəádəŋ éche Esáá, ábēl-le menyáké átíntê echên. Ayāle nyéhídé'áá mbéndé dáo dênkəŋ boŋ ábélé né-ye? Aáy, saké nê dênkəŋ. Nkalanj mí bwám míme nyéndübēē móó mênkəŋ boŋ ábél nê. ⁶ Nyénəne mod née Abrahamε. Eténlédé nén bán, “Andúbé Dyöb. Nê dêmběl, Dyöb dênkob móó née mod awě asáá.” ⁷ Nyésəŋten-nəó nén bán bad bésyāāl ábe bédúbpé Dyöb ngáne Abrahamε ándübēē bóó békóó bán ábe Abrahamε abé. ⁸ Eyale é Dyöb énhōb á'sō e' pónde nén bán Dyöb dékōb bad ábe béesě bad bé Israel née ábē bad áyāle bédúbpé mó. Nén démbyēēn bootya pónde eche Dyöb dénláá-'é Abrahamε áá, “Méenaméd melonj mé nkəŋsé mésyāāl ámbíd echəŋ.” ⁹ Né-óó Dyöb dénaméd moosyāāl awě adúbpé mó melemlem ngáne ánnamédte Abrahamε. ¹⁰ Nyébii-'ε nén bán e'dim é'dé ne baásyāāl ábe bébánné nlém nén bán ahíd á mbéndé dáo déběl boŋ Dyöb ákob bó. Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “E'dim ne kénzée awě eehídé' mbéndé ésyāāl éche éténlédé á kálag e Dyöb.” ¹¹ Bəəb-pəó élúmte nén bán modmod eékobnádté á'sō é' Dyöb áyāle áhídéé chəm-ée mbéndé éhédéé. Nhóbe nê áyāle éténlédé nén bán, “Bad ábe békóbnédé á'sō é' Dyöb áyāle bédúbpé, békúd alongé áde déemaá.” ¹² Mbéndé eewóó-'é dyamdyam ábél ne adúbe. Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Nzé mod ahíde' mbéndé ákud alongé, atəŋgéné mbéndé ésyāāl ahíd.” ¹³ Boŋ Krístəə ahúde syánē á e'dim ábe dékúde á mbéndé-te. Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “E'dim ne kénzée awe bébómmé á awəg.” Né-óó, áde bébómmé Krístəə á awəg, ampém e'dim áyāle mbéb mímed. ¹⁴ Yesu Krístəə ampém e'dim ábél nén, bad ábe béesě bad bé Israel békud nnam míme Dyöb dénhōbpē áá, Abrahamε ákúd. Nê ákəá adúbe áde dédúbpé mó, ábélé syánē ámpē dékúde Edəádəŋ éche ánhōbpē áá móəbě syánē.

Mbéndé ne dyam áde Dyöb dénhōbpē áá móəběl

¹⁵ A-baányan, ndəá méé rítéd nhəgtén ne mekan míme mébenlad epun téé. Nzé bad bébe bétéde nsəl, boŋ bétíde dyam, bépéde-'ε á nchemten, modmod éehēlē-se ahúd dó áse. ¹⁶ Dyöb dêmbě Abrahamε ne mwän akag. Kálag e Dyöb eehóbeé nén áá, “bán” byánán bad bébúú áte. Ehóbe nén áá “mwän.” Krístəə mó-'áá adé ane Mwän. ¹⁷ Chəm éche ríkoo-'é ahób édii nén Dyöb démwē melě ne Abrahamε Dyöb áhób-pe áá móəlōnéd áde akag. Mbwákel é mwě éniin ne móom mé mwě méláán, ámbíd e nê, dáo Dyöb ábágé Mosεε mbéndé. Echē mbéndé éehelée-se ébóó mímé melě, se ehúd dyam áde Dyöb áhóbe áse. ¹⁸ Nzé émbē nén bán, Dyöb ábage' nyé kéchéé éche átəŋgéné ábē bán abe áyāle nyéhídéé mbéndé, né mímé nnam míme ábageé nyé méesaá ámpē áyāle dyam áde ánhōbpē áá móəbelé Abrahamε. ¹⁹ Cheé-ə émbē nzəm eché Dyöb ábágné mbéndé? Ambě chó álúmed bad chəm-ée ábél dé mbéb ákóó abé. Ene mbéndé entəŋgéné-ne abé káəŋ ne pónde eche mwän a mbyaa míme Abrahamε awě Dyöb dêmbénné akag ántəŋgēnē apε. Dyöb dêmbě mbéndé wée ángel ábe Mosεε. Mosεε mó abéde mod-a-tíntê a baányonj ne Dyöb. ²⁰ Bəəb-pəó mod-a-tíntê ahednad nzé bad bédé mbíd ébe. Boŋ Dyöb dêmbě Abrahamε akag ne mó mwən, áde mod-a-tíntê éesaá.

Nsón míme mbéndé éwóó

²¹ Nédē nén álúmte bán mbéndé epentan akag á Dyöb-ε? Aáy, éesaá nê mbéd. Nzé émbē nén bán mbéndé embé echē ebage alongé áde déemaá', né desáá á'sō é' Dyöb ahíd áde déhídéé chó. ²² Boŋ kálag e Dyöb ehóbe nén áá, mbéb ríháá nkəŋsé rísyāāl. Né-óó ndε echē Dyöb dénhōbpē áá móəbě, abagé chó wée bad ábe bédúbpé Yesu Krístəə. ²³ Á pónde eche Krístəə éépēdēē, mbéndé enhanj syánē, dembé-'ε áse e mbéndé káəŋ ne á pónde eche Dyöb dénlūmédte nén áá bad bésun nlém wée Krístəə. ²⁴ Né-óó mbéndé chó

enəné'áá sé káəŋ ne pónđé eche Krístəə ápédé ábel nén Dyöb ákob sé áyāle adúbe áde sédúbpé Krístəə. ²⁵ Bəəb áde pónđé épédé echě détəŋgené nlem asum wée Krístəə, chöm éetəŋgené abé éche énəne' sémpē. ²⁶ Nyé moosyāal nyédii bán bé Dyöb áyāle adúbe áde nyédúbpé Yesu Krístəə. ²⁷ Nyékudé edusen, né-əó, nyédé mod nhóg bəəb ne Krístəə, nyéwóó-'ε kunze bəəb née mó. ²⁸ Né-əó nhəŋlén méesaá ken mod adé mod a Israel, ken mod eésaá mod a Israel, ken mod adé ntəŋ ké'ε kunze, ken mmwaád-ε ké'ε mwəŋchóm. Nyé moosyāal nyédii mod nhóg áyāle nyédúbpé Yesu Krístəə. ²⁹ Ngáne nyédii bad bé Krísto, nyédii bán ábe Abrahamε, nyéékúd-te nnam míme Dyöb dénhəbpé áá móəbě Abrahamε.

4

¹ Chöm-ée ríhóbéé édé nén, mwän awě sáá átíídé áá móədyé eche mbwóg, nzé adii adé mwəndem, abelé abé née mbəledε, kénée édii nén bán mó akoó ene mbwóg awón. ² Ene pónđé, abelé awón bad ábe bélyágnédé mó ne ábe bənəne' mó ene mbwóg káəŋ né pónđé eche sáá átíídé epedé. ³ Melemlem nê dáo syánē démbēé née bəndem áde Krístəə éepēdē. Pónđé eched, ngine é nkōŋsé éntēd syánē ntəŋ. ⁴ Boŋ áde pónđé eche Dyöb déntii'ε épédé, Dyöb dénlóm awe Mwän á nkōŋsé-te. Ane Mwän ambíd á abum dé mmwaád, ákwōg-ke ásē e mbéndé. ⁵ Dyöb dénlóm mó ákəde syánē á mehaŋ mé mbéndé, ábel boŋ syánē détim bán bé Dyöb. ⁶ Abé áde nyédii-'áá bán bé Dyöb, ábéle Dyöb álómé Edəədəŋ é Mwän áwesyanē nlem-té. Echě Edəədəŋ ébéle bəəb, dechəge Dyöb bán, "A-Tê." ⁷ Né-əó nyéesaá betəŋ ámpē. Nyédii bán bé Dyöb. Abé áde nyédii-'áá bán bé Dyöb, Dyöb débě nyé kéchéé éche átəŋgené ábe bán abε.

⁸ Ngen e'só, áde nyénkəmbíí'ε Dyöb, nyébédé betəŋ ásē e myöb míme méesě dyamdyam. ⁹ Boŋ bəəb áde nyébíí Dyöb, ké'ε ríhəb meé bəəb áde Dyöb ábíí nyé, cheé ékáá boŋ nyéhédé mbíd atimən ábé betəŋ ámpē ásē e ngine é nkōŋsé? ¹⁰ Nyéhíde donge dé e'pun née bín é'mbáá, nyéhíde-'ε donge á ngən, donge á pónđé áyāle mwě, ne donge á mwě née bín é' mbáá byánán Dyöb dáo nyé bənleé. ¹¹ Nê ábele' ndé mbwóg nén meé mbébté pónđé áyāle nsón rísyāal míme mbéle áyāle echēn.

¹² A-baányan, ncháa' nyé meé, nyébē née me, áyāle mémpē ndé bəəb née nyé. Méesaá ásē e mbéndé ámpē. Nyéəbεlé-'ε me dyam dé mbéb ké ahóg. ¹³ Nyébíí nén bán áde rísebpé nyé nkalaŋ ní bwám akale, ndyēné'áá nyé áyāle menkəndyε'ε bwám. ¹⁴ Kénée nímmēm nkole ríhélé'áá mbél nyébán me áyāl, nyéekəmbán'ε me áyāl, nyéekənnán-naá me. Nyenkōb me byánán ángel e Dyöb cháo rídíí, ké'ε byánán Yesu Krístəə rídíí. ¹⁵ Ene pónđé nyébé menyinje bwámbwam. Héé nímmē menyinje médíí bəəb? Mmən mbide nyé mbón nén meé, á pónđé eched, nyéndəŋ me nyaa echě, nzé émbē nén bán mod ahelé'áá-se ahúd míd ábe waáb, áá ábenlad, né nyēnhúd mímmē míd nyébē me. ¹⁶ Nédē ntimé mod a ekəyí awe nyé bəəb áyāle ríkánlé nyé mbále təŋgene nkalaŋ ní bwám-ε? ¹⁷ Abé bad ábe báyagte nyé ayáge démpē, bəwóó nlem nén bán nyétimən bó, boŋ béewōŋnéé nyé nlem ní bwám. Béhede bán nyéebág ne me ábel boŋ nyéwōŋ nlem ábé ne bó. ¹⁸ Ebóó áwón nlem ábel dyam, nzése nímmē nlem rídé ábel dyam á bwám. Ebóó áwón nlem ábel dyam pónđé ésyāal, saké nzé nyédé ne me dėmpən. ¹⁹ A-bán bé nlem ábēm, nwóge' e'wε bəəb áyāl echēn, melemlem ngáne mmwaád áwógeé e'wε bé achád. Méəwōg-ke ábé e'wε káəŋ né abé á Krísto ásólé nyé áte bwám. ²⁰ Mendəŋ meé mbé ne nyé bəəb ábel mbíí ngáne ríhóbéé áwən áyāle nyéhóódté me yál áte.

Eləŋsén éche Hagaa ne Seraa

²¹ Nyé ábe nyêhede abé ásē e mbéndé, ndəə nyé aseded mēeken nyēbíí chòm-ée mbéndé ékoo'é ahób-ε? ²² Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán Abrahamε anchyáá bán bé baachóm bébé, nhóg ne mmwaád a ntân, aníní-'ε ne mmwaád a kunze. ²³ Mwän awě mmwaád a ntân anchyāā'é, anchyáá mó nyaa eche moonyon achyāā'ε mwän. Bon akag áde Dyöb dēmbεé Abrahamε dōo dēnkǎñ bon mmwaád a kunze achyāá mwän. ²⁴ Abén bebaád bébé, dehele déhəgtén bó ne melě mé Dyöb mébe. Hagaa adé nhəgtén ne melě míme Dyöb démwēē ne bad bé Israel á mbəəd e Sinai á pónde eche ábágé Mosεε mbéndé. Bad bésyāāl ábe bédé ásē e míme melě bédii betân. ²⁵ Hagaa adii nēngáne melě míme Dyöb démwēē ne Mosεε á mbəəd e Sinai, á alon á Arebia. Bad bé Jerusalem bómpē bédii bəəb née Hagaa áyāle bó moosyāāl bédii betân. ²⁶ Bon mmwaád a kunze, adé nhəgtén ne Jerusalem awě adé ámín. Ane mmwaád mós'áá adé nyaá awesyánē. ²⁷ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “A-ekəm é mmwaád, wε awě weechyáá’, hé esaád é menyinje. Wε awě weéwōgē e'wε é' mwän mbéd, wóg menyinje áyāle,

we awě awon nchóm ántedéé, echyáá bán bəəb tómaa mmwaád awě nchóm adíí á ndáb.”

²⁸ Bəəb-pəó a-baányan, akag áde Dyöb dēmbεé Abrahamε ábélé bəəb nyēdíí bán bé Dyöb melemlen née Aisige. ²⁹ Ene pónde, ébédé nén bán, mwän awe bēnchyāā'é nyaa eché moonyon achyāā'é, atəgté'áá mwän awě bēnchyāā á ngine e Edəədəñ é Dyöb. Melemlen nē dōo edíí kóñ ne chii. ³⁰ Bon chán kálag e Dyöb éhóbé tñgene nē? Kálag e Dyöb ehóbe' nén áá, “Nán mmwaád a ntân bó mwän. Mwän awě mmwaád a ntân achyāá eetñgenεé mbwóg eche sáá adyé nchoo ne mwän awě mmwaád a kunze achyáá.” ³¹ Né-əó a-baányan, deesaá bán bé mmwaád a ntân. Dedii bán bé mmwaád a kunze.

5

Séesaá á mehan-tê ámpē

¹ A mehan-tê dōo Krístəə áhúde syánē ábel bon syánē deebág née betân ámpē. Né-əó nyéwéd mekuu ásē, nyéēmwāg-ke se modmod ahé nyé á mehan-tê ámpē.

² Nyéwóglen mε. Mε Paale, nlänge nyé nén mēé nzé nyéwémténé nén bán nzé báyagé nyé, né nē débēl Dyöb ákob nyé née bad ábe bésáá, né nsón míme Krístəə ábélé méeheléé-se íwóngén nyé mbéd. ³ Nsimé nyé etúu áte ámpē nén mēé, kénzée awě akwěnténé áá báyag mó ábel bon Dyöb ákob mó, atəngéné mbéndé ésyāāl ahíd. ⁴ Nyé ké ahée awě awémténé áá mótəngēnē mbéndé ahíd ábel bon Dyöb ákob mó, asénlédé ne Yesue, ahúde-'ε yāl á nsimé ní Dyöb-te. ⁵ Sé ne sé, Edəədəñ é Dyöb ébélé sélyagé nlém nén bán Dyöb dékob sé nēngáne bad ábe bésáá áyāle sédúbpé Krístəə. ⁶ Ken báyagé mod-ε, ken béeyagεé mod-ε, nē déewóó'é dyamdyam ábel ne abé áde dedíí ne Yesu Krístəə. Chóm éche édé etógnén edíí, ádube Krístəə. Adé adúbe átəngéné anyinned ne edəñge éche déwónné nhóg ne aníníí.

⁷ Ngen e'só, nyékeéné'áá mekan bwám. Nzé-módé ahəñléné nyé nlém á abum áá nyéehíde' mbále e nkalan mí bwám ámpē? ⁸ Ahəñlén áde nyéhəñléné nlém á abum déeheléé-se áhúú ne Dyöb, áyāle Dyöb dēn dōo ápwédé nyé ábe ábe bán. ⁹ Mod nhóg awě adé mbéb áfínté echēn, mó abéhte' baáb ábíníí bésyāāl, nēngáne mbumé ní ngun ísonléé nzé béhédé mwă esulten áwēd-te. ¹⁰ Bon pen ndúbpé nén mēé, Dyöb débēl nyéehídté ayáge á bad bémpee bon nyéehíd ádēm. Dyöb dékəgsen mod ké ahée awě apuutad nyé, ábē kénzée.

¹¹ A-baányan, nzé émbē nén bán ndii nkale nén mēé bétāngéné mod ayag bon Dyōb dékob mó nēe mod awē asáá ngáne baá Israel bédúbpé, né cheé ékáá bon béhé mē á meséb? Nzé nkalé'áá nén mēé bétāngéné bad ayag bon meékale'áá kwééd eche Krīstā áwédé á awōg, né nê déelīnséé bad bé Israel. ¹² Ndáá nén mēé ábē bad ábe bépuutad nyé nló áte, békag á'sō, béke bésēlen yāl e mwēnchóm esyāál.

¹³ A-baányan Dyōb dēnchēlē nyé áhide á mehan-tē. Bon abé áde nyéesaá á mehan-tē ámpē déebageé nyé kunze ábel kéchéé éche échēn ekob é yāl éhēdēé. Bon pen, nyémod-téé ábenle waáb á edānge-tē. ¹⁴ Nyébele' nē áyāle nzé bēladé mbéndé ésyāál, chōm éche éhóbēé édii nén, “Edān mwānyon ngáne édáá echon yāl.” ¹⁵ Bon nzé nyētímé nyékwaglan, nyēwanne-'ε nhóg ne aníní nēe nyam é mehín, nyētéd pōndé. Nzé nyéetédé pōndé, ne nyéwū nhóg ne aníní ne awúu ásyāál.

Edáádān é Dyōb ne ekob é yāl

¹⁶ Né-óó, nlébe nyé nén mēé nyémwē Edáádān é Dyōb élyágte nyé. Nê débēl nyéebeléé mekan mē mbéb nīme ekob é yāl éhēdēé. ¹⁷ Mam nīme ekob é yāl édáá, méekagké ne mam nīme Edáádān édáá. Mam-mē nīme Edáádān édáá méekagké ne mam nīme ekob é yāl édáá. Echén ngíne ébe éwane'. Nê ábele' nyéēhēlēē dyam ábel áde nyédáá ábel. ¹⁸ Bon pen nzé Edáádān é Dyōb élyágte nyé, né nyéesaá ásē e mbéndé ámpē.

¹⁹ Mbēltéd mé ekob é yāl méēyāgtādtēd. Ndii mbēltéd nēe akáb dé mesón, ábel dé mekan mé mbinde, akáb dé akwalēē. ²⁰ Ábele á myōb mémpēe, alem, ekoyí, nselag, kónjí, melīngá, abun dé e'tál, ngabén, nkabén, ²¹ asíí á bad, sógké e mīm, epuutéd ne mbēltéd mé mbéb mémpēe nēe nīmén. Nsimé nyé etúu áte ngáne ménsīm-maá bōód nén mēé, bad ábe bēbele' échē ndín é mekan béekudté nnam mé nkamlēn rí Dyōb.

²² Bon nzé Edáádān éche Esáá édé mod áte, chōó ébele bon ábelé mam ne edānge, ne menyīnge, ne nsan, ne nwēsēn, ne e'bon bé nlém, ne abé á bwám, abé-'ε mod awē bad béhele bésūm nlém áyāl. ²³ Edáádān chō-'áá ébele' bon mod ásudté yāl, achóá-'ε yāl bwám. Mbéndé éewóó'ε dyam ábelēn nén. ²⁴ Bad ábe bédé ne Yesu Krīstā béesaá ásē e nkamlēn mī mam mé ekob é yāl ámpē. Ebelé ebé byánán bēbómmé échab esíí é mam mé ekob é yāl á awōg, éwédé-'ε áhed. ²⁵ Ngáne Edáádān é Dyōb ébágé syānē alōngé dékōōlē, démwē échē Edáádān chēn élyágte syānē áyāle chōm ké ehéé éche débēléé. ²⁶ Deenyēnē yāl ámīn, déelīnsé nhóg ne aníní, deesíídé-'ε nhóg ne aníní.

6

Kéchéé éche mod áwéné chōó áhūdtē

¹ A-baányan, nzé nyé mod nhóg nyéhúné á mbéb-te, nyé ábe nyédii nyébele' mekan nīme Edáádān é Dyōb éhēdēé, nyētāngéné nēe nyéwōngéné mó áhúd mó á mbéb-te. Nzé nyéwōngan mó, nyéchēdēn mó yāl. Bon pen, nyētéd pōndé ábel nén nyébēn ámpē nyéehúné' á mekagsēn-tē ábel nīmē mbéb. ² Nyéwōngan nhóg ne aníní áhide á ndutul-tē. Nzé nyébele nē, ne nyéhíde' ngáne mbéndé e Krīstā éhēdēé. ³ Kénzēé awē awémténé áá mótōmtēnē abé, adoge yāl. Ene ndín e mod eésaá dyamdyam. ⁴ Mod téé átōn yāl asimēn. Nzé mod ábelé nsón mī bwám, né áwōgēn yāl menyīnge. Né éhāgtán-áá yāl ne bad bēmpēe. ⁵ Nhóbe nē áyāle mbēltéd nīmé mod téé rīnāne' mēn.

⁶ Kénzēé awē bēyāgtēé Eyale é Dyōb, atāngéné nēe áhāgké mod awē ayágte' mó chōm é bwám ké ehéé éche áwóó, áwōngēn mó.

⁷ Mod eédōgē yāl. Mod eewémtán-ne áá móhele módog Dyōb. Kéchéé éche mod áwéné, chōó áhūdtē. ⁸ Kénzēé awē ábele mam mé mbéb nīme ekob é

yǎl éhɛdɛé, ábii aá nímê mam mën mépiinéd mós kwééd. Boŋ kénzɛé awe mós-é abele' mekan mé bwâm ngáne Edəəðəŋ é Dyöb éhɛdɛé, ábii aá nímê mam mébɛl mósəküð alongé áde déemaá'. ⁹ Deekómé bwâm abel. Nzé deéɛdnede ábel bwâm, né deéküð nnam á pónde echě etəŋgéné. ¹⁰ Né-ɔ́ pónde tée eche etál ébágnédé syánē ábel bwâm, débel bwâm wée moosyáál, tanje wée bǎnned bé Krísto.

Elébé ne melɛntɛn mé asóg

¹¹ Nyébën nyényín mbónj mé e'yale ábë míbénlédé átele nyé enén kálag ne échêm ekáá. ¹² Bad ábe béhɛde nyé anyáged nén bán bétəŋgéné nyé ayag, bébele nê álúmtɛn yǎl, ábel boŋ békud ðín á bwâm á'sō é' bad. Bébáa' bán bad béehāg bó á meséb nén bán bétúmé akal nén bán, kwééd eche Yesuɛ áwédé á awɔg chɛnpɛn chɔ́ ekəə boŋ mod ákūð e'choóchɔŋ. ¹³ Ké bad ábe báyágé bën béehídɛɛ mbéndé, boŋ béhɛde bán báyag nyé ábel békume ekáá á tâl nén bán nyékwɛnténé nén bán báyag nyé. ¹⁴ Dyam áde mɛ pɛn mékuménné ekáá á tâl ádíi kwééd echě awesyánē Səŋgwéé, Yesu Krístəə áwédé á awɔg áwɛd nló. Eche kwééd ebelé mam mé nkõŋsé méesaá mɛ dyamdyam á ðíd-te, meewóo-'áa dyam ábelɛn nkõŋsé. ¹⁵ Ken báyágé mod, ken béeyagé mod-ɛ, nê déewóo'é dyamdyam ábel. Dyam áde áde etógnén ádíi Dyöb átimed mod ekóólé. ¹⁶ Nsaŋ ne ngəl e Dyöb ébê ne bad bésyáál ábe béhíde ádén ayáge. Abê bad bóó bédé bad ábe Dyöb ápwédé.

¹⁷ Asóged enén kálag, nlāŋge nyé nén mɛé, modmod eétagtán mɛ nímén mekan áyāle mebaŋ médé mɛ á yǎl hén míme mélúmtɛ nén bán mbenle Yesuɛ.

¹⁸ A-baányan, nsimé míme Səŋgú Yesu Krístəə míbê ne nyé moosyáál. Ebê nê.

Kálag echë Paalε áténlé Baá Efesus Ndibned n kálag

Kálag echë Paalε áténlé bad bé Efesus ehóbe' tñgεne ntíi ní Dyöb, áρεεn nímē nhəgtéd rísyāāl, nímē rídé á nkōñsé ne nímē rídé ámín hōm ahóg. Krístəə mós'áá adé nló ámín e nímē nhəgtéd rísyāāl (1.10). Ehóbe-'ε ámpē ngáne bad bé Dyöb bétəngéné abé nēngáne mod nhóg abé áde bédíi ne Yesu Krístəə.

A mbooted, enén kálag ehóbe' tñgεne abé áde bad bé Dyöb bétəngéné abé nēngáne mod nhóg. Ngáne Dyöb ápwédé ábē bad, álagsén bós, ahúd-te bós á mbéb-te, mbwiined ne awe Mwān Yesu Krístəə. Ehóbe-'ε ámpē ngáne Edəádəñ éche Esáá élúmtéé aá dyaam áde Dyöb áhóbé aá mósəbəl, débēnléd. Asóged, Paalε alébé bad bé Dyöb bé Efesus ngáne abé ádāb átəngéné abé nēngáne bad ábe bédé mod nhóg á dñn á Krísto. Paalε abēnlédé ngan híin álúmed ngáne bad bé Dyöb bétəngéné abe abé áde bédíi mod nhóg ne Krístəə.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Krístəə ne mwembé ní bad bé Krísto 1.3-3.21

Alonǵé dékōālē ábē ne Krístəə 4.1-6.20

Nsógtēn 6.21-24

Paalε alómme' bad melēntēn

¹ Mε Paalε, mbapεε a nlómag awē Yesu Krístəə ngáne Dyöb áhédé'áá, mε-εé ntenle nyé enén kálag. Ntenle nyé bad bé Dyöb ábe nyédé á dyad dé Efesus. Nyédé mod nhóg ne Yesu Krístəə nyéhíde-'ε mós ne nlém nhóg. ² Nsimé ne nsañ ní Dyöb Titée awēd ne nímē Sánǵú Yesu Krístəə mbē ne nyé.

Nnam nímē bad ábe bédé nhóg ne Krístəə békúdé

³ Débe Dyöb mekenag. Mós adé Dyöb áde awēd Sánǵwéé, Yesu Krístəə, abé-'ε mós Sáá. Dyöb dós ánámte syánē abε áde ábágé syánē bwēm é'syāāl ábe é'bídé áwē nkamlēn ní mín. Abelé nēn abé áde dédíi mod nhóg ne Krístəə. ⁴ Byánán Dyöb déhǵ nkōñsé, ampwēd syánē ábē ábē bad, abel áde ámbēnlé bon desāñ, deewóó-'ε atón dé mbéb ké ahóg áwe e'sós. Adəñ áde Dyöb ádós syánē, ⁵ dēmbəl antíi se' bós d aá débē ábe bán mbwiined ne nsón nímē Yesu Krístəə ámbelée syánē. Dyöb dēmbel nēn áyāle nēn dós antíi'ε aá mósəbəl ngáne ébónédé mós. ⁶ Abelé aá débē ábe bán ábel bon dékεne mós áyāle mekan mé bwām nímē ábélé. Abagé syánē echē ndəle e nsimé ngēn. Dekúdé nímē nsimé abé áde dédíi mod nhóg ne awe Mwān awē ádós bwāmbwam. ⁷ Abé áde dédíi mod nhóg ne Krístəə ne asyog áde ásyógé nímē mekií áwesyanē nló, dós ákós bon ákōdē syánē alagsēn áde álāgsēnē syánē mbéb. Abel áde Dyöb ábélé nēn álúmte syánē bán nímē nsimé rídé kəse e nsimé. ⁸ Abagé-'ε syánē mós nyaa echē elóné mbon, ábūd-te syánē debyéé abε, ábēl-le desóñtēn mekan mésyāāl. ⁹ Abelé mekan mésyāāl ngáne áhédé'áá aá mósəbəl. Abelé syánē debíi mekan nímē kósñ ne bós modmod éesóñtēnéé. Mmēn mekan médii mekan nímē ámbēnlé mbwiined ne Krístəə. ¹⁰ Dyöb átíidé aá mósəbəl nímēn mekan mésyāāl á pónde echē etəngéné. Ene pónde álad bwēm é'syāāl ábe é'dé á nkon ní mín ne rísé, bēbē ásē e Yesu Krístəə mós awē adé nēngáne nló. ¹¹ Dyöb ápwédé sé ábē ábē bad abel áde ábélé bon debé mod nhóg ne Krístəə. Ámbel nēn áyāle ammad atíi se' bós d. Abele mam mésyāāl mébēnlad ngáne átíidé. ¹² Ámbel nēn ábel sé ábe sēbédé bad bé e'sós ásum nlém wéε Yesu Krístəə séwále abé áde dékəñ bon bad bēmpēe békēn mós áyāl e echē ngumε echē echabé ámín.

¹³ Nyémpē nyēnwóg nkalan ní mbále. Mmē nkalan ní mbále nídíi nkalan ní bwám míme nípiínédé nyé e'soóson. Nyēndúbé Krístəə, nyēbé-'ε mod nhóg ne mó. Nén dēmbēl Dyöb dēmbě nyé Edəádəŋ éche Esáá éche ánhəbpē aá mósəbě ábē bad. Echē Edəádəŋ édii nēŋgáne e'chem ábe é'lúmte bán nyédii bad bé Dyöb. ¹⁴ Echē Edəádəŋ chós é'lúmte syánē nén bán deéküd bwēm ábe Dyöb áhóbé aá mósəbě syánē. Deéküd ábén bwēm á pónde eche Dyöb déhüdtē syánē ábe dedé ábe bad á mehan-tē. Nén débēl bad békene Dyöb áyāle echē ngume echabé ámin.

Mekáne míme Paale

¹⁵ Nwógé bán nyédúbpé Sánjú Yesuε, nwógé-'ε bán nyédəá bad bé Dyöb bésyāā. Né-əs, ¹⁶ nságnan Dyöb pónde téé áyāl echēn, nzé nkānnad nyé. ¹⁷ Nkānne-'ε mée, Dyöb áde echəd Sán, Yesu Krístəə, Titéε a ehúme ábe nyé Edəádəŋ é debyéé ne é nsōŋten mé mekan mé e'konéd ábel boŋ nyébii mó bwám. ¹⁸ Nkānne-'ε ámpē nén Dyöb ákéled nyé nlém á abum, ábel nén nyébii bwēm é' bwám ábe nyésummé nlém áyāl, áyāle apwédé nyé. Nkānne-'ε nén mée nyésōŋten ngáne nnam míme áhóbé aá mósəbě ábē bad nípedé achab ámin. ¹⁹ Nkānnad-te nyémpē nén mée nyébii eche ngine. Ene ngine etómé bwēm é'syāā, chó-'aá ewōŋgan syánē ábe dedúbpé mó. Mmén melelem mé ngine eche echabé ámin, ²⁰ chós ámbenlédté áde ámpuúdté Yesuε, ábēl-le ádyéé mó á ekáá émbáá áwē nkamlen ní mín. ²¹ Ahed-taá Krístəə ákamlanné ngume ne benkamlene bésyāā. Ade dīn-ne áde ngine tómaa mín mé benkamlene bésyāā, ábe bédé bəəb ne ábe bēbē á pónde echē ehúé'. ²² Dyöb ábágé Krístəə nkamlen ámin é chōm ésyāā, abelé-'ε mó awē akamlan chōm ésyāā, ábé nló, mé elad é bad ábe bédúbpé. ²³ Echē elad é bad ábe bédúbpé bédii née yāl echē Krístəə. Echē elad é bad élgte Krístəə mbom, Krístəə mó-'aá alógte chōm ésyāā eche édé kéhéé mbom.

2

Dedé á alongé abé áde dedii mod nhóg ne Krístəə

¹ Ngen e e'só, nyēmbé nēŋgáne bad ábe bēwédé áyāle nyéēbele'aá mekan míme Dyöb áhóbé'aá aá nyébel, nyébeláá-'ε mbéb. ² Ene pónde nyéhídé'aá mbeltéd mé mbéb ní bad bé nkōŋsé. Nyēwógné'aá nkamlene awē akamlan e'dəádəŋ bé mbéb ábe é'dé á peme-tē. Káəŋne chii echē edəádəŋ édii élyágte' bad ábe béebelé' ngáne Dyöb áhedéé. ³ Syánē moosyāā debédé née bó, dékōdtē esí é mekan mé ekob é yāl. Debélé'aá ngáne mekan mé mbéb mé ekob é yāl méhéde'aá aá débēl, déhídē-'ε mekan míme mewēmtēn mélángé'aá syánē aá débēl. Mmén mbéb míme débélé'aá mēmbēl Dyöb déntāŋgēn syánē ámpē akógsen melelem ngáne ántāŋgēnnē moosyāā akógsen. ⁴ Boŋ ngáne Dyöb átómténé ngəl abé ádāŋ-'ε syánē bwāmbwam, ⁵ abelé syánē dedé á alongé abé áde dedii ne Krístəə, kénéé édii bán dembé née bad ábe bēwédé áyāle deébele'aá mekan míme Dyöb dénhəbpē aá débēl. Nsimé ní Dyöb mós níkáá boŋ nyéküd e'soóson. ⁶ Abé áde dedii-'aá ne Krístəə, Dyöb apúúdté syánē ne mós, adidé-'ε syánē hōm ahóg ne Krístəə á nkoŋ nímin. ⁷ Ambel nén álümed syánē ábē e'boŋ bé nlém mbwiined ne Yesuε Krístəə ábel boŋ á pónde echē ehúé', bad bényín ngáne míme nsimé nípedé nhōn abé nítom-me chōm ésyāā. ⁸ Nsimé ní Dyöb mós níkáá boŋ nyéküd e'soóson. Adúbe áde nyédúbpé Krístəə dós ákáá boŋ nyéküd ábē e'soóson. Saké mekan míme nyébéle mékáá boŋ nyéküd e'soóson. E'soóson ábe nyékúde é'dii nde e Dyöb. ⁹ Saké mekan mé bwám míme nyébéle mékáá boŋ nyéküd e'soóson. Né-əs, nzəm ké póg eesaá eche mod átāŋgéné ekáá akum átā. ¹⁰ Syánē dedii ekáá é nsón é Dyöb. Abé áde

dédíí mod nhóg ne Yesu Krístəə, ábágé syánē alongé ábel bonj débēle mekan mé bwám. Nén dǒo Dyǒb déntíí' é se' bǒǒd aá déwōŋ ene nyaa e abé á alongé.

Abé nhóg ne Krístəə

¹¹ Nyé ábe nyéēsě bad bé Israel nyéēchatán ngáne nyémbēē bǒǒd. Bad bé Israel ábe béchágé yǎl bán, “bad ábe béyágé,” béchəge nyé bán, “bad ábe béeyagēé.” Bonj nímén meyagag mé ekob é yǎl médíi chǒm éche moonyonj ábenléé mekáá. ¹² Nyéēchatán bán ene pǒndé nyénkēmbíí' é Krístəə. Nyénkēmbáá nlatén ne echonj é bad bé Israel, bad ábe Dyǒb ápwédé. Nyénkēnwóngé dyam ábel ne melě míme Dyǒb démmwēē míme rílúmté' chǒm éche Dyǒb dénhǒbpē aá mǒǒbēl. Abé áde nyémbēē á nkǒŋsé-te, nyénkēnwóngé e'lyǒg bé nlém hǒmhǒm, nyénkēmbíí-'aá Dyǒb. ¹³ Bǒǒd nyénchabnéd Dyǒb á yǎl. Bonj bǒǒb abé áde nyédíí nhóg ne Yesu Krístəə, apēéné nyé benben ne Dyǒb asyǒg áde ásyǒgé míme mekií áwen nló. ¹⁴ Krístəə mwēn mó apiínédé syánē nsan. Abelé bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel bédé mod nhóg. Kwééd eche áwédé ehúdé ekǒyí éche ébédé átínté echéd. Eché ekǒyí ébédéé nēe ekǎŋned éche ênkab syánē áte. ¹⁵ Abelé mbéndé é bad bé Israel ênkēnwóngé ngíne ámpē. Ambel nén ábel bonj álad bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel bēbē nēe mod ekǒlé nhóg awē bǒǒbǒo bēbē mod nhóg ne mó mwēn Krístəə. Né-ǒǒ, abel áde ábélé nén ápééné nsan átínté e bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel. ¹⁶ Awé áde áwédé á awǒg, ábélé syánē dedé mod nhóg ne Dyǒb, átínté-'e syánē ásē ne Dyǒb. Né-ǒǒ, amadé ekǒyí éche ébédé átínté e' syánē. ¹⁷ Krístəə ampě ákanlé nyé ábe nyéēsě bad bé Israel, nyé ábe nyénchabnéd Dyǒb á yǎl nkalanj mé nsan, ankalé-'e bad bé Israel, bó ábe bēmbē Dyǒb benben. ¹⁸ Mekan míme Krístəə ábélé, mébélé syánē moosyǎl dekudé nzii ápe á'sǒ wēe Titēe. Melemlem mé Edǎǎdǎŋ ehóg chǒǒ éwōŋgan syánē ábel nē. ¹⁹ Né-ǒǒ, nyé bad ábe béesě bad bé Israel nyéesaá beken ámpē nyéesaá-'aá bad ábe bēbídé etún. Bonj pen nyáabe bad bé Dyǒb nyédíi bad ábe bēbídé hǒm ahóg. Nyé moosyǎl nyédíi nēe bad ábe bédé á túmbé e Dyǒb. ²⁰ Nyédíi nēe bwēm ábe bélǒŋnēé ndáb. Bembapēe bé nlómag ne bekal bé é'dǎǎdǎŋ bǒǒ bédé nsáaned ní ndáb. Yesu Krístəə mwēn-naá adé akon dé nchómé. ²¹ Mó akǎǎ bonj ene ndáb etyéem, ékwogé', épē-'e ndáb eche Esáá eche Sǎŋgwéé. ²² Abé áde nyédíí mod nhóg ne Krístəə, aladé nyé ne bad bé Krístəə bēmpēe. Abé áde nyédíí-'aá bǒǒb nyédíi nēe ndáb eché Dyǒb ádyēé' áte. Dyǒb áde áde nēŋgáne Edǎǎdǎŋ.

3

Paalē akǎnlé bad ábe béesě bad bé Israel nkalanj ní bwám

¹ Enén nzǎm chǒ ekǎǎ bonj níkǎnnád nyé. Abele áde míbenléé Yesu Krístəə ne akale áde níkanléé nyé dǒo ákǎǎ bonj mbé mod a mbwǒg. ² Ndúbpé meé nyéwógé bán Dyǒb ápwédé me ákale nyé nkalanj ní bwám tǎŋgene míme nsimé. ³ Dyǒb ábágé me nsǒŋten mé mekan mé e'kǒŋnéd míme mbélé mbíi mekan míme kǎǎŋne bǒǒb modmod éesǒŋtenéé. Mmaá nyé nguse é e'yale atele tǎŋgene nén. ⁴ Nzé nyéláá mam míme rítélé, nyéēchēm nímēm nsǒŋten áyǎl e mekan míme kǎǎŋne bǒǒb modmod éesǒŋténéé tǎŋgene Krístəə. ⁵ Bǒǒd, Dyǒb dénkēnlúmédté baányonj nímén mekan míme kǎǎŋne bǒǒb modmod éesǒŋténéé. Bonj bǒǒb abēnlédé échē Edǎǎdǎŋ álúmed bekal bé'dǎǎdǎŋ ne bembapēe bé nlómag ábe bédé ábele Dyǒb, nímēn mekan. ⁶ Mmén mekan míme moonyonj enkēmbíí' é médíi nén: Bad ábe béesě bad bé Israel, bómpē békúde nnam míme Dyǒb áhǒbē aá mǒǒbē melemlem nēŋgáne bad bé Israel

békúdé. Bad bé Israel ne bad ábe béesě bad bé Israel bédé mod nhóg. Dyamme áde Dyöb áhóbé aá móbélé bad bé Israel, bad ábe béesě bad bé Israel bómpē bétombwén dó áyāle bédé mod nhóg ne Yesu Krístəə. Nkalanj ní bwām móo níkáá bonj nímén mekan mésyāāl mébenléd. ⁷ Mmén nkalanj ní bwām móo níkaléé. Dyöb ábenlédé níme nsimé, abagé me nímén nsón. Mbele mó á nwōngene mé eche ngíne. ⁸ Kénée méetagneé etógnén abé átinté e bad bé Dyöb, Dyöb dēmbě me nímén nsimé, ákale bad ábe béesě bad bé Israel tñngene nnam níme Krístəə ábagéé. Moonyonj eéhēlē-se abii ngáne nímén nnam nídí. ⁹ Dyöb dēmběl mentánléd bad bésyāāl nyaa echē ápidé níme ntii mé mekan á asóg níme káñne bəəb modmod éesōñténéé. Dyöb áde áhágé chōm ésyāāl, dénkēnlúmédte modmod nímén ntii bəəd. ¹⁰ Dyöb dēmběl nē, ábel nēn benkamlene ne ngume echē édé á nkonj nímin, bényin ngáne ápedé debyéé awóg áyāl e chōm ésyāāl éche ábeléé bəəb, mbwiined ne elad é bad bé Dyöb. ¹¹ Se' bəəd, byánán Dyöb déhəg nkōñsé, ammad atii aá nímén mekan móo móbenlé. Bəəb-pe, abelé nímén mekan mébenlédé mbwiined ne mam níme Yesu Krístəə, echəd Sánj ábélé. ¹² Adúbe áde dédúbpé Krístəə debé-'e mod nhóg ne mó, dóo ádíbnédé syánē nzii ápé benben ne Dyöb ne e'sum bé nlém é'syāāl ésebán debáa' dyamdyam. ¹³ Né-əó, ncháa' nyé nēn meé nyéētinné mbíd áyāle metake níme níkudéé áyāl echēn, médíi níme nípiinad nyé bwām.

Paale akánnédé bad bé Efesus

¹⁴ Enén nzom chōo ekáá bonj níbwōgē' mebóbōñj á'sō wée Titée akánned nyé. ¹⁵ Mó adé Titée a metúmbé mésyāāl, áwē dóo mīn mé metúmbé mé nkonj níse ne mé nkonj ní mín mébíde. ¹⁶ Ngáne níme nhōn níme ákōñnéde nyé níchábé ámin, nkāñne nēn meé échē Edəədəñj ébe nyé ngíne ábel bonj nlém níwúu nyé á abum. ¹⁷ Nkāñne-'e ámpē ábel nēn adúbe áde nyédúbpé Krístəə ábel ásumen nyé á nlém-té. Nkāñne-'e meé nyédəñj Dyöb, nyédəñj-'e nhóg ne aníní. Nzé nyébele nē, né nyéēbē nēngáne alín á bwel áde níme nkanj níkíí ásē bwām, nyébé-'e nēe ndáb éche esūmnédé ásē bwām. ¹⁸ Nkāñne' nēn meé nyé ne bad bé Dyöb bésyāāl nyébii bán Krístəə adəá syánē bwāmbwam, échē edəñge éewóo-'aá asóg. ¹⁹ Nkāñne' ámpē nēn meé kénée édíi bán modmod eéhēlē-se ákonj abii ngáne Krístəə ápedé nyé adəñ, Dyöb ábel nyésōñten. Nkāñne' nē ábel bonj abé ádēn ábē nēe áde Dyöb.

²⁰ Dyöb áwóo ngíne ábel mekan níme méchábé ámin bwāmbwam tómaa mekan níme déhédné mó. Abele mekan tómaa ké ngáne déhele dewémtén bán ábēl. Eche ngíne eche edé-'e syánē áte chōo ábenladte ábel nímén mekan. ²¹ Mekenag mébē ne mó áyāle ndale é mekan éche ábélé, éche ényínnédé átinté e elad é bad bé Dyöb, ényínnéd-te áyāl e mekan níme Krístəə ábélé. Mekenag mébē ne mó pónde ésyāāl, á ngíndé ne á ngíndé. Ebē nē.

4

Bad ábe bédúbpé Krístəə bédé mod nhóg ne mó

¹ Né-əó, me nēngáne mod a mbwəg áyāle nsón níme níbenléé Səngwéé, ncháa' nēn meé, abé ádēn ábē abé á bwām ngáne Dyöb áhedéé, apwed áde ápwédé nyé. ² Kéchéé éche nyébeleé nyésuded yāl, nyébē bad ábe bēpwídtédé, nyéwesən-ne nhóg ne aníní. Nyélúmed edəñge awesen áde nyéwesanné nhóg ne aníní. ³ Edəədəñj éche Esáá ébéle nyédé mod nhóg. Né-əó, nyéwan áte ábē nsanj ne nhóg ne aníní, ábel nēn nyédii nyébē mod nhóg. ⁴ Syánē baásyāāl dedii yāl póg, melemlem mé Edəədəñj ehóg chōo syánē dékúde. E'lyóg bé nlém e'hóg bó-'aá déwóo áyāl e melemlem mé nnam níme Dyöb dénhəbpē aá móəbe syánē áde ámpwédte syánē. ⁵ Səngwéé nhóg móo syánē baásyāāl déwóo'.

Adúbe ahóg dǎo syāā baásyāāl déwóó dékūd-te melemlem mé edusen. ⁶ Dyöb ahóg dǎo syánē baásyāāl débēnléé, mǎ-’aá adé Titéε awe syánē moosyāál. Mó akamlan syánē baásyāāl. Abele’ syánē moosyāál debēle kéchéé éche áhedeé aá débēl, adé-’ε syánē moosyāál áte ne éché Edáádəŋ.

⁷ Syánē mod té dekudé nsimé á nhəgtéd níme Krístəə ábágé. Bonj nímé nsimé méesaá nyaa póg. ⁸ Nê dǎo ákǎá bonj étenléd á kálag e Dyöb nén bán, “Ankě á hǎm áde áchábé ámín.

Áde ákagké, ankéén ábē bad bé ekǎyí ábe ántōmmē áte, ábē-’ε ábē bad echě ndε.”

⁹ Ngáne étenlédé nén bán, “Ankě á hǎm áde áchábé ámín.” Chán nê adíí? Nê alúmte nén bán ansébé apε a hǎm áde adé se ásē, nédē á nkǎŋsé wén. ¹⁰ Mó awě ampě a nkǎŋsé mó adé melemlem mε mod awě ankě á hǎm áde áchábé ámín tómaa mebwóg mésyāāl. Ankě ámín ábēl chǎm ésyāāl elǎn mbom. ¹¹ Mó mwěn mó abagé bad ndε. Abélé donje á bad ábē bembapεε bé nlómag, donje ábē bekal bé’ dǎádəŋ, ábēl donje ákal nkalanj ní bwám, ábēl donje ábē belyáged bé bad ábe bédúbpé, ábēl-le donje ábē bemeléede áyáged bad ábe bédúbpé. ¹² Ambě ábē bad échéń ndε ábonjsen bad bé Dyöb ábēle mó. Ambel nê ábēl bonj bad ábe bédúbpé bó ábe bédé nēŋgáne yǎl eche Krístəə béwúu áte. ¹³ Nén débē kǎáŋne á pǎndé eche syánē débēē mod nhóg, adúbe áde dédúbēē Mwǎn a Dyöb, debíí-’ε mó. Nzé dedé nê, nê débēl deélǎn mbon, debé nēŋgáne Krístəə awě alóné mbon. ¹⁴ Né déebáá nēŋgáne bēndem ámpē. Nén débēl bad bé akwáb ábe báyágte’ ayáge dé metóm, béehenlé syánē adog, béehēl-laá ábēl se dedúbé mekan níme méetǎŋεne. Déebáá nēŋgáne bǎle ábe epub é ngíne éhuεnéé pǎd e mendíb póg étimné’ eníníí. ¹⁵ Déebáá nê, bonj pεn dékale mbále délúmte-’ε edəŋge ne nhóg ne aníníí. Débēle nê ábēl bonj dékwog á menzii mésyāāl débē nēŋgáne Yesu Krístəə awě adé nló. ¹⁶ Krístəə aladé ábē bad hǎm ahóg, ngáne mebónj mé yǎl méladéé yǎl e moonyonj. Nzé pǎd e yǎl téé ebēle níme nsón ngáne étǎŋgéné ábēl, ne yǎl esyāál ékwogé’, ewúú-’ε áte. Nê dǎo édíí kǎáŋne á elad é bad bé Dyöb, nzé mod-té adǎó mwǎnyan.

Alonjé dékǎālē á mod a Krísto

¹⁷ Né-ǎó, nkoo’ nyé aláa á dǎn á Sǎngú nén mεé abé ádēn déébǎg nēŋgáne abé áde bad ábe béebíí Dyöb. Mekan níme békamtanné médií mekan níme méesě dyam dé abelen, méehéléé-’ε se méwǎŋgén bó. ¹⁸ Ayāle nímaab mewēmtεn médé mewēmtεn mé mbéb, béhídēē nyaa e Dyöb. Béewóó’ é alonjé áde Dyöb ábagéé áyāle béwúú nló áte béebíí-’áa nyaa e Dyöb. ¹⁹ Nzé bébéléé dyam dé mbéb, akwágké déekóbéé bó. Bébágé yǎl ábēl mekan níme échǎb ekob é yǎl éhedeé. Béwóó nlém áte pǎndé ésyāāl ábēl mekan mé mbinde. ²⁰ Bonj nyé, áde bēn’yǎgēdtē nyé tǎŋεne Krístəə, saké ene ndín e abé bēnlǎā-’ε nyé bán nyétǎŋgéné awónj. ²¹ Ndúbpé nén mεé nyēnwóg mam mé mbále tǎŋεne Yesuε. Abé áde nyēmbēē-’ε mod nhóg ne mó bēnlǎā nyé mam áyāl echě. ²² Bēn’yǎgēd nyé bán nyéte de abé dé nchun áde nyēnsēbēē awónj. Ene pǎndé ádēn alonjé démbēb áyāle nyēnwónj nlém dásǎ ábēl mekan mé mbéb. Mmē nlém níme nyéwóó’ áá-’ε ábēl mekan mé mbéb nípánté’ áá nyé nzii. ²³ Bēn’yǎgēd nyé nén bán nyémwε Dyöb áhəŋlen nyé nlém á abum ábēl bonj nyéwónj mewēmtεn mékǎālē. ²⁴ Dyöb ábágé nyé abé dékǎālē áde adé nēŋgáne áde abé. Né-ǎó, abé ádēn ábē nēŋgáne ádē abé dékǎālē. Adén abé dékǎālē adíí abé dékǎālē á mbále ngáne Dyöb áhedeé ásǎŋ-’ε.

²⁵ Né-ǎó, modmod eékālē metóm ámpē. Syánē mod-té ákanle mwǎnyan mbále, áyāle syánē moosyāál dedíí néε bad ábe bēlǎdné bonj bēbēl yǎl póg. ²⁶ Nzé nyélíí, nyéēm wǎg-sε melinjá mébēléd nyé mbéb. Nyéēm wǎg-sε nímmēn melinjá métom epun é bǎn. ²⁷ Nyéēbǎgē Satanε yǎl ádog nyé. ²⁸ Bad ábe

béchibe' bésôg achíb. Boŋ pen bébenlad nímbab mekáá ábel nsón ne nlém nhóg ábel boŋ békud chóm, béwôŋgen-ne betóótókē bé bad. ²⁹ Eyale é ebébtéd ké ehóg éebídé modmod á nsál. Boŋ pen nyébenlad e'yale é' bwám ábe béwôŋgēn bad áwúu áte á adúbe tē. Nyébenlad e'yale á pónde eche ehédnad, ábel é'wôŋgen bad ábe béwóglan nyé. ³⁰ Nyéebēlē mam míme méwōgēd Edáádəŋ éche Esáá ndutul. Edáádəŋ éche Esáá chóó édé nēŋgáne e'chem ábe Dyöb áhédé nyé ásin pónde eche ákədəé nyé ne akəde ásyāāl. ³¹ Nyéhūd mewēmten mé mbéb mésyāāl á nlém-tē, nyéchene-'e ekan é ngíne ne meliŋgá. Nyéēsēnlé', nyéesyáá-'e bad ahób áde nyéhóbēé bó mekan á yāl. Nyéelúmté' e'béb bé nlém wéé modmod. ³² Nyélúmed e'boŋ bé nlém wéé nhóg ne aníníí, nyéwôŋ-ge nlém ní ngəl. Nyélagsan nhóg ne aníníí melemlen ngáne Dyöb álágséné nyé áyāle Krístəə.

5

Abé áde bad bé Krístə bétəŋgéné awóŋ

¹ Nyéwále abé áde áde nēŋgáne abé á Dyöb, áyāle nyédii ábe bán ábe ádáá bwámbwam. ² Nyédəŋ bad bémpeé, melemlen ngáne Krístəə ádáá nyé boŋ awé-'e á nló míme syánē. Ambě yāl wéé Dyöb néé mendε ne ndε echē enwógéd Dyöb meniŋge bwámbwam. ³ Ngáne édii bán nyédii bad bé Dyöb, éeboó'ē bán nyékábe' mesón, ké'ε nyébele mekan mé mbinde ké'ε nyébē ngoód. Echén ndín é mekan éeboó'ē ké awógned átintē echēn. ⁴ Eeboó'ē bán nyéhóbe' mbinde ne e'nyōgléd bé mehób, ké'ε nyébele' e'kúkú bé ngwəl. Boŋ pen nyéságnan Dyöb. ⁵ Nyébii nén bán kenzéé awē akábe mesón ké'ε awē abele mbinde é mekan ké'ε awē adé ngoód, éesónlé á nkamlen míme Krístəə ne míme Dyöb, éekud-taá bwēm é' bwám ábe Dyöb áhóbé aá mósəbě. Mod awē adé ngoód adii néé mod awē abenle' myöb mémpēe.

⁶ Nyéēmwāg-se mod ádōgēn nyé e'yókél é' mehób. Dyöb dékōgsēn bad ábe béebelé' ngáne áhédé boŋ bébelé échén ndín é e'bébtéd é' mekan. ⁷ Né-óó, nyéelatán ne bad ábe bébele' échén ndín é e'bébtéd é' mekan. ⁸ Ngen e'só nyémbé á ehíntén-tē, boŋ bəəb abé áde nyédii ne Sāŋgwéé ábélé nyédé á e'nyínen bé ekide tē. Né-óó, abé áden ábē ngáne abé á bad ábe bédé á e'nyínen bé ekide. ⁹ Nhóbe nén áyāle bad ábe bédé á e'nyínen bé ekide tē bébele mekan mé bwám, bébelé mekan míme métəŋgéné ne mekan míme médé mbále. ¹⁰ Né-óó, nyéwanen ábii mekan míme méwógte Sāŋgwéé bwám. ¹¹ Nyéewóó dyam ábel ne mbéltéd míme méeboó míme bad ábe bédé á ehíntén tē bébelé. Boŋ pen nyélúmed bad nén bán échē ndín é mbéltéd éeboó'ē. ¹² Edé e'són átúb échē ndín é mekan dín éche bad bémpeé bébeléé á mesəmtē. ¹³ Nzé mod abídté échē ndín é mekan áwed bad bényin ngáne mēn mékóó abé. ¹⁴ E'nyínen bé ekide bóó é'koo mekan mé mbéb abided áwed. Nē dóó ákáá boŋ ehóbnéd nén bán,

“Wε awē ekúne' kábnéd,

puú, weebág néé mod awē awédé.

E'nyínen bé ekide ábe Krístəə-'e é'pen wε á yāl.”

¹⁵ Né-óó, nyétéd pónde ne nyaa e abé echē nyéwoo'ē. Aden abé déēbāg nēŋgáne abé áde e'yókél é' bad boŋ ábē nēŋgáne abé áde bad ábe béwóó debyéé. ¹⁶ Pónde ké ehéé eche etál ébágnédé nyé ábel bwám, nyébel. Ayāle mbéb rítomé áte enén pónde. ¹⁷ Né-óó, nyéebág nēŋgáne bad ábe bédé eyókél. Boŋ pen nyésōŋtēn chóm éche Sāŋgwéé áhédéé aá nyébel, nyébel-le chó. ¹⁸ Nyéēmwāg mīm se mékōbē nyé áyāle nén nē áwógte mod e'són. Boŋ pen Edáádəŋ éche Esáá cháchá ébē nyé áte. ¹⁹ Nyékōnne' nhóg ne aníníí ngəse é Dyöb áwéd nhóg ne aníníí nlém á abum. Nyékōne' ngəse éche ébídé á kálag e

Dyöb, nyékóne' ngase éche ékene Dyöb ne Krístəə, nyékóne-'ε nkəngé ké ríhée míme ríhuú ne Edəádəŋ Eche Esáá, áken Dyöb. ²⁰ Nyéságnan Dyöb, Titée awəd pónde ésyā́l áyāl e kéchéé éche ébenlad. Nyéságnan mó á dīn áde echen Sán Yesu Krístəə.

Paale alébe' baachóm ne abāb bebaád

²¹ Mod téé abele ngáne waáb áhedéé áyāle edúbé éche nyébagéé Krístəə. ²² Mmwaád-téé áwógne nchóm melemlen ngáne áwógnéé Sánḡwéé. ²³ Mwə́nchóm té awóó nkamlen ámīn e mmwaád, melemlen ngáne Krístəə áwóó nkamlen ámīn e elad é bad bé Dyöb. Chó-'aá édé nēŋgáne eche yāl mó-'aá abage chó e'soóson. ²⁴ Né-óó, mmwaád-téé atəŋgéné áwógnē nchóm áyāl e mam mésyā́l, melemlen ngáne elad é bad bé Dyöb éwógnéé Krístəə. ²⁵ Nyé baachóm ábe béwóó bebaád, mod téé ádəŋ mwaád, melemlen ngáne Krístəə ádáá elad é bad bé Dyöb boŋ ábē-'ε ádē alongé áwé áwab nló. ²⁶ Anwé á nló nímāb ábel boŋ bésāŋ. Ambenléd mendīb ne échē eyale ásaad bó. ²⁷ Ambel nēn ábel boŋ elad é bad éboŋ áwe e'só. Ahédé'áá aá mópəen éché elad é bad áwē, ésebān atōn á mbinde ké ehóg, ké'ε aban, ké'ε dyam dé mbéb ábāḡ bó áyāl. Boŋ pən bésāŋ, béewōō-'ε dyam dé mbéb ké ahóg áde mod ahele ahób bó áyāl. ²⁸ Melemlen nē dōo baachóm bətəŋgéné ábab bebaád adəŋ ngáne bédáá échab yāl. Mwə́nchóm kéhéé awē adəá mwaád, adəá eche yāl. ²⁹ Modmod eékōō'ε yāl, boŋ abelé átəgné chó ánəné-'ε chó bwām. Melemlen nē dōo Krístəə ábeléé elad é bad bé Dyöb. ³⁰ Syánē dedé bad ábe bébélé eche yāl. ³¹ Eténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Enén nzoḡm chó ekəá boŋ mwə́nchóm átedé sáá ne nyan, abé ne mwaád, boŋ búḡm bad bébe bétīm mod nhóg.” ³² Adén dyam ádíi ndəle e dyam eche modmod éēhēlēē-se asōŋten. Boŋ ndúbpe méé nímēn mekan méhóbe təŋgenə Krístəə ne elad é bad bé Dyöb. ³³ Né-óó, mwə́nchóm téé awē awóó mmwaád, adəŋ mwaád ngáne ádáá eche yāl. Mmwaád a nchóm téé-'ε atəŋgéné nchóm edúbé abe.

6

Paale alébe' bānbān ne abāb besáá ne benyaá

¹ Nyé bānbān, nyéwógne' áben besáá ne benyaá ngáne bad ábe bédé ne Sánḡwéé bətəŋgéné abel. ² Eténlédé á kálag e Dyöb nēn bán, “Nyéwógne' áben besáá ne benyaá.” Atínté e mbéndé éche Dyöb ábágé, enén mbéndé chó ebédé mbéndé e'só eche Dyöb dénhōbēnnē dyam. ³ Dyam áde ánhóbpé ádíi nēn bán, “Nzé nyéwógne' áben besáá ne benyaá, né mekan mébēēn nyé bwām, né alongé ádēn-ne dēchāb áte.”

⁴ Besáá bé bān-ne, nyéeliŋsé áben bān. Boŋ pən nyénəne bó, nyélébe bó, nyéyágte-'ε bó nyaa eche Sánḡwéé áhedéé.

Paale alébe betāŋ ne bewóŋ bé betāŋ

⁵ Nyé betāŋ nyéwógne' áben bewóŋ. Nyébage bó edúbé nyéwógne-'ε bó ne nlém nhóg, melemlen ngáne nyéwógnéé Krístəə. ⁶ Nyéēbenlé bó dāsō á pónde échē bényínéé nyé ábel békémed nyé. Boŋ nyé, nēŋgáne betāŋ ábe Krístəə, abele áde nyébenléé Dyöb ábíđ nyé á nlém-té. ⁷ Nsón ké ríhée míme nyébeléé, nyébel mó ne kán esyā́l. Nyébele mó byánán Dyöb dōo nyébenléé saké baányon. ⁸ Nyébii nēn bán mod téé ákud nsábe áyāle nsón mí bwām ké ríhée míme ábélé. Abé ké ntāŋ ké'ε kunze.

⁹ Nyé bad-te ábe nyéwóó betāŋ ásē echēn, nyéchəə áben betāŋ bwām. Nyéekímmé bó bán bétāḡ. Nyébii nēn bán nyáábōo moosyā́l nyédé ásē e Sánḡwéé, nhóg awē adé ámīn, eékwōgnād-taá modmod.

*Ngáne bad ábe bédúbpé
bétáŋgéné Satanε atáŋgen*

¹⁰ Asóged, nlánge nyé nén mée; Nyébê nyébê ne Sánḡwéé ábel bon eche ngíne eche ewúú áte ewêd nyé nlém á abum. ¹¹ Nyétêd bwëm é' nzum é'syāal ábe Dyöb ábágé nyé ábel bon nyéhél akwáb áde Satanε atóm áte. ¹² Nzum eché déwanεé eésaá nzum eche déwanεé ne baányon. Bon ngumε, ngíne, ábāb benkamlenε ábe békamlan nkōŋsé mé ehíntén ne ngíne é ebébtéd éche edé ámín, bóo déwannεé nzum. ¹³ Né-óó, nyétêd bwëm é' nzum é'syāal ábe Dyöb ábágé nyé ábel bon nzé pónde e ebébtéd epedé, nyéhél bó atyéemεn. Nyéēwān nzum nyépid á asóg nyélyæg nyésūmēn ngáne nyémbēē.

¹⁴ Né-óó, nyébonŋsen nyékale mbále pónde ésyāal. Nzé nyébelé nê, ébê nêŋgáne mod awě awáá ngáá á nkog awě abōŋséné ábel dyam. Nyébele mam míme métáŋgéné, áyāle ábel mekan míme métáŋgéné ádíi nêŋgáne mod awě ahédé mbóté eche bébénlé e'kii ákútén yāl á pónde e nzum. ¹⁵ Nyébê nyékale' nkalan mí bwām. Mósó mípεene' nsaŋ. Nzé nyébelé nê, né ébē byánán nyéhédé metámbe á mekuu, mébēl nyésūmēn bwām. ¹⁶ Amín e mímén mésyāal, nyébê nyédúbpε Yesu Krístæ. Adúbe ádēn débē nêŋgáne ekáŋgé éche ékáá nyé ábel bon mekon mé muú míme Satanε álómmeé nyé méebelé nyé dyamyam. ¹⁷ Nzé nyékag awan nyébii nén bán nyékudé e'soóson á mekáá mé Dyöb, modmod éehēl-laá nyé dyamyam abel. Nyéēbē nêŋgáne nwan-é nzum awě ahédé ekóté éche bébénlé ekii. Nzé nyékag-kε nyétáŋgéné nēe nyéwánlé nkwáté míme Edáádəŋ éche Esáá ébágé nyé. Mmē nkwáté ndé nêŋgáne eyale é Dyöb. ¹⁸ Nyékānne' pónde ésyāal ngáne Edáádəŋ éche Esáá élyágtéé nyé. Nyéláa Dyöb bán áwōŋgan nyé áyāl e kéchéé éche nyébeléé. Nyétêd pónde, nyékānne' pónde ésyāal ésebán nyékóme'. Nyékānnad-tε bad bé Dyöb bésyāal. ¹⁹ Nyékānnad mémpē, nén bán pónde kéhéé nzé nhóbe mée nhóbe dyam, Dyöb débē mε e'yale ábe é'táŋgéné. Nén débēl méhēl bad nkalan mí bwām míme bad bénkēnsóŋténne aláa, ésebán mbáa' dyamyam. ²⁰ Yesu Krístæ apwédé mε ábé míme mésénze, ákal mímén nkalan mí bwām, ene nzəm chó-'aá ekáá bon mbé bóob nēe mod a mbwæg. Né-óó nyékānnad mε nén bán Dyöb áwêd mε nlém á abum níkal mímén nkalan mí bwām ésebán mbáa dyamyam.

Paale aá Dyöb ánamed bad ábe bédúbpé

²¹ Tikikuse, awesyánē mwānyan a Krísto awě dédáá, abenle Sánḡwéé ne nlém nhóg. Mósó álāā nyé mekan táŋgene mε. Nén débēl nyébii ngáne nídíi ne chōm éche míbeléé. ²² Nlóme mósó áwēn ábel bon aláa nyé mam míme mébenlad ne sé, áwêd-te nyé nlém á abum.

²³ Nsaŋ míme Dyöb Titéε awêd, ne echéd Sán Yesu Krístæ, mbê ne nyé, bad ábe bédúbpé. Bébel nyébê nyédəŋ nhóg ne aníní, nyébê nyédúbe-'ε Krístæ. ²⁴ Dyöb álúmed míme nsímé ne moosyāal awě adáá awéd Sánḡú Yesu Krístæ, edəŋge éche ébē abé ne abé.

Kálag echë Paalε áténlé Baá Filipi Ndibned n kálag

Paalε mó aténlé mwembé míme rídé á Filipi enén kálag áde ábédé á mbwɔg. Abédé ndutul ne ayáge áde déetângene áde bad bémpêe béyágté'áá. Kénε nímén mekan mébénládtáá, Paalε ambé menyinje, ásūm-me nlém áyāl e adúbe áde adúbpé Yesu Krīstə.

Nzɔm eche ekəá bon Paalε átēl enén kálag edii áságnen bad bé Krīsto bé Filipi áyāle nwōngen míme bēmbéé mó á pónDé eche ántōgnēnē nwōngen. Awédé bó nlém á abum, aláá-'ε bó aá bébē bésūm mekuu. Acháa bó aá bēwōng asuded á yāl áde Yesuε, ésebán bémwag bán mekan mé esíí mé ekob é yāl mékamlan bó. Akamtan bó aá abé áde bédíí mod nhóg ne Krīstəá adíi nsimé n Dyōb, aá Dyōb débēl-le bébē menyinje bébē-'ε nsan ábe áde bédíí mod nhóg ne Krīstə.

Nkabté n kálag

Paalε alénté, aságnéné, akánnéd-te mwembé n Filipi 1.1-11

Paalε aá ábē á nkōnsé adíi ábele Krīstəá, áwé-'ε débonéd mó 1.12-30

Paalε aá abé á bad bé Krīsto ábē ngáne áde Krīstəá 2.1-11

Paalε aá bad bé Krīsto bébē á nkōnsé née tintinε 2.12-18

Paalε akené Timotiε bó Epafroditus 2.19-30

Paalε aá mod awē adúbpé Krīstəá ákobné á'sō é' Dyōb 3.1-11

Paalε aá mod téé áwan áte ápid mam á asóg bwâm 3.12-21

Paalε alébe bad bé Krīsto 4.1-9

Paalε aságnan mwembé n Filipi 4.10-20

Melentεn mé asóg 4.21-23

Paalε alómmé bad melentεn

¹ Mε Paalε, nchoo ne Timotiε, me-εé ntenle nyé enén kálag. Sédii bembəledε ábe Yesu Krīstəá. Ntenle bad bé Dyōb, bad ábe bédé mod nhóg ne Yesu Krīstəá ábe bédé á Filipi, nchoo ne belyáged ne bad ábe bēwōngan ákεen nsón n Dyōb á'sō. ² Nsimé ne nsan míme ríhúú ne Dyōb awēd Titée, ne Sánjú Yesu Krīstəá mbē ne nyé.

Meságnen ne mekáne míme Paalε

³ Nságnan Dyōb áde mbenléé, pónDé téé nzé nkámténé nyé. ⁴ Mbélé mbé menyinje pónDé téé nzé nkánnad nyé moosyáál. ⁵ Mbélé mbagé nságnen áyāle nwōngen míme nyékébéé me ákal nkalan n bwâm, bootya á pónDé eché nyéwógé mó, bon nyédúbe-'ε, ápe bəəb. ⁶ Ndúbpé méé Dyōb áde ábótédé nímén nsón n bwâm áfinté echēn, dékéén mó á'sō káəng ápēēn mó á asóg á Epun éche Yesu Krīstəá ápéé. ⁷ Ntágnéné enén ndín e mewēmtεn awóng áyāl e nyé baásyāál áyāle nyédé me á nlém-tē. Ké áde rídíí á mbwɔg, ne áde ríhóbéé mam tēngene nkalan n bwâm, nhóbe méé nímén nkalan méesaá metóm, rídé mbále. Dyōb álúmté syánē moosyáál nímē nsimé ngáne débēnléé mó. ⁸ Dyōb áde me mbóng nén aá nlém míme ríwógné nyé áte, rídé melemem ne nlém míme Yesu Krīstəá áwógné nyé. ⁹ Nkánne-'ε nén méé, edəngε éche nyéwógné Dyōb ne éche nyéwóó ne nhóg ne aníníí ébē ékag á'sō. Nkánne-'ε méé nyébíi mekan mé Dyōb, nyésōngten-ne nhənglén áfinté e mekan mé bwâm ne mekan míme méesε mekan mé bwâm. ¹⁰ Nén débēl nyéēhēl mekan míme métómténé abon abii. Nén débēl nyéēsāng-'ε á'sō é' Dyōb, béekóbén-naá nyé awusé ké ahóg á Epun éche Krīstəá ápéé ámpē. ¹¹ Nén débēl abé á bwâm ádēn áde áhúú ne

Yesu Krīstəa dényinnēd áyāl e mekan mé bwám mésyāāl níme nyébeléé, ábel boŋ Dyōb ákud ehúmé ne mekenag.

Paale ad abé á nkōŋsé adii ábele Krīstəa, awé-'e déboŋnéd mó

¹² A-baányan, ndə́o méé nyébií nén bán mekan níme mébénlédé ne me hén, níkóo awōŋgen ábel boŋ nkalan ní bwám níkanlad níkag á'sō. ¹³ Nén ábélé sónze ésyāāl éche énoŋe eyáde éche mod ambáá ne bad bémpēe bésyāāl hén, bébií nén bán ndé á mbwəg áyāle rídíí mbəledə awə Krīstəa. ¹⁴ Abé adé rídíí-'e á mbwəg, áwédé ekud é bad ábe bédúbpé nlém á abum, bənábpé nlém awōŋ ákal eyale é Dyōb ésebán bəbáa' dyaŋdyam.

¹⁵ Edé mbále nén bán bó baahóg bəwōŋné me kónjí, béhede-'e alúmed bán bédé etógnén tómaa me. Boŋ pen, bó baahóg-ke békale níme nkalan ne mewēmtən mé bwám. ¹⁶ Bad ábe békale mó ne mewēmtən mé bwám, békale mó áyāle bédáá me, bébií-'e nén bán Dyōb ákwénténé aá níbê á mbwəg hén ábel boŋ níhōb méé nkalan ní bwám méesaá metóm, rídé mbále. ¹⁷ Abé ábe bəwōŋné me kónjí béekaléé nkalan ní bwám ne mewēmtən mé bwám, békale mó áhede échab yəl chēn bwēm. Bébele nê, ne mewēmtən nén bán níwōg ndutul abé áde rídíí á mbwəg.

¹⁸ Boŋ nén déewóo' é dyaŋ dé abel. Ayāl e níme menzii mésyāāl, nkalan níme Krīstəa móo békaleé, ké bəbenlád mewēmtən mé bwám, ké' e mewēmtən mé mbéb, ákal mó. Né-óó, áyāle nê, mēbē menyīŋge. ¹⁹ Mēbē mbé menyīŋge áyāle mbíí nén méé mekáne níme nyékānnadté me ne nwōŋgen níme Edəádəŋ éche Yesu Krīstəa ébageé me, bébēl níkúđ e'soósoŋ. ²⁰ Nwóo nlém áte ne menyīŋge mésyāāl, nlyágé-'e nlém méé méewógké e'són, boŋ méwōŋ e'wéd bé nlém á abum pónde ésyāāl, tanŋe bəb, ábel boŋ kéchéé éche níbeléé ébel ehúmé éche Krīstəa ényīnned, ké ndé á alongé ké' e nwédé. ²¹ Ne me, abé áde rídíí á alongé adii ábele Krīstəa, nzé nwédé-'e éboŋnéd me. ²² Nzé édé bán ndé á alongé mēbē níbelé nsón níme ndé etógnén. Bəb-póó, meebíí' e pəd eche nítanŋéné atéd. ²³ Mmén mekan mébe métyéémé me á'sō-te, étómé me áte éche nítanŋéné apwəd. Ndə́o méé nítede hén níbê ne Krīstəa, áyāle nén ábóo tómaa ábē á nkōŋsé wén. ²⁴ Boŋ áyāl echēn, édé etógnén bán rídíí níbê á alongé. ²⁵ Ndúbpé nén, mbíí-'e méé mēbē mbé á alongé, mēbē mbé-'e ne nyé moosyāál ábel boŋ adúbe áde nyédúbpé Krīstəa ákwəge, nyébé-'e menyīŋge áyāle nyédúbpé mó. ²⁶ Nén débēl abé adé mébēē ne nyé ámpē, nyéēnabé nzəm awōŋ ábe Krīstəa mekenag áyāl echēm.

²⁷ Bəb-póó, abé ádēn átāŋgéné abé ngáne Krīstəa áhóbéé awē nkalan ní bwám. Nén débēl ké mpedé ányín nyé ké' e meépede, mēbīí nén méé nyésumé mekuu nēŋgáne mod nhóg, nyéwóo-'e mewēmtən mehóg áwan áte ákəə chōm éche nyédúbpé. ²⁸ Nyéebáá' bad ábe bétāŋgan nyé. Nlém níwúu nyé á abum pónde ésyāāl. Nén délūméd nén bán béekudté e'soósoŋ boŋ nyéēkúđ. Dyōb dō-'aá átíide nímén mésyāāl. ²⁹ Dyōb ábénlédé abē e'boŋ bé nlém áwēn, saké ádúbe Krīstəa dēmpən, boŋ káəŋ ne ákud metake áyāl e Krīstəa. ³⁰ Syánē dewane nzum á yəl e nkalan ní bwám bəb. Melemlem mé nzum níme nyénnyīnnē nwané' móo rídíí níwanéé bəb.

2

Paale ad abé adēd abē nēŋgáne adē Krīstəa

¹ Abé áde nyédíí nhóg ne Krīstəa áwédé nyé nlém á abum, échē edəŋge-'e épwiitad nyé nlém á abum. Nyédé nlatén ne Edəádəŋ éche Esáá. Nyélúmté' e'boŋ bé nlém, nyéwóo-'e nlém ní ngəl ne nhóg ne aníníí. ² Mmém menyīŋge mélon mbon nzé nyéwóo mewēmtən mehóg, nyélúmté melemlem mé edəŋge

ne nhóg ne aníníí, nyêwóó nlém nhóg, nyêdé-'ε nêngáne mod nhóg áyāl e kéchéé éche nyébeleé. ³ Nyéēbēlē mekan níme mélúmte bán échen yāl chèn chów nyéhēdteé bwâm. Nyéēbēlē mekan níme mélúmte nén bán nyêdé kúmbe. Boḡ ne asuded á yāl, nyényín bad bémpēe etógnén tómaa échen yāl. ⁴ Nyéēbēlē mekan níme mépiinad nyé bēn pēn nsyáḡ, boḡ pēn nyébele kááḡ ne mekan níme méwōḡgan kááḡ ne bad bémpēe. ⁵ Mewēmtēn mímēn mébē nêngáne níme Yesu Krístāa mémbeē.

⁶ Abédé nyaa eche Dyōb adíí,

boḡ kénē, enkēnwōḡgé mewēmtēn nén aá móchagned nén móō bó Dyōb bétáá.

⁷ Enkēntédte yāl etógnén,

boḡ ambēl eche yāl nêngáne mbaledε,

bénchyāā-'ε mó nēε moonyoḡ.

⁸ Ade ábédé néε moonyoḡ, ansudéd eche yāl, ákwentén-ne awé.

Ankwentén áwé kááḡ ne kwééd e awōḡ.

⁹ Né-ōó, Dyōb dēmbē mó etál éche étómténé achab ámín,

ábē-'ε mó dīn áde átómé mīn mésyāāl.

¹⁰ Dyōb dēmbēl nén ábel boḡ á dīn áde Yesuε,

nhəgtéd rísyāāl mībwōḡ mebóbóḡ,

ké nhəgtéd níme rídé á nkoḡ mímín, á nkōḡ rísé, ké'ε á mbwōḡ e baásē.

¹¹ Moosyāál áhōb aá Yesu Krístāa mó adé Sāḡgwéé,

ábel Dyōb Titéε ákud edúbé.

Nyébē átíntē e bad ngáne tintine

¹² A-baányan bé edaḡe, ngáne nyéyóḡké'áá mekan ábel níme Dyōb áhóbé aá nyébel áde míbédé ne nyé, édé etógnén bwámbwam bán nyébel mekan níme áhóbé aá nyébel, bōōb áde méesaá ne nyé. Nyéwōḡ mbwōḡ rí Dyōb áte nyésuded-te yāl á'sō é' Dyōb. Nyéwan áte bwámbwam ábel mekan níme Dyōb áhédéé, ábel boḡ e'soosōḡ ábe nyékúdé, é'lón mbon. ¹³ Nyébel nê áyāle Dyōb áde ne nyé pónde ésyāāl, ábel nyéwōḡ nlém ábel mekan mé bwâm níme áhédéé aá nyébel, nyébenle-'ε mó. ¹⁴ Nyébele' chōm ésyāāl ésebán nyényoḡḡe áte, nyēpentan-ne. ¹⁵ Nyébele nén ábel boḡ modmod eehóbé' aá nyéwóó atón dé mbéb ké á hóg á yāl, nyésāḡ-'ε. Nén débēl nyéēbē bán bé Dyōb ábe béewóó atón dé mbéb ké á hóg á yāl, ábe bédé átíntē e bad bé mbéb ábe bēbele mbéb pónde ésyāāl. Nyéde átíntē echáb á nkōḡsé-te nêngáne betintine ábe bēpene'.

¹⁶ Nyébele nén akal áde nyékaléé nkalaḡ mímé mīpēene' alongé áde déemaá'. Nzé nyébele nén mēbē kúmbe ne nyé á epun éche Krístāa ápéé áyāle nén délūmēd bán awan áde níwáné'áá áte ne ntũ níme míbélé, béebōó'ε. ¹⁷ Mēbē nêngáne nzōm e mīn echē bésyóḡé ámín e nsón níme nyébeleé, nêngáne mende, áyāle adúbe áde nyédúbpé. Nhele-se níkūd metake, nwé-'ε áyāle nkale' nkalaḡ ní bwâm melemlēm ngáne nyémpē áyāle nyédúbpé mímé nkalaḡ ní bwâm. Boḡ kénē ndé menyīḡḡe mēwōḡēn-ne nyé moosyāál menyīḡḡe. ¹⁸ Melemlēm nê dōó nyémpē nyétāḡḡéné menyīḡḡe awōḡ, nyéwōḡḡēn-ne mēmpē menyīḡḡe.

Paale atelé tḡḡene Timotiε bó Epafroditus

¹⁹ Nzé édé á ntii níme Sāḡḡú Yesuε, nwóó nlém álóm Timotiε áwēn mwāmpīn ní pónde, ábel boḡ pále éche méwōḡḡé áyāl echēn, éwēd mē nlém á abum. ²⁰ Meewóó'ε modmod ampéé néε mó awē akoó mímé nlém awōḡ ádaḡ dé ábii ngáne nyédíí. ²¹ Nhóbe nén áyāle bad ábe belyáḡé ásē échab yāl chów bétōḡtanné, béebeléé ngáne Yesu Krístāa áhédéé aá bēbel. ²² Nyé bēn nyébíí ngáne Timotiε álúmté aá móbele nsón bwâm. Ábelé nsón ne mē ákal nkalaḡ ní bwâm ngáne mwān ábeléé nsón ne sáá. ²³ Né-ōó, nlyáḡé nlém mēé mēlōm mó áwēn áde ményīnnē ngáne mekan mébēēnnē mē.

²⁴ Ndúbpé-’ε nén mεé Sǎngwéé äbël mwämpin ní pón dé mmën ámpē mépě áwēn.

²⁵ Nnyíné nén mεé édé etógnén mε álóm awed mwǎnyan Epafróditus áwēn. Abele nsón míme Krístæ ne mε, awōngan-ne átāngen bad ábe bétāngan nkalan ní bwām, mós-’áá abédé nēngáne mészēze míme nyélómé áwōngen mε. ²⁶ Awóó nlém áte bwāmbwam ānyín nyé moosyāäl, anwóg-ke ndutul áde áwógé bán nyēwógé bán mōnkolé. ²⁷ Edé mbále bán ankolé, ápōn-ne káāng ne awé. Bon Dyōb dénwōg mós ngól, saá-kaá mwēmpen, Dyōb dénwōg mémpē ngól. Enkēnkwenténné áá áwē ábel bon meénabpé abé á ndutul-té. ²⁸ Né-óó, nwóó nlém áte bwāmbwam álóm mós áwēn ábel bon nyéwōg menyīnge ānyín mós ámpē, mε-’ε ámpē meébūdē atag áte áyāl echēn. ²⁹ Né-óó, nyébē menyīnge ákob mós nken áyāle adúbpé Sǎngwéé ngáne nyémpē nyédúbpé, nyébage-’ε bad nēngáne mós edúbé. ³⁰ Nyébage mós edúbé áyāle ampon awé, abé-’ε á nsál ní son abele áde ábenléé Krístæ. Ambel nén ábel bon áwōngen mε ábel nsón míme nyébēn nyéehēle’áá-se nyébel.

3

Bad ábe bédúbpé Yesu bóó békobnad á’só é’ Dyōb

¹ Asóged a-baányan, nyébē menyīnge abé áde nyédíí mod nhóg ne Sǎngwéé. Eetagtéé mε átele nyé mekan míme mészēbēē nyé atele. Nén ádíí ákæ nyé. ² Nyétéd pón dé ne ábē e’bébtéd é’ bad. Echē mbwé, bad ábe bēhóbe bán bétāngéné mod ayag. ³ Syánē-éé béyágé nyaa echē etāngéné. Edáádāng éwōngan syánē ábe Dyōb edúbé ngáne débēnléé mós. Syánē dedé menyīnge ngáne dedíí ne Yesu Krístæ. Debíí bán baányon bēehelée-se bēwōngēn syánē. ⁴ Kénē mmën nwóó nzōm ályág nlém á yāl e mekan mé moonyon. Kénzée átintē echēn awē awémténé áá mós wóó nzōm ásum nlém á yāl e mekan mé moonyon né nwóó nzōm tómaa nē. ⁵ Ade béchyáá mε bēn’yág mε ámbíd e epun saámbé. Ndíí mod a Israel awē abídé á túmbé e Benjamin. Echem sán ne nyan bēbédéé bad bé Hibru. Mbédéé mod a Farisia, ríhídē mbéndé ngáne éhóbéé. ⁶ Menwón kán áte bwāmbwam nyaa echē nē dēmbēnlé rítágté elad é bad bé Krísto. Modmod eéhele’áá-se ahób áá nwóó atón dé mbéb ké ahóg áyāl, áyāle nhídé’áá mbéndé é bad bé Israel ésyāäl. ⁷ Bon ábē bwēm é’syāäl ábe rínyíné’áá nē nsyāng bēesaá dyan dé abelen bóob, áyāle chōm éche Krístæ ábēnlé mε. ⁸ Saké nē dēmpen, nnyíne chōm ésyāäl mεé éesaá dyan dyan nze nhāgténé chós ne ndāle e dyan echē édé ábíí Yesu Krístæ, awem Sǎngwéé. Áyāl echē chōm ésyāäl éesaá dyan dé abelen, nnyíne-’ε chós nēngáne mbinde ábel bon mbíí Krístæ, ⁹ mbē-’ε mod nhóg ne mós. Saké ahíd á mbéndé dós ákáká bon ríkobnéd á’só é’ Dyōb. Bon nkōbnédé á’só é’ Dyōb áyāle ndúbpé Krístæ. Dyōb-paá ábélé bon ríkobnéd áwe e’só áyāle ndúbpé Krístæ. ¹⁰ Ndáá mεé mbíí Krístæ ríwōng-’ε ngíne echē ánwōngē áde ámpuú’é. Ndáá mεé mbē ríkude metake melemlem ngáne ánkudté. Ndáá-’ε mεé ríkud metake ngáne ánkudté káāng bēwúu mε ngáne bēnwūú’é mós. ¹¹ Nlyágé nlém nén mεé rímén mésyāäl mébēnléd ábel bon Dyōb ápuud mε ámbíd e kwééd echēm.

Paale áá mós wane áte ápíd mam á asóg bwám

¹² Meehóbéé nén mεé mmaá rímén mekan amad ké’ε mεé mmaá atyéem á menzii mésyāäl. Bon ndíí nwane áte ábē nyaa e mod echē Yesu Krístæ áhédé’áá áá mbē áde ápwédé mε. ¹³ A-baányan, meehóbéé nén mεé mmadé chōm ésyāäl. Bon dyan ahóg áde mbēléé ádíí, áchaten mekan míme métómé ámbíd ne áwan áte áhíd mekan míme méhúé’ á’só. ¹⁴ Ndíí nwane áte áke á’só

kááŋ n̄p̄e w̄eε r̄t̄āŋḡen̄é asóg ābel boŋ r̄kud nsábe n̄ime Dyōb ābánnédé me ádyōb. Achênle me aá r̄ke ádyōb mbwiined ne Yesu Kr̄st̄ā.

¹⁵ Syánē moosyāal awē demaá akwōg á adúbe tē déwále n̄im̄én melemlem mé mewēm̄t̄en t̄āŋḡene n̄im̄én mekan. Boŋ nzé édé bán nyēwóó mewēm̄t̄en mēmp̄ē t̄āŋḡene n̄im̄én mekan, né Dyōb déwōŋḡēn nyé āsōŋt̄en mó bwám.

¹⁶ Kénê-’ε det̄āŋḡen̄é déh̄idē mekan n̄ime syánē demáá abii.

¹⁷ A-baányan, nyéladt̄en nyébê nyéh̄ide n̄im̄ēm mekuu, nyén̄one-’ε bad ábe bébele ngáne nyényinnē ngáne sébéláá. ¹⁸ Nkánlé’áá nyé ngen ne ngen, b̄ōb-p̄e ámp̄ē nl̄āŋge nyé ne mēsōd t̄āŋḡene bad híin ábe n̄im̄āb mb̄elt̄éd r̄l̄úmt̄éé n̄én bán bédé bad bé ek̄oyí t̄āŋḡene nkalan̄ n̄ime r̄h̄óbe kwééd eche Kr̄st̄ā áwédé á awōg. ¹⁹ Echén ndín é bad ádab asóg ádíi d̄ū á muú. Ch̄ōm éche ékamlan b̄ó édii mekan mé esíí mé ekob é ȳl. Bédáá ābel mekan n̄ime b̄et̄āŋḡen̄é b̄ékwāgne. Mekan mé nkōŋsé mēmp̄en-naá b̄ekamtannē. ²⁰ Boŋ syánē p̄en dedii bad ábe echab mbwōg édii ádyōb. Desine-’ε awesyánē Nsoode, Sāŋgú Yesu Kr̄st̄ā bán āb̄id ádyōb át̄im āmb̄id á nkōŋsé. ²¹ Ab̄enléd eche nḡine eche āb̄enladt̄é ākamlan ch̄ōm ésyāal, āh̄an̄len échesyánē ȳl é nkōŋsé, ȳl éche éewóo nḡine, ābel boŋ dékud nd̄ale é ȳl ngáne ānkudt̄é áde Dyōb d̄ēmpuúdt̄é mó.

4

Paale abagé elébé

¹ A-baányan, nd̄áá nyé anyín ámp̄ē áyāle nd̄áá nyé bwāmbwam. Nyéb̄elē ndé menyin̄ge nyédé-’ε n̄ēŋgáne nsábe n̄im̄ēm áyāl e nsón n̄ime n̄ib̄élé. Né-óó, a-baányan bé ed̄an̄ge, nyébê nyésun mekuu t̄āŋḡene adúbe áde nyédúb̄p̄é Sāŋgwéé.

² Ncháa n̄én m̄éé Yudia b̄ó Sintik̄e b̄ébê á nchemt̄en áyāle b̄ó bad bébe b̄édii baányan bé Kr̄sto. ³ Nl̄āŋge w̄ēmp̄ē, awem nsón a nsón awē r̄lyágé nl̄ém áyāl, nh̄ede m̄éé éwōŋgen āb̄én bebaád ābé n̄san. Ab̄én bebaád bébe, Kl̄em̄ene ne bad bé nsón b̄ēmp̄ē b̄ébédé me b̄enb̄en. Syāāb̄ōó séb̄elē nt̄ū ābel boŋ r̄h̄el nkalan̄ mí bwám akal. Mmab m̄in̄ m̄esyāal m̄édé á kálag e alongé. ⁴ Nyébê menyin̄ge p̄ondé ésyāal áyāle nyédii bad ábe Sāŋgwéé. Nh̄óbe ámp̄ē, nyébê menyin̄ge. ⁵ Abé ád̄en álúmed á’sō é’ bad b̄esyāal n̄én bán nyéchedne bad ȳl. Sāŋgwéé akwogé ap̄e. ⁶ Nyéētāgē áte áyāl e dyamdyam. Boŋ p̄en áyāl e kéchéé éche étáné nyé nyékāne Dyōb n̄én bán ábe nyé ch̄ōm éche nyétógn̄éné. Nzé nyékāne-’ε nyésāgn̄ān mó. ⁷ Nzé nyéb̄elē-’ε n̄ē, Dyōb déb̄el nyéb̄é n̄san, n̄san n̄ime r̄ch̄ábé ám̄in̄ t̄ómaa ngáne baányan b̄éhele b̄ēsōŋt̄en. Mm̄én n̄san m̄éwōŋḡēn nyé ābel boŋ nyéētāgē áte abé áde nyédii bad ábe Yesu Kr̄st̄ā.

⁸ Asóged a-baányan, nyékamtan āb̄én bwēm p̄ondé ésyāal. Nyékamtan kéchéé éche édé mb̄ale, kéchéé éche ékwógn̄édé ch̄ōm éche eb̄óó, kéchéé éche étāŋḡen̄é, kéchéé éche éewóo at̄ón dé mb̄éb̄ áyāl, kéchéé éche bad b̄et̄āŋḡen̄é ad̄an̄ ne kéchéé éche nyényíné bán éb̄ōŋn̄édé nyé. Nyékamtan mekan n̄ime m̄éb̄óó bwāmbwam ne n̄ime bad b̄éh̄óbeé bán m̄éb̄óó. Echén ndín é mam ch̄ōó nyétāŋḡen̄é ah̄é á mewēm̄t̄en-t̄ē p̄ondé ésyāal. ⁹ Kéchéé éche n̄’yágt̄é nyé boŋ nyékōb-p̄e ne kéchéé éche nyéwógé áwēm ne éche nyényíné n̄éé n̄ib̄élé, nyéb̄ele ch̄ó. Nzé nyéb̄ele n̄én, Dyōb, mó awē abage n̄san, āb̄ē ne nyé.

Paale aságn̄éné nwōŋgen n̄ime akúdé

¹⁰ Abé áde r̄díí mod awe Sāŋgwéé, áb̄elē ndé menyin̄ge bwāmbwam, áyāle kááŋne á asóg nyélúmt̄é bán nyéb̄ōŋge me. Mb̄íí n̄én m̄éé nyēwóó mewēm̄t̄en āb̄óo me p̄ondé ésyāal, boŋ et̄ál éebagn̄ed̄é nyé ābel áned. ¹¹ Meeh̄ób̄éé n̄én áyāle nt̄óge’ ch̄ōm. N’yáŋk̄é ākob kéchéé éche étáné me á alongé. ¹² Mb̄íí

ngáne mod ábágkē ésebán awóó chõm éche átógnéné, mbíí-'ε ngáne ébāgkē mod ábud dé awón chõm éche átógnéné. Mmënténé ákob kéchéé éche étáne με. Mmënténé abé áde mbúde chõm éche rídyágkē awón, mímentén-ne ádyεε nzaa. Mmënténé ábé áde níwóó tómaa ngáne rítógnéné, mímentén-ne abé áde méewóó'ε chõm éche rítógnéné. ¹³ Kéchéé éche étáne με, ngíne eche Krístæ ábaggé με ébēl métõm chó áte.

¹⁴ Nyébelé bwām áwõngen με áyāl e mímm̄ metake. ¹⁵ Nyé bad bé Filipi nyébíí bwām nén bán áde mbóótédé nkalanj mí bwām akal áde mbíde á Masedonia, nyé bñp̄en-εé nyébédé mwembé míme ménwõngēn με. ¹⁶ Ké áde mém̄bēē á dyad á Tesalonika, nyēnlómé με nwõngen ngen ne ngen. ¹⁷ Meehóbéé nén áyāle nhede μεé nyélõmme με ndε. Bõj nhede μεé rínyíne' ngáne Dyõb ánamtεé nyé anamed ne anamed. ¹⁸ Nkudé chõm ésyāāl éche nyékélõmēē με, ríkūd-tε ké tómaa nê. Epafroditusε ampiinéd με bwēm ábe nyēnlõmēē με. Edii byánán nyébagé Dyõb ndε eche ewóó elod é bwām. Dyõb ákóbé mímm̄ mendε, mébõñnéde-'ε mó. ¹⁹ Adēm Dyõb débē-'ε nyé kéchéé éche nyétógnéné áfintê e mímm̄ nkúú mé nhõn, mbwiined ne Yesu Krístæ. ²⁰ Ehúmé ébê ne áded Dyõb, awêd Titéε á ngíndé ne á ngíndé. Ebê nê.

Melent̄en mé asóg

²¹ Nyéleled bad bé Dyõb bésyāāl ábe bédúbpé Yesu Krístæ. Abesyánē baanyan ábe bédé ne με bélõmmé nyé melent̄en. ²² Bad bé Krístõ bésyāāl bélõmmé nyé melent̄en, bwāmbwam abum á ndáb áde Kaisεε. ²³ Nsimé míme Sájgú Yesu Krístæ mbê ne nyé moosyāál.

Kálag echë Paalε áténlé Baá Kolose Ndibned n kálag

Paalε, mbapεε a nlomag nhóg awe Yesu Krístəə móō antël enén kálag áde ádíí á mbwəg á dyad á Roma. Antelé bad bé dyad á Kolose. Saké Paalε andibé mwembé míme mbédé á Kolose. Epafrasε móō andibé mwembé míme mbédé áwed. Epafrasε ambé á dyad á Efesus. Anwóg eyale é Dyöb áwed, adúbe-'ε Yesu Krístəə. Anhidnéd échē eyale, áke ákal chó á Kolose, ádíbē-'ε mwembé áwed. Ambíd e pónde, Paalε anwóg nén bán bemeléede bé metóm bépééné ayáge áde déeboó á mwembé-te wê. Abê bemeléede béyágté'áá nén bán, kénzéé awē ahede' Dyöb abii, awē ahede-'ε e'sooson akud, atáŋgéné néε ábagéé ngíne ne benkamlεε bé nköŋsé edúbé. Bán mod atáŋgéné-'ε néε áhídéé mbéndé néε áyag mod ne áhíd mbéndé émpēe tŋgεne ndyééd échē mod éētŋgεnεé adyé, ne ekud é mam émpēe. Mmén mekan mésyāāl-lóó móō mēnkāŋ bon Paalε áténlé bad bé mwembé mé Kolose enén kálag, áléb bó ábel bébii mbále tŋgεne Yesu Krístəə ákamlεn bad bésyāāl ne ákamlεn ngíne é nköŋ rísé ne mímin. Mwēnpεn-naá ahεle ahúd syánē á mbéb-te.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-8

Nsón míme Krístəə 1.9-2.19

Alongé dékōālē ábe ne Krístəə 2.20-4.6

Nsógten 4.7-18

Paalε alómmé bad melεnten

¹ Mε Paalε, mbapεε a nlomag nhóg awē Yesu Krístəə, ngáne Dyöb átíídé mε-εé ntenlé nyé enén kálag. Se Timoti, awesyánē mwānyan a Krísto, sélomme nyé melεnten. ² Ntenle nyé bad bé Dyöb ábe nyédé á dyad á Kolose. Nyédé ne Krístəə, nyéhíde-'ε mó ne nlém nhóg. Nsimé ne nsaŋ n Dyöb Titée awēd mbé ne nyé.

Paalε aságnéné Dyöb á mekáne-té

³ Pónde téé sēkānnad nyé, sēsāgnān Dyöb, Sáá awē awed Sāŋgwéé, Yesu Krístəə. ⁴ Sēsāgnan Dyöb áyāle sēwógé bán nyédúbpé Yesu Krístəə, nyédáá-'ε bad bé Dyöb bésyāāl. ⁵ Sébíí nén bán nyébele' nē áyāle nyésumé nlém nén bán nyéēkūd nnam míme Dyöb ákóŋnéde nyé ámin. Nyēmād mam awóg tŋgεne míme nnam áde bésébpé nyé nkalan mí bwām mí mbále akale. ⁶ Mmén nkalan mí bwām mé nsimé n Dyöb ríkanlad mebwóg ne mebwóg ríkag á'sō. Epun e é'só éche nyéwógé nyénsóŋtén bán Dyöb ákóŋté nlém mí bwām awón ne bad bé mbéb. ⁷ Epafrasε, mbaledε awe Yesu Krístəə móō ankalé nyé míme nkalan. Adíí mod awē syāābōō sēbele' nsón, sēdāá-'ε mó bwāmbwam. Abenle' Yesu Krístəə ne nlém nhóg. Abé áde ádíí-'ε ne nyé, nsón míme séntāŋgēnnē abel móō ábeléé. ⁸ Mó aláŋgé-'ε sé aá Edāádəŋ é Dyöb ébéle nyédáá bad bé Dyöb.

⁹ Né-óó, bootya pónde echē séwógé mímén mam, sēkānnad nyé pónde téé. Sékāne nén bán Dyöb ábel nyékon chōm éche áhedeé áá nyébel asōŋten. Sékāne nén bán Dyöb ábe nyé debyéé ne nsōŋten ábel nyésōŋten mam mé Edāádəŋ bwām. ¹⁰ Nē débēl ádēn alongé débē ngáne alongé áde bad bé Dyöb atáŋgéné abé. Nyéēbele' mam míme méwógte mó menyinje. Mekan mé bwām mó ne mó-'éé nyébeléé. Nyaa echē nyésōŋtēn-naá Dyöb, échāgkē acháge ne acháge. ¹¹ Sékāne-'ε ámpē nén bán, Dyöb ábē áwēd nyé áte ne echē ngum echē echabé ámin, ábel nén nyéhel awεsen, nyékan nlém, nyébé-'ε menyinje

áyāl e mam méšyāāl. ¹² Nyéēsāgnēn Titée áyāle chōm éšyāāl. Mós-'aá abelé bon nyékwognéd ábē bad ábe békobe akab á bwēm ábe ákōñnéde ábē bad hōm áde e'nyīnen bé ekíde é'díí. ¹³ Ahúde syánē ásē e ngíne e nkamlēne a ehíntén, apééné syánē ásē e nkamlēn míme awe Mwān a nlém. ¹⁴ Dyōb álágséné syánē nímēd mbéb akāde áde ákódté syánē ne mekií míme awe Mwān ásyógé á awōg.

¹⁵ Modmod eenyínnéé Dyōb díd. Bon bad bénsōñtēn ngáne Dyōb ádíí áde bényíne Krístāe áyāle adíí nwágén ní Dyōb. ¹⁶ Edé nē áyāle, mbwiined ne Krístāe dōo Dyōb áhágé bwēm é'syāāl á nkoñ ní mín ne rísé. Ahágé bwēm ábē bényínnéé díd ne ábē béenyínnéé díd. Mós ahágé benkamlēne, ne ngíne éšyāāl. Dyōb áhágé bwēm é'syāāl mbwiined ne mós, mós-'aá Dyōb áhágké ábē bwēm é'syāāl. ¹⁷ Bédēhób bán bēhage' kéchéé á nkōñsé-te né Krístāe adé alongé. Mós-'aá akáá bon bwēm é'syāāl ébē á e'díí. ¹⁸ Mós adé nló míme bad ábe bédúbpé mós, bós-'aá bédé nēngáne eche yāl. Mós abage ábē bad alongé áyāle mós adé mod a'só awē Dyōb ápúúdté awē ábē-'e abé ne abé. Nén dēmbēnléd ábel nén ábē nkamlēne ámín mekan méšyāāl. ¹⁹ Mmén mekan médé nē áyāle nén Dyōb dēn-éé ádē. ²⁰ Dyōb dēmbēl nén aá chōm éšyāāl étim ásē ne mós Dyōb mbwiined ne Krístāe. Abén bwēm é'bédé bwēm bé nkoñ rísé ne bwēm bé nkoñ ní mín áyāle asyōg ádē awe Mwān ásyógé mekií á awōg. Bōob-pōó, chōm éšyāāl éhele ébē nsañ ne Dyōb.

²¹ Nyé ne nyé nyēmbé nchabned ne Dyōb, nyáabe Dyōb nyéebédéé áyāle mewēmtēn mé mbéb míme nyénwōñ'é ne mbéltéd mé mbéb míme nyébélé'áá. ²² Bon bōob, Dyōb ábélé nyétimé ásē ne mós, awé áde awe Mwān Krístāe awé abédé moonyōñ áwédé á awōg. Dyōb dēmbēl nē ábel nén nyébē wéé módíí, nyébē bad ábe bésáá, nyéewóó atón dé mbéb ké ahóg á yāl, béekōbnē-'e nyé awusé ké ahóg. ²³ Ebē nén bán áden adúbe adíí awúú áte nyéehúde-'e mekuu ásē ne asum áde nyésumé nlém áyāl e nkalañ ní bwām míme nyéwógé. Mmē nkalañ ní bwām míme nyémáá awóg, rídíí nkalañ míme níkánlédé nkōñsé áte rísyāāl mós-'aá me Paale, rítimé mbāledé a Dyōb ákal.

Nsón míme Paale

²⁴ Ndé menyīnge bōob ne metake míme níkudéé áyāl echēn. Ngáne níkudéé nímén metake, mmade metake míme Yesue nímē rítāngéné abé, áyāl eche yāl, nédē bad ábe bédúbpé mós. ²⁵ Dyōb ábélé me mbāledé ábele bad ábe bédúbpé Krístāe. Alómé me aá ríkoñ nyé échē eyale akale bwām. ²⁶ Bōód, échē eyale émbē dyam ádē bad bēnkēnsōñtēnné. Bon bōob abele ábē bad bēbíí chō. ²⁷ Dyōb áhede' nén aá ábē bad bēbíí nén bán nhōn ne ehúmé éche Krístāe édé káōñne ne bad ábe béesé bad bé Israel. Kun eché edé áwēd-te edíí nén bán, nyésum nlém nén bán nyéekūd ehúmé éche Dyōb áhóbé aá mósōbē ábē bad. ²⁸ Né-'aá ákáá bon sélāngē bad tēngene Krístāe kéhéé wéé sékagké. Sélébe', séyāgtē-'e bós ne debyéé ásyāāl áde Dyōb ábágé sé. Sébele nē áyāle séhede nén bán békobned á'sō é' Dyōb nēngáne bad ábe mekuu mémáá awédned ásē á adúbe-tē. ²⁹ Bon nwane áte bwāmbwam. Ngum eché Krístāe eche edé me áte, chō-'e ebage me ngíne áwan áte.

2

¹ Ndáá méé nyébíí ngáne níkémpéé awan áte áyāl echēn, ne áyāl e bad bé dyad á Laudesia, nyébíí-'e ngáne níkémpéé awan áte áyāl e bad bémpēe ábe béenyínnē me díd. ² Mbēle nē áwéd bós nlém á abum ábel bon edānge éche édé átínté echēn ébel nyébē mod nhóg. Nhede me nyáábōō nyésum nlém ne asum ásyāāl néé bad ábe bésōñténé dyam á Dyōb áde bad bēnkēnsōñtēnné. Adé dyam-me adíí Krístāe mwēn. ³ Krístāe mós ahēle ábēl bon nyéwōñ debyéé ásōñtēn mekan mé Dyōb. Mmē mekan médé etógnén bwāmbwam. ⁴ Nlānge

nyé nén âbel bon mod eédogné nyé e'nyin bé nsal áte se nyêwémtén nén bán dyam áde álângeé nyé átângeé. ⁵ Ndáá méé nyébíi nén bán kénéé mmèn méesaá ne nyé, ndé ne nyé é edáádān. Kénéé méesaá-'áá ne nyé, ndé menyinje nén adúbe áde nyédúbpé Krístāá ályágé ádé ngíne.

Bad bé Krísto béesaá ásē e mbéndé é nkōnsé ámpē

⁶ Né-ǎǎ, ngáne nyékóbé Krístāá néé Sāngwéé awēn, nyébê nyébele' ngáne áhedeé. ⁷ Adúbe áde nyédúbpé chōm-éé ábēn bemeléede béyágté nyé édé mbále. Nyéságnan-ne Dyōb pōndé té áyāle chōm ésyāāl. ⁸ Nyéēmwāg-se mod atéd nyé ntān áhíd e'hóhó bé áyáge dé metóm áde béyágtéé. Áyáge áde béyágtéé nyé ádíi ayáge áde békóbé wéé ábāb betaa ne áde áhíde mbéndé é mekan mé nkōnsé. Áde ayáge ádíi ayáge áde áhúú ne baányon ngēn déēhúú'é ne Krístāá. ⁹ Nyéēmwāg-se ábē bemeléede bé metóm bédog nyé áyāle nén ngíne ne abé á Dyōb áde yāl e moonyon echē Krístāá áte. ¹⁰ Né-ǎǎ, nyélóné mbon áyāle nén nyédé ne Krístāá, Mó-'áá akamlan ngíne ne benkamlēne bésyāāl. ¹¹ Abé áde nyédíi ne Krístāá, Krístāá ayagé nyé. Eesaá nēngáne moonyon ayagéé mod. Krístāá mó ayagé nyé é edáádān-tē. Ahúde áden abé dé mbéb. ¹² Ade bēndusénné nyé, édé néé nyēnwé, bélímé nyé, Dyōb ápuūd-te nyé ne Krístāá. Nén dēmbēnléd ne nyé áyāle nyēndúbé nén bán ngíne e Dyōb echē epuúdté Krístāá ēpuúdté nyémpē. ¹³ Ngen e'só nyēmbé byánán nyéwédé áyāle nyēbóó'áá mbéndé é Dyōb. Ene pōndé-'é né Krístāá éēhūdēē nyé abé dé mbéb áyāl. Bon bāab, Dyōb ábágé nyé alongé dékōlē apuud áde ápuúdté syānē ne Krístāá. Alāgséné syānē nímēd mbéb nisyāāl. ¹⁴ Edé nēngáne apínné mbéb nímē syānē wéé ántenlé mó. Nédē nímē mbéb méesaá ámpē. Dyōb ábómmé nímē mbéb á awāg abome áde bēbómmé Krístāá á awāg bon awé-'é. ¹⁵ Dyōb déntōm ngíne ne benkamlēne bé nkōnsé áte. Atóm áde ántōmmē bó, dényínnēd ne moosyāál ne awé áde Krístāá ánwēē á awāg.

¹⁶ Né-ǎǎ, nyéēmwāg-se bad bēlāngē nyé bán nyébelé awusé áyāle nyédyákgē donje dé medyé, ké'ε áyāle nyémwákgē donje dé mmíítéd, ké'ε áyāle nyéebāgkē donje á ngande ásē, ké'ε ngande echē ebāg nzé ngān étúbé túbén, ké'ε ngande e Epun é Nkóme áte. ¹⁷ Echē mbéndé ésyāāl ébédé-'é néé e'díidínge ábē é'lúmté'áá mam mé bwām nímē Dyōb déntāngēnnē alóm. Krístāá mó-'áá alónté nímē mam mésyāāl. ¹⁸ Nyéēmwāg-se mod anyágéd nyé áá nyétāngéné yāl asuded. Nyéēmwāg-ke se mod anyágéd nyé nén áá nyétāngéné ángel edúbé abe ngáne ábageé. Nzé nyébelé nē né nyéēbōd nde echē Dyōb áhóbé áá mósōbē nyé. Kénzēé awē ayágté' nē, ahóbe' áá mōnyīnē á ndóg-te. Ene ndín e mod edé kúmbe ngēn ne mekan mé mbéb nímē mbíde' mó á nlém-tē, bon eewóó'é nzām ké póg ábē. ¹⁹ Ene ndín e mod esógé Krístāá awē adé nló mí bad ábe bédúbpé adúbe. Ngáne nló ríkamlanné yāl esyāāl, melemlem nē dōo Krístāá ákamlanné bad ábe bédúbpé mó bésyāāl ábel bēbē mod nhóg. Ngáne nsid ríladéé mebōn mé yāl mé mod bon abé mod nhóg, nē dōo Krístāá áladéé bad ábe bédúbpé mó ábē mod nhóg ásē echē. Mmē nlatén ríkwoge-'ε ngáne Dyōb átíídé.

Awé ne ábē á alongé ne Krístāá

²⁰ Edé bāab byánán awé áde Krístāá áwédé, nyéwédé ne mó. Né-ǎǎ nyéesaá ásē e mbéndé é nkōnsé ámpē. Cheé-ǎ ékás bon nyébé nyéhíde' echē mbéndé byánán nkōnsé ndíi ríkamlan nyé? ²¹ Abē bemeléede bé metóm bēlānge nyé nén bán, “Nyéechāngé échén, nyéewóglán échíníi á nsal, nyéēsítán échē.” ²² Echē mbéndé ésyāāl énáne' bwēm ábē bēēbāg dyamdyam ámpē nzé mod amaá bó abēnléd. Echē mbéndé édíi mbéndé ne ayáge áde bad bēn bēhāgné nló. ²³ Echē mbéndé ébelé ényínnāād byánán édé debyéé áte bwāmbwam

áyāle nén, éyágte bad nén bán bën bétāngéné née béwóó nlém ábel mekan níme mékámé abel, álu-med nén bán békoo Dyöb ahíd. Eyágte bad bán bésuded yäl, bébane-'ε yäl á metake-té bwāmbwam. Boη ké bad bēnhūū échē mbéndé ahíd, éheleéé bó awōngēn á sóg mewēmtēn mé mbéb awōη.

3

¹ Edé bōōb byánán apuud áde Dyöb ápuúdté Krístā, nyémpē nyēpuúdé ne mó. Né-óó, nyébē nyōngé áyāl e mam mé mīn, wée Krístā ádíí á nkamlēn á ekáá émbáá é Dyöb. ² Nyébē nyésūm nlém áyāl e mam mé mīn, nyéēsūmē nlém áyāl e mam mé nkōηsé. ³ Nyébíí nén bán, awé áde Krístā áwédé, édé nēngáne nyémpē nyéwédé. ⁴ Krístā mó ádé alongé ádēd, áde áπεé-'ε á nkōηséte wén nyémpē nyéēbē ne mó ne ehúmé ésyāāl.

Alongé dé nchun ne alongé dékōālē

⁵ Né-óó, nyéhūd mekan mé ekob é yäl nlém ne ahúd ásyāāl. Nyéhūd nlém áyāl e mam nēngáne, akáb dé mesón, mbinde é mekan, esíí é mam mé ekob é yäl, áwōη mewēmtēn mé mbéb ne ngoód. Nzé nyédé ngoód né édé nēngáne nyébage Dyöb démpēe edúbé. ⁶ Dyöb dékōgsēn bad bésyāāl ábē bébele' échēn ndín e mekan. Echēn ndín é mekan éliηse' Dyöb, né-óó, ákōgsēn bad ábe bébele chó hēēn. ⁷ Echēn ndín é mekan chóo nyébéláá ngen e e'só, áde esíí é mekan mé nkōηsé ékámánnáá nyé. ⁸ Boη bōōb mekan nēngáne melingá, pél, ekoyí, ábébed mod dīn, ne ábéb nsal áte, nyétāngéné mó asóg dé abel. ⁹ Nyéekanlé' nhóg ne aníníí metóm. Nyéēbēlē' nímmēn mekan ngáne édíí bán nyēmaá áden abé dé mbeltéd mé mbéb atēde. ¹⁰ Bōōb-pōō nyēmaá nkob mékōālē ahé. Dyöb áhédé nyé áden alongé dékōālē áte, akwogte-'ε dó ábel nyébē née mó, nyékoη-'ε mó awē ahégé nyé abíí bwām. Awōη áde nyéwóó áden alongé dékōālē ábélé ¹¹ nhəηlén méesaá átínté e mod awē adé mod a Israel ne awē eesē, ké'ε mod awē béyágé ne awē béeyagéé. Ken mod adé mod a nken-ε, ken mod e ahín-tē-yε, ken ntāη-ε, ken kunze-yε. Krístā mó adé dyam ásyāāl adé-'ε bó mod asyāāl áte.

¹² Né-óó, nyétāngéné nlém ní ngəl awōη, nyétāngéné nlém aboη, nyétāngéné-'ε yäl asuded. Nyétāngéné apwiited, nyétāngéné-'ε awεsen. ¹³ Nyétāngéné nhóg ne aníníí awεsen. Nzé mod bó waáb békúú waáb álagsén mó. Ngáne Sāηgwéé álagséné nyé, nyémpē nyétāngéné nyélagsén nhóg ne aníníí. ¹⁴ Amīn e nímmēn mésyāāl, nyédəη nhóg ne aníníí. Edəηge chóo élade' chōm ésyāāl. ¹⁵ Krístā abelé nyédé nsəη ne nhóg ne aníníí. Né-óó nímmē nsəη níngéné chōm ésyāāl échē nyébeleéé alyáged. Nyétāngéné nyésāgnēn-ne Dyöb póndé ésyāāl. ¹⁶ Eyale éche Krístā ébē nyé á nlém-té bwām abé ne abé. Nyébenlad échē eyale ne debyéé ásyāāl áyáged ne áléb nhóg ne aníníí. Nyékōnne' Dyöb ngəse éche édé á kálag e Dyöb. Nyékōnne' Dyöb ngəse éche ékēmtē' Dyöb ne Krístā, ne nkāηgé ké níhéé níme nípiídé nyé ákémed Dyöb. Nyékōnne' mó ásāηnen mó ne nlém nísyāāl. ¹⁷ Kéchéé échē nyéhóβεé, ké'ε échē nyébeleéé, nyébele chó á dīn áde Sāηgú Yesuε. Nyésāgnan Dyöb Titée á dīn á Yesu.

Alongé dékōālē áde nyétāngéné awōη

¹⁸ Nyé bebaád bé bechóm, nyéwógne áben bechóm. Nē dōo bad ábē bédúbpé Sāηgwéé bétāngéné abel. ¹⁹ Nyé baachóm ábe nyéwóó bebaád, nyédəη ábēn bebaád, nyéētagté-'ε bó ngēn.

²⁰ Nyé bānbān, nyéwógne áben bésáá ne benyaá áyāl e kéchéé échē nyébeleéé. Nē dōo Sāηgwéé ádáá aá nyébel. ²¹ Nyé bésáá bé bán, nyéēkanṭé áben bán. Nzé nyékanṭe' bó, né nyésūnte bó yäl áte. ²² Nyé betāη, nyéwógne áben bewōη póndé ésyāāl. Nyéēbenlé bó nsón dāsō póndé échē bényínéé nyé ábel

békemed nyé. Boŋ nyébenle bó ne nlém nhóg áyāle nén Sāngwéé mós nyébagé edúbé. ²³ Nsón ké ríhéé mímě nyébeleé, nyébele' mós ne nlém rísyāal. Nyébele mós, nyébii-'ε nén bán Dyōb dós nyébenléé saké baányoŋ. ²⁴ Nyébíi nén bán nyéékūd nsábe míme Sāngwéé ákōŋnéde ábē bad. Krístə mós adé mod awě nyékoo'é abele. ²⁵ Dyōb dékōgsēn kénzée awě abelé mbéb áyāl e mbéb míme abélé. Dyōb déekwognádté modmod.

4

¹ Nyé bad ábe nyēwóó betāŋ ásē echēn nyéwáale áben betāŋ nyaa echě Dyōb áhedeé, nyéchəə-'ε bó bwām. Nyébíi nén bán nyémpē nyēwóó mod ámín awě nyédíi ásē echē.

Paale awéde' bad nlém á abum

² Nyébē nyéwēd yāl áte á mekáne-té. Nzé nyékānne-'ε nyébānē nlém ne kéchéé éche nyélāngéé Dyōb, nyésāgnēn-ne mós. ³ Nyékānne-tε sémpē ábel nén Dyōb ánedned sé nzii ákal nkalaŋ tāŋgene Krístə míme bad békēnsōŋtēnné bósód. Mmē nkalaŋ míme ríkaleé mós ríkás boŋ mbé á mbwōg. ⁴ Nyékānne' nén bán ríkale mós bwām nyaa echě rítāŋgéné abel. ⁵ Nyébíi ngáne nyébeleé mekan nzé nyédé ne bad ábe bēdúbpe Krístə. Póndé tée eche etál ébāgné ne nyé, nyébenle' bó mekan mε bwām. ⁶ Nzé nyāābōō nyékale', nyéched ehób á nsəl, nyékale póle éche éboŋte bad nlém á abum. Nzé nyébele' nē, né nyéēbīi ngáne nyékwēntanné kénzée awě asēdté nyé dyam.

Melēnten mé asóg

⁷ Tikikuse, mwānne a nlém a Krísto ālāā nyé mam míme mébenlad ne mε hén. Mómpe adii mbəlede awě abenle Sāngwéé ne nlém nhóg nchoo ne me. ⁸ Nlómé' mós áwēn ábel boŋ álāā nyé ngáne sédíi, áwēd-tε nyé nlém á abum. ⁹ Nlómé' bó Onesimus. Onesimuse mómpe adii mwānne a Krísto awesyānē awě dédáá. Mómpe abenle Krístə ne nlém nhóg. Adii mod awě abídé áwēn dyad. Bó Tikikuse bēlāā nyé mam míme mébenlad hén.

¹⁰ Aristakuse awě sūmō bedé á mbwōg hén alēnté nyé. Banabase mwānyāŋ mómpe alēnté nyé. Memād nyé alāā tāŋgene Makōse. Nzé apedé, nyékob mós nken. ¹¹ Yesu awě béchəgēé bán Justuse, mómpe alente' nyé. Abén bad bēlāān bēnpen bós bédé bad bé Israel ábe bēdúbpe Krístə, ábe syāābōō debele' nsón ákal nkalaŋ tāŋgene nkamlēn ní Dyōb. Békéwēd mε nlém abum bwāmbwam. ¹² Epafrase mómpe alēnté nyé. Mómpe adii mod awě abídé áwēn dyad, abé-'ε mbəlede awe Yesu Krístə. Akānnad nyé póndé tée. Aá Dyōb dēn ábel nyékoŋ chōm éche áhedeé aá nyébel abíi, nyébel-le chó. ¹³ Mmēn mbíde' mós mbóŋ nén mēé abelé nsón bwāmbwam áyāle echēn ne áyāl e bad bé Krísto ábe bédé á Laudesia ne á Hirapōlis. ¹⁴ Lukase, dógtε awě dédáá bó Demase, bómpe bēlómme nyé melēnten. ¹⁵ Nyélēnted mε bānne bé Krísto ábe bédé á Laudesia. Nyélēnted-tε mε Nimfaa, ne bad ábe bēdúbpe bésyāal ábe bēbome' áwe ndáb. ¹⁶ Nzé nyēmaá enén kálag alāŋ, nyélóm chó á Laudesia ábel bómpe belāŋ chó. Nyémpē nyényín nén bán nyélāá kálag echě rílómmé bad bé Laudesia. ¹⁷ Nyélāā Achipuse bán ányín nén aá mómadé nsón míme Sāngwéé ábágé mós aá ábel.

¹⁸ Mε Paale mmēn-εé mbēnlédé échēm ekáá átele nyé mímēn melēnten. Nyéchatán nén bán ndé á mbwōg. Nsimé ní Dyōb mbē ne nyé.

Kálag e'só echè Paalε áténlé Baá Tesalonika Ndibned n kálag

Dyad á Tesalonika dóo ábédé nló mé alonj á mbwóg e Masedonia. Ade Paalε ábídé á dyad á Filipi, ankě á Tesalonika ádíbē mwembé áwed. Ambíd e pónké, Paalε anhidé á Tesalonika áke á dyad á Beria. Anhidé áwed ámpē ákē á dyad á Kōrinto, áwed-taá ákúdé kálag echè mod awě búmō bēbēle nsón, Timotiε, álómmé mós, áláa mós t̄ngene mekan míme mébenlad á mwembé míme ndé á Tesalonika.

Paalε antelé mwembé míme ndé á Tesalonika, enén kálag e'só áwéd bó nlém á abum t̄ngene adúbe áde bédúbpé S̄ngwéé bédāη-ε mós. Áwēd-te, ankamt̄n bó nyaa e alonjé echè ánwōngē áde ábédé ne bó, ákōη-ε bó mekan alúmed áte t̄ngene epe éche Kr̄st̄aá ápēé ámpē, éche êmpēén mpuutéđ át̄ntē e mwembé míme ndé á Tesalonika. Anlúmed bó áte ngáne áwóó nlém áte átim ámbíd áwāb ábel bonj áwēd bó nlém á abum t̄ngene mam mémpēe míme ménone' ádab adúbe. Anláá bó mekan míme bét̄ngéné ábel áwóged Dyōb menyinje ne ngáne alonjé ádāb át̄ngéné abé asin áde bésinεé epe éche S̄ngwéé.

Nkabtéđ n kálag

Ndibned n kálag 1.1

Meságn̄n ne mekenag 1.2-3.13

Elébé t̄ngene abé á bad bé Kr̄sto 4.1-12

Elébé t̄ngene epe éche Kr̄st̄aá 4.13-5.11

Elébé é asóg 5.12-22

Nsót̄n n kálag 5.23-28

¹ Mε Paalε, nchoo ne Sailasε bó Timotiε, mε-εé ntenle' nyé enén kálag. Ntenle nyé bad ábe bédé á mwembé míme ndé á dyad á Tesalonika, nyé ábe nyéde bad ábe Dyōb Titée, nyébe-ε bad ábe S̄ngú Yesu Kr̄st̄aá.

Nsimé ne nsanj míme Dyōb mbē ne nyé.

Paalε aságnan áyāle adúbe áde bad bé Tesalonika bēwóó

² Sēságnan Dyōb áyāl e nyé moosyáal pónké té, séhāg nyé á mekáne pónké-té nzé sékāne'. ³ Nzé sékāne' ádeđ Dyōb echēđ Sāη, sébelé sékamtān nsón míme nyébeléé áyāle adúbé áde nyédúbpé. Sékamtan ngáne edanje éche nyéwōñné bad bēmpēe ébélé nyébele ntū áwōñgen bó, nēngáne alyág áde nyélyágé nlém áyāl e epe éche awesyánē S̄ngwéé, Yesu Kr̄st̄aá, ábélé mekuu méwúú nyé ásē. ⁴ A-baányan, sébíí nēn bán Dyōb ádáá nyé apwēde-ε nyé ábē ábē bad. ⁵ Sébíí nēn áyāle áde sēmpēé áwēn bonj sékanlé nyé nkalanj ní bwām, saké e'yale bēnp̄n bóo sēmpēénné. Bonj ngine e Edááđanj éche Esáá chó emb̄l bonj sékalé nkalanj ne ngine, sēnkōη-ε adúbe nēn bán kéchéé éche séhóbéé édé mbále. Nyébíí ngáne abé ádeđ démbēē áde sémbēē ne nyé. Chōm éche ênkāη bonj abé nē édíi áwōñgen nyé. ⁶ Ne nyé, nyéhídé'áá nyaa e abé echè sénwōngē, nyéhídē-ε abé áde S̄ngwéé. Edááđanj éche Esáá emb̄l nyéwóg menyinje akob áde nyénkōbpé nkalanj míme sēmpēénné áwēn. ⁷ Né-óó, abé ádeđ démbē nēngáne elānsēn át̄ntē e bad ábe bédúbpé, ábe bédé á mbwóg é Masedonia ne Akaya. ⁸ Nyéē nyékáá bonj nkalanj míme S̄ngwéé n̄wógnéd mebwóg mémpēe. Saké á mbwóg é Masedonia ne á Akaya dēmp̄n-ε n̄wógnédé. Bonj adúbe áde nyédúbpé Dyōb dómpē áwógnédé hōm ásyāal. Né-óó, nzom ké póg eesaá echè séhóbéé ádeđn akan ámpē t̄ngene nyé. ⁹ Abé bad

bën bóó bétime ahób ngáne nyênkobpé sé nken áde sépédé áwēn. Béhóbe-’ε ngáne nyétímné Dyöb, nyétēdē-’ε abele á myöb mé metóm boŋ nyébenlé Dyöb dēn áde áde á alongé. ¹⁰ Béhóbe-’ε ngáne nyésinéé epe éche Mwān a Dyöb awē abíde ádyöb. Ane Mwān a Dyöb, Yesuε, awē asoo’ syánē ásē e nkógsen ní Dyöb míme ríhúε’, mós Dyöb dēmpuúdté.

2

Paale abelé nsón á Tesalonika

¹ A-baányan, nyé bēn nyēbíí bán epe éche sēmpēé áwēn, énkēmbáá ngēn. ² Nyé bēn nyēbíí ngáne sēnkudté metake bēwógéd-tε sé e’són á dyad á Filipi. Boŋ ádesyánē Dyöb dēnwēd sé nlém á abum, ákale nyé míme Nkalanj mí bwām. Sēkalé’áá mó kénēé édíí bán bad híin bētyéémánáá sé bwāmbwam áyāle bēhēde’áá bán sékale mó. ³ Chōm éche sēlángé’áá nyé bán nyébel, énkēmbáá nēn bán sēnwōŋ mewēmtεn mé mbéb, káa bán ébédé chōm éche sēnkētánǵénné abel ké-’ε ádog nyé. ⁴ Boŋ pεn sēlángé’áá nyé mós, néε bad ábe Dyöb ápwédé ákwogndé dé akal míme nkalanj. Né-óó, sékale míme nkalanj mí bwām saké áwóged moonyonj menyinǵe boŋ áwóged Dyöb áde ábíí sé nlém áte menyinǵe. ⁵ Nyēbíí bán áde sémbēē ne nyé séebonǵe’áá nsəl áte, ngoód-tε eebédéé sé áte. Dyöb áde sé mbónj áyāl e nē. ⁶ Séehēde’áá nēn bán nyé ké-’ε bad bēmpēe békene’ sé. ⁷ Kénēé édíí bán sé nēngáne bembapεε bé nlómag ábe Krístæ, sēnwōŋ kunze ápémed nyé nted, sēnkēmpémtédte nyé, boŋ pεn sēmpwiitéd átíntē echēn ngáne nyéé-mwān átǵgnéé ábe bán. ⁸ Sēdæá nyé bwāmbwam, saké ákale nyé nkalanj mí bwām ní Dyöb mēmpεn, boŋ káǵne ábel nyaa echē séhēle sēwōŋǵén nyé, áyāle sēdæá nyé bwāmbwam. ⁹ A-baányanj bé Krísto, ndúbpe méε nyēkamtan nsón ne ntū ní ngíne míme sébélé. Ade sékánlé’áá nyé Nkalanj mí bwām ní Dyöb, sébelé’áá nsón nkuu ne mūte ábel boŋ séētagté nyé modmod.

¹⁰ Nyédé sé mbónj, Dyöb-pε ámpē áde sé mbónj nēn, áde sébédé átíntē echēn, nyé ábe nyédúbpe, abé dénsāŋ sé, sébelé’áá mekan míme métǵǵénné, sēnkēnwōŋ-’áá awusé ké ahóg á yāl. ¹¹ Nyēbíí nēn bán sēncháá nyé mod téé ngáne sáá-a-mwān áchǵǵéé ábe bán. ¹² Séwédé’áá nyé nlém á abum, sésimē-’ε nyé etúu áte áwōŋ abé áde áwógte Dyöb menyinǵe. Dyöb dós áchénlé nyé ábē átíntē e ábē bad ábe ákamlanné ne ábē ásē e éche ehúme.

¹³ Nzom empée edé echē ekáá boŋ sébagé Dyöb mesǵgnεn pónde ésyāāl. Ade sēmpēénné eyale é Dyöb áwēn, nyēnwóg chó, nyékōb-pε chó. Nyēnkēnkobpé chó nēngáne eyale éche éhúú ne moonyonj boŋ nyēnkob chó nēngáne eyale éche éhúú ne Dyöb, ngáne chēn-ne ékóŋté abé. Echē eyale chó-’áá Dyöb ábenladté átíntē echēn, nyé ábe nyédúbpe, áwōŋǵen nyé. ¹⁴ A-baányan, melemlem mé mam míme mēmbenléd ne mwembé mí bad bé Dyöb ábe bédúbpe Yesu Krístæ ábe bédé á Judeya, mós mébenlédé ne nyēmpē. Nyékudé metake á mekáá míme ábēn bad melemlem ngáne bómpē bēnkudté metake á mekáá mé bad bé Israel. ¹⁵ Abé bad bé Israel bó donǵe bēnwū Sǵǵú Yesuε, bēmpēe-’ε bēwúú bekal bé’dæádǵ. Abé bad bé Israel-’ε bó donǵe-’áá bēnnān sé áwāb dyad-tē. Bēwóǵtéé Dyöb menyinǵe, bētyéeman-ne moosyāál. ¹⁶ Bébεle nē ábel boŋ séekanlé bad ábe béesǵ bad bé Israel eyale é Dyöb, ábel boŋ bēekudé e’sósonj. Bébáde mbéb ámín e mbéb pónde ésyāāl, káǵne á asóg-ke, Dyöb átǵǵénné bó akógsen.

Paale awóó nlém áte anyín bad bé Dyöb bé Tesalonika

¹⁷ A-baányan, séhóbe nēn bán sēpǵgnédé nyé á yāl á esón é pónde. Kénēé séesaá hōm ahóg ne nyé, sédii sēkamtan nyé. Ngáne sēnwōŋǵē mewēmtεn

bwâmbwam ânyín nyé, sênwän áte bwâmbwam ânyín nyé ámpē. ¹⁸ Nén ábédé áyāle sêhedé'áá ape áwēn. Mmën Paale, nwané áte ngen ne ngen ápe bon Satanε enkênháá sé etál. ¹⁹ Nyéē nyékáá bon sêwón e'lyág bé nlém, nyéē nyékáá bon sêbé menyinje, nyéē nyékáá-ε bon sékumé ekáá á tâl, áyāle nsábe míme sênōnéé á'sō ákud á póndé eché Sánjú Yesue ápéé. Nyébēn-εé nyékáá. ²⁰ Ne mbále, nyéē nyékáá bon sékumé' ekáá á tâl, bon sêbé-ε menyinje.

3

¹ Né-óó, áde sênkênhenlé adyεε ésebán sêdé ne nyé, sêntíi nén bán séēdyéé ne sé bēn á dyad á Atens. ² Sênlóm Timotiε, awesyánē mwānyan áwēn. Syáābōō sêbele nsón ní Dyōb ákal nkalan mí bwâm tângene Krístā. Sênlóm mó áwēn áwōngēn nyé áwéd nyé áte á adúbe-tē ne áwéd nyé nlém á abum. ³ Sêhede bán áwéd nyé nlém á abum ábel bon mímén metake méebelé'-se nyétímēn mbíd. Nyébēn nyébíi bwâm nén bán Dyōb áamá atii nén áá syāā baasyāāl deékūd mímén metake míme nyékudéé. ⁴ Nyébíi nén bán áde sêbéde ne nyé, sênláá nyé á'sō é' póndé nén bán séēkūd metake. Nyé bēn nyébíi-ε bán nén dēn-εé ébēnlédé. ⁵ Nén dōō dēnkān bon nlóm Timotiε. Menkênhenlé nlém akan ámpē, né-óó, menlóm mó áhye dé ahead áte ngáne adúbe ádíi nyé. Membel nē áyāle mbáá'áá méé ane awé abele' bon bad béhún á mekagsen-tē, ahele ahúnéd nyé á mekagsen-tē. Nén délūméd bán sêbelé nsón ngēn.

⁶ Bōōb-pōō, Timotiε abíde áwēn apedé ámbíd áwēd, alángé-ε sé kase e nkalan, áá nyédii nyédúbpé, nyédii nyédáá-ε nhóg ne aníníi. Alángé-ε sé áá nyédii nyékamtan sé ne nlém mí bwâm, áá nyédii nyédáá sé anyín ngáne sémpē sédóó nyé anyín. ⁷ Né-óó, a-baányan, átíntē e échēd ndutul ne metake mésyāāl, nlém níwúú sé á abum áyāl echēn. Aden adúbe dōō áwédé sé nlém á abum. ⁸ Bōōb-pōō, séēbē menyinje abé áde sédíi ámīn, ngáne mekuu méwúú nyé ásē áyāle adúbe áde nyédúbpé Sánjúwéé. ⁹ Bōōb sêhele sēságnén Dyōb áyāl echēn. Sēságnan mó áyāle menyinje míme sédíi áyāl echēn áwe e'só. ¹⁰ Sêkāne' nkuu ne múte, bwâmbwam nén bán séhel ape áwēn ámpē, ábel bon dényínēn, séwōngēn-ne nyé ábel adúbe áwúú nyé áte.

¹¹ Nhede méé ádesyánē Dyōb, Titée ne awesyánē Sánjú Yesue bélúmed syánē nzii séhel ape áwēn ámpē. ¹² Nhede méé Sánjúwéé ábel edange éche nyéwōnné nhóg ne aníníi ne bad bēmpēé ékwōg akwōg ne akwōg melemlem ngáne edange éche séwōnné nyé ékwōgéé akwōg ne akwōg. ¹³ Sêkāne' nén ábel bon Sánjúwéé áwéd nyé nlém á abum ábel nén nyéewóó' atón dé mbéb ké ahóg á yāl, nyésān-ε á'sō ábe ádesyánē Dyōb Titée, áde awesyánē Sánjú Yesue ápéé ne ábē bad.

4

Nyéwōn abé áde áwōgte Dyōb menyinje

¹ A-baányan sêhóbe ámpē nén bán, nyēn'yágé áwēd nyaa e abé eché nyétāngéné awón, ábel bon nyéwóged Dyōb menyinje. Enén ndín e abé chó-'áá nyéwóó. Bōōb-pōō, sêcháá', sêlānge-ε nyé á dín á Sánjú Yesu nén bán, nyébē nyékεεne' enén ndín e abé á'sō. ² Nyébēn nyébíi mam míme sēn'yāgēdtē nyé, sé nēngáne bad ábe Sánjú Yesue ábágé kunze. ³ Dyōb áhede áá nyébē nēngáne bad ábe bésáá. Nyéekábé mesón. ⁴ Nyé mod-tē ábíi ngáne ákóbéé eche yāl.* Nyébele nē nyaa eché etāngéné, ne nyaa eché nē débéé nyé edúbé átíntē e bad. ⁵ Yāl échēn éēbāg yāl éche éwóó' esíi bwâmbwam áyāl e mekan mé ekob é yāl ngáne bad ábe béébíi Dyōb béwóó'é. ⁶ Ayāle ádén dyam,

* **4:4** Nyé mod-tē ábíi ngáne ákóbéé eche yāl; Donje á kálag áwóó Nyé mod té ábíi ngáne áchāngéé mwaád.

modmod eebēnlē mwānyan epandé atéd-te chōm éche édé échē. Sēnláá nyé nímén mekan ngen e'só sēsím-me nyé etúu áte nén bán Dyōb dékōgsēn bad ábe bébele nē. ⁷ Dyōb dénkēmpwēdtē syánē áwōn abé á mbinde, bon ampwēd syánē áwōn abé áde ásaá. ⁸ Kénzēé awē eékobe ayáge áde séyágté mós, saké moonyon mós ábáá á yāl, bon Dyōb dós ábáá á yāl. Dyōb dós-ε ábage' nyé échē Edādān éche Esáá. ⁹ Nzom ké póg éesaá echē nitenléé nyé ngáne nyé mod téé átāngéné mwānyan adān, áyāle Dyōb dēn ámáá nyé ayáged ngáne nyé mod téé átāngéné mwānyan adān. ¹⁰ Á mbále nē dēn-naá nyédáá áben baányan bé Krīsto bésyāā abe bédé á mbwóg e Masēdonia esyāā. Kénē, a-baányan, sécháa nyé nén bán nyédān bós tómaa nē pónde ésyāā. ¹¹ Sécháa nyé ámpē nén bán mod téé áwōn alongé áde ápwítédé, modmod eēnōnē chōm éche waáb ábeleé, mod téé ábele-ε míme nsón. Nén dós sēnlāā'ε nyé bán nyébele'. ¹² Ábel áde nyébenlé nén, bad ábe béédúbpe, bébéé nyé edúbé, nyé mod téé ábōngē-ε eche yāl.

Sāngwéé āpē táléd

¹³ A-baányan, sēhede bán nyébíi mbále tāngene bad ábe béwédé, ábel bon nyéelēbē nēngáne bad ábe béewóo e'lyág bé nlém. ¹⁴ Ngáne sēdúbpe nén bán Yesue anwé, ápuū-ε, sēbíi nén bán áde Yesue ápéé, Dyōb débēl bad ábe bédúbpe ábe béwédé, bépuú, bébé ne Yesue.

¹⁵ Ayáge áde séyágtéé nyé bōob ádíi ayáge áde Sāngwéé. Adē ayáge ádíi nén bán, syánē ábe déēbē á alongé epun éche Sāngwéé ápéé, déebáá á'sō se bad ábe béwédé bébé ámbíd. ¹⁶ Sāngwéé mwēn ábíd ámín, esaád é ngíne éwōgnēd, ehób éche ángel embáá éwōgnēd, esaád é elon é Dyōb-pe éwōgnēd. Ene pónde dyam dé'só, bad ábe bēndúbē Krīstā, bépuú. ¹⁷ Ámbíd enē syāá ábe dedé á alongé ábe dedé á nkōjsé, déelatén ne bós, déké ámín á mbag-tē átān Sāngwéé á pemε-tē. Né-'aá débēē ne Sāngwéé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁸ Né-ós, nyébenled ádén ayáge áwéd nhóg ne aníníi nlém á abum.

5

Nyébé mbojsén dyāl e epε éche Sāngwéé

¹ Bōob-pós a-baányan bé Krīsto, nzom ké póg éesaá átele nyé áláa nyé pónde ne epun echē nímén mekan mébenlédté. ² Áyāle nyé bēn nyébíi bwām nén bán epun éche Sāngwéé ápagké, āpē táléd, melemlem nēngáne nchíb ápagké nkúu áde mod éesinéé mós. ³ Áde bad béhóbéé nén bán, “Nsan rídé, dyamdyam déesaá áde sébáá'ε,” dós ebébtēd épií'ε bós táléd. Ebē melemlem ngáne e'we bé achád é'piidéé mmwaád awē adé nkog. Modmod éebíd-tāá échēn ebébtéd áte. ⁴ Bon a-baányan, nyé pen nyéesaá bad bé mbéb ngáne bad ábe bédé á ehíntén-tē. Né-ós, epun éche Sāngwéé ápagké éētānē nyé táléd melemlem ngáne nchíb ápagké táléd. ⁵ Nyé baásyāā nyédíi bad bé e'nyínen bé ekíde, nyébé bad bé bín ábe é'kénlé. Syánē déesaá bad bé nkúu ké'ε bad bé ehíntén. ⁶ Né-ós, deebág néε bad ábe bédé nēngáne békúne'. Bon syánē déttēd pónde décháa-ε éche syánē yāl. ⁷ Nkúu dós bad békunéé, bad ábe mím mós-ε mékōbēé, nkúu dós bémwákē mím bon mékōbē bós. ⁸ Bon ngáne syánē déttíi bad bé bín ábe é'kénlé, syánē décháa échēd yāl. Adúbe ne edānge éche édé syánē áte bébé nēngáne mod ahédé mbóté echē bébenlé e'kii ákúten tál á pónde e nzum. E'lyág bé nlém-ε ábe nyéwóo áyāl e e'sooson ábe nyékudté é'bē nēngáne mod awē ahédé ekóté éche bébenlé e'kii. ⁹ Dyōb déntíi áá mósōn syánē mbwiined ne awesyánē Sāngwéé, Yesu Krīstā. Enkēntíi'ε áá mímē melingá mépii syánē. ¹⁰ Yesue anwé á nló mímēd ábel bon ké nzé édé bán syánē dedé á alongé, ké'ε

dewédé, dĕbē ne mós. ¹¹ Né-ᵛós, nyéwêd nhóg ne aníníí nlém á abum, nyéwéd-te nhóg ne aníníí áte ngáne nyébélé'áá bósód.

Elébé ne melentēn mé asóg

¹² A-baányan, sêcháa nyé ábe edúbé bwâmbwam wée bad ábe béwôᵅgan nyé. Bós bélyágte nyé, béyāgtē-ε nyé ngáne alongé ádēn átāᵅgéné abé nēᵅgáne bad bé Krīsto. ¹³ Nyéchháa bós ne edúbé éche échábé ámīn, nyédāᵅ-ε bós áyāle nsón nīme bébeléé. Nyébê nsaᵅ ne nhóg ne aníníí. ¹⁴ A-baányan, sêlāᵅge nyé nēn bán, nyélēb bad ábe béebelé chōmchōm. Nyéwêd bad ábe béwóó mbwóg áte, nlém á abum. Nyéwôᵅgen bad ábe béewúu áte, nyéwēsēn-ne nhóg ne aníníí. ¹⁵ Nyényīn nēn bán modmod éētīmtēē mbéb áyāl e mbéb. Boᵅ pēn nyéwane áte pōndé ésyāāl áwōᵅ nlém nībwām wée nhóg ne aníníí ne wée bad bésyāāl.

¹⁶ Nyébāᵅ menyīᵅge pōndé ésyāāl. ¹⁷ Nyékānne' pōndé ésyāāl. ¹⁸ Kéchéé éche ébēnlédé ne nyé, nyésāgnan Dyōb. Mmēn mekan mós Dyōb áhēdēé áá nyébele' abé áde nyédíí mod nhóg ne Yesu Krīstā. ¹⁹ Nyéētīmtē Edāádāᵅ éche Esáá áte áyāle nsón nīme ébeléé. ²⁰ Nyéebáá' nkalan á yāl nīme Dyōb áhóbé áá nyékal. ²¹ Boᵅ pēn nyékāᵅ mam mésyāāl nīme béhóbéé. Nyéchāᵅned mam nīme béhóbéé nīme métāᵅgéné. ²² Nyéewóó' dyaᵅ ábel ne mam nīme béhóbéé nīme méetāᵅᵅene.

²³ Dyōb dēn, mós awē abage syānē nsaᵅ ábel nyésāᵅ áyāl e mam mésyāāl. Nyébane edāádāᵅ ne yāl échēn ésyāāl bwām, éewóó' atōn dé mbéb ké ahóg á yāl kóᵅᵅne á pōndé echē awesyānē Sāᵅgú Yesu Krīstā ápēé. ²⁴ Dyōb áde áchēnlé nyé ábele' ngáne áhóbé, ābēl-le áned.

²⁵ A-baányan, nyékānnad sé.

²⁶ Nyélentad sé ábesyānē baányan bésyāāl, nyéhê bós tâl.

²⁷ Nlāᵅge nyé á dīn áde Sāᵅgwéé nēn mēé nyélāᵅ enēn kálag wée ábesyānē baányan bésyāāl.

²⁸ Nsimé nīme awesyānē Sāᵅgwéé, Yesu Krīstā nībê ne nyé.

Kálag echë elónténé éβε echë Paale áténlé Baá Tesalonika Ndibned n kálag

Kálag echë elónténé éβε echë Paale ânteléé bad bé mwembé míme níde á Tesalonika, ehóbe tângene adúbe áde bad bënwōngē nén bán epe éche Krístə ápeé ámpē, émáá ape áte. Paale antelé bad bé Krísto enén kálag átti bó nsōntēn míme bënwōngē tângene mímén mekan. Mmén mewēmtēn míme baahóg á mwembé-te bënwōngē, mēmbēl bó donge á bad bēnkwan mekáá áte, bēnkētéd-taá e'boŋ bé nlém ábe donge á bad bé Krísto bélúmté'áá néε dyam. Paale anlúmed bó áte nén aá, Krístə ádēhób aá mópag ámpē, ebébtéd ne mod-e-ebébtéd bó bésēbē ape. Ane mod e ebébtéd mó átāngēn Krístə, alúmed-te kóāne lúmtén aá mó mwēn-éé módē Dyōb. Paale ansím bó etúu áte aá bédii bēwēd ádab adúbe áte kénéε békudεé ndutul ne metake. Ansím-me bó etúu áte ámpē aá béekwanē mekáá áte boŋ bó mod téé ábele nsón ábel boŋ áhel eche yāl atōgen, melelem ngáne mó Paale ne bad ábe bódbō bēbele nsón.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Mekenag ne e'wéd bé nlém á abum 1.3-12

Elébé tângene epe éche Krístə 2.1-17

Elébé tângene abé á bad bé Krísto 3.1-15

Nsōgtēn n kálag 3.16-18

¹ Me Paale, nchoo ne Sailase bó Timotiε, me-éé ntenle' nyé enén kálag. Ntenle nyé bad ábe bédé á mwembé míme níde á dyad á Tesalonika, nyé ábe nyédé bad ábe Dyōb Titée awêd, nyébé-'ε bad ábe Sánjú Yesu Krístə. ² Nsimé ne nsan míme Dyōb Titée ne míme Sánjú Yesu Krístə mbê ne nyé.

Dyōb dékāād bad nyaa echë etāngéné

³ A-baányan sētāngéné néε sésāgnanné Dyōb áyāl echēn pōndé téé. Etāngéné bán sébel nē áyāle adúbe ádēn ákwōge, ákwōg ne ákwōg, edānge-'ε éche nyéwōŋné nhóg ne aníní chό-'ε ékwōge'. ⁴ Né-ōó, átíntē e mwembé n Dyōb, sébēn sēkumne nyé ekáá á tâl tângene awesen áde nyéwéséné ne adúbe áde nyéwóó, ataged áde bétagtéé nyé ne metake mésyāāl míme nyékudéé.

⁵ Mmén mekan mésyāāl mēlúmtē' nén bán nyaa eche Dyōb ákáadté etāngéné. Mmén mésyāāl mó-'aá mékōŋ boŋ Dyōb átéd nyé néε bad ábe bēkwōgnédé ábe áwē nkamlēn. Mmē nkamlēn móó níkáá boŋ nyékudé metake. ⁶ Dyōb ábele mekan nyaa echë etāngéné. Bad ábe bēbele' boŋ nyékudé' metake, Dyōb dépiinéd bó metake. ⁷ Dyōb débēl nyéekudté metake ámpē, ábēl-le sé-'ε ámpē séekudté. Nén débēnléd áde Sánjú Yesuε ábídte ádyōb ne éche ángel é ngíne, muú míme níchodne-'ε mēlāgnéd bó. ⁸ Akōgsēn bad ábe bēbáá Dyōb á yāl bēbán-'ε áhíd nkalan n bwām míme níhóbe tângene awesyānē Sánjú Yesuε. ⁹ Akōgsēn bó ne metake míme mébē á ngíndé ne á ngíndé. Bēebáá wēε Sángwéé ádíí, béenyín-naá ngáne éche ehúmé épédé achab ámín. ¹⁰ Ade ápeé échē epun, bad bé Dyōb bēβε mó mekenag, bad ábe bēédúbpe bésyāāl-le, bēnyāg bwāmbwam. Nyémpē nyéēbē átíntē e ábēn bad áyāle nyéndúbé nkalan míme sénlāā' é nyé.

¹¹ Abé áde mímén mekan mésyāāl médíí sé á nlém-tē dōó ákáá boŋ sékānnād nyé. Sékánne bán áded Dyōb ábel nyékwogned ákud bwēm é' bwām ábe áhedéé nyé ábele apwēd áde ápwédé nyé ábe ábē bad. Sékánne-'ε bán ábēnlēd

eche ngine ábel bon mekan mé bwám mésyāāl níme nyéhēdēé, adúbe áde nyédúbpé Krístəə nyékud mó. ¹² Sēkānne nēn ábel bon dīn áde awesyānē Sāngú Yesu Krístəə áwōn edúbé áfintē echēn, nyé-'ε ámpē nyēkūd edúbé áyāl echē. Nsimé níme ádēd Dyōb ne níme Sāngú Yesu Krístəə, móó mébēl bon nēn ábenled.

2

Mod-e-ebébtéd āpě

¹ Bəəb-pəó a-baányan, sētenle nyé tēngene epε éche awesyānē Sāngwēé, Yesu Krístəə ápēé ámpē ne aladen áde déladnēé ábé ne mó. Ncháa nyé nēn mēé, ² nyéewámsán apuudted á mewēmtēn, ké'ε nyéetédnád áte ahób áde bad bēhóbēé bán Epun éche Sāngwēé émáá apε. Kapóg bad bēwēmtan bán sēnhób ádēn akan áde séhóbé'áá mam níme Edəádəŋ élyágté'áá sé áá séhōb, ké'ε áde sékánlé'áá nyé nkalan mí bwám ké'ε bán sēntelé nyé mó á kálag-tē. Bon sēnkēmbēnlé nē. ³ Nyéēmwāg-sε mod ábenléd nzii ké póg ádog nyé. Ayāle Epun éche Sāngwēé ápēé éepaá káāŋne á pōndé echē mpuuted rí ngine mēpēé á nkōŋsé, mod awē mó-'ε adé ebébtéd anyīnned. Dyōb ámáá atíí áá ane mod ākě á ehyāŋ é muú. ⁴ Atyēēmēn kéchéé éche bad bēchəgēé bán dyōb ké'ε kéchéé éche bad bēbageé edúbé, ábānē-'ε eche yāl ámīn echāb. Ásōl, ádyēē-'ε ásē káāŋne á ndáb e Dyōb, áchəgē-'ε yāl áá móó módē Dyōb. ⁵ Nyéēchatán nēn bán áde nībédé ne nyé menláá nyé nímēn mekan. ⁶ Nyébíí dyam áde áchāŋgé ane mod bon eépédé bəəb. Adé dyam áchāŋgé mó ábel ápε á pōndé echē etāŋgéné. ⁷ Mekan mé' ekoŋnéd mé ebébtéd mémáá abooted dé abenled. Ane awē achāŋgé nímēn mekan ábel bon méebenlád bəəb, mó ābē achāá mó káāŋne á pōndé echē Dyōb débēnle bon áhide. ⁸ Ene pōndé-'áá mod a ebébtéd anyīnnēdtē. Adíí mod awē Sāngú Yesuε áwūū'ε ne echē pemε e nsəl, abébed-tε mó apen áde yāl épenné mó áde ápēé. ⁹ Mod-e-ebébtéd āpě ne ngine eche Satanε. Ábelé nsón mé edogké álúmed eche ngine, ábelé' e'chemléd ne menyáké nyaa ne nyaa. ¹⁰ Ábenléd-tε medogké mé ebébtéd nyaa ne nyaa wēé bad ábe ádāb alonjé débōō'ε. Ádāb alonjé débōō áyāle bēmbāŋ mbále akob, ábel bon békud e'soóson. ¹¹ Né-əó, Dyōb dēmbēl bēwōŋ mewēmtēn mé mewusé mé ngine ábel bon bédúbe metóm. ¹² Nēn débēl bad ábe bēedúbpe mbále bon bétimé' bēwógé menyīŋge ábel mbéb, békūd nkógsen.

Dyōb ápwédé nyé ákud e'soóson

¹³ A-baányan, nyé ábe Sāngú Yesuε ádāá, sētāŋgéné sēsāgnān Dyōb pōndé tēé áyāl echēn. Sēsāgnan mó áyāle apwēdé nyé bad bé Tesalonika ábé bad bé'só ákud e'soóson á ngine e Edəádəŋ éche Esáá ábel bon nyébē ábē bad ábe bésáá. Ambēl-le nyékūd e'soóson adúbe áde nyédúbpé mbále. ¹⁴ Apwēdé nyé ákud e'soóson mbwiined ne nkalan mí bwám níme sékánlé nyé. Ábelé nēn ábel bon nyémpē nyébē áse e ehúmé éche awesyānē Sāngú Yesu Krístəə. ¹⁵ Né-əó, a-baányan, mekuu méwúu nyé ásē nyéhíde-'ε ayáge áde sékúdé, bon sémpē sēyáged nyé. Sēyágté'áá nyé akale áde sékánlé'áá nyé ne atele áde séténlé'áá nyé kálag. ¹⁶ Awesyānē Sāngwēé, Yesu Krístəə mwēn ne Dyōb Titēε awēd, mó awē adəó syānē abēnlédé nímē nsimé ábe syānē e'wéd bé nlém á abum ábe béemaá', ábē-'ε syānē e'lyág bé nlém ályág nlém áyāl e mam mé bwám. ¹⁷ Awēd nyé nlém á abum awēd-tε nyé áte pōndé ésyāāl ábel ne áhób mekan mé bwám.

3

Paalε áá bad bé Krísto békānnad bó

¹ A-baányan, t̄ngene mekan mémpēe, nhóbe nén meé nyébê nyékánnad sé nén bán nkalan mí bwám míme S̄ngwéé m̄bê r̄kanlad át̄nt̄e e bad bémpēe r̄kag á'sō, bad békob-p̄e mó ne edúbé melemlem ngáne émbēē ne nyé. ² Nyékánnē-’ε ámpē nén bán Dyōb áson sé á mekáá mé bad ábe bēbébé nlém ne á mekáá mé e’bébtéd é’ bad, áyāle saké bad bésyāal ábe bēwóge nkalan mí bwám bédúbpe mó. ³ Boŋ S̄ngwéé abele’ ngáne áhóbé aá mós̄b̄l, āwēd nyé áte ák̄ā-’ε nyé ábel boŋ Satanε éēbēl̄e nyé ebébtéd. ⁴ S̄sumé nlém nén bán S̄ngwéé āb̄l nyéb̄l kéchéé éche s̄lāngé nyé bán nyébel, nyéēb̄e nyébelé-’ε ch̄ó. ⁵ S̄ngú Yesu Kr̄st̄ā mw̄n ábel nyésōŋten ngáne Dyōb ápédé nyé ad̄aŋ, nyéw̄s̄en-ne melemlem ngáne ānw̄s̄ēnné.

Paale ad mod at̄ngéné ns̄on abel

⁶ A-baányan, s̄s̄ime nyé etúu áte á d̄in áde S̄ngú Yesu Kr̄st̄ā, nén bán nyéēdōl̄e bad bé Kr̄sto á yāl ábe békwané mekáá áte béēh̄idē-’ε ayáge áde séyágté nyé. ⁷ Nyé b̄en nyéb̄í bán séē nyét̄ngéné ah̄an̄ten. S̄enk̄kwánné mekáá áte áde sébédé ne nyé. ⁸ S̄enk̄dyáá ch̄m é mod éche séēsábp̄é, boŋ p̄en sébelé’áá ns̄on ne nt̄ú r̄i ngine, nkuu ne m̄te ábel boŋ séēt̄agt̄e nyé modmod. ⁹ Sébelé’áá nén saké nén bán s̄enk̄wōngé kunze áláa nyé nén bán nyéwōnḡen sé. Boŋ sébelé’áá ábel boŋ kéchéé éche sébeléé éb̄e n̄ngáne elāns̄en éche nyémp̄e nyét̄ngéné ah̄id. ¹⁰ Ade sébédé ne nyé, séyōgk̄é’áá nyé etúu as̄im áte nén bán, “Mod aw̄e abáá ns̄on abel, béebagé mó ch̄m éche ádyēē.” ¹¹ Séhóbe nén áyāle séwóge nén bán donge á bad bédé át̄nt̄e ech̄en ábe békwané mekáá áte, béebeléé ch̄mch̄m, béh̄ag-k̄e ns̄al áyāl e mekan mé bad. ¹² Ech̄en nd̄in é bad s̄s̄ime bó etúu áte, s̄lānḡe-’ε bó á d̄in áde S̄ngú Yesu Kr̄st̄ā nén bán bēbwōg yāl, bébele mímb ns̄on ākud ndyēéd e epun é b̄in. ¹³ A-baányan, nyéekómé’ ábel mboŋ. ¹⁴ Nzé mod abáá ch̄m éche sétélé á kálag-t̄e w̄en ah̄id, nyébane mó m̄d á yāl. Nyéewóó’ dyam ábel ne mó ábel boŋ ákwāg. ¹⁵ Kén̄e, nyéetédé mó n̄e mod a ek̄ȳí. Boŋ p̄en n̄ngáne aw̄en mw̄anyan a Kr̄sto, nyéláa mó bán át̄ed p̄ondé.

Mel̄nten mé asóg

¹⁶ S̄ngú Yesuε mw̄n, mó aw̄e abage syánē ns̄an, ábe nyé ns̄an p̄ondé ésyāal ne á menzii mésyāal. Sék̄anne-’ε bán mw̄n áb̄e ne nyé moosyāal.

¹⁷ M̄e Paale, mm̄en-εé ntelé mímb̄en mel̄nten ne éch̄em ekáá. Nén d̄óo áde n̄ngáne e’chem áyāl e éch̄em kálag ésyāal. N̄e d̄óo r̄iteléé kálag. ¹⁸ Nsimé míme awesyánē S̄ngwéé, Yesu Kr̄st̄ā, m̄b̄e ne nyé moosyāal.

Kálag e'só echë Paalε áténlé Timotiε Ndibned n kálag

Timotiε abédé kódemod echë endúbé Krīstæ. Ambíd á Esia Mainα. Nyaa abédéε mmwaád a Israel, sáá-'ε mod a Griikia. Ahōñné'áá Paalε ábelé-'ε nsón n Dyöb ne m. Kálag e'só echë Paalε áténlé Timotiε ekoo' metón meláán ahób.

Dyam dé'só, ene kálag esíme bad etúu áte átéd póndé ne ayáge dé metóm áde abédé á mwembé-te. Adén ayáge dēnladtén mekan míme bad bé Israel behídé'áá ne míme bad ábe béesë bad bé Israel behídé'áá. Adé ayáge abédé nén bán nkōñsé míme bad bédíí áte rídé ebébtéd, bán nzé mod ákūd-te e'soosōñ atāñgéné abíí mekan mé e'koñnéd ábelé-'ε mekan nēñgáne ákii donje á ndyééd ne ádyεε ésebán mod awóo' mmwaád ké'ε mmwaád awóo' nchóm. Enén kálag ehóbe ámpē ngáne bad bétāñgéné mwembé alyáged, ngáne bétāñgéné Dyöb edúbé abε, ne nyaa e abé echë bad ábe bélyágte mwembé ne ábe béwōñgan á mwembé-te bétāñgéné awóñ. Asóged, Paalε alébe Timotiε ngáne átāñgéné mbaledε awe Yesu Krīstæ a bwām abé ne nsón míme átāñgéné abel áfinté e bad ábe bédúbpé Krīstæ.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Elébé tñngene mwembé ne bad ábe bélyágte m 1.3-3.16

Timotiε akudé elébé tñngene míme nsón 4.1-6.21

Paalε alómmé Timotiε melentεn

¹ Mε Paalε, mε-εé ntelé enén kálag. Ndíi mbapεε a nlómag awë Yesu Krīstæ. Ndake echë nkúdé ábel nímé nsón ehúú ne Dyöb, mó awë asó syánē áyāl e mbéb, ehúú-'ε ne Yesu Krīstæ, mó awë adé syánē e'lyág bé nlém. ² A-Timoti, wε-εé rítenléé enén kálag. Edíi nēñgáne awem mwān mwēn, adúbe áde édúbpé Krīstæ. Nsimé, ngāl ne nsañ míme ríhúú ne Dyöb Titée awêd ne Yesu Krīstæ, Sāñgwéé awêd mîbê ne wε.

Paalε alébe Timotiε tñngene bemeléde bé metóm

³ Ade nkágé'áá á mbwóg e Masεdonia menláá wε mée élyag hê á dyad dé Efesus ábel boñ weémwāg wée donje á bad béyágte' ayáge áde déetāngene. ⁴ Weémwāg-kε-se ábê bad bébēbtē póndé ákal póle éche éesë mbále ne póle éche ehóbe tñngene ábāb betaa ábe mod éehelée-se atóñ. Nzé béyágte échē ndín é póle épεene mpentεn, éēwōñgānnē bad áwóñ alongé áde álúmte bán bédúbpé Dyöb. ⁵ Nzom echë enkāñ boñ nláá wε mée éyágte bad ayáge áde átāñgéné edíi ábel boñ bad bédāñ nhóg ne aníníí. Etāñgéné edāñge awóñ éche ébide' á nlém míme rísáá, nlém míme míbíí dyam áde átāñgéné ne áde déetāngene, mbíí-'ε adúbe áde áde mbále. ⁶ Donje á bad béēhídēē nímén mekan, nê ábelé bepáné nzii ahób áde behóbεé e'kúkú é' mekan. ⁷ Abê bad béwóo nlém áte ábé bemeléde ábe béyágte mbéndé é Dyöb boñ béēsōñtεnεé mekan míme bélāngεé bad, béēsōñtεnεé-'ε mekan míme behóbεé bán békóo abíi.

⁸ Debíí nén bán mbéndé eboó nzé bad bébenlad chó ngáne éhεdnad-té. ⁹ Debíí'ε nén bán Dyöb déebeléé mbéndé áyāle bad ábe bébele' ngáne áhεdεé. Boñ Dyöb ábelé mbéndé áyāle bad ábe béēhídē mbéndé ne bad ábe béebelé' ngáne áhεdεé. Abelé mbéndé áyāle bad ábe béewóo Edáádañ é Dyöb áte, ne bad ábe bébele mbéb. Bébélé mbéndé áyāle bad ábe béewóo mbwóg n Dyöb

áte, ne ábe béhóbe Dyöb mekan mé mbéb áyāl. Dyöb ábélé mbéndé áyāle bad ábe béwúe' ábab besáá ne benyaá, ne bad ábe béwúe' bad bémpēe. ¹⁰ Bébélé mbéndé áyāle bad ábe békábe mesón, baachóm ábe bénañnad baachóm bémpēe, bad ábe békóbe bad boñ bésóm bó née betāñ, bad ábe békale metóm, bad ábe bémwāg melē mé metóm á póndé e nkáásé ne bad ábe bébele' kéchéé éche éesē nchoo ne ngáne ayáge á bwām áhóbēé. ¹¹ Adē ayáge adé nchoo ne nkalanñ mí bwām míme Dyöb ábágé me ákale bad. Mmē nkalanñ mí bwām ríhuú ne Dyöb dé ehúmé áde bad békēēé.

Nságnen áyāle ngəl e Dyöb

¹² Nságnan Yesu Krístā, Sāñgwéé awêd, mó abage me ngíne ábel nímēm nsón. Nságnan mó áyāle anyín áde anyíné aá mēbēl mó nyaa eche etāñgéné, ápwēd-te me ábele mó. ¹³ Ambel nē, kénéé édíi bán ngen e'só nhóbé'áá mó mam mé mbéb áyāl, rítagté bad ábe bédúbpe mó, mbēnlád-te e'yale bé mbéb áyāl eché. Boñ Yesu Krístā anwóg me ngəl áyāle menkēmpaá adúbe awón, menkēmbíi-'áá chóm éche mbēléé. ¹⁴ Sāñgwéé ambē me nímē nsimé míme méesē ahəgtēn, ábēl ndúbé Krístā, ábēl-'e aá rílúmed bad bémpēe edənge áyāle dedé nhóg ne Yesu Krístā. ¹⁵ Yesu Krístā ampē a nkōñsé áson bebel bé mbéb. Mmēn-ne mbédé mod awē atómtánnáá mbéb ábel tómaa moosyáál. Enén póle edé mbále detāñgéné-'e chó akonñ dé adúbe. ¹⁶ Boñ Dyöb dénwōg me ngəl áyāle ahedé'áá aá Yesu Krístā álúmed aá nímē nwesen méewoo'ē asóg áyāl e me awē ntómtánnáá mbéb ábel tómaa moosyáál. Nén dēmbēnléd nēñgáne elāñsén wēe bad ábe bédúbē, békūd-te alongé áde déemaá'. ¹⁷ Ehúmé ne edúbé bébē ne Dyöb á ngíndé ne á ngíndé. Mó adé kāñ eché edé á ngíndé ne á ngíndé. Mó-'áá adé ane awē bad béēnyínnēē díd awē eewág-ke. Mwēmpēn-ēé áde Dyöb. Ebē nē.

¹⁸ A awem mwān Timoti, mekan míme rílángeé we méé ébel, médíi mekan míme Dyöb dénlaā'ē bad aá béhób bán mébēnléd áyāl echōñ. Abē e'yale é'wēd we áte. Abēnléd áde ébēnladte ayáge á mbále é'bel we ébē nēñgáne mod awē awane nzum bwām. ¹⁹ Enyín-ne nén wēé móchāñnēdē ne adúbe adé edúbpe Krístā, ébele-'e mekan bwām ngáne nlém rílángeé we. Donje á bad bébeléé ngáne nímab nlém nlángeé bó. Nén ákáá béchénné ádab adúbe béebíi'ē wēe békagké. ²⁰ Atínté e bad ábe ríhóbēé nē, nhóg adé bán Himenosē, aníníi-'e bán Alésandaa. Abén bad ntēdté bó á mekáá míme Satanē ábel boñ bébii nén bán éeboo'ē áhób Dyöb mekan mé mbéb á yāl.

2

Elébé tāñgene ábe Dyöb edúbé

¹ Dyam dé'só, nwéde we aláa nén méé nyékānnad moosyáál. Nyékānnad bad bémpēe. Nyékānne nén bán Dyöb álóme nyé bwēm ábe nyétógnéné, nyéságnan-ne mó áyāle mboñ míme ábēnléé nyé ne bad bésyāál. ² Nyékānnad kāñ é bad ne bad bésyāál ábe bédé á nkamlēn. Nén débēl alongé áde syánē débē nsañ ésebán mehób médé, débélé ngáne Dyöb áhedeé, débagé-'e mó edúbé á menzii mésyāál. ³ Akānned bad ábóó. Nén áwógte Dyöb adé ásóó syánē menyinge. ⁴ Dyöb áhede aá moosyáál ákud e'sooson bésōñtēn-ne mbále eché Eyale é Dyöb ékaléé. ⁵ Ebyééné nén bán Dyöb ahóg dēmpēn dōó adé. Mod nhóg mwēmpēn-naá adé awē apēne Dyöb ne baányonñ á nchemtēn. Ane mod adíi Yesu Krístā. ⁶ Ambē adé alongé áwé á nló mí moosyáál. Ene kwééd eché awédé a nló mí moosyáál enlúmed á póndé eché etāñgéné nén bán Dyöb áhede aá moosyáál ákud e'sooson. ⁷ Ayāle nén dōó ákáá boñ Krístā álōmē me née mbapēe a nlomag áke dé akal nímē nkalanñ tāñgene adúbe á Krísto ne mbále,

wée bad ábe béesě bad bé Israel. Dyam áde ríhóbéé ádé mbále. Meékālēē metóm.

⁸ Né-óó hóm ké áhéé adé bad bé Krīsto bēladnēé, nhede nēn mēé baachóm ábe bēbágé échab yāl ábele Dyōb bényene mekáá ámín bēbage mekáne. Abē bad bēētāngeneé meliṅgá ahé á nlém káa bēētāngeneé bad abé ábe bésenle’.

⁹ Nhede-’ε ámpē nēn mēé bebaád bēhāg mesan rímé bad bényinnē nēn bán métāngéné. Mmāb mesan métāngéné bó yāl akúten bwām ésebán métēde baachóm nlém á abum. Béenabpé esid é nló nyaa echě etómé áte, bēehāg bwēm é’ gól, bēewāā’ nsāṅ níme bēbēnlé bán bé meláá mé etógnén, bēehāg-ke mbóté éche étómténé nkun abé. ¹⁰ Bon pen rímāb mbeltéd mí bwām rílúmed nēn bán bédii bebaád ábe bébenle Dyōb. ¹¹ Mmwaád atāngéné ádyēē piíb, ásūdēd yāl bon áwōglān ngāne baachóm bēyágtēé. ¹² Meehóbéé nēn mēé mmwaád awóó kunze áyáged káa ákamlēn baachóm. Mmwaád atāngéné ádyēē piíb. ¹³ Nhóbé nēn áyāle Dyōb dēnsēbē Adamε ahag bon áhagé’ Ife. ¹⁴ Ebyééné-’ε nēn bán mmwaád móó Satanε ándogké bon abóó mbéndé, saké Adamε. Né-óó mmwaád móó ambóó mbéndé. ¹⁵ Bon Dyōb dēsōṅ alongé dé mmwaád á pónde e achád nzé adii asumé nlém wée Krīstəə alúmté-’ε edāṅge ne bad bēmpēe, eewóo-’ε atón dé mbéb ké ahóg áyāl.

3

Paale atēnlé Timotiε tāṅgene belyáged bé mwembé

¹ Nzé mod ahede aá móbē nlyáged a mwembé, né apwēdé kase e nsón. Enén póle edé mbále. ² Bóob-póó, mod awe alyágte mwembé, atāngéné abé mod awě bad bēehōbēē mekan mé mbéb á yāl, atāngéné-’ε dásō mmwaád nhóg awonj.* Abé mod awě akóbe yāl, abé mod awě adole dyam áte bwām, abé mod awě adělté yāl áte, abé mod awě akobe beken, abé-’ε mod awě abíe bad ayáged. ³ Eebág mod awě abagé yāl á amwé á mīm, káa mod awě apεene epuuté. Bon abē mod awě apwiítédé, abē-’ε mod awě eésenlé’. Eebág mod awě atómténé mōné adāṅ. ⁴ Atāngéné abé mod awě achāṅgé eche ndáb bwām, ábōṅgē-’ε ábe bán nyaa echě bēwōgneé mó bēbage-’ε mó edúbé á menzii mésyāāl. ⁵ Nhóbe nē áyāle nzé mod eéhele eche ndáb akamlēn, chán-nō áhenlé mwembé ní Dyōb akamlēn? ⁶ Eetāngeneé se abé mod awě adúbpé Krīstəə ekóólé ekóólé. Eesebē nē, né ábē kúmbe, chó ēbēl ákwε, ákūd-te nkógsen melemlen ngāne Satanε ánkwéé bon ákūd-te nkógsen. ⁷ Abád ámpē, ane mod atāngéné abé mod awě kááṅne bad ábe béesě á mwembé bēbageé edúbé. Nēn débēl éekudté akwágké éehūn-naá melám níme Satanε áhíínédé mó.

⁸ Bad ábe bēwōṅgan ábel nsón á mwembé, ebē melemlen nēe bó. Bētāngéné abé á bwām awón, bēbē-’ε bad ábe bēhóbe dyam ne nlém nhóg. Bēetāngeneé bad ábe abē bēbágé yāl á amwé á mīm, káa bad ábe bédé metog áyāle mōné.

⁹ Bētāngéné bēhíd mbále echě Dyōb ábeléé bon bad bēbíí tāṅgene mewēmten níme áhedéé aá bēwōṅ ne abé áde áhedéé aá bēwōṅ. Bētāngéné bēbel nē ne nlém níme míbíi chóm éche étāngéné. ¹⁰ Belyáged bédēhób bán bēpwēde bad ábe bēwōṅgan á mwembé-te, bētāngéné bad ábe bēhedéé apwēd asebe dé asimēn. Nzé bényíné nēn bán mod awě bésímné eewóó’ε awusé ké ahóg á yāl nē ane mod akwōgnédé ábel nímé nsón. ¹¹ Kááṅne ábāb bebaád bētāngéné abé á bwām awón. Bēebāg bebaád ábe bēhóbe bad ámbíd, bēbē bebaád ábe békóbe yāl, bēbē-’ε bebaád ábe bad bēhele-se bēsūm nlém á yāl ne kéchéé éche bēbeléé. ¹² Mod awě awōṅgan ábel nsón á mwembé atāngéné dásō mmwaád nhóg awón. Atāngéné abé mod awě abōṅge ábe bán ne bad bēmpēe ábe

* **3:2** Atāngéné-’ε dásō mmwaád nhóg awón káa atāngéné dásō mwaád awonj ngen póg ne ngen ésyāāl káa mod atāngéné dásō mwaád mwēmpen anāṅned.

bédé áwe ndáb bwám. ¹³ Nhóbe nê áyāle nzé bad ábe béwōngan ábel nsón á mwembé bébele nsón bwám, bad bébe bó edúbé. Nén débēl béwōng nlem áhób tângene adúbe áde béwóó ne Yesu Krístā.

Dyam dé e'koñéd áde dēntim abyên

¹⁴ A Timoti, kénéé édíi bán nwóó nlem ápe áwōng mwāmpin pón dé, ndíi ntenle we enén kálag. ¹⁵ Ntenle we nímén mekan níme étāngéné abel ábel nén ké meélyoge ape, ehēle ebíi nyaa e abé echē bad bé Dyōb bétāngéné awáale. Bad bé Dyōb bóó bédé mwembé ní Dyōb, Dyōb áde-'e á alongé. Mmē mwembé móó rídé nēngāne akon ne nsāaned níme ríchāngé mbáale Eyale é Dyōb bwám. Ahed dó-'aá ene mbáale ébwógnédé. ¹⁶ Dyōb ábélé syāá debíi nén bán nímmē nkalan ndé etógnén bwāmbwam. Ndé nén bán:

Krístā ampē, abé-'e moonyon,

Edāádāng éche Esáá énlūmēd sé nén bán adíi Mwān a Dyōb,

ángel-le énnýin mó.

Bēnkálé bad bé nkōñsé bésyāāl, béndūbē-'e mó.

Dyōb dēmpuúid mó ákē-'e ádyōb ne ehúmé ésyāāl.

4

Paale alébé Timotiē tângene bemeléede bé metóm

¹ Edāádāng éche Esáá énhōb bwám nén aá, nímén mesú donge á bad bétédé adúbe á mbáale ádāb, bédūbpē bad ábe báyágte ayáge dé metóm. Adén ayáge dáo e'dāádāng bé mbéb é'hedéé aá bédúbe. ² Abén bad bébele' byánán békale mbáale bon metóm móó békaleé. Nzé báyágte chōm éche éetāngene bélūmte nén bán béebíi' é nhānglén átíntē chōm éche étāngéné ne éche éetāngene. ³ Abén bemeléede bé metóm, báyágte bad bán béewōngné, bán bad béedyāg-ke donge dé medyé. Dyōb dēnhāg nímmē medyé ábel nén bad bedyāg mó. Bad ábe bēbíi nkalan ní bwám, bédūbpé mó, béságnanne Dyōb áyāle nímmē medyé. ⁴ Abé bemeléede béētāngeneé, áyāle kéchéé éche Dyōb áhágé ébóó. Nzom ké póg eésaá ábán donge dé medyé. Né-óó, désāngnen Dyōb akud áde dékudéé ábén bwēm. ⁵ Mod eékiē ndyééd, áyāle Eyale é Dyōb ne mekáne bébele chó ébon adyé.

Paale alāngé Timotiē

ngāne dtāngéné mbāledē

a bwām awe Krístā abé

⁶ Nzé eyágte bad ábe bédūbpé Yesu nímmē mekan né wēbē mbāledē a bwām awe Yesu Krístā. Wēwēdnēd-te áte á edāádāng-tē áyāl e nkalan níme édūbpé ne áyāle ayáge dé eyale é Dyōb áde éhídeé ámbíd. ⁷ Weewóó dyam dé abelen ne póle éche élūmte bán bad béédūbpéé Dyōb, ne e'yókél é' póle. Bon pen éyágke' pón dé té ábel ngāne Dyōb áhedéé aá ébel. ⁸ Edé etógnén mod áyáged yāl e nkōñsé, áwéd chó áte. Bon étómténé etógnén abé nzé mod awédé yāl áte ábel ngāne Dyōb áhedéé áyāl e chōm ésyāāl. Débēl ngāne Dyōb áhedéé áyāle, Dyōb áhóbé aá móóbē syānē alongé áde déemaá', bóob ne á pón dé echē ehúé'. ⁹ Adén dyam áde ríhóbé nén áde mbáale. Nyētāngéné dó adúbe. ¹⁰ Né-óó, nén dáo ákáo bon dēnyóde, déwanté-'e yāl áte áyāle delyáge nlem ne Dyōb áde áde á alongé. Mó abage baásyāāl e'soóson, bwāmbwam bad ábe bédūbpé mó.

¹¹ Nyín nén wēé mólāngē bad ábe bédūbpé nímmē mekan, wēé móyāgtē-'e bó mó. ¹² Weémwāg-se modmod anyín we nkōntéd áyāle édíi kódemod. Bon pen lúmed bad ábe bédūbpé abé a bwām ábel bon bómpē bébel melemlem. Nyaa echē éhóbéé dyam, abé áde éwóó, nyaa echē édáá bad, nyaa éche édūbpé Dyōb ne abel áde wébeléé mekan mé mbinde ábē néé elānsén wēé bad ábe

bédúbpé. ¹³ Enyín nén wεé mólāa' Eyale é Dyöb nzé bad béléádné á mwembé-te. Elánge bó chöm éche échê Eyale é Dyöb éhóbeé, éyágte-'ε bó kááj né mpedé. ¹⁴ Weéεdté nsón míme Dyöb ábágé wε née ndε, áláa bad mekan míme Dyöb dénhōbpē aá éláa bó á pónde eche belyáged bé mwembé bémbānnē wε mekáá á nló. ¹⁵ Belé mímén mekan ne nlém nhóg ábel bon baásyāal bényín nén bán ebεle mó bwām, ekεεne-'ε mó á'sō. ¹⁶ Etōj yāl acháa bwām ne kéchéé éche éyágteé bad. Kεεné' nê á'sō, ábel bon Dyöb áson wε alongé, ásōj-'ε alongé á bad ábe éyágteé.

5

Paale alángé Timotie ngáne dtángéné donge á bad acháa á mwembé-te

¹ Weekánné mod a mbáá áte. Cháá mó melemlem ngáne ehεle-se echáá sóo mwēn. Cháá bad ábe béepede wε kōd née baányon bé baachóm. ² Cháá bebaád bémbáá nēngáne éhεléε-se echáá nyoó mwēn. Echáa-'ε ngōndére née baányon bé bebaád. Weewōjné bó mekan mé mesón á mewēmtεn.

³ Bekúd ábe béewóo bad ábe bēnεne bó éwōngan bó. ⁴ Bon nzé nkúd achyáá bán káa bán ábe ábē bán, bétángéné mó atōgen. Nén ádé dyam dé'só áde bad ábe béεle ngáne Dyöb áhedéé bétángéné ábel. Abāb benyáá ne besáá bēntōgén bó, bómpē bétángéné bó atōgen. Nén áwógte Dyöb menyinge. ⁵ Nkúd awē ádé mwēmpεn bon eewóo mod awē awōngan mó, wεε Dyöb dēmpεn dōo ályágeé nlém. Abē ákāne', áhedne-'ε mó nwōngεn nkuu ne müte. ⁶ Bon nkúd awē asólté yāl á mekan mé nkōjsé, awéde á edāádεn, kénεε ádíí á alongé. ⁷ Láa bad bé mwembé mímén mekan ábel bon mod eehóbe bó mekan mé mbéb á yāl. ⁸ Nzé mod a Krīsto eétagné bad bé túmbé ábē, bwāmbwam áde abum a ndáb, né alúmte nén aá móódúbpéé Krīstā. Ene ndín e mod míme mbéltéd rílúmte nén bán adii mod awē ábelé mbéb tómaa mod awē eedúbpε Krīstā.

⁹ Nkúd awē éhεle-se etōj wεé atángéné nwōngεn akud, adii nkúd awē atómé móom mé mwē ntóob. Atángéné abé-'ε nkúd awē a nwōj nchóm nhóg mwēmpεn. ¹⁰ Ane nkúd atángéné abé mmwaád awē bad bényíné bán míme mbéltéd mbóo. Atángéné abé mmwaád awē apεéné bán ámīn bwām, abé mmwaád awē akobe beken awe ndáb bwām, abé mmwaád awē asudte yāl, ábenlé bad bé Dyöb nyaa echē áwóbpé'áá bó mekuu. Atángéné mmwaád abé awē awōngéné bad ábe bémbē á ndutul-tê, ábē-'ε eche yāl ábel mekan mé bwām. ¹¹ Bon weetóo bekúd ábe bédé etum nēngáne bekúd ábe békud nwōngεn. Weetóo bó áyāle nzé béwóo esíí áwōj bechóm ámpē béebeléé Krīstā ngáne éhεdnadté. ¹² Nzé béwóo-'ε bechóm bémpēe né békwoónédé ákud nkōgsεn, áyāle béelōntéé akag áde bēnhēē nén bán bébelé Krīstā. ¹³ Saákaá nê dēmpεn, béwóo abé áde béebeléé chöm, béhyóme ndáb ne ndáb. Amīn enê béhóbe bad ámbíd, béhāg nsal áyāl e mekan mé bad, béhóbe-'ε mekan míme bēnkētángénné ahób. ¹⁴ Né-óó, ndáa méé e'tum bé bekúd béwōj bechóm, béchyáa bán, bébōnge-'ε échāb ndáb. Nén débēl béebeléé mekan míme bad ábe békóo syānē béhōbēē syānē mekan mé mbéb á yāl. ¹⁵ Nhóbe nén áyāle ábén bekúd donge bébóótédé mekan ábel míme Satane áhedéé aá bébel. ¹⁶ Mmwaád ké ahéé awē adúbpé Krīstā awē awóo bekúd áwē abum á ndáb, atángéné bó atōgen, saké nén bán ápēmted mwembé míme nted. Nén débē mwembé etál ábóo bekúd ábe béewóo bad ábe bébōnge bó.

¹⁷ Mwembé míbe bad bémbáá ábe belyágte bó bwām edúbé ne nsábe, bwāmbwam ábē belyáged ábe béεle nsón mé akal ne áyáged Eyale é Dyöb. ¹⁸ Edé nê áyāle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Weetádé nyag nsal eche esálte ngun.” Eténlédé ámpē nén bán, “Bébel bé nsón bétángéné mímab nsábe

akúd.”¹⁹ Weedúbpé mekan níme bad béhóbéé belyáged bé mwembé áyāl, éetóméé né mbónj ébe káa éláán étyéémé nén bán nê ádé mbále.²⁰ Nzé mod ámbáá a mwembé abelé mbéb, káné mó áte á'sō é' mwembé ábel bonj bad bémbáá bémpēe bébânj mbéb abel.²¹ Nlángé wε á'sō é Dyöb ne Yesu Krístæ ne á'sō é ángel éche épwédnéde méé ébel chöm eche étánjéné abel, ésebán ekwognad modmod. Weétimē-ε modmod ambíd.²² Weewámsán mod mekáá abán á yäl áwóged mó mod a mbáá a mwembé. Nzé ebelé nê bonj ane mod atímé mbéb abel, ne wémpē ebelé mbéb. Mmōnj weébēlē mekan mé mbinde.²³ Weemwág mendíb mwēmpēn ámpē. Mwág mwā mīm ábel nén abum áde ákwaglan wε áte pónde ésyāāl ámaa.

²⁴ Donje á bad bébele mbéb á nhéné níme moosyāāl ábíí, békāād-τε bó. Abíníí-ε bébele mbéb á mesōm-té níme bad béēbíí'ε kááj né béhéde áte.²⁵ Melemlem nê dōō donje á bad bébeleé mbonj níme mbyééné ne moosyāāl. Bémpēe-ε bébele mbonj á mesōm-té níme bad béēbíí'ε kááj né béhéde áte.

6

¹ Bad ábe bédé betānj bésyāāl betánjéné bébage bad ábe bédíí ásē echáb edúbé ábel bonj modmod eehóbé Dyöb mekan mé mbéb áyāl, eehóbé-ε ayáge ádeēd mam mé mbéb áyāl.² Betānj ábe bédé ásē e bad ábe bédúbpé Krístæ béēwēmtān bán ngáne ábab besáá bédíí bad ábe bédúbpé, béetānjeneé bó edúbé abe. Bétánjéné bó abele tómaa ngáne béhéle'áá-sε bébēlē bad ábe béedúbpé Krístæ. Bétánjéné abel nê áyāle ábab besáá ábe bébenléé bédíí bad ábe bédúbpé Krístæ bébé-ε bad ábe ábāb bembāledε bédáá-ε.

Paale ahóbe tånjene ayáge dé metóm ne nhon níme ntánjéné

Eyágte bad nímén mekan éwēd-τε bó nlém á abum áhíd mó.³ Donje á bad bédé ábe béyágte' ayáge áde déetānjene. Adab ayáge déesaá melemlem ne ayáge áde awed Sāngú Yesu Krístæ áde ayágte bad ábel ngáne Dyöb áhedeé.⁴ Abē bad bélóné ne kúmbe, béēbíí-aá dyamdyam. Nyaa echē ábē bad bédáá mpentēn mé e'yale ne nselag edíí bó néε nkole. Nén ápenee kónjí átintē echáb, ápeneé mehób átintē echáb, bad béhōbē-ε baáb mehób mé mbéb áyāl, béwōnjnē nhóg ne aníníí mewēmtēn mé mbéb.⁵ Nén ábele-ε bépentan pónde té nyaa echē béehelée-sε bébíí chöm éche étánjéné. Béehelée-sε bésōntēn chöm éche éde mbále ne éche éesē mbále. Béwēmtan bán nzé bébenle Dyöb, né bēbē nhon.⁶ Bonj mod ábē menyinje bwāmbwam nzé abele' ngáne Dyöb áhedeé nzé atéde-ε áá kéchéé éche mówóó ékwógnéde mó.⁷ Depedé á nkōjsé, deépeneé chōmchōm, nzé dewéde-ε, déeswéēnné chōmchōm.⁸ Né-ōó, nzé dewóó ndyééd eche dédyāgkē ne chöm éche déhāgkē á yäl, né nê ákwógnéde syānē.⁹ Bonj bad ábe béhede nhon asud, bébelé béhún á mekágsen-tē, bébé ngáne bad ábe békwdé melám. Bébelé béhéde mekan abel híin níme mééboo ne mekan híin níme méébonj ne bó. Nén ábele bétage bwāmbwam.¹⁰ Mod ké ahéé awē awóó nlém áte bwāmbwam ábud mōné awónj, abelé ábelé' e'bébtéd é' mekan ákud nímé mōné. Nê ábelé donje á bad bétédte ádúbe Krístæ, békúde-ε ndutul híin á nlém tē.

Paale abagé Timoti elébé

¹¹ Bonj wε, á-Timoti, mod a Dyöb, bánj ábē e'bébtéd é' mekan. Nané mekan ámbíd níme métánjéné á'sō é' Dyöb, édānj bad, éwesān pónde ésyāāl, épwiited-τε.¹² Wéd yäl áte ébē ésum nlém wεε Dyöb ébenle-ε mó. Alonjé áde déemaá' áde Dyöb ábágé wε, wéd dō achānjed. Dyöb dēmbē wε áde alonjé áde wénhābpē á'sō é' bad híin wεé módübpē Krístæ.¹³ Á'sō é' Dyöb, mó awē abage bwēm ésyāāl alonjé, ne á'sō ábe Yesu Krístæ, mó awē ankal mbále

á'sō wée Pontus Payledε, nlânge wε nén mεé, ¹⁴ ébele chōm ésyāāl ngáne Dyōb áhóbé aá ébel, kááhne pónDé eche awed Sáηgwée, Yesu Krīstāā ápεé. ¹⁵ Apě á epun éche Dyōb Titée átíídé aá ápε, Dyōb ane awě ábē bad bébageé mekenag. Mwěmpen-naá adé Nkamlεε a mbáá a nkōhsé rīsyāāl. Mó adé Kāη e kāη ésyāāl abé-'ε Sáηgwée a besáηgwée bésyāāl. ¹⁶ Mwěmpen-εé awóó ngine ábē á alongé á ngíndé ne á ngíndé, adé-'ε á e'nyínεn bé ekíde ábe é'pεne bwāmbwam nyaa echě modmod éehelée-se ápē benben. Mó adé ane awě modmod éēnyīnēē mbêd, modmod ééhēlēē-'ε-se anyín mó. Edúbé ébê ne mó, ābē-'ε á nkamlεn á ngíndé ne á ngíndé. Ebê nê.

¹⁷ Sí m bad ábe bédé nhōn etúu áte nén wεé béekumé ekáá á tâl, béesumé-'ε nlém áyāl e nímāb nhōn, bwēm ábe é'maa', boη bés m nímāb nlém wée Dyōb. Mó adé ane awě abage syánē chōm é'syāāl éche détógnéné ábel boη débê menyīnge. ¹⁸ Láá bó wεé bébele mboη áwōηgen bad, ngáne bad ábe bébúdé mōné awōη bébágkē nhōn, mekan mé bwām níme bébeleé nímê nímāb nhōn, béwōη-'ε nlém áwōηgen bad ne kéchéé éche Dyōb ábágé bó. ¹⁹ Nzé bad bébele nén ébē nēηgáne békōηgé nímāb nhōn ádyōb. Nén débē nēηgáne nsáaned níme rīsúmnédé bwām ábel boη rīsōgtεn mekan níme méhúε' á'sō ábel békud alongé dēn áde ákōηté alongé abé.

²⁰ A-Timoti, nsón níme Dyōb ábagé wε tōη mó acháā. Weewóó pónDé ne mehób níme bad béhóbεé níme méēwōηgān ábe Dyōb edúbé, ne mehób níme donge á bad béhóbεé bán chōm ehóg édé mbále, bad bémpēe-'ε béhābē bán chōm émpēe chōō édé mbále. Boη bó moosyāāl bébele awusé nzé béhóbε bán, “Mε-εé ndé mod awe abíí.” ²¹ Donge á bad ábe béwēmtan bán bébíí mam níme médé, boη bēn béekoó'ε adúbe áde Dyōb á mbále ahíd.

Nsimé rí Dyōb nímê ne nyé moosyāál.

Kálag eche elónténé ébε echě Paalε áténlé Timotiε Ndibned n kálag

Kálag eche Paalε áténlé Timotiε eche elónténé ébε échěbe bwámbwam tângene elébé éche ábageé Timotiε née mod awě búmō bébele nsón ní Dyöb ne awě awōngan mó. Dyam áde Paalε ákóó ahób áwēd-te ádíi nwesen. Alébe Timotiε awéde-’ε mó nlém á abum aá ábê ábenle’ Yesu Krístæ ne nlém nhóg. Paalε akoo Timotiε etúu asím áte aá átéd pónde ne mpenten mé eyókél míme méēwōngān bad boŋ nítimé mípuutád bad. Amín e mímén mésyāāl Paalε akamtan Timotiε áyāl e ádē alongé, mó Paalε nyaa eche adúbpé Krístæ, awesen áde awesanné, edaŋge éche álúmté wée bad ne metake míme ákudéé akal áde ákaléé Eyale é Dyöb.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Mekenag ne elébé 1.3-2.13

Elébé ne asím dé etúu áte 2.14-4.5

Paalε ahóbé tângene eche nyaa 4.6-18

Nsógtēn 4.19-22

Paalε alómmé Timotiε melenten

¹ Mε Paalε, mbapεε a nlomag awě Yesu Krístæ me-εé ntelé enén kálag. Dyöb áhede aá nkal nkalanj tângene alongé áde ahóbé aá dekadé abé áde dédíi nhóg ne Yesu Krístæ.

² A-Timoti, wε-εé nítenléé enén kálag. Edíi awem mwān a nlém. Nsimé, e’boŋ bé nlém ne nsanj míme níhúú ne Dyöb Titéε ne Yesu Krístæ awesyánē Sánḡwéé, mbê ne nyé.

Paalε aságnéné Dyöb, awéde-’ε Timotiε nlém á abum

³ Nságnan Dyöb áde níbenléé ne nlém nhóg melemlem ngáne ábēm betaa bébénlé’áá mó. Nságnan mó pónde té áyāl echōŋ nzé nkānne’, nkuu ne mūte. ⁴ Nzé nkāmténé ngáne wēnsudénné boŋ échii, mbelé rídāŋ wε anyín bwámbwam, ábel boŋ rílōn ne menyīŋge. ⁵ Nkamtan nēn meé ekoó Yesu Krístæ adúbe, míme melemlem mé adúbe móo nyoó ambáá, Laise, ne nyoó, Yunise, bómpē bēnwōngē. Bōob-pōó, mbíi meé ádē adúbe dōo wēmpē éwóó. ⁶ Enén nzōm chó ekáá boŋ níkamtán wε nēn meé nde echě Dyöb dēmbéé wε áde mémbānnē wε mekáá á nló, ébê ébenlad chó. ⁷ Dyöb déebeléé aá syánē déwōŋ mbwóg áte ábele mó. Boŋ pen échē Edáádāŋ ébage syánē ngíne ábele mó, ébele delúmtē bad edaŋge, ébele-’ε dechāŋge échesyánē yāl.

⁸ Né-ṵó, weewógé e’sōn álāa bad tângene awesyánē Sánḡwéé, Yesu Krístæ. Weewógé-’ε e’sōn áyāl echēm kénéé rídíi mod a mbwōg áyāl echě Krístæ. Boŋ pen ne ngíne echě Dyöb ábágé wε, kwentēn ákud metake ne me akal áde dékaléé nkalanj mí bwām. ⁹ Dyöb dōo ásóó syánē, achélé-’ε syánē ábé ábē bad. Abelé nēn saké áyāle dyam áde débélé boŋ áyāle míme ntíi mēn míme ámbenlé nkōŋsé rídēhób bán mbootad. Abage syánē míme nsimé alóm áde alómé Yesu Krístæ á nkōŋsé áyāl e syánē. ¹⁰ Bōob-pe, Dyöb álúmté syánē nsimé apε adé Yesu Krístæ, Nsoode awēd ápédé. Abódté ngíne e kwééd, abēnlédé-’ε nkalanj mí bwām álúmed syánē alongé áde déemaá’.

¹¹ Dyöb ápwédé me nēŋgáne mbapεε a nlomag ne meléede ákal míme nkalanj mí bwām. ¹² Enén nzōm chó-’aá ekáá boŋ níkudé mímén metake. Boŋ meewógéé akwágké ké ahóg áyāle mbíi ane awě nísúmé nlém áyāl. Mbíi-’ε nēn meé

ákáá chõm éche ábágé áwëm mekáá kóõne á epun é nkáásé. ¹³ Ayáge áde átãngéné áde ní'yágté we, ékonj dó acháa. Ábê nêngáne elãnsén éche étãngéné ahíd. Edúbe Yesu Krístaa, édãñ-'e bad bémpêe abé áde édíí mod nhóg ne Yesu Krístaa. ¹⁴ Edáádãñ éche Esáá édé syánē áte, chóó éwõngan we ábel bonj nkalanj ní bwãm níme Dyõb ábágé áwõñ mekáá écháa mó bwãm.

¹⁵ Ebíí wéé bad bé Krísto bésyãl bémbãñ me á yãl áde mbédé á mbwóg e Esia. Faygeduse bó Hemogenes bómpê bémbê átíntê e bad ábe bémbãñ me á yãl. ¹⁶ Nkãñne' nén meé Dyõb álúmed ndáb echê Onesiforuse ábê e'bonj bé nlém áyãle awédé'áá me nlém á abum pónde té. Enkênkwágénné me áá ndé á mbwóg. ¹⁷ Ade ápedé á Roma pëén, ambootéd me ahed kóõñ anyín-ne me. ¹⁸ Nkãñne meé Dyõb álúmed mó ábê e'bonj bé nlém á Epun é nkáásé. Mmõñ ebíí-'e bwãm nwõngan níme ábágé'áá me á dyad dé Efesus.

2

Paale ad Timotiã atãngéné abé sãnze e bwãm eche Yesu Krístaa

¹ Bóob-póó á awem mwãñ Timoti, nsimé níme Yesu Krístaa ábágé we, mbê níwede we áte. ² Mekan níme wénwõgkê néé ní'yágtéé ekud é bad tãngene Krístaa, wémpê yágéd bad mó ábe bédé bad ábe bómpê béhele béyágéd bad bémpêe. Bébé bad ábe béyãgéd-te bó. ³ Wémpê ékwentén ákud metake, ébê ngáne sãnze eche Yesu Krístaa. ⁴ Sãnze echê edé á nsón, ebelé éhedé áá mówóged awê mod ambáá menyinje, né-óó eesóléé mekan áte níme bad ábe béesé sãnze bébeléé. ⁵ Nyaa empée eche éhele ébêlê Krístaa edé nêngáne mod awê anyãgte mehélé ne bad bémpêe. Eéhêlêe-se ákud nsábe éetóméé né ahidé mbéndé éche betíídé anyãged mehélé. ⁶ Mbelé-nzag awê abelé ntũ móó atãngéné mod a e'só abé ákud mbote. ⁷ Dõl mekan áte níme níhóbé áyãle Sãngwéé ábêl esõntén mó mésyãl.

⁸ Kamtén nén wéé Yesu Krístaa ambíd á mbyaa níme Dabide, Dyõb dẽmpuú-d-te mó áde awédé. Mmén nkalanj ní bwãm móó níkanléé bad. ⁹ Akal áde níkaléé nímén nkalanj ní bwãm dóó ákásá bonj níkudé metake kóõñ béhãg-ké me á mehanj nêngáne mod awe abóó mbéndé. Bonj modmod ééhêlêe-se ahé Eyale é Dyõb bengóbéngóbê. ¹⁰ Né-óó, nwëséné metake níme níkudé ábel bad ábe Dyõb ápwédé, bómpê békud e'soósonj ábe Yesu Krístaa ábéé bó, bébé-'e áse e ehúmé éche ébé á ngíndé ne á ngíndé. ¹¹ Enén póle edé mbále, edé nén bán, “Nzé syánē dewédé ne Krístaa, né syánē deébê-'e á alongé, ne mó.

¹² Nzé dedé dewesan mekan ne mó, deékamlén ne mó, nzé debáá mó á yãl né mó-'e ábãñ syánē áyãl.

¹³ Nzé déébêlê' ngáne Krístaa áhedéé áá débêl, mópen ábê ábel chõm ésyãl éche áhóbé áá móóbêl, áyãle ééhêlêe-se abãñ eche yãl á yãl.”

Paale ad Timotiã abê mbelé-nsón a bwãm

¹⁴ Ebê ébele bad ábe bédúbpé békamtan nímén mekan. Esím bó etúu áte á'só é' Dyõb wéé béepentán nhóg ne aníní tãngene e'yale. Ene ndín e ntãntén eewõngánné bonj pen ebépte adúbe áde bad ábe béwóglan. ¹⁵ Wéd yãl áte ábel Dyõb anyín nén áá edé mod a nsón awê eékwágé ábel nsón níme ábeléé, ébé-'e mod awê ayãgte nkalanj ní mbále nyaa echê étãngéné. ¹⁶ Weewóó dyam ábel ne e'kúkú é' mehób, ne mehób níme méesé etógnén áyãle nzé bad béhóbé échê ndín é mehób, né débêl bãnabpé mekan ábel níme Dyõb déehedéé áá

bébel. ¹⁷ Donje á bad ábe béhabe échén ndín é mehób bédii Himenose bó Filetus. Mmab mehób médii nêngáne sii eche edyâg mod áte ésebán emaa'. ¹⁸ Bétédte adúbe áde átângéné, bétímé béyâgte bán syánē ábe dedúbpé, Dyöb áamáá syánē apuud. Enén ndín e ayáge ebépte donje á bad adúbe. ¹⁹ Bon kénê, mekan míme Dyöb áamáá anabe, méehañlánné. Awedé mín-naá e'yale éténlédé nén bán, "Sáñgwéé abíí bad ábe bédé ábē bad," éténlédé-'e nén bán, "Bad bésyāā́l ábe béhabe bán bédé ne Sáñgwéé, bétângéné bésóg mbéb abel." ²⁰ A ndáb e mod ambáá, donje á míse áde áde bébénlé gól, donje sílva, donje-'e áde áde bépódé ne áde bébénlé hyæg. Bébenlad donje nzé dyam dé edúbé áde, donje-'e bébenlád pónde kéhéé. ²¹ Nzé mod ké ahéé asógé mekan mé mbinde abel, ábē nêngáne míse míme bébenladte nzé dyam dé edúbé áde. Ane mod abelé asáñ, eche Sáñ-'e abenlad mó. Ane mod abág mbonşén ábel dyam á bwâm ké áhéé.

²² A-Timoti, weébēlē mekan mé mbéb míme kódebad ébeleé. Bon pen éwane áte ébele mekan míme métângéné, ébē édúbe Krístā, édāñ bad bémpee, ébē-'e nsañ ne bad. Ehíde nímén mekan nchoo ne bad bémpee ábe békāne Dyöb ne nlém nhóg. ²³ Weewóó dyam ábel ne e'yókél bé mpenten mmé méewóó-'e nwōngēn ké nhóg áyāl e mod. Ebíí wēé mpenten npeene nselag. ²⁴ Syánē ábe dedé-'e bembāledé bé Dyöb deésenlé. Bon pen, detângéné débōñ nlém ne mod ké ahéé, detângéné déyāgtē bad bwâm déwesán-ne bad. ²⁵ Déyāgte bad ábe betyéeman syánē ábel bon bēbii bán mam míme béhabeé syánē á yāl méesaá mbále. Décheden bó yāl nzé debele nē. Délyāg nlém nén bán Dyöb débēl béchēm ádāb awusé béhāñlén, bésōñtén-ne mbále eche eyale é Dyöb ékaléé. ²⁶ Nén débēl debyéé dépē bó á nló-te, bēbíd-te Devāle á melám tē. Devāle ammad bó akób ádogé-'e bó ábel mekan míme áhédé'áá aá bébel.

3

Paale ahóbé tñgēne ebébtéd éche ébē á e'pun bé asóg

¹ A-Timoti, nhede mēé ebíí nén wēé á e'pun bé asóg, mekan mébē ebébtéd. ² Ene pónde bad bēbē ábe bédáá chōm, ábe bédáá mōné, ábe bédé kúmbe, ábe bédé epame, ábe bēbébé nsal áte, ábe béewógné ábab besáá ne benyaá, ábe béebagé mesāgnēn áyāl e chōmchōm, ábe béebelé ngáne Dyöb áhedéé. ³ Bad bēbē-'e ábe bēlūmtē bad bémpee edāñge, ábe béewóó nlém ní ngól, ábe békale bad metóm áyāl, ábe béehelé yāl akób, ábe bédé ekañ, ábe bēedā́ bwâm. ⁴ Bēbē ábe békag bad ntúrē, ábe béwóó ehóhó é abé, ábe bēwēmtan bán bétómténé abé, bēbē ábe bédáá menyīnge mé nkōñsé, bēedā́' Dyöb. ⁵ Bad bēbē ábe bēlūmtē byánán bēbele ngáne Dyöb áhedéé bon bēemwāá bán ngīne e Dyöb éhāñlén ádāb alongé. Weékāg échén ndín é bad benben. ⁶ Abén bad donje áde áde ádoge bad, bésól áwab mendáb bédoge bebaád ábe béewóó debyéé ábe bēdyēē áwēd-te. Abē bebaád bēbélé mbéb bwāmbwam nyaa eche nímē mbéb nídénlédé bó nēe nted. Mewēmtēn mé mbéb mó ne mōō ríkamlan bó. ⁷ Bēwóglan meyāge nyaa ne nyaa bon béeheléé ayáge á Dyöb á mbále abii. ⁸ Ngáne Janese bó Jambres bētāngēnnē Mosēe bōód, melemlem nē dōó ábē bemeléede bé metóm bētānganné ayáge á mbále. Mewēmtēn mé mbéb mōó béwóó. Dyöb ábáá bó á yāl áyāle bēetāgnéé adúbe awōñ. ⁹ Bon bédōg bad dāsō á esōñ é pónde áyāle bad béchēm échab edimdim, melemlem ngáne émbenlédte ne Janese bó Jambres.

Paale adii alébe' Timotiē

¹⁰ Bon wē a-Timoti, ehíde ayáge áde n'yāgtē bad bwâm, ehíde abé áde ríwóó, ehíde-'e chōm éche ríhedéé abel áwēm alongé. Ebíí wēé ndúbpé Dyöb, ebíí

awesɛn áde níwɛsanné, edəŋge éche nílúmteé bad. Ebíí ngáne níkáá nlém áyāl e nsón míme mbéleé. ¹¹ Ebíí ngáne bad bétagtéé me, ebíí-’ε metake míme níkudéé áyāl enê. Ebíí ndín é mekan éche ébénlédé me á myad mé Antyoɔg, Ekoniom ne á Listra. Ebíí ngáne mênkaŋgé nlém áyāl e metake míme mênkudté áwed. Boŋ Sánjú Yesuε ansōŋ ádêm alongé ásē e níme metake mésyāāl. ¹² Ne mbále mod ké ahéé awě abele mekan ngáne Dyöb áhedeé abé áde ádíí ne Yesu Krístəə, atəŋgéné ákud metake á mekáá mé bad. ¹³ Boŋ e’bébtéd é’ bad ne bad ábe bédoge’ échab yāl, bénabpé mekan abel míme métómténé ebébtéd abé, bédogé bad, bad bémpeé-’ε bédogé bó. ¹⁴ Wε pen a-Timoti, ébê ébele mekan míme éyáɡké míme ebíí-’ε nén wεé médé mbále, áyāle ebíí bad ábe béyágté wε mó. ¹⁵ Ebíí-’ε wεé se ámwéndemé móbīi chōm éche eyale é Dyöb édíí. Echén eyale é Dyöb chōw ébáɡé wε debyéé ásoŋten nén wεé Dyöb ásoó wε áyāle édúbpé Yesu Krístəə. ¹⁶ Chōm ésyāāl éche bétélé á kálag e Dyöb ehúú ne Dyöb. Ewōŋgan áyáged bad, éwōŋgān aláa bad mímab mewusé, éwōŋgān bad átií mewusé míme bébélé, élanɡē-’ε bad ábel mekan míme métəŋgéné. ¹⁷ Eyale é Dyöb éwōŋgan ábel boŋ mod awě abenle Dyöb ábē mboŋsén ákwogned-ε ábel nsón ní bwām nísyāāl.

4

¹ A-Timoti, á’sō é’ Dyöb ne Yesu Krístəə, mó awě ákáād bad ábe bédédé ne ábe bédé á alongé, á dīn áde mó awě ápě ámbīd abé-’ε nkamlene a moosyāāl, nkoo wε mímén mekan aláa méé: ² Ekale’ nkalan mí bwām ké áde bad bédáá mó awóg ké’ε áde bédəə’é. Ebel bēbīi bán chōm éche éhóbeé édé mbále, ébel bésōg mewusé abel, éwéde-’ε bó nlém á abum, éyáɡte-’ε bad mímén mekan ne nwesɛn nísyāāl. ³ Póndé épě eché bad béehədté bán bédwóg ayáge áde átəŋgéné, boŋ pen bēbelé’ mekan míme mímab nlém nílanɡé bó aá bēbel. Bemeléde-’ε ábe bédáá bán bēlanɡe bó mekan míme bédáá awóɡlen bēn ne bēn-naá bédwóɡlānnē. ⁴ Bad bēbāŋ mbále e Dyöb awóɡlen, bēbāɡ metúu áwóg póle é metóm. ⁵ Boŋ wε a-Timoti, échəə echon yāl bwām póndé ésyāāl. Ewesɛn metake, ébele nsón mí mod awě akanle bad eyale é Dyöb ébele-’ε nsón nísyāāl míme Dyöb ábáɡé wε aá ébel.

⁶ Me pen, póndé emaa me ape eché bēbéé me ngáne nde, póndé emaa me abé benben áte de ádén alongé. ⁷ Néε mod a nsón awě Krístəə, nwané nzum e bwām, mmadé nsón míme Krístəə ámbéé me aá mbéle mó. Nhídé-’ε adúbe nyaa eché etəŋgéné. ⁸ Bəəb-pe, nsábe ní sine me, míme nílúmte nén bán mbéle nsón míme ní təŋgéné ngáne Dyöb áhedeé. Mmé nsábe mów Sánɡwéé, mó awě akáadte bad nyaa eché etəŋgéné ábéé me á epun é nkáásé. Saá-kaá mmēmpen ábéé mó boŋ ábē káŋne bad bésyāāl ábe bésine’ échē epε.

Paale alébe Timoti

⁹ A-Timoti, éwan áte éwámsɛn ape áwēm. ¹⁰ Nhóbe nén áyāle Demase abáá me áyāl akíí á dyad á Tesalonika áyāle adəə mekan mé nkōŋsé. Kresensε akíí á mbwóg e Galesia, Tituse mó-’ε ákē á dyad á Dalmatia. ¹¹ Lukase mwēmpen mó adé ne me. Nzé epag, épēēn Makose áyāle áwōŋgēn me áyāl e nsón míme níwóó. ¹² Nlómé Tikikuse á Efesus. ¹³ Nzé epag, épiinéd me echem kóte. Mentédé chō á dyad a Troas á ndáb wéε Kaapuse. Epiinéd-ε me nhíbe ní kálag, bwāmbwam ní ngob é nyam. ¹⁴ Alesandaa awe alúε e’kii abelé me ebébtéd bwāmbwam. Sánjú Yesuε ákəgsɛn mó áyāle mbéb míme ábéle. ¹⁵ Wémpē étédɛn mó póndé áyāle antyéémén sé bwāmbwam áyāle nkalan míme sékalé.

¹⁶ Ngen e’só eche nítyéémé a nkáásé modmod enkēnkwoɡnédte me. Moosyāāl ambāŋ me á yāl. Nkāne nén méé Dyöb álagsɛn bó. ¹⁷ Kénê Sánɡwéé ambé ne me, ábē-’ε me ngíne. Nén dēmbēl menhēl nkalan mí bwām akal nyaa

echě bad ábe béesě bad bé Israel bėnwōgkē mō. Sāngwéé anhúd-te me á nsəl ní ngii. ¹⁸ Sāngwéé āsōŋ me alongé áyāl e ebébtéd ké éhéé éche étán me ākēn-ne me áwē nkamlēn ní mín ne nsāŋ. Edúbé ébê ne mō á ngíndé ne á ngíndé.

Melēnten mé asóg

¹⁹ Lēntéd me Priskaa bó Akwilaa, élēnted-te me abum á ndáb áde Onēsiforuse. ²⁰ Erastuse anlyōg á dyad á Kōrinto, nítdē-’ε Trofimuse á dyad á Miletus, áyāle akōnlé’áá. ²¹ Ewan áte ényín nén wéé mōpedé áwēm, ahéb á ngíne ádēhób bán ápag. Yubuluse, Pudense, Laynuse, Klodia ne bānned bé Krīsto ábíníí bésyāāl bélénté wε.

²² Sāngwéé ábê ne wε. Nsimé ní Dyōb níbê ne wε.

Kálag eche Paale áténlé Tituse Ndibned n kálag

Tituse eebédéé mod a Israel bon antim mod a Krīsto, áwōngān Paale, búmō bébelé nsón n Dyōb. Paale antelé Tituse enén kálag alyág áde ánlyāgkē mō á mbwóg é Kret ānōn nsón mí mwembé. Enén kálag ekoo' metote meláán anōn á dīd.

Dyam dé'só, Paale akamtan Tituse nyaa e abé echē belyáged bé mwembé bétāngéné awōn, tanje ngáne bad bé Kret bēnwōngē abe dé mbéb. Paale alébe-'ε Tituse ngáne átāngéné bad nyaa ne nyaa aléb á mwembé-te. Abén bad bédii bechun bé bad, kódebad ne ngāndérε, ne betān. Asóged, Paale alébe Tituse ngáne abé á mod a Krīsto átāngéné abé bwāmbwam ābé nsañ ne nhóg ne aníní, ābel ekōyí éēbāg, mpentēn méēbāg, nkabén-ne méēbāg á mwembé-te.

Nkabted n kálag

Ndibned n kálag 1.1-4

Belyáged bé mwembé 1.5-16

Nsón míme bad téé bétāngéné abel á mwembé te 2.1-15

Elébé ne asím dé etúu áte 3.1-11

Nsógten 3.12-15

Paale alómmé Tituse melēnten

¹ Me Paale, mbaledε a Dyōb ne mbapεε a nlomag awē Yesu Krīstəə, me-éé ntelé enén kálag.

Yesuε ampwēd me, alóm-me me ābel bon adúbe áde bad ábe Dyōb ápwédé ákag á'sō ne ābel bon bēbii mbále tāngene Yesuε, bébele' ngáne Dyōb áhedεé.

² Nén ábele bad bé Krīsto bēwōn e'lyág bé nlém ákud alongé áde déemaá', dōo Dyōb, mō awē eékālē metóm ánhōbpē aá mōōbē, nkōnsé rídēhób bán míbootad.

³ A pōndé eche etāngéné-'ε Dyōb dēmbel aá bad bēbii míme nkalan. Dyōb dēmbē míme nkalan áwēm mekáá, me-'ε ríkāl mō ne kunze eche mō Dyōb, awesyānē Nsoode āmbéé me.

⁴ Ntenle wε, Tituse, awem mwān a mbále á adúbe áde syānē moosyāál déwóó. Nsimé ne nsañ míme rihúú ne Dyōb Titée ne Yesu Krīstəə awēd Nsoode, mībē ne wε.

Paale ahóbé tāngene nsón míme Tituse ábenlé á mbwóg e Kret

⁵ Mentédé wε á Kret, mbwóg eche mendíb melānédé ābel bon étii mekan míme méhednad abel, épwεd belyáged bé mwembé dyad té. Ekamtēn ngáne ménlāā'ε wε meé ébel. ⁶ Nlyáged atāngéné abé mod awē béheléé sé békóbén awusé. Atāngéné awōn dāsō mmwāád nhóg, ábe bán-ne bétāngéné bédúbé Yesuε. Bétāngéné abé awōn áde modmod éēhēlē-se ahób aá bēwúú nló áte ké'ε aá bédé epuutéd. ⁷ Nlyáged a mwembé nēngáne mod awē ahíde nsón n Dyōb ámbid, eetāngeneé néε áwóó awusé á yāl. Eetāngeneé epame abé, ké'ε abé mod awē awāmsan alin. Eetāngeneé-se abé mod awē abagé yāl á amwé á mím káa mod awē apεene epuutéd. Eetāngeneé-'ε se abé metog. ⁸ Bon pen atāngéné abé mod awē akobe beken abé-'ε mod awē adəá akan á bwām. Atāngéné abé mod awē abíε' dyam abel, abé mod awē abele mekan míme métāngéné, abé mod awē asáá, abé-'ε mod awē akóbe eche yāl. ⁹ Atāngéné abé mod awē akoó nkalan mí bwām, nkalan míme bad bétāngéné nlém asum áyāl adúbe ngáne

béyágté mós. Nén débēl āhēl bad bémpēe ahébe āhíd nkalanj ní bwām nyaa eche etāngéné āhēl-le mewusé míme bad ábe bétāngan nímē nkalanj abided áwed.

¹⁰ Nhóbe nén áyāle bad híin béekwēntēēē āhíd nkamlēn míme belyáged bé mwembé. Bédii bad ábe béhóbe e'yale ábe béewóo nsōhtēn bédoge-'e bad. Bad híin ábe béyágte enén ndín e ayáge bédii bad ábe bédé á epepé éche éhóbe nén bán bétāngéné bad ayag. ¹¹ Weémwāg se ábē bad béyágte áyāle bébébte bad bé Krīsto híin ndáb áte ayáged áde béyágtēē mekan míme béewóo'ē kunze áyáged. Béyágte' échē ndín e mekan ábel békud mōné. ¹² Mod nhóg awē ambíd á Krēt se' bōód awē abédé mod a debyēē, anhób aá, "Bad bé Krēt békale metóm pōndé ésyāā. Bébébé nlém á abum, bédii bad ábe béehēle nsón, bedyāg-ke ndyééd bwāmbwam." ¹³ Abē e'yale ábe ane mod ánhōbpē áyāl e ábē bad é'dé mbále. Né-ōó, bad ábe bédúbpē Yesuē bonj béhíde ádé ayáge dé metóm, ékonj bós nímāb mewusé aláa ábel bédúbe ayáge áde átāngéné. ¹⁴ Nén débēl bédúbéēé póle é metóm éche bad bé Israel, béehíd-taá mekan míme bad ábe bébáá ayáge á mbále áyāl béhóbeē. ¹⁵ Ne mod awē asáá, chōm ésyāāl ésáá bonj ne mod awē eekēnle áte ne awē eedúbpe, chōmchōm áyāle nímab mewēmtēn ne nlém méekēnleē áte. ¹⁶ Bad ábe béyágte ádé ayáge dé metóm béhóbe nén bán bébii Dyōb, bonj nímāb mbeltéd nílúmte nén bán béebii'ē mós. Bébele mam míme bad békós, béebelēē-'e ngáne Dyōb áhēdeē, béehēlēē dyam á bwām ké ahóg ábel.

2

Paale ad Tituse áyágte ayáge áde átāngéné

¹ A-Titus, éyágte bad ayáge áde átāngéné. ² Eyáged baachóm bémbáá wēé béchyāā échab yāl bwām, bébele mam nyaa echē bad bébagēēé bós edúbé bébē-'e bad ábe bébyēē' mam ábel. Békag á'sō bédúbpe Krīstāā, békag á'sō bédāā bad bémpēe, békag-ke á'sō béwesān metake míme békudeē áyāl e adúbe áde bédúbpē. ³ Eyáged-te bebaád bémbáá wēé nímāb mbeltéd nílúmed nén bán bébage Dyōb edúbé. Eláa bós wēé béehōbē nhóg ne aníní mam áyāl ábébed bós dīn, bébage-'e échab yāl á amwē á mīm. Bonj eláa bós wēé béyágte bad mam míme métāngéné. ⁴ Bébele nímén mekan ábel bonj béhēl e'tum é' bebaád ayáged ngáne bétāngéné ábab bechóm ne ábab bán adā. ⁵ Béyáged bós bán bébē bebaád bé e'wōngé bé bwām. Bésūm nlém wēē ábab bechóm bēnpēn, béyáged-te bós nyaa eche bétāngéné nímab mendáb abóo bwām, nyaa eche bébēē bebaád ábe bésúdtē yāl ásē e ábab bechóm. Nzé bebaád bébele nímén mekan mésyāā, bad béehōbpē nkalanj míme Dyōb ábágé bad dyam dé mbéb áyāl.

⁶ Melemlem ébel kódebad échāā yāl. ⁷ A mbeltéd nímōn-'e nīsyāā, ébele mekan mé bwām nyaa eche bad béhídtē nímōn mekuu. Nzé eyágte, chōm éche éyágtēē étāngéné ébé mbále, ébē-'e mod awē ahíde mekan ámbíd bwām. ⁸ Enyín nén wēé ayáge ádōn átāngéné ngáne bad béekudté etál áhób wē mam mé mbéb áyāl. Nén débēl bad ábe bétāngan wē békwāg áyāle nén béekudté nzii áhób syāné dyam dé mbéb á yāl.

⁹ Eyáged betān nén wēé béwōgne ábab besáá á menzii mésyāā, bébele-'e mam míme méwōgtē bós menyīnge. Béetāngēnēé nēe bēpentanné bós. ¹⁰ Béechībne-'e bós. Bonj pēn bétāngéné alúmed bán ábab besáá béhēle bésūm bós nlém áyāl. Nén débēl bad béwōn mewēmtēn mé bwām tāngēne nkalanj míme Dyōb, awesyānē Nsoode, míme déyágtēē.

¹¹ Dyōb álómé nímē nsímé átīntē e syānē ábel áde ábélé nzii eche moosyāál áhēle ákūd e'soósonj. ¹² Abē e'bonj bé nlém é' Dyōb é'yágte syānē áchene

mekan níme Dyöb déhedéé aá débél ne ásóg esí awónj ábel mekan níme bad bé nkönsé ábe béebíi Dyöb bébeléé. Eyágte syánē ábel mekan nēngáne bad ábe bébyéé' mam abel, ábel mekan níme métāngéné ne ábel mekan níme Dyöb áhedéé á nkönsé wén. ¹³ Debele nén ngáne désinéé ne e'lyág bé nlém mam níme mépě échē epun áde áded Dyöb, mó awě adé Ngum ne awéd Nsoode, Yesu Krístā ápéé ne éche ehúmé. ¹⁴ Yesue ambě eche yǎl ákōde syánē ásē e mbéb rísyāal ábēl-le syánē debé bad ábe básáá, debé-'ε ábē bad bēnpēn, ábe bēwóó nlém áte ábel mekan mé bwām. ¹⁵ Eyágte bad nímén mekan. Ebenlad kunze eche Dyöb ábágé wε, áwéd bad nlém á abum ne áláa bad nímāb mewusé ábel béhānlen. Weémwāg-se modmod anyín wε nkóntéd.

3

Paale ahóbé ngáne abé á bad bé Krístō átāngéné abé

¹ Nlānge wε mēé ékamten bad ábe éyágtéé wεé bésuded yǎl ásē e benkamlene ne ásē e bad bémbáá. Wεé bēwógne bó bébé-'ε mbonśén ábel dyaam a bwām ké áhéé. ² Eláa bó wεé béēhābē modmod dyaam dé mbéb á yǎl, bēbáa' mpentēn, bēpwiited, béchedēn-ne moosyāal yǎl. ³ Ngen e'só syánē bēn ámpē debédé eyókél, deewógne'aá Dyöb, dempān nzii, debédéé nēe betān awónj áde déwóó'aá esíi áyāl e mekan mé nkönsé, déhedé-'ε menyinge mé nkönsé. Dekónáá bad, désīidē-'ε bad alongé áded ásyāal. Bad bēnkōó syánē, syánē bēn-ne dékōō nhóg ne aníníi. ⁴ Bonj Dyöb, awéd Nsoode, anlúmed syánē ábē e'bonj bé nlém ne échē edānge. ⁵ Ansōj ádesyánē alongé. Saké nsón mí bwām níme syánē dēmbenlé mēmbēl bonj ábēl nē, bonj ambel nē áyāle níme nlém ní ngol. Anlóm Edāádān éche Esáá áwobe syánē mbéb ábel nén déchyáad ekóólé. ⁶ Dyöb ábúdé syánē Edāádān éche Esáá abε mbwiined ne Yesu Krístā, awesyánē Nsoode. ⁷ Dyöb abélé nē, ábel bonj nímē nsimé mbél dékobned áwe e'só bonj syánē ámpē déwōn e'lyág bé nlém nén bán deékūd alongé áde déemaá'. ⁸ Enén póle echē nhóbeé edé mbále.

Nhede mēé níkonj nyé nímén mekan aláa ábel bonj bad ábe bédúbpé Dyöb bébii ngáne bébeléé mekan mé bwām. Nén dōó ébóó bán débēle', nē dō-'aá dépiinéd moosyāal nsyān. ⁹ Bonj nyétede e'kúkú bé mpentēn, akal á póle tāngene ngáne mbyaa mēmbóótédte. Nyétede-'ε ngabén ne ntāntēn tāngene mbéndé é bad bé Israel. Abén bwēm béepēenée nsyān, béesaá-'aá dyaam dé abelen. ¹⁰ Mod té awě apεene ngabén átínté e bad bé Krístō, nzé ebagé mó elébé ngen póg ne ngen ébe bonj eewóge wε, weewóó dyaam ábel ne mó. ¹¹ Ebíi nén wεé ene ndín e mod abébé abele-'ε mbéb. Mbéb níme abélé rílūmte bán akwíde eche yǎl nkáásé.

Elébé ne melēnten mé asóg

¹² Nzé nlómé Atemase ké'ε Tikikuse bó mod nhóg áwōn, éwān áte áhye dēnyín me á dyad á Nikopolis áyāle áwed dōó nítíidé mēé mēbē á pónde e ahéb á ngíne. ¹³ Ewan áte ábel bonj Zenase, mod a mbéndé bó Apolos béhide áke eke éche béhedéé áke. Nyín nén wéé mōwōngēnē bó nyaa eche béetógké chōmchōm éche bēbenlédté áke. ¹⁴ Ebel-le ábesóo bad bēyáge ábel mekan mé bwām. Bēwōngēn ábel mekan níme méhedne bán mod ábel. Bébelé mekan níme méesé dyaam dé abelen.

¹⁵ Bad ábe bédé ne mε bésyāal bélénté wε. Lēntéd mε ábesyánē baányanj bé Krístō bésyāal ábe bédáá sé.

Nsimé ní Dyöb mbē ne nyé moosyāal.

Kálag echë Paale áténlé Filemōne Ndibned ní kálag

Filemōne abédé mod awë andúbé Krístə abé-’ε mod awë awóó edúbe bwámbwam á mwembé-te. Kapóg abédé á mwembé míme rídé á Kolose. Anwón ntân awë béchágé’áá bán Onesimuse. Ane ntân ansöb wée Filemōne dó-’áá ámbíd e pónde ábómne Paale. Paale abédé á mbwəg ene pónde. Paale mó ankəñ bon Onesimuse abé mod a Krísto. Kálag echë Paale áténlé Filemōne, antel chó áá Filemōne bó awe ntân bétim ásē, áá mó Paale mólōme’ awe ntân ámbíd, nén Filemōne akob mó ámbíd saké áyāle ádíí awe ntân dēmpen bon akob mó nēngáne mwānyan á Krísto.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned ní kálag 1-3

Paale akené Filemōne 4-7

Paale acháá’ Filemōne átéd Onesimuse ámbíd 8-22

Nsógten 23-25

Paale alómmé bad melenten

¹ Me Paale, awë adé á mbwəg á dīn á Yesu Krístə, me-εé ntelé enén kálag. Sé Timoti, mwānyan a Krísto awêd, sélōmme nyé melenten. Sélente’ we Filemōne, nsón e echon awêd awë mómpē abele’ nsón míme sébelé. ² Sélente’ káəñne Afia, awed mwānyan a mmwaád a Krísto. Sélente’ Achipuse awë mómpē akale’ nkalan mí bwām ne ngíne esyāal ngáne sémpē sékalé. Sélente-’ε bānned bé mwembé ábe bébome’ áwon ndáb. ³ Nsimé ne nsañ ní Dyöb Titée awêd ne Sāngú Yesu Krístə, mbê ne nyé.

Edənge ne adúbe áde Filemōne

⁴ A-Filemōn pónde téé nzé nkāne’, mbelé nsāgnān Dyöb áyāl echōñ. ⁵ Nsāgnan Dyöb áyāle nwógé nén bán edəá bad bé Dyöb bésyāāl, esumé-’ε nlém wée Sāngú Yesu Krístə. ⁶ Nkāne’ nén meé, nlatén míme syāné déwóó nēngáne bad ábe bédúbpé Krístə, mbel nyékon mekan mé bwām mésyāāl míme Dyöb ábágé syāné asōñten. Nén débēl ehúme éche Krístə ényínned. ⁷ A-mwānyan, edənge éche éwōñné bad ábe bédúbpé Krístə, éwógté me menyīnge bwámbwam éwéde-’ε me nlém á abum. Éwógté bad bé Dyöb menyīnge.

Paale áá Filemōne ákob Onesimuse

⁸ Né-óó, kénéé edíí bán nwóó kunze ákamlen we á dīn á Krísto ábel dyam áde étəngéné abel, ⁹ edənge éche níwānléné we ébéle ncháa’ we cháán. Me Paale, nhóbe nén nēngáne nchun mí mod míme rídé-’ε á mbwəg bəəb á dīn á Krísto. ¹⁰ Ncháa we á nló míme Onesimuse. Adíí bəəb nēngáne awem mwān. Me-εé nkəə bon adúbé Krístə áde abédé á mbwəg hén ne me. ¹¹ Ngen e’só, enkēmbáá we etógnén. Bon bəəb adé sóo etógnén. ¹² Nlōme’ mó ámbíd áwōñ bəəb, adíí mod awë rídáá bwámbwam. ¹³ Mendəñ meé ábê ábê ne me ábel bon áwōñgen me á etál échōñ bəəb áde rídíí á mbwəg hén á dīn dé nkalan mí bwām. ¹⁴ Kénê, meédə’ε meé rínyáged we áwógen me. Bon pen mēdəñ meé éwōñgen me áyāle mmōn edəá me awōñgen. Né-óó, meéhēlē-se mbēl dyamdyam ésebán mmōn ekwēténé. ¹⁵ Kapóg Dyöb dóo dēmbēl áá Onesimuse ápágned we á yāl é esón é pónde, ábel bon nzé atimé ámbíd áwōñ ábē ne we ne abé ásyāal. ¹⁶ Bootya bəəb, saké ntân ngēn adíí. Adíí awed mwānned a Krísto. Ndəá mó bwámbwam, we-’ε ámpē étəngéné mó adəñ ké

tómaa ngáne rídáá mó. Etàngéné mó adəŋ ngáne ntāŋ awōŋ, édāŋ-’ε mó née awoŋ mwānyan a Krīsto.

¹⁷ Né-ɔ́, nzé etédé me nêŋgáne mod awě nyúmō nyêbele nsón, etàngéné mó akob melemem nêŋgáne wékobpé me. ¹⁸ Nzé édé nén bán aběnlé we epandé, ké’ε awánlé we alúm, né mēsābē we. ¹⁹ Me Paale, mměn-εé ntelé nén ne échēm ekáá. Mēsābē we. Boŋ pen, weéchatán nén wεé Abel áde ríbélé boŋ ékud alongé dékōlē, édé nêŋgáne wémpē ewanlé me alúm. ²⁰ Né-ɔ́, a-mwānyan, ncháa’ nén mée éwōŋgen me á dīn á Sāŋgú. Wógéd me menyiŋge á dīn á Krīsto.

²¹ Atel áde rítélé enén kálag ábélé nsumé nlém nén mée, wěbelé me kéchéé éche rílánge we mée ébele me. Mbíi mée wěběl-le ké tómaa ngáne ríhóbé mée ébel. ²² Dyam démpēe áde ríhóbé mée rílaa we ádíi nén mée, é nabned me toŋ áwoŋ ndáb áyāle ndúbpe nén mée Dyōb déwōg nyé mekáne, abídéd me á mbwōg, ntán nyé ámpē.

²³ Epafraε, awě súmō sēdé á mbwōg á dīn á Yesu Krīsto, mómpē alómme nyé melentēn. ²⁴ Kááŋne Makase, Aristakuse, Demase, ne Lukase ábe syáābō sēbele nsón bómpē bélénté nyé.

²⁵ Nsimé míme Yesu Krīstəə ríbê ne nyé moosyál.

Kálag e Hibru Ndibned n kálag

Mod awě atelé enén kálag antel chó âwéd bad bé Krīsto nlém a abum áyāl e metake míme bó donje á bad békúdé'áá adúbe áde béndūbēē Yesue. Alúmté áte nén aá melě míme Yesue ápééné métómé melě míme ménsēbē abé. Alúmté- 'e áte ámpē nén aá béēhūntē nlém nén bán Dyöb déelónédte akag áde ábágé. A melě mé'sō míme Dyöb démwēē ne ábē bad mbwiined ne Mosεε, beprise bóó bēbágé'áá Dyöb mendε á nló mí bad. Boη bóob, Yesue mó adé mod a tīntē a bad ne Dyöb abé-'e prise ambáámbáa awe atómé bekal bé'dáádəη bé' bóód, atóm ángel, atóm-mε kóəηne Mosεε, áyāle eche yāl chēn chóó ámbéé nēe mendε, ngen póg ne ngen ésyāāl. Höm áde ádíí Atómténé Asáη tómaa höm áde beprise bé' bóód bēbágé'áá mendε á nló mí bad, mendε míme ábágé-'e mékwógnédé.

Nkabtéd n kálag

Krīstəə mó alúmté bad ngáne Dyöb ákóó abé 1.1-3

Krīstəə atómé ángel 1.4-2.18

Krīstəə atómé Mosεε bó Josua 3.1-4.13

Krīstəə adé prise awě atómé beprise bésyāāl á mbyaa míme Levi 4.14-7.28

Melě míme Krīstəə rítómé melě mé'sō 8.1-9.28

Mendε míme Krīstəə ábágé rítómé mendε míme beprise bēbágé'áá bóód 10.1-39

Adúbe atómé chöm ésyāāl 11.1-12.29

Abé áde áwógte Dyöb menyīnge 13.1-19

Mekáne mé asóg 13.20-21

Melentεn mé asóg 13.22-25

Dyöb áhóbé wée bad mbwiined ne Mwän

¹ Se' bóód, Dyöb dénhōb wée ábēd betaa, anláá bekal bé'dáádəη mam áláa bó. Anhób áwāb ngen ne ngen, ábenléd-te menzii hiin áhób áwāb. ² Boη á e'pun bé asóg hén, ahóbe wée syánē, álanjē awe Mwän mam áláa syánē. Wée ane Mwän dóo Dyöb ápóó boη áhagé' nkoη mí mín ne ní sé. Mó-'aá Dyöb átíídé aá mó awóó nhəgtéd rīsyāāl. ³ Ane mwän móo adé e'kin-áte bé ehúmé é Dyöb, mó-'aá alúmté syánē ngáne Dyöb ákóó abé. Adíí melemlen nēe Dyöb-pe ádíí. Ngíne e eyale é nsəl échē ane Mwän ebelé mekan mésyāāl mékag á'sō ngáne métəngéné abé. Ahúd áde áhúdé syánē á mbé-b-te, abelé syánē moosyāāl desáá. Ámbíd e nê, andyεé Dyöb á Ngum é ekáá é mbáá ádyōb.

Mwän a Dyöb atómé ángel

⁴ Né-óó, Mwän a Dyöb atómé ángel. Melemlen nê dóo dīn áde Dyöb áchagé mó aá, "Mwän" atómé dīn ádāb á "ángel." ⁵ Dyöb déehōbēē wée ángel ké póg mbéd aá,

"Edíí awem Mwän,
chii, ndíí sóó."

Dyöb déehōbē'áá wée ángel ké póg aá,

"Měbē Sáá,

mó-'e abé awem Mwän."

⁶ Boη Dyöb ádēhób aá mólōme' awe Mwän á'só á nkōjsé-te, anhób ámpē aá, "Ángel échēm ésyāāl étəngéné mó edúbé abε."

⁷ Anhób tēngene ángel pεn aá,

"Abelé éche ángel édé nēe epub.

Echê Angɛl éche édé ábē bembəledɛ,
abelé édíi née muú míme ríchodne’.”

⁸ Bon Dyöb dénhōb tângene Mwän aá,
“A-Dyöb,

wéékamlén á ngíndé ne á ngíndé.

Wéékamlén ábōn bad nyaa echê etāngéné.

⁹ Edəá mam míme métāngéné, ékōō-’ε mam míme mééboo.

Né-’aá ákáá bon Dyöb, ádon Dyöb,

áp̄wēd wε ábé etógnén tómaa baásyāāl ábe nyāābōō nyêdé,

áp̄wēd-τε wε ábé menyinge tómaa baásyāāl ábe nyāābōō nyêdé.”

¹⁰ Dyöb áhóbé ámpē aá,

“A-Sán wε-εé ehəgé nkōnsé se á mbooted,

nkōn mí mín-ne ndíi abwóg áde éhágné échon ekáá.

¹¹ Abé bwēm é’syāāl bépě á asóg, bon wε pen wéébē abé ne abé.

Abé bwēm é’syāāl bémaá ásē née mbóté.

¹² Wéenyəg bó áte ngáne bényəgέέ mbóté,

wéehənlén-ne bó áte ngáne béhənlanné mbóté.

Bon wε pen wébē ebé melelem, ádon alongé-’ε déewóngé asóg.”

¹³ Dyöb déēlāngēē ángel ké póg mbéd aá,

“Dyεé me é ekáá émbáá hén

kááñ ne á póndé eche mébenlé

bon ékəgtéd ábōn bad bé ekəyí ámín ne mekuu.”

¹⁴ Cheé-ō ángel édíi? Edíi e’dəádəñ ábē é’benle Dyöb. Dyöb álóme-’ε bó áwóngen bad ábe béküd e’sóson.

2

¹ Né-ōó ngáne débíi mímén mekan, detāngéné kéchéé éche déwógé nlém asum áyāl ábel bon deépānē’ nzii. ² Mekan míme Dyöb dénlāā’ε ángel aá éláa ábēd betaa ménwōn ngine. Bad bésyāāl ábe bénkēnhíd mímé mekan, ábe bénkēmbēl-le ngáne mímé mekan méhóbé’áá, bēnküd nkógsen míme béntāngēnnē akud. ³ Chán-nō nyéwémtné bán dehele debíd mímén nkógsen áte nzé deewōne nkalan mí bwām póndé? Mmē nkalan mó-’aá mipeene’ enén ndín e e’sóson. Sāngú Yesue mwēn mó asébpé bad akale tângene ábén e’sóson. Bad ábe bēnwōg-ke mam mímé ánhōbpē, bēmbēl syánē denyín nén bán médé mbále. ⁴ Dyöb dōmpē dénlūméd syánē áte nén aá mímé nkalan rídé mbále. Ambel nē alúmed áde alúmté e’chemléd, mekan mé menyáké ne menyáké híin. Anlúmed nē ámpē ne mekan mímé bad bēbélé’áá á ngine e Edəádəñ éche Esáá éche Dyöb démbéé bó. Dyöb dēmbē bad Edəádəñ éche Esáá ngáne ébonnéde mó.

Ane awě alyágte syánē akud e’sóson

⁵ Saké ángel chōō Dyöb ábánné aá ékamlén nkōnsé mékōōlē mímé séhóbéé bán mépě. ⁶ Bon éténlédé hōm ahóg á kálag e Dyöb pen nén bán,

“A-Dyöb, cheé moonyon ádíi awě éwōñné póndé?

Cheé mwän a moonyon ádíi éche ékáá bon éñoné mó?

⁷ Ayāl e esón é póndé, wembēl enkēmpaá ángel. Wembané mó á atii dé ehúmé ne edúbé.

⁸ Wembē mó ngine ákamlén chōm ésyāāl.”

Abε adé ébágé mó ngine ákamlén chōm ésyāāl, alúmté’ bán chōmchōm éesaá éche éesě ásē e nkamlén mímē. Kénéé édíi-’aá nē, deenyínéé bōōb nén bán chōm ésyāāl édé ásē echē. ⁹ Bon denyíne’ ngáne Yesue ádíi. Ayāle esón é póndé Dyöb dēmbēl enkēmpaá ángel. Bōōb, Dyöb ábágé mó ehúmé ne edúbé née kñ ayāle

metake míme ákúdé ne kwééd eche áwédé. Dyöb álúmté syánē míme nsimé awé áde Yesue áwédé á nló mí bad bésyāāl.

¹⁰ Bwēm é'syāāl é'díi é' Dyöb, m-áa anone' bó. Ngáne édíi nén bán Dyöb áhede' aá bad híin békud etál ábé ábe bán, békud-te ehúmé, émbē mbonj nén bán ábel mod awé ásalé bó nzii ákud metake. Nê débēl ákwognéd ábé mod awé ábēl bonj bad békūd e'soosoj. ¹¹ Yesue awé abele' bonj bad bésán, ne bad ábe bésáá, bó moosyāāl bédíi bán bé Sáá nhóg. Né-'aá ákáá bonj Yesue eekwágé' áchæg bó aá baányan. ¹² Etenlédé nén bán anláá Dyöb aá, “Meélāā ábēm baányan ngáne ádonj đin ápédé abé. Měkěn wε nzé syāābōō sēlādné hōm ahóg.”

¹³ Anhób ámpē aá,

“Meésūm mímem nlém ne Dyöb.”

Anhób-pe ámpē aá,

“Me nén, syáábe bán ábe Dyöb ábágé me.”

¹⁴ Ngáne édíi nén bán ábé bán bé Dyöb bédii baányonj ábe béwóó ekob é yāl ne mekií, Yesue ámpē antéd yāl e moonyonj née bó. Ambel nê ábel bonj kwééd eche ánwēē ébóded ngíne eche Satane awé abele' bonj bad béwág. ¹⁵ Awé áde ánwēē áhúdé bad á mehanj ábe bémbē betān á alongé ádāb ásyāāl áyāle mbwóg ní kwééd. ¹⁶ Enyínnédé bwām nén bán saké ángel ánhyéé awōngen. Bonj ampě áwōngen bad bé mbyaa míme Abrahamε. ¹⁷ Né-ōó éhédnádtáá nén bán Yesue ábē melelem née baányonj á menzii mésyāāl ábel bonj ábē prise ambáámbáa awé awóó nlém ní ngal, abé-'ε mod awé béhele bésūm nlém áyāl. Abele áde ábenléé Dyöb, ábélé Dyöb álagsan bad mbéb. ¹⁸ Ngáne édíi-'aá bán mwēn antäg, ákūd-te mekəgsen, awōngan bad nzé bédé á mekəgsen-tē.

3

Yesue atómé Mosεε

¹ Né-ōó a-baányan, nyé ábe Dyöb áchénlé ábé ábē bad, nyénone' Yesue. Mó adé mbapεε awé Dyöb álómé, abé-'ε Prise ambáámbáa a mekan míme séhóbé bán sēdúbpe. ² Dyöb dēmpwēd m-á, ábenlé-'ε Dyöb ne nlém nhóg melelem ngáne Mosεε ábenlé'áá Dyöb ne nlém nhóg á abum á ndáb á Dyöb. ³ Mod awé alóó ndáb, bébelé bébe mó edúbé tómaa ndáb eche alóó. Melelem nê dōó Yesue ákwógnédé ákud edúbé éche étómé edúbé éche Mosεε. ⁴ Ndáb téé ewóó mod awé alóó ch-ó. Bonj Dyöb dōó alóó chōm ésyāāl. ⁵ Mosεε abédé mbaledε á abum á ndáb á Dyöb, awé abēnlé'áá Dyöb ne nlém nhóg, álúmté' bad mam á'sō é' pónde míme Dyöb débēnlé. ⁶ Yesu Krístəə pen abédéε Mwān a Dyöb, ákamlán-ne abum á ndáb á Dyöb ne nlém nhóg. Syánē ámpē dedíi bad bé abum á ndáb á Dyöb nzé édé nén bán dedé décháñnéde, desumé-'ε nlém ne chōm éche débēné kúmbe, éche désúme-'ε nlém áyāl.

Elébé ne bad ábe béedúbpe

⁷ Né-ōó, nyéwōg chōm-éε Edəəđəñ éche Esáá éhóbé. Ehóbé aá, “Chii nén nzé nyéwógé ehób é Dyöb,

⁸ nyéewúéné' Dyöb nló áte ngáne ábēn betaa bēnwūēnnē Dyöb nló áte á pónde echē bēnkunnénné Dyöb yāl.

Bēnkunnén mó yāl

á pónde eche békágé mó é ehyānge.

⁹ A ehyānge wē, bēnkəg me,

bényín-ne mam míme míbélé é etūn é móom mé mwě méniin.

¹⁰ Nê dōó dēnkəñ bonj ríñin ene nyonjel e bad bonj nhób meé,

‘Awab nlém-tē, bétamnad,

béehíde-'aá nzii echēm.’

11 Né-ɔ́, menlīn, mmwé-'ε melě mεé

'Béesónlé áwēm abwóg dé nkóme-áte mbéd.' ”

12 A-baányan nyétéd pónde ábel boŋ nyéētεdté Dyöb áde ádé á alongé. 13 Boŋ pen nyéwéde' nhóg ne aníníí nlém á abum epun téé, ngáne éché epun échágnédé bán “Chii”, ábel boŋ mbéb méedogé nyé modmod áwúεn Dyöb nló-áte. 14 Syánē dedíi mod nhóg ne Yesu Krístæ, nzése delyægé decháηnéde káη ne á asóg ne mekan míme désébpé adúbe tηŋεne Dyöb. 15 Demaá anyín nén bán éténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Nzé nyéwógé ehób é Dyöb,

nyéewúéné' Dyöb nló áte

ngáne ábēn betaa bēnwūēnnē Dyöb nló áte á pónde eche bēnkunnēnnē Dyöb yäl.”

16 Benzébádé bēnwōg ehób é Dyöb boŋ békunnén Dyöb yäl? Abé bad bésyāāl, saá bad ábe Moseε ámbīdēnnē á Egipto bēbédé-yε? 17 Benzébádé Dyöb dēnliín-naá é etūn e móom mé mwé méniin? Saá bad ábe bēmbel mbéb bóo bēnnaá ndim é ehyāŋge-yε? 18 Benzébádé Dyöb démwēε melě áá béesónlé áwe abwóg dé nkóme-áte mbéd? Saá bad ábe békēmbēl ngáne áhédé'áá-yε?

19 Né-ɔ́, denyíne' nén bán, bēnkēnhēnlé asól áyāle bēnkēndúbéé Dyöb.

4

Nkóme áte míme bad bé Dyöb békudté

1 Ahób áde Dyöb dénhōbpē áá syánē dēsōl áwe abwóg dé nkóme-áte ádíi étyéémé. Né-ɔ́ déttéd pónde ábel boŋ nyé modmod eebóó' asól áhed. 2 Syánē ámpē dewógé nkalan mí bwām melemlen ngáne bómpē bēnwōgkē. Bēnwōg míme nkalan mí bwām boŋ ménkēnwōŋgēnnē bó ne awōŋgen dēn áyāle nén, bēnkēndúbéé mó. 3 Bōob-póó, syánē ábe dedúbpé míme nkalan, desóle' áde abwóg dé nkóme-áte. Boŋ ne bad ábe bēdúbpe pen, Dyöb dénhōb áá,

“Menlīn, mmwé-'ε melě nén mεé,

'Béesónlé áwēm abwóg dé nkóme áte mbéd.' ”

Anhób nē, kénéε édíi bán ammad míme nsón amad se áde áhágé nkōŋsé, abwóg dé nkóme áte dēmmād-tε abé. 4 Eténlédé á kálag e Dyöb tηŋεne epun éche élónténé epun saámbe nén bán, “Dyöb dēmmād míme nsón. Né-ɔ́ ankómé áte epun éche élónténé epun saámbe.” 5 Eténlédé á kálag-tē wē ámpē bán Dyöb áhóbé áá,

“Béesónlé áwēm abwóg dé nkóme-áte mbéd.”

6 Né-ɔ́, etál édíi ébágnédé donje á bad ásól á hōm dé nkóme-áte. Boŋ bad ábe bēnwōg nkalan mí bwām se' bóód, bēkēnhēnlé asól, áyāle nén békēmbēnlé mekan míme Dyöb dénlā' é bó áá bēbel. 7 Nē dēmbēl, Dyöb dēmpwēd epun émpēe, áchāg-kε chó áá “Chii.” Anhób nē etūn é pónde ámbīd échē ábēd betaa bēnkēmbēnlé ngáne ánhōbpē áá bēbel. Anhób nē mbwiined ne e'yale ábe Dabidε ábe ní máá nyé atele nén mεé,

“Chii nzé nyéwógé ehób é Dyöb,

nyéewúéné' Dyöb nló-áte.”

8 Nzé émbē nén bán hōm áde Josua ánkεénnē bad dáo dēnkōŋ hōm dé nkóme-áte abé, né ámbīd e pónde Dyöb dénkēnhōbpē tηŋεne epun émpēe. 9 Né-ɔ́ hōm dé nkóme-áte áde ádé nēngáne nkóme-áte míme Dyöb dénkōmēε áte áde á máá nkōŋsé ahāg ályágé ásine ábē bad. 10 Kénzēé awē asólé á abwóg dé nkóme-áte á Dyöb, akōmme áte áyāle amadé míme nsón, melemlen ngáne Dyöb dénkōmēε áte áde á máá nkōŋsé ahāg. 11 Né-ɔ́ syánē déwan áte dēsōl áde abwóg dé nkóme-áte, ábel boŋ syánē modmod deebóó asól áhed. Deehídé'

mekuu míme bad ábe bénkêmbël ngáne Dyöb dénhōbpē. ¹² Debíi nén bán Eyale éche éhúú ne Dyöb, édé alongé, édé-'ε ngíne. Ekóbpe' tómaa páá e nsəl míbe. Esále' mod áte kááj se á mbom ní ngob e yäl ne edaðəŋ. Esále-'ε mod kááj se á meboŋ mé yäl ne á e'hid-tê. Echê eyale écheme' mewêmtən mé mod ne kéchéé éche mod áhedé abel. ¹³ A e'só é' Dyöb, chōmchōm éesaá á e'koŋned. Chōm ésyāäl édé á tâl e ékwéε. Dyöb dó-'aá dé táŋgéné mekan mésyāäl mímé débéléé aláa.

Yesuε adii ndəle e prisε ambáámbáa

¹⁴ Né-óó, ngáne déwóó Prisε Ambáámbáa, Yesuε Mwän a Dyöb, awě akií ámīn á'sō é' Dyöb, déchəŋned adúbe áde désúmé nlém áyäl. ¹⁵ Awesyánē Prisε Ambáámbáa asóŋténé mechínzé mímé, áyāle nén mómpē ankūd melemlen mé mekəgsen míme dékudéé á menzii mésyāäl, boŋ kénê, enkēnbenlé mbéb. ¹⁶ Né-óó ne e'sum bé nlém désíde benben ne atii dé nkamlən á Dyöb áde ábage nsimé. Deewógé mbwóg ké nhóg. Débél nê ábel boŋ Dyöb áwóg syánē ngəl, ábāg-ke syánē nsimé mímé méwōŋgān syánē pónde téé eche détoŋné nwōŋgen.

5

¹ Prisε ambáámbáa téé awě Dyöb ápwédé átíntê e bad, ápwede mó ábele mó á dīn áde ábê bad. Ane prisε móó akobe' mende wéε bad boŋ ábagé mó wéε Dyöb née nde ne mende ábel boŋ Dyöb álagsen bad mbéb. ² Ahēle bad yäl acheden ábe bépane' nzii áyāle bébīi' é chōm éche bébeléé áyāle nén mwēn ámpē adii moonyoŋ awě awóó mechínzé mé ngob e yäl. ³ Nê ábélé átāŋgéné née ábagéé mende káájne áyäl e míme mbéb mēn, ábagé-'ε áyāle mbéb ní bad. ⁴ Modmod mwēn eéhēlēε-se ábe yäl edúbé é prisε ambáámbáa. Dyöb dóó ápwede' mod ábé prisε, melemlen ngáne ámpwēdté Arəne.

⁵ Melemlen nê dó-'aá Krīstəə mwēn énkēnchágédté yäl ábé prisε ambáámbáa. Dyöb dóó dēmpwēd mó. Dyöb dénlāā mó aá,

“Edii awem Mwän.

Chii ndii Sóó.”

⁶ Nê ádé á kálag e Dyöb hōm dēmpē bán Dyöb dénlāā mó aá

“Wéébē prisε abe ne abé,

néε Melkizεδεεε.”

⁷ Ade Yesuε ábédé á nkōŋsé, akánné'áá, áchāā Dyöb, áchyé' awé á ngíne, mésəd mébidē' mó á mīd. Akánné'áá wéε mod awě ahele ásōŋ alongé áde. Dyöb dénwōg mó mekáne áyāle anwōŋ mbwóg ní Dyöb áte. ⁸ Kénéε ábédé Mwän a Dyöb, an'yágé áwōgen Dyöb mbwiined ne metake míme ánkudté. ⁹ Dyöb dēmbël ankwognéd abé-'ε prisε ambáámbáa awě akwōgnédé, ábel bad ábe béwōgne mó békud e'soosōŋ ábe é'dé á ngíndé ne á ngíndé. ¹⁰ Dyöb dēmbané mó á atii aá mó adé prisε ambáámbáa née Melkizεδεεε.

Elébé ábel mod eétedé adúbe

¹¹ Nwóó mam híin áhób táŋgene ádén atón. Elénlé me áte ngáne mébenlé boŋ nyésóŋtén mó, áyāle nén nyéewámsánné dyam asōŋten. ¹² Nhóbe nén áyāle nén nyētāŋgén bad abé bəəb ábe báyágte' bad bēmpēe. Boŋ nyédii nyéhēdnad ámpē bán mod áyáged nyé mam níme nyēmmadté abii táŋgene nkalaŋ ní Dyöb. Nyédii nyédé née bán bé nkáál ábe béhēdnad abii saké ndyééd. ¹³ Kénzéé awě adii amwáa' abii, ádii née nkáál. Eébīi' é mboŋ ne mbéb. ¹⁴ Ndyééd pen edii áyāle bad ábe bémáá akwog. Mod ambáá adii mod awě ayágké, awě amēnténé-'ε mboŋ ne mbéb abii.

6

¹ Né-ɔ́ dékεene adúbe á'sō nêṅgáne bad ábe bémáá dyam abii. Deetâṅgeneé nées détedéé pónde ámpē áyáge mam míme bēn'yāgēdtē syánē tâṅgene Krístæ se á mbooted. Demmăd ayáge, debíí-'ε nén bán bétâṅgené békúné mbíd, bétēdē abel dé mekan mé mbéb míme mépεene' kwééd. Demmăd-te abii nén bán bétâṅgené Dyöb adúbe, ² báyāgtē bad tâṅgene edusen* ne tâṅgene abán á bad mekáá á nló. Debíí-'ε nén bán bétâṅgené bad ayáged tâṅgene mpuu ne tâṅgene mbakú e nkáásé echē ēbē abé ne abé. ³ Deétēdté mímén mekan. Dékag á'sō nzé Dyöb ábágé etál.

⁴ Nhóbe nén áyāle nzé bad bétēdté ádab adúbe, mod éēhēlēē-se ápēēn bó ámbíd ámpē, bétēdē mímab mbéb bétimēn Dyöb. Nhóbe bad ábe bēnkūd e'nyínēn bé ekíde, bēwóglén nnam ní Dyöb, békūd-te Edăódəṅ éche Esáá nées bad bēmpēe. ⁵ Bēwógléné e'boṅ bé eyale é Dyöb, bényín-ne ngíne echē ēbē á pónde eche Dyöb dékamlénné. ⁶ Nzé ábē bad bémáá-'ε mímē mekan anyín boṅ bétíme bétēdté ádab adúbe, mod éēhēlēē-se ápēēn bó ámbíd ámpē áte mbéb áhíd Dyöb. Abán áde bēbáá'ē Mwān a Dyöb áyāl, ébelé ébé byánán bēbomme' mó á awāg ámpē, bēkwāgtē-'ε mó á'sō é' bad bēmpēe. ⁷ Ndəəb eche mbúú éyógké achóoted boṅ mendíb mészl ásē, ebele bwēm é'kwog bwām. Abé bwēm é'belé é'wōṅgān bad ábe bēwéné bó. Né álúmtē bán Dyöb ánamte' ene ndəəb. ⁸ Boṅ nzé ene ndəəb ekwogte' mekód ne e'sum bé mbéb bēmpēe, né eésáá dyam de abelen. Né kááṅ ne á asóg bēhyāād-te chó.

⁹ A-baányan, kénée rílanṅeé nyé nén, ndúbpe nén meé nyébele' mekan nyaa eche nyékudté mekan mé bwām mé e'sooson. ¹⁰ Dyöb ábele' mímē mekan nyaa echē etâṅgené. Eéchatánne nsón ké nhóg míme mod ábelé, échatán-naá edəṅge éche mod álúmté mó ngáne nyédii nyébenléé bad bé Dyöb bēmpēe. ¹¹ Mméd nlém rídii nén bán nyé mod téé nyébē nyéwōṅ ene kán kááṅ ne á asóg ábel boṅ nyékude' chōm ésyāāl éche nyésúmé nlém áyāl bán Dyöb débe nyé. ¹² Séehēdē bán nyébē bad ábe bēehédé chōmchōm abel. Boṅ séhede' bán nyébē bad ábe bēhíde' mekuu míme bad ábe bēwesān áyāle bédúbpé Dyöb. Echē ndín é bad ékūd chōm ésyāāl éche Dyöb áhóbé áá móəbē bó.

Dyam áde Dyöb áhóbé déehidté áse

¹³ Se' bəód áde Dyöb dénhəbpē áá móəbelé Abrahamε dyam, ammwé melē áá móṭāṅgenē áde akag alóned. Ade dīn dēn dőó ámmwēennē melē áyāle nén modmod eebédeé awē atómé mó awē áhélé'áá-se amwé melē áwe dīn.

¹⁴ Anhób áá,

“Nhóbé nén meé, ntāṅgené we anamed,

mēbēl-le mímōṅ mbyaa mībūū áte bwāmbwam.”

¹⁵ Abrahamε anwesén ásūm-me nlém, né-ɔ́ ankūd chōm éche Dyöb dēmbéenné mó akag. ¹⁶ Nzé mod amwág melē abenlad dīn áde mod awē atómé mó. Mpentēn ké ríhée-'ε mímē bad bēwóó'ē, melē móó méyānle'. ¹⁷ Dyöb áhédé'áá ábē bad ábe ámbéé akag alúmed áte nén áá, móóhúdté dyam áde móhóbé ásē. Né-ɔ́ amwé melē ásoṅtēn akag áde ábágé. ¹⁸ Né-ɔ́ Dyöb ábágé syánē mekan mébe mímē méehəṅlān áyāle Dyöb déehelēē-se ákal metóm. Abagé syánē akag, amwé-'ε melē. Abelé nē ábel syánē awē dekií awē ábel ákəə syánē, déwōṅ e'wéd bé nlém, dēsum-me nlém ne mekan míme áhóbé áá móəbē syánē. ¹⁹ Abé e'lyág bé nlém é'dii nées chōm éche ébelé alonṅé ádēd ásúmnédé, ákoṅnéd-te. Ebé e'lyág bé nlém bəó békəṅ boṅ detóm abad dé mmwε ámīn, dépe á abwóg á hōm áde ásáá wēε Dyöb ádíí. ²⁰ Yesuε mó asébpé

* **6:2** Edusen: echē edusen énkēmbáá edusen echē bédúsánnáá bad ábe bédúbpé Krístæ bēnpen. Bad bé Israēl bómpē bēnwōṅ elem éche bédúsánnáá bad, bédusán-ne bwēm bēmpēe.

asól áhed á nló níme syánē ábonṣen syánē e'dii. Bɔɔb atimé prise ambáámbáa awêd awě adé á ngíndé melemlem née Melkizεδεγε.

7

Melkizεδεγε abédé Prise

¹ Melkizεδεγε abédé kâṅ e dyad á Salem, abé-'ε prise a Dyöb á Ngum. Ambomén Abrahamε áde Abrahamε áhúé'έ á bel ábe ánwūú'έ kâṅ é bad, ánāméd-te Abrahamε. ² Abrahamε-'ε ábe mó akab á bwēm ahóg átínté mekab mé bwēm dyôm níme ánhūēnnē á bel. Dyam dé'sō, dīn á Melkizεδεγε á ehób é Hibru ádíi bán, "Kâṅ eche ebele mam níme ntánǵéné." Atón áde álónténé mébe ádíi bán "Kâṅ e Salem," awě adé "Kâṅ e nsar." ³ Eetenledéé hǒmhǒm nén bán Melkizεδεγε anwónǵ sáá, ké'ε mbyaa. Béetele-'áa ngáne béchyáá mó, ké'ε ngáne áwédé. Adii prise á ngíndé ne á ngíndé melemlem née Mwǎn a Moonyon ádíi Prise á ngíndé ne á ngíndé.

⁴ Nyénǎne-ɔ́ nyaa e ndále e mod echě Melkizεδεγε abédé. Abrahamε, sáá ambáá awêd, ambě mó akab ahóg átínté e mekab mé bwēm dyôm níme ánhūēnnē á bel. ⁵ Mbéndé e Mosεε ebagé kunze nén bán bad bé mbyaa níme Levi ábe bédé beprise békobe' akab á bwēm ahóg átínté e mekab dyôm téé, wée ábáb bad bé Israel, kénée émbēē bán bómpē bébédéé mbyaa níme Abrahamε. ⁶ Melkizεδεγε enkēmbídté á mbyaa níme Levi, bon kénē anköb akab á bwēm ahóg átínté e mekab dyôm wée Abrahamε. Annaméd-te Abrahamε, Abrahamε awě Dyöb dêmmadté akag abε. ⁷ Ebyééné nén bán mod awě anamte' mod atómé mod awě ánámté. ⁸ Bɔɔb-pɔɔ, prise éche ébídé á mbyaa níme Levi ábe békobe' akab ahóg átínté e mekab mé bwēm dyôm, bésyā́l bédii baányon ábe béwág. Bon Melkizεδεγε awě anköb akab ahóg átínté e mekab dyôm, adii mod awě eewéde, ngáne kálag e Dyöb élúmtéé. ⁹ Dehele dehób bán Levi awě akobé'áá mekab wée bad mwēn ámpē abagé akab wée Melkizεδεγε mbwiined ne sáá ambáá Abrahamε. ¹⁰ Dehele dehób nē áyāle nén, áde Melkizεδεγε ákíí Abrahamε abomen, né bééchyā́'έ Levi.

¹¹ Dyöb dêmbě bad bé Israel éche mbéndé á pónde echě bad bé túmbé e Levi bébédé beprise á alon á Israel. Nzé nsón níme ábē beprise bébélé'áá ménkwognéd ábel bad békobned á'sō é' Dyöb, né nzom enkēmbáá echě prise ampée ábídéé née Melkizεδεγε awě eebíde á mbyaa níme Arǎne.* ¹² Nzé mpwεdtéd mé beprise ríhǎǵléné túmbé, né mbéndé chǒmpē etánǵéné ahǎǵlen. ¹³ Mod awě ríhóbéé mímén mekan áyāl, ambíd á túmbé empée. Modmod eébidē-'áa awe túmbé mbêd awě abelé nsón níme prise. ¹⁴ Ebyééné bwâm nén bán Sǎǵgwéé awêd ambíd á túmbé e Juda. Mosεε enkētúbpe dīn nén áa beprise bébíd á túmbé e Juda.

Yesue adii née Melkizεδεγε

¹⁵ Dyam áde déhóbé tǎǵene ahǎǵlen á mbéndé ábúde anyínned ne abíd áde prise ampée ábídéé née Melkizεδεγε. ¹⁶ Saké mbéndé é baányon chǒǵ émbēl bon abé prise. Bon adé prise áyāle awóó ngíne ábē á alonǵ abé ne abé. ¹⁷ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, "Edii prise á ngíndé ne á ngíndé, melemlem née Melkizεδεγε."

¹⁸ Nzé denǎné pεd pǒǵ, Dyöb ásídté mbéndé é' bɔɔd á nkǎǵ, áyāle énkēnwúú'έ áte, énkēnkwógnéd-taá. ¹⁹ Debíí nén bán mbéndé eébélēē-se chǒmchǒm ébé ngáne étánǵéné abé. Nzé denǎné-'ε pεd eníníí, chǒm é bwâm épédé échě ékǎá bon dewónǵ e'lyǒǵ bé nlém. Chó-'áá épεene syánē benben ne Dyöb.

* **7:11** Arǎne: Arǎne ambíd á tumbé e Levi. Mó abédé prise ambáámbáa e'só e bad bé Israel.

²⁰ Dyam démpēe áde débíí ádíi nén, Dyöb démwē melë aá Krístəə äbē prise abé ne abé. Boŋ áde bēmpwēdté beprise bēmpēe, Dyöb dénkēmmwáá melë ké nhóg. ²¹ Boŋ áde Dyöb ápwédé Yesue prise, anhób aá,

“Sánjwéé amwédé melë,
éehúd-taá nímē melë ásē,

aá,
‘Edíi prise á ngíndé ne á ngíndé.’ ”

²² Mmē melë mélúmte nén bán Yesue mó adé e’chemléd äbē é’lúmte syánē nén bán melë níme Dyöb ámwédé méehídtéé ásē. ²³ Beprise bé’ bəód bēmbuú áte áyāle nén kwééd ebélé’áá béehēle’áá nsón akēen á’sō. ²⁴ Boŋ ngáne Yesue ádíi á alongé abé ne abé, äbē prise á ngíndé ne á ngíndé. ²⁵ Né-əó, Yesue akwögnédé áson alongé á bad ábe bēpag wēe Dyöb áwe mbíd. Akwögnédé áson bó ne ason ásyāal áyāle nén, adé á alongé pónde ésyāal ákänned bó.

²⁶ Ehédnádttáá nén bán déwōŋ ene ndín e prise ambáámbáa awē asáá, mod eéhēlēe se ahób mó awusé ké hóg áyāl, eewóó’ é atón á mbinde ké hóg á yāl, awē apágnédé bad bé mbéb áyāl, bēbānē-’e mó ámín e atii dé nkamlēn ámbáá.

²⁷ Eesaá née beprise ábíníí ábe bétánjéné bēbage mendē epun-té. Abé beprise bésēbpe mendē abe áyāle nímab mbéb, boŋ bēbage mendē áyāle mbéb mí bad bēmpēe. Boŋ Yesue ambē yāl née mendē áyāle mbéb mí bad. Ambēl-le nē ngen póg ne ngen ésyāal. ²⁸ Mbéndé epwēde baányon äbé beprise bēmbáámbáa. Baányon bēbele’ mewusé. Boŋ Dyöb démpwēd awe Mwän ne melë áde amáá mbéndé abe. Abelé-’e ane Mwän aköbnédé á ngíndé ne á ngíndé.

8

Yesue mó adé syánē prise ambáámbáa a melë mékōālē

¹ Atón áde sékoo’ é ahób ádíi nén; dewóó ene ndín e prise ambáámbáa awē adyéé é ekáá émbáá é atii dé nkamlēn á Dyöb á Ngum ámín. ² Abenle’ Dyöb wēe bwēm äbē é’sáá é’díí á hōm áde ákóó ebem é Dyöb abé. Sánj Dyöbe mwēn móo alóó éché ebem, saké baányon.

³ Bēpwēde prise ambáámbáa tée ábe Dyöb nde ne mendē mé elém. Né-əó, anén prise ambáámbáa mómpē atánjéné chōm awóŋ éche ábeé Dyöb. ⁴ Bəob-pəó, nzé émbē nén bán ambé á nkōŋsé, né éebáá prise ne abé dēn, áyāle nén beprise bédé ábe bēbage Dyöb mendē ngáne mbéndé éhēdēé. ⁵ Nsón níme äbé beprise bēbeleé ndíi née e’chemléd ne ediídinge é’ mekan níme médé ádyöb. Debíí nē áyāle nén, áde Mosee áhóbé aá mólōo’ ebem é Dyöb, Dyöb dénsím mó etúu áte aá, “Nyín nén wēe mólōo chōm ésyāal á yāl e éché ebem nyaa e nlóŋtéd eche rílúmté wē á mbəod mín.” ⁶ Boŋ bəob, nsón níme prise níme bēbágé Yesue rítomé nsón níme äbé beprise bé’ bəód. Melemlem nē dōo nchemtēn níme Yesue ápééné áfínté e Dyöb ne äbē bad, rítomé nchemtēn mé’sō níme bēmpēénné, áyāle nén, Dyöb ábágé bad akag aá móšbē bó bwēm é’ bwám.

⁷ Nzé émbē nén bán melë mé’sō mēnkwoŋnéd äbel bad békobned á’sō é’ Dyöb, melë mémpēe méehēdnad-taá. ⁸ Boŋ Dyöb dénniyín awusé ne äbē bad, anhób-pe aá,

“Me Sánjwéé nhóbe’ nén meé e’pun é’ bín é’húe
áde mémwēē melë mékōālē
ne bad bé Israel
ne bad bé Juda.

⁹ Mmē melë méebáá née melë
níme mémwēē
ne ábāb betaa
áde ríchánjé bó á ekáá

boŋ mbídén bó á alon á Egipto.
 Bénkênhídté nímê melě.
 Né-óó, menhúd bó díd áyāl.
 10 Dyöb áhóbé ámpē aá,
 Με Σάνgwéeé με-εé nhóbe'.
 Βοοb-ρoó melě níme mémwēē ne bad bé Israel
 á pónde echě ehúε' á'sō médii nén:
 Măbĕl bébii échēm mbéndé,
 béwón-ε nlém áhíd chó.
 Měbē ádab Dyöb,
 bó-ε bébē ábēm bad.
 11 Bó modmod éeyágédté waáb,
 modmod éeláá-'aá mwănyan nén aá ábii Dyöb,
 áyāle bó moosyāal bébii με,
 bootya bésad, káāŋ ne bémbáá.
 12 Μεélagсэн nímab mbéb,
 méekamtén-naá nímāb mewusé.”
 13 Ahób áde Dyöb áhóbéé tâŋgene melě mékōlē, álúmte' nén bán abelē melě
 mé nchun rítomé pónde. Chôm kéhéé éche étóme pónde, éche échune-ε,
 mwămpin mí pónde éebáá ámpē ne abé dĕn.

9

Abele á Dyöb dé ekob é yāl ne abele á Dyöb dé Edăádāŋ

1 Βοοb-ρoó, káāŋ ne melě mé'sō ménwōŋ mbéndé éche béhídé'áá áβεle
 Dyöb, bénwōŋ-ge abwóg á hōm á nkōŋsé wée bébénlé'áá Dyöb. 2 Bénlōŋ ebem
 éche énwōŋ toŋ éβε. Toŋ echě embé á'sō béchágé'áá chó bán Hōm áde Asáá.
 Atii dé etrukāŋ ábédé áwēd-te, tébele abé, ne ewe le éche bébágé Dyöb mende.
 3 Abad démbē áde ákábé toŋ e'só ne toŋ embíd áte. Ene toŋ eche ebédé ámbíd
 e abad béchágé'áá chó bán Hōm áde Atómténé Asáŋ. 4 A toŋ-tê wê, menyán
 níme bébénlé gól níme béhyánté'áá e'twé ámīn áβε Dyöb edúbé mébédé áhed.
 Ntyág níme béchágé'áá bán ntyág mé melě mómpē nábédé áhed. Mmê ntyág
 bénkūtĕn mó pēd ésyāal ne gól. A ntyág-te wê, apom á gól áde ábédé mána áte
 abédé áwēd-te. Ntōŋ níme Arōne níme ménkāg byáá, nábédé áwēd-te. E'pēd
 é' meláá é'βε ábe bĕntenlé mbéndé áyāl bómpē é'bédé áwēd-te. 5 A ntyág mīn
 wê, bwēm é'bédé é'βε, ábe bébélé á nwágén í ángel, ábe é'lúmté'áá ehúmé
 é Dyöb. Mepab níme ábē bwēm ménkūtĕn ebéd é ntyág wée ábédé hōm dé
 alagsen dé mbéb. Boŋ ábē bwēm é'syāal deéhēlē-se dékoŋ bó ahób βοοb.

6 Bémáá'áá chōm ésyāal anabe boŋ, beprisε bésóle á toŋ é'sō epun-té bébelé'
 nímab nsón. 7 Boŋ prisε Ambáámbáa mwēmpen móo asóle á toŋ echě edé
 áte. Asóle áhed mwē-té ngen póg. Eesóléé mbēd áde éewanléé mekií mé nyam
 áβε Dyöb mende áyāl e mbéb nímē ne mí bad bémpēe, níme bébelé ésebán
 bébii bán bébélé mbéb. 8 Edăádāŋ éche Esáá ébele nímén mam álúmed syānē
 áte nén aá, abenled áde dédii débēnladté ebem é nkōŋsé, ábélé nzii eésáá
 syānē áπε á Ebem éche Esáá wée Dyöb ádíí. 9 Echě ebem élúmte mekan
 níme mébenlad chii. Elúmte syānē nén bán nde ne mende mé nyam níme
 bad bébágé'áá Dyöb, méehēléé-se mébēl nlém níme mod awē abage mende
 se ríkélé á abum. 10 Mmén mbeltéd nisyāal nīnōne' dāsō adyé á ndyééd, amwé á
 mīm ne nyaa é mekan émpēe híin échě bad bébélé'áá áśáad yāl. Mmē mbeltéd
 rídii mbéndé e ekob é yāl ngēn, éche émaá á pónde eche Dyöb dé nabéé mam
 mésyāal.

Mekii nime Yesue mōo médé nde echē esáá

¹¹ Krīstāa amaá aƣe. Mōo adé Prīse Ambáámbáa a mekan mé bwám nime mémáá aƣe. Abele nime nsón á ebem éche étómé ebem é nkōṅsé, élón-ne mbom tómaa ebem é nkōṅsé. Saké baányonj béléó échē ebem. Eesaá ebem éche édé á nkōṅsé. ¹² Ade Yesue ásólé á ebem-té wê, ansól adé Hōm áde Atómténé Asáṅ ngen póg ne ngen ésyā́l. Saké mekií mé mbód ne mé nyag ánkénné áwēd-te ábe mende. Boṅ nímē mekií mēn mōo ántēdtē. Ambēnléd mō ákōde syánē á mbéb-te ábel débē á alongé á ngíndé ne á ngíndé. ¹³ Ngen e'só, bétéd'áá mekií mé mbód ne mé nyag, bétéd-te mbúmbú é etum é nyag éche béhyánté, bémwagtáád bad á yál ábe béesáa á'sō é' Dyōb, ábel bésáṅ. ¹⁴ Nzé édé nēn bán mekií mé nyam méhele méwōṅ ngíne ábel bad bésáṅ, né élúmte nēn bán mekií nime Krīstāa méwóó ngíne bwámbwam, eche ehēle esáád bad. Abagé eche yál eche eewóo mbéb ké nhóg nēe mende, ákōde syánē moosyā́l. Ambēl nēn á ngíne e Edáádəṅ éche Esáá éche édé á ngíndé ne á ngíndé. Mmē mekií mōo mēsāṅte syánē nlém á abum ábel nēn deébēlē mekan mé mbéb nime mépiinéd syánē kwééd. Boṅ pēn detāṅgéné Dyōb dé alongé abele.

¹⁵ Né-'aá ákáá boṅ Krīstāa abé mod atíntē a melē mékṓlē ábel nēn bad ábe Dyōb ápwédé békud nnam nime mébē abé ne abé. Mmē nnam mōo Dyōb áhóbé aá mṓbē ábe bad. Kwééd echē Krīstāa áwédé chó ekáá boṅ nēn ábenlad. Eche kwééd ekṓdtē bad áse e mbéb nime bēmbēnlé áde melē mé nchun médíj mékámlánáá bō. ¹⁶ Bōob-pōó, melē médíj nēe nlyáge. Póndé ké ehéé áde mod alyágkēé, étāṅgéné alúmed nēn bán mod awē abele nímē nlyáge amaá awé boṅ béhídē chōm éche ályágkē. ¹⁷ Nēn adé áyāle nēn, á póndé echē mod áwédé dōo nime nlyáge mbáágkē ngíne. Méēbāágkē ngíne á póndé eche mod awe abelē nímē nlyáge ádíí adé á alongé. ¹⁸ Nê dōo ákáá boṅ ké melē mé'sō nime Dyōb démmwēe ne baányonj ménkēnwōṅ ngíne ésebán mekií mésyágke. ¹⁹ Se' bōód, Mosēe anláá bad mbéndé ésyā́l éche Dyōb dénhōbpē aá bad béhíd. Ade áamáá bō aláa, antéd mekií mé nyag ne mé mbód, ákumtén ne mendíb. Ambēnléd ngen e bwel é' hīsōb ne nyonj é mbód éche éyáge', ámwagtéd nímē mekií á kálag eche mbéndé ébéde áte, ámwagtéd-te bad á yál. ²⁰ Ade áamáá nímē mekií amwagted, anhób aá, “Mmēn mekií mōo mélúmte' nēn bán melē mé Dyōb méehāṅlānné.” ²¹ Melemlem nē dōo Mosēe ámmwagtédte nímē mekií ámīn e ebem é mende, ne ámīn e bwēm é'syā́l ábe bēbēnládtáá ábe mende. ²² A mbále, émbē nēn bán á mbéndé, chōm ké ehéé éche bémwágtédé mekií áyāl chóo bad bétéd'áá bán esáá. Mbéb-pē méewóó' é alagsen ésebán mekií mésyágkē.

*Krīstāa eche yál echē ábáge
nēe nde chóo ehúde mbéb*

²³ Né-óó, nēn dōo dēnkāṅ boṅ ebem é nkōṅsé né bwēm é'syā́l ábe é'dé áwēd-te bésāṅtē bō ne mekií mé e'lém. Abé bwēm é'syā́l é'bédéé nwágen mé mekan nime médé ámīn nime mékōṅté abé. Boṅ ábē bwēm ábe é'dé ámīn, bēntāṅgēn nēe bésāṅtēé bō ne mekií nime métómé mekií mé e'lém. ²⁴ Krīstāa enkēnsónlé Hōm áde Asáá áde baányonj bóbó bēbélé, áde adé á nwágén á hōm áde ákōṅté abé. Adyōb dēn dōo ánkéé asól. Ankē-'e áwēd nēṅgāne mod awē ahóbpe' syánē wēe Dyōb. ²⁵ Enkēnkāá-'aá áwēd ábe yál nēe mende ngen ne ngen. Enkēnkāa nēṅgāne prīse ambáámbáa ákagké mwē téé á Hōm áde Atómténé Asáṅ ábe mende mé mekií mé elém. ²⁶ Nzé nēe émbēē, né Krīstāa antāṅgén nēe átagéé ngen ne ngen taase nkōṅsé níbootad. Boṅ chó-'e énkēmbáá nē. Krīstāa ampē ngen póg ne ngen ésyā́l bōob áde nkōṅsé ríkgaké aƣe á asóg. Ambē eche yál nēṅgāne mende áhúd mbéb ní baásyā́l. ²⁷ Nê dōo moonyonj asyā́l átāṅgéné awé ngen póg, boṅ ámbíd e póndé ákud nkáásé ní Dyōb. ²⁸ Melemlem nē dōo

Krístəə ábágé eche yǎl ngen póg ne ngen ésyāā́l áhúd mbéb mí bad híin. Apě-’ε ngen éche élonťéné éβε, saké áhúd mbéb mí bad, bon ǎpě áson alongé á bad ábe básine mó.

10

*Krístəə ábágé eche yǎl
ngen póg ne ngen ésyāā́l*

¹ Mbéndé éche Dyöb dēmbéé bad bé Israel ébedéε ngēn nēngáne nwágén mé mekan mé bwám míme méhúε’ á’sō. Echē mbéndé éhελέέ-σε ékon syánē alúmed ngáne nímē mekan mébēē. Beprise bébage’ Dyöb mendε abε ne abε, mwě ne mwě-té. Chán-nō échē ndín é mbéndé éche bébageé échē ndín e mendε éhεle ébēl bad ábe bédé benben ne Dyöb básán? Eheléé. ² Nzé émbē nén bán bēhélé’áá, né bēnkēnsógké Dyöb mendε abε-yε? Né bēnsōg áyāle nén né bad ábe bébage Dyöb mendε básáá’áá ngen póg ne ngen ésyāā́l, né béetage’áá-’ε áte bán bēbélé mbéb. ³ Bon nímē mendε mēn-εé métímé mékamtan bad mwě ne mwě téé nén bán bēbélé mbéb, ⁴ áyāle nén mekií mé nyag ne mé mbód méeheléé se méhúd mbéb mí bad mbéd.

⁵ Nén dó-’áá dēnkǎη bon áde Krístəə ápédé á nkōηsé-te aláá Dyöb áá, “Saké mendε ne ndε éhεdeé.

Ebōηséné me yǎl e moonyon echē mébεé we née mendε.

⁶ E’lém ábe béhyánté á menyán, mendε-’ε ámpē míme bad bébageé we áhúd mbéb mí bad, béēwōgtēē we menyinje.

⁷ Dó-’áá ríhóbéé meé,

‘Me nén A-Sán,

mbōηséné ábel ngáne éhεdeé

melemlem ngáne éténlédé áyāl echēm á kálag echōη.’ ”

⁸ Ansébé ahób áá, “Saké mendε ne ndε éhεdeé saá-kaá e’lém ábe béhyánté á menyán áhúd mbéb mí bad é’wōgte we menyinje” kénéε edíí nén bán bad bēbélé’áá nímén mekan ngáne mbéndé e Mosεε éhεdeé. ⁹ Ambé ambád áá, “Me nén A-Sán, mbōηséné ábel ngáne éhεdeé.” Né-ǎǎ, Dyöb ásidté mendε mé’ bōǎd á nkæg ábel bon átimed mendε míme Krístəə. ¹⁰ Akwēnten áde Yesu Krístəə ákwénténé ábel ngáne Dyöb áhεdeé bon ábe eche yǎl nēngáne mendε, ábélé syánē desáá á’sō é’ Dyöb ngen póg ne ngen ésyāā́l.

¹¹ Nsón míme beprise bé Israel ndíí átyéem ábe Dyöb mendε mehóg ne mehóg epun téé. Mmén mendε mó-’ε méeheléé se méhúd mbéb mí bad mbéd.

¹² Bon Krístəə pen abagé mendε mehóg míme méwóó ngíne áhúd mbéb mí bad ngen póg ne ngen ésyāā́l. Ambíd enê, andyεé Dyöb á ekáá émbáá. ¹³ Ahed-taá ádyéé ásin póndé echē Dyöb débenlé bon ákōgtéd ábē bad bé ekoyí ámin ne mekuu. ¹⁴ Áyāle mendε mehóg mwēmpen míme ábágé, ábelé bad ábe áhúdé nímab mbéb básáá nyaa eche elóné mbon.

¹⁵ Edəádəη éche Esáá chōmpē élúmté syánē áte nén bán nê ádé mbále. Enhōb áá,

¹⁶ “Sánǎwéé ahóbé áá

‘Mmén melě móǎ syáābōǎ sémwēē

á póndé echē ehúε’ á’sō.

Měbēl bēbíí échēm mbéndé,

míbel-le ngáne béechaténne chó mbéd.’ ”

¹⁷ Anhób ámpē áá,

“Méekamtén-naá mbéb
ne mewusé nímāb ámpē.”

18 Dyöb áamáá bad mbéb alagsen. Mende ké mehóg méesaá ámpē míme bad bétāngéné abe ákud alagsen dé mbéb.

Syánē dépe benben ne Dyöb

19 Né-óó, a-baányan dewóó kunze ásól adê abwóg á Höm áde Atómténé Asán. 20 Yesue adibnéde syánē nzii e ekóólé echē epεene' alongé abe áde ábágé eche yāl. Eche yāl edé nēngáne abad áde dénkān syánē ápe wεε Dyöb ádíí. 21 Syánē dewóó ndale e prisε awě anone' bad bé Ndáb e Dyöb. 22 Né-óó, syánē désíde benben ne Dyöb ne nlém nhóg, désum-me nlém nsyāā́l áwē. Nén áde áyāle mekií míme Yesue ásyógé á awog, mébélé nlém ríkénlé syánē á abum, awöbpé-ε syánē ne mendíb míme mésáá áte. 23 Déwēd adúbe áde dédúbpé achānned, désum-me nlém áhed, áyāle dedúbpé nén bán Dyöb áde ábele dyam áde áhóbé aá mósōbēl, éche ehób éhūnēē á ndōob. 24 Dénan ngáne déhele dewéd nhóg ne aníníí nlém á abum, ábel dédāan débele-ε mekan mé bwám. 25 Deebág bán deébōmēē pónde ésyāā́l ngáne donge á bad bébeleé. Bon pen débē déwéde' nhóg ne aníníí nlém á abum, tange bōob áde nyényínēé bán Epun éche Sāngwéé ápeé édé benben.

26 Nzé dedíi dekoó' mekan mé mbéb abel áde démáá mbále abíi, né mende ké mehóg méesaá ámpē míme méhūd míme mbéb. 27 Bon nzé mod adíi akoo' mbéb abel, né mbwóg mósō mébē mós áte nén aá Dyöb dékwid mós nkáá é Epun é Nkáásé. Béhyāād mós á ebonde é muú é ngíne échē éhyāād bad ábe bétāngan Dyöb. 28 Kénzēé awě eehídé' mbéndé eche Moseε, bon bad bébe kéε beláán bēbíd mbónj nén bán eehídēé mbéndé, bébelé bēwúú mós, bēwōgēē-ε mós ngol. 29 Nzé mod-te eetéde Mwān a Dyöb néε dyam, eetéde mekií mé melē mé Dyöb míme mébélé bon asán néε dyam, ásyāā́-ε káānne Edāādān eche epεene nsímé, né chán nkógsen míme ene ndín e mod ríhele mbé? 30 Debíi mod awě anhób aá, “Mékōgsēn bad. Mētimtén bós áyāle mbéb míme bébélé.” Anhób-pe ámpē aá, “Sāngwéé ákāād ábē bad.” 31 Edé ebébtéd ne kénzēé awě ahúné á mekáá mé Dyöb dé alongé ákud nkógsen.

32 Bon nyēchatán ngáne nyēmbēē-se á mbooted áde nyékúde e'nyínen bé ekíde. Ene pónde, kénéε nyēnkudté metake mé ngíne, nyēnkanj nlém. 33 Pónde ebédé echē bad bēwógté'áá nyé e'sōn á'sō é' bad, bétagté-ε nyé. Donge á pónde ámpē nyēbágé'áá ne bad ábe békúde échē ndín é metake. 34 Nyēwēnnádtáá bad ábe bēmbē á mbwog. Ké áde bēndummé nyé bwēm, nyēmbé nyēbé menyinje, áyāle nyēmbíi nén bán nyēwóó bwēm ábe é'tómé nē ábe bēbē abé ne abé. 35 Né-óó, nyēbē nyēwéd nlém á abum, áyāle nén Dyöb ábage nyé nsábe míme ríchábé ámín. 36 Nyētāngéné awesen ábel nén nyébel ngáne Dyöb áhedéé, nyékud-te chōm éche Dyöb áhóbé aá mósōbē nyé.

37 Eténléde á kálag e Dyöb nén bán,
“Mwāmpin mí pónde,
mod awě atāngéné ape, āpě,
éebébed-taá pónde.

38 Abēm bad ábe bébele mekan míme métāngéné
bēbē á alongé áyāle bédúbpé ábēm e'yale.
Bon pen kénzēé awě atīmné mbíd,
méewógné mós menyinje.”

39 Syánē pen deesaá nyaa é bad éche étimén mbíd ébós-ε. Dedíi bad ábe bédúbpé Dyöb, békúde-ε e'soosonj.

11

Adúbe

¹ Adúbe ádíi áwónj nlém wεé mósküd chöm éche mósúmé nlém áyāl. Amad nén wεé chöm éche mónyinnēē díd ékóó abé. ² Adúbe áde bad bé' bód béndübēē Dyöb dáo dēnkǎj boj Dyöb ábéén bó menyinge.

³ Adúbe dáo ákák boj desójtén nén bán eyale é nsal cháo Dyöb áhágne nköjsé. Né-óó, bwēm ábe dényinnēē díd é'húú ne chöm éche déenyinnēē díd.

⁴ Adúbe dáo dēnkǎj boj Abεε ábe Dyöb mende mé bwām míme méntōm míme Keenε ámbεé Dyöb. Adé adúbe dáo dēmbēl boj Dyöb ábéén mó menyinge née mod awē abεε mekan míme métǎngéné. Nén dényinnēd ne akob áde Dyöb dēnkobpé mende míme Abεε. Adúbe dó-'aá ákák boj, kénεé ámáá awé, abé álǎngē bad mam.

⁵ Adúbe áde Enεge dáo dēnkǎj boj eenyinne' kwééd díd. Boj pen Dyöb dēnkéén mó ámín, bēnkēnyín-naá mó ámpē. Eténlédé nén bán, byánán Dyöb dékéén mó ámín, abelé'áá mekan míme méwógté'áá Dyöb menyinge.

⁶ Modmod eéhēlēē-se awógéd Dyöb menyinge áde éedúbpeé Dyöb. Nén áde áyāle kénzéé awē ahede ape benben ne Dyöb, atǎngéné adúbe nén aá Dyöb áde, adúbe-'ε aá Dyöb désábē bad ábe béhede mó abíi.

⁷ Adúbe dáo dēnkǎj boj Noa awógén Dyöb áde Dyöb dénlāā'é mó mam míme mébenléd á'sō é' póndé. Kénεé edíi bán póndé eched enkēnyínēnné míme mekan díd, ambēl ngáne Dyöb dénlāā'é mó. Anlónj bǎε é'mbáámáa. Awēd-te dáo bóbε adē abum á ndáb bēnsōnlē béküd-te e'soosoj áde mendíb ménlōnnē nköjsé áte nisyāal boj chöm ésyāal éhó. Abel áde Noa ámbenlé nē, dénlūméd bán mbeltéd ní bad bé nköjsé rídé mbéb. Adúbe pen áde Noa ánwōngē dēmbēl Dyöb déntēd mó née mod awē abεε mekan míme métǎngéné.

⁸ Adúbe dáo dēnkǎj boj Abrahamε awógén Dyöb áde Dyöb dénlāā'é mó aá áhide á dyad wεε ábédé, áke hōm démpēe á mbwóg eche Dyöb dēmbōjsénné mó abε. Anwógén Dyöb ákē-'ε, kénεé énkēmbíi'ε wεε ákagké. ⁹ Adúbe dáo dēnkǎj boj áke ádyēē á mbwóg echē Dyöb dénlāā'é mó aá móhōbē móó móóbe mó. Ambé áwed née nken. Aisige bó Jakób bómpē bedyéé'áá á e'bem-tē. Dyöb dénlāā bómpē melelem ngáne ánlāā'ε Abrahamε. ¹⁰ Abrahamε adyεé'áá á e'bem-tē wē ásine' póndé eche ádyεε'ε á dyad ámbáá áde ásumnéde, áde Dyöb dēn átíidé boj alón-'ε. ¹¹ Adúbe dáo dēnkǎj boj Seraa abé nkog kénεé ámmadté kōd e achád atóm. Andúbé nē áyāle andúbé aá, nzé Dyöb áhóbé aá móóbēl dyam, abelé alóned dó. ¹² Né-óó, kénεé Abrahamε ámmadté achun bwāmbwam nyaa echē éhεle'aá-se achyáá mwān, nchyáátén nisyāal ménhūū ne mó. Mmē nchyáátén mēmbuú áte nēngáne betintine ábe bédé ámín, mbūū-'ε áte nēngáne nsíi míme rídé á nkæg mé edíb é nkwē, míme béheléé-se bétōj.

¹³ Abé bad bé' bód, bēnwōj adúbe káōjne á kwééd. Kénεé bēn bēnkēnkudté chöm éche Dyöb dénlāā'ε bó aá móhōbē móó móóbe bó, boj bēnyín ábē bwēm nchabnede bēwógén-ne bó menyinge. Bēnkēmbāj-gaá ahób bán bédii beken ábe béewóo hōm áde bedyεε'ε á nköjsé-te. ¹⁴ Bad ábe béhóbe échē ndín é mekan bēlūmte nén bán béhede hōm áde bēchǎgké ádāb. ¹⁵ Nzé bédii békámtánnáá wεε bēmbídtē, né bēnhēd nzii átim ámbíd. ¹⁶ Boj bēntim béhede dásō mbwóg éche eboó, nédē mbwóg e ekombe é mīn. Né-óó, Dyöb déekwāgnēē bó nzé bēchágé mó bán ádāb Dyöb, áyāle amaá bó echab mbwóg abōjsen.

¹⁷ Kénεé edíi nén bán Abrahamε móó Dyöb dénlāā'ε aá bán bēbuú mó áte, adúbe dáo dēnkǎj boj abé mbojsén ábe Aisige awē abédé míme mpōm ní mwān née mende áde Dyöb ákágé mó. ¹⁸ Aisige móó Dyöb dénlāā'ε Abrahamε aá, "Mbwēen ne Aisige dáo ncháátén míme nǎngé wε meé wēküd mébídtē."

19 Abrahamε andúbé aá Dyõb áwóó ngíne ápuud ké mod awě amaá awé. Né-
 330, dehεle dehób bán Abrahamε ankũd Aisige ámbĩd áde ápuúdé. 20 Adúbe d330
 dēnkǎŋ boŋ Aisige ahób aá Jak330be b330 Esao békũd nnam p330ndé éche ehúe' á's330.

21 Ade Jak330be ádíí benben ne kwééd adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ ánāmed mwǎn-téé
 awě Joseβε. Anwúlén á ntón míme át330mnéé, áβε Dyõb edúbé. 22 Ade Joseβε ádíí
 benben ne kwééd, adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ ahób á's330 é' p330ndé aá bad bé Israel
 b330bĩd á Egipto. D330-'aá dēnkǎŋ boŋ alágtén ngáne b330tǎŋgéné mímē ndim Abel.

23 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ Mosεε sáá b330 nyan bék330d330 m330 á etún é ng330n éláán
 áde b330máá m330 achyáa. Bénnyĩn n330n bán Mosεε aboó el330on bwámbwam,
 b330nkēmbáŋ-gaá áb330o mbéndé éche kǎŋ ént330mēdtē.* 24 Adúbe d330 dēnkǎŋ
 boŋ áde Mosεε ámáá akw330g, enkēnkwentén aá béch330ge m330 bán mwǎn awě
 mwǎn a mmwáád awe kǎŋ e Egipto. 25 Ankwentén ákud metake ne bad bé
 Israel t330maa áw330g bwám á mbeltéd mé mb330b-te á es330ŋ é p330ndé. 26 Ne m330,
 annyĩn n330n aá ákud akwágké á nl330 míme Ane-awě-Bésinéé, áde nsábe míme
 r330t330mé nh330n ní Egipto r330syāāl. Ambel nē áyāle asiné'áá nsábe míme Dyõb débéé
 m330 á p330ndé eché ehúe'.

27 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ Mosεε áhídē á Egipto ésebán abáa' meliŋgá míme
 kǎŋ e Egipto. Ankan n330lém abé áke n330ŋgáne mod awě anyĩne Dyõb áde mod
 é330nyĩnnē dĩd. 28 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ atĩ Ngande e Nnyĩme-ámĩn. Anláá
 bad aá b330mwagted mekií á mmwε mé e'kob ábel boŋ nzé áŋgel e Dyõb epedé
 áwúu bán b330's330, eewúé' bán b330's330 bé bad bé Israel.

29 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ bad bé Israel béchābē edĩb é nkwě éche béch330gεé
 bán Edĩb é nkwě éche Ey330ge'. Bēnchabé ch330 byánán b330kag á nd330330b mĩn. Boŋ
 áde bad bé Egipto b330hóbé bán b330mpē béchabe, b330nh330. 30 Adúbe á bad bé
 Israel d330 dēnkǎŋ boŋ e'ké ábe b330nlǎŋned dyad á Jeriko é'kwē áde bad bé
 Israel b330hy330mnédé b330 epun saámbé. 31 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ akwalεε awě
 béch330gé'áá bán Rahabe enkēnwé áde bad ábe b330nwūēn Dyõb nl330 áte b330nwēē.
 N330n d330mbenléd áyāle ank330b bad bé Israel nken áwe ndáb, áde b330l330mé b330 áhye
 dé an330n dyad áte á mes330m-tē.

32 Mbē níkag á's330-yε? P330ndé e330sáá eché níhεle nláá nyé mam áyāle bad
 n330ŋgáne Gidionε, Barage, Saamsinε, Jeftaa, Dabidε, Samwεε ne bekal bé
 ed330ád330ŋ b330syāāl? 33 Adúbe áde ábē bad d330 dēnkǎŋ boŋ b330t330m meloŋ áte
 míme b330330b330 b330nwǎn bel. B330lyágté'áá bad ábe b330b330dé áse echáb nyaa eché
 et330ŋgéné. B330nkũd-tε bwēm ábe Dyõb d330nhābpē aá m330330be b330. B330nkǎŋ nsal ní
 ngii. 34 B330ndĩmēd e'b330nde é' muú. B330mbĩd á mekáá mé bad ábe b330h330dé'áá b330
 páá awúen. K330néε á mbooted b330nkēnw330ŋgé ngíne boŋ Dyõb d330mb330 b330 ngíne,
 b330b330déε sánze é ngíne b330wanne' sánze é meloŋ mémpēe, éche sánze ét330mē'
 mehélé. 35 Adúbe d330 dēnkǎŋ boŋ doŋge dé bebaád ányĩn n330e ábāb bad ábe
 b330mmād awé b330tímé ámbĩd á alongé.

Doŋge á bad p330n b330nkũd mbéte k330ŋ b330wé. B330nkēnkwenténné Dyõb abán
 á yāl ábel b330t330de b330. B330mbel nē áyāle b330mbĩ bán b330puú b330kũd alongé áde
 áde bwám t330maa dé nk330ŋsé. 36 Doŋge démpēe d330nkũd metake, awel áde bad
 b330w330l330á b330, b330b330mé-'ε b330. B330nhǎŋ doŋge b330h330-'ε b330 á mbw330g. 37 Doŋge áb330dé
 áde b330nwūēnnē meláá, b330mpēe-'ε b330s330l b330 áte e's330ŋ é'βε. B330nwūēn b330mpēe
 páá. Abē bad b330wáá'áá e'kob é'mb330d b330hy330mne'. B330b330déε bet330ót330kē bé bad,
 b330kudé' metake, b330kudé-'ε ndutul á mekáá mé bad bé ek330yí. 38 Eehednád-
 taá bán bad bé bwám n330e b330 b330bē á nk330ŋsé mé mb330b w330n. B330támnádtáá á
 ehyanŋe ne á mb330330d mĩn, b330dyεé' á e'l330á-té ne á e'l330m-tē.

* 11:23 Kǎŋ e Egipto ent330méd mbéndé aá b330wúu bán bé baach330m b330syāāl ábe b330chyáá ek330l330 ábe
 b330dé mwě m330be átimé áse.

³⁹ Adúbe áde ábê bad bésyāāl dēnkāḡ Dyōb ábéén bó menyīnge. Boḡ ké nê, bēnkēnkudté chōm eche Dyōb dénhōbpē áá móšbē ábē bad. ⁴⁰ Nēn démbē áyāle Dyōb dēmmad atii áá móšbē syānē chōm échē étómé chōm éche ánhōbpē áá móšbē bó. Antíi nēn áá, nchoo ne syānē dōo ábê bad bēkwognédte áwe e'só.

12

Dyōb dōo áde syānē Sáa

¹ Ngáne édíi-'áá bán enén ndun e mod elāḡnédé syānē edé-'ε mbōḡ, tāḡene adúbe áde déwóo, detāḡgéné desídéd kéchéé éche ékáā syānē nzii á nkāḡ, détdē-'ε mbéb míme ríháá syānē. Detāḡgéné nēe dékáá nlém ānyaged mehéle míme Dyōb áhóbé áá dényaged. ² Detāḡgéné nēe désúmé mīd wēe Yesue mwēn, áyāle mó alyáḡte syānē áwōḡ adúbe. Mwēn-naá áwōḡḡen syānē káāḡ dépid-te dō á asóḡ. Ankwentén áwé kwéed e e'són á awāḡ, enkéntéd-taá ádē akwágké nēe dyam ábel nēn ákud menyīnge míme Dyōb ákōḡnédé mó. Nē ábélé-'ε bōob, adyēé á ekáá é mbáá á atii dé nkamlēn á Dyōb.

³ Nyékamtēn ngáne Yesue ánkwentēnné metake akud á mekáá mé bad bé mbéb ábe bēnkōo mó. Nyékamtēn míme metake ábel boḡ nyéekómé', nyéedūle-'ε mekuu ámbíd. ⁴ Nzum eche nyéwanéé ábóded mbéb, eépédéé ndáḡke eche nló míme ríhele rítóm. ⁵ Nyéēchatán e'yale ábe Dyōb dēmbēnlédte áwéd nyé nlém á abum, achāḡ áde ánhāḡké nyé áá ábe bán. Anhób áá,

“A-mwān, nzé Dyōb ákánné wε áte áyāle mbéb míme ébélé, etéd míme nkáne áte nēe dyam dēn.

Nzé Dyōb ákōḡséné wε, yāl eehóo' wε áte.

⁶ Bíi nēn wēe mod awē Dyōb ádáá, móo ákánnéé áte.

Mod awē átédé nēe awe mwān, móo ákōḡsanné.”

⁷ Né-ōó nyéwesēn míme nkōḡsēn áyāle nēn, rílūmte nēn bán Dyōb átédé nyé nēe ábe bán. Mwān ahéé adé awē sáá éékōḡsānnē áyāle awusé áde ábélé?

⁸ Nzé nyéekūdē nkōḡsēn áyāle mbéb míme nyébélé ngáne bán bé Dyōb bésyāāl békudéé, né nē álūmte' nēn bán nyéekoo'é bán bé Dyōb abé. Né nyédii bán ábe béchyáá á asón. ⁹ Nzé ábēd besáá bé nkōḡsē béhele békōḡsēn syānē áyāle mbéb míme débélé, débagé-'ε bó edúbé, né detāḡgéné Sáa awēd awē adé ámin edúbé abe tómaa nē, ábel débē á alonḡé. ¹⁰ A esōḡ é pōndé dōo ábēd besáá bé nkōḡsē békōḡsanné syānē, kéchán áde ébōḡnédé-'ε bó dōo bébeléé. Dyōb pēn ákōḡsan syānē áwōḡḡen syānē ábel nēn débē bad ábe besáá ngáne mwēn ámpē ásáá. ¹¹ A pōndé eche dékúdē nkōḡsēn, dewóḡe mbéb áte, deewóḡéé bwám. Boḡ ámbíd e pōndé, kēnzéé awē míme nkōḡsēn n'yáḡte debyéé, ábel abé nsāḡ, ábélé-'ε mekan míme métāḡgéné.

¹² Né-ōó, mekáá míme mēmmad nyé achii áte, nyéwéd mó áte. Nyéēmwāḡke se mekuu mésāḡe nyé ásē. ¹³ Nyébē nyéhídé' nzii echē etyéémé ábel nēn bad ábe bésyāḡte', bēenabpé epēd atim, boḡ bēdyēe bwám.

Elébe áwōḡḡen Dyōb

¹⁴ Nyéwan áte ábē nsāḡ ne moosyāál. Nyéwan-ne áte ámpē áwōḡ abé áde ásáá, áyāle ésebán mod asáá, eéhēlē-sē anyín Sāḡḡwéé. ¹⁵ Nyényín nēn bán nyé modmod nyéebōo'é nsimé ní Dyōb akud. Nyényín-ne nēn bán nyé modmod nyéesaá nēḡgáne mbál mé mbéb míme nzé ríkwóḡé ríbelé mīpēēn ndutul, mībébéd-te mbál mémpēe. ¹⁶ Nyényín-ne nēn bán nyéekábéé mesón, nyéébélé-'ε mam nēe bad ábe béwōḡḡe Dyōb pōndé ngáne Esao ámbēnlé. Esao ansóm kunze echē ánwōḡḡe nēe mwān a'só á etútú é ebwāḡ é ndyéed ehóḡ. ¹⁷ Nyébíi nēn bán, ámbíd e nē, Esao ahédé'áá áá sáá ánamed mó, boḡ

sáá ambánj mós anamed. Kénéε áncií'έ bwámbwam, nzii enkênbáá áhəŋɬen dyaŋ áde dēmbenléd.

¹⁸ Nyékamtən nén bán hóm áde nyétyéémé bəəb ádíi á'sō é' Dyöb. Nyéetyéemεé nēŋgáne bad bé Israel béntyēēmē benben ne mbəəd e Sinai e nkōŋsé eché muú ní ngíne mbídé'áá ámín. Adé béntyēēmē áhed, nganɬen e ehíntén embé áhed, bñn é'sūdēn áte, ekukud é ngíne-'ε étōme'. ¹⁹ Bénwōg esaád é elon, béwóg-ke ehób. Mbwóg ní ngíne ménkōb bó. Bénchəŋ Dyöb nén bán eehóbé' ámpē. ²⁰ Bénchəŋ Dyöb nē, áyāle dyaŋ áde ánlāá'έ bó aá bébel dénwōgéd bó mbwóg bwámbwam. Anhób aá, “Chōmchōm éekidtan enén mbəəd. Nzé ké nyam ekidténe chós, bélúm chós meláá kóəŋ ewé.” ²¹ Mekan nímé bényinnē ménkōbéd bó mbwóg bwámbwam. Mbwóg ménkōb kóəŋne Mosεε. Anhób aá, “Mbwóg ínəŋte mε.” ²² Bon nyépen, nyépedé benben ne mbəəd e Zayon. Nyépedé bəəb á dyad áde Dyöb dé alongé. Adé dyad ádíi Jerusalem awé adé ámín. Awéd-te, ángel bíib, éládné áte ne menyinje. ²³ Nyémpē nyépedé á nlatén ní bán bé'só bé Dyöb ábe Dyöb átélé mñn ádyöb. Nyépedé wéε Dyöb áde ákáadte' moosyáál. Nyépedé áfínté e e'dəádəŋ ábe bad bé bwám ábe Dyöb ábelé békwoŋnéde. ²⁴ Nyépedé wéε Yesue awé adé mod áfínté a bad ne Dyöb á melé mékōālē. Nyépedé bəəb wéε Yesue ámwágtédé nyé nímé mekií. Mmé mekií mébágé syánē nsimé tómaa mekií nímé Abεε. *

²⁵ Nyényín nén bán nyéekōnléé Dyöb metúu təŋgene dyaŋ áde áləŋgé nyé. Bad ábe bēnkēnwógén mod awé Dyöb dēmbanée á nkōŋsé-te áléb bad, bēnkūd nkógsen. Ngáne bēnkudté nkógsen, syánē ámpē detəŋgéné nkógsen akud nzé deewóge elébé éche ébídé ádyöb. ²⁶ Bəəd áde ánhəbpē akan, nkōŋsé ménsəgnéd ásē. Bəəb-pe ahóbé nén aá, “Məbəl nkōŋsé rísəgnéd ámpē. Saá-kaá nkōŋsé mwəmpen mēsəgnéd, məbəl kóəŋne ekombe é mñn chómpē ésəgnéd.” ²⁷ Ahób áde ahóbé aá, “Ámpē” álúnte' syánē nén bán Dyöb déhūd bwēm ésyāál ábe bésəgnéd ásē. Abé bwēm é'dii bwēm ábe áhágé. Abəl nē ábel bon bwēm ábe béésəgnéd é'lyəg.

²⁸ Né-əó, désəgnen Dyöb áyāle nén abagé syánē mbwóg eché mod éheléε-sε aságéd ásē. Désəgnen Dyöb, débage-'ε mó edúbé nyaa eché éwōgéd mó menyinje. Débele-'ε nē ne mbwóg ne edúbé ésyāál. ²⁹ Ne mbále, Dyöb ádéd ádíi néε muú nímé rhyəŋte chōm ésyāál.

13

Abé áde áwógte Dyöb menyinje

¹ Edəŋge é Bad bé Krísto ébē ékag á'sō áfínté echēn. ² Nyéebág bán nyéekobéé bad beken pónde ésyāál. Dəŋge á bad békékōb ángel nken, áde béebíi'έ bán ángel chóó édé. ³ Nyékamtən bad ábe bédé á mbwóg. Ebé byánán nyáábəə nyédé áwed. Nyékamtan-ne bad ábe békude metake ásē e bad bəmpēe. Ebé byánán nyémpē nyékude' nímé metake.

⁴ Mod-téé awé adé á ndáb e'wóngé ábage e'wóngé edúbé. Mod eekábé mesón á ebwóg. Nyéēchatán nén bán Dyöb dékáād bad ábe bébele' e'tongé é' mekan ne ábe békábe mesón. ⁵ Nyéēsūmē nlém áyāle edəŋge é mənέ, nyébé-'ε menyinje ne kéchéé éche nyéwóó áyāle nén Dyöb ahóbé aá, “Méechenéé nyé mbéd, méebán-'aá nyé áyāl.” ⁶ Né-əó, dehele dehób ne nlém rísyāál nén bán, “Dyöb dóó adé nwōŋgenε awēm, méebəŋgé dyaŋdyaŋ, cheé moonyon áhele ábel mε?”

* **12:24** Mekii nímé Abεε méhede' metuuten, bon mekií nímé Yesue mépeene dásō alagsen.

⁷ Nyékamten bad ábe bélyágté'áá nyé bōód, ábe bēnkalé nyé eyale é Dyöb. Nyényin nsón míme abé ádāb ábélé. Nyéhíd mímbāb mekuu, nyédúbe ngáne bómpē bēndūbēē. ⁸ Yesu Krístəə adé melemlem pónde ésyāāl. Ngáne ámbēē chān, nê dōó ádíí chii, nê dō-'aá ábēē abé ne abé. ⁹ Nyéēmwāg-se ayáge ké áhéé áde áde nhənlén áhənlén nyé nlém á abum. Ebóó nén bán nsimé rí Dyöb múmó níwéde nyé áte saké mbéndé tənġene adyé dé medyé. Echē mbéndé éēwōŋgānnē bad ábe bēhíde chó.

¹⁰ Dewóó menyán mé mendε míme beprise ábe bēbage mendε á ebem é Dyöb béewóó'é kunze ádyé chōm áhed. ¹¹ Prise ambáámbáa, abage Dyöb mendε áyāle mbéb mí bad. Abelé atéd mekií mé nyam é mendε asólén mó á Hōm áde Atómténé Asāŋ. Bébélé bétéd ndim rí nyam pən, bēbídén ámbíd e eyáde béhyáád mó. ¹² Nê dōó dēnkəŋ boŋ Yesuε ámpē átag, awé ámbíd e e'ké é' dyad ábel boŋ mímbē mekií mébel bad bésāŋ. ¹³ Né-ōó syánē ámpē déke déttān mó ámbíd e eyáde ábel boŋ syánē ámpē dékud e'són ábe ánkudté. ¹⁴ Déke déttān mó áhed áyāle nén deewóó'é dyad áde ásúmnédé á nkōŋsé-te wén. Boŋ desumé nlém ábē á dyad áde áhúé' á'sō. ¹⁵ Né-ōó, débē dékεne Dyöb mbwiined ne Yesuε. Mmēd mekenag mébē nēŋgáne mendε míme débageé Dyöb. Dékag dékale' nén bán móó adé Sāŋgwéé. ¹⁶ Nyéēchatán nén bán, nyētāŋgéné bwām ábel wéε bad bēmpēe. Kéchéé éche mod áwóó-'aá, áwōŋgan nhōg ne anííí. Echē ndín é mendε chóó éwōgte Dyöb menyinġe.

¹⁷ Nyéwōgne bad ábe bélyágte nyé, nyésuded-te yāl ásē e nkamlen mímbāb áyāle bóó bēnəne nyé. Betyēēm-me á'sō é' Dyöb áláa mó ngáne bēnóné'áá nyé. Nyéwōgne bó ábel boŋ bēbē menyinġe ánən nyé. Esebé nê, né bēwōg ndutul ánən nyé. Né nê déewōŋgén-naá nyé.

¹⁸ Nyékānnad sé. Sēbíí nén bán nlém níkénlé sé á abum áyāle chōm ésyāāl éche sébélé. Sēhedé'áá bán sébel chōm ésyāāl nyaa echē etāŋgéné. ¹⁹ Mbáde nyé achāŋ nén mēé nyékānnad sé ábel nén Dyöb ábel níwāmsen atim ámbíd ábē ne nyé ámpē.

Mekáne mé asóg

²⁰ Dyöb dōó ábage' bad nsan, dō-'aá ápúúdté Yesuε, Sāŋgwéé awêd. Bōob-pōó, Yesuε adíí nēé ndəle a Nnən-a-mbód awé bēbénlédé mímbē mekií ábel nchemten míbē á ngíndé ne á ngíndé, áttínté e Dyöb, ne éche mbód. ²¹ Nkānne nén mēé, Dyöb ábel nyébē mboŋsén ábel chōm-té éche áhedéé áá nyébel, nyébé-'ε nyōŋgé ábel mam míme métāŋgéné. Yesuε áwōŋgan nyé ábel mam míme méwōgte Dyöb menyinġe. Ehúmé ébē ne Yesu Krístəə abé ne abé. Ebê nê.

E'yale bé asóg

²² A-bānned, ncháa nyé mēé, nyékon échén elébé awóg. Enén kálag echē ríténlé nyé eéchabéé áte. ²³ Ndəó mēé nyébíí nén bán bēbídté mwānyan awêd, Timotiε, á mbwōg. Nzé awámséné me atán, né súmō séēpě áwēn.

²⁴ Nyélentéd me bad ábe bélyágte nyé bésyāāl, nyéleled-te bad bé Dyöb bésyāāl. Bad bé Dyöb bēmpēe ábe bēbídé á Italia, bómpē bēlōmmé nyé melentēn.

²⁵ Nsimé rí Dyöb míbē ne nyé moosyāál. Ebê nê.

Kálag eche Jemse Ndibned n kálag

Kálag echë Jemse átélé ehóbé tângene mekan míme bad bé Krísto bétáŋgéné abel pónde ésyā̄l á alongé ádāb. Bad bé Dyōb ábe bépáŋtédé áte nkōŋsé áte rísyā̄l bōo Jemse ántelée chō. Abēnlédé ngan híin áleb bad bé Krísto tângene metón híin. Mmē metón médii, ábé nhon ne ábé atóg, mekəgsen, abé á bwām, áhōn bad nkōŋtéd, adúbe ne mbeltéd, ngáne bad bé Krísto bétáŋgéné echém abenled, áwōŋ debyée, nselag, kúmbe ne asuded á yāl, ábíded mbakú á yāl e bad, ákum ekáá á t̄l, áwesen, ne ákáne.

Jemse awédé áte á kálag tē wē nén aá mbeltéd ríkag ekuu ehóg ne adúbe.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1

Adúbe ne áwōŋ debyée 1.2-8

Abé atóg ne ábé nhon 1.9-11

Akəg ne ákud mekəgsen 1.12-18

Awóg ne ábel 1.19-27

Ngabén eéhednadté 2.1-13

Adúbe ne mbeltéd 2.14-26

Ngáne mod a Krísto ábenladté echém 3.1-18

Mod a Krísto ne mekan mé nkōŋsé 4.1-5.6

Elébé émpēe 5.7-20

¹ Me Jemse, mbaledé a Dyōb ne awē Sāngú Yesu Krístəə, me-éé ntenle nyé enén kálag. Nlente nyé metúmbé dyōm ne mébe mé bad bé Israel míme mépáŋtédé áte nkōŋsé áte rísyā̄l.

Jemse ad bad bédúbe Krístəə béwōŋ-’ε debyée

² A-baányan, pónde ké ehée echë nyaa e mekəgsen ké ehée étané nyé, nyétéd nē e’bon é yāl áte. ³ Nyēbíí nén bán mímén mekəgsen míme nyékudéé áyāl e adúbe áde nyéwóó, méwéde nyé nlém á abum. ⁴ Nlém ríwúu nyé á abum káŋ á asóg ábel bon mbeltéd mímen rítyém bwām rílon-ne mbon, ábel bon nyéewóó’ abé dé mbéb ké ahóg á alongé áden.

⁵ Nyé ké ahée awē atóge’ debyée, áchāŋ Dyōb aá ábe mó. Dyōb dōo ábage moosyā̄l debyée ne nlém nhóg, ésebán akwognad modmod, ábe-’ε mó. ⁶ Bon pen nze nyécháa Dyōb nyédúbé bán ábe nyé chōm éche nyésédte mó ésebán nlém ríkáadte nyé á abum. Mod awē nlém ríkáadteé á abum ádii nēe edíb é nkwe éche éhode’, epub éhúene’ mendib ped enén étimne eníní. ⁷ Ene ndin e mod eewémtán aá mókūd chōm wēe Sāngwée. ⁸ Adii mod awē awóó nlém míbe, eechāŋnád-taá hōm ahóg áyāl e kéchéé éche ábelé.

Betóótōkē bé bad ne behon bé bad

⁹ Mod a Krísto awē eesē etógnén á’sō é’ bad bémpeé atáŋgéné abé kúmbe nze Dyōb áchágté mó ámín. ¹⁰ Mod a Krísto awē adé etógnén á’sō é’ bad bémpeé atáŋgéné abé kúmbe nze Dyōb ásúdté mó. Nhóbe nén áyāle ámaá melemlen ngáne ébéenēe mbonja e nkəákəə awē adé á ahín-tē. ¹¹ Nzé enyen épepe ne ngine ábe e’hyé bé ekide é’belé é’hyáád ane nkəákəə, éche mbonja-’ε ébelé ésoo, e’bon é’bāb-pe é’belé é’maa. Melemlen nē dōo behon bé bad bémaá’é anan áde bēnanēe mímbāb nhon ámbid.

Jemse ad mekagsen meehuu'ε wεε Dyöb

¹² Nnam ne kénzée awě awěséné mekagsen, áyāle nzé atómé nímê mekagsen áte, Dyöb débe mó nsábe míme ndé alongé áde áhóbé aá mósɔbɛ bad ábe bédáá mó. ¹³ Nzé mod akudé mekagsen eetāngenεé ahób aá, “Mmén mekagsen méhúú wεε Dyöb.” Mod eéhēlēε-se ákag Dyöb ne ebébtéd, melemlem ngáne Dyöb-pe déekágéé mod ábel mbéb. ¹⁴ Mewēmten mé mbéb mé mod mwēn mósó mékəə bon ahún á mekagsen-tē, ene pónde-'aá nímê mekagsen métédeé mó nlém á abum bon mehan mó. ¹⁵ Mmê mewēmten míme mébāg mod áte mós-'aá mépene mbéb, nzé nímê mbéb-pe ríkwógé mod áte, npiinad mó kwééd.

¹⁶ A-baányan bé edange nyéedōgnād. ¹⁷ Nde e bwām ké ehéé ne kéchéé éche élóné mbon éhúú ne Titée awě adé ámín. Titée mó ahágé bwēm é'syāāl ábe é'pene ámín. Abén bwēm é'pene-ε nhənlén ne nhənlén, bon Dyöb pen déehənlánné. ¹⁸ Dyöb dēmbel ntíi ábe syánē alongé dékōōlē abe áde ámbéé syánē échē eyale é mbále. Ambel nē ábel bon átínté e nímē nhəgtéd nsyāāl, syánē débē ngáne mbote e'só echē bébageé mó née mende.

*Jemse ad bad bé Dyöb bébele
ngáne eyale é Dyöb éhóbéé*

¹⁹ A-baányan bé edange, nyébii nímén mekan. Mod tée ábē mehél áwóg dyam áde mod ampée áhóbéé, mod eewámsán dyam ahób pen, mod eewámsán-ne alinj. ²⁰ Melinjá mé mod méemwagké-se ábel mekan míme Dyöb áhedéé aá ábel. ²¹ Né-ɔó nyétede mekan mé mbinde ne mekan mé ebébtéd mésyāāl míme nyébeleé. Ne asuded á yāl ásyāāl, nyékob eyale éche Dyöb áwéné nyé á nlém-tē. Echē eyale chósó Dyöb ábenladté áson ádēn alongé.

²² Nyébele ngáne eyale éhóbéé. Nyéedōgē yāl se nyéwōgē chósó wógén. ²³ Kénzée awě awóge' eyale é Dyöb, ésebán abele' ngáne éhóbéé, adii née mod awě anone' ábe e'só á dyené. ²⁴ Amaá eche yāl anyín, bon ake áde ákagké, abelé áchatén ngáne e'só é'díi mó. ²⁵ Bon bad ábe békoo' mbéndé echē etāngéné anon áte, mbéndé eche ehúde' bad á mehan, nzé behíde chósó ngáne éhednadté saké bán béléá' chósó bon béchatén-ne, bon pen, behíde chóm éche éhóbéé, Dyöb dénaméd bósó ayāl e kéchéé éche bébeleé.

²⁶ Mod ké ahéé awě awémténé aá móbele' ngáne Dyöb áhedéé bon eekóbe éche echém, ene ndín e mod adoge eche yāl, áde abele á Dyöb-pe, áde ngēn. ²⁷ Abele Dyöb nyaa eche esáá ne eche etāngéné á'só é' Dyöb Titée, adii ánon menyuu ne bekúd ábe bétage', ne ácháo yāl bwām ésebán mekan mé mbinde mé nkōjsé méwóge mod ayāl.

2

*Jemse ad béētēde baahóg
etógnén abini'-ε nkójtéd*

¹ A-baányan, nyé nēngáne bad ábe bédúbpé eched Sán, Yesu Krístəə, Sāngwéé awě échē edúbé échábé ámín, nyéetāngenεé née nyényíné mod á díd-te se nyétéd mó etógnén ké-ε nkójtéd. ² Détéd bán mod asólé wεε nyéládné, ahédé nzēd é gól, ahédé-ε kəse é mbóté, ntógétōke ní mod mómpē nísólé, ahédé mbóté é mbinde. ³ Nzé nyébage mod awě ahédé kəse é mbóté edúbé bon nyélāngé mó bán, “Hyě édyε enén kəse e e'dii,” bon nyélāngé-ε ntógétōke ní mod bán, “Tyéém hē,” ké'ε bán, “Dyéé á ndəɔb tē hē,” ⁴ né nyélúmté bán baahóg bétómé ábiníi, né nyékáadte-ε bad ne mewēmten mé mbéb.

⁵ A-baányan bé edange, nyéwóglan. Eesaá mbále nēn bán Dyöb ápwéde betóótōkē bé bad á nkōjsé te aá bédúbe Krístəə-yε? Adé adúbe dós-'aá adé nímāb nhən, apwede-ε bósó ábé bad ábe bébē áwē nkamlen. Mmê nkamlen mósó áhóbé aá mósɔbɛ bad ábe bédáá mó. ⁶ Bon nyéetédéé betóótōkē bé bad née

dyam. Saá behon bé bad bóa bétagte nyé-ye? Eesaá mbále bán bóa békene nyé á kóte-ye? ⁷ Eesaá mbále bán bóa behóbe đin dé edúbé áde ane awě akamlan nyé mekan mé mbéb áyāl-ε?

⁸ Nyéēbēl dyam áde átóngéné nze nyékoo' mbéndé e nkamlan eche Krístə ahíd eche éténlédé nén bán, “Edəŋ mwānyon ngáne édás echon yəl.” ⁹ Bon nze nyétede baahóg etógnén ábíní-ε nkóntéd, né nyébele mbéb, né mbéndé e Dyöb-pε ekóbé nyé néε bad ábe bébóó mbéndé. ¹⁰ Kénzée awě ahíde mbéndé bon abóó mbéndé póg, né abóó mbéndé ésyāāl. ¹¹ Mod awě ahóbé aá, “Nyéekábé mesón á ndáb e e'wóngé,” mó ahóbé ámpē aá, “Nyéewúé' bad.” Né-óó, nze mod eekábé mesón bon awúé' bad, né abóó mbéndé. ¹² Nyéhóbe dyam, nyébele-ε mekan néε bad ábe bébí bán Dyöb dékāād bó, nchoo ne eche mbéndé éche éhúde bad á mehan-tē. ¹³ Mod awě eewóge mod ampée ngəl, Dyöb-pε déewógké mó ngəl nze akáadte bad. Bon mod awě awóge bad bémpee ngəl, éewógké mbwóg mbwε níme Dyöb ákáadté bad.

Jemse ad nze adube deekii ne mbeltéd né awédé

¹⁴ A-baányan, nze mod ahóbé aá módübpē Krístə bon eēbēlē mekan níme mélümte bán awóó adube, bwām é'hée é'dé áhed? Adé adube áhele ásōŋ adē alonégé-ye? ¹⁵ Détéd nén bán mwānyon a Krísto nhóg eewóó' é chöm éche áhāgkē á yəl, eewóó-'áa ndyééd e epun é bñ. ¹⁶ Bon nyé mod nhóg alángé mó aá, “Ekag bwām, ékud chöm éche éhāgkē, ékūd-tε ndyééd éche édyāgkē.” Nze nyélangé mó nē ésebán nyébage mó chöm éche átógnéné, né bwām é'hée nyébélé mó? ¹⁷ Melemlem nē dóa édíi ne adube. Nze mod awóó adube áde éebelée ngáne adé adube áhóbé, né adé adube áwédé.

¹⁸ Mod nhóg ālāā mε aá, “Mod nhóg awóó adube, aníní-ε abele mekan mé bwām,” mε-ε mētímtén mó mée, “Lúmed mε ngáne mod áhele awón adube ésebán abele mekan mé bwām, mélümēd wε ádēm adube áyāl e mekan mé bwām níme mbelée.” ¹⁹ Edúbpé nén wée Dyöb ádíi ahóg. Nē adé bwām. Kááŋne e'dáədəŋ bé mbéb bómpē é'dúbpé nē, é'nəə-ε ne mbwóg. ²⁰ A-eyókél é mod, ehede wée belúmed wε nén bán nze mod awóó adube bon eēbēlē ngáne adé adube áhóbé, né adé adube déesaá dyamdyam-ε? ²¹ Cheé ênkəŋ bon Abrahamε, awesyánē sáá ambáá, ákobnéd á'sō é' Dyöb néε mod awě abele' mam níme Dyöb áhóbé? Saá akwəntən áde ánkwənténné ábε awe mwān Aisige néε mendε-ye? ²² Nyényíné nén bán adube áde Abrahamε ne níme mbeltéd békágé'áá ekuu ehóg, níme mbeltéd-tε mēnkəŋ áde adube álón mbon. ²³ Nén dēmbēl eyale é Dyöb énnýinnēd mbále ngáne éténlédé nén bán, “Abrahamε andúbé Dyöb. Nén dēmbēl Dyöb dēnkob mó nēngáne mod awě abele mekan níme métóngéné.” Né-óó, bad bēnchəg Abrahamε bán nsón a Dyöb. ²⁴ Nyényíné nén bán mbeltéd mí mod mbéle bon mod ákobnéd á'sō é' Dyöb néε mod awě abele' mekan níme métóngéné, saké adube dēmpεn. ²⁵ Melemlem nē dóa émbēē ne akwalε awě béchágé'áá bán Rahabε. Ankobnéd á'sō é' Dyöb áyāle bad bé Israel ábe bēnlōmmē bán béhyε bēnən dyad áte á mesōm-tē. Ankōb bó nken, abídéd-tε bó á dyad-tē, nzii empée á mesōm-tē. ²⁶ Ngáne yəl e moonyon eché eewóó edáədəŋ éwédé, melemlem nē dóa adube áde déekāg ne mbeltéd áwédé.

3

Jemse ad mod-té akamlan échē échém

¹ A-baányan, nyé bad híin nyéebág bemeléede bé eyale é Dyöb. Nyébí bán Dyöb dékāād se bemeléede tómaa ngáne akáádté ábíní bad. ² Syánē baasyāāl debele mewusé á ríhóbtéd. Kénzée awě éebēlē awusé á ríhóbtéd adíi mod awě adé abé átyéémé, áhele-ε eche yəl akób ábēl bon eēbēlē awusé. ³ Détéd elánsén

ne hóse. Nzé mod ahede aá hóse ébel ngáne áhedeé, abelé ahé ch́ ch́m á nsal-té. Eché ch́m ch́-'aá ábenladté ályáged ene hóse kéhéé wéé áhedeé aá éké. ⁴ Ké'ε détéd elánsén ámpē ne b́le é'mbáá ábe é'dé á edíb é nkwě-te. Kénéé edíí bán é'kálé bwámbwam, epub é ngíne ch́-'aá ékéene b́, mod awě adole' ábē b́le mwā abámbé mós ábenladté ákéen b́ kéhéé áde ádáá. ⁵ Melemlem nē d́o edíí ne echém. Kénéé edíí bán édé mwámpin á yál e moonyon, édé kúmbe bwámbwam áyāl e nímē mbeltéd.

Nyényín ngáne mwā muú ahele se ahyáád ahín ámbáá. ⁶ Echém ámpē edíí nēngáne muú. Edíí pēd e yál e moonyon póg, ébele' mbéb ní kamlan yál e moonyon esyāál. Ebele' alongé á moonyon ásyāál abé nēngáne ákóbné muú, muú níme níbídé á dū-á-muú, níme méédīmē'. ⁷ Moonyon akamlan nyaa é nyam ésyāál. Akamlan nyam é mehín, ákamlan menon, ákamlan nyam éche édole abum ásē, ákamlán-ne nyam ésyāál éche édé á edíb é nkwě-te, ambootéd-te ch́ akamlen se á mbooted. ⁸ Bon modmod ééhēlē-se ákamlén echém. Echém edíí ch́m é mbéb éche modmod éehelée-se ákamlen, élóné-'ε ne e'wε bé mbéb ábe é'pεene' kwééd. ⁹ Ch́o débenladté áken Sánjú Dyōbε, awēd Titée, ch́-'aá débenladté ábe moonyon ebómán. Moonyon mós-'aá Dyōb áhágé áwágen mó. ¹⁰ A melemlem mé nsal d́o e'yale bé mekenag ne ebómán bébídéé. A-baányan, éetāngéneé abé nē. ¹¹ N'yélé mé edíb nhóg méehelée-se mébídte mendíb níme mesáá ne mé mbinde abided ahóg. ¹² A-baányan, alín dé asáá déehelée-se áchyáá e'pum é píε. Ké'ε alín á sabé déehelée-se áchyáá e'pum é' mesáá. Edíb-pe éche ébidte mendíb mé nkwě, éehelée-se ébídéd mendíb níme mesáá.

Debyéé áde áhúú ne Dyōb

¹³ Mod adé átínté echên awě awóó debyéé awón-'ε nsōnten-ε? Alúmed nē ne alongé á bwám áde áwóó, áyāl e kéchéé éche ábeléé. Abel nē ne asuded á yál áde debyéé áde áwóó ábélé bon awón. ¹⁴ Bon nzé nyéwóó kán áte eche édé mbéb, nyētōntan-ne dásō échen yál, nyéēbenlád debyéé áde nyéwóó ábel mbéb tāngene ayáge á mbále, akum áde nyékuméé ekáá á tál, ¹⁵ ene ndín e debyéé eehúé'ε ne Dyōb. Edíí debyéé áde áhúú ne bad bé nkōnsé. Adíí debyéé áde áhúú ne bad ábe béēwóo Edáádān é Dyōb, debyéé dé edáádān é mbéb. ¹⁶ Kéhéé wéε bad béwóó kán áte eché édé mbéb, bétōntān-ne dásō échab yál, mpuutéđ mibélé mbé, nyaa e ebébtéd ké ehéé-'ε ebág áhed. ¹⁷ Bon debyéé áde áhúú ne Dyōb áde nhānlén. Kénzée awě awóó áde debyéé eewóó'ε atón dé mbéb ké ahóg áyāl. Ene ndín e mod adā nsan, apwiitad, achede yál áwóglen bad bémpēe, awóo ngól bwámbwam. Abenle bad mekan mé bwám ésebán akwāgnad modmod, abele-'ε nē ne nlém nhóg. ¹⁸ Nzé bekám bé nsan bébele nsón níme nípεene' nsan átínté e bad, nē débél bad bébelé mekan níme Dyōb áhedeé.

4

Jemse ad bad bésuded yál, Dyōb ákamlen b́

¹ Cheé épεene nzum ne nselag átínté echên? Eesaá mbále bán esíí é awón á bwēm éche éwane nyé nzum áte, ch́o ékəə' bon nyébelé nén-ε? ² Ehede ch́m bon weékudéé ch́, nē ábélé ewúú mod. Ewóó esíí áte bwámbwam ákud ch́m bon weéheléé ch́ akud. Nē ábélé nyésenle, nyéwanne-'ε nhóg ne aníníí nzum. Nyéékūdēē ch́m éche nyéhedeé áyāle nyéēsēdtēē Dyōb ch́. ³ Nzé nyéhedne Dyōb ch́m, nyéékūdēē ch́ áyāle nyéhedne ch́ mewēmten mé mbéb. Nyéhede bwēm dásō áwóged échen yál menyinge. ⁴ Nyédé nēngáne bad ábe bédé á ndáb é mewóngé, bon bébé békābē mesón. Nyéēbíí'ε bán ábane nlém ne mekan mé nkōnsé ábele nyé bad bé ekoyí bé Dyōb-ε? Né-óó

kénzée awě adáá nlém abane ne mekan mé nkõñsé, abelé eche yǎl mod-a-ekoyí a Dyõb. ⁵ Nyêwémténé bán ngên-éé éténlédé á kálag e Dyõb nén bán, “Dyõb ábanné nlém aá edáadãñ éche móhédé syánē áte, ébê échē, adé-’ε kónjí ne chóyε?” ⁶ Bon Dyõb ábage syánē nsimé abε ne abε. Nê dó-’aá ákásá bon éténlédé á kálag e Dyõb nén bán, “Bad ábe bédé kúmbe, Dyõb ákunnad bó yǎl, bon ne bad ábe bésúdté yǎl, Dyõb ábage bó nsimé.”

⁷ Né-óó, nyésuded yǎl á’sō é’ Dyõb. Nyéwúεn Satanε nló áte. Nzé nyêbelé nê, mó-’ε átõm mehélé. ⁸ Nyépe Dyõb benben, mómpē ãpě nyé benben. Nyé bad bé mbéb, nyésóg mbéb abel. Bad-te ábe béwóó nlém mbε, nyébane míμεn nlém ábel mekan míme mésáá. ⁹ Nyésuden áyǎl e míμεn mbéb. Nyélebe’, nyéchyε-’ε. Nyésóg awõõ, nyélebe’ lebén, nyésóg menyĩnge awóg, nyésuden sudnén. ¹⁰ Nyésuded yǎl á’sō ábe Sãñgwéé. Nzé nyêbelé nê, ãchãgēd nyé.

Jemse ad mod eekáádté mwãnyañ

¹¹ A-baányañ, nyéehóbé nhóg ne aníníí mam mé mbéb á yǎl. Kénzée awě ahóbe mwãnyañ mam mé mbéb á yǎl, ké’ε akáadte mó, né ahóbe mbéndé e Dyõb mam mé mbéb áyǎl, né ahóbe-’ε aá ene mbéndé eéboo’é. Nzé ehóbé wεé mbéndé e Dyõb eéboo’é né weébēlēē chõm éche mbéndé éhóbé aá bébel. Bon né etédé etál éché éesē échõñ ábé mod awě akáadte. ¹² Mod nhóg mwẽmpen-éé adé awě abage’ mbéndé, mwẽmpen-naá akáadte bad. Mwẽmpen-éé ahεle ásõñ alongé á bad, mwẽmpen-naá ahεle abébéd dó. Bon wε, nzé-módé édíí ákáad mwãnyañ?

Jemse ad mod eebág kúmbe

¹³ Bõõb-põõ, nyéwóglan, nyé bad ábe nyêhóbé bán, “chii ké’ε chãñ, séēkě dyad dekalengõme, séēdyéé áwed mwě nhóg, sékãbē nyongé, sékudé-’ε nsyãñ.” ¹⁴ Nyébíí dyam áde débenléd chãñ-ε? Chãñ nyébíí bán alongé ádēn ádé? Alongé ádēn ádíí nēñgãne mbag. Ebág á esõñ é pónDé, ámbíd enē, weenyínéé chõ ámpē. ¹⁵ Chõm éche nyétãñgéné ahób édíí nén, “Nzé Dyõb ákwénténé, né séēbē á alongé, sébēl-le ádēn dyam ké’ε ádííí.” ¹⁶ Bon bõõb, nyétimé nyékume ekáá á tâl ne kúmbe esyáál. Enén ndín e akum dé ekáá á tâl eetãñgené. ¹⁷ Né-óó, kénzée awě abíí dyam á bwãm áde átãñgéné abel, bon eébele dó, abelé mbéb á’sō é’ Dyõb.

5

Jemse ad behõn bé bad bétéd pónDé

¹ Nyé behõn bé bad, nyéwóglan me! Nyéchyε’, nyéhágke e’saád áyǎl e metake míme mépií nyé. ² Mmén nhõn míme nyékúmé mímáá abõõ, síi-’ε émáá nyé asañ adyé. ³ Echen gól ne sílva éche nyélimmé ásē, émáá ngag akób. Ene ngag eche ekóbé ábê bwēm, chõõ ébēl bon Dyõb ákógsén nyé, ãmãd-te nyé ásē néε muú. Nyékúmmé yǎl nhõn enén pónDé echē edé benben ne e’pun bé asóg. ⁴ Nõné’, weesãbpεé bad ábe bébénlé wε nsón á nzag-tê. Etimé edogé bó dogén. Nén ábélé ábê bad ábe wéesãbpεé ádab awé áwógnad á’sō wéε Titéε, Dyõb á Ngum. ⁵ Abé áde nyédíí á nkõñsé hén ádíí áchog alongé, nyébele-’ε kéchéé éche nyédáá. Nyékódte míμεn mewẽmten, kénéε nyébíí bán epun éche Dyõb dékõgsennē ábē bad bé ekoyí ékwógé apε. ⁶ Nyêhóbé bán bad ábe bébele mekan míme métãñgéné á’sō é’ Dyõb bédé bad bé mbéb, nyéwúú-’ε bó. Béehéleé nyé atyéεμεn.

Jemse ad bad béwεsen metake

⁷ Né-óó a-baányañ, nyéwεsen káãñ Sãñgwéé apε. Nyétêd elãñsén ne mod awě abele nzag. Abelé ásin káãñ ne pónDé echē ápãdté mbote é bwãm. Awεsan káãñ ne á pónDé eche mbúú e’só ébootadté achó, ne áde édimtanné achó.

⁸ Nyémpē nyéwεsen, nyéwéd-te nlém á abum, nyésine' επε éche Sáɲgwéé, édé benben. ⁹ A-baányaɲ, nyéēnyoɲgé áte t̄ɲɲene nhóg ne aníníí ábel boɲ Dyöb dééhābē aá nyédé bad bé mbéb. Nyébíi nén bán mod awě akáadte' adé nyé benben. ¹⁰ A-baányaɲ, nyétède e'chemléd ne bekal bé'dáádəɲ. Békálé'áá nkalaɲ á d̄ɲn áde Sáɲgwéé, békudé metake, béwεsán-ne nímé metake. ¹¹ Ne mbále, syáā dechəge bad ábe béwéséné bán bad ábe békudé nnam. Nyéwógé ngáne Jobε ânwεsénne áde ákudé metake, nyēnyín-ne ngáne Dyöb dēmbenlé mós bwām á asóg. Sáɲgwéé aboó nlém bwāmbwam awóó-'ε nlém ní ngəl.

¹² Amín e nímén mésyāāl, a-baányaɲ, nyéēbenlād d̄ɲn dé nkoɲ nímín, ké'ε dé nkōɲ rísé, ké'ε chōm émpēe ámwé melě. Boɲ pεn, nzé ehóbé“Eε” abé εε, nzé ehóbé-'ε “Aáy” abé aáy. Nzé nyēbelé nén, né Dyöb déekógsénne nyé.

¹³ Kénzée awě adé á metake tē, ákānne. Kénzée awě awóge menyɲge, ákóne ákené-'ε Dyöb. ¹⁴ Kénzée awě eedyεε bwām, áchəg belyáged bé mwembé, békānned mós. Nzé békānnad mós béwōgtē mós dyǵ á d̄ɲn áde Sáɲgwéé. ¹⁵ Nzé édé bán békānnédé mós ne nlém nhóg, né Dyöb déwōg bó mekáne, nē déběl-le mod a nkole ádyēε bwām. Sáɲgwéé ábēl áhídē á anoɲ dé nkole, ádyēε bwām, ké mbéb-pe mós ámbenlé Dyöb délagsén mós. ¹⁶ Né-ɔ́, nyépale mbéb áte wée nhóg ne aníníí, mod tée ákānned-te mwānyaɲ, ábel boɲ nyedyεε bwām. Mekáne níme mod awě abele mam níme métəɲgéné á'sō e' Dyöb, médé ngíne bwāmbwam, mébele-'ε nsón. ¹⁷ Elaijaa abédée moonyoɲ melemlem ngáne syánē. Póndé póg ankáné bwāmbwam aá mbúú eechóg, mbúú enkēnchó-'áá á etún é mwě ríláán ne epεd. ¹⁸ Ambíd enē ankáné ámpē, Dyöb ábēl mbúú echó, bwēm é'bootéd-te akwog.

¹⁹ A-baányaɲ, nzé nyé ké ahée atědté áhíd nzii e mbále e Dyöb, boɲ mod ampée abelé atimné mbíd, ²⁰ ábíi nén aá, kénzée awě abelé boɲ mod awě abelé mbéb asóg mbéb abel, né asó alonǵé áde mod awě abelé mbéb. Nén déběl-le mbéb híin níme ane mod ákébenlé, Dyöb déenónne mós á d̄ɲd.

Kálag e'só eche Petro Ndibned ní kálag

Kálag e'só eche Petro ántenlé, bad bé Krısto bóo ántelée chó. A kálag-tê wê achágé bó aá, “Bad ábe Dyöb ápwédé.” Abén bad bémpāntēd áte á pēd e akuu á mbwóg e echē béchágé'áá bán Esia Mainō. Nzom echē enkāñ boñ átel enén kálag, ebédée áwéd bad bé Dyöb nlém á abum áyāle metake míme békúdé'áá ne adúbe áde bēnwōngē. Awēd-te, abage bó e'lyág bé nlém ábe nkalanj mí bwām míme Yesu Krıstāa mbageé bó. Mmē nkalanj mí bwām ríhóbe tñgene, kwéed, mpuu ne epe éche Yesue ápēé ámpē. Alūmēd-te bó áte aá bēkwēntēn metake ne e'lyág bé nlém. Anlúméd bó áte aá bēbii nēn bán rímē metake médii mekāgsen ányín nzé adúbe áde bēwánlé áde adúbe á mbále. Bēbii-'e nēn bán békūd nsábe á “Epun éche Yesue Krıstāa ápēé.” Anlúméd-te bó áte ámpē aá alonjé ádāb átāngéné abē ngáne alonjé á bad ábe bēhíde Krıstāa.

Nkabted ní kálag

Ndibned ní kálag 1.1-2

Dyöb dóo ábage e'soosoj 1.3-12

Elébe ábel mekan míme mésáá 1.13-2.10

Mekan míme bad bé Krısto bētāngéné abel á pónde e metake 2.11-4.19

Asuded á yāl ne ábele Dyöb née mod a Krısto 5.1-11

Nsógten 5.12-14

¹ Me Petro, mbapēe a nlomag awē Yesu Krıstāa, ntenle nyé bad ábe Dyöb ápwédé, ábe bēpāntédé áte boñ bēbé beken á mbwóg é Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ne Bitinia. ² A ntii rímē Dyöb Titēe, ammad nyé apwēd. Echē Edāádāñ-'e ébélé nyédé bad ábe bésáá. Abelé nē ábel nyébele mekan míme Yesu Krıstāa álāngé nyé aá nyébel. Abelé nē, ábel rímē mekii míme mésyógkē á awōg mébel nyékud alagsen dé mbéb. Nsimé ne nsanj ní Dyöb rímē ne nyé abé ne abé.

Dewóó e'lyág bé nlém

³ Mekēnag mébē ne Dyöb áde áde Sáá awē awēd Sāngwéé, Yesu Krıstāa. Apuúdtē Yesu Krıstāa. Né-óo dekéde alonjé dékōlē. Abel áde ábélé nē, ábágé syānē e'lyág bé nlém bé alonjé áde déemaá'. ⁴ Desine' káñne nhon míme Dyöb ákōñnéde ábē bad. Akōñnéde nyé mó ádyöb. Ahed-te méebōó'é, méebēb-paá. ⁵ Dyöb ábenlad echē ngum ákāa nyé adúbe áde nyédúbpé mó, káñné nyékudé e'soosoj. Abē e'soosoj bēnyinnēd á epun é asóg. ⁶ Nyédii nyébé menyinje ne nē, kénée édii nēn bán nyéékūd metake nyaa ne nyaa é esoj é pónde. ⁷ Mmē metake mápē ákag nyé adúbe, álúmed nēn bán adúbe áwúú nyé áte ne mbále. Gól ehēle ebéb, boñ ké nē, bēbelé bēhé chó á dū ásaad chó. Nzé bēhēle bēbel nē ne gól, né bētāngéné áden adúbe dōmpē akag ábel nēn áwúú áte áyāle áden adúbe átómé gól. Nzé áden adúbe átómé mekāgsen áte, né Dyöb déken nyé, ábe nyé ehúmé ne edúbé áde Yesue álūmēdtē bad bé nkōñsé bésyāl yāl. ⁸ Nyédāá mó kénée nyéēnyīnēē mó. Nyédúbpé-'e mó kénée nyéēnyīnēē mó bōob. Ké bōob-pe nyétómtáné menyinje abé nyaa echē mod éehelée-se ahób. ⁹ Chōm echē nyékudté áyāle adúbe áde nyédúbpé mó édii e'soosoj ábe áben e'dāádāñ békudté.

¹⁰ Bekal bē'dāádāñ bēnhōb mam á'sō é' pónde tñgene ábē e'soosoj ábē Dyöb débēé nyé née nsimé. Bēntōñ ábē e'soosoj ahed áte ábel bēsōñten bó. ¹¹ Edāádāñ éche Krıstāa émbē bó áte álāa bó á e'só é' pónde ngáne Krıstāa átagké ne ehúmé echē ákudté ámbid e pónde, boñ bēmbē bēhedé

áte. Béhédé'áá áte ábíi pónde echê nímê mam mébenlédte ne wée mod awê mébenlédte. ¹² Dyöb dénlüméd ábê bekal bé'dáádəŋ áte áá nsón nímê bébeleé méesaá nsón míme bèn békudte nsyáŋ áhed, boŋ nídi nsón mímenyé. Dyöb dénlómê bad Edáádəŋ éche Esáá échê ébidé ádyöb. Echê Edáádəŋ chóó émbël boŋ baahóg békale Nkalaní ní Bwám nímê nyéwógéé bəəb. Mmén mam móo bekal bé'dáádəŋ béhóbé'áá. Kóəŋne ángel édáá nímén mekan asəŋten.

Mbɛltéd nímēn rísəŋ

¹³ Né-óó, nyépúd abad, nyébê mbonşén ábel nsón míme Dyöb áhedéé. Nyétêd pónde nyésüm-me nlém rísyāā́l áyāl e nsímé míme Dyöb débeé nyé á pónde echê Yesue ápéé ámpē alúméd-te nyé yāl. ¹⁴ Ngáne édíi bán nyédíi bad ábe bébele mekan míme Dyöb áhedéé, nyéēmwāg-se mam mé mbéb nímê nyébélé'áá bəəd mébé mékamlán ádēn alongé. ¹⁵ Dyöb áde apwédé nyé asáá. Né-óó nyémpē nyétəŋgéné asəŋ á mbɛltéd nímēn rísyāā́l. ¹⁶ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán, “Mbɛltéd nímēn rísəŋ áyāle mbɛltéd nímēm rísáá.”

¹⁷ Dyöb ákáadte' moosyāā́l nyaa póg. Eékwognáádté modmod. Nzé nyékáne-'e áwē, nyéchəge mó bán Titée. Né-óó, nyéwōŋ mbwóg ní Dyöb áte á alongé ádēn ásyāā́l á nkōŋsé-te wén wée nyédíi beken. ¹⁸ Nyébíi nén bán Dyöb ákódté nyé á ekúkú é abé-te. Ekúkú é abé échê ábēn betaa bényāgnédte nyé saké chōm néé gól ké'e sílva échê ébébe' chóó ánkədnédte nyé. ¹⁹ Ndəle e mekií echê Yesu Krístəə chóó ánkədnédte nyé. Krístəə awē adé néé ndyōŋ ní mbód míme méewōo awusé ké ahóg á yāl. ²⁰ Nkōŋsé rídēhób bán míbootad, Dyöb dēmmād mó apwéd. Boŋ bəəb á asóg hén alúmté yāl wée bad bé nkōŋsé. Abelé nê áyāle nyé. ²¹ Krístəə akəá nyédúbpe Dyöb. Nyéhele-se nyédúbé Dyöb nyésüm-me nlém rísyāā́l áwē, áyāle apuúdté Krístəə abídté-'e échê ehúme áwéd.

²² Abel áde nyébeleé mekan mé mbále ábéle nyésáá. Nê ábéle-'e nyāābe bad bēmpēe ábe bédúbpe Yesue nyédəŋné. Né-óó nyédəŋ nhóg ne aníníi ne nlém rísyāā́l. ²³ Nyébíi nén bán Dyöb ábágé nyé alongé dékəā́lē mbwiined ne échē eyale. Echē eyale épééné alongé éesaá-'á chōm éche ébébe'. Ebē abé ne abé. Dyöb áde áde á ngíndé ne á ngíndé dóó ábágé nyé áde alongé saké moonyōŋ.

²⁴ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Moonyōŋ adíi néé nkəákəə,

ábē e'boŋ-'e é'dé nēŋgáne mbonja échê ékwoge á ahín-tē.

Nkəákəə ayēnle', mbonja-'e ésoode.

²⁵ Boŋ eyale é Dyöb ébé abé ne abé.”

Echē eyale édíi nkalaní ní bwám míme békánlé nyé.

2

Nyédii meláá mé alongé

¹ Né-óó, nyéte de nímēn mbɛltéd mé mbéb rísyāā́l. Nyéekālē metóm, nyéelúmté' á díd-te ngēn nén bán nyébele bwám áde nyéebeléé, mod eesíidé waáb, e'yale bé mbéb béebíde-'e nyé á nsəl. ² Nyétəŋgéné awan áte ákud ndyééd e edáádəŋ echê esáá, melelem ngáne bán bé nkáál béchyéé'é abíi, ábel nén nzé nyédyéde ene ndyééd, nyékwog ákud e'soosōŋ. ³ Nyéwógléné ene ndyééd, nyébíi-'e bəəb ngáne Səŋgwéé ábeleé mekan mé bwám. ⁴ Nyéhyag wée Səŋgwéé, mó adé néé aláá dé alongé áde belōŋ bé ndáb bēnchenéé, boŋ Dyöb ányín dó áá ákwógnédé, ápwéd, ákōō-'e dó. ⁵ Nyéhyag-kóó nyébê néé meláá mé alongé míme Dyöb ábenladte álōŋ eche ndáb e edáádəŋ. Áwéd-te-'áá nyébenléé mó. Nyéēbē beprise ábe bésáá, nyébagé mó mendē mé edáádəŋ míme mékóbnédé áwe e'só mbwiined ne Yesu Krístəə. ⁶ Eténlédé á kálag e Dyöb nén bán,

“Ntédé aláá dé etógnén
nsumé á Zayon.

Kéñzéé awě adúbpe mó éekwágké.”

⁷ Adén aláá-óó ádé etógnén ne nyé awě nyédúbpe mó bon ne bad ábe béedúbpe mó ádíi nêngáne

“Aláá áde belón bé ndáb bém̄bāngē abenled,
dóó átímé aláá dé etógnén abé.”

⁸ Eténlédé ámpē nén bán,

“Mó adé aláá áde bad bélúmēé ámīn
abé-’ε ndim e aláá echē ebēle bad békweg.

Bad békweg áyāle béēwōgnēē Dyōb. Nê dóó Dyōb átíídé aá ébenled ne bó.”

⁹ Bon nyé, nyéesaá nê. Nyédíi bad ábe Dyōb ápwédé, beprise bé Dyōb áde áde kâñ. Nyédíi alon áde ásáá, Dyōb dēn-naá áwóó nyé ábel nén nyélúmed bad bém̄pēe ngáne ápédé bwām abé. Dyōb áhúdé nyé á ehíntén-té, apεεné nyé á e’nyínεn bé ekíde. ¹⁰ Ngen e’só nyénkēmbáá bad bon bōob nyéenyédé bad bé Dyōb. Ngen e’só ngol e Dyōb enkēmpaá áwēn bon bōob Dyōb áwógé nyé ngol.

Nyébê betāñ bé Dyōb

¹¹ A-bānned nhede mēé nyésōñtεn nén bán nyédíi beken, nyétome-’ε á nkōñsé wén tómén. Né-óó nyéēbanné nlém ne mekan mé ekob é yāl áyāle nén nê áwanne abēn e’dāóđəñ bēn nzum. ¹² Nyéwále alongé á bwām átínté e bad ábe béedúbpe Dyōb, ábel bon ké bēnhōb bán nyédíi bad bé mbéb, bényīn nīmēn mbeltéd mí bwām. Nê dékǎñ bēbε Dyōb edúbé mbwε míme Dyōb dépéé á epun é asóg.

¹³ A dīn á Sánjú, nyéwógne bad bé nkōñsé ábe bédé á nkamlεn, ken nkamlεnε ambáámbáa, ¹⁴ ké’ε kâñ échē édé ásē e nkamlεnε ambáámbáa, echē álómé ákógsεn bebel bé mbéb ne ákémed bad ábe bébele’ bwām. ¹⁵ Dyōb áhede nén aá mekan mé bwām nímē nyébeléé mékúdtεn mehób míme ábe e’yókél é’ bad bēhóbεé nyé áyāl, míme béebíi’ε. ¹⁶ Nyéesaá betāñ, nyédíi kunze. Bon pεn nê déebagéé nyé nzom ábel mbéb. Nyébê néε bembāledε bé Dyōb. ¹⁷ Nyébage moosyāál edúbé. Nyédəñ-’ε bad bém̄pēe ábe bómpē bédúbpe Krístə. Nyébáa Dyōb. Nyébage kâñ Embáámbáa edúbé.

Metake míme Krístə mébê syánē e’chemléd

¹⁸ Nyé bad ábe nyédé bembāledε, nyésuded yāl ásē e bad ábe nyébenléé ne edúbé ésyāál. Nê déebāg ne ábe bēbóó nlém bēnpεn, bon nê ábē ne káñne ábe bēbēbé nlém. ¹⁹ Dyōb débē menyīnge ne nyé nzé nyéwεséné e’wε é’ metake míme nyénkēmbáá nyékude áyāl echē. ²⁰ Nzé ebelé mbéb, bon ewēséné mbéte áyāle nímē mbéb, ne nsyāñ ríhée wékúdté? Bon nzé ewēséné metake ké áyāle dyam á bwām áde ébélé, né Dyōb débē menyīnge ne wε. ²¹ Mmēn metake mébōñnéde nyé awě Dyōb ápwédé, áyāle nén Krístə mwēn antäg á nló nīmēn. Anlyágé-’ε nyé elansén ábel nyéhíd nímē mekuu. ²² Enkēmbenlé mbéb ké nhóg, modmod enkēnwóg-kaá mó eyale é mbéb á nsal. ²³ Ade bad bésyāá mó, enkēntimténné bó. Ade bétágté’áá mó, enkēnsidté bó. Bon ambē mésyāál á mekáá mé Dyōb áde ákáadte bad bésyāál nyaa póg. ²⁴ Krístə mwēn ampém nímēd mbéb áwe yāl á awog ábel nén deewóó dyamdyam ábel ne mbéb, débēle-’ε mekan míme Dyōb áhedeé, á alongé ádēd. Echē sii ébélé nyékudé e’choóchon. ²⁵ Nyēmbé néε rídyəñ mí mbód míme ríbóó bon bōob Dyōb ápééné nyé ámbíd áhíd mod awě anone nyé ngáne nnon-a-mbód ánoneé éche mbód.

3

Bebaád ne ábab bechóm

¹ Nyé bebaád bé bechóm-me nyéwógne áben bechóm ábel bon ké émbē nēn bán béēhídē eyale é Dyōb, nímēn mbeltéd ní bwâm níbel bómpe bétimned Dyōb, bédúbé-'ε mó. Ké nyéētagne bó dyamdyam aláa, ² bényín áden abé á bwâm áde ásáá. ³ Nyéēsūmē nlém nēn bán áben e'bon é'bíde dásō áyāle ekān é mbíd ebwóg néε anabe dé esid, ahé á bwēm nēngáne e'bón, nsán, ne e'bése ké'ε kase é mbóté. ⁴ Bon bēbii nyé dásō ne e'bon ábe é'bíde nyé áte. Abē e'bon béehānlánne áyāle é'bíde ne edāádān éché épwiítédé éché éetagtán-ne. Abē e'bon bóo Dyōb ányíneé aá é'dé etógnēn. ⁵ Nē dōo bebaád ábe bésáá bé' bóod ábe bēsum nlém ne Dyōb bēbélé'áá bon é'bāb e'bon é'bíd áwed. Bēwógné'áá ábab bechóm. ⁶ Seraa mwēn ambé nē. Awógné'áá Abrahamε áchagé-'ε mó aá asán. Nzé nyēbele' mam mé bwâm ésebán nyēbáa dyamdyam, né nyédii Seraa ábe bán. ⁷ Nyé baachóm-me ábe nyēwóo bebaád, nyētāngéné áben bebaád edúbé abε. Mod téé ábē ne awē mwaád, áne mó bwâm. Béepedé nyé e'wúu áte, bon nyāábōo nyéēkūd alongé nyaa póg. Adé alongé ádii nsimé míme Dyōb ábageé. Nzé nyéewānle bó ngáne éhednéé, né Dyōb déewóoké nyé mekáne.

Nyēbele bwām ké nyékudé metake

⁸ Asóged, nyé moosyál nyēbē mod nhóg, nyéwōn nlém míme nípwíítédé, nyésudεd-te yāl. ⁹ Nyéētímté mbéb áyāle mbéb. Nzé mod ahóbe nyé dyam dé mbéb áyāl, nyémpē nyéehóbe mó dyam dé mbéb á yāl, nyékáné kánēn bán Dyōb ánamed mó, áyāle nnam móo Dyōb dénhōbpē aá móobě nyé áde ámpwεdté nyé. ¹⁰ Eténlédé nēn bán,

“Kéznéé awe ahede alongé dé menyinge,
áhedé-'ε aá mōnyín e'pun é' bín é' bwâm,
eehóbe' mekan mé mbéb,
eékālē-'ε metóm.

¹¹ Asóg mbéb ábel, ábele mekan mé bwâm.

Awanen ábe nsan ne moosyál.

¹² Ayāle Dyōb anóné bad ábe bébele mekan mé bwâm
awoge-'ε bó mekáne.

Bon akunnan bad yāl ábē bébele mbéb.”

¹³ Nzéé-ō ahēle ádān nyé mbéb ábel nzé nyēwóo nlém áte ábel mekan mé bwām? ¹⁴ Bon ké nyēntāg-ke ké tagén ábel mekan míme Dyōb áhedéé, né Dyōb dé naméd nyé. Nyéewógé mbwóg, nyéētāgē-'ε áte. ¹⁵ Bon pen nyébe Krístā edúbé, nēn móodé Sāngwéé á alongé áden. Nyēbē mbonšén pónde ésyāāl átimtēn kéznéé awē asēdté nyé dyam tāngene nlém míme nyésūmē wéε Krístā. ¹⁶ Nyékéled nlém á abum. Nzé nyēbele nē, nyésūdēd yāl ne edúbé ésyāāl, nyékéled-te nlém á abum wéε bad ábe béhóbe nyé mekan me mbéb áyāl, áyāle nyéhídeé Krístā. Békwāg nzé bényíneé áden abé á bwâm. ¹⁷ Nyébii nēn bán édé bwām mod ákud metake áyāle dyam á bwâm áde ábélé, nzé nē áde á ntii ní Dyōb, tómaa ákud metake áyāle dyam dé mbéb. ¹⁸ Krístā mómpē ankūd metake awé-'ε áyāle nímed mbéb ngen póg ne ngen ésyāāl. Abédéε mod awē ábele mekan míme Dyōb áhedéé, bon anwé á nló míme bebel bé mbéb. Ámbel nē, ábel dépe wéε Dyōb. Bad bēnwū mó bon éché ekob é yāl chíó énwē. Dyōb dēmbél éché edāádān émbē ébē á alongé. ¹⁹ Echē edāádān chí-áá ánkénné á mbwóg áke dé akale e'dāádān eyale é Dyōb. ²⁰ Abén e'dāádān é'bédéε e'dāádān ábe bēnkēnwógēn Dyōb se' bóod áde Dyōb dēnchabtédte bó e'kad áte ábel bétēde nímbab mbéb á pónde échē Noa álóó'áá bōle é'mbáá. Bad waam bēnpen bóo bēmbē á bōle-tē. Bēnkūd e'soóson áyāle mendíb. ²¹ Nēn

ádé melemlem nêngáne edusen. Echê edusen chóó ébele bɔɔb bon bad békūd e'sooson á ngíne e mpuu míme Yesu Krístəə. Edusen éesaá awobe á yǎl áhúd mbinde bon édii ákwentən dé abele Dyöb ne nlém míme nsáá. ²² Krístəə akií ádyöb, áwed-taá ádyéé Dyöb á ekáá é mbáá bon ákamláán ángel ésyāāl, benkamlenε ne ngíne échē édé ámín.

4

Alonjé á bad ábe bédubpé ábê ngáne Dyöb áhedéé

¹ Né-ɔ́ ngáne édii bán Krístəə ankūd metake é ekob é yǎl, nyémpē nyétánjéné nyébé mbonjén áwónj melemlem mé mewēmtən nêngáne ánwōngē. Ayāle, kénzée awē atagé é ekob é yǎl, asógé mbéb abel. ² Ngáne édii-áá nê, alonjé ádēn á nkōjsé wén ábê ngáne Dyöb áhedéé saké bán mpúlé mé nkōjsé múmó níkamlan nyé. ³ Mekan mímé bad ábe béebii Dyöb bédə́' é abel móó nyémpē nyébélé'áá. Ene pónde emaá atóm, ekwōgnédé-'ε. Nyékábé'áá mesón, nyéwónj nlém áte ábel mam mé mbéb, nyémwágé'áá mím mékōbē nyé, nyéchagé'áá ngande échē bad bémwágé'áá mím mékōbē bó, bébelé-'ε e'tongé é' mekan, nyé benlé-'ε myöb mémpēe, dyam áde déebo. ⁴ Bēn ábe nyáábɔ́ nyébeláá mímén mbeltéd mé mbéb bɔ́d, bédé menyáké bɔ́b ányín nyéesaá ne bó ámpē ábel epuutéd ne e'kúkú é' mekan. Né-'áá ákáo bon bésyāā nyé. ⁵ Bon bétýēem á nkáá á'sō é' Dyöb áde ábónjéné ákáad moosyāāl. Akāad ábe bédé álonjé ne ábe bēwédé. ⁶ Nén dóó dékǎj bon nkalanj mí bwám níkanléd kááj ne wée bad ábe bēwédé, ábel bon kénée bénkāadtē bó áde bédii á nkōjsé-te, bēwé-'ε ngáne moosyāāl áwágkē, béhele-se bébé á alonjé ngáne Dyöb ádíi.

Nyébenlad ndε éche Dyöb ábágé nyé bwám

⁷ Asóg dé mekan mésyāāl ádé benben. Né-ɔ́ nyébwəg yǎl nyétéd-te pónde ábel nén nyéhel akáne. ⁸ Amín e mímén mésyāāl, nyédəj nhóg ne anínii ne nlém nsyāāl. Nyédəj nhóg ne anínii, áyāle edəjge ékúdtan mbéb híin. ⁹ Nyékob nhóg ne anínii nken ésebán nyényonje áte. ¹⁰ Dyöb áwóó ndε híin, abagé-'ε mod téé échē ndε. Nyébê bembəledε bé bwám nyébenlad-te échēn ndε áwónjgen nhóg ne anínii. ¹¹ Ane awē abie' dyam ahób, ahóbé dó nées nhóg awē akale' e'yale ábē é'bidé wée Dyöb dēn. Ké nzéé-'ε awē awōngan baáb, ábele' nê ne ngíne esyāāl échē Dyöb ábágé mó. Nê débídéd ehúmé é Dyöb áwed á yǎl e mekan mésyāāl mbwiined ne Yesu Krístəə. Ehúmé ne ngíne esyāāl bēbágnédé mó á ngíndé ne á ngíndé. Ebê nê.

Metake mímé bad bé Krísto békudéé

¹² A-baányan, nyéebág menyáké ne mekəgsen mé ngíne míme mépiide nyé bɔ́b. Nén déebāg nyé nken. ¹³ Nyébê menyinje pen nén, nyékude' metake melemlem ngáne Krístəə ákúdé'áá, ábel nén nyélón ne menyinje á pónde échē Dyöb délūmédte ehúmé éche Krístəə. ¹⁴ Nzé bad bésyāā nyé áyāle nyédii bad ábe béhíde Krístəə, né yǎl eboó nyé áte, áyāle ehúmé é Edáədəj é Dyöb édé ne nyé. ¹⁵ Bon pen nzé nyékude metake éēbāg nén bán nyékude mímé metake áyāle nyéwúú bad, ké'ε áyāle nyéchíbé, ké'ε áyāle nyédii bad bé ebébtéd, ké'ε áyāle nyésóléé mam mé bad áte míme méenənē nyé. ¹⁶ Ké né-'ε, nzé nyékude metake áyāle nyédii bad ábe béhíde Krístəə, nê déekwāgtē nyé. Nyéságnen Dyöb ságnén nén bán béchágé nyé bán bad bé Krísto. ¹⁷ Ayāle pónde édé échē Dyöb débootédte bad akáad, ábootéd-te ne ábē bad. Nzé Dyöb áhele ábootédte ne syánē awē dedé bad bé Krísto, chán-nō ébēēnnē bad ábe bébelé' mam ngáne nkalanj mí bwám ní Dyöb níhedéé. ¹⁸ Eténlédé-'ε á kálag e Dyöb nén bán,

“Nzé éhɛle élenléd kááŋne mod awě abele ngáne Dyöb áhɛdɛé áte ákud e’soóson,

né chán-nō ébēennē bebel bé mbéb ne bad ábe béedúbpe Dyöb?”

¹⁹ Né-ɔ́, bad ábe bétage’ ngáne Dyöb átíídé, bébê bébɛle mekan mé bwám, bébɛ-’ɛ yǎl á mekáá mé Dyöb áde áhágé bó, mó awě abele kéchéé échê áhóbé.

5

Petro alébe bad ábe bélyágte mwembé

¹ Mɛ néɛ nhóg awě alyágte’, ndáá mɛé míbɛ bad ábe bélyágte’ átínté echên elébé. Ndé nhóg awě ambé metake míme Yesuɛ ásɛ. Ehúmɛ échê Dyöb débéé Krístáa épě awêm ámpē. Nlébe’ nyé nén mɛé, ² nyénɔne bad ábe Dyöb ábánné ásɛ echên melemlen nêŋgáne nnɔn-a-mbód ánɔnɛé éche mbód. Nyénɔne bó áyāle nyédáá bó anɔn. Nyéénānē bó byánán bényágté nyé ánɔn bó. Nyébele’ mímé nsón saké é etútú é nsyááŋ, bonj ébê bán nyéwóó nlém ábel mó. ³ Nyéekamlán bad ábe bédé ásɛ echên ne ngíne. Nyébê bad ábe béhídté mekuu mímb. ⁴ Ade kâŋ e benɔn-bé-mbód épɛé, ábě nyé nsábe míme ríchábé ámín. Mmê nsábe mébē á ngíndé ne á ngíndé.

⁵ Nyémpē ábe nyédé ásɛ e bad ábe bélyágte’, nyésuded yǎl, nyésuded-tɛ yǎl nzé nyéwōŋgan nhóg ne aníníí. Áyāle éténlédé á kálag e Dyöb nén bán Dyöb ákunnan bad ábe bédé kúmbe yǎl, bonj abage bad ábe bésúdté yǎl nsimé. ⁶ Né-ɔ́ nyésudɛd yǎl ásɛ e ngíne e Dyöb ábel bonj mwên ácháged nyé á pónédé échê ebōŋnédé mó. ⁷ Nyéchene mekan mésyāál míme métagte nyé áwe mekáá, áyāle atédé mam míme métagte’ nyé néɛ mímé.

⁸ Nyékòb yǎl, nyétéd-tɛ pónédé. Mod a ekoyí awên, Satanɛ, ahōŋge néɛ ngii échê edume áte, ahɛde mod awě ányabɛé áte. ⁹ Nyéemwāg-sɛ atóm nyé áte. Adɛn adúbe déesudé’. Nyébíí nén bán bad bémpēe ábe bédúbpe néɛ nyé nkōŋsé áte rísyāál bómpē békude metake mímé nyémpē nyékudɛé. ¹⁰ Nyékude’ metake bonj mímé metake méechabpé áte. Ambíd e nê, Dyöb áde ábage’ nsimé rísyāál dɛn débě nyé kéchéé éche nyébódé. Aběl nyésūmɛn, awéd-tɛ nyé áte. Adíi Dyöb áde nsimé mímé ríkwógnédé moosyāál, míbê-’ɛ pónédé esyāál. Mó apwɛdé nyé ákud éche ehúmɛ échê ébɛ á ngíndé ne á ngíndé. Nyééküď-tɛ chó áyāle nyédé ne Krístáa. ¹¹ Ngíne esyāál edíi échê á ngíndé ne á ngíndé. Ebê nɛ.

Melɛntɛn mé asóg

¹² Sailasɛ mó awóŋgéné mɛ átel anén mwǎ kálag. Adíi mɛ néɛ mwānned mbānné-’ɛ mó nlém á yǎl. Ntenle nyé enén kálag áwéd nyé nlém á abum, áláa-’ɛ nyé nén mɛé mímén mam míme ríténlé nyé médíi nsimé ní Dyöb ní mbále. Nyééhúdé mekuu áhed. ¹³ Baányonj bé mwembé ní Babilɔn ábe Dyöb ápwédé néɛ nyé, bélómmé nyé melɛntɛn. Awem mwǎn awě ríkwógté á adúbeté, Makɔsɛ mómpē alómmé nyé melɛntɛn. ¹⁴ Nyéhê nhóg ne aníníí tál álúmed edəŋge. Nsaj míbê ne nyé bad bé Krísto bésyāál.

Kálag eche elónténé ébε eche Petro Ndibned n kálag

Kálag echè elónténé ébε echè Petro antenlé, bad bé Krīsto bé'só bésyāāl bóo antelélé ch́. Ene pón dé bad bébé dé ábe béyágté'áá bad ayáged dé metóm. Adé ayáged dé metóm ábélé'áá bad bébé dé e'tonjé é' mekan. Né-ó, Petro antél ene kálag álúmed áá níme mekan mééboo'é. Anlúmed bó áte nén áá béētāngene échē ndín é mekan ahíd. Áá dyam áde bétāngéné abel ádíi, ábíi mbále tāngene mam mé Dyōb ne Sāngú Yesu Krīstā ne ádúbe bó ne nlém nhóg. Bad ábe bényinné Yesuε béwóg-ke mekan níme áyágté'áá, bóo bébé dé bonj ábén bad bébíi nímé mekan. Atón ahóg áde Petro ānkonjé anōn áte ábédé tāngene bad behóg ábe bélúmté'áá bán Yesu Krīstā éepāá ámpē. Anlúmed bó áte nén áá atoo áde Krīstā átonjéé āpe, ádíi áyāle Dyōb déehédéé áá modmod ábōd alongé, bonj áhede' áá bad bésyāāl bétēde abel dé mbéb, béhíde Krīstā.

Nkabtéd n kálag

Ndibned n kálag 1.1-2

Mpwēdtéd n mod a Krīsto 1.3-21

Bemeléede bé metóm 2.1-22

Epe e asóg éche Krīstā 3.1-18

¹ Mε, Simōn Petro, mbāledε ne mbapeε a nlomag awē Yesu Krīstā, ntenle nyé bad ábe nyédúbpé Yesu Krīstā melemlem ngáne sémpē sédúbpé ḿ. Yesu Krīstā adíi syānē Dyōb abé-'ε Nsoode. Abele' mekan níme métāngéné. Mwēn-naá akāá bonj syānē moosyāál dedúbé ḿ. ² Nsimé ne nsā n Dyōb mbād mbé ne nyé abíi áde nyébíi Dyōb, nyébíi-'ε Yesuε, awesyānē Sāngwéé.

Nyébele' mekan níme mélúmté' nén bán Dyōb d́o apwédé nyé

³ Ngíne e Dyōb ebagé syānē mam mésyāāl níme déhédéé á alongé, ebelé-'ε syānē debelé' ngáne Dyōb áhédéé. Nén ábénlédé áyāle debíi ḿ. Abēnlédé echē ngum ne ábē e'bonj bé nlém āpwēd syānē ábē ábē bad. ⁴ Eche ehúmé ne ábē e'bonj bé nlém é'bélé ahóbé áá móōbelé syānē ndāle é mekan é bwām. Abelé nímén mésyāāl ábel bonj nyéesólé' mbeltéd mé mbéb mé nkōjsé áte. Esíi é mekan mé ekob é yāl ch́oó ébelte' bad échē ndín é mekan. Nzé nē ábénlédé né abé ádēn désān nēe abé á Dyōb. ⁵ Né-ó, bōōb áde édíi nē, nyéwan áte ábel mekan mé bwām. Saá-kaá nē dēmpen. Nyétāngéné awan áte ámpē ábē bad ábe bébenlad debyéé ábel mekan. ⁶ Abád amín e debyéé, nyébíi ngáne nyékóbeé échen yāl. Saá-kaá akób á yāl dēmpen. Nyébē bad ábe békaa' nlém. Amín e e'kanj bé nlém, abé ádēn átāngéné ábē ngáne abé á bad bé Dyōb átāngéné abé. ⁷ Saá-kaá ábel mam níme Dyōb áhédéé dēmpen. Edānge ébē átínté echēn nyé Bad bé Krīsto. Saá-kaá edānge átínté e nyé Bad bé Krīsto bēnpen, bonj nyédān moosyāál. ⁸ Nzé áde abé ákwoge-'ε nyé áte, né debyéé áde nyéwóó tāngene Sáá awēd, Yesu Krīstā, déebáá ngēn, bonj débēl nyēchyáá' e'pum. ⁹ Bonj kénzéé awē áde abé déesaá áte, adé nēngáne mod awē eéchābē' anyínen, ké'ε awē akwedé ndím. Achāténé-'ε áá Dyōb áwóbpé ḿ, álagsén-ne ḿ mbéb.

¹⁰ Né-ó, a-baányān nyénabe awan áte álúmed nén bán Dyōb d́o áchénlé nyé, apwēd-te nyé ábē ábē bad. Nhóbe nén áyāle nzé nyébelé nē, né nyéehúnné á mbéb-te mbéd. ¹¹ Nén débēl-le Dyōb débē nyé kunze esyāál ásól

ne ábē á nkamlen mímín wéε Sáá ne Nsoode awêd, Yesu Krĭstæ ákamlanné néε kâñ á ngíndé ne á ngíndé.

¹² Né-ɔɔ, ké néε nyémáá mímén mekan mésyāā abii bon nyêdúbé-'ε mbále echē edé áwēd-te, mēbē níkamtén nyé mó. ¹³ Nnyíné-'ε nén mēé, bɔɔb áde nídí ndé á alongé, éhēdnad nén bán níkamtan nyé mímén mekan pónde téé ábel bon nyékwanled. ¹⁴ Mbíí mēé nkwogé mímén nkōñsé atede. Sánḡwéé awêd, Yesu Krĭstæ ábelé mbíí nê. ¹⁵ Nwane-'ε áte áláa nyé mímé mekan ábel bon ké nwé ké wéén, nyéhel mó akamtén pónde téé.

*Mbón édé éche ényinné
ehúmé éche Yesuε díđ*

¹⁶ Saké póle éche bad bēn bēnábpe sékánlé'áá nyé áde sénhōbpē bán Yesu Krĭstæ āpē ámpē ne ngum. Sébēn sēnyinné éche ehúmé díđ. ¹⁷ Sébéde áhed áde Dyōb Titēε ábágé mó edúbé ne ehúmé. Ehób émbíd ámín éche Dyōb á Ngum álánḡéé mó aá, "Awem mwān a nlém mó nén, mó awógte' mē menyinḡe."

¹⁸ Sébēn sēnwóg echē ehób áde syāābɔɔ débédé á mbɔɔd echē esáá.

¹⁹ Né-ɔɔ syānē dekoó adúbe nén bán e'yale ábē bekal-bé-e'dáádəñ bēnhōbpē é'dé mbále. Ebon nén bán nyétōñ bó awóḡlen. E'díi néε etrukāñ éche échodne' á ehínten-tē káñ né Epun épédé echē bñ bésāā'ε bon Krĭstæ, tintine a mbwεmbwε, ápen nyé á nlém-tē. ²⁰ Ámín e mímén mésyāā, nyétāñḡéné asōñten nén bán modmod eéhēlēε-se ábenléd áde debyéé átóge mekan míme bekal-bé-e'dáádəñ bēnhōbpē ngáne éténlédé á kálag e Dyōb. ²¹ E'yale ábe bekal-bé-e'dáádəñ bēnhōbpē bēnkēmbáá á ntíi ní moonyon, bon Edáádəñ éche Esáá chíó élyágté'áá bad ábe bēnhōb ábē e'yale. Ábē e'yale bēnhūū ne Dyōb.

2

*Bemeléede bé metóm
ne ebébtéd éche békudté*

¹ Se' bɔɔd bekal-bé-e'dáádəñ bé metóm bémbíd átíntē e bad. Melemlem nê dɔɔ bemeléede bé metóm bēbídte átíntē echēn. Bébenléd mwane ápen ayáge dé metóm. Adé ayáge débēbēd bad ábe bédúbpe dá. Ábē bemeléede bé metóm bēbāñ Sánḡwéé awē ahúde bó á mbéb-te á yāl. Nén dékñ bēn bēwāmsēn yāl ebébtéd akude. ² Bad híin bēhíd échāb mbinde é mekan. Mbéltéd míme ábē bad mébēl bad bēmpēe bēhōbē' mam mé mbéb tāñḡene Nzii e mbále. ³ Adəñ á chōm áde ábē bemeléede bé metóm débēl bēkanlé nyé póle éche bēn bēnábpe ábel békoben nyé bwēm. Dyōb dēmmāđ mbakú abided se' bɔɔd aá mɔɔkōḡsēn bó. Mmē nkóḡsēn rísine-'ε bó. Echē ebébtéd éde-'ε bó á nzii.

⁴ Dyōb dénkēnchenéé áñḡel éche émbēl mbéb, bon ambwém bó á ehyāñ é muú, áhed-taá bédíi á mehañ é ehínten-tē, bésine' Epun é nkáásé. ⁵ Dyōb dénkēnlagsēn-naá bad bé' bɔɔd. Ámbēl mbúú enchó káñ mendíb ménlōne, méhóód bad bésyāā ábe bēnkēnwōñ abé á bad bé Dyōb. Noa awē álánḡé'áá bad aá bēbele' mekan míme métāñḡéné mwēmpēn-εé Dyōb dēnsonḡé alongé, nchoo ne bad saámbe bēmpēe. ⁶ Ámbíd e nê, Dyōb dénkōḡsēn myad mé Sodom ne Gomora. Anhyáád mó métim mbúmbú, álúmed chōm éche ébenléd ne bad ábe bēwóó abé á bad bé Dyōb. ⁷ Dyōb dénkōḡsēn mímé myad bon ansōñ alongé áde Lote, áyāle Lote abédeε mod a bwām awē enkēndəñ mbinde é mbéltéd éche ábē bad bé mbéb bēbélé'áá. ⁸ Ane mod a bwām adyεé'áá hōm ahóg ne ábē bad bé mbéb. Epun ne epun téé anyíné'áá, áwōḡé-'ε e'bébtéd é' mekan ábe ábē bad bēbélé'áá ne ábe bēhóbé'áá. Mmē mekan mébēbté'áá mó nlém á abum áyāle abédeε mod a bwām. ⁹ Né-ɔɔ, Sánḡwéé ábíi ngáne áhúdeε bad ábe bēwóó abé á bad bé Dyōb á mekōḡsēn-tē. Bon ábē akōḡsēn bad bé mbéb káñ ne é Epun éche ákáadtē bad bésyāā. ¹⁰ Ábē

akógsén bad, tanje bad ábe békódte esíí é mekan mé ekob é yǎl, ábe béekobé'-
'ε nkamlen.

Abê bemeléede bé metóm bédé kúmbe, bébé-'ε epame. Béebagé-'aá ngume éche édé ámín edúbé ké ehóg. Bésyáá' échê ngume kááñne syáán ésebán béwóge' mbwóg ké nhóg. ¹¹ Ké ángel éche éwóó ngíne ébé-'ε ngum tómaa ábê bemeléede bé metóm, éēhōbēē échê ngume éche édé ámín mekan mé mbéb áyāl á'sō wée Sǎngwée mbéd. ¹² Boñ ábê bemeléede bé metóm bébele' mekan née nyam é mehín. Echyáádté-'ε ábel békōb chό béwúu. Bébele' kéchéé éche épíídé bó á nlém-tê. Abê bemeléede bé metóm béhóbe' dyam téé áde béesōñtēnéé mam mé mbéb á yǎl. Né-óó, Dyōb débōdēd bó melemlem nēngáne bad béwúé'ε échê nyam. ¹³ Dyōb débēl bétag bwāmbwam áyāle bétágté bad bémpēe. Bédāá' échāb esíí é ekob é yǎl akóded. Béēkwágé-'aá ábel nê ké mūte. Béwóge' bwām ábel échê ndín é mekan áde bedyákgē ndyééd hōm ahóg ne nyé. Né-óó, bébébte nyé dīn, bépiináád-te nyé akwágké. ¹⁴ Nsón mímāb nīsyāāl nīdīi ákáb mesón ne kénzée awē bényíné. Echab esíí ábel mbéb éemaá'ε mbéd. Bédoge' bad ábe adúbe déewúu'ε áte, béhūnte' bó á mbéb-te. Ngoód edé bó á mekií-te bwāmbwam. Bédīi bad ábe Dyōb ábágé ebómán. ¹⁵ Bétédté nzii echē etāngéné, béhīdē' nzii empée. Béhīde' mbeltéd míme Balame, * mwān awē Beo. Balame andāñ mōné míme bēsābēē mó ábel mbéb. ¹⁶ Boñ Dyōb dēmbēl ésel éche Balame énhōb wée Balame. Esel, nyam echē eehóbé' akan, énhōb wée Balame ne ehób é moonyon, ékáné mó áte. Nén dēmbēl mímé mbeltéd mé mpemíne míme ane nkal é'dāóđāñ Balame ménsōg.

¹⁷ Abén bad bédīi née n'yélé mímé nīléné. Bédīi née mbembag éche epub ékēneé. Ndīb e ehíntēn echē Dyōb ábánnédé bó esine bó. ¹⁸ Béboó' nsāl áte ngēn. Bébenlad esíí é ekob é yǎl átéd bad nlém á abum. Bad ábe bétédeé nlém á abum bédīi bad ábe bébóótédé mekuu ahúd á echoñ é bad bé mbéb. ¹⁹ Bélānge' bad bán nzé béhīdé ádab ayáge né béebáá á mehañ-tê, né béhele' bébel kéchéé éche bédáá, áde édīi nēn bán mbéb nīháá bēn. Mbéb nīháá bēn áyāle nēn dyam ké áhéé áde ákamlan mod, ane mod ábelé abé ntāñ ásē e áde dyam. ²⁰ Nzé mod adúbpé Sǎngú Yesu Krīstā, Nsoode, né amaá alongé dé mbéb dé nkōñsé ahīde áte. Nzé amaá-'ε dó ahīde áte boñ atímé ámbīd áwēd-te ámpē, áde alongé átédé-'ε mó ntāñ, né nyaa echē ádíi bōob edé mbéb tómaa ngáne ánsēbēē abé. ²¹ Né émbē mboñ nzé bēnkēntogén nzii e mbále abīi tómaa ámad chό abīi boñ bétimé' bébāā' mbéndé é Dyōb éche ésáá á yǎl. Alyágned dōó bēnlyāgnēdtē bó échē mbéndé. ²² Nén ábele' ngan eche békálé nēn bán, "Mbwé edyág ábē e'chó," ne eche békálé nēn bán, "Ké chán bēnwōgēdtē nguu mendīb eéchatánné elōob," édé mbále.

3

Epun échē Sǎngwée ápéé ámpē

¹ A-baányan, enén kálag chό elónténé kálag ébe eche rítenléé nyé. Atínté échē kálag, nkāmténé nyé mam míme nyémáá abīi ábel boñ nzé nyéwēmténé mekan míme rítélé, méwōngan nyé áwōñ mewēmtēn míme métāngéné. ² Nhēde méé nyékamtēn mekan míme bekal bē'dāóđāñ bé Dyōb bēnhōbpē se' bōód bán mébenléd. Nyékamtēn-ne chōm-ée Sǎngwée, Nsoode awēd ánlāā'ε bembapēe bé nlómag áá béléa nyé.

³ Dyam dé'só, nyétāngéné asōñtēn nēn bán á e'pun bé asóg, donje á bad débīd ábe esíí é mekan mé ekob é yǎl ékamlanné ádāb alongé. Béwélé nyé, ⁴ béhōbē bánken, "Anhób áá móōpē ámpē, héé-ō ádíi bōob? Abēd besáá

* **2:15** Balame: Balame ambé nyóngé bwāmbwam ákud nsábe míme kāñ Balage ásābēē mó nyaa echē ámbēē mboñsén ké ábel bad bé Israel mbéb. Nén áde á kálag e (Nōm 22.4-35).

béwéde bɔɔb échábé áte, boŋ kááŋne' bɔɔb mam médíi médé melemlem ngáne mémbeē se á mbooted mé nkõŋsé.”⁵ Bën békoo' ahúd á mewêmtan nèn bán Dyõb dêmbenléd échē eyale é nsal áhag nkoŋ mí mĩn ne rí sé. Ambël nkõŋsé míbíd á mendíb-te, ambenléd-te mendíb áde áhágé nkõŋsé.⁶ Mendíb mwën-naá ámbenlédte ábébed nkõŋsé mé' bɔɔd. Anlóm mbúú. Ene mbúú enchó kááŋ mendíb melóné nkõŋsé áte rísyāā, chõm ésyāāl éhó.⁷ Melemlem mé eyale míme Dyõb dêmbenlédte áhag nkoŋ mí mĩn ne rí sé, móo ábénlédé ákæá mó ábel boŋ ábébed mó ne muú. Asinne' nkoŋ mí mĩn ne rí sé mé' chii epun é nkáásé. Echē epun dɔɔ ábōdēdtē bad ábe béewōo abé á bad bé Dyõb.

⁸ Boŋ a-baányaŋ, nyéēchatán dyam ahóg. Nyéēchatán nèn bán ne Sánḡwéé, nhəŋlén méesaá áfintē e epun ehóg ne ekálé é mwě. ⁹ Sánḡwéé eétoŋgéé álóned áde akag. Donḡe á bad béwêmtan pen bán atonḡe'. Boŋ awěséné nyé áyāle eéhēdēē aá modmod ábōd alongé. Ahede' aá bad bésyāāl békuned mbíd bétēde abel dé mbéb. ¹⁰ Boŋ epun éche Sánḡwéé ápeé, ápě táléd, melemlem nēŋgáne nchíb ápagké. Echē epun, abobe dényõŋ ne esaád é ngíne, chõm ésyāāl éche édé ádyõb éhyāŋ, ényõŋ-’ε. Nkõŋsé ne chõm ésyāāl éche édé áwēd-te éhyāŋ, ényõŋ-’ε. ¹¹ Ngáne édíi bán chõm ésyāāl étāŋgéné anyõŋ, nyaa é bad éhéé-ō nyétāŋgéné abé? Abé ádēn átāŋgéné asāŋ, nyéwõŋ-’ε abé á bad bé Dyõb. ¹² Nyéwále ádén abé ngáne nyésinēé epun éche Dyõb átíidé aá Krístæá ápě. Nyéwan-ne áte ábel éwāmsen ape. Echē epun muú méhyāād abobe ámĩn, muú ményāmēd chõm ésyāāl-le éche édé áwēd-mĩn. ¹³ Boŋ desine' akag áde Dyõb ábágé syánē aá móōbēl abobe dékōōlē ne nkõŋsé mé ékōōlē. Bad bésyāāl ábe bēbē á nkõŋsé mékōōlē bēbelé' mekan míme rítāŋgéné.

¹⁴ Né-ɔɔ, a-baányaŋ bɔɔb áde nyésinēé échē Epun, nyébel ngáne Dyõb dényĩnnē nyé néε bad ábe bésáá, nyébel-le ngáne ééhóbpé aá nyébele mekan mé mbéb. Nyébē-’ε nsan ne mó. ¹⁵ Nyébíi nèn bán atoo áde Sánḡwéé awēd átonḡeé ápe, ádíi ábel boŋ ábe bad pónde ákud e’soóson. Nèn dɔɔ Paale ámpē ámbenlédte debyéé áde Dyõb ábágé mó, átele nyé kálag. ¹⁶ Atelé ádén atón á kálag échē ésyāāl. Donḡe a mekan áde áwe kálag-tē áde álélé asõŋten. Echē ndín é mekan chõo bad ábe béewóo nsõŋten, ábe adúbe-’ε déetyéeméé bēhəŋlanné nsõŋten míme rídé áwēd-te nyaa echē eetāŋgēne. Melemlem nē dɔɔ bēhəŋlanné e’ped bēmpēe á kálag e Dyõb-te. Abel áde bēbele’-áa nē dékõŋ bēbód ádāb alongé.

¹⁷ Boŋ a-baányaŋ, nyé pen nyēmaá mímén mekan abíi. Né-ɔɔ, nyétēd pónde ábel boŋ bad ábe bēéhídē' mbéndé é Dyõb, bēéhüntē nyé ne mewusé míme báyagtéé nyé. Nzé nyéhíde mímbāb mewusé, né adúbe ádēn déetyéémmé.

¹⁸ Boŋ pen nyébē nyéwõŋ abé áde Sánḡwéé, Nsoode awēd, Yesue Krístæá, ábādē nyé míme nsímé abε. Edúbé ébē ne mó bootya bɔɔb ne á ngíndé. Ebē nē.

Kálag e'só eche Jone Ndibned n kálag

Metote médé mébe míme mékáo bon Jone átél kálag e e'só. Atote dé e'só ádíi áwéd bad ábe áténlé chó nlém á abum ábel bébê mod nhóg ne Dyöb ne awe Mwän, Yesu Krístæ.

Metote míme mélónténé mébe médíi, Jone alânge bad ábe áténlé chó aá bétéd pónde ne ayáge dé metóm áyále débēbēd abé áde bédíi mod nhóg ne Dyöb ne Yesu Krístæ. Adê ayáge dé metóm áhóbe nén bán ebébtéd épag ne abé áde moonyon abágkē á nkōnsé tē, bán né-óó, Yesue, Mwän a Dyöb eéhele'aá-se ákōn moonyon abé. Abé bemeléede bé metóm bēhóbe nén bán nzé mod ákūd e'sooson, atánjéné nēe ábáá mekan mé nkōnsé á yäl. Býágte ámpē nén bán e'sooson béewóó'é dyamdyam ábel ne abé á bwām ne áwōn edange ne nhóg ne aníníi.

Alúmed aá adê ayáge déetāngeneé Jone alúmté á kálag tē wén aá Yesue ankōn moonyon abé akoó-ε alúmed áte nén aá bad ábe bédúbpé Yesue bon bédān-ε Dyöb bétāngéné nēe bédáá nhóg ne aníníi.

Nkabtéd n kálag

Ndibned 1.1-4

E'nyínen bé ekíde ne ehintén 1.5-2.29

Bän bé Dyöb ne bán bé Satanε 3.1-24

Mbále ne awusé 4.1-6

Chóm éche edange édíi 4.7-21

Adúbe áde átómé mekan mésyāäl áte 5.1-21

Eyale é alongé

¹ Ntenle' nyé tāngene ane awē adé Eyale é Dyöb éche épεene' alongé. Abédé se á mbooted, sēnwóg mam tāngene mó, sēnnyínén mó mīd, sēmbán mó dīd áyāl, sēmbán-ne mó ekáá á yäl. ² Mó awē apεene' alongé antīm moonyon awē bényinnéé dīd, dennyín-ne mó. Sēbīde' mó mbón, sélāngē-ε nyé mam tāngene mó awē abage' alongé áde déemaá', mó awē ambé ne Titée, bon átīm abyéén átíntē echéd. ³ Chóm éche sényíné, éche séwógé-ε, chóó sélāngéé nyé, ábel bon nyébē nlatén ne sé. Mmēd nlatén-ne rídíi nlatén míme déwóó ne Titée ne awe Mwän Yesu Krístæ. ⁴ Sételé enén kálag, ábel bon mīmēd menyinge mélōn mbon.

Alongé á bad ábe bédé á e'nyínen bé ekíde

⁵ Bóob-póó, póle eché séwógé á nsəl wée Yesu Krístæ bon sélāngē-ε nyé edíi nén, Dyöb ádíi e'nyínen bé ekíde. Atón dé mbéb ké ahóg déesaá mó á yäl.

⁶ Nzé dehóbé bán dedé nlatén ne mó áde alongé ádēd ádíi ádíi alongé dé ehintén, né dekale metóm né míme syánē mbeltéd-te méehīdēē mbále. ⁷ Bon nzé dewóó alongé dé e'nyínen bé ekíde ngáne Mwän-ne ámpē áwóó, né syánē déēbē nlatén ne nhóg ne aníníi, mekií míme Yesue awe Mwän, m'-ε méwobé mímesyánē mbéb rísyāäl.

⁸ Nzé dehóbé bán deewóó'é atón dé mbéb ké ahóg á yäl, né dedoge' échēd yäl, né mbále-ε éesaá syánē áte. ⁹ Nzé depanle' mímesyánē mbéb áte, né ábēl ngáne áhóbé, ábēl-le chó nyaa eché etāngéné. Alagsén syánē mbéb, áwōbē-ε mímesyánē mbéb rísyāäl. ¹⁰ Nzé dehóbé bán deébeléé mbéb, né dehóbe' bán Dyöb ádíi nkal a metóm, né eyale é Dyöb éesaá-'aá syánē áte.

2

Jone ad Krístaa mó adé awesyánē Nwōngene

¹ Nyé ábe nyêdé nêngáne ábêm bãn, ntenle nyé enén kálag, ábel boŋ nyéebēlē mbéb. Boŋ nzé mod abele mbéb, syánē dewóo mod awē abele' mekan míme métánjéné, Yesu Krístaa. Mó achânge' syánē Titée. ² Krístaa mwën-εé ambé nêngáne ndε echē Dyōb dēmbenlédté ákade syánē áyāl e mbéb míme dēmbenlé. Ambel nê ábel dékud alagsen. Saá-kaá mbéb mímesyánē mēmpen, boŋ mbéb míme bad bé nkōŋsé bésyāāl.

³ Nzé dehíde' mbéndé é Dyōb né édé mbále bán debíí mó. ⁴ Kénzée awē ahóbé aá móbíí mó, boŋ eehíde' éche mbéndé, né ene ndín e mod adíi nkal a metóm, né mbále ké póg eesaá-'áa mó áte. ⁵ Boŋ kénzée awē abele' ngáne eyale é Dyōb éhóbée, edange éche ene ndín e mod adás Dyōb élóne' mbon. Nén dso abele' boŋ debíí ne mbále bán dedé ne Dyōb. ⁶ Kénzée awē ahóbé aá módē ne Dyōb, adē alongé átánjéné abé nêngáne alongé áde Yesu Krístaa.

Mbéndé e ekóólé

⁷ A-baányan bé edange, enén mbéndé echē rítenléé nyé eesaá mbéndé e ekóólé, edíi mbéndé e nchun echē nyénwōngē se á mbooted. Enén mbéndé e nchun edíi nkalan mí bwám míme nyemáá awóg. ⁸ Boŋ kénê, mbéndé e ekóólé chso rítenléé nyé bsoob, mbále echē edé-'ε á mbéndé-te wē, enyínnédé á alongé áde Krístaa, enyínnéd-te á alongé adēn, áyāle nēn ehíntén ébóótédé amaa, e'nyínen bé ekíde é' mbále é'máá abooted dé apen.

⁹ Kénzée awē ahóbé aá módē á e'nyínen bé ekíde boŋ ákōō mwānyan, ene ndín e mod adíi adé á ehíntén-tē. ¹⁰ Kénzée awē adáá mwānyan adé á e'nyínen bé ekíde-tē. Né-ōó, ene ndín e mod éēbēlēē dyamdyam áde ábelte' bad bēmpēe mbéb. ¹¹ Boŋ kénzée awē akso mwānyan, awóo alongé dé ehíntén. Ene ndín e mod akag á ehínten-tē eebyéé-'aá wée ákagké áyāle ehíntén ébélé adé nēe mod awē akwedé ndím.

¹² Nyé ábe nyêdé nêngáne ábêm bãn, ntenle nyé áyāle Dyōb álágséné nyé mbéb á dín áde Yesu Krístaa. ¹³ A-besán, ntenle nyé áyāle nyébíí ane awē adé se á mbooted. A-kódebad, ntenle nyé, áyāle nyétómé ane awē adé ebébtéd áte.

¹⁴ A-bānbān, ntenle' nyé áyāle nyébíí Titée. A-besán, ntenle nyé, áyāle nyébíí ane awē adé se á mbooted. A-kódebad ntenle nyé, áyāle nyéwúú áte, eyale é Dyōb édé nyé áte nyétómé-'ε ane awe adé ebébtéd áte.

¹⁵ Nyéedāā' nkōŋsé ké'ε bwēm ábe é'dé áwēd-te. Nzé mod adáá nkōŋsé, né eédāā' é Titée. ¹⁶ Bwēm é'syāāl ábe é'dé á nkōŋsé te, nédē bwēm ábe moonyon a ekob áwóo' é esíí áte, bwēm ábe mīd médāā' é anyín ne bwēm ábe bad békumneé ekáá á tál, béēhúu' é ne Titée, é'díi bwēm bé nkōŋsé. ¹⁷ Nkōŋsé ne ábe bwēm é'syāāl ábe baányon bēwóo' é esíí áte áyāl echáb, rítóme tómén, boŋ mod awē abele' ngáne Dyōb áhedee, abâg ne Dyōb á ngíndé ne á ngíndé.

Jone ad nyétéd pónde ne bad ábe bétāngan Krístaa

¹⁸ A-bānbān, asóg ákwógé apε. Bēnlāā nyé bán Mod a Ekoyí awē Krístaa āpē, bsoob-pε bad bé ekoyí híin ábe Krístaa bémáá apε. Né-ōó, debíí bán asóg ákwógé apε. ¹⁹ Abē bad bēnkēnkōŋgé bad abé ábe bédé mímesyánē nlatén, né-'aá dēnkāŋ boŋ bētēdē syánē. Nzé bēmbē bad ábe bédé áwesyánē nlatén, né bēmbē bēbé ne syánē, boŋ bēnchené syánē ábel boŋ ényínned ne mbále nēn bán bēnkēnkōŋgé abé ne syánē. ²⁰ Boŋ ne nyé, Ane-awē-Béwógté abagé nyé Edādāŋ éche Esáá. Né-ōó, nyé moosyāāl nyébíí mbále. ²¹ Meētēnlēē nyé enén kálag áyāle nyéebíí' é mbále, boŋ ntenle' nyé chso áyāle nyébíí mbále, nyébíí-'ε nēn bán metóm ké mehóg méebídeē á mbále-tē. ²² Nzée-'ō adé nkal a metóm?

Nkal a metóm adii kénzée awě ahóbé aá, Yesue eesaá Ane awě Dyöb Awógté. Ene ndín e mod chó edé Mod a Ekoyí awe Krístəə, abáa' Titée á yäl, ábā-ε Mwän. ²³ Mod éēhēlē-ε abāñ Mwän a Dyöb á yäl se abé ne Titée. Kénzée awe akobé Mwän a Dyöb, akobé kóñne Titée. ²⁴ Nyényín nén bán nkalañ míme nyéwógé se á mbooted níde nyé áte. Nzé nkalañ míme nyéwógé, nídií níde nyé áte, né nyémpē nyéēbē ne Mwän a Dyöb nyébē-ε ne Titée. ²⁵ Chöm éche Krístəə ahóbé aá mósōbē syánē édií alongé áde déemaá'.

²⁶ Ntenle nyé nímén mam áyāle bad bédé ábe béhede nyé adog. ²⁷ Boñ ne nyé, Krístəə abagé nyé Edəədəñ éche Esáá. Abé áde échē Edəədəñ édií nyé áte, nyéetógnεε modmod áyáged nyé. Echē edəədəñ éyágte nyé mam mésyāāl, mam míme éyágte-áa nyé médé mbále, méesaá metóm. Né-óó, nyébē nyébē ne Krístəə ngáne Edəədəñ éche Esáá éyágté nyé.

²⁸ Bəəb-óó, a-bānbān, nyébē mod nhóg ne mó, ábel boñ epun éche ápéé, nlém níwúu syánē á abum, deewógé-ε e'són átyéem mó á'sō. ²⁹ Nyébíí bán Krístəə abele mekan míme métəñgéné á'sō é' Dyöb, né-óó, nyébíí bán kénzée awě abele' mekan míme métəñgéné, adii mwän a Dyöb.

3

Jone ahóbé ngáne alongé áde bán bé Dyöb átəñgéné abé

¹ Nyényín ndín e edənge echē Titée ádáá syánē. Echē edənge échábé ámín kóñj béchəge syánē bán bán bé Dyöb, bēn-naá dékóó abé. Nzəm echē ekəə boñ bad bé nkōñsé béebíí syánē édií áyāle béēsēbpéé Titée abii. ² A-baányan bé edənge, syánē dedíí bán bé Dyöb bəəb. Eēbyēnēē bwām pēn chöm-εε syánē débēē. Boñ debíí bán pónde echē Krístəə ápéé, syánē déēbē nēngáne mó, áyāle nén deényín mó ngáne adíí. ³ Kénzée awě asumé nlém wée Krístəə átəñgéné néε asəñté eche yäl ngáne Krístəə mwēn ámpē ásáá.

⁴ Kénzée awě abelé mbéb, akwedé nkáá áyāle abóó mbéndé e Dyöb. Mbéb nídií abóó á mbéndé e Dyöb. ⁵ Nyébíí bán epε éche Krístəə ámpéé á nkōñsé ébédéε ámad mbéb. Krístəə mwēn-ne eewóó'ε mbéb ké nhóg á yäl. ⁶ Kénzée awě adé ne Krístəə éēbēlēē mbéb. Kénzée awě abele mbéb, eenyínéé Krístəə eebíí-áa mó.

⁷ A-bānbān, nyéēmwāg se mod ádog nyé. Kénzée awě abele mekan míme métəñgéné adii mod awě abele mekan míme métəñgéné á'sō é' Dyöb, ngáne Krístəə ábeléé mekan míme métəñgéné. ⁸ Kénzée awě abele mbéb, adii mwän awě Devəle áyāle Devəle ambootéd mbéb ábel sé á mbooted. Nzəm echē enkəñ boñ Mwän a Dyöb ápē á nkōñsé, ebédéε ábébed nsón míme Devəle ábélé. ⁹ Kénzée awě adé mwän a Dyöb, éēbēlēē mbéb, áyāle abé á Dyöb adé mó áte, éēhēlē-ε-ε abelé mbéb áyāle Dyöb dáo adé mó Sáá. ¹⁰ Chöm éche ékoo' syánē alúmed bad ábe bédé bán bé Dyöb ne ábe bédé bán bé Satan édií nén bán, bad ábe béebelé' mam míme métəñgéné ne bad ábe béedəə baányan bé Krísto, béesaá bán bé Dyöb.

Jone aá bad bédəñ nhóg ne aníníí

¹¹ Nkalañ ní bwām míme nyénwōgkē se á mbooted níbédéε nén bán, dédəñ nhóg ne aníníí. ¹² Deebág néε Keenε. Keenε abédéε mod awě Satanε, anwúú-ε mwānyan. Cheé énkəñ boñ Keenε awúú mwānyan? Anwúú mó áyāle mekan míme mwēn ábélé'áa mébédé mam mé mbéb boñ míme mwānyan méntəñgēn á'sō é' Dyöb. ¹³ Né-óó, a-baányan, nyéebág menyáké ngáne bad bé nkōñsé békóó nyé. ¹⁴ Dedəá bāñned bé Krísto bémpēe, nē dáo ábélé boñ debíí bán dehidté ásē e ngíne e kwééd dekudé alongé áde déemaá'. Kénzée awě eedəə bāñned bé Krísto bémpēe, alyagé adé ásē e ngíne e kwééd. ¹⁵ Kénzée awě akóó

mwānyan a Krīsto, adii mod a ewúen, nyêbíí-’ε nén bán alongé áde déemaá’ déesaá mod a ewúen ké nhóg áte. ¹⁶ Krīstəə ambě ádē alongé á nló nímēd. Nén dáo ábélé bon debíí chōm éche edənge édíí. Né-ǝ, syánē ámpē detəngéné née débágé ádēd alongé á nló níme bānned bé Krīsto bēmpēe. ¹⁷ Nzé mod adé awě adé nhən, bon anyíné mwānyan awě atóge’ bon eewóo nlém ní bwām áwóngen mós, chán áhelese ahób aá módəə Dyöb? ¹⁸ A-bānbān, edənge éche déwánléné nhóg ne aníníí, éetəngeneé abé dásō á nsəl-tē ne á póle bon étəngéné abé á mbəltéd ne á mbále-tē.

*Jone dhóbé chōm éche ébele’
bon deewógé mbwóg á’sō é’ Dyöb*

¹⁹ Nzé delúmté nhóg ne aníníí edənge, né debíí bán dedé bad bé mbále ne debíí-’ε bán nlém méwūú syánē á abum á’sō e’ Dyöb. ²⁰ Póndé ké ehéé eché nímēd mewēmtən mélāngé syánē bán debélé mbéb, debíí bán Dyöb abíí mam mésyāəl tómaa ngáne syánē débíí. ²¹ A-baányan bé edənge, nzé nimesyánē mewēmtən méēlāngé syánē bán dedíí bebel bé mbéb, deewógéé mbwóg ké nhóg nzé dekānne’ á’sō é’ Dyöb. ²² Dekude kéchéé éche désédté mós áyāle dehíde’ éche mbéndé débélé-’ε mam níme méwógte mós menyīnge. ²³ Mbéndé eché ábágé, edíí nén, dédúbe á dīn áde awe Mwān Yesu Krīstəə, dédəng-’ε nhóg ne aníníí. Melemlem mé mbéndé mós Krīstəə mómpē ámbéé syánē. ²⁴ Kénzée-’ε awě ahíde’ mbéndé é Dyöb, abāg mod nhóg ne Dyöb, Dyöb-pe ábē mod nhóg ne mós. Nén dós-’aá débéléé bon debíí bán Dyöb áde ne syánē. Debíí áned áyāle Edəádəng éche ábágé syánē.

4

*Jone ahóbé ad bad bétéd
póndé ne e’ dəádəng bé metóm*

¹ A-baányan bé edənge, nyéedúbpé bad bésyāəl ábe behóbe’ bán bēwóo Edəádəng é Dyöb. Bon pən, nyékəg bós abíí nzé edəádəng éche édé bós áte éhuú ne Dyöb. Nyékəg bós áyāle ekud é bekal bé’ dəádəng bé metóm bēpédé á nkōnsé-te. ² Chōm éche wébenlé bon ebíí mod awě Edəádəng é Dyöb édíí áte édíí; kénzée awě ahóbé aá Yesu Krīstəə apedé á nkōnsé née moonyon, né ane mod awóo Edəádəng é Dyöb. ³ Bon kénzée awě ahóbé aá Yesu eépedéé á nkōnsé née moonyon, eewóo’ é Edəádəng é Dyöb áte. Edəádəng éche ene ndín e mod áwóo áte édíí edəádəng éche éhuú ne Mod a Ebébtéd. Nyénwóg bán échén edəádəng épě, bəəb-pe émáá ape á nkōnsé-te.

⁴ A-bānbān nyédíí bad bé Dyöb, nyétómé-’ε ábē bekal bé’ dəádəng bé metóm áte, áyāle Edəádəng éche édé nyé áte édé ngíne tómaa Satanə awě akamlan bad bé nkōnsé. ⁵ Abé bekal bé’ dəádəng bé metóm bédíí bad bé nkōnsé, né-ǝ, mekan níme behóbéé médíí mekan mé nkōnsé, bad bé nkōnsé-’ε bēwóglan bós. ⁶ Syánē dedíí bad bé Dyöb. Kénzée awě abíí Dyöb awóglan syánē, kénzée-’ε awě eésē mod a Dyöb, eewóglánné syánē. Né-ǝ, nén dós mod áhele abíí nhənlén átínté e Edəádəng é mbále ne edəádəng é metóm.

Jone ad Dyöb adós syánē

⁷ A-baányan bé edənge, dédəng nhóg ne aníníí áyāle nén edənge éhuú ne Dyöb. Kénzée-’ε awě adəə mwānyan a Krīsto adíí mwān a Dyöb, abíí-’ε Dyöb. ⁸ Kénzée awě eédəə baányan bé Krīsto, eebíí-’ε Dyöb, áyāle kéchéé éche Dyöb ábéléé élúmté’ edənge éche áwóngé bad. ⁹ Dyöb álúmté syánē edənge ne nén, alómé nímé mpəm ní Mwān á nkōnsé-te ábel bon dékud alongé áde déemaá’ mbwiined ne mós. ¹⁰ Chōm éche édé edənge édíí nén, saké bán syánē dedəə

Dyöb, bon nén Dyöb ádáá syánē, anlóm-me awe Mwän ákəde syánē áyāl e mbéb míme débélé.

¹¹ A-baányan bé edənge, ngáne édíí bán Dyöb átómténé syánē adəŋ, syánē ámpē detəŋgéné dedəŋ nhóg ne aníníí. ¹² Mod eényinēē Dyöb mbéd. Nzé dedəá nhóg ne aníníí, né Dyöb débē ne syánē, échē edənge-’ε éche ádáá syánē élōn mbon.

¹³ Nén dó-’aá débēl bon débíí bán syánē dedé ne Dyöb, Dyöb-pe adé ne syánē, áyāle abagé syánē échē Edəádəŋ. ¹⁴ Syánē denyíné, deləŋge-’ε bad bəmpēe nén bán Titée alómé awe Mwän ábé Nsoode a nkōŋsé. ¹⁵ Bad ábe bəhóbe’ bán Yesue adíí Mwän a Dyöb, Dyöb adé ne bó, bó-’ε bédé ne Dyöb. ¹⁶ Né-óó, syánē debíí, dedúbpe-’ε edənge éche Dyöb ádáá syánē.

Kéchéé éche Dyöb ábeléé élūmte edənge éche áwóŋné bad, bad-te ábe edənge édíí áte, bédé ne Dyöb. Dyöb-pe adé ne bó. ¹⁷ Edənge éche édé syánē áte, élóné mbon ne nén, nlém méwūū syánē áte á mbwe mé nkáásé, áyāle nén dedé mod nhóg ne Dyöb á nkōŋsé-te hén melemlem ngáne Krístəá ámbēē ne mó. ¹⁸ Mod awē Dyöb ádáá eewógéé mbwóg. Edənge éche élóné mbon énane mbwóg rísyāā. Abán dé nkógsén dóó ápeene mbwóg. Né-óó, kénzéé awē mbwóg rídíí áte, edənge eelónéé mó mbon áte. ¹⁹ Delūmte’ edənge áyāle Dyöb ásébpé syánē edənge alúmed. ²⁰ Nzé mod ahóbe’ aá módáá Dyöb bon akóó mwānyan a Krístə, ane mod akale metóm, áyāle mod awē eédəə mwānyan awē ányínéé, éehēlē-sə adəŋ Dyöb áde eényinēē. ²¹ Né-óó, enén mbéndé chóó bəbágé syánē; kénzéé awē adəá Dyöb ádəŋ kóəŋne mwānyan.

5

Jone aá bad ábe bédúbpe Krístəá bétómé nkōŋsé áte

¹ Kénzéé awē adúbpe aá Yesue mó adé Ane awē Dyöb Awógté, adíí mwän a Dyöb. Kénzéé-’ε awē adəá sáá-a-mwän adəə’ kóəŋne mwän. ² Nyaa echē débíé-’ε bán dedəá bán bé Dyöb edíí nén bán syánē dedəá Dyöb, dekonge-’ε échē mbéndé. ³ Adəŋ Dyöb adíí áhíd éche mbéndé, éche mbéndé-’ε éetómténéé awúu áte syánē áhíd chó. ⁴ Kénzéé awē adé mwän a Dyöb atómé nkōŋsé áte. Nzəm echē atómé nkōŋsé áte, edíí nén, dedúbpe bán Yesue mó adé Ane awē Dyöb Awógté. ⁵ Modmod ampée eésaá awē atóme nkōŋsé áte éetóméé mod awē adúbpe aá Yesue adíí Mwän a Dyöb.

Jone ahóbe bwēm é’láán ábe é’bide Yesue mbōŋ

⁶ Yesu Krístəá ampē á nkōŋsé. Bēndusén mó ne mendíb bon ámbíd e pónde echē áwédé á awəg nímē mekií mēnsyogé. Saké edusen é mendíb chēmpen ēmbenléd ne mó, bon áde áwédé nímē mekií mēnsyogé. Edəádəŋ éche Esáá chóó élūmte syánē aá nén adé mbáale, áyāle Edəádəŋ éche Esáá éekaléé metóm. ⁷ Nyaa édé éláán ábíí mbáale təŋgene Yesue. ⁸ Debíí mbáale təŋgene Yesue áyāle Edəádəŋ élangé syánē, bēndusén mó ne mendíb, ansyog-ke nímē mekií áde áwédé. Echén nyaa éláán ésyāā élūmte syánē bán Yesue adíí Mwän a Dyöb. ⁹ Ngáne dedúbpe mekan míme bad bəhóbeé, kéchéé éche Dyöb áləŋgéé syánē étómténéé etógnén abé tómaa mekan míme bad bələŋgéé syánē. Nén adé áyāle Dyöb dēn dóó áləŋgéé syánē, təŋgene awe Mwän. ¹⁰ Kénzéé awē adúbpe Mwän a Dyöb, abíí nén aá nímén mekan mésyāāl médé mbáale. Bon kénzéé awē eedúbpe Dyöb, édíí nēŋgáne ahóbe’ aá Dyöb adíí nkal a metóm, áyāle eedúbpeé mekan míme Dyöb ahóbe’ təŋgene awe Mwän. ¹¹ Chōm éche Dyöb áləŋgéé syánē édíí nén; abelé syánē dekudé alongé áde déemaá’. Adén alongé adíí alongé áde awe Mwän ábagéé. ¹² Kénzéé awē adé nhóg ne Mwän a Dyöb

akudé áde alongé, kénzée-’ε awě eesē nhóg ne Mwǎn a Dyöb, eékudéé áde alongé.

*Déwōηgen nhóg ne aniníi
akud alongé áde déemaá’*

¹³ Ntenle’ nyé ábe nyédúbpé á dīn á Mwǎn a Dyöb, ábel boη nyébíi bán nyékudé alongé áde déemaá’. ¹⁴ Desumé nlém nén bán, kéchéé éche déhédné Dyöb ngáne ébóηnéde mós, abelé awóg syánē mekáne. ¹⁵ Ngáne débíi-’ε bán awóge’ syánē áyāl e kéchéé éche déhédné mós, detáηgéné abíi bán abage syánē kéchéé éche déhédné mós.

¹⁶ Nzé mod anyiné mwǎnyan abele mbéb míme méepiinéd mós kwééd, atáηgéné akánnéd mós. Dyöb débě ane mod alongé. Bad ábe ríhóbéé meé nyékánned bédíi bad ábe mbéb mímbáb méebelée boη échāb edáádəη éwé. Mbéb rídé míme ríbele boη edáádəη éwé. Nzé mod abelé ene ndín e mbéb meehóbéé meé nyékánned ane mod. ¹⁷ Mewusé méesyāāl médíi mbéb, boη donge dé mbéb áde áde déebelé boη edáádəη éwé.

¹⁸ Debíi nén bán kénzée awě adé mwǎn a Dyöb eébēlēē mbéb, áyāle Mwǎn a Dyöb akəηge mós, Ane awě adé Ebébtéd eéhēlēē-’ε-sε ábel mós mbéb. ¹⁹ Debíi bán dedíi bán bé Dyöb debíi-’ε nén bán Ane awě adé Ebébtéd akamlan bad bésyāāl ábe béebíi Dyöb. ²⁰ Debíi nén bán Mwǎn a Dyöb apedé á nkōηsé-te abagé-’ε syánē nsōηtεn ábíi Dyöb á mbále. Dedé-’ε mod nhóg ne mós áyāle dedé mod nhóg ne awe Mwǎn, Yesu Krístəə. Mwēnπεn-naá adé Dyöb, mwēn-naá abage bad alongé áde déemaá’. ²¹ A-bǎnbān, nyéewóó’ dyamdyam ábel ne myöb mé metóm.

Kálag echě elónténé ébɛ eche

Jɔnɛ

Ndibned n kálag

Kálag echě Jɔnɛ echě elónténé ébɛ elúmte bán, “Nlyáged a mwembé” mɔ́ atěnlé “Mmwaád nhóg ne ábe bán.” Ane nlyáged a mwembé awě atelé enén kálag adii Jɔnɛ, mmwaád awě átěnlé chɔ́ ne ábe bán bédii bad ábe bédé á mwembé-te. Chǒm éche Jɔnɛ átélé á kálag-tê wén édé nén bán bad bédəŋ nhóg ne aníníí, bétéd-te pǒndé ne bemeléede bé metóm, ne ádab ayáge.

Nkabted n kálag

Ndibned 1-3

Edəŋge étómé chǒm ésyā́al 4-6

Elébé tǎŋge ne ayáge dé metóm 7-11

Nsógteŋ 12-13

Melɛntɛn

¹ Mɛ, nēŋgáne nlyáged a mwembé, mɛ-ɛé ntelé enén kálag. Ntenle, wɛ mmwaád awě Dyǒb ápwédé, ne ábǒŋ bán. Ndə́ wɛ ne mbále, saá-kaá mměmpɛn ndə́ nyé, boŋ kááŋne bad ábe bėbíí mbále bédá́ nyé. ² Ndə́ nyé áyāle mbále echě syánē débíí, débíí-’ɛ chɔ́ á ngíndé ne á ngíndé.

³ Dyǒb Titéɛ ne Yesu Krístə́, Mwǎn awě Titéɛ bėbě syánē nsimé, bélúmed syánē ngǎl, bėbě-’ɛ syánē nsaŋ. Abén bwěm é’syā́al bėbē ábɛ syánē ngáne débɛléé mekan mé mbále adəŋ áde dédá́ nhóg ne aníníí.

Jɔnɛ aá dédəŋ nhóg ne aníníí dédəŋ-’ɛ mbále

⁴ Mbédé menyinje bwám bwam áwóg bán donje á bán ábǒŋ bėhíde’ mbále melemlem ngáne Titéɛ ahóbé aá syánē déhíd. ⁵ Né-ɔ́, a mwǎn a mmwaád, ncháa wɛ nén mɛé dédəŋ nhóg ne aníníí. Enén mbéndé echě rítenléé wɛ, eésaá mbéndé e ekóólé. Edii mbéndé eche ebédé ne syánē se á mbooted. ⁶ Echén edəŋge éche ríhóbéé edii nén bán syánē detǎŋgéné dehíd mbéndé e Dyǒb. Ene mbéndé ngáne nyémoosyā́al nyéwógé se á mbooted, edii nén, nyétǎŋgéné nyédəŋ nhóg ne aníníí.

⁷ Bad bé medogké híin bédé a nkǒŋsé-te chii. Bédii bad ábe bėekwɛntene nén bán Yesu Krístə́ achyáádté á nkǒŋsé nées moonyon. Abé bad bédii bad bé medogké ne bad ábe bétǎŋgan Krístə́. ⁸ Nyétéd pǒndé ábɛl boŋ ntǔ rímɛn méebǔǔ’ ngén, boŋ pɛn, nyékud nsábe ríme ríloné mbon.

⁹ Kénzée awě atědté áhíd ayáge áde Krístə́ boŋ atimé ahíde’ ayáge démpē, eésaá ne Dyǒb. Boŋ kénzée awě ahíde’ ayáge áde Krístə́, adé ne Titéɛ adé-’ɛ ne Mwǎn. ¹⁰ Né-ɔ́, kénzée awě apedé áwɛn boŋ ápɛɛn ayáge áde déehúu ne Krístə́, nyéekǒbē mɔ́ áwɛn mendáb, nyéelɛnté-’ɛ mɔ́ ké lɛntén nées mod a Krísto. ¹¹ Nhóbe nén áyāle kénzée awě alěnté mɔ́, aládténé mɔ́ ábɛl e’bėbtéd é’ mekan ábe ábɛléé.

Jɔnɛ ahóbé e’yale bé asóg

¹² Nwóó mam híin áláa wɛ boŋ meéhédēē wɛ mɔ́ atele á kálag-tê. Boŋ pɛn nwóó nlém áte ápɛ wê ábɛl boŋ dényínɛn e’só ne e’só, ábɛl rímesyáné menyinje mélɔn mbon. ¹³ Bán ábe mwǎnyon a mmwaád awě Dyǒb ápwédé, bélómme nyé melɛntɛn.

Kálag echè elónténé éláán eche Jɔnɛ Nɔdibned n̄ kálag

Kálag eche Jɔnɛ echè elónténé éláán elúmte bán Jɔnɛ, “Nlyáged a mwembé” mós átélé ch́. Gayɔse nlyáged a mwembé ampée mós áténlé ch́. Awēd-te Jɔnɛ akene’ Gayɔse áyāle nwōngɛn míme ábageé bad bé Krísto bémpēe, alānge-’e mwembé aá bétéd pónde ne mod awē béchagēé bán Diotrefese. Jɔnɛ akene-’e Demetruse áyāle nsón mí bwám míme ábéle.

Nkabtéd n̄ kálag

Nɔdibned 1-4

Békéné Gayɔse 5-8

Béchágé Diotrefese d̄in dé mbéb 9-10

Béchágé Demetruse d̄in á bwám 11-12

Nsógten 13-15

Jɔnɛ alente Gayɔse

¹ Mē n̄ngáne nlyáged a mwembé, mē-é ntenle’ wē Gayɔse, enén kálag. Nɔá wē ne mbále.

² A-mwānyan a edānge, nkāne’ n̄n mēé mam mēsýā̄l míme ébeleé mékēen wē bwám, mmōñ-’e ámpē édyēe bwám, melemlen ngáne edáedāñ échōñ ámpē édyēē bwám. ³ Menwóg menyīnge bwāmbwam áde donge ábesyānē baányan bé Krísto bépédé h̄n bonj béhób ngáne ne mbále ébeleé mekan míme Dyōb álúmté syānē aá débēle’, mbíi-’e n̄n mēé elyāgé ebele’ n̄mē mekan. ⁴ Chōmchōm éēwōgtēē mē menyīnge tómaa áwóg bán bad ábe bédé ngáne ábēm bán bébele ngáne Dyōb áhedeé.

Jɔnɛ aá bad béwōngan bad bé Krísto ábe bébele nsón n̄ Dyōb

⁵ A-mwānyan a edānge, ébele mekan ne nlém nhóg áwōngɛn ábesyānē baányan bé Krísto, kénéé wénkēmbíi’ é bó donge á bad. ⁶ Bélāngé mwembé míme ndé h̄n edānge éche élúmté bó. Nhede mēé éwōngɛn ábén bad nzé bétédte nyé áke h̄m dēmpēe. Ebel áned áyāle n̄ d̄o Dyōb áhedeé. ⁷ Abén bad békágé’ aá mebwóg ne mebwóg ábele Yesu Krístā, bēnkēnkwenten-naá ákob nwōngɛn ké nhóg míme mbídé wēe bad ábe béédúbpe Krístā. ⁸ Né-óó, syānē ábe dedúbpe Krístā detāngéné dewōngén ábē bad ábel bonj syāā ne bó débēle nsón álāa bad nkalanj mí mbále.

Jɔnɛ achagé Diotrefese d̄in dé mbéb akēn-ne Demetruse

⁹ Mentelé mwembé míme n̄dé áwōñ dyad kálag, bonj Diotrefese eékwentēné ábel chōm éche n̄télé áyāle áhede’ aá móbē nlyáged a mwembé. ¹⁰ Né-óó, áde mēpēé mélāā bad bé mwembé bēsýā̄l mam míme Diotrefese ábeleé. Akaltad sé metóm áyāl. Byánán n̄ déekwognedéé, abāa’ bānned bé Krísto nken akob, ákāā-’e bad bémpēe ákob bó nken, ánané-’e bó á mwembé-te.

¹¹ A-mwānyan a edānge, weehāñtán abé á bad ábe bébele mbeltéd mé mbéb, bonj éhāñtan abé á bad ábe bébele’ mbeltéd mí bwám. Kēnzéé awē ábele mbeltéd mí bwám adii mwān a Dyōb. Kēnzéé-’e awē ábele mbeltéd mé mbéb, eebíi’ é Dyōb. ¹² Baásýā̄l béhóbe Demetruse mam mé bwám á yāl. Ábele mekan mé bwám míme mélúmte’ bán adii mod a bwám. Mē-’e ámpē nhóbe’ mós mekan mé bwám á yāl, nyēbíi-’e n̄n bán kéchéé éche n̄hóbé édé mbále.

Jone ahóbé e'yale bé asóg

¹³ Nwóó mam híin áláa wε, bon méēhēdēē mēé ítel mó ásē. ¹⁴ Nwóó nlém áte ânyín wε mwămpîn mí pón dé, ene pón dé-'aá dényínēnnē e'só ne e'só, bon dékal. ¹⁵ Nsanj mbê ne wε. Běn bésyāāl bélómmé wε melentεn. Lentéd mε bĕd bésyāāl, nhóg ne nhóg tée.

Kálag eche Judε Ndibned ní kálag

Kálag eche Judε ântenlé, antel ch́ át̄nḡen bemeléede bé metóm ábe belúmté'áá bán bédé bad ábe bédúbpé Kr̄st̄əə. Enén kálag eéchabéé áte. Chómpē ewágné kálag echě elónténé ébe echě Petro átélé (2 Petro). Judε awéde' Bad bé Kr̄sto nlém, áá bésúm mekuu ámbíd e mbále e nkalan̄ ní bwám. Áá nímé nkalan̄ ní bwám méeh̄əŋl̄ánné. Áá Dyöb d̄embě mó wée ábē bad ngen póg ne ngen ésyā̄l.

Nkabtéd ní kálag

Ndibned ní kálag 1-2

Abé ne ayáged dé bemeléede bé metóm ne ebómán éche békudté 3-16

Bélébe bad áwúú áte á adúbe tē 17-23

Nnamed mé asóg 24-25

Judε alómé mel̄ent̄en

¹ Mε Judε, ndii mbaledε awe Yesu Kr̄st̄əə, mbé-'ε Jemσε mwānyan̄. Mε-εé ntenle' nyé bad ábe Dyöb ápwédé enén kálag. Nyébii nén bán Dyöb Titée adáo nyé, Yesu Kr̄st̄əə-'ε anone' nyé. ² Ngol e Dyöb, nsaŋ ní Dyöb ne edəŋge é Dyöb ébád abé ne nyé.

Bad bé metóm

³ A-baányan̄, nkénwanén nyé atele bwámbwam t̄əŋgene e'soóson̄ ábe Dyöb ábágé syánē mbwiined ne Yesu Kr̄st̄əə. Bon̄ b̄əəb nnyíné meé ébóó bán r̄itele nyé t̄əŋgene mekan mémpē. Nwéde nyé nlém á abum nén meé, nyésum mekuu ámbíd e mbále e nkalan̄ ní bwám. Mm̄én nkalan̄ ní bwám méeh̄əŋl̄ánné. Dyöb d̄embě mó wée ábē bad ngen póg ne ngen ésyā̄l. ⁴ Nhóbe' nén áyāle bad ábe béewóo abé á bad bé Dyöb bésólé át̄inté ech̄en á mesəəmt̄é. Abé bad béhóbe' nén bán nsimé míme Dyöb ábágé syánē ne alagsen áde alagsanné syánē mbéb, ábágé syánē kunze ábel mbinde é mekan. Dyöb d̄emmād nkógsen míme ábē bad békúde atii se' b̄óod. Abé bad béekobéé Yesu Kr̄st̄əə áde édíí-'áá bán Yesuε mwəmp̄en móo adé syánē Sáá abé-'ε Nkaml̄enε.

⁵ Kénée nyébii nímén mekan mésyā̄l, ndáo meé níkamt̄en nyé ngáne Sán̄gwéé ánhūd̄tē bad bé Israel á mekáá mé bad bé Egipto bon̄ ámbíd e pónde abódéd alon̄gé a bad ábe bénk̄ensum nlém áwē. ⁶ Nyékamt̄en-ne ángel ámpē echě énk̄endyεé h̄öm áde Dyöb d̄ennabnd̄t̄é bó, bon̄ b̄enhidé áde abwóg á h̄öm wée b̄ent̄əŋḡennē abé. Dyöb ábánné bó á mehan̄ á mbwəg mé eh̄int̄en wée b̄éb̄ē abé ne abé ké ámbíd e Epun émbáá é nkáásé. ⁷ Ndáo meé nyékamt̄en káəŋne myad mé Sodom ne Gomora ne myad míme mébédé bó b̄enben. Bad ábe mébédé nímé myad, békábé'áá mesón, b̄éh̄id̄ē-'ε mekan mé esíí mé ekob é yāl míme moon̄yon̄ éet̄əŋgenεé abel. Békúde nkógsen ní muú míme mééd̄im̄é'. Mm̄én nkógsen r̄idé álúmed bad b̄emp̄ē bán nén áh̄el̄εε ábenléd ne bó.

⁸ Bon̄ kén̄, ábē bad ábe bésólé át̄inté ech̄en bómpē b̄édii b̄enəŋge nló bán nkaml̄en r̄idé áwāb mekáá. Mm̄é nló n̄b̄ele' b̄ébele' mbinde é mekan, béenyin̄ē nkaml̄en ní Dyöb n̄εε dyam, b̄esyā̄-'ε ngumε éche édé ám̄in. ⁹ Bon̄ ké Maik̄el̄ε, ángel émbáá énk̄ent̄édt̄é ne mó mw̄en̄ ásyəŋ Satanε áde búm̄ō b̄épéntánnáá t̄əŋgene mod awe át̄ed̄ ndim míme Moseε. Anl̄áá mó dásō áá, "Sán̄gwéé ákógsen wε." ¹⁰ Bon̄ ábē bad ábe bésólé át̄inté ech̄en p̄en, kéchéé éche bées̄əŋt̄enεé b̄éhóbe ch́ mam mé mbéb áyā̄l. Kéchéé éche épédé bó

á mewêmtɛn chɔɔ bébeléé. Bébeléé née nyam é mehín. Mmê mekan mên mɔɔ mépiinad bó kwééd. ¹¹ Medim ne bó. Bómpē bébele' ngáne Keene awé anwúú mwānyan ámbenlé. A etútú é mənə, béhele bébēl kéchéé, ngáne Balame. E'wúú bé nló-áte ábāb bébēl bómpē béwē melemlem nēngáne Koraa ánwēē áyāle anwúén Dyōb nló áte. ¹² Abé bad béekwāgēē, né-ɔɔ nzé nyāābɔɔ nyēlādné ádyé ndyééd álúmed edəŋge éche Sāŋgwéé, bébelé bébé nēngáne mbinde átinté echēn. Echab yāl chēn chɔɔ bétōŋtanné. Bédii née mbag échē epub ékɛɛnéné échē élūmte' bán mbúú échō, áde échó'é. Bédii nēngáne mēl míme méēchyāā' e'pum ké á pónde échē mēl méchyāā'é. Bénábpé awé nēngáne bwel ábe béwúbne nkanj áse. ¹³ Bédii nēngáne edíb é nkwě éche éhode' ne ngíne. Ahod áde éhodeé ébídte' mbinde á nkin. Nē dɔɔ ádāb abé dé mbéb ábidéé áwed. Bédii née betintine ábe bétamnad. Ndib e ehintén echē Dyōb ákōŋnéde bó esine bó, ébē-ε abé ne abé.

¹⁴ Enəge awé anlóntén nyongel saámbé á mbyaa míme Adame, anhób se' bɔɔd á'sō é' pónde tēngene ábén bad. Anhób aá, “Nyénəne', Sāŋgwéé ápɛén e'kálé ne e'kálé é' ángel éche ésáá. ¹⁵ Akāād bad bé nkōŋsé bésyāāl. Akwíd bad bésyāāl ábe ádab abé déesaá née abé á bad bé Dyōb nkáá, akōgsén-ne bad bé mbéb ábe béewóo mbwóg ní Dyōb. Akōgsen bó áyāle mam mé mbéb míme béhóbéé tēngene mɔ.” ¹⁶ Abén bad béyōgke' anyoo áte béyōgké-ε bad ahób ngēn. Bébele' dyam dé mbéb ké áhéé áde bédáá abel. Békume ekáá á tāl, bényinte-ε nsal áte ábel békud bwām.

Nyébê nyékeene' adúbe á mbále á'sō

¹⁷ Boŋ a-baányan, nyé pɛn nyékamten mam míme bembapɛɛ bé nlomag ábe Sáá awéd, Yesu Krístəá bēnlāā'é nyé. ¹⁸ Bēnlāā nyé bán “Áde e'pun bé asóg bɛpɛé, bad bɛpɛ, béwelé nyé, béhídē' échab esíí é mekan mé ekob é yāl.” ¹⁹ Echén ndín é bad chɔɔ épɛene' nkabén átinté e bad bé Dyōb. Esíí é mekan mé mbéb mé nkōŋsé ékamlan bó, béewóo-áa Edáádəŋ é Dyōb áte. ²⁰ Boŋ a-baányan, adúbe áde ásáá áde nyéwóo ábê ákwoge' ákag á'sō. Nyékāne', ngíne e Edáádəŋ éche Esáá élyágte' nyé. ²¹ Nyékeene' alongé ádēn á'sō nyaa eche nyéchemlédté nén bán Dyōb ádáá nyé. Nyésine', nyélyāg nlém nén bán Sáá awéd Yesu Krístəá ápɛ, ábenléd míme nlém ní ngəl, nyékud alongé áde déemaá'. Abel nén áyāle adáá nyé.

²² Nyéwōŋ nlém ní ngəl wéé bad ábe béédúbpe ne nlém nhóg. ²³ Nyéson alongé a bad bempɛe. Nyéhūd bó á dū á muú mehélé. Bempɛe bédé ábe nyétāŋgéné nlém ní ngəl awánlen, boŋ pɛn nyétédɛn bó pónde. Nyétāŋgéné káŋne échab mbóté akɔɔ byánán esíí é mekan mé mbéb mé ekob é yāl ékóbté chɔ mbinde.

Mekáne mé mekenag

²⁴ Ehúmé ébê ne Dyōb áde ábele' boŋ nyéehúné á mbéb-te. Mwēn-aá apɛene' nyé abwóg á hōm wéé mwēn ádíí ne ehúmé. Apɛén nyé áhed ésebán atón dé mbéb ké ahóg áde nyé á yāl, nyéēbē-ε menyinje. ²⁵ Edúbé ésyāāl ébê ne mɔ. Mwēmpɛn mɔɔ adé Dyōb áde ásóo alongé ádēd mbwiined ne chōm-éé Yesu Krístəá Sāŋgwéé awéd ábélé. Ehúmé, edúbé, ngum, ne nkamlɛn nisyāāl nídíí míme, se á mbooted, bɔɔb, ne á ngíndé. Ebê nê.

Kálag e Mam míme mébenléd Ndibned n kálag

Ndibned n kálag e mam míme mébenléd míme Dyöb álúmté Jone. Jone mó atelé ch́ á pónde eche bad ábe béndübē Krístæ békúde'áá metake áyāle adúbe áde béndübēē nén bán Yesu Krístæ adii Sāngwéé. Atote áde Jone ákóó ahób á kálag tē wén adii ábe bad ábe áténlé ch́ e'lyág bé nlém ne áwéd bó nlém á abum. Mekan míme Jone ábúde atel á kálag tē wén médii mekan míme Dyöb dénlümédte mó á ndóg-te aá mébenléd.

Kénéé edii bán mewēmtēn mébuú áte tēngene nsōhtēn míme rídé á kálag tē wén, atón áde dēn ákóó abé áwéd-te adii nén; kóān ne á asóg, Dyöb détmō ábē bad bé ekoyí ne Satanē áte. Dyöb débēl nén mbwiined ne Sāngwéé, Yesu Krístæ. Dyöb désābē ábē bad ábe bédúbpe mó ne nlém nhóg, anamed áde ánamédte bó ábé á nkoŋ ní mín mékōlē ne nkoŋ ní sé mé ekóólé.

Nkabtéd n kálag

Ndibned 1.1-8

Ndóg e'só ne kálag eche béténlé mwembé saámbé 1.9-3.22

Nhíbe n kálag míme n'wóó e'diben saámbé 4.1-8.1

E'lon saámbé 8.2-11.19

Dragone ne nyam ébe 12.1-13.18

Ndóg hiin 14.1-15.8

E'bwog bé melingá mé Dyöb saámbé 16.1-21

Dyöb ábébté Dyad á Babilon, nyam ekwedé nzum, nkal e'dáádān a metóm, ne Devæ 17.1-20.10

Mbakú e asóg 20.11-15

Nkoŋ ní mín mékōlē, nkoŋ n'sé mékōlē, Jerusalem a ekóólé 21.1-22.5

Nsogtēn 22.6-21

¹ Enén kálag ehóbe mekan míme mébenléd míme Yesuē Krístæ ábéle bon mébyēn. Dyöb dēmbē mó nímén mekan aá mébyēn ábel bon álūmed ábē bembæde mam míme mékwógé abenled. Krístæ ambēl awē mbæde, Jone abii nímén mekan alóm áde ánlōmmē ángel áwē. ² Jone mó-'e anhób mam mésyāal ngáne ányinnē. Mmén mam móō ánhōbpē tēngene nkalan míme ríhuú ne Dyöb, ne mbón echē ámbīdtē Yesu Krístæ. ³ Nnam nábē ne kénzēé awē aláá' enén kálag ábel bon bad bémpēe béwōg nímēn nkalan tēngene mekan míme mébenléd. Nnam nábē-'e ne kénzēé awē awógé nímē nkalan bon ahíd-te mam míme méténlédé á kálag-tē wén. Pónde emaa abé benben echē nímén mekan mésyāal mébenlédte.

Jone alómmé mwembé saámbé melēntēn

⁴ Me Jone, ntenle mwembé saámbé míme rídé á mbwóg e Esia. Nsimé ne nsaŋ ní Dyöb nábē ne nyé. Dyöb áde áde, áde dēmbē, ne áde débē, ne e'dáádān saámbé bēlōmmé nyé nsimé ne nsaŋ. Abē e'dáádān é'dé á'sō bé atii dé nkamlēn ádyōb. ⁵ Yesu Krístæ mómpē alómmé nyé nsimé ne nsaŋ. Mó adé ane awē ahóbe mbále tēngene Dyöb nyaa echē débii bán edé mbále. Mó abédé mod a'só awē ansébé apuu, abé-'e nkamlēne a kōŋ é nkōŋsé.

Adáá syánē, ábelé-'e mbéb méekamlánné syánē ámpē, asyog áde ásyógé nímē mekií a nló nímēd. ⁶ Ábelé syánē nēe beprise ábe bēbenle Dyöb eche Sāŋ awē akamlan bó. Eche ehúmé ne nímē nkamlēn nábē abé ne abé. Ebē nē.

⁷ Nyénəne', àhūē' ne mbag, mod-té-'ε ànyīn mós, káəne bad ábe bēmbēl bon awé, abome áde bēmbomeé mós á awəg. Metúmbé mé nkənsé mésyāēl-le mélēb mós. Nē dēn dós ebēē, ebē nē.

⁸ Sān Dyōb á Ngume ahóbé aá, “Me-εé ndé Alfaa mbé-'ε Omégaa.” Mós adé Dyōb áde áde, áde démbē ne áde débē.

Jəne anyiné Krīstəə á ndəg-te

⁹ Ndii Jəne, awen mwānyan. Ndé nhóg awē mómpē adé melemlem ngáne nyé ákan nlém áwəsen metake míme mépiide bad ábe bédé á nkamlen míme Yesu Krīstəə. Bēmbané me á mbwóg echē mendīb méləjnédé eche béchəgēé bán Patməs áyāle menkāl Eyale é Dyōb ríláá-'ε bad mekan míme rínyiné təngene Yesue. ¹⁰ Edəədəŋ éche Esáá ěmpiī me á Epun é Sāngú.* Menwóg ehób é ngíne ebídé me ámbíd, émbē nēe esaád é eloŋ. ¹¹ Enhāb aá “Mam míme ényiné, tel mós á kálag-té, élóme rímén mwembé saámbé míme rídé á Efesus, á Semaina, á Pegamum, á Tiatira, á Sadis, á Filadēfia ne á Laudesia.”

¹² Dós ríkúnné ànyīn ehób eche éhóbé'áá áwēm, bon rínyīnē metii míme bebánné etrúkəŋ ámīn saámbé mé gól. ¹³ Atíntē e rímē metii saámbé dós rínyiné mod awē awágné moonyon. Anhé mengombe míme méchábé káəŋ mépē mós á mekuu-sé, awáá-'ε etúd é gól á təl. ¹⁴ Esid é nló épúbé'áá mós féréd nēe mbóm, mīd méchodné mós áte nēe muú. ¹⁵ Mekuu mémbē mós nēe ekii éche béchəgēé bán brəns eche béhédé á dū bon ébé byánán épene' áte, ehób-pe édumé mós áte nēe mendīb míme mésoppe'. ¹⁶ Betintine saámbé bēmbē mós á ekáá émbáá, páá e nsəl ríbe echē ekóbpe bwāmbwam ebíd mós á nsəl-tē, e'só-'ε é'pene mós nēe enyen éche étōmtan apen.

¹⁷ Ade rínyiné mós, menkwē mós á mekuu, mbé nēe mod awē awédé. Dós ábáne me éche ekáá émbáá á yəl bon áhəbē aá “Weebáá', me-εé ndé Mod a Mbooted mbé-'ε Mod a Asóg. ¹⁸ Me-εé ndé ane awē adé alongé. Menwé bon bəəb ndé á alongé abé ne abé. Nwóó nkamlen ámīn e kwééd nwōŋ-ge ámīn e mbwóg e kwééd. ¹⁹ Bəəb-pəó təl mekan ásē míme ényinéé, míme mébenlad bəəb ne míme mébenléd. ²⁰ Kun e e'koŋnéd echē edé təngene betintine saámbé ábe bédé me á ekáá émbáá ne metii mé etrúkəŋ saámbé me gól edii nēn: Betintine saámbé bédii ángel é mwembé saámbé, metii mé etrúkəŋ saámbé-'ε médii rímē mwembé saámbé.”

2

Jəne alómmé mwembé mé Efesus póle

¹ Ane awē anwágén moonyon anláá me nēn aá “Telé ángel echē edé á mwembé míme rídé á Efesus nēn wéé, Mod awē awánlé betintine saámbé áwe ekáá émbáá awē akag átíntē e metii mé etrúkəŋ saámbé mé gól mós alómé enén póle. ² Mbíi mekan míme nyébéle. Mbíi meé nyétédé ntū bwāmbwam, mbíi-'ε meé nyēkaá nlém áwəsen. Mbíi ngáne nyéehelēé e'bébtéd é' bad akob, mbíi-'ε ngáne nyébéle bon nyéchēm bad ábe béchágé yəl bán bédé bembapεε bé nlómag áde béesaá, bon nyédībēd-te bán bédii bekal bé'dəədəŋ bé metóm. ³ Mbíi meé nyēwəsan ne e'kan bé nlém, nyékude-'ε metake á dīn ádēm, bon kēnē nlém rilyágé ríwúú nyé ábum ngáne nyéhídeé me. ⁴ Bon nhóbe áyāl echēn nēn meé, nyéédəə'ε me bəəb ngáne nyénsēbēē me adəŋ. ⁵ Bəəb-pəó, nyébēn nyékoŋ anyīn nyaa echē nyépédé akwε. Nyéte de áden abé dé mbéb nyébele mekan míme nyébéle'áá áde nyébóótédé Yesue ahíd. Nzé nyéētεdte áden abé dé mbéb, né mēpē áwēn nhúd ádēn atii dé etrúkəŋ á e'dii. ⁶ Bon dyam á bwām áde nyébeleé ádii, nyéētímtεé mīd áyāl wéε mam míme bad bé epepé

* **1:10** Epun é Sāngú ebédéε melemlem nēngáne mbwe ní Sōndé.

ábe Nikolause ábe mémpē méetimtéé mǐd áyāl. ⁷ Kénzée awě awóó metúu, áwóge chǒm éche Edǎǎdǎŋ élanǵeé mwembé. Kénzée awě atómé mekan mé ebébtéd áte, měbe mó kunze ádyé epum é bwel éche ébele bad bébé á alongé á ngǐndé, éche é'kwoge á Paradis.”

*Jǒne alómmé mwembé
míme ńdé á Semaina pǎle*

⁸ Anláá-’ε me ámpē aá, “Telé-’ε ángel echě edé á mwembé míme ńdé á Semaina nén wéé,

“Mod awě adé mod a’só abé-’ε mod awě adé mod a ndimten, awě anwě bonj abé á alongé ámpē, mó alómé enén pǎle. ⁹ Mbíí mímēn metake mbíí-’ε méé nyédíi betóótókē bé bad, bonj kénē nyédíi behǎn bé bad. Mbíí e’bébtéd é’ mam ábe bad ábe béhóbe bán bédé bad bé Israel kénēé béesaá, béhóbeé nyé áyāl. Bédíi bad ábe bédé bad ábe Satanε ké’ε bad ábe bédé awě echǒŋ.

¹⁰ Nyéebáá’ metake míme méhúε’ nyé á’só. Nlǎŋge nyé méé, Satanε ábēl béhē nyé donǵe á bad á mbwǎg, wéε nyékudté metuné áyāl e epun dyǒm. Abel nē ákǎg áden adúbe. Ké nyéwǎg ké wúēn, nyébē nyédúbe me. Nzé nyébelé nē, né me-’ε měbe nyé alongé áde déemaá’ nēŋgáne nsábe mí mod awě atǒmbwéné.

¹¹ Kénzée awě awóó metúu áwóge’ chǒm éche Edǎǎdǎŋ élanǵeé mwembé. Bad ábe bétómé mbéb áte béewaá kwééd e edǎǎdǎŋ.”

*Jǒne alómmé mwembé
míme ńdé á Pegamum pǎle*

¹² Anláá-’ε me ámpē aá “Telé ángel echě edé á mwembé míme ńdé á Pegamum.

“Anε awě awánlé páá e nsǎl nǐbe echě ekóbpe’, mó alómmé nyé enén pǎle. ¹³ Mbíí wéε nyédyε’é, wéε Satanε míme nkamlēn ńdíí. Nyébē nyésum nlém áwēm. Nyēmbé nyédúbé me ne nlém nhóg ké á pǒndé echě Antipase. Antipase ambíd me mbónj e mbále, bēnwū’ú’é mó átǐntē echēn wéε Satanε ádyεε’é. ¹⁴ Bonj nwóó nguse e mam áhób nyé áyāl. Baahóg bédé átǐntē echēn ábe béhíde ayáge áde Balame. Balame mó anlúméd Balage ngáne ásǒlédte bad bé Israel á mbéb-te adyé áde bédyáge’áá medyé míme bebágé’áá myǒb mémpēe nēε mende, ambēl-le békābē mesón. ¹⁵ Chǒm émpēe éche ńwǒŋné nyé édíi nén bán, baahóg bédé átǐntē echēn ábe béhíde adúbe áde Nikolause áyágtéé. ¹⁶ Né-ǒǒ, nyéte de áden abé dé mbéb. Nzé nyéētεdte, né mēwāmsēn ape áwanen ábē bad, mbēnléd páá echě ebídé me á nsǎl áwanen ábē bad.

¹⁷ Kénzée awě awóó metúu áwóge’ chǒm éche Edǎǎdǎŋ élanǵeé mwembé. Bad ábe bétómé mbéb áte, měbe bó mána míme ńkǒŋnéde bó, měbē-’ε bó aláá áde ápúbe’. Amin e áde aláá, bétélé dǐn dékǒlē áde modmod éebíí’é étǒmēé mod awě bébéé áde aláá.”

*Jǒne alómmé mwembé
míme ńdé á Tiatira pǎle*

¹⁸ Anláá me ámpē aá, “Telé ángel echě edé á mwembé míme ńdé á Tiatira nén wéé,

“Me Mwǎn a Dyǒb awě mǐd méchodnéé áte nēε muú, mekuu-’ε mébé mó nēε ekii éche béchǎgeé bán brǎns bonj ébé byánán echodne’. ¹⁹ Mbíí nsón míme nyébeléé. Mbíí edǎŋge éche nyéwánléné me, mbíí-’ε adúbe áde nyédúbpé me. Mbíí abele áde nyébenléé me, ne nlém míme nyékáá awesēn áde nyéwéséné. Mbíí-’ε nén méé, nsón míme nyébeléé bǎǎb, ńtómé míme nyénsēbēē abel. ²⁰ Bonj chǒm éche ńhóbeé nyé áyāl édíi nén méé, nyéwesēn mmwaád awě béchǎgeé bán Jesεbele. Achǎge yǎl aá módíi nkal é’dǎǎdǎŋ a Dyǒb. Ayágte’, ádogné ábēm bembaledε áde adúbe ákáb mesón ne ádyé medyé míme bebágé myǒb mémpēe nēε mende. ²¹ Mbagé mó pǒndé méé áte de mímē mbéltéd mé mbéb

boŋ eéhēdēē akáb dé mesón atede. ²² Nyénone', mébwēm mós ne bad ábe ákábneé mesón á anōŋ dé nkole, békūd-te metuné mé ngíne. Měbel nēn nzé béésóge míme mekan mé mbéb abel ne ane mmwaád. ²³ Měwūū bad ábe bēhíde chōm éche áyágtēé, mwembé n̄syāāl-le mébīī nēn bán me-éé ndé ane awē abíí mewēmtēn ne nlém ní moosyāāl áte. Mod ké ahéé awē abelé mbéb né-'aá mékōgsēnnē mós.

²⁴ “Boŋ nlāŋge nyé bad ábe nyélyāgé ásē á Tiatira, ábe nyéehídé áden ayáge, nyé ábe nyéeyāgkē mekan míme béchāgeé mekan mé kun mé Satan, meéhēdēē méé n̄tagēd nyé ámpē. ²⁵ Boŋ pēn, nyébē nyésūm nlém áwēm káōŋne áde mēpēé. ²⁶ Bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte boŋ bēbelé-'ε mam míme n̄lāŋgé bós méé bēbel, káōŋ ne á asóg dé ádāb alōŋgé á nkōŋsé te wēn, mēbe bós kunze ákamlēn melōŋ mésyāāl. ²⁷ Békamlēn bad bé míme melōŋ ne ekáá éche éhyédé, békōgtēd-te bós áte ngáne mod ákōtadté mbeé é mōg áte. ²⁸ Melemlem ngáne echem Sāŋ ábāgé me ngíne, née mémpē mébeé ngíne wēe bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte. Né-ōó, áyāle bétómé mekan mé mbéb áte, mēbē bós tintine a mbwēmbwē. ²⁹ Kénzēé awē awóó metúu, áwóge' chōm éche Edāádāŋ élāŋgeé mwembé.”

3

Ŋne alómme mwembé míme n̄dé á Sadis pōle

¹ Ane mod awē anwágēn moonyōŋ anlāá me ámpē aá, “Telé ángel eche edé á mwembé míme n̄dé á Sadis nēn wēé,

“Me awē nwánlē e'dāádāŋ é' Dyōb saámbe, nwalé-'ε betintine saámbe, me-éé n̄lómme nyé enēn pōle. Mbíí nsón míme nyébeleé. Bad bēhóbe nēn bán nyédé á alōŋgé, boŋ nyéesaá á alōŋgé. ² Nyékábned. Nyēhēde míme nsón asóg dé abel, boŋ bōōb nyéwēd yāl áte nyébel mós bwām, áyāle nnyíné nēn méé n̄mēn nsón méekwōgnedēé á'sō ábe ádēm Dyōb. ³ Né-ōó, nyékamtēn chōm éche nyén'yāgēē ne eche nyēnwōgkē, nyékoo chós, nyétedē-'ε áden abé dé mbéb. Boŋ nzé nyéekábne, né mēpē nēŋgáne nchīb, nyéebíí-'é pōndé echē mēpēé. ⁴ Nyéwóó nguse é bad á dyad á Sadis ábe béewógtē échab mbóté mbinde. Bēbē ne me, bēhé mbóté éche épúbe' áyāle békwōgnédé. ⁵ Né-ōó, kénzēé awē atómé mekan mé mbéb áte, mómpe áwāā mbóté échē épúbe, melemlem ngáne bós, méehúd-taá mós dīn á kálag e alōŋgé. Mēhōb á'sō ábe echem Sāŋ ne á'sō ábe éche ángel nēn méé bédíí ábēm. ⁶ Kénzēé awē awóó metúu áwóge chōm éche Edāádāŋ élāŋgeé mwembé.”

Ŋne alómme mwembé míme n̄dé á Filadēlfia pōle

⁷ Anlāá me ámpē aá, “Telé ángel e mwembé míme n̄dé á Filadēlfia nēn wēé, “Mod awē asáá abé-'ε mod á mbále, mós alómé enēn pōle. Awóó ngíne ákamlēn nēŋgáne Dabidē ákamlánáá. Nzé adībpé modmod éehēlēē adib, nzé adibé-'ε modmod éehēlēē adibe. ⁸ Mbíí nsón míme nyébeleé. Nōné', ndībnédé wē ekob éche édé wē á'sō-te, modmod éehēlēē-'ε chós adib. Mbíí méé ngíne echē nyéwóó edé mwāmpīn boŋ kēnē nyēhíde échēm eyale, nyéehóbeé bán nyéebíí-'é me. ⁹ Nyénone', bad ábe bédé echōŋ éche Satanē, ábe bēhóbe bán bédé bad bé Israel kēnéé béesaá, bédíí bad ábe békale metóm. Mēbēl bēpē áwōŋ, békwe wē á mekuu. Mēbēl-le bós moosyāāl bēbíí bán ndāó wē. ¹⁰ Ngáne édíí bán nyēhíde échēm eyale éche n̄lāŋgé nyé méé nyékaŋ nlém áwēsen metake, mémpē méékāó nyé á pōndé e metake míme mēpē á nkōŋsé, ákag bad bēsyāāl ábe bédé á nkōŋsé-te. ¹¹ Nkwogé apē, nyédíí nyésūm nlém áwēm ábel boŋ modmod eékobné nyé n̄mēn nsábe. ¹² Bad ábe bétómé mekan mé mbéb

áte, mǝ̀bɛl bó akon á ndáb echɛ ádɛ̀m Dyɔ̀b, béebíd-taá áwɛ̀d-te ámpɛ̀ mbɛ̀d. Mǝ̀tɛl bó dɛ̀n áde ádɛ̀m Dyɔ̀b áyǎ̀l, mǝ̀tɛl dɛ̀n á dyad áde ádɛ̀m Dyɔ̀b, Jerusalem a ekóólé awɛ̀ ahúú ne ádɛ̀m Dyɔ̀b, ámɛ̀n. Mǝ̀tɛl-lɛ̀ bó ádɛ̀m dɛ̀n dékɔ̀lɛ̀ á yǎ̀l. ¹³ Kénzɛ̀é awɛ̀ awóó metúu áwóge' chǝ̀m éche Edǎ́ádǎ̀ŋ élanǝ̀geé mwembé.”

*Jɔ̀nɛ alómmé mwembé
míme ńdɛ̀ a Laudesia póle*

¹⁴ Anláá-'ɛ̀ mɛ̀ ámpɛ̀ aá, “Telé ángɛ̀l echɛ̀ edé á mwembé míme ńdɛ̀ á Laudesia, nɛ̀n wɛ̀é,

“Ane awɛ̀ adé Ebê nê, awɛ̀ abele ngáne Dyɔ̀b áhɛ̀dɛ̀é, abé mbónɛ̀ e mbále, mbwiined ne mó-'aá se á mbooted Dyɔ̀b dɛ̀nhǎ̀gkɛ̀ chǝ̀m ɛ̀syǎ̀l, mó alómé enɛ̀n póle. ¹⁵ Mbíí nsón míme nyébeleé. Mbíí mɛ̀é nyéehóó'ɛ̀ nyéehúnne-'áa. Nyêmbé nyéhóó' kɛ̀'ɛ̀ nyéhunne'. ¹⁶ Né-ɔ̀ó, ngáne nyédíí etɔ̀né, nyéehóó'ɛ̀ nyééchodtɛ̀-'aá, mébidɛ̀d nyé áwɛ̀m nɛ̀l tɛ̀. ¹⁷ Nyéhóbe nɛ̀n bán nyédé nhɔ̀n, nyêwóó bwɛ̀m ɛ̀'syǎ̀l, nyé bán nyéetógɛ̀é-'ɛ̀ chǝ̀mchǝ̀m. Bon nyéebíí'ɛ̀ bán nyédíí bad ábe bétómtan atag ábe békóbtɛ̀né etyǎ̀g, ábe bédé atóg, ábe békwédé ndím, bɛ̀bɛ̀-'ɛ̀ nsób. ¹⁸ Né-ɔ̀ó, nlébe nyé nɛ̀n mɛ̀é nyéchan gól áwɛ̀m echɛ̀ bétómtɛ̀ á muú-te, ábɛ̀l nɛ̀n nyébé nhɔ̀n. Nyéchan-ne mbóté áwɛ̀m éche épúbe nyéwáa chó, ábɛ̀l bon ɛ̀'són ábe mímen nsób mípɛ̀ɛ̀ɛ̀é, béenyínnǎd. Nyéchan-ne dyǎ̀g áwɛ̀m áde nyéwǎ̀gɛ̀dɛ̀ á míd ábɛ̀l bon nyényínne'. ¹⁹ Bad ábe ńdǎ́á nkánnɛ̀ bó áte ńkǎ̀gsǎ̀n-ne bó. Né-ɔ̀ó, nyéwón kǎ̀n nyéɛ̀dɛ̀-'ɛ̀ áden abé dé mbéb. ²⁰ Nyénɔ̀ne', ntyéémé á ekob nkume-'ɛ̀ chó. Kénzɛ̀é awɛ̀ awóge mɛ̀ ehób bon ádíbe ekob, mǝ̀sǎ̀l, ndyé ndyééd ne mó, mǎ̀-'ɛ̀ adyé ndyééd ne mɛ̀. ²¹ Bad ábe bétómé mekan mé mbéb áte, mǝ̀bɛ̀ bó kunze ádyɛ̀ɛ̀ ne mɛ̀ á atii dé nkamlɛ̀n, melemlɛ̀m ngáne mmɛ̀n ámpɛ̀ méntómmé bad bé ekóyí áte bon ńdyɛ̀ɛ̀ ne echɛ̀m Sǎ̀ŋ áwɛ̀ atii dé nkamlɛ̀n. ²² Kénzɛ̀é awɛ̀ awóó metúu áwóge' chǝ̀m éche Edǎ́ádǎ̀ŋ élanǝ̀geé mwembé.”

4

Jɔ̀nɛ anyiné atii dé nkamlɛ̀n áde áde ámɛ̀n

¹ Ambíd enɛ̀n dǎ́ó ńnyíné ndóg empɛ̀e. Mennyín ekob ádyɔ̀b éche édíbnédé. Dǎ́ó ńwóge ehób éche ɛ̀sɛ̀bpɛ̀ ahób áwɛ̀m, ɛ̀bédé nɛ̀e elonɛ̀, élanǝ̀geé mɛ̀ nɛ̀n aá, “Hyǎ̀g ámɛ̀n hɛ̀n, mǝ̀lúmɛ̀d wɛ̀ mekan míme métǎ̀ŋgɛ̀né abɛ̀nled ámbíd e enɛ̀n pónndé.” ² Abwǎ̀g-ábwǎ̀g dǎ́ó Edǎ́ádǎ̀ŋ é Dyɔ̀b épíídé mɛ̀. Hê dó-'aá ńnyíné atii dé nkamlɛ̀n, ńnyínɛ̀-'ɛ̀ ngáne mod ádíídé dǎ́. ³ Ane mod awɛ̀ andíí áde atii dé nkamlɛ̀n, yǎ̀l epɛ̀né'áá mó áte nɛ̀e meláá míme béchǎ̀geé bán jáspa ne kanélian. Ngubélen-ne ámpɛ̀ enlǎ̀ŋnéd atii dé nkamlɛ̀n. Ene ngubélen epɛ̀né'áá áte nɛ̀e aláá áde béchǎ̀geé bán emeran. ⁴ Metii mé nkamlɛ̀n mémpɛ̀e móom mébe ne méniiin mɛ̀nlǎ̀ŋnéd áde atii dé nkamlɛ̀n, bad bémbáá-'ɛ̀ móom mébe ne béniiin bɛ̀ndíí mímé metii mé nkamlɛ̀n. Bénwǎ́á mbóté éche épúbe béhé-'ɛ̀ e'kóté bé nkamlɛ̀n ɛ̀' gól á nló. ⁵ A atii dé nkamlɛ̀n hê, emwɛ̀dmwɛ̀d ɛ̀bíde'áá, ɛ̀'saád ɛ̀bíde', dyɔ̀b-pe ákumé áte. E'kag saámbé ábe ɛ̀'chodne' ɛ̀'bédé á'só ábe áde atii dé nkamlɛ̀n. Abê e'kag saámbé ɛ̀'díí e'dǎ́ádǎ̀ŋ ɛ̀' Dyɔ̀b saámbé. ⁶ Chǝ̀m empɛ̀e ɛ̀bédé á'só ábe áde atii dé nkamlɛ̀n éche ɛ̀mbɛ̀ nɛ̀e edíb ɛ̀ nkwé éche ewǎ̀gne dyɛ̀né bon ényínné'áá áte.

Nyam éniin ɛ̀nlǎ̀ŋnéd áde atii dé nkamlɛ̀n pɛ̀d ɛ̀syǎ̀l éniin. Míd mébédé bó yǎ̀l ɛ̀syǎ̀l, á'só ne ámbíd. ⁷ Nyam ɛ̀'só ebédé nɛ̀e ngii, nyam echɛ̀ elóntɛ̀né ɛ̀be ebédé nɛ̀e nyag, echɛ̀ elóntɛ̀né éláán enwón ɛ̀'só ɛ̀' moonyon, echɛ̀ chǎ̀-'ɛ̀ elóntɛ̀né éniin embé nɛ̀e mbyɛ̀ awɛ̀ apumme'. ⁸ Echê nyam éniin tɛ̀é, enwón mepab ntóób, míd-te ménlɔ̀n bó yǎ̀l ɛ̀syǎ̀l, kǎ́áŋne á mepab-tɛ̀. Békóné'áá bwɛ̀m nkuu ne múte ɛ̀sebán békómme áte. Békóné'áá bán, “Sǎ̀ŋ Dyɔ̀b á Ngumɛ̀, asáá, asáá, asáá.

Mó ambé, mó adé, mó-'aá äpě.”

⁹ Echê nyam éniin ékônne ane awě adiídé atii dé nkamlen mó awě adé á alongé abé ne abé. Békōnnē mó nkōngé míme míbage mó ehúmé, edúbé ne meságnen. ¹⁰ Póndé echě békónéé nê, ábê bad bémháá móom mébe ne béniin bēnkwe áse á'sō wéε ane awě adiídé atii dé nkamlen, awě adé á alongé abé ne abé, bēbage mó edúbé, bēbwēm ábab e'kóté bé nkamlen á'sō ábe ádé atii dé nkamlen békōnē bán,

¹¹ “Awed Sāngwéé ne áded Dyōb, ekwōgnédé
ākud ehúmé, edúbé ne ngíne,
áyāle nén wε-εé ehāgé bwēm é'syāāl,
mmōŋ-εé etíídé áhāg bó ne ábel é'bê.”

5

Mwān-a-Ndyōŋ ní mbód mó akwōgnédé ádibe ní kálag

¹ Héε rínyíne níbe ní kálag á ekáá émbáá éche ane awě adiídé atii dé nkamlen. Mmê níbe ní kálag, bēntel mó bwēm áyāl ped ésyāāl ébe, bényāg bédib-pe mó ne e'diben saámbé.* ² Dóo rínyíne ángel e ngíne ehóbe ne ehób éche échággké aá, “Nzé-módé akwōgnédé ábóo e'diben boŋ ádibe-'ε níbe ní kálag áte?” ³ Boŋ ké ádyōb, ké á nkōŋsé ké'ε á mbwóg e baásē, modmod eebédeé awě ahelé'áá níme níbe ní kálag adibe áte ké'ε ánon mó áte. ⁴ Menchií bwāmbwam áyāle nén bēnkēnyínné modmod awě akwōgnédé ádibe níme níbe ní kálag áte ké'ε ánon mó áte. ⁵ Dóo mod ambáá nhóg álānggēé me aá, “Weéchyēē'. Nōné', Ngii-e-nyame awě abídé á túmbé e Juda, á mbyaa míme kōŋ Dabide atómé nzum áte. Ahēle ahúd-te ábê e'diben saámbé, ádibe-'ε níme níbe ní kálag áte.”

⁶ Dóo rínyíne Mwān-a-Ndyōŋ ní mbód atyéémé áfínté e atii dé nkamlen ne échē nyam éniin, bad bémháá bēlāgnédé mó. Mmê rídyōŋ ní mbód mémbe néε míme bēwúú. Ménwōŋ meséb saámbé, ne míd saámbé. Mmê míd saámbé móo méde e'dáádāŋ é' Dyōb saámbé ábe Dyōb álómé nkōŋsé áte rísyāāl. ⁷ Ane Mwān-a-Ndyōŋ ní mbód ankě níbe ní kálag atéd á ekáá émbáá éche ane awě andii atii dé nkamlen. ⁸ Ade átédé nê échē nyam éniin ne ábê bad bémháá móom mébe ne béniin, bēnkwe áse á'sō wéε ane Mwān-a-Ndyōŋ ní mbód. Ábê bad bémháá bó mod té anwálé rílendε ne kúmbe é gól, elón e'twé áte. Ábê e'twé é'dii mekáne mé bad bé Dyōb. ⁹ Bēnkōn nkōngé mékōlē nén bán,

“Ekwōgnédé áted níbe ní kálag,
ne ádibe e'diben ábe bēndibpé.
Ekwōgnédé áyāle nén bēnwū wε,
ékōdnéd-te bad bé Dyōb nímmōŋ mekií.

Ebelé bétímé bad bé Dyōb.
Bēmbid metúmbé ne metúmbé,
béhóbé mehób nyaa ne nyaa,
bēbid meloŋ ne meloŋ,
bēbé-'ε ndín é bad ésyāāl.

¹⁰ Abelé syánē beprise ábe bēbenle áded Dyōb,
békamlán-ne á nkōŋsé.”

¹¹ Dóo rínóné ámpē boŋ ríwōgē ehób é' ángel bíib, élāgnédé ádé abwóg dé atii dé nkamlen wéε échē nyam ne bad bémháá bēbéde. Echē ángel ébéde e'kálé ne e'kálé, e'dun ne e'dun. ¹² Bēnkōn ne ehób éche échággké bán,

* **5:1** E'diben saámbé é'bédéé e'twé ábe bēpennáá níbe ní kálag, mod awě ádibpé'áá-'ε bó abédéé mod awe ene kunze émbagnédé.

“Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód míme b́enwū́’é akwǝgnédé ákud ngíne, nhǝn, debyéé, ngum, edúbé, ehúmé ne mekenag.”

¹³ Dó-’aá níwógé nhǝgtéd nísyǝǎl míme níde ádyǝb ne á nkǝŋsé, á mbwǝg e baásé, á edíb é nkwě-te, bwěm ésyǝǎl ábe é’de áwéd-te békóne bán,

“Mekénag, edúbé, ehúmé ne ngum b́ebê ne ane awě adiídé atii dé nkamlɛn, b́ebê-’ε ne Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód, abé ne abé.”

¹⁴ Echê nyam éniin éhóbé’áá bán, “Ebê nê.” Bad b́embáá-’ε b́enkwe áse b́ebagé-’ε mó edúbé.

6

Jǝne anyiné Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adíbpé e’díben ntóób

¹ Dóo nínyiné ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adíbpé ediben ehóg átínté e e’diben saámbé. Héε níwógé nyam póg átínté e échê nyam éniin éhǝbē aá “Hyǝg!” Ehób ébédé ch́ó néε dyǝb ákume áte. ² Héε nínné bon nínyiné h́óse eché épúbe’. Mod awě andii ch́ó anwálé épweεε b́ebē-’ε mó ekóté e nkamlɛn. Abédé mod awě ayǝgké nzum atóm áte akagé’áá-’ε áke détom nzum émpēe áte éche áwanné ne bad bé ekǝyí.

³ Dóo nínyiné ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adibpe ediben éche élónténé é’be. Dóo níwógé nyam eché élónténé ébe, átínté échê nyam éniin ehóbe aá, “Hyǝg!”

⁴ Héε h́óse empée, eché eyǝge bwámbwam, ébídé áwed. B́embě mod awě andii ch́ó kunze bán áhúd nsǝŋ á nkǝŋsé-te ábel bon baányon b́ewúé’ nhóg ne aníníí. B́embě-’ε mó sǝŋkalaa a nkwáté.

⁵ Ade nínyiné ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adibpe e’diben ábe é’lónténé é’láán, dóo níwógé nyam eché élónténé éláán, átínté e échê nyam éniin ehóbe’ aá, “Hyǝg!” Héε nínyiné h́óse eché ehíne’. Mod awě andii ch́ó anwálé kílo á ekáá. ⁶ Dóo níwógé ehób nêŋgáne ehób éche ébídé átínté e échê nyam éniin, éhóbe nén aá, “Asii á ngun ahóg ngên áyǎl e nsábe mé nsón mé epun é b́in ne mesii mé báli méláán míme méelēle nkun áyǎl e nsábe mé epun é b́in. Bon pɛn mod eebébté mól ne mím.”

⁷ Dóo ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adíbpé ediben éche élónténé é’niin. Héε níwógé nyam eché elónténé éniin ehóbe’ aá “Hyǝg!” ⁸ Héε nínyiné h́óse eché edé mbále. Mod awě andii ch́ó béchágé’áá mó bán Kwééd, Mbwǝg e kwéédε-’ε áhídē mó ámbíd. B́embě b́ó ngíne ákamlɛn eped é nkǝŋsé ehóg átínté e’ped éniin. B́enhǝb bán ábenlad nkwáté, nzaa, nkole ne e’loo nyam áwúene bad, á nkǝŋsé te.

⁹ Dóo ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adíbpé ediben éche élónténé é’táan. Héε nínné á menyán mé e’twé sé, bon nínyiné’ e’daádǝŋ ábē bad ábe b́enwū́’é áyǎle békálé’áá eyale é Dyǝb b́ehǝbē-’ε mam mé mbále tǝŋgene Dyǝb nyaa eche sébíí bán mbále ch́ó edé. ¹⁰ Abé e’daádǝŋ é’hóbé’áá ne ehób éche échágké bán, “A-Sǝŋ Dyǝb a Ngum, we awě esáá ebé-’ε mbále, kǝŋse pónde ehéé wékáádté bad bé nkǝŋsé bon ékūn mekií nímed míme b́esyógé?” ¹¹ Héε b́ebagé b́ó mod téé mengombe míme mépúbe’, b́eláá-’ε b́ó bán b́esine mwǝmpin ní pónde, kǝŋ ne á pónde eche mesongé mé baányan b́e bembaledε ne baányan b́e Krísto mélonné, ábe b́ewū́’é b́ompē melemlem gáne b́enwū́’é b́ó.

¹² Dóo ane Mwǎn-a-Ndyǝŋ ní mbód adíbpé ediben éche élónténé ntóób. Héε nínyiné gáne ndǝǝb énéŋnedé ne ngíne, enyɛn-ne énhin bwámbwam, ngɛn esyǝǎl-le éyǝge’ néε mekií. ¹³ Betintine b́enhūn á nkǝŋsé gáne e’pum é’ mel é’soodéé nchǝle áde epub éságté alín á bwel. ¹⁴ Abobe dénnýǝŋ nêŋgáne b́edáá

nhíbe ní kálag áte míme bényií'é áte. Mbɔɔd ésyāāl ne mbwóg ésyāāl éche mendíb melāḡnédé bēnhidé á e'dii. ¹⁵ Hée k̄ḡ é nkōḡsé, ndəle é bad, bad bembáá bé sánze, behon bé bad, ngíne é bad, betāḡ ne kunze békōḡgé yāl á pwóg é meláá tē ne á meláá míme mébédé á mbɔɔd m̄n. ¹⁶ Béchágé'áá mbɔɔd ne meláá bēhōbē bán “Nyéhūnted sé am̄n nyékúten sé ábel bon ane awē adé á atii dé nkamlen eenyíné sé, meliḡá mé Mwān-a-Ndyōḡ ní mbód-te méepiidé sé. ¹⁷ Epun é ebébtéd éche nímbāb meliḡá mébídeé áwed émáá ape, modmod éehenlé-'áá chó atēḡen.”

7

Bembaledé bé Dyōb

békúdé e'chem a'só é' mbɔm

¹ Ade nē atómé, mennyín ángel éniin étyéémé á metōḡgé mé nkōḡsé méniin. Echē ángel énkāḡ metōḡgé mé nkōḡsé méniin míme epub étóméé ábel bon epub étómē' á nkōḡsé, ké'ε á edíb é nkwx̄ ké'ε t̄ḡḡene bwel ké e'hág. ² Dóo nínyíné ángel empée ebíde á p̄ed echē enyēn ébídeé, awánlé e'chem é' Dyōb dé alōḡgé. Hée ene ángel ne ehób éche échágké, échəḡéé échíníí ángel éniin eche bébágé ngíne ábēbed nkōḡsé ne edíb é nkwx̄ ³ bon álāḡgē bó áá, “Nyéebébté nkōḡsé, ké'ε edíb é nkwx̄ ké'ε m̄el, káḡḡne á pōndé echē débādēē bembaledé bé Dyōb e'chem á mbɔm.” ⁴ Dóo níwógé mesōḡgé mé bad míme bébádté e'chem á mbɔm. Bébédé Mbwókkel ekálé póg, móom mé e'kálé méniin ne e'kálé é'niin. Mmē mesōḡgé mémbíd áfinté e metúmbé mé alōḡ á Israel mésyāāl dyōm ne mébe. ⁵ Mesōḡgé mé bad míme bēmbādēē ábē e'chem á mbɔm á túmbé e Juda mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be. A túmbé e Ruben mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Gad mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be. ⁶ A túmbé e Ashē mesōḡgé mé bad mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Naftali mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Manasē mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be. ⁷ A túmbé e Simionē mesōḡgé mé bad mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Levi mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Isaka mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be. ⁸ A túmbé e Zebulōn mesōḡgé mé bad míme bēmbādēē e'chem á mbɔm mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, á túmbé e Joseb, mébédé dyōm dé e'kálé ne é'be, mébé-'ε á túmbé e Benjamin dyōm dé e'kálé ne é'be.

Nsábe míme bad bé Dyōb békudté

⁹ Ade nén atómé dóo nínyíné nkuú ní bad. Bēmbuú áte nyaa echē modmod éehēle'áá bó atōḡ. Bēmbíd melōḡ ne melōḡ, bēmbíd metúmbé ne metúmbé, bēbé nyaa é bad ésyāāl bēhōbē-'ε mehób nyaa ne nyaa. Bentyēēm á'só bé atii dé nkamlen ne é' Mwān-a-Ndyōḡ ní mbód. Bēnhē mengombe míme mépúbe' bēwálé-'ε e'kikag é' mií á mekáá. ¹⁰ Béhóbé'áá ne ehób éche échágké bán, “E'soóson é' baányōḡ é'húε ne ádēd Dyōb, Dyōb áde adídé atii dé nkamlen, é'húē-'ε ne awe Mwān-a-Ndyōḡ ní mbód.” ¹¹ Bad ábe bēnlāḡnéd ádē atii dé nkamlen bēbédéé ángel ésyāāl, bad bembáá, ne échē nyam éniin. Bēnkwx̄ ásē á'só bé atii dé nkamlen bēbagé-'ε Dyōb edúbé. ¹² Béhóbé'áá bán, “Ebē nē! Nnam, ehúmé, debyéé, mesáḡnen, edúbé, ngíne, ne ngum bēbē ne ádēd Dyōb abé ne abé! Ebē nē.”

¹³ Dóo mod ambáá nhóg ásedtéé mē áá ken, “Benzéé bēn ábe bēwáá mengombe míme mépúbe'? Héé bēbíde'?” ¹⁴ Mentimtén mó mēé, “A-sāḡ, wε-éé ebíí.” Dóo álāḡḡéé mē áá, “Abén bad bóo bétómé metake mē ngíne áte; bēwóbpé nímbāb mengombe ne mekií mé Mwān-a-Ndyōḡ ní mbód, bēpúbté mó. ¹⁵ Né-'áá ábélé bon bēbé á'só bé atii dé nkamlen á Dyōb, bēbagé-'ε Dyōb edúbé nkuu ne mūte áwe ndáb e mekáne. Ane awē adé á atii dé nkamlen, adé áhed pōndé ésyāāl ānōn bó. ¹⁶ Nzaa éewaá bó ámpē mbéd, pídtε ámpē

éekóbpé bó mbêd. Enyεn éebábédte bós, béewóg-kaá e'chode bé ekíde é'ngíne. ¹⁷ Ayāle nén ane Mwān-a-Ndyōη mí mbód awē adé átíntê e atii dé nkamlεn, mwēn ānōn bós. Alyāgēd-te bós wēε mendíb míme mbídé á n'yélé míme mbage' alongé médíí. Dyōb-pe āmpē dépinē bós mēsōd mésyāal á mīd."

8

Mwān-a-Ndyōη mí mbód adíbpé ediben eche élónténé saámbé

¹ Dós ane Mwān-a-Ndyōη mí mbód adíbpé ediben eche élónténé saámbé. Ade adíbpé chós, ekíde énhōō áte ádyōb, dyam-éε áde eped é háwa. ² Héε rínyíné ángel saámbé eche étyéémé á'sō e' Dyōb, bébágé bós e'lon saámbé.

³ Dós rínyíné ángel empée epedé, etyéémé á'sō é' menyán mé e'twé, awánlé dīse á gól áde béhyāntεé e'twé áte. Bēmbud mós e'twé abε bán áladtεn mekan mé bad bé Dyōb bésyāal ábe mendε á menyán mé gól. Mmē menyán mébéde á'sō bé atii dé nkamlεn. ⁴ Mwēntud mbídé'áá áyāl e e'twé ábe ángel énwālēε, ríkāg āmīn ne mekáne míme ene ángel ékánnádtáá bad bé Dyōb. Ene ángel entyéém á'sō e' Dyōb. ⁵ Héε ene ángel étédé kúmbe eche e'twé é'bédé áte, atéd muú míme mémbíd á menyán mé e'twé, alónéd áwēd-te, boη ásyōg á nkōηsé. Nén dēmbel dyōb ákumé áte e'saad ébide, emwεdmwεd étóme, ndōb-pe énáηnad.

Ángel etós e'lon bé'só é'niin

⁶ Dós échē ángel saámbé eche énwālē e'lon saámbé ébōηséne átōη ábē e'lon.

⁷ Ángel e'só entōη échē elon. Héε meláá mé mbúú ne muú míme meládténé ne mekií bébóótédé asoo á nkōηsé. Eped ehóg átíntê e'ped bé nkōηsé é'láán êmmad ahyāη. Eped é ahín é mel ehóg átíntê e e'ped é'láán ne byaá é'syāal bēmmad ahyāη.

⁸ Ángel eche élónténé ébε entōη échē elon. Héε chōm éche éwágné néε sāηkalaa a mbōōd echē ehyáa' éhúné á edíb é nkwē te. ⁹ Eped e edíb é nkwē ehóg átíntê e'ped é'láán, éntīm mekií. Donge ahóg-ke átíntê e monge meláán mé bwēm ábe é'dé á alongé bēnwē á edíb é nkwē-te wē. Donge á stíma ahóg-ke átíntê monge meláán eche ébédé á edíb é nkwē te wē chōmpē êmmad abéb.

¹⁰ Ángel echē élónténé éláán entōη échē elon. Héε sāηkalaa a tintine awē achōdné'áá néε ekag ábídé ádyōb, ahún āmīn e eped ehóg átíntê e'ped bé e'díb é'láán ne āmīn e mendíb míme mébíde' á n'yélé. ¹¹ Dīn áde ane tintine ádíí "E'chāā." Eped é mendíb ehóg átíntê e e'ped é'láán, é'cháá'áá. Bad híin ábe bēmmwē mímē mendíb bēnwē áyāle nén mécháá'áá.

¹² Ángel echē élónténé éniin entōη échē elon. Dós chōm ébómé eped é etondεε ehóg átíntê e'ped é'láán, ébōm eped é ngōn ehóg átíntê e'ped é'láán, ébōm eped é betintine ehóg átíntê e e'ped é'láán. Nē dēmbēl eped ehóg-téé átíntê e'ped é'láán ábe ábén bwēm bēnkwxē ehíntén. E'nyínεn bé ekíde bēnkēmbáá á eped é mūte ehóg átíntê e'ped é'láán, bēnkēmbáá-'áá á eped é nkuu ehóg átíntê e'ped bé nkuu é'láán.

¹³ Dós rínóné boη rínyīnē' mbyε apumme se ádyōb te álēbpē-ε ne ehób eche échógké áá, "Medim, medim, medim mébē ne bad ábe bēdyεé' á nkōηsé á pōndé eche échíníí ángel éláán étōηgē ábāb e'lon, ábe bēkwógé atōη."

9

Elon eche élónténé é'táan

¹ Ángel echē élónténé étáan entōη échē elon. Dós rínyíné tintine abídé ádyōb ahún á nkōηsé. Bēmbε mós e'kii bé echóg échē éewóo asóg. ² Andibé nsal mé echóg échē éewóo asóg. Mwēntud mémbíd áwēd-te míme rídé

nêngáne mwëntud míme mbídé á muú ní ngíne. Mmê mwëntud, mêmbeł enyen éche épéné'áá éehelé'áá ekíde anyíned. ³ Dóo bengóméé bébidé á mwëntud tê wê, bésūd á nkõjsé. Bêmbě-ε bó ngíne nêngáne bengaabobe bé mpwɛn ábe bédé á nkõjsé. ⁴ Bénlāā ábê bengóméé bán béebelé nkəókəə ké'ε byaá ké'ε mɛl ebébtéd ké ehóg. Bon bán bébel ebébtéd dásō wéε bad ábe béewōo e'chem é' Dyōb á'sō é' mbəm. ⁵ Békēmbaá ábê bengóméé kunze áwúu ábê bad. Bon bēmbě bó kunze átaged bó á etún é ngon étáan dēmpɛn. Metake míme ábê bad béwōgkē nzé ábê bengóméé belédé bó, mébē nēε metake míme mod ákudéé nzé ngabobe a mpwɛn alédé mó. ⁶ A etún e échē ngon étáan, ábê bad bēhēd kwééd bon béenyínné. Bédəŋ bán béwê, bon kwééd ényəgéd, ebán bó áyāl.

⁷ Ábê bengóméé bémbēē nēε hósε éche bébõjséné ákεεn á bel. Bwēm ábe é'bedé bó á nló é'bedé nēε e'kóté bé nkamlɛn é' gól, e'só-ε é'bé bó nēε e'só é' baányon. ⁸ Nyon ébedé bó nēε nyon é bebaád, meson-ε mébé bó nēε meson mé ngii. ⁹ E'kíd é'bedé bó á tál ábe é'bedé nēε e'kii ábe bad béwáá'ε ákúdtɛn tál á pónde e bel. Ntəgag míme mímb mepab mébélé'áá mbédé nēε ntəgag mé e'bambam ábē hósε híin édoléé ákε á bel. ¹⁰ Bénwōŋ nkon béwōŋ-ε nsyəg nēε nkon ní ngabobe a mpwɛn. Mmê nkon mó-áá ríwóó ngíne ábel baányon ebébtéd á etún é ngon étáan. ¹¹ Béwóó kəŋ echē ekamlan bó. Ene kəŋ edii ángel echē enəne' echóg échē éewóó asóg. Ade đin ádii á ehób é Hibru bán Abadəne, ábé-ε á ehób é Grikia bán Apolyəne (nê ádé nén bán mod awē abébe).

¹² Nēε medim mé'sō métómé ámbíd enén, medim mémpēε mébe médii méhúε'.

Ángel etóó elon éche élonťéné ntóób

¹³ Ángel echē élonťéné ntóób entón échē elon. Dóo ríwógé nēε ehób ébidé á metóngé méniin mé menyán mé e'twé mé gól míme mébedé á'sō é' Dyōb. ¹⁴ Echē ehób élanġē ángel echē élonťéné ntóób, echē ewánlé elon nén aá, "Huné ángel éniin éche Dyōb ábánné á mehan á edib embáá é Yufretes." ¹⁵ Ene ángel enhuné échē ángel éniin. Bēmmād bó abonɛn áwúu donġe ahóg átínté e moŋge mé bad méláán ene pónde chēn, échē epun chēn, ene ngon chēn míme mwě mēn. ¹⁶ Bénlāā mε mesonġé mé sánze éche édíídé hósε. Ebédé mbwókɛl é e'dun é'be. ¹⁷ Nén dóo ményínné échē hósε ne bad ábe bédíídé chó á ndóg-te. Bad ábe bēndii chó bēnwāā e'kii ábē béwáá'ε ákúten tál á pónde e bel. Ábê e'kii é'yágé'áá nēε muú, é'bé-ε ebəŋ nēε blúu, é'bé-ε ebəŋ nēε nsule. Nló mbédé échē hósε nēε nló ní ngii, muú, mwëntud ne muú míme rídé ebəŋ nēε nsule bébidē-ε chó á nsəl. ¹⁸ Mmê medim méláán, nédē muú, mwëntud ne ebəŋ éche édé nēε nsule, ábe é'bídé'áá échē hósε á nsəl bēnwūū donġe ahóg átínté e moŋge mé baányon mé méláán. ¹⁹ Ngíne edé échē hósε dásō á nsəl ebé-ε á nkon. Mmāb nkon rídé nēε nyə, ne nló áyāl, bébenlad-te mó ábel bad ebébtéd.

²⁰ Moonyon anínii asyəál awē alyəgé ásē awē míme medim ménkēnwúú'ε bēnkēntédéé abele á myōb míme bēn bébelé. Bēnkēnsógké e'dəədəŋ bé mbéb abele, bēnkēnsóg-kaá myōb mémpēε abele, myōb míme bēbénlé gól, sílva, brōns, ké meláá, ké'ε hyōn, myōb míme méenyínné', méewōgnē', méehelé-ε akε. ²¹ Béētədtē-áá ádāb ábel dé mbéb átimɛn Dyōb. Béētədtēē awúu á bad, béētədtēē akum á ngan, béētədtēē akáb dé mesón, béētədtē-áá echíb.

10

*Jonε ányíne ángel
echē ewánlé mwá nhibe ní kálag*

¹ Hê dǒo rnyíné ángel e ngíne empée ebídé ádyōb, esude' ásē, mbag éləŋnéd mǒ, ngubélen-ne ebé mǒ á nló. E'só bémbē mǒ née enyen, mekuu-'e mébé mǒ née mekon mé muú. ² Anwálé mwǎ nhíbe ní kálag awě bédíbpé áte, ásūm ekuu é ekáá é mbáá á edíb é nkwě-te, ásūm-me ekuu é ekáá é emwed á nkin. ³ Hée áhóbé ne ehób éche échǎgké éche éwágné ehób é ngii echě edume áte. Ade álébpé esaád, ngin saámbé ênkwentén ne ndumag. ⁴ Ade ékúmé áte kumén, nhédé'áá chǒm éche béhóbé abooted dé atel, boŋ ríwōgē née ehób ebídé ádyōb nén bán "Koó mekan míme ngin saámbé éhóbé, mébê kun, weétēlē' mǒ ásē."

⁵ Dǒo ángel echě ményīnnē née ásúmé ekuu ehóg á edíb é nkwě-te boŋ ásūm-me échíníí á nkin átíídé ekáá é mbáá ámīn ⁶ boŋ ámwāg melě á dīn á Dyōb áde ádé á alongé abé ne abé. Mǒ áhǎgē nkoŋ mí mín ne rísé ne edíb é nkwě ne bwēm é'syāāl ábe é'dé áwēd-te. Ene ángel enhób áá "Abébed á pǒndé ké ahóg déebáá ámpē. ⁷ Boŋ áde ángel echě elónténé saámbé étōŋgē echē elon, Dyōb débēl dyam áde ántīí' é áá mǒbēl áde ádé á e'koŋned-te. Abēl ngáne ánlāā' é ábē bambēledē, bekal bé'dǎádəŋ."

⁸ Hée ehób éche ménwōgkē née ebídé ádyōb élāŋgēé me ámpē nén áá, "Kǎg étéd nhíbe ní kálag míme rídíbnédé áte míme rídé á ekáá é ángel echě etyéémé ne ekuu ehóg á edíb é nkwě échíníí-'e ebé á nkin." ⁹ Dǒo ríkíí wée ene ángel boŋ rílanġē mǒ méé ábe me ane mwǎ nhíbe ní kálag. Dǒo álāŋgēé me áá "Kǒb nén, édyē. Achǎd we abum áte boŋ ǎnyīn we á nsəl née e'chuu." ¹⁰ Dǒo ríkóbé mwǎ nhíbe ní kálag áwe ekáá, ndyé-'e mǒ. Annyīn me á nsəl née e'chuu. Boŋ áde mímáá mǒ amii, anchǎd me abum áte. ¹¹ Dǒo bēlāŋgēé me bán, "Etāŋgéné mekan ahób míme mébenléd ne melon híin, bad nyaa ne nyaa, mehób nyaa ne nyaa ne kǎŋ é bad híin."

11

Jəne anyiné mbóŋ ébe

¹ Dǒo bēbágé me ntón míme rídé née chǒm éche béhǎgnēé bwēm, boŋ bēlanġē me bán, "Kǎg éhǎg ndáb e Dyōb, éhǎg-ke menyán mé e'twé, étōŋ-'e bad ábe bēbage Dyōb edúbé áhed. ² Boŋ weéhǎgē' eyáde pen áyāle nén bēbágé chǒ wée bad ábe bēebíi Dyōb. Bédyaŋtéd Dyad áde Ásáá ámīn á etūn é móom mé ngon méniiin ne ébe. ³ Měbě échēm mbóŋ ébe kunze áhób mekan míme mébenléd á pǒndé echě ehúé' á etūn é e'pun ekále ehóg mbwókēl ébe ne móom ntóob. Bēwāā-'e mbóté é melebe." ⁴ Echén mbóŋ ébe édii mel mé menzab mébe ne metii mé etrukán mébe míme métyéémé á'sō ábe Sǎŋgwéé awě akamlan nkōŋsé. ⁵ Nzé mod awémténé-'e bó ebébtéd abel, muú mbíd bó á nsəl míme ríhyāŋte ábāb bad bé ekǎyí mímad-te bó ásē. Nén dǒo kenzéé awě awémténé bó ebébtéd abel bēwūū' é mǒ. ⁶ Abén bad bēwóó ngíne ákəŋ abobe ámīn ábel nén mbúú echóg á pǒndé echě bēlāŋgēé bad mam míme Dyōb áhóbé áá mébenléd. Bēwóó-'e ngíne ábel e'díb é'tim mekií, bēwóŋ-'e ápeen medim á nkōŋsé pǒndé ké ehéé echě bédáá.

⁷ Ade bémǎd-taá mam ahób míme bēlómé bó ahób, ene nyam echě ebídé á echóg echě éewóo asóg étyēēmēn bó nzum, etóm bó áte ewúú-'e bó. ⁸ Mmāb ndim-me ménaá á nzii echě epoo' á dyad ámbáá tē wée bēmboméé awab Sǎŋgwéé á awōg. Béchǎge áde dyad á ngan-tē bán Sodom káa Egipto. ⁹ A etūn é e'pun é'láán ne eped, bad bēbíd melon ne melon, metúmbé ne metúmbé, mehób nyaa ne nyaa, ne bad nyaa ne nyaa bēnōn mímāb ndim ésebán bēkwentan bán bēlíme mǒ. ¹⁰ Bad ábe bédé á nkōŋsé bēwōgēn abén bad bébe echab kwééd menyīŋge. Béchǎg ngande, bēbāg-ke nhóg ne aníníí nde álúmed menyīŋge. Bēbēl nē áyāle ábē bekal-bé-e'dǎádəŋ bébe bēpíínádtáá bó metake bwāmbwam áde bēbédé á nkōŋsé te. ¹¹ Boŋ ámbíd e ábē e'pun é'láán ne eped,

peme e alongé embíd wée Dyöb esól bó áte bépuu bétyéem-me ámin. Mbwóg ní ngíne ménkōb bad ábe bényīn bó. ¹² Dóo ábē bekal-bé-e'daádəŋ béwógéé ehób échē échákgké ébidé ádyōb née élanḡgéé bó nēn aá, “Nyéhyag ámin hén.” Dóo bésólé á mbag-tē béke-’ε ádyōb. Abāb bad bé ekayí bényīn née békagké. ¹³ Abwōg-ábwōg ndəob énañnéd ne ngíne. Eped é dyad ehóg áfintē e e’ped dyōm ábe áde dyad ámbáá émpāntēd áte. E’kálé e’ bad saámbé bēnwē áde ndəob énañnéde nē. Mbwóg ménkōb bad ábe bélyágé ásē, bēbage Dyöb á ngume, mó awē adé ámin, edúbé.

¹⁴ Medim míme mélónténé mébe méntōm. Boŋ nañé! Medim míme mélónténé meláan mékwógé ape.

Angel etóó elon échē élónténé saámbé

¹⁵ Angel échē élónténé saámbé entōŋ éché elon. Dóo ehób éche échákgké ébidé ádyōb éhābē nēn bān, “Nkamlen mé nkōŋsé ítímé nkamlen míme awed Sāŋgwéé, Dyöb ne awē Krístəə, ákamlēn-ne á ngíndé ne á ngíndé.” ¹⁶ Hē dóo ábē bad bémbáá móom mébe ne béniin ábe bédíidé metii mé nkamlen á’sō é’ Dyöb bēkwédé ásē á’sō é’ Dyöb bēbage mó edúbé. ¹⁷ Béhóbé nēn bān, “Sēságnéné wε a-Sāŋ Dyöb á Ngum, we awē edé ane ne awē ambé. Sēságnéné wε áyāle ebēnlédé echōŋ ngum eboótédé akamlen.

¹⁸ Bad ábe béebenlé wε bēnlīŋ áyāle meliŋgá mīmōŋ mé ngíne mēmpē. Póndé epedé échē békáadtéé bad ábē bēwédé.

Póndé epedé échē ábōŋ bembəledε, bekal bé’dəádəŋ, ne bad ábe bébenle wε ábe bēbage wε edúbé, bad bésyāāl, ken bad ábe bédé etógnén-ε ké’ε ábe béesē etógnén, wésābēē bó. Ene póndé dóo wébēbēdtē bad ábe bēbēbte bad á nkōŋsé te!”

¹⁹ Hē dóo rnyíné ndáb e Dyöb échē edé ádyōb née édíbnédé. A ndáb-te wē-’ε, nnyín Ntyág mé Melē. Emwedmwed étómáá, e’saad é’bide’, ádyōb ákumé’ áte, ndəob énañnád ásē, meláá mé mbúú mé ngíne-’ε méhúne.

12

Ŋone ányiné mmwaád ne dragone

¹ Hē dóo e’chemléd é’ ngíne é’bidé ámin. Mmwaád ambé awē eche mbóté émbēē enyēn, ngōn chí-’ε ebé mó á mekuu sé. Ekóté é nkamlen éche betintine dyōm ne bébe bédíí áyāl ébédé mó á nló. ² Ambé dyēm, ákwōg-ke achyáa. E’we ne metake mé achád míme áwógé’áá mēmbēl akánéd awé ámin.

³ E’chemléd bé menyáké bēmpēe bēmbíd ámin. Dóo dragōn ébidé táléd. Enkāl bwāmbwam, éyagé-’ε. Enwōŋ nló saámbé ne meséb dyōm. Nló téé ménwāā ekóté é nkamlen. ⁴ Andolén mīmē nkon donḡe ahóg áfintē e monḡe mé betintine meláan ábe bēbédé ádyōb, abwém-me bó á nkōŋsé-te. Ene dragōn entyéem mmwaád awē ahedé’áá achyáa á’sō-te ábel nēn nzé achyáá ádyē mó mwān. ⁵ Dóo ane mmwaád áchyáá mwān a mwēnchóm awē atāŋgéné melon mésyāāl akamlen ne ekáá éche éhyédé. Boŋ bēnsog mwān, békēēn mó wée Dyöb ádíí ne áde atii dé nkamlen. ⁶ Ane mmwaád antóm mehélé á ehyanḡe wée Dyöb dēmbonšénné aá bétogēn mó á etūn é e’pun ekálé ehóg mbwókel ébe ne móom ntóob.

⁷ Hē dóo nzum ékúmmé ádyōb. Maikεε bó éche ángel bentyēēmēn ene dragōn nzum. Ene dragōn chí-’ε ámpē ne éche ángel bétyéémén bó nzum.

⁸ Boŋ Maikεε ne éche ángel bēntōm ene dragōn ne éche ángel áte. Dragōne ne éche ángel bēnkēnwōŋgé etál ádyōb ámpē. ⁹ Dóo bēhúnté ene sāŋkalaa á dragōn á nkōŋsé-te. Ene dragōn chí ebédé ene nyə e’boód échē béchəgéé bān Devəle ne Satanε, awē adoge’ nkōŋsé ísyāāl. Bēmbwēm-me éche ángel ésyāāl ásē á nkōŋsé nchoo ne mó.

¹⁰ Hê dǎo níwógé ehób éche echáǵké ébidé ádyōb éhōbē nén bán, “Bǎǎb-pǎǎ, e’soosōŋ é’ Dyōb é’pédé. Dyōb álúmté eche ngíne e nkamlēn néε kǎŋ. Awě Krístǎe alúmté echē ngíne bǎǎb. Ayāle ane awě ahóbé’áá á’sō é’ Dyōb nkuu ne müte aá ábesyānē baányāŋ bēbélé mbéb, bēhúnté mó á nkōŋsé. Abánáá bó mam áyāl á’sō é’ Dyōb nkuu ne müte. ¹¹ Mekíí mé Mwǎn-a-Ndyōŋ mí mbód ne mbóŋ e mbále echē bēbídé’áá bēmbǎl bétóm Satanε áte. Bēnkwenťén ké kwééd ákal eyale é Dyōb áyāle nkalaŋ míme békálé’áá mbédé mbále. ¹² Né-ǎǎ, mǐnε ne áβε bésyāǎl ábe bédé áwed, bēnwōg menyīŋge. Boŋ ndutul ébē ne bad ábe bédé á nkōŋsé ne ábe bédé á edīb é nkwx̄ áyāle nén Devǎε asudé ásē áwēn ne melīŋǵá mé ngíne ngáne ábíí aá eche pǎndé edé esōŋ.”

¹³ Pǎndé echē ene dragōn ényíne aá bēhúnté mó á nkōŋsé, embootéd ane mmwǎád awě anchyáá mwǎn a mwēnchóm anan. ¹⁴ Boŋ bēmbǎ ane mmwǎád mepab mébē míme sǎŋkalaa a mbyε, ábel nén ápume ápe hōm áde bēbōŋséné mó á ehyāŋge, hōm áde ákudté ntǎǵén á etún é mwě níláán né eped, wéε békǎǎ’é mó wéε ene nyǎ. ¹⁵ Dǎo ene nyǎ éśádé ane mmwǎád aléed á yǎl. Adē aléed dēnsyǎǵé néε edīb émbáá, ábel nén éhóod ane mmwǎád. ¹⁶ Boŋ ndǎǎb enwōŋǵén ane mmwǎád émī edīb éche émbíd ene dragōn á nsǎl. ¹⁷ Dǎo dragōn élíŋné ane mmwǎád, boŋ ákǎǵ ákumé’ bel ne nchyáátén míme ane mmwǎád nísyāǎl míme nílyǎǵé ásē, bad bésyāǎl ábe bébele ngáne Dyōb áhēdēé boŋ bēbídé-’ε Yesuε mbóŋ. ¹⁸ Dǎo ene dragōn étyéémé á nkin mé edīb é nkwx̄.

13

Jǎne anyíne nyam éβε

¹ Hê dǎo nínyíne nyam ebíde’ á edīb é nkwx̄-te. Ene nyam enwōŋ meséb dyōm ne nló saámbé, ewōŋ-’ε e’kóté bé nkamlēn dyōm áwe meséb mǐn. Nló téé ménwōŋ dǐn áde ásyǎǎ’ Dyōb. ² Ene nyam echē ményínnē embé néε ebwé é ngǎ, mímē mekuu-’ε mékǎl mébé-’ε nyōŋ áyāl néε mekuu mé nyam e ahín echē ekaa’ ewōŋ-’ε nyǎn éche échábé eche bēchǎǵéé bán Béε. Mmē nsǎl mémbe néε nsǎl ní ngii. Drǎǵōne ambǎ ene nyam eche ngíne, áβε-’ε chó ádē atii dé nkamlēn ne ngíne e nkamlēn. ³ Ene nyam enwōŋ nló nhóg míme mémbe byánán níkudé sii echē empon chó awúu, boŋ sii eched étīm amaa. Yǎl enkóm bad bé nkōŋsé bésyāǎl áte áyāle enén nyam, bébootéd-te chó ahíd. ⁴ Bad bēbǎǵé’áá dragōne edúbé áyāle ambǎ ene nyam mímē nkamlēn. Bēbǎǵé’áá ene nyam chómpē edúbé bēhóbé nén bán, “Nzé-módé adé nēŋǵáne enén nyam? Nzé-módé ahele atyéémén chó nzum?”

⁵ Bēmbǎ ene nyam kunze áhób e’yale é’ kúmbe ne e’yale ábe e’syǎǎ’ Dyōb. Bēmbǎǵ-ke chó kunze ábenléd mímē nkamlēn á etún é móom mé ngōn éniin ne éβε. ⁶ Dǎo ene nyam énédté mímē nsǎl áte boŋ ébootéd Dyōb asyǎŋ. Ansyǎŋ dǐn á Dyōb, asyǎŋ abwǎǵ á hōm wéε Dyōb ádyεé’é, asyén-’ε bad bésyāǎl ábe bédé ádyōb. ⁷ Dyōb dēmbǎ-’ε ene nyam kunze áwan nzum ne ábē bad, átóm-me bó áte. Ambǎ-’ε mó kunze ákamlēn metúmbé ne metúmbé, melōŋ ne melōŋ, mehób té ne bad nyaa ne nyaa. ⁸ Moosyǎǎl awě adyεε á nkōŋsé áβε chó edúbé. Bad ábe bēbēé chó edúbé bédii bad ábe bétélé dǐn á kǎlag e alongé e Mwǎn-a-Ndyōŋ mí mbód awě bēnwūū’é. Bēntel bó mǐn se á pǎndé echē Dyōb dēnhǎǵké nkōŋsé. Moosyǎǎl awě adyεé’ á nkōŋsé áβε chó edúbé. Moosyǎǎl awě bēteleeé mó dǐn á kǎlag e alongé se á pǎndé eche Dyōb dēnhǎǵké nkōŋsé. Mwǎn-a-Ndyōŋ mí mbód awě bēnwūū’é mó awóó enén kǎlag.

⁹ Kénzée awě awóó metúu áwóǵe’. ¹⁰ Kénzée awe edíí nén bán atǎŋǵéné ake á mbwǎǵ ákǎ á mbwǎǵ, kénzée-’ε awě atǎŋǵéné awé ne nkwáté, nkwáté-’áá bēwūēnnē mó. Nén áhēdnad bán bad bé Dyōb bēwōŋ e’kaŋ bé nlém, bēchǎŋned-te ngíne-ngíne ne eyale é Dyōb.

11 Hê dǎo rínyíne nyam empée ébídé á ndǎǎb-tê, enwǒŋ meséb mébe nêŋgáne mwǎn-a-rídyǒŋ mí mbód, éhǎbê-'ε dyam née dragǎne. 12 Ebǎnládtáá ngíne echě nyam e'só, ébelé-'ε áned áwe e'só-te dǎn. Abelé-'ε nkǒŋsé ne bad ábe bédé áwéd-te aá bébage' ene nyam e'só edúbé. Ene nyam ebédéε nyam echě enwǒŋ sii echě empon chǒ awúu boŋ ene sii émaa. 13 Ene nyam echě elónténé ébe embǎl mekan mé menyáké mé ngíne. Embǎl muú mbíd ádyǒb ríhún á nkǒŋsé bad bésyǎǎl bényín-ne. 14 Andǒg-ke bad ábe bédé á nkǒŋsé bésyǎǎl ne míme mekan mé menyáké míme ákúdé kunze ábel. Abelé'áá-'ε nê á'sǒ wée ene nyam echě enkǔd sii boŋ ene sii épon chǒ awúu. Anláá bad aá bébel ediídingε éche bébageé edúbé éche éwágné nyam echě enkǔd sii e nkwaté boŋ ebé ebé á alongé.

15 Bembě nyam echě elónténé ébe kunze áhébe peme e alongé á ediídingε é nyam e'só ábel nén éché ediídingε éhel dyam ahǒb éwúu-'ε bad bésyǎǎl ábe béekwεntene mó edúbé abε. 16 Ene nyam ennyágéd bad bésyǎǎl, ken bad ábe bédé etógnén ké'ε ábe béesě etógnén, nhǎn ne ntógétǒke, ntǎŋ ne kunze, aá béhê bó e'chem áwab ekáá émbáá ké'ε áwab e'só é'mbǎm. 17 Modmod eéhele'áá chǒmchǒm achan ké'ε asóm ésebán awóó ábê e'chem. Abê e'chem é'bédéε dǎn áde enén nyam ké'ε eche nómbε.

18 Nén áhεdne debyéé. Mod ké ahée awě awóó nsǒŋten áhεd áte chǒm éche nómbε echě ene nyam edíí. Ene nómbε edíi nómbε e dǎn á mod. Ane mod eche nómbε edíi mbwǒkel ntóób ne móom ntóób ne ntóób.

14

Jǎne anyíne Mwǎn-a-Ndyǒŋ mí mbód ne ábē bad

1 Hê dǎo rínóné boŋ rínyíne' Mwǎn-a-Ndyǒŋ mí mbód atyéémé á mbǎǎd eche béchǎgeé bán Zayǎn. Bad bébédé ne mó mbwǒkel ekálé, móom mé e'kálé méniin ne é'niin ábe bǎnwǒŋ áde dǎn ne dǎn áde Sáá áwab mesó mé mbǎm. 2 Ene pǒndé dǎo ríwógé ehǒb ébídé ádyǒb. Echě ehǒb ebédéε née ntǎgag mé eláá éche ésobpe, ébé-'ε née ntǎgag míme mbǎg nzé ngin etómé. Ehǒb éche ménwǒgkē ebédéε nêŋgáne ntǎgag mí bad ábe békume rílendε. 3 Abê bad mbwǒkel ekálé ne móom mé e'kálé é'niin ne é'niin bentyēem békǎnē' nkǎŋgé mékǎǎlē á'sǒ bé atii dé nkamlen ne á'sǒ é' nyam chē éniin éche édé á alongé, ne á'sǒ é' bad bǎmbáá. Modmod enkēnhεnlé míme nkǎŋgé ayáge nzése bó bad mbwǒkel ekálé móom mé e'kálé méniin ne é'niin ábe Dyǒb ákǒdté á nkǒŋsé-te. 4 Abén bad bébédéε bad ábe béewǎgē mbinde e mmwaád áyǎle nén béebíí'ε nsób mé mmwaád. Abê bad bóó béhíde, Mwǎn-a-Ndyǒŋ mí mbód kéhéé wée ákagké. Abén bad bóó békǒdté áfínté e baányǒŋ. Bó-'aá bédé née e'pum bé'sǒ ábe bébágé Dyǒb ne Mwǎn-a-Ndyǒŋ mí mbód née mendε. 5 Metóm ké mehǒg méesaá bó á nsǎl, béewóo-'áa awusé ké ahǒg á yǎl.

Ángel éláán épééne nkalan mí mbakú e Dyǒb

6 Hê dǎo rínyíne ángel empée epumme' se ádyǒb. Ene ángel empéén nkalan mí bwám míme rídé abé ne abé. Mmê nkalan mó-'aá álǎŋgé'áa bad ábe bédé á nkǒŋsé, bad nyaa ne nyaa, metúmbé ne metúmbé, mehǒb nyaa ne nyaa, ne meloŋ ne meloŋ. 7 Ene ángel enhǒb ne ehǒb éche échǎgké aá, "Nyébage Dyǒb edúbé, nyébage-'ε mó mekenag áyǎle nén eche pǒndé e nkáásé emaa ape. Nyébage' edúbé ne ane awě ahǎgé ámín ne ásé, edíi é nkwe ne n'yélé."

8 Ángel empée echě elónténé ébe enhíd mó, éhǎbê nén aá, "Ndǎle e Dyad, Babilǎn amaa ne amaa ásyǎǎl! Ambǎl bad bé meloŋ bésyǎǎl bémmwē míme míim mé ngíne. Mmê míim mébédéε esíí é nkábtéd mé akwalεε."

⁹ Angel empée eche elónténé éláán enhíd bó, éhōbē ne ehōb éche échágké aá, “Kéznéé awē abage’ ene nyam eche ebíde á edíb é nkwě-te ne échē ediídinge edúbé bonj ákūd-te ábē e’chem áwe e’só é’ mbəm ké’ε á ekáá, ¹⁰ mómpē ámwē mím míme rídé melingá mé Dyōb. Bésyógé mó á kōb e melingá mé Dyōb ne ngíne esyāál. Kéznéé awē abage ene nyam edúbé ane mod ákūd metuné mé muú míme ríhunne’ bwāmbwam á’sō é’ ángel éche ésáá ne Mwān-a-Ndyōj ní mbód. ¹¹ Mwěntud míme mbíde á muú míme ríhyānte’ bó, ríchágke’ ámín á ngíndé ne á ngíndé. Nkuu ne mūte, nkóme áte méesaá ne bad ábe bébage ene nyam ne échē ediídinge edúbé. Né-’aá edíí ne kéznéé awē awóó e’chem é’ dín ábe ene nyam.” ¹² Nén áhednad bán bad bé Dyōb békanj nlém. Bad ábe bébele ngáne mbéndé é Dyōb éhedéé bonj bédúbe-’ε Yesue.

¹³ Dó-’aá ríwógé néε ehōb ebíde ádyōb éhōbē aá, “Tēl ásē nén wεé, bootya bōob, nnam ne bad ábe béwédé, áyāle bédúbpé Sāngwéé.” Edáóđəj éhōbe nén aá “εε, békūd nkóme áte áyāle nsón míme bébélé, békūd nsábe áyāle nsón ní bwām míme bébélé.”

Jone anyiné bépáde’ mbote á nkōjsé

¹⁴ Dóo rínóné bonj rínyīnē mbag eche épúbe’. Á mbag mín wē, mod andyεé awē awágné Mwān-a-Moonyōj. Ekóté é nkamlen é gól ébē mó á nló, páá echē ekóbpe eche bépádnεé bwēm nēngáne ngun, chó-’ε ebé mó ekáá. ¹⁵ Angel empée embíd á ndáb e Dyōb-te élēbpē ane awē andyεé á mbag mín ne ehōb éche échágké aá, “Benléd echonj páá ápád mbote, áyāle pónde epedé echē bépádeé. Mbote é nkōjsé émáá ayæg.” ¹⁶ Dóo ane awē adyεé á mbag mín átómtéé páá á nkōjsé, apád-te mbote é nkōjsé esyāál.

¹⁷ Dóo ángel empée echē chó-’ε ámpē enwálé páá echē bépádnεé bwēm nēngáne ngun ebíde á ndáb e Dyōb echē edé ámín.

¹⁸ Angel empée empē echē ewóó ngíne ámín e muú, embíd á menyán mé e’twé bonj álēbpē ángel echē ewánlé páá echē ekóbpe ne ehōb echē échágké aá, “Benléd echonj páá, éladen mechəj mé e’pum é’ mel á nzag éche edé á nkōjsé, áyāle e’pum é’yágé.” ¹⁹ Dóo ene ángel étómté eche páá á nkōjsé bonj aladé ábē bad ábwēmē bó wéε Dyōb álúmtéé nímē melingá mé ngíne, ngáne bēladé e’pum é’ mel bonj bébwém á bwāl bé e’pum é mel. ²⁰ Bēndyāj ábē e’pum é’ mel á bwāl ábe béesε á dyad tē. Mekíí mémbūl, mébé e’che ásē dyam méta mehóg ne eped, méchāb-pe áte dyam mbwókél é máyl ébe.

15

Jone anyiné ángel saámbé ne medim saámbé

¹ Hē dóo rínyíne e’chemléd bémpēe ádyōb ábe bēmbē ngíne, bēnkōmēd me yāl áte. Menyín ángel saámbé éche éwánlé medim saámbé. Mmē medim móo méde medim mé asóg áyāle móo Dyōb débenlédte álúmed nímē melingá ámād-te áte.

² Dóo rínyíne chōm néε edíb é nkwě éche edé néε dyené, éche békúmténé ne muú. Menyín-ne néε bad bétyéémé á nkæg mé échē chōm éche ebédé néε edíb é nkwě, béwálé rílendε ní Dyōb. Abē bad bēbédéε bad ábe bēntōm ene nyam áte, ne échē ediídinge ne nómbε e dín áde ene nyam e’só. ³ Békóné’áá nkānjé míme mbaledε a Dyōb, Mosεε, ne míme Mwān-a-Ndyōj ní mbód, bán, “A-Sāj Dyōb á Ngum, nírój mbeltéd rídé ngíne ríkómté-’ε mod yāl áte.

A kəj e melonj,* echōj nyaa etāngéné, edé-’ε mbále.

⁴ A-Sāj, nzé-módé éebāj wε?

* **15:3** Donje á kálag dé’só áwóó: kəj e melonj; donje-’ε áwóó: kəj e bad bé Dyōb.

Nzé-módé eébāgē wε edúbé?

Mmōηpen-naá esáá.

Bad bé melonj bésyāal béhyě wε edúbé abε.

Mmōη mbeltéd míme rítāηgéné mbíbidé áwed.”

⁵ Ade nén átómé dōo rínyiné néε bédíbpé ebem é Dyōb á ndáb e Dyōb. ⁶ Dōo ángel chē saámbé éche énwālē medim saámbé ébídé á ndáb e Dyōb-te wē. Béhē mbóté échē esáá éche ekine' áte, bēwáá-'ε bengáá bé gól á tál tē. ⁷ Dōo nyam pōg átíntē nyam éniin, ébágé échē ángel kúmbe é gól saámbé, échē élóné ne meliηgá mé ngíne mé Dyōb, mós awě adé abé ne abé. ⁸ Dōo mwěntud mé ehúmé é Dyōb ne ngíne e Dyōb bélóné á ndáb é Dyōb-te. Modmod-te ekēnhēnlé asól á ebem tē wē káāη né medim saámbé míme échē ángel saámbé mépédé á asóg.

16

Kúmbe saámbé é meliηgá mé ngíne mé Dyōb

¹ Dōo ríwógé néε ehób éche échágkē ébídé á ndáb e Dyōb te wē, élāηgē échē ángel saámbé aá, “Nyékag, nyésyog meliηgá mé ngíne mé Dyōb míme médé á kúmbe saámbé te á nkōηsé te.”

² Hē dōo ángel e'só ékíi enε kúmbe e meliηgá mé ngíne mé Dyōb asyog á nkōηsé-te. Melóg míme médé ebébtéd, míme méwag bwāmbwam mémbid bad á yāl. Abē bad bēbédéε bad ábe bēnwōη e'chem ábe ene nyam bēbé-'ε bad ábe bēbágé'áá échē ediídingε edúbé.

³ Dōo ángel échē elónténé ébe ésyógé ene kúmbe e meliηgá mé ngíne á edíb é nkwě te. Mēntīm nēηgáne mekíi mé ndim mí mod. Chōm-té éche ébédé á alongé á edíb é nkwě-te wē énwē.

⁴ Dōo ángel échē elónténé élaán ésyógé meliηgá mé ngíne míme mébédé áwē kúmbe', á e'díb ne á n'yélé tē. Abē e'díb bēntīm mekíi. ⁵ Dōo ríwógé ángel échē ekamlan mendíb ehóbe' aá, “Mbakú e nkáásé echōη etāηgéné. Wε awě edé, awě ambé-'ε. Wε awě Esáá.” ⁶ Mbakú échōη etāηgéné áyāle bēnsyog mekíi míme ábōη bad ne ábōη bekal-bé-e'dāádāη, né-ōó ebagé bós mekíi ámwé. Mmē nkōgsen mós-'aá bétāηgéné akud. ⁷ Dōo ríwógé néε ehób ébídé á menyán mé e'twé éhōbē nén aá, “A-Sāη Dyōb á Ngum, mbakú echōη etāηgéné edé-'ε mbále.”

⁸ Dōo ángel échē elónténé éniin ésyógé meliηgá mé ngíne míme mébédé áwē kúmbe-tē á etondεε. Dyōb dēmbě Etondεε ngíne áhyáad bad néε muú. ⁹ Bad bēnhyāη ne e'chode bé ekíde é'ngíne. Héε bēsyóá dīn á Dyōb mós awě ákamlan míme medim. Boη bēnkēnhēlēnné mbeltéd mé mbéb átimen Dyōb ábe mós ehúmé.

¹⁰ Dōo ángel échē elónténé étāan ésyógé meliηgá mé ngíne míme mébédé áwē kúmbe á atii dé nkamlen áde ene nyam échē ebídé á edíb é nkwě-te. Hē dōo nkamlen míme ene nyam ríkwédé ehíntén áte. Bad ábe bēhídé'áá ene nyam bēláádé'áá ábab e'chem áyāle e'wε ábe bēwógéε. ¹¹ Bēnsyāη Dyōb ámin áyāle mewε mé melóg míme bēwógé'áá. Boη bēnkētédéε mímbáb mbeltéd mé mbéb átimen Dyōb.

¹² Dōo ángel échē elónténé ntóob ésyógé meliηgá mé ngíne míme mébédé áwē kúmbe-tē á edíb é mbáámbáa é Yufretεs. Echē edíb énlēn, áboηsen nzii ábel boη kāη échē ébídé wéε etondεε ábídeé éhel atóm. ¹³ Dōo rínyiné néε e'dāádāη bé mbéb é'láán ábe é'dé néε e'būd é'bídeé. Abē e'dāádāη, ehóg émbíd á nsal míme dragone, ehóg ébíd á nsal míme nyam échē émbíd á edíb é nkwě-te, échíní-'ε ébíd á nsal míme nkal e'dāádāη a metóm. ¹⁴ Abē e'dāádāη é'díi e'dāádāη bé mbéb ábe é'bele menyáké, é'hyóme' nkōηsé áte rísyāal, bētānē kāη

é bad, béléde bó áte, ábel bébonſen nzum e epun éche Dyöb á Ngum ákáádté bad. ¹⁵ Yesue ahóbé aá, “Nyénóné, mǝpǝ á epun éche modmod éebíí’é, ngáne nchíb ápagké. Nnam ne ane awǝ adyǝé epin, awalé-’ε eche mbóté áyāl ábel bon eékāg nsób bon awóg akwágké á’sō é’ bad.” ¹⁶ Abé e’dǝádǝn bēnlǝd éché kǝn áte á hǝm áde béchǝgǝé á ehób é Hibru bán Amagadǝn.

¹⁷ Dóo ángel echǝ elónténé saámbé chǝ-’ε ésyógé meliŋgá me ngíne míme mébédé áwǝ kúmbe-tǝ á pemǝ-tǝ. Ehób éche échǝgké embíd á atii dé nkamlǝn á ndáb é Dyöb te, éhǝbǝ nǝn aá, “Ebénlédé.” ¹⁸ Emwǝdmwǝd étómé’áá, dyöb ákumé’ áte, ngin-ne étóme’. Ndǝǝb ennǝnǝd ne ngíne nyaa echǝ éébénlédéé ámpǝ taa moonyon abág á nkǝŋsé. Ndǝǝb ennǝnǝd ne ngíne nyaa echǝ ebédé ebébtéd. ¹⁹ Hǝ dǝo dyad á ngíne ámbáá ákábné áte monǝe méláán, myad mémbáá míme mébédé á melon mésyǝāl mémpǝā. Dyöb dǝnkamtén ngíne-e-dyad, Babilǝn, ábǝl-lǝ aá bad ábe bédé ádé dyad békud nkógsen adǝhób aá móbel bǝmwǝ mǝm míme mǝmǝ meliŋgá mé ngíne. ²⁰ Dyad ké ahéé áde mendíb mǝnlǝnǝdǝtǝ démbǝo, mbǝǝd ésyǝāl-lǝ ényón. ²¹ Meláá mé mbúú míme médé e’del dyam móom mé kilo méniin ne étáan, mébídé’áá ámǝn méhǝntǝd baányon ámǝn. Abé bad bǝnsyǝn Dyöb áyǝle ábǝ e’dim é’ meláá-mé-mbúú bǝntǝmtǝn ebébtéd abé.

17

Jǝne anyiné mmwaád awǝ adiídé nyam

¹ Dóo ángel pǝg áfǝntǝ éché ángel saámbé éche énwǝlǝ kúmbe saámbé épédé bon élǝŋǝ me aá, “Hyǝg, níke nílúmed wǝ nkógsen míme akwalǝé ambáámbáa ákudtǝ. Ane akwalǝé adyǝé’ dyad ámbáá áde ádé bǝnbǝn ne e’díb é’mbáá híin. ² Mmwaád awǝ kǝn é melon mé nkǝŋsé ésyǝāl énáŋnáádtáá. Bad bé nkǝŋsé bǝmwágé’áá mǝm míme ane mmwaád mékǝbǝ bó békǝbǝ-’ε mesón ne mó.”

³ Dóo Edǝádǝn é Dyöb épíídé me, bon ángel ékǝenǝ me á ehyǝŋge. Ahed dǝo’áá nínyiné mmwaád nhóg. Ane mmwaád andíi nyam echǝ eyǝge. Ene nyam enwón mǝn míme mésyǝǝ Dyöb yǝl esyǝál. Ene nyam enwón nló saámbé ne mesébyöm. ⁴ Ane mmwaád anwáá mbóté echǝ eyǝge’, ndín eche kǝn éhǝgké ne echǝ étómtǝnnáá ayǝg. Ankútén yǝl esyǝál ne bwǝm é’ gól ne bán bé meláá mé étógnǝn ábǝ bǝpǝnǝ áte ne bwǝm bé étógnǝn bǝmpǝe. Anwálé kǝb e gól á ekáá éche elóné ne mekan mé nkólonǝgǝ ne mekan mé mbinde mé akáb dé mesón. ⁵ Dǝn ábédé mó á’sō é’ mbǝm nǝe kun e e’kǝnǝd áde mod énkǝmbíí’é, ábédé bán, “Babilǝn, Dyad á ngíne. Nyaa a bǝkwalǝe ne mekan mé mbébyöb á nkǝŋsé te.” ⁶ Dóo nínyiné ane mmwaád, mekií mé bad bé Dyöb ne mekií míme bad ábe bébele’ ngáne Yesue áhǝdǝé, mékǝbǝ mó nǝe mǝm.

Ade nínyiné mó, menyáké mé ngíne ménkǝb me. ⁷ Dóo ene Angel ésedǝtǝé me aáken, “Cheé ékáá bon menyáké mékǝbǝ wǝ? Mǝlǝā wǝ kun e mmwaád ne e nyam echǝ ádíídé, echǝ ewóó nló saámbé ne mesébyöm. ⁸ Ene nyam echǝ wényǝnnǝ, ekébyöb á alonǝgé bon eésaá á alonǝgé bǝǝb. Embíd á echóg éché éewóó asóg, áke wǝe bǝwǝú’é chǝ. Bad ábe bédé á nkǝŋsé, ábe Dyöb déetelǝé nímmǝb mǝn á kǝlag eche ewóó mǝn mǝmǝ bad ábe békúdé alonǝgé ádé déemaá’ byánán áhǝg nkǝŋsé, menyáké mékǝbǝ bó. Yǝl ékǝm bó áte ányín nyam echǝ embé á alonǝgé bon eésǝ á alonǝgé bon étim abé alonǝgé ámpǝ. ⁹ Né dǝo debyéé ne nsǝŋtǝn bǝhǝdnadtǝ. Mmé nló saámbé míme ene nyam éwóó nídi e’kone saámbé ábe ane mmwaád ándíi’é ámǝn, níbé-’ε kǝn saámbé. ¹⁰ Áfǝntǝ éché kǝn saámbé, étáan émáá awǝ, pǝg edíi edé á nkamlǝn, enínií pǝg-ke eépédéé á nkamlǝn. Bon áde épǝé, édyǝé á esón é pǝndé. ¹¹ Ene nyam echǝ embé bon eésǝ bǝǝb, chǝ elónténé kǝn waam. Echǝ kǝn saámbé chǝo éwóó chǝ, ekag-ke wǝe éwǝé. ¹² Mesébyöm míme ene nyam médií kǝn dyöm éche éékúde

nkamlen. Bon béküd ngine ákamlen née kâh nchoo ne ene nyam áyāle háwa póg. ¹³ Ntíi nhóg móó échê kâh dyôm éwóó, bébage-’ε ene nyam echab ngine ne nímāb nkamlen. ¹⁴ Bévān nzum ne Mwān-a-Ndyōη ní mbód. Mwān-a-Ndyōη ní mbód ātōm bó áte á nzum. Nén débēnléd áyāle mó adé Sāngwéé a baásyāāl, abé-’ε kâh e kâh ésyāāl. Adé ne bad ábe Dyōb áchénlé bon ápwēd-τε, ábe bébenle mó ne nlém nhóg.”

¹⁵ Dóó ene ángel élāngéé με áá, “E’díb ábe ényíne wéε ane mmwaád-a-akwalεε ádyēē, é’dii bad, amute, meloη ne mehób. ¹⁶ Meséb dyôm míme ényíne bóβε ene nyam békóó ane akwalεε. Békobén mó chōm ésyāāl echē áwóó, bébēl abé nsób. Bédyē mó nyam, béhyaād-τε mó á muú. ¹⁷ Bébēl nē áyāle Dyōb áhédé bó nímē ntíi á nlém-tē, míme áhedeé áá bébel. Dyōb átíidē nēn áá échē nyam éwōη ntíi nhóg, ábele mó née mod nhóg. Bébē ene nyam echab ngine e nkamlen káāηne pónde échē e’yale ábe Dyōb áhóbé bélōnnē. ¹⁸ Mmwaád awē ényíne adii dyad ámbáá áde ákamlan kâh é nkōηsé.”

18

Jōne anyíne ngáne Dyōb ákōgséné Babilōne

¹ Ade nímēn mekan métómé dóó nnyíne née ángel empēe ébídé ámīn, echē éwóó nkamlen ní ngine, éche ehúmé épene’ nkōηsé áte nisyāāl. ² Dóó ákáné áte ne ehób éche écháγκé áá, “Akwedé, Babilōne, ndāle e dyad akwedé! Atimé dyad dé e’dāádāη bé mbéb, abón dé e’dāádāη ábe béesáa é’syāāl, ne abón dé menōn míme méesáa* ne nímé bad békóó. ³ Ayāle bad bé meloη mé nkōηsé bésyāāl bēnwōη esíi ábel mekan mé mbéb míme ábeleé byánán abagé bó mīm míme mékóbé bó. Kâh é nkōηsé ékábné mó asón. Esíi é ngine ábel mekan mé mbéb échē-’ε, ébélé bekáb bēnyōηgé bé nkōηsé bésúde nhōn.”

⁴ Dóó nīwōgé ehób empēe ébídé ámīn nēn bán, “Abēm bad, nyébíd áde dyad áte, ábel nēn nyéelatán bó ábel mbéb bon nyéekūdē akab dé nkōgsen míme békudté.

⁵ Mbéb míme nīkúmné mó á yāl nídé e’che σε ádyōb, Dyōb-πε ákámtné nímē mekan mé mbéb míme ábélé.

⁶ Bēl mó melemlen mé dyam míme mó-’ε ábélé wε. Sábé mó ngen éβε áyāle mekan mé mbéb míme ábélé. Hāgé mó mīm ngen éβε á kōb echē áhāγκé wε éβε mó.

⁷ Ewōgēd mó ndutul ne metake míme médé ngen éβε ne nhāgtéd mé ehúmé ne esíi é ngine ábel mekan mé mbéb éche ábágé yāl.

Áhóbe’ áwe nlém-tē áá, ‘Ndyéé née ndāle e mmwaád, méesáa nkúd, méelēb-paá mbéd.’

⁸ Né-óó, medim mésyāāl mépií mó epun ehóg.

Mmē medim médii: Nkole, achii dé awé ne nzaa.

Béhyaād mó ne muú, áyāle Sāη Dyōβε, mó awē ákāād mó, awóó ngine.”

⁹ Kâh é nkōηsé éche ékábnáá mó mesón, bélátan-ne mó ne esíi é ngine ábel mekan mé mbéb, béchií bélēb-πε pónde echē bēnyínnē mwēntud nímíde’ áde áhyaá’é. ¹⁰ Bētyēēm nchabnede áyāle bēwōge mbwóg bán bómpē béküd metake míme ákúde. Bébōnē bán, “Etyāg, etyāg ne ndāle e dyad, a ngine e dyad á Babilōn, á etūn é háwa póg ngēn dóó ékúde nkōgsen nēn-ε?”

¹¹ Bekáb bé nyōηgé bé nkōηsé-’ε béchyéé’, bélebe-’ε mó áyāle modmod éechanéé ábab bwēm ámpē. ¹² Bwēm é’ nyōηgé bē é’bédéε bwēm é’ gól, sílva, bán bé meláá ábe békine áte ne bán bé meláá bé etógnén. Abē bwēm é’bédé

* **18:2** Mbéndé é bad bé Israel elúmté’áá nēn bán donge dé menōn ne donge á nyam déesáa’é, né-óó bédyāge’áá ábén bwēm.

káōηne mebad míme mélélé nkun, ahóg áde béchəgεé línεn, démpēe bán Sílikε, ne mémpēe míme méyəge', ndín éche kōη éhágkē ne míme métōmtan ayəg. Abē bwēm é'bédé mebámbé míme mébíde áyāl e mεl mé e'lod é' bwām ne bwēm ábe bépóde ábe é'lélé nkun bwāmbwam. Abē bwēm é'bédé káōηne bwēm ábe bēbēnlé mesoη mé nzyoγ ne e'kii, brōns ne meláá míme mékine áte míme béchəgεé mábel. ¹³ Bénwōη káōηne bwēm nēηgáne sinamōn, bwēm bé elod é bwām, e'twé, mía, frankinsεn, mīm, dyōg dé menzab, kəse é mbumé ní ngun ne ngun éche béchəgεé bán wít. Bésómé'áá káōηne nyag ne mbód, hósε ne e'bambam, ne betāη ne bad ábe békóbe. ¹⁴ Bekáb bé nyoηgé bēhóbé'áá áwē nén bán, "Bwēm é' bwām é'syāal ábe nyénwōηgē esíi áyāl, béesaá ne nyé ámpē. Ebós bwēm é' bwām é'syāal ne bwēm bé elóon, wéekūd-taá bó ámpē." ¹⁵ Bekáb bé nyoηgé ábe bēwóó ábén bwēm bésúde nhōn ne ábe bwēm. Bētyēēm nchabnede áyāle bēwóge mbwóγ bán bómpē békūd metake míme ákúde, béchyéé' bélebé-'ε. ¹⁶ Bébōnē bán, "Etyəg, etyəg, á ndəle e dyad, wε awē ewáá'áá mbóté é bwām éche bēbāηnéde kəse e abad eche béchəgεé bán línεn, éwāā-'ε áde áyəge ne áde átōmtan ayəg. We awē ehágáá bwēm é' gól, ábe bēbēnlé bán bé meláá mé etógnén ábe békine áte ne bán bé meláá bēmpēe ábe bēlélé nkun ábe béchəgεé bán péel, ¹⁷ á etūn é háwa póg ngēn nímē nhōn rísyāal míbós."

Bad bēmbáá bé stíma ne bad ábe békag ne stíma, bad ábe bēbele nsón á stíma tē, bad ábe békábe nyoηgé á edíb é nkwě te, bēntyēēm nchabnede, ¹⁸ anyín áde bényínné mwěntud míbide' áde bēhyāηtεé mós. Bēnlēbē e'saad bán, "Ndəle e dyad ké póg eébédéé nēηgáne enén!" ¹⁹ Dós bésyəgεé e'bumbú áwab nló áyāle béchyéé'áá', bélebé-'ε, bēhōbē bán, "Etyəg, etyəg, ne ndəle e dyad, echē bewóη bé stíma bésúde nhōn ne ábe bwēm. Á etūn é háwa póg ngēn abóde chōm ésyāal."

²⁰ "Bwεl-amīne asyāal áwōg menyīηge áyāle nkógsεn míme ane mmwaád ákúde. A-bad bé Dyōb, bembapεε bé nlomag ne bekal-bé-e'dəədəη, nyéwōg menyīηge áyāle Dyōb ábídtédé nyé mbakú tāηεne mós."

²¹ Dós ángel e ngíne ényéné nyě ndim e aláá abwém-mε dós á edíb é nkwě te, áhōbē aá, "Nén dós bēbwēmē ndəle e dyad embáá, Babilōne, ásē ne ewaηge ésyāal, bad béenyín-naá dós ámpē mbēb. ²² Ene póndé ntəgag míme bechəg bé rílendε, ne bekón bé nkāηgé, ntəgag míme betóη bé ngombé ne betóη é e'loη méewógnédté áwōη dyad-tē ámpē. Bad bé nsón mé mekáá ábē bēebáá ámpē, ntəgag mí mesín míme mékəge' bwēm méewógnédté ámpē. ²³ Awōη dyad tē, etrukāη éepenné ámpē mbēd, ehób é sómbé bó nchóm éewógnédté ámpē mbēd. Adē dyad bēbēbēd dós áyāle ábē bekáb bé nyoηgé bós bēbédé ndəle é bad á nkōηsé, bad bé meloη mé nkōηsé mésyāal-lε bēndognéd áyāl e echōη ngaη."

²⁴ Dyōb ákógséné Babilōne áyāle bad bé Babilōn bēwúú bekal-bé-e'dəədəη, ne bad bēmpēe ábe bēwédé á nkōηsé.

19

¹ Ade ene Angel émáá nímén mekan mésyāal ahób, dós níwóge chōm nēηgáne ehób éche éhágkē é ndun e mod ébíde ámín, bēbōnē bán "Mekεnag mébē ne Dyōb. E'soósoη, ehúmé ne ngíne bēhúú ne ádεd Dyōb. ² Echē mbakú edé mbále etāηgéné-'ε áyāle akáádté akwalεε ambáá awē abělté bad bé nkōηsé bésyāal mbēb ne áde akáb dé mesón, akuné-'ε mekií míme ábē bembəledε míme ane mmwaád ánsyogké." ³ Dós bēbóné ámpē bán, "Mekεnag mébē ne Dyōb. Mwěntud míme míbide' ngáne ene ndəle e dyad éhyáá'ε ríkag ámín á ngíndé ne á ngíndé." ⁴ Abē bad bēmbáá móom mébe ne bēniin ne échē

nyam éniin bēnkwe áse á'sō é' Dyöb bébagé-'ε mós edúbé, mós awě adiídé atii dé nkamlen, béhōbē nēn bán, “Ebē nē! Mekenag mébē ne Dyöb.”

*Jone anyiné ngande e e'wóngé
e Mwän-a-Ndyöj ní mbód*

⁵ Dóo níwógé ehób ébidé á atii dé nkamlen, éhōbē' nēn aá, “Nyékene' áded Dyöb. Nyé ábe nyédé ábē bembaledε, nyé ábe nyébage mós edúbé, ken bad ábe bédé etógnén-ε ké'ε ábe béesě etógnén.” ⁶ Dóo níwógé chōm nēngáne esaád é ngíne é ndun e mod, ébédé byánán mendib míme mésobpe', ébédé ámpē nēe dyöb ákumé' áte ne ngíne. Echē esaád éhōbē nēn, “Mekenag mébē ne Dyöb. Ayāle awed Sāngwéé, Dyöb á Ngum adé á nkamlen. ⁷ Syánē déwóge' menyinje bwāmbwam, déhōbe bán dedé menyinje dékené-'ε mós, ayāle pónde e e'wóngé eche Mwän-a-Ndyöj ní mbód epedé, sómbé-'ε emaa abonjen. ⁸ Ayāle akwōgnédé, Dyöb ábágé mós kunze áhé mbóté eche bébājnédé kase e abad áde béchagéé bán línen. Apene' áte ásáá-'ε.” Ene kase e mbóté édé nēngáne mekan míme bad bé Dyöb bébeléé míme Dyöb áhedéé.

⁹ Dóo ene ángel élanjéé me aá, “Tēl nēn we, Nnam ne ábē ábe bélébpé á ngande e e'wóngé eche Mwän-a-Ndyöj ní mbód.” Anhób áwēm ámpē aláá-'ε me ámpē aá, “Ábén e'yale é' mbále é'húú ne Dyöb.”

¹⁰ Dóo níkwédé áse áwe e'só ábe mós edúbé. Anláá me aá, “Weébēlē nē, mémpē ndii mbaledε a Dyöb nēe we, mbé nēe bad bēmpēe ábe bédúbpé Krístā, mbé-'ε nēe nhóg awě atyéémé ayāl e mbále eche Yesue áyágté. Dyöb dóo nyétāngéné edúbé abε. Ene mbále eche Yesue ábídté áwed, chōo ebage bad ngíne ákal nkalan ní Dyöb.”

*Mod awě adiídé hósε eche épúbe'
atómé nyam echē ebidé
á edib é nkwe-te áte á nzum*

¹¹ Menyín meé ádyöb ánédnédé. Héε níóné bon nínyīnē' hósε echē épúbe', mod awě mós-'ε andii chó béchagé'áá mós bán Ane Awě Adé mbále ábelé-'ε bad ábii mbále tāngene Dyöb. Akógsan bad nyaa echē etāngéné áwanné-'é ábē bad bé ekóyí. ¹² Míd mébédé mós áte nēe muú míme ríchodne', anhé-'ε e'kóté bé nkamlen híin á nló. Anwōj dīn á yāl áde modmod éebii'é éetóméé mwēn. ¹³ Anwáá-'ε megombe míme béchúbé á mekií-te, dīn áde béchagéé-'ε mós ádíí Eyale é Dyöb. ¹⁴ Sánze eche édé ádyöb énhē kase é mbóté eche bébājnédé abad áde béchagéé bán línen, épūbē' ésanj-'ε. Bēndii hósε eche épúbe' béhīdē mós. ¹⁵ Páá echē ekóbpe' bwāmbwam embid mós á nsəl-tē. Chōo ábenléé ákógsen bad bé melon. Akamlén-ne bó ne ekáá eche éhyédé. Akógtéd bwāl bé e'pum áte ábel ámin besabé ábe bébenléé mīm, álúmed níme melingá mé ngíne mé ébébtéd míme Dyöb á ngume. ¹⁶ Dīn áde áwē mengombe ne áwē epāj mín nēn bán, “Kāj e kāj ésyāāl ne Sāngwéé a besāngwéé bésyāāl.”

¹⁷ Dóo nínyíne ángel etyéémé á enyen-tē bon ábōnnē menon míme mépúmmé'áá ádyöb ne ehób eche échákgé aá “Nyéhyag nyéladen ayāle sánkalaa a ngande echē Dyöb débonjénné. ¹⁸ Nyéhyag nyédyē nyam é kāj, nyam é sánze émbáá, nyam é ndale é bad, nyam é hósε ne nyam é bad ábe bédíídé chó. Nyéhyag nyédyē nyam é baányonj bésyāāl, é kunze ne é betāj, bad ábe bédé etógnén ké'ε ábe béesě etógnén.” ¹⁹ Dóo nínyíne nyam ne kāj é bad é nkōjsé ne échab sánze éladné áwan nzum ne ane awě ansébé ape ádíí hósε echē épúbe' ne eche sánze. ²⁰ Dóo békóbé ene nyam ne nkal é'dáádāj a metóm. Ane nkal é'dáádāj a metóm ambé chó á'sō-te, álūmtē e'chemléd ádog bad ábe békúdé e'chem ábe ene nyam, bébagé-'ε échē ediidingε edúbé. Ade bédíí á alongé, bēmbwēm bó bad bébe á edib é nzab é muú, bēnhyāj ne muú míme níhunne' bwāmbwam. ²¹ Ane awě adiídé hósε ambenléd páá e

echě embíd mós á nsal tē awúú bad ábe bélyágé ásē, échē kâḡ ne échab sánze. Menḡn mésyā́l ménkōd áde bédyédé échāb nyam.

20

Devæle ābē á mehaḡ á etūn é ekálé é mwě

¹ Ade ane mod átómé ābē bad bé ekōyí áte, dōo rínyíné nēe ángel ébídéé ádyōb ésudé ásē ewálé e'kii bé echóg échē éewóo asóg, ewálé-'ε sánkalaa a ngōbēngōbē awě adelé. ² Dōo ákóbé dragōne, ene nyā e'boód echē edé Devæle, ebé-'ε Satanε, áhaḡ mós á etūn é ekálé é mwě. ³ Ambwém mós á echóg échē éewóo asóg ádíb, ápēn-ne chó ābel boḡ eéhēlē bad bé nkōḡsé adog ámpē káāḡne á pōndé echē ekálé é mwě émaá'ε áte. Ambíd enē bēnhūd mós á mehaḡ á esōḡ é pōndé.

⁴ Dōo rínyíné metii mé nkamlēn, bad ábe Dyōb dēmbεé kunze ákamlēn, bóo bēndyεé áhed. Mennyín-ne e'dāádāḡ é' bad ábe bēnwē. Bēnwūū bó áyāle mbōḡ echē bēbídé'áá Yesuε ne áyāle akal áde békálé'áá nkalaḡ míme ríhúú ne Dyōb. Bēnwūū bó áyāle béebage-'áá ene nyam edúbé ké'ε échē edídingε ne áyāle akob áde bēnkēnkobpé e'chem á mbōm ké'ε á ekáá. Bētīm ámbíd á alongé, bóobε Yesu Krístāā bēbé á nkamlēn á etūn é ekálé é mwě. ⁵ Nēn dōo débē mpūu mé e'só. Bad ábe bēnlyāḡ ásē ábe bēnwē bēnkēntimmé ámbíd á alongé káāḡne ámbíd e ekálé é mwě. ⁶ Nnam ríbē ne ābē ábe bēbē mpūu mé'sō áte. Bédii bad ábe bésáá. Kwééd echē edé kwééd e edāádāḡ éewōḡgé ngíne ámīn e bad ábe bédé mpūu mé'sō áte. Boḡ bēbē prisε é Dyōb ne échē Krístāā bēbē-'ε á nkamlēn ne mós á etūn é ekálé é mwě.

Ḷone anyiné Satanε akwedé nzum

⁷ Ade échē ekálé é mwě épéé á asóg, bēhūd Satanε á mbwōḡ. ⁸ Abíd áde ábídte á mbwōḡ, áke metōḡgé mé nkōḡsé méniin, ādōḡ bad bé nkōḡsé. Mmēn metōḡgé mé nkōḡsé médíi Gōḡ, ne Mágōḡ. Satanε ālād bó áwan nzum, bēbuú-'ε áte nēḡgāne nsíí míme rídé á edíb é nkwě. ⁹ Dōo békíí nkōḡsé áte rísyā́l, bēlāḡnéd abwōḡ á hōm áde Dyōb ádáá, wéε ābē bad bédíí, boḡ muú mémbíd ámīn ríhyāād bó baásyā́l bam. ¹⁰ Devæle awě andog bó, bēmbwēm mós á edib é nzab é muú míme ríhunne' bwāmbwam, wéε ene nyam ne nkal é'dāádāḡ a metóm bédíí. Áhed dōo békudté metake mé ngíne nkūu ne mūte á ngíndé ne á ngíndé.

Dyōb ákáádté bad á asóg dé nkōḡsé

¹¹ Dōo rínyíné mod adíídé atii dé nkamlēn ámbáá áde ápúbe'. Áhed-taá nkōḡsé ne abobe ámīn bēnnyōḡ'ε áwe e'só-te béetime abé ámpē. ¹² Héε rínyíné bad ábe bémáá awé, bad ábe bédé etōḡnēn ne ábe béesē etōḡnēn, bétýéémé á'sō bé áde atii dé nkamlēn. Kálag éche Dyōb dēntenlé rímāb mbeltéd áte, bēndibé chó áte, bēndibé-'ε empée áte. Ene chó enwōḡ mīn mé bad ábe bēbē abé ne abé ne Dyōb. Dyōb dékáād bad ábe bēwédé, nchoo ne mbeltéd rímāb ngāne éténlédé á kálag-tē wē. ¹³ Bad ábe bēwédé á edíb é nkwe-te bēnkē wéε Dyōb ābel békáad bó. Abíníí bad-te ábe bēwédé ábe bédé á mbwōḡ e kwééd, bómpē bétýēēm á'sō é' Dyōb ābel békáad bó nchoo ne rímāb mbeltéd. ¹⁴ Bēmbwēm Kwééd ne Mbwōḡ e kwééd á edib é nzab é muú. Enēn kwééd e edib é nzab chó edé kwééd e edāádāḡ. ¹⁵ Kénzēé awě bēnkēntenlé dīn á kálag e alongé, bēmbwēm mós á edib é nzab é muú.

21

Ḷone anyiné nkōḡsé ne nkoḡ mí mīn mé ekóóle

¹ Ade nkaásé rítómé, dóo rínyiné nkonj mí mín mékōōlē ne nkōjsé mé ekóólé. Nkonj mí mín ne rísé mé'só bényyōh, edib é nkwx̄-ε énkēmbáá ámpē. ² Hée rínyiné Dyad áde Asáá, Jerusalem e ekóólé, ahúe', ábideé ámīn wée Dyōb. Dyōb dēmbōjsén mó ngáne bebaád bébōjsanné sómbé echē ekag á e'wōngé. ³ Dóo ríwógé ehōb éche échággkē ébidé á atii dé nkamlēn éhōbē nēn aá, “Nyénōne', e'dii é' Dyōb é'dé ne baányōh bōōb! Dyōb dédyεé hōm ahóg ne bó, bó-ε bébé ábē bad. Dyōb dédyεé hōm ahóg ne bó. ⁴ Apīnē bó mēsod mésyāāl á mīd. Kwééd éebáá ámpē, bad béelebpé ámpē, béechií-'aá ámpē, béewóg-kaá e'wε ámpē. Ebē nēn áyāle mam mé nchun métómé.”

⁵ Dóo ane awē adiídé atii dé nkamlēn áhóbeé aá, “Nyénōne', mbele' bwēm é'syāāl ekóólé!” Anhób ámpē aláá-ε me aá, “Tēl nēn, áyāle e'yale ábe ríhóbeé é'dé mbále é'dé-ε ábe moosyāāl ádūbēē.” ⁶ Anhób ámpē aláá-ε me aá, “Emáá. Me-εé ndé Alfaa mbé-ε Omégaa, me-εé ndé mbooted mbé-ε asóg. Kénzēé awē píd ékóbé, mēbe mó mendib mé nhyélé níme mod ámwākē boj abé á alongé abé ne abé. Mēbē-ε nyé mó ngēn. ⁷ Mod awē átōm metake áte, adúbe áde ádūbpé me, mēbe mó ábēn bwēm é'syāāl. Mēbē áde Dyōb mós-ε abé awem mwān. ⁸ Boj ne bad ábe béwóo mbwóg áte, ábe béewóo adúbe, ábe bébele' mbinde é mekan, bad bé ewúen, bekáb bé mesón, bekum bé ngan, bad ábe bébenle' myōb mé metóm ne bekal bé metóm bésyāāl, ádab abwóg á hōm ádii edib é nzab é muú nímé ríhunne' bwāmbwam. Enén kwééd chó edé kwééd e edāódāh.”

Jone anyiné Jerusalem a ekóólé

⁹ Dóo ángel póg átintē e ángel saámbé éche énwālē kúmbe saámbé éche éloné ne medim saámbé épédé boj élanjē me aá, “Hyāg, mélūmēd wε sómbé, mmwaád awē Mwān-a-Ndyōh mí mbód.” ¹⁰ Dóo Edāódāh éche Esáá épíidé me boj ene ángel ékēné me á mbōod mín echē echabé ámīn bwāmbwam. Ambané me áwedé-mín alúmed me Jerusalem, dyad áde ásáá, ngáne ábideé ámīn wée Dyōb, ¹¹ ápené-ε ne ehúmé é Dyōb. Adē dyad ákínáá áte nēe aláá dé etógnén áde álélé akud, ákiné áte nēe jáspa ányinnē-ε áte. ¹² Adē dyad dénwōh sánkalaa a e'ké ábe é'chabé ámīn. Bénwōh nsal mé e'ké dyōm ne mébe, ne ángel dyōm ne ébe éche énone nímē nsal mé e'ké rísyāāl. Ayāl e nímē nsal mé e'ké, bēntēl mīn mé metúmbé dyōm ne mébe mé bad bé Israel. ¹³ Abē e'ké bēnwōh pēd éniin. Pēd e á akuu enwōh mmwε mé e'ké ríláán, á mekunekune mmwε ríláán, á mehúléhúlé mmwε ríláán á pēd e mbāh ríláán. ¹⁴ E'ké ábe bēnlāhned áde dyad bēnsumén ámīn e meláá dyōm ne mébe. Amīn e nímē meláá, bēntēl mīn níme bambapεε bé nlomag dyōm ne bébe ábe Mwān-a-Ndyōh mí mbód.

¹⁵ Ángel echē elánjé'áá me nímén mekan, enwálé ntōh ní gól níme áhógné'áá adē dyad, nímē nsal mé e'ké ne ábē e'ké é' dyad. ¹⁶ Adē dyad dénwōh metōngé méniin, e'chab áte ne e'kal áte é'bédé nyaa póg. Ene ángel embēnléd nímē ntōh áhāg adē dyad. Abédé ekálé é máyl ehóg ne mbwókel étáan. A e'chab áte, e'kal áte ne e'chab ámīn bébedéε nyaa póg. ¹⁷ Ene ángel anhāg káāhne e'che bé e'ké, é'bédé móom mé méta ntóob ne ntóob. Ambēnléd nhāgtéd nímé bad bésyāāl bébenladté. ¹⁸ Bēmbēnléd jáspa álōh ábē e'ké. Bēmbēnléd gól echē eésē mbinde áte, éche epene áte nēe dyenē álōh adē dyad. ¹⁹ Meláá níme bēnsumεé ábē e'ké ámīn, mébedé bán bé meláá ábe bélélé nkun nyaa ne nyaa. Aláá dé nsumε dé e'só, ábedéε jáspa, áde alónténé mébe, ábedéε safia, áde alónténé meláán áget, áde alónténé méniin émeral, ²⁰ áde alónténé métáan, ónis, áde alónténé ntóob kanéilia, áde alónténé saámbé krisolit, áde alónténé waam béril, áde alónténé abog topas, áde alónténé dyōm kaladóni, áde alónténé dyōm ne ahóg hyasín, áde alónténé dyōm ne mébe amētís.

21 Mmén mmwε dyòm ne mβε mβédéε meláá mé etógnén, mmwε nhóg téé mβédéε aláá dé etógnén ahóg. Nzii eche empõñ á dyad tê ebédéé gól echě eésē mbinde áte echě epene' áte.

22 A dyad-tê wê, menkennyínné ndáb e Dyõb áyāle Sāñ Dyõb é Ngumε ne Mwān-a-Ndyõñ ní mbód, bédii néε ndáb e Dyõb. 23 Adê dyad déehednéé bán áwõñ enyen ké'ε ngõñ áwēd-te áyāle ehúmé é Dyõb édii ábe e'nyínen bé ekíde, Mwān-a-Ndyõñ ní mbód-te ápene' néε éche etrukán. 24 Bad bé nkõñsé bésyāñl bēbenléd ábe e'nyínen bé ekíde ábel mímab mam míme bétāñgéné ábel epun ké éhéé. Kññ é nkõñsé épēén mímāb nhõñ á dyad-tê wê. 25 Mmê mmwε mé e'ké dyòm ne mβε béepenné mós mbéd, áyāle nkuu méebáá áwēd-te mbéd. 26 Béépēén bwēm é' bwām ne nhõñ ní bwēm é' bad bé nkõñsé áwēd-te. 27 Dyam á mbinde ké ahóg, ké'ε mod awē abele' e'bébtéd é' mekan, ké'ε mod awē akale metóm ké nhóg éesónlé á dyad-tê wê. Bad ábe mññ médíí á kálag e alongé eche Mwān-a-Ndyõñ ní mbód bēnpēñ bós bēsāl áwēd-te.

22

Jõne anyiné edib éche ébage alongé á ngíndé ne á ngíndé

1 Dós ene ángel élúmtéé me edib é mendib míme mébele bon mod abé á alongé á ngíndé ne á ngíndé, ényínné áte nēñgáne dyené. Echě edib ébidé'áá á atii dé nkamlēñ áde Dyõb ne Mwān-a-Ndyõñ ní mbód, 2 époós' átíntē e nzii á dyad-tê. A nkin mé échē edib, pēd éβε, nyaa e bwel póg eche echyáá' e'pum ábe é'bele bon mod abé á alongé abé ne abé ebédé áhed. Mmê mēl méchyáá'áá e'pum nyaa dyòm ne éβε, méchyáá'áá ngõñ té. Bad bé nkõñsé bēbenlédáá ábab byáá ákud e'choóchoñ. 3 Chõmchõm éche Dyõb ábágé ebómán éebáá á dyad-tê wê. Atii dé nkamlēñ áde Dyõb ne Mwān-a-Ndyõñ ní mbód mébédé áwēd-te, bembāledε bé Dyõb-pε bēbagé mós edúbé. 4 Bényin Dyõb e'só ne e'só, áde ðññ-ne démbē bós á mesó mé mōm. 5 Nkuu méebáá ámpē, béehēd-taá etrukán káa enyen ányínen ekíde áyāle Sāñ Dyõbε ábē ábab e'nyínen bé ekíde, bēbē-ε á nkamlēñ á ngíndé né á ngíndé.

Jõne anyine epε éche Yesue

6 Dós ene ángel élāñgēé me aá, “Abén e'yale ábe rílánge nyé é'dé mbále, né-ós nyédúbe bós. Sāñ Dyõbε awē abage bekal bé'dāádāñ échē edāádāñ ábel bon békale mímē nkalañ, alómé eche ángel álúmed ábē bembāledε mam míme mékwógé abēñled.” 7 Dós Yesue áhóbéé aá, “Nyénõne', nkwogé apε. Nnam ne bad ábe bēhíde' mekan míme bétélé á kálag-tê wēñ míme mébenléd bōññ ne á pónde echě ehúe' á'sō.”

8 Mε, Jõne nwógé nnyín-ne mímén mekan. Ade ríwógé mímén mekan nnyín-ne mós, menkwē áse á'sō é ángel echě enlúmed me mímén mekan, ábe mós edúbé. 9 Bon anláá me aá, “Weébēlē nē! Mēmpē ndii mbāledε a Dyõb néε wε, ne néε ábíní baányon bé Krísto ábe bédé bekal bé'dāádāñ ne bad ábe bēhíde' chõm éche étéñlédé á kálag-tê wēñ. Dyõb dós nyétāñgéné edúbé abε.” 10 Dós álāñgēé me ámpē aá, “Nyéēkõññād bad mekan míme mébenléd míme météñlédé á kálag-tê wê áyāle mékwógé abēñled. 11 Bad ábe bēbele mbéb bēbē bēbele' mbéb. Abe bēbele mekan mé mbinde bēbē bēbele' mekan mé mbinde. Abe bēbele mekan míme métāñgéné bēbē bēbele' mekan míme métāñgéné, ábe bós-ε bēsáá bēbē bēsāñ.”

12 Dós Yesue áhóbéé aá, “Nyénõne', nkwogé apε, ásabε mod-té nchoo ne nsón míme ábélé. 13 Mε-εé ndé Alfaa mbé-ε Omégaa, awē Asébpé ne awē Adímténé, mbé-ε Mbooted ne Asóg.”

¹⁴ Nnam mbê ne ábê ábe béwóbpé nímāb megombe, béwōŋ kunze âpon̄ á mmwε mé e'ké ásol̄ á dyad-tê âbel bédyê e'pum é' bwel ábe é'bele mod abé á alongé abé ne abé. ¹⁵ Bad ábe béesól̄ á dyad-tê wê, bédii bad ábe bébélé mekan mé mbinde, bad ábe békume ngan̄, bad ábe békábe' mesón, bad ábe béwúε bad, bad ábe bébenle myōb mé metóm ne bad ábe bédáá akal dé metóm ne ábe békale metóm.

¹⁶ Mε Yesuε, mε-εé nlómé echem ángel̄ áláa nyé ábe nyêdé á mwembéte nímén mekan. Ndii ane awě abidé á mbyaa míme kân̄ Dabidε, tintinε a mbwεmbwε awě apene'.

¹⁷ Edāádəŋ é Dyōb ne Sómbe béhóbe nén bán, “Hyăg.” Kénzée awě awógé nén, mómpé áhōb aá, “Hyăg.” Ane awě píd ekóbé áhyε ámwê mendib̄ míme mébele bon̄ bad bébe á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Mod ké ahée awě ahede' nímén mendib̄ átēd mó ngen.

Jɔne ahóbé ehób é asóg

¹⁸ Nsíme mod ké ahée etúu áte awě awógé e'yale ábe é'ténlédé á kálag tê wén t̄ŋgene mekan míme mébenléd. Nzé mod abádé kéchéé á kálag tê wén, né Dyōb débādē mó medim míme bételé á kálag tê wén. ¹⁹ Mod ké ahée-ε awě áhūd ké eyale ámin̄ e mekan míme méténlédé á kálag tê wén t̄ŋgene mekan míme mébenléd, Dyōb déhūd adē asii dé e'pum é' mel é' bwel ábe é'bele bon̄ mod abé á alongé á ngíndé ne á ngíndé. Dyōb déhūd-tε éche etál á Dyad áde Asáá. Mmén mekan méténlédé á kálag tê wén.

²⁰ Ane awě abíde mbón̄ t̄ŋgene nímén mekan mésyāāl̄ ahóbe nén aá, “Ne mbále, nkwoyé apε.” Ebê nê, hyăg a-Sánjú Yesu.

²¹ Nsimé míme Sánjú Yesuε mbê ne bad bésyāāl̄.*

* **22:21** Bad bésyāāl̄; donje á kálag dé'só áwóó Bad bé Dyōb káa Bad bé Dyōb bésyāāl̄.